

Tte Pa'alij Me' Skököl tö Se' a

Bribri Bible

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Génesis.....	4
Éxodo.....	41
Jonás.....	56
Mateo.....	58
Marcos.....	88
Lucas.....	107
Juan.....	139
Hechos.....	162
Romanos.....	189
1 Corintios.....	201
2 Corintios.....	213
Gálatas.....	221
Efesios.....	226
Filipenses.....	231
Colosenses.....	235
1 Tesalonicenses.....	238
2 Tesalonicenses.....	241
1 Timoteo.....	243
2 Timoteo.....	247
Tito.....	250
Filemón.....	252
Hebreos.....	253
Santiago.....	263
1 Pedro.....	267
2 Pedro.....	271
1 Juan.....	274
2 Juan.....	278
3 Juan.....	279
Judas.....	280
Apocalipsis.....	282

Génesis

Si'kuaie yëkkuö i' kiè , e' wà kiane chè, Yëkkuö i' blatëule böt tsjní. Et tsjní e' dör capítulo et dò capítulo dabom eyök kí et (1–11). Ièt tsjní e' dör capítulo dabom eyök kí böt dò capítulo dabom skeyök (12–50). Et tsjní e' tò se' a íyi kôs e' wì pakè. Ká jaì ena ká i' e' yöne kewé. Ñies ñiwe, nañewe, diwö, si'wö ena bèkwö e' yöne tsáwe. Es ñies dayè, ká sí, iyiwak, se' wëpa ena alakölpá, e' kôs yö' Skèköl tò, e' pakè yëkkuö et tsjní tò. Ñies wës s'ditsö tsá e'pa tò ì sulu wamblè' ena ì 9' Skèköl tò ie'pa tsatkoie inuí yökj, e' tso' kitule yëkkuö et tsjní kj. Ñies wës s'ditsö pone'mi ká wa'ñe senuk ditséwö wa ditséwö wa ena ì kuèkj s'ttò tso' tajè kuà'kj kuà'kj, e' kôs pakè yëkkuö et tsjní tò.

Yëkkuö ièt tsjní tò ikkachè se' a tò wës Israel aleripa e'pa dè'bitü wëm eköl kiè Abraham e' wa. Israel aleripa wa Skèköl tò ibikeitsétke ká ulitane wakpa tsatkok inuí yökj. As e' wà tkò, e' kuèkj Skèköl tò Abraham klög' iwák a. Abraham erblè' Skèköl mik buaè, e' kuèkj Skèköl tò ittè me' ie' a. E' tso' kitule yëkkuö ièt tsjní kj. Ttè me' Skèköl tò Abraham a, e' è me'itö Abraham alà Isaac ena Isaac alà Jacob e'pa a. Jacob ñe' è kiè ñies Israel. E' kuèkj ie' aleripa kièsö Israel aleripa. Yëkkuö ièt tsjní è kj itso' kitule tò wës Skèköl tò Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa tsatkè'bitü ibolökpa kôs yökj as ttè me'itö ie'pa a e' wà tkò wake'.

Skèköl tò íyi ulitane yö'

1 Tsáwe tã ká jaì ena ká i', e' yö'at Skèköl tò. 2 Mik ie' tò íyi ulitane tsá yö'mi, etã ká wa'ñe kè kj ì ku' yës. Ká sí kè tã'. Di' è me'r ískjè. Ká dör ttsetseè. Erè Skèköl Wiköl shkòar di' tsáka.

3 Etã Skèköl tò iché: "¡Ká ñinú!"

Etã ká ñine. 4 Ie' tò isuè tò ká ñiwe e' dör buaè, e' méatitö ñiweie. Ká ttsettse, e' méatitö nañeweie. 5 Ñiwe, e' kiéitö ñiwe. Ká ttsetseè, e' kiéitö nañewe. Ekkè kanewéitö ká tsáwe a.

6 E' bule es tã ie' tò iché: "¡Iyönú wës skátke kkò dapee es di' shuã iblatoie as kè iwöierwane ñi a!"

7 Etã es iyuéitö di' blatoie. Es di' atè ká jaishet ena ká i' kj. 8 Ì yuéitö, e' kiéitö kãkòlttö. Ekkè kanewéitö etã ká de böt.

9 E' bule es tã ie' iché: "¡Di' atè ká i' kj, e' e' dapa'úka ek tsjní ème as íyök poppo doka!"

Etã es iyöne. 10 Wé íyök poppo deka, e' kiéitö íyök. Wé di' dapaneka, e' kiéitö dayè.

Ie' isuè tò e' kôs dör buaè. 11 E' ukuökj tã ie' tò iché: "¡Íyök kj íyi kuá ulitane tskinú! Kãkò wör tã' ese, ñies kal ulitane wör tã' ese kôs tskinú iwakmik iwakmik."

Etã es ekkèpa tskine. 12 Es íyök kj íyi kuá ulitane tskine kãkò wör tã' iwakmik iwakmik, ñies kal wör tã' iwakmik iwakmik. Ie' tò isuè tò ekkèpa kôs, e' dör buaè. 13 Ekkè kanewéitö etã ká de mañat.

14 E' bule es tã ie' iché: "¡Ì dalöburtã' yönú ká jaì a! Ekkèpa dör buaè ká blatoie ñiwe nañewe, ñies ikkachöie mik tã diwö de kãwö tköwoie, ñies ká shta'woie ena duas tköke e' jchënoie. 15 Ekkèpa kôs dalöburke tajè ká i' kj."

Etã es iyöne. 16 Es ie' tò ì dalöburtã' tajè ese yuëat bök. Ikibiie dör ká ñiwoie ñiweie. Wéne dalöbur diöshet e' dör olo'bunoie nañeweie. 17 Ekkèpa méatitö

ká jaì a dalöbunoie ká i' kj 18 ñiè nañeè, ñies ká ñiwe ká nañewe e' blatoie. Ie' tò isuè tò ekkèpa dör buaè.

19 Ekkè kanewéitö etã ká de tkël.

20 E' bule es tã ie' tò iché: "¡Iyiwak serke di' a dayè a, e' kôs yönú tajè! ¡Ñies dù ulitane yönú as iyur kashuk a!"

21 Etã es iyiwak blubluè serke dayè a, ekkèpa yuéitö. Ñies iyiwak kôs serke di' a ena dayè a ekkèpa yuéitö iwakmik iwakmik. E' sù dù ulitane yuéitö, iwakmik iwakmik.

Ie' isuè tò ekkèpa kôs dör buaè. 22 Etã iyiwak yuéitö e'pa a ie' er buaè ché ttè i' wa: "a' alönú tajè, di' kôs, dayè kôs, e' wà iókã tajè. Ñies as dù alör tajè ká wa'ñe."

23 Ekkèpa kanewéitö etã ká de skël.

24 E' bule es tã ie' tò iché: "¡Iyiwak serke ká sí kj, e' ulitane yönú iwakmik iwakmik! ¡Iyiwak uru, iyiwak kañiru, iyiwak e' kuke ískj, ekkè kôs yönú iwakmik iwakmik!"

25 Etã es ie' tò iyiwak ulitane yuè ká sí kj iwakmik iwakmik. Ie' tò isuè tò ekkèpa kôs dör buaè.

26 E' ukuökj tã ie' tò iché: "Ditsö yuösö wës se' es as ie'pa tkökasö ká i' kôs wökirie. Nima, dù, iyiwak uru, iyiwak kañiru, iyiwak e' kuke ískj, ekkè kôs tso' ká i' kj, e' atdaè ie'pa ulà a."

27 Mik Skèköl tò s'ditsö tsá yö',

etã iyuéitö wës ie' es;

Ie'pa yuéitö wëm eköl ena alaköl eköl.

28 Ie' er buaè ché ie'pa a i' es:

"A' ala'r kókã tajè,

a' alönú tajè ká ulitane kj.

Ká i' kôs e' kané ú a' tò.

Nima, dù, ena iyiwak ulitane ekkèpa kôs wökir a' dör, e' wà ú."

29 E' ukuökj tã Skèköl tò iché ie'pa a: "Ye' ttò ttsó. Íyi kuá kôs wörtã' ñartã', ese méatyö a' a ñè. Ñies kalwö ulitane katartã' ku'yartã' ese kôs méatyö a' a katè ku'yè. 30 Erè iyiwak kañiru, iyiwak uru ena dù, ekkèpa

kos a kəkō méatyō katè." Etā es iatē. ³¹ Ie' isuē tō ekkē kos dör buaē shütē. Ekkē kanewéitō etā ká de teröl.

2 Es ká jai ena ká i', ñies íyi ulitane tso' ikí, e' yöne one sē. ² Ká de kul etā ì kos yö'bitúitō e' yöne one, e' kuękí diwō e' wa ie' kè kanēblēne. ³ E' diwō wa kè ie' kanēblēneia ká i' yuök e' kuękí ie' iché tō diwō e' dör buaē. Ñies ie' iché tō semana bit e' diwō bata e' dör batse'r se' a.

Skëköl Jehová tō s'ditsō tsá yué

⁴ I' dör ká jai ena ká i' tsá yöneat, e' pakè.

Mik Skëköl Jehová tō ká jai ena ká i' e' yö', ⁵ e' kēwō ska' tã kãm ie' tō kalí patkò ká i' kí, ñies kè yi ku' ká kanéuk. E' kuękí kãm kal kuá tskir ena kãm kəkō tskir. ⁶ Erè di' tskirke íyök a, e' tō íyök kos nuweke. ⁷ Etā Skëköl Jehová tō íyök yué s'ditsōie eköl wák dör wēm. Etā ie' tō iwöiké iyik a tã yöne se'ie tts'e'ka.

⁸ E' ukuökí tã ie' tō ká buaala yué ekwōki diwō tskirke e' èkã, ká kiè Edén eę. Etā wēm yö'itō, e' méatitō ká buaala e' a senuk. ⁹ Eę ie' tō kal ulitane wēr bua'buāē, ñies iwō dör buaē katano ese tské. Ká buaala e' shüşhã, ie' tō kal tské bōlka. Kal elka dör sene michoë e' kéli. Kal iëlka e' dör íyi buaē ena íyi suluë ese jchēnoie e' kéli.

¹⁰ Edén ká shüã di' tskirke etō, e' tō ká buaala nuweke. Wé ká e' kkò dōwã eę di' e' ulà jchērke dōkã tkëtō. ¹¹ Di' ulà etō kiè Pison. E' tkökemi ká kiè Havilá, e' kos a. Ká e' kí oro tso'. ¹² Oro e' dör oro bua'buā. Ñies kiè masmas bua'buā, ese tso' ena ák bua'buā kiè ónice ese tso'. ¹³ Di' ulà ètō tkökemi ká kiè Cus, e' kos a. E' kiè Guihón. ¹⁴ Iulà ètō skà mir ká kiè Asiria diwō tskirke, e' èkã. E' kiè Tigris. Etā di' ulà bataie, e' kiè Éufrates.

¹⁵ Mik Skëköl Jehová tō wēm tsémi méat ká buaala atē Edén e' shüã as ikaneütō, as ikkō'nütō, ¹⁶ etā ie' tō ttè dalöieno i' mé iã: "Ká buaala e' kéliwō ulitane katēmibō. ¹⁷ Erè íyi buaē ena íyi suluë ese jchēnoie e' kéliwō kè katar. Mik kal e' wō katébō, etā be' duōwãrã. E' kuękí kè ikatar."

¹⁸ E' ukuökí tã ie' tō iché: "Kè idör bua' wēm a senuk ekōrla. Sýyō ie' a wapie yuè eköl ikimuk buaē." ¹⁹ Etā iyiwak yö'itō íyök wa ekkē kos debitu iwã wēm a suè tō jma ie' tō ikiè mekãmi. Tã wēs wēm tō ikiè mékã es iatē. ²⁰ Es wēm tō iyiwak uru ena iyiwak kañiru, ñies dù, ekkē kos kiè mékã. Erè kè ie' kímuk kune buaē ie' wapieie.

²¹ Etā Skëköl Jehová tō wēm kapōwéwã tajè, e' dalewa ie' tō ichane yéttã etō, e' chkà wöiwãneitō.

²² Ichane e' yuèitō alakölíe tã idebitu iwã wēm a. ²³ Mik wēm tō isuē, etā ichéitō:

"I' je' dör ye' wák dichéwō ena ye' wák chkà! Alaköl dè'kã wēm wa, e' kuękí ikirdaë alaköl." †

²⁴ E' kuękí wépa kè sërpaia yé ena imì e'pa dapōmik, iserdawã alaköl tã. Ie'pa bōl sërdaë ñita, tã imiã wēs wák eköl è es.

²⁵ E' késka' tã wēm ena alaköl ièter sume, erè ie'pa kè wã jaë jcher.

S'ditsō tō Skëköl ttè dalösewéwã

3 Tkabè tso' etō, e' erbikò tajè s'kítō'woie iyiwak kañiru yö' Skëköl Jehová tō, ekkē kos tsatã. Ká et tã ie' tō alaköl a ichaké:

—¿Mokí Skëköl tō iyè'at a' a tō ká buaē shüã kal ulitane tso', e' wō kè katar yès?

² Alaköl tō iiüté:

—Au, e' kè dör es. Ie' tō sa' a iché tō kal ulitane wō katarmi. ³ Erè kal àr ká i' shushã, e' wō kè katanuk, kè e' kanuk sa' a. E' wamblé sa' tō, etã sa' duöralur.

⁴ Etã tkabè tō iché alaköl a:

—Au, e' dör kãche. A' kè duöpawã. ⁵ Ie' wã ijcher buaè tō mik kalwō e' katéwa a' tō, etã ì dör buaè, ì dör suluë e' jchërdaë a' wã wēs ie' wák wã ijcher es.

⁶ Etã alaköl isuē tō kalwō e' wēr buaè katè. Ie' éna ikatak íyi jchēnoie buaè. E' kuękí ie' tō kalwō batsée, katéwaitō. E' ukuökí tã ie' tō imé iwēm a, etã iwēm ikatéwa ñies. ⁷ E' bet tã ì dör sulu, ì dör buaè ese aņe ie'pa éna, etã ie'pa wã ijchēnewã tō ie'pa ièter sume. Etã ie'pa tō kal kiè higuera, e' köyök yué banoie e' wa ie'pa e' patrèwã.

⁸ Siwã' bitsirke tsáli, etã wēm ena ilaköl tō Skëköl Jehová shkökedur ká buaè shüã, e' ttsé. E' yökí ie'pa e' blélur kal tso' tajè ese shüã.

⁹ Erè Skëköl Jehová tō wēm kiè tã ichaké:

—¿Wé be' tso'?

¹⁰ Wēm tō iiüté:

—Ye' tō ittsé tō be' shkökedur ká buaala shüã. Ye' dur sume, e' kuękí ye' suane be' yökí. E' kuękí ye' e' bléwã be' yökí.

¹¹ Etã Skëköl tō ie' a iché:

—¿Yi be' a iché tō be' dur sume? Ichó ña tō kalwō yé'yō be' a tō kè ikatar ¿e' katébō?

¹² Ie' tō iiüté:

—Be' tō ye' a alaköl me', ye' wapieie, e' tō ye' a kalwō mé katè. E' katéwayō.

¹³ Etã Skëköl Jehová tō alaköl a ichaké:

—¿Iók bö iwamblé?

Ie' tō iiüté:

—Tkabè tō ye' kítéka, e' kuękí ye' tō kalwō e' katéwa.

¹⁴ Etã Skëköl Jehová tō tkabè a iché:

—I' wamblé be' tō, e' kuękí ye' tō be' a iché tō iyiwak kos shüã be' è weirdaë michoë. Këkraë be' shkōraë e' kyule be' batsí' kí tã be' kkò a ká po mirawã. ¹⁵ Be' ena alaköl meraatyō ñi bolökíe. Be' aleripa kos ena alaköl aleripa kos, e'pa atē ñi bolökíe ñies. Alaköl aleri eköl tō be' wōkir shká'weraë ena be' tō ie' klò kaniñak shká'weraë.

¹⁶ E' ukuökí tã ie' tō iché alaköl a:

—Mik be' alà kūrketke etã be' weirdaë siarè, idalè'r tajè e' ttseraëbö. Erè be' kí be' wēm kiardaë ena ie' dōraë be' wōkirie. ††

† Hebreoie ttè kiane yēnuk wēm e' dör a ish ena ttè kiane yēnuk alaköl e' dör a isha.

†† MIK BE' ALÀ KÜRKETKE...IE' DÖRAË BE' WÖKIRIE: Ñies ttè e' mane'wēmisō i' es: a Be' éna e' alakkã be' wēm kí, erè ie' e' alōrakã be' kí.

17 E' ukuöki tã ie' tö iché wëm a:

—Be' tö be' alaköl ttò iüté, kalwö yè'yö be' a tö kè ikatar, e' wà katébö. E' kuëki be' weirdaë ñies. Be' kuëki iyök sulu'wërawayö. Be' kaneblöraë darërëe be' chké yuloie. 18 Iyök kï dika'chka ena kãkö sulusi, alördaë. Ñies kalwö kañiru katerabö. 19 Be' kawötã kaneblök darërëe chkoie dö mik be' duowã, miãne iyökïe wës be' dö kuaë es etã. Be' yöne iyök wa, e' kuëki be' dörane iyökïe.

20 Wëm tsá yöne, e' kiè Adán. Ilaköl dö se' mi tsá. E' kuëki Adán tö ikiè mékã Eva. †

21 Etã Skëköl tö datsi' yué ie'pa a iyuwak kkuölit wa, tã ie'pa paiéitö. 22 Etã ie' tö iché: "I'ñe ì dö buaë ena ì dö suluë, e' jcher ditsö wã wës se' wã ijcher es. E' kuëki dö' ie'pa mi', sene michoë e' kéli wöbatsök katè tã iser michorak."

23 E' kuëki ie' tö wëm ena ilaköl yéttsã kã buaala tso' Edén e' a, tã ipatkémiitö iyök wakanéyuk. Iyök wa wëm yöne e' kï ipatkémi kaneblök. 24 Ie' tö itrè'wëshka, e' ukuöki tã ì tssé'ka pik tã' tso' kã jai a kiè kërüb, e'pa tuléwãitö kã buaala e' ñalé ska' diwö tskirke e' ëkã ikkö'nuk. Ñies tabè wöñarke dalölöë ratkear siwã' kï, e' méatitö aš kè yi döwãjã sene michoë kéli ska'.

Caín tö iël kiè Abel, e' ttéwã

4 Etã Adán séné Eva tã. Eva dunekã tã ilà kune wëm. Ikiè mékãitö Caín. † Mik alà kune, etã Eva tö iché: "Jehová tö ye' kímé, e' kuëki ye' alà kune eköl wëm." 2 E' ukuöki tã ilà skà kune ek, e' kiè Abel, Caín ël tsirla. Abel tö obeja alöwëke. Caín tö dali kuatkeke.

3 Kã et tã, Caín wã idali wöne, ese kak mí mè Jehová a idalöioie. 4 Etã Abel wã ie' icha mí ñies. Ie' obeja tsá bua'buá, ese kak mí ie' wã mè Jehová a. Abel ena ì méitö e' wër buaë Jehová wa. 5 Erë ie' kè wã Caín ena ì méitö e' sune es, e' kuëki Caín ulunekã tajë, iwö yée suluë. 6 E' kuëki Jehová tö Caín a ichaké: "¿Iók be' ulune wö yée sulu? 7 Be' tö ì bua' úpa, e'ma be' jañuke tsuleë. Erë ì sulu wamblébö, e' kuëki ì sulu e' métër bër be' panuk namuie e' alokã be' kï. Erë be' kè e' alökkã iki."

8 Kã et tã, Caín tö iël Abel kiémi kañikã. Mik ie'pa de-mi kañikã, etã eë Caín ñippékã iël tã etã iël ttéwãitö.

9 E' ukuöki tã bet, Jehová tö Caín a ichaké:

—¿Wé be' ël Abel?

Caín tö iüté:

—Ye' kè wã ijcher. Ye' kè dö ie' kkö'nukwak.

10 Skëköl tö ie' a iché:

—¿Iók bö iwamblé es? Be' ël ttéwãbö, e' pé tène tajë iyök kï, e' nuí tso' be' kï. E' kï ye' kawötã be' we'ikök.

11 E' kuëki be' weirdaë iyök kï wé be' tö be' ël pé tkö'wé, e' kï be' yerattsayö. 12 Be' kaneblömi tajë, erë kè wã wörpa buaë. Be' kawötã shkök kã wa'ñe, kè a eno tã yës.

13 Etã ie' tö Jehová iüté:

—E' darërë ye' a. Kè ye' a idalè'ttsënu. 14 I'ñe be' tö ye' uyéttsã kã' i' kï, e' ukuöki tã ye' kawötã shkök kã

† EVA: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè a tssé'ka. †† CAÍN: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè a ye' ulà a ide.

wa'ñe kamië, kè a eno tã'. Be' kè ku'ia ye' tã, e' kuëki ye' ye' kuéwã, ese tö ye' tterawã.

15 Erë Jehová tö iüté:

—Yi be' ttéwã, ese kï weirdaë siarè tajë iskéie.

Etã Skëköl tö iwakyuée iwã kkachoie aš yi tö ikuéwã, ese kè tö ittöwã. 16 Etã Caín e' yéttsã Jehová wörki tã imiã kã kiè Nod eë, kã e' atë Edén diwö tskirke e' kke.

17 Etã Caín séné ilaköl tã. Idunekã tã ilà kune wák dö wëm, e' kiè Enoc. E' ukuöki tã Caín tö kã yué et, kiè mékãitö ilà kiè wa Enoc. 18 Enoc dö Irad yé. Irad dö Mehujael yé. Mehujael dö Metusael yé. Metusael dö Lámeç yé.

19 Etã Lámeç sénéwã alakölpa bö tã. Eköl kiè Adá, eköl kiè Silá. 20 Etã Adá dö' alàè kiè Jabal. E' aleripa dö iyuwak alöykwakpa e' serke úla yóule datsi'tak wa ese a. 21 Ie' ël kiè Jubal. E' aleripa dö ma'ma kicha tã' guitarra sù ena ma'ma pulé sù ese bla'ukwakpa. 22 Silá dö' alàè ñies kiè Tubal-Caín. E' aleripa dö tabechka kiè bronce ena hierro ese sté. E' kutã kiè Naamá.

23 Kã et tã Lámeç tö iché ilakölpa a:

"A Adá, a Silá, ye' ttò tssó:

Wëm eköl duladula tö ye' shkão',

e' kuëki ye' tö ikötwã.

24 Yi tö Caín ttéwã, e' tö iské tueraë siarè, erë yi tö ye' ttéwã, e' tö iské kï tueraë jaishet shute."

25 Adán alà skà kékane ilaköl tã wák wëm. Eva tö iché: "Skëköl tö ye' a alà ské mé eköl, Caín tö Abel köt-wã, e' skéie." E' kuëki ie' tö ikiè mékã Set. ‡

26 Ñies Set de alàè wák wëm kiè mékãitö Enós. E' kèwö ska' tã s'ditsö tö Skëköl a iyi tsá ki'mi ena idalöië'mi ikiè Jehová e' wa.

Adán aleripa

5 Mik Skëköl tö s'ditsö tsá yö', etã iyuéitö wës ie' wák es. Ie'pa yuéitö wëm ena alaköl. Ie' er buaë ché ie'pa a. Ie' tö ie'pa yué, e' diwö shã tã ikiè mékãitö s'ditsö. I' dö Adán aleripa e'pa kiè.

3 Mik Adán kï duas de cien eyök kï dabom mañayök (130), etã ie' alà kune eköl, e' dö wës ie' wák es, ikiè mékãitö Set. 4 E' ukuöki tã ie' kï seneiã duas cien paryök (800). E' shuã ie' ala'r kï kune wëpa ena alakölpa. 5 Es ie' kï duas dekã sërãã cien suliyök kï dabom mañayök (930) etã ie' blënewã.

6 Mik Set kï duas de cien eyök kï skel (105), etã ie' alà wëm kiè Enós, e' kune. 7 E' ukuöki tã ie' kï seneiã duas cien kuryök kï kul (807). E' shuã ie' ala'r kï kune wëpa ena alakölpa. 8 Es ie' kï duas dekã sërãã cien suliyök kï dabom eyök kï bö (912) tã iblënewã.

9 Mik Enós kï duas de dabom suliyök (90), etã ie' alà wëm kiè Cainán, e' kune. 10 E' ukuöki tã ie' kï seneiã duas cien paryök kï dabom eyök kï skel (815). E' shuã ie' ala'r kï kune wëpa ena alakölpa. 11 Es ie' kï duas dekã sërãã cien suliyök kï skel (905) tã iblënewã.

12 Mik Cainán kï duas de dabom kuryök (70), etã ie' alà wëm kiè Mahalalel, e' kune. 13 E' ukuöki tã, ie' kï seneiã duas cien paryök kï dabom tkéyök (840). E' shuã

‡ SET: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè a ie' tö imé.

ie' ala'r kí kune wëpa ena alakölpä. ¹⁴ Es ie' kí duas deka sëräa cien suliyök kí dabop (910) tä iblënëwä.

¹⁵ Mik Mahalalel kí duas de dabom teryök kí skël (65), etä ie' alä wëm kiè Jéred, e' kune. ¹⁶ E' ukuökí tä, ie' kí seneiä duas cien paryök kí dabom mañayök (830). E' shüä ie' ala'r kí kune wëpa ena alakölpä. ¹⁷ Es ie' kí duas deka sëräa cien paryök kí dabom suliyök kí skël (895) tä iblënëwä.

¹⁸ Mik Jéred kí duas de cien eyök kí dabom teryök kí bök (162), etä ie' alä wëm kiè Enoc, e' kune. ¹⁹ E' ukuökí tä, ie' kí seneiä duas cien paryök (800). E' shüä ie' ala'r kí kune wëpa ena alakölpä. ²⁰ Es ie' kí duas deka sëräa cien suliyök kí dabom teryök kí bök (962) tä iblënëwä.

²¹ Mik Enoc kí duas de dabom teryök kí skël (65), etä ie' alä wëm kiè Matusalén, e' kune. ²² Ie' tö Skököl ttö è dalöieke. Matusalén kune, etä ie' kí seneiä duas cien mañayök (300). E' shüä ie' ala'r kí kune wëpa ena alakölpä. ²³ Es ie' kí duas deka sëräa cien mañayök kí dabom teryök kí skël (365). ²⁴ Ie' sene' buaè Skököl tä, e' kuëki ká etä Skököl wä ie' mítsër ttsë'ka, e' kuëki kè ie' ku'ia.

²⁵ Mik Matusalén kí duas de cien eyök kí dabom paryök kí kul (187), etä ie' alä wëm kiè Lámeç, e' kune.

²⁶ E' ukuökí tä, ie' kí seneiä duas cien kuryök kí dabom paryök kí bök (782). E' shüä ie' ala'r kí kune wëpa ena alakölpä. ²⁷ Es ie' kí duas deka sëräa cien suliyök kí dabom teryök kí sulitu (969) tä iblënëwä.

²⁸ Mik Lámeç kí duas de cien eyök kí dabom paryök kí bök (182), etä ie' alä kune wëm. ²⁹ E' kiè mékätö Noé. † Mik ie' tö ilä kiè méka, etä ie' tö iché: "Jehová tö iyök suluwä. E' kuëki se' kawötä kaneblök darërè iku-atkoie; erè alä i' tö se' keraè enuk." ³⁰ Noé kune, e' itökí Lámeç kí seneiä duas cien skeyök kí dabom suliyök kí skël (595). E' shüä ila'r kí kune wëpa alakölpä; ³¹ Es ie' kí duas deka sëräa cien kuryök kí dabom kuryök kí kul (777) tä iblënëwä.

³² Noé kí duas de cien skeyök, e' itökí ila'r kune mañal. Ikibi kiè Sem. Ishü ék kiè Cam. Ibata ék kiè Jafet.

S'ditsö ì sulu è wambleke këkraë

6 Mik s'ditsö alónémi taië ká i' kí, etä Skököl ala'r †† tö isué tö s'ditsö alä busipa dör bua'buála. E' kuëki ie'pa tö busipa wa ie'pa wöbatse ese tsélur. ³ Erè Jehová tö iché: "Ditsö dör duötä'wä ese wakpa. I'ñe tä ye' kè tö kawö mepaiä ditsö a sèno ká taië. Es iserdaë duas cien eyök kí dabom böyök (120), ekkè ulat."

⁴ Mik Skököl ala'r bak senuk s'ditsö alä busipa tä alä koka ie'pa tä, etä e' këska' tä wëpa blubluë, kakkëë, esepa wëlepa bak ká i' kí. Nies e' ukuökí wëpa esepa bakia. E'pa dör pè' darërè kkeaulekã taië ia'chki tä ese.

† Noé: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè a enuk. †† SKÖKÖL ALA'R: Kè s'wä ijcher mokí tö yi chéitö es. Wëlepa tö ibikeitsè tö e' dör Skököl biyöchökwapäie ö aknamaie erè Jesús tö iché tö esepa kè a senukwã s'ditsö tä (Marcos 12.25). Wëlepa skà tö ibikeitsè tö e' dör s'ditsö wësele sër suluë. Ì wamblekerakitö ese kè wër buaè Skököl wa, e' è ijcher se' wä.

⁵ Jehová tö isué tö s'ditsö tö ì sulu è wambleke taië shütë. Ì suluë è bikeitseke ie'pa tö këkraë. ⁶ E' kuëki Skököl er a idalënene taië. Ie' tö ibikeitsé: "Kè yö ditsö yuöpa." ⁷ Etä ie' iché: "Ditsö yö' ye' tö ká i' kí, súyö e'pa ewëwa. Nies iyiwak qos serke ká sí kí, e' ewerawayö. ¿Iie ye' tö ie'pa yö'?" ⁸ Erè wëm tso' eköl kiè Noé, e' suëke Jehová tö er bua' wa.

Noé tö kanò bërìe yué

⁹ Ttè ikkè dör Noé pakè.

Noé dör wëm yësyèsè Skököl wörki. Këkraë ie' tö Skököl ttö dalöieke buaë. Ie' eköl è serke wës Skököl kí ikiane es. ¹⁰ Ie' ala'r dör mañal wëpa kiè Sem, Cam, ena Jafet.

¹¹ Skököl wörki s'ditsö tso' e' wamblök sulu ème, ñip-pök taië shütë. ¹² Ie' tö isué tö taië iyi suluë è tso' iyök kí. ¹³ E' kuëki ie' tö Noé a iché: "Ye' tö ibikeitsétke tö ditsö qos tso' ká i' kí e' ewerawayö sè. Ie'pa ñippöke taië shütë ká i' kí. E' kuëki ye' tö ditsö qos tso' ká i' kí e' ewerawa sëräa di' taië wa. ¹⁴ E' kuëki kanò yuó etö bërìe kal bua'buála ese wa, e' shü blató. Kanò wöar tso' ipamik, e' wötó kiöchka dalolo bötsböts ese wa u'rki ena ishüä as di' kè tkòwajä. ¹⁵ Kanò yuó batsí metro dökã cien eyök kí dabom mañayök kí skël (135 metros) ekkè. Nies ishöló yuó metro dökã dabom böyök kí böt kí shäböts (22,5 metros) ekkè. E' sù ispé yuó metro dökã dabom eyök kí mañat kí shäböts (13,5 metros) ekkè. ¹⁶ Kanò kí u yuókã, erè kanò kkò kí iulat múat metro shäböts. Kanò shü blató mañat kuö. Nies iwékkö yuó et kanò spé mik shkowäie kanò a. ¹⁷ Di' patkerayö iyi tso' ttsë'ka ká i' kí e' qos ewowa. Ekkè duörawä sëräa ká wa'ñe. ¹⁸ Erè ye' ttè meraë be' a tö be' tsatkeräyö kanò a di' yöki. Be' ala'r ena be' alaköl ena be' yakpa, e'pa tsúmi e' tä kanò a. ¹⁹ E' sù iyiwak kuä'ki kuä'ki tso' ká sí kí, e' iómi kanò a etö wë'ñe etö alaki as itsatker wës be' es. ²⁰ Iyiwak qos ió kanò a. Iyiwak kuä'ki kuä'ki urtä', iyiwak uru, dö iyiwak e' kuke jskí, e' qos iómi kanò a, etö wë'ñe etö alaki, as kè iduölur. ²¹ Nies chkè ulitane dapa'ú bló be' a ena iyiwak a katè."

²² Etä ekkè qos wakanewé Noé tö sè wës Skököl tö iché ia es.

Di' bak taië ká i' kí

7 E' ukuökí tä Jehová tö Noé a iché: "I'ñe kuiki tä ye' tö kalí patkeraë ká i' kí dökã ká dabom tkëyök (40) ñië nañeë. iE' wa iyi ulitane yö' ye' tö tso' ttsë'ka ká sí kí, e' qos ewerawayö yës! Erè ye' tö isué tö ditsö ulitane shüä be' è serke buaë yësyèsè wës ye' kí ikiane es. E' kuëki be' e' iókã kanò a be' yamipa qos tä. Nies iyiwak batse'r † qos ese tsúmi dökã kuktö wë'ñe kuktö alaki. Erè iyiwak kè dör batse'r, ese tsúmi etö wë'ñe etö alaki. E' sù nies dù kuä'ki kuä'ki tsúmi dökã kul wë'ñe kul alaki as kè ierwa. Qos ttè chéyö be' a, e' wakaneú es." ⁵ Etä

† IYIWAK BATSE'R: E' wà kiane chè iyiwak kè dör ñá ie'pa a. Se' wëlepa tö iché iyiwak skítane.

e' kōs wakanewé Noé tō yēsýēsē wēs Jehová tō ie' a iché es.

⁶ Mik di' bak tajē ká i' kī, etā Noé kī duas tso' cien teryök (600). ⁷ Ie' e' iéka kanò a ila'r ena ilaköl ena iyakpa e'pa kōs tã e' tsatkök di' alörke tajē e' yökī. ⁸ Iyiwak batse'r, e' sù iyiwak kè dör batse'r, iyiwak e' kuke ibatsi' kī ñies dù, ekkè kōs dewā kanò a Noé tã bōlka bōlka wēs Skököl tō iché iã es.

¹⁰ Ká de kul, etā di' tō ká katémitke. ¹¹ Noé kī duas de cien teryök (600), kī si' et kī ká dabom eyök kī kul (17). E' diwö shã tã iyök tskirólone tã di' tso' idikīã e' deka tajē ká wa'ñe. Ñies ká jaishet kköburólone tã di' bitesh-ka tajē kalīje ká i' kī. ¹² Etā kalī yēne darērēē dōka ká dabom tkëyök (40) ñiē nañeē. ¹³ Kalī yēnēmi, e' diwö shã tã Noé e' iéka kanò a ila'r tã. Ila'r kiē Sem, Cam ena Jafet. E' sù ilaköl, iyakpa mañal, e'pa e' iéka ñies ie' tã kanò a. ¹⁴ Ie'pa tã iyiwak ulitane dewā kanò a, iyiwak uru, iyiwak kañiru, iyiwak e' kuke iski kī ena dù ulitane. Ekkè kōs dewā kanò a ie'pa tã. ¹⁵ Iyiwak kōs ekkè dewā kanò a bōlka bōlka. ¹⁶ E' shuã imí wē'ñe etō alaki etō, wēs Skököl tō iché iã es. E' one yēs tã, Skököl tō kanò wékkö wötēwã.

¹⁷ Etā kalī yēnēmiie dōka ká dabom tkëyök (40). Wēs di' alör mirkã es kanò batsemirkaitō. ¹⁸ Es di' kī alönēmi tajē tã kanò batsemirkaitō buaē. ¹⁹ Es di' alönēka tajē kabata kōs blubluē, e' tsatã jaishet dò metro kul ekkè. ²¹ Es kōs íy tso' ttsē'ka ká sí kī, ekkēpa duolur di' a sē. Dù kōs, iyiwak uru kōs, iyiwak kañiru kōs, iyiwak e' kuke iski kōs, ñies s'ditsö ekkēpa kōs duolur yēs. ²² I kōs tso' ká sí kī ttsē'ka, e' enewa sē. ²³ Erē Noé ena i tso' ie' tã kanò a, e'pa è tsatkēne. Etā imalepa kōs e' enewa. Es ñies iyiwak ulitane ewéwa di' tō. Dù ulitane, iyiwak uru, iyiwak kañiru dò iyiwak e' kuke iski, ekkè kōs enewa sēraã. ²⁴ Es di' atē iyök kī ká dōka cien eyök kī dabom skeyök (150) ekkè.

Di' sinewãne

8 Erē Skököl kè éna Noé chē'wa. Ñies iyiwak ulitane tso' Noé tã kanò a e' kè chē'wa ie' éna. Ie' tō siwã' patké as itō di' siuwãne ká wa'ñe. Etā di' pasinemine enaena. ² Iyök tskirólone e' wötēnene. Ñies ká jaishet kköburólone e' wötērulunene. Etā kalī wöklönēwã kè yērku'ia. ³ Di' tso'ia e' pasirmirne enaena. Ká de cien eyök kī dabom skeyök (150), etā di' sirmir ème. ⁴ E' kī si' de teröl (6) diwö de dabom eyök kī kul (17), etā erpa kanò sineka kabata kiē Ararat e' kī. ⁵ Etā di' pasinemiie. Si' de dabop (10), e' tsá diwö, etā kabata kãkķē ese wēnemitke.

⁶ E' kī ká de dabom tkëyök (40), etā Noé tō kanò wékkö tsisir kköppée. ⁷ Ie' tō dù öló sù, e' émi et. Erē dù e' kè dē'iane kanò a ie' urke wíshwísh dò mik di' sine etã. ⁸ E' ukuökī tã ie' tō nuböl émi et isugie tō ká sinene. ⁹ Erē di' tso'ia iyök kī, kam isirwã, e' kuëkī nuböl dene kanò a. Kè ie' wã ká ulat poppo kune e' tkowã. Noé tō nuböl kló'wéwã ulã wa tã itséwãneitō kanò a.

¹⁰ Ie' tō iskã pané dōka ká kul, etā ie' tō nuböl skã émine. ¹¹ Ká tuinemitke tã nuböl dene, e' wã kal ulatska debitu ikã kī. Es Noé éna iane tō iyök kī sirmir. ¹² Ie'

tō iskã pané dōka ká kul, etā ie' tō nuböl skã émine. Nuböl e' kè dē'iane.

¹³ Mik Noé kī duas tso' cien teryök kī et (601), etā iyök pasinene. Etã si' kewe, e' tsá diwö, ie' tō kanò kī u tso' e' kléttsã. Etã ie' isué tō iyök pasinene. ¹⁴ Kawö de si' et kī diwö dabom böyök kī kul (27), etã ie' isué tō iyök pasinene sēraã. ¹⁵ Etã Skököl tō ie' a iché: ¹⁶ "Be' e' yötttsã kanò a, be' alaköl tã, be' ala'r tã, be' yakpa tã ñies. ¹⁷ Es iyiwak ulitane yólurbö sē. Dù ena iyiwak uru ena iyiwak e' kuke iski e' kōs yólurbö kanò a, as imí' ká wa'ñe alönuk tajē ká wã iökne."

¹⁸ Es Noé alaköl ena ila'r ena iyakpa, e'pa e' yélur kanò a. ¹⁹ Es ñies iyiwak ulitane, uru ena kañiru ena iyiwak e' kuke iski, ñies dù e' kōs e' yéttsã kanò a sē. ²⁰ E' ukuökī tã ie' tō ák kataté ka'ie † et Jehová a. E' bata kī ie' tō iyiwak batse'r ese jché ña'wéitō etō etō Jehová dalóioie. Ñies dù batse'r jchéitō ña'wéitō Jehová a etk etk. ²¹ Mik ishklé alar buaē, e' ñemi Jehová ska' tã ittseitō tã ibikeitséitō: "Eré ditsö iã duladula dōka kēchke, etã i sulu è bikeitsekeitō. Erē kè yō ká sulu'wēpawãia ie'pa kuëkī. Es ñies kè yō i kōs tso' ttsē'ka e' ewēwaiã wēs yō iewéwa es.

²² "Ká i' tso'ia, etã dali kuatkërmi, iwã wörmi; kabã tso', kasē tso' ñies; kalī tso', duas tso' ñies; ká ñiwe tso', ká nañewe tso' ñies."

Skököl Jehová tō ittē mé Noé a

9 Etã Skököl er buaē ché Noé a ñies ila'r a tã ichéitō ie'pa a: "A' alönú tajē. Ká wa'ñe wã ióne a' ala'r wa. ² Ditsö yökī iyiwak ulitane suardaē. Iyiwak ulitane urke kashuk a ena iyiwak serke ká sí kī ena iyiwak serke dayē a, e' kōs atē a' dikīã. ³ Iyiwak ulitane ena kalwö ena kãkō e' katēmi a' tō wé kiane a' kī ese. E' kōs méatyö a' a katanoie. ⁴ Chkè ulitane katēmi a' tō, erē kè ikatar ipé tã, se' serke s'pé mik e' kuëkī. ⁵ Se' serke s'pé mik, e' kuëkī kè se' meneat ñi ttökwa, e' nuí tã'. Yi tō eköl ttéwã, ese kichatërdaē. E' sù iyiwak wé tō s'ttéwã, ese kawötã ttéwã ñies. A' wé tō s'ttéwã, ese nuí patuëraeitō ye' a.

⁶ "Skököl tō s'ditsö yō' wēs ie' es, e' kuëkī yi tō se' ttéwã, ese wák kawötã' ttéwã wake'.

⁷ Erē a' alönú tajē, ká wa'ñe wã ió ala'r wa."

⁸ Ñies Skököl tō iché Noé a ena ila'r a: ⁹ "I'ñe ye' ttē mukeat a' a ena iyiwak e' yéttsã kanò a a' tã, e' kōs a. ¹¹ Mokīe ye' tō a' a iché tō ye' kè tō ditsö ena iyiwak tso' ká wa'ñe, e' kōs ewepawãia di' wa. Di' kè döpaia ká wa'ñe sulu'ukwã wēs itka es." ¹² Ye' tō shkaba' tkekear mò shuã iwã kkachoie a' a ena ditsö ulitane a tō ye' ttē méatyö a' a ena iyiwak kōs a kēkraē. ¹⁴ Mik ye' tō mò patké tã e' shuã shkaba' tkēne e' wërmi, ¹⁵ etã ye' éna iane tō ye' ttē me'atbak a' a ena iyiwak kōs a tō kè ye' tō ditsö ena iyiwak ulitane ewepawãia di' wa. ¹⁶ Es mik shkaba' tkēne mò shuã e' suéyö, etã bet ye' éna idaa

† ÁK KATATÉ KA'IE: E' wã kiane ché si'kuãie a altar.

tö ye' ttè me'at ditsö a ena iyiwak qos a michoë kekraë. ¹⁷ E' dör iwà kkachoe tö ye' ttè me'atbak ditsö ulitane a ñies iyiwak tso' ká i' kî e' qos a." Es Skëköl tö Noé a iché.

Noé alà kiè Cam e' kè wà iyé dalò ta'

¹⁸ Noé ala'r e' yè'lur kanò a, e'pa kiè Sem, Cam ena Jafet. Cam dör Canaán yé. ¹⁹ E'pa mañal dör Noé ala'r. Ie'pa aleripa tö ká wà iéne.

²⁰ Noé dali kuatkémi. E' shuà uva kuatkéitö. ²¹ Ká et ta' ie' tö uva diò shkòshkò e' yé ta' e' tö ie' ttékà tajë. Ie' datsi' yéttasà ta' ianewa jski sume iu a. ²² Cam dör Canaán yé, mik e' tö iyé sué sume, età ie' míà ibiyó chök ièlpa böl e'pa a. ²³ Erè Sem ena Jafet e'pa kè éna iyé tär sume e' suak. E' kuèkî ie'pa tö datsi' klò'wéwà, imékarakitö e' o' bataki ta' ie'pa shkémi tsikka iwotrélur bánet dò wé iyé tär eé ta' ipabakéwà datsi' e' wa.

²⁴ Noé ttè tajë blo' tö e' tî'nekà. Mik ie' wà ijchënewà ilà tsirla ék kè wà ie' dalöiène', ²⁵ età ichéitö:

"iAs Canaán kawò tkò sulué!

iIe' weirdaè siarè shütë klöulewà ièlpa böl e'pa kanè mésoie!"

²⁶ E' ukuökî ta' ikí chéitö:

"Jehová dör Sem Këköl as e' kîkarkà!

As Canaán aleripa kanèblò Sem aleripa a ikanè mé-sopaie.

²⁷ As Skëköl kawò buaè mù Jafet a as ie' alör michoë. As Jafet ditséwopa ser Sem yamipa ska'!

As Canaán aleripa kanèblò ie' a klöulewà ikanè mé-sopaie."

²⁸ Di' bak tajë ká i' kî, e' ukuökî ta' Noé sene'ia' duas cien mañayök kî dabom skeyök (350). ²⁹ Mik ie' blënewà, età ie' kî duas tso' cien suliyök kî dabom skeyök (950).

I' dör Noé aleripa kiè

10 Noé ala'r kiè Sem, Cam ena Jafet. Di' bak tajë e' ukuökî ta' ie'pa wák ala'r kune. Ikképa dör Noé aleripa kiè.

² Jafet ala'r wëpa dör Gómer, Magog, Madai, Javán, Tubal, Mésec, ena Tirás. ³ Gómer, e' ala'r wëpa dör Asquenaz, Rifat, ena Togarmá. ⁴ Javán e' ala'r wëpa dör Elisá, Tarsis, Quitim ena Rodanim. ⁵ E'pa qos dör Jafet aleripa. Ie'pa ñi blatérak ulawa ulawa. Es iká yuéakitö tseé iwakpa a dayè kkömik. Ittò kuà'kî kuà'kî iwakpamik.

⁶ Cam ala'r wëpa dör Cus, Misraim, Fut, ena Canaán. ⁷ Cus ala'r wëpa dör Sebá, Havilá, Sabtá, Raamá ena Sabteca. Raamá ala'r wëpa dör Sebá ena Dedán. ⁸ Cus dör wëm kiè Nimrod, e' yé. Nimrod de keweie blu' darèrèè ká i' kî. ⁹ Jehová ttò wa Nimrod dör yèria poë. E' kuèkî ttè i' meneat se' a: "Be' dör yèria poë Skëköl ttò wa wës Nimrod es." ¹⁰ Mik Nimrod bak ká kiè Sinar, e' wökirie età ká e' shuà ká tso' tkèl kiè Babel, Érec, Acad, ena Calné. E' qos dör ká bua'ie ese. ¹¹ Wëm e' yéttasà Sinar a eköl kiè Asur. E' míà ká bánet. Età eé ie' ká yué tkèl kiè Nínive, Rehobot-ir, Quélah ena Resen.

¹² Resen dör ká bërie. E' atë Nínive ena Quélah, e' shushà.

¹³ Età Misraim aleripa míà ie'pa ikkè wakpaie: lude-owak, anameowak, lehabiwak, naftuhiwak, ¹⁴ patruse-owak, casluhitawak, ena cafortitawak. Filisteowak dat-se cafortitawak wa.

¹⁵ Canaán dör Sidón yé. Sidón dör ie' alà tsá. Ie' alà skà kiè Het. ¹⁶ Canaán aleripa míà ie'pa ikkè wakpaie: jebuseowak, amorreowak, gergeseowak, ¹⁷ heveowak, araceowak, sineowak, ¹⁸ arvadeowak, semareowak ena hamateowak. Ká tajë ta' e' wakpa qos ñi blabatsérak ponemi ká kuà'kî kuà'kî. ¹⁹ Canaánwak ká atë ká kiè Sidón dōwà ká kiè Gaza. Gaza atë ká kiè Guerar e' kke. Ñies ie'pa ká atë dōwà ká kiè Lesa diwò tskirke e' kke. Lesa atë ká tkèl kiè Sodoma, Gomorra, Admá ena Se-boim e' kke. ²⁰ E' wakpa qos dör Cam aleripa. Ie'pa ñi blabatsérak ulawa ulawa. Es iká yuéitörak tseé iwakpa a. Ittò kuà'kî kuà'kî iwakpamik.

²¹ Ñies Sem dè' alàè, e' dör Jafet èl kibi ék. Heber ala'r qos dör Sem aleripa. ²² Sem ala'r dör Elam, Asur, Arfaxad, Lud ena Aram. ²³ Aram ala'r dör Uz, Hul, Guéter ena Mas. ²⁴ Arfaxad dör Sélah yé. Sélah dör Heber yé.

²⁵ E' ukuökî ta' Heber alà de böl. Eköl kiè Péleg. [†] E' kèwò ska' ta' sulitane ñi blabatsérak, e' kuèkî ikie mékakitö es. Ièköl kiè Joctán. ²⁶ Joctán ala'r dör Almodad, Sélef, Hasar-mávet, Jérah, ²⁷ Hadoram, Uzal, Diclá, ²⁸ Obal, Abimael, Sebá, ²⁹ Ofir, Havilá, ena Jobab. E'pa qos dör Joctán ala'r. ³⁰ Ie'pa serke ká micho ká kiè Mesá tkörö ká kiè Sefar e' shuulat a. Sefar atë kabata a, wé diwò tskirke, e' kke. ³¹ E' wakpa qos dör Sem aleripa. Ie'pa ñi blabatsérak ulawa ulawa. Es iká yuéakitö tseé iwakpa a. Ittò kuà'kî kuà'kî iwakpamik.

³² Pè' qos ekképa dör Noé aleripa kiè kitule wës idit-séwò kuà'kî kuà'kî ena wé iserke ká kuà'kî kuà'kî es. Di' bak tajë, e' ukuökî ta' se' alönene tajë e' ñi blabatsérak ká wa'ñe.

Skëköl tö s'ditsö ké ttök kuà'kî kuà'kî

11 Kuaë ta' sulitane ttöke ttè etökicha è wa. ² Mik ie'pa míyaldak diwò tskirke, e' ékà, demirak kakkue kiè Sinar eé, età eé ie'pa e' tséat senuk. ³ Ká et ta' ie'pa iché ñi a: "Mishkarak skauchka yuök blok sù, e' kukuèsö bö' a as imi'a darèrèè u yuoie." Es iwakanewérakitö ák skéie. Ñies kiöchka dalolo böts-böts ese wa ibatsérakitö i tso' shutuule ese skéie. ⁴ E' ukuökî ta' iskà chénerakitö ñi a: "Mishkarak ká blublu yuök. E' shuà u yuösö kakkèè dōkà ká jaì a. Es se' e' chömi buaè kéképa tajë ena kè se' kawōtā ñi blabatsök ká wa'ñe."

⁵ Erè Jehová e' éwa isaukrak tö ie'pa ká blublu yueke ena u kakkèè yuekerakitö. ⁶ Età ie' tö ibikeitsé: "Ie'pa dör ká etkè wak ena ittörak etkè ñies, e' kuèkî ie'pa tö kanè i' kékami. E' ukuökî ta' kè i' a ie'pa wöklönuk. Ie'pa sermi wës ie'pa kî ikiane es. ⁷ E' kuèkî súyö ie'pa kè ttök kuà'kî kuà'kî as kè ñi ttò ania."

⁸ Es Jehová tö iblabatsérak ká wa'ñe. Eé ie'pa ká yué e' kanè wöpanere. ⁹ Ká e' kî Jehová tö ie'pa ké ttök

† PÉLEG: Hebreoie s'kiè e' wà kiane ché a ñi blabatsé.

kuə'kij kuə'kij ena iblabatsérakitö ká wa'ñe. E' kuə'kij ká e' kinewə Babel. †

Sem aleripa

¹⁰ I' dör Sem aleripa kiè. Di' bak tajë, e' ukuökij duas bök, e' kəwö ska' tã Sem kij duas tso' cien eyök (100). Etã ie' alà kune wëm kiè Arfaxad. ¹¹ Arfaxad kune, e' ukuökij Sem kij seneiã duas dekã cien skeyök (500), etã ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpa.

¹² Mik Arfaxad kij duas tso' dabom mañayök kij skel (35) etã ie' alà kune wëm, e' kiè Sélah. ¹³ Sélah kune, e' ukuökij tã Arfaxad kij seneiã duas cien tkëyök kij mañal (403), etã ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpa.

¹⁴ Mik Sélah kij duas tso' dabom mañayök (30), etã ilà kune, e' kiè Heber. ¹⁵ Heber kune, e' ukuökij tã Sélah kij seneiã duas cien tkëyök kij mañal (403), etã ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpa.

¹⁶ Mik Heber kij duas tso' dabom mañayök kij tkel (34), etã ilà kune, e' kiè Péleg. ¹⁷ Péleg kune, e' ukuökij tã Heber kij seneiã duas cien tkëyök kij dabom mañayök (430), etã ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpa.

¹⁸ Mik Péleg kij duas tso' dabom mañayök (30), etã ilà kune, e' kiè Reú. ¹⁹ Reú kune, e' ukuökij tã Péleg kij seneiã duas cien böyök kij sulitu (209), etã ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpa.

²⁰ Mik Reú kij duas tso' dabom mañayök kij bök (32), etã ilà kune, e' kiè Serug. ²¹ Serug kune, e' ukuökij tã Reú kij seneiã duas cien böyök kij kul (207), etã ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpa.

²² Mik Serug kij duas tso' dabom mañayök (30), etã ilà kune, e' kiè Nahor. ²³ Nahor kune, e' ukuökij tã Serug kij seneiã duas cien böyök (200), etã ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpa.

²⁴ Mik Nahor kij duas tso' dabom böyök kij sulitu (29), etã ilà kune, e' kiè Térah. ²⁵ Térah kune, e' ukuökij tã Nahor kij seneiã duas cien eyök kij dabom eyök kij sulitu (119), etã ie' ala'r skà kune wëpa ena alakölpa.

²⁶ Mik Térah kij duas tso' dabom kuryök (70), e' ukuökij tã ie' ala'r kune mañal. Ala'r e'pa kiè Abram, Nahor ena Harán.

Térah ala'r

²⁷ E'pa dör Térah ala'r. Térah dör Abram, Nahor ena Harán, e'pa yé. Harán, e' dör Lot yé. ²⁸ Harán blënewə kewe iyé Térah e' yökij ká kiè Ur eë. Ká e' atë Caldea. Ie' blënewə wé ie' kune eë.

²⁹ Abram senéwə alaköl kiè Sarai, e' tã. Nahor senéwə alaköl kiè Milcá, e' tã. Milcá dör Harán alà busi ena Iscá kutà. ³⁰ Sarai kè dötã' alàè.

³¹ Térah e' yéttsã Ur, dör caldeawak ká e' a. Ie' alà Abram ena itala kiè Lot dör Harán alà ena iyäk kiè Sarai e'pa mía ie' tã. Warmã ie'pa mිරó dökã ká kiè Canaán eë, erë ie'pa demi ká kiè Harán, etã eë ie'pa e' tséat senuk. ³² Eë Térah blënewə. Ie' kij duas tso' cien böyök kij skel (205).

Jehová tté Abram tã

12 Mik Abram bak senuk ká kiè Ur eë, etã Jehová tö ie' a iyè: "Be' ká ena be' ditséwöpa ena be' yé yamipa, e' múat tã be' yúshka senuk, ká kkachekeyö be' a eë. ² Ká e' kij ye' tö be' aleripa alöweraè tajë. Ie'pa döraè ká tajë wakpaie. Ye' er buaè chöraè be' a. Ye' tö pè' tajë keraè be' kkeökã tajë. Nies be' er buaè chöraè pè' tajë a. ³ Wëpa er buaè ché be' a, esepa a ye' er bua' chöraè. Wëpa tö alibché be' kij, esepa we'ikerayö. Be' batamik ye' er buaè chöraè ká ulitane wakpa a."

⁴ Etã Abram e' yéttsã ká kiè Harán wes Jehová tö ie' a iyè es. E' këska' tã ie' kij duas tso' dabom kuryök kij skel (75). Ie' mía Canaán. ⁵ Etã ie' wã iyamipa mítser sërã. Ilaköl kiè Sarai ena ilayök kiè Lot ena íyi ulitane tso'rak iwã, ekkë qos mítserak iwã. Nies Harán wakpa welepa tso' ie' wã kanè mésoie, e' mítser ie' wã. Mik ie' demi Canaán, ⁶ etã ie' tkami ká qos ekkë dòmi ká kiè Siquem atë Canaán eë. Eë ká atë kiè Moré. Eë kós klò àr elka. Canaánwakpa a ká e' dör ká dalöiërta' ese. (E' kəwö ska' tã Canaánwakpa sërkeiã eë.) ⁷ Etã eë Jehová e' kkaché Abram a tã ichéitö iã: "Ká i' meraëyö be' ditséwö a."

Etã Abram tö ák kataté kã'ie et iyiwak jchoie Jehová dalöioie eë Jehová e' kkayè' ie' a e' kuə'kij. ⁸ E' ukuökij tã imiã ká dör kabataie atë Betel diwö tskirke e' èkã. Etã eë ie' sené ekuölö. Ká e' atë Betel ena ká kiè Ai e' shuulat a. Eë ie' tö ák skà kataténe et. Eë ie' tö Jehová dalöié. ⁹ E' ukuökij tã Abram mía enaena Négueb kke.

Abram mía Egipto

¹⁰ E' kəwö ska' tã ketba tkënewə poè ká e' kij. Kè i' tã katé wé Abram sërke eë. E' kuə'kij ie' mía Egipto senuk ekuölö. ¹¹ Abram dökemitke Egipto etã ilaköl Sarai, e' a ichéitö: "Ye' ttö ttsó. Ye' wã ijcher buaè tö be' dör buaala. ¹² Mik Egipto wakpa tö be' sué tö be' dör buaala, etã ie'pa tö ichèmi: 'Wí dör wëm wí alaköl.' Etã ye' tterawã ie'pa tö be' kuə'kij erë ie'pa be' meraat senukwã ie'pa tã. ¹³ E' kuə'kij, be' we'ikèyö, ichó ie'pa a tö ye' dör be' akè as kè itö ye' ttöwã be' kuə'kij as ye' kawö tkò buaè."

¹⁴ Mik Abram demi Egipto, etã Egipto wakpa isué tö Sarai dör alaköl buaala. ¹⁵ Ká e' blú kuə'blupa tö isué nies tö Sarai dör alaköl buaala. E' kuə'kij ie'pa mía ichök blu' a tö alaköl e' dör buaala. Etã imítserak iwã blu' wé a.

¹⁶ Etã Egipto blú tö Abram kkö'né buaè Sarai dalèrmik. Tajë ie' tö Abram a iyiwak uru kakmé. Obeja, ba-ka, burro ena kameio e' kakméitö ie' a. Se' nies kakméitö ie' a kanè mésoie wëpa ena alakölpa. ¹⁷ Erë Sarai kuə'kij Jehová tö Egipto blú ena iyamipa we'iké tajë. Duè mékã tajë ie'pa kij. Kawö darèrèè mékãitö ie'pa kij. ¹⁸ E' kuə'kij Egipto blú tö Abram tsuk patké tã ichéitö iã: "¿Iók bö iwamblé ye' tã es? ¿I kuə'kij be' kè wã ye' a iyène tö alaköl i' dör be' alaköl? ¹⁹ Be' tö ye' a iyè' tö ie' dör be' kutà. E' kuə'kij tsir etã ye' senéwã ie' tã. I' be' alaköl, itsúmine tã be' yúshka." ²⁰ Etã Egipto blú tö

† BABEL: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè a chilineka.

ishkékpa patké Abram yöktsa ká e' kǐ ilaköl tǎ ena ì kǒs tso' ie' wǎ ekképa tǎ.

Abram ena Lot ñi blabatsélor

13 E' ukuökǐ tǎ Abram ena ilaköl e' yélur Egipto míǎne Négueb. Ie' íyi kǒs mítserak iwǎ sǎraa. Ie' alayök Lot e' míǎ ie'pa tǎ ñies. ² Abram dör iyi blu' tajë. Ie' wǎ oro tso'. Ie' wǎ inuköl tso' tajë. Ñies ie' wǎ iyiwak tso' tajë. ³ Négueb eë tǎ ie' míǎne ǎnaǎna dò Betel. Betel eë tǎ ie' míǎne tkörö wé ie' bak senuk kéwe eë. Kǎ e' ǎtǎ Betel ena Ai e' ulat shusha. ⁴ Kǎ e' ǎ ie' wǎ ák katatëulebak kǎ'ie, eë ie' tǒ Jehovah dalöiéne.

⁵ Lot dör ñies íyi blú tajë wés iyëla Abram es. Iyiwak tso' tajë ie' wǎ obeja ena baka. Se' tso' ie' wǎ ñies kanè mésopaie. ⁶ Erë wé ie'pa sǎrke kǎ e' kǐ kǎkò kè ku'ia ie'pa iyiwak kǒs ǎ katè. Ie'pa kè chë'kǎia ñi ǒ'mik. ⁷ Abram ena Lot e'pa iyiwak kkö'nukwakpa ñippöke, ñi wöñatköke. Ñies pë' tso'tke kǎnet kǎ e' kǐ. E' wakpa dör canaánwak ena fereseowak. ⁸ Kǎ et tǎ Abram tǒ iché Lot ǎ: "Se' dör ñi yami. Kè imène buaë tǒ se' ñippö. Ñies se' iyiwak kkö'nukwakpa ñippöke ème e' kè dör buaë. ⁹ Kǎ saü wǐ kǎ bua' tso'. Be' ishyshtó wéne wa be' wöbatse, e' ǎ be' yúshka. Be' mí wǐ èkǎ, e' tǎ ye' mí dià èkǎ. Etǎ be' mí dià èkǎ, e' tǎ ye' mí wǐ èkǎ."

¹⁰ Etǎ Lot kǎ kǐ sué kǎmiè, etǎ kǒs di' kiè Jordán, e' kkömik kǎ buaë tso', e' kǐ sué ie' tǒ. Etǎ ie' tǒ isué tǒ kǎ e' dör buaë dò kǎ kiè Sóar eë. Buaë di' tso' wés kǎ buaë yö' Jehovah tǒ es ena wés Egipto es. (E' kéwö ska' tǎ kǎm Jehovah tǒ kǎ kiè Sodoma ena kǎ kiè Gomorra, e' böt eüwa.) ¹¹ Etǎ kǎkkue tso' Jordán di' kkömik e' shyshté Lot tǒ, etǎ e' wa ie' míǎ. Es ie'pa ñi blabatsélor. ¹² Abram e' tséat senuk Canaán. Lot míǎ senuk Jordán kǎkkue kǐ, eë kǎ tso' tseë. Ie' sené tsǐnet kǎ kiè Sodoma e' ǒ'mik. ¹³ Sodoma wakpa, sǎrke suluë. Ie'pa ì sulu è wambleke kékraë Jehovah wöǎ.

¹⁴ Lot míǎ e' ukuökǐ tǎ, Jehovah tǒ iché Abram ǎ: "Wé be' tso' eë kǎ kǐ saü bua'ie shkit wöwǐ wöia dià èkǎ jaì èkǎ kǎ wa'ñe tǒ çis idör? ¹⁵ Kǎ kǒs kǐ suébö, e' meraëyö be' ǎ ena be' aleripa ǎ kékraë. ¹⁶ Ye' tǒ be' aleripa alöweraë tajë wés íyök po tajë es. Wés íyök po kè shtǎrtǎ' es be' aleripa alördaë kè ishtǎrpa yi ǎ. ¹⁷ Kǎ i' kǒs meraëyö be' ǎ. E' kuékǐ be' yú iwéblök sǎraa."

¹⁸ Etǎ Abram e' yéttǎ tǎ imíǎ senuk kós klö wökir àr tajë dör wëm kiè Mamré e' icha eë. E' ǎtǎ tsǐnet kǎ kiè Hebrón eë. Eë Abram tǒ ák skà kataté kǎ'ie Jehovah dalöioie.

Abram tǒ ilayök Lot, e' tsǎtké

14 E' kéwö ska' tǎ blu'pa tso' tkël. Eköl kiè Amrafel, e' dör kǎ kiè Sinar, e' blú. Iëköl kiè Arioc, e' dör kǎ kiè Elasar, e' blú. Iëköl skà kiè Quedorlaómer, e' dör kǎ kiè Elam, e' blú. Etǎ ibata ék kiè Tidal, e' dör kǎ kiè Goím, e' blú. ² Blu'pa skà tso' dökǎ skel e' eköl kiè Bera, e' dör kǎ kiè Sodoma, e' blú. Iëköl kiè Birsá, e' dör kǎ kiè Gomorra, e' blú. Iëköl kiè Sinab, e' dör kǎ kiè Admá, e' blú. Skà kiè Seméber, e' dör kǎ kiè Seboím, e' blú. Ibata ekké e' dör kǎ kiè Bela, e' blú. Kǎ e' kiè Sóar ñies.

E' kéwö ska' tǎ blu'pa dökǎ tkël ñe' e' kéka ñippök blu'pa skà dökǎ skel ñe' tǎ. ³ Blu'pa skel e'pa tǒ iñippök wakpa dapa'wé ek tsǐní ñippök blu'pa tkël e'pa tǎ kǎkkue kiè Sidim eë. Eë dayë wölö me'r bërie kiè Mar Muerto.

⁴ Blu'pa dökǎ skel e'pa bak senuk iwakpa tǎ dökǎ duas dabom eyök kǐ bök (12), blu' kiè Quedorlaómer, e' dikǐa. Mik e' kǐ duas de dabom eyök kǐ mañal (13) etǎ ie'pa kè ǎna Quedorlaómer ttè dalöiakǐa. Ie'pa e' kǎkkǎ ñippök ie' tǎ. ⁵ E' kǐ duas de ek etǎ Quedorlaómer e' yéttǎ míǎ ñippök ibolökpa tǎ. Blu'pa dökǎ mañal dör ie' klépa, e' míyal ie' tǎ ñippök. Ie'pa míǎ kǎ kiè Astarot Carnaim tǎ eë ie'pa e' alékǎ refaítawak kǐ. E' ukuökǐ tǎ ie'pa e' alékǎ zuzitawak kǐ, kǎ kiè Ham eë. E' ukuökǐ tǎ ie'pa e' alékǎ emiwak kǐ, e' wakpa kǎ kiè Savé-quiri-ataim. ⁶ E' ukuökǐ ie'pa e' alékǎ horeowak kǐ kǎbata kiè Seír eë. Etǎ itötiémi ie'pa tǒ dò tkörö kǎ kiè El-parán eë. Kǎ e' ǎtǎ kǎ sir poë, e' kkömik. ⁷ Etǎ eë ie'pa bitene itö wane dò kǎ kiè En-mispat. Kǎ e' kiè Cadés ñies. Ie'pa e' alékǎ Amalec aleripa kǐ tǎ ikǎ klö'wéwǎrakitö. Ñies ie'pa e' alékǎ amorreowak kǐ. E' wakpa kǎ kiè Has-esón-tamar. E' ukuökǐ tǎ ie'pa mi'ke ñippök blu'pa skel tǎ. E' kuékǐ blu'pa skel e' dapa'wékǎ Sidim kékkué kǐ blu'pa tkël kǐnuk ñippoie.

⁸ Etǎ Sodoma blú ena Gomorra blú ena Admá blú ena Seboím blú ena Bela blú (Bela kiè Sóar ñies), blu'pa skel ekképa ñi dapa'wékǎ Sidim kékkué kǐ ñippoie, Quedorlaómer, e' dör Elam blu', e' tǎ ena blu'pa tso' ie' tǎ e'pa tǎ ñies. Blu'pa e'pa dör Tidal, e' dör Goím blu'. Iëköl dör Amrafel, e' dör Sinar blu'. Bata ék dör Arioc, e' dör Elasar blu'. Es blu'pa tkël míyal ñippök blu'pa skel tǎ. ¹⁰ E' kéwö ska' tǎ Sidim kékkué kǐ kiöchka dalolo bötsböts ese dapé tso' tajë. Mik Sodoma wakpa ena Gomorra wakpa tkayal ñippè yöki etǎ ie'pa shǎböts ǎnemi kiöchka dapé tso' tajë ese ǎ. Imalepa tkayalmi kǎbata shüǎ.

¹¹ Es blu'pa dökǎ tkël e'pa e' alékǎ blu'pa skel kǐ. Etǎ ie'pa tǒ chkwö ena íyi bua'buá tso' Sodoma ena Gomorra e' kǒs klö'wéwǎrakitö tǎ iponemirak. ¹² E' kéwö ska' tǎ Abram alayök Lot sǎrke Sodoma. E' mítserak iwǎ, es ie' dali kǒs e' mítserak iwǎ ñies.

¹³ Etǎ ñippè shüǎ wëm tkashkar eköl, e' wǎ ibiyó mí Abram ǎ. Abram e' dör hebreowak. Ie' sǎrke tsǐnet wëm kiè Mamré dör amorreowak e' kós klö wökir àr eë. Mamré dör Escol ena Aner èl. Ie'pa wa Abram wër buaë.

¹⁴ Mik Abram tǒ ibiyó ttsé, etǎ ie' kanè mésopa kǐne ie' u ǎ, e'pa dapa'wéitö dökǎ cien mañayök kǐ dabom eyök kǐ pǎköl (318) ilayök tsǎtkoie. Etǎ ie'pa míyal blu'pa tkël itökǐ dökǎ kǎ kiè Dan eë. ¹⁵ Etǎ nañewe ie'pa demi me'ie ñippémiie blu'pa tǎ. Etǎ ie'pa tǒ blu'pa töiémi tkörö kǎ kiè Hobá eë. Hobá ǎtǎ kǎ kiè Damasco e' wöwǐ. ¹⁶ Etǎ ì kǒs minetsǎr blu'pa wǎ, e' kǒs yélur ie'pa tǒ blu'pa ulà ǎ. Es Abram tǒ ilayök Lot e' tsǎtkée. Ñies ì tso' ilayök wǎ e' kǒs dene iulà ǎ. Ñies alakölpa ena pë' malepa tso' klöulewǎ e'pa kǒs tsǎtkée ie' tǒ.

Melquisedec er buaë ché Abram a

¹⁷ Mik Abram e' aléka Quedorlaómer ki, e' sù blu'pa mañal shkòke ie' ta, e'pa ki. E' ukuòki ta ie' bitene de Savé kékkue ki. Kakkue e' kiè ñies Blu' Kékkue. Età ee Sodoma blú de ie' ñaletsuk ie' shke'uk. ¹⁸ Ñies ká kiè Salem, e' blú kiè Melquisedec, e' dör Skèköl dör íyi ulitane tsata e' sacerdote. Ie' tò pan ena vino yéttsa.

¹⁹ Età ie' er buaë ché Abram a ttè i' wa:

“Skèköl dör íyi ulitane tsata, e' tò ká jai ena ká i' yò'.

Ie' tò be' kimè as be' kawö tkò buaë kekrae.

²⁰ Ie' dör íyi ulitane tsata, e' kíkòkasö.

Ie' tò be' kimé e' alökká be' bolòkpa ki, e' kuèki ik-ikòkasö.”

Età íyi kos de Abram ulá a ñippè shuá, e' mú blatesö döká dabop ta e' tsá eyök yéttseitö méitö Melquisedec a Skèköl dalóioie. ²¹ E' ukuòki ta Sodoma blu' tò iché Abram a:

—Sa' yamipa tsatkée be' tò, e'pa múne ye' a. Erè dali kos e' tsúmi be' tò be' a.

²² Erè Abram tò iüté:

—Au. Jehová dör Skèköl íyi ulitane tsata, e' tò ká jai ena ká i' yò', ie' a ye' kablétke ²³ tò ì kos dör be' icha, e' kè tsepaatyö yès. Dò be' datsi'takla ö be' klòkkuö kicha kè tsepaatyö etkla wè'ia as kè be' ichò tò be' íyi wa ye' blune. ²⁴ Kè ì kiane ye' ki ye' wák a. Chkò kos ñétke ye' kanè mésopa tò, e' è dör wè' ye' a. Erè wépa dare ye' ta ñippök bulu'pa ta kiè Aner ena Escol ena Mamré, as ie'pa wa dali kakmi' kos ikawötá tsukmi eköl eköl ekkè.

Jehová tò ittè mé Abram a

15 E' ukuòki ta Jehová tté Abram ta kabsueie, età ichéitö ia:

—A Abram, kè be' suanuk. Ye' dör be' tsatkökwak. Íyi buaë merayö be' a tajè shüté.

² Erè Abram tò iüté:

—A Skèköl, ye' wák alà kè ta', e' kuèki ì kos memibö ye' a e' kè dör iie bua' ye' a. Ye' íyi kos atdaé ye' kanè méso kiè Eliézer dör Damasco wak e' ulá a. Erè ie' dör o'ka.

⁴ Età Jehová tò iüté:

—Be' wák alà kúrdaé, e' kè dör o'ka.

⁵ Età Jehová wa Abram mítser u'rkí, ta ichéitö ia:

—Ká saú buaë siwa' ki. Bèkwö saú ta ishta'ú. ¿Be' a ishtarmiti? E'ma bua', es be' aleripa alórdaé tajè.

⁶ Età Abram erblé Jehová mik, e' kuèki ikló'wéitö wes pé' buaë yèsyèsè es.

⁷ Età ichéitö ia:

—Ye' dör Jehová. Ye' tò be' yé'ttsa caldeawak ká kiè Ur e' a ká i' moie be' a ena be' aleripa kos a.

⁸ Età Abram ie' a ichaké:

—A Skèköl, ¿wes e' jchermiti ye' wa yèsyèsè tò ká i' dò-mi ye' ulá a?

⁹ Jehová tò iüté:

—Baka ena chibo ena obeja e' kos ki duas tso' mañal, ese tsúbitu ña etö etö. Ñies nuböl et ena ipupula et, e' tsúbitu ña.

¹⁰ Età Abram wa iyiwak kos ekkè debitu Jehová a. Età ie' tò iyiwak e' ttélur télor shushaé. Shaböts méwaitö wí wa shaböts méwaitö i' wa. Es iate ñi wöshaé. Erè dù kè ténane ie' wa es. ¹¹ Età öló dettsa iyiwak chkà dalèrmik, erè Abram tò ibukueke chkè ki. ¹² Ká tuinemitke, età Abram kapowá tajè. E' bet Abram pamik ká miá ttsettseè shüté se' suawé ekkè.

¹³ Età Jehová tò iché ia:

—Be' wa ijchenú buaë tò be' aleripa serdaé ká kuá'ki ki wes ká kuá'ki wakpa es. Ee ie'pa klördawa kanè mé-sopaie kè patueta'. Ie'pa weirdaé döká duas cien tkèyök (400), ekkè ulatök. ¹⁴ Erè ká wé wakpa tò ie'pa we'ikera, e' wakpa ské we'ikerayö siarè. E' ukuòki ta be' aleripa yèrdattsa ká e' a. Ie'pa wa íyi bua'buwa tué darèrèè ese miraé tajè iwákpa a. ¹⁵ Età mik be' kènewá età be' duöwami buaë, kè weir ta'. Es be' michoè be' dèyüta itöki. ¹⁶ Età mik be' aleripa tso' ká kuá'ki ñe' a e'pa de döká tkètökicha, età ie'pa dörane ká i' ki. Ká i' wakpa, kiè amorreowak, kam e'pa tò ì sulu wamblo dò wè' ishuloie. E' kuèki be' aleripa kè döpane ká i' ki bet.

¹⁷ Kātuine de kamié, età ì dettsa tabechka ukuóie, e' shuá shklé batróke tajè. Ñies kuatak sí wöñarke tajè ese dettsa ta itkami iyiwak chkà blatèule tkèter ee, e' shusha. ¹⁸ Età Jehová tò ttè mé Abram a i' es:

—Ká i' meraëyö be' aleripa a. Di' kiè Egipto dí † eemi döká di' kibi kiè Éufrates, ká ekkè kos meraëyö be' aleripa a. ¹⁹ I'ñe ta ká e' dör quenitawak, quenizitawak, cadmoneowak, ²⁰ hititawak, fereseowak, refaitawak, ²¹ amorreowak, canaánwak, gergeseowak ena jebuseowak e'pa kos wakpa ká.

Abram alà kune kiè Ismael

16 Abram alaköl Sarai, e' kè dötá' alàè. Ie' wa alaköl tker eköl kanè mésoie kiè Agar. E' dör egiptowak. ² Età Sarai tò iché Abram a:

—Isaú tò Jehová kè wa ye' a alà mène. E' kuèki be' senú ye' kanè méso Agar ta. Età isalema ie' batamik alà dömi ye' ulá a.

Età Abram tò Sarai ttò iüté. ³ Età Sarai tò egiptowak tso' ie' wa kanè mésoie, e' tsébitu, mé iwem a alakölie. E' kéwö ska' ta ie'pa sené Canaán e' ki duas de dabop.

⁴ Età Abram senéwa Agar ta, età Agar duneká. Mik ie' isué tò ie' duneká, età ie' tò iwökir Sarai suémi sulué.

⁵ Età Sarai tò iché Abram a:

—¡Be' iane iwiie tò Agar tò ye' suéke sulué! Ye' wák tò be' a Agar me' alakölie i' ta idurtke e' wà kúrdaé, età ie' e' ttsöke jaishet ye' tsata. ¡As Jehová tò se' a ichò tò yi iane iwiie, ye' ö be'!

⁶ Età Abram tò iüté:

—Ye' ttò ttsó, be' kanè méso tso' be' ulá a. Be' iú wes be' éna iwak es.

E' ukuòki ta Sarai tò ikanè méso we'ikémi tajè. E' kuèki Agar tkashkar. ⁷ Età Jehová biyöchökwak bua'ie, e' tò ikué di' tum o'mik ká wé kè yi ku' ese ska'. Di' tum e' tso' ñalá micho ká kiè Sur e' kkómik. ⁸ Età Jehová biyöchökwak bua'ie tò ie' a ichaké:

† EGIPTO dí: E' kè dör di' bérie tso' Egipto kiè Nilo e'. E' dör di' tsitsirla tso' Egipto ena Canaán e' shusha.

—A Agar, Sarai kanè méso, ¿Wé be' bite? ¿Wé be' mi-cho?

Ie' iüté:

—Ye' tkashkar ye' wökir Sarai yöki.

⁹ Etá ie' iché ia:

—Be' dakóne be' wökir ska' tá idalöió bèrè.

¹⁰ Ie' tò ikí ché ia:

“Ye' be' aleripa alöweraè tajè. Kè yi á ishtanuk ekkè.

¹¹ Be' eriarke, e' ttsé Jehovah tò,

e' kuékí sè be' dur, e' wà kune,

tá ikiè múkabö Ismael. †

¹² Be' alà doraè wés burro pupula kè urutértá' es.

Ie' ñippóraè darèrè sulitane tá. Nies sulitane ñippóraè ie' tá.”

Ie' serdaè kekraè ñippök ièlpa tá.

¹³ Jehovah tté Agar tá, e' ukuökí tá Agar tò iché:

“Skèköl ye' sué, e' wák suéwáyö.” E' kuékí ie' tò Skèköl kié i' es: “Skèköl tò ye' sué e'.” ¹⁴ E' kuékí ñies di' tum e' kiè mékätö: “Skèköl tso' e' ye' suéke”. Di' tum e' tso' Cadés ena Béred e' shushaè.

¹⁵ E' ukuökí tá Abram alà kéká Agar tá e' wà kune wák wém. Abram tò ikiè méká Ismael. ¹⁶ Ismael kune, e' kèwö ska' tá Abram kí duas tso' dabom paryök kí teröl (86).

Jehová tò ittè mé Abraham á, e' wà kkacho méatitö

17 Mik Abram kí duas tso' dabom suliyök kí sulitu (99), etá Jehovah e' kkaché ie' á tá iché ia:

—Ye' dör Skèköl Diché Tá' Íyi Ulitane Tsata e'. Be' senú yesyésé ye' wörki kekraè, ² e' tá ye' ttè meraè be' á tò be' aleripa alördaè tajè be' itöki.

³ Etá ie' e' téwá iski iwötsá méwá iyök kí. E' dalewa Skèköl tso' ttök ie' tá, tá ichéitö ia:

⁴ —Ye' ttè meke be' á e' dör i' es: Be' doraè ká tajè wakpa yéie. ⁵ E' kuékí i'ñe tá be' kè kièia Abram. Ye' tò be' tkéká ká tajè wakpa yéie, e' kuékí be' kiè mékayö Abraham. ⁶ Ye' tò be' aleripa alöweraè tajè. Ie'pa doraè blu'paie ena ká tajè wakpaie. ⁷ Kekraè ye' dör be' Kèköl ñies be' aleripa Kèköl. Kawö e' mekeyö be' á. ⁸ I'ñe tá be' serke Canaan, ká e' kós meraèyö be' á ena be' aleripa á. E' até ie'pa ulá á kekraè. Ye' dör ie'pa Kèköl.

⁹ Skèköl tò iskà chéne Abraham á:

—Erè be' ena be' aleripa kós e' kawötá ttè muk ye' á ñies. ¹⁰ E' dör i' es: A' wépa kós kawötá itóttola kkuölitla tók tsir. ¹¹ E' kuékí a' wépa kós e' wakyuó es. E' tò ikkacheraè tò se' ttè me' ñi á. ¹² Kekraè kós a' ala'r kurke wépa, ñies a' kanè mèsopa ala'r wépa, mik e' kí ká de päköl, etá a' kawötá iwakyuök es. ¹³ A' kawötá iyuk kröröè ala'r kós kurke a' u á ekképa tá. Es ttè me'tkeyö a' á, e' até wakyöule a' chkà kí kekraè. ¹⁴ Wém kè wakyöule, ese kè wá ye' ttö dalöiène, e' kuékí kè ikawö tá'ia senuk a' shuá.

¹⁵ Nies Skèköl tò iché Abraham á:

—Be' alaköl kè kièia Sarai. I'ñe tá ikirdaè Sara. ¹⁶ Ye' er buaè chöraè ie' á as ie' alà kòkà be' á. Mokí ye' er

† ISMAEL: Hebreoie s'kiè e' wà kiane ché a Skèköl tò ittés. †† ABRAHAM: Hebreoie s'kiè e' wà kiane ché a ká wakpa tajè, e' yé. ‡

buaè chöraè ie' á. Ie' doraè ká tajè wakpa miie. Nies ie' aleripa shü doraè blu'paie.

¹⁷ Abraham skà e' téwáne iski iwötsá méwáitö iyök kí. E' dalewa ijañéká tá ibikeitséitö: “¿Ye' kí duas tso' cien eyök (100), wés e' dòmi yéie? ¿Sara kí duas tso' dabom suliyök (90), etá wés ie' dòmi alàè?”

¹⁸ Erè ie' tò iché Skèköl á:

—jBe' mú er buaè chö Ismael á!

¹⁹ Erè Skèköl tò iüté:

—Au, e' kè dör es. Be' alaköl Sara, e' doraè alàè tá ik-iè múkabö Isaac. Ttè me'yö be' á e' è meraneyö ie' á ena ie' aleripa á kekraè. ²⁰ Kè ye' éna Ismael ché'wa. Ye' tò ie' kimeráè ñies. Ye' tò ie' ala'r alöweraè tajè as ileripa dö tajè ká i' kí. Ismael doraè s'blu'pa döká dabom eyök kí böl e'pa yéie. Ie' aleripa alördaè tajè. ²¹ Erè ttè me'tkeyö be' á e' atdaè be' alà kurdaè kiè Isaac e' á. Be' alà e' keraká Sara tò duas ièk wa kawö ikkè tá.

²² Mik Skèköl tté one Abraham tá, tá imía. ²³ E' wöshaè Abraham tò ilà Ismael e' tottola kkuölitla téé tsir. Nies ie' wá kanè mèsopa tso' kune ie' u á ena wépa toule ese, e'pa kós tottola kkuölitla tééitö tsir wés Skèköl tò iyé'ia es. ²⁴ Mik Abraham kí duas tso' dabom suliyök kí sulitu (99) ena ilà kí itso' dabom eyök kí mañal (13) etá ie'pa tottola kkuölitla téne tsir.

²⁶ Es e' diwö è wa Abraham ena ilà tottola kkuölitla téne tsir. Nies wépa dör ie' kanè mèsopa, e'pa kós tottola kkuölitla téne tsir.

Jehová tò iché Abraham á tò alà meraèyö be' á

18 Ká et dibata á tá Abraham tker ie' ukkó á. Ie' u tso' wé wém kiè Mamré e' kós klö wökir àr eé. Ie' tker eé etá Jehovah e' kkaché ie' á. ² E' wà pakè i' es: Abraham wókéká tá ie' isué tò wépa de ièter ie' wörki mañal. E' sué ie' tò tá bet ie' e' kéká, míá ie'pa ñaletsuk tá ie' e' téwá iski tá iwötsá méwá iyök kí ie'pa shké'woie. ³ Ie' tò iché:

—A kéképa, be' we'ikèyö, kè be' minuk bet. ⁴ Ye' mi' di' tsuk a' klö skuoie, e' ukuökí tá a' enú bèrè kal i' dik-ia. ⁵ A' detke ye' ska', etá ilè mekeyö a' á ñè as a' diché ierne shkoie.

Etá ie'pa tò ie' iüté:

—E'ma iú wés be' tò iché es.

⁶ Abraham tkawá iu á, tá ichéitö Sara á:

—Bet, harina bua'buá yuló kilo döká dabom böyök (20) ekkè, e' wa pan yuó.

⁷ E' ukuökí tá bet ie' wák tunemi baka pupula shushtök wé bua'buá ese klö'wéwáitö. E' mitsér ie' wá méitö ikanè méso eköl á. Bet tá ikanè méso tò ikanewé ie' á katè. ⁸ Abraham tò baka chkà ena baka tsu'diö wösi ena baka tsu'diö pa'alí e' mé ie'pa á. Ie'pa tulur chkök kal àr ukkó á e' dikia. E' dalewa Abraham dur ie'pa tiök eé.

⁹ E' dalewa ie'pa tò ichaké Abraham á:

—¿Wé be' alaköl kiè Sara e'?

SARAI: Eré s'kiè e' ena a Sarattsér bèrè kuá'ki, erè iwà dör ñies. Iwà kiane ché a blu' alà busiö a alaköl dalöiertá tajè ese. Skèköl tò ie' kiè mane'wé es iwà kkachöie tò ttè mène Abraham á e' wà doraè ie' kí ñies.

Ie' iiyuté:

—Ie' tkër wəshkə.

¹⁰ Etə ie'pa eköl tō iché iā:

—Duaš iëk e' wa ye' dōne be' pakök. E' kəwō tə be' alaköl Sara alà tətke.

E' dalewa Sara tkër Abraham tsikka u wékkō ā. Ie' tso' ie'pa ttōke, e' ttsök. ¹¹ Abraham ena ilaköl, e' de-watke kəkəpala. Bānet Sara kē tō alakölpa duè suə-tə'iā. ¹² E' kuəkī Sara kē ā jaññè wöklönuk tə ibikeitsé: "¿Wes ye' tō ttè i' klò'wèmi tō sa' kèrulunetke e' dōmi alàè?" ¹³ Jehová tō iché Abraham ā:

—¿I' kuəkī Sara jaññéka? ¿I' kuəkī ie' tō iché: "¿Wes ye' kənəwatke e' dōmi alàè?" ¹⁴ Kē i' tə ye' ā darērē. Duaš iëk ye' dōne, etə ie' alà tətke.

¹⁵ Sara suane e' kuəkī ichéitō: "Kè ye' jaññine'."

Erē Jehová tō iché iā:

—E' kè dör es. Mokī be' jaññéka.

Abraham kköché Jehová ā Sodoma wakpa tsətkō

¹⁶ E' ukuökī tə ipakökwakpa e' duékarak tə imíyal dō wé Sodoma kí wēne eē. Abraham tō iñalé mére e' choat ie'pa ā. ¹⁷ Etə Jehová tō ibikeitsé: "Abraham aleripa alördaē taijè diché tə taijè. Ye' tō iyé'at ie' a tō ie' batamik ye' er buaē chōraē ká ulitane wakpa ā. Ye' tō ie' shukit əs ie' tō ila'r ena ileripa ā ichō tō ye' ttè dalöiō ñies tō i' kōs buaē yēsyesē e' ú. Es i' kōs yē'yō ie' ā e' weraēyō. E' kuəkī ye' kəwōtə ichökia tō iök ye' mí Sodoma." ²⁰ E' kuəkī ie' tō iché Abraham ā:

—Sodoma wakpa ena Gomorra wakpa e' wamblökerak suluē taijè shütə, e' ché sulitane tō. ²¹ E' kuəkī ye' míā eē isayuk tō yēne ie'pa e' wamblöke suluē ichök wəs ye' ā ikkatēne es.

²² Etə Abraham pakökwakpa bōl e' yéttšā míā Sodoma. Erē Abraham atə dur Jehová tə. ²³ Ie' e' skéwā tsjinet Jehová ska' tə ichakéitō iā:

—¿S'šer mokjè esepa ewəwamibō se' sulusipa tə?

²⁴ Isalema s'šer mokjè esepa tso' Sodoma dōkə dabom skeyök (50), etə žkə e' wakpa ewəwamibō sərəa? ¿Kè be' tō ilo'yepa ie'pa kī s'šer mokjè tso' dōkə dabom skeyök (50), e'pa kuəkī? ²⁵ ;Mokī be' kè tō s'šer yēsyesē esepa ewəpawa se' sulusipa tə ñita! Kè bō iwamlepa es. ;E' kè wamblərpa! Be' dör sulitane shülökwak e' kuəkī žwəs e' kè tō se' shulepa yēsyesē?

²⁶ Jehová tō iiyuté:

—S'šer mokjè esepa kuéyō dōkə dabom skeyök (50) e' tə e'pa dalèrmik kè ye' tō imaləpa ewəpawa.

²⁷ Etə Abraham tō iskà chéne iā:

—Be' dör Skököl. Tə ye' dör wəs ká po ena muluchka es be' wōā. E' tō be' chaké taijè kè suane. Isalema s'šer mokjè esepa kianeia skəl (5) əs idökə dabom skeyök (50). ²⁸ Skəl e' kianeia, e' tə e'pa è kuəkī žkə e' wakpa ewəwamibō?

Jehová tō iiyuté:

—S'šer mokjè esepa kuéyō dōkə dabom tkëyök kī skəl (45), e' tə kè ye' tō ká e' wakpa ewəpawa.

²⁹ Abraham tō iskà chaké:

—Dō' dabom tkëyök (40) è tso', e' tə žbe' tō ká e' wakpa ewəwami?

Jehová iiyuté:

—Au, kè yō ká e' wakpa ewəpawa dabom tkëyök (40) e' dalèrmik.

³⁰ Etə Abraham tō ikī ché iā:

—Taijè be' tsiriwéyō, e' kuəkī kè be' ulunuk ye' kī. Dō' s'šer yēsyesē tso'iā dabom mañayök (30) è.

Jehová tō iiyuté:

—Au, dabom mañayök (30), e'pa dalèrmik kè yō iewəpawa.

³¹ Abraham tō ikī chaké ème:

—A ye' Kököl, taijè yō be' dalösewəwā be' chakök i' es, erē ká kī s'šer mokjè tso' dabom böyök (20) è, e' tə e'pa kuəkī, žkə e' wakpa ewəwamibō?

Jehová tō iiyuté:

—Au, ie'pa dabom böyök (20), e' è dalèrmik kè ye' tō ká e' wakpa ewəpawa.

³² Abraham tō ikī chaké tə ichéitō iā:

—Kè be' ulunuk ye' kī. I' è chakekeyō be' ā. S'šer mokjè esepa tso' dōkə dabom eyök (10) è, e' tə žwəs bō iwèmi? žkə e' wakpa ewəwamibō?

Jehová tō iiyuté:

—Dabom eyök è dalèrmik kè ye' tō ká e' wakpa ewəpawa.

³³ Mik ie'pa tté one ñita etə Jehová míāne. Abraham biteāne ie' u ā.

Skököl tō Sodoma ena Gomorra wakpa ewəwā

19 Ká tuinemitke tə Skököl biyöchökwakpa bōl e'pa demi ká kiè Sodoma eē. Abraham alayök kiè Lot, e' tkër ká e' kköiëulewā e' wékkō ā. † Mik ie' tō Skököl biyöchökwakpa sué, etə ie' e' kékə ie'pa shkə'uk. Ie' e' tēwā įski iwōtsā méwaitō iyök kī. ² Ie' tō iché ie'pa ā:

—A kəkəpa, ye' kköchō a' ā tō a' kapörō ye' ska'. Eē ā klò skuōmi etə bule bla'mi a' mi'mine.

Ie'pa iiyuté:

—Au. Kè be' tkinuk. Sa' kapōmi u'rkī.

³ Erē Lot kköché taijè ie'pa ā. Bata ekkē tə ie'pa míyal ie' u ā. Mik ie'pa dewā wəshkə, etə ie' tō ie'pa ā chkè yulé buaē. Pan kè wōtuule iwölöwōkə wa ese yuëitō ie'pa ā. Ie'pa chké.

⁴ Kām ie'pa kapölur e' yökī Sodoma wakpa wəpa deb-itū taijè. E'pa tō Lot u kköiéwā shkit. Ie'pa ulitane, duladulapa dō kəkəpaē, e'pa kulémi Lot wōā. ⁵ Ie'pa tō ichaké āneule:

—I'ñe wəpa bōl debitū be' u ā žwé e'pa? ;Ie'pa yólur iē sa' ā u'rkī əs sa' sərka ie'pa tə kəsik wa!

⁶ Lot e' yéttšā ttök ie'pa tə. Ukkō wōtəwaitō buaē it-sikka. ⁷ Ie' tō ie'pa ā iché:

—A yamipa, ye' kköchō a' ā tō i' sulu e' kè wamblar ie'pa tə. ⁸ Ye' alà busipa tulur bōl kām sər wəpa tə, e'pa yekeluryō a' ā əs a' tō iwamblō ie'pa tə wəs a' kī ikiane es. Erē kè i' wamblar sulu ye' pakökwakpa dewā ye' ska', e'pa tə.

⁹ Erē ie'pa iiyuté:

—;Be' e' skōy bānet! Be' kè dör ká i' wak. Be' kè ā i' yēnuk sa' ā. ;I' kuəkī be' we'ikeraē sa' tō ie'pa sē tsətā!

† KÁ E' KKÖIËULEWÁ E' WÉKKÖ Á: E' kəwō skà tə ká ulitane dör kköiëule ese kè wékkō tso'.

E' ukuökj tã iwe'ikémi ie'pa tã idemirak u wékkö batsökök. ¹⁰ Etã Lot pakökwakpa ulã tiéwã u'rki ukkõ a Lot tséwã weshkë. Etã ie'pa tã ukkõ wötéwã. ¹¹ Pë' sulusi kôs wöbla sulu'wélur ie'pa tã, kè wawëneia. Duladulapa dö kékëpaë e'pa kôs wöbla sulurulune. E' kuëkj ie'pa shtrinewã ukkõ yulök. Kè ie'pa wã ikune. ¹² Lot pakökwakpa tã iché ia:

—Tajë kã i' wakpa kkatëne e' tté demi Jehovah wö ki. E' kuëkj sa' patkéitö ie'pa eukwa. Ie'pa ewëkewa sa' tã yës. E' kuëkj be' yamipa ekka kí tso' kã i' ki, e' tã e'pa yólor. Be' alã duladulapa tã' ö be' alã busipa tã' ö be' nuakipa tã', ö be' yamipa skã tso' kã i' ki, e' tã jiyólor bet tsúmi kãmié!

¹⁴ Etã Lot miã wëpa tté meule senukwã ila'r busipa tã e'pa weblök tã iché iarak:

—iA' e' kókã! iA' yúshka! Jehovah tã kã i' ewëkewa. Erë ie'pa tã ibikeitsé tã ie' kalöke ie'pa tã. ¹⁵ Kã ñir-ketke, e' ulatök tã Skëköl biyöchökwakpa tã iché Lot a: —Sa' tã kã i' ewëkewa. Kè be' duakwã, e' tã jbet, be' e' kókã! iBe' alaköl ena be' ala'r busipa tsúmi!

¹⁶ Erë ie' e' ukeia enaë. Erë Jehovah er buaë ché ie' a, e' kuëkj Skëköl biyöchökwakpa tã iklö'wëwã ulã a yëttsã. E' sù ñies ilaköl ena ilã busipa yélur ie'pa tã Sodoma a itsatkoie. ¹⁷ Mik ie'pa tã iyëttsarak bánet etã Skëköl biyöchökwakpa tã iché ie'pa a:

—iA' tünú as a' tsatker! iKè a' kã i' saukia tsjikkane yës! iE' sù kè a' e' wöklö'uk kakkue i' ki! iA' éna e' tsatkak, e' tã a' yúshka etkëme kabata a!

¹⁸ Erë Lot tã iché ia:

—iA kékëpa, au, a' we'ikëyö! ¹⁹ A' tã ye' kímé tajë. A' tã ye' tsatké duöwã ulã a, erë kè ye' shkak kabata a. Ye' ibikeitsé tã ì sulu datse kã i' eukwa, e' tã ye' kuëmi ñala kã etã ye' duöwãmi. ²⁰ Kã tsitsir tso' íe tsinet, eë ye' tkòshkarmi. Kawö mú ña shkowã eë e' tsatkoie. Mokj e' dör kã tsir.

²¹ Etã ie'pa eköl tã iüté:

—Ye' be' ttò tse, e' kuëkj yö iweke wes be' tã ye' a iké es. Kã chébö ye' a e' kè ewëku'wayö. ²² Erë be' yú etkëme eë. Kè ye' a ì wamblënk kãm be' dömi e' dalewa.

E' kuëkj kã e' kié Sóar. †

²³ Mik kã ñine etã Lot demi Sóar. ²⁴ Etã azufre wöñarke bö'ie e' patkébitu Jehovah tã tajë Sodoma ena Gomorra ki. ²⁵ Kã e' wakpa ewëwa bö' tã yës. Ñies dalikua kôs tsirke kã e' ki e' ñanewã seraã. ²⁶ Erë Lot alaköl dami itökj. E' tã kã sué itsikka. Bet ie' yonane dayë wösiie shkë'ka.

²⁷ Bule es bla'mi tã Abraham miãne wé ikapaké Jehovah tã eë. ²⁸ Sodoma ena Gomorra kí suéitö tã ishklé batróke tajë wes tã blublu ña'wësö es. ²⁹ Es Skëköl tã kã e' wakpa ewëwa. Erë ì ki' Abraham tã ie' a, e' ska' ie' er de, e' kuëkj ie' tã Lot tsatké.

Lot alã busipa alã kékã ie' tã

³⁰ Sodoma ena Gomorra ewëwa Skëköl tã, e' ukuökj tã Lot suane senukia Sóar. E' kuëkj imiã senuk kabata a ila'r busipa böi tã. Eë ie'pa mañal sené ákuk a.

³¹ Kã et tã ilã busi kibi tã iché itsirla a:

—Se' yé kënewatke etã kè wé wëpa tã' senuk se' tã wes alakölpa malepa wëpa tã' es. ³² E' kuëkj se' yé ttökãšö blo' wa etã se' ser ie' tã, etã es se' ulã a alã dömi.

³³ E' nañewe tã ie'pa tã iyé ttékã blo' wa tajë, etã ilã busi kibi ék sené ie' tã. Erë ie' tteke blo' tã tajë, e' kuëkj kè ie' éna ì añaia. ³⁴ Bule es tã ilã busi kibi tã iché itsirla a:

—Bö ittšö, ye' sené se' yé tã. I'ñe nañewe iskã ttökãšö blo' wa. Etã be' senu' ie' tã. Etã es se' böi ulã a alã dömi.

³⁵ E' nañewe tã ie'pa tã iyé skã ttékã blo' wa. Etã ilã busi tsirla sené ie' tã. Erë ie' tteke blo' tã tajë, e' kuëkj kè ie' éna ì añaia. ³⁶ Es ilã busipa böi e' bukluwékã iyé wa. ³⁷ Etã ikibi ék alã kune kié mékaitö Moab. I'ñe tã Moab aleripa datse e' batamik. ³⁸ Ñies itsirla de alã, kié mékaitö Ben-amí. I'ñe tã amonwak datse e' batamik.

Abraham ena Abimélec

20 Abraham e' yëttsã Mamré a, miã tkörö kã kié Négueb eë. Etã ie' e' tséat senuk kã kié Guerar eë. Guerar atë Cadés ena Sur e' shushaë. ² Ie' tã kã e' wakpa a iché tã Sara dör ie' kutã. Kã e' blú kié Abimélec, e' tã Sara tsuk patké alakölie e' a. ³ Erë nañewe tã ie' kapowã e' dalewa, Skëköl tté ie' tã kabsuë a tã iché ia:

—Alaköl tsuk patkébö e' wëm tã', e' kuëkj be' duöwãmi.

⁴ Erë kãm ie' ser Abraham alaköl tã, e' kuëkj ie' iüté: —A kékëpa, ye' kè ki e' nuí ku' çwes e' ttëwãmibö?

⁵ E' ma Abraham wák tã ye' a iché tã alaköl e' dör ie' kutã. Ñies ilaköl tã ye' a iché tã Abraham dör ie' aké. E' kuëkj ye' tã ì kôs wé er bua' wa. Kè ye' wã iwamblëne er sulu wa.

⁶ Skëköl tã iskã iüténe kabsuë a tã ichéitö ia:

—Ye' éna iane buaë tã be' tã iwé er bua' wa. E' kuëkj kè ye' wã be' kãne ie' kökwã as be' kè tã ì sulu wamblö ye' ki. ⁷ Abraham dör ye' tteköl, e' kuëkj bet be' yú ilaköl mukne ia. Ie' tã ye' a ikieraë as be' seriã tse'ka. Erë be' kè dë'ne imukne, e' tã be' ena be' yamipa kôs duöralur.

⁸ Bule es bla'mi tã Abimélec shkëne ikanè mésopa kiéitö tã ì suéitö kabsuë a e' kôs pakéitö ie'pa a. Mik e' tse' ie'pa tã etã tajë ie'pa suanéka iyökj.

⁹ Etã Abimélec tã Abraham kié tã iché ia:

—iIök be' tã iwamblé sa' tã es? Be' kuëkj Skëköl tã sa' pauñé ewëwa, erë Skëköl tã sa' pauñé es, etã çì sulu wambléyö be' tã? Iyi ese kè kawö tã wamblënk.

¹⁰ Be' tã ì sulu wamblé ye' tã, etã çì dör iwã?

¹¹ Abraham tã iüté:

—Ye' tã ibikeitsé tã kã i' ki kè yi tã Skëköl dalöieta'. Ye' suane dö' a' ye' ttëwã ye' alaköl yottsã ye' ulã a.

¹² Erë iyëne tã ie' dör ye' kutã. Ie' yé dör ye' yé, erë ie' mi kè dör ye' mi. Ñies ie' dör ye' tayë. ¹³ Mik Skëköl tã ye' a iyé' tã be' e' yóttšã be' yé kã a, etã yö iché ye'

† Sóar: Hebreoie kã kié a e' wã kiane ché kã tsir.

alaköl a: "Ká wa'ñe wé se' demi, etá ichó tö ye' dör be' aké."

¹⁴ Etá Abimélec tö Sara méne iwëm Abraham a. Ñies iyiwak kakméitö Abraham a obeja ena baka. Ñies kané mésopa kakméitö ie' a wépa ena alakölpá. ¹⁵ Etá ie' iché Abraham a:

—Ye' ká saú saraq wé wa be' wöbatse e' kǐ be' yú senuk.

¹⁶ Etá Sara a ichéitö:

—Ye' tö inuköl wömulé kakmé be' aké a döká mil ekké. E' dör ì sulu wambléyö be' tá be' wakpa ulitane wöa e' patuogie. Es be' kè jaëneia.

¹⁷ Etá Abraham tö Skököl a ikié tö Abimélec ena ilaköl duöke, e' bua'üne. Etá Skököl tö ie'pa bua'wéne.

¹⁸ Alakölpá qos tso' Abimélec u a, e'pa shu mo'wá Jehová tö as kè idöiarak alàè Sara kuëkǐ. Ie'pa qos shu wötséene Jehová tö.

Sara alà kéká Abraham a

21 Ì ye' Jehová tö Sara a tö be' alà köraká, e' wà tka wés iyëne bak es. ² Eré Sara ena iwëm dör kéké-palatke, eré ie' duneká e' wà kune. Alà e' kune mik Skököl tö ikéwö ye' ie' a etá. ³ Sara alà kune wëm e' kié méká Abraham tö Isaac. ⁴ Mik Isaac kǐ ká de pàköl, etá Abraham tö itóttola kkuölitla téé tsir wés Skököl tö ie' a iyé es. ⁵ E' kékéwö ska' tá Abraham kǐ duas tso' cien eyök (100). ⁶ Etá Sara tö ibikeitsé: "Skököl tö ye' jañawéka. Mik sulitane wá ijchënewá tö ye' de alàè etá tajé ie'pa jañumi ye' tá. ⁷ Kam ye' alà kóká etá kè yi a iyënk tö ye' dòmi alàè. Eré i' tá ye' alà kéká Abraham a, ie' kënewatke etá."

Agar ena Ismael uyéttsa bánet

⁸ Etá Abraham alà Isaac de bérie tá itsu'batsée e' kékéwö tkö'wé Abraham tö tajé. ⁹ Etá Sara tö isué tö Abraham alà kune egiptowak kié Agar e' tá kié Ismael, e' tö Isaac wayueke sulué. ¹⁰ E' kuëkǐ Sara miá ichök Abraham a: "Í qos tso' be' wá mè se' alà Isaac a, e' kè káwö tá blatè se' kané méso e' alà a. E' kuëkǐ iyuóshkar alàè."

¹¹ Ismael dör Abraham alà ñies e' kuëkǐ ì ché Sara tö e' tö ie' eriwé tajé. ¹² Eré Skököl tö iché ia: "Be' aleripa chökke e'pa döraé Isaac wa. E' kuëkǐ kè be' tkinuk be' alà kibi ék kǐ ena imì kǐ. Ì qos ché Sara tö e' ú. ¹³ Be' alà kune a' kané méso tá, ñies e' aleripa alöweraëyö tajé, ie' dör be' alà e' kuëkǐ."

¹⁴ Etá bule es bla'mi tá Abraham tö Agar a chké mé. Ñies di' méitö ia iyiwak kkuölit yöule di' tsöie ese a. E' tiéká ie' tö saraq itsǐ kǐ tá iyuéshkar ilà Ismael e' tá. Agar miá shkémi éanas wé kè yi serku' ese ska' ká kié Beerseba e' éká. ¹⁵ Mik idi' énewa, etá ilà tkésëritö kal dikǐa. ¹⁶ Ie' kè kǐ ilà kiane sué duökwa, e' kuëkǐ imía e' tkésër kukuie. Mik ie' e' tkésër jskǐ etá ilà jémi.

¹⁷ Ilà ijuke e' ttsé Skököl tö tá bet Jehová biyöchökwak bua'ie e' tö Agar a ichaké ká jaì a: "¿A Agar wés be' de? Kè be' suanuk. Be' alà tkër ijuk e' ttsé Skököl tö. ¹⁸ Be'

yú be' alà yulök. Ikóká ulà a kè arwa. Ye' tö ie' aleripa alöweraë tajé."

¹⁹ Etá Skököl tö Agar a di' tum kkaché et. Ie' miá di' e' tsuk, iyiwak kkuölit a e' méitö Ismael a yè. ²⁰ Skököl tö Ismael kkö'né buaë. Ie' talane sené ká wé kǐ kè yi ku' kié Parán eë. Ie' de suléname buaë. ²¹ Ie' kibine tá imì tö iulabatséwá alaköl dör egiptowak ese tá.

Abraham ena Abimélec tö káwö mé ñi a

²² E' kékéwö ska' tá blu' kié Abimélec miá ttök Abraham tá. Ie' ñippökwakpa wökir, kié Ficol, e' mí ie' wapie. Etá Abimélec tö iché Abraham a:

—Sa' wá ijcher tö Skököl be' kimeke tajé ì qos wëke-bö e' wa. ²³ E' kuëkǐ be' ttè mú ye' a íe Skököl wö wa tö be' kè tö ì sulu wamblépa ye' kǐ ñies ye' ala'r kǐ ena ye' aleripa qos e'pa kǐ. Be' ttè mú ye' a tö be' er bua' chöraë ye' a wés ye' er buaë ché be' a es. Ñies be' ttè mú ye' a tö be' er buaë chöraë ká i' wé be' serke e' wakpa a.

²⁴ Abraham tö iiüté:

—Tó. Es ye' ttè mé be' a.

²⁵ Eré Abimélec wakpa tö di' tum biule yé'ttsá et Abraham wakpa ulà a. E' chaké Abraham tö ie' a. ²⁶ Ie' tö iiüté:

—Erpa be' ye' tkiwéwá ttè e' wa. Kè bö ichópa ye' a, e'ma kè ye' wá ijcher. Brör çyi tö e' wamblé be' kǐ?

²⁷ Abraham tö baka ena obeja kakmé Abimélec a etá ie'pa böi káwö mé ñi a. ²⁸ E' ukuökǐ tá Abraham tö iobeja alakipa pupula e' dapa'wé döká kuktö ek tsjini. ²⁹ Mik e' sué Abimélec tö etá ie' tö Abraham a ichaké:

—¿Í kuëkǐ be' iyiwak kuktö dapa'wé ek tsjini?

³⁰ Abraham tö iiüté:

—Iyiwak kuktö, e' meke ye' tö be' a iwà kkachoie tö mokǐ ye' tö di' tum e' bi'.

³¹ Ie'pa böi káwö mé ñi a eë e' kuëkǐ ká e' kinewá Beerseba. †

³² Ie'pa káwö mé ñi a, e' ukuökǐ tá Abimélec ena Ficol e'pa biteyal filisteowak ká a. ³³ Etá Abraham tö kal kuá kié tamarisco ese kuatké elka Beerseba. Eë ie' tö Jehová dör Skököl yöbië e' dalöie. ³⁴ Eë ie' sené ká tajé filisteowak ká a.

Skököl tö Abraham ma'wé ilà wa

22 E' ukuökǐ tá Skököl tö Abraham ma'wé tö mokǐ ie' tö idalöietá. Ie' chakéitö:

—A Abraham.

Abraham tö iiüté:

—¿Í?

² Etá Skököl tö iché ia:

—Be' alà eköl è kié Isaac e' dalër be' éna tajé, e' tsúmi Moria. Mik be' demi eë, etá ye' tö be' a kabata kkacheke, e' kǐ be' alà ttówá tá iña'úwa ye' a ye' dalöioie.

³ Bule es bla'mi tá Abraham e' kéká tá burro payuëitö. Bö' jchéitö tsëmi. Etá ie' miá wé Skököl tö ie'

† BEERSEBA: Hebreoie ká kié e' wà kiane ché a ttè mène ñi a e' di' tum biuleö a Obeja kuktö e' di' tum biule.

à iyè' eë ilà ena ikanè mésopa böl e'pa tã. ⁴ E' böiki es tã Abraham tó ká yène ie' à e' kí sué kãmië. ⁵ Etã ie' tó iché ikanè mésopa à:

—Íe a' e' tsúat burro i' tã. Ye' ena ye' alà, sa' micho kabata jai à Skèköl dalöiök, e' wa sa' döne.

⁶ Etã Abraham wã bö' mí e' ppékãitö Isaac kuli' kí. Tabela ena bö'ka bö' batsoie e' mí Abraham wã. Etã imíyal ñita. ⁷ Etã Isaac tó iché iyé à:

—A, yéwö.

Abraham tó iüté:

—A alà, ¿ì kiane be' kí?

Isaac tó iché ia:

—A Yéwö, bö' tso' se' wã, ñies bö'ka, erë ¿wé obeja pupula ttekewã Skèköl à e'?

⁸ Iyé tó iüté:

—A alà, Skèköl wák tó e' meraë se' à.

Ie'pa mir ñita. ⁹ Mik ie'pa demi wé Skèköl tó iyé' Abraham à eë, etã Abraham tó ák kataté et kã'ie. E' ukuökí tã ibö' dapa'wékã kã' e' kí tã ilà klö'wéwãitö payuéwã mékãitö bö' bata kí. ¹⁰ Ie' tabela klö'wéwã ilà ttowã ña'wé Jehová à. E' wöshã tã Jehová biyöchökwak bua'ie e' tó Abraham chaké siwã' kí:

—¡A Abraham, a Abraham!

Ie' tó iüté bet:

—¿Ì?

¹² Jehová biyöchökwak bua'ie e' tó iché ia:

—Be' alà kè shká'war, kè ittarwã! Be' wák alà eköl ème e' kè kkëone be' wã ye' yökí. E' wa ye' wã ijcher tó mokí be' tó ye' dalöieta' tajë.

¹³ E' wöshã Abraham tó isuë tó obeja wë'ñe e' malit-séwã idula' à kal tsitsir chale à. Ie' tó iyiwak e' klö'wéwã jché ña'wéwã ilà skéie Jehová dalöioie. ¹⁴ Ie' tó ká e' kië mékã i' es: "Ì kiane se' kí e' mera Jehová tó." E' kuëkí j'ñe tã se' tó ichekeia: "Ì kiane se' kí, e' merdaë se' à Jehová kébata à."

¹⁵ Jehová biyöchökwak bua'ie e' tó Abraham skà kië ká jai à tã ichéitö ia:

—Jehová tó iché: 'Buaë be' tó ye' dalöieke, be' alà eköl è, e' méttšabö ye' à. ¹⁷ E' kuëkí ye' er buaë chöraë be' à tajë. Be' aleripa alöweraëyö tajë wes bëkwö tso' tajë ká jai à es, wes tšã'wö tso' tajë dayë kkömik es. Ñies ie'pa e' alörakã ibolökpa kí kekraë. ¹⁸ Be' tó ye' ttö dalöié, e' kuëkí be' aleripa batamik ye' er buaë chöraë ká ulitane wakpa à.'

¹⁹ Etã Abraham biteãne wé ikanè mésopa atéat eë tã imíyal seraã ñita dömine Beerseba wé ie' serke eë.

Nahor ala'r

²⁰ E' ukuökí tã biyö debitu Abraham kí tó ie' èl kië Nahor, e' alaköl kië Milcá, e' ala'r de pãköl (8). E' alà ko'k kië Uz. Imalepa kië dör Buz, Quemuel, e' dör Aram yé, Quésed, Hazó, Pildás, Ildaf ena Betuel e' dör Rebeca yé.

²⁴ Nahor alaköl skà tso' kië Reumá, e' tã ie' ala'r kékã tkël. E'pa kië dör Teba, Gáham, Tahas, ena Maacá.

Sara blënewã

23 Mik Sara kí duas tso' cien eyök kí dabom böyök kí kul (127), ² etã ie' blënewã ká kië Quiriat-arbã atë Canaán eë. Ñies ká e' kië Hebrón. Abraham schöne e' jëitséitö siarë. ³ Ie' tkër idëütö nu o'mik e' e' kékã tã imiã ttök hititawakpa tã, tã ichéitö ie'pa à:

⁴ —Eré ye' dör ká kuã'kí wak serke a' shuã e' è, erë ká wataú ña pöie ye' dëütö blowã.

⁵ Ie'pa tó iüté:

⁶ —A kékëpa, be' we'ikè sa' tó, sa' ttö tšsö. Sa' à tã be' dör kékëpa tajë e' serke sa' shuã. E' kuëkí be' dëütö nu bló sa' pö bua'ie ese à. Sa' ulitane kè tó ichepa be' à tó kè iblar sa' pö à.

⁷ Ie' e' duékã ie'pa wörkí tã ie' e' tkéwã kuchë kí ie'pa dalöiök ⁸ tã ichéitö ie'pa à:

—Mokí a' kí ikiane tó ye' dëütö nu blëwayö íe a' ká à, e' tã wëm kië Efrón dör Sóhar alà, e' à ichó ⁹ tó ákuk tso' ie' ká kkò à kië Macpelá e' wataúttšã ye' à ye' yamipa pöie. Ye' tó ipatuëmi ie' à kôs ituë ekkë. Es ákuk e' atë ye' ulà à a' shuã.

¹⁰ Etã Efrón dör hititawak e' tkërñak ie'pa shuã, e' tó Abraham iüté darërë as iyamipa ena kôs daparke ká e' wékkö à e'pa tó ittö tšsö. Ie' tó iché Abraham à:

¹¹ —A kékëpa, kè ye' tó ákuk watuëpa be' à. Ká e' ñies ákuk tso' ia, e' kakmekeyö be' à é. Ye' yamipa kôs tso' íe e'pa tó ye' ttö tšsé tó ká e' kakméyö be' à. Be' dëütö nu bló eë.

¹² Erë Abraham e' tkéwãne kuchë kí ká e' wakpa wörkí ¹³ tã ichéitö ie' à sulitane wörkí:

—Ye' ttö tšsö. Be' pablëyö tó ká e' ské klö'yú ye' ulà à. E' ukuökí ye' dëütö nu blekewayö.

¹⁴ Ie' tó iüté:

¹⁵ —A kékëpa, ye' ttö tšsö. Ká e' ské dör inuköl wömulë döka cien tkëyök (400), erë inuköl ekkë è, kè e' kí se' tkinuk. Be' dëütö nu bló eë.

¹⁶ Etã kôs ie' tó ká ské ché imalepa wörkí e' mène buaë Abraham à, ekkë patuëttšãitö. ¹⁷ Es Efrón ká tso' Macpelá atë Mamré diwö tskirke e' ëkã e' de Abraham ulà à iákuk tã ena kal tso' kôs ikí e' tã. Hititawak ena sulitane dami ká e' wékkö à e'pa kôs dör ká tone e' ttekölpa.

¹⁹ E' ukuökí tã, Abraham tó idëütö nu bléwã ákuk tuéitö Macpelá eë. Ká e' atë Mamré atë Canaán e' o'mik tsinet (Mamré kië ñies Hebrón). ²⁰ Ká e' watuëttšã ie' à hititawak tó. Es ká e' ena ákuk e' de Abraham ulà à iyamipa pöie.

Abraham tó alaköl yulök patké Isaac à

24 Abraham dewã kékëpalaie. Ie' à Jehová er buaë ché iyi ulitane wa. ² Ká et tã ie' tó ikanè méso kibi kié. E' dör ie' iyi kôs e' kuëblu. Ie' tó iché ia:

—Be' ulà múwã ye' tu' dikjá iwã kkachoie tó mokí i kiekeyö be' à e' wawëraëbö. ³ Jehová dör ká jai ena ká i' e' Kèköl e' wörkí be' ttè mú ye' à mokíe tó ye' alà kè kar

† Es ie'pa wöblar iyi watauk ñi à. Eré Efrón tó iché tó ká e' kakméitö Abraham à erë e' kè yène. Ñies e' ane Abraham éna, e' kuëkí ie' tó Efrón patué bèrë kôs Efrón ie' à iché ekkë.

senukwā Canaán iē se' serke e' alékölpa tā. ⁴ Be' yú ká wé ye' manét eē, eṭā eē alaköl yuló eköl ye' yamipa shuā senukwā ye' alà tā.

⁵ Ie' tö iiüté:

—Dö' alaköl kè bitu ye' tā, e' tā ¿wes ye' iwèmi? ¿Buaē idir be' ā tö be' alà mi' ye' wā dö wé be' manét eē?

⁶ Ie' iiüté:

—Au, kè ye' alà tsarmi eē! ⁷ Jehovahä dö'r ká jaì Kèköl, e' tö ye' yé'ttsā ye' yé u ā ena ye' yamipa ká ā. Ie' tö ittè me' ye' ā tö ká i' meraëitö ye' aleripa ā. Ie' tö ibiyöchökwak patkeraē be' kī muk alaköl tsukbitu ye' yàkie. ⁸ Alaköl kè shkak be' tā, e' tā kè be' tkinuk. Kè be' kàne iskà yulök. Erè kè ye' alà tsarmi eē.

⁹ Eṭā ikanè méso ulà méwā ie' tu' dikjā tā ittè mé iā tö iweṛaē wes iuk patkèitö es. ¹⁰ E' ukuökjā tā ie' tö iwökir iyī kōs bua'buā, ese shtë tsēmi kakmè. Ekkè kōs payuëitö iyyiwak kiè kameio e' kī dökā dabop. Eṭā ie' miā iyyiwak wëttsè tkörö Nahor aṭē Mesopotamia eē.

¹¹ Mik ie' demi tsjnet Nahor, eṭā ká tuirketke. Diwö ekkè tā ká e' alékölpa mi'ke di' tsuk. E' wöshā tā ie' de di' tum biule e' kkömik tā ikameio kèitö e' tulöksēr enuk eē. ¹² Eṭā ie' tö iché Skèköl ā: "A Jehovahä, be' dö'r ye' wökir Abraham e' Kèköl. Ye' kī mū i'ñe ñies er buaē chó ye' wökir ā. ¹³ Iē di' tum biule o'mik ye' e' tsukeat bër-bër è ká i' busipa tso' di' tsuk e' dalewa. ¹⁴ Kawō mú ñā tö wéne ék ā ye' iché: 'Be' kakö' ówa ye' ā di' kakmú yé', ās e' tö ye' iütö: 'Be' di' yó ñies be' kameio ā ikakmekeyö.' Es ye' éna iane tö e' ék shushtë be' tö Isaac ā alakölie. Es ye' wā ijchermi tö be' er bua' ché ye' wökir ā."

¹⁵ Eṭā kām i' chekeitö e' or, eṭā ie' isuē alaköl datse eköl kakö' bune kuli' kī di' tsqie. E' dö'r Rebeca, ie' dö'r wëm kiè Betuel e' alà busi. Betuel mi dö'r Milcá ena iyé dö'r Nahor. Nahor dö'r Abraham èl. ¹⁶ Rebeca dö'r busi buaala kām iser wëm tā. Ie' miā döttsā di' tum biule e' ā ikakö' wà iök. ¹⁷ Mik imítke eṭā Abraham kanè méso tunemi itökjā tā iché iā:

—Be' we'ikèyö, di' dami be' wā e' kakmú ñā yè.

¹⁸ Ie' tö iiüté,

—A kèkèpa, be' di' yó.

E' bet ie' kakö' éwa klö'wéwā ulà ā tā di' méitö iā yè.

¹⁹ Mik ie' di'yé one tā Rebeca tö iché iā:

—Ye' mí di' tsuk ñies mè be' kameio ā.

²⁰ Bet ikakö' wà ka'wéitö wé iyyiwak di'yöke e' ā tā imí di' kī tsuk iyyiwak ā. Es iwéitö kameio ulitane ā. ²¹ E' dalewa Abraham kanè méso tso' isayk bèrè, wà dö'r tö ie' kī ikiane jchenowā yēsēsè tö Jehovahä tö ie' kī mé i' dalèrmik ie' shkò e' wa ās idöttsā buaē ö au. ²² Mik kameio di'yé one, eṭā ie' tö ula'tsio sù es dö'r gramo teröl ese tkéwā busi yik ā. Ñies ulaio méitö böt, e' es dö'r cien gramos tsatā. ²³ Eṭā ie' tö iché iā:

—Be' we'ikèyö, ichó ñā ¿Yi alà busi be' dö'r? ¿Ye' chòm i'ñe nañewe be' yé u ā kapökrö ye' kanè mésopa tā?

²⁴ Ie' iiüté:

—Ye' dö'r Betuel alà busi, e' dö'r Milcá ena Nahor alà wëm. ²⁵ Sa' u ā a' chòm i. Ñies a' kameio ā chkè tso'.

²⁶ Eṭā Abraham kanè méso e' tkéwā kuchè kī Jehovahä dalöiök ²⁷ tā ichéitö: "Jehová dö'r ye' wökir Abraham e' Kèköl. E' kīkòkka ye' tso'. Kèkraē ie' tö ye' wökir Abraham kīmeke buaē. Kèkraē ie' er buaē chóke ye' wökir ā. Ie' wā ye' debitu buaē ñalā kī dö' iē ye' wökir yamipa u ā. E' kuèkī ikikèkayö."

²⁸ Rebeca tunemi shkalāḷāè imi u ā i kōs tka ie' tā e' pakök. ²⁹ Ie' akè kiè Labán, e' tö ula'tsio sué ena ulaio sué ikutā ulà ā. Ñies i' ché Abraham kanè méso tö e' ttè ttséitö. E' kuèkī ie' biteḡā iñaletsuk di' tum biule ā. Ie' de Abraham kanè méso ska' e' tso' iā ikameio tā di' tum biule ska'. ³¹ Eṭā Labán tö iché iā:

—Jehová tso' be' tā buaē. iMishka ye' ska'! ¿Wes be' e' tsukeat u'rkjā? Ye' u kanewétke be' ā ñies kameio ā.

³² Es Abraham kanè méso biteḡā ie' tā. Eē ie' tö dali tso' kameio kī e' éwa tā itiéitö. E' ukuökjā tā ie' wā di' debitu Abraham kanè méso ā ena iwapiepa ā klö skuoie.

³³ Mik ie'pa tö itié, eṭā Abraham kanè méso tö iché:

—Kè ye' chkòpa kām ye' tö iök ye' debitu e' wà pakö a' ā eṭā.

Labán tö iiüté:

—E'ma ichó. ¿I dö'r iwà?

³⁴ Ie' tö iché:

—Ye' dö'r Abraham kanè méso. ³⁵ Jehovahä tö ikimé tajè. Ie' tö iblu'wé tajè. Obeja, baka, orochka, inukölchka, kanè mésopa wépa ena alakölpa, kameio ena burro, e' kōs méitö iā tajè. ³⁶ Ñies ilaköl Sara e' tö alà mé iā eköl wák wëm ikènewatke eṭā. I' kōs tso' ye' wökir wā e' méitö ilà ā. ³⁷ Ie' tö ye' ké ttè muk ie' ā. Ye' ā ichéitö: 'Ye' alà kè kar senukwā Canaán wé ye' serke e' alékölpa tā. ³⁸ Be' yú wé ye' yépa tso' eē tā alaköl yuló eköl ye' yàkie ye' ditséwö shuā.' ³⁹ Ye' tö iiüté: 'A ye' wökir Abraham, ¿dö' alaköl kè bitu ye' tā?' ⁴⁰ Ie' tö ye' iüté: 'Kèkraē ye' serke buaē Jehovahä wōā, e' kuèkī ie' tö ibiyöchökwak patkeraē be' tā ās be' kawō tkò buaē ñalā kī, ñies ās alaköl kübö ye' yàkie ye' yamipa ye' yé wa e'pa shuā. ⁴¹ Erè ye' yamipa kè éna ilà busi patkak be' tā, e' tā kè be' tkinuk. Kè i' ttè tā' iā be' kī.'

⁴² "E' kuèkī ye' debitu i'ñe di' tum biule ska'. Eē ye' tö ikié Jehovahä dö'r ye' wökir Abraham e' Kèköl e' ā: 'tö mokj be' ye' kīmeke alaköl yulök ye' wökir Abraham yàkie, e' tā ās e' bitu ye' ska' iē di' tum biule ska'. Mik ye' tö ie' ā di' kak kié, eṭā ās imùitö ye' ā ena ichèitö: Ñies ye' tö be' kameio ā ikakmeke. Es ye' isuèmi tö alaköl e' shushtë be' tö ye' wökir yàkie.' ⁴⁵ Mik e' chekeyö e' erketke, eṭā ye' isué tö Rebeca datse ikakö' bune ikuli' kī. ⁴⁶ Mik ie' di' yinetke eṭā ye' tö ie' ā iché: 'Be' we'ikèyö, di' dami be' wā e' kakmú ñā yè.' E' bet ikakö' éwaitö tā ichéitö: 'Be' di' yó. Ñies imekeyö be' kameio ā. Ie' ye' ā di' mé ñies ye' kameio ā. ⁴⁷ E' ukuökjā tā ye' tö ie' ā ichaké: '¿Yi alà busi be' dö'r? Ie' iiüté: 'Ye' dö'r Betuel alà busi e' dö'r Nahor ena Milcá alà.' Eṭā ula'tsio sù e' tkéwayö iyik ā ena ulaio tkéwayö böt iulà ā. ⁴⁸ E' ukuökjā tā ye' e' tkéwā kuchè kī tā Jehovahä dalöiéyö. Ie' dö'r ye' wökir Abraham e' Kèköl e' kīkèkayö. Ie' wā ye' debitu buaē yēsēsè busi shukititö ye' wökir yamipa shuā ilà ā e' ska'. ⁴⁹ Es ¿a' er buaē

chöke ye' wökir a? ¿A' e' chöke ikimuk er bua' wa? Ichó ña i' tã yësyësë ima a' tã ichè, es ye' éna iarmi tã ì wëmüyö."

⁵⁰ Etã Labán ena Betuel e'pa tã iüté:

—E'ma i' kôs debütü Jehová ttò wa. E' kuëkí kè wës sa' a ì onuk. Kè sa' a ì yënuq yës. ⁵¹ I' Rebeca. Itsúmi be' wökir a senukwã ilà tã wës Jehová kí ikiane es.

⁵² Mik Abraham kanè méso tã ttè e' ttsé, etã ie' e' tkéwã kuchè kí iwötsã méwã íyök kí Jehová dalöiök.

⁵³ E' ukuökí tã ie' tã íyi yöule orochka wa ena inukölchka wa ñies datsi' bua' bua e' tajë yélur méitö Rebeca a. Ñies ie' tã ikakmé Rebeca akè a ena imi a. ⁵⁴ E' ukuökí tã ie' ena iwapiëpa chké di'yé tã ikapere eë. Bule es tã itij'nerak tã Abraham kanè méso tã iché:

—Ye' míãne ye' wökir ska'.

⁵⁵ Erë Rebeca akè ena imi e'pa tã iché ia:

—Rebeca kè tsãrmi bet. Kawö mú ie' a as ie' e' tsüat sa' tã kã dabop, e' wa wë' be' wa imi'mi.

⁵⁶ Erë ie' tã iché ie'pa a:

—Kè ye' wöklö'ukia a' tã. Jehová tã ye' kímé as ì kôs dötsã buaë ye' a. E' kuëkí ye' ómi ye' wökir u a.

⁵⁷ Ie'pa tã iüté:

—Sa' mí Rebeca kiök chakè ¿ima ichèmiitö?

⁵⁸ Etã Rebeca kíérakitö tã ichakérakitö ia:

—A Rebeca ¿be' shkak wëm i' tã?

Ie' tã iüté:

—Tó.

⁵⁹ Es ie'pa tã Rebeca ena alaköl tso' ie' kkö'nuk kékraë e'pa a kawö mé as imi'rak. Ñies Abraham kanè méso ena iwapiëpa kôs e'pa a kawö méraitö as imi'rak.

⁶⁰ Ie'pa mitke tã Rebeca yamipa er buaë ché ie' a ttè i' wa:

"A sa' yami,

As be' alör tajë shytëë.

As be' aleripa e' alòkã ibolökpa kôs kí."

⁶¹ Etã Rebeca ena ikanè mésopa e' tulékã ie'pa kameio kí tã imiyal Abraham kanè méso itökí.

⁶² E' kèwö ska' tã Isaac serke Négueb wé di' tum biule tso' kiè "Skököl tso' e' tã ye' suëke" eë, e' dene iyé ska'.

⁶³ Tsálí tã Isaac e' yéttã shkök kabikeitsörami. E' wöshã tã ie' isué tã kameio datse tseë. ⁶⁴ E' wöshã Rebeca tã ie' sué ñies tã ie' e' éwa kameio kí. ⁶⁵ Rebeca tã ichaké Abraham kanè méso a:

—¿Wëm doã wí se' kke, e' dör yi?

Ie' iüté:

—E' dör ye' wökir Isaac.

Etã Rebeca wö pabakéwã datsi'tak wa.

⁶⁶ Abraham kanè méso tã ì kôs tka ie' tã e' paké Isaac a. ⁶⁷ E' ukuökí tã Rebeca mítser Isaac wã imi Sara blënewã e' u a. Es Isaac senéwã ie' tã. Isaac éna Rebeca dalër tajë, es ie' er pabléne imi blënewã e' kuëkí.

Abraham ena Queturá e'pa aleripa

25 Abraham alaköl ské tséwã kiè Queturá. ² Ie' ala'r kékã Abraham tã wëpa dökã teröl. E'pa kiè dör Zimrán, Jocsán, Medán, Madián, Isbac ena Súah. ³ Jocsán dör Sebá ena Dedán, e'pa yé. Dedán aleripa e' dit-séwö dökã mañal kiè asurwak, letuswak ena leumwak.

⁴ Madián ala'r wëpa kiè Efá, Éfer, Hanoc, Abidá ena El-daá. E'pa kôs dör Queturá aleripa.

⁵ Ì kôs tso' Abraham wã e' atë Isaac ulà a. Erë kam Abraham duöwã, e' yökí ie' tã íyi kakmé ilakölpa malepa ala'r a. Ie'pa patkëmiitö senuk kã bánet atë diwö tskirke e' èkã kamië as kè iku'rak Isaac ska' tsjinet.

Abraham blënewã

⁷ Abraham sene' duas cien eyök kí dabom kulyök kí skel (175) sërã ⁸ etã iblënewã buaë ikënewatke kè weine siarë. Es ie' michoë idëütöpa itökí. ⁹ Ila'r Isaac ena Ismael e'pa tã inú blé ilaköl Sara pö e' g'mik ákuk kiè Macpelá eë. Ákuk e' atë Mamré diwö tskirke e' wa. Kã e' bak hititawak kiè Efrón dör Sóhar alà e' ulà a. Kã e' watot'sã hititawak tã Abraham a. ¹¹ Abraham blënewã, e' ukuökí tã Skököl er buaë ché Isaac a. Ie' e' tsëat senuk tsjinet di' tum biule kiè "Skököl tso', e' ye' suëke" eë.

Ismael ala'r

¹² Ismael dör Abraham alà Agar tã. Agar dör Abraham alaköl Sara, e' kanè méso e' dör egiptowak. Ikkè dör Ismael ala'r e'pa kiè ¹³ wës ikunerak es: Nebaiot, e' dör ilà tsá. E' itökí Quedar, Adbeel, Mibsam, ¹⁴ Mismá, Dumá, Masá, ¹⁵ Hadar, Temá, Jetur, Nafis ena ibata kiè Quedmá. ¹⁶ E'pa kôs dör Ismael ala'r dökã dabom eyök kí böl (12). Ie'pa kã kíérak iwákpa kiè wa. Ie'pa kôs dör iwákpa kã wökirpa.

¹⁷ Ismael kí duas de cien eyök kí dabom mañayök kí kul (137) tã iblënewã. Es ie' michoë idëütöpa itökí. ¹⁸ Ie' aleripa míã senuk Havilá ena Sur e' shushã. Kã e' atë Egipto wöshãë Asiria ñalé kke. Ie'pa serke eë bánet Abraham aleripa malepa yökí.

Jacob ena Esaú kune

¹⁹ Ttè i' dör Isaac dör Abraham alà, e' pakè. ²⁰ Isaac kí duas de dabom tkëyök (40) tã isenéwã Rebeca tã. Rebeca dör Betuel e' alà busi ena Labán kutà. Ie'pa dör arameowak serke kã kiè Padán-aram eë. ²¹ Rebeca kè dò alàë. E' kuëkí Isaac tã Jehová a ikié as Rebeca dò alàë. Jehová tã ittò ttsé tã Rebeca dunekã e' wakpa dör klò. ²² Erë klöpa ñippöke tajë ie' shuã. E' kuëkí ie' ibikeitsé: "Ye' weirke i' es, e'ma ¿iók ye' sermiiã?" E' kuëkí ie' míã iwà chakök Jehová a. ²³ E' tã ie' a iché: "Be' shuã ala'r tso' böl.

Mik ie'pa de këchke, etã ikibi ék döraë itsirla kanè mésoie.

Ie'pa aleripa döraë kã böt ñi bolökpa ese wakpa. Itsirla aleripa döraë diché kibiie ikibi aleripa tsatã. E' kuëkí ie'pa ñippëmitke kam iku'r e' yökí."

²⁴ Rebeca kèwö de, etã klöpa kune wëpa. ²⁵ Ikewe ék kune e' tsã dör mashmash ipäkö shamamaë. Ie' kiè mékaitö Esaú. ^{†26} Alà tsá kune e' klöulewã iël tsirla wã iklò kaniñak a iulà et wa. E' kuëkí ikiè mékaitö Jacob. ^{††}

† Esaú: Esaú kiè ñies Seír. Hebreoie Seír wã kiane ché a pakò. Génesis 36.8 saú. †† Jacob: Hebreoie s'kiè e' wã kiane ché a s'klò kaniñak.

Mik Rebeca klöpa kune etä Isaac kī duas tso' dabom teryök (60).

Iyé wā ì tso' mekeat Esau ā e' kēwō watuéttsaitō

²⁷ Klöpa kibinetke. Esau dör yëria poë. Ie' wöbatsö sulu yëble wa. Erë iël Jacob, e' kè dör es. Ie' serke bèrë. Ie' wöbatsö senuk u ā è. ²⁸ Iyiwak kañiru tteke Esau tō e' chkà wa Isaac wöbatsö suluë. E' kuëkī Isaac kī Esau kiar kibiie Jacob tsata. Erë Rebeca kī Jacob kiar kibiie Esau tsata.

²⁹ Kā et tā Jacob tso' ulök. E' dalewa Esau debitu shtrinewā tajë datse kañika. ³⁰ Ie' iché Jacob ā:

—Be' we'ikèyö, ì alé be' tō mat sē kakmú ye' ā ñë. Sulu ye' dué bli wā. E' kuëkī Esau kiè Edom † ñies.

³¹ Jacob tō iüté:

—Keweie ì mekeat se' yé tō be' ā be' dör ilà kibi e' kuëkī, e' kēwō múttsā ye' ā chkò i' skéie.

³² Esau tō iché:

—Ye' tteke bli tō dö' e' tō ye' ttèwā, e' tā ì mekeat se' yé tō ye' ā çìie bua' e' dör ye' ā?

³³ Jacob tō ikī ché ia:

—I' tā be' ttè mú ye' ā tō mokī be' tō ye' ā imeke.

Etā Esau tō ittè mé Jacob ā yësyësë Skëköl wōā. Es ì mekeat iyé tō ie' ā, e' kēwō métttsaitō Jacob ā. ³⁴ Jacob tō chkò mé ia pan tā. Mik Esau chké one di' yé one, tā ie' e' kékā tā imiā. Ie' dör ilà kibi e' ulā ā iyi bua' kēwō tso', e' kè kī ie' tkine yës.

Isaac miā Guerar

26 E' kēwō ska' tā ketba āne tajë ká e' kōs kī wēs ibak Abraham kēwō ska' tā es. E' kuëkī Isaac miā Guerar wé filisteowak blú serke kiè Abimélec eë. ² Eë Jehová e' kkaché ie' ā tā ichéitō ia: “Kè be' minuk Egip-to. Be' e' tsúat wé ye' be' ā iché eë. ³ Be' senuiā ká i' kī. Ye' tso' be' tā. Ye' er buaë chöraë be' ā. Ká i' kōs mer-aëyö be' ā ñies be' aleripa ā. Es ye' ttè muke be' ā wēs kewe ime'yö be' yé Abraham ā es. ⁴ Be' aleripa alöwëraëyö tajë wēs bëkwö tso' tajë es. Ká i' kōs mer-ayö be' aleripa ā. Ñies ie'pa batamik ye' er buaë chöraë ká ulitane wakpa ā. ⁵ Abraham tō ye' ttè kōs e' iütë' buaë. Ttè mé ye' tō ie' ā e' kōs blë' buaë ie' tō e' kuëkī ye' tō ttè buaë e' meke be' ā ñies.”

⁶ Isaac e' tséat senuk Guerar. ⁷ Ká e' wakpa tō Isaac ā ichaké: “çRebeca dör be' yaie?” Erë ie' suane ichök: “Ie' dör ye' alaköl.” E' kuëkī ie' iché: “Ie' dör ye' kutà.” Ie' tō ibikeitsé tō ká e' wëpa tō ie' ttèwami ilaköl buaala kuëkī.

⁸ Isaac kī ká de tajë eë. Ká et tā, ká e' blú kiè Abimélec, e' tō isuë ukkö tsitsir ā tō Isaac tso' ilaköl Rebeca peñuk. ⁹ Bet itsuk patkémittō tā ichéitō ia:

—çMokī tō alaköl sē dör be' alaköl? çI' kuëkī be' tō iyë' kuaë tō ie' dör be' kutà?

Isaac tō iüté:

—Ye' ibikeitsé tō isalema a' ye' ttèwami ie' kuëkī.

¹⁰ Erë Abimélec tō iché ia:

—çI' kuëkī i' wamblébö sa' tā? Tsir etā wëm wële senuwā ie' tā, e' tā iekkë tā be' tō sa' ké ì sulu wamblök Skëköl wōā.

¹¹ Abimélec tō iché sulitane ā:

—A' isie tō Isaac tsiriwé ö ilaköl tsiriwé, e' tā e' tter-awā.

¹² Duas e' wa Isaac tō dalì kuatké, wā wöne buaë, Jehová er buaë ché ie' ā e' kuëkī. ¹³ Ie' de iyi blú tajë. Tajë iyi tso' ie' wā. ¹⁴ Ie' wā obeja ena baka tso' tajë. Ñies kanè mésopa tso' tajë ie' wā. E' kuëkī filisteowak er ttsér suluë ie' kī. ¹⁵ E' kuëkī ie'pa tō di' tum bi' iyé Abraham e' kanè mésopa tō, e' kōs wötewā iyök wa. ¹⁶ Bata ekkë tā Abimélec tō iché Isaac ā:

—Be' yöne iyi blu' tajë sa' tsata, e' kuëkī jbe' yúshka!

¹⁷ Etā Isaac miā senuk Guerar kākue kī. ¹⁸ Eë di' tum bi' iyé tō, e' wötë'wā filisteowak tō iyé blënewā ukuökī tā, e' kōs biéneitō tā ikie' mékaitō wēs iyé tō ime'kā es. ¹⁹ Ká et tā ie' kanè mésopa tso' di' tum biök ká e' kī, etā ie'pa tō di' tum ā di' tuökekā tajë ese kué et. ²⁰ Erë ká e' obeja kkö'nukwakpa debitu ñippök Isaac obeja kkö'nukwakpa tā. Ie'pa tō iché tō di' tum e' dör ie'pa icha. E' kuëkī Isaac tō di' tum biule e' kiè mékā “Ñippök.” ²¹ E' ukuökī tā Isaac kanè mésopa di' tum skà bié et, e' kī iskà ñippéarak. E' kuëkī di' tum biule e' kiè mékaitō “Se' ñi bolök.”

²² Ie' miā kamië ká e' kī, eë di' tum skà biéitō et. E' kè kī iñi bunerak. Ie' iché: “I'ñe tā Jehová tō ká bua' mé se' ā wë' tā se' serdaë buaë.” E' kuëkī ká e' kiè mékaitō “Ká tso' tajë se' ā.”

²³ E' ukuökī tā ie' miā Beerseba. ²⁴ E' nañewe Jehová de ie' ska' tā ichéitō ia:

“Ye' dör be' yé Abraham e' Këköl.

Ye' tso' be' tā, e' kuëkī kè be' suanuk.

Abraham dör ye' kanè méso e' dalërmik ye' er buaë chöraë be' ā,

ñies be' aleripa alöwëraëyö tajë.”

²⁵ Eë Isaac tō ák kataté et ká'ie iyiwak jchoie Jehová dalöioie. Eë ie' senué tā ikanè mésopa tō di' tum bié et eë.

Isaac ena Abimélec kawö mé ñi ā

²⁶ Ká et tā, Abimélec datse Guerar debitu ttök Isaac tā. Iyamipa debitu böl ie' tā. Eköl kiè Ahuzat. Iëköl kiè Ficol. E' dör Abimélec ñippök'wakpa wökir. ²⁷ Isaac tō iché ia:

—A' éna ye' ar suluë. A' ye' yö'shkar a' ká kī. Etā çiók a' do ye' ska'?

²⁸ Ie'pa tō iüté:

—Sa' isuë tō Jehová tso' be' tā. E' kuëkī sa' biteā be' ā ichök tō kawö müwāsö ñita. ²⁹ Sa' kè wā be' tsirioule ì wa. Këkraë sa' tō be' kímé. Mik be' manetwā, etā sa' kè wā ì tté ku' a' kī. I'ñe tā iwënewā tō be' ā Jehová er buaë chöke tajë. E' kuëkī be' ttè mú sa' ā tō be' kè tō ì sulu wamblepa sa' kī.

³⁰ Etā Isaac tō kawö buaë tkö'wé ie'pa tā, chkè wa di'yè wa. ³¹ Bule es bla'mi tā ie'pa tō ikawö mé ñi ā tō kè ñippöiarak. E' ukuökī tā ie'pa e' chéat ñi ā er bua' wa.

† EDOM: Hebreoie s'kiè e' wā kiane ché a mat.

³² E' diwö shà tã Isaac kanè mésopa tso' di' biök, e'pa wã ibiyó de tó sa' di' kué. ³³ Ie' tó di' e' kiè mékã Sebá. † E' kuéki i'ñe tã kã e' kièiã Beerseba.

³⁴ Mik Esaú kî duas de dabom tkëyök (40), etã ie' senéwã alakölpa böl tã. Eköl kiè Judit e' yé kiè Beerí, e' dör hititawak. Ièköl kiè Basemat e' yé kiè Elón, e' dör hititawak ñies. ³⁵ Alakölpa böl e'pa tó Isaac ena Rebeca eriawékã tsiriwékã tajë.

Isaac er buaë ché Jacob ena Esaú a

27 Isaac dewã kékëpalatke. Ie' kè wöbla wawëriã. Kã et tã ilà kibi Esaú e' kiéitö tã ichéitö iã:

—iA alà!

Esaú tó iüté:

—A yéwö, ¿ì?

² Etã Isaac iché iã:

—Be' tó isué tó ye' kënewatke dö' wekkë alè tã ye' duòwã. ³ E' kuéki ye' kî ikiane tó be' kuaböt klö'ú tã be' yú ye' a yëblök. ⁴ Etã iwakaneú ña buaë wës ye' wöbat-sö iwa es, tã itsúbitu ña katè. E' wa ye' er buaë chöke be' a kam ye' duòwã e' yökî.

⁵ Erë Isaac ttöke Esaú tã e' ttsé Rebeca tó. E' kuéki mik Esaú míã yëblök kañikã ⁶ etã bet ie' tó iché Jacob a:

—A alà, ye' ttò ttsó. Ye' tó be' yé ttsé ttök be' èl Esaú tã, tã iché iã: ⁷ “Be' yú yëblök, e' wakaneú ña buaë ta itsúbitu ña katè. E' ukuökî tã ye' tó be' a iyi kos bua' e' kèwö mekeyö be' a Jehová wörkî kam ye' duòwã e' yökî.” ⁸ E' kuéki ye' ttò ttsó buaë. ⁹ Be' yú chibo pupula bua' bua ese tsúbitu ña bötö tã ikanewekeyö buaë wës be' yé wöbatsö iwa es. ¹⁰ E' ukuökî tã be' tó chkè tsúmi be' yé a as ñiütö. Es iyi kos e' kèwö atmi be' a be' èl skéie.

¹¹ Erë Jacob tó iché imi a:

—Ye' èl pa shamamaë. Ye' kè dör es. ¹² Ye' yé tó ye' kèmi, e' tã ittsewami tó ye' idir, etã ie' ichèmi tó ye' tso' ie' dalöseukwã. Ie' kè er buaë chepa ye' a. E' skéie ie' er sulu chöraë ye' kî.

¹³ Erë imi tó iüté:

—A alà, as ie' er sulu chò ye' kî. Ye' ttò iütó. Be' yú chibola chéyö be' a e' tsuk.

¹⁴ Etã Jacob míã chibola tsuk e' debitu iwã imi a. E' kanewé imi tó buaë wës Isaac wöbatsö iwa es. ¹⁵ Ilà kibi Esaú datsi' tso' blëule u a e' bua' bua yéttã iékaitö ilà tsirla kî. ¹⁶ E' ukuökî tã chibola kkuölit wa Jacob ulà ena ikuli' patrëwãitö. ¹⁷ Chkò bua' ena pan yuétkeitö, e' méitö Jacob a tsèmi iyé a.

¹⁸ Jacob dewã iyé ska' tã ichéitö iã:

—A yéwö.

Isaac tó iüté:

—A alà, ¿be' dör ye' alà wéne ék?

¹⁹ Ie' iüté:

—Ye' dör Esaú, be' alà kibi ék. Ì chébö ña, e' kanewétkeyö. Be' e' tköser iyiwak ttéyö e' katök. E' ukuökî tã be' iyi buaë e' kèwö mekebö ye' a, e' mú ye' a.

²⁰ Erë Isaac tó ichaké iã:

—A alà, ¿wës be' ulà de iyiwak e' ska' bet?

Ie' iüté:

—Jehová dör be' Këköl e' tó ye' kímé e' wa ikuéwayö bet.

²¹ Isaac tó iché iã:

—Be' e' skówã ye' o'mik pattseyö tó mokjë be' dör ye' alà Esaú.

²² Ie' e' skéwã iyé o'mik as ipattsòitö. Isaac tó iché:

—Be' ttò e' dör Jacob ttò. Erë be' ulà e' dör Esaú ulà.

²³ Jacob ulà kò shamamaë wës iël kibi ulà es, e' kuéki Isaac kè éna iane buaë tó e' dör Jacob. Mik ie' er buaë chöketke ilà a, ²⁴ etã iskã chakéneitö:

—¿Mokî be' dör ye' alà Esaú?

Ie' iüté:

—Tó, ye' dör Esaú.

²⁵ Iyé tó iché iã:

—A alà, iyiwak ttébö kanewébö e' mú ña katè as ye' er buaë chò be' a.

Ie' tó iyé tié ñies vino mé iã yè. Isaac chké, vino yé.

²⁶ E' ukuökî tã ichéitö iã:

—A alà, be' e' skówã ye' o'mik ye' wöalattsó.

²⁷ Mik Jacob e' skéwã iyé wöalattsök, etã iyé tó idatsi' alattsé tã ier buaë ché ilà a ttè ikkè wa:

“Tó, ipaalar wës ye' alà paalar es.

Ie' paalar buaë wës kañikã kkö'nè Jehová tó e' alar è.

²⁸ As Skëköl tó be' a mò wöli mè kekraë be' dalikua kî.

As ie' tó be' dalikua kos e' wöü buaë

as be' wã trigowö tã tajë ena vino tã tajë.

²⁹ Kã kuãkî wakpa tajë as e' dò be' kanè mésopaie.

As ie' pa e' tulòwarak kuchè kî be' wörkî be' dalöiök.

As be' mú dò be' èlpa wökirie.

As ie' pa e' tulòwã kuchè kî be' wörkî be' dalöiök.

Wépa er sulu ché be' kî, esepa kî Skëköl er sulu ské chöraë.

Ñies wépa er buaë ché be' a, esepa a Skëköl er buaë ské chöraë.”

³⁰ Isaac er buaë chétke Jacob a tã Jacob míatke. E' bet tã Esaú tso' yëblök e' dene. ³¹ Ñies ie' tó chkè alé buaë, e' mí iwã iyé a tã ichéitö iã:

—A yéwö, dúla ttéyö e' alí kató. E' ukuökî tã be' er buaë chöke ye' a e' chó ña.

³² Isaac tó ichaké:

—¿Yi dör be'?

Ilà tó iüté:

—Ye' dör Esaú be' alà kibi.

³³ Isaac tkinewã painékã tajë tã ichéitö:

—E'ma ¿yi dare yëblök, e' wã chkè debitu ña? E' katéwayö sërãã kam be' dò e' yökî. E' a ye' er buaë chétke. Es ie' a ye' er buaë ché e' atetke.

³⁴ Mik Esaú tó ì ché iyé tó e' ttsé, etã ie' erianekã anekã tajë tã ichéitö:

—iA yéwö, ye' a er buaë chó ñies!

³⁵ Erë Isaac tó iüté:

—Be' èl datke ye' kütö'uk e' a ye' er buaë chétke be' skéie.

³⁶ Esaú tó iüté:

—Wëe' ie' kiè Jacob. I' tã bötökicha iwambléitö ye' tã i' es. Be' iyi kèwö mekebö ye' a ye' dör be' alà kibi e' kuéki, e' kèwö yéttã ye' ulà a ie' tó kuaë. I'ñe tã be' er

† SEBÁ: Hebreoie di' biule kiè e' wã kiane ché a ttè mène ñi a.

buaë chöke ye' a e' yéttsajitö ye' yöki. ¿Warma be' er buaë chöke ye' a e' kè taj'ia?

³⁷ Isaac tö iüté:

—Ittsó. Ye' tö ie' mékatke be' wökirie. Ye' tö be' aleripa qos e' métke ie' kanè mésopaie. Nies ye' tö ichétke as chkewö ena vino dö ie' ulà a tajë. A alà, ¿ì memiia ye' tö be' a i' ta?

³⁸ Erë Esau tö ikí ché iyé a:

—A yéwö ¿be' er buaë chöke sa' a e' dör etkè? ¡Ye' a er buaë chó ñies! Etaj Esau íékaj tajë.

³⁹ Isaac tö iché ia:

“Be' serdaë wé mò wöli kè taj' tajë ese ska'.

Eë be' dalikua kè wörpa buaë.

⁴⁰ Be' ñippöraë tabè wa o'ka taj' iyí kuëki, e' mik be' serdaë.

Be' döraë be' èl kanè mésoie.

Erë mik be' ñippémi ie' ta,

etaj be' e' yörattsaj ie' ulà a.”

Jacob tkashkar Esau yöki

⁴¹ Isaac er buaë ché Jacob a Esau skéie. E' kuëki Esau éna suluë Jacob arke. Ie' ibikeitsé: “Ye' yé duökewatke. Mik iduowa e' kéwö tka, etaj ye' èl tterawayö.”

⁴² Mik Rebeca waj ijchënewaj tö Esau tö ièl bikeitsé ttèwaj, etaj Jacob tsuk patkéitö ta iché ia:

—A alà, ittsó. Be' èl Esau e' pablöke tö ie' be' tterawaj.

⁴³ E' kuëki ye' ttò ttsó. Be' tkóshkar bet ye' akè kiè Labán serke Harán e' u a. ⁴⁴ Be' e' tsúat ie' ska' ká tajë dö mik be' èl er buanene be' kí ena ì sulu wamblébö e' chowane ie' éna etaj. E' ukuöki ta ye' tö be' tsuk patker- aë, e' wa be' döne. ¡Ye' kè kí ikiane tö ye' ala'r bö! e' duöwaj diwö etkè a!

⁴⁶ E' ukuöki ta Rebeca tö iché Isaac a:

—Esau alakölpä dör hititawak e'pa tö ye' shriwétke tajë. Jacob senéwaj alaköl ese ta, e' ta ye' mú duöwaj.

28 Etaj Isaac tö Jacob kié ta ishke'wéitö ta ichéitö ia:

—Kè be' senukwaj canaánwak ta. ² Be' yú be' duöchke kiè Betuel serke Padán-aram e' ska'. Eë be' senúwaj be' nau Labán alà busipa e' eköl ta. ³ Skököl Diché Taj' Íyi Ulitane Tsata as e' er buaë chö be' a. Nies as ie' tö be' aleripa alöü tajë ká wa'ñe. ⁴ Ie' tö iyé'atbak Abraham a tö ká i' meraëitö ie' a. E' kí se' serke shkal. As ie' er buaë chö be' a ena be' aleripa a wës ie' er buaë yé' Abraham a es as ká i' dö a' ulà a.

⁵ Es Isaac tö Jacob patkémi Padán-aram. Jacob demi inaj Labán ska'. Labán dör arameowak kiè Betuel, e' alà. Ie' dör Rebeca akè. Rebeca dör Jacob ena Esau e'pa mì.

Esau senéwaj Mahalat taj

⁶ Esau waj ijchënewaj tö Isaac er buaë ché Jacob a ñies tö ipatkémitö ká kiè Padán-aram senukwaj eë. Nies ie' waj ijchënewaj tö mik iyé er bua' ché Jacob a etaj ichéitö ia:

—Kè be' senukwaj canaánwak ta.

⁷ Nies ie' waj ijchënewaj tö Jacob míaj ká kiè Padán-aram wës iyé ena imi tö iché ia es. ⁸ Es ie' éna iane tö

iyé kè kí ikiane tö ie'pa serwaj canaánwakpa ta. ⁹ E' kuëki ie' míaj alaköl ská yulök Ismael dör Abraham alà e' ska'. Eë ie' senéwaj Ismael alà busi kiè Mahalat e' ta, e' dör Nebaiot kutà. Es alaköl kí tséwajitö eköl e' kè dör canaánwak wës imalepa es.

Jacob kabsué Betel

¹⁰ Etaj Jacob e' yéttsaj Beerseba michoë Harán. ¹¹ Ie' michoë wé katuine ikí ta eë ikapere. Ák méwajitö wökir kataie, e' kí ie' kapöwaj. ¹² Eë ie' kabsué. Ie' isué tö klökata batsjë tkër jskí ibata döka ká jai a. E' kí ie' isué tö Skököl biyöchökwakpa shköke wo'k wa'k. ¹³ Nies ie' isué tö Jehová dur ie' o'mik ta ichéitö ia: “Ye' dör Jehová. Ye' dör be' talà, Abraham, ena be' yé, Isaac, e'pa Kököl. Ká i' wé be' tër, e' meraëyö be' a ena be' aleripa a. ¹⁴ Ie'pa alördaë tajë wës ká po es. Ie'pa michoë senuk ká wa'ñe. Ye' er buaë chöraë ká ulitane wakpa a be' ena be' aleripa e'pa batamik. ¹⁵ Ye' tso' be' ta. Ye' tö be' kkö'neraë ká wa'ñe wé be' mir eë. Be' dörane ye' waj ká i' kí. Kè yö be' we'ikepa. Ttè qos méyö be' a, e' waweraëyö es.”

¹⁶ Mik Jacob tì'neka, etaj ie' ibikeitsé: “Mokí Jehová tso' ká i' kí, e' kè jcher ye' waj.” ¹⁷ Tajë ie' suane ta ibikeit-séitö: “Ká i' dör batse'r tajë. ¡Ië dör Skököl wé! ¡Ië dör ká jai wékkö!”

¹⁸ Bule es ta Jacob e' kékaj bla'mi. Ák méwajitö iwökir kataie, e' kékajitö duékajitö iwà kkachoie tö ká e' dör batse'r. Kiò téitö ák bata kí iwà kkachoie tö ká e' tso' Skököl dalöioie. ¹⁹ Ká e' kiè mane'wéttsane ie' tö Betel † Kewe ta ká e' kiè Luz.

²⁰ Eë ie' tö ittè mé Jehová a i' es: “Be' tso' ye' ta ena ye' kkö'ne be' tö i' ye' mir etaj, ena be' tö chkè ena dat-si' mé ye' a, ²¹ ñies ye' dene buaë ye' yé ska', e' qos wébö ye' a, e' ta be' klö'weraëyö ye' Kökölie. ²² Ák duékajö i', e' dör iwà kkachoie tö ië be' dalöierdaë. A Skököl, ì qos mekebö ye' a, e' mú blatèsö döka dabop ta e' tsaj eyök meraneyö be' a.”

Jacob demi Labán ska'

29 E' ukuöki ta, Jacob míaj pè' serke diwö tskirke e' éka. ² Eë ie' tö di' tum biule sué et kañika. E' pamik obeja daparke mañayök enuk eë di' e' yekerak-itö e' kuëki. Di' tum biule kkö kí ákkue bërie me'r et. ³ Iyiwak kkö'nukwakpa wöblanewatke tö as iyiwak ulitane daparka eë, e' ukuöki ta ákkue skeuke di' tum biule kkö kí as iyiwak di'yö. Iyiwak di'yane one ta ie'pa tö ikkò pabakéwane ákkue wa. ⁴ Jacob tö iyiwak kkö'nukwakpa a ichaké:

—A yamipa, ¿kaj wé wakpa a' dör?

Ie'pa tö iüté:

—Sa' dör Harán wakpa.

⁵ Ie' tö iskà chakéne:

—¿A' waj wëm kiè Labán dör Nahor alà, e' sùule?

Ie'pa tö iüté:

—Tó, e' sùule sa' waj.

⁶ Ie' tö ichaké:

† BETEL: Hebreoie kiè e' wà kiane ché a Skököl wé.

—¿Is ie' tso'?

Ie'pa tö iüté:

—Ie' tso' bua'. Isáú. Wí busi datse e' dör ie' alà kiè Raquel e'. Ie' datse iyé iyyiwak wëttsé.

⁷ Ie' tö iché:

—Ká tso'ia ñiwe. Diwö tso'ia kakkéé iyyiwak da-pa'wowa ek tsíní. Ì kuękí a' kè tö di' mè ia tã ièmírak chkök.

⁸ Erë ie'pa tö iüté:

—Kè sa' a e' wamblénuk. Sa' kawöta ipanuk. Mik obeja de sera, etã sa' tö di' tum kkö ppekeka tã di' meke sa' tö iyyiwak a.

⁹ Ie' ttöke ie'pa tã, e' dalewa Raquel debitu iyé iyyiwak wëttsé, ie' dör iyé iyyiwak kkö'nukwak e' kuękí. ¹⁰ Jacob tö Raquel sué inau iyyiwak wëttsé, e' bet ie' tunemi di' kkö kékã tã iyyiwak a di' méitö. ¹¹ E' ukuöki tã Raquel shkë'wéitö wöalatséitö tã ie' jékãie ttsé'ne buaé kuękí. ¹² Ie' tö iché ia: "Ye' dör Rebeca alà ena Labán nauyö." E' bet tã Raquel tunemi ichök iyé a.

¹³ Mik Labán tö inauyök tté ttsé, etã bet itunemi iñalętsuk. Ipaklö'wéwãitö tã iwöalatséitö tã imítser iwã iu a. Ì kôs tka Jacob tã e' pakéitö inau a. ¹⁴ Tã Labán tö iché ia: "Mokjé be' dör ye' yami ekka."

Jacob senéwã Lía ena Raquel tã

Labán alà busi bö, ikibi ék kiè Lía, itsirla ék kiè Raquel. Lía wöbla e' kè dör buaala † erë Raquel dör buaala wa'ñe.

Jacob sené Labán ska' dö si' et. E' ukuöki tã Labán tö iché ia:

—Be' dör ye' yami, erë be' kè kawöta kanablök ye' a éme. Ichó ña ¿kôs be' tö ye' ña'wëmi? ¹⁸ Jacob wöbatse Raquel wa, e' kuękí ie' tö Labán iüté:

—Be' tö kawö mé ye' a senukwã Raquel tã, e' tã e' skéie ye' kanablöke be' a dökã duas kul.

¹⁹ Labán tö iüté:

—Ye' a tã e' dör buaé. Be' je' a ye' tö imèmi buaé. Ye' kè éna imak o'ka a. Be' e' tsúat ye' ska'.

²⁰ Es Jacob kanablé' dökã duas kul Raquel dalërmik. Erë ie' kí Raquel kiane taié, e' kuękí kawö ekké e' ttséitö kã bërber è. ²¹ Mik duas kul tka, etã Jacob tö iché Labán a:

—Kawö yé'yö be' a, e' detke. Kawö mú ye' a senukwã be' alà busi Raquel tã.

²² Etã Labán tö sulitane a ishkeñé tö a' shkó ulabatsé e' kéwö tkö'uk. ²³ Erë katuine, e' shuã Lía mí ie' wã Jacob a Raquel skéie tã Jacob kapé ie' tã. ²⁴ Labán tö ikanè méso eka kiè Zilpá, e' me'tke Lía a ikanè mésoie. ²⁵ Bule es bla'mi tã Jacob tö isuéwã tö e' dör Lía. Ie' mĩa Labán ska' tã ichéitö ia:

—¿I wamblé be' tö ye' tã? Ye' kanablé be' a Raquel dalërmik. ¿Iök be' tö ye' kítö'wé es?

²⁶ Labán tö iüté:

—Íe sa' wöblar tö alà busi kibi ese serkewã keweie, e' itökí itsirla ék. ²⁷ Se' kawöta Lía ulabatsöke e' kéwö tkö'uk dökã kã kul. Mik kéwö e' tka, etã ye' tö be' a

† LÍA WÖBLA E' KÈ DÖR BUAALA: Hebreoie tté e' wã kè jcher se' wã bua'iewã. Isalema e' wã kiane ché a Lía wöbla dör buaala.

Raquel meke ñies. Erë be' kawöta skã kanablökne ye' a duas kul Raquel dalërmik.

²⁸ E' dör buaé Jacob a. Mik Lía ulabatsé kéwö e' diwö tka, etã Labán tö Raquel mé Jacob a alakölie ñies. ²⁹ Ñies ie' tö ikanè méso eka kiè Bilhá e' mé Raquel a ikanè mésoie. ³⁰ Es Jacob senéwã Raquel tã ñies. Erë ie' kawöta kanablökne skã Labán a dökã duas kul, erë ie' éna idalër kibiie Lía tsãta.

Jacob ala'r

³¹ Jehová tö isué tö Jacob kè kí Lía kiane bua'ie. E' kuękí Lía a alà méitö. Erë Raquel kè döta' alàe. ³² Lía dunekã alà kune tã ie' tö iché: "Ye' eriarke taié e' sué Jehová tö, e' kuękí i'ñe tã ye' dalërdaé ye' wëm éna." E' kuękí ikiè mékãitö Rubén. ††

³³ E' ukuöki tã ie' alà skã kune eköl tã ichéitö: "Ye' wëm kè tkine ye' kí e' sué Jehová tö e' kuękí alà skã méitö ye' a." E' kuękí ikiè mékãitö Simeón. ‡

³⁴ Ie' alà skã kékã tã ichéitö: "Ire' ye' ala'r dekã mañal e' kuękí ye' wëm éna ye' dalërmi kibiie." E' kuękí ikiè mékãitö Leví. ††

³⁵ E' ukuöki tã ie' alà skã kékã tã ichéitö: "I'ñe tã ye' tö Jehová kikekeka." E' kuękí ikiè mékãitö Judá. †† Etã ekké è ie' alà dè'.

Raquel ala'r

30 Mik Raquel tö isué tö ie' kè dö alàe, etã ie' sib-inekã iël kí. Ie' tö iché iwëm a:

—Be' kè tö ye' a alà mè, e' tã ye' duörawã.

² Jacob ulunekã ie' kí tã ichéitö ia:

—Ye' dör Skököl kalí, e'ma ye' a alà mermi be' a. Ie' wák tö be' méat kè dö alàe.

³ Ie' tö iüté:

—Ittsó, ye' kanè méso kiè Bilhá, e' tã be' senú. Mik ie' alà kékã etã e' dör wës ye' alà es. Es ye' döraé alàe ie' batamik.

⁴ Es ie' tö ikanè méso Bilhá e' mé iwëm a alakölie, e' tã Jacob sené. ⁵ Ie' tã Jacob alà kékã. ⁶ Raquel tö iché: "Skököl tö ye' tsãtké buaé. Ie' tö ye' ttö ttsé tã alà méitö ye' a wëm." E' kuękí ie' tö ikiè mékã Dan. †††

⁷ E' ukuöki tã Bilhá alà skã kune Jacob tã. ⁸ Raquel tö iché: "Ye' ñippé taié ye' èl tã etã ye' e' alékã iki." E' kuękí ikiè mékãitö Neftalí. †††

⁹ Mik Lía tö isué tö ie' kè dè'ia alàe, etã ie' tö ikanè méso kiè Zilpá, e' mé Jacob a alakölie. ¹⁰ Zilpá alà kékã Jacob tã. ¹¹ Lía tö iché: "jEdaã ì mène ye' a!" E' kuękí ilà kiè mékãitö Gad. §

¹² E' ukuöki tã Zilpá alà skã kékã Jacob tã. ¹³ Lía tö iché: "jYe' ttsé'r buaé! Ire' alakölpa kôs tö icheraé tö be' ttsé'r buaé." E' kuękí ilà kiè mékãitö Aser. §†

†† RUBÉN: Hebreoie s'kiè e' wã kiane ché a ye' eriane e' suéitö.

‡ SIMEÓN: Hebreoie s'kiè e' wã kiane ché a ittsök. †† LEVÍ: Hebreoie s'kiè e' wã kiane ché a ñita. ††† JUDÁ: Hebreoie s'kiè e' wã kiane ché a Skököl kjkékãso. ††† DAN: Hebreoie s'kiè e' wã kiane ché a Skököl tö s'tsãtké buaé. ††† NEFTALÍ: Hebreoie s'kiè e' wã kiane ché a ñippök. § GAD: Hebreoie s'kiè e' wã kiane ché a kawö buaé mène. §† ASER: Hebreoie s'kiè e' wã kiane ché a ittsé'r buaé.

¹⁴ Trigo wö alirke e' këska' tã Rubén míã kañikã. Eë ie' tã kalwö kiè mandrágora † e' alí kué. E' bitë iwã imì Lía a. Mik Raquel tã kalwö e' sué tã ichéitö Lía a:

—Be' we'ikèyö, kalwö debitu be' alà wã be' a, e' kakmú ña.

¹⁵ Lía tã iüté:

—¿Be' kè a wè idir tã be' wã ye' wëm mítser? ¡Kíje tã be' éna kalwö debitu ye' alà wã ye' a, e' yaktsã ye' ulà a!

Erë Raquel tã iché iã:

—Kalwö e' skéie i'ñe nañewe ye' wëm patkekeyö be' tã kapök.

¹⁶ Kãtuirketke tã Jacob tso' kanëblök e' debitu tã Lía míã iñaletsuk tã ichéitö iã:

—Ye' tã ye' alà mandrágora e' mé Raquel a, e' skéie be' kãwötã kapök ye' tã i'ñe nañewe.

E' nañewe Jacob kapé ie' tã. ¹⁷ Etã Skëköl tã Lía ttò tssé tã idunekã tã ilà skã kune Jacob tã. Es ie' alà deka skël. ¹⁸ Lía tã iché: “Ye' tã ye' kanè méso mé ye' wëm a e' skéie Skëköl ye' a alà i' mé.” E' kuëkí ilà kiè mékãitö Isacar. ††

¹⁹ E' ukuökí tã Lía alà skã kékã Jacob tã, e' tã idekã teröl. ²⁰ Ie' iché: “Skëköl tã ye' a i' buaë kakmé. Ire' ye' ala'r de teröl. E' kuëkí ye' wëm éna ye' dalërdaë jaishet.” E' kuëkí ilà kiè mékãitö Zabulón. ‡

²¹ Bata ekkë tã ie' alà skã kune alaköl. E' kiè mékãitö Dina. ²² Erë ñies Raquel kímé Skëköl tã. Ie' tã ala'r mé iã wës Raquel tã ikié iã es. ²³ Ie' dunekã tã ilà tsã kune kiè mékãitö José. Ie' tã iché: “Ye' jaëne siarë e' yéttã Skëköl tã ye' kí. ²⁴ Jehová mú tã ye' a alà kí mè iã eköl.” E' kuëkí ikié mékãitö José. ††

Jacob iyiwak alöne tajë

²⁵ José kune e' ukuökí tã Jacob tã iché Labán a:

—Ye' ómine ye' kaska'. ²⁶ Ye' alakölpa ena ye' ala'r e'pa mú ye' a as imi'rak ye' tã. Ye' kanëblétke be' a ie'pa skéie. Be' wã ijcher buaë tã kôs ye' kanëblé be' a.

²⁷ Erë Labán tã iüté:

—Be' we'ikèyö. Be' e' tsúatiã senuk ye' ska'. Ye' tã itótké tã Jehová er buaë ché ye' a be' batamik. ²⁸ Ichó ña kôs be' kí inuköl kiane be' kanè skéie, e'ma ekkë ye' be' patuëmi.

²⁹ Ie' tã iüté:

—Be' wã ijcher tã ye' kanëblé buaë be' a. Ñies ye' tã be' iyiwak kkö'né buaë be' a. ³⁰ Mik ye' dé'bitu be' ska', etã be' kè wã i' ku' tajë. I'ñe tã be' wã iyi tso' tajë. Jehová er buaë ché be' a ye' kuëkí. Erë ¿mik ye' kanëblömi ye' wák a? Ye' wöché yamipaë.

³¹ Labán tã iskã ché iã:

—¿Kôs be' kí ikiane tã be' patuëyö?

Ie' tã iüté:

—Be' kè tã ye' patauk. Erë i' chekeyö be' a e' iütö, e' tã ye' tã be' iyiwak kkö'nemi. ³² I'ñe ye' mi'ke be' iyiwak

shushtök. Obeja kôs dalolo ena chibo kôs wöaule shk-itshkit ö ulaula ese klö'wëkeyö ye' wák a e' patuëie.

³³ Mik be' de ye' iyiwak sauk tã eë be' isuëmi tã obeja dalolo ö chibo wöaule shkitshkit ö ulaula ese è tso', e' tã be' wã ijcherwami tã ye' dör wëm yësyësë. E' kè dör es, e' tã be' wã ijcherdaë tã ye' tã be' iyiwak ekiblë.

³⁴ Labán tã iüté:

—Tö, buaë idir. Iüsö wës be' iché es.

³⁵ Erë e' diwö shã tã ie' míã ie' iyiwak shushtök. Ie' chibo kôs tso' wöaule skëkshkëk ö ulaula ese yéluritö. Ñies ie' obeja kôs tso' dalolo ese yéluritö tã iméitö ila'r wëpa a kkö'në. ³⁶ E' ukuökí tã iyiwak yélur ie' tã e' wëttsë ie' míã shkë dö kã mañat Jacob yöki. Etã Jacob kãwötã Labán iyiwak malepa e' kkö'nuk.

³⁷ Erë Jacob tã kal kuã'kí kuã'kí dö mañalka e' ulà aki tée. Elka kiè álamo, skã kiè almendro, skã kiè castaño. Kal ulà kkuölit takla jchéloritö as iwër wöaule saruru skëkshkëk. ³⁸ E' ukuökí tã kal ulà e' tulëwãitö wé iyiwak daparke di'yök e' wöshãë. Eë iyiwak wöbatsöke ñi wa. Iyiwak wöbatsöke ñi wa kal ulà ñe' wöshãë e' ala'rla kôs tskirke wöaule skëkshkëk ö shkitshkit ö ulaula.

⁴⁰ Iyiwak tskirke wöaule e' kôs dapa'wëitö bánet ie' wák a. Ese wë'ñe kôs uyëwãitö Labán iyiwak kôs wöaule ö dalolo ese a as itskir wöaule ö dalolo. Es ie' iyiwak alörke tajë bánet, kè ku' Labán icha tã ñitã.

⁴¹ Mik iyiwak bua'buwa ese wöbatsöke ñi wa, etã ie' tã kal ulà ñe' tulëwã wé iyiwak di' yöke eë. Es ie'pa tã kal ulà wöaule e' sué mik iwöbatsöke ñi wa e' dalewa. E' ala'rla tskirke kôs e'pa dör wöaule. ⁴² Erë mik iyiwak sí po ese datsë, etã ie' kè tã kal ñe' tulëwã. E' kuëkí iyiwak sí po ese ala'rla kôs tskirke e' dör Labán icha. Erë wé bua'buwaë ese dör ie' icha. ⁴³ Es ie' de iyi blú tajë. Obeja ena kanè mésopa wëpa ena alakölpa ñies kameio ena burro e' kôs tso' ie' wã tajë.

Jacob tkakshkar Labán yöki

31 Erë Jacob tã ittsé tã Labán ala'r dulakölpa tã icheke: “Jacob tã se' yé iyi kôs e' klö'wëwã, e' wa ie' e' blu'wé tajë.” ² Ñies ie' tã isuë tã Labán kè tã ie' suëiã buaë wës kenet es. ³ Etã Jehová tã ie' a iché: “Be' yüne be' yépa kaska' wé be' yamipa tso' eë. Ye' michoë be' tã be' kkö'nuk.”

⁴ Jacob tã Raquel ena Lía tsuk patké dö wé ie' tso' obeja wëttsë eë ⁵ tã ichéitö iã:

—Ye' wã ijchenewã tã a' yé kè kí ye' kianeia wës kenet es. Erë ye' yé e' Këköl tso' ye' tã këkraë ye' kímuk. ⁶ A' wã ijcher buaë tã ye' kanëblé a' yé a mokí. ⁷ Erë ie' tã ye' kítö'wé këkraë ye' kanè ské wa. Erë Skëköl kè wã ie' a ikéwö mène as i' sulu wamblöitö ye' kí. ⁸ Mik ie' tã ye' a iché: “Ye' be' patuëke iyiwak wöaule shkitshkit ese wa”, etã iyiwak ulitane pane wöaule shk-itshkit ème. Mik ie' tã ye' a iché: “Ye' be' patuëke iyiwak wöaule shkëkshkëk ese wa”, etã iyiwak ulitane pane wöaule shkëkshkëk ème. ⁹ Es Skëköl tã a' yé iyiwak yé'lur mè ye' a.

¹⁰ “Iyiwak wöbatsöke ñi wa e' kéwö ska' tã ye' kabsuë tã iyiwak wë'ñe wöbatsöke iláki wa, e' kôs wák dör wöaule shkëkshkëk ena shkitshkit ena ulaula. ¹¹ Kabsuë

† MANDRÁGORA: Kã e' këwöska tã ie'pa tã ibikeitseke tã mandrágora wö katé alakölpa tã, e' tã e' tã ie'pa kímëmi dök alàë. †† ISACAR: Hebreoie s'kiè e' wã kiane chë a ské. ‡ ZABULÓN: Hebreoie s'kiè e' wã kiane chë a kakmeule. †† JOSÉ: Hebreoie s'kiè e' wã kiane chë a ilè kímú.

e' a, Skèköl biyöchökwak ye' chaké ye' kiè wa tã ye' iüté: '¿Ì? 12 Ie' ye' a iché: 'Isaú bua'ie tã be' isuëraè tò iyyiwak wè'ñe wöbatsöke iláki wa, e' kôs dör wöaule shkèkshèk ena shkitshkit ena ulaula. Ì sulu kôs wamblé Labán tò be' kî, e' suéyö, e' kuëkî ye' tò iwé es. 13 Ye' dör Kèköl dè'bitu be' wörkî ká kiè Betel eë e'. Eë be' tò ák du'kaat ye' dalöioie. Eë be' tò kawö me' ye' a. Be' e' kôka bet, be' e' yótsa ká i' a. Be' yúne wé be' kune eë."

14 Etã Raquel ena Lía e'pa tò iüté:

—Kè sa' a sa' yé daliukuö tã'ia. 15 Nies sa' sué sa' yé tò suluë wës o'ka es. Kíie tã sa' wato'ttsaitö be' a, sa' ské klöo'itö buaè e' ewéwaitö yës. 16 E'ma kôs Skèköl tò iyyi yé'lur sa' yé ulà a, e' dör sa' icha ena sa' ala'r icha. E' kuëkî ì kôs ché Skèköl tò be' a e' iütó.

Jacob e' yétsa Padán-aram

17 E' ukuökî tã Jacob tò ila'r ena ilakölpa e'pa ké e' tkökka kameio kî. Ie' iyyiwak kôs ena ie' iyyi kôs dè' ie' ulà a Padán-aram ikanè skéie, e' patkèmiitö keweie ie' yökî. Etã ie' e' yétsa micho iyé Isaac ska' Canaán.

18 Labán míã ká bānet ioveja köyök tók, e' dalewa ie' wã iyyi diököl tso' dalöie e' kôs bléwami Raquel tò. 19 Jacob kè wã iyène Labán a tò ie' mi'keã. Es ie' tò ikíté buaè. 20 Ie' tkashkar. Iyyi tso' ie' wã e' kôs wétsä. Bet tã ie' tkattsã di' kiè Éufrates, e' wíshet. Eë tã ie' micho ká kiè Galaad e' ká köwö kî.

Labán tò Jacob tötíé

21 Jacob bakshkar e' kî ká de mañat, etã Labán wã ijchewã tò ie' bakshkar. 22 Etã ie' míã itökî iyamipa tã. Ká de kul tã ie' tò ikué Galaad ká köwö kî. 23 E' nañewe Labán kabsué tò Skèköl de ie' wörkî tã ichéitö ia: "Ye' ttö ttsó. Kè be' kàne ttök Jacob tã kèsik wa."

24 Ie' de wé Jacob úla tulur Galaad ká köwö kî eë. Eë ie' ena iyamipa, e'pa tò iúla tulékã kapowãie nies. 25 Ie' tò iché Jacob a:

—¿Ì wamblé be' tò i' es? ¿Iók be' tò ye' kítö'wé i' es? Be' wã ye' alà busipa bitetsër wës ñippökwakpa tò s'tsèmi es. 26 ¿Ì kuëkî be' ye' kítö'wé? Be' tkashkar akir ye' yökî. Be' e' biyó chópã ye' a, e'ma kawö buaè tkö'wé ye' tò a' wétsä tsène buaè wa, ma'ma kicha tã' ese wa ena sabak blar buaè ese wa. 27 Kè be' wã kawö méne ye' a ena ye' ala'r busipa ena ye' duöchkepa e'pa a as sa' e' chòat ñi a. Be' tò iwamblé wës pè' suluë es. 28 Ye' wã díché tso' a' ulitane tsajioie buaè, eré eniã nañewe be' yé e' Kèköl tò ye' a iché: 'Ye' ttö ttsó. Kè be' kàne ttök Jacob tã kèsik wa.' 29 Be' mitkene be' yé u a wës be' kî ikiane tajé es, etã ¿Iie be' tò ye' wã iyyi diököl tso' dalöie e' ekiblé?

30 Etã Jacob tò iüté:

—Ye' suane be' yökî. Ye' ibikeits dö' be' ye' yökî be' ala'r busipa yétsane er sulu wa. 31 Yí wã be' iyyi diököl tso' dalöie e' tso', e' tã as e' wák duòwã. Se' yamipa kôs tso' íe se' sauk, e'pa wörkî be' yú be' iyyi yulök. E' kuébö, e' tã itsúmi.

Eré ie' kè wã ijcher tò Raquel tò iyé iyyi diököl e' blé'wabity.

32 Etã Labán tkawã Jacob úla a ie' iyyi yulök. E' ukuökî tã ie' tkawã Lía úla a. Nies Lía ena Raquel kanè mésopa bö' e'pa úla shuyuléitö. Eré kè ie' wã ikune. Ie' e' yétsa Lía úla a míã Raquel úla shuyulök. 33 E' dalewa Raquel tò iyé iyyi diököl bléwã kameio tsikküö dikia tã ie' wák e' tkékã ibata kî. Labán tò ie' úla ulitane shuyulé eré kè iwã ikune yës. 34 Raquel tò iché ia:

—A yéwö, kè be' ulunuk ye' kî. Ye' e' kòkami be' wörk- i, eré ye' duöke sik duè wã.

Labán tò ie' iyyi diököl yulé tajé. Eré kè ie' wã ikune.

35 E' kuëkî Jacob ulunekã tajé tã ichéitö Labán a:

—¿Ì sulu wambléyö be' kî, e' kuëkî be' ye' tötíé dö íe?

36 Be' tò ye' iyyi kôs e' shuyulé tã ¿be', ì kuébö? E' tuló íe se' yamipa wörkî as ie'pa tò ichö tò yi ttè dör mokíë, be' ö ye'. 37 Ye' kaneblé' be' a duas dökã dabom böyök (20), e' dalewa tã be' chibo ena be' obeja e' kôs skirke bua'buá. Be' iyyiwak bobokpa kè tkéuletsã yës. Nies kè ye' wã be' obeja pupula è kataulewa. 38 Namu tò be' iyyiwak ttéwã, e' tã kè ye' wã inú dè'bitu. E' nuí patö' ye' tò be' a. Niwe ö nañewe be' iyyiwak ekiblélur akblök-wakpa tò, e' patauk be' tò ye' ka'. 39 Niwe ye' tteke kãba tò. Nañewe tã ye' tteke kãse tò. Kè ye' kapowã buaè. 40 Ye' kaneblé' be' a duas dabom böyök (20) etã es ye' bak weinuk kakraë. Ye' kaneblé' duas dabom eyök kî tkél (14) be' alà busipa dalèrmik. E' ukuökî tã ye' skã kaneblé' duas teröl be' iyyiwak kuëkî, eré be' bak ye' kítö'uk kakraë ye' kanè ské wa. 41 Abraham ena ye' yé Isaac e'pa Kèköl kè kúpa ye' tã, e'ma be' ye' patkè'bitu ulà wöchka. Eré Skèköl tò isué tò ye' siarla, e' kaneblé' tajé, e' kuëkî ie' tò be' wöuñé eniã nañewe.

Jacob ena Labán e'pa kawö mé ñi a

42 Etã Labán tò Jacob iüté:

—Be' alakölpa dör ye' alà busipa. Be' ala'r dör ye' duöchkepa. Obeja kôs e' dör ye' icha. Ì kôs suébö íe, e' dör ye' icha è. ¿Wës ye' a ye' alà busipa ena ye' duöchkepa e'pa ormi? 43 E' kuëkî be' shkó. Mishka kawö muk ñi a. Es se' wã ijcherdaè tò wës se' kawötã ñi dalöiök.

44 Eë tã Jacob tò ák duékã ek ie'pa kawö muke ñi a e' wã kkachioie. 45 Ie' tò iché iyamipa a:

—Ák dapa'ú íe.

Ie'pa ulitane tò ák dapa'wé tã ichkérak ák dapaule e' o'mik. 46 Etã Labán tò ká e' kiè mékã iwák ttö wa "Jegar Sahadutá". Nies Jacob tò ikiè mékã iwák ttö wa "Galaad." 47 Labán tò iché:

—I'ñe ák ikkè dapa'wéatsö kawö mésö ñi a e' wã kka-choie.

E' kuëkî Jacob tò ká e' kiè mékã es. 48 Ká e' kine nies Mispá, wã dör tò Labán tò iché:

—Mik kè se' ñi suneia, etã as Jehová tò se' saú tò wës se' ñi wamblöke. 49 Be' tò ye' ala'r busipa we'iké ö be' senéwã alakölpa kuëkî tã, e' tã e' suëraè Skèköl tò. Eré kè yi ku' e' sauk chène ye' a, eré Skèköl wák tò isuëraè.

† GALAAD: Ká e' kiè dör böt eré iwã kiane ché nies. E' dör a ák dapaule kawö méne e' wa kkachioie.

⁵¹ Etā Labán tō ikí ché Jacob a:

—Ák dur i' ena ák dapaule i' e' dapa'wéyō se' bōl shushāē. ⁵² Ák dur i' ena ák dapaule i' e' dōr se' bōl a iwā kkachōie tō íē è se' kawōtā dōkwā. Kè ye' tkōpami be' kker ñippök be' tā. Nies kè be' tkōpami ye' kker ñippök ye' tā. ⁵³ Abraham dōr be' duōchke ena Nahor dōr ye' duōchke, e'pa Kēkōl ekōl è, as e' tō se' shulō.

Etā Jacob tō kawō mé mokijē Labán a Skēkōl dalōieke iyé Isaac tō e' wōrkj. ⁵⁴ E' ukuōkij tā ie' tō iyiwak jché ña'wé Skēkōl dalōioie eē. Ie' tō iyamipa kié chkök. Ie'pa ulitane chké tā ikaperō eē.

⁵⁵ Bule es bla'mi tā Labán tō iduōchkepa ena ila'r busipa e'pa wōalattsé e' choat ie'pa a. Ie' tō iché iarak: a' mú kawō tkō buaē kēkraē. E' ukuōkij tā imichone ikaska'.

Jacob tō Esaú ma'wé er bua'wé

32 E' ukuōkij tā Jacob mir è wé imirō eē. Nāla kī Skēkōl biyōchōkwakpa de ie' ska'. ² Mik e'pa suéitō, etā ichéitō: "I'pa dōr Skēkōl ñippōkwakpa." E' kuēkij ie' tō ká e' kié méka Mahanaim. †

³ Etā ie' tō ikanè mésopa patkēmi biyō muk ie' el Esaú a tō ie' datse. Ie' el serke ká kié Seír atē Edom eē. ⁴ Ie' tō ichémi ikanè mésopa a: "A' tō ichō ye' el a: 'Be' el Jacob datse be' wōkij be' kanè mésoie. Ie' tō ichébitu be' a: Dwas ikkē kōs ye' sené Labán ska'. ⁵ Ye' wā baka tso' ena obeja tso' ena burro tso' tajē. Nies kanè mé-sopa tso' ye' wā tajē wēpa ena alakōlpa. Be' dōr ye' kēkēpa. Be' a ttē i' patkēmiyō as be' tō ye' kiōwā er bua' wa.'"

⁶ Mik ibiyō wakpa dene, etā ie' a ichéitō:

—Sa' dare be' el ska', e' wák datse bet be' shkē'uk. Etā ie' wā wēpa datse e' tā dōkā cien tkēyōk (400).

⁷ Mik e' ttséitō, etā tajē ie' suane. Tajē ie' kabikeitséka wēs ye' e' ūmi. E' kuēkij ie' tō iyamipa ena ikanè mé-sopa ena iobeja ena ibaka ena ikameio e' kōs blabatsélor bōl tsjní. ⁸ Ie' ibikeitsé tō isalema ye' el ñippōmi ek tsjní tā, e' dalewa iēk tsjní tkōshkarmirak. E' kuēkij ie' iblabatsélor es. ⁹ E' ukuōkij tā ie' tō iché Skēkōl a: "A Jehová, be' dōr ye' talá Abraham ena ye' yé Isaac e'pa Kēkōl. Be' ye' a iyē: 'be' yúne be' yamipa ska', etā ye' tō be' kimerāē as be' kawō tkō buaē.' ¹⁰ Be' er bua' ché ye' a. Be' kè wā ye' meātule bērbēr è. Warma e' kè dōr ye' siarla e' a. Ye' bakmi di' Jordán wj a kè wā i tā', e' kēwō ska' tā ye' wā shko kéli è dami. Erè i'ñe tā ye' wōché tajē iyiwakie ena se'ie blabutsule bōl tsjní. ¹¹ Be' we'ikēyō, ye' tsatko' ye' el Esaú e' ulā a. Ye' suane ie' yōkij dō' ie' datse ñippök ye' tā; nies dō' ye' alakōlpa ena ye' ala'rla e'pa kōs ewēwa ie' tō. ¹² Be' tō ye' a iyē'atbak yēsēsē tō be' tō ye' kimerāē as ye' kawō tkō buaē. Nies be' tō iyē' tō ye' aleripa alōrdaē tajē wēs dayē tséwō kè shtarā' es."

¹³ E' nañewe ie' kapére eē. Iyiwak tso' ie' tā eē e' shushté ie' tō kadmè ie' el a. ¹⁴ Ikkē shushté ie' tō: chibo alaki dōkā cien böyök (200); chibo wēñe dōkā dabom böyök (20); obeja alaki dōkā cien böyök (200);

† MAHANAIM: Hebreoie ká kié e' wà kiane ché a ñippōkwakpa bōltēpa.

obeja wēñe dōkā dabom böyök (20); ¹⁵ kameio alaki pāne ñikōl ilā tā, ese dōkā dabom mañayōk (30); baka alaki dōkā dabom tkēyōk (40); baka wēñe pupula dōkā dabop (10); burro alaki dōkā dabom böyök (20); burro wēñe dōkā dabop (10). ¹⁶ E' ukuōkij tā iyiwak ekkē kōs tuléitō ikanè mésopa a iwakmik iwakmik ulawa ulawa tā ichéitō iarak:

—A' yú ye' yōkij kewe. Ká ulat múat iyiwak a ulat ulat as kè iwōiērwa ñita.

¹⁷ Etā kanè méso kewe patkēmiitō e' a ichéitō:

—Mik be' tō ye' el kué tā ie' tō be' chaké: "¿Yi be' wōkir? ¿Wé be' micho? ¿Sekké dōr yi iyiwak?"; ¹⁸ etā iütō: "A kēkēpa, iyiwak i' kōs e' kak patké be' kanè méso Jacob tō be' a. Ie' wák datse sa' itōkij."

¹⁹ E' sū ikanè mésopa malepa patkēmiitō iyiwak wēttsē, e'pa a ichémiitō ñies:

—Mik a' tō Esaú kué, etā ichō iā es è. ²⁰ Kè a' éna ichōkwa ché iā: "A kēkēpa, be' kanè méso Jacob e' datse sa' itōkij."

Ie' tō ibikeitsé: "Iyiwak patkēmiyō keweie ye' el a' dōr as ie' er buarne ye' kī. E' ukuōkij tā ye' wák tō isuē-mi. Es ie' tō ye' kièwami er bua' wa." ²¹ Es iyiwak kak patkēmiitō keweie ie' yōkij. Erè ie' wák e' tséat kapōkrō ie' ulā a.

Jacob ñippé kapa wa Skēkōl tā

²² E' nañewe Jacob e' kēka. Ie' tō ilakōlpa bōl ena e'pa kanè mésopa bōl ena ila'r dōkā dabom eyōk kī ekōl e'pa kōs dapa'wéitō tā iuyōktsā kē di' Jaboc wishet ñies i kōs tso' iwā ekkē uyéttsaitō. ²⁴ Ie' e' tséat ekōl. Eē tā wēm de ekōl ie' ska' tā ie'pa ñippé kapa wa darērē dō ká ñine etā. ²⁵ Erè wēm e' tō isuē tō kè ie' e' alōpakā Jacob kī. E' kuēkij ie' tō itēwā itu' wōiērkwā e' kī tā itu' wōyēnettsā. ²⁶ Etā wēm ñe' tō iché ie' a:

—Ká ñirkewatke e' kuēkij ye' ówa.

Ie' tō iüté:

—Kè be' tō ye' a kawō bua' mè, etā kè ye' tō be' epamine.

²⁷ Wēm tō ie' a ichaké:

—¿Ima be' kié?

Ie' tō iüté:

—Ye' kié Jacob.

²⁸ Wēm tō iché iā:

—Kè be' kièiā Jacob. Be' kirdaē Israel. †† Be' ñippé Skēkōl tā ñies s'ditsō tā etā i kiane be' kī e' de be' ulā a, e' kuēkij be' kié mékayō es.

²⁹ Jacob tō ie' a ichaké:

—Ichō ña, ¿ima be' kié?

Ie' tō iüté:

—¿Iōk be' kī ye' kié kiane jchenuk?

Eē tā wēm ñe' er bua' ché ie' a. ³⁰ Ie' tō ká e' kié méka Penuel. ‡ Ie' tō iché: "Eré ye' tō Skēkōl wák suéwā ye' wōbla wa, erè kè ye' du'wā." E' kuēkij ká e' kié mékajitō es.

³¹ Mik ie' tkōkemitke Penuel, etā diwō tskine. Erè ie' tu' wōyēnettsā, e' kuēkij ie' shkōrami shaotshaot. ³² Ie'

†† ISRAEL: Hebreoie s'kié e' wà kiane ché a ñippé Skēkōl tā. ‡ PENEUEL: Hebreoie ká kié e' wà kiane ché a Skēkōl wō.

tënewa itu'kicha ki, e' kueki dö ikkë ta ie' aleripa kos kè tö iyiwak tu'kicha kateta'.

Esau er buanene Jacob ki

33 Mik Jacob tö isuë tö ie' el datse ena wëpa tajë datse ie' wa döka cien tkëyök (400), eta ie' tö ila'rla blabatsé. E'pa méitö Lía a ena Raquel a ena e'pa kanè mésopa böi a. ² Kanè mésopa böi e'pa patkëmiitö këweie ila'r ta. E' ukuöki ta ie' tö Lía ena ila'r patkëmi. Bata ekkë Raquel ena ilà José e'pa patkëmiitö. ³ Eta ie' wák tkami këwe ie'pa yöki. Ie' mirwa ie' el wörki e' dalewa ie' wöemi dö iski es iwöömür döka kuktökicha (7 veces). Es ie' demi tsinet iël wörki. ⁴ Eta Esau tñnebitu ie' wöki, ta ipaklö'wëwajitö ikuli' a ta iwöalattséitö ta iërak ñita. ⁵ E' ukuöki ta Esau tö Jacob alakölpa ena ila'rla e'pa suë ta ichakéitö ia:

—Wikkëpa dör yi?

Jacob tö iüté:

—A këkëpa, Skëköl tö ala'rla wikkëpa mé ye' a.

⁶ Eta ilakölpa kanè mésopa e'pa de ila'rlaë ta iwö ewarak dö iski. ⁷ E' ukuöki ta Lía de ila'rë ta ie'pa wöewa iski ñies. Bata ekkë ta Raquel de ilà José ta eta ie'pa wöewa dö iski ñies. ⁸ E' bet ta Esau tö ie' a ichaké:

—Iyiwak kuéyo ñala ki ulawa ulawa çie e' dör?

Ie' iüté:

—E' dör as be' er buarne ye' ki.

⁹ Esau tö iüté:

—Au, kè be' tkinuk ye' ki. Ye' wa itso' tajë. E' tsuat be' wák tö.

¹⁰ Erë Jacob tö iskà ché ia:

—Au, kè be' tö ye' ttë watöksa. Be' er buanene ye' ki e' ta iyi kakmekeyö be' a e' klö'ü. Be' tö ye' kiéwa buaë. Be' suënyö e' dör buaë ye' a wës Skëköl wák suëyo es. ¹¹ Tajë Skëköl tö ye' blu'wë. Kè i kianeia ye' ki. E' kueki ye' be' pablè tö iyi kakméyo be' a e' tsü ye' ulà a.

Jacob tö iyiwak watké ia tajë, e' kkëpa iël Esau tö iyiwak tsé iulà a. ¹² Esau tö iché ia:

—E'ma mishka ñita. Ye' mi'ke këwe.

¹³ Erë Jacob tö iüté:

—A këkëpa. Be' wa ijcher bua' tö ye' ala'r ia tsitsirla. Ñies obeja ena baka tso' alàë e' bikeitséyo dö ishtrirwa ta iduölürmi sëkka ká etkëme. ¹⁴ Ye' a ta buaë idir tö be' yu'tke këwe, eta wë' ye' do be' itöki enaena wës ye' iyiwak ena ye' ala'rla shkömür es. Es ye' mir ie'pa ta dö be' serke Seir eë.

¹⁵ Eta Esau tö iüté:

—E'ma buaë idir. Kawö mü ña ye' kanè mésopa wëlepa mukat be' a be' kimoie.

Erë Jacob tö iüté:

—Au, çjök be' e' we'ikö ye' wa ekkë chökle?

¹⁶ E' è diwö ta Esau miáne Seir iyamipa ta. ¹⁷ Erë Jacob miá ká kië Sucot † eë. Eë ie' u yué iwák a. Ñies iyiwak wék chali'wëitö. E' kueki ká e' kië mékajitö Sucot.

¹⁸ Es Jacob manétat Padán-aram dö Canaán. Ie' dettsa buaë. Ie' sené ká kië Siquem, e' wösha. ¹⁹ Wé ie' tö ká yué e' tuëttsa ie' tö. E' ské dör inuköl wömule döka cien eyök (100). Hamor dör Siquem yé, e' ala'r tö

ká watué Jacob a. ²⁰ Ká e' a Jacob tö ak kataté et ka'ie iyiwak jchoie Skëköl dalöioie. E' kië mékajitö El-elohé-israel. ††

Dina dalösewëwa Siquem tö

34 Jacob alà busi Lía ta kië Dina, ká et ta e' miá ká e' wakpa busipa pakök. ² Eta Hamor e' dör heveowak e' dör ká e' wökir, e' aladulaköl kië Siquem e' tö Dina suë. Eta ie' tö iklö'wëwa ta isenëka ita kësik wa. ³ Erë ie' wöbatse Dina wa tajë ta ipabléitö tajë. ⁴ Eta ie' tö iché iyé a:

—A yéwö, be' yú këkëpa Jacob ska' ilà busi kiöktsa ye' a as ye' serwa ie' ta.

⁵ I sulu wamblé Siquem tö Dina ta e' jchenewa Jacob wa. Erë ie' aladulakölpa tso' kañika iyiwak kanëuk, e' kueki ie' kè wa iyëne ie'pa a. ⁶ E' dalewa Hamor dör Siquem yé e' miá Jacob ska' ttök ie' ta.

⁷ Mik Jacob aladulakölpa dene u a, eta i wamblëne Dina ta e' jchenewa ie'pa wa. E' tö ie'pa uluwëka tajë. Siquem senëka Jacob alà busi ta e' dör iyi suluë Israel aleripa a. E' kè kawö ta' wamblë es. ⁸ Erë Hamor tté ie'pa ta, ta ichéitö ia:

—Ye' aladulaköl Siquem, e' wöbatse tajë a' kutà wa.

A' we'ikëyo kawö mü ie' a senukwa ie' ta. ⁹ Es a' yöirmi sa' yamipae. Es sa' serwami a' alà busipa ta. Ñies a' serwami sa' alà busipa ta. ¹⁰ A' e' tsuat senuk sa' shuá. A' senú sa' ká a wé a' ki ikiane eë. A' tö iyi wataú ena iyi taú. A' tö ká taú. Kè yi tö a' wöklö'wëpa.

¹¹ Ñies Siquem tté Dina yé ta ena ikëpa ta, eta ichéitö ia:

—Ye' a' pablè tö ye' tté klö'ü. Ye' tö a' a' iyi kakmeraë kos a' ki ikiane ekkë. ¹² Kos iskë † dör e' tsata a' tö ye' a' ikí kié, e' ta ekkë meraëyo a' a. E' kè ki ye' tkine. Ye' tö iyi meraë tajë a' a, erë kawö mü ye' a' senukwa be' kutà ta.

¹³ Erë Siquem tö ie'pa kutà dalösewëwa, e' kueki ie'pa tö ie' ena iyé iüté kachè wa. ¹⁴ Ie'pa tö iché ia:

—Kè sa' a' sa' kutà menuk wëpa kè tottola kkuölitla tëule tsir, esepa a. E' dör suluë sa' a' jaë tajë. ¹⁵ Es è sa' tö a' iütëmi. A' wëpa kos tottola kkuölitl téë tsir wës sa' es, e' ta sa' tö a' ttö iütëmi. ¹⁶ Es a' serwami sa' alà busipa ta. Ñies sa' serwami a' alà busipa ta. Es sa' sermi a' ta ñita wës ká etkë wakpa es. ¹⁷ Erë kè a' wa a' tottola kkuölitla tëne wës sa' tö iché a' a' es, e' ta sa' miyalne ká i' ki. Sa' kutà mítserne sa' wa.

¹⁸ Eta Hamor ena ilà Siquem e'pa a' imène buaë.

¹⁹ Tajë duladula e' ki Jacob alà busi kiane, e' kueki bet iwëitö wës ie'pa tö iché es. Ie' dalö tajë iyé ska' imalepa tsata. ²⁰ E' kueki ie' miá iyé ta ká kköiëule e' wëkkö a. Eë ká e' wakpa ñi dapa'uke ttë shuloie. Eë Siquem ena iyé miá ttök iká wakpa ta. Ta ichéitö iarak:

²¹ —Pë' debitu ië er buaë se' ta. Ie'pa de senuk se' ta, iyi taúk ena iyi wataúk se' shuá. Ká tso' wë' ie'pa a. Se' serwami ie'pa alà busipa ta. Ñies ie'pa serwami se' ichapa ta. ²² Eta as se' dö ká etkë wakpaie ie'pa ta ñita,

†† EL-ELOHÉ-ISRAEL: Hebreoie kië e' wa kiane chë a Israel Këköl diché ta' tajë. † ISKÉ: E' kèwö ska' ta ie'pa wöblar tö ilà busipa wat- uëke inuáki a.

† Sucot: Hebreoie ká kië e' wa kiane chë a u yöule chalichali.

etā s'kawōtā iyk wēs ie'pa tō iché es. Ie'pa tō iché tō se' wēpa ulitane kawōtā itóttola kkuōlitla tōk tsir wēs ie'pa wōblane iyk es. ²³ Etā kōs ie'pa wā iyiwak tso', ì tso' e' dōraē se' icha. Sō ichō ìe'pa ā tō. Etā es ie'pa e' tsukeat senuk se' shuā.

²⁴ Etā wēpa tso' ká e' kī kibinetke, e'pa ulitane ā buaē idir. Etā ie'pa kōs tottola kkuōlitla tēlor tsir.

²⁵ E' ukuōkī bōkkī es tā mik e' dalērkeia tajē kē wa ie'pa e' tsatkēr, etā Jacob aladulakōlpa dōr Dina akēpa kiē Simeón ena Leví, e'pa míyal Siquem, etā ká e' wakpa wēpa tēlurdakitō sēraā tabē wa. ²⁶ Es ie'pa tō Hamor ena ilā Siquem e'pa ttēwā tabē wa. Ie'pa tō ikutā yéttā Siquem u ā tā imíyal. ²⁷ Ká e' wēpa ttélur sēraā. E' ukuōkī tā Jacob aladulakōlpa malepa debitu tā iyi kōs tso' ká e' kī e' tsémirakitō. ²⁸ Es ie'pa wā obeja ena baka ena burro ena iyi kōs tso' ká kōiēulewā e' ā, ñies ì kōs tso' kañikā e' mítser. ²⁹ Ñies iyi tso' kōs u ā, e' mítser ie'pa wā sēraā. Ala'rla kōs ena alakōlpa kōs e'pa klō'wélur ie'pa tō ie'pa kanē mēsopaie. ³⁰ Etā Jacob tō iché Simeón ena Leví ā:

—A' tō se' tsāiē. A' kuekī ká i' wakpa e' dōr canaán-wak ena fereseowak e'pa ulurdaē se' kī tajē. Ie'pa ñi dapa'uraē ñippök se' tā. Kē se' wā ñippök wakpa tā' tajē, e' kuekī ie'pa e' alōrakā se' kī. Ye' ena ye' yamipa kōs ttelurdaē ie'pa tō.

³¹ Erē ie'pa tō iūtē:

—¿Ima ie'pa erbikō tō ie'pa wā sa' kutā mi'mitser wēs alakōlpa sulusi es?

Skéköl er buaē ché Jacob ā Betel

35 E' ukuōkī tā Skéköl tō iché Jacob ā: “Be' yú senuk Betel. Eē ák katató kā'ie ye' dōr be' Kéköl e' kkayē' be' ā mik be' bakshkar Esaú yōkī etā, e' dalōioie.” ² Etā Jacob tō iché iyamipa ā ena kōs itso'rak ie' tā, e'pa ā ñies:

—Íyi diōkōl tso' a' wā dalōiē, ese kōs tulóttā bet. A' kuó tā a' datsi' mane'úlor. ³ Mishkarak bet Betel. Eē ye' tō ák katateke et kā'ie iyiwak jchoie Skéköl dalōioie. Ie' tō ye' kīme' mik ye' bak erianuk tajē etā. Ie' tō ye' kōna' kōs ye' káka're ekkē.

⁴ E' bet tā iyi diōkōl tso' ie'pa wā dalōiē ese tulérakitō Jacob ā. Ñies ikukuōio kōs, e' tulérakitō Jacob ā. E' kōs wōtéluritō kós klō' ter tsīnet Siquem e' dikīā. ⁵ Etā ie'pa e' yélur. Erē ká tso' tsīnet tsīnet e' wakpa kōs suawékā tajē Skéköl tō, e' kuekī e'pa kē wā ie'pa tōiēne.

⁶ Etā Jacob ena iyamipa kōs demi ká kiē Luz atē Canaán. Ká e' kiē ñies Betel. ⁷ Etā eē ák katatēitō et kā'ie iyiwak jchoie Skéköl dalōioie. Eē Skéköl e' kkayē' ie' ā mik ie' bakshkar iēl yōkī etā. E' kuekī ák katatēitō e' kiē mékātō El-Betel. ¹⁸ E' ukuōkī tā ká e' ā Rebeca kō'nukwak bak kiē Débora, e' blēnewā tā inú blēwarakitō kós klō' ter eē e' dikīā. Kal e' ter ká kiē Betel e' o'mik. Jacob tō ká e' kiē mékā “Iē kéli”.

⁹ Mik Jacob bitegane Padán-aram dene Canaán, etā Skéköl e' kkachéne etōkichane ie' ā. Etā Skéköl er buaē ché ie' ā i' es:

“Be' kiē Jacob,

erē be' kē kiēia es.

I'ñe tā be' kiē mékayō Israel.”

Skéköl tō ie' kiē mane'wēttsā, ¹¹ e' ukuōkī tā ichéitō ia:

“Ye' dōr Skéköl Diché Tā' Íyi Ulitane Tsatā e';

Be' ala'r ena be' aleripa alónú tajē.

Be' aleripa alōrdaē tajē,

e'pa dōraē ká tajē wakpaie.

Ñies ie'pa shuā blu'pa dōraē.

¹² Ká me'bakyō Abraham ā ena Isaac ā,

e' méyō be' ā ñies be' aleripa ā.”

¹³ Mik Skéköl ttē one Jacob tā, tā imíā. ¹⁴ Eē Jacob ák duékā ek sē sū. Ák e' kī ie' tō kiō ena vino té iwā kka-choie tō e' dōr batse'r Skéköl ā. ¹⁵ Ká e' kiē mékātō Betel.

Raquel blēnewā

¹⁶ E' ukuōkī tā ie'pa e' yélur Betel míyal Efrata. Kām ie'pa dōmi Efrata e' tso'ia elkeē, etā Raquel alā kur-ketke e' diwō de. E' tō Raquel kiri'wēwā tajē erē kē iwā kur yēs. ¹⁷ Ie' tso'tke suluē ichók etā ikkō'nukwak dur eē, e' tō iché ia: “Kē be' suanuk. Be' alā kune. E' wák dōr wēm.” ¹⁸ Etā Raquel wake' duökewatke, isiwā' bata tkōkeia, e' shuā ilā kiē mékātō Ben-oní. † Erē ilā yé tō ikiē mane'wé Benjamín. ‡

¹⁹ Es Raquel blēnewā. Inú wōtēwarakitō Efrata ñalé kī. I'ñe tā ká e' kiē Belén. ²⁰ Etā wé Raquel nu bléwaitō e' kī ák duékā ek Jacob tō iwā kkachoie. I'ñe tā ák e' tkēria Raquel pō kkachoie.

²¹ Etā Israel †† michoē wé imi'kerō eē. Ie' e' tséat senuk ká kiē Migdal Éder e' wishkē. ²² Ie' tō ká yué sēnoie eē, e' ukuōkī tā ilā Rubén sēnékā ie' alakōl kiē Bilhá e' tā, e' jchēnewā ie' wā.

Jacob aladulakōlpa

Jacob aladulakōlpa dōkā dabom eyök kī bōl (12). ²³ Ie' ala'r Lía tā e'pa dōr Rubén, e' dōr ikibi, ñies Simeón, Leví, Judá, Isacar ena Zabolón. ²⁴ Ila'r Raquel tā e'pa dōr José ena Benjamín. ²⁵ Raquel kanē méso kiē Bilhá, e' tā ila'r dōr Dan ena Neftalí. ²⁶ Lía kanē méso kiē Zilpá, e' tā ila'r dōr Gad ena Aser. E'pa dōr Jacob aladulakōlpa kune Padán-aram e'pa.

Isaac blēnewā

²⁷ Jacob mineā iyé Isaac sauk ká kiē Mamré eē. Ká e' kiē ñies Arbá ö Hebrón. Ká e' ā Abraham ena Isaac bak senuk. ²⁸ Isaac kēnewatke. Mik ie' kī duas tso' cien eyök kī dabom paryök (180), etā iblēnewā míā idēütōpa itōkī. Ila'r Esaú ena Jacob e'pa tō inú wōtēwā.

Esaú aleripa

36 I'pa dōr Esaú aleripa. Esaú kiē ñies Edom. ² Esaú sēnewā canaánwak alakōlpa mañal tā. Ekōl dōr Adá, e' dōr hititawak kiē Elón, e' alā busi. Iēkōl kiē

†† BENONI: Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē a ye' eriane e' alé. ‡ BENJAMÍN: Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē a ye' ulā bua'kka e' alé. †† ISRAEL: E' dōr Jacob kiē pā'ālī me'kā Skéköl tō ikī e'.

† EL-BETEL: Hebreoie kiē e' wā kiane chē a Skéköl tso' Betel.

Oholibamá, e' dör Aná alà busi ena heveowak eköl kiè Sibón, e' talà. ³Bata ék kiè Basemat, e' dör Ismael alà busi ena Nebaiot kutà. ⁴Adá alà tsá kune e' kiè Elifaz. Basemat alà kiè Reuel. ⁵Oholibamá ala'r kune mañal. E'pa kiè dör Jeús, Jaalam ena Coré. E'pa dör Esaú ala'r kune mik ie' bak senuk Canaán etá e'pa.

⁶Esaú wá ilakölpa ena ila'r wépa ena ila'r busipa ena imalepa kós serke ie' ska' e'pa kós míyal ie' wá e' tã senuk ká bánet ièl Jacob e' yökí. Ñies ie' wá iyiwak kós ena ì kós dè' ie' ulà a Canaán, e' mítsēr sēraā. ⁷Esaú ena Jacob wá iyi tso' tajē. E' kuēkí ie'pa kē chē'kaiā ñita. Kē ì ku'ia wē' ie'pa bōl iyiwak a katē. ⁸E' kuēkí Esaú (e' kiè ñies Edom) e' miā senuk Seír kēbata a.

⁹I' dör Esaú aleripa bak senuk Seír kē kōwō kī, e'pa kiè edomwak. ¹⁰I'pa dör Esaú ala'r: Elifaz e' dör Esaú alà Adá tã, ena Reuel e' dör Esaú alà Basemat tã.

¹¹Elifaz ala'r dör Temán, Omar, Sefó, Gatam ena Quenaz. ¹²Elifaz alaköl skà bak eköl kiè Timná, e' tã ilà tã' eköl kiè Amalec. E'pa dör Esaú alaköl kiè Adá e' uyökpa.

¹³Reuel ala'r dör Náhat, Zérah, Samá ena Mizá. E'pa dör Esaú alaköl kiè Basemat e' uyökpa.

¹⁴Esaú alaköl kiè Oholibamá, e' dör Aná alà busi ena Sibón talà. Ie' ala'r dör Jeús, Jaalam ena Coré.

¹⁵I'pa dör Esaú aleripa e'pa ditséwōpa wōkirpa: Esaú alà kibi kiè Elifaz e' aleripa dör: Temán, Omar, Sefó, Quenaz, ¹⁶Coré, Gatam ena Amalec. E'pa dör Elifaz aleripa e'pa ditséwōpa wōkirpa bak senuk Edom. Ie'pa dör Adá uyökpa.

¹⁷Esaú alà kiè Reuel e' ala'r dör: Náhat, Zérah, Samá ena Mizá. E'pa dör Reuel ditséwōpa wōkirpa bak senuk Edom. Ie'pa dör Basemat uyökpa.

¹⁸Esaú alaköl kiè Oholibamá e' dör Aná alà busi. Ie' ala'r dör: Jeús, Jaalam ena Coré. E'pa dör Oholibamá ditséwōpa wōkirpa.

¹⁹E'pa kós dör Esaú (kiè ñies Edom) e' aleripa. E'pa dör ie'pa ditséwōpa wōkirpa.

²⁰I'pa dör wēm dör horeowak eköl kiè Seír, e' ala'r. Ie'pa bak senuk Edom ñies. Ie'pa kiè dör: Lotán, Sobal, Sibón, Aná, ²¹Disón, Éser, ena Disán. E'pa dör Seír ala'r wépa. Ie'pa dör horeowak wōkirpa bak senuk Edom.

²²Lotán ala'r dör Horí ena Hemam. Lotán kutà dör Timná. ²³Sobal ala'r dör Alván, Manáhat, Ebal, Sefó ena Onam. ²⁴Sibón ala'r dör Aiá ena Aná. Ká e' tã Aná tso' iyé kiè Sibón e' burro kkō'nuk e' dalewa ie' tō di' tum kué tajē ká sí po e' a. ²⁵Aná alà wēm kiè Disón. Ie' alà busi kiè Oholibamá. ²⁶Disón ala'r dör Hemdán, Esbán, Itrán ena Querán. ²⁷Éser ala'r dör Bilhán, Zaaván, ena Acán. ²⁸Disán ala'r dör Us ena Arán.

²⁹Horeowak wōkirpa dör Lotán, Sobal, Sibón, Aná, ³⁰Disón, Éser, ena Disán. E'pa dör horeowak wōkirpa iyamipa wa. Ie'pa bak senuk Seír.

³¹I'pa dör Edom blu'pa, kām Israel aleripa blúpa dō e' yökí. ³²Bela, e' dör Beor alà, e' de Edom wakpa blúie. Ie' ká kiè Dinhaba. ³³Bela blēnewā e' skéie Jobab yöne blu'ie. Ie' dör Zérah alà. Ie' datse Bosrá. ³⁴Jobab blēnewā e' skéie Husam datse Temán e' yöne blu'ie. ³⁵Husam blēnewā e' skéie Hadad dör Bedad alà e'

yöne blu'ie. Bedad e' ali'kã Madián wakpa kī ká kiè Moab ee. Husam ká kiè Avit. ³⁶Hadad blēnewā, e' skéie Samlá yöne blu'ie. Ie' ká kiè Masrecá. ³⁷Samlá blēnewā, e' skéie Saúl yöne blu'ie. Ie' ká dör Rehobot. Ká e' atē di' kkō a tsjnet. ³⁸Saúl blēnewā, e' skéie Baalhanán yöne blu'ie. Ie' dör Acbor alà. ³⁹Baalhanán blēnewā, e' skéie Hadad yöne blu'ie. Ie' ká kiè Pau. Ie' alaköl kiè Mehetabel, e' dör Matred alà busi ena Mezaab talà.

⁴⁰I'pa dör Esaú aleripa kiè iyamipa wa ñies iká wa: Timná, Alvá, Jetet, ⁴¹Oholibamá, Elá, Pinón, ⁴²Quenaz, Temán, Mibsar, ⁴³Magdiel ena Iram. Esaú kiè ñies Edom. E'pa kós dör Edom ká blu'pa wé isēnerak iká kī ee.

37 Jacob e' tséat senuk Canaán wé iyé bak senuk ee. ²Ttē i' dör Jacob aleripa e' pakē.

José ena ièlpa

Jacob alà kiè José, mik e' kī duas tso' dabom eyök kī kul (17) etá ie' tso' iyé obeja kkō'nuk ièlpa tã. Ièlpa dör iyé alakölpa kiè Bilhá ena Zilpá, e'pa ala'r. Etá ì sulu kós wambleke ièlpa tō ie' wōwa, ese kkateke sēraā ie' tō iyé a.

³Ie' kune mik iyé Jacob kënewatke etá. E' kuēkí Jacob kī ie' kiar ila'r malepa tsatã. E' kuēkí Jacob tō datsi' yué ie' a kītkeule buaē. ⁴Erē mik ie' èlpa wá ijchēnewā tō ie'pa yé kī ie' kiar ie'pa ulitane tsatã etá ie'pa éna iar suluē, kē ishke'wetã'.

⁵Ká et tã ie' kabsué e' pakéitō ièlpa a. E' kuēkí ie'pa éna suluē ie' kī ane. ⁶Ie' tō ikabsué paké ièlpa a i' es:

—Ye' ttō ttsó. Ye' kabsué e' pakekeyō a' a. ⁷Ye' kabsué tō se' ulitane tso' kaneblök kañikã dali shūā. Se' tso' dali wōstök e' tsatésō ettsak ettsak. Ye' tō isuē tō bet ye' icha e' duékã bua' shkē'ka. A' ichapa e' dapa'wé ye' icha pamik shkit tã e'pa tō ye' icha dalóie.

⁸Etá ièlpa tō iiuté:

—¿Be' éna iwà chak tō be' dōraē sa' blúie? ¿Sa' serdaē be' dikia?

Ie' kabsué ena wēs ipakéitō ie'pa a, e' kuēkí ie'pa éna suluē ie' kī ane.

⁹E' ukuōkí tã ie' skà kabsuéne, e' pakéitō ièlpa a ñies. Ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' kabsué tō diwō ena si'wō ñies bēkwō dōkã dabom eyök kī et (11), e' kós tō ye' dalóieke.

¹⁰Mik ie' tō ikabsué e' paké iyé a ena ièlpa a, etá iyé tō iuñé:

—¿I' kiane chē be' kī kabsué e' wa? Ttseskua be' mi ena be' èlpa ena ye', sa' kawōtã be' dalóioek.

¹¹Ie' èlpa éna iar suluē. Erē iyé tō ibikeitsé tajē: ¿i kēbisué José tō es?

José watuéttsã ièlpa tō

¹²Ká et tã José èlpa míyal dō Siquem iyé iyiwak wéttse kãkō yulök. ¹³Etá Jacob tō iché José a:

—Be' èlpa tso' tsjnet Siquem iyiwak kkō'nuk. Ye' kī ikiane tō be' yú isaük.

Etá José tō iiuté:

—E' buaë. Ye' mí isaykrak.

¹⁴ Jacob tö iiüté:

—Èkèkè. Be' yú be' èlpa sayk, is itso'rak, is iyiwak tso' ñies. E' wa be' wà ye' a ittè dõmine.

Età Jacob tö ie' patkèmi. Ie' e' yéttsà Hebrón ké kkue kị míà Siquem. ¹⁵ Eë ie' shkõdur chò kañikà, e' kuéwà wëm ekõl tö tã e' tö ie' a ichaké:

—¿Ì yulök be' tso'?

¹⁶ Ie' tö iiüté:

—Ye' tso' ye' èlpa yulök. ¿Be' kè wà ijcher wé ie'pa tso' ye' yé iyiwak kkõ'nuk?

¹⁷ Wëm e' tö iiüté:

Ie'pa kè ku'ia ië. Ie'pa mineyalbak. Ye' ittò ttsérak tö ie'pa mi'keà Dotán.

Età ie'pa míà ièlpa yulök. Età ie'pa kuéitò Dotán. ¹⁸ Età ièlpa tö ie' sué kamie tö ie' datse. Kam idò e' dalewa ièlpa kawõ méraq ñi a ie' ttowà. ¹⁹ Ichérakitò ñi a:

—Kabsaykwak datse. ²⁰ Ittõwasõ. Inú batrõomisõ kawk kè a di' tã' ese a. Età ichõsõ tö iyiwak sulusi ie' katéwa. Es ie' kabsuè e' kè wà tkõpa yès.

²¹ Mik Rubén tö ttè e' tstsé, età ie' éna ièl tsatkak. E' kuèkị ie' tö iché ièlpa a:

—Kè ittarwà. ²² Kè a' tö ie' pé tkõ'uk. A' tö iómi kawk i' a. Kè a' ulà mukká ikị.

Rubén éna José tsatkak tsèmine iyé a, e' kuèkị ie' tö iché ie'pa a es. ²³ Erè mik José debity ièlpa ska', età ie'pa tö ie' datsi' kítkéule bua', e' yéttsà. ²⁴ Età ik-lõ'wéwarakitò batréemi, kawk tso' di' blóie, erè kè iwà tã' ese a.

²⁵ E'ukuökị tã ie'pa e' tuléwà chkök, e' shuà ie'pa isué tö tajè Ismael aleripa datse. E'pa datse Galaad michoé Egipto dali dami iwà e' watauk. Kameio kị ie'pa wà kiò alar buaë e' dami. Ñies kiò masmas kiè bálsamo ena mirra e' dami iwà. ²⁶ Età Judá tö iché ièlpa a:

—Se' èl ttéwasõ tã e' ttè blésõ, e' tã e' wa ¿i buaë dò-mi se' ulà a? ²⁷ Ye' ichè buaë idir tö iwatauttsasõ Ismael aleripa a. Ie' dör se' èl se' yami ekka, e' kuèkị kè sò it-tòwà.

E' mène buaë ièlpa a. ²⁸ Mik íyi wataukwakpa datse Madián e'pa tkami eë, età ie'pa tö ièl yéttsà kawk a watuéttsarakitò Ismael aleripa a inukõl wõmulè dõkà dabom böyök (20) ské ekkè. Es Ismael aleripa wà José minetsèr Egipto.

²⁹ Mik Rubén debity kawk kkò kị, età kè ièl ku'ia. E' tö ie' eriawé tajè. E' kuèkị idatsi' jchélor. ³⁰ E' ukuökị tã, ie' míà ièlpa ska' tã ichéitò ie'pa a:

—Se' èl tsirla kè ku'! ¿Wes ye' e' ùmi?

³¹ Età ie'pa tö chibola ttéwà tã e' pé wa José datsi' patièkarakitò. ³² Età datsi' e' patkèmiitò iyé a tã ichémi ià: "Datsi' i' kué sa' tö. Ì sayú bua'ie. ¿Kè idör be' alà datsi'?"

³³ Età Jacob tö iché: "¿Tó, i' dör ye' alà datsi'! Iyiwak sulusi wésele tö ye' alà ttéwà katéwa." ³⁴ Età Jacob tö idatsi' jchéloyar eriane kuèkị. Età datsi' tso' ièno mik schõnewà ese iékaitò. Età ilà blènewà e' eriaitséitò ká tajè. ³⁵ Età ila'r, wèpa ena alakõlpa, e'pa kõs de ie' pablök, erè kè ie' pablèr yès. Ikị ijuke tajè shuè ilà

dalèrmik. Ie' tö iché: "Ye' schó eriaitséraë dò mik ye' duowà ekkè, es ye' dõraë ie' ska'."

³⁶ Età madiánwakpa demi Egipto. Eë ie'pa tö José watuéttsà wëm kiè Potifar e' a. Wëm e' kanèblöke Egipto blú a. Potifar dör Egipto blú tsatkökwakpa e' wõkir.

Judá ena Tamar

38 E' kéwõ ska' tã Judá e' batséttsà ièlpa yökị míà senuk wëm kiè Hirá e' ska'. E' serke ká kiè Adu-lam. ² Eë Judá tö alakõl sué ekõl. E' dör wëm canaán-wak kiè Súah e' alà busi, e' tã ie' senéwà. ³ E' ukuökị tã idunekà tã ilà kune wëm, e' kiè mékaitò Er. ⁴ E' ukuökị ilà skà kune wëm, e' kiè mékaitò Onán. ⁵ E' ukuökị tã ilà skà kune wëm, e' kiè mékaitò Selá. E' kune mik ie' serke ká kiè Quezib, eë età.

⁶ Judá tö alakõl yulé senuwàie ilà kibi kiè Er e' tã. E' kiè Tamar. ⁷ Età Er serke suluè shuè Jehová wõa. E' kuèkị Jehová tö ittéwà. ⁸ Età Judá tö iché Onán a:

—Be' kawõtã senukwà be' dabökõt tã alà kòkà be' èl blènewà e' a wës se' wakpa a imeneatbak es.

⁹ Onán éna iane tö ie' alà kirmi kõs ischó tã, e' kè dör ie' wák ala'r. E' kuèkị mik ie' serke ischó tã, età bet tã ie' e' skéyú bánèt as kè alà kòkà ischó tã. Es ie' kè wà ièl a iditséwõ meneat. ¹⁰ E' dör suluè ichók Jehová a, e' kuèkị ie' tö Onán ttéwà ñies. ¹¹ Età Judá tö iché iyàk Tamar a:

—Be' yú senuk be' yé u a wës schó es dò mik ye' alà Selá talane età.

Erè Judá tso' Tamar kítõ'uk. Ie' ibikeitsé tö Selá duowami wës ièlpa duolur es. Es Tamar mineà senuk iyé ska'.

¹² Ká de tajè tã Judá alakõl dör Súah alà busi e' blènewà. Ie' schó kéwõ tka tã ie' míà ká kiè Timnat, wé itso'rak ie' obeja kõiök tók eë. Ie' yami kiè Hirá e' dör adulamwak, e' mí ie' tã ie' wapiõuk. ¹³ Tamar tö isué tö Judá alà kiè Selá, e' detke kèchke erè kè ie' senéwà ie' tã. E' wa ie' wà ijchenewà tö Judá tö ie' kítõ'wé Selá wa. E' kuèkị mik ie' wà ijchenewà tö inuàkị míà Timnat iobeja kõiök tók, età ie' e' paiòke schóie e' mane'wéttsaneitò. Iwõ pabakéwà datsi'tak wa as kè yi a iwèrwà. Età imía ká kiè Enaim. Eë ie' e' tkèsèr Timnat ñalé kkò a.

¹⁵ Mik Judá tö Tamar sué tã ie' ibikeitsé tö e' dör alakõl sulusi iwõ pabakéwà e' kuèkị. ¹⁶ Età ie' míà iwök-ì. Kè ie' wà ièri tã' tö e' dör ie' yàk. Età ichéitò ià:

—¿Se' sèr ñita?

Età Tamar tö iché ià:

—¿Ì meke be' tö ye' a iskéie?

¹⁷ Età Judá tö iiüté:

—Ye' chibo patkõke be' a etõ iskéie.

Ie' iiüté:

—Èkèkè. Erè be' íyi tsá múat ye' a dò mik be' tö chibola patké età.

¹⁸ Judá tö ie' a ichaké:

—¿Ì kiane be' kị tö ye' imèat be' a?

Età ie' tö iiüté:

—Be' tabechka tso' e' kiè shtoie, e' múat ye' a ikichaë. Nies be' shko kéli múat ye' a.
Judá tò imé ià tã ie' sené ie' tã. Etã alaköl dunekã. ¹⁹ E' ukuökij tã Tamar míã iu a etã idatsi'tak wa iwö pabakewã e' yéttsaitö. Etã ie' e' paiéne schö es.
²⁰ E' ukuökij tã Judá tò chibo patkémi iyami adu-lamwak e' ulà a as ie' tò imù alaköl a as alaköl e' tò ie' íyi méat alaköl ulà a e' mùbitüne. Erë ie' yami kè wã alaköl e' kuneia. ²¹ Etã ie' tò kã e' wakpa a ichaké:
—Alaköl sulusi e' dör enaimwak atéat ñalã ska', ¿wé e'?

Etã ie'pa tò iiuté:
—Íe alakölpa sulusi kè dè'.
²² Etã ie' biteane Judá wörkij tã ichéitö iã:
—Kè ye' wã alaköl kune. Ye' tò ichaké kã e' wakpa a. Ie'pa tò ye' a iché: 'Íe alakölpa sulusi kè dè'.'

²³ Judá tò iiuté:
—As ye' íyi tsúatitö es kè yi tò sa' jaewepa. Kè ye' iane iwiie. Ye' tò ichibo patkémi be' ulà a, erë kè be' wã alaköl kune.

²⁴ Etã si' mañat ulatök tã Judá kij biyö de tò:
—Be' yãk Tamar e' sene' wëpa kuã'kij tã. Ie' dunekã. Etã Judá tò iché aneule:
—Íyóttã tã ñã'úwa!

²⁵ Erë mik ie' yekettsã ie'pa tò ttèwã, e' wöshã ie' ttè mémi inuãki a: "Yi íyi a'tser ye' ulà a i', e' wák tò ye' duékã. Be' isaú. ¿Yi kiè shto tabechka i' ikichaë ena shko kéli i'? ¿e' suule be' wã?" ²⁶ Mik Judá tò ie' íyi suéwã iyãk ulà a tã ichéitö: "Alaköl i' dör buaë. Kè ye' wã iulabatsë ye' alã Selã tã. Ye' e' wamblé sulu ie' kij." Etã kè ie' seneia ie' tã.

²⁷ Tamar alã kune klö wák dör wëpa. ²⁸ Itsörke e' wöshã, etã eköl ulà dettsã kewe. Etã ie' kkö'nukwak tò datsi'kicha batsë e' muéwã ilã ulà mik tã ichéitö: "I' ék kune kewe." ²⁹ Erë e' wöshãë bet tã alã ulà tiéwãne etö-kichane etã iëk kune keweie. Etã ikkö'nukwak tò iché iã: "¿Wes be' kune keweie?" E' kuëkij ikiè mékãitö Fares. ³⁰ E' ukuökij tã, iulã a datsi'kicha tkër batsë e' kune, e' kiè mékãitö Zérah.

José tkashkar Potifar alaköl ulà a

39 José minetsërak iwã Egipto. Kã e' kij wëm tso' eköl kiè Potifar, e' tò ie' tuéttsã Ismael aleripa a. Wëm e' kanëblöke Egipto blú a. Ie' dör Egipto blú tsãtkökwakpa wökir. ² Erë Jehová tso' José tã, e' kuëkij ì kôs kanewëkeitö e' dökettsã buaë iwökir egiptowak e' ska'. ³ Iwökir tò isué tò Jehová tso' José tã, e' kuëkij ì kôs kanewëkeitö e' dökettsã buaë. ⁴ E' kuëkij iwökir kij ikiarke tajë. Ie' tò imékã ie' wák kímukwakie. Nies imékãitö ie' íyi kôs e' kuëbluie. Ie' wã íyi kôs tso' e' kkö'nekeitö. ⁵ Mik Potifar tò ie' mékã iíyi kôs kuëbluie, etã Jehová er buaë chëmi Potifar a. Ie' íyi kôs tso' iu a ena kañikã e' kôs mir buaë. ⁶ José tò Potifar íyi ulitane kkö'neke buaë. E' kuëkij Potifar kè wökij ì wëneia yës. Í ñãk ie' éna e' è bikeitsekeitö.

José wák dör bua'blukã. ⁷ Kã de ikij tajë etã iwökir alaköl wöbatsekã iwa. Kã et tã ie' iché iã:

† FARES: Hebreoie s'kiè e' wã kiane chë a tkabitü keweie.

—Be' senúka ye' tã.

⁸ Erë José kè wã ie' ttè iütëne tã ichéitö iã:

—Ye' ttö ttsó. Ye' wökir íyi ulitane méat ye' ulà a sunoie. Ye' tso' íe, e' tã kè ie' tkine ie' íyi kôs kij. ⁹ Ye' tso' ie' u kuëblu kibiie. Ye' wökir kè wã ì kkëone ye' kij. Be' è kè meneat iwã ye' a be' dör ie' alaköl e' kuëkij. ¿Wes ye' tò ì sulu i' wamblëmi be' tã? ¿Wes ye' tò ì sulu wamblëmi Skëköl kij?

¹⁰ Këkraë alaköl tò ie' a icheke: "Be' senú ye' tã." Erë ie' kè tò iütetã yës. Ie' tò iulawaté këkraë. ¹¹ Kã et tã ie' tkawã weshkë íyi kanëuk etã iwökir alaköl e' è tkër. ¹² Etã iwökir alaköl tò ie' klö'wëwã idatsi' a tã ichéitö iã:
—Be' senú ye' tã.

Erë ie' tkashkar iulã a míã tuneule. Ie' datsi' yënettsãat alaköl ulà a. ¹³ Mik iwökir alaköl tò isué tò José datsi' atë ie' ulà a ¹⁴ etã ie' tò ikanë mésopa kié tã ichéitö ie'pa a:

—Isaú, ye' wëm wã hebreowak dë'bitü e' tso' se' wayuök. Ie' dewã ye' ska'. Ie' senakkã ye' tã kësik wa erë ye' anekã tajë. ¹⁵ Mik ie' ittse tò ye' anekã tajë tã ie' tkashkar tuneule. Ie' datsi' yënettsãat e' atë ye' ulà a.

¹⁶ E' ukuökij tã ie' tò José datsi' blé kkayënoie iwëm a mik idene etã. ¹⁷ Mik iwëm dene, etã ipakéitö iã tã ichéitö iã:

—Be' wã hebreowak dë'bitü kanë mésoie, e' tkawã weshkë ye' ska'. Ie' senakkã ye' tã. ¹⁸ Erë mik ye' anekã tajë, etã ie' tkashkar tuneule tã idatsi' atë tär íe. ¹⁹ Es be' kanë méso tò ye' dalösewëwã.

Mik iwökir tò ttè e' ttsé etã ilunekã tajë. ²⁰ José klö'wëwãitö wötökwã patkéitö wé Egipto blú bolökpa tso' wötëule eë. Erë Jehová tso' José kímuk s'wöto wé a ñies. Ie' er bua' chöke iã. Ie' tò s'wöto wé wökir kè er buaë chök iã. ²² S'wöto wé wökir tò imékã s'tso' wötërulewã malepa kôs kuëbluie. José tò ì kôs wëke s'wöto wé a e' këwö meke. ²³ Jehová tso' José tã. Ie' tò ikimeke as ì kôs dötttsã buaë ie' a. E' kuëkij ì kanewëke José tò e' kè suëkü'ia s'wöto wé wökir tò tò is imir.

Kabsuë böt e' wã paké José tò

40 E' ukuökij tã wëm dör Egipto blú a vino mukwakpa e'pa kuëblu ena wëm dör blu' a pan yuök-wakpa e'pa kuëblu, e'pa böl tò iblú tsiriwëkã. E' kuëkij ie' ulunekã ie'pa kij ³ tã ie'pa patkéitö wötëwã ikkö'nuk-wakpa kuëblu e' u a s'wöto wé tso' e' a. Eë José tso' wötëule ñies. ⁴ Etã Egipto blú kkö'nukwakpa e' kuëblu tò José kè wëpa böl ñe'pa kkö'nuk. Eë ie'pa sené wötëule kã tajë.

⁵ Kã et nañewe tã ie'pa böl kabsuë kuã'kij kuã'kij. E' wã dör kuã'kij kuã'kij. ⁶ Bule es bla'mi tã José debitü isaük. Ie' tò isué tò ie'pa eriane. ⁷ E' kuëkij ie' tò ie'pa a ichaké:
—¿Íök í'ñe tã a' wö wër siãr?

⁸ Ie'pa tò iiuté:

—Sa' kabsuë, erë kè yi kü' sa' a iwã pakök.

Ie' tò iché ie'pa a:

—¿A' kè wã ijcher tò Skëköl tò s'kabsuë e' wã chëmi se' a? ¿Ima a' kabsuë? E' chö ñã.

⁹ Etã blu' a vino mukwakpa kuëblu e' tò ikabsuë paké iã tã ichéitö:

—Ye' kabsué tö uva kicha me'r ye' wöshā ¹⁰ e' ulà tso' mañat. E' dapènekā e' wörkua bune tajë tã iwörkua miãne iwóliie e' yua' tso' tajë. ¹¹ Egipto blú tkā' a'tser ye' ulà ā. E' ā uwawóli diò tuéeyö. E' ukuökj tã ye' wák tö imé blu' ā. Es ye' kabsué.

¹² José tö iché iā:

—Be' kabsué e' wà kiane yènuK i' es: Be' tö uva kicha ulà kébisué mañat. E' wà kiane yènuK ká mañat. ¹³ Ká mañat tã blu' tö be' shuleraë. Be' kané meraneitö be' ā. Vino meranebö ie' ā wës be' tö iö' kuaë es. ¹⁴ Be' we'ikèyö, mik iwà tka, etã kè be' éna ye' chökwa. Ye' tté chö blu' ā ās itö ye' yöttšā iē. jBe' er buaë chö ye' ā! ¹⁵ Ye' dör hebreowak e' ekiblè'wäbitü ie'pa tö. Ye' kè wã ì sulu wamblène. Ye' tso' wötèule é.

¹⁶ Mik blu' pan yuökwakpa kuëblu e' tö isué tö José tö iyami kabsué e' wà paké tã idettsā buaë etã ie' tö ie' icha paké iā ñies. Ie' iché:

—Ye' kabsué tö ye' wã kkö' dami mañal ye' wökir kī, e' ā pan saruru dami. ¹⁷ Kkö' tkër kākke' ék e' ā pan dami blu' ā daklili. Erë pan dami ye' wã kkö' ā ye' wökir kī e' ñeke dù tö.

¹⁸ Etã José tö iché ie' ā:

—Ye' kabsué e' wà kiane yènuK i' es: kkö' mañal e' dör ká mañat. ¹⁹ E' wà kiane ché tö ká mañat tã blu' tö be' kuli' tökök patkeraë, tã be' nu kichatkerakā kal ulà ā. Dù tö be' nu katerawā.

²⁰ Ká de mañat tã blu' tö iduéswo tkö'wé chké wa di'yè wa tajë ikuëblupa ulitane kanèblöke ie' ā e'pa ā. E' shuā ie' tö ivino mukwakpa kuëblu ena ipan yuökwakpa kuëblu e'pa böi tsukbitü patké s'wöto wé ā ikuëblupa ulitane wörkj. ²¹ Vino mukwakpa kuëblu e' ā ikané méneitö. Ie' tö blu' ā itkã' méne wës kuaë es.

²² Erë pan yuökwakpa kuëblu, e' patkémí nu kichatkèkã wës José tö iyë' es. ²³ Erë vino mukwakpa kuëblu e' kè er āneia José ska'.

Egipto blú kabsué bötökicha e' wà paké José tö

41 Duas de bök, e' ukuökj tã Egipto blú kabsué tö ie' dur di' kiè Nilo e' kkömik. ² Ie' isué tö baka deyal di' ā kuktö. E' dör baka bua'buäë jani'janila. E' iëter chkök kuachka shuā. ³ E' itökj baka skà deyal kuktö di' ā. Erë e' dör suluë sí sulula. E' míyal di' kkömik baka malè o'mik. ⁴ Etã baka sí sulula kuktö, e' tö baka bua'buäë kuktö e' katélur.

Eë tã blu' tī'nekã. ⁵ E' ukuökj tã bet ie' kapowãne tã ikabsuéne tö ì talarke kuö sù kiè trigo e' klò elka è ā ila'k dekã kul. Ila'k e' dör bua'buäë iwö blubluë. ⁶ E' itökj iskà tskine e' klò elka è ā ila'k dekã kul ñies, erë sulula idir. Siwã' datšë diwö tskirke e' kke' e' tö isiwéwã ñã'wéwa suluë míã wö yabé è. ⁷ Etã ila'k kul siulewã sulu e' tö ila'k bua'buäë katélur sërãã.

Blu' tī'nekã tã iëna iãne tö ie' kabsãuke mokj. ⁸ Erë bule es bla'mi tã ie' kabsué e' tö ie' eriawékã. E' kuëkj ie' tö Egipto iyi tötkökwakpa ena iyi jcher tajë ese wakpa, kôs tsuk patké. Ie' kabsué e' pakéitö ie'pa ā. Erë ie'pa ulitane kè ā ie' kabsué e' wã āne. ⁹ Etã vino mukwakpa kuëblu e' tö iché blu' ā:

—A blu', erpa ye' éna idaa tö sulu ye' e' wamblé.

¹⁰ Mik be' ulunekã tajë be' pan yuökwakpa kuëblu kī ena ye' kī, etã be' tö sa' wötökwa patké' be' kkö'nukwakpa kuëblu e' wé ā. ¹¹ Ká et nañewe tã pan yuökwakpa kuëblu kabsué. Ye' kabsué ñies. Sa' kabsué e' wã tã' ulawa ulawa. ¹² Eë wëm dur eköl duladula hebreowak, e' dör s'wöto wé wökir e' kané méso. Ie' ā sa' tö sa' kabsué e' paké tã ie' tö iwà ché sa' ā.

¹³ jIwamblène yësyësë wës ie' tö sa' ā iyë' es! Ye' dene ye' kané ā tã iëköl nu kichatkèkã kal ulà ā.

¹⁴ Etã blu' tö José tsuk patké tã iyëtšarakitö bet s'wöto wé ā. José tsã téë buaë, e' paie buaë, tã ide ie'pa wã blu' wörkj. ¹⁵ Blú tö iché iā:

—Ye' kabsué erë kè yi éna iwà āne. Erë ie'pa tö iché ye' ā tö buaë be' tö s'kabsué e' wà paké.

¹⁶ Ie' tö iüté:

—A kèkëpa e' kè yènuK ye' ā. Erë Skèköl tö e' chëmi be' ā be' kimoie.

¹⁷ Blu' tö iché iā:

—Ye' kabsué tö ye' dur di' kiè Nilo e' kkömik. ¹⁸ Ye' isué tö baka deyal di' ā kuktö. E' dör baka bua'buäë jani'janila. E' iëter chkök kuachka shuā. ¹⁹ E' itökj baka skà deyal di' ā kuktö. Erë e' dör suluë sí pola. jKè ye' wã baka sũle sí poë suluë ká i' ā ekkè chök! ²⁰ Etã baka sí sulula kuktö, e' tö baka bua'buäë kuktö e' katélur.

²¹ Baka sí suluë e' tö baka bua'buäë katélur erë kè iwër tö ikatélur. Itso'ia sí poë wës keñet es.

“Eë tã ye' tī'nekã. ²² Etã bet ye' skà kapowãne tã ye' skà kabsuéne tö ì talarke kuö sù e' klò elka è ā ila'k dekã kul. Ila'k e' dör bua'buäë iwö blubluë. ²³ E' itökj iskà tskine e' klò elka è ā ila'k dekã kul ñies. Erë e' ala'k dör sulula. Siwã' datšë diwö tskirke e' kke' e' tö isiwéwã ñã'wéwa suluë míã wö yabé è. ²⁴ Etã ila'k kul siulewã sulu e' tö ila'k bua'buäë katélur sërãã. E' kôs pakéyö s'tötkökwakpa ā erë ie'pa shuā kè yi ā iwà āne yës.”

²⁵ Etã José tö blu' iüté:

—A kèkëpa, be' kabsué bötökicha, e' wà dör etkè. Ì wëraë Skèköl tö kukuie e' chök ie' tso' be' ā kabsué ā kãm iwà tkò e' yökj. ²⁶ Baka bua'buäë ena ala'k bua'buäë e' wà dör etkè, e' dör duas kul. ²⁷ Baka sulula sí poë dekã ibua'buäë itökj ena ala'k suluë siulewã siwã' wã, e' wà dör etkè. E' dör duas kul skà. E' duéswo wa ketba ardaë s'kj dò duas kul e'. ²⁸ Ì wëraë Skèköl tö kukuie e' chök ie' tso' be' ā wës ye' tö be' ā ichétke es. ²⁹ Këwe dalí wördaë tajë Egipto kôs ā dökã duas kul. ³⁰ E' ukuökj tã duas skà datskene kul e' dör ketba tajë duéswo. Bli e' tö Egipto kôs sulu'wërawã. E' kuëkj duas kul buaë e' ā dalí wöne tajë e' kè arpaia yi éna. ³¹ Bli ardaë tajë darërë, e' kuëkj dalí wönebak tajë e' peli kè wërpaia yës. ³² A kèkëpa, be' kabsué bötökicha, e' wà kiane ché tö Skèköl tö iwëraë mokj. Bli döraë se' kī bet.

³³ A kèkëpa, be' kawötã wëm yulök eköl erbikö buaë wã iyi jcher tajë ese. E' múkã ká kuëbluie. ³⁴ Ikaneú i' es: wëpa yulö ās ie'pa mi' Egipto kôs ā daliwö kak blök daliwö tso' tajë duas kul e' dalewa. Mik daliwö tso' dökã sacco skël etã ikió iã sacco et blënoie ketba yökj.

³⁵ Ie'pa ā ichó tö daliwö ñe' kôs dapa'ú bánet bánet ká

tso' kōs Egipto e' a. E' kk'ō'nuk patk'ō be' wák tō sulitane tioie. ³⁶ Es daliwō blērdaē a' wakpa ulitane a' as ie'pa kē ttō ketba tō mik ketba duéswō de s'kij etā.

José yöne Egipto wōkirie

³⁷ Ì ché José tō ie' a e' mène buaē ie' a ena ikuēblupa kōs e'pa a. ³⁸ E' kuēkij ie' tō iché ie'pa a:

—Wēm i' a Skēkōl Wikōl tso'. Kē se' a wēm skà kūrpa wēs ie' es.

³⁹ Etā ie' tō iché José a:

—Skēkōl tō iyi ulitane ikkē e' kkaché be' a. E' kuēkij be' erbikō buaē, be' wā iyi jcher tajē sulitane tsāta.

⁴⁰ Be' tkekekayō ye' ká kōs e' wōkirie. Sa' wakpa kōs tō be' ttō dalōieraē. Ye' ekōl è dōr kibie be' tsāta, ye' dōr blu' e' kuēkij. ⁴¹ Ìñe ye' tō iché tō be' dōr Egipto wōkir kibi. ⁴² Etā blu' tō iulatsio tso' iwā ikka shtōie, e' yétsā iéwā José ulatska a. José paiérakitō datsi' bua'buā ese wa. Nies bulē dōr oro ese iéwāitō José kuli' a et. ⁴³ E' ukuōkij tā ie' tō José ké e' tkōkka shkōk karreta shkōke ie' karreta itōkij e' kij. Ie' tō ie'pa wēlepa patkēmi kewe ichök pē' a āneule: “jA' e' skōl! jKawō mú se' wōkir kibi datse ās e' tkōmi!” Es ie' tō José yué Egipto wa'ñe e' wōkirie.

⁴⁴ Etā blu' tō iché José a:

—Ye' dōr Egipto blú erē kē yi a ì onuk ká i' kij, be' kē wā ikéwō mène e' tā.

⁴⁵ Ie' tō José kiē méka Safenat-panéah egiptowak ttō wa. Ie' tō tayē kiē Asenat e' mé José a senowāie. E' dōr wēm kiē Potifera e' alà busi. Potifera dōr egiptowak sacerdote † ekōl. Ie' kanēblōke ká kiē On eē. Es José atē Egipto wa'ñe e' wōkirie. ⁴⁶ Mik ie'pa wā José dē'bitū blu' ska', e' kēwō ska' tā ie' kij duas tso' dabom mañayōk (30).

José e' chéat blu' a tā imítke ikaneuk Egipto kōs a.

⁴⁷ Duas kul tsá shūā dalì wōne tajē shūte. ⁴⁸ Daliwō e' kōs kak dapa'wé José tō tā ibléitō ká wa'ñe. Wé dalì e' wōne ese wakpa ká a ibléat u tso' daliwō blóie ese a. Es ibléitō ká ulitane tso' Egipto e' a. ⁴⁹ Ie' tō daliwō dapa'wé tajē wēs dayē tséwō kē ishtar es. E' kuēkij ie' kē wā ishtarēia.

⁵⁰ Ketba kēwō kam dōwā e' yökij José alakōl kiē Asenat, e' alà kune bōl wēpa. ⁵¹ Mik ilà tsá kune, etā José tō iché: “Skēkōl tō ye' bak erianuk ena ye' yamipa e' kōs chōwéwa ye' éna.” E' kuēkij ikiē mékaitō Manasés.

⁵² Mik ilà skà kune, etā ie' iché: “Skēkōl tō ye' a alà mé ká wé kij ye' bak weinuk tajē eē.” E' kuēkij ikiē mékaitō Efraín. ‡

⁵³ Duas kul dalì wōne tajē Egipto e' tka. ⁵⁴ E' ukuōkij tā duas kul skà debitū e' dōr ketba poē duéswō wēs José tō iyē' es. Ketba de ká wa'ñe erē Egipto kōs a chkewō tso'. ⁵⁵ Mik Egipto wakpa teketke ketba tō, etā ie'pa míā iblú a chkewō kiök. Ie' tō iché iarak: “A' yú José ska' tā ì kōs chéitō a' a e' wā iütō.”

† SACERDOTE: Sacerdote i' kē dōr wēs j'ñe itso' es. E' skéie ie'pa dōr egiptowakpa siwā' e' wā kanēukwakpa. †† MANASÉS: Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē a ichōwéwa ye' éna. ‡ EFRAÍN: Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē a alà kékāō a dalì wōr.

⁵⁶ Mik ketba de ká wa'ñe, etā José tō dalì tso' blēule iwé a e' kōs kkōppée chkewō watuō Egipto wakpa a. Ketba kij datse tajē shūte. ⁵⁷ Ká ulitane wakpa a kē ì ku'ia katanoie, e' kuēkij ie'pa de Egipto chkewō tāk José ska'.

José èlpa míā Egipto

42 Mik Jacob wā ijchēnewā tō chkewō tso' Egipto watuē, etā ila'r a ichéitō: “jIók a' iēter ñi sauk è? ² Ye' a iyēne tō chkewō tso' Egipto. A' yú eē chkewō tāk ās kē se' duōlur ketba wā.”

³ Etā José èlpa dōkā dabop, e'pa míyal Egipto chkewō tāk. ⁴ Erē Jacob kē wā ilà Benjamín, e' dōr José èl táie imi wa, e' patkēnemi iēlpa tā ie' ibikeitsé dō' ì tkō itā ñalā kij. ⁵ Ketba tso' tajē Canaán e' kuēkij tajē Canaán-wakpa míyal chkewō tāk Egipto. Esepa shūā Jacob ala'r mirwarak chkewō tāk ñies.

⁶ José dōr Egipto ká kuēblu. Ie' tō chkewō watuēke sulitane datse itāk e'pa a. Mik iēlpa demi iwōrkij, etā ie'pa wōéwa dō' jskij ie' dalōiök. ⁷ Ie' tō ie'pa suéwā bet tō ie'pa dōr iēlpa. Erē ie' e' éwa iyōkij wēs kē ie' wā isuule es. Kē ie' e' kkayēnewā ie'pa a tō ie' dōr ie'pa èl. Etā ie' tō iēlpa chaké kēsik wa:

—jWé a' sekkēpa bitē?

Ie'pa tō iüté:

—Sa' bitē Canaán chkewō tāk be' ska'.

⁸ Ie' tō ie'pa suéwā, erē ie'pa kē wā ie' sunewā. ⁹ Ie' tō iēlpa kēbisu' e' anewā ie' éna. Ie' tō iché ie'pa a:

—A' dōr sa' bolōkpa datse sa' sauk tō wēs a' dōwami ñippök sa' tā e' aloká sa' kij.

¹⁰ Ie'pa iüté:

—A kēkēpa, e' kē dōr es. Sa' kē dōr a' bolōkpa. Sa' debitū chkewō è tāk. ¹¹ Sa' kōs i' e' yé dōr ekōl è. Sa' serke buaē yēsyesē. Kē sa' dōr yi bolōkpa.

¹² Ie' tō ichéne ie'pa a:

—Au. A' sekkē tso' kachök. A' datse sa' ká sauk tō wēs a' dōwami ñippök sa' tā e' aloká sa' kij.

¹³ Erē ie'pa tō iüté:

—Sa' tso' be' wōrkij wēs be' kanē mēsopa es. Sa' dōkā dabom eyök kij bōl (12). Sa' yé dōr ekōl è. Sa' serke Canaán. Sa' èl tsirla ék e' atē sa' yé tā. Ièkōl blēnewatke.

¹⁴ Erē ie' tō iskà chénerakij:

—Ye' ichétke tō a' dōr sa' bolōkpa. ¹⁵ Egipto blú ttō wa yö iché a' a tō a' kē wā a' èl tsirla e' dē' íe, e' tā a' kē mi'pa ká i' kij. Es ye' isuēmi tō a' ttō mokij. ¹⁶ A' ekōl yú a' tsirla tsukbitū. A' malepa atē wōtēule. Es ye' wā ijchēmi tō a' ttōke e' dōr mokij. E' kē yēne, e' tā a' dōr sa' bolōkpa. E' chéyō Egipto blú ttō wa.

¹⁷ Ie' tō ie'pa wōtéwā sekkā dōkā ká mañat. ¹⁸ Ká de mañat etā ie' tō iché iarak:

—Ye' tō Skēkōl dalōtsēta'kā. Ì cheke ye' tō a' a e' ú, e' tā ye' kē tō a' ttōkwā patkepa. ¹⁹ Yēne tō a' dōr wēpa ttō mokij ese, e' tā a' ekōl múat wōtēule. A' malepa yöne, chkewō tsúmi a' yamipa tteke ketba tō e'pa a. ²⁰ E' ukuōkij tā a' èl tsirla e' tsúbitū ye' a suē. Es ye' tō isuēmi tō a' ttōke e' dōr mokij. E' kē dōr es, etā a' duōralur.

Etā ie'pa tō iché: "E' dör buaë sa' a." ²¹ Etā ichérakitō ñi a:

—Mokjē se' e' wamblē' suluē se' el José tā. Mik ie' kkōyē' tajē se' a tō ì sulu kē wamblar ie' kī eré se' isu' tō tajē ie' eriane, erē kē e' ska' se' tkine. E' nuí kī se' weirke i'ñe.

²² Etā Rubén tō iüté:

—Ye' tō iyē' a' a: "Kē ì wamblar José kī." Erē a' kē wā ye' ttō iütēne. E' kuēkī i'ñe tā se' kawōtā idu'pawā e' nuí patauk.

²³ José ttōke iēlpa tā egiptowak ttō wa e' pakekene o'ka tō ie'pa a iwakpa ttō wa. E' kuēkī ie'pa kē wā ijcher tō ie'pa ttōke e' ane ie' éna. ²⁴ Mik ie' tō ie'pa ttōke e' ttsé, etā ie' e' skéttsā míā bānet iuk. Mik ie' er dekanē ttoie, etā ie' dene ie'pa ska'. Ie' tō Simeón yōktsā patké tā ipayuēwarakitō iēlpa wōrkī. ²⁵ E' ukuōkī tā ie' tō ikanē mēsopa patké iēlpa sku' wā iōk chkwō wa. Ñies ichéitō iarak: "Ie'pa chkwō e' ské iōwā iwakpa bil ekkē sku' a. Ñies chké bakómirakiā ñē ñalā kī." Etā ie'pa tō iwé wēs ie' tō iché iarak es. ²⁶ E' ukuōkī tā ie'pa tō ichkwō mékā iburro kī tā imíyal.

²⁷ Mik ie'pa demi ñalā kī wé ie'pa kapōkerō eē etā ie'pa ekōl tō isku' a burro chkö tso' e' kkō wōttsée iburro tioie tā isuē tō inukōl àr sku' shuā. ²⁸ Ie' tō iché iēlpa a:

—!Isāú! Ye' inukōl mébitūne ie'pa tō e' àr sku' a.

Ie'pa ulitane suane tajē eriane tajē. Ichérakitō ñi a:

—¿! wamblök Skököl tso' se' tā?

²⁹ Mik ie'pa demine Canaán, etā ì tka ie'pa tā Egipto e' kōs pakérakitō iyé a. Ie'pa tō iché iā:

³⁰ —Kā e' wōkir e' tté sa' tā kēsik wa. Ie' tō iché tō sa' dör ie'pa bolökpa. ³¹ Sa' tō iché iā: "Sa' serke buaë. Kē sa' dör yi bolökpa. ³² Sa' dōkā dabom eyök kī bōl. Sa' yé dör ekōl è. Sa' el ekōl blēnewatke, iēkōl aṭe sa' yé tā Canaán." ³³ Etā ie' tō sa' iüté: "A' ttō mokj, e' tā a' el ekōl e' múat iē ye' ska' etā chkwō tsúmi a' yamipa a. ³⁴ Erē a' el tsirla ék e' tsúbitū ña suē. Es ye' wā ijchermi tō a' ttō mokj. A' tō iwé es, e' tā ye' tō a' el èmimine. Ñies a' iyi tuēmi bua' sa' ká i' kī."

³⁵ Mik José ēlpa tso' isku' wakkauk, etā ie'pa isuē sku' a inukōl deyal parratulewā. Mik e' suē, etā ie'pa tkirulune iyé ñies. ³⁶ Jacob tō iché iarak:

—A' tso' ye' mukat alā kē tā'. José blēnewā se' yōkī. Simeón ñies, kē ky' se' tā. I' tā Benjamín kiane tsēmi a' kī darē wa. Kēkraē ye' weirke.

³⁷ Rubén tō iché iyé a:

—Benjamín múmi ye' a. Ye' tō ikkö'neraē buaë. Ye' wā idōrane be' a. Ye' kē wā idē'ne, e' tā ye' alā bōl e' ttólur.

³⁸ Ie' tō iüté:

—Ye' alā kē mīne a' tā. Iēl José du'wā tā ie' è dawāiā. Dō' ì sulu tkō ie' tā ñalā kī, e' tā kēkēla i' duōmiwā ilā dalērmik tā a' iane iwiie.

Benjamín ēlpa wā imítser Egipto

43 Ketba tkēneia darērē Canaán. ² Chkwō dē'biturak iwā Egipto, e' ēnewa. Etā Jacob tō iché ila'r a:

—A' yūne chkwō skā tauk se' a.

³ Erē Judá tō iüté:

—Wēm tso' eē e' tō iyē' sa' a yēsýsē: "A' kē wā a' el tsirla dē' iē, e' tā a' kē tō ye' suepa." ⁴ Be' tō sa' el tsirla émi sa' tā, e' tā sa' mi'mi chkwō tauk be' a. ⁵ Erē be' kē tō iēmi sa' tā, e' tā kē sa' mīne. Wēm e' tō sa' a iché: "A' kē wā a' el tsirla dē' iē, e' tā kē a' tō ye' suepa."

⁶ Jacob tō iüté:

—¿Iōk a' tō ì sulu wambleke tajē ye' kī? ¿Iōk a' tō iché wēm e' a tō a' el skā tso'ia ekōl?

⁷ Ie'pa tō iüté:

—Wēm e' tō sa' chakēwāie darē wa: "¿A' yé tso'ia ttsé'ka? ¿A' el skā tso'?" Kē wēs sa' a ionukiā. Sa' kawōtā iütök yēsýsē. Sa' kē wā ijcher tō wēm e' tō sa' a ichēmi: "A' el tsúbitū ye' a suē."

⁸ Judá tō iché ie' a:

—Se' sēnakiā, e' tā be' alā ómi ye' tā. Ye' tō ikkö'neraē. Es be' ena sa' ena se' ala'r kōs kē duōpalur ketba wā. ⁹ Ye' e' chō ie' skēie. Ì de wēs ie' tā, e' nuí tuēraēyō. Ye' kē wā ie' dē'ne be' ska', e' tā ye' iane iwiie kēkraē.

¹⁰ Kē sō kawō chōuk tajē. Warma i' tā sa' daretke bōtōkicha.

¹¹ Iyé tō iüté:

—E'ma kē wēs ionuk. A' tō iú i' es: A' sku' a iyi bua'buā tso' se' ká a, ese kak tsúmi wēm e' a. Bālsamo elkela ena bul alí elkela ena kiō masmas ena mirra ena kalwō wōdalo katanoie ese kōs kak tsúmi iā elkela.

¹² Ñies inukōl tsúmi iā jaishet dōkā bōtōkicha. Wé a' wā idē'ne e' tsúmine mūne iā a' wák ulawa dō' ie' wōā ká chē'wa. ¹³ A' yūne wēm e' ska'. Alā tsúmi. ¹⁴ Skököl Diché Tā' Íyi Ulitane Tsāta e' a ikiyō as wēm ñe' tō a' saū er siarē wa tā imú tō be' el ena Benjamín óbitūne. Ye' aṭe alā kē tā', erē ¿wēs ye' e' ùmiia?

¹⁵ Etā Jacob ala'r tō iyi kak ié, ñies inukōl ié jaishet dōkā bōtōkicha. Ñies Benjamín mīrak iwā tā imíyal. Mik idemirak José ska' ¹⁶ etā ie' isuē tō Benjamín debitu ie'pa wā. Ie' tō iché iu kuēblu a:

—Wēpa wikkē tsúmi ye' u a. Be' yú baka ttōkwā elka e' kaneú se' a. Ie'pa chköke i'ñe ye' tā dibata a.

¹⁷ Etā iu kuēblu tō iwakanewé wēs ichéitō iā es. Imítserak iwā e' tā José u a. ¹⁸ Erē tajē ie'pa tkinewā imítserak iwā José u a e' kuēkī. Ie'pa ttōramirak ñitā: Ie'pa tso' se' kītō'uk. Ie'pa tō inukōl iē'mi se' sku' a e' nuí tkēne se' mik. E' nuí kuēkī ie'pa tō se' klō'wērawā kaneblök ie'pa a kanē mēsopaie kē patuē tā' ese. Ñies se' iyiwak klō'wērawarakitō nuí kī.

¹⁹ Mik ie'pa demi u wékkō a, etā ie'pa de tsinet u kuēblu wōrkī ²⁰ tā ichérakitō iā:

—A kēkēpa, sukōt sa' dē' iē chkwō tauk. ²¹ Erē sa' dē'mi wé sa' kapōkerō eē tā sa' sku' kōs kkō wōttsée tā e' a kōs sa' tō chkwō tō' e' inukōl kuéne sa' tō seraa. E' debitūne sa' wā mēne. ²² Ñies sa' wā inukōl skā de chkwō kī tuōie. Erē kē sa' wā ijcher yi tō sa' inukōl iē'kane sa' sku' a.

²³ U kuēblu tō iüté:

—Kē a' tkinuk. Kē a' suanuk. Ye' tō a' chkwō patō' e' inukōl klōg'. A' Kēkōl dör a' yé Kēkōl ñies, e' tō inukōl e' iē'wā a' sku' a.

E' ukuökij tã ie' tã Simeón yéttsã tsémi wé iëlpa tso' ee. ²⁴ E' ukuökij tã imítserak iwã sërãã José u a. Etã di' méitõ iarak klõ skuoie. Nies iburro tiérakitõ. ²⁵ Ie'pa wã ijchënewã tã ee' ie'pa chköke José tã dibata a. E' kuëkij ie'pa wã iyi kak de ie' a e' dapa'wérakitõ mè ie' a.

²⁶ Mik ie' dewã weshkë, etã ie'pa wã iyi kak de e' mé iã. Ie'pa wöéwaie dö jskij idalöiök. ²⁷ Ie' tã ie'pa shkë'wé tã ichakéitõ:

—A' yé de kékëpalatke yé' a' tã ye' a suköt çis e' tso'? çIdobyërkeiã?

²⁸ Ie'pa skã wöéwane dö jskij tã ichéitõ:

—A kékëpa, tã, sa' yé tso' buaë. Ie' dobyërkeiã.

²⁹ Etã José kã sué ipamik shkit, tã Benjamín dör iël ëk-ka imi wa ena iyé wa e' suéitõ. Etã ichéitõ ie'pa a:

—A' èl tsirla yé' a' tã çe' dör wí?

Ie' tã iché Benjamín a:

—A alã, Skëköl er buaë chõ be' a. ³⁰ Ie' tã iël suéwã e' tã ie' tssé'wé buaë tã ie' iãkã. Bet tã ie' e' skéttsã miã wé ikapöke ee' iuk. ³¹ Mik ie' ié one tã ier pablène tã iwõ skuée tã imiãne iëlpa skã tã ichéitõ: "Chkõ watió bet."

³² José tiérakitõ bánet. Iëlpa tiérakitõ bánet. Egip-towak chköke José u a e'pa tiérakitõ bánet nies. Hebre-owak dör ñã egiptowak a e' kuëkij ie'pa kè a kawõ tã' chkök ie'pa tã ñita. ³³ José tã ie'pa tulökwã patké chkök ñi õ'mik wes duas tso' ikij es dö ibataë. Ie'pa tã ibikeit-sé: "çWes ie'pa wã se' duéswo jcher?" E' kuëkij ie'pa tkinewã tajë tã iñi suékã. ³⁴ Ie'pa dëne chkè tso' José mesa kij e' wa. Es iméitõ ulitane a. Erë Benjamín a chkè méitõ kibiie dökã skëtökicha iëlpa dëne e' tsãtã. Ie'pa chké tajë blo'yé José tã tssé'ne buaë.

José tkã' tso' iwã wayè

44 E' ukuökij tã iu kuëblu kiére José tã tã ichéitõ iã: —Ie'pa sku' kôs wã iókã chië chkewõ wa. Nies ie'pa inuköl iókãne isku' kôs kkõ kij. ² Nies ye' tkã' yöule inukölchka wa tso' ye' wã wayè e' iókã ie'pa èl tsirla e' sku' kkõ kij, inuköl chkewõ patuõ e' tã ñita.

Etã u kuëblu tã iwakanewé wes José tã iché iã es.

³ Bule es bla'mi diwõ tskine tã José tã iëlpa a kawõ mé shkökne iu a iburroë. ⁴ Kam ie'pa dõmi kamië, etã ie' tã iché iu kuëblu a:

—Be' yú ie'pa itökij. Mik be' ikué, etã ichó iã: 'Ye' e' wé buaë a' tã, çIók a' e' wamblé sulu ye' kij? çIók a' tã ye' wökir tkã' yöule inukölchka wa, ⁵ e' dör wayè ena iyi tötökoie, e' bléwãbitu a' tã? A' e' wamblé suluë.'

⁶ Mik ie' ikuérak, etã ichéitõ wes iwökir tã iché iã es.

⁷ Etã ie'pa tã iüté:

—çIók be' tã tã e' ché sa' a es? Kè ekkè chók sa' e' wamblöpa. ⁸ Sa' bitë Canaán tkörõ ië inuköl mine sa' sku' a e' mukne. çWes be' ibikeitsëmi tã sa' tã inukölchka ö orochka e' bléwãmi be' wökir u a? ⁹ Sa' sku' shuyuló. Yi icha a ikuébõ, as e' wák duõwã. Sa' malepa atë be' kanè mésopaie.

¹⁰ Ie' tã iché ie'pa a:

—Iwã tköraë wes a' tã iché es. Erë wé ék sku' a ikunewã e' è doraë ye' kanè mésoie. A' malepa kè iane iwiie. A' mi'mine buaë.

¹¹ E' bet ie'pa ulitane tã isku' éwa jskij tã ikkõ wöttseilor. ¹² U kuëblu tã sku' shuyulérak ikibi ék kewe dö itsirla Benjamín ska'. Etã Benjamín sku' kkõ a tkã' àr. ¹³ Ie'pa datsi' jchélor eriane tajë kuëkij. Ie'pa dali payuène burro kij tã ibiteyalne José ska'. ¹⁴ Mik Judá ena iëlpa demine José ska', etã José duriã. Ie'pa wöéwa jskij iwörkij. ¹⁵ E' dalewa ie' tã iché iarak:

—çIók a' e' wamblö es? çA' kè wã ijcher tã wëm dör wes ye' es, e' s'tötkè buaë?

¹⁶ Judá tã iüté:

—çIma sa' tã be' iütëmi? çI wa sa' tã be' a ikkachëmi tã sa' kè wã i sulu wamblène? I wamblëule sulu sa' wã e' sué Skëköl tã. I' sa' iëter be' wörkij. Sa' klö'ú be' kanè mésoie. Yi sku' a be' tkã' kune e' klö'ú nies.

¹⁷ Erë ie' tã iüté:

—Kè ye' a e' wamblënek es. Yi sku' a ye' tkã' kune, e' è atë ye' kanè mésoie. A' malepa mi'mine buaë a' yé ska'. Kè yi tã a' tsiriwëpa.

Judá kköché siãrla Benjamín dalërmik

¹⁸ Etã Judá debitij José wörkij tsinet, etã ichéitõ iã:

—A kékëpa, be' we'ikëyõ, mishka ttök se' böi è. Be' dalõ dör wes Egipto blú dalõ es e' kuëkij kè be' ulunuk ye' kij. ¹⁹ Be' tã sa' a ichaki' tã sa' yé tã', sa' èl skã tã'. ²⁰ Sa' tã be' iüté' tã, sa' yé tã' kékëpalatke, nies sa' èl tã' eköl iã duladula. E' kune mik sa' yé kënewatke etã. Sa' be' a iyé' tã sa' yé kij tajë ilã tsirla ék kiar. Alã e' è atëat imi a. Ie' èl blënewã. ²¹ Be' tã sa' a iyé' tã alã e' tsúbity suëyõ. ²² Sa' tã be' a iyé' tã kè ie' döpa. Kè ie' a iyé' menukat ekörla. Mik ie' tã iyé' méat eköl, etã iyé' duõwãmi ie' dalërmik. ²³ Erë be' sa' a iyé' tã sa' kè wã ie' dè', e' tã be' kè sa' kiepawã.

²⁴ "Mik sa' dë'mine sa' yé wörkij, etã i kôs yé' be' tã sa' a, e' paké sa' tã ie' a. ²⁵ Ie' tã sa' a iché: 'A' yüne chkewõ tãuk.' ²⁶ Erë sa' tã iüté: 'Sa' kawõtã sa' èl tsirla tsykmi. Sa' kè wã ie' mine, e' tã wëm e' kè tã sa' kiepawã.' ²⁷ Ie' tã sa' iüté: 'A' wã ijcher buaë tã ye' alaköl e' tã ye' a alã mé böi è. ²⁸ Iãiaë eköl mineã ye' yökij, kè ye' wã isüneiã. Ye' iklö'wé tã ie' kötwã iyiwak sulusi tã. ²⁹ A' wã ye' alã bata i' mítser tã i sulu tka ie' tã ñalã wa, e' tã wökela i' duõrawã eriar è wã. Itka es, e' tã a' iane iwiie.'

³⁰ "Sa' yé éna ilã dalër tajë. E' kuëkij sa' demine ie' ska', erë ie' isué tã ilã tsirla kè dë'ne sa' wã, e' tã ie' duõrawã eriar è wã. E' wiie sa' iardaë. ³² Ye' tã ye' yé a iyé': 'Ye' e' chõ be' alã tsirla kkõ'nuk. Ye' kè wã idë'ne, e' tã ye' iane iwiie këkraë.' ³³ E' kuëkij ye' kköchõ be' a tã ye' tsúat be' kanè mésoie, alã tsirla skéie. Ie' ómi as imi' iëlpa tã. ³⁴ Alã tsirla kè minene ye' tã, e' tã çwes ye' mi'mine ye' yé ska'? Ye' kè kij ye' yé kiane sué weinuk siãrë."

José e' chékã iëlpa a

45 José kè a iwöklöneiã ikanè mésopa ulitane tso' kaneblök ee' e'pa wörkij. E' kuëkij ie' tã iché ie'pa a aneule: "A' kôs yúshka bánet. Sa' múat sa' wakpa è." Es mik José e' chékã iëlpa a, etã ikanè mésopa kè kuy' yës ie' tã.

² Età ie' iékà tajë, e' ttsé Egipto wakpa tö. Egipto blú a itté demi tö José tso' iük. ³ José tö iché iëlpa a:

—Ye' dör José. ¿Se' yé tso'ia ttsé'ka?

Ie'pa tkirulune tajë suane José yöki, e' kuëki kè ie'pa a ie' iütëneia. ⁴ José tö iché ie'pa a:

—A' shkówa tsinet ye' o'mik.

Mik ie'pa e' skéwa tsinet, età ie' tö iché ie'pa a:

—Ye' dör a' èl José watottsa a' tö tsëmi Egipto e'.

⁵ Skëköl tö ye' patkë'bitü ië a' yöki kewe s'tsatkoie ketba ulà a. E' kuëki kè a' erianuk, kè a' tkinuk ye' watottsa a' tö e' kuëki. ⁶ Ketba de e' ki duas de bök. Età duas skël kianeia. E' shüa iyi kos kuatkëmisó erë kè it-skirpa yës. ⁷ Erë Skëköl tö ye' patkë'bitü ká i' ki a' yöki kewe as a' aleripa kè erwa as Skëköl tö a' tsatkö ie' diché tajë e' wa. ⁸ Es Skëköl wák tö ye' patkë'bitü ië, e' kè dör a' ye' watottsa e' kuëki. Skëköl tö ye' méka Egipto blú pattökwakie. Ye' dör ie' u kuëlu ena Egipto wañe wökir. ⁹ A' yüne bet ye' yé ska' tã ichó ia: 'Be' alà José ttè i' patkëbitü be' a: Skëköl tö ye' méka Egipto ká kos, e' wökirie. Be' shkó ye' sauk bet. Kè bö ipanuk tajë. ¹⁰ Be' serdaë ká kië Gosen eë be' yamipa kos tã, ñies be' iyiwak kos ena i kos tso' be' wã ekkè tã. ¹¹ Ketba duéswö kianeia skël. E' kuëki ye' tö chkewö meraë a' ulitane a as a' wã chkewö tso' wë'. ¹² Ye' èl Benjamín ena a' ulitane tö ichëmi ye' yé a tö mokí ye' wák ttè a' tã. ¹³ Ipakó ye' yé a tö ye' dör Egipto wökir. Ñies i kos sué a' tö ië, e' pakó ia. ¡Ye' yé tsübitü bet ië!

¹⁴ Età José tö iël Benjamín paklö'wéwã tã iiekã. Es Benjamín tö José paklö'wéwã tã iie ñies. ¹⁵ Età José tö iëlpa kos wöalattsé, ñi paklö'wéwãrak tã iierak. Età erpa iëlpa er deka ttök ie' tã.

¹⁶ Età Egipto blú u a ttè demi tö José èlpa debitu ie' ska', e' tö Egipto blú ena ikuëblupa kos e'pa ttsé'wé buaë. ¹⁷ Età Egipto blú iché José a:

—Ichó be' èlpa a: 'A' chkewö payuó iyiwak ki tã a' yüne Canaán. ¹⁸ Età a' yé ena a' yamipa kos e' tsübitü ye' a. Ká tso' Egipto e' bua'ie mekeyö a' a. Ñies chkewö tso' Egipto e' bua'ie mekeyö a' a. ¹⁹ Ñies ichó ie'pa a: 'karreta tsümi tajë a' alakölpa ena a' ala'r ena a' yé e'pa kos tsobitü. ²⁰ Egipto iyi tso' bua'bu a' kakmeraëyö a' a. E' kuëki kè a' tkinuk i tso' a' wã e' ki.'

²¹ Età Jacob ala'r tö iwé i' es. José tö karreta mé ie'pa a wës Egipto blú tö iché es. Ñies chkò méitö ie'pa a ñë ñalã ki. ²² Ñies datsi' pa'alí mé iarak e' mane'woje. Erë Benjamín a datsi' kakméitö skëtökicha iënoie. Ñies inuköl wömulë méitö ia dökã cien mañalyök (300).

²³ İyi bua'bu a' tso' Egipto e' kak patkémi iyé a payöule burro ki dökã dabop. Ñies trigowö ena pan ena chkewö skà e' payuëitö burro dabop skà ki iyé a ñë ñalã ki. ²⁴ Mik José èlpa mitke, età José tö iché ie'pa a:

—Kè a' mia' ñippök ñalã ki.

²⁵ Ie'pa e' yéttasã Egipto a demi Canaán iyé ska'. ²⁶ Età ie'pa tö iché iyé a: "Be' alà José tso'ia ttsé'ka. Ie' tso' Egipto ká kos e' wökirie." Ttè e' tö Jacob wökrawéwã tajë. Kè uteia. Ie' kè wã ttè e' klögne. ²⁷ Erë mik ie'pa tö i kos ye' José tö ie'pa a e' paké iyé a, ñies mik Jacob tö karreta patké José tö ie'pa tsomi e' sué, età ie' er dekanë ttsé'ne buaë. ²⁸ Età ie' iché: "E' è kata ye' a, ye'

alà José tso'ia ttsé'ka. Ye' mi'ke isaük kam ye' blërwa, e' dalewa."

Jacob mia' Egipto

46 Età Jacob e' yéttasã iu a. I kos tso' iwã e' mítser seraã. Mik idemirak ká kië Beerseba eë, età iyi-wak ña'wëitö iyé Isaac, e' Këköl dalöioie. ² E' nañewe Skëköl ttè ie' tã kabsueie tã ikiëitö ikië wa:

—A Jacob.

Jacob tö iüté:

—¿I?

³ Età Skëköl iché ia:

—Ye' dör be' Këköl. Ye' dör be' yé Këköl. Kè be' suanuk shkökmi Egipto. Eë ye' tö be' aleripa alöweraë tajë. ⁴ Ye' mi'ke be' tã Egipto. Ñies ye' wák tö be' aleripa yerattsane ká e' a. Ñies mik be' duökewatke etã José tso' be' o'mik.

⁵ E' ukuöki tã Jacob e' yéttasã Beerseba a. Età ie' ala'r tö ie' iékã karreta patkë' Egipto blú tö ie'pa tsomi e' a. Ñies ie'pa ala'r ena ie'pa alakölpa e'pa iëkarakitö karreta a. ⁶ Età Jacob mia' Egipto iyamipaë së. Ie' baka kos ena ie' obeja kos e' mítser ie' wã. Ñies i kos dë' ie' ulà a Canaán e' mítser ie' wã seraã. ⁷ Ila'r kos ena isibayökpa kos e'pa mia' da'a Egipto.

⁸ Ikkëpa dör Israel aleripa mineyal Egipto. E'pa dör Jacob ena ila'r.

Rubén, e' dör Jacob alà kibi ék. ⁹ Etã Rubén ala'r kië: Hanoc, Falú, Hesrón, ena Carmí.

¹⁰ Simeón ala'r kië: Jemuel, Jamín, Óhad, Jaquín, Sóhar, ena Saúl. Saúl mi dör canaánwak.

¹¹ Leví ala'r kië: Guersón, Quehat ena Merarí.

¹² Judá ala'r kië: Er, Onán, Selá, Fares ena Zérah. (Er ena Onán, e'pa blënewã Canaán.) Fares ala'r kië Hesrón ena Hamul.

¹³ Isacar ala'r kië: Tolá, Puvá, Job ena Simrón.

¹⁴ Zabulón ala'r kië: Séred, Elón ena Jahleel.

¹⁵ E'pa kos dör Jacob ala'r kune Padán-aram Lía tã. Ie'pa kutà kië Dina, e' kune eë ñies. Jacob aleripa kos wëpa ena alakölpa e' dökã dabom mañalyök ki mañal (33).

¹⁶ Gad ala'r kië: Sefón, Haguí, Esbón, Suní, Erí, Arodí, ena Arelí. ¹⁷ Aser ala'r kië: Imná, Isvá, Isví ena Bería. Ie'pa kutà kië Sérah. Bería ala'r kië Heber ena Malquiel. ¹⁸ E'pa dör Jacob aleripa Zilpá tã, e' mé Labán tö ilà busi Lía, e' a ikanè mésoie. Ie'pa kos dökã dabom eyök ki teröl (16).

¹⁹ Jacob alaköl kië Raquel, e' ala'r kië José ena Benjamín. ²⁰ José ala'r dör ilaköl Asenat tã e'pa kië Manasés ena Efraín. Ie'pa kune Egipto. Asenat dör wëm kië Potifera, e' alà busi. Potifera dör egiptowak awá eköl. Ie' kanëblöke ká kië On eë. ²¹ Benjamín ala'r kië Bela, Béquer, Asbel, Guerá, Naamán, Ehi, Ros, Mupim, Hupim ena Ard. ²² E'pa dör Jacob aleripa Raquel tã. Ie'pa kos dökã dabom eyök ki tkël (14).

²³ Dan alà kië Husim. ²⁴ Neftalí ala'r kië: Jahseel, Guní, Jezer, ena Silem. ²⁵ E'pa dör Jacob aleripa ilaköl Bilhá tã, e' mé Labán tö ilà busi Raquel a ikanè mésoie. Ie'pa dökã kul (7).

²⁶ Jacob tã iyamipa eƙka mîne Egipto, e' wakpa dõƙa dabom teryök ƙì teröl (66). Ie' ala'r e' alakõlpa, kè shtãne ishũa. ²⁷ José ala'r ƙune Egipto e'pa dör bõl. Jacob yamipa dè'mi Egipto dõƙa dabom kuryök (70) sèraa.

²⁸ Etã Jacob tõi ilà Judá patkèmi ƙewe José a ibiyõchõk: "Be' shkó Gosen ye' ñaletsuk." Etã mik ie'pa demi Gosen, ²⁹ etã José tõi ikanè mèsopa ké ie' karreta yõkt-sã tsèmi iyé ñaletsõie. Mik idemi iyé ska' etã iyé pak-lõwéwãitõ etã ie' ié tajë. ³⁰ Etã Jacob tõi iché José a: —Ire' ye' blèrwãmi buaè! Ye' be' suéne buaè, be' sèrkeia e' ƙueƙi.

³¹ Etã José tõi iché iyamipa ƙõs a:

—Ye' miã Egipto blú a a' biyõchõk tõi 'ye' èlpa ena ye' yé yamipa ƙõs sèrke Canaán e'pa debitu e' tsuƙat ye' ska'. ³² Ie'pa dör iyiwak alõƙwakpa. E' ƙueƙi ie'pa baka ƙõs ena ie'pa obeja ƙõs ena ì ƙõs tso' ie'pa wã e' debitu ie'pa wã. ³³ Mik Egipto blú tõi a' chaké: '¿Ì dör a' kanè?', ³⁴ e' tã ichó ia: 'Ƙeƙraè sa' kanè dör iyiwak alõƙ wës sa tsã bak es.' Egiptowak kè kãne senuk obeja alõƙwakpa tã ñita, e' ƙueƙi Egipto blú ƙawõ mèmi a' a' senuk Gosen.

47 Etã José miã ibiyõ muk Egipto blú a tã ichéitõ ia: "Ye' yé ena ye' èlpa sèrke Canaán, e'pa debitu ié. I' tã ie'pa tso' Gosen. Ie'pa obeja ena baka ena ì ƙõs tso' iwã e' debiturak iwã sèraa." ² José tõi ièlpa shushtë dõƙa skèl tã imítsèr iwã Egipto blú ska' as ie' tõi iwakpa saù. ³ Etã Egipto blú tõi José èlpa a ichaké:

—¿Ì dör a' kanè?

Etã ie'pa tõi iüté:

—A kèƙèpa, sa' dör obeja alõƙwakpa wës sa' tsã bak es. ⁴ Ketba menekã tajë sa' ƙaska'. Sa' iyiwak a kè chƙè tã'ia, e' ƙueƙi sa' biteã senuk ƙã i' ƙi. Be' we'ikè sa' tõi, ƙawõ mú sa' a' senuk Gosen.

⁵ Etã Egipto blú tõi iché José a:

—Be' yé ena be' èlpa de senuk be' tã. ⁶ Ƙã tso' Egipto e' wé kiane be' ƙi e' mú ie'pa a sènoie. Ƙõs ƙã tso' Egipto e' bua'ie dör Gosen e' mú ie'pa a sènoie. Be' yamipa shũa wèpa tso' iyiwak ƙkõ'nè buaè, e' tã esepa múƙa ye' iyiwak ƙkõ'nuk.

⁷ Nies José wã iyé Jacob mí ƙƙachè Egipto blú a. Jacob tõi Egipto blú shkè'wé èr bua' wa. ⁸ Etã Egipto blú tõi ie' a ichaké:

—¿Ƙõs duas tso' be' ƙi?

⁹ Jacob iüté:

—Ye' ƙi duas de cien eyök ƙi dabom mañayök (130) shkõk wì a dià a. Ƙawõ e' kè dör tajë. E' tka ye' ƙi darèrè. Èrè ƙam ye' ƙi duas dò ƙõs ye' yépa ƙi duas bak ekkè.

¹⁰ E' ukuõƙi tã Jacob e' chéat Egipto blú a tã imiã.

¹¹ Etã José tõi ƙã bua'buatso' Egipto, e' mé iyé ena ièlpa a sènoie wës Egipto blú tõi iché es. Ƙã e' atè Ramsés.

¹² Nies ie' tõi chƙewõ meke iyamipa a ƙõs ila'rla tso' u a u a ekkè.

José tõi chƙewõ watuè Egipto wakpa a

¹³ Ƙã ulitane kè íyi wõria, e' ƙueƙi ketba ƙi tkèrke poè. Ketba tõi s'tteke tajë Canaán ena Egipto. ¹⁴ Chƙewõ tuè

Egipto wakpa tõi ena Canaánwakpa tõi, e' ské ƙõs blé José tõi Egipto blú u a. ¹⁵ Mik Egipto wakpa ena Canaánwakpa inukõl enewa sèraa, etã Egipto wakpa miã José ska' tã iché ia:

—¿Be' sa' a' chƙewõ mú! Kè sa' inukõl tã'ia. Kè idör bua' tõi e' è ƙueƙi be' tõi sa' méttã duõƙwã ketba a.

¹⁶ Etã ie' tõi ie'pa iüté:

—A' kè wã inukõl tã'ia, e' tã a' iyiwak tsúbitu ña, e' skéie ye' tõi a' a' chƙewõ meke.

¹⁷ Egipto wakpa wã kabaio ena obeja ena baka ena burro e' ƙõs mí ie' a. E' skéie ie' tõi chƙewõ mé ie'pa a dò duas ek. ¹⁸ Duas e' tka etã ie'pa miyalne ie' ska' tã iskà ché ia:

—Be' wã ijchèr buaè tõi kè sa' wã inukõl tã'ia. Nies sa' iyiwak ƙõs, e' dör be' icha. Sa' ƙã è tso'ia sa' wã ena sa' wakpa, e' è tso'ia sa' wã mè be' a' ¹⁹ Sa' wãƙpa tãú. Sa' ƙã tãú ñies. E' skéie iyiwõ mú sa' a. Sa' kaneblõmi sa' wãƙpa ƙã a Egipto blú a. Es sa' atè Egipto blú kanè mèsopaie. Etã chƙewõ è memibõ sa' a' as kè sa' duòlur ketba wã ena sa' ƙã kè weir é ichók.

²⁰ Egipto wakpa tõi ikã watuèttã José a ketba ƙueƙi. Es Egipto ƙã ƙõs de Egipto blú ulà a. ²¹ Nies Egipto wakpa ƙõs atè blu' kanè mèsopaie. ²² Ie'pa sacerdotèpa ƙã e' è kè tõne José wã. Egipto blú tõi chƙewõ ƙakmeke ie'pa a, e' ƙueƙi ie'pa kè wã ikã watõnettã.

²³ E' ukuõƙi tã José tõi iché Egipto wakpa a:

—A' wãƙpa ƙõs ena a' ƙã ƙõs e' to'ttã ye' tõi se' blú a, e' ƙueƙi i'ñe tã a' ƙõs atè ie' ulà a. Iyiwõ i' tsúmi a' tõi tã ikuatƙó. ²⁴ Mik iwõne tã iyiwõ tso' dõƙa sacco skèl, etã itsã yõttã sacco et mè Egipto blú a. Iyiwõ èyök atè e' dör a' a' ƙuatkè, ñies a' yamipa ulitane a' ñanoie.

²⁵ Etã ie'pa tõi iüté:

—Be' tõi sa' tsãtké ketba ulà a. Be' èr bua' sa' tã. E' ƙueƙi sa' e' chõke Egipto blú kanè mèsopaie.

²⁶ Es José tõi ƙawõ mé Egipto wakpa a tõi iyiwõ tso' dõƙa sacco skèl e' tsã yõttã sacco et mè Egipto blú a. I'ñe tã e' wèƙeia ie'pa tõi es. Egipto sacerdotèpa è kè ƙawõtã iyiwõ tsã muk Egipto blú a, ie'pa ƙã kè dè' Egipto blú ulà a e' ƙueƙi.

Jacob tõi ittè bata ché José a

²⁷ Es Israel aleripa e' tséat senuk Gosen, ƙã e' atè Egipto. Ƙã e' ƙõs de ie'pa ulà a. Èe ie'pa alõne tajë. ²⁸ Jacob sène'ia ƙã e' a' duas dõƙa dabom eyök ƙi kul (17). Duas de ie' ƙi cien eyök ƙi dabom tkèyök ƙi kul (147).

²⁹ Mik ie' tõi ittèsè tõi iduõƙewatke, etã José tsuk patkèitõ tã ichéitõ ia:

—Mokì be' èr buaè chak ye' a, e' tã be' ulà múwã ye' tu' dikia iwã ƙƙachõie tõi mokì ì kiekeyõ be' a' e' wawèraèbõ. Ye' nu kè wõtarwã Egipto. ³⁰ Mik ye' blènewã miã ye' dèütõpa itõƙi, etã ye' nu yõttã ƙã i' ƙi tsúmi wõtewã ie'pa põ a.

Etã José tõi iüté:

—Es yõ iwèraè.

³¹ Iyé tõi iché ia:

—Ichó ña mokì Skèkõl wõrƙi tõi be' iwèraè es.

Etã José tõi ittè mé mokì iyé a. Etã Jacob wómewã ikã ƙi tã Skèkõl ƙiƙèƙaitõ.

Jacob er buaë ché José ala'r a

48 E' ukuökj tã ie'pa wã biyò debitu José a: "Be' yé duöke tso' suluë." Etã José miã isaük ila'r böl mí iwã e' tã. ² Mik ie'pa tö iché Jacob a tö José debitu be' saük, etã ie' e' tkékã isulú wa ikã kï. ³ Etã ie' tö iché José a:

—Skököl Diché Tã Ýyi Ulitane Tsatã e' e' k kayë' ye' a kã kiè Luz atë Canaán eë. Eë ie' er buaë yé' ye' a ⁴ tã ichéitö ña: "Ye' tö be' aleripa alöweraë tajë. Ie'pa döraë kã tajë e' wakpaie. Kã i' meraëyö ie'pa a, e' atdaë ie'pa ulà a këkraë michoë." ⁵ Be' ala'r böl, Efraín ena Manasés, e'pa kune kam ye' dò Egipto e' yöki. Ie'pa tsétköyö wës ye' wák ala'r es wës ye' ala'r Rubén ena Simeón dör ye' ala'r es. ⁶ E' kuekj kã meraëyö ie'pa a wës ye' wák ala'r a es. Ie'pa itökj be' ala'r skà kurmi, e'pa dör be' wák a. Erë ie'pa dör Efraín ena Manasés ëlpa, e' kuekj kã ñe' kak döraë ie'pa ulà a ñies. ⁷ Mik ye' manét Padán-aram e' demi Canaán dökettsatke Efrata, etã eë ñalã kï be' mì blënewã ye' yöki. Eë ye' tö ie' nu blë'waat Efrata ñalé kï. (I' ñe tã kã e' kiè Belén.)

⁸ Mik Jacob tö José ala'r sué etã ichakéitö:

—¿Sepa dör yi?

⁹ Ie' tö iiyté:

—I'pa dör ye' ala'r mé Skököl tö ye' a kã i' kï.

Etã iyé tö iché ia:

—Ie'pa tsúbitu ye' ska' as ye' er bua' chò ie'pa a.

¹⁰ Jacob kënewatke e' kuekj iwöbla kè wawëriã buaë. E' kuekj José tö ila'r patkëmi tsinet iyé o'mik. Etã Jacob tö italapa paklö'wé wöalattsé. ¹¹ E' ukuökj ichéitö José a:

—Ye' ibikeits tö ye' kè tö be' suëpaia, erë Skököl tö kawö mé ye' a be' ena be' ala'r suëie.

¹² Etã José tö ila'r skétsã iyé o'mik tã iwöëwa dò iskj iyé dalöioie. ¹³ E' ukuökj tã ila'r böl klö'wëwãitö iulã a. Efraín mí José ulà bua'kka, Manasés mí José ulà bakli'kka. Es itsëmiitö iyé ska'. Etã Efraín atë Jacob ulà bakli'kka, Manasés atë Jacob ulà bua'kka. ¹⁴ Erë Jacob ulà bua'kka mékã Efraín dur ie' ulà bakli'kka e' wökir kï. Eré e' dör alã tsirla. Etã iulã bakli'kka mékaitö Manasés dur ie' ulà bua'kka e' wökir kï. Eré e' dör alã kibi. Es Jacob ulã tsétkö wï'kè io'kë. ¹⁵ Etã ier bua' ché José a i' es: "As Skököl er buaë chò ala'r böl i' a këkraë.

Ye' yépa bak Abraham ena Isaac, e'pa bak Skököl e' dalöiök,

e' tö ye' kkö'nami kuaë dò ikkë tã.

Ie' tö ye' tsatké këkraë ýyi sulusi ulã a.

As ala'r i' wa kè ye' chöwa sulitane éna këkraë.

Ñies ye' yépa bak Abraham ena Isaac as e'pa kè chöwa sulitane éna këkraë.

As ala'r i' alör tajë kã ulitane kï."

¹⁷ Jacob ulà bua'kka mékã Efraín wökir kï, e' kè mène José a buaë. E' kuekj ie' tö iyé ulà bua'kka e' klö'wëwã mékã ilã kibi dör Manasés e' wökir kï. ¹⁸ E' dalewa ichéitö ia:

—¡A yéwö, kè idör es! I' dör alã kibi. Be' ulã bua'kka múkã i' wökir kï.

¹⁹ Erë iyé kè wã iöne es. Ie' tö iché ia:

—¡A alã, e' jcher ye' wã, e' jcher ye' wã! Ie' alördaë tajë, ie' döraë këképa tajë. Erë itsirla ék e' döraë këképa tajë shutë ikibi tsatã. Ñies ie' aleripa döraë kã tajë e' wakpaie.

²⁰ Es e' è diwö wa Jacob er buaë skà ché italapa a i' es:

—Mik Israel aleripa er buaë cheke ñi a etã ie'pa tö icheraë ñi a i' es: 'As Skököl er buaë chò be' a wës Efraín ena Manasés e'pa a er buaë yëne es.'

Es Jacob er buaë ché Efraín a, Manasés a imène, e' tsatã. ²¹ E' ukuökj tã José a ichéitö:

—Ye' duökewatke erë Skököl tö a' kkö'neraë. Ie' wa se' aleripa mirane Canaán wé se' yépa bak senuk eë. ²² Ye' tö kã bua'ie méat be' a ime'bakyö be' ëlpa a e' tsatã. Kã e' kiè Siquem. E' yé'ttsã ye' tö amorreowak ulã a ñippè wa.

Jacob tö ittë bata ché ila'r qos a

49 Jacob tö ila'r kié e' ska' tã ichéitö ie'pa a: "A' e' sköwã ye' o'mik. I' tköraë a' tã e' wã chekeyö a' a:

² "A ala'rla, a' e' sköwã tsinet ye' ttò ttsök, ye' dör a' yé. Ye' ttò ttsó.

³ "A Rubén, be' dör ye' alã kibi.

Be' dör ye' diché tsá e' alé.

Be' dalöiertã tajë, be' diché tã tajë be' ëlpa tsatã.

⁴ Erë i' ñe tã kè idör es.

Be' dör wës di' yöliie es kè iwöklör yës.

Be' tö ye' dalöseowã. Be' sene'kã ye' alaköl tã.

E' kuekj be' kè dalöierpaia wës ko'k es.

⁵ "Simeón ena Leví, e'pa dör ñi ëlpa;

ie'pa tabè tso' ñippoie è.

⁶ ¡Wé ie'pa e' dapa'uke eë ye' kè shkak!

Ie'pa tö wëpa kötulur kësik è kuekj.

Baka wë'ñe klökicha blublu e' télorakitö éanas.

⁷ Ie'pa kësik dör suluë ichökle

e' kuekj ie'pa kawö tköraë suluë.

¡Ye' tö ie'pa aleripa powerami senuk iëlpa malepa aleripa shuã wj a diã a!

⁸ "A Judá, be' ëlpa tö be' kikerakã tajë.

Be' bolökpa klö'wëwaraë be' tö ikuli' a,

es be' e' alörakã ie'pa kï.

Be' ëlpa ëkka e' wöörawa iskj be' dalöioie.

⁹ ¡A Judá, be' dör ye' alã!

Be' dör wës ma' name alã es.

Mik i' ttéitö tã ikaté one,

etã ie' e' wöëwa e' téwã iskj wës ma' name këchke es.

¿Yi dòmi ie' tsiriuk?

¹⁰ Judá aleripa döraë blu'paie tajë këkraë dò mik iblú chök de etã.

Blu' e' ttò iüteräë sulitane tö.

¹¹ Ie' tö iburro pupula muëke uva shuã.

Ñies idatsi' skuöke uva diö wa.

¹² Ie' wöbla dör daloloë uva diö tsatã.

Ie' kã dör saruruë baka tsu'diö tsatã.

¹³ "Zabulón serdaë dayë kkömik.

Eë tajë kanö irirke ese ké tso'.

E' kã kkö dörawã Sidón kkömik.

¹⁴ "Isacar dör wēs iyiwak tso' dali oie diché tã' tajë ese e' mùtër enuk iwé a es.

¹⁵ Mik ie' isué tò ká e' dör buaë sēnoie ñies enoie, etã' ie' tsjwō kī dali dekane kanēblök.

Ie' e' mēttsa kanēblök kanē mésoie, kè tkine e' kī.

¹⁶ "Dan ditséwō shuã s'shulirdaë buaë yēsýēsē wēs Israel aleripa e' ditséwō malepa es.

¹⁷ Dan dōraë wēs tkabè chók tso' ñalã kkò a tò kabaio kuë iklö a tã iwák brutane itsjwōkka ese es.

¹⁸ "¡A Jehová, ye' tso' be' panuk tò ye' tsãtkó!

¹⁹ "Gad ppök ñippökwa kpa dōraë tajë.

Erë ie' tò ie'pa pperaë, itötieraë.

²⁰ "Aser kã kī chké kata' buaë tskirdaë.

Ì wörke kōs e' dör buaë shutē mēne buaë blu'pa a.

²¹ "Neftalí dör wēs sulí alaki dur áie ala'rla tã'

bua'buuala ese es.

²² "José dör wēs burro kañiru suë dur di' tum kkömik es,

wēs burro pupula kañiru suë dur kã tukir kī es. †

²³ Kuaböt namēpa éna sulu iar,

ie' kī kuaböt uyérakitō kēsik wa.

²⁴ Erë ie' ulà diché darërë;

e' wa ie' wã ishkame' shurikar darërëë,

kè ulà shtrirtã'wã yēs.

Skëköl tò ie' a diché e' mé.

Skëköl e' dör Jacob Këköl e' diché tã' tajë.

Skëköl e' dör Israel aleripa kkö'nukwak.

Ie' tò Israel aleripa tsãtkeke.

²⁵ A José, be' yé e' Këköl tò be' kīmeke këkraë.

E' dör Skëköl Diché Tã' Ýi Ulitane Tsãta,

Ie' er buaë chōraë be' a.

Kãlī buaë patkeraë ie' tò be' daliwō kī.

Ñies be' a di' atdaë buaë ýök kī as be' dalikua talar buaë.

Be' aleripa alakōlpa ala'r dōraë tajë, ñies be' iyiwak dōraë tajë.

Es Skëköl er buaë chōraë be' a.

²⁶ Be' yé er buaë yé' be' a,

e' tkòkã ye' yé er buaë yé' ye' a e' tsãta.

Skëköl tò José shukit iëlpa shuã iwökirie,

e' a ie' er buaë chò michoë wēs kabata yöbië kè er-tã'wa es.

²⁷ "Benjamín dör wēs chichi kañiru kēsikie ese es;

bla'mi tã iyiwak ttéwãitō katè,

tsãlī tã ibata watiéwãitō."

²⁸ E'pa dör Israel ditséwōpa daiã itökī dökã dabom eyök kī böt (12), e' yépa tsã. Es ie'pa yé tò ie'pa a iché mik ie' tò ittè bata ché ie'pa a etã.

Jacob blēnewa

²⁹ Jacob tò iché ila'r wēpa a: "Ye' blërkewã e' kēwō dökewãtke. Mik ye' blēnewã, etã ye' nu blōwã ákuk a kã wé ye' yamipa nu blēne eë. Pō e' atē wēm kiè Efrón dör hititawak e' kã a. ³⁰ Kã e' atē Macpelá Mamré wōshaë. Kã e' atē Canaán. Kã e' ena ákuk e' watō'ttsã

† JOSÉ DÖR WÉS BURRO...KÁ TUKIR KÍ ES: Ñies hebreoie ttè e' mane'wēmisö i' es: a José dör wēs kal tskirke di' kkömik es; tkakã iké kköiëule e' mik buaë, ñies iwōrdaë tajë.

Efrón tò Abraham a as Abraham tò iyamipa nu blò eë.

³¹ Eë Abraham ena ilaköl Sara, ñies Isaac ena ilaköl Rebeca, e'pa nu blēne. Eë ye' tò ye' alaköl Lía, e' nu blè'wã ñies. ³² Kã e' ena ákuk e' watō' hititawak tò."

³³ Mik Jacob tò ttè e' kōs ché one etã ie' e' tēwãne ikã' kī tã iblēnewã miã idēütöpa itökī.

50 Etã José tò iyé nu paklō'wéwã wōalattséitō tã ijë tajë. ² E' ukuökī tã ie' tò egiptowak dör s'nu

kanéukwakpa e'pa kiè iyé nu kapeyökwa as kè inurwã. Etã es ikanewérakitō. ³ Ikanewérakitō dökã kã dabom tkëyök (40 días), ekkè kawō kiane ikanewoie e' kuëkī.

Egiptowak tò ischó eriaitsé kawō dökã dabom kuryök (70 días). ⁴ E' ukuökī tã José ttè Egipto blú kuëblupa tã, tã ichéitō ie'pa a:

—A' éna er bua' chak ye' a, e' tã a' yú ichök Egipto blú a ⁵ tò mik ye' yé duökewãtke, etã ie' tò ye' ka' ie' a ttè muk Skëköl wörkī tò inú blerawayō ákuk kane'at ie' wák tò atē Canaán e' a. E' kuëkī kawō mú ña ie' nu tso-

mi blèwã eë. Mik ye' iblèwã tã ye' dotkene.

⁶ Etã Egipto blú tò iüté:

—Be' yú be' yé nu blökwa wēs ie' tò be' a iki' es.

⁷ Etã José miã iyé nu blökwa. Egiptowak kuëblupa

kōs e'pa míyal ie' tã. ⁸ Jacob yamipa ekkã ena José yamipa ekkã ena iëlpa e'pa kōs mí ñies. Ie'pa ala'r ena

ie'pa iyiwak e'pa è atēat Gosen. ⁹ Ñies pè' mí tajë karreta kī ena kabaio kī. Es pè' mí tajë José tã. ¹⁰ Mik ie'pa

demi kã kiè Goren-ha-atad atē tsjnet di' Jordán diwō tskirke e' kker eë, etã eë ie'pa ulitane tò Jacob nu

wötërkewã e' kēwō tkō'wé dalò tajë wa. Eë José tò iyé eriaitsé dökã kã kul.

¹¹ Mik canaánwak serke eë, e'pa tò Jacob nu wötërke-wã kēwō tkō'wé e' sué, etã ie'pa tò iché: "Mokī egiptowak tò s'nu wötërkewã e' kēwō tkō'wéke dalò tajë wa." E' kuëkī kã e' kiè mékã ie'pa tò Abel-Misraim. †† Kã e' atē tsjnet di' kiè Jordán e' kkömik.

¹² Es Jacob ala'r tò iyé nu kanewé wēs ie' tò iyé' ie'pa a es. ¹³ Ie'pa wã inú mítsër Canaán iblèwãrakitō ákuk yöule Abraham wã iyamipa pöie e' a. E' atē Macpelá. E' watō'ttsã hititawak kiè Efrón tò Abraham a. Kã e' atē Mamré wōshaë. ¹⁴ Mik José dēütō nu blēne one, etã ie' bite'ane Egipto. Ie' èlpa ena pè' ulitane mīne ie' tã e'pa

kōs biteyalne ie' tã.

¹⁵ Jacob blēnewã e' ukuökī tã José èlpa tò ibikeitsé: "Isalema José éna sulu se' arke. Ì kōs wamblè' se' tò ie' kī e' skéie se' we'ikeraëitō." ¹⁶ E' kuëkī ie'pa ttè mémi ie' a: "Kã be' yé blèrwã, ¹⁷ etã ie' tò sa' a iché tò ichó be' a: "Í kōs suluë wamblè' sa' tò be' kī, e' olo'yó sa' kī. E' kuëkī sa' kköchò be' a tò e' olo'yó sa' kī. Sa' tò be' yé e' Këköl dalöieke e' kuëkī."

¹⁸ Etã iëlpa demi biyö e' demi José a, etã ie' ié siarë. ¹⁹ Etã iëlpa demi iwökī. Ie'pa wōéwa dö iškī idalöioie tã ichérakitō:

—I' sa' de be' wörkī. Sa' dör be' kanè mēsopa.

¹⁹ Etã ie' tò ie'pa iüté:

José èlpa suanékane ie' yöki

¹⁵ Jacob blēnewã e' ukuökī tã José èlpa tò ibikeitsé: "Isalema José éna sulu se' arke. Ì kōs wamblè' se' tò ie' kī e' skéie se' we'ikeraëitō." ¹⁶ E' kuëkī ie'pa ttè mémi ie' a: "Kã be' yé blèrwã, ¹⁷ etã ie' tò sa' a iché tò ichó be' a: "Í kōs suluë wamblè' sa' tò be' kī, e' olo'yó sa' kī. E' kuëkī sa' kköchò be' a tò e' olo'yó sa' kī. Sa' tò be' yé e' Këköl dalöieke e' kuëkī."

¹⁸ Etã iëlpa demi biyö e' demi José a, etã ie' ié siarë. ¹⁹ Etã iëlpa demi iwökī. Ie'pa wōéwa dö iškī idalöioie tã ichérakitō:

—I' sa' de be' wörkī. Sa' dör be' kanè mēsopa.

¹⁹ Etã ie' tò ie'pa iüté:

¹⁹ Etã ie' tò ie'pa iüté:

¹⁹ Etã ie' tò ie'pa iüté:

†† ABEL-MIZRAIM: Hebreoie kã kiè e' wã kiane ché a egiptowak schó eriaitsé.

—Kè a' suanuk. Ye' kè a' shulinuk Skèköl skéie. ²⁰ A' íyi sulu bikeits wamblè ye' kī, erè e' mane'wéttsane Skèköl tò buaè se' kī. E' wa tajè pè' tsatkène i'ñe tã. ²¹ E' kuəkī kè a' suanuk. Chkewö meraëyö a' a' ena a' ala'r kōs a'.

Es ie' tò ie'pa a' iché er buaè wa. E' tò ie'pa ttsë'wéne buaè.

José blënewa

²² José ena iyé alikpö yamipa e'pa sene'ia Egipto. Ie' sene' dōka duas cien eyök kī dabom eyök (110). ²³ Ie' tò

ilà Efraín talapa e' ala'r suéia. Ñies ie' tò ilà Manasés e' alà kiè Maquir e' ala'r suéia.

²⁴ Ká et tã ie' tò iché iëlpa a': "Ye' duökewa e' kéwö kianeia tsir. Erè Skèköl wák tò a' kīmeraë. Ie' tò a' yelurdaë ká i' kī. Ká yè'bakitö mè Abraham a' ena Isaac a' ena Jacob a' a' a' tsemiraëitö." ²⁵ Etã ie' tò iëlpa kié as ie'pa ttè mù ie' a' Skèköl wörkj. Ie' tò ie'pa a' iché: "Skèköl tò a' yerattsa ká i' kī. Mik e' tka, etã ye' sik tso' blëule e' tsúmi e' tã."

²⁶ Mik ie' blënewa Egipto, etã ie' kī duas de cien eyök kī dabom eyök (110). Ie' nu kapeyanewa as kè inurwa e' iënewa s'nu kélkuö a'.

Éxodo

Yëkkuò i' kiè si'kuaie , e' wà kiane chè Kām sa' tō yëkkuò i' mane'ù seraḡ se'ie, ishābōts maneg' sa' tō dō capítulo 20.21. Ì maneg' sa' tō e' blatëule mañat tsjní. Et tsjní e' dör capítulo et dō capítulo dabom eyök kí skel (1-15). Iët tsjní e' dör capítulo dabom eyök kí teröl dō capítulo dabom eyök kí pàköl (16-18). Ibata ék tsjní e' dör capítulo dabom eyök kí suljtu dō capítulo dabom böyök (19-20).

Et tsjní e' tō se' a ipakè tō ì bak Israel aleripa tã ie'pa mĩa Egipto e' tsãtkök ketba yöki e' ukuöki. Kewe ie'pa kawö tka buaë Egipto. Ie'pa ena ie'pa iyiwak alöne tajë. Kã tka tajë tã egiptowak suanëmi dö' Israel aleripa e' alòkã ie'pa kí. E' kueki ie'pa tō Israel aleripa sué suluë tã iwe'ikérakitö siḡrë. Ie'pa kërakitö kanëblök darërëë kè patuë-tã'. Erë Skëköl tō ie'pa weirke e' sué tã wëm kékãitö eköl ie'pa yöktsã egiptowak ulà a. Wëm e' kiè Moisés, e' è tō yëkkuò i' kit. Skëköl e' kka'yë' ie' a tã iwák kiè yë'itö ia. E' ukuöki tã ipatkéitö Israel aleripa yöktsã Egipto. Moisés tō iché Egipto blú a tō Israel aleripa ómine. Erë Egipto blú kè éna Skëköl ttò iütak. E' kueki Skëköl tō egiptowak we'iké siḡrë tsãkië ie' diché tajë wa. E' wa ie' tō ikkaché ie'pa a ena Israel aleripa a tō yi dör ie'. Skëköl tō Israel aleripa tsãtkée yéttsã Egipto ie' diché tajë wa, e' wa ie'pa de ie' ichaie ena ie' de ie'pa Këkölíe. Ie'pa yënëttsã Egipto e' kèwö tkö'uk ie' tō ie'pa patké duas bit ekkë.

Iët tsjní e' tō se' a ipakè tō wës Skëköl tō ie'pa wëttsë' ena ie'pa kime'itö shköktkô kã sir poë wé kè yi sërky' eë. Eré ie'pa tō ie' tsiriwé tajë kabene wa, erë ie' tō ie'pa tié ena ie'pa tsãtkéitö ibolökpa yöki er bua' wa.

Ibata ék tsjní e' tō se' a ipakè tō Skëköl ena Israel aleripa ttè me' ñi a. Mik ie'pa de Sinaí kébata a, etã ie' tō ittè dalöiëno mé ie'pa a dökã dabop. Ie' tō iché ie'pa a tō ie'pa tō ie' ttè dalöiëno e' qos iüté buaë, e' tã ie'pa döraë ie' wák icha chókíe ena ie'pa a ie' er buaë chöraë kã malepa wakpa tsãtã.

Israel aleripa tso' Egipto e'pa weine tajë

1 Israel kiè ñies Jacob e' ala'r dë'mi Egipto ie' tã, e'pa qos yamipa tã'. Ie'pa kiè Rubén, Simeón, Leví, Judá, Isacar, Zabulón, Benjamín, Dan, Neftalí, Gad ena Aser. ⁵ Jacob yamipa mine ie' tã Egipto e'pa dökã dabom kuryök (70) seraḡ. Erë José, e' tso'tke Egipto kewe iyamipa yöki.

⁶ Kawö tka tajë, etã José ena iëlpa blërulune. Ñies iyamipa dë'mi Egipto ie'pa tã, e'pa qos blërulune së. ⁷ Erë Israel aleripa alöne tajë, e' kueki ie'pa de diché tã' tajë. Ie'pa tso' Egipto wa'ñe.

⁸ E' ukuöki tã blu' ské tkënekã eköl e' kè wã José pakè jcher. Ie' tō iché egiptowak a: ⁹ "Ye' ttò ttsó. Israel aleripa dör tajë. Ie'pa diché tkòkã se' diché tsãtã, dö' ie'pa e' alòkã se' kí. ¹⁰ Mik se' bolökpa ñippòmí se' tã, e' tã dö' ie'pa ñi wöiökã se' ppök se' bolökpa tã, tã es imi'miyal se' yöki. E' kueki se' tō ibikeitsó bua'iewã tō wës se' tō ie'pa wöklö'wëmi as kè ikí alör tajë."

¹¹ E' kueki egiptowak tō iwökirpa patké Israel aleripa we'ikök kanë darërë wa as ieriyardak. Ie'pa tō ikérak kã yuök böt chkwö dapa'woie Egipto blú a. Kã e' kiè Pitón ena Ramsés. ¹² Israel aleripa we'ikeke ie'pa tō siḡrë, erë ikí alörkerak tajë. E' kueki egiptowak suarke tajë ie'pa yöki.

¹³ Egiptowak tō ie'pa ké kanëblök kësik wa. ¹⁴ E' tō ie'pa eriwé tajë. Ikérakitö skauchka yuök shtrót shtrót u yuoie. Ñies ikérakitö kanëblök kañikã kanë ulitane uk. Es Israel aleripa qos we'ikérakitö siḡrë. ¹⁵ E' kíie tã Egipto blú tté alakölpa kiè Sifrá ena Puvá e'pa tã. Ie'pa

dör hebreowak † alakölpa alà kyrke e' kanéykwakpa.

Ie' tō iché ie'pa a:

¹⁶ —Mik a' tō hebreowak alakölpa alà kyrke, e' kaneweke, etã isaú ži iwák dör? Iwák wëm e' tã ittówã. Iwák dör alaköl, e' tã imúat, kè ittarwã.

¹⁷ Erë alakölpa e'pa tō Skëköl dalöieta'. E' kueki ie'pa kè wã Egipto blú ttò iütëne wës itö iché es. Ie'pa ala'r wëpa méat ttsë'ka. ¹⁸ Etã Egipto blú tō ie'pa kiére tã ichéitö iḡrak:

—žIók a' tō iwamblé es? žIók a' tō ala'rla wëpa e' méat ttsë'ka?

¹⁹ Ie'pa tō iüté:

—Hebreowak alakölpa kè alà kyr wës egiptowak alakölpa es. Ie'pa alakölpa dör darërë. Ie'pa alà kyr bet buaë. Mik sa' demi, etã ie'pa alà kynetke.

²⁰ Es Israel aleripa kí alonëmi tajë. Ie'pa diché kí iërke tajë. Sifrá ena Puvá e'pa tō Skëköl dalöieta'. E' kueki Skëköl tō ie'pa kímé, ala'r méitö ie'pa a tajë.

²² Etã Egipto blú tō ikuëblupa ulitane a kawö mé tō hebreowak ala'rla wëpa kyne qos e' ómi di' kí. Alaköl-pala è múat.

Moisés kyne'

2 E' kèwö ska' tã wëm eköl dör Leví aleri, e' senéwã alaköl dör Leví aleri ñies ese tã. ² Etã ie' alà skã kékã e' dör wëm. Etã imi tō isué tō alala buaala, e' kueki ibléwãitö dō si' mañat. ³ Mik imi kè a ilà blëneia, etã ie' kkó yulé et, patié buaë kiöchka tso' chkuã'chkuã ese wa as kè a di' tkòwã. E' ukuöki tã alala iéwãitö kkó

† HEBREOWAK: E' kiè ñies a Israel aleripa.

a, méreitö di' kiè Nilo e' kkömik kākō tso' e' shuā. ⁴ Etā alala kutā e' duésēr kamiē ikí sauk tō wēs idömi.

⁵ E' ukuökj tã Egipto blú e' alà busi mĩa kuök di' a. E' dalewa tayēpa tso' ie' wā ikanē mēsopaie e'pa shkō iēter ákitō kj. Etā ie' tō kkó sué kākō shuā. Ikanē mēsopa eköl patkémiiitō itsukbitu. ⁶ Etā ie' tō ikkókékā tã isué tō alala wēm a'riā eköl e' ijuke. Ie' isué er siarē wa tã ichéitō:

—Bébēla i' dör hebreowak.

⁷ E' wōshā bebēla kutā de tã ichéitō iā:

—¿Be' kī ikiane tō ye' mi' tayē hebreowak yulök eköl be' a alala sē kkō'noie as itala'ütō itsu' wa?

⁸ Etā Egipto blú alà busi tō iüté:

—Be' yú iyulök.

Etā bebēla kutā mĩa imi yulök tã idebitu iwā. ⁹ Etā Egipto blú alà busi tō iché alà mi a:

—Alà i' tsúmi kkō'nú ña tala'ú ña buaē. Ye' tō be' patueke ikí. Etā imi wā ilà mitsēr tala'wē. ¹⁰ Mik alà de bērie, etā imi wā ibitetsērne Egipto blú alà busi a. Etā ie' tō iklö'wē wēs ie' alà ekka es. Ikiè mékaitō Moisés. † Ie' tō iché:

—Ye' tō iyé'ttsā di' a.

E' kuēkj ie' tō ikiè mékā es.

Moisés tso' Egipto e' tkashkar

¹¹ Moisés kibinegne. Kā et tã ie' mĩa iyamipa hebreowak, e'pa pakök. Etā ie' tō isué tō iyamipa weirke siarē kanēblök darērē. Etā ie' isué tō egiptowak eköl tso' iyami hebreowak eköl e' ppök siarē. ¹² Etā ie' ká sué ká wa'ñe. Kè ie' wā yi sune. E' dalewa ie' tō egiptowak e' ttéwā inú wötéwā ie' tō ttsā'wō a. ¹³ Bule es tã ie' skā e' yétttsā, etā ie' isué tō hebreowak bōl tso' ñip-pök ñitā. Ie' tō ieköl tso' eköl ppök, e' a iché:

—¿Iók be' tso' be' yami ppök?

¹⁴ Etā hebreowak e' tō iüté:

—¿Yi tō be' tkékā sa' wōkirie sa' shylökwakie? ¿Be' tso' ye' bikeitsök ttéwā wēs egiptowak köt-wābō es?

Mik ttē e' ttsé Moisés tō, etā e' tō ie' suawé. Ie' ibikeitsé: "Ie'pa wā ijchēnewā tō ye' tō egiptowak köt-wā." ¹⁵ Mik e' jchēnewā Egipto blú wā, etā ie' tō Moisés ttök-wā patké. Erē Moisés tkashkar ie' yökj, mĩa senuk ká kiè Madián eē. Eē ie' e' tkére di' tum biule kkömik.

¹⁶ Kā e' a sacerdote †† sērke eköl kiè Reuel. E' alà busipa dōkā kul. E' diwō wa alà busipa e'pa dē'bitu di' chkök kulē a mē iyé iyiwak a yē. ¹⁷ Etā iyiwak kkō'nuk-wakpa skā wēpa debitu busipa trē'wēmi. Etā Moisés e' kékā e' tō busipa tsátkée. Etā ie' tō di' mé iyiwak a.

¹⁸ Mik ie'pa demine iyé ska', etā iyé tō ie'pa a ichaké:

—¿I wa i'ñe a' dene bet?

¹⁹ Ie'pa tō iüté:

—Egiptowak eköl tō sa' tsátkée iyiwak kkō'nukwakpa ulā a. Ie' di' yétttsā mé iyiwak a.

²⁰ Iyé tō iché iā:

—¿Wé wēm e'? ¿Iók a' iméat ekörla? A' yú itsukbitu as ichkō se' tã.

† MOISÉS: Hebreoie s'kiè e' wā kiane chē a iyēulettsā. †† SACERDOTE: Kè se' wā ijchēr yēsýsē tō sacerdote wése e' dör, erē kè idör wēs i'ñe itso' es.

²¹ Es Moisés e' tséat senuk wēm e' ska'. E' ukuökj tã Reuel tō ilà busi kiè Séfora, e' mé Moisés a sēnowaie itā. ²² Etā Moisés alà kékā eköl kiè mékaitō Guersón † wā chéitō: Ká i' kī ye' dör o'ka.

²³ Dwas tka tajē, etā Egipto blú blēnewā. Erē Israel aleripa kköchökeiā tajē kēkraē kanē darērēē kuēkj. Ie'pa kköchöke tajē e' ttsé Skököl tō. ²⁴ Ttē me'bak ie' tō Abraham a ena Isaac a ena Jacob a e' wā tsá detke kanewē. E' kuēkj ie' tō ibikeitsé tō Israel aleripa kimer-aēyō i' tã. ²⁵ Ie' tō ie'pa sué tã ie' éna iane tō i tköke ie'pa tã.

Skököl tō Moisés patké Israel aleripa tsátkök

3 Ká et tã Moisés tso' inuāki Jetró, †† e' iyiwak kkō'nuk. Inuāki kanēblöke sacerdoteie Madián. E' dalewa ie' wā inuāki iyiwak mitsēr ká sir po, e' jaisēt, demi Skököl kēbata kiè Horeb †† eē. ² Etā eē Jehová biyöchökwak bua'ie e' e' kkachéwā ie' a bö' wörkueie tajē kal tsir elka shuā. Moisés tō isuéwā bua'ie tã isué tō kal wöbatsekā tajē bö'ie, erē kè iñarwa. ³ Etā Moisés tō ibikeitsé: "¿Wī dör i? Ye' mí isauk i kuēkj kal wī kè ñarwa."

⁴ Mik Jehová tō isué tō Moisés dökewatke tsjnet bö' ñarke e' o'mik isauk, etā Skököl tō ichaké:

—¡A Moisés! ¡A Moisés!

Moisés tō iüté:

—¿I?

⁵ Etā Skököl tō iché iā:

—Kè be' dök-wā tsjnet. Wé be' dur e' ké dör bats'er, e' kuēkj be' klökkuö yótttsā. ⁶ Ye' dör be' yé e' Kököl ena be' yépa bak ká iaiāē kiè Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Kököl.

Moisés suane Skököl saukwā, e' kuēkj ie' e' wö-pabakéwā. ⁷ Erē Jehová tō iché iā:

—Ye' isué tō wépa dör ye' icha tso' Egipto e'pa weirke siarē. Ie'pa kköchöke tajē ikanē wōkirpa ulā a e' ttséyō. Ye' wā ijchēr buaē tō iweirkerak siarē. ⁸ E' kuēkj ye' dē'ttsā ie'pa tsátkök egiptowak ulā a. Ye' tō ie'pa yer-attsā ká e' kī. Ye' wā ie'pa mirāē ká tajē buaē ese kī. Ká e' kī íyi ulitane tskir buaē, iwā wör buaē shütē. ††† Ká e' kī pē' tso' tajē. E'pa ditséwōpa dör canaánwak, hitawak, amorreowak, fereseowak, heveowak, ena je-buseowak. ⁹ Ittsó, ye' tō Israel aleripa kköchöke e' ttsé.

Ye' tō isué tō egiptowak tō ie'pa we'ikeke siarē. ¹⁰ E' kuēkj ye' tso' be' patkök Egipto blú ska' Israel aleripa dör ye' icha e'pa yökulur Egipto a. Be' yú Egipto.

¹¹ Erē Moisés tō iché ie' a:

—¿Yi ye' dör e' dōwami Egipto blú wörkj Israel aleripa yökulur ie' ulā a?

¹² Ie' tō iüté:

—Be' kè mi'pa ekörla. Ye' tso' be' tã be' kīmuk. Mik be' tō Israel aleripa yélur Egipto a, etā a' tō ye' dalöier-

‡ GUERSÓN: Hebreoie s'kiè e' wā kiane chē a ká bānet wakpa. †† JETRÓ: E' dör Moisés nuāki. Ie' kiè ñies Reuel ena Hobab. †† HOREB: E' kiè ñies Sinaí. ††† KÁ E' KÍ ÍYI ULITANE TSKIR BUAÉ, IWÁ WÖR BUAÉ SHÜTE: Ttē e' dör Hebreoie i' es: Wé baka tsu'diö ena bul alí shköke di'ie.

aë kabata i' ki. E' wa be' wä ijcherdaë tö ye' wák tö be' patkë'.

¹³ Erë Moisés tö ie' iüté:

—Dö' ye' mía tã ye' tö ichè ie'pa a: "A' yépa bak iaiäë e' Këköl tö ye' patkë' a' tsatkök." Dö' ie'pa tö ye' a ichakè: "¿Ima e' kiè?", e' tã çì chëmi ye' tö ie'pa a?

¹⁴ Etã ie' tö iüté:

—Ye' dö'r yi tso'tke e'. Ichó ie'pa a tö Ye' Tso'tke e' tö ye' patké a' ska'.

¹⁵ Skëköl tö ikí ché Moisés a:

—Ñies ttè i' chó Israel aleripa a: 'Se' yépa bak ká iaiäë kiè Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këköl kiè Jehová † e' tö ye' patké a' tsatkök.' Ttè e' chó ie'pa a. Ye' kiè dö'r Jehová i' dö'r ye' wák kiè këkraë. Kiè i' wa ye' kirdaë aishkuö tã këkraë. ¹⁶ Be' yú Israel aleripa kuëblupa dapa'uk tã ttè i' ichó ie'pa a: 'Jehová, dö'r se' yépa bak ká iaiäë kiè Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Këköl e' e' kkayé' ye' a tã ye' a iyë'itö tö ie' tö a' weirke siarë egiptowak ulà a' e' sué. ¹⁷ Ñies ye' a iyë'itö tö a' tsatkeraëitö egiptowak tso' a' we'ikök e'pa ulà a. Ie' wä a' miraë ká buaë ese ki. Ká e' ki íyí ulitane tskir buaë, iwà wör buaë shütë. Ká e' wakpa ditsëwöpa dö'r canaánwak, hititawak, amorreowak, fereseowak, heveowak, ena jebuseowak.' Ttè e' chó ie'pa a. ¹⁸ Israel aleripa kuëblupa tö be' ttò tseraë tã be' yú ie'pa tã Egipto blú ska' tã ttè i' chó ie' a: 'Jehová dö'r hebreowak Këköl, e' dë'bitü sa' wöki. E' kuëki sa' ómi ká mañat shkar ekkë wé kè yi kü' ese ska' iyiwak ña'uk Jehová dö'r sa' Këköl e' dalöioie.' Ttè e' chó ie' a. ¹⁹ Erë ye' wä ijcher buaë tö ie' kè tö ie'pa a kawö e' mepa éanas. Ye' kawötã ie'pa yöktsã ye' diché tajë e' wa. ²⁰ E' kuëki ye' diché tajë e' kkacher-aëyö egiptowak a. Ì wëraëyö ie'pa shüã e' tö ie'pa tki-wëraë. E' wa ie'pa we'ikeraëyö siarë. E' ukuökí tã Egipto blú tö Israel aleripa erami as imi'yal. ²¹ Ñies ye' tö egiptowak keraë ie'pa dalöiök tajë. E' kuëki mik a' e' yökettã Egipto a, etã a' kè minuk ulà wöchka. ²² Israel aleripa e' alakölpã kôs e'pa tö íyí yöule inukölchka wa ö orochka wa ö datsi' ese kak kieraë egiptowak alakölpã serke bänet ö iserkerak Israel aleripa u a esepa a, e' kôs ieraë a' ala'r tö. Es a' tö íyí bua'buã tso' tajë Egipto e' yerattã ie'pa ulà a.

⁴ Erë Moisés tö iüté:

—Ie'pa kè tö ye' ttò klö'wëpa. Kè itö ye' ttò iytepa. Ie'pa tö ye' a icheraë: "Jehová kè dë'bitü be' ska'."

² Etã Skëköl Jehová tö ie' a ichaké:

—¿Ì a'tser be' wä ulà a?

Moisés tö iüté:

—Ye' shko kéli.

³ Jehová tö iché iã:

—¿Iuyómi jski!

Etã Moisés tö iuyémi jski. E' wöshã tã ishko kéli yö-nane tkabèie. Moisés e' skéu iyökí bet ⁴ erë Jehová tö iché iã:

—¿Iklö'úwã ikirë bata a ulà wa!

Etã Moisés tö iklö'wëwã etã imiãne shko kéliie.

⁵ Etã Jehová tö iché iã:

—Mik be' dene Egipto, etã be' tö iú es as ie'pa tö iklö'ú mokí tö ye' dö'r a' yépa bak ká iaiäë kiè Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Këköl e' e' kkaché be' a. ⁶ I' tã be' ulà tiúwã be' batsí' a.

Etã Moisés ulà tiéwã ibatsí' a. Mik ie' ulà yéttsã, etã ie' isué tö iwölinekã saruruë duè kiè lepra e' wä. ⁷ Etã Skëköl tö iché iã:

—Be' ulà skà tiúwãne be' batsí' a.

Etã Moisés tö iwé es. Mik ie' ulà yéttsãne, etã ie' ulà buanene buaë. ⁸ E' ukuökí tã Skëköl tö iché iã:

—¿Ì kkachéyö be' a kewe e' kè klönerak iwã, ñies ie'pa kè wã be' ttò iütëne, e' tã iët skà ú. Isalema e' klö'wëmi ie'pa tö. ⁹ Erë e' kôs wa ie'pa kè wã be' ttò klöne be' ttò iütëne e' tã di' chkókã di' kibi a e' tóttã ká sí ki. Mik e' ténettã ká sí ki etã di' miãraë péie.

¹⁰ Moisés tö iüté:

—¿Ayëwë! ¿A ye' Këköl! Ye' siãrãla, kè tto buaë. E' kè dö'r í'ñe ème be' ttöke ye' tã etã. Es ye' wák dër ká iai-äë. Ye' ttò énaë. Ye' kè a' s'iyütër buaë.

¹¹ Erë Jehová tö iüté:

—¿Yí tö a' a' kkö méat? Ye' wák tö a' méat kè tto ö kè kukuö wattsër. Ñies a' wöbla kè wawër ö a' wöbla wawër e' kôs méat ye' wák tö a' a. ¹² E' kuëki be' yú. Mik be' ttöke, etã ye' tso' be' tã. Ì kiane ye' ki tö be' tö ichè, e' kkacheraë ye' tö be' a.

¹³ Erë Moisés tö iché iã:

—¿A këkëpa! Ye' kköchö be' a tö o'ka patkómi ye' skéie.

¹⁴ Etã Jehová ulunekã ie' ki tã ichéitö iã:

—E'ma be' èl Aarón dö'r Leví aleri ¿ima e' bikeitsè be' tö? Ye' wä ijcher tö ie' ttò buaë. Ie' tso'tke ñalã ki datse be' ska'. Mik ie' tö be' sué, etã e' tö ie' ttsë'wëmi buaë. ¹⁵ Ì kôs chak be' éna e' kôs chó Aarón a as ie' tö ichöne. Ye' wák tö a' bö! kimeräë as a' ttò buaë. Ì kiane ye' ki tö a' tö iwé e' kkacheraë ye' tö a' a. ¹⁶ Aarón ttöraë be' skéie. Ie' döraë be' ttekölie wës be' dö'r ye' tteköl es. Ì cheke ye' tö be' a e' cherane be' tö ie' a tã e' cherane ie' tö a' yamipa a. ¹⁷ Shko kéli së tsúmi. E' wa ì kè or yi a ese wëraëbö. Ie'pa wökrardawã iweblök.

Moisés miãne Egipto

¹⁸ E' ukuökí tã Moisés miãne inuãki, Jetró ska' tã ichéitö iã:

—Kawö mú ña. Ye' kawötã shkökmine Egipto ye' yamipa sauk tö itso'iarak ttsë'ka.

Etã Jetró tö iüté:

—Èkëkë. Be' shkó wöbla wa.

¹⁹ Moisés tso'ia Madián, etã Jehová tö iché iã:

—Yi ki be' kiarke ttëwã Egipto, e'pa blërulune. Kè ì dalö tã'ia be' ki eë. E' kuëki be' yúne Egipto.

²⁰ Etã Moisés tö ilaköl ena ila'r tkékã burro ki tã imiãl Egipto. Ie' wä Skëköl shko kéli dami ulà a.

²¹ Jehová tö ie' a' iché:

—Mik be' demi Egipto, etã ye' tö diché me'bak be' a ì kè or yi a ese wöie, e' wakaneú kröröë Egipto blú wörkj. Erë ye' tö ie' a' er suluë meraë as kè ie' tö Israel aleripa ömine. ²² Etã ttè i' chó ie' a: 'Jehová tö iché be' a: Israel aleripa dö'r wës ye' alà wëm tsã es. ²³ Ye' tö be' a

† JEHOVÁ: Hebreoie kiè e' wì dö'r a ye' tso'tke.

ichétke tō ie'pa ómine as imi'yalne ye' kíkōkka. Erē be' kē wā ie'pa a kawō mēne as imi'yal. E' kuēki be' alā wēm tsā e' tterawayō. Ttē e' chó ie' a.

²⁴ Moisés ena iyamipa minia ñalā kī etā wé ie'pa kapōkerō ñalā kī, eē Jehovahā debitū Moisés ska' ittōkwa. ²⁵ Erē Moisés alakōl Séfora e' tō ák di'diē klō'wéwa e' wa ilā tottola kkuōlit tēe tsir. E' kkuōlit takla pé wa ie' tō Moisés klō patiē tā ichéitō Moisés a: "Mokī be' tso'ia ye' wēmie pé i' wa."

²⁶ Etā Jehovahā tō Moisés émi. (Séfora tō ilā tottola kkuōlit tēe tsir e' kuēki ie' tō iché Moisés a tō "be' tso'ia ye' wēmie pé i' wa.")

²⁷ Etā Jehovahā tō Aarón a iché: "Be' yú Moisés ñalé yulök wé kē yi serku' eē." Aarón míā Moisés ñalé yulök tā ie' ikué Skékōl kébata a. Eē ishke'wéitō wōalattsē wa. ²⁸ Etā ì kōs chōk Jehovahā tō Moisés patkē', e' pakéne Moisés tō Aarón a. Ñies ì kē or yi a ese kkeyē' Jehovahā tō Moisés a wawē e' kōs pakéneitō Aarón a.

²⁹ E' ukuōkī tā ie'pa bōl míyal Israel aleripa kuēblupa dapa'ukka kapaokōk ie'pa tā. ³⁰ Ì kōs yē' Jehovahā tō Moisés a e' pakéne Aarón tō Israel aleripa kuēblupa a. Ñies ì kē or yi a ese kkeyē' Jehovahā tō Moisés a e' kōs wé Moisés tō Israel aleripa ulitane wōrkī.

³¹ Israel aleripa tō Aarón ttē klō'wé. Mik ie'pa éna iane tō Jehovahā éna ie'pa dalērke, ñies tō ie'pa weirke siarē e' suéitō, etā ie'pa e' wōéwa iskī ie' dalōiök.

Moisés ena Aarón tté Egipto blú tā

5 E' ukuōkī tā Moisés ena Aarón míyal Egipto blú ska' tā ichéitō ia:

—Jehová dōr Israel aleripa e' Kékōl, e' tō iché be' a tō ie'pa dōr ie' icha. Ie'pa ómi as imi'yal wé kē yi serku' eē kawō tkō'uk ie' dalōioie.

² Erē Egipto blú tō iüté:

—¿Yi dōr Jehovahā? Ye' kē wā ie' sūule. Ye' kē kawōtā ie' ttō iütök. Ye' kē kawōtā Israel aleripa ökmi. E' kuēki kē ye' tō Israel aleripa epami.

³ Etā ie'pa tō iché:

—Hebreowak Kékōl e' dē'bitū sa' wōkī. E' kuēki sa' ó-mi ká mañat shkar ekkē wé kē yi ku' ese ska' iyiwak ña'uk sa' Kékōl Jehovahā e' a idalōioie dō' ie' tō sa' wōmēttsā duōkwā duē a ö tabē a.

⁴ Erē Egipto blú tō iüté:

—A Moisés. A Aarón. ¿Íók a' kī ie'pa kiane wōklō'wé ikanē a? ¡A' ena a' yamipa yúshka kanēblök!

⁵ Ñies Egipto blú tō iché ie'pa a:

—I'ñe tā Israel aleripa tso' tajē ká i' kī, etā ¿wēs a' kī ikiane tō ie'pa kē kanēblōiā?

⁶ E' diwō wa Egipto blú tō iché ikanē wōkirpa a:

⁷ —Tala'chka kōsi e' kē tsarbitūia Israel aleripa a ska'uchka shtrót shtrót yuoie wēs se' tō ikanewērō es. As ie'pa wápa mi' itsuk. ⁸ Erē ikōrak iyuök kōs kēkraē iyuekerakitō ekkē, kē wōarwa yēs. Ie'pa bikēnak ē tajē, e' kuēki ie'pa arkerak: '¡Mishka iyiwak ña'uk se' Kékōl a!' ⁹ Ie'pa kī kō kanēblök darērēē. Kanē mú ie'pa a tajē as kē itō kachē iütō.

¹⁰ Etā ikanē wōkirpa míyal tā ichéitōrak Israel aleripa a: —Egipto blu' tō kawō mé tō kē a' a tala'chka kōsi

tsarbitūia. ¹¹ I'ñe tā a' wakpa kawōtā iyulök wé a' ikué, e'ma eē itsúbitū. Erē a' kawōtā iyuök kōs a' iyueke kenet ekkē, kē wōarwa.

¹² Etā Israel aleripa míā Egipto ká wa'ñe kachka èse yulök tala'chka skéie. ¹³ Kanē wōkirpa tō ikérak kanēblök kēsik wa tā ichekerakitō ie'pa a kēkraē: "A' tō iyuök kōs a' tō iyueke kenet mik sa' tō tala'chka mekeiā a' a ekkē." ¹⁴ Egiptowak tō Israel aleripa wēlepa me'ka ñi wōkirie. E'pa ppeke egiptowak tō tsa' bata wa tā ichekerakitō ie'pa a:

—¿I' kuēki a' kē wā iyōne chki ena i'ñe wēs kenet es?

¹⁵ Etā Israel aleripa kanē wōkirpa míyal kkōchök Egipto blú wōā. Ie'pa tō iché ia:

—A kēkēpa. ¿I' kuēki be' tō be' kanē mēsopa we'ikē es? ¹⁶ Tala'chka kē mēneiā sa' a, erē ie'pa kī ikiane tō sa' tō iyuē kōs sa' a tala'chka merkeiā tā iyörke ekkē. Ie'pa tō sa' kē kanēblök kēsik wa. Ñies sa' ppekeitō siarē. ¡A kēkēpa, be' wakpa iane iwii!

¹⁷ Egipto blú tō ie'pa iüté:

—¡A' dōr bikēwakpa wōchka! E' kuēki a' icheke kēkraē: "¡Mishka ká bānet iyiwak ña'uk Jehovahā a!" ¹⁸ ¡A' yúshka kanēblök! Eré kē tala'chka kōsi merku'ia a' a, erē a' kawōtā iyuök kōs kenet a' tō iyueke ekkē.

¹⁹ Mik Israel aleripa kanē wōkirpa a iyēne tō ie'pa kawōtā iyuök kēkraē kōs iyuekerakitō kenet ekkē, etā ie'pa eriane tajē. ²⁰ Ie'pa e' yélur Egipto blú ska' de wé Moisés ena Aarón tso' ie'pa panuk eē. ²¹ Ie'pa tō iché iarak:

—¿I' wamblé a' tō sa' kī e' kuēki as Jehovahā tō a' we'ikō. Egipto blú ena ikuēblupa e'pa éna sa' ar suluē. A' iane iwii. E' dōr wēs a' wakpa tō tabē mé ie'pa a as sa' ttōwā ie'pa tō es.

Moisés kkōché Skékōl a

²² Etā Moisés tō iché Jehovahā a:

—A Jehovahā. ¿Íók be' tō Israel aleripa we'ikeke siarē? ¿Íók be' tō ye' patkē'bitū iē? ²³ Mik ye' dē'bitū ttōk Egipto blú tā' be' ttō wa, etā ie' tō wēpa dōr be' icha e'pa kī we'iké siarē. Dō ikkē tā iweirkeiā iwák sūē. Erē be' kē wā ì one yēs ie'pa tsatkoie.

6 Etā Jehovahā tō ie' iüté:

—Kukuie bö isuēraē tō wēs ye' tō Egipto blú we'ikeraē. Ye' diché tajē e' wa ye' tō ie' keraē ie'pa ökmi. Ye' diché wa ye' tō ie' keraē ie'pa patkōkmi iká kī.

Skékōl tō Moisés skà patkémine Egipto blú ska'

² Ñies Skékōl tō iché Moisés a:

—Ye' dōr Jehovahā. ³ Mikā ye' e' kkeyē' Abraham a ena Isaac a ena Jacob a, etā ye' iché tō ye' dōr Skékōl Diché Tā' Ýyi Ulitane Tsātā e'. Erē ye' kiē Jehovahā, e' kē yēne ye' wā ie'pa a. ⁴ Ye' tō ttē me' ie'pa a. Ye' tō iyē'at ie'pa a tō ká kiē Canaán e' merayō a' aleripa a. Eē ie'pa bak senuk wēs o'ka ká es. ⁵ I'ñe ye' wā ijcher tō ie'pa weirke siarē. Egiptowak tō ie'pa keke kanēblök darērēē kēsik wa. E' kuēki ttē me'bak ye' tō ie'pa a e' wawēkeyō i'ñe tā. ⁶ E' kuēki be' yú ichök ie'pa a tō ye' dōr Jehovahā. Egiptowak tō a' we'ikeke siarē kanē darērēē wa, e' kōs ulā a

a' yerattsä ye' tö. Ye' tö egiptowak we'ikeraë siarë ye' diché tajë e' wa. Es a' tsatkeräë ye' tö egiptowak ulà a. ⁷Ye' tö a' kló'weraë ye' ichapaie. Ye' döraë a' Kéköl. A' wä ijcherdaë tö ye' dö'r Jehovahá. Ye' dö'r a' Kéköl. A' wä ijcherdaë tö ye' tö a' yè'lur egiptowak bak a' we'ikök kanë darërëë wa e' ulà a. ⁸Ye' wä a' miraë ká muk ye' kablë' Abraham, Isaac ena Jacob e'pa a eë. Ká e' meraë ye' tö a' a. E' atdaë a' a. Ye' dö'r Jehovahá e' tö iché es.

⁹Etä Moisés tö ttë e' skà chéne Israel aleripa a. Erë ie'pa eriarke tajë kanë darërë kuëkí. E' kuëkí ie'pa kè wä ittö iütëne. ¹⁰Etä Jehovahá tö iché Moisés a:

¹¹—Be' yú ichök Egipto blú a tö kəwö mú ye' ichapa a e' yöktsä Egipto a.

¹²Erë Moisés tö Jehovahá iüté:

—Israel aleripa kè tö ye' ttö iütë, etä zəwəs Egipto blú ye' ttö iütëmi? Ye' kè tto buaë.

¹³Etä Jehovahá tö Moisés ena Aarón e'pa patkémi ichök Israel aleripa a ena Egipto blú a tö "Jehová tö sa' patké Israel aleripa yökulur Egipto."

Moisés ena Aarón ditséwöpa

¹⁴I' dö'r Moisés ena Aarón ditséwö datse iyëpa wa:

Rubén e' dö'r Jacob alà wëm tsá, e' ala'r dö'r Hanoc, Falú, Hesrón ena Carmí. Ditséwöpa datse ie'pa wa e'pa kəs dö'r Rubén aleripa.

¹⁵Simeón ala'r wëpa dö'r Jemuel, Jamín, Óhad, Jaquín, Sóhar ena Saúl. Saúl mì dö'r cananeawak. Ditséwöpa datse ie'pa wa e'pa kəs dö'r Simeón aleripa.

¹⁶Leví sene' duas döká cien eyök kí dabom mañayök kí kul (137). I'pa dö'r ila'r wëpa ikibi ék dò ibata ék: Guersón, Quehat, ena Merarí. ¹⁷Guersón ala'r wëpa dö'r Libní ena Simí. ¹⁸Quehat sene' duas cien eyök kí dabom mañayök kí mañat (133). Ie' ala'r wëpa dö'r Amram, Ishar, Hebrón ena Usiel. ¹⁹Merarí ala'r wëpa dö'r Mahli ena Musí. Ditséwöpa datse ie'pa wa e'pa kəs dö'r Leví aleripa.

²⁰Amram sene'wä iyëchke kiè Jocabed e' tã. E' dö'r Moisés ena Aarón mì. Amram sene' duas cien eyök kí dabom mañayök kí kul (137).

²¹Ishar ala'r wëpa dö'r Coré, Néfeg ena Zicrí.

²²Uziel ala'r wëpa dö'r Misael, Elsafán ena Sitrí.

²³Aarón sene'wä alaköl kiè Eliseba e' tã. E' dö'r Aminadab alà busi ena Nahasón kutà. E' ala'r wëpa kiè Nadab, Abihú, Eleasar ena Itamar.

²⁴Coré ala'r wëpa dö'r Asur, Elcaná ena Abiasaf. Ditséwöpa datse ie'pa wa e'pa kəs dö'r Coré aleripa.

²⁵Eleasar dö'r Aarón alà, e' sene'wä Futiel alà busi tã. E' alà kune kiè Finees. E'pa kəs datse iyé tsá kiè Leví e' wa.

²⁶Aarón ena Moisés e'pa patké' Jehovahá tö Israel aleripa yökulur Egipto a dapaulekə wəs ñippökwa'kpa tajë e' dapa'ù es. ²⁷Aarón ena Moisés e'pa ut Egipto blú tã as ie' tö kəwö mù ie'pa a Israel aleripa yöktsarak Egipto a.

Aarón tté Egipto blú tã Moisés skéie

²⁸Mik Jehovahá tté Moisés tso' Egipto e' tã, ²⁹etä ichéitö ia:

—Ye' dö'r Jehovahá. Ì kəs chekeyö be' a e' skà chónë Egipto blú a.

³⁰Erë Moisés iüté:

—A Jehovahá, ye' kè tto buaë, etä zəwəs Egipto blú ye' ttö iütëmi?

7 Etä Jehovahá tö iché Moisés a:

—Ye' ttö tso'. Be' èl Aarón ttöraë Egipto blú tã be' skéie wəs ye' ttekölpä ttöke ye' skéie es. ²Ì kəs chekeyö be' a, e' cherane be' tö Aarón a tã Aarón tö icherane Egipto blú a as ie' tö kəwö mù a' a Israel aleripa yöktsarak Egipto a. ³Erë ye' tö Egipto blú er darë'wəkewä. Ì kè or yi a ese wərayö Egipto ye' diché tajë e' wä kkachöie. Ie'pa wökrardawä isa'uk. ⁴Egipto blú kè tö a' ttö iütëpa. Erë ye' tö egiptowak we'ikeraë siarë ye' diché tajë e' wa. Es ye' tö Israel aleripa yer-alur. Ie'pa dö'r ye' a wəs ñippökwa'kpa tso' tajë es. Ie'pa dö'r ye' icha. ⁵Egiptowak we'ikéyö siarë ye' diché tajë wa ñies Israel aleripa yéttsayö e' ukuökí tã egiptowak tö isuëraë tö mokíe ye' dö'r Jehovahá.

⁶Moisés ena Aarón e'pa tö iwakanewé wəs Jehovahá tö iché ie'pa a es. ⁷Mik ie'pa tté Egipto blú tã etä Moisés kí duas tso' dabom paryök (80). Aarón kí duas tso' dabom paryök kí mañat (83).

Aarón shko kéli yönane tkabèie

⁸Jehová tö iché Moisés ena Aarón a:

⁹—Egipto blu' tö a' a iché: 'Ì kè or yi a ese ú', e' tã ichó Aarón a tö ishko kéli iuyómi iski as iyönar tkabèie Egipto blú wörki.

¹⁰Etä Moisés ena Aarón míä Egipto blú ska' etä ie'pa iwé wəs Jehovahá tö iché ie'pa a es. Aarón tö ishko kéli uyémi iski Egipto blú ena ikuëblupa e'pa wörki tã iyö-nane tkabèie. ¹¹Etä Egipto blú tö wëpa wä iyi jcher tajë ena ie'pa awápa esepa tsuk patké. Ie'pa tö ikanewé ñi suë isiwé wa. ¹²Ie'pa shko kéli uyémi iski ñies tã iyö-nane ñies tkabèie. Erë Aarón shko kéli tö Egipto shko kéli katéwarak saraq. ¹³Erë Egipto blú er téwä darërëë wəs Jehovahá tö iyë' es. Ie' kè wä ie'pa ttö iütëne yës.

Jehová tö di' yuéé péie

¹⁴E' ukuökí tã Jehovahá tö iché Moisés a:

—Egipto blu' er téwä darërëë. Kè ie' éna Israel aleripa akmine. ¹⁵Bule bla'mi mik ie' míä di'kka, etä be' yú ttök ie' tã. Ie' panú di'kka. Shko kéli yönane tkabèie e' kéli tsúmi. ¹⁶Ie' a ichó: 'Jehová dö'r hebreowak Kéköl, e' tö ye' patké ichók be' a tö ie' ala'r ómine as imi'rak ie' kíkókka ká wé kí kè yi serku' eë. Ikké tã kam bö ie' ttö iütö yës.' ¹⁷E' kuëkí Jehovahá tö ye' patké ichök be' a: 'Ire' bö isuëraë tö mokí ie' dö'r Jehovahá. Mik ye' tö di' ppé shko kéli a'tser ye' wä e' wa, etä di' miäraë pé wöchka. ¹⁸Nima duölurdaë. Di' alaburdaká suluë. Egiptowak kè a di' e' yanuk, tajë ie'pa dako'wəkaraëitö.'

¹⁹Ñies Jehovahá tö iché Moisés a:

—Ichó Aarón a tö ie' shko kéli klö'ú tã ikókã di' kôs tso' ie'pa wã yè ese tsãkã. Di'la, batsöri, di' wöblë, di' bló tso' ese kôs tsãkã ie' ulà kókã as imi'a péie. ¡Es imi-araë pé wöchka di' bló ulitane yöule kal wa ö ák wa ese a!

²⁰ Etã Moisés ena Aarón iwakanewé wës Jehová tö iché ie'pa a es. Aarón tö ishko kéli kékã e' wa di' ppéitö Egipto blú ena ikuëblupa wöshãë. Etã di' kôs ekkë míã péie. ²¹ Nima kôs duolur. Di' alanewã suluë kè yar egiptowak a. ¡Kã wa'ñe di' míã pé wöchka!

²² Erë egiptowak awápa tö iwé ñies isiwé wa. E' kuëkí Egipto blú er téwã wës Jehová tö iyë' es. Ie' kè wã Moisés ena Aarón ttò iütëne yës. ²³ Ie' míãne iu a. Kè tkine íyi kôs kí. ²⁴ Egiptowak kôs kè a di' yar e' kuëkí ie'pa tö di' wöblë bié di' kkömik di' manene yottsãie.

Jehová tö egiptowak we'iké siarë bukuë' wa

²⁵ Jehová tö di' kiè Nilo e' suluo'wã e' kí kã de kul, etã ie' tö iché Moisés a:

8 —Be' yú Egipto blú ska' tã ichó iã: 'Jehová tö ye' patké ichök be' a i' es: Ye' ichapa ómine as imi' ye' dalöiök. ² Kè be' tö ie'pa èmi, e' tã ye' tö bukuë' alöwërakã tajë a' kã kí a' we'ikoie. ³ Di' Nilo a bukuë' alördaë tajë shytëë. E' e' yöralur di' a mirawã be' u a. Idörawã wëshkë wé be' kapöke eë, be' ka' kí. Ñies idörawã be' kuëblupa u a ena be' yamipa kôs e'pa u a. Ie' tiyrawã wé a' ulöke ese a ena wé a' pan wötuöke ese kôs a. ⁴ Bukuë' urdakã be' kí ena be' kuëblupa kí ena kôs be' kã wakpa tso' e'pa kí.'

⁵ Etã Jehová tö Moisés a iché:

—Ichó Aarón a tö ie' ulà ena ie' shko kéli kókã di' kibi ena di' tsitsir ena batsöri kôs ekkë tsãkã as bukuë' döka di' a Egipto kôs wã iökã.

⁶ Aarón tö ishko kéli kékã Egipto di' kôs tsãkã. Etã Egipto kã wa'ñe bukuë' alönekã tajë. ⁷ Erë egiptowak awápa tö iwé ñi süë isiwé wa. Ie'pa tö bukuë' alöwëkã ñies. ⁸ E' ukuökí tã Egipto blú tö Moisés ena Aarón e'pa tsük patké tã ichéitö ie'pa a:

—A' tö ikió Jehová a tö bukuë' yólur ye' kí ena ye' kã wakpa kôs kí ñies. E' yéluritö etã ye' tö a' yamipa émi-mi as imi' iyiwak ña'uk Jehová dalöioie.

⁹ Etã Moisés tö Egipto blú iüté:

—Ichó ñã tö ¿Mik be' kí ikiane tö ye' tö ikiè Jehová a be' kí ena be' kuëblupa kí ena be' kã wakpa kôs kí as bukuë' kè tö a' tsiriwëia tã iãtdaë di' è a?

¹⁰ Egipto blú iüté:

—Ikió Jehová a bule.

Etã Moisés tö iché ie' a:

—E' wã tköraë wës be' kí ikiane es as be' wã ijcher tö kè yi dör wës sa' Këköl Jehová es. ¹¹ Bukuë' e' yölurdane be' u a atdaë di' è a. Kè itö be' tsiriwëpaia. Ñies be' kuëblupa ena be' kã wakpa kôs kè tsiriwëpaiaitö.

¹² Etã Moisés ena Aarón e' yéttã Egipto blú wöwa. E' ukuökí tã Moisés ikié Jehová a tö bukuë' patké'bitü Egipto blú kí e' trë'úmi ie' yökí. ¹³ Etã Jehová tö iwakanewé wës Moisés tö ikié iã es. Bukuë' tso' egiptowak u a iupamik u'rki e' kôs duolur. ¹⁴ Egiptowak tö bukuë' nu kôs shtë dapa'wé tajë. E' nu alabunekã su-

luë kã e' kôs a. ¹⁵ Erë mik Egipto blú tö isué tö ie' tsatkëne bukuë' ulà a, etã ier téwãne darërëë wës Jehová tö iyë' es. Kè ie' wã Moisés ena Aarón ttò iütëne.

Mulu'shwak patké tajë Jehová tö ie'pa kí

¹⁶ E' ukuökí tã Jehová tö iché Moisés a:

—Ichó Aarón a tö ie' shko kéli kókã siwã kí e' wa iyök po ppó as imi'a mulu'shwakie Egipto wa'ñe.

¹⁷ Etã iwakanewërakitö es. Aarón tö shko kéli kékã tã iyök po ppéitö iwa etã iyök po tso' Egipto wa'ñe e' míã mulu'shwakie e' iënekã se' kí ñies iyiwak kôs kí. ¹⁸ Egiptowak awápa ima'wé mulu'shwak alöyukkã isiwé wa, erë kè iwã yöne ie'pa a. E' dalewa mulu'shwak iënekã tajë ie'pa kí ñies iyiwak kí. ¹⁹ Etã iwépa tö iché Egipto blú a:

—¡I' dör Skëköl kanè mokí!

Erë ie' er téwã darërë wës Jehová tö iyë' es. Kè ie' wã ie'pa ttò iütëne.

Ó iékã tajë Skëköl tö ie'pa kí

²⁰ E' ukuökí tã, Jehová tö iché Moisés a:

—Bule bla'mi Egipto blú mi'ke di'kka, e' kuëkí be' e' kókã bla'mi tã be' yú ñi kükwã itã. Ichó ie' a: 'Jehová tö ye' patké ichök be' a i' es: Ye' ichapa ómine as imi' ye' kíkökkã. ²¹ Kè be' tö ie'pa èmine, e' tã ye' tö ó tajë patkeraë be' kí ena be' kuëblupa kí ena kôs be' kã wakpa tso' e'pa kí. Ó iërdakã egiptowak u kôs ekkë kí dö iyök kí. ²² Mik e' wã de a' kí, etã ó patkeraëyö a' è kí. Wé ye' ichapa serke Gosen eë ó kè suëpasö yës. Es be' éna iarmi tö mokí ye' dör Jehová, e' durse kã i' kí. ²³ Be' kã wakpa e'pa è we'ikeraë ie' tö. Erë ye' ichapa kè we'ikepayö. E' wã tköraë bule.'

²⁴ Es Jehová tö iwakanewé. Ó dettsã chkaie Egipto blú u a ena ikuëblupa u a ñies Egipto wa'ñe e' a. Ó tö Egipto kã kôs klö'wëwã se, sulu'wëwã yës.

²⁵ Etã Egipto blú tö Moisés ena Aarón tsük patké tã ichéitö ie'pa a:

—A' yú, e'ma a' Këköl a iyiwak ña'uk. Erë kè a' e' yökulur Egipto a.

²⁶ Moisés tö iüté:

—Kè e' dör buaë es. Sa' iyiwak ña'wëke sa' tö sa' Këköl Jehová e' a, e' dör iyiwak dalöieke a' tö skëkölie ese. A' tö sa' sué iyiwak ese ña'uk, e' tã a' tö sa' ttëwãmi ák wa. ²⁷ Sa' kawötã shkök dö kã mañat dö wé kè yi serku' ese ska'. Eë sa' tö iyiwak ña'wëke sa' Këköl Jehová a wës kawö méatitö sa' a es.

²⁸ Egipto blú tö iché:

—A' kè mine kamië shytë, e' tã ye' tö a' èmimirak wé kè yi serku' ese ska', iyiwak ña'uk a' Këköl Jehová e' a. A' Këköl Jehová a ikió ye' kí.

²⁹ Moisés tö iüté:

—Mik ye' e' yéttã íe, etã ye' míã Jehová a ikiök be' kí as ó pormi be' yökí ena be' kuëblupa yökí ena be' kã wakpa kôs e'pa yökí. Erë kè be' tö sa' kítö'ukia. Kè be' tö Israel aleripa wöklö'uk as imi' iyiwak ña'uk Jehová a.

³⁰ Mik Moisés e' yéttã Egipto blú wöwa, etã ie' ikié Jehová a. ³¹ Etã Jehová tö iwé wës Moisés tö ikié ie' a

es. Es ó po'wémiitö Egipto blú yökí ena ikuęblupa yökí ena iká wakpa kôs e'pa yökí. Kê ó atęia etkla wë'ia.
 32 Erë Egipto blú ęr skà tęwáne darërëë. Kê ie' wá Israel aleripa anemi.

Jehová tò egiptowak iyywak ttélur

9 E' ukuökí tã Jehová tò iché Moisés a:
 —Be' yú ttök Egipto blú tã, tã ichó ia: 'Jehová dör hebreowak Kéköl, e' tò ichè i' es: Ye' ichapa ómine as imi' ye' kíkókka. 2 Be' kè tò ie'pa èmine, be' tò ie'pa wöklö'wëkeia, 3 e' tã ye' tò duè mekaraë be' iyywak kôs e' kí ye' diché tajë wa. Be' kabaio, be' burro, be' kameio, be' baka ena be' obeja ekkë kôs duölurdaë. 4 Erë Israel aleripa iyywak ulitane kè duöpalur etö wë'ia. Es ye' tò ikkcheraë tò ie'pa dör ye' ichapa.'
 5 Etã Jehová tò ikéwö méwã i' es:
 —E' kôs weraëyö bule.
 6 Bule es tã Jehová tò iwé. Egiptowak iyywak kôs e' duolur. Erë Israel aleripa icha kè du'wã etö wë'ia.
 7 Egipto blú tò Israel aleripa icha sauk patké etã ie' isué tò mokí Israel aleripa icha kè du'wã etö wë'ia. Erë ie' ęr kítęwã darërëë. Kê ie' wá Israel aleripa a kawö mène as imi'rak.

Jehová tò duè mékã egiptowak kí skuëkie

8 E' ukuökí tã Jehová tò iché Moisés ena Aarón a:
 —Muluchka tso' bö'kkö a e' klö'ú tã as Moisés tò iyyö siwã kí Egipto blú wörki. 9 Muluchka e' po ardaë Egipto kôs e' kí. E' tskirdane ie'pa kí skuëkie ñies iyywak kí.
 10 Etã Moisés ena Aarón muluchka klö'wé bö'kkö a tã imia Egipto blú ska' tã e' wörki Moisés tò muluchka uyé siwã kí. Etã egiptowak mik imonekã skuëkie. Ñies iyywak kôs mik imonekã skuëkie. 11 Egipto awápa kí skuëk tskinekã tajë wës imalepa es, e' kuęki ie'pa kè dë' Moisés wörki. 12 Erë Jehová tò Egipto blú ęr darë'wéwã as kè itö Moisés ena Aarón ttö iütö wës ie' tò iyë' es.

Mò wösi sęsęë ese patké Jehová tò egiptowak kí

13 E' ukuökí tã Jehová tò iché Moisés a:
 —Be' e' kókã bule bla'mi etã be' yú Egipto blú a ichök: 'Jehová dör hebreowak Kéköl, e' tò ichè be' a i' es: Ye' ichapa ómi as imi'rak ye' kíkókka. 14 Kê be' wã ye' ttö iytëne i' tã, e' tã ye' tò íyi sulusi kôs patkeraë be' kí ena be' kuęblupa kí ena a' wakpa kôs e' kí. Es be' wã ijcherdaë tò kè yi kú ye' tsatã kã wa'ñe. 15 Ye' mú kí ikiane, e'ma ye' tò íyi sulusi me'kabak be' kí ena be' yamipa ulitane kí a' eukwa kã i' kí. 16 Erë ye' wã be' tso'ia tssé'ka as be' tò ye' diché tajë e' saù, ñies as yi dör ye' e' tté pakar kã wa'ñe. 17 Erë be' ęr dör suluë kekraë. Kê bö ye' ichapa Israel aleripa émi. 18 Bule ikkë mò wösi sęsęë ese patkeraëyö a' kí tajë. E' dardaë tajë a' kí tkókã kęnet idarke Egipto e' tsatã. 19 Mò wösi ardaë e' tò a' tso' u'rkí ena a' iyywak kôs tso' kañikã e' ttémilur sę. E' kuęki a' iyywak ena i' kôs tso' a' wã kañikã e' blök patkó u dikia as itsatkër.'

20 Etã Egipto blú kuęblupa węlepa suane Jehová ttö yökí. E'pa tò iyywak blé, ñies ikanè mėsopa blé u dikia.
 21 Erë imalepa kè wã Jehová ttö klöne, e'pa tò icha méat u'rkí. 22 Etã Jehová tò Moisés a iché:

—Be' ulà kókã siwã kí as mò wösi sęsęë ese dar tajë Egipto kôs a. E' ardaë ie'pa kí ena iyywak kí ñies idaliwö tso'rak iwã e' kí.
 23 Mik Moisés tò shko kéli kékã siwã kí, etã Jehová tò alá bla'wé tajë wöñawéitö tajë döttsã íyök kí etã mò wösi sęsęë ákwöie e' patkéitö Egipto kôs a. 24 Es Jehová tò mò wösi sęsęë ese patké tajë Egipto kã wa'ñe a. Etã mò wösi ese darke tajë ena kã wöñarke tajë, kè iwök-lörtã'. Kè yi wã e' sşule yës Egipto. 25 Etã mò wösi e' bitęshka tajë i' kôs tso' kã áie a e' kí, se' kí ena iyywak kí ñies. Dalí kuá kôs pęluritö sulu'węluritö. Kal tso' kã wa'ñe e' ulà jchërolone. 26 Erë kã kië Gosen, wé Israel aleripa sęrke, e' a' mò wösi kè dane yës.

27 Etã Egipto blú tò Moisés ena Aarón tsuk patké tã ichéitö ia:

—Ire' yö isué tò ye' e' wamblé suluë. Jehová e' ttè dör mokjë. Etã ye' ena ye' kã wakpa sa' iane iwiië. 28 Tajë alá blarke ñies mò wösi darke tajë e' kè dalë'ttseneia sa' a. Jehová a ikió tò iwöklö'üne, e' tã ye' tò a' ekemi. Kê yö a' wöklö'wëia.

29 Etã Moisés tò iüté:

—Ye' e' yéttsã kã i' a tã bet ye' ikieke Jehová a, etã mò wösi ena alá wöñarke kôs e' wöklördawã as be' wã ijcher tò Jehová dör kã wa'ñe e' wák. 30 Erë ye' wã ijcher buaë tò be' ena be' kuęblupa kam tò Sa' Kéköl Jehová e' dalöiö.

31 Etã daliwö kië lino e' tso' wörkuaie ena cebada e' wö ta'tke, e' kuęki iweinewa sę. 32 Erë daliwö kië trigo ena centeno, kè e' dë' wës kam iwörkua bur e' kuęki.

33 Mik Moisés e' yéttsã kã e' a' miã bánet, etã eę ie' tò ikié Jehová a. Etã bet tã mò wösi kè daneia ñies kã kè wöñaneia. Kalí tajë e' kè yëneia. 34 Mik Egipto blú tò isué tò kalí kè yërku'ia, mò wösi kè darku'ia ena alá kè blarku'ia, etã ie' e' wambléne suluë. Kê ie' è ęr darë'newã ñies ikuęblupa. 35 Es Egipto blú ęr téwã darërëë. Kê iwã Israel aleripa a kawö mène as imi'yal wës Jehová tò iyë'ia Moisés ttè wa es.

Jehová tò ditski patké tajë Egipto

10 E' ukuökí tã Jehová tò Moisés a iché:
 —Be' yúne Egipto blú ska'. Ye' tò ie' ena ikuęblupa ęr téwã darërëë as ie'pa tò isaù tò ye' diché tajë, e' wa i' kè ęr yi a ese wë ye' tò tajë. 2 Ye' tò ie'pa ęr téwã darërëë as be' tò ipakö be' ala' a ena be' talapa a tò wës egiptowak we'ikéyö ñies wës i' kè ęr yi a ese wéyö tajë ie'pa wörki. Es a' ulitane wã ijcher tò ye' dör Jehová.

3 Etã Moisés ena Aarón miyal Egipto blú ska' etã ichéitö ia:

—Jehová dör hebreowak Kéköl, e' tò ichè i' es: "¿Mik be' tò ye' ttö dalösewemirö? Ye' ichapa ómi as imi' ye' kíkókka. 4 Kê be' tò ie'pa èmi bule, e' tã ditski patkeraëyö a' kã kí. 5 Ditski tò a' kã wã ierawã tajë, kè a' íyök ulat wëneia. A' daliwö bata méat mò wösi tò e' kôs kat-

erawaitö yës. Nies kal ulitane katerawaitö seraä. ⁶ Nies ditski dörawa tajë be' u qos a ena be' kuëblupa u a ena egiptowak qos u a. İyï i'se kè sşule a' yëpa bak ká iaiäe e'pa wä ie'pa tsá dë'bitü ká i' kï dö ikkë tã!"

Moisés tté one tã ie' e' wötrée tã imía. ⁷ E' bet tã Egipto blú kuëblupa tö iché iblú a:

—İ Mik tã wëm e' kè tö se' we'ikëia? A blu', ie'pa ömi ie'pa Këköl dör Jehovahá, e' kïkökka. A blu', ¿be' kè wä isune tö se' ká sulunewatke seraä?

⁸ Etä Egipto blú tö Moisés ena Aarón tsük patkéne etã ichéitö ia:

—A' yúshka Jehovahá dör a' Këköl, e' kïkökka. Erë keweie a' tö ye' a' ichó tö ¿a' wënepa è mi'ke?

⁹ Moisés tö iüté:

—Sa' kawöta shkökmi sekka. Sa' kawö tajë tkö'uke Jehovahá a. E' kuëki sa' ala'r ena sa' kékëpa, e'pa qos kawö-tã shkökmi. Nies sa' obeja qos ena sa' baka qos e' mi'ke sa' wä.

¹⁰ Etä Egipto blú tö iché ia:

—İwënewa wöshak tö a' erbiköke suluë ye' kï! ¿İma a' erbikö tö Jehovahá tö a' kïmëmi as ye' tö a' ömi a' alakölpäe ena a' ala'rë? ¹¹ Kè iwamblërpa es. A' wëpa kibineone esepa è yú Jehovahá kïkökka es a' kï ikiane e' kuëki.

Etä Egipto blú tö ie'pa tsükmi ké ie' yöki. ¹² Erë Jehovahá tö iché Moisés a:

—Be' ulä kóka Egipto kï as ditski bitü Egipto qos wä iökka ñies dalikua bata méat mò wösi tö e' qos katök-wa.

¹³ Etä Moisés tö ishko kéli kékã Egipto kï etã Jehovahá tö siwã' patkébitü diwö tsirke e' kke Egipto qos kï ñie nañeë. Bule es bla'mi tã siwã' wä ditski debitü. ¹⁴ Ditski tö Egipto ká qos e' wä iéwã tajë. Ekkë kè sşule yi wä ká iaiäe es kè yi tö isupaiãne. ¹⁵ Es ditski dapanekã ká qos ekkë kï. Kè a' iyök ulat tã'ia. Dalí kuá ena kalwö e' qos bata méat mò wösi tö e' katélur ditski tö yës. Egipto qos a' kãkõ qos kal kò qos e' kè a'teia yës.

¹⁶ E' bet tã Egipto blú tö Moisés ena Aarón e'pa tsük patké tã iché ia:

—Ye' e' wamblé sulu a' Këköl dör Jehovahá e' kï ñies a' kï. ¹⁷ Ye' kköchö a' a' i'ñe è tö a' tö e' olo'yó ye' kï. İkió a' Këköl dör Jehovahá e' a' ye' kï tö ditski è trë'ülur ye' kï as kè sa' duölur.

¹⁸ Moisés e' yéttsã Egipto blú u a' tã bet ikiéitö Jehovahá a. ¹⁹ Etä Jehovahá tö siwã' e' wötréene tsikka darërë e' wä ditski mítser anene dayë kië Dayë Mat, e' kï. Etä ditski kè a'te yës Egipto. ²⁰ Erë Jehovahá tö Egipto blú er sulu téwãne darërëë. İe' kè wä Israel aleripa a' kawö mène as imi'rak.

Jehová tö kã ttsettseë patké Egipto kï

²¹ Etä Jehovahá tö Moisés a' iché:

—Be' ulä kóka siwã' kï as ká tterwã ttsettseë shütëë.

²² Etä Moisés ulä kékã etã ká ttenewã miã ttsettseë Egipto ká wa'ñe kï dökã ká mañat. ²³ Kè yi wä iyami şerke tsinet e' sşune yës. Kè yi a' e' yënuksã wé itkër ee dökã ká mañat. Erë Israel aleripa u a, ee je' ká olo tso' dalölö.

²⁴ Etä Egipto blú tö Moisés tsük patké tã iché ia:

—A' yúshka Jehovahá kïkökka. A' ala'r qos tsúmi. Erë a' obeja ena a' baka e' qos muat.

²⁵ Etä Moisés tö iüté:

—Au. Be' kawöta kawö muk sa' a' sa' iyiwak tsükmi ña'wë sa' Këköl dör Jehovahá e' a' idalöioie. ²⁶ E' kïie tã sa' icha qos, e' michoë sa' wakpa wä. Sa' iyiwak shushteke sa' tö ña'wë sa' Këköl Jehovahá a' ikïkokaie. Kam sa' dömi ee etã kè sa' wä ijcher iyiwak isie ètö kiane sa' kï ña'wë Jehovahá a. E' kuëki kè sa' tö sa' iyiwak mepaat yës.

²⁷ Etä Jehovahá tö Egipto blú er sulu téwã darërëë. E' kuëki ie' kè wä kawö mène Israel aleripa a' as imi'rak.

²⁸ E' kïie tã Egipto blú tö iché Moisés a:

—Be' e' yöttşã ië. Be' e' kkö'nú ye' yöki. Be' dene ye' şauk, e' tã be' duörawã.

²⁹ Etä Moisés tö iüté:

—Buaë bö iché es. Kè ye' dë'iane be' şauk.

Ala'r wëpa kibi esepa duöralur e' biyöché Moisés tö

11 E' ukuökï tã Jehovahá tö iché Moisés a:

—Ye' tö Egipto blú ena egiptowak ulitane e' bata we'ikekeia. E' ukuökï tã Egipto blú tö a' erami, e' kïie ie' wák tö a' ulitane uyerattşã da'ãie ikã kï. ² Etä ichó Israel aleripa ulitane a, wëpa ena alakölpa tö İyi yöule orochka wa ena inukölchka wa, ese kak kió egiptowak şerke ie'pa pamik esepa a.

³ Etä Jehovahá tö egiptowak ké Israel aleripa dalöiök tajë. Egipto blú kuëblupa ena egiptowak ulitane e'pa tö iklö'wë tö Moisés dör kékëpa tajë.

⁴ Etä Moisés tö iché Egipto blú a:

—Jehová tö iché i' es: Ká şaböts nañewe ye' mi'ke Egipto qos a. ⁵ Ala'r wëpa kibipa e' qos duöralur. Egipto blú tso' s'wökirie e' alä wëm kibi duörawã, ñies egiptowak malepa icha qos dö s'siãrëpa tso'rak iwã iyiwö woie esepa icha duöralur ñies. Nies iyiwak uru alä wë'ñe kibi ese qos duöralur. ⁶ Sulitane İyuräe tajë Egipto qos a. Kè ese ttsëule yi wä es, ñies kè yi tö ese ttepaia es. ⁷ Erë Israel aleripa şuã kè chichi isie arpa yës se' wöã ena iyiwak wöã. Es a' wä ijcherdaë tö ye' dör Jehovahá e' tso' Israel aleripa kïmuk, erë egiptowak we'ikök ye' tso'.

⁸ Etä Moisés tö ikï ché ia:

—Be' kuëblupa qos döraë ye' ska', etã ie'pa e' tkörawã kuchë kï ye' wörki tã ikköchörarak ye' a: 'Be' yúshka. Be' yamipa tso' qos be' tã e'pa tsúmirak ñies.'

Etä Moisés ulune tajë e' yéttsã Egipto blú wörki. ⁹ E' ukuökï tã Jehovahá tö iché Moisés a:

—Egipto blu' kè tö a' ttö iütëpa as ye' tö i kè or yi a ese kï ü tajë Egipto.

¹⁰ İyi ekkë qos wé Moisés ena Aarón tö Egipto blú wörki, erë Jehovahá tö ie' er darë'wëwã as kè itö ittö iütö. E' kuëki ie' kè wä kawö mène Israel aleripa a' as imi'yal.

Israel aleripa tsatkëne e' këwö

12 Jehovahá tö iché Moisés ena Aarón tso' Egipto e'pa a:

²“Si' i' dōraē a' a' duas si' tsawe kēkraē. ³ Israel aleripa ulitane a' ichō: 'Si' i' e' diwō dabop (10) etā u bitkue ekkē wakpa tō obeja ö chibo ese wēñe pupula yulō etō katē ila'r tā. ⁴ U wakpa wēlepa kē dōr tajē, kē a' chke ekkē katarwā, e' tā ie'pa tō iyamipa tso' iupamik esepa kiō chkök ie'pa tā ñitā kōs iwakpa dōkā ekkē ena kōs ie'pa a' ikatar ekkē. ⁵ Obeja ö chibo wēñe bua'buā, kē kī ì sulu ku' kī duas tso' ek ese yulō etō. ⁶ E' blō. Si' i' e' diwō de dabop kī tkēl (14) e' tsālī etā a' wā iyiwak tso' blēule ese ttō u a' u a'. ⁷ E' ukuōkī tā a' tō iklō'ū tā u wē a' tō ikateke, e' wēkkō kātke pati'ūkā a' tō ipē wa. ⁸ Kā e' nañewe chke e' katō katuule bö' a' ár bacha'bacha tā ñies pan kē yöule iwölöwōkā wa, ese tā. ⁹ Kē ikatar aki ena paliule elkela wē'ia. Ichkà kōs, iwōkir, ikla'tska, ena iñattse e' kōs kawōtā kakuēwā bö' a'. ¹⁰ Kē a' tō ibata mukāt dō bule es. Ibata a'teja, e' tā iña'ülör bö' a'. ¹¹ Mik a' chköketke etā a' e' paiō, a' klökkuö iō, a' shko kēli klō'ū. Ye' dōr Jehová e' tō a' tsatkeke e' kēwō tkō'wēke a' tō, e' kuēkī a' chkö bet.

¹² “I'ñe nañewe ye' tkōraē Egipto ká kōs a' egiptowak ala'r tsá wēm esepa ttökulur. Ñies ie'pa iyiwak ala'rla tsá dōr wēñe e' kōs tteralur ye' tō. Es kēkölpā kōs tso' egiptowak wā dalōie e' wē'ikeraē ye' tō tajē. Ye' wák dōr Jehová e' tō iché es. ¹³ U kōs a' wē a' tso' e' wēkkō ta'gule ipamik iyiwak pé wa e' dōr a' wakpa a' ikka-choie. Mik ye' tō pé e' sué, etā ye' damitkö u e' ttómik. Mik ye' tso' egiptowak wē'ikök siarē, etā e' kē dōpa a' ska'.

¹⁴ “A' kawōtā kawō e' tkō'uk. A' kawōtā itkō'uk kēkraē duas bit ekkē ye' dōr Jehová e' dalōioie. ¹⁵ Kā dōkā ká kul e' shūa a' kē kawō tā' pan yöule iwölöwōkā wa ese ñuk. E' kuēkī kawō tkō'wēke e' diwō tsá etā pan wölöwōkā kōs ese tulótsā a' u a'. Yi tō pan yöule iwölöwōkā wa ese ñé ká kul e' shūa, e' tā ese wák kē kawō tā' senuk Israel aleripa shūa. ¹⁶ Kawō tkō'wēke e' tsá diwō etā a' e' dapa'úkā ek tsínī ème ye' dalōioie. Ñies e' diwō bata tā a' e' dapa'úkane. Ká tsá ena ibata, e' diwō kē a' kawō tā' kanēblök yēs, ù è alirmi a' a'. ¹⁷ Kawō kiē Pan Kē Yöule Iwölöwōkā Wa, e' kēwō tkō'uk a' kawōtā. E' è kēwō wa ye' tō a' yerattsa Egipto a' seraā. E' kuēkī a' kawōtā e' kēwō tkō'uk. E' kēwō tkō'wēraē a' tō kēkraē. E' meneat dalōie a' a' ena a' ditséwōpa datse a' itōkī aishkuö tā e'pa kōs a'. ¹⁸ Si' i' dōr duas si' tsá, e' diwō dabom eyök kī tkēl (14) e' tsālī a' kē kawō tā' pan yöule iwölöwōkā wa ese ñuk dō si' i' kī diwō de dabom böyök kī et (21), e' tsālī etā a' tō iñemine. ¹⁹ Kawō kul e' shūa a' kē kawō tā' pan wölöwōkā seuk u a'. Yi tō pan yöule iwölöwōkā wa ese ñé ká kul e' shūa, ká kuā'kī wakpa ö Israel aleripa, e' tā ese wák kē kawō tā' senuk Israel aleripa shūa. ²⁰ E' kuēkī ì kōs yöule pan wölöwōkā wa, ese kē ñar yēs. Wé a' tso'rō eē tā a' kē kawō tā' pan yöule iwölöwōkā wa, ese ñuk.”

²¹ Etā Moisés tō Israel aleripa kuēblupa dapa'wé tā ichéitō ia: “A' wakpa bil ekkē yú obeja ö chibo klō'uk etō etō, tsúmi a' u a' a' yamipa a'. Ittōwā, Jehová tō se' tsatkere i'ñe, e' kēwō tkō'wōie. ²² Ipé klō'ú tkā' a'. Etā kākō kiē hisopo e' ulà klō'ú eyök, e' nu'úkā pé wa, e' wa u wēkkō kātke pati'ūkā. Kē a' e' yökulur u a' kām ká ñir

e' yöki. ²³ Mik Jehová tkōmi egiptowak ttökulur, etā ie' tō u wēkkō e' kātke sué iaulekā pé wa etā ie' damitkö u e' ttómik. Es Jehová kē kawō mēpa ibiyöchökwak tō s'ttekelur e' a' a' ttökulur wēshkē. ²⁴ A' kawōtā ttē i' kōs dalōiök kēkraē, ñies a' aleripa kōs datse a' itōkī e'pa kawōtā idalōiök. ²⁵ Mik a' demi ká yē' Jehová tō tō imer-aē se' a' eē, etā a' kawōtā kawō i' tkō'uk. ²⁶ Mik a' ala'r tō ichaké a' a': '¿Iók se' tō kawō i' tkō'wēke?', ²⁷ etā a' kawōtā iütök: 'Iyiwak i' ttekesö Jehová dalōioie ie' tō se' tsatke' egiptowak ulà a' e' kuēkī. Mik ie' bakmi egiptowak ttökulur, etā ie' bakmi se' Israel aleripa u ttómik kē dē'wā. Es ie' tō se' yamipa tsatke'lor.' ”

Etā Israel aleripa e' tkélur kuchē kī Jehová dalōioie. ²⁸ E' ukuōkī tā ie'pa míā iwakanewé wēs Jehová tō iché Moisés ena Aarón a' es.

Ala'r wēpa kibipa esepa duolur

²⁹ Ká shaböts Jehová tō egiptowak ala'r wēpa kibipa esepa kōs ttélur seraā. Egipto blú tso' s'wōkirie e' ala' wēm kibi e' duowā. Egiptowak ma'lepa icha kōs dō s'tso' wötēule s'wōto wé a' e'pa ala'r wēpa kibipa e'pa duolur ñies. Ñies iyiwak alà wēñe kibi e' kōs duolur. ³⁰ E' nañewe Egipto blú ena ikuēblupa ñies egiptowak kōs e'pa e' kēkarak seraā iuk ème. Kē u ku' yēs e' kē a' s'nu ku'. ³¹ E' nañewe Egipto blú tō Moisés ena Aarón tsuk patké tā ichéitō ia:

—A' yúshka a' yamipäe. A' e' skó bánet sa' yöki. A' yúshka Jehová kīkökka wēs a' tō iyē' kuaē es. ³² Iyiwak kōs tsúmi wēs a' kī ikiane es. A' yúshka sa' yöki. Ñies a' kköchó Jehová a' as ie' ye' kimù.

³³ Etā egiptowak tō iché Israel aleripa a': “A' yúshka betbet sa' yöki. A' kē mīne e' tā sa' ulitane duöralur.” ³⁴ Israel aleripa tō harinachka, kē wōtuule iwölöwōkā wa, ese patrēwā tkā'è idatsi' a' iéka ppéka kuli' kī tā imiyal. ³⁵ Ie'pa tō orochka ena inukölchka ena datsi' e' kōs kak kié egiptowak a' wēs Moisés tō iyē' ia es. ³⁶ Jehová tō egiptowak kē Israel aleripa dalōiök e' kuēkī ie'pa tō iyi kōs kak kiérakitō e' mé Israel aleripa a'. Es Israel aleripa tō egiptowak iyi bua'buā e' kōs tsémi.

Israel aleripa e' yélur Egipto a'

³⁷ Israel aleripa e' yélur Ramsés, míyal Sucot. Ie'pa wēpa kibineonetke dōkā 600.000. Alakölpa ena ala'rla kē shta'oule. ³⁸ Ie'pa tā pē' kuā'kīpa mí ñies tajē. Ñies iyiwak mírak iwā tajē obeja ena chibo ena baka.

³⁹ Egiptowak tō Israel aleripa ka' e' yöktsā bet kē wā kawō meneat ie'pa a' uloie, e' kuēkī ie'pa wā harinachka mir kē iwölöwōkā tā'. E' wa ie'pa pan yué ñalā kī.

⁴⁰ Israel aleripa bak senuk Egipto duas dōkā cien tkéyök kī dabom mañayök (430). ⁴¹ Ie'pa sené Egipto duas dōkā cien tkéyök kī dabom mañayök (430) tas, etā e' nañewe wōshäe tā ie'pa e' yélur Egipto a' idit-séwō wa iditséwō wa wēs ñippökwapka tajē es. ⁴² E' nañewe Jehová tō ie'pa kkō'né buaē as ie'pa e' yölur Egipto a'. E' kuēkī nañewe e' kēwō kawōtā tkō'wē wōñine wa duas bit ekkē kēkraē Jehová dalōioie.

Wes Israel aleripa ké itsatkëne e' kèwö tkö'uk

⁴³ Jehovahä tö iché Moisés ena Aarón a:

“Ye' tö a' tsatkeke egiptowak ulä a' e' kèwö tkö'uk a' kawötä i' es: Kä kuä'ki wakpa esepa kè kawö tä' obeja ö chibo tteke a' tö e' kèwö ska' tä' ese chkä katök. ⁴⁴ Erë kä kuä'ki wakpa wëpa ena alakölpa wëpa to'ttsatke a' tö kanè mésoie ena e' wëpa tottola kkuölit tëule tsir, esepa è tö ikatëmi. ⁴⁵ Erë kä kuä'ki wakpa tso' shkar ö kanëblök inuköl klö'uk, esepa kè kawö tä' ikatök. ⁴⁶ A' kawötä chké e' katök weshke. A' kè kawö tä' chké e' tsukmi u'rkj yës. Nies a' kè kawö tä' idichéwö pukwä. ⁴⁷ Israel aleripa ulitane kawötä kawö e' tkö'uk. ⁴⁸ Erë a' shuä kä kuä'ki wak tso' senuk esepa éna kawö e' tkö'wak a' tä' Jehovahä dalöioie e' tä' as itö itkö'üñak. Erë kewe ie'pa tö iyamipa wëpa ulitane tso' ie' u a' e'pa keraë itöttola kkuölit tök tsir. E' ukuökj tä' ie'pa kawö tkö'wëmi a' tä' a' yamipaie. Erë wëpa kè tottola kkuölit tëule tsir esepa kè kawö tä' a' kawö tkö'uke e' chké katök. ⁴⁹ A' ulitane ena kä kuä'ki wakpa serke a' shuä e' kawötä ttè i' dalöiök ñikkë.”

⁵⁰ Israel aleripa tö ttè i' kos iüté wes Jehovahä tö iché Moisés ena Aarón a es. ⁵¹ E' diwö Jehovahä tö Israel aleripa yélur Egipto iditséwö wa iditséwö wa wes ñippök-wakpa tajë es.

13 Jehovahä tö iché Moisés a:

² “Israel aleripa ala'r wëpa kibi esepa kos dör batse'r ye' a. Nies a' iyiwak alä tsä wë'ñe e' kos dör batse'r ye' a. E' kuekij e' kos blö ye' a.”

³ Etä Moisés tö iché Israel aleripa a: “I'ñe Jehovahä tö a' yekettsä Egipto a' ie' diché tajë e' wa. Kä i' a' a' weine siarë kanëblök egiptowak a' kè patuë tä'. E' kuekij a' er anú diwö i' ska'. A' kè kawö tä' pan yöule iwölöwoka wa ese ñuk. ⁴ I'ñe a' e' yökettsä, si' i' kiè Abib e' a. ⁵ Mik a' demi kä muk Jehovahä kablë' se' yépa bak kä iaiäe e'pa a' ee, etä a' kawötä kawö i' tkö'uk si' i' a. Kä e' ki' i'yi ulitane tskir buaë, iwä wör buaë shütë. Kä e' dör canaán-wak, hititawak, amorreowak, heveowak ena jebuseowak, e'pa kä. ⁶ A' kawötä kawö i' tkö'uk i' es: Kä kul shuä a' kè kawö tä' pan yöule iwölöwoka wa ese ñuk. Kawö e' diwö bata, etä kawö tkö'wëraë bua'ie Jehovahä dalöioie. ⁷ Kawö kul e' shuä a' kè kawö tä' pan yöule iwölöwoka wa ese ñuk. Pan wölöwoka ena pan yöule iwölöwoka wa ese kos kè kawö tä' se'wë a' tö a' kä kos e' a. ⁸ E' diwö tä' a' tö ichö a' ala'r a: Kawö e' tkö'wëke se' tö, e' wä dör tö Jehovahä tö se' yë'lur Egipto a. ⁹ Ie' tö se' yë'ttsä Egipto a' idiché tajë wa, e' kuekij se' dör ie' icha. Mik se' tö kawö e' tkö'wëke, etä e' tö se' ulitane a' ijeri meraë as Jehovahä ttè ki' se' er me'rie. E' dör wes se' e' wakyuö se' wötsä ki' ena se' ulä kkue ki' es. ¹⁰ E' kuekij a' kawötä kawö e' tkö'uk duas bit ekkë idiwö i' è wa.

¹¹ “Kä iaiäe Jehovahä tö iyë'at a' yépa a' tö ie' tö canaán-wak kä meraë a' a. Mik ie' wä a' demi kä e' a, ¹² etä a' kawötä a' ala'r wëpa kibi esepa kos blök ie' è a' e'pa kos dör ie' icha, e' kuekij. Nies a' iyiwak parke kos wë'ñe, e' kibi kos e' dör ie' icha, e' kuekij ese kawötä blè ie' è a. ¹³ Etä obeja wë'ñe pupula ö chibo wë'ñe pupula e' mü a' tö burro alaki e' alä wë'ñe kibi e' skéie burro alä

tsatkoie. Erë a' kè a' e' patuak es, e' tä burro alä wë'ñe kibi e' kuli' púwä. Es a' kawötä a' ala'r wëpa tsä kune esepa kos skéie iyiwak muk itsatkottsä. ¹⁴ Aishkuö tä mik a' ala'r tö a' chakeke tö: ‘¿Iók a' tö ikanewë i' es?’, etä iütö: ‘Jehová tö se' yë'ttsä Egipto a' idiché tajë e' wa. Eë se' bak weinuk siarë kanëblök kè patuë tä'. ¹⁵ Mik Egipto blü er të'wä darërëe, ie' kè wä kawö mène se' a' e' yöktsane ie' kä a, etä Jehovahä tö egiptowak ala'r wëpa tsä kune e'pa kos ttélur. Nies iyiwak alä wë'ñe kibi e' kos ttéluritö. E' kuekij se' tö se' iyiwak alä wë'ñe kibi, ese kos meke Jehovahä a. Nies se' ala'r wëpa tsä kune, ese skéie iyiwak mekesö Jehovahä a' it-satkottsä. ¹⁶ E' kuekij kawö i' tkö'ü as kè a' éna ichöwa tö Jehovahä tö a' yë'ttsä Egipto a' idiché tajë e' wa. E' dör wes se' e' wakyuö se' wötsä ki' ena se' ulä kkue ki' es.”

Jehová tö Israel aleripa wëttseke mò wa

¹⁷ Mik Egipto blü tö Israel aleripa émi, etä Skököl tö ibikeitsé tö Israel aleripa mü kè ñippö filisteowak tä, e' tä ie'pa bitumiane Egipto. E' kuekij ie' kè wä ie'pa wëttsenemi ñalä michöë filisteowak kä a' e' wa, e' dör ñalä yösyësë. ¹⁸ E' kuekij ie' tö ie'pa wëttseme bänet kamië ñalä tköke kä sir po e' shuä dötsä dayë kiè Dayë Mat e' ska'.

Israel aleripa e' yë'lur dapaulekä wes ñippök-wakpa tajë e' e' dapa'ü es. ¹⁹ Moisés wä José sik këchke e' mítser ie'pa tä ñitä. Kam José blërwa e' yöki ie' tö iyë' iëlpa a: “Mokj Skököl dörane a' tsatkök. Mik e' wä tka, etä ye' sik tsümi a' tä.” Es ie'pa tö kawö mé ñi a. E' kuekij Moisés wä José sik mítser ie'pa tä.

²⁰ Etä Israel aleripa e' yélur kä kiè Sucot míyal kä kiè Etam, ee ie'pa e' tséat. Kä e' atë kä sir po e' kkömik tsinet. ²¹ Niwe tä Jehovahä tö ie'pa wëttseke mò àr tajë al-abo e' wa. E' mir ie'pa yöki kewe ñalä kkachoie ie'pa a. Nañewe tä mò e' wöñarke bö'wöie dalöburke. E' wa ie'pa shkömir wes kä ñiwe es. ²² Niwe tä mò e' mir këkraë ie'pa yöki kewe. Nañewe tä mò e' wöñarke bö'wöie e' mir ie'pa yöki kewe.

Israel aleripa tkattsä Dayë Mat a

14 Etä Jehovahä tö iché Moisés a:

² “Ichö Israel aleripa a: A' yüne a' itö wane tä a' e' tsüat kä kiè Pi-hahiro e' wöshä. Kä e' atë kä kiè Migdol ena dayë kkömik e' shushä, kä kiè Baal-sefón, e' wöshä. E' wöshä dayë kkömik tsinet úla yuó. ³ Es Egipto blü tö ibikeitseraë: ‘Israel aleripa kè wä ijcher wë imi'mirö. Ie'pa cholurmi kä sir po, e' shuä.’ ⁴ Erë ye' tö ie' er terawä darërë as ie' tö a' tötiümi. Ye' e' alörakä ie' ki' ena iñippök-wakpa kos ki, e' wa ye' dalöierdaë tajë. Egiptowak ulitane wä ijcherdaë tö mokj ye' dör Jehovahä.”

Etä Israel aleripa tö iwakanewé es. ⁵ E' dalewa Egipto blü wöki ibiyö demi tö Israel aleripa tkayal. Ie' ena ikuëblupa erbikéne kuä'ki tä ichérakitö ñi a: “¿Wes se' tö i' wamblé i' es? ¿Ie se' tö Israel aleripa émi tä yi kanëblömiä se' a?”

⁶ E' ukuökj bet tã Egipto blú tò ikarreta tso' ñippoie e' tsuk patké tã iñippökwakpa patkéitö ñi dapa'uk. ⁷ Etã imiã Israel aleripa itökj karreta ñippoie ibua'buã döka cien teryök (600) ekkë. Egipto karreta ñippoie e' malepa kos mirak iwã ñies. Karreta kos e' a ñippökwakpa wökir shköke ek ek. ⁸ Jehová tò Egipto blú er darë'wéwã as ie' mi' Israel aleripa itökj erë ie'pa yënettsã Egipto a Jehová diché tajë wa.

⁹ Etã Egipto ñippökwakpa mirwã kabaio kj, karreta kj, e'pa kos tò Israel aleripa tötieti mi kuérakitö wé Israel aleripa tso' dayë kkömik kã kië Pi-hahirok e' o'mik ena kã kië Baal-sefón, e' wöshãë. ¹⁰ Mik Israel aleripa isuë tò egiptowak datse, e' tò ie'pa suawé tajë. Ie'pa kköché tajë Jehová a tò sa' tsatkö. ¹¹ Moisés a ichérakitö:

—¿Ima be' iklö'wé pö kè tã' Egipto, e' kuëkj be' tò sa' yë'ttsã duökwa ñe kã sir po shuã? ¿Iök bö iwamblé es sa' tã? ¿Iie be' tò sa' yë'lur Egipto a? ¹² Kuaë sa' tò be' a iyë' Egipto: 'Sa' múat kanablök bërë egiptowak a. 'Sa' weirke siarë kanablök egiptowak a, e' dör bua' sa' a duökulur ñe kã sí poë a e' skéie!'

¹³ Erë Moisés tò iüté:

—Kè a' tò egiptowak suëpaia. E' kuëkj kè a' suanuk. A' e' tkówa darërëë. I'ñe Jehová tò a' tsatkeräë e' saü.

¹⁴ Kè se' tkinuk i kj. Jehová ñippöraë se' skéie.

¹⁵ Jehová tò iché Moisés a:

—¿Kè be' kköchökia ye' a! Ichó ie'pa a tò a' shkó wöwi è. ¹⁶ Be' shko kéli kókã dayë tsakã as dayë blatënar ñalãie shkotkö poppo dayë shuã. ¹⁷ Erë ye' tò ie' er terawã darërë as ie' tò a' tötieti mi. Ye' e' alörakã ie' kj ena iñippökwakpa kos kj, e' wa ye' dalöierdaë tajë. Egiptowak ulitane wã ijcherdaë tò mokj ye' dör Jehová.

¹⁸ Egiptowak ulitane wã ijcherdaë tò mokj ye' dör Jehová.

¹⁹ E' wöshãë tã Skököl biyöchökwak mirwã Israel aleripa yökj kewe e' e' mane'wëttsane ie'pa tsikkane. Ñies mò àr tajë alabo e' miã ie'pa tsikkane. ²⁰ Es mò e' atë Egipto ñippökwakpa ena Israel aleripa e' shushã. Egiptowak kke mò ettaie dör ttsetseë, e' kuëkj ie'pa tso' kã ttsetse a. Erë Israel aleripa kke mò e' dalöburke tajë kã ñiwe sù. E' kuëkj egiptowak kè ulã dè' Israel aleripa ska' e' nañewe.

²¹ Etã Moisés ulã kékã dayë tsakã tã Jehová tò siwã' bitsjwékã darërëë datse diwö tskirke e' ëkã. E' bitsjine nañeë dayë kj. E' tò dayë blatée shushã. Es Jehová tò kã ulat poppo yué ñalãie dayë shuã ie'pa a shkotkö.

²² Ie'pa tkami kã poppo a. Es dayë wötuki atë wj'kë io'kë.

²³ Etã egiptowak ñippökwakpa mirwã kabaio kj ena karreta kj e'pa kos tò Israel aleripa tötieti mi dayë a. ²⁴ E' bla'mi kã ñirketke etã mò wöñarke bö'wöie e' shuã Jehová tso' egiptowak sauk. Ie' tò ie'pa suawékã tajë e' tò ie'pa wöã kã chöwékã tajë. ²⁵ Ñies ie' tò ie'pa karreta wöshki kos e' wötélur dó a as kè ishkò bet. Ie'pa tò iché ñi a:

—Mishka Israel aleripa yökj. Jehová tso' ñippök se' tã ie'pa tsatkoie.

²⁶ Jehová tò iché Moisés a:

—Be' ulã kókã dayë tsakã as iwöierwane Egipto ñippökwakpa kj.

²⁷ Moisés ulã kékã dayë tsakã. Mik kã ñine, etã dayë wöienewane es. Mik egiptowak mí tkökshkar, etã dayë wöienewã ie'pa kj. Es Jehová tò ie'pa ewéwa dayë a.

²⁸ Es Egipto ñippökwakpa mineyal Israel aleripa itökj e'pa kos durulune sërãã dayë a ikabaioë. Egipto blú ñippökwakpa e' kè atë yës ttsë'ka. ²⁹ Erë Israel aleripa tkami buaë dayë a dò wjshet kã sí kj, dayë wötuki wj'kë io'kë e' shushã.

³⁰ E' kékã Jehová tò Israel aleripa tsatkée egiptowak ulã a. Ie'pa tò egiptowak nu suë dayë kkömik. ³¹ Mik ie'pa tò isuë tò wës Jehová tò egiptowak ewéwa idiché tajë e' wa, etã ie'pa tò ie' dalöie tajë. Ie'pa er blé ie' mik ñies itteköl Moisés e' mik.

Moisés tò Jehová kíkëkã ttsë wa

15 Moisés ena Israel aleripa ttsé Jehová kíkoka ttsé i' wa:

“Ye' ttsöke Jehová dalöioie.

Kabaio tajë ena iwákpa kos e' ewéwaitö dayë a.

Es ie' e' alé tajë shutë ie'pa kj.

² Ye' tso' ttsök Jehová è a.

Ie' tò ye' a idiché mé. Ie' tò ye' tsatkée.

Ie' dör ye' Këköl. Ye' kawötã ie' kíkökkã buaë.

Ie' dör ye' yé Këköl. Ye' tò ie' dalöieräë er mokj wa.

³ Ie' dör ñippökwak darërëë bua'ie.

Jehová e' dör ie' kië.

⁴ Egipto blú karreta tso' ñippoie ena ie' ñippökwakpa e'pa kos émi dayë a Jehová tò.

Egipto blú ñippökwakpa bua'buã

e'pa kos duolur se Dayë Mat a.

⁵ Ie'pa katsjirulune dayë shuã wës ák es.

Dayë jskjë e' è me'r ie'pa kj.

⁶ A Jehová, be' ulã bua'kka diché tajë,

e' wa be' tò be' bolökpa batsélor.

⁷ Ie'pa demi ñippök be' tã,

erë ie'pa kos ewéwa be' tò be' diché tajë, e' wa.

Be' ulunekã ie'pa kj,

tã ie'pa ñanewã wës kãkö sí es.

⁸ Dayë wöikébö darërëë

tã iwöklönewãie wj'kë io'kë

míã wës kã ukuö es.

Dayë wöklönewã, kè shkoku'ia.

⁹ Be' bolök e' ttsékã tajë tã iché:

“Ye' mi' ie'pa itökj wéyö ikuérö

tã eë i mirwãrak iwã e' yerattsayö iulã a,

e' wã tierayö kos ye' kj ikiane ekkë.

Ye' tabë yerattsã iñaléka,

e' wa yö ie'pa tterawã.”

¹⁰ Erë be' tò dayë wöiké tã e' tò ie'pa ttélur.

Ikatsjnewã dayë a wës tabechka es.

¹¹ A Jehová,

¡Wépa skã kiekerakitö “skököl”, esepa kos tsatã be' dör!

¡Kè yi dör batse'r tajë wës be' es!

¡Kè yi diché tã' tajë wës be' es!

¡I kè or yi a ese wë be' tò buaë, e' tò sulitane tkiwëwã!

¡Sulitane kawõtá be' kíkókká!

¹² Be' ulà bua'kka kéká

tá iyök tö ie'pa maléwá.

¹³ Be' tö sa' tsatké. Be' éna sa' dalër tajë,

e' kuëkj be' tso' sa' wëttsük.

Be' wá sa' mi'ke be' diché wa dò wé be' wák serke eë.

¹⁴ Mik ká ulitane wakpa wá e' jchënewá,

etá ie'pa painuraë suane è wá.

Filisteowak krardawá suane è wá,

¹⁵ Edomwak wókirpa chkerdawá suane è wá,

Moabwak wókirpa painuraë tajë.

Canaánwak ulitane kësik qos e' chörawa yës.

¹⁶ A Jehovah, ¡as ie'pa tkirwá! ¡as ie'pa suar tajë!

Be' diché wa as ie'pa at kè tiriá suane kuëkj

dò mik sa' ulitane dör be' icha e'pa tka etá.

¹⁷ A Jehovah,

Sa' tseramibö döká be' kabata buaë e' á.

Eë sa' serdaë buaë kekraë.

Kabata e' shukitbö be' á sënoie.

Eë be' wák e' wé yué e'dör yöbië.

¹⁸ Jehovah tso' se' wëttsük s'blúie kekraë."

María tö Jehovah kíkéká ttsè wa

¹⁹ Mik Egipto blú ñippökwakpa tkawá dayë á kabaio kj, karreta kj, etá Jehovah tö dayë woiéwane ie'pa kj erë Israel aleripa tka buaë ká poppo á. ²⁰ E' ukuöki tá Jehovah tteköl kië María, e' dör Aarón kutá, e' tö ma'ma klö'wéwá ttoie, tá alakölpá qos mí ie' itöki klötökerak es ima'ma blardami. ²¹ E' dalewa María ttsöke i' es:

¡A' ulitane ttsó Jehovah kíkóká!

Kabaio ena iwákpa uyéwáitö dayë á.

Es ie' e' aléká ie'pa kj.

Jehová tö di' bacha'bachaë e' bua'wéne.

²² Moisés tö Israel aleripa ké e' yöktsá Dayë Mat e' kkömik. Ie'pa míyal ká sir poë kië Sur e' á. Eë ie'pa shkére ká mañat etá kè ie'pa wá di' kune yé yës. ²³ Mik ie'pa demi ká kië Mará, etá eë di' tso' bacha'bachaë, kè yar ie'pa á. E' kuëkj ká e' kië mékarakitö Mará †

²⁴ Etá Israel aleripa tö Moisés chémi suluë. Moisés chakérakitö: "¿Ï yémisö?" ²⁵ Etá Moisés tö Jehovah á ikié tö sa' kímú. Etá Jehovah tö ie' á kal tsitsir kkaché elka e' iéwáitö di' á etá di' baché chowa de buaë yé.

Eë Jehovah tö ittè dalöiëno mé ie'pa á, ñies ie'pa ma'wéitö isuqie tö ie'pa tö idalöiëmi. ²⁶ Ie' tö iché ie'pa á: "Ye' dör Jehovah. Ye' dör a' Kéköl. Ye' dör a' bua'ukwak. Ì cheke ye' tö a' á e' ttsé a' tö, e' iüté a' tö ñies a' sené buaë wës ye' kj ikiane es, e' tá ye' kè tö a' we'ikepa ì sulu patkë'yö egiptowak kj ese wa."

²⁷ E' ukuöki tá ie'pa demi ká kië Elim. Eë di' tum tso' döká dabom eyök kj böt (12). Ñies ì klö tso' dikó klö sù ese tso' dabom kuryök (70). Eë ie'pa e' tsëat di' kkömik tsjnet.

Jehová tö Israel aleripa tié chké kië maná e' wa

¹⁶ E' ukuöki tá Israel aleripa ulitane e' yélur ká kië Elim míyal ká sir poë kië Sin eë. Ká e' atë Elim ena Sinaí, e' shushá. Ie'pa e' yé'ttsá Egipto e' kj si' de et kj shaböts. ² Etá eë ká sir poë shuá ie'pa ttémi tajë kësik wa Moisés ena Aarón kj. ³ Ie'pa tö iché iarak:

—¡Jehová tö sa' ttópalur Egipto! Eë sa' e' tulökeser ù turlurká wá iëule chikchië chké wa e' o'mik tá sa' bak iwà katök wè qos sa' kj ikiane ekkë. Erë a' wá sa' dë'bitü ká sir po i' á sa' ulitane ttowá bli wa.

⁴ Jehovah tö iché Moisés á:

—Súyö pan da'wé siwá' kj a' á. E' shtó ká bit ekkë. Erë ishtó qos iñar ká etkë ekkë è. Ye' kj ikiane suë tö wépa tö ye' ttò iütëmi ena wépa kè tö ye' ttò iütëpa. ⁵ Ká de teröl e' bule es tá a' tö chké kj shtó wè' katar ká böt ekkë. Es a' tö iú kekraë.

⁶ Etá Moisés ena Aarón tö iché Israel aleripa á:

—Ï'ñe tsálij tá a' tö isuëraë tö mokj Jehovah tö se' yé'lur Egipto á. ⁷ A' ttöke kësik wa e' ttsé ie' tö, e' kuëkj bule bla'mi tá ie' wák olo tajë dalölöë e' suëraë a' tö. Ì cheke ie' tö sa' á e' è chökne sa' tso' a' á. E' kuëkj a' kè ulurky' sa' kj. A' ulurke ie' kj.

⁸ Ñies Moisés tö iché iarak:

—A' ulurke tajë e' suë Jehovah tö. E' kuëkj Ï'ñe tsálij tá ie' tö iyiwak chká patkeraë a' á. Bule bla'mi tá pan patkeraëitö a' á ñè tajë qos a' kj ikiane ekkë. Sa' kè dör yi, as a' ulur sa' kj. A' ulurke Jehovah kj.

⁹ E' ukuöki tá Moisés tö iché Aarón á:

—Ichó Israel aleripa á tö a' ttöke kësik wa e' ttsé Jehovah tö e' kuëkj a' e' dapa'ú Jehovah wörkj.

¹⁰ Aarón tso' ttök ie'pa tá, e' dalewa ie'pa ulitane ká sué ká sir po e' èká. Ie'pa isué tö Jehovah olo dalölöë dettsá mò tso' ie'pa wëttsük e' á. ¹¹ Etá Jehovah tö iché Moisés á:

¹² —Israel aleripa ttöke kësik wa, e' ttséyö. Be' ttó ie'pa tá, tá ichó iarak: 'Ï'ñe tsálij a' tö iyiwak chká kater-aë. Bule bla'mi tá a' tö pan ñeraë qos a' kj ikiane ekkë. Es a' wá ijcherdaë tö ye' dör Jehovah, e' dör a' Kéköl.'

¹³ Ká e' tsálij tá tajë dù debitü káklö sù. E' tö wé ie'pa serke e' wá iéwá seraá. Etá bla'mi tá upa qos shkëne mò wöli è. ¹⁴ Mik mò wöli kaneká, etá itòá jskj ì atë tak-laie sabubula. ¹⁵ E' kè sùule Israel aleripa wá. E' kuëkj mik ie'pa tö isué, etá ie'pa tö iché ñi á: "¿Dió dör i?" Etá Moisés tö iché iarak:

—E' dör pan mé Jehovah tö a' á ñè. ¹⁶ Ie' tö iché tö a' kawõtá iük i' es: A' tö ishtó eköl eköl qos a' tso' u á e' á iñar ekkë è. Ishtó skátke böt ulatök wák eköl eköl á.

¹⁷ Etá Israel aleripa ishté wës ikéwö mène es. Welepa tö ishté bërëbërë, welepa tö ishté kibiie. ¹⁸ Mik ie'pa tö ima'wé, etá wé tö ishté tajë ese icha kè bata atë. Wé tö ishté bërëbërë ese icha deká wé'. Ie'pa ulitane tö ishté eköl eköl qos iñar ekkë è. Es sulitane iñé wè'.

¹⁹ Moisés tö iché ie'pa á: "Kè a' kawó tá' pan e' blök dò bule es."

²⁰ Erë welepa kè wá Moisés ttò iütëne. E'pa tö icha bata blé dò bule es. E' á öña iëneká ena ilabuneká suluë. E' kuëkj Moisés uluneká ie'pa kj.

† MARÁ: Hebreoie a Maráe' wá kiane ché a ì bacha'bacha.

²¹ Mik dîba ba'nebitu, etā pan e' diarolone, e' kuęki ie'pa wakpa bik tō ishteke bla'mi kōs iñar ekkē. ²² Erē mik ká de teröl, etā ie'pa ishtë dö iñar ká böt ekkē. E' dör skátke tkël wák eköl eköl ā. Etā Israel aleripa wōkirpa mía ichök Moisés ā. ²³ Etā Moisés tō iché iā:

—Jehová tō iché tō a' kawōtā iuk i' es: Bule dör eno diwō. Diwō e' dör se' ā ie' dalōioie. A' kē kawō tā' ulök e' diwō wa. E' kuęki ì aleke a' tō e' aló i'ñe. Ibata āte e' bló ñè bule.

²⁴ Etā ie'pa tō iwé wēs Moisés tō iché es. Ie'pa tō chkē bata e' blé dö bule es. Etā kē ilane sulu, kē iā oña iēneka. ²⁵ Etā Moisés tō iché ie'pa ā:

—I'ñe dör eno diwō e' dör se' ā Jehová dalōioie. I'ñe kē ì kuępa a' tō ñè u'rki. E' kuęki chkē bata āte e' è ñú. ²⁶ A' ishtëmi kēkraē dö ká teröl. Erē e' bule es dör eno diwō, e' diwō kē a' tō ì kuępa u'rki.

²⁷ Etā eno diwō shuā ie'pa welepa mýal chkē shtök, erē kē iwā ì kune yēs. ²⁸ Etā Jehová tō iché Moisés ā:

—¿E'ma kōs a' tō ye' tte dalōsewemirō? ²⁹ A' éna iānū tō ye' dör Jehová, ye' tō eno diwō me'atbak a' ā. E' kuęki eno diwō e' chki es ye' tō a' ā chkē meke tajē ñè ká böt ekkē. E' kuęki a' ulitane kawōtā senuk wēshkē è eno diwō wa. Kē a' patkēne bánet.

³⁰ E' kuęki Israel aleripa enuke diwō e' wa, kē kaneblēnerak.

³¹ Israel aleripa tō chkē shteke e' kiè méka maná † Iwā chkā dör saruruē wēs suiýök es. E' dör blo'bloē wēs pan yöule bul alí wa es.

³² E' ukuōki tā Moisés tō iché:

—Kanè i' me' Jehová tō se' ā: 'Maná e' ió skátke böt ekkē tā ibló a' aleripa ā kachè ās ie'pa tō chkē me' ye' tō a' ā ká sir poē e' ā mik a' ye'ttsayō Egipto etā, e' saū.'

³³ Etā Moisés tō iché Aarón ā:

—Tka' klō'ú et, e' ā maná ió skátke böt ekkē. E' bló Jehová wōrki ās a' aleripa tō isaū.

³⁴ Etā Aarón tō maná e' blé wé Jehová ā íyi tso' blēule, e' kélkuō wōshāē wēs Jehová tō iyē' Moisés ā es.

³⁵ Israel aleripa bak maná ñuk dö mik ie'pa demi wé pē' serke eē etā. E' dör Canaán kkōmik. Ie'pa bak maná ñuk duas dōka dabom tkēyök (40) sēraā.

³⁶ (I' wa Israel aleripa tō maná ma'wē, e' kiè ie'pa tō gomer. E' wā dör skátke blublu böt ekkē. E' dör litro böt ulatök.)

Ák ā di' dettsā

17 Israel aleripa ulitane e' yélur ká sir po kiè Sin ee tā imía ñalā kī enaēna wēs Jehová tō iyē' iarak es. Ie'pa demirak ká kiè Refidim, eē ie'pa e' tséat. Erē eē di' kē tā' ie'pa ā yē. ² E' kuęki ie'pa tō Moisés ā di' kié kēsik wa. Ie'pa tō iché ie' ā:

—¿Sa' ā di' mú yē!

Moisés iiüté:

—¿I' kuęki a' tō ye' ā di' kié kēsik wa? ¿Iók a' tō Jehová wōñatkeke?

³ Ie'pa ērsine tajē e' kuęki ie'pa tō di' kiekerak kēsik wa Moisés ā. Ie'pa tō iché ie' ā:

—¿Iók be' tō sa' ena sa' ala'r ena sa' iyiwak e' yē'lur Egipto ā ttēwā ērsir wa?

⁴ Etā Moisés kkōché tajē Jehová ā tā ichéitō iā:

—¿Wēs ye' ie'pa i' wēmi? ¿Tsir etā ie'pa ye' ttēwā ák wa!

⁵ Jehová tō iiüté:

—Be' yú ie'pa wēttsē kēweie. A' kuęblupa welepa tsúmiñak. Be' shko kéli wa be' tō di' kiè Nilo e' buk, e' tsúmi. ⁶ Be' yú Horeb kēbata † ā. Eē ye' be' paneke ák bērie tso' e' ska'. Mik be' tō ák e' ppé be' shko kéli wa, etā di' dōrattsā tajē ie'pa ā yē.

Etā es Moisés tō iwakanewé Israel aleripa kuęblupa wōrki. ⁷ Israel aleripa tō di' ki' kēsik wa, e' kuęki Moisés tō ká e' kiè méka Meribá. † Nies ie'pa tō iyē', "Sa' kē wā iklōne tō Jehová tō sa' kīmēmi." E' kuęki Moisés tō ká e' skā kiè méka Masá. † Eē ie'pa tō Jehová wōñatkē' e' kuęki.

Amalec aleripa ñippé Israel aleripa tā

⁸ Amalec aleripa debitu ñippök Israel aleripa tā Re-fidim. ⁹ Moisés tō iché Josué ā:

—Be' tō se' wēpa welepa shyshtó tsúmi ñippök Amalec aleripa tā. Bule ye' tso' kábata wōbata kī Skēköl shko kéli yaar.

¹⁰ Etā Josué tō iwakanewé wēs Moisés tō iché iā es tā imýal ñippök Amalec aleripa tā. E' dalewa Moisés ena Aarón ena Hur mýal kábata wōbata kī. ¹¹ Mik Moisés ulà kēka, etā Israel aleripa e' alōke ibolōkpa kī. Erē mik ie' ulà éwa, etā Amalec aleripa e' alōke ie'pa kī. ¹² Ie' ulà shtrinewā tajē, e' kuęki ie'pa ák yulé ie' ā e' tkoie. Nies Aarón ena Hur e'pa tō ie' kímé iulā böt kökkā siwā' kī ās kē ishtrirwā. Es ie' ulà sē'wé ñiē siwā' kī dö katuine ekkē. ¹³ Es Josué ena Israel aleripa e' aléka Amalec aleripa kī tabē wa.

¹⁴ Etā Jehová tō iché Moisés ā:

—A' ñippé i' e' pakē shtókā yēkkuō kī ās a' wakpa kē éna ichōwa kēkraē. Ichó Josué ā tō ye' tō Amalec aleripa ulitane ewerawa yēs.

¹⁵ Etā Moisés tō ák dapa'wékā ká'ie et iyiwak ña'woie Jehová dalōioie. E' kiè mékaitō "Jehová diché wa se' e' aléka." †† Ie' tō iché:

"¿Ye' ulà kēka Jehová ā ikiök ās ie' tō se' kīmù!

¿Jehová ñippōraē Amalec aleripa tā kēkraē!"

E' kuęki ie' tō ikié méka es.

Jetró de Refidim Moisés pakök

18 Jetró dör ká kiè Madián e' sacerdote ena Moisés nuaki. †† Kōs Skēköl tō Moisés ena Israel aleripa kīme', e' jcher ie' wā. Nies ie' wā ijcher tō wēs Jehová tō Israel aleripa yē'lur Egipto ā. ² Moisés tō ilaköl Séfora e' patkē'mi iyē ska'. ³ Ie' tō ilā busi kiéwā buaē ila'r bōl

†† HOREB KÉBATA: Kábata e' kiè ñies Sináí kēbata. † MERIBÁ: Hebreoie kiè e' wā kiane chē a' ñippé. †† MASÁ: Hebreoie kiè e' wā kiane chē a' s'ma'wē. †† JEHOVÁ DICHÉ WA SE' E' ALÉKA. Iwakpa ttō wa Moisés tō ikié a' Jehová nisi, e' wā kiane chē a' Jehová dör ye' bandera. Wēsua e' kiéitō es ie' ulà kēka Jehová ā wēs bandera kēka es, e' wa ie'pa e' aléka e' kuęki. ††† JETRÓ: E' kiè ñies Reuel, e' dör Moisés tayē kiè Séfora e' yé. Éxodo 2.21 saū.

† MANÁ: Hebreoie a manáe' wā kiane chē a' ¿Dió dör i'?

tà. Séfora alà eköl kiè Guersón. Moisés tò iyè: “Ye' sene' ká kuá'kí kí wés ká kuá'kí wakpa es.” E' kuéki Moisés tò ikiè méka Guersón ¹⁴ Ilà eköl kiè Eliézer. Moisés tò iyè: “Ye' yé Kèköl e' dè'bitu ye' kímuk. E' tò ye' tsatké' Egipto blú ulà a.” E' kuéki ie' tò ikiè méka Eliézer ††

⁵ Moisés úla yuéka Skèköl kébata o'mik tsinet. Età ee inuáki Jetró e' de Moisés alaköl ena ila'r böl, e'pa tà.

⁶ Jetró tò iché Moisés a:

—Ye' dör Jetró, be' nuáki, ye' debitu be' pakök. Be' alaköl ena be' ala'r böl e'pa de ye' tà ñies.

⁷ Moisés e' yéttasà tà inuáki shké'wéitò buaè dalöie wa wöalattsè wa. E' ukuökí tà idewarak weshké. ⁸ Wés Jehová tò Israel aleripa tsatké' Egipto blú ena egiptowak ulà a ñies wés ie' tò ie'pa kkö'né ì sulu tka ie'pa tà ñalà wa età, e' kós paké Moisés tò inuáki a.

⁹ Kápaké e' tò Jetró tssé'wé buaè. Jehová er bua' ché tajè Israel aleripa a. Ie' tò ie'pa tsatké'lor egiptowak ulà a. E' kuéki Jetró tssé'ne buaè. ¹⁰ Ie' tò iché Moisés a:

—As sulitane tò Jehová kíkòka. Ie' tò be' ena be' wakpa kós tsatké'lor buaè Egipto blú ena egiptowak ulà a. ¹¹ Ire' ye' tò isué tò mokí Jehová dör wépa kiekerakitò “skèköl” esepa ulitane tsatà. Yi bak a' we'ikök kèsik wa, e'pa kós we'ikéitò siarè.

¹² Età Moisés nuáki, Jetró, e' tò iyiwak klò'wéwa etò ña'wéitò Jehová a idalöioie. Ñies iyi skà méitò ie' a idalöioie. E' ukuökí tà Aarón ena Israel aleripa kuéblupa debitu chkök Moisés nuáki tà Jehová dalöioie.

Moisés tò s'shulökwakpa kí yulé

¹³ Bule es tà Moisés e' tkéser ikula' kí Israel aleripa shulök. Ie'pa e' dapa'wé iéter ie' wörki ñiè bla'mi dò tsálí as Moisés tò ishulörak. ¹⁴ E' kós sué Moisés nuáki tò tà ichéitò Moisés a:

—¿I wamblök be' tso' ie'pa tà? Be' è e' tkéser ie'pa shulök tà ie'pa iéter ñiè be' panuk.

¹⁵ Moisés tò iüté:

—E'ma ie'pa wák de ye' ska' ittsök tò ima Skèköl tò ichè. ¹⁶ Mik ie'pa wélepa ñippöke ñita, età ie'pa datse ye' ska' tà ye' tò ie'pa ttè shüleke. Ñies ye' tò ie'pa patteke Skèköl ttè wa.

¹⁷ Moisés nuáki tò iché ia:

—Wés be' tò iwéke e' kè dör buaè. ¹⁸ Be' shtrirwami. Ñies ie'pa tso' be' wörki e'pa shtrirwami. Kanè e' e' alökami be' kí. Kè be' a iwöklönuk ekörla. ¹⁹ A Moisés, ye' tò be' patteke e' tssó. As Skèköl tò be' kímù. Be' kawötà ttök Skèköl tà ie'pa skéie. Be' kawötà ie'pa ñippöke e' chök Skèköl a as ie' tò ichè be' a tò wés ishüleke. ²⁰ Ie'pa wöbla'ú Skèköl ttè wa. Ikkachó ie'pa a wés ie'pa kawötà senuk yésyèsè. Ichó ie'pa a tò ì kiane Skèköl kí tò ie'pa tò iwé. ²¹ Erè be' kawötà a' wépa shushtök tseè be' kímuk ttè shuloie. Wépa serke yésyèsè, Skèköl dalöietà' tajè, kè e' watautà'ttsà ì sulu wambloie, esepa shushtó Israel aleripa shulök be' tà. Ishulökwakpa blató i' es. Israel aleripa mil biyök (1000)

† GUERSÓN: Hebreoie s'kiè a Guersónwà kiane ché a ká kuá'kí wak. †† ELIÉZER: Hebreoie s'kiè a Eliézerwà kiane ché a ye' Kèköl dör ye' kímukwak.

e' kós kí ishulökwakpa múka eköl eköl. Mil biyök e' kós blabatsólor cien eyök (100) cien eyök dökà dabop. Cien biyök e' kós kí ishulökwakpa múka eköl eköl. Cien biyök e' kós blabatsólor dabom skeyök (50) dabom skeyök. E' kós kí ishulökwakpa múka eköl eköl. Dabom skeyök kós e' blabatsólor dabom eyök dabom eyök dökà skel. E' kós kí ishulökwakpa múka eköl eköl.

²² Ie'pa tò Israel aleripa kós ttè shuleraè kékraè be' skéie. Erè ttè wé kè shulinuk ie'pa a ese bituraè ie'pa wá be' ska' shulè. Ttè wé shulirmi ie'pa a e' tà ese shüleke ie'pa tò. Età es be' kí kanè e' öshtömi. Ie'pa tò be' kímèmi kanè e' wa. ²³ Skèköl tò be' ké iwakanéuk, ñies be' tò iwakanewé es, e' tà be' a ikatatkèrmi. Ñies Israel aleripa kós mi'mine iu a tssé'ne buaè.

²⁴ Età Moisés tò inuáki ttò iüté. Iwakanewéitò wés inuáki tò iché ia es. ²⁵ Ie' tò Israel aleripa shuá wépa didir ese shushté. E'pa mékaitò Israel aleripa shulökwakpaie. Wélepa meneka mil biyök e' kós kí ishulökwakpaie. Wélepa skà meneka cien biyök e' kós kí ishulökwakpaie. Wélepa skà meneka dabom skeyök e' kós kí ishulökwakpaie. Wélepa meneka dabom eyök e' kós kí ishulökwakpaie. ²⁶ Ie'pa tò Israel aleripa ttè shüleke kékraè. Ttè wé darèrèè, ese mí ie'pa wá Moisés a shulè. Età ttè wé tottola, ese shüleke ie'pa tò. ²⁷ E' ukuökí tà Moisés nuáki e' chéat ie' a tà imiane ikaska'.

Israel aleripa demi Sinaí

19 E' ukuökí tà Israel aleripa e' yélur Refidim a demirak Sinaí. Ie'pa e' yè'lur Egipto, e' kí si' de böt kí ká et. Sinaí dör ká sir poë. Ee ie'pa e' tséat Sinaí kébata o'mik tsinet. ³ Età Moisés míka kabata a ttök Skèköl tà. Ee Jehová tò ikiè tà ichéitò ia:

—Ttè cheke ye' tò be' a e' chóné Israel aleripa a. E'pa dör Jacob aleripa. ⁴ Ichó ie'pa a: ‘Ye' tò egiptowak we'ik e' su' a' tò. Ñies a' wá ijcher tò wés ye' wá a' dé'bitu buaè íe ye' wörki wés pu wá ilala mi' ipik kí es. ⁵ Ká ulitane wakpa dör ye' icha. Erè ye' ttò iüté a' tò seraá, ñies ttè mekesò ñi a e' wá iüté a' tò buaè, e' tà ká ulitane wakpa shuá a' dóraè ye' icha chókíe. ⁶ A' dóraè ye' sacerdotepaie. A' dóraè batse'r ye' a.' Ttè i' kós chó Israel aleripa a.

⁷ Età Moisés biteane, e' tò Israel aleripa kuéblupa kós dapa'wé. Ì ché Jehová tò ie' a e' kós chéneitò ie'pa a.

⁸ Ie'pa ulitane tò iüté ñikkèè:

—Ì kós ché Jehová tò e' wá iüteraè sa' tò.

Età Moisés míane ttè e' chökne Jehová a. ⁹ Età Jehová tò iché ia:

—Ye' ttò tssó. Mochka tèrdawá kabata kí tajè e' shuá ye' datse ttök be' tà as Israel aleripa ulitane tò ye' ttöke be' tà e' tssó. Es ie'pa tò be' ttè klò'weraè kékraè.

Età ima Israel aleripa tò iüté e' chéne Moisés tò Jehová a. ¹⁰ Jehová tò iché ia:

—Be' yú Israel aleripa batse'uk i'ñe ena bule. Ñies ichó iarak: 'a' datsi' skuólor.' ¹¹ Ye' dör Jehová, e' datse böiki Sinaí kébata a ie'pa ulitane wörki, e' kuéki ie'pa batse'ú as ie'pa tso' batse'r böiki yöki. ¹² Kabata wakyuó shkit as kè ye' mi'tkò e' wíshet. Ichó iarak: 'A' kè a kawò tà' shkökwa iwakyöne e' wíshet. Ñies a' kè a

kawö tã' shkõkwã tsinet ipamik. Wëpa tkawã e' wışhet esepa duõrawã. ¹³Yi miwã eë ese kè kawö tã' kè ulà wa. Ese kawõtã ttewã ák wa ö sulè wa. Kè a' tkinuk tö se' idir ö iyiwak idir, a' kawõtã ittõkwã. Mik a' tö duk blar ttsé e' è tã a' dömiwã tsinet kabata ɔ'mik.'

¹⁴Etã Moisés biteãne tö Israel aleripa batséwé tã ie'pa ulitane datsi' skuélor. ¹⁵Moisés tö iché iã:

—A' ulitane e' kkõ'nú batsé'ne böiki yöki. E' dalewa kè a' senukkã alakõlpa tã.

¹⁶Böiki es bla'mi tã kabata a' kã wõñane alá blane tajë. Mò tajë dettsã kabata e' kã. Ie'pa tö ittsé tö duk blane tajë, e' tö ie'pa suawé tajë painékãie. ¹⁷Etã Moisés tö Israel aleripa tso'rak iwákpa u' a' e'pa yélur tsémi Skékõl wõrkã. Ie'pa e' wõklõ'wérak kabata kuli' a' tsinet. ¹⁸Jehová dettsã Sinaí kébata kã bö' shuã, e' kuëkã kabata e' miã shklë ème. Shklë e' wër wës tã shklë butrõ es. Kabata kôs wõtírke darërëë. ¹⁹Duk kã blarke tajë shütë. Moisés ttõke tã Skékõl tö ie' iuteke alá blar ttsëë.

²⁰Jehová dettsã kabata kãkkeë, e' wõbata kã tã Moisés kiékãitõ eë. Moisés tkakã eë, ²¹tã Jehová tö iché iã:

—Be' e' ówane tã ichó ie'pa a' kè a' tkõkbitu wé iwakyõule e' iõshet ye' weblõk dö' ie'pa duõlur tajë.'

²²Ñies wëpa kanebloke ye' a' sacerdotepaie esepa kawõtã e' batsé'uk buaè dö' ñies ye' tö ie'pa ttélurmi.

²³Etã Moisés tö Jehová iüté:

—Be' tö sa' kè iwakyuök as kè ie'pa döwã kabata a' tsinet. E' kuëkã kè ie'pa bitúpa kabata i' a'.

²⁴Etã Jehová tö iché Moisés a':

—Be' yúne tã Aarón tsúbitu e' tã. Erë a' sacerdotepa ena Israel aleripa malepa e'pa kè kawö tã' shkõkbitu wé ye' tso' eë dö' ye' tö ie'pa ttélur.

²⁵Etã Moisés biteãne Israel aleripa ska' tã ì ché Jehová tö ie' a' e' chéne ie' tö ie'pa a'.

Ttè dalõieno döka dabop

20 Skékõl tté tã ichéitõ i' es:

²“Ye' dör Jehová. Ye' dör a' Kékõl. Ye' tö a' yè'lur Egipto wé a' bak weinuk siarè kanè wa eë.

³“Kè a' kawö tã' kékõlpa skà dalõiök. Ye' è dalõió a' Kékõlie.

⁴“Kè a' kawö tã' ì diökõl yuök dalõie yës. Ì kôs tso' kã jaì a' ena kã i' a' ena dayë a' ena iyök dikã, e' kôs diökõl

kè yuar a' tö dalõie. ⁵Ye' dör Jehová. Ye' dör a' Kékõl. A' tö kékõlpa kuã'kã dalõie, e' kè dalè'ttsënuke ye' a'. Wëpa ye' suë suluë esepa we'ikeraëyõ, ñies ileripa dö inukõkõpaë e'pa we'ikeraëyõ. Erë wëpa tö ye' dalërit-seke ena ye' ttè dalõieno e' iuteke, esepa ena iëtkuõpa döka mil e' dalëritseraëyõ. E' kuëkã kè a' e' tulõkwã kuchewõ kã iyi ñekkè kôs wõrkã idalõioie.

⁷“Ye' dör Jehová. Ye' dör a' Kékõl. Ye' kiè kè aritsar èanas iyi sulu wambloie. Yi tö e' wamblé ese wák we'ikeraëyõ.

⁸“Eno diwõ e' bló Ye' è dalõioie. E' kè chõkwa a' éna.

⁹Semana bit e' a' kawö tso' kul. Kawö terõl e' dör a' wákpa a' kanebloie. ¹⁰Erë kawö terõl e' bule es e' dör eno diwõ ye' dalõioie. E' kèwõ a' a' kè kawö tã' kanebloë. Ñies a' ala'r ena a' kanè mësopa ena a' iyiwak ena kã kuã'kã wakpa serke a' ska', e'pa kôs kè kawö tã' kanebloë e' diwõ a'. ¹¹Ye' dör Jehová. Ye' tö kã i' ena kã jai ena dayë ena iyi ulitane e' kôs yö' kã terõl shuã. E' bule es tã ye' eni', e' kuëkã kawö e' batse'yõ me'atyõ a' a' eno diwõie ye' dalõioie.

¹²“A' yé ena a' mi e'pa dalõió as a' ser kã tajë kã mekeyõ a' a' e' a'.

¹³“Kè a' kawö tã' s'ttõkwã.

¹⁴“Kè a' kawö tã' s'senewãbak dalõseukwã.

¹⁵“Kè a' kawö tã' akblõk.

¹⁶“Kè a' kawö tã' s'kkatõk kachè wa.

¹⁷“Kè a' kawö tã' ɔ'ka u' kkechõk. Ñies ilakõl ena ikanè mësopa, alakõlpa ö wëpa, ena iyyiwak kôs ena ì kôs tso' iwã, ese kè kkechar.”

Israel aleripa suane Skékõl yöki

¹⁸Mik Israel aleripa ulitane tö alá blarke e' ttsé ena iwõñarke e' suë ñies duk blarke tajë e' ttsé ena shklë butrõkeka tajë kabata a' e' suë, etã e' yöki ie'pa suane tajë painékarak tajë. Ie'pa iëter isauk kãmië. ¹⁹E' kuëkã ie'pa tö iché Moisés a':

—Be' ttõ sa' tã, etã sa' tö be' ttõ dalõieraë. Erë kè sa' kã ikiane tö Skékõl ttõ sa' tã dö' sa' duõlur.

²⁰Moisés tö iüté:

—Kè a' suanuk. Skékõl dettsã a' ma'uk isuõie tö mokã a' tö ie' dalõieke. Ie' kã ikiane tö a' tö ie' ttõ dalõie as kè a' tö ì sulu wamblõ.

²¹Ie'pa atë isauk kãmië. Moisés è miã tsinet mò tajë wé Skékõl tso' eë.

Jonás

Yëkkuò i' tò se' a ipakè tò ì bak Israel aleri ekòl kiè Jonás e' tã. Ie' kaneblè' Skèkòl ttekòlie duas cien paryòk ena duas cien kuryòk kì dabom skeyòk (800-750 AC) e' shù ulatòk kam Jesucristo kùr e' yòkì. Skèkòl kè wã ie' patkène Israel aleripa malepa pattòk wës Skèkòl ttekòlpa malepa patkèitò es. E' skéie ie' tò ie' patkè' kã kiè Nínive, e' wakpa pattòk. Nínive dör kã kiè Asiria e' kã kibi. Asiria wakpa dör Israel aleripa bolòkpa kibi. Ie'pa serke suluè tajè shùtë Skèkòl wöa. E' kuèkì ie' tò Jonás patké ichòk ie'pa a tò kã de dabom tkèyòk etã ie'pa erdawa. Jonás wã ijcher tò Skèkòl tò s'suè er siarè wa. Ie' ibikeitsé: "Nínive wakpa er mane'wé, e' tã ie'pa nuì olo'yeraè Skèkòl tò ie'pa kì." Erè ie' kì ikiane tò Skèkòl tò ie'pa ewèwa, e' kuèkì ie' kè shkakmi ie'pa pattòk. E' skéie ie' tò ima'wé tkòkshkar bánet Skèkòl yòkì. Erè Skèkòl tò ie' wòklò'wé tã ipatkémi Nínive wakpa pattòk wake'. Ie'pa er mane'wé, e' kuèkì Skèkòl kè wã ie'pa eponewa. Yëkkuò i' wa se' éna iane tò Skèkòl tò kã ulitane wakpa suè er siarè wa. Ì sulu wamblekesö ese nuì olo'yak ie' é-na se' kì. Ie' kì ikiane tò se' er mane'ù ie' a as kè ie' tò se' we'ikò.

Jonás kè éna Jehová ttò iütak

1 Etòkicha tã Jehová tò iché ittekòl kiè Jonás dör Amitai alà, e' a: 2 "Be' yú kã kibi kiè Nínive eë, tã ichó kã e' wakpa a wës a' e' wamblò e' dör suluè ye' wöa, e' kuèkì ye' tò a' ewerawa." 3 Erè ie' kè éna Jehová ttò iütak. E' kuèkì ie' tkashkar iyòkì. Ie' míã dayè kkòmik kã kiè Jope wé kanò irirke eë. Eë ie' tò kanò kué etò mitke kã kiè Tarsis e' patuèitò shkomi tã ie' e' iéka ikì tã imía. 4 Erè Jehová tò sèrkè patké ie'pa kì tajè darèrèè. E' tò kanò uyé tajè dò wësua itskirwami. 5 Etã kos ie'pa tso' kanò a, e'pa suane tajè. Ie'pa ekòl ekòl tò ikieke aneule iwák kèkòl a: "¡Sa' tsatkó, sa' tsatkó!" Etã dali kos tuléttsami dayè kì as kè kanò katsirwã. Erè Jonás e' a'wa kanò shùã dali bló wé a, eë ie' kapötèr tajè. 6 Etã kanò ñakòkwak míã dò wé ie' kapötèr eë tã iché ia: —¿Íók be' kapötèr? ¡Be' e' kókã! Be' kèkòl a ikió as ie' tò se' tsatkò. Isalema ie' se' suèmi er siarè wa tã se' tsatkèmiitò. 7 E' dalewa kanò wakpa malepa tò iché ñi a: —Mishka itòtkòk isuòie yi iane iwiie e' kuèkì se' weirke i' es. Etã iwène tò Jonás idir. 8 E' kuèkì ie'pa iché ie' a: —Ichó sa' a, ¿ì kuèkì ì sulu i' tkòke se' tã? ¿Íók be' e' iébitü kanò i' a? ¿Wé be' datse? ¿Yi ditséwö be' dör? 9 Ie' iüté: —Ye' dör hebreowak. Jehová dör Skèkòl tso' kã jai a e' dalöiòkwak ye' dör. Ie' tò dayè ena kã i' yò'at. 10 Ie' tò ie'pa a ipaké tò ie' tso' tkòkshkar Jehová yòkì. Mik e' ttsé ie'pa tò ñies isuérakitò tò dayè kì ulune tajè, etã ie'pa suane tajè shùtë. Ie'pa tò ie' a ichaké: —¿Ì wèmi sa' tò be' tã as sèrkè wòklòrwa? 12 Ie' tò iüté:

—Ye' wã ijcher buaè tò ye' kuèkì sèrkè i' bitsineka tajè a' kì. E' kuèkì ye' uyómi dayè a etã sèrkè wòklòr-dawa.

13 Erè kanò wákpa tò kanò iklémi darèrèè as irirka. Erè kè ie'pa diché dè'kã, dayè kì ulune tajè e' kuèkì. 14 Etã ie'pa tò Jehová a ikié i' es: "A Jehová, kè sa' makt-sã duòkwã wëm i' kuèkì. I' uk be' tso' sa' tã, e' wëkebö wës be' kì ikiane es. E' kuèkì wëm i' kè kì ì nuí tã, e' tã sa' tò ie' uyekemi dayè a e' nuí kè markã sa' kì." 15 E' ukuòkì tã ie'pa tò Jonás uyémi dayè a, etã sèrkè wòklònewã tã dayè míane almiè. 16 Mik kanò wákpa tò e' sué, etã ie'pa suane tajè Jehová yòkì tã idalöierakitò tajè. E' ukuòkì tã ie'pa tò iyiwak jché ña'wé mè Skèkòl a idalöioie, ñies ie'pa tò ttè mé ie' a tò sa' tò be' dalöier-aè.

17 Etã Jehová tò nima bèrie shùtë patké etò Jonás mulukwã. Etã nima e' tò imulèwã tã eë nima shùã ie' sené dòkã kã mañat ñiè nañèè.

Jonás tté Jehová tã

2 Etã Jonás tté Jehová dör ie' Kèkòl e' tã nima shùã, 2 tã ichéitò iã i' es: "A Jehová, ye' eriarke siarè, e' shùã ye' tò be' a ikié tò ye' tsatkó, etã be' tò ye' iüté. Ye' tso'tke kã diã kaska' s'duulewã ké a, eë ye' be' a ikié tò ye' kímú, etã ye' ttò ttsébö. 3 Be' ye' uyémi dayè a ¡skìe dayè dikia, ye' kütèulewã dayè wã. Dayè urke tajè e' patkébö, e' tka ye' kikkè. 4 Ye' ittsé tò ye' kè ku'ia be' wòrkì. Ye' ibikeitsé tò ye' kè dè'iane be' wé buaè e' a. 5 Dayè tajè, e' shùã ye' anemi. Ye' kikkè, ye' pamik, ye' dikia, e' dör dayè ème. Dayè a itò'kònu tso', e' malítsékã ye' wòkir mik tajè dayè shùã.

⁶Ye' anemi dayë a dò iskië,
dò wé kabata bitykeka eë.
Ye' ittse tö ye' wötënewa da'a ká dià kaska'.
Erë, a Jehová, be' dör ye' Këköl,
be' dör ye' yëttsane s'duöwä ulà a dekañe ttsë'ka.

⁷A Jehová, mik ye' ittse tö ye' duökewatke,
eta ye' be' a ikié tö ye' tsatkó,
eta ì kiéyö, e' ttsébö be' wé buaë e' a.

⁸Wépa tö iyi diököl dalöieke be' skéie,
e'pa kè tö be' dalöieku'ia.

⁹Erë ye' tö wëstela cheraë be' a këkraë,
iyiwak jcheraë ña'wëraëyö be' a be' dalöioie.

Ye' ttè mé be' a, e' wawëraëyö.

¡A Jehová, be' è a sa' tsatkërmi!"

¹⁰E' ukuöki ta' Jehová tö nima patké Jonás tuöktsa ká
sí ki, ta' ituëttsaitö.

Jonás tö Jehová ttò iüté

3 Eta Jehová tö iska chéne Jonás a: ²"Be' yú ká kibi
kié Nínive eë ta' ì chekeyö be' a, e' chó ká e' wakpa
a."

³Eta ie' tö Jehová ttò iüté. Ie' mía Nínive. E' dör ká
berie. Shkotkö ká e' shüa, e' dör ká mañat wa'ñe.

⁴Jonás shké ká e' shüa ká et wa'ñe ta' ie' tö icherami ká
e' wakpa a aneule: "Ká i' ki ká de dabom tkëyök (40),
eta a' erdawa." ⁵Eta Nínive wakpa kos erblé Skëköl
mik. E' kuëki ie'pa kos, ësepala ena dalöiërtä, e'pa kos
tö iché: "S'kawötä batsök, ñies s'kawötä datsi' ajaë ese
iök iwà kkachoie tö se' er mane'wé." Eta es ie'pa tö iwé.

⁶Mik ttè e' ttsé Nínive blú tö, eta ie' e' kéka ikulé ki,
ta' idatsi' bua'buäë iëtkër iwä, e' yëttsa skéie datsi' ajaë
iékaítö ta' ie' e' tkésër iski muluchka ki. ⁷Eta ie' tö ttè
patké ká e' ulitane wakpa a. Ttè e' tö iché i' es: "A' uli-
tane kè kàne chkök di'yök yës. Ñies kè a' kàne a' baka
ena a' obeja tiök. A' ulitane kawötä datsi' ajaë iökkä. A'
kköchó Skëköl a' diché kos wa' a' e' wamblö suluë
ese kos nuí olo'yöitö a' ki. Ñies a' e' wamblö suluë, ese
kos olo'yó. Isalema ie' er mane'umine, eta ie' er
buarmine se' ki, eta ie' kè tö se' ewëpawa. Ttè i' dör ye'
dör a' blú e' ttè ena a' wökirpa ttè, e' kuëki a' ulitane
kawötä idalöiök."

¹⁰Eta ie'pa tö ttè e' iüté buäë. Ie'pa e' wamblö suluë
ese kos olo'yërakitö. Mik e' suë Skëköl tö, eta ie' ibikeit-
séne kè yö ie'pa we'ikepa wës ye' ibikeits es.

Jonás ulunekä Skëköl ki

4 Erë e' kè dör bua' Jonás a ta' ie' ulunekä taië. ²Ie'
iché Jehová a:

—A Jehová, be' isuë. Mik ye' tkëria ye' kaska', eta ye'
iyë tö be' er buäë chöraë Nínive wakpa a. Ye' wä ijchër
tö be' dör es, e' kuëki ye' bakshkar Tarsis. Ye' wä ijchër
tö be' kè ulurta'ka bet. Be' er tottoë. Be' sa' suë er siarë
wa. Mik sa' tö ì sulu wamblé ta' sa' er mane'wé, e' ta'
bet e' nuí olo'yé be' tö sa' ki, kè sa' we'ikè wës be' sa'
pauñé es. ³A Jehová, e' kuëki ye' be' a iché ye' ttöwä, e'
dör bua'ie ye' a.

⁴Erë Jehová tö ie' a ichaké:

—¿Iima be' ibikeitsè tö be' wä kawö ta' ulunukka se
es?

⁵Eta Jonás e' yëttsa Nínive mía diwö tskirke e' kke ta'
eë úla yuëkaítö e' blóie diba yöki. Eë ie' e' tkésër ì tkò-
mi Nínive wakpa ta' e' wä panuk. ⁶Eta Skëköl Jehová tö
kalkua tskékä elka tala'wëkaítö Jonás tsakä as ikí ttsë'r
buaë. E' tö ie' ttsë'wé buäë. ⁷Erë bule es bla'mi ká ñine
eta Skëköl tö ì patké kalkua katökwa ta' isinewä duowä.
⁸Mik diwö deka, eta ie' tö siwä darërëë ba'baë e' patké
diwö tskirke e' kke Jonás ki. Diba ane darërëë Jonás
wökir ki, ta' ie' tö ittse tö ie' siwä'arkewä. Ibikeitséitö
"¡Ye' mú duöwä!" Ie' iché, "Ye' duowä, e' dör bua'ie ye'
a."

⁹Erë Skëköl tö iché ie' a:

—¿Iima be' ibikeitsè tö be' wä kawö ta' ulunukka
kalkua sinewä e' kuëki?

Ie' iüté:

—Tó, ye' wä kawö ta'. ¡Ye' ulune taië mik ye' duowä
eta e' olone!

¹⁰Eta Jehová tö iché ie' a:

—Kal kuá kè tkëne be' wä, kè talane kè kaneone be'
wä. E' tskine talane ká et nañewe è, bule es nañewe ta'
iduowä, e' dalëne be' éna. ¹¹Eta zwës ye' kè éna Nínive
wakpa dalënuke? Ie'pa dör taië, ie'pa ala'rla tso' taië
dökä 120.000 kè wä ijchër ì dör buäë, ì dör suluë. Ñies
ie'pa iyiwak tso' taië.

Mateo

Wëm bak eköl kiè Mateo e' tò yëkkuö i' kit. Ñies ie' kiè Leví. Ie' dör Israel aleripa eköl. Jesús tò ie' ki' ittökataie (Mateo 9.9 sąú), erë e' yökí ie' bak kaneblök inuköl patueke Roma wökirpa a ese shtök. Erë mik Jesús tò ie' ki' ittökataie, etä ie' mineaje Jesús tą.

Ì ɔ' Jesús tò su' Mateo tò iwák wöbla wa, ese tso' kitule yëkkuö i' kǐ. Ñies ì su' ie' tò ena ì ttsë'itö Jesús tò s'wöbla'weke e' a, ese kit ie' tò.

Ká iajäe Skëköl tò iyë' tò wëm döraë eköl Israel aleripa tsatök e' paneke ie'pa tò. S'tsatökökwak e' kiè Mesías hebreoie ena griegoie ikiè Cristo. Se'ie kiè e' mane'wësö Mateo tò yëkkuö i' kit bua'ie Israel aleripa a ikkachoie tò s'tsatökökwak ñe' dör Jesús.

Jesucristo yépa bak (Lucas 3.23-38)

1 Jesucristo dör se' blú bak kiè David e' aleri, David dör Abraham aleri. Jesucristo yépa bak kōs e'pa wëpa kiè dör i' es:

² Abraham alà dör Isaac, e' alà dör Jacob, e' ala'r dör Judá ena iëlpa. ³ Judá ala'r dör Fares ena Zérah, e'pa mi dör Tamar. Fares alà dör Hesrón, e' alà dör Aram. ⁴ E' alà dör Aminadab, e' alà dör Nahasón, e' alà dör Salmón. ⁵ E' alà dör Booz, e' mi dör Rahab. Booz alà dör Obed, e' mi dör Rut. Obed alà dör Jesé, ⁶ E' alà dör se' blú bak David e'.

Se' blú bak David, e' alà dör Salomón, e' mi bak Urías tą kewe. ⁷ Salomón alà dör Roboam, e' alà dör Abías, e' alà dör Asá. ⁸ E' alà dör Josafat, e' alà dör Joram, e' alà dör Ozías. ⁹ E' alà dör Jotam, e' alà dör Acáz, e' alà dör Ezequías. ¹⁰ E' alà dör Manasés, e' alà dör Amón, e' alà dör Josías. ¹¹ E' ala'r dör Jeconías ena iëlpa. E' kēwō ska' tą Israel aleripa klō'wélur Babilonia wakpa tò tą itsémi-rakitö Babilonia.

¹² Israel aleripa aneyalne Babilonia, e' ukuökǐ tą Jeconías alà kiè Salatiel e' kune. Ie' alà dör Zorobabel, ¹³ E' alà dör Abihud, e' alà dör Eliaquim, E' alà dör Azor. ¹⁴ E' alà dör Sadoc, e' alà dör Aquim, e' alà dör Eliud. ¹⁵ E' alà dör Eleazar, e' alà dör Matán, e' alà dör Jacob. ¹⁶ E' alà dör José, e' dör María wëm. María dör Jesús mi. Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. †

¹⁷ Es Abraham kēwō ska' dōkǎ David kune', etä Jesús ditséwō alōne dōkǎ dabom eyök kǐ tkëtökicha (14). Ñies David kēwō ska' dōkǎ Israel aleripa minetsēr Babilonia, etä Jesús ditséwō alōne dōkǎ dabom eyök kǐ tkëtökicha (14). Ñies Israel aleripa minetsēr dōkǎ wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' de, etä Jesús ditséwō alōne dōkǎ dabom eyök kǐ tkëtökicha (14).

Jesucristo kūrke e' biyó yēne (Lucas 2.1-7)

¹⁸ I' dör Jesucristo kune' e' pakè: Ie' mi kiè María. E' bakiǎ busi kām sēr wëm tą, erë ittè me'bak senukwǎ wëm kiè José e' tą. Kām ie'pa sērwa ñita, kām ie'pa ñi kōwǎ, etä María buklunekǎ Wiköl Batse'r diché wa.

¹⁹ José dör wëm buaë yēsēsē, e' kuęǐ ie' kè éna María jaëwǎkǎ sulitane wörkǐ. E' kuęǐ ie' tò ibikeitsé: "Súyö imèät bèrē." ²⁰ Ie' tso'ia ibikeitsök tą ikapowǎ tą ikabsué tò Skëköl biyöchökwak de eköl e' tò ie' a iché: "A José, David aleri, María buklunekǎ e' dör Wiköl Batse'r diché wa. E' kuęǐ kè be' suanuk senukwǎ ie' tą. ²¹ Ie' alà kūrdaë eköl wák wëm. Ikiè múkǎbō Jesús †† Ie' tò iwakpa tsatkeraë sene sulu nuí yökǐ, e' kuęǐ ikiè múkǎ es." Es Skëköl biyöchökwak tté José tą.

²² E' kōs tka es as ì yē'atbak Skëköl tò itteköl wa e' wà tkò, e' tò ichè:

²³ "Busi eköl kè wǎ wëm kaule e' buklurdakǎ, e' alà kūrdaë wák wëm, ikirdaë Emanuel." ‡

(s'kiè e' wà kiane chè: "Skëköl tso' se' tą").

²⁴ Mik José tǐ'nekǎne, etä ie' tò iwé wēs Skëköl biyöchökwak tò ie' a iché es. Ie' ulabatséwǎ María tą.

²⁵ Erë alà kām kūr, e' yökǐ ie'pa kè ñi kǎnewǎ. Mik alà kune, etä José tò ikiè mékǎ Jesús.

Wëpa yöule iyi tötkök bëkwō wa esepa de Jesús sąuk

2 Jesús kune' kǎ kiè Belén atē Judea eē. E' kēwō ska' tą wëm eköl kiè Herodes e' dör kǎ e' blú. Etä wëpa wëlepa datsē kǎ kǎmiē atē diwō tskirke e' kke, e'pa de Jerusalén. Ie'pa dör iyi tötkök bëkwō wa esepa. ² Ie'pa tò ichaké:

—¿Wé alala kune judiowak blúie e'? Sa' tò ibëkwō su' sa' kǎska', e' kuęǐ sa' de íerō idalöiök.

³ Mik Herodes tò ttè e' ttsé, etä e' tò ie' ena Jerusalén wakpa kōs tsiriwékǎrak taië. ⁴ E' kuęǐ ie' tò sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa kiéttsǎ sērǎq tą ichaké ie'pa a:

† WÉ PAIRINE'BITÜ IDI' WA S'BLÚIE: E' dör a Mesías si'kuaie.

†† Jesús: S'kiè e' wà kiane chè a S'tsatökökwak. ‡ Isaías 7.14

—¿Ima a' ichè? Wé pairine'bitu' idi' wa s'blúie, ¿wé e' kurmi?

⁵Ie'pa tò iytérak:

—Ie' kúrdaë Belén atë Judea eë. Skèköl tteköl tò iki-tat i' es:

⁶Skèköl tò ichè:

Belén atë Judea, e' wakpa a ye' ichè tò a' shuà blu' kardakà eköl, e' tò ye' icha dör Israel aleripa e'pa wëttsëraë. E' kuëkì a' ká dör ká bua'ie wës Judea ká bua'ie malepa tso' es. †

⁷Mik Herodes tò ttè e' ttsé, etä ie' tò wëpa tò íyi tötkeke bëkwö wa ñe'pa kié akir ijchënowä tò mik ie'pa tò bëkwö e' su'mi, kôs e' kì ká de. ⁸Ie' tò ie'pa a' iché:

—A' yú Belén. Alala e' yulö bua'ie. Mik a' tò ikué, etä ibiyó chó ye' a' as ñies ye' mi' idalöiök.

⁹Mik blu' tò ttè e' ché one, etä ie'pa míyal. Etä bëkwö su' ie'pa tò ikaska', e' suéne ie'pa tò ñalä wa. E' tò ie'pa ttsëwëne buaë shütë. Wé bëkwö mirwä e' wa ie'pa mi'ke dò wé bëkwö e' wöklö'wëwä eë. Bëkwö e' wöklö'wëwä wé alala e' tso' e' u tsakä. ¹¹E' ukuökì tã ie'pa dewä u a' tã ie'pa tò alà ena imi María kué. Ie'pa e' tuléwä kuchë kì tã idalöierakitö. Kalkuöla dérak iwä e' kköyëttsarakitö tã orochka ena ì masmas ña'wë ena mirra, ese mérakitö alà a. ¹²E' ukuökì tã ie'pa a' iyëne kabsuë a' tò ie'pa kè minukne Herodes ska'. E' kuëkì ie'pa míyalne iká kì ñalä kuä'kì wa.

José ena María tkashkar míyal Egipto

¹³Wëpa tò íyi tötkeke bëkwö wa e'pa ponemine, e' ukuökì tã José kabsuë tò Skèköl biyöchökwak eköl tò ie' a' iché: “Be' e' kókä, María ena ilà klö'ú tã be' tkóshkar Egipto. Blu' Herodes tò alala së yuleraë ttëwä, e' kuëkì be' e' tsúat senuk eë dò mik ye' tò be' a' iché etä.”

¹⁴Etä ie' tì'nekä e' kékä tã alà ena María klö'wëitö tã e' nañewe imíyal Egipto. ¹⁵Eë ie'pa sené dò mik Herodes blënewä ekkë. E' tka es as itkò wës Skèköl tò iyë' itteköl wa es. Ie' tò iyë': “Ye' alà tso' Egipto, e' kiéne ye' tò.” ††

Herodes tò kawö mé ala'rla ttökulur

¹⁶Mik Herodes wä ijchënewä tò wëpa tò íyi tötkeke bëkwö wa, e'pa kè wä ie' ttö dalöiëne', etä e' tò ie' uluwékä tajë. Belén ena ká tso' ipamik e' a' ala'rla wëpa kúrke kôs, e'pa ttökulur patké ie' tò sëräq kam kì duas dò bök e' yökì. Wëpa tò íyi tötkeke bëkwö wa e'pa tò bëkwö su' kôs e' kì ká de, e' yë' ie'pa tò Herodes a. E' wa ie' tò ikéwö yë'ttsä tò duas döketke bök e' kì. E' kuëkì ie' tò ala'rla wëpa kúrke e' këwö ulatök, esepa kôs ttökulur patké.

¹⁷Es ì yë' Skèköl tteköl kié Jeremías e' tò, e' wà tka. Ie' tò iyë':

¹⁸“Ká kié Ramá eë ittssène tò tajë ie'pa ijuke aneule kköchöke siarë.

Eë alakölpa dör Raquel aleripa e'pa ijuke ila'rla jeitsök.

Ila'rla kôs ttélur, e' kuëkì ie'pa kè er pablërta'.”

María ena ilà ena José e' yétttsä Egipto biteyalne Israel

¹⁹Blu' Herodes blënewä, e' ukuökì tã José tso' Egipto, e' kabsuë tò Skèköl biyöchökwak eköl tò ie' a' iché:

²⁰“Wëpa éna alà ttakwä, e'pa blërulunetke. E' kuëkì be' e' kókä tã María ena ilà klö'ú tã a' yúshkane Israel.”

²¹Etä José e' kékä tã María ena ilà klö'wëitö tã ie'pa biteyalne Israel. ²²Erë mik ie' wä ijchënewä tò Herodes alà kié Arquelao e' tso'ne Judea blúie iyé skéie, etä ie' suane senuk eë. Etä ie' kabsuë tò Skèköl tò ie' a' iché: “A' yúshkane Galilea.” E' kuëkì ie'pa míyalne Galilea.

²³Mik ie'pa de Galilea, etä ie'pa míyal senuk ká kié Nazaret eë. E' tka es as ì yë' Skèköl ttekölpa tò e' wà tkò wé ichéitö: “Ie' kirdaë Nazaret wak.”

Juan S'wöskuökwak tò s'pattë

(Marcos 1.1-8; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28)

3 E' këwö ska' tã Juan S'wöskuökwak de Skèköl ttè pakök ká sir poë wé kè yi sërku' atë Judea eë.

²Juan tò ie'pa a' ichéke: “Ì blúie Skèköl tso' e' këwö de-watke tsjinet, e' kuëkì a' er mane'ú ie' a.”

³Skèköl tò Juan yë' itteköl Isaías wa i' es:

“Ká sir poë wé kè yi sërku' tajë,

eë yile ttöraë aneule, e' tò icheraë:

'A' er mane'ú Skèköl datse e' yökì,

e' dör wës ñalä yuësö yësyësë ie' yökì es.” ‡

Es Isaías tò iyë'at.

⁴Juan datsi' yöule kameio köyök wa; ikipamo e' dör iyiwak kkuölit. Ie' chkè dör ditski ena bulali. ⁵Jerusalén wakpa ena ká malepa tso' Judea e' wakpa de tajë ie' ttöke e' ttsök. Ñies ká tso' di' Jordán kkömik, e' wakpa de. ⁶Ì sulu kôs wambleke ie'pa tò e' chekekarakitö tã Juan tò iwöskueke Jordán a.

⁷Erë mik Juan tò isuë tò fariseowakpa ena saduce-owakpa de tajë as ie' tò ie'pa wöskuölor etä ie' tò ie'pa a' iché: “A' dör s'kütö'ukwakpa suluë wës tkabè es! ¿Yi tò a' a' iché tò a' tkömishkar Skèköl tò a' we'ikeraë siarë e' ulä a? ⁸A' senú yësyësë, e' wa iwërwami tò mokì a' er mane'wëtke Skèköl a. ⁹Kè a' tò ibikeitsök tò a' dör Abraham aleripa, e' è kuëkì Skèköl kè tò a' we'ikepa. Ye' tò a' a' iché tò Skèköl kì ikiane, e' tã ie' tò ák ikkë yuëmi Abraham aleripaie. ¹⁰Ie' dör wës kal bikökwak es. Ie' tso'tke kal ulitane kè wörtä' ese kôs bikökök ña'wëwa bö' a. ¹¹Mokì ye' tò a' wöskueke di' a iwä kka-choie tò a' er mane'wëtke Skèköl a. Erë ye' itökì idatse eköl, e' tò a' ierawä Wiköl Batse'r a ena bö' a. Ie' dör kékëpa tajë ye' tsatä, e' kuëkì ie' klökkuö è tsëmi e' kè dör ye' siarla e' a. ¹²Ie' tò s'wöpperaë wës iyiwö wöppësö es. Ibua'buä bleraëitö idichakuö a, erë isulusi uy-erawaitö bö' kè wöittä'wä e' a.”

† Miqueas 5.2 †† Oseas 11.1

‡ Isaías 40.3

Jesús wösune

(Marcos 1.9-11; Lucas 3.21-22)

¹³ Jesús e' yéttsa Galilea demi Jordán di'kka wé Juan tso' eé as e' tó iwöskuö. ¹⁴ Kewe ta Juan kè éna ie' wöskuak, ie' tó iché ia:

—Warma be' kawötä ye' wöskuök. ¿Wes be' do ye' ska' as ye' be' wöskuö?

¹⁵ Ie' tó iüté:

—Ì dör yesyésé Skéköl wöa, ese kos kawötä wé se' tó es, e' kuëki imuatsö es i'ñe ta.

Etä Juan tó ie' ttö iüté. ¹⁶ Jesús wösune e' e' duékane di' a e' wöshä ta ká jai kköbunane ta ie' isué tó Skéköl Wiköl bité ie' kī nuböl sü. ¹⁷ Etä ttö tsséne datse ká jai a e' tó iché: “Sé dör ye' alà dalër tajë ye' éna, e' wër buaë shütë ye' wa.”

Bé tó Jesús erkiöwé

(Marcos 1.12-13; Lucas 4.1-13)

4 E' ukuöki ta Skéköl Wiköl tó Jesús tsémi ká sir poë wé kè yi serku' eé as bé tó ie' erkiöü i sulu wamblök. ² Eé ie' sené dökä ká dabom tkëyök (40), kè chkane yës. Ekké ta ie' dué bli wä. ³ Bé debity ie' ska' ta ichéitö ia:

—Be' dör Skéköl Alà, e'ma ichó ak sekképa a tó a' yönú chkeie.

⁴ Jesús tó iüté:

—Au. Skéköl yëkküö tó iché: ‘Kè se' senuk chkè è mik. E' skéie i kos cheke Skéköl tó e' mik se' serke.’ †

⁵ E' ukuöki ta bé wä ie' mítsër Jerusalén dör ká batse'r eé ta itsémikaitö Skéköl wé kakkëe e' bata kī ⁶ ta ichéitö ia:

—Be' dör Skéköl Alà, e'ma be' e' batróömi dötsä iski. Skéköl yëkküö tó iché:

‘Skéköl tó ibiyöchökwakpa patkeraë be' kkö'nuk.

Ie'pa tó be' klö'wërakä iulä a as be' klö kè tërwa ak kī yës.’ ††

E' kuëki be' e' batróömi dötsä iski.

⁷ Etä Jesús tó iüté:

—Au. Ñies Skéköl yëkküö tó iché: ‘A' kè kawö ta' Skéköl dör a' Kéköl e' wötsiriuk.’ †

⁸ E' ukuöki ta bé tó ie' tsémi kabata kakkëe a, ta eé ká kos wes ká tköke ekké, ñies iyi bua'buä tso' ikī, ese kkachéitö ie' a sëraa bet. ⁹ Ie' tó iché ia:

—Be' e' tkéwä kuchëwö kī ye' wörkī ye' dalöiök Skékölie, e' ta i kos sué be' tó e' meraëyö be' a.

¹⁰ Eré Jesús tó ie' iüté:

—A Satanás, Skéköl yëkküö tó iché: ‘Skéköl dör a' Kéköl, e' è dalöiö a' tó Skékölie, ie' è a' senú.’ †† E' kuëki be' yúshka.

¹¹ Etä bé tó Jesús méat wák míä bánet. Ta Skéköl biyöchökwakpa de Jesús ska' ikimuk.

Kanè mène Jesús a e' tsá wéitö Galilea

(Marcos 1.14-15; Lucas 4.14-15)

¹² Mik Jesús wä ijchenewä tó Juan S'wöskuökwak wötëwarakitö s'wöto wé a, etä ie' dene Nazaret atë Galilea eé. ¹³ Eré kè ie' atë senuk Nazaret. Ie' míä senuk Cafarnaúm, e' atë batsöri kiè Galilea e' kkömik. Cafarnaúm atë zabalónwak ena neftalíwak e'pa ké a. ¹⁴ Itka es as i kit Skéköl tteköl Isaías tó yëkküö kī e' wä tkö es. Ie' tó iyë':

¹⁵ “Zabalónwak ena neftalíwak, e'pa serke di' kiè Jordán e' wíshët batsöri kkömik. Ie'pa serke Galilea wé ñies pë' kè dör judiowak esepa serke eé.

¹⁶ Ie'pa serke wes se' serke stui a es e' kè wä Skéköl süule.

Ie'pa dör wes s'duulewä es.

Eré eköl doia, e' tó ie'pa er ñi'wëraë Skéköl ttè wa wes ká olo tó ká ñiwe es.” ††

Es Isaías tó iyë'at.

¹⁷ E' ukuöki ta Jesús tó s'pattémitke ta ichéitö: “Ì blúie Skéköl tso' e' këwö dewatke tsinet, e' kuëki a' er mane'ú ie' a.”

Jesús tó nima klö'ukwakpa dökä tkël e'pa kié ittökata-paie

(Marcos 1.16-20; Lucas 5.1-11)

¹⁸ Jesús shkörami batsöri kiè Galilea e' kkömik, eé ie' tó wëpa sué böi ñi' elpa. Eköl kiè Simón, e' kiè ñies Pedro. Iëköl kiè Andrés. Ie'pa kanè dör nima klö'uk. Ie'pa tso' ikla' uyök batsöri a nima klö'woie. ¹⁹ Ie' tó ie'pa a iché:

—A' shkó ye' ta. A' yueraëyö s'ditsö klö'uk ye' a ye' ttökataie.

²⁰ E' bet ta ie'pa tó ikla' tulëat ta imiyal ie' ta.

²¹ E' wí'kie ie' tó wëpa skà sué böi ñi' elpa kiè Santiago ena Juan, e'pa dör Zebedeo ala'r. Ie'pa tulur kanò a iyé ta kla' wöyuök, ie'pa kiémi ie' tó e' ta. ²² E' wöshä ta ie'pa tó ikanò ena iyé méat ta imiyal ie' ta.

Jesús tó s'wöbla'wé tajë

(Lucas 6.17-19)

²³ Jesús shké Galilea kos a s'wöbla'uk judiowak ñi' dapa'wö wé kos a. Ì blúie Skéköl tso', e' tté buaë pakekeitö, ñies s'duöke kos, i dalërke s'mik kos, ese bua'wëkeitö. ²⁴ Ie' tté bunekä Siria kos a. E' kuëki pë' wä tajë iyamipa duöke duè daklilië wä ese debity ie' ska'. Wëlepa a aknama tso', wëlepa siwä arke iröirö, wëlepa kraulewä, esepa kos bua'wëneitö.

²⁵ Etä pë' datse Galilea, Decápolis, Jerusalén, Judea ena ká atë Jordán wíshët, e'pa mi'ke tajë ie' ta.

Jesús tó ittökatapa wöbla'wé kabata a

5 Mik Jesús tó isué tó pë' dapane tajë, etä ie' míä kabata tukir kī ta eé ie' e' tkësër ta ittökatapa de ie' ska'. ² Ie' tó ie'pa wöbla'wëmitke ttè i' wa:

† Deuteronomio 8.3 †† Salmo 91.11-12 † Deuteronomio 6.16 †† Deuteronomio 6.13

†† Isaías 9.1-2

Ì wër buaë Skëköl wa

(Lucas 6.20-23)

³ "Wépa morke Skëköl è mik, esepa tso' ì blúie ie' tso' e' a, e' kuëkj ayëcha buaë esepa.

⁴ "Wépa eriarke siarë, esepa er pablërdaë, e' kuëkj ayëcha buaë esepa.

⁵ "Wépa e' wöökewa diöshet, esepa a ká i' merdaë, e' kuëkj ayëcha buaë esepa.

⁶ "Wépa tò sene yësyësë ese kôs iëitseke chkè ena di'yè tsatà,

esepa ulà a iwà döraë, e' kuëkj ayëcha buaë esepa.

⁷ "Wépa tò s'malëpa suëke er siarë wa, esepa suëraë Skëköl tò er siarë wa, e' kuëkj ayëcha buaë esepa.

⁸ "Wépa er maneneë, esepa tò Skëköl suëraë, e' kuëkj ayëcha buaë esepa.

⁹ "Wépa tò s'er bua'wëkene ñi kj, esepa kieraë Skëköl tò ila'r, e' kuëkj ayëcha buaë esepa.

¹⁰ "Wépa weirke isërke yësyësë e' kuëkj, esepa tso' ì blúie Skëköl tso' e' a, e' kuëkj ayëcha buaë esepa.

¹¹ "Ayëcha buaë mik pë' tò a' cheke suluë, a' we'ikeke, a' kkateke kachè wa ye' dalërmik. ¹² Ká jai a ì buaë merdaë a' a iskéie, e' kuëkj mik ese tköke a' ta, età a' ttsë'nú buaë kaneë. Es ñies Skëköl ttekölpa bak a' yökj kwe e'pa weine.

A' dör wës dayë katanoie es

(Marcos 9.50; Lucas 14.34-35)

¹³ "A' dör wës dayë es ká i' wakpa a. Erë dayë kè kke ta'ia, e' ta kè ibuarpaiane. Kè iia iie bua' ta ikeukemi ñalà kj ta pë' dakolor iki.

A' dör wës bö'wö es

¹⁴ "A' dör wës bö'wö es ká i' wakpa a. U tso' tajë kaba-ta kj, e' kè blënuqwa, e' wëne kamië. ¹⁵ Kè yi tò bö'wö tskepaka ta ibléwaitò ö ipatkéwaitò kalkuö dikia. E' skéie itkekekaitò kákke sulitane tso' u a esepa wö a ká ñi'woie. ¹⁶ Es ñies a' senu' buaë yësyësë sulitane wörkj as e' saü ie'pa tò ta a' Yé tso' ká jai a e' kikarka.

Ttè dalöiëno kit Moisés tò e' ché Jesús tò

¹⁷ "Kè a' tò ibikeitsök tò ye' dë'bitü ì kit Moisés ena Skëköl ttekölpa tò yëkkuö kj, e' wöshtökwa. E' skéie ye' dë'bitü as iwà tkò wës itso' kitule es. ¹⁸ Mokj ye' tò a' a ichè tò ttè e' kè watërpattsä etkla wë'ia kam ká jai ena ká i' erwa e' yökj; ttè e' kôs wà tköraë. ¹⁹ E' kuëkj yi tò ttè e' wële dalösewëkewa, eré ttè tsir idir, ena o'ka wöbla'wëkeitò idalöseukwa, ese döraë s'ësela imalëpa blúie Skëköl tso' esepa dikia. Erë yi tò ttè e' dalöieke ena o'ka wöbla'wëkeitò idalöiök, ese döraë kékë tajë imalëpa blúie Skëköl tso' esepa tsatà. ²⁰ E' kuëkj ye' tò a' a ichè tò a' kè sër yësyësë tkökä s'wöbla'uk ttè

dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa tsatà, e' ta a' kè döpa ì blúie Skëköl tso' e' a.

S'ulurke ñi kj ese ché Jesús tò

(Lucas 12.57-59)

²¹ "A' wä ittsëule tò iyënebak ká iaiä e' yépa a: 'Kè a' kawö ta' s'ttökwa,' ñies 'Yi tò s'ttéwa, ese wák kichatërdaë.' ²² Erë ye' tò a' a ichè tò yi ulunekä iyami kj, ese kichatërdaë. E' kije ta yi tò iyami ché suluë, ese kichatërdaë. Ñies yi tò iyami kichatëttsä, ese kj inuí tso' tajë tò ipatkerami bö' kè a.

²³ "E' kuëkj a' wä ilè mí mè ka' tso' iyi mokä Skëköl a e' kj ta eë a' éna ianewa tò a' yami wële wä ilè ttè tso' a' kj, ²⁴ e' ta ì mí a' wä mè e' múat eë, kè imar. A' yú a' yami er bua'ukne a' kj. E' ukuöki ta a' yüne ì meke a' tò e' mú.

²⁵ "Yile wä a' mí kkatè s'shulo wé a, e' ta mik a' dami ñalà kj ie' ta, età ishuló ie' ta as ie' kè tò a' müttsä s'shulökwak ulà a. A' kè tò iwè es, e' ta s'shulökwak tò a' merattsä s'shkëkipa ulà a ta esepa tò a' wöterawa s'wöto wé a. ²⁶ Mokj ye' tò a' a ichè tò a' kè döpattsä dö mik a' tò inuí patuëttsä sëraa età.

S'senewabak dalösewëwä ese ché Jesús tò

²⁷ "A' wä ittsëule tò iyënebak: 'Kè a' kawö ta' s'senewabak dalöseukwa.' ²⁸ Erë ye' tò a' a ichè tò yi tò o'ka alaköl sué ta ikkechéitò, e' ta e' wa isenewabak dalösewëwäitò ier a.

²⁹ "E' kuëkj a' wöbla bua'kka tò a' keke ì sulu wamblök, e' ta iyötttsä kóumi bánet. A' yese alè kéu a' tò, e' dör bua'ie a' uyëwä bö' kè a' wa'ñe e' tsatà. ³⁰ A' ulà bua'kka tò a' keke ì sulu wamblök, e' ta itóö uyómi bánet. A' yese alè kéu a' tò, e' dör bua'ie a' uyëwä bö' kè a' wa'ñe e' tsatà.

Se' ñi öwa ese ché Jesús tò

(Mateo 19.9; Marcos 10.11-12; Lucas 16.18)

³¹ "Ñies iyënebak: 'Wëm tò itayë éwa, ese wák kawöta ñi owa yëkkuö muk ia.' ³² Erë ye' tò a' a ichè tò wëm tò itayë éwa, kè dör itayë trër kuëkj, e' ta e' wa ese tò itayë wömëttsämi isenewabak dalöseukwa † Ñies wëm wële senéwä tayë ese ta, e' wa e' tò tayë senewabak dalösewëwä.

S'ttè mè ñi a Skëköl wörkj ese ché Jesús tò

³³ "Ñies a' wä ittsëule tò iyënebak ká iaiä e' yépa a: 'A' ttè mé Skëköl wörkj, età e' wä uk a' kawöta mokj.' ³⁴ Erë ye' tò a' a ichè tò kè a' kawö ta' ttè muk ñi a Skëköl wörkj ö ilè skà wa. Kè a' kawö ta' ttè muk ñi a ká jai wa, e' dör wé Skëköl tkër s'blúie e' kuëkj. ³⁵ Kè a' kawö ta' ttè muk ñi a ká i' wa, e' dör Skëköl klö tkokaie e' kuëkj. Kè a' kawö ta' ttè muk ñi a Jerusalén wa, e' dör Skëköl dör s'blú, e' kè, e' kuëkj. ³⁶ Ñies a' wakpa kè a' a tsä è manenuk saruru ö dalolo, e' kuëkj a' kè kawö ta' ttè muk ñi a i' es: "Í chéyö e' kè yëne, e' ta ye' wökir

† ITAYÈ WÖMËTTSÄML...E' DALÖSEUKWA: Ttè i' wä armi se' éna ñies i' es: "e' ta ie' tso' itayë sauk wës alaköl trërta' es.

tóo." ³⁷ E' kuęki mik a' ttè meke ñi a, ta a' tò icheke, "tó", eta e' dör tó; mik a' tò icheke, "au", eta e' dör au. A' tò ì skà chéne bánet, e' ta e' dör suluë.

Se' e' tsatkò s'sulusipa yöki ese ché Jesús tò
(Lucas 6.29-30)

³⁸ "A' wa ittseule tò iyënebak: 'Yi tò ɔ'ka wöbla tskéwa, ese wák kawötä wöbla ské tskéwa. Yi tò ɔ'ka kà péwa, ese wák kawötä kà ské péwa.' ³⁹ Erë ye' tò a' a' ichè tò kè a' e' tsatkök pè' sulusipa yöki. E' skéie yi tò a' ppé a' aswö bua'kka ki, e' ta a' aswö etta mú ia ppè. ⁴⁰ Yi tò a' kkaté s'shulökwakpa wörki a' paio kiane iki e' kuęki, e' ta a' paio mú ia, ñies a' paio kikké mú ia. ⁴¹ Yi tò a' ké idali tsukmi kësik wa dö kilómetro et †, e' ta iki tsúmi dö kilómetro böt. ⁴² Yi tò a' a' ilè kak kié, e' ta imú ia. Ñies yi tò a' a' iyi kié peitule, e' ta ipeitö ia.

S'bolökpa ché Jesús tò
(Lucas 6.27-28,32-36)

⁴³ "Ñies a' wa ittseule tò iyënebak: 'S'yamipa dalëritsö erë s'bolökpa saú sulu.' ⁴⁴ Erë ye' tò a' a' ichè: A' bolökpa dalëritsö. Wépa tò a' we'ikeke, esepa ki iki S'yé a' tò ikimú. ⁴⁵ A' tò iweke es, e' ta e' wa a' tso' ikkachök tò mokí a' dör a' Yé tso' ká jai a' e' ala'r. Ie' tò diba patkeke s'ser buaë ena s'ser sulu esepa ki. Ñies ie' tò kalí patkeke s'ser yësyësë ena s'ser sulu esepa ki. ⁴⁶ Wépa tò a' dalëritseke esepa è ské dalëritseke a' tò, e' ta zwes Skéköl tò ì buaë mèmi a' a' iskéie? Ñies inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a' e'pa tò iweke es. ⁴⁷ A' tò a' yamipa è shké'weke, e' ta zì buaë weke a' tò s'sulusipa tsata? Ñies pè' kè tò Skéköl dalöie esepa tò iweke es. ⁴⁸ A' senú buaë yësyësë wes Skéköl dör S'yé tso' ká jai a' e' ser buaë yësyësë es.

Jesús tò s'wöbla'wé tò wes se' ké s'siarëpa kímuk

6 "A' e' kkö'nú! Mik a' tò ì buaë weke s'kimoie, eta kè iwar sulitane wörki as ie'pa tò a' kkeökä. A' tò iwé es, e' ta Skéköl dör S'yé tso' ká jai a, e' kè tò ì mepa a' a' iskéie.

² "E' kuęki mik a' tò s'siarëpa kimeke, eta kè e' tté pparakä sulitane kukua wes e' ökwakpa es. Ie'pa tò iweke ie'pa ñi dapa'wo wé a' ena ñala wa as sulitane tò ie'pa kkeökä. Mokí ye' tò a' a' ichè tò pè' tò ie'pa kkeekë e' è dör ie'pa icha ské. ³ Erë mik a' tò s'siarëpa kimeke, eta a' tò iú bèrè, kè ichar yi a. ⁴ Es Skéköl tò ì kos tso' blëule ese suęke, e' tò ì buaë meraë a' a' iskéie.

Jesús tò s'wöbla'wé tò wes se' ké ttök S'yé ta
(Lucas 11.2-4)

⁵ "Mik a' ttöke S'yé ta, eta kè a' ttök sulitane wörki wes e' ökwakpa es. Sulu ie'pa wöbatsö e' duöksër ttök S'yé ta ie'pa ñi dapa'wo wé a' ena wé pè' daparke taië ká aie ese skä' as ikkearkä. Mokí yö ichè a' a' tò ie'pa icha ské detke iulä a' sraa. ⁶ Erë mik a' ttöke S'yé ta,

† E' kéwö skä ta Roma ñippökwa wa kawö ta' judiowak kök idali tsukmi dö kilómetro etk.

eta a' yúwa a' úshu a, ukkö wötöwa e e' ttö Skéköl dör a' Yé e' ta bèrè. A' tò iweke es, e' ta Skéköl tò ì kos tso' blëule ese suęke, e' tò ì buaë meraë a' a' iskéie.

⁷ "Ñies mik a' ttöke S'yé ta, eta kè a' ttök wes pè' kè tò ie' dalöie e'pa ttöke ie'pa kékölpa ta es. Ie'pa ttöke tté etkè wa taië batsië kè wà ta'. Ie'pa tò ibikeitseke tò ikékölpa tò ie'pa ttö tsemì ie'pa tté taië e' kuęki. ⁸ Kè a' tò iuk wes ie'pa es. Ì kiane a' ki e' jcher Skéköl wa kam a' tò ie' a' ikiò e' yöki. ⁹ A' ttö ie' ta i' es:

'A Sa' Yé tso' ká jai a,
as be' dalöie sa' tò ì ulitane tsata.

¹⁰ As be' dö sa' blúie da'aie.

Ì kiane be' ki as e' or ká i' ki
wes iorke ká jai a es.

¹¹ Chkè kiane sa' ki i' ñie sènoie e' mú sa' a.

¹² Sa' nuì olo'yó sa' ki
wes sa' tò s'malepa ki inuì olo'yeke es.

¹³ Kè sa' marttsa tò ì sulu tò sa' erkiöü,
e' skéie sa' tsatkó yi dör sulu ichök †† e' yöki.'

¹⁴ "S'malepa nuì olo'yeke a' tò ie'pa ki, e' ta ñies S'yé tso' ká jai a, e' tò a' nuì olo'yeraë a' ki. ¹⁵ Erë a' kè tò s'malepa ki inuì olo'yè, e' ta S'yé kè tò a' nuì olo'yepa a' ki.

Jesús s'wöbla'wé tò wes se' ké batsök

¹⁶ "Mik a' batsöke Skéköl a, eta kè a' e' ök siarë wes e' ökwakpa es. Ie'pa e' öke siarëla as s'malepa tò isaü ta ikkeökarakitö ibatsökerak e' kuęki. Mokí ye' tò a' a' ichè tò ie'pa icha ské detke ie'pa ulä a. ¹⁷ Erë mik a' batsöke, eta a' wöskuöö, a' tsaiklöö, ¹⁸ as s'malepa kè tò isaü tò a' tso' batsök. S'yé kè wërta' e' tò iyi ulitane tso' blëule e' suęke. A' batsó ie' è wöa ta ie' tò iské meraë a' a' buaë.

Íyi bua'buá bló ká jai a
(Lucas 12.33-34)

¹⁹ "Wé a' iyi bua'buá tso' blëule e e' er me'rie. E' kuęki kè a' tò iyi bua'buá blök ká i' ki. Ká i' ki powak se' iyi sulu'wekewa, ñies akblökwakpa tò iekibleke. E' skéie, a' iyi bua'buá e' bló ká jai a. E e' powak kè dōpa iyi sulu'ukwa ñies akblökwakpa kè dōpa iyi ekiblök.

S'wöbla buaë ena s'wöbla suluë
(Lucas 11.34-36)

²² "S'wöbla dör wes bö'wö es s'chkà kos a. E' kuęki s'wöbla dör buaë, e' ta se' chkà kos e' a' ká olo ta' buaë. E' dör wes se' er dör buaë es, ì kos dör buaë yësyësë ese ki se' er me'rie. ²³ Erë s'wöbla kè dör bua', e' ta s'chkà kos e' tso' stui a. E' dör wes se' er suluë es, ì sulu kos ese ki se' er me'rie. Erë se' er buaë e' miane suluë stuiie, e' ta e' dör suluë ichökle.

¿Yi dör a' wökir?
(Lucas 16.13)

²⁴ "Wé klöulewa kanè mésoie, ese kawötä iwökir è ttö dalöiök. Ie' wökirpa chópa bül, e' ma ie' kawötä eköl è

†† YI DÖR SULU ICHÖK: E' dör bé kiè Satanás e'.

dalöiök ena iëköl watöktsa. Es a' kè a er menukwa Skëköl kî ena inuköl kî ñita.

Kè a' tkinuk i kî
(Lucas 12.22-31)

²⁵ "E' kuëkî ye' tō a' a ichè: Ì kiane a' kî sēnoie chkeie, di'ie, datsi'ie iie, ese kōs kè kî a' tkinuk. S'tso' ttsè'ka e' kè dōr chkōk ème, ñies s'chkà kè dōr datsi' è ioie. ²⁶ Dù saú a' tō. Ie'pa kè tō ì kuatketā' ì wōshtetā', ie'pa kè tō chkè bletā', erè S'yé tso' ká jaì a e' tō ie'pa tieke. Ie' éna a' dalër tajë dù kōs tsatā. ²⁷ A' tkirke tajë e' kî, e' kè tō a' a kawō kî mepa sēnoie ekuölö è.

²⁸ "¿Ì kuëkî a' tkirke datsi' kî? Ma'ma wōrkua bua'buāala ese saú wēs italar, kè kanēblōtā', kè datsi' yuetā'. ²⁹ Erè blu' bak kiè Salomón, e' wā íyi ulitane bua'buāe bak tajë, erè ye' tō a' a ichè tō ie' datsi' bua'buā kè wēr buāe wēs ma'ma wēr es. ³⁰ Kākō suésō j'ñe, bule tā iñanewa, erè Skëköl tō ikitkeke buāala iwōrkua wa. Ie' tō kākō kitkeke es, je' yitā ie' tō a' kianeia erblōk buāe ie' mik, esepa paieraē! ³¹ E' kuëkî kè a' tkinuk. Kè a' e' chakōk, '¿Ì ñemi sa' tō?' ö '¿Ì yèmi sa' tō?' ö '¿Ì wa sa' e' paiōmi?' ³² Pè' kè tō Skëköl dalöie esepa tkirke tajë íyi kōs ekkè kî. Erè ì kōs kiane a' kî e' jchertke a' Yé tso' ká jaì a e' wā. ³³ E' kuëkî ì kōs blúie ie' tso' ena ì dōr yēsyesè ie' a' ese kî a' er múwā kewe. A' tō iwēke es, e' tā ñies íyi ñekkè kōs dōraē a' ulā a. ³⁴ Di-wō bit ekkè íyi tso' kî tkine e' dōr wē' se' a. Bulebök se' tkirmi ì tkōmi eē e' kî, e' kuëkî kè a' tkinuk ikî i' tā.

Kè a' tō s'kichtōk
(Lucas 6.37-38,41-42)

7 "Ttè wa a' tō s'malepa kichaté e' è wa Skëköl tō a' kichateraē. Wēs a' tō s'malepa wēke e' sū a' wēraē Skëköl tō. E' kuëkî kè a' s'kichtōk as Skëköl kè tō a' kichatō. ³ Kaltak jchela tsir tso' a' yami wōbla a, e' sué a' tō, erè ¿ì kuëkî kaltak bērie tso' a' wák wōbla a, e' kè sūne a' wā? ⁴ ¿Wēs a' tō ichèmi a' yami a: 'súyō be' wōbla a kaltak jchela tsir tso' e' yēttsā?' Erè kaltak bērie tso' a' wōbla a, ¿e' kè sūne a' wā? ⁵ ¡A' e' öke suluē! Kaltak bērie tso' a' wōbla a e' yōttsā kewe, es a' yami wōbla a kaltak jchela tsir tso' e' wērmí a' a buāe yēttsā.

⁶ "Ì dōr batse'r ese kè tularitssā chichi a dō' ie'pa bitūne a' jchōklor. Ñies a' íyi bua'buā †, ese kè tularitssā kōchi a, ie'pa tō iñateraē ikla'tska wa.

Ì kiane a' kî, ese kió Skëköl a
(Lucas 11.9-13; 6.31)

⁷ "Wépa tō íyi kieke Skëköl a, esepa a imeraē ie' tō; wépa tō íyi yuleke ie' ska' esepa tō ikueraē; wépa tō ie' chakeke, esepa kierawā ie' tō wēshkē. E' kuëkî ì kiane a' kî e' kió ie' a, etā ie' tō a' a imeraē; e' yuló ie' ska', etā a' tō ikueraē; ie' chakó, etā ie' tō a' kierawā wēshkē.

⁹ "Kè a' wéne tō ák mepa ilā a pan kiéitō e' skéie. ¹⁰ Ñies kè a' tō tkabè mepa a' alā a nima kiéitō e' skéie. ¹¹ A' dōr pē' suluē erè e' tō íyi buāe meke a' alā a. ¡E' yi-

† ÍYI BUA'BUA: E' dōr perla si'kuaie.

tā buāe S'yé tso' ká jaì a, e' tō íyi buāe meraē yi tō ie' a' ikieke ese a!

¹² "A' sēnú s'malepa tā wēs a' kî ikiane tō ie'pa sēr a' tā es. Ttè e' a ì kit Moisés ena Skëköl ttekōlpa tō yēkkuō kî e' kōs wōiēulewā. E' kuëkî a' sēnú es.

Sēne michoē wékkō e' dōr tsir
(Lucas 13.24)

¹³ "Sēne michoē e' wékkō dōr tsir, e' a' a' shkōwā. S'weir micho e' ñalé ena iwékkō dōr shoē; tajë s'mi'ke ikî. ¹⁴ Erè sēne michoē e' wékkō dōr tsir ena iñalé kî darērēē shka', wépa tō ikué esepa kè dōr tajë.

Kal buāe ena kal suluē
(Lucas 6.43-44)

¹⁵ "A' e' kō'nú kachōkwakpa e' chō tō ie'pa dōr Skëköl ttekōlpa esepa yōkî. Ie'pa e' ò tō ie'pa dōr buāe wēs obeja urula es, erè ie'pa er suluē wēs iyiwak sulusi es. ¹⁶ Wēs ie'pa e' wamblōke, e' wa a' tō isuērawā pē' wése idir. ¿Wé a' wā isyule tō uvawō ö higowō e' shtetā'sō dika' kicha mik? ¹⁷ Kal buāe kōs ese wō dōr buāe, erè kal sulusi kōs ese wō dōr suluē. ¹⁸ Kal bua'buā kè wōrtā' kalwō sulusiie. Ñies kal sulusi kè wōrtā' kalwō bua'buāie. ¹⁹ Kal kōs kè wōr buāe, ese bikeeke tā iña'wēkewa bö' a. ²⁰ Es a' tō kachōkwakpa suērawā wēs ie'pa e' wamblō e' wa.

Jesús tō icheraē 'kè ye' wā a' sūle'
(Lucas 13.25-27)

²¹ "Wépa tō ye' a' icheke: 'A Skëkēpa, a Skëkēpa', kè esepa dōpawā sēraē ì blúie Skëköl tso' e' a. Erè wépa sērke wēs ye' Yé tso' ká jaì a e' kî ikiane es, esepa è dōrawā. ²² Aishkuō tā mik a' wōchakirketke a' nuì kî e' kēwō de, etā tajë ie'pa tō ye' a' icheraē i' es: 'A Skëkēpa, be' ttō wa sa' ut Skëköl ttekōlie, be' ttō wa sa' tō akna-ma yya'lur, be' ttō wa ì kè or yi a ese o' sa' tō tajë.' ²³ Erè ye' tō ie'pa iūteraē: 'Kè ye' wā a' sūle yēs. A' e' wamblō suluē. ¡A' yúshka bánet ye' yōkî!'

U yuōkwak bōl
(Marcos 1.22; Lucas 6.47-49)

²⁴ "E' kuëkî yi tō ye' ttō ttsé tā iwā iūteke, ese dōr wēs wēm eköl tō u yué es. E' tō u chkí tōbié ískijē ká dōr ák è ese a. ²⁵ Kālì yēne tajë, di' pone tajë, sērke tka tajë, e' kōs tēne u e' mik, erè u kè ānerō, ichkí tuluulewā ák a e' kuëkî. ²⁶ Erè yi tō ye' ttō ttsé, erè kè iwā iūteku', ese dōr wēs wēm eköl kè kábikeitsōtā' es. E' tō u yué ttsā'wō a tā chkí atē jalējalē. ²⁷ Kālì yēne tajë, di' pone tajë, sērke tka tajë, e' kōs tēne u e' mik tā iānerō ískî tā kè ì tā'ia iwā."

²⁸ Mik Jesús tté one tā wēs ie' tō s'wōbla'wēke e' tō sulitane tkiwéwā. ²⁹ Ie' tō ie'pa wōbla'wēke ttè mokî, diché tā' tajë, ese wa. E' kè dōr wēs s'wōbla'uk ttè dalöiēno wa wakpa s'wōbla'wēke es. E' kuëkî ie'pa wōkranewā ittsök.

Wëm eköl kiri'weke lepra tö e' bua'wé Jesús tö

(Marcos 1.40-45; Lucas 5.12-16)

8 Mik Jesús bitegatkene kabata a, etä tajë pë' dami ie' itökj; ² e' shüa wëm debitu eköl ie' ska' kiri'weke lepra [†] tö. Ie' e' tkéwa kuchë kj Jesús wörki tä ichéitö:

—A kékëpa, be' kj ikiane, e' tä be' a ye' buarmine as ye' batse'rne.

³ Jesús tö ikéwa ulà wa tä ichéitö ia:

—Tó, ye' kj ikiane. Be' dene batse'r.

E' wöshä tä ie' buanene, kè kj lepra ku'ia. ⁴ Jesús tö iché ie' a:

—Ittsó, kè ichar yi a. Be' yú e' kkachök sacerdote a. Ì muk Moisés tö a' ka' e' batse'woie, e' tsúmi mè Skököl a iwà kkachöie tö be' buanene.

Kanè méso eköl bua'wéne Jesús tö

(Lucas 7.1-10; Juan 4.43-54)

⁵ Mik Jesús de Cafarnaúm, etä Roma ñippökwakpa dökä cien ese wökir de eköl ie' ska' kköchök, ⁶ tä ichéitö ia:

—A kékëpa, ye' kanè méso duladula eköl kirinewa tajë. Ie' me'r u a ka' kj pa dalërke tajë kranewa.

⁷ Jesús tö iüté:

—Ye' mí ibua'ykne.

⁸ Ñippökwakpa wökir tö iüté:

—A kékëpa, be' döwa ye' u a e' kè dör ye' siarla e' a. Erë ikéwö è mú tä ye' kanè méso buardane. ⁹ Ye' wökirpa tä, e'pa ttö iütök ye' kawöta. Ñies ye' dör ñippökwakpa tajë e'pa wökir, ie'pa kawöta ye' ttö iütök. Mik ye' tö eköl a icheke: 'Be' yú', tä imí. Eköl a ye' tö icheke: 'Be' dou', tä ide. Ñies ye' tö icheke ye' kanè méso a: 'Íyi ú' tä iwéitö. Ye' ikló'wé tö be' wa kawö tä' íyi ulitane tsata, e' kuëkj ye' wa ijcher tö be' tö ikéwö mé, e' tä ye' kanè méso buardane.

¹⁰ Mik Jesús tö e' ttsé tä e' tö ie' tkiwéwa. Ichéitö pë' dami ie' itökj e'pa a:

—Mokj ye' ichè a' a tö Israel aleripa qos shüa kè ye' wa yi kune erblök ye' mik wës wëm i' es. ¹¹ Ye' tö a' a ichè tö mik ì blúie Skököl tso' e' kéwö de da'äie, etä pë' kè dör judiowak tso' ká wa'ñe, esepa dóraë tajë e' tköksër chkök se' yépa bak kiè Abraham ena Isaac ena Jacob e'pa tä. ¹² Erë warma wépa e' tulökeser eë esepa uyardattsä bánet stui ké a. Eë ie'pa iuraë siarë ikà yilit-dawä weine kuëkj.

¹³ Etä Jesús tö iché ñippökwakpa wökir a:

—Be' yú u a tä itkóraë wës be' erblé ye' mik es.

E' wöshä tä ikanè méso buanene.

Jesús tö Pedro yäk bua'wéne

(Marcos 1.29-31; Lucas 4.38-39)

¹⁴ Jesús mía Pedro u a tä ie' isué tö Pedro yäk me'r ka' kj kiri'weke duè dalölö tö. ¹⁵ Ie' tö iké iulà kj tä duè dalölö tö iéwa tä ie' e' kékä tä ilè yuléitö ie' a ñè.

[†] LEPPA: E' dör duè s'méwöie ese. Judiowak tö ikló'wé tö duè e' tö yi tteke ese dör ñá. Esepa batsettsä bánet kè a kawö tä' senuk pë' malépa shüa. Ñies ie'pa kè a kawö tä' shkökwa Skököl wé a.

Jesús tö s'duöke tajë esepa bua'wéne

(Marcos 1.32-34; Lucas 4.40-41)

¹⁶ Ká tuirketke tä tajë ie'pa wa pë' a aknama tso' esepa debitu Jesús ska'. Ittö è wa ie' tö wimblupa ñe' trè'wéyal seraa. Ñies s'kirirke e'pa bua'wéneitö seraa. ¹⁷ E' tka es as ì yè'at Skököl tteköl kiè Isaías e' tö, e' wà tkò. Ie' iyè':

“Se' duè qos e' yéttsä ie' tö se' kj,

Se' weirke qos e' mítser ie' wa se' yökj bánet.” ^{††}

Wépa bül e' yuak Jesús ttökatapaie

(Lucas 9.57-62)

¹⁸ Mik Jesús tö isué tö pë' dapanekä tajë ipamik, etä ie' tö iché ittökatapa a: “Mishka batsöri wishet.” ¹⁹ Etä s'wöbla'ukwak ttè dalöiëno wa eköl de ie' ska' tä ichéitö ia:

—A S'wöbla'ukwak, ye' shkak be' tä be' ttökataie ká wa'ñe wé be' mörö eë.

²⁰ Jesús tö iiuté:

—Bakli' u tä' ñies dúla u tä', erë ye' dör S'ditsö Alà e' kè wa u tä' sènoie.

²¹ Etä wëm skà dör ie' klé eköl e' tö ie' a iché:

—A kékëpa, kawö mú ña, mik ye' yé blénewä tä inú wötökwa, e' ukuökj ye' mi'ke be' tä.

²² Jesús tö iiuté:

—I' tä be' shkó ye' tä. Wépa dör wës s'duulewä es Skököl wöa, as esepa tö iyamipa nu blö.

Sèrkë wöklö'wé Jesús tö

(Marcos 4.35-41; Lucas 8.22-25)

²³ Etä Jesús e' iékä kanò a ittökatapa tä tä imíyal batsöri kj. ²⁴ Ie'pa mirwäia e' shüa siwa' batsjnekä tajë tö di' uyékä tajë tä kanò a di' iènekämi. Erë ie' kapöme'r.

²⁵ Etä ittökatapa de ie' ska' tä itj'wékä tä ichéitörak ia:

—jA Skékëpa, se' tsatkó! jSe' duölurmi!

²⁶ Ie' tö ie'pa iüté:

—¿Í kuëkj a' suane sekké? Wësua a' kè erblökj' ye' mik bua'ie.

Etä ie' e' kékä tä siwa' ena di' yöli uñéitö tä iwök-lönewa míane alamië. ²⁷ Ie'pa tkinewa tajë tä iñi chakékä:

—¿Yi dör wëm wj? jE' ttö dalöieke siwa' tö ena di' tö!

Jesús tö wépa bül a aknama tso' e'pa bua'wé

(Marcos 5.1-20; Lucas 8.26-39)

²⁸ Mik Jesús demi batsöri wishet ká kiè Gadara eë tä wépa bül a aknama tso', e'pa e' yéttsä pö ké a de ie' ska'. Ie'pa e' wamblörak suluë e' kuëkj kè yi shkötä' ñalä e' wa. ²⁹ Ie'pa tö ichémi aneule:

—Be' dör Skököl Alà. ¿Iók be' de sa' tsiriuk? ¿Be' debitu sa' we'ikök kam sa' kéwö dò e' yökj?

³⁰ Eë tsjnet köchi ièter tajë chkök. ³¹ Aknamapa tso' tajë e'pa kköché Jesús a:

—Be' tö sa' uyekettsä, e' tä kawö mú sa' a e' tiukwa köchi tso' tajë jai a.

^{††} Isaías 53.4

³² Ie' tö iché ie'pa a:

—A' yúshka eë.

Etá aknamapa kós e' yélur wépa a tá e' tiélur köchi a. E' bet tá köchi kós poneká tünemirak ká spé mik brulongonemi batsöri a tá eë iduolur.

³³ Köchi kkö'nukwakpa tkayalmi. Mik ie'pa de ká kibi kî, etá ie'pa tö ì kós tka wépa a aknamapa bak e'pa tá, e' tté ppéká. ³⁴ Etá ká e' wakpa kós mía Jesús ska'. Mik ie'pa de, etá ie'pa kköché ie' a: "Be' e' yóttsa sa' ká a."

Jesús tö wëm eköl kraulewá e' bua'wéne

(Marcos 2.1-12; Lucas 5.17-26)

9 E' ukuöki tá Jesús e' iéka kanò a tá imiáne itò wa demi Cafarnaúm wé ie' serke eë. ² Etá eë ie'pa wá wëm kraulewá eköl mitsér Jesús ska' ká'la kî. Mik Jesús tö isué tö mokî ie'pa erblé ie' mik, etá ie' tö iché wëm kirirke e' a:

—A yami, be' er kuú, ì sulu kós wamblébö, e' nuí olone be' kî.

³ Etá s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa wélepa tö ibikeitseke: "Í ché ie' tö e' wa ie' tso' Skéköl chök suluë." ⁴ Erë ì bikeitsök ie'pa tso' e' suéwá Jesús tö bet. E' kuëki ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Í kuëki a' tso' íyi sulu bikeitsök? ⁵ Ye' tö wëm i' bua'wëmine as ishköne, e' tá zwes a' tö iklö'wëmi tö ye' kè a inuî olonuk ikî? ⁶ Ye' dör S'ditsö Alà, sú e' tö a' a' ikkaché tö ye' wá kawö tá' ká i' a nuî olo'yoie.

Etá ie' tö iché wëm kraulewá e' a:

—Be' e' kóka, be' ká'la kóka tá be' yúne be' u a.

⁷ Etá ie' e' kéká tá imiáne iu a. ⁸ Mik e' sué pé' tso' eë e'pa tö, etá ie'pa suane tajë. Ie'pa tö isué tö Skéköl tö diché tajë mé s'ditsö eköl a, e' kuëki ie'pa tö Skéköl kíkéká tajë.

Jesús tö Mateo kié ittökataie

(Marcos 2.13-17; Lucas 5.27-32)

⁹ E' ukuöki tá Jesús e' yéttsa tá imiá, e' tö wëm sué eköl kié Mateo, † e' dör inuköl shtökwak Roma wökirpa a. Ie' tkër ikaneblöke e' wé a. Tá Jesús tö ie' a iché:

—Be' shkó ye' tá ye' ttökataie.

Etá ie' e' kéká tá imiá Jesús tá.

¹⁰ E' ukuöki tá Jesús de ittökatapa tá Mateo u a chkök. Ie'pa tulur chkök, e' dalewa inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a esepa tajë ena pé' sulusipa skà deyalñak e' tulésér chkök Jesús tá. ¹¹ Mik e' sué fariseowakpa tö, etá ie'pa tö Jesús ttökatapa a ichaké:

—¿Íökö a' wöbla'ukwak chköke inuköl shtökwakpa ena pé' sulusipa skà tá?

¹² Jesús tö ittse tá ichéitö iarak:

—Wépa kè kirirku' esepa kè kî s'kapeyökwak kiane. Erë wépa kirirke, esepa kî ikiane. ¹³ Skéköl tö iyé' iyëkkuö kî: 'Iyiwak jchéule mé ye' a, ese kè kiane ye' kî. Ye' kî ikiane tö a' ñi saü er siarè wa.' †† A' e' yuó ttè e' wa. Ye' kè dë'bitü wépa e' ttsò tö ie'pa ser buaë yësyesë esepa kiök ye' ttökataie; ye' dë'bitü pé' sulusipa kiök ye' ttökataie.

† MATEO: E' dör yëkkuö i' shtökwak. Ie'pa wöblane e' chök wes o'ka ché es, e' kuëki ie' kè wá iyëne a ye'. †† Oseas 6.6

Í kuëki Jesús ttökatapa kè batsöta'

(Marcos 2.18-22; Lucas 5.33-39)

¹⁴ Juan S'wöskuökwak ttökatapa de Jesús ska' tá ichakérakitö ie' a:

—Sa' ena fariseowakpa batsöke tajë. ¿Í kuëki be' ttökatapa kè batsö?

¹⁵ Jesús tö ie'pa iyuté:

—Mik s'kiule ulabatsè ese kéwö tkö'uk tá zwes ie'pa eriarmi wëm ulabatske e' tso'ia' ie'pa tá e' dalewa? Erë ikéwö döraë etá ie' miratsér ie'pa yöki. E' je' tá ie'pa batsöraë.

¹⁶ "Kè yi tö datsi' kèchke wöyuepawá datsi'tak pa'ali wa. Datsi'tak pa'ali wöklönéká, e' tö datsi' kèchkela shükugeke tá ikî jcheeke tajë. ¹⁷ Nies vino kè terta'ka iyiwak kkuölit yöule ibloie ese kèchke a. Itékasö es, e' tá mik ibacha'nebitü, etá ikkuölit kèchke jchèemiitö. Es vino ena ikkuölit weirwami éme. E' kuëki vino tekeká ikkuölit pa'ali a, es vino ena ikkuölit kè weirpawa."

Jesús tö Jairo alà busi shkë'wékane ñies alaköl eköl bua'wëneitö

(Marcos 5.21-43; Lucas 8.40-56)

¹⁸ Jesús tso'ia' ttök, e' dalewa judiowak wökir debitu eköl ie' ska' tá ie' e' tkéwá kuchë kî tá ichéitö:

—Ñiköl ye' alà busi blënewá. Erë be' shkó, be' ulá múka ikî tá ishkerdakane.

¹⁹ Jesús e' kéká tá imiá ittökatapa tá judiowak wökir itöki. ²⁰ E' shüa alaköl eköl dewá tsinet Jesús tsî kker. E' du'mi alakölpa duè wá e' kî duas de dabom eyök kî bökö (12). Ie' tö ibikeitseke: "Jesús datsi' bata è kéwáyö, e' tá ye' buanene." E' kuëki idatsi' bata kéwáitö. ²² Erë Jesús wotrée tá isuéitö tá ichéitö ia:

—A alà busi, be' er kuú. Be' erblé ye' mik, e' kuëki be' buanene.

E' wöshá tá ie' buanene buaë.

²³ Mik Jesús de Jairo u a, etá ie' tö isué tö ma'ma bla'ukwakpa detke s'nu blërketke e' kuëki, ñies pé' ijuke tajë. ²⁴ Ie' tö ie'pa a iché:

—A' e' yólur, busila kè du'wá, ikapöme'r è.

Ie'pa tö Jesús jañeitséká tajë, ²⁵ erë ie' tö ie'pa ké e' skökmi bánet. E' ukuöki tá ie' dewá weshké tá busila ulá klö'wéwáitö tá busila e' kéká. ²⁶ E' tté buneká ká e' kós a.

Wépa böi kè wöbla wawër e'pa bua'wéne Jesús tö

²⁷ Jesús e' yéttsa eë tá wépa böi kè wöbla wawër mirwá ie' itöki, e'pa arke:

—¿A Jesús, s'blú David bak e' aleri, † sa' saü er siarè wa!

²⁸ Mik Jesús de u a, etá ie'pa böi de ie' ska'. Ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿A' tö iklö'wé tö ye' a' a' buarmine?

Ie'pa tö iyuté:

—A kéképa, tó, sa' tö iklö'wé.

‡ DAVID ALERI: Es ie'pa tö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie kitulebak tö idatse e' è kié. E' wá kiane ché sí'kuaie a El Mesías.

²⁹ Età Jesús tò ie'pa wöbla ké tã ichéitö ie'pa a:

—Wes a' erblöke ye' mik es iwà ordaë.

³⁰ Età ie'pa wöbla buanene. Tã Jesús tò iché ie'pa a:

—Kè a' kàne ichök yi a yès.

³¹ Erë ie'pa míyal tã ì wé Jesús tò e' paké ie'pa tò ká e' wakpa ulitane a.

Wëm kè tto eköl e' bua'wé Jesús tò.

³² Wëpa böi wöbla buanene e'pa míyal, e' bet tã pë' welepa wã wëm kè tto, ese debitu eköl Jesús ska', e' a aknama tso'. ³³ Mik Jesús tò aknama trë'wëshkar, etã wëm ttékane buaë. Pë' tso' eë e'pa tkirulune tã ichérakitö:

—Kè yi wã iyi wíse sũule Israel aleripa shũa.

³⁴ Erë fariseowakpa tò iché:

—Bé, e' wák diché wa ie' tò ie'pa trë'wéyal.

Jesús tò pë' sué er siarë wa

³⁵ Jesús shköke ká kôs tso' Galilea blublu ñies tsitsir e' a. Ie' s'wöbla'weke judiowak ñi dapa'wõ wé kôs tso' e' a. Ì blúie Skéköl tso' e' tté buaë pakekeitö. Ñies s'kirirke kôs, idalërke s'mik kôs, e' bua'wekeitö. ³⁶ Ie' tò isué tò ie'pa eriarke siarë, weinetke siarë wes obeja kè kkö'nukwak tã es, e' kuëki ie'pa suéitö er siarë wa.

³⁷ Ie' tò iché ittökatapa a:

—Mokj, ye' a tã ie'pa dör wes iyiwö tso'tke wë'iaë shtë es, erë ishtökwakpa kè dör tajë. ³⁸ E' kuëki a' tò ik-ió kanè wák a tò ishtökwakpa patkó.

Jesús tò ittekölpa tsá e'pa a kawö mé

(Marcos 3.13-19; Lucas 6.12-16)

10 Jesús tò ittökatapa dabom eyök kí böi (12), e'pa kié e' ska' tã kawö méitö ie'pa a wimblupa sulusi trë'woyal ñies s'kirirke duè ulitane wã esepa bua'wõne.

² Ie'pa ekkëpa dör ñies Jesús ttekölpa tsá, e'pa kié i' es: kewe dör Simón, e' kié ñies Pedro ena ie' el kié Andrés; Santiago ena iël kié Juan, ie'pa dör Zebedeo ala'r;

³ Felipe ena Bartolomé; Tomás ena Mateo dör inuköl shtökwak Roma wökirpa a e'; Santiago dör Alfeo ala, ena Tadeo; ⁴ Simón Celote ena Judas Iscariote tò Jesús wömekettsã aishkuö tã ibolökpa a e'.

Jesús tò ittökatapa patkëmi s'wöbla'uk

(Marcos 6.7-13; Lucas 9.1-6)

⁵ Wëpa dabom eyök kí böi (12), ñe'pa patkëmi Jesús tò tã ipattéitö i' es: "Kè a' minuk pë' kè dör judiowak esepa ká a. Ñies kè a' minuk Samaria. ⁶ A' yú Israel aleripa ká a, ie'pa dör wes obeja chöwa es. ⁷ A' yú ipakök tò ì blúie Skéköl tso' e' kèwö dewatke. ⁸ S'kirirke bua'üne, s'duowã shkë'úkane, s'kiri'weke lepra tò, esepa bua'üne as ibatse'rne. Ñies aknamapa yóttã. E' diché mène a' a éme, e' kuëki kè yi ña'war iki.

⁹ "Kè ì tsãrmi. A' kè kawö tã inuköl tsukmi yès. Ñies sku', datsi' skà, klökkuö, shko kéli ese kôs kè tsãrmi. Kaneblökwak chkömi ì kanewëkeitö e' ské wa, e' kuëki kè ì tsãrmi.

¹¹ "Mik a' demi ká tsitsir ö ká blublu a, etã yi tò a' kiëwami er bua' wa ese yuló. Mik a' ikué, etã e' è u a a' kapóro a' tso' eë e' dalewa. ¹² Mik a' dewã u e' a, etã ie'pa kôs serke eë e'pa shkë'ú er bua' wa. ¹³ Ie'pa tò a' kiéwã er bua' wa, e' tã Skéköl er buaë chöraë ie'pa a. Erë ie'pa kè wã a' kinewã er bua' wa, e' tã kè Skéköl er buaë chõpa ie'pa a. ¹⁴ U wele wakpa ö ká wele wakpa kè wã a' kinewã buaë ö kè éna a' ttö ttsak, e' tã a' e' yólur u e' a ö ká e' a tã kapo tso' a' klöttö mik e' ppöö iwã kkachoie ie'pa a tò ie'pa dör Skéköl bolökpa. ¹⁵ Mokj, ye' tò a' a iché tò aishkuö tã mik a' wöchakir-ketke a' nuì kï, etã ká e' wakpa wömerdattsã weinuk tajë Sodoma ena Gomorra wakpa bak senuk suluë e'pa tsatã.

Jesús ttökatapa weirdaë ie' kuëki

¹⁶ "Ye' ttö ttsó! Ye' tò a' patkekemi pë' shũa wes obejala èmi namu tso' tajë, e' shũa es. E' kuëki a' senu wösh wa wes tkabè es; erë ñies a' senu bèrë wes nuböl es. ¹⁷ A' tso' erki. A' miraë ie'pa wã s'shulökwakpa ulà a, ñies a' burdaë siarë judiowak ñi dapa'wõ wé a. ¹⁸ Ie'pa wã a' miraë duèser s'wökirpa ena s'blúpa wörki ye' tté kuëki. Es a' tò ye' tté pakeraë ie'pa a, ñies ká ulitane wakpa a. ¹⁹ Mik ie'pa tò a' méttã s'shulökwakpa ulà a, etã kè a' tkinuk ì chëmi a' tò e' tsatkoie. E' wöshã tã Skéköl tò tté eraë a' er a chë ie'pa a. ²⁰ Es kè a' ttõpa a' wák er wa, e' skéie S'yé Wiköl tò tté eraë a' er a chë.

²¹ "Mik e' kèwö de, etã welepa tò iël wömerattsã ttèwã, iyé tò ilà wömerattsã, ñies ala'r e' kórakã iyé ena imi kkatök as ittõwã. ²² Sulitane tò a' sueraë suluë ye' tté kuëki. Erë a' isie e' tkéwã darërëë dökã bata ekkë, e' tsatkërdaë. ²³ Mik ie'pa tò a' we'ikeke ká wele kï, etã a' tkóshkar iyökj, a' yú ká kuã'kï a. Mokj ye' tò a' a iché tò kãm ye' dör S'ditsö Alà e' döne, e' yökj a' kè dõpa Israel kè kôs a.

²⁴ "Wé wöblarke e' kè dör iwöbla'ukwak tsatã. Ñies kanè méso kè dör iwökir tsatã. ²⁵ E' dör wë' wé wöblarke e' a tò idò wes iwöbla'ukwak es. Ñies e' dör wë' kanè méso a tò idò wes iwökir es. U wökir kiérakitö Beelzebú † je' yitã iyamipa cherarakitö suluë!

Yi yökj se' ké suanuk

(Lucas 12.2-7)

²⁶ "E' kuëki kè a' suanuk ie'pa yökj. Kè ì ku' blëulewã e' kè kkayërpa aishkuö tã, ese kôs jcherdane. ²⁷ Ì chéyo a' a akir bèrë, e' chöne sulitane kukua. Ñies ì kôs chéyo bèrë asas a' kukuò a, e' chöne aneule sulitane a. ²⁸ Kè a' suanuk yi tò s'tteta'wã esepa yökj. Ie'pa tò s'chkà è ttèwami erë ie'pa kè a' s'wiköl duökwa. E' skéie Skéköl yökj a' suanú. Ie' tò s'chkà ñies s'wiköl ewëwami bö' ké a.

²⁹ "Dúla böt tuë tottola inuköl etk wöshkila è, erë dúla kè artã'wa ìskj S'yé kè wã ikéwö mène e' tã. ³⁰ E' yitã a' kkö'neraëitö buaë dò a' tsakó bitö tso' shtaoule ie' wã. ³¹ Ie' a' tã a' tuë tajë tkökã dúla tso' tajë ese tsatã. E' kuëki kè a' suanuk.

† BEELZEBÚ: E' dör bé, e' è kié Satanás.

Wépa kè jaëne Jesús kǵ
(Lucas 12.8-9)

³²“Yi e' chò sulitane wörkjǵ tö ie' dör ye' ttökata, e' tǵ ñies ese cheraëyö ye' Yé tso' kǵ jai ǵ e' wörkjǵ tö ie' dör ye' ttökata. ³³Erë yi tö iblè s'malepa wörkjǵ tö ie' kè dör ye' ttökata, e' tǵ ñies ibleraëyö ye' Yé tso' kǵ jai ǵ e' wörkjǵ tö ie' dör ye' ttökata.

Jesús tté kuëkjǵ se' ñi blabatsölordaë
(Lucas 12.51-53; 14.26-27)

³⁴“Kè a' tö ibikeitsök tö ye' dè'bitü ǵs a' ser bèrè ñita kǵ i' kǵ. Ye' kè dè'bitü ǵs a' ser bèrè ñita, e' skéie ye' dè'bitü a' mukǵa ñippök. ³⁵Ye' dè'bitü ǵs ilà wëm ñippök iyé tǵ, ǵs ilà busi ñippök imì tǵ ena ǵs iyàk ñippök iyàk tǵ. ³⁶Es yamipa ekkǵ dōraë ñi bolökpaie ye' tté kuëkjǵ. ³⁷“Yi éna iyé ö imì dalër tkökǵ ie' éna ye' dalër e' tsǵ-tǵ, ese kè dōpa ye' ttökataie. Ñies yi éna ilà wëm ö ilà busi e' dalër tkökǵ ie' éna ye' dalër e' tsǵ-tǵ, ese kè dōpa ye' ttökataie. ³⁸Yi kè e' chò weinuk dō ittewǵ krus mik tǵ iser wës ye' ttökata es, ese kè dōpa ye' ttökataie. ³⁹Yi e' tsǵtkak ittewǵ yökǵ, ese kè ulà ǵ sene michoë dōpa. Erë yi e' mettsǵ ttewǵ ye' dalërmik, ese ulà ǵ sene michoë dōraë.

Wës Skëköl tö iské meraë se' ǵ
(Marcos 9.41)

⁴⁰“Yi tö a' kiéwǵ er bua' wa, e' dör wës ye' kiéwaitö er bua' wa es. Ñies yi tö ye' kiéwǵ er bua' wa, e' dör wës ye' tö ye' patké' e' kiéwaitö er bua' wa es. ⁴¹Yi tö Skëköl tteköl kiéwǵ er bua' wa Skëköl tteköl idir e' kuëkjǵ, e' tǵ ese ǵ ì meraë Skëköl tö ittekölpa ǵ, ese merdaë ñies. E' sù yi tö s'ser yësyësë ese kiéwǵ er bua' wa iserke yësyësë e' kuëkjǵ, e' tǵ ese ǵ ì meraë Skëköl tö s'ser yësyësë esepa ǵ, ese merdaë ñies. ⁴²Yi isie tö di' kakla è mé ye' ttökata èsela ǵ yè, ye' ttökata idir e' kuëkjǵ, e' tǵ mokǵ ye' tö a' ǵ ichè tö ese ǵ iské patōrdaë buaë.”

Juan S'wöskuökwak ttökatapa e'pa de ilè chakök Jesús
a
(Lucas 7.18-35)

11 Mik Jesús tö ittökatapa dabom eyök kǵ böi (12) e'pa wöbla'wé one, etǵ ie' míǵ kǵ tso' tsǵinet ese ǵ s'wöbla'uk ena Skëköl ttè buaë e' pakök.

²Juan S'wöskuökwak tso' wötëule s'wöto wé ǵ, eë ie' tö ì weke Cristo tö e' tté tssé. E' kuëkjǵ ie' tö ittökatapa welepa patké iska'. ³Ie'pa tö ichaké iǵ: “ǵBe' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie yëule idatse e' ö yi skǵ panèiǵ sa' tö?”

⁴Jesús tö ie'pa iüté: “A' yúne Juan ska' tǵ ì kōs sué a' tö, ì kōs tssé a' tö, e' pakōne ie' ǵ. ⁵Ipakó ie' ǵ tö s'wöbla kè wawër, esepa wöbla wawënëne; s'kraulewa kè shko, esepa shkéne; wépa kiri'weke lepra tö, esepa buanene batsenene; s'kukuö kè wattsër, esepa wattsënëne; s'duowǵ shkenekane; ñies Skëköl ttè buaë e' pakane s'siǵrèpa ǵ. ⁶ǵYi kè yökǵ ye' sulune, ayëcha buaë ese!”

⁷Mik ie'pa míyalne, etǵ Jesús tö Juan tté pakémitke pè' ǵ, tǵ iché ie'pa ǵ: “Mik a' dè'rö kǵ sir poë wé kè yi serku' eë Juan sauk, etǵ ǵima a' erbikö wëm wése suë-mi a' tö? A' kè dè'rö wëm èse, kabikeitsö wǵ ǵ dià ǵ wës kua'kö wöppè siwǵ tö es, ese sauk. ⁸A' kè dè'rö wëm ese sauk, e' tǵ ǵwëm wése sauk a' dè'rö? A' kè dè'rö wëm e' paiö datsi' bua'buwa wa ese sauk. A' wǵ ijcher tö wépa e' paiö es esepa serke blu' u ǵ. ⁹Erë ǵwëm wése sauk a' dè'rö? A' dè'rö wëm dör Skëköl tteköl ese sauk. Ye' tö a' ǵ ichè tö mokǵ Juan dör Skëköl tteköl, erë ie' kè dör ese è. Ie' dör Skëköl tteköl tsǵ-tǵ. ¹⁰Skëköl yëkuö kǵ itso' kitule wé Skëköl tö ichè wé pairi'bituitö idi' wa s'blúie e' ǵ:

“Ye' tso'tke ye' tté pakökwa patök be' yökǵ kewe be' ñalé yuök.”[†] Skëköl tté pakökwa e' dör Juan. ¹¹Mokǵ, ye' tö a' ǵ ichè tö s'ditsö ulitane tso'tke dō ikkè tǵ, e'pa shuǵ kè yi ku' Juan S'wöskuökwak tsǵ-tǵ. Erë ì blúie Skëköl tso' e' ǵ wé dör èsela shutëë e' dör Juan tsǵ-tǵ.

¹²“Mik Juan S'wöskuökwak s'tsǵ pautmi dō ikkè tǵ, wépa blúie Skëköl tso' esepa weirke siǵrè. Pè' kësik sulüè esepa éna ie'pa ewǵkwa. ¹³Kǵm Juan tö s'pattömi e' yökǵ Skëköl ttekölpa kōs ena Moisés, e'pa tö iyè'bak tö Skëköl datse se' blúie. ¹⁴A' éna iklö'wǵk es, e' tǵ Juan dör Skëköl tteköl kiè Elías yëuletke tö idatskene e'. ¹⁵ǵA' éna ye' tté tssak, e'ma ikukuebló bua'ie!

¹⁶“ǵIma a' chëmi ye' tö? ǵWës a' dör? A' dör wës tté i' tö ichè es: Ala'rla tso' inuk u itökǵ. Shǵbötspa ǵrke taië tǵ icheke iyamipa ǵ: ¹⁷'Sa' tö pulè bla'wé, erë a' kè klötène'; sa' tö s'eriari tseittsé, erë a' kè ñine'.” ¹⁸E' wǵ dör tö Juan de batsöta', blo' kè yötǵ, tǵ a' tö iché tö aknama tso' ie' ǵ. ¹⁹E' ukuökǵ tǵ ye' dör S'ditsö Alà, e' de kè batsöta', blo' yetǵ, tǵ a' ye' cheke tö ye' chkò taië, ye' blo' yè taië ñies tö ye' dör inuköl shtökwakpa ena pè' sulusipa malepa, esepa sini'. A' tö ye' cheke es, erë isuǵrasö bulebök tǵ tö wépa serke wës Skëköl siwé tö ichè es esepa dör yësyësë.”

Kǵ mañat wakpa weirdaë siǵrè
(Lucas 10.13-15)

²⁰Etǵ kǵ wépa kǵ Jesús tö ì kè ǵr yi ǵ ese ǵ' taië kǵ malepa tsǵ-tǵ, e' wakpa kè er maneone Skëköl ǵ. E' kuëkjǵ ie' tö ie'pa ché ttè i' wa: ²¹“A Corazín wakpa, a Betsaida wakpa, iwëstela ñna a' tǵ! Ì kè ǵr yi ǵ ese ǵ' ye' tö taië a' wörkjǵ, erë a' kè er maneone. E' úpa ye' tö Tiro ena Sidón wakpa wörkjǵ, e'ma kǵ iǵiǵië ie'pa er mane'wé Skëköl ǵ. ²²E' kuëkjǵ ye' tö ichè tö aishkuö tǵ mik a' wöchakirketke a' nuì kǵ, etǵ a' wömerdattsǵ weinuk taië shutë Tiro ena Sidón wakpa tsǵ-tǵ. ²³A Cafarnaúm wakpa, kè a' tö ibikeitsök tö Skëköl wǵ a' mi'mitser kǵ jai ǵ. Ie' tö a' patkerami diöshet wé s'wimblu weirke eë. Ì kè ǵr yi ǵ ese wéyö taië a' wörkjǵ, erë a' kè er maneone. E' úpa ye' tö Sodoma wakpa sulüè wörkjǵ, e'ma ie'pa tso'iǵ dō ikkè tǵ. ²⁴E' kuëkjǵ ye' tö ichè tö aishkuö tǵ mik a' wöchakirketke a' nuì kǵ, etǵ a'

[†] Malaquías 3.1

wömerdattsä weinuk tajë shütë Sodoma wakpa tsatä.”

A' kōs erbló Jesús mik
(Lucas 10.21-22)

²⁵ Etä Jesús tö iché: “A ye' Yé, be' dör íyi ulitane tso' ká jai ä ena ká i' ä e' Kéköl. Ttë buaë blë'wä be' tö pë' wä siwä' jcher iskië ena erbikò tajë esepa yöki, erë ikkachébö s'ësepala ä. Es be' kī ikiane, e' kuëki be' tö iwé es. E' kuëki be' kīkékayö.”

²⁷ Jesús tté iyé tä one tä ichéitö pë' tso' eë e'pa ä: “Ye' Yé tö íyi ulitane méat ye' ulä ä. Ye' dör Skéköl Alä, kè yi wä ijcher mokj tö wes ye' dör, e' jcher ye' Yé è wä. Nies kè yi wä ijcher mokj tö wes ye' Yé dör, e' jcher ye' è wä. Nies wépa ä ye' éna ikkachak esepa wä ijchermi. ²⁸ A' eriarke tajë, weirke siarë íyi ulitane dikjä wes dali êkkeë dikjä s'shtrirwä es. A' shkó ye' ska', etä a' enuraë ye' batamik. ²⁹ Ye' ser bërë, ye' er buaë, e' kuëki ä e' tiúwä ye' tté dikjä. Ttë wa ye' tö a' wöbla'wëke, e' kè dör darërë, e' kè tö a' we'ikepa wes. E' kuëki a' e' wöbla'ú ye' wa tä a' enuraë buaë.”

Jesús ttökatapa tö trigo wöklée eno diwö ä
(Marcos 2.23-28; Lucas 6.1-5)

12 E' kéwö ska' tä, eno diwö ä, Jesús dami trigo shüä tä ittökatapa dué bli wä. E' kuëki ie'pa tö trigo wöklérami tä ikatéramirakitö. ² Mik fariseowakpa tö isué, etä ie'pa tö iché Jesús ä:

—Isaú, be' ttökatapa tso' ì kè kéwö tä' wè eno diwö ä, ese uk.

³ Ie' tö ie'pa iüté:

—Ì o' David tö ká iaiäë z'e' kè aritsule a' wä Skéköl yëkuö kī? Etökicha tä ie' ena iklépa dué bli wä. ⁴ E' kuëki ie' dewä Skéköl wé ä tä pan meule Skéköl ä e' klö'wéitö tä inéitö. Pan e' kè kéwö tä' ñè ie' ena iklépa ä, sacerdotepa è ä ikéwö tä' ñè. Erë a' éna iane tö e' kè dör suluë Skéköl wöä. ⁵ Nies z'a' kè wä iaritsule tté dalöiëno kit Moisés tö e' kī tö erë sacerdotepa kanéblöke Skéköl wé ä eno diwö ä, erë e' kè wa ie'pa tö idalösëwëky'wä? ⁶ Ye' tö iché a' ä tö íerö se' dur eköl, e' dör Skéköl wé tsatä. ⁷ Skéköl tö iyë' iyëkuö kī: 'Iyi-wak jchëule mè ye' ä, e' kè kiane ye' kī. Ye' kī ikiane tö a' ñi saü er siarë wa.' [†] Ttë e' wä anúpa a' éna mokjé, e'ma kè s'kī ì nuí tä' ese kè kkatépa a' tö. ⁸ Ye' dör S'dit-sö Alä, e' wä kawö tä' ichök tö ì dör buaë ö ì dör suluë wè eno diwö ä.

Jesús tö wëm eköl ulä siulewä e' bua'wéne
(Marcos 3.1-6; Lucas 6.6-11)

⁹ E' ukuökj tä Jesús dewä ie'pa ñi dapa'wo wé ä. ¹⁰ Etä eë wëm tkër eköl ulä etk siulewä. Ie'pa éna Jesús kkatä ilè kī e' kuëki ie' ä ichakérakitö:

—Zima be' tö ibikeitsè? Zkawö meule se' ä Moisés tté ä s'buawone eno diwö ä ö au?

¹¹ Ie' tö ie'pa iüté:

—A' obeja anemi etö kawä ä eno diwö ä, e' tä a' miräë iyöktä. ¹² E' yitá se' tuëtä' tajë obeja tsatä, e' kuëki kawö tso' se' ä s'kimoie eno diwö ä.

¹³ Etä ie' tö iché wëm ulä siulewä e' ä:

—Be' ulä shülöö.

Tä ie' ulä shuléë tä ibuanene buaë wes iulä iët es.

¹⁴ Fariseowakpa e' yéttä tä ileritsérakitö “Zwes sö Jesús ttëwami?”

Jesús dör Skéköl kanè méso bua'ie e'

¹⁵ E' jchenewä Jesús wä, e' kuëki ie' miä bánet. Tajë pë' dami ie' itökj e'pa shüä ikirkerak e'pa kōs bua'wéne ie' tö. ¹⁶ Ie' tö iché ie'pa ä:

—Kè ye' tté pparä. ¹⁷ Ie' tö iché ie'pa ä es as iwä tkö wes Skéköl tteköl kië Isaías tö iyë' es, e' tö iyë' i' es:

¹⁸ Skéköl tö iché: “I' dör ye' kanè méso shükít ye' tö, e' dalër tajë ye' éna, ie' wër ye' wa buaë shütë.

Ye' Wiköl meraëyö ie' ä,

tä ie' tö sene yësyësë wä pakeraë ká ulitane wakpa ä.

¹⁹ Ie' serdaë bërë. Kè yi wöñaktkepa ie' tö.

Kè ì chepa ie' tö aneule. Kè yi tö ie' ttö ttsepa ñalä kī.

²⁰ S'weirke siarë, esepa kè kī we'ikepa ie' tö,

Se' kè diché tä'ia esepa kimeräe ie' tö

dö mik ie' e' alörakä ì sulu kōs kī sene yësyësë wa etä.

²¹ Ká ulitane wakpa tö ie' è paneraë e' tsatkoie.” ^{††}

Fariseowakpa tö Jesús kkaté
(Marcos 3.20-30; Lucas 11.14-23; 12.10)

²² Etä ie'pa wä wëm eköl ä aknama tso' ese debity Jesús ska', e' kè wöbla wawër, kè tto. Jesús tö ibua'wéne tä iwöbla wawënene ñies ittékane. ²³ Ie'pa kōs tkirulune iweblök tä ñi chakérak: “Z'a' iché wí dör s'blú bak David, e' aleri?”

²⁴ Mik ì ché ie'pa tö, e' ttsé fariseowakpa tö, etä ie'pa tö iché: “Beelzebú dör bé, e' diché wa ie' tö ie'pa trë'wëkeyal.”

²⁵ Erë ì bikeitseke ie'pa tö e' suëwäitö, e' kuëki ie' tö iché ie'pa ä:

“S'serke ká etkè kī e' ñi blabatsélor ñippök ñita, kè wöklör, e' tä ie'pa wákpa è ñi eürawa. Nies ñi yamipa e' kékä ñippök ñita, kè wöklör, e' tä ie'pa mir wa'k ème.

²⁶ Es ñies Satanás mú tö iklépa trë'wëyal, e' tä ie' tso' ñippök iwakpa è tä. ZWes ì blúie ie' tso' e' sermiia?

²⁷ Ye' tö aknamapa trë'úpayal Beelzebú diché wa, e' tä zyí diché wa a' klépa tö itrë'wëmiyal? Ie'pa kè ä itrë'nukyal Beelzebú diché wa, e' kuëki zwes a' tö ye' kkatèmi tö ye' tö itrë'wëkeyal Beelzebú diché wa? A' wák klépa tö iwä kkacheraë tö a' tté kè dör mokj. ²⁸ Ye' tö aknamapa trë'wëyal Skéköl Wiköl diché wa, e' tä e' wä kiane ché tö ì blúie Skéköl tso', e' kéwö detke a' ä.

²⁹ “ZWes yi mi'miwä wëm diché tajë † ese u ä ie' íyi eki-blök kam ie' tö iwák maüwä e' yöki? Es ème íyi ekiblër-mi.

³⁰ “Yi kè ä ye' dör bua', ese dör ye' bolök. Yi kè tö ye' kímè imalépa tsukbity Skéköl ska', ese tö ie'pa po'wëkemi.

† Oseas 6.6

†† Isaías 42.1-4 † WÈM DICHÉ TAJË: E' wä kiane ché Satanás. Jesús dör wé dör ie' íyi ekibleke e'.

³¹ "E' kuęki ye' tō ichè tō ì sulu ƙos wambleke a' tō ñies Skėköl ché sulu ƙos e' nuí olo'yèmiitō a' ƙi. Erè yi tō Wiköl Batse'r ché suluë, e' nuí kè olorpa iƙi. ³² Ñies yi tō ye' dör S'ditsö Alà, e' ché suluë, e' nuí olo'yèmi Skėköl tō iƙi. Erè yi tō Wiköl Batse'r ché suluë e' nuí kè olorpa iƙi i'ñe tã ñies aishkuō tã.

Kal buaë ena kal suluë

(Lucas 6.43-45)

³³ "Kal wėrkewã iwö ƙi. Kal buaë, ese wö dör buaë; kal sulu, ese wö dör sulu. ³⁴ ¡A' dör suluë węs tkabè chók es! A' ęr dör suluë, ƙwęs a' ttömi buaë? İ bikeit-sekesö, e' è chekesö. ³⁵ Wëm dör buaë ese serke buaë, ttö yėsyəsè ie' ęr dör buaë e' kuęki. Wëm dör suluë, ese serke suluë, ttö suluë ie' ęr dör suluë e' kuęki. ³⁶ Ye' tō a' ą ichè tō aishkuō tã mik a' wöchakirketke a' nuí ƙi e' kėwö de, etã ttè sulu ché a' ulitane tō shabatshabat e' ƙi a' wöchakirdaë. ³⁷ A' wakpa ttè wa a' shulirdaë. A' tō ttè buaë cheke, e' tã Skėköl tō icheraë tō kè a' ƙi ì nuí tã'. Erè a' tō ttè sulu cheke, e' tã ie' tō icheraë tō a' ƙi nuí tso'."

Fariseowakpa tō ì kè ęr yi ą ese kié suë

(Marcos 8.12; Lucas 11.29-32)

³⁸ Etã fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa węlepa tō iché Jesús ą:

—İ kè ęr yi ą ese ú sa' ą iwà kkachoie tō mokı be' patkè'bitı Skėköl tō.

³⁹ Ie' tō ie'pa iütè:

—A' dör pè' suluë e' kè tō Skėköl dalöië węs trēr wakpa kè tō imaso dalöië es. A' tō ye' ą ikié tō ì kè ęr yi ą ese uyö iwà kkachoie tō mokı Skėköl tō ye' patkè'bitı. Erè ye' tō ilè weraë etökicha ème iwà kkachoie e' dör węs ibak Jonás dör Skėköl tteköl e' tã es. ⁴⁰ Ie' sene' ni-ma bėrie e' shıa dökã ƙã mañat ñie nañeë, es ñies ye' dör S'ditsö Alà, e' serdaë iyök shıa ƙã mañat ñie nañeë. ⁴¹ Mik Jonás tō Nínive wakpa paut, etã ie'pa ęr maneŕ' Skėköl ą. Erè i'ñe tã ye' dur íę e' dör ie' tsatã, erè a' kè ęr mane'ü Skėköl ą. E' kuęki aishkuō tã mik a' wöchakirketke a' nuí ƙi, etã Nínive wakpa ę' kōrakã ie' wörkı a' kkatök. ⁴² Aishkuō tã mik a' wöchakirketke a' nuí ƙi, etã alaköl datse ƙã bānet diwö tskirke e' o'mik, bak ikã blúie, e' ę' kōrakã ie' wörkı a' kkatök tō a' dör pè' suluë. Ƙã iąiãë alaköl e' dē'bitı datse ƙamië se' blú bak Salomón wã iyi jcher tajë e' ttö ƙittsók. Erè i'ñe tã ye' dur a' shıa e' dör Salomón tsatã, erè a' kè tō ye' ttö iütè. E' kuęki alaköl e' tō a' kkataraë.

Wimblu sulusi dene wëm ą

(Lucas 11.24-26)

⁴³ "Mik wimblu sulusi trėneshkar yile ą, etã imiã ƙã sir poë wé kè yi ƙı' ese ska'. Ie' tso' ƙã yulök sėnoie erè kè ie' wã ikıne. E' kuęki ie' ibikeitsè: ⁴⁴ 'Ye' miãne wé ye' trėneshkar eę senuk.' Mik ie' demine wëm e' ą, etã ie' tō isué tō wëm dör węs u shıiriule buaë maneneë kè a' yi ƙı' es. ⁴⁵ Etã ie' miã iyamipa ƙı yulök dökã kul suluë shıte ie' tsatã tã ie'pa ƙos de senuk wëm e' ą. Wëm e'

miãne suluë shıte ƙenet tsatã. Es iwamblėrdaë a' dör pè' sulusipa e'pa tã."

Jesús m̀ ena ięlpa debıtu ie' weblök

(Marcos 3.31-35; Lucas 8.19-21)

⁴⁶ Jesús ttökeia pè' tã e' shıa ie' m̀ ena ięlpa ena iku-tapa e'pa ięter u'rki. Ie'pa ttak ie' tã. ⁴⁷ Yile tō ibiyó ché ie' ą:

—Be' m̀ ena be' ęlpa ena be' kutapa e'pa shkò be' weblök.

⁴⁸ Erè Jesús iiütè:

—ƙYi dör ye' m̀ ena ye' ęlpa ena ye' kutapa?

⁴⁹ Etã Jesús tō ie' ą ittökataka kkaché ulà wa tã ichéitö:

—Isaú, ie'pa dör węs ye' m̀ ena ye' ęlpa ena ye' kuta-pa es. ⁵⁰ Yi serke węs ye' Yé tso' ƙã jaı ą e' ƙi ikiane es, esepa dör węs ye' ęl ena ye' kutà ena ye' m̀ es.

Të kuatkōkwak ttè

(Marcos 4.1-9; Lucas 8.4-8)

13 E' è diwö wa Jesús ę' yéttsã u ą miã batsöri kkömik tã eę ie' ę' tkėser. ² Pè' debıtu tajë ie' ska', e' kuęki ie' ę' iéka kanò ą tã eę ie' ę' tkėser ie'pa wöbla'uk. Ie'pa ulitane ąte ƙã sí ƙi batsöri kkömik. ³ Ie' tō ttè tsąkië kleé ie'pa ą. E' et dör i' es: "Wëm eköl miã tē kuatkōk ppé ululu ème ⁴ Mik ie' tso' iwö ppök, etã ditsöwö węle ąnewa ñalã ska' tã dũ debıtu tō ikatėwa. ⁵ Ditsöwö węle ąnewa áklo ą wé iyök kè tã' tajë ese ska'. İyök kè tã' tajë, e' kuęki bet tã itskineka. ⁶ Erè kè iwı kicha tã' tajë, e' kuęki mik dıba ąnekã iƙi etã isinewã. ⁷ Ditsöwö węle ąnewa dika'chka shıa. Di-ka'chka ena ditsöwö talane ñita, erè dika'chka ę' aléka iƙi. ⁸ Erè ditsöwö węle ąnewa iyök bua'buã ƙi, e' tskine talane wöne buaë. Węle wöne dökã cien eyök (100) el-ka elka, węle dabom teryök (60), węle dabom mañayök (30). ⁹ ¡A' ęna ye' ttö ttsak, ę'ma ikukuebló bua'ie!"

İ kuęki Jesús tō s'wöbla'weke kleaule

(Marcos 4.10-12; Lucas 8.9-10)

¹⁰ Etã Jesús ttökataka debıtu ie' ska' tã ichakėrakitö ia: "ƙİ kuęki be' tō ie'pa wöbla'weke kleaule?" ¹¹ Ie' tō ie'pa iütè: "İ blúie Skėköl tso' e' ttè blėulewã e' kėwö meneat a' ą wã jchėnoie, erè pè' malepa ą kè imeneat es. ¹² Yi wã ttè e' jcher ese ą imerdaë ąs ie' wã iƙı jcher bua'ie. Erè yi kè ęna iąnak, ese wã ì jcher bėrėbėrė e' yerattsane iyökı. ¹³ İ weke ye' tō e' sueke ie'pa tō, erè ie'pa kè ęna iwã ąne. İ cheke ye' tō e' ttseke ie'pa tō, erè ie'pa kè tō ittseku' ęr mokı wa, ie'pa kè ęna iwã iu-tak. E' kuęki ye' ƙapaköke ie'pa tã es. ¹⁴ Es iwã tköke ie'pa tã węs Skėköl tteköl kié Isaías tō iyè' es, e' tō iyè' i' es:

'Ƙã i' wakpa ęr miã darėrė, kè ì dē'wajã.

Ie'pa kukuöña wötewã darėrė ąs kè iwattsėr,

ie'pa tō iwöbla tsımiwėwã ąs kè iwawėr.

Ie'pa tō iwé es ąs ie'pa kè ęna iwã ąr, ąs ie'pa kè ęr

mane'ü ye' ska' tã ye' tō ie'pa bua'wè.

† TĒ KUATKŌK PPÉ ULULU: E' kėwö ska' tã pè' wöblar tē kuatkōk wö ppėlur tē ƙos e' ƙi.

E' kuęki ie'pa tō ittseraē je', erē kē ie'pa ęna iwā ępa, ie'pa tō isuęraē je', erē kē ie'pa tō iklō'wępa.' †
Es Isaías tō iyē'.

¹⁶ "Erē a' wōbla wawēr buaē, a' kukuōña wattsēr buaē, e' kuęki ayēcha buaē a'. ¹⁷ Mokī ye' tō a' ę ichē tō Skēkōl ttekōlpa tajē ena ká ięię s'bak sęr yęsyēsē e'pa tō i suę a' tō ena i ttsē a' tō e' kkeyē' siarē suę ena ttsē, erē ie'pa kē wā isuęne ittse.

Tē kuatkōkwak tté e' wà paké Jesús tō

(Marcos 4.13-20; Lucas 8.11-15)

¹⁸ "Ittsó, i kleéyō tē kuatkōkwak tté wa, e' wà pakekeyō a' ę. ¹⁹ Pē' węlepa tą itkōmi węs ditsōwō ęr-wa ñalā ska' es. Esepa tō i blúie Skēkōl tso' e' tté ttsé, erē ie'pa kē ęna iwā ęne. Bē de tą tté buaē yęttsā ie'pa ęr ę. ²⁰ Węlepa skà tą itkōmi węs ditsōwō ęrwa áklo ę es. Esepa tō Skēkōl tté ttsé tą iklō'węrakitō ttsē'ne buaē wa. ²¹ Erē ie'pa kē wì kicha tą' tajē, e' kuęki ie'pa tō iklō'wé ekuölö è. Mik ie'pa weinemitke Skēkōl tté kuęki, etą ie'pa ęneme bet. ²² Węlepa skà tą itkōmi węs ditsōwō ęrwa dika'chka shų ęs. Esepa tō Skēkōl tté ttsé, erē ie'pa tō iyi tso' ká i' kī ese bikeitseke kibie. Ie'pa ęr me'rie inukōl kī ena i tso' ká i' kī tō s'ttsē'węke buaē ese kī. E' kōs tō Skēkōl tté kui'węwā ie'pa ęr ę tą kē idē'ttsā buaē węs ikiane es. ²³ Erē węlepa skà tą itkōmi węs ditsōwō ęrwa iyōk bua'buwa kī es. Esepa je' tō Skēkōl tté ttsé tą iwā ęne buaē ie'pa ęna tą iwā dettsā buaē węs ikiane es. Ie'pa dör węs iyi kuá wör buaē es węle wōne dōkā cien eyōk (100), węle dabom teryōk (60), węle dabom mañayōk (30)."

Kąkō kuą'kī tkēne trigo shų ę' tté

²⁴ Jesús tō tté skà kleéne ie'pa ę i' es: "İ blúie Skēkōl tso' e' tą itkōke węs itka wēm ekōl tō trigowō kuatké ikā ę e' tą itka es. ²⁵ Nañewe ie'pa kapolur e' dalewa ibolök debitų ekōl kākō dör trigo suę ese wō kuatké trigo shų tą iwák mį. ²⁶ Mik trigo wōne, etą iwēnewa tō ñies kākō kuą'kī tso'. ²⁷ Ikanē mėsopa mį tą ichē kanē wák ę: 'A kēkēpa, be' tō trigowō bua'buwa kuatké be' ká ę tą ęwęs e' a kākō kuą'kī tso'?' ²⁸ Ie' tō ie'pa iyuté: 'Ye' bolök węle tō iwamblé ye' kī.' Ie'pa tō ie' ę ichaké: 'ęBe' kī ikiane tō sa' mi' kākō ñe' yökulur?' ²⁹ Erē ie' tō ie'pa iyuté: 'Au, imúat es. A' tō kākō yęttsā e' tą trigo yęttsāmi itą ñies. ³⁰ Imúat ęs italar ñitą dò mik itēr-ketke etą. E' wa ye' tō itōkwakpa patkeke kākō tōk kęwe muę eyōk eyōk ña'wēwa bö' ę. E' ukuōkī tą ye' tō trigowō tōk patkeke blē wé ye' iyiwō blōke e' wé ę.' "

Mostaza wō tté

(Marcos 4.30-32; Lucas 13.18-19)

³¹ Ttē skà kleéne Jesús tō ie'pa ę i' es: "İ blúie Skēkōl tso' e' dör węs mostaza wō kuatkēsō ká ę es. ³² E' wō dör tsirlala iyiwō ulitane dikį. Erē mik italane tą e' dör iyi kuá tsirsir ulitane tsątą. E' mį kalie tą dù datse u yuök iulà tsąką."

Pan wōlōwōką tté

(Lucas 13.20-21)

³³ Jesús tō ie'pa ę tté skà kleéne i' es: "İ blúie Skēkōl tso' e' dör węs pan wōlōwōką wōtuę tayē tō harinachka mañayōk ę es. E' tō harinachka e' kōs wōlōwēką tajē."

Jesús tō s'wōbla'węke kleaule

(Marcos 4.33-34)

³⁴ Ttē e' kōs kleé Jesús tō ie'pa ę. Mokī ie' kē wā i pakane ie'pa ę kē kleaule. ³⁵ Ie' tō s'wōbla'wé es, e' wa i yē'bak Skēkōl ttekōl ekōl tō e' wà tka, e' dör i' es:

"Ye' tō s'wōbla'węraē kleaule.
Ttē tso' blēule ká ięię ká i' yōne e'tąmi,
ese kkacherayō ie'pa ę." ††
Es Skēkōl ttekōl tō iyē'.

Kąkō kuą'kī tté e' wà paké Jesús tō

³⁶ Etą Jesús ę' chęat pē' ę tą imį u ę. Ittōkatapa de ie' ska' tą ichē ie' ę: "Kąkō kuą'kī wakleébō, e' wà pakó sa' ę." ³⁷ Ie' tō ie'pa ę ichē: "Yi tō trigowō kuatké, e' dör ye' dör S'ditsō Alà e'. ³⁸ Tē wé kī ikuatkēne e' dör ká i'. Trigowō e' dör wępa blúie Skēkōl tso' esepa. Kąkō kuą'kī e' dör wępa dör bē icha esepa. ³⁹ Ibolök tō kākō kuą'kī kuatké e' dör bē è. Ilir kęwō e' dör ká i' ęrke-watke e' kęwō. Itōkwakpa e'pa dör Skēkōl biyōchōk-wakpa. ⁴⁰ Węs ie'pa tō kākō kuą'kī yęttsā uyęwā bö' ę, es itkōraē ká i' ęrke-watke etą. ⁴¹ E' kęwō ska' tą ye' dör S'ditsō Alà e' dōraē iyi ulitane blúie da'ęie. Ye' tō ye' biyōchōkwakpa patkeraē wępa tō ę'ka keke i sulu wamblök ena wępa ę' wamblō sulu esepa kōs shtōkką. ⁴² Ie'pa uyerawarakitō bö' tajē ę, eę iurarak ñies ikā yil-itdawarak iweir kuęki. ⁴³ Erē s'sęr yęsyēsē, esepa dalōburdaē węs diwō es wé S'yé tso' ie'pa blúie eę. iA' ęna ye' ttō ttsak, ę'ma ikukueblō bua'ie!

İyi tuę darērēē blēulewā ę' tté

⁴⁴ "İ blúie Skēkōl tso' e' dör węs iyi tuę darērēē ese blēulewā yile ká ę es. E' kuę wēm ekōl tō tą e' tō ie' ttsē'wé buaē. E' kuęki ie' tō iblęwane tą imį tą i kōs tso' iwā, e' watuęttsąitō. E' ské wa ie' tō ká e' tuę. Es iyi tuę darērēē e' de ie' ulà ę.

Ákwōla bua'buwa tuę darērēē e' tté

⁴⁵ "Ñies i blúie Skēkōl tso' e' dör węs ákwōla bua'buwa yuleke iyi wataukwak ekōl tō tuę es. ⁴⁶ E' tō ákwōla bua'buwa ichök tuę darērēē shųtę ese kuęwā tą imį tą i kōs tso' iwā e' watuęttsąitō. E' ské wa ie' tō ákwōla bua'buwa e' tuęttsą.

Kla' tté

⁴⁷ "Ñies i blúie Skēkōl tso' e' dör węs kla' uyę wępa węlepa tō dayē ę es. E' tō nima klō'wé tajē tsąkįe buaē ena suluē. ⁴⁸ Mik ie'pa tō kla' yęttsā ká sí kī tą ie'pa ę'

† Isaías 6.9-10

†† Salmo 78.2

tuléser nima shushtök; ibua'buá iéka kók a ta isulusi uyémi bánet. ⁴⁹ Es itköraë mik ká i' erkewatke etá. Skéköl biyöchökwakpa bitúraë s'shushtök; s'sulusipa michoë bánet, s'ser yësyësë michoë bánet. ⁵⁰ S'sulusipa kos uyerawá Skéköl biyöchökwakpa tö bö' tajë e' a, eë ie'pa iúraë siarë, kà yilitdawá iweir kuëki."

Íyi pa'alí ena íyi këchke e' tté

⁵¹ Jesús tö ittökatapa a ichaké:

—¿Ttè ekké kos wá a'ne a' éna?

⁵² Ie'pa iüté:

—Tó.

Ie' tö ie'pa a iché:

—E' kuëki mik s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa ese eköl e' yué buaë ì blúie Skéköl tso' e' tté wa, etá ie' tö s'wöbla'wëmi buaë tté këchke wa ñies tté pa'alí wa. Ie' dör wës u wák wá íyi tso' bléule iblo a es. Ese wá ijcher mik ta ikéchke ö ipa'alí kiane yëttsá s'malepa kimoie.

Nazaret wakpa tö Jesús watéttsa

⁵³ Mik Jesús tté kleé one, etá imía ⁵⁴ demi Nazaret, e' dör ie' wák ká. Eë ie' tö s'wöbla'wëmitke judiowak ñi dapa'wo wé tso' eë e' a. Wës ie' tö ie'pa wöbla'wëke e' tö ie'pa tkiwéwá. Ie'pa tö iché ñi a:

—¿Wé ie' e' yué tté tajë ekké wa? ¿Wës ì kè or yi a ese wé ie' tö buaë? ⁵⁵ ¿Ie' wí yé kè dör se' íyi yuök kaltak wa e'? ¿Ie' mi kè dör María? ¿Ie' élpá kè dör Santiago, José, Simón ena Judas? ⁵⁶ ¿Ñies ie' kutapa kè serku' se' shuá? Etá ì kos wëke ie' tö ¿wé e' bité ie' wá?

⁵⁷ Ie'pa kè éna ie' tté klö'wak. Erë ie' iché ie'pa a:

—Ká wa'ñe Skéköl tteköl dalöiërtá', erë iwák ká kí ena iwák u a eë kè idalöiërtá'.

⁵⁸ Ie'pa kè erblëne ie' mik, e' kuëki ì kè or yi a ese kè one ie' wá tajë eë.

Juan S'wöskuökwak kötëwá

(Marcos 6.14-29; Lucas 9.7-9)

14 E' kéwö ska' ta Herodes dör Galilea blú, e' tö Jesús tté ttsé, ² e' kuëki ie' tö iché ikanë mésopa a: "Wëm ñe' dör Juan S'wöskuökwak shkënekane e'. E' kuëki ie' wá diché tso' ì kè or yi a ese wöie."

³ Herodes tö Juan klö'ukwá patké' wötë'waitö s'wöto wé a, e' kuëki ie' tö Jesús ché es. Ie' sene' Herodías ta, e' dör ie' el kië Felipe e' alaköl. ⁴ E' yé' Juan tö ie' a: "Kè be' kawö ta' senuk be' el alaköl ta." E' kuëki Herodes tö Juan wötökwa patké'.

⁵ Herodes éna Juan ttakwá erë ie' suane pë' yökí, ie'pa tö iklö'wé tö Juan dör Skéköl tteköl e' kuëki. ⁶ Erë mik Herodes tö iduéswo kéwö tkö'wëke, etá Herodías alá busi e' klötë s'kiule tso' tajë e'pa wörki. E' wër buaë Herodes wa. ⁷ E' kuëki ie' tö iché ie' a yësyësë Skéköl wörki: "Mokí ye' tö iché, ì kië be' tö ye' a, e' meraëyö be' a." ⁸ Etá ie' tö iché Herodes a wës imi tö ie' a iyë' es:

—Juan S'wöskuökwak ttökwa patkó ta iwökir mú ye' a kulé' a iwá kkachoie tö mokí ittëwarakitö.

⁹ Etá blu' Herodes erianeká tajë, erë ie' tö ittë métke s'kiule tso' e'pa kukua, e' kuëki ie' tö ikéwö mé. ¹⁰ Ie' tö

Juan kuli' tökök patké s'wöto wé a. ¹¹ E' ukuöki ta ie'pa wá iwökir debity kulé' a mé busi a ta ie' tö imé imi a.

¹² Juan ttökatapa de ta inú tsémirakitö wötëwá. E' ukuöki ta ie'pa miá ta ibiyó ché Jesús a.

Pë' döká mil skeyök e' tié Jesús tö

(Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

¹³ Mik Jesús tö biyö e' ttsé, etá ie' miá kanö kí ekörla bánet wé kè yi serku' ese ska'. Mik pë' wá ijchënewá tö ie' miá, etá ie'pa míyal itökí batsöri kkomik klö wa.

¹⁴ Mik Jesús e' yëttsá kanö a, etá pë' tso' tajë ipanuk e' suéitö. Ie'pa suéitö er siarë wa. S'kirirke kos demi ie'pa wá e' bua'wéitö. ¹⁵ Ká tuirketke, e' kuëki ittökatapa de ie' ska' ta ichéarakitö ie' a:

—Ká de tsálj, kè yi serku' íe. Ie'pa yuómi as ie'pa mi' pë' serke tsinet eë ilè taük ñë.

¹⁶ Ie' tö ie'pa iüté:

—Ie'pa kè kawötá mi'kya; ie'pa tió a' tö.

¹⁷ Ie'pa tö iüté:

—Pan skel ena nima bötö e' è tso' sa' wá.

¹⁸ Ie' tö iché:

—Itsúbity ña.

¹⁹ Etá ie' tö pë' ké e' tulökser jskí ta'tsi kí. E' ukuöki ta ie' tö pan skel ena nima bötö e' klö'wé ta iká sué ká jai a ta wéstela chéitö Skéköl a. Ta pan blatéitö mé ittökatapa a as ie'pa tö iwatiö pë' a. ²⁰ Ie'pa ulitane chké de wé'. Iбата atë e' shtéarakitö iëne döká kókla dabom eyök kí bök. ²¹ Ie'pa chké e'pa döká mil skeyök (5.000) wëpa è, alakölpa ena ala'rla kè shtane.

Jesús shké di' kí

(Marcos 6.45-52; Juan 6.16-21)

²² E' ukuöki ta Jesús tö iché ittökatapa a: "A' e' ióká kanö a, a' yúshkatke ye' yökí kewe batsöri wishët." Ie' tö iché pë' malepa a: "A' yúne a' u a." ²³ E' ukuöki ta ie' miá ekörla kabata a ttök S'yé ta. Mik ká tuine, etá ie' tso'ia kabata a. ²⁴ E' dalewa ittökatapa mirwá batsöri kí demitke elkeë. Siwá' bitsirke tajë ie'pa kke woiá, e' tö di' uyeke tajë térke kanö mik. ²⁵ Ká ñirketke etá Jesús miá ie'pa ska' shkörámi di' kí. ²⁶ Erë mik ie'pa tö isué tö ie' shkódatse di' kí, etá e' tö ie'pa tkiwéwá suawé tajë ta ianekarak:

—iWimblu datse se' kker!

²⁷ Erë ie' iché ie'pa a:

—iA' er kuú! Kè a' suanuk, ye' idir.

²⁸ Etá Pedro tö iché ie' a:

—A Skékëpa, mokí be' idir, e' ta kawö mú ye' a shkök di' kí dö be' ska'.

²⁹ Etá Jesús tö iüté:

—Be' shkó ye' ska'.

Etá Pedro e' yëttsá kanö a shkëmi di' kí dö Jesús ska'.

³⁰ Erë mik ie' isué tö siwá' bitsirke darëreë, etá ie' suaneká tajë ta iwötunewami di' a ta ianeká tajë:

—iA Skékëpa, ye' tsatkó!

³¹ E' bet ta Jesús tö iklö'wé iulá a ta iché ia:

—iWësua be' erblöke ye' mik bërëbërë! ¿Í kuëki be' ibikeitséka bötöt?

³² Mik ie'pa bōl e' iéka kanò a, e'ta siwà' wōklōne.
³³ Ie'pa kōs tso' kanò a, e'pa e' tulésēr kuchè kī Jesús wōrkī idalōioie tã ichérakitō:
 —iMokī be' dōr Skékōl Alà je'!

Jesús tò s'kirirkepa bua'wé Genesaret
 (Marcos 6.53-56)

³⁴ Itkattšarak batsōri wjshet demirak Genesaret.
³⁵ Mik ká e' wakpa tò isué tò Jesús idir, e'ta ie'pa tò itté ppéká ká e' kōs a. Ie'pa wá s'kirirke mi'ke ie' ska' as ibua'ùitō. ³⁶ S'kirirke esepa kkōchōke ie' a tò ie'pa a ie' datsi' bata è mú kèwá. Wépa kōs tò iké e'pa buanene.

Ì tò se' ia'wèmi ñáie
 (Marcos 7.1-23)

15 Fariseowakpa ena s'wōbla'uk ttè dalōiēno wa wakpa sērke Jerusalén, e'pa wēlepa debity Jesús ska'. Ie'pa tò ie' a ichaké:

² —¿Ì kuéki be' ttōkatapa kè tò se' yépa bak e'pa sēr e' dalōiè? Ie'pa chkò ulà kè pakōule.

³ Ie' tò ie'pa iyté:

—¿Ì kuéki Skékōl ttè dalōiēno e' dalōsēwēkewá a' tò a' wakpa sēr dalōioie? ⁴ Skékōl iyé'at: 'A' yé ena a' mi e'pa dalōiò, † ñies ie' tò iyé'at: 'Yi tò iyé ò imì ché sulué ese wák wōmerdattsá ttèwá.' ††⁵ Erè a' icheke tò se' a iyērmi s'yé a ò s'mi a' i' es: 'Ì kōs tso' ye' wá a' kīmoie, e' meuletke Skékōl a ‡, e' kuéki kè ye' a a' kīmenuk ì wa'.
⁶ A' tò icheke tò yi isie e' ché, ese wák kè kawōtāiā iyé ò imì kīmuk. Es Skékōl ttè dalōiēno ñe' dalōsēwēkewá a' tò a' wakpa sēr iyté wa. ⁷ iA' e' ò sulué! Buaé Isaías tò a' yé' mik ie' iyé':

⁸ Skékōl tò iché: 'Pè' ikkēpa tò ye' dalōieke kkò è wa, erè ie'pa er tso' kāmīe ye' yōkī.

⁹ É ichōkle ie'pa mi'ke ye' wé a ye' dalōiök.

Ttè wa ie'pa s'wōbla'wēke e' dōr s'ditsō ttè dalōiēno è.' †

Es Isaías tò iyé'at.

¹⁰ E' ukuōkī tã ie' tò pè' tso' eē e'pa kié tã ie' iché iarak:

—A' tò ye' ttò ttsó, iwà anú a' éna. ¹¹ Ì ñeke a' tò ese kè tò a' ia'wēpa ñáie Skékōl wōá. Erè ì sulu wamleke a' tò tskirke a' er a' ese je' tò a' ia'wēraē ñáie.

¹² Etã ittōkatapa de ie' ska' tã ie' a' ichaké:

—¿Be' wá ijchēr tò ì chekebō e' tò fariseowakpa uluwé?

¹³ Ie' tò ie'pa iyté:

—Fariseowakpa esepa dōr wēs iyi kuá kè tkēnewá ye' Yé tso' ká jai a' e' wá es, e' kuéki ie'pa yērdattsá wiè.

¹⁴ Ie'pa múat es. Ie'pa dōr wēs s'wōbla kè wawēr ese tò o'ka wōbla kè wawēr e' ulaiè es, e'pa bōl tkōraē kawk a.

¹⁵ Etã Pedro tò iché ie' a:

—Ttè wakleébō ñe' wá pakó sa' a.

¹⁶ Ie' tò iiyuté:

† Éxodo 20.12; Deuteronomio 5.16 †† Éxodo 21.17; Levítico 20.9 ‡ MEULETKE SKÉKŌL A: Ie'pa tò iché es erè ie'pa ulà a itso'ia, e' wakanewēmi ie'pa tò wēs ie'pa kī ikiane es. †† Isaías 29.13

—¿Ñies a' kè éna iwà ane? ¹⁷ ¿A' kè éna iane tò ì ñekesō ese mi'ke s'ñawi a' e' ukuōkī tã iwekettsasó?
¹⁸ Erè ì sulu tskirke a' er a' ese tò a' ia'wēmi ñáie. ¹⁹ Ì sulu bikeitseke a' tò, s'ttèwá, sēnewābak dalōsēwēwá, trè, akblè, s'kkatè kachè wa ñies ñi ché sulu ese kōs tskirke a' er a'. ²⁰ Ýyi ese tò a' ia'wēraē ñáie. Erè a' chkò kè ulà pakōule e' kè tò a' ia'wēpa ñáie.

Tayè ekōl kè dōr judiowak e' erblé Jesús mik
 (Marcos 7.24-30)

²¹ Etã Jesús ena ittōkatapa míyal ká kiè Tiro ena Sidón eē. ²² Etã tayè ekōl sērke eē dōr cananwak, e' ardatse tajē Jesús itōkī:

—A kēkēpa be' dōr David aleri, ye' saú er siarè wa. Ye' alà busi kirirke tajē a aknama tso'.

²³ Erè Jesús kè wá ie' iytēne yēs. Etã ittōkatapa kkōché ie' a:

—Tayè ardatse tajē se' itōkī, ì kiane ie' kī e' mú ie' a as imi'a.

²⁴ Ie' tò ie'pa iyté:

—Skékōl tò ye' patkē' Israel aleripa è kīmuk. E'pa dōr wēs obeja chōwa siarè es.

²⁵ Etã tayè dewá e' tkéwá kuchè kī Jesús wōrkī tã ichéitō iā:

—iA kēkēpa, ye' kīmú!

²⁶ Jesús iiyuté:

—Kè idōr buaé ala'rla chkè yéttsá mè chichi a.

²⁷ Tayè tò iché:

—A kēkēpa, e' yēne; erè chkè mulé darke įskī e' ñeke chichi tò.

²⁸ Etã Jesús iché ie' a:

—A tayè, be' erblé mokī ye' mik, e' kuéki ì kiane be' kī e' de be' ulà a.

E' wōshā tã ilà busi buanene.

S'kirirke ese bua'wéne Jesús tò

²⁹ Etã Jesús ena ittōkatapa biteyalne batsōri kiè Galilea e' kkōmik. Etã ie' tkaká kabata tukir kī tã eē ie' e' tkésēr. ³⁰ Tã pè' de tajē ie' ska', e'pa wá iduepa de Jesús wōrkī. Iduépa kè shko, kè wōbla wawēr, kè tto, ulà ò klò suluulewá ñies s'kirirke duè ulitane wá ese kōs bua'wéitō. ³¹ Pè' ulitane tso' eē isayuk e'pa wōkraru-lune. Ie'pa tò isué tò kè s'tto esepa ttékane, s'ulà ena s'klò suluulewá esepa buanene, kè s'shko esepa shkēne, ñies kè s'wōbla wawēr, esepa wōbla wawēne. E' kuéki ie'pa tso' Israel aleripa Kékōl kīkōkká tajē.

Wēpa dōkã mil tkéyök e' tié Jesús tò
 (Marcos 8.1-10)

³² Etã Jesús tò ittōkatapa kié tã ichéitō ie'pa a:
 —Siarè ye' wá pè' ikkēpa wēr. Ie'pa tso' ye' tã e' kī ká de mañatk tã kè ie'pa wá ì ku' ñe. Kè ye' éna ie'pa patkak u a kè chkaule dō' isiwá'arwarak ñalá kī.

³³ Etã ittōkatapa tò iché iā:

—Erè ká i' a kè yi sērku'. ¿Wēs sa' tò pan kuēmi tajē pè' ekkēpa tioie?

³⁴ Ie' tò ie'pa a' ichaké:

—¿Kos a' wə pan tso'?

Ie'pa iüté:

—Sa' wə pan tso' kul (7), ñies nima tso' elkela.

³⁵ Etə ie' tō pē' ké e' tulöksər iškí ³⁶ tə pan kul ena nima e' klö'wéitō tə wéstela chéitō Skéköl a tə iblatéitō mé ittökatapa a tə ie'pa tō iwatié pē' a. ³⁷ Pē' ulitane chké de wē' tə ibata a tē e' iène dökə kókó kul.

³⁸ Ichkérak e'pa dökə mil tkéyök (4.000) wəpa è, alakölpa ena ala'rla kè shtəne. ³⁹ Jesús tō pē' yuémine tə ie' e' iékə kanò a tə imía ká kiè Magdala eē.

Fariseowakpa tō ì kè or yi a ese uk ké suè

(Marcos 8.11-13; Lucas 12.54-56)

16 Fariseowakpa ena saduceowakpa wəlepa de Jesús ska'. Ie'pa éna ie' tsaiak, e' kuəkí ie'pa tō ikie ie' a tō ì kè or yi a ese iütō iwà kkachoié tō mokí ie' patké'bitü Skéköl tō.

² Erè ie' tō ie'pa iüté: "Tsálij tə a' tō icheke, 'Ká tanewə mat bule dība ardaè buaè'; ³ bla'mi tə a' icheke, 'Ká tanewə mat kalí monekə ttsettseə tə kalí yërdaè.' A' éna iane buaè mik tə dība armi mik tə kalí yërmi, etə ¿wəs ì tköke i'ñe tə e' kè wə ar a' éna? ⁴ A' dör pē' suluè e' kè tō Skéköl dalöie wəs trér wakpa kè tō imaso dalöie es. A' ye' a' ikié tō ì kè or yi a ese uyö iwà kkachoie tō mokí Skéköl tō ye' patké'bitü. Erè ilè weraèyö etökicha ème iwà kkachoié, e' dör wəs Jonás tə ibak es."

Etə ie' tō ie'pa méat tə imía bánet.

Fariseowakpa pan wölöwəqə e' pakè

(Marcos 8.14-21)

⁵ Jesús ena ittökatapa demi batsöri wjshət, erè ittökatapa éna ilè chowa tsèmi ñè. ⁶ Ie' iché ie'pa a:

—Ye' ttò ttsó. A' e' kkö'nú fariseowakpa ena saduceowakpa pan wölöwəqə e' yökí.

⁷ Ittökatapa iché ñi a:

—¿Kè se' wə ì dè' ñè!

⁸ Ì chök ie'pa tso' e' suéwəitō tə ichéitō ie'pa a:

—¿Ì kuəkí a' tso' ichök ñi a tō kè se' wə ì dè' ñè? ¿Kam a' erblò ye' mik mokíè! ⁹ ¿Kam a' éna iwà ar? Pan skəl wadè'yö wəpa dökə mil skéyök (5.000) ekkè a, ¿e' chowa a' éna? Etə ¿kkó bik ibata kit a' tō? ¹⁰ Ñies pan kul wadè'yö wəpa dökə mil tkéyök (4.000) ekkè a, ¿e' chowa a' éna? E' ukuökí tə ¿kkó bik ibata kit a' tō? ¹¹ ¿Wəs a' kè éna iane tō ye' kè ku' ì ñekesö ese chök? A' e' kkö'nú fariseowakpa ena saduceowakpa pan wölöwəqə ese yökí.

¹² Etə ie'pa éna iane tō Jesús kè ku' pan wölöwəqə tso' se' wə ese chök. Ie'pa éna iane tō ttè wa fariseowakpa ena saduceowakpa tō s'wöbla'wəke e' chök ie' tso'.

Pedro tō iché tō Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'

(Marcos 8.27-30; Lucas 9.18-21)

¹³ Mik ie'pa de ká kiè Cesarea Filipo, etə Jesús tō ittökatapa a' ichaké:

—Ye' dör S'ditsö Alà, ¿ima e' cheke pē' tō ye' dör yi?

¹⁴ Ie'pa iüté:

—Wəlepa tō icheke tō be' dör Juan S'wöskuökwak. Wəlepa skà tō icheke tō be' dör Skéköl tteköl bak kiè Elías shkənekəne e'. Wəlepa skà tō icheke tō be' dör Skéköl tteköl bak kiè Jeremías ö Skéköl ttekölpa skà bak e' wəle.

¹⁵ Ie' tō ie'pa a' ichaké:

—Erè ¿ima a' ichè, ye' dör yi?

¹⁶ Simón Pedro tō iüté:

—Be' dör wé pairine'bitü idi' wa sa' blúie e'. Be' dör Skéköl chök Alà e'.

¹⁷ Jesús iché ie' a:

—A Simón, Jonás alà, ayècha buaè be' dör. Ì ché be' tō e' kè mène s'ditsö wə be' a, e' mé ye' Yé tso' ká jai a e' tō be' a. ¹⁸ E' kuəkí ye' be' a' ichè tō be' dör Pedro (kiè e' wə kiane ché ák). Be' dör wəs ák dör u katabloie es, e' wə ye' ichapa kí doraè tajè. Ì kos tso' dò duəwə diché, e' kè e' alòpakə ie'pa ki. ¹⁹ Ì blúie Skéköl tso' e' wékkö kköppóo kéwö meke ye' tō be' a. Ye' tō kawö meke be' a' ye' tté buaè pakök as Skéköl dò s'tso' tajè e' blúie. E' dör wəs blu' eköl kanè méso tō blu' wékkö kköppèe as s'döwəia es. Ì kè kéwö mène be' wə ká i' a, ese kè kéwö mène Skéköl wə. Ñies ì kéwö mé be' tō ká i' a, ese kéwö me'bak Skéköl tō.

²⁰ E' ukuökí tə Jesús kè wə ittökatapa kàne yi a' ichök tō ie' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'.

Jesús e' biyó ché tō ie' tterawə

(Marcos 8.31-9.1; Lucas 9.22-27)

²¹ E' ukuökí tə Jesús tō itsá ché ittökatapa a:

—Ye' kawötə shkökmi Jerusalén, eē judiowak kuəblu-pa ena sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöièno wa wakpa tō ye' we'ikeraè tajè. Ye' tterawə erè e' ká de mañat etə ye' shkərdakəne.

²² Pedro tō ie' kiémi bánet tə iuñémiitō:

—¿A Skékəpa, kè e' char! ¿E' mú kè dör es! ¿Kè e' wamblènu be' tə!

²³ Erè ie' e' wötrée Pedro kke tə iché:

—¿A Satanás, be' yúshka bánet ye' yökí! Be' tso' ye' wöklö'uk. Be' kè tō íyi suè wəs Skéköl tō isueke es; be' tō isueke wəs s'ditsö tō isueke es.

²⁴ Ie' tō iché ittökatapa a:

—Yi e' tsatkak ittəwə yökí, ese kè ulà a sene michoè dòpa. Erè yi e' mettsə ttəwə ye' dalèrmik, ese ulà a idoraè. E' kuəkí yi e' yuak ye' ttökataie, ese kè kàne tk-inukia e' ki. E' skéie ikawötə e' chök dò ittəwə wötèule-wə krus mik ekkè. Es ie' kawötə shkök ye' itökí. ²⁶ Ye' dör S'ditsö Alà, e' doraè Skéköl olo tə tajè e' a, ñies Skéköl biyöchökwakpa tə. Ye' tō sulitane patuəraè eköl eköl wəs iser es. E' kuəkí íyi ulitane tso' ká i' a e' de a' ulà a, erè sene michoè kè dè' a' ulà a, e' tə e' dör ¿iie bua' a' a? Sene michoè kè patorpa ì wa. ²⁸ Mokí ye' tō a' a' ichè tō a' tso' íe, e'pa wəlepa tō ye' dör S'ditsö Alà, e' datse blu'ie e' suəraè kam iblèrulur e' yökí.

Jesús tò ilo tajë e' kkaché ittökatapa a

(Marcos 9.2-13; Lucas 9.28-30)

17 E' ki ká de teröl, etá Jesús wá Pedro ena Santiago ena Juan dör Santiago èl, e'pa mítser e' tá ká bata kákkë ese ki. ² Eë ie'pa wö shaë ie' manenettsa míá kuá'ki, iwö olobune wes diwö es, ñies idatsi' manenettsa míá saruruë wöñarke dalölöë. ³ E' bet tá ie'pa tò Skëköl ttekölpa bak ká iaiäë kiè Moisés ena Elías e'pa sué kápakök ie' tá. ⁴ Etá Pedro tò iché ie' a:
—A Skëképa, buaë se' tso' íë. Be' ki ikiane, e'ma ye' tò úla yuëkâ mañatkuela; etkue be' a, etkue Moisés a, etkue Elías a.

⁵ Ie' ttökeia e' wöshá tá mochka wöñarke dalölöë ese tò ie'pa kítewá. Mochka shuá ie'pa tò ttö ttsé tò iché: “Së dör ye' alà dalër tajë ye' éna, e' wër buaë shütë ye' wa. Ie' ttö iytó.”

⁶ Mik e' ttsé ittökatapa tò tá ie'pa suanéka tajë, e' kuëki ie'pa e' télur wöwakköt. ⁷ Jesús dewá ie'pa o'mik tá ie' tò ie'pa kéwá tá ichéitö ie'pa a:

—A' e' kóka; kè a' suanuk.

⁸ Mik ie'pa tò ká sué, etá ie'pa isué tò kè yi ku'ia, Jesús è dur.

⁹ Ie'pa bitëkene wa'k, etá Jesús tò ie'pa a iché:
—Í sué a' tò e' kè pakar yi a dò mik ye' dör S'ditsö Alà, e' ttéwá shkenekane e' ukuöki.

¹⁰ Ie'pa tò ie' a ichakè:

—Í kuëki s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tò icheke tò Elías kawötá dökne kewe wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' yökí?

¹¹ Ie' tò ie'pa iyté:

—E' yëne tò Elías datsekene kewe. Ie' tò ì kos kanewëtketke kewe wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' yökí. ¹² Erë ye' tò a' a iché tò ie' dë'bak, erë ie'pa kè éna iane tò ie' idir. Ie'pa tò iwe'ik siarë wes ie'pa ki ikiane es. Es ñies ie'pa tò ye' dör S'ditsö Alà e' we'ikeraë.

¹³ Ie'pa éna iane tò ie' tso' Juan S'wöskuökwak e' chök.

Duladula eköl tteke aknama tò e' bua'wéne Jesús tò

(Marcos 9.14-29; Lucas 9.37-43)

¹⁴ Mik Jesús ena ittökatapa demine wé pë' daparke tajë ie' panuk eë, etá wëm de eköl ie' ska' tá ie' e' tkéwá kuchë ki Jesús wörki tá ichéitö ia:

¹⁵ —A kékëpa, ye' alà saú er siarë wa. Ie' kirirke siarë, wëkkë alè tá ilineka, mikle tá ie' anerö bö' a, mikle tá di' a. ¹⁶ Kam be' dò etá ye' wá idebitü be' ttökatapa a erë ie'pa kè a ibuarne.

¹⁷ Jesús tò iché:

—A pë' kè erblöta' Skëköl mik, a' kè éna ká ane. ¿Mik ye' sermirö a' tá? ¿Kos ye' tò a' dalë'ttsemirö? Kabëla ñe' tsúbitü ña.

¹⁸ Etá ie' tò aknama uñë tá itrë'wëshkar duladula a. E' wöshá tá duladula buanene buaë.

¹⁹ E' ukuöki tá ittökatapa tté ie' tá bánet. Ie'pa ie' a ichaké:

—Í kuëki sa' kè a aknama e' trëneshtar?

²⁰ Ie' iché ie'pa a:

—A' kè erblöku' Skëköl mik mokië e' kuëki. Moki ye' tò a' a iché tò a' erblöpa Skëköl mik tsir mostaza wö dör tsirla ekkë, e' tá a' tò ichëmi kabata wü a: 'Be' e' skóttsa yúshka bánet', tá imiraa bánet. A' erblöke moki Skëköl mik, e'ma kè ì dör darërë a' a wë. ²¹ †

Jesús skà e' biyó ché tò itterawá

(Marcos 9.30-32; Lucas 9.43-45)

²² Mik Jesús ena ittökatapa ñi dapa'wé Galilea, etá ie' tò ie'pa a iché:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' wömerdattsa pë' ulà a, ²³ tá ye' tterawarakitö, erë e' ki ká de mañat tá ye' shkerdakane.

Ttè e' tò ie' ttökatapa eriauwé tajë.

Inuköl shteke Skëköl wé kanéwöie ese patué Jesús tò

²⁴ Mik Jesús ena ittökatapa de Cafarnaúm, etá pë' tò inuköl shteke Skëköl wé kanéwöie e'pa de Pedro ska' tá ie' a ichaké:

—¿Be' wöbla'ukwak tò inuköl patuëkesö Skëköl wé kanéwöie e' patuëta'?

²⁵ Pedro tò ie' iyté:

—Tó, ipatuëta'.

E' ukuöki tá mik Pedro de weshke, etá Jesús tté ie' tá kewe tá ichéitö ie' a:

—A Simón, ¿ima be' ibikeitsè? ¿Yi ña'weke ká wökirpa tò, iká wakpa ekká ö pë' kuá'ki?

²⁶ Pedro tò iyté:

—Pë' kuá'ki.

Jesús tò iché:

—E' yëne, e' kuëki ila'r kè kawötá ipatauk. ²⁷ Erë ipataüsö as ie'pa kè ulurka se' ki. E' kuëki be' yú batsöri kkömik etá biklö' uyómi di' a. Etá nima tsá kli'wé be' tò e' kkò shuppöö, eë be' tò inuköl kueraë et. E' tsúmi ie'pa patuöie, e' dör wë' se' böi nu' patuöie.

Yi dör ibua'ie Skëköl wöa

(Marcos 9.33-37; Lucas 9.46-48)

18 E' kéwö ska' tá Jesús ttökatapa de ie' ska' tá ie' a ichakérakitö:

—Í blúie Skëköl tso' e' shuá ¿yi dör ibua'ie imalepa tsatá?

² Jesús tò alala kié eköl duésër ie'pa shushäë ³ tá ichéitö ie'pa a:

—Moki ye' tò a' a iché tò a' kè er mane'ü as a' dò wes alala i' es, e' tá a' kè döpawá ì blúie Skëköl tso' e' a. ⁴ Yi er mane'wé tá ie' e' wöéwa wes alala i' es, ese döraë ibua'ie ì blúie Skëköl tso' e' a. ⁵ Yi tò alala i'se kiéwá ye' ttö wa, ese tò ye' wák kiéwá.

A' tso' wösh wa ì tò s'ké ì sulu wamblök ese yökí

(Marcos 9.42-48; Lucas 17.1-2)

⁶ “Yi tò ikkëpala erblöke ye' mik, esepa eköl kè ì sulu wamblök, esepa weirdaë tajë shütë tköká ák wawoie muéwá ikuli' a batrèemi dayë a' tsatá. ⁷ Ýi tso' tajë

† Yëkkuö këchke wële tò versículo 21 kí kuötkéka. E' tò iché i' es: a Erë aknama ese yërmittsa ikië S'yé a ena batsè e' è wa.

s'erkiöwoie ì sulu wamblök, e' kuëkj wëstela ìna ká i' wakpa tã. Këkraë ì sulu tso' s'erkiöyuk, erë yi tã s'ké ì sulu wamblök, wëstela ìna esepa tã.

⁸ "A' ulà ö a' klò tã a' ké ì sulu wamblök e' tã itöö uyó-mi bánet. A' döwã sene micho a' ulà etkë ö klò etkë, e' dör buaë. E' skéie a' uyëwã bö' ñar michoë e' a' ulà bötkë ena klò bötkë e' dör suluë. ⁹ Ñies s'wöbla tã s'ké ì sulu wamblök, e' tã iyóttã uyómi bánet. A' döwã sene micho a' wöbla ek è wa, e' dör buaë. E' skéie a' uyëwã bö' ñar michoë e' a' wöbla bötkë, e' dör suluë.

Obeja chowa e' pakè

(Lucas 15.3-7)

¹⁰ "A' e' kkò'nú, ikkëpala kè watarttsã. Ye' tã a' a' ichè tã Skëköl biyöchökwakpa tso' ie'pa kkò'nuk e'pa tso' këkraë ye' Yé tso' ká jai a' e' wörkj ie'pa ttè chök.

¹² "¿Ima a' tã ibikeitsë? Wëm eköl wã obeja tso' dökã cien tã e' etö chowa, e' tã ¿ì wëmi ie' tã? Obeja dökã dabom suliyök kì sulitu (99) e' meraat ie' tã kañikã tã imiã obeja chowa e' yulök. ¹³ Mokì ye' tã a' a' ichè tã mik ie' tã ikué, etã ie' tssé'nene buaë tkökã imalepa kè chë'wa e' tã ie' tssé'wë e' tsatã. ¹⁴ Es Skëköl dör a' Yé tso' ká jai a', e' kè kì ikiane tã ikkëpala chöwa ekla wë'ia.

Wes se' ké er buanukne ñi kì

(Lucas 17.3)

¹⁵ "A' yami wële tã ì sulu wamblé a' kì, e' tã a' yú ie' ska' tã ì sulu wambléitö e' chó ie' a', e' shuló a' böi è tã. Ie' tã a' ttö iüté, e' tã a' er buanene ñi kì. ¹⁶ Erë ie' kè wã a' ttö iüténe, e' tã a' yamipa tsúmi eköl ö böi, ttè kì a' tã ie' kkatè e' ttekölle as ior wes itso' kitule es. E' tã ichè, "Ttè kës shulekesö etã ittekölpa kiane böi ö mañal ichoie tã mokì idir ö au." ¹⁷ Erë kè ie' wã e'pa ttö tsséne, e' tã ichó ye' icha erule e' kukua. Ñies kè iwã ie'pa ttö iüténe, e' tã isaú wes pè' kè tã Skëköl dalöie es ö wes inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a' e'pa suë es.

¹⁸ "Mokì ye' tã a' a' ichè tã ì cheke a' tã tã e' dör suluë ká i' a', ese cheraë Skëköl tã tã e' dör suluë. Ñies ì cheke a' tã tã e' dör buaë ká i' a', ese cheraë Skëköl tã tã e' dör buaë.

¹⁹ "Ye' tã ì skã chekene a' a': Wé a' böi ö mañal ñi dapa'wé ye' ttö wa, eë ye' tso' a' tã. E' kuëkj a' böi er méwã ñikkëë ká i' a' ilè kiök ye' Yé tso' ká jai a' e' a', e' tã imeraëitö a' a'."

²¹ Etã Pedro dewã Jesús ska' tã ichakéitö:

—A Skëkëpa, ¿bitökicha ye' yami tã ì sulu wamblé ye' kì, e' olo'yëmiyö ikì? ¿Mokì dö kul ekkë?

²² Ie' iüté:

—Kè ye' tã be' a' ichè kul è. Ye' ichè tã be' kãwötã inuì olo'yök ikì këkraë bitökicha ekkë †

Blu' er buaë ché ikanè méso eköl a

²³ "¿I chéyö a' a' e' wã pakekeyö ttè i' wa. Ì blúie Skëköl tso' e' dör wes blu' eköl éna nuì shulak ikanè méso pa tã es. ²⁴ Ie' tã ie'pa nuì shulémítke etã ikanè méso eköl debitu ie'pa wã ie' wörkj, e' wã nuì tso' tajë shute †²⁵ Ie' kè a' nuì ekkë patörpa, e' kuëkj blu' tã ie' ena ilaköl ena ila' ena ì kës tso' iwã e' watauktã kè inuì ekkë patuöie. ²⁶ Ikanè méso e' tkéwã kuchë kì blu' wörkj tã ikköché tajë ie' a': 'Be' we'ikèyö, ye' panú béré tsir, e' wa ye' tã be' patuëttã sërãã.' ²⁷ Blu' ie' suë er siarë wa, e' kuëkj iñarke kës e' olo'yéitö ikì sërãã tã iémine bèrè.

²⁸ "Erë mik kanè méso e' miã, etã ie' tã kanè méso iëköl kué ña'wëke ie' tã elkela è † Tã iklö'wëwãitö ikuli' a' tuéwã darërë tã ichéitö iã: '¿Be' ñarke ye' ulà a', e' pataúttã ña!' ²⁹ Tã iëköl e' tkéwã kuchë kì ie' wörkj tã ikköché tajë: 'Be' we'ikèyö, ye' panú béré tsir, e' wa yö be' patuëttã sërãã.' ³⁰ Erë ie' kè wã iëköl kköchöke e' iüténe. Ie' tã iwötökwa patkë s'wötö wé a' dö mik inuì patuëttãitö sërãã etã. ³¹ Mik kanè méso pa malepa tã ittsé, etã e' tã ie'pa eriawé tajë. E' kuëkj ie'pa miã blu' ska' tã ichékã sërãã. ³² Etã blu' tã kanè méso e' kiök patkë tã ichéitö iã: '¿Be' dör pè' suluë! Ye' tã be' kì be' nuì tajë e' olo'ya' sërãã be' kköyë' ye' a' e' kuëkj. ³³ ¿I kuëkj be' kè wã be' yami sune er siarë wa wes ye' be' sy' es?' ³⁴ Etã blu' ulunekã tajë, e' tã ikanè méso wötök-wã patkë as iwe'ikö ie'pa tã siarë dö mik inuì patonettã sërãã etã. ³⁵ Es ñies a' yami tã ì sulu wamblé a' kì e' nuì kè olo'yè a' tã ikì er mokì wa, e' tã ye' Yé tso' ká jai a' e' tã a' we'ikeraë siarë."

Se' ñi öwa ese ché Jesús tã

(Mateo 5.31-32; Marcos 10.1-12; Lucas 16.18)

19 Mik Jesús tã ttè ekkë ché one, etã ie' e' yéttã Galilea miã Judea tã itkattã Jordán a' wíshet.

² Tajë pè' dami ie' itökì e'pa shuã wépa kirirke esepa kës bua'wéitö.

³ Etã fariseowakpa wëlepa de ie' ska' tã ie'pa tã ie'pa tã ichaké itsaioie:

—¿Wëpa a' kãwö tã' itayë owa íyi ulitane kuëkj?

⁴ Ie' tã ie'pa iüté:

—¿I tso' kitule Skëköl yëkküö kì, ¿e' kè sune a' wã? E' tã ichè tã tsawe tã Skëköl tã se' yö' wëm ena alaköl.

⁵ Ie' tã iyé: 'E' kuëkj wëpa kè serpaia' iyé ena imi' e'pa dapömik, tã iserdawã alaköl tã. Ie'pa böi serdaë ñita tã ie'pa miã wes wák eköl è es.' †⁶ Es ikiteat ⁶ e' kuëkj ie'pa kè iã böi, ie'pa yöne wes wák eköl è es. E' kuëkj wëpa batséwã Skëköl tã esepa kè batsökök yi tã.

⁷ Etã ie'pa tã ie' a' ichaké:

—E' dör es, e' tã ¿ì kuëkj Moisés tã iyé'at tã wëm tã itayë éwa, ese wák kãwötã ñi owa yëkküö muk iã?

⁸ Ie' iüté:

—A' er darërë, e' kuëkj Moisés tã kãwö me' a' a' a' tayë ökwa, erë tsawe tã kè idör es. ⁹ Ye' tã a' a' ichè tã

†† NUÌ TAJË SHUTE: Ttè i' dör inuköl kiè talento e' mil dökã dabop. I'ñe tã' e' ské dör dólares dökã millón dökã dabom skeyök (50,000,000) † ELKELA È: Ttè i' dör inuköl kiè a denarioese dökã cien. †† Génesis 2.24 saú.

† KËKRAË BITÖKICHA EKKË: Griegoie e' dör dabom kuryök dökã kuk-tökicha (70×7).

yi tö itayë éwa, kè dör itayë trër kuëkj, ese tö alaköl skà tséwàne, e' tã e' wa isenewàbak kewe e' dalösewéwàitö.

¹⁰ Jesús ttökatapa tö iché ie' a:

—E' dör es e' tã bua' idir sa' a' tö kè sa' alaköl tsùwà.

¹¹ Ie' tö ie'pa iüté:

—Ì ché a' tö e' kè dör sulitane a, e' dör wépa a imène esepa è a. ¹² Wépa welepa dör kachir ie'pa wák dè'kà es e' kuëkj. Welepa skà yueke s'kapeyökwakpa tö kachirie. Iskà tso' esepa serke kachirie ì blúie Skéköl tso' e' kané kuëkj. Wépa sermi es, esepa senú es.

Jesús tö ikié S'yé a ala'rla kj

(Marcos 10.13-16; Lucas 18.15-17)

¹³ Pè' wà ala'rla debitu Jesús ska' as ie' ulà mùkà ikj ena ikié S'yé a ikj. Erè ittökatapa tö pè' uñélor. ¹⁴ Erè ie' tö iché:

—As ala'rla bitu ye' ska'. Wépa dör wës ie'pa es, esepa blúie Skéköl tso', e' kuëkj kè iwöklö'warià.

¹⁵ Etã ie' ulà mékà ie'pa kj, e' ukuökj tã imià bánet.

Inuköl blú eköl tö Jesús a ichaké

(Marcos 10.17-31; Lucas 18.18-30)

¹⁶ Wëm eköl debitu Jesús ska' tã ie' a ichaké:

—A S'wöbla'ykwak, çì buaë wëmi ye' tö as sene mi-choë dò ye' ulà a?

¹⁷ Ie' tö iüté:

—Çì kuëkj be' tö ye' chaké ì dör buaë ese kj? Skéköl eköl è dör buaë. Be' kj sene miçoë kiane, e' tã ttè me'atbak ie' tö dalöiëno e' dalöiö.

¹⁸ Ie' tö Jesús a ichaké:

—ÇTtè wéne?

Ie' iüté:

—Kè a' kãwö tã' s'ttökwà, kè a' kãwö tã' s'senewàbak e' dalöseykwà, kè a' kãwö tã' akblök, kè a' kãwö tã' s'kkatök kachè wa, ¹⁹ a' yé ena a' mi dalöiö, ñies a' malepa dalèritsó wës a' wákpa e' dalèr es.' †

²⁰ Duladula tö ie' a iché:

—Ttè e' kôs dalöië'bitu ye' tö iaiäë. Etã çì skà kianeia?

²¹ Ie' iüté:

—Be' éna ì buaë kôs wãk sèraa, e' tã be' yú tã ì tso' be' wà, e' wataútsa sèraa tã iské mútsa s'siãrèpa a. E' ukuökj tã be' shkó ye' tã ye' ttökataie. Es tã iyi buaë tajë döraë be' ulà a ká jai a.

²² Duladula dör inuköl blú tajë, e' kuëkj mik ie' tö e' ttsé etã ie' erianekà tajë tã imiãtké.

²³ Etã Jesús tö iché ittökatapa a:

—Mokj ye' tö a' a iché tö inuköl blúpa a darèrèë idir dökwa ì blúie Skéköl tso' e' a. ²⁴ Iskà chèneyö a' a tö inuköl blúpa a dökwa ì blúie Skéköl tso' e' a e' dör darèrèë tkòkà kameio tkòmi datsi' yuo diké ese wöukla a e' tsatã.

²⁵ Mik e' ttsé ie'pa tö, etã ie'pa tkinewà tajë tã ichéitörak:

—E' dör es e' ma çyi tsãtkèrmi?

²⁶ Ie'pa webléitö tã ichéitö:

—E' kè onuk s'ditsö a wës, erè Skéköl a iyi ulitane or-mi.

²⁷ Etã Pedro tö iché ia:

—Sa' tö iyi ulitane me'at tã sa' bitë be' tã. Çì dòmi sa' ulà a e' skéie?

²⁸ Ie' tö ie'pa iüté:

—Mokj ye' tö a' a iché tö mik ká i' manerketkene buaë aishkuö tã, etã ye' dör S'ditsö Alà e' döraë ká ulitane blúie olo tã tajë. Ñies a' dör ye' ttökatapa, e'pa e' tulöraser blu' kulé dökà dabom eyök kí böt e' kj, Israel ditséwöpa dökà dabom eyök kí böt e'pa wëttsuk. ²⁹ Wépa kôs tö iu ò ièlpa ò ikutapa ò iyé ò imi ò ila'r ò iká ese méat ye' tté kuëkj, e' tã e'pa ulà a iské dörane tajë shütëë, ñies aishkuö tã sene miçoë döraë ie'pa ulà a. ³⁰ Erè i'ñe tã se' tajë tso' kewe esepa döraë bataie ena se' tso' bataie i'ñe tã esepa döraë keweie.

Kanè mésopa patuë e' tté

20 'Ì blúie Skéköl tso' e' tã itköke wës itka wëm eköl tã es. E' miã bla'mi kanè mésopa yulök ie' uva tso' tkëule e' kanéyuk. ² Ie' tö iché ie'pa a: 'Ye' tö a' patuëke kôs s'patörke ká etk ekké, e' dör denario etk.' E' dör buaë ie'pa a tã ie' tö ie'pa patké kanéblök. ³ Diwö de sulitu (9) etã kanè wák míane kanè mésopa skà yulök etã eë ie' tö isué tö wépa tulur ñalã ska' kè ky' kanéblök. ⁴ Ie' tö ie'pa a iché: 'A' yú kanéblök ye' kanè a tã ye' tö a' patuëke kôs s'patörke mokj ekké.' Etã ie'pa miã kanéblök. ⁵ Diwö de bata a tã ie' miã kanè mésopa skà yulök etã ie' tö ie'pa patké kanéblök. Ñies tsálij diwö de mañat etã ie' miã kanè mésopa skà yulök tã ie'pa patkéitö ñies kanéblök. ⁶ Diwö döketke skel etã ie' miã kanè mésopa skà yulök, eë ie' tö wépa kué iëter kè ky' kanéblök. Ie' tö ie'pa a ichaké: 'ÇIók a' iëter ñië íe kè ky' kanéblök?' ⁷ Ie'pa tö iüté: 'Kè yi wà sa' a kanè mène.' Etã ie' tö ie'pa a iché: 'A' yú kanéblök ye' a.'

⁸ "Mik ká tuine, etã kanè wák tö iché ikanè mésopa pataykwak a: 'Kanè mésopa kió etã ie'pa pataú. Wépa debitu bataie, e'pa pataúmi kewe, tã wépa debitu kewe, e'pa pataú bataie.' ⁹ Etã kanè mésopa debitu kanéblök tsálij diwö skel, e'pa patone kewe. Ie'pa kôs patone denario et et. ¹⁰ Mik kanè mésopa debitu kanéblök kewe, e'pa patörketke etã ie'pa tö ibikeitsé: 'Sa' patörke aishet sa' malepa tsatã.' ¹¹ Erè ie'pa kôs patone denario et et è. ¹² E' tö ie'pa kabewékã tã iché kanè wák a: 'Wépa ikkèpa debitu bataie kanéblé bër-bërla è, e' skéie sa' kanéblé ñië, ña'wé diba tö, ñies shtrine tajë. Etã çwës be' tö ie'pa patuë kôs be' tö sa' patuë ekké?' ¹³ Erè kanè wák tö ikanè méso eköl iüté: 'A yami, ye' kè ky' i sulu wamblök be' tã. Se' ttè mé ñi a tö ye' be' patuëke denario etk. ¹⁴ E' kuëkj be' inuköl kló'ú tã be' yúshka. Wëm debitu kanéblök ibataie ese a ye' éna inuköl mak kôs ye' tö be' a imé ekké etã çwës ide? ¹⁵ Ye' a kãwö tã' i wãk ye' éna ye' inuköl wa, ese wöie. Ye' tö ilè kakmeke yile a, çe' tö be' ukyëwëke ye' kji?'

¹⁶ "Es s'tso' bataie esepa döraë keweie ena s'tso' keweie esepa döraë bataie."

† Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20; Levítico 19.18

Jesús e' biyó chéne tó ie' tterawá pè' tó
(Marcos 10.32-34; Lucas 18.31-34)

¹⁷Jesús ena ittökatapa dabom eyök kǐ böł (12), e'pa mirkǎ Jerusalén tǎ ie' tó ie'pa kié bǎnet tǎ ichéitö iǎ:
¹⁸—Se' mirkǎ Jerusalén i', etǎ eē ye' dör S'ditsö Alà, e' merdattsa sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ulà ǎ. Ie'pa tó ye' kichateraë. ¹⁹Ye' merattsarakitö pè' kè dör judiowak esepa ulà ǎ. E'pa tó ye' wayueraë pperaë siarë tǎ ye' tterawarakitö wötöule krus mik. Erë e' kǐ kǎ de mañat, etǎ ye' shkërdakane.

Santiago ena Juan e'pa mì tó kawö kié Jesús ǎ
(Marcos 10.35-45)

²⁰Santiago ena Juan dör Zebedeo ala'r e'pa mì de ie'pa tǎ Jesús ska' tǎ ie' tkéwǎ kuchë kǐ iwörkǐ ilè kioie ie' ǎ. ²¹Jesús tó ie' ǎ ichaké:
—ǎ kiane be' kǐ?
Ie' tó iiüté:
—Ye' tó be' ǎ kawö kieke tó mik be' tkënekǎ s'blúie, etǎ ye' alà eköl tkówǎ be' ulà bua'kka, eköl be' ulà baklǐ'kka s'wëttsuk be' tǎ.
²²Ie' iiüté:
—ǎ kieke a' tó e' kè wà jcher a' wǎ. ǎYe' tkǎ' wayarmi a' ǎ? ǎA' e' ché weinuk wës ye' weirdaë es?
Ie'pa tó iiüté:
—Tó, sa' dirmi.
²³Ie' iché:
—Mokǐ ye' tkǎ' wayeraë a' tó, a' weirdaë wës ye' es. Erë e' tköksër ye' ulà bua'kka ö ye' ulà baklǐ'kka, e' kè kéwö menuk ye' ǎ. E' tso'tke ye' Yé wǎ klöule yi ǎ imekeitö esepa ǎ.

²⁴Mik ttè e' ttséwǎ ittökatapa malepa döka dabom eyök (10) e'pa tó, etǎ ie'pa ulunekǎ ie'pa böł ñe' kǐ.
²⁵Erë ie' tó ie'pa ulitane kié tǎ iché iǎ:
—A' wǎ ijcher tó pè' kè tó Skëköl dalöië, esepa wökirpa kos e' alökekǎ ie'pa kǐ kekraë, ñies iblúpa tó ie'pa patkeke kësik wa. ²⁶Erë a' kè kàne e' wamblök es. E' skéie, a' isie e' yuak a' wökirie, ese kawötǎ e' wöökwa imalepa dikǐǎ diöshët ikanè mésoie. ²⁷Ñies a' isie e' yuak ibua'ie a' malepa tsǎtǎ, ese kawötǎ e' muktsǎ imalepa ǎ kanè mésoie. ²⁸Ye' dör S'ditsö Alà, e' kè dé'bitü ǎs yi tó ye' kǐmù. Ye' dé'bitü ie'pa kǐmuk ena e' muktsǎ ttèwǎ pè' tso' taië e' nuǐ skéie. E' kuëkǐ a' kawötǎ tǎ e' wöökwa a' malepa kanè mésoie.

Wëpa böł wöbla kè wawër e'pa bua'wé Jesús tó
(Marcos 10.46-52; Lucas 18.35-43)

²⁹Jesús ena ittökatapa e' yéttsǎ Jericó, e'pa itökǐ pè' mirwǎ taië. ³⁰Etǎ wëpa böł wöbla kè wawër, e'pa tulur ñalǎ ska'. Mik ie'pa tó ittse tó Jesús dami, etǎ ie'pa tó iché ǎneule:
—ǎ kékëpa, s'blú David bak e' aleri, sa' saú ër siarë wa!
³¹Pè' tó wëpa e' uñeke ǎs ie'pa siwǎ'blöwǎ, erë ie'pa kǐ ǎnekǎ taië:
—A kékëpa, David aleri, sa' saú ër siarë wa

³²Jesús e' duésër tǎ wëpa wöbla kè wawër e'pa kiéitö tǎ ie'pa ǎ ichakéitö:
—ǎ kiane a' kǐ?
³³Ie'pa iiüté:
—A kékëpa, sa' wöbla bua'ú.
³⁴Ie' tó ie'pa sué ër siarë wa tǎ ie'pa wöbla kéitö. E' wö shǎ tǎ ie'pa wöbla buanene tǎ imíyal ie' tǎ.

Jesús demi Jerusalén
(Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)

21 Mik Jesús ena ittökatapa demi tsǐnet Jerusalén, kǎ kié Betfagé tso' Olivo kébata ǎ eē, etǎ ie' tó ittökatapa kié böł ²tǎ ichéitö iǎrak:
—A' yú wǐ u wëne eruleë eē. Mik a' demi eē, etǎ bet tǎ a' tó burro alaki kuëraë etö moulewǎ ena ilala dur iǎ'mik. E' wötsö tǎ itsúbitü ña. ³Yile tó a' ǎ ichaké, e' tǎ iiütö: 'Skëkëpa kǐ ikiane, e' wa ie' tó imène.'
⁴Itka es ǎs ì yé'atbak Skëköl tteköł tó e' wà tkò es. Ie' tó iyé':
⁵'Ichó Jerusalén wakpa ǎ:
'Ye' ttö ttsó, a' blú datse a' ska' e' tkëulekǎ burro kǐ. Ie' dör pè' bèrë kè e' ttsötǎ'kǎ.
Ie' datse burro alala kǐ, e' dör iyiwak tso' dalí oie ese.'
" †

Es Skëköl tteköł tó iyé'at.

⁶Ittökatapa míyal tǎ iwérakitö wës Jesús tó iché ie'pa ǎ es. ⁷Ie'pa wǎ burro alaki ena ilala bitetsër Jesús ǎ. Ie'pa tó ipaio kǐkkë mékǎ burro alala kǐ tǎ Jesús e' tkékǎ ikǐ. ⁸Pè' tso' taië e'pa tó ipaio kǐkkë shuelor ñalǎ kǐ, ñies welepa tó kal kò télor shuelor ñalǎ kǐ Jesús ñalé tsoie. ⁹Pè' mirwǎ keweie Jesús yökǐ ñies itökǐ, e'pa ulitane ǎrke taië:

—ǎIe' i' dör se' blú bak David e' aleri, e' kǐkókǎsöl!
Ayëcha buaë ie' datse Skëköl ttö wa. ǎSkëköl tso' kǎ jai ǎ e' kǐkókǎsöl! ††

¹⁰Mik ie' dewǎ Jerusalén, etǎ e' wakpa alánekanǎ taië tǎ ichaké:

—ǎYí dör ie'?

¹¹Pè' datse taië ie' tǎ, e'pa tó iüté:

—E' dör Jesús. Ie' dör Skëköl tteköł datse Nazaret ǎte Galilea e'.

Jesús tó Skëköl wé batse'wé
(Marcos 11.15-19; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22)

¹²Etǎ Jesús dewǎ Skëköl wé ǎ. Etǎ wépa tso' eē íyi tǎuk ena íyi watauk e'pa kos trè'wéyal ie' tó. Inuköl mane'uk † wakpa mesa trélurkǎitö. Ñies noböl watauk-wakpa kula' trélurkǎitö. ¹³Ie' iché ie'pa ǎ:

—Skëköl tó iyé'at iyëkuö kǐ: 'Ye' u kirdaë tto ye' tǎ wé', †† erë a' tó iia'wékanǎ akblo wéie.

¹⁴Etǎ s'wöbla kè wawër ena kè s'shko bua' esepa debitü Jesús ska' Skëköl wé ǎ tǎ ie' tó ie'pa bua'wé.

¹⁵Ala'rla tso' eē e'pa tó iché ǎneule: 'ǎS'blú bak David, e' aleri kǐkókǎsöl!' Mik sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tó ì wé Jesús tó e'

† Zacarías 9.9 †† Salmo 118.26 † INUKÖL MANE'UK: Judiowak ǎ inuköl tso' wakanewë Skëköl wé è ǎ, e' tuëkene ie'pa tó inuköl èse wa. †† Isaías 56.7

sué, ena jma ala'rla tö ie' ché e' ttsé, etä ie'pa uluneka tajë ¹⁶ tä ichéitorak Jesús a:

—Ï chök ala'rla tso', ze' ttsé be' tö?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Tö, e' ttséyo. Erë jma e' chë Skëköl yëkkuö tö, wë-sua e' kè sũule a' wä. E' tö ichë:

'A Skëköl, ala'rla ena bëbëpala tsu'yökeia, esepa kébö e' kïkökka.' †

¹⁷ Etä ie' tö ie'pa méat tä imiä ká kië Betania eë. Eë ie' kapére.

Higo klö siwéwa Jesús tö

(Marcos 11.12-14,20-26)

¹⁸ Bule es bla'mi tä Jesús michone Jerusalén tä ie' mir-wa ñalä wa tä ie' dué bli wä. ¹⁹ Ie' tö higuera klö ter el-ka sué tä imiä iwö yulök katë. Erë kè iwö tä', ikö è arwa tajë. E' kuëki ie' tö iché kal e' a:

—Kè be' wörpaia yës!

E' wöshä tä higuera klö sinewami. ²⁰ Mik e' sué it-tökatapa tö, etä e' tö ie'pa tkiwéwa tajë, e' kuëki ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Wes higuera klö sinewä bet?

²¹ Ie' tö ie'pa iüté:

—Mokï ye' tö a' a ichë tö a' erblé Skëköl mik mokï, kè ibikeitsule bötböt, e' tä ì wé ye' tö, e' ormi a' a ñies. E' kïje tä a' tö ichëmi kabata wï a: 'Be' e' skótsa jä anüwa dayë a', e' tä es iwä tköraë. ²² A' erblé Skëköl mik mokï, e' tä ì kos kié a' tö ie' a e' wä döraë a' ulä a.

¿Yi tö kawö mé Jesús a?

(Marcos 11.27-33; Lucas 20.1-8)

²³ E' ukuökï tä Jesús dewä Skëköl wé a, eë ie' tso' s'wöbla'uk. Etä sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa de ie' ska' tä ichaké ia:

—¿Yi ttö wa be' tö iyi ikkë weke? ¿Yi tö e' kèwö mé be' a?

²⁴ Ie' iüté:

—Ñies ye' tö a' a ilè chakeke, e' iüté a' tö, e' tä ye' tö a' a icheke tö yi tö ikéwö me' ye' a. ²⁵ ¿Yi tö Juan patkë' s'wöskuök? ¿Skëköl tso' ká jai a e' ö s'ditsö?

Ie'pa ñi iütémi tä ichéakitö: "Se' tö ichëmi tö Skëköl tö kawö mé Juan a, e' tä ie' tö se' iütémi: 'Etä ñi kuëki a' kè wä ie' ttè klögne?' ²⁶ Pë' ulitane tö iklö'wé tö Juan dö'r Skëköl tteköl. Se' suane ie'pa yöki, e' kuëki kè se' a iyënk tö Juan a kawö me' s'ditsö tö." ²⁷ E' kuëki ie'pa tö iüté:

—Kè sa' wä ijcher.

Ie' tö ie'pa a iché:

—Es ñies ye' kè tö a' a ichepa tö yi tö ye' a kawö mé iyi ikkë wöje.

Ala'r böi e' tté

²⁸ Jesús tö ie'pa a iché:

—Ttè kleekeyö a' a e' ttsö a' tö. Wëm eköl alä dö'r böi wëpa, e' debitü ilä eköl ska' kewe tä ichéitö ia: 'A alä, be' yú kaneblök i'ñe ye' uva tso' tkëule e' a.' ²⁹ Ilä tö

iüté: 'Kè ye' mine.' Erë e' ukuökï tä ie' tö ibikeitséne kuä'kï tä imiä. ³⁰ E' ukuökï tä iyé miä ilä iëköl ska' tä ichéitö ia: 'Be' yú kaneblök ye' uva tso' tkëule e' a.' Ilä iüté: 'Ékëké ye' mi'ke.' Erë ie' kè mine.

Etä Jesús tö ie'pa a ichaké:

³¹ —¿Ima a' tö ibikeitsé? Ala'r böi, ze' wéne tö iyé ttö iüté?

Ie'pa tö ie' iüté:

—Wéne a' ichéitö kewe e'.

Ie' iché ie'pa a:

—Juan S'wöskuökwaq dë'bitü sene yësyesë ñalé kkachök a' a, erë a' kè wä ie' ttè klögne. Erë inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a ena alakölpä sulusipa, esepa tö ie' ttè klö'wé. E' sué a' tö erë kè a' er ma-neone ie' ttè klö'wöje. E' kuëki mokï ye' tö a' a iché tö ie'pa esepa dörawä a' skéie ì blúie Skëköl tso' e' a.

Uva kanéukwakpa sulusipa e' tté

(Marcos 12.1-12; Lucas 20.9-19)

³³ Iskà kleekeyö a' a, e' ttsö. Kanè wák eköl tö uva kua-átké tajë tä ikköiéwäitö buaë, kawk biéitö uva diö tuoie. Ñies úla yuëitö kakkëë uva kk'o'noie. E' ukuökï tä ie' tö ipeitëat wëpa wëlepa a as ie'pa tö ipataü ie' a iwörke e' kak wa. E' ukuökï tä ie' miä ká bánet. ³⁴ Mik uvawö aline tso'tke wë'iäë shtë, etä ie' tö ikanè mé-sopa wëlepa patkëmi ie' icha tsük. ³⁵ Erë kanéukwakpa tö ikanè mésopa klö'wéwa, eköl ppëakitö siarë, eköl ttëwarakitö, eköl shkä'wërakitö tajë ák wa. ³⁶ Etä kanè wák tö ikanè mésopa skä patkëmine tkökä kuaë ipatkë'itö e' tsatä. Erë kanéukwakpa tö iwamblé ie'pa tä wes ie'pa tö iwamblé' wëpa dë'rö kuaë e'pa tä es.

³⁷ "Bata ekkë tä ie' tö iwák alä patkëmi tä ie' ibikeitsé: 'Ye' alä idir, e' kuëki ie'pa tö idalöieraë.' ³⁸ Erë mik ie'pa tö ilä sué, etä ie'pa iché ñi a: 'Ie' wï dö'r ká i' wak alä, ká i' atdaë.' ³⁹ E' kuëki ie'pa tö iklö'wéwa yétsa bánet tä ittëwarakitö."

⁴⁰ Etä Jesús tö iché:

—Ye' tö a' a ichaké: ¿Ima a' tö ibikeitsé? Mik kanè wák dene etä ñi wëraë ie' tö kanéukwakpa e'pa tä?

⁴¹ Ie'pa tö iüté:

—Ie' tö pë' sulusipa e'pa tteralur er sulu wa tä uva kanè meraneitö kanéukwakpa kuä'kïpa tö ipatuëraë buaë mik ikéwö döke bit ekkë esepa a.

⁴² Etä ie' tö iché ie'pa a:

—Ye' tté tso' kitule Skëköl yëkkuö kï, ze' kè sune a' wä? E' tö iché:

'Ák watë'ttsä u yuökwakpa tö e' yönene ák bua'buai.

E' kaneq' Skëköl tö, tä e' tö s'ttsë'wëke buaë, s'tkinewä iweblök.' ††

Es Skëköl yëkkuö tö iyë'at.

⁴³ E' kuëki yö iché a' a tö ì blúie Skëköl tso' e' kanè mène a' a, erë e' yerattsaitö a' ulä a tä imeraëitö pë' kuä'kïpa tö iwakanewëraë buaë esepa a. ⁴⁴ Es yi klastkëne ák e' mik ese pãrolordaë ena yi kï ák e' anekä ese yalitdawä idikia. ⁴⁵ Mik sacerdotepa wökirpa

† Salmo 8.3

†† Salmo 118.22-23

ena fariseowakpa tö ì kleé Jesús tö ñe' ttsé, etä ie'pa tö isuwéwä tö ie' tso' ie'pa chök. ⁴⁶ E' kuëkij ie'pa éna ie' klö'wakwä eë. Erë pë' tö iklö'wé tö ie' dör Skëköl tteköl, e' kuëkij ie'pa suane pë' yökij tã kè ie'pa wä iklögnewä.

Blu' alà ulabatske e' tté

(Lucas 14.15-24)

22 Etä Jesús tö tté skà kleé ie'pa a' i' es: ² "Ï blúie Skëköl tso' e' tã itköke wës itka blu' eköl tã es. E' tö ilà ulabatske e' kèwö tkö'wëke. ³ Ie' tö ikanè mésopa patké wépa kiule kôs e'pa a' ichök: 'Blu' alà ulabatske e' diwö de, a' shkó ikéwö tkö'uk.' Erë ie'pa kè shkak. ⁴ E' ukuökij tã blu' tö ikanè mésopa kuä'kij skà patkémi e'pa a' ichéitö: 'Íchó wépa kiule kôs a' tö ye' iyiwak bua'buäe e' duotke alinetke, katè è kianeia. E' kuëkij a' shkó ye' alà ulabatske e' kèwö tkö'uk.' Etä ie'pa míyal e' chök wépa kiule e'pa a'. ⁵ Erë wépa kiule kôs e'pa kè wä blu' ttö iütène. Ie'pa eköl míä ikanè kij, eköl míä iyí watauk ⁶ tã imalepa tö blu' kanè mésopa klö'wéwä tã iwe'ikérakitö siarë, ñies wélepa ttéwarakitö. ⁷ Etä blu' ulunekä tajë ie'pa kij tã ie' tö iché iñippökwaqpa a': 'A' yú ie'pa kôs ttökulur, ñies ie'pa u kôs ña'úwa.' ⁸ E' ukuökij tã ie' tö iché ikanè mésopa a': 'Íyí ulitane tso'tke ye' alà ulabatske e' kèwö tkö'woie, erë wépa kiule e'pa dör pë' suluë, e' kuëkij ye' kè tö kawö mepa ie'pa a' ye' alà ulabatske e' kèwö tkö'uk.' ⁹ E' kuëkij a' yú bet ñalä kibi kôs ese kij tã pë' kôs sué a' tö e'pa a' ishkeñú kawö tkö'uk ye' tã.' ¹⁰ Etä ikanè mésopa míyal ñalä kôs kij tã pë' kôs kué ie'pa tö, pë' buäe ena pë' suluë, esepa dapa'wéka wé ie'pa tso' ikéwö tkö'uk e' wé a'. Es iwé wä iëne tajë.

¹¹ "Erë mik blu' de wépa dapane e'pa sauk, etä wëm eköl suéitö kè e' paiëule wës ikawötä e' paiök ulabatsé kèwö tkö'wo es. ¹² E' kuëkij blu' tö ie' a' iché: 'A yami, ¿wës be' dowa? Be' kè e' paiëule ulabatsé kèwö tkö'wo ese datsi' wa.' Erë wëm e' kè wä blu' iütène yës. ¹³ Etä blu' tö iché ichkò watiökwaqpa a': 'Wëm i' ulä ena iklö moúwä a' tö tã iuyóttasä bänet stui ké a, eë ie' iuraë siarë, ikä blardaë iweir tajë e' kuëkij.' ¹⁴ Ttè e' pakéyo a' a' e' wä dör i' es. S'tso' tajë kiule as Skëköl klö'urakitö iblúie, erë wépa shukitbakitö esepa kè dör tajë."

S'wökirpa patauk, e' tté

(Marcos 12.13-17; Lucas 20.20-26)

¹⁵ E' ukuökij tã fariseowakpa míyal tã ittérak ñita: "ilè chakösö Jesús a' as ie' tö ilè sulu chö ikkatoie." ¹⁶ E' kuëkij ie'pa tö iklépa wélepa ena Herodes klépa wélepa patkémi ie' a' ichakök. Ie'pa tö ie' a' iché:

—A s'wöbla'ukwak, sa' wä ijcher tö kakraë be' ttö mokijé. Be' tö sulitane suëke ñikkëë. İma pë' tö be' cheke e' kè kij be' tkine. E' kuëkij be' tö s'wöbla'wëke yësyesë Skëköl ñalé tté wa. ¹⁷ E' kuëkij ichó sa' a, ¿ima be' tö ibikeitsè? Roma wökir kibi patuësö ¿e' dör buäe ö kè idör buäe?

¹⁸ Ie' tö isuwéwä tö ie'pa tso' ie' chakök er sulu wa, e' kuëkij ie' iüté i' es:

—A' e' ö suluë, ¿ij kuëkij a' tso' ye' ma'uk tsajë?

¹⁹ Inuköl tso' a' wä Roma wökir patuëie, e' kkachó ye' a' et.

Tã ie'pa wä inuköl wöshki ese debitiyia et. ²⁰ Etä ie' tö ie'pa a' ichaké:

—¿Yi diököl ena yi kiè me'rka ikij?

²¹ Ie'pa iüté:

—Roma wökir kibi.

Etä ie' tö ie'pa a' iché:

—E' ma kôs Roma wökir kibi icha, ese mú ie' a, tã kôs Skëköl icha ese mú ie' a.

²² Mik ie'pa tö e' ttsé, etä ie'pa tkinewä. Ie'pa tö iméat tã imiyal.

¿S'duolur e' shkermikane ö au?

(Marcos 12.18-27; Lucas 20.27-40)

²³ E' è diwö wa, saduceowakpa wélepa de Jesús ska'. E' wakpa tö iklö'wé tö s'duowä e'pa kè shkënukkane. Ie'pa tö ie' a' ichaké:

²⁴ —A s'wöbla'ukwak, Moisés tö se' a' iyë'at tö wëm blënewä kè alä atë, e' tã ie' èl kawötä ischó tsukwä as ilä kòkã iël blënewä, e' a'. ²⁵ Etökicha sa' shuä wépa bak dökã kul ñi èlpa. Ikibi alaköl tséwä, erë iblënewä kè alä atë. E' ukuökij tã ie' itökij iël tö ischó tséwä, ²⁶ erë ñies e' blënewä kè alä atë. Es itka iël skà tã ñies imalepa kôs e'pa tã. Ie'pa kul blërulune kè alä atë yës. ²⁷ Bata ekké tã ñies ilaköl blënewä. ²⁸ Wépa kul e'pa bak alaköl eköl è tã. Mik s'duowä e'pa shkënekane, etä ¿wéne dömi ie' wëm chökie?

²⁹ Ie' tö ie'pa iüté:

—A' kè wä Skëköl yëkküö s'ule, ñies ie' diché kè ijcher a' wä, e' kuëkij a' wöä kã chowa. ³⁰ Mik s'duolur e'pa shkënekane, etä wépa ena alakölpa kè serpawajia ñita. E'pa míyal wës Skëköl biyöchökwakpa tso' kã jai a' kè sërta'wä ñita es. ³¹ ¿A' kij kiane jcheno tö mokij s'duowä e'pa shkërdakane? İ yë' Skëköl tö a' a' iyëkküö kij ¿e' kè aritsule a' wä? Ie' tö iyë' Moisés a': ³² 'Ye' dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këköl.' † Ie' kè dör s'duowä e'pa Këköl. ¿Ie' dör s'ttsë'ka e'pa Këköl! E' kuëkij se' wa ijcher tö s'duowä e'pa shkërdakane.

³³ Mik pë' tö tté wa Jesús tö s'wöbla'wëke ñe' ttsé, etä ie'pa tkirulune.

¿Skëköl tté dalöiëno e' isie dör ikibiie?

(Marcos 12.28-34)

³⁴ Mik fariseowakpa wä ijchenewä tö Jesús tö saduceowakpa siwä'blöwéwä tté mokij wa, ³⁵ etä ie'pa eköl dör s'wöbla'ukwak tté dalöiëno wa, e' tö ie' a' ilè chaké it-sajioie:

³⁶ —A S'wöbla'ukwak, Skëköl tté dalöiëno ¿e' wéne dör ibua'ie imalepa tsatã?

³⁷ Ie' iüté:

—'Këké dör a' Këköl, e' dalëritsó a' er kôs wa, a' wák kôs wa ena a' erbiké kôs wa.' ³⁸ Ttè e' dör ibua'ie tté dalöiëno malepa kôs tsatã. ³⁹ Erë e' itökij tté skà tso', e' dör wës iët ñe' es, e' tö iché: 'A' malepa dalëritsó wës a' wákpa e' dalër es.' ⁴⁰ Ttè dalöiëno kôs kitbak Moisés tö

† YE' DÖR ABRAHAM, ISAAC ENA JACOB, E'PA KÉKÖL: Mik tté e' ché Skëköl tö Moisés a, etä Abraham, Isaac ena Jacob e'pa blërulunebak kã iajiaë. Wës ie' tö iché, e' wä kiane ché tö ie'pa tso' ttsë'ka Skëköl tã. Éxodo 3.6 saú.

ena Skëköl ttekölpa tö yëkkuö kj, e' wöiënewa ttè böt ñe' è a.

¿Wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' dör yi aleri?

(Marcos 12.35-37; Lucas 20.41-44)

⁴¹ Fariseowakpa daparkeia, ⁴² e' dalewa Jesús tö ie'pa a ichaké:

—¿Ima a' tö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' ché, tö yi aleri idir?

Ie'pa ie' iüté:

—E' dör s'blú bak kiè David e' aleri.

⁴³ Etá ie' iché ie'pa a:

—E' dör es, e' tá ¿wes David tö iki' ie' Këköl? David tö iyé' Skëköl Wiköl wa i' es:

⁴⁴ 'Skëköl tö iché ye' Këköl a:

Be' e' tkóser ye' ulá bua'kka dalöiëno tajë, dö mik ye' tö be' bolökpa mérö be' klö dikia etá.' †

⁴⁵ Ie' dör David aleri, e' tá ¿wes e' kiëmi David tö ie' Këköl?

⁴⁶ Kè yi a ie' iütëneia yës. E' ukuökj tá kè yi kësik dë'kaiä ie' a ì skà chakök.

Fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa kkaté Jesús tö

(Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

23 E' ukuökj tá Jesús tö iché ittökatapa a ena s'tso' tajë e' kukua: ² S'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa a kawö mène ttè dalöiëno me'at-bak Moisés tö e' wà pakök se' a. ³ E' kuëkj ì kos dalöiök a' ké ie'pa tö e' dalöiö. Erë ì dalöiök ie'pa tö a' ké ese kè dalöietá' ie'pa wákpa tö. E' kuëkj kè ie'pa waköwar a' tö. ⁴ Ie'pa tö ttè dalöiëno tajë darërëe ese meke s'malepa a wà dalöie. E' dör wes dali ëkkeë iè s'ki es, erë ie'pa kè tö iketá'wá iulatska è wa s'kimoie. ⁵ Ì kos weke ie'pa tö e' dör s'ditsö è wö wa e' oie tö ie'pa dör pë' buaë. Skëköl ttè wele kitule datsi'tak kj, ese muëke ie'pa tö iwötsá kj ena iulá kj e' kítkoie. Nies ie'pa wöbatsö idatsi' kítök datsi'tak batsjibatsj chalala buaala ese wa. ⁶ Wé ie'pa kawö tkö'uke ñies ñi dapa'wö wé a ese ska' kula' tso' skëkëpa dalöiërtá' tajë esepa a, ese kj ie'pa wöbatsö e' tköksër. ⁷ Nies ie'pa kj ikiar tö pë' tö ie'pa shké'wè wes kékëpa dalöiërtá' tajë ese shké'wè es wé pë' tso' tajë e'pa wöwa. Ie'pa wöbatsö tö pë' tö ie'pa kiè 's'wöbla'ukwak'.

⁸ "Erë a' ulitane dör ñies è, e' kuëkj kè a' ñi kiök 's'wöbla'ukwak.' A' wöbla'ukwak e' dör eköl ème e' kuëkj kè a' ñi kiök es. ⁹ Nies a' ulitane yé dör eköl ème, e' dör Skëköl tso' ká jai a e'. E' kuëkj kè yi kiar ká i' a 'S'yé.' ¹⁰ Nies a' wökir dör eköl ème, e' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. E' kuëkj kè a' ñi kiök 's'wökir.' ¹¹ Yi e' ttséká tajë, esepa wöardawa; erë yi e' wöéwa diöshët, esepa kíkardaká. E' kuëkj wé dör ibua'ie a' shüä ese kawötá e' wöökwa kanè mésoie imalepa kimuk.

¹³ "A s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a fariseowakpa, wëstela ina a' tá! jA' e' ò suluë! Ì blúie Skëköl tso' e' wékkö wötekewá a' tö s'malepa yökj as kè ie'pa

döwá. A' kè mi'wá, ñies wépa shkakwá esepa wök-lö'weke a' tö.

¹⁵ "jA s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a fariseowakpa, wëstela ina a' tá! jA' e' ò suluë! A' shköke ká kos ekkë kj s'yulök as ie' yuö a' ttökataie. Mik a' ikué, etá iyué a' tö ì sulu wamblökwak tajë tköká a' wákpa tsatá. Es ie' weirdaë siarë bö' kè a' wes a' es.

¹⁶ "jA' dör wes sulaiökwakpa wöbla kè wawër es! jWëstela ina a' tá! A' icheke: 'Yi tö ttè mé Skëköl wé wa, ese kè kawötá iütök kröröë. Erë yi tö ttè mé orochka tso' wötëule Skëköl wé mik e' wa, e' tá e' wà kawötá iüté.' ¹⁷ jA' kè er tá! jA' dör wes s'wöbla kè wawër es! ¿Ì dör ibua'ie, orochka tso' Skëköl wé mik e' ö Skëköl wé tö orochka batse'wé e'? ¹⁸ Nies a' tö icheke: 'Yi tö ttè mé ká' tso' íyi moká Skëköl a' e' wa, e' tá ese kè kawötá iütök kröröë. Erë yi tö ttè mé íyi me'rká ká' ñe' kj e' wa, e' tá e' wà kawötá iüté.' ¹⁹ jA' dör wes s'wöbla kè wawër es! ¿Ì dör ibua'ie, íyi me'rká ká' ñe' kj e' ö ká' tö ibatse'wé e'? ²⁰ Yi tö ttè mé ká' ñe' wa, ese kè ku' ttè muk ká' ñe' è wa, ñies ie' tso' ttè muk kos i tso' ikj e' wa. ²¹ Yi tö ttè mé Skëköl wé wa, ese kè ku' ttè muk Skëköl wé è wa. Nies ie' tso' ttè muk Skëköl serke eë e' wa. ²² Yi tö ttè mé ká jai wa ese tso' ñies ttè muk Skëköl kulé wa. Nies itso' ttè muk Skëköl wák tkër ikulé kj e' wa.

²³ "jA s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a fariseowakpa, wëstela ina a' tá! jA' e' ò suluë! Káköla tso' iëno chkè a' kiè menta ena anís ena comino ese kos tsá meke a' tö Skëköl a. E' dör buaë erë ttè dalöiëno e' bua'ie kè dalöie a' tö. E' dör sene yësyësë, ena ñi saü er siarë wa ena erblö Skëköl mik mokj kè ilo'yeta'. Nies e' kos dalöiök a' kawötá. ²⁴ jA' dör wes sulaiökwakpa wöbla kè wawër es! E' dör wes a' tö schö'wak wöppée tá a, erë kameio maléwá a' tö wa'ñe, kè ittse'ne a' wá.

²⁵ "jA s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a fariseowakpa, wëstela ina a' tá! jA' e' ò suluë! A' dör wes a' tká' kos pa skueke a' tö ikjkkë è es. A' wër buaë erë a' er suluë. A' dör akblökwakpa. A' kj s'yamipa íyi kos kianettsá a' è a. ²⁶ jA fariseowakpa, a' dör wes s'wöbla kè wawër es! Tká' ttò skuöó kewe, es ñies ikjkkë pa sune.

²⁷ "jA s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a fariseowakpa, wëstela ina a' tá! jA' e' ò suluë! A' dör wes pö patëule saruruë es. Ese wër buaë ikjkkë, erë ishüä s'nu diché tso' tajë, e' dör ñá suluë. ²⁸ A' dör wes pö ese es, a' e' ò tö a' dör pë' buaë yësyësë, erë a' er dör suluë. A' dör e' ökwakpa.

²⁹ "jA s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa, a fariseowakpa, wëstela ina a' tá! jA' e' ò suluë! A' tö Skëköl ttekölpa bak ká iaiäe e'pa pö yuekene pa'alj. Nies ì yué a' tö as s'ser yësyësë bak e'pa kè chöwa a' éna, ese kítkeke a' dör buaë. ³⁰ E' dalewa a' icheke: 'Sa' tkópa sa' yépa bak ká iaiäe e'pa kéwö ska' tá, e'ma kè sa' wá ie'pa sini'kyne Skëköl ttekölpa ttökulur.' ³¹ Mik e' cheke a' tö, etá a' e' chökeká tö a' dör wépa tö Skëköl ttekölpa kótulur, e'pa aleripa. ³² Wes a' mir e' wa iwënewá tö ì sulu wamblé'mi a' yépa tö ese kj wambleraë a' tö dö ibataie.

† Salmo 110.1

³³ 'JA' dör suluë wës tkabè es, wës tkabè ichók es!
 ¿Wës a' tkómishkar kè wömerpattsä weinuk bö' ké a?
³⁴ Ittsó, ye' tó Skéköl ttekölpa ena s'pattókwakpa ena
 s'wöbla'ukwakpa ye' ttè wa, esepa patkeraè a' a. Erè a'
 tó ie'pa welepa tterawä, welepa skà wöterawä a' tó
 krus mik ttèwä, welepa skà pperaè siarè a' tó ttsa'bata
 daloie wa a' ñi dapa'wö wé a. Ie'pa yuleraè a' tó iwe'ik-
 eraè a' tó ká wa'ñe. ³⁵ E' kuëkí s'ser yësyësè kötulur a'
 yépa tó mik Abel kötwa Caín tó dökä mik Zacarías dör
 Berequías alà e' kötwa a' yépa tó ká' tso' íyi mokä
 Skéköl a' e' ena ie' wé e' shushä, e' nuí kôs kierane ie'
 tó a' a. ³⁶ Mokí ye' tó a' a ichè tó s'ser yësyësè kôs kötu-
 lur a' yépa tó, e' nuí kí a' ena wépa dör wës a' es esepa
 weirdaè siarè.

Jesús eriane Jerusalén wakpa dalèrmik (Lucas 13.34-35)

³⁷ JA Jerusalén wakpa, Skéköl ttekölpa kôs ttekewä a'
 tó kekraè! Nies ittè pakókwakpa patkeke ie' tó a' a,
 e'pa ttekewä a' tó ák wa. ¡Wëkkè ye' erkiè tó ye' mú a'
 dapa'wè e' ska' wës dakro mitchke tó ila'rla dapa'wè
 ipik dikjä es, erè kè a' kí ikiane yè! ³⁸ Ye' ttò ttsó, Skéköl
 kè tó a' ká kkö'nepaia. ³⁹ Ye' tó a' a ichè tó i'tami a' kè
 tó ye' suëpaia dö mik ye' dene etä. E' kèwö ska' tã a' tó
 ye' cheraè: '¡Ayëcha buaè yi datsë Skéköl ttò wa e'!

Jesús tó iché tó Skéköl wé olordawa (Marcos 13.1-2; Lucas 21.5-6)

24 Jesús e' yéttä Skéköl wé a tã imía tã ittókatapa
 de ie' ska' tã Skéköl wé ena u bua'buä skà tso'
 ipamik, e' kkaché ie'pa tó ie' a. ² Erè ie' iché:
 —Mokí ye' tó a' a ichè tó u kôs tso' bua'buä sué a' tó
 íë, e' olordawä sërää, iékwö è kè ätpa ñi bata kí.

¿I wa sò isuèmi tó ká i' erkewatke? (Marcos 13.3-23; Lucas 21.7-24; 17.22-24)

³ E' ukuökí tã ie'pa míyal kabata kiè Olivo eë. Jesús e'
 tkésër tã ittókatapa de ie' ska' tã ie' è a ichaké:

—Ichó sa' a ¿mik íyi ekkè wamblèrmi? ¿I wa sò isuè-
 mi tó be' dotkene, ñies tó ká i' erkewatke?

⁴ Ie' tó ie'pa iyüté:

—Tajè pè' datsë e' chök tó ie'pa dör ye'. Icherarakitö:
 'Ye' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e', tã pè' kíter-
 arakitö tajè. E' kuëkí a' tso' wösh wa as kè yi tó a'
 kítö'ü. ⁶ Ká tajè wakpa ñippöke tajè wí a dià a e' biyó
 ttseraè a' tó. E' wake' tköraè erè ká i' erwami e' kianeia.
 E' kuëkí kè a' tkinuk e' wä. ⁷ Ká kuä'kí kuä'kí wakpa ñip-
 pöraè ñita. Nies í tó ká wötí'weraè ká wa'ñe. Nies ká
 tseè wakpa tteraè bli tó tajè. ⁸ Erè íyi ekkè kôs dör erpa
 s'tsä weirketke kam ye' döne e' yöki ese. E' dör wës
 alaköl alà kirketke tã ikirir es.

⁹ 'A' merdattsä we'ikè. A' ttelurdaè pè' tó. Sulitane tó
 a' suëraè suluë ye' ttè kuëkí. ¹⁰ E' kèwö ska' tã wépa er-
 blé ye' mik, esepa tajè tó ye' waterattsä. Ie'pa ñi sauraè
 suluë, ñies welepa tó ieltëpa wömerattsä ibolökpa ulä
 a. ¹¹ Kachökwaipa e' chò tó ie'pa dör Skéköl ttekölpa
 esepa döraè tajè. Ie'pa tó s'kítö'weraè tajè. ¹² I sulu kí
 wamblërdaè tajè shutë, e' kuëkí s'kibiie kè tó imalepa

dalèritsepaia. ¹³ Erè yi e' tkéwä darèrèè dökä bata
 ekkè, esepa tsätkerdaè. ¹⁴ I blúie Skéköl tso' e' ttè buaè
 pakardaè ká wa'ñe as ká ulitane wakpa wä ijchër, e'
 ukuökí tã ká i' erdawa.

¹⁵ "Skéköl tteköl bak kiè Daniel, e' tó ikit iyëkuö kí tó
 i sulusi tó i dör batse'r e' ia'wè ñaie, e' döräwä Skéköl
 wé a' iia'ukkä ñaie, (yi tso' yëkküö i' sauk, e' éna iwà
 anú). Mik e' sué a' tó, ¹⁶ etä wépa serke Judea e'pa
 tkóyalmi kabata a; ¹⁷ yi tso' u bata kí † esepa tkóshkar
 kè dökwane wëshkë íyi tsykmi. ¹⁸ Nies yi tso' kaneblök
 kañikä esepa kè dökwane wëshkë idatsi' yöktsä. ¹⁹ E'
 kèwö ska' tã alakölpa alà kirketke ena alakölpa tsu'
 muke ilä a' ¡wëstela ina esepa tã! ²⁰ S'ditsö weirdaè tajè
 shutë. Mik ká i' yöne dö ikkè tã kè s'we'ikule ekkè, ñies
 kè s'weirpa aishkuö tã ekkè. E' kuëkí ikió Skéköl a' as kè
 iwambler a' tã yuèdiö këska' ö eno diwö a. ²² E' kèwö
 kè wööpawa Skéköl tó, e'ma kè yi isie ätukia ttsè'ka.
 Erè e' kèwö wöerawaitö, wépa shukitbakitö esepa
 dalèrmik.

²³ "Kachökwaipa e' kórakä e' chök tó ie'pa dör wé
 pairine'bitü idi' wa s'blúie e' ö Skéköl tteköl wele. E'pa
 tó i kè or yi a ese weraè s'kítö'woie tó ie'pa ttè dör
 mokjè. Dö wépa shukit Skéköl tó, esepa mú kítèrmi,
 e'ma ikítèrdaè. E' kuëkí yile tó a' a icheke: 'Isaú, wé
 pairine'bitü idi' wa s'blúie e' dur íe', ö 'Isaú, ie' dur wíe',
 e' tã kè a' tó iklö'war. ²⁵ Ittsó, íyi ekkè biyó chétkeyö a' a
 keweie. ²⁶ E' kuëkí mik ie'pa tó icheke a' a: 'Isaú, wé
 pairine'bitü idi' wa s'blúie e' tso' ká wé kè yi serku' eë',
 etä a' kè minuk isauk. Mik ie'pa tó icheke a' a: 'Isaú, ie'
 tso' íe' blèulewä', etä kè a' tó iklö'war. ²⁷ Ye' dör S'ditsö
 Alà, mik e' dene, etä sulitane tó isuëraè wës alá wöñar
 tó ká olo ppèe ká wa'ñe e' suësö es. ²⁸ Sulitane wä
 ijchër tó wé öló daparke tajè, eë ilè nu tär. Es ñies mik
 ye' dene, etä sulitane wä ijchërdaè.

Jesús dörane olo tã tajè

(Marcos 13.24-37; Lucas 17.26-30,34-36; 21.25-33)

²⁹ "S'weine e' kèwö tka, e' bet diwö wötuirdawä, ñies
 si'wö kè wöñarpaia. Bèkwö darolordaè ena i kôs tso'
 ká jai a e' wötürdaè. ³⁰ Etä sulitane tó íyi suëraè ká jai a
 iwà kkachöie tó ye' dör S'ditsö Alà, e' datsene bet. Ká
 ulitane wakpa suardaè tajè e' yöki, ie'pa iuraè tajè tã
 bet ie'pa tó isuëraè tó ye' datsë kashuk a mò a diché
 tã tajè olo tã tajè. ³¹ Duk blardaè tajè tã ye' biyöchök-
 wakpa patkeramiyö wépa shukitbakyö, esepa da-
 pa'ukkä ek tsjini ème. Ie'pa tó iyuleraè ká wa'ñe dö wé
 ká i' bata erkerö eë ena wé ká jai bata erkerö eë.

³² "A' e' wöbla'ú ttè ikkè wa iwà saú higo klö wa: Mik
 iulatska tso' ulölöla ena erpa iköyök tskirdokä, etä a'
 wä ijchër tó duas dewatke tsjinet. ³³ Es ñies mik a' tó
 isuë tó íyi ekkè wamblërke, etä a' wä ijchënú tó ye'
 datskene, e' diwö dewatke tsjinet. ³⁴ Mokí ye' tó a' a
 ichè tó íyi ekkè wamblërdaè wépa dör wës a' es esepa
 kam erwa e' yöki. ³⁵ Kashuk ena ká i' erdawa, erè ye'
 ttè michöe e' kè erpawa yës.

† U BATA KÍ: E' kèwö ska' tã ie'pa u tsäbata dör kkuëie, e' kí ie'pa
 shköke.

³⁶ "Erë e' k'ewö e' diwö kè jcher yi wä. Skëköl biyöchökwakpa tso' kâ jaì a, e'pa kè wä ijcher, ñies ye' dör Skëköl Alà e' kè wä ijcher. S'yé è wä ijcher.

³⁷ "Ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene etä e' k'ewö dör wës Noé këska' es. ³⁸ E' këska' tã kam di' taië tkò e' yökì, ie'pa tso' chkök, di'yök, senukwä wës k'ekraë es dö mik Noé dewä ikanò bërie e' a etä. ³⁹ Erë ie'pa kè ku' ipanuk yës etä di' dettsä taië ie'pa kì, e' tã ie'pa ulitane ttélur. Es itkoraë mik ye' dör S'ditsö Alà e' dene etä.

⁴⁰ E' k'ewö ska' tã wëm bö tso' kaneblök ese eköl mira iwä tã iëköl atdaë. ⁴¹ Alakölpa bö tulur ák wawök, ese eköl mira iwä tã iëköl atdaë.

⁴² "E' kuëkì a' tso' erki. A' kè wä ijcher tã diwö wëkkè a' Këköl dörane. ⁴³ A' wä ijcher buaë tã u wák mú wä ijcher tã wëkkè akblökwak datse, e'ma kè ikapöpawä iyökì, kè itö kawö mepa yi a dökwä i'yi ekiblök. ⁴⁴ Es ñies ye' dör S'ditsö Alà, e' datskene mik a' kè ku' ye' panuk etä, wës akblökwak es. E' kuëkì a' tso' erki.

Kanè méso buaë ena kanè méso suluë e' tté

(Lucas 12.41-48)

⁴⁵ "Kanè méso yësyësë kabikeitsö buaë, ese merakä iwökir tã imalepa kuëbluie ie'pa tiök k'ekraë mik kè ikü' e' dalewa. ⁴⁶ Iwökir dene tã ikuëitö iwakanéuk wës iyëneia es, e' tã ayëcha e' dör buaë ie' a. ⁴⁷ Mokì ye' tã a' a ichè tã kanè méso ese merakaitö ie' wä i'yi tso' kës e' kuëbluie. ⁴⁸ Erë kanè méso ñe' dör suluë tã ibikeitsé tã kè iwökir döpane bet. ⁴⁹ E' kuëkì ie' tã imalepa ppémi. Ñies ie' chkémi, blo' yémi bloblopa tã. ⁵⁰ Erë idiwö ena ik'ewö kè wa ie' ku' ipanuk, etä iwökir dörane ⁵¹ tã iwe'ikeraitö siarë wömerattsä weinuk e' ökwakpa tã. Ie'pa iurarak siarë, ikà blardaë iweir kuëkì.

Busipala döka dabop e' tté

25 "I blúie Skëköl tso' e' tã itkoraë wës itka ulabatsë a es. Busipala döka dabop e' e' yélur ibö'wöla wa wëm ulabatsöke, e' ñaletsuk. ² Busipa skël e'pa dör kabikeitsötä' buaë esepa, erë imalepa skël kè dör es. ³ Wépa kè kabikeitsötä' buaë e'pa wä ibö'wöla è mí, kè wä bö'wö diö kì mìnè. ⁴ Erë wépa kabikeitsötä', e'pa wä ibö'wöla mí, ñies idiö kì mirak iwä. ⁵ Erë wëm ulabatsöke, e' kè dè' bet, iwötkënekä e' kuëkì. E' dalewa busipa shtrine tã ikapolur. ⁶ Kä shäböts tã ie'pa tã ittsé tã iarkerak: 'Wëm ulabatsöke, e' datse! iA' yú iñaletsuk!' ⁷ Etä busipa kës e' kékä tã ibö'wöla wötskémirakitö. ⁸ Etä busipa kè kabikeitsötä' e'pa tã iché imalepa a: 'A' bö'wö diö kakmú sa' a as sa' bö'wöla kè wöitwä.' ⁹ Erë ie'pa iüté: 'Au, sa' tã imé a' a, e' tã kè idöpakä se' ulitane kì. E' kuëkì a' yú a' icha tãuk wé iwatörke eë.' ¹⁰ Etä ie'pa míyal bö'wö diö tãuk. E' dalewa wëm ulabatsöke e' de, etä wépa wä bö'wö diö kì mí e'pa dewä wëm ulabatsöke e' tã iulabatso wé a tã iwékkö wötënewä. ¹¹ E' ukuökì tã busipa malepa debity tã ichakeke u'rkì: 'iA kékëpa, a kékëpa, ukkò kköppóó sa' a!' ¹² Erë wëm ulabatsöke e' tã ie'pa iüté: 'Mokì ye' tã a' a ichè tã kè ye' wä a' suule.'

¹³ "Ye' tã a' a ichè tã a' kè wä ijcher i k'ewö, i diwö ye' dömine e' kuëkì a' tso' erki.

Inuköl mène wakanewë e' tté

(Lucas 19.11-27)

¹⁴ "Ñies i blúie Skëköl tso' e' tã itkoraë wës itka wëm eköl mi'keä kamië kâ kuä'kì a ese tã es. Ie' tã ikanè mé-sopa kié tã iché ie'pa a: 'Ye' inuköl wakanéuk ye' a buaë as ikì klör.' ¹⁵ Ikanè méso eköl a ie' tã inuköl kié talento [†] ese mé mil skël (5.000). Iëköl a ie' imé mil böt (2.000). Etä iskä a ie' tã imé mil et è (1.000). Ie' tã ie'pa a imé kës ie'pa a iwakanéur ekkè. E' ukuökì tã ie' míä.

¹⁶ Wéne a imène mil skël, e' tã iwakanewë buaë. Ie' tã ikì klö'wé mil döka skël. ¹⁷ Es ñies wéne a imène mil böt, e' tã ikì klö'wé mil döka böt. ¹⁸ Erë wéne a imène mil et, e' míä tã iyök biéitö e' a itö iwökir inuköl wötëwä.

¹⁹ "Kä de taië etä ie'pa wökir dene e' tã ie'pa kié isugie tã kës ie'pa tã inuköl kì klö'wé. ²⁰ Wéne a imène mil skël, e' de kewe iwökir ska'. Ie' wä inuköl kì debity mil döka skël. Ie' iché iwökir a: 'A kékëpa, be' tã ye' a inuköl me' mil skël, e' kì klö'wéyo mil döka skël.'

²¹ Iwökir tã iché ie' a: 'E' dör buaë, be' dör kanè méso buaë yësyësë. Inuköl elkela me'yö be' a e' wakanewë be' tã yësyësë. E' kuëkì ye' tã i'yi skä meraë be' a taië wakanewë. Be' shkówä ttsë'nú buaë ye' tã.' ²² E' ukuökì tã wéne a imène mil böt e' de tã ichéitö: 'A kékëpa, be' tã ye' a inuköl me' mil böt, e' kì klö'wéyo mil döka böt.' ²³ Iwökir tã ie' a iché: 'E' dör buaë, be' dör kanè méso buaë yësyësë. Inuköl elkela me'yö be' a e' wakanewë be' tã yësyësë. E' kuëkì ye' tã i'yi skä meraë be' a taië wakanewë. Be' shkówä ttsë'nú buaë ye' tã.'

²⁴ "Erë kanè méso a imène mil et, mik e' de, etä ie' tã iché iwökir a: 'A kékëpa, ye' wä ijcher tã be' dör wëm er darëreë ese. Be' tã i'yi wösheteke wé kè be' wä iku-atkëne eë. Ñies i kè dör be' icha ese klö'wëkewä be' dör. ²⁵ E' kuëkì ye' suane be' yökì dö' ye' tã be' inuköl chöwëwa. E' kuëkì be' inuköl blé ye' tã iyök a. I' be' inuköl dene ye' wä be' a.' ²⁶ Etä iwökir tã iüté: 'Be' dör kanè méso suluë, bikër taië ese. Be' iché tã ye' tã i'yi wösheteke wé kè ye' wä ikuatkëne eë ena i kè dör ye' icha ese klö'wëkewäyo, ²⁷ e' tã be' tã ye' inuköl blöpa inuköl bló wé a as eë ikì klör. Be' ikaneúpa es, e'ma ye' dene etä ye' inuköl ena ikì klöne, e' de ye' ulà a.' ²⁸ Etä ie' tã iché: 'Wé wä i'yi tso' e' a ikì merdaë. Erë wé kè wä i ku', i tso' e' wä elkela e' yerattsä iyökì. E' kuëkì inuköl me'yö ie' a, e' yóttä ie' ulà a tã imú wé wä itso' döka 10.000 e' a. ³⁰ Etä kanè méso suluë i' e' uyóttä stui ké a, eë pè' suluë iurarak siarë ikà blardaë iweir kuëkì.'

Jesús tã ká ulitane wakpa shuleraë

³¹ "Ye' dör S'ditsö Alà, e' dörane s'blúie olo tã taië ye' biyöchökwakpa kës tã. Mik ye' dene, etä ye' e' tkörakä blu' kulé kì ká ulitane wakpa shülök. ³² Ie'pa dapardaë ye' wörkì tã ye' tã ie'pa blabatseraë wës iyiwak kkö'nukwak tã obeja ena chibo blabatsë es. ³³ S'ser yësyësë esepa dör wës obeja es, ie'pa merawä ye' tã ye' ulà bua'kka. S'ser suluë esepa dör wës chibo es,

[†] TALENTO: E' dör ie'pa inuköl kié denario e' mil teröl (6.000). Denario et e' dör s'kaneblö kâ et e' ské ekkè.

ie'pa merawa ye' tö ye' ulà bakli'kka. ³⁴ Età ye' tö icherae wépa tso' ye' ulà bua'kka e'pa a: 'Ye' dör a' blú. Ye' yé er bua' ché a' a. Mik ye' du' bli wá, etá a' tö ye' dè'; mik ye' bak ersinuk, etá a' tö ye' a' di' me'; a' kè wá ye' sùule, erè a' tö ye' kiéwá buaè a' u a. Ye' bak datsi' kè tá', etá a' tö ye' a' datsi' kakme'; ye' bak duök siarè, etá a' dè' ye' kímuk; ye' bak wötèulewá s'wöto wé a, etá a' dè' ye' sauk. E' kuéki a' shkówa ì blúie ye' tso' e' a, e' qos yöulebak a' a kam ká i' yör e' yöki.' ³⁷ Erè s'ser yésyèsè e'pa tö ye' a' ichakerae: 'A Skèkèpa, sa' kè wá ijcher. ¿Mik sa' tö be' su' tö be' tteke bli tö, e' dè' sa' tö? ¿Mik sa' tö be' su' tö be' tteke ersi tö, e' a' di' me' sa' tö? ³⁸ ¿Mik be' dè'bitu sa' u a, kè sùule sa' wá, e' ki'wá buaè sa' tö? ¿Mik sa' tö be' su' datsi' kè tá', e' a' datsi' kakme' sa' tö? ³⁹ ¿Mik sa' tö be' su' tö be' duöke ö be' wötèulewá s'wöto wé a, e' sauk sa' dè'?' ⁴⁰ Etá ye' tö ie'pa iüteraè: 'Mokj ye' tö a' a ichè tö mik a' tö íyi ekkè buaè o' ye' yamopa siarè ikkèpa a, etá e' dör wés a' tö ye' wák a iwè es.'

⁴¹ "E' ukuökj tá ye' tö icherae wépa tso' ye' ulà bakli'kka e'pa a: 'Ye' du' bli wá, erè a' kè wá ye' dène; ye' bak ersinuk, erè a' kè wá ye' a' di' mène. Ye' dè' a' ska', kè sùule a' wá, erè a' kè wá ye' kinewá a' u a; ye' bak datsi' kè tá', erè a' kè wá datsi' mène ye' a; ye' bak duök ena wötèulewá s'wöto wé a, erè a' kè dè' ye' sauk. E' kuéki a' wömeulettsabak weinuk siarè. A' e' skótttsa ye' yöki. A' yúshka bõ' ñar michoè yöule bé ena iklépa we'ikoie e' a.' ⁴⁴ Erè ie'pa tö ye' a' ichakerae: 'A Skèkèpa, e' kè jcher sa' wá. ¿Mik sa' tö be' su' tö be' duöke bli wá? ¿Mik sa' tö be' su' tö be' ersine? ¿Mik be' dè' sa' u a? ¿Mik sa' tö be' su' datsi' kè tá'? ¿Mik sa' tö be' su' duöke ö wötèulewá s'wöto wé a? ¿Mik sa' kè wá be' kímene?' ⁴⁵ Etá ye' tö ie'pa iüteraè: 'Mokj ye' tö a' a ichè tö mik a' kè wá íyi ekkè one s'siarèpa ikkèpa a, etá e' dör wés kè a' wá ye' wák a ionè es.' ⁴⁶ S'ser suluè esepa michoè weinuk, erè s'ser yésyèsè esepa ser michoè buaè ye' tá."

Judiowak wökirpa tö Jesús aleritsé klö'wèwá

(Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)

26 Mik Jesús tö s'wöbla'wé qos e' one, etá ie' tö iché ittökatapa a:

²—A' wá ijcher tö böiki se' tö Se' Yépa Yërulune Egipto e' kèwö tkö'wèke. E' kèwö ska' tá, ye' dör S'ditsö Alà, e' wömerattsá ttèwá wötèulewá krus mik.

³E' kèwö ska' tá sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa ñi dapa'wé sacerdotè kibi kiè Caifás, e' u a.

⁴Eë ie'pa tö Jesús aleritsé kitö'wè iklö'wöwá ttèwá.

⁵Erè ie'pa iché ñi a:

—Kè sö iwamblè Se' Yépa Yërulune Egipto e' kèwö tkö'wèkesö e' a as pè' kè shutirká taiè.

Kiò masmas téka alaköl eköl tö Jesús kji

(Marcos 14.3-9; Juan 12.1-8)

⁶Jesús tso' Betania, Simón kiri'uk lepra bak, e' u a. ⁷Ie' tkèriá mesa kji chkök. Etá alaköl eköl de ie' ska', e' wá kiò masmas tuè darèrèè ese debitu, e' mí ie' wá iukkuö yöule ák bua'buwa wa ese a. Etá kiò e' tékaiütö

Jesús wökir kji. ⁸Erè mik e' sué ittökatapa tö, etá ie'pa uluneká tá iché:

—¿Iók kiò se' we'ikéwa ie' tö éanas? ⁹Iwatormittsá inuköl taiè skéie s'siarèpa kimoie.

¹⁰E' ttsé Jesús tö tá ie' tö iché ie'pa a:

—¿Iók a' tso' alaköl i' tsiriuk? Íyi buaè wéitö ye' a.

¹¹S'siarèpa tso' kèkrae a' shua, erè ye' kè ku' kèkrae a' tá. ¹²Kiò tékaiütö ye' kji ye' kanéwoie kam ye' nu wötèwá e' yöki. ¹³Mokj ye' a' a ichè tö ká wa'ñe wé Skèköl ttè buaè pakarke, eë ipakardaè ñies tö ie' tö ì buaè o' ye' a. Es e' kè chöpawa yi éna.

Judas tö Jesús watké

(Marcos 14.10-11; Lucas 22.3-6)

¹⁴Jesús ttökatapa dabom eyök kji böl, e'pa eköl dör Judas Iscariote, e' miá sacerdotepa wökirpa ska' ¹⁵tá ie' tö iché ie'pa a:

—¿Qos a' tö ye' patuèmi Jesús wömottsá a' a?

Etá ie'pa tö inukölchka wöshki mé ie' a döká dabom mañayök (30). ¹⁶E'tami ie' tö kawö yulémi bua'iewá Jesús wömottsá.

Jesús tö Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö bata tkö'wé

(Marcos 14.12-25; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

¹⁷Kawö kiè Pan Kè Yöule Iwölöwoka Wa † e' kèwö tsá diwö dewatke. Etá Jesús ttökatapa de ie' ska' tá ie' a ichaké:

—¿Wé be' kji ikiane tö sa' tö Se' Yépa Yërulune Egipto kèwö tkö'wèkesö e' chké kanewè?

¹⁸Ie' tö ie'pa iüté:

—A' yú Jerusalén, wëm yè' ye' tö a' a e' u a tá ichó ie' a: 'S'wöbla'ukwak be' a' ichök ké: Ie' kèwö dökewatke. Ie' datse be' u a kawö tkö'wèkesö e' tkö'uk sa' tá.'

¹⁹Ie'pa tö iwé wés ie' tö ie'pa a' iché es tá eë ie'pa tö ichké kanewé.

²⁰Mik katuietke, etá ie' tkèr mesa kji chkök ittökatapa dabom eyök kji böl e'pa tá. ²¹Ie'pa chköke, e' dalewa ie' tö iché ie'pa a:

—Mokj ye' tö a' a ichè tö a' eköl tö ye' wömerattsá.

²²Ie'pa erianeká taiè tá ichakémi ie' a eköl eköl:

—A Skèkèpa, ¿ye' alè idir?

²³Ie' tö ie'pa iüté:

—A' tso' ye' tá pan nuuk tká' etkè a' ñè, e' eköl ye' wömerattsá. ²⁴Ye' dör S'ditsö Alà, e' tá itkóraè wés itso' kitule Skèköl yèkkuö kji es. Erè wéstela ina yi ye' wömekettsá, e' tá. Buaè idir wëm e' a' tö kè ikunúpa.

²⁵Etá Judas tö iwömekettsá, e' tö ie' a' ichaké:

—A S'wöbla'ukwak, ¿ye' alè idir?

Ie' iüté:

—Be' wák e' chéka.

²⁶Ie'pa tso'ia' chkök, e' shua pan klö'wéitö tá e' kji wéstela chéitö Skèköl a' tá iblatéitö tá iwà tié ie'pa a' tá ichéitö:

—Pan se' dör ye' chká, e' ñú a' tö.

† KAWÖ KIÈ PAN KÈ YÖULE IWÖLÖWOKA WA: Kawö e' tkö'wèke Israel aleripa dò kal kul, e' diwö tsá kièrakitö a Se' Yépa Yërulune Egipto' kèwö.

²⁷ E' ukuöki tã tkã a vino tso', e' klö'wéitö tã e' ki wéstela chéitö Skéköl a tã iméitö ie'pa a tã ichéitö:
—Vino sê dör ye' pé. Ye' tterawã e' pé tärdaë, e' wa ttè pã'alj me' Skéköl tö e' wã de. Ye' ttëwã, e' wa s'tso' tajë e'pa nu' olo'yarmi. E' kuëki a' ulitane tö ikak yó.
²⁹ Ye' tö a' a' ichè tö vino kè yepaiyö dö mik i blúie ye' Yé tso' e' kèwö de da'ãie, etã iská yeraneyö a' tã.

Pedro tö icheraë tö ie' kè wã Jesús sũule
(Marcos 14.26-31; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

³⁰ Etã ie'pa tö Skéköl tseittsé, e' ukuöki tã ie'pa míyal Olivo kébata a. ³¹ Jesús tö iché ie'pa a:
—I' nañewe a' ulitane tköyaldä. A' ye' meraat ekörla. E' dör wës itso' kitule Skéköl yëkkuö ki es, e' tö ichè: 'Obeja kkö'nukwak ttëwãraëyö tã obeja pordami wj a diã a.' ¹³² Erë mik ye' ttëwã shkënekane, e' ukuöki tã ye' miraë Galilea a' yöki kewe.
³³ Pedro tö ie' a' iché:
—Erë ie'pa ulitane be' memiät ekörla, erë ye' kè tö be' mepaät.
³⁴ Ie' tö iüté:
—Mokj ye' ichè be' a' tö i' nañewe, kãm dakro ar, e' yöki be' icheraë mañatökicha tö be' kè wã ye' sũule.
³⁵ Pedro tö ie' a' iché:
—Erë ye' ttëmiwãrakitö be' tã, erë kè ye' ichepa tö kè ye' wã be' sũule.
Etã ie'pa ulitane ttöke es ème.

Jesús tté S'yé tã Getsemaní
(Marcos 14.32-42; Lucas 22.39-46)

³⁶ E' ukuöki tã Jesús míã ittökätapa tã kã kiè Getsemaní eë. Ie' tö iché ie'pa a:
—A' atë tular ië, e' dalewa ye' míã wışhkë ttök S'yé tã.
³⁷ Etã ie' wã Pedro ena Zebedeo ala'r böi, e'pa mitsër e' tã. Etã ie' erianemi chkenewami tajë. ³⁸ Ie' tö iché ie'pa a:
—Ye' eriane tajë tseskua ye' ttëwãmiitö ekkë. A' e' tsúat ië ye' tã, kè a' kapökwa.
³⁹ Ie' míã wışhkë tã ie' e' kèutër wöwakköt iski tã ikéitö Skéköl a' i' es: "A yéwö, i tköraë ye' tã e' dör wës íy bacha'bachaë yéwasö es. E' mú ulã a' ye' yërmittsã, e' ma ye' yóttstã iulã a. Erë kè iwãr wës ye' ki ikiane es, iú wës be' ki ikiane es."
⁴⁰ E' ukuöki tã ie' dene wé ittökätapa tular eë tã ie'pa kuéitö kapötulur tã ichéitö Pedro a:
—¿A' kè wã kapëwã wöklöne dö hora ek è ye' tã?
⁴¹ Kè a' kapökwa. A' ikió Skéköl a' as i sulu tö a' erk-iöwëke ese kè e' alökã a' ki. Mokj a' éna i buaë wãk, erë a' diché kè dè'kã iwã uk, e' kuëki a' a' darërëe idir.
⁴² Etã ie' skã míãne wışhkë ttökne S'yé tã tã ichéitö: "A yéwö, i tköraë ye' tã e' mú ulã a' ye' yërmittsã, e' ma ye' yóttstã iulã a. Erë iú wës be' ki ikiane es."
⁴³ Mik ie' dene, etã ie'pa kuéneitö kapötulur; ie'pa wöbla surirkewa kapë wã e' kuëki. ⁴⁴ Ie' skã míãne wışhkë ttök S'yé tã, i' tã idare mañatökicha. Etã itténe wës itté kuaë es. ⁴⁵ E' ukuöki tã ie' dene wé ie' tö ittökätapa mañal méat eë tã ie' tö iché ie'pa a:

—¿A' kapötuluriã enukeiã? Ye' dör S'ditsö Alã, e' diwö dekatke mëttsã pë' sulusipa ulã a. ⁴⁶ A' e' kóka, yi tö ye' wömekettsã, e' dotke i' tã. Mishka ie' panuk.

Jesús klö'wëwã ibolökpa tö
(Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)

⁴⁷ Jesús tso'ia' ttök, e' dalewa ittökätapa dabom eyök ki böi (12), e'pa eköl kiè Judas, e' debitu pë' tã tajë. E' wakpa debitu tabè ki ena kal wölö ki. Ie'pa patkë'mi sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa tö. ⁴⁸ Judas dör iwömëttsã e' tö ie'pa a' iyë'bak: "Wé shkë'wekeyö wöalattsë wa, e' dör ie', iklö'úwã a' tö."
⁴⁹ Etã ie' de Jesús ska' tã iché iã:
—¿A' S'wöbla'ukwak!
Tã iwöalattsëwãitö. ⁵⁰ Jesús tö iché ie' a:
—A yami, i uk be' de, e' ú.
Etã pë' datse Judas tã e'pa de Jesús ska' tã ik-lö'wëwãrakitö.
⁵¹ Etã ie'pa iëtër eë Jesús tã e'pa eköl tö itabè yëttsã tã e' wa sacerdotë kibi e' kanè méso kukuöña téttsã.
⁵² Jesús tö iché ie' a:
—Wépa ñippöke tabè wa, esepa dörakã tabè kkö a. E' kuëki be' tabè blöwãne ikkuölit a. ⁵³ ¿Be' kè wã ijchër tö ye' ki ikiane, e' ma ye' tö ikiëmi ye' Yé a' tã ie' tö ibiyöchökwakpa tajë döka 70.000 e' patkëmi ye' tsãtkök? ⁵⁴ Erë ye' tö ikié es, e' tã ¿wës Skéköl yëkkuö ki itso' kitule e' wã tkömi? E' tö ichè tö i suluë tköke ye' tã e' kawötã tkök es.
⁵⁵ Etã ie' tö ichaké pë' ekkëpa a:
—¿I' kuëki a' bitë ye' klö'ukwã tabè ki kal wölö ki wës akblökwakpa klö'wëwã es? Këkraë ye' bak e' tköksër Skéköl wé a' s'wöbla'uk, erë a' kè wã ye' klögnëwã.
⁵⁶ Erë i tköke i' e' dör as iwã tkö wës Skéköl ttekölpa tö ikitãtbak Skéköl yëkkuö ki es.
E' wöshã tã ie' ttökätapa kës tkayalmi tö iméat ekörla.

Jesús demi ie'pa wã Caifás wörki
(Marcos 14.53-65; Lucas 22.54-55,63-71; Juan 18.12-14,19-24)

⁵⁷ Etã pë' tö Jesús klö'wëwã e'pa tö ie' tsémi sacerdotë kibi kiè Caifás e' u a. Eë s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena judiowak kuëblupa kës daparke. ⁵⁸ Erë Pedro datse ie'pa itöki kãmíe döttstã sacerdotë kibi e' u pamik, eë ie' e' tséat tkër Skéköl wé shkëkipa tã isaük tö i tkömi.
⁵⁹ Etã sacerdotepa wökirpa ena judiowak wökirpa malepa tö ttè yuleke Jesús kkatöie as ie'pa tö iwömüttsã ttëwã. ⁶⁰ Tajë pë' de ie' kkatök kãchë wa, erë kè yi wa ie' kkatëne wë' ie' wömotstã ttëwã. Bata ekkë tã idebitü böi ikkatök kãchë wa, ⁶¹ e'pa tö iché:
—Wëm sè tö iyë' tö ie' a' Skéköl wé olorwãmi, e' yuëkãmíneitö kã mañat shuã.
⁶² Sacerdotë kibi e' kékã tã ichaké Jesús a:
—¿Kè be' ie'pa iütëky' yës? ¿Ñe' ie'pa be' kcateke, e' dör i?
⁶³ Erë Jesús siwã'blëwã ie'pa yöki. Etã sacerdotë kibi tö ichaké ie' a:

—Ichó sa' a yësyësë Skëköl chók e' wörki tò çbe' dör ie' Alà? çBe' dör wë pairine'bitü idi' wa sa' blúie e'?

⁶⁴ Ie' iüté:

—Wës be' iché es idir. Ye' tò iché a' a tò ye' dör S'ditsö Alà, e' suëraë a' tò tkërka Skëköl diché tã tajë íyi ulitane tsatã e' ulà bua'kka dalöiërta' tajë. Nies ye' datskene kashuk a' mò a' e' suëraë a' tò.

⁶⁵ Etã sacerdote kibi e' datsi' jchéé ikkachoie tò ilunekã tã ichéitö:

—Ï ché ie' tò, e' wa ie' tso' Skëköl chök suluë. çÏie se' kï ikkatökwakpa kï kiarmiia? Ttè suluë chéitö, e' ttsétkesö. ⁶⁶ çÏma a' tò ibikeitsë?

Ie'pa tò iüté:

—Ie' wák ñane iwiie, e' kuëkï ikawötã ttëwã.

⁶⁷ Etã ie'pa wirituöke Jesús wö kï tã itekerakitö tajë. Wëlepa tò ippé iwö kï ⁶⁸ tã ichéraitö:

—Be' dör wë pairine'bitü idi' wa s'blúie e', e' ma sa' a ichókã çyi tò be' ppé?

Pedro tò iblé tò kè ie' wã Jesús sùule

(Marcos 14.66-72; Lucas 22.56-62; Juan 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Pedro tkëria sacerdote kibi e' u pamik tã alaköl kanëblöke u e' a, ese de eköl ie' ska' tã ichéitö ia:

—Be' ñies dör Jesús Galilea wak e' klé eköl.

⁷⁰ Erë ie' tò iblé sulitane tso' e'pa kukua. Ie' tò iché:

—Ye' kè éna ñane tò ì chök be' tso'.

⁷¹ Ie' miã ukkò tkër kañikã eë tã alaköl skà tò isué e' tò iché imalepa a:

—Ie' i' dör Jesús Nazaret wak e' klé eköl.

⁷² Etökichane Pedro tò iskà ché:

—ÏYe' iché Skëköl wörki tò ye' kè wã wëm e' sùule!

⁷³ E' kuölö tã wëpa tso' eë e'pa debitu ie' ska' tã ichéitö:

—Mokï be' dör ie'pa èltë wak, be' ttò ie'pa ttò ttsëë.

⁷⁴ Etã ie' iché:

—Skëköl wörki yö iché tò ðwëm e' kè sùule ye' wã! Kè idör es, e' ma as ye' kichatër.

E' wöshãë dakro ñane, ⁷⁵ tã ñ ye' Jesús tò ie' a e' anewa ie' éna, e' dör i': 'Kãm dakro ar, e' yöki be' tò icheraë mañatökicha tò be' kè wã ye' sùule.' Etã ie' e' yëttsã miã kañikã tã eë ie' íjé tajë siarë.

Jesús mítser Pilato wörki

(Marcos 15.1; Lucas 23.1-2; Juan 18.28-32)

27 Mik kã ñine, etã sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa kos ñi dapa'wékã ileritsök tò "çwës sö Jesús ttëwami?" ² Ie'pa wã imítser moulewã mé Pilato a. Pilato tkë'kã Roma wökir kibi tò Israel aleripa ké wökirie.

Judas e' ttëwã

³ Judas tò Jesús watö'ttsabak, mik e' wã ijchenewã tò mokï Jesús wömenettsã ttëwã, etã e' tò ie' eriawëne tajë. E' kuëkï ie' miã sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa ska' tã inuköl mène ie' a mañayök (30), e' méneitö ie'pa a. ⁴ Ie' iché ie'pa a:

—Ï sulu wambléyö. Wëm kè kï ì sulu nuí tã, ese wömëttsayö ttëwã.

Erë ie'pa tò ie' iüté:

—ÏE' kè kï sa' tkine! ðE' wërke be' wökï!

⁵ Etã ie' inuköl e' uyémine Skëköl wé shuã tã imiã e' kuli' skëkã tã, es ie' e' ttëwã.

⁶ Etã sacerdotepa wökirpa tò inuköl e' shtékã tã ichéraitö:

—Inuköl i' dör s'kötulewã ské, e' kuëkï ñã idir. Kè iienukwã inuköl tso' Skëköl a íyi kanéwoie ese a.

⁷ E' kuëkï ie'pa ttè mé ñi a tò kã taüttsasö iwa yuë pöie pë' datsë kã bánet blënewã íe, esepa nu blóie. Etã kã kië Skauchka Yuökwak Ké e' tué ie'pa tò. ⁸ Ie'pa tò kã e' tué s'kötulewã ese ské wa, e' kuëkï dö ikkë tã kã e' kië Kã Tone S'kötulewã Ské Wa. ⁹ Íyi ekkë kos tka wës Skëköl tteköl kië Jeremias tò iyë'atbak es. Ie' tò iyë': "Israel aleripa tò iské mékã inukölchka wöshki döka dabom mañayök (30), ekkë klö'wé ie'pa tò, ¹⁰ tã e' wa ie'pa tò kã kië Skauchka Yuökwak Ké e' tué wës Skëköl tò ye' a iyë' es." [†]

Es Jeremias tò iyë'at.

Pilato tò Jesús a ichaké

(Marcos 15.2-5; Lucas 23.3-5; Juan 18.33-38)

¹¹ Jesús mítser ie'pa wã Pilato dör kã e' wökir e' ska' tã e' tò ie' a ichaké:

—çBe' dör judiowak blú?

Ie' iüté:

—Tó, wës be' iché, e' ma es idir.

¹² Sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa tò ie' kateke Pilato a, erë Jesús kè wã ie'pa iütëne yës. ¹³ E' kuëkï Pilato tò ie' a ichaké:

—Ie'pa tò be' kateke tajë çe' kè ttsëne be' wã?

¹⁴ Erë ie' kè wã iütëne yës, e' tò Pilato tkiwëwã darërëë.

Jesús méttã ttëwã Pilato tò

(Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25; Juan 18.38-19.16)

¹⁵ Judiowak Yépa Yërulune Egipto, e' kéwö wa Pilato wöblar s'wötëulewã s'wöto wé a ese yöktsã eköl émine wé kiane pë' kï e'. ¹⁶ E' kéwö ska' tã wëm tso' wötëule eköl kië Barrabás kkekaulekã tajë judiowak shuã. ¹⁷ E' kuëkï mik ie'pa e' dapa'wé tajë, etã Pilato tò ie'pa a ichaké:

—çS'wötëulewã wéne kiane a' kï tò ye' tò iyëttsane a' a: Barrabás ö Jesús kiekerakitö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'?

¹⁸ Ie' tò isuéwã tò ukyëne wa sacerdotepa wökirpa tò Jesús me'ttsã ie' ulà a. E' kuëkï ie' tò ie'pa a ichaké es.

¹⁹ Ie' tkërkãia s'shulo kulé kï, etã ilaköl tò ichök patké ie' a: "Nañewe ye' tò Jesús kébisué, e' tò ye' tsiriwëtka tajë, e' kuëkï be' kè e' tiyuk wëm ser yësyësë e' tã."

²⁰ Erë sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa tò pë' ulitane dakñé tã ichéraitö: "Íkió Pilato a tò Barrabás ómine erë Jesús ttówã."

²¹ Pilato tò ie'pa a iskã chakéne:

—çWëpa böi i', wé kiane a' kï tò ye' tò iëmine?

† Jeremias 19.1-13; 32.6-9

Ie'pa iüté:

—¡Barrabás ómine!

²² Ie' tö ie'pa a ichaké:

—Etá ¿wes Jesús kiekerakitö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' wèmiyö?

Ie'pa iüté:

—¡Ittówá wötèulewá krus mik!

²³ Ie' tö ichaké ie'pa a:

—¿I kuékí? ¿I sulu wambléitö?

Eré ie'pa kí arke:

—¡Iwötówá krus mik!

²⁴ Ie' tö isué tö ie' kè a Jesús tsatkè nuk wes, pé' kí arkeká tajè, e' kuékí ie' tö di' tsük patké tá iulà skué ie'pa ulitane wörkí iwà kkachoie tö ie' kè iane iwiie. Ie' iché:

—Wém i' patkeraeyö ttèwá eré e' nuí kè ku' ye' kí. E' nuí ardaè a' ulitane kí.

²⁵ Etá ie'pa ulitane iüté:

—Sa' ena sa' ala'r kòs as e' kí inuí ar.

²⁶ Etá Barrabás émi ie' tö. E' ukuökí tá ie' tö Jesús ppök patké tsa' bata daloie wa, tá imétsaitö iñippök-wakpa ulà a wötèwá krus mik.

²⁷ Etá Pilato ñippök-wakpa wá Jesús mítser s'wókirpa wé kiè Pretorio e' pamik tá eé ie'pa tö ñippök-wakpa malepa kòs kiétsa dapa'wè ek tsíní Jesús pamik.

²⁸ Ie'pa tö Jesús datsi' yétsa tá datsi' mat daloshdalosh ese wa ipaiéakitö blu'ie. ²⁹ Ñies dika'kicha yué wòshki-ie, e' tkékarakitö iwókir kí blu'ie. Kuaköl wölö méraakitö ie' a iulà bua'kka wes blu' es. E' ukuökí tá ie'pa e' tkéwá kuchè kí ie' wörkí iwayuoie tá ichéraitö:

—¡Be' dör judiowak blú! ¡Be' kíkòkka sa' tso'!

³⁰ Ñies ie'pa wiritué ikí tajè, tá kuaköl wölö a'tser iulà a, e' yétsarakitö, e' wa ippéraitö tajè iwókir kí. ³¹ Mik iwayué one, etá datsi' mat daloshdalosh, e' yétsarakitö tá iwák datsi' iékanerakitö ikí tá imítserak iwá wötèwá krus mik.

Jesús wötène krus mik

(Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)

³² Mik ñippök-wakpa wá Jesús dami e'pa e' yélur eé, etá wém eköl kué ie'pa tö ñalá kí kiè Simón, e' dör Cirene wak. Ie' ké ie'pa tö Jesús krus tsükmi.

³³ Mik ie'pa de ká kiè Gólgota eé (Gólgota wà kiane ché s'wókir diche), ³⁴ etá ie'pa tö vino shütuule kapöli bacha'bachaè wa, ese mé Jesús a yè. Eré mik ie' tö ipattsé, etá ie' kè wá iyanewa.

³⁵ Mik ie'pa tö iwötè krus mik one, e' ukuökí tá ie'pa iné ñi ma'woie suè tö wes ie'pa tö ie' datsi' blatemi ñi a. ³⁶ E' ukuökí tá ie'pa e' tuluésar ikkò'nuk as kè yi it-satkò. ³⁷ Kaltak kí itso' kitule tö iché: "T' dör Jesús dör judiowak blú e'", e' batséwarakitö ie' wókir tsáka. E' kit ie'pa tö iwà kkachoie tö ì nuí kí ie' wötènewá krus mik.

³⁸ Etá ñies wèpa bö akblökwakpa wötèwarakitö krus mik, eköl iulà bua'kka, eköl iulà bakl'i'kka. ³⁹ Pé' tkòke eé e'pa tö icheke sulu, iwókir wötiükerak iwöwá, es ichekerakitö:

⁴⁰ —¡Be' se tö Skèköl wé tkekettsa, tá ká mañatk è tá be' tö iyuékane! Mokí be' dör Skèköl Alà, e'ma be' e' tsatkó, be' e' ówa krus se mik.

⁴¹ Es ñies sacerdotepa wókirpa ena s'wöbla'ük ttè dalöièno wa wakpa ena judiowak kuéblupa, e'pa tö ie' wayueke. Ie'pa ñi a ichöke:

⁴² —O'kapa tsatkéitö eré ie' wák kè a e' tsatkèr. Mokí ie' dör Israel aleripa blú, e'ma as ie' e' ówa krus wí mik, e' iarma tá sa' erblömi ie' mik. ⁴³ ¿Ie' kè wá sa' a iyèno tö ie' dör Skèköl Alà? ¡Ie' erblöke Skèköl mik e' kí ikiane, e'ma as e' tö itsatkò!

⁴⁴ Dö ñies akblökwakpa bö wötèulewá krus mik ie' o'mik, e'pa tö ie' cheke sulu.

Jesús duowá

(Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30)

⁴⁵ Mik diwö de bata a, etá ká míá ttsettseè ká wa'ñe, dö tsálij diwö de mañat ekkè. ⁴⁶ E' wòshá tá Jesús aneká tajè tá iché: "Elí, Elí, ¿lemá sabactani?" (e' wà kiane ché: A ye' Kèköl, a ye' Kèköl, ¿iók be' ye' we'ikétsa?)

⁴⁷ Mik welepa tso' eé, e'pa tö ttè e' ttsé tá ichéraitö: —Wém wí tso' Skèköl tteköl bak kiè Elías, e' kiök.

⁴⁸ Etá ie'pa eköl tynemi tö suiyök nuwéká vino shkòshkö wa, e' tkéká kuaköl bata kí tá itkéwá ie' kkò mik as ikuyöitö. ⁴⁹ Eré imalepa tö iché ie' a:

—Imúat bër, ipanusö suè tö Elías datse itsatkök.

⁵⁰ Etá ie' ská anene tajè tá iwiköl émiitö. Es iduowá.

⁵¹ E' wòshá tá Skèköl wé a ie'pa wá datsi' buririè ese shükwar u latoie e' jchènane kákké dötsá jskí. Ñies ká wöti'neká tá ak blublu tskirolone. ⁵² Etá pö kköburolone tá s'batse'rpa blèrulone, esepa tajè shkènekane ⁵³ e' yélur ipö a. Ie' du'wá shkènekane, e' ukuökí tá ie'pa de Jerusalén dör ká batse'r eé, tá tajè pé' tö ie'pa sué.

⁵⁴ Roma ñippök-wak eköl dör capitán ena imalepa tso' ie' tá Jesús kkò'nuk, mik e'pa tö ká wöti'ne ena ì kòs tka eé e' sué, etá ie'pa tkirulone tá iché ñi a:

—Mokí wém wí dör Skèköl Alà je'.

⁵⁵ Ñies alakölpa manetwá Galilea Jesús tá ikimuk, e'pa tso'ñak tajè ie' kí saük kamiè. ⁵⁶ E'pa eköl dör María Magdala wak, ièköl dör María dör Santiago ena José e'pa mi, ièköl dör Zebedeo ala'r, e'pa mi.

Jesús nu wötène pö a

(Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)

⁵⁷ Wém eköl tso' kiè José Arimatea wak, e' dör inuköl blú, ñies ie' dör Jesús klé eköl. Mik ká tuirketke, ⁵⁸ etá ie' míá Pilato ska' Jesús nu kiök. Pilato tö imuk ké ie' a.

⁵⁹ Ie' wá imítser patrèwá datsi' ukuö bua'buasaruru maneneè ese wa. ⁶⁰ E' ukuökí tá ie' tö ibléwá ákuk bine pà'alí iwák nu blóie e' a. Ie' tö ák bèrie trémi dö pö kkò mik, e' wa iwötèwá. E' ukuökí tá imía. ⁶¹ Eré María Magdala wak ena María ská, e'pa atè tulur pö kkò wòshá.

Jesús nu bléne e' kkö'né Shkëkipa tö

⁶² E' bule es e' dör eno diwö, etä sacerdotepa wökirpa ena fariseowakpa míyal ñita ttök Pilato tä. ⁶³ Ie'pa iché ia:

—A kékëpa, sa' éna ianewä tö mik kachökwak e' bak ttsë'ka, etä ie' tö iyë' tö ie' duowä e' kī ká de mañat etä ishkerdakane. ⁶⁴ E' kueki sa' tö be' a ikié tö pö kkö'nuk patkó döká ká mañat dö' ittökatapa dö inú ekiblökwa tä i' ukuöki tä ichènerakitö sulitane a tö ishkenekane. E' wérakitö es, e' tä e' dör kachè tajë shutë tkòka ikache kewë e' tsata.

⁶⁵ Pilato tö iché ie'pa a:

—Së a' wä ñippökwakpa tso', a' yú ikkö'nuk bua'iewä kôs a' a ikkö'narmi ekkë.

⁶⁶ Etä ie'pa míä pö a tä iyi batséwarakitö pö kkö' mik as kè yi mi'waia eë. Ie'pa tö ñippökwakpa méat pö kkö'nuk, etä iwákpa míyal.

Jesús shkënekane

(Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

28 Eno diwö tka, e' bule es e' dör domingo e' ñir-ketke tä María Magdala wak ena María skà, e'pa míyal Jesús pö sauk. ² E' wöshä tä Skököl biyöchökwak eköl tso' ká jaì a e' de, etä í tka darèrëe. Ie' míä pö a tä ák bastkër e' tréyitö bánet tä ie' e' tkésër iki. ³ Ie' wöñarke dalölöë wës alá wöñar es, idatsi' damiwa saruruë wës suiyök es. ⁴ Mik ñippökwakpa tö e' sué, etä ie'pa tkirulune painékarak siwa' arulune suane è wä, atë wës s'duowä es. ⁵ Etä Skököl biyöchökwak tö iché alakölpa a:

—Kè a' suanuk. Ye' wä ijcher tö a' tso' Jesús kötëwä krus mik, e' nu yulök. ⁶ Erë ye' de a' a ichök tö kè iku' íe, ishkenekane wës ie' tö iyë'atbak es. A' shkó wé ie'pa tö inú me'wä e' tò weblök. E' ukuöki tä a' yú bet ibiyó chök ittökatapa a: 'Ie' shkënekane, e' mir a' yökī kewë Galilea, eë a' tö isuraë.'

Jesús e' kkaché alakölpa a

⁸ Etä alakölpa míyal shkaläläë. Ie'pa suane erë ñies ie'pa ttsë'ne buaë. Ie'pa tunemirak ibiyó muk Jesús

ttökatapa a. ⁹ E' wöshä tä Jesús de dur ie'pa wörki tä ie'pa shkë'wéitö. Ie'pa dewä ie' ska' tä ie'pa e' tuléwä kuchë kī tä iklö paklö'wëwarakitö tä idalöierakitö. ¹⁰ Ie' tö iché ie'pa a:

—Kè a' suanuk. A' yú ichök ye' ttökatapa a tö a' yú Galilea tä eë a' tö ye' sueraë.

Ñippökwakpa patoule kachök

¹¹ Alakölpa míyal, e' dalewa ñippökwakpa tso' pö kkö'nuk e'pa wëlepa míyal Jerusalén tä i kôs tka e' pakéraitö sëräa sacerdotepa wökirpa a. ¹² Sacerdotepa wökirpa míyal ttök judiowak kueblupa tä. Ie'pa ttè mé ñi a: "Sú sö ñippökwakpa patuë inuköl tajë wa as ie'pa ichö wës se' kī ikiane es." ¹³ Ie'pa tö iché ñippökwakpa a:

—A' ichö tö nañewe a' kapolur e' dalewa Jesús ttökatapa debitu e' wä inú mítser. ¹⁴ A' wökir kibi wä ijchenewä, e' tä sa' ttöraë ie' tä a' tsatkoie. Es kè i tköpa a' tä.

¹⁵ Etä iñippökwakpa tö inuköl e' klö'wé tä ichéraitö wës ie'pa ké ichök es. Dö i'ñe tä kachè e' pakekeia judiowak tö.

Jesús tö ittökatapa patké ie' ttè pakök ká ulitane wakpa a

(Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁶ Etä Jesús ttökatapa dabom eyök kī eköl (11), e'pa míyal Galilea kabata a wé ie' tö ie'pa a iyë' eë. ¹⁷ Mik ie'pa tö isué, etä ie'pa tö idalöié, erë ie'pa wëlepa tö ibikeitséka bötböt. ¹⁸ Ie' de ie'pa ska' tä ichéitö:

—Skököl tö ye' tkë'ka iyi ulitane wökirie ká jaì a ena ká i' a. ¹⁹ E' kueki a' yú ká ulitane a s'yuök ye' ttökata-paie. Ie'pa wöskuó S'yé ena ye' dör ilà ena Wiköl Batse'r e' ttò wa. ²⁰ Ñies ttè kôs wä dalöiök a' ka' ye' tö, e' wa ie'pa wöbla'ú as ñies ie'pa tö iwà dalöiö. Ye' sër michoë a' tä këkraë. Eré ká i' enewatke, erë ye' kè tö a' mepaät a' wakpa è.

Marcos

Yi tö yëkkuö i' kit e' kiè Marcos. Ñies ie' kiè Juan Marcos. Ie' kè dör Jesús ttekölpa tsá dabom eyök kí bül e'pa eköl. Erë wele tö ibikeitsè tö ie' dör Pedro klé. E' kuëkj pë' tajë tö ibikeitsè tö Pedro tö ie' kime' yëkkuö i' shtök. Ñies ie'pa ibikeitsè tö Marcos bak senuk Jerusalén, e' kuëkj ì 9' Jesús tö ena ì yè'itö e' ane buaë ie' éna. Jesús dör Skëköl alà e' dë'bitü ká i' kî e' tö iyi buaë 9' tajë sulitane a ie'pa wörkj. E' kit Marcos tö yëkkuö i' kî. Ie' kî ikiane tö sulitane wá ijcherwá. Ñies wes Jesús weine tajë ena iwötënewá krus mik e' paké ie' tö tajë. Jesús weine tajë ena idu'wá, e' ukuöki ishkenekane, e' kuëkj idiché tá' tajë tkòkà se' bolök Satanás tsata. I'ñe tá kekraë ie' tso' se' kimoie, e' kiane Marcos kî tö se' wá ijcher. E' kuëkj ie' tö yëkkuö i' kit. Marcos i' tté tso' kitule Hechos 12.12,25; 13.5,13; 15.36-39 ena 2 Timoteo 4.11 e' kî. Eré kè s'wá ijcher yësyësè tö mik ie' tö yëkkuö i' kit, erë se' tajë tö ibikeitsè tö ikititö Jesús kune' e' kî duas de dabom skeyök (50) ena dabom kuryök (70) e' shü ulat.

Juan s'wöskuök tö s'patté
(Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28)

1 Jesucristo dör Skëköl Alà, e' tté buaë dör i' es.
² Ká iajäë Skëköl tteköl kiè Isaías e' tö ikitat yëkkuö kî, e' ichè i' es:
Skëköl tö ichè: "Ye' tso'tke ye' tté pakökwak patkök be' yökj kewe, be' ñalé yuök. †
³ Ká sir poë wé kè yi serku' eë ie' ttöraë aneule:
'A' er mane'ú Skëköl datse e' yökj,
e' dör wes ñalá yuèsö yësyësè ie' yökj es.' " ††
Es Isaías tö iyë'at.
⁴ Es Juan S'wöskuökwaq tso' ká sir poë wé kè yi serku' eë, e' tö s'pattémi i' es: "A' er mane'ú Skëköl a as a' nuì olo'yòitö a' kî tá a' e' wöskuólor iwà kkachoe."
⁵ Jerusalén wakpa ena ká malepa tso' Judea e' wakpa kôs döke ie' ttöke e' ttsök. Ie'pa e' wamblò sulu kôs e' chekekarakitö tá Juan tö iwöskuekelor di' kiè Jordán e' a.
⁶ Juan datsi' yöule kameio köyök wa; ikipamo yöule iyiwak kkuölit wa. Ie' chké dör ditski ena bulali. ⁷ Ttè pakeke ie' tö ie'pa a i' es: "Ye' itökî idatse eköl, e' dör këkëpa tajë ye' tsata, e' kuëkj ie' klökkuö kicha è kè wötsënanuk ye' siarla e' a. ⁸ Ye' tö a' wöskueke di' a, erë ie' tö a' ierawá Wiköl Batse'r a."

Juan tö Jesús wöskué
(Mateo 3.13-17; Lucas 3.21-22)

⁹ E' kèwö ska' tá Jesús e' yéttsa Nazaret atë Galilea eë, e' de Jordán tá eë Juan tö ie' wöskué. ¹⁰ Mik ie' wö-sune e' e' duékane di' a, e' wöshá tá ie' isué tö ká jai kköbunane tá Skëköl Wiköl bite' ie' kî nuböl sü. ¹¹ Etá ttö ttsëne datse ká jai a, e' tö ichè: "Be' dör ye' alà dalër tajë ye' éna, e' wër ye' wa buaë shütë."

Satanás tö Jesús erkiöwé ì sulu wamblök
(Mateo 4.1-11; Lucas 4.1-13)

¹² E' ukuöki tá Skëköl Wiköl tö Jesús ké shkökmi ká sir poë wé kè yi serku' eë. ¹³ Eë iyiwak sulusi tso' tajë. Eë ie' sené ká dabom tkëyök (40), e' dalewa Satanás tö ie' erkiöwé ì sulu wamblök. Skëköl biyöchökwakpa tö ie' kímé.

Jesús tö ie' kanè wawémitke Galilea
(Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28)

¹⁴ Juan klö'wéwarakitö wötéwá s'wöto wé a, e' ukuöki tá Jesús míá Galilea Skëköl tté buaë e' pakök. ¹⁵ Ie' s'patteke i' es: "Ì blúie Skëköl tso' e' kèwö dewatke tsinet. E' kuëkj a' er mane'ú ie' a tá ie' tté buaë e' klö'ú."

Jesús tö nima klö'ukwakpa döká tkél e'pa kié
(Mateo 4.18-22; Lucas 5.1-11)

¹⁶ Mik Jesús shkörami batsöri kiè Galilea e' kkömik, etá wépa bül suéitö. E'pa dör Simón ena iël Andrés. Ie'pa dör nima klö'ukwakpa. Ie'pa tso' ikla' uyök bat-söri a nima klö'wöie.

¹⁷ Jesús tö ie'pa a iché:
—A' shkó ye' tá. A' yueraëyö s'ditsö klö'uk ye' a ye' ttökataie.

¹⁸ E' bet tá ie'pa tö ikla' tuléat tá míyal ie' tá.
¹⁹ E' wí'kie Jesús tö Santiago ena iël kiè Juan e'pa sué. Ie'pa dör Zebedeo ala'r. Ie'pa tular kanò a ikla' wöyuök.
²⁰ E' wöshá tá Jesús tö ikiémirak e' tá. Etá ie'pa tö iyé meät ikanè mésopa tá kanò shüa tá imíyal Jesús tá.

Jesús tö aknama tré'wëshkar wëm eköl a
(Lucas 4.31-37)

²¹ Ie'pa demi ká kiè Cafarnaúm eë. Eno diwö a Jesús tkawá judiowak ñi dapa'wö wé a tá ie' tö s'wöbla'wémitke. ²² Ie' tö s'wöbla'wéke tté mokî diché tá' tajë ese wa. E' kè dör wes s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa tö s'wöbla'wéke es. E' kuëkj e' tö wépa tso'

† Malaquías 3.1 †† Isaías 40.3

ittsök e'pa tkiwéwā. ²³ Etā eē wēm eköl tso' e' a wimblu sulusi tso' e' tō iché āneule:

²⁴ —A Jesús Nazaret wak, ¿jie be' tso' sa' tsiriuk? ¿Be' debitu sa' eukwa? Ye' wā be' suule. Ye' wa ijcher tō be' dör yi dör batse'r patkë'bitu Skëköl tō e'.

²⁵ Jesús tō wimblu e' uñé:
—¿Be' siwā'blówā, be' e' yóttšā wēm sē a!

²⁶ Wimblu sulusi tō wēm siwā' éwa tā iānekā taijē tā iē' yéttšā iā. ²⁷ Sulitane tkinewā iweblök tā iñi chakérak:

—¿Wí dör i? ¿Ie' s'wöbla'weke ttē pā'alj wa ena diché wa dō wimblupa sulusi kēitō e' yóktsā tā ittō iütérakitō ekkē!

²⁸ E' bet tā ie' ttē bunekā Galilea kōs a.

Jesús tō Simón yāk bua'wéne

(Mateo 8.14-15; Lucas 4.38-39)

²⁹ Mik ie'pa e' yélur ñi dapa'wō wé a tā Jesús míā Simón ena Andrés e'pa u a. Santiago ena Juan mí ie' tā.

³⁰ Eē Simón yāk me'r ká' kī kiri'weke duè dalölö tō, e' ché ie'pa tō Jesús a. ³¹ Etā ie' e' skéwā tā iklö'wéitō iulā a tā ikimé e' tkökser. E' bet tā duè dalölö ie' éwa tā ie' e' kékā ilè yulök ie'pa a ñè.

Jesús tō taijē s'kirirke esepa bua'wéne

(Mateo 8.16-17; Lucas 4.40-41)

³² Ká tuine diwö míwatke tā s'kirirke ena wépa a aknama tso' esepa kōs debiturak iwā Jesús ska'. ³³ Ká e' wakpa kōs e' dapa'wékā ukkō a. ³⁴ Etā ie' tō duè ulitane bua'wéne pē' tso' taijē e'pa a. Ñies aknamapa taijē trē'wéyalitō. Erē aknamapa wā ijcher yi dör ie', e' kuęki ie' kè wā kawō mēne ie'pa a ttök.

Jesús tō Skëköl ttē paké judiowak ñi dapa'wō wé a

(Lucas 4.42-44)

³⁵ Ká ñirketke iā ttsettseē, tā Jesús e' kékā míā bánet wé kè yi ku' ese ska' ttök S'yé tā. ³⁶ Etā Simón ena iwapiepa míyal ie' yulök. ³⁷ Mik ikuéwarakitō, etā ie'pa ie' a iché:

—Sulitane tso' be' yulök.

³⁸ Erē ie' tō ie'pa iüté:

—Mishka ká tso' tsjinet tsjinet ese a. Ñies eē ye' ké Skëköl ttē pakök, eseie ye' dé'bitu.

³⁹ Es Jesús shké ká tso' Galilea e' kōs a ttē pakök judiowak ñi dapa'wō wé kōs a, ñies aknama trē'ukyal.

Wēm eköl kiri'weke lepra tō e' bua'wéne Jesús tō

(Mateo 8.1-4; Lucas 5.12-16)

⁴⁰ Wēm eköl kiri'weke lepra tō, e' e' skéwā Jesús o'mik tā ie' e' tkéwā kuchē kī tā iché iā:

—Be' kī ikiane, e' tā be' a ye' buarmine as ye' batse'rne.

⁴¹ Jesús tō ie' sué er siarē wa tā ikéwaitō ulā wa tā iché:

—Tó, ye' kī ikiane. Be' dene batse'r.

† Diwö e' dör eno diwö, e' kuęki s'kirirke kōs kè dē' ie'pa wā Jesús ska' ñiwe. Ie'pa kè a kawō tā' kaneblok eno diwö a. Ie'pa a tā iyi ö yile tsēmi e' dör kanè. E' kuęki ie'pa tō s'kirirke tsēmi Jesús ska' diwö míwatke e' ukuökj, ekkē eno diwö erkerō e' kuęki.

⁴² E' wöshā tā wēm buanene batse'nene. ⁴³ E' ukuökj Jesús tō ie' a iché:

—Ye' ttō ttsó, i tka be' tā e' kè char yi a. Be' yú e' kkachök sacerdote a. I muk Moisés tō a' ka' e' batse'woje e' tsúmi mē Skëköl a iwā kkachoeie.

⁴⁵ Erē wēm míā tā ie' e' kékā i tka itā e' pakök sulitane a. E' kuęki Jesús kè a e' kkayënuke wé pē' tso' taijē ese ska'. Ie' kawōtā e' tsukat kañikā wé kè pē' ku' ese ska', erē ká wa'ñe wakpa datsē ie' ska'.

Wēm eköl kraulewā e' bua'wéne Jesús tō

(Mateo 9.1-8; Lucas 5.17-26)

2 Ká wekkē alè kuökj tā Jesús dene Cafarnaúm. Mik pē' wā ijchenewā tō ie' tkēr u a, ² etā taijē ie'pa e' dapa'wé ie' ska' kè chē'kaiā weshkē, kè chē'kaiā ukkō a ekkē. Ie' tso' Skëköl ttē pakök ie'pa a. ³ E' dalewa wēpa dōkā tkēl wā wēm kraulewā kè karkā debitu eköl ká'la kī. ⁴ Erē taijē s'tso', e' kuęki kè wes ie'pa tkōmi weshkē Jesús ska'. E' kuęki ie' tsakā u tsabata jchéé ^{††} ie'pa tō tā iduè émirakitō enaē e' a dōttšā iski. ⁵ Mik Jesús tō isué tō mokj ie'pa erblé ie' mik, etā ie' iché ikirirke e' a:

—A alà, i sulu kōs wamblébö, e' nuí olone be' kī.

⁶ Erē s'wöbla'uk ttē dalöiēno wa wakpa wēlepa tulur eē, e'pa ibikeitsē: ⁷ “¿I kuęki wēm wí ttō es? Skëköl è a se' nuí olo'yarmi. I ché ie' tō e' wa ie' tso' Skëköl chök suluē.” ⁸ Erē i bikeitsök ie'pa tso' e' suéwā Jesús tō bet. E' kuęki ie' tō ie'pa a ichaké:

—¿I kuęki a' tō ibikeitseke es? ⁹ Ye' tō s'kraulewā dió bua'wémene as ishkōne, e' tā ¿wes a' tō iklö'wēmi tō ye' kè a inuñ olonuk ikj? ¹⁰ Ye' dör S'ditsö Alà, sú e' tō a' a ikkachē tō ye' wā kawō tā' ká i' a nuñ olo'yoie.

Etā ie' tō iché wēm kraulewā e' a:

¹¹ —Be' e' kókā, be' ká'la kókā tā be' yúne u a.

¹² Bet tā ie' e' kékā, iká'la kékā, tā imiā sulitane wörkj. E' tō ie'pa kōs tkiwéwā tā ie'pa tō Skëköl kíkékā taijē tā ichérakitō:

—Kè se' wā iyi wíse suule yēs.

Jesús tō Leví kié ittökataie

(Mateo 9.9-13; Lucas 5.27-32)

¹³ E' ukuökj tā Jesús míāne batsöri kkömik tā pē' e' dapa'wékā ie' ska' tā ie' tō ie'pa wöbla'weke. ¹⁴ Ie' domitkō tā ie' tō inuköl shtökwak Roma wökirpa a e' sué eköl tkēr ikaneblöke e' wé a. E' dör Leví dör Alfeo aladulaköl. Ie' tō iché iā:

—Be' shkó ye' tā ye' ttökataie.

Etā ie' e' kékā tā imiā Jesús tā.

¹⁵ E' ukuökj Jesús tso' chkök Leví u a. Pē' shkōke tsak-jē Jesús tā, e' kuęki inuköl shtökwakpa ena pē' sulusipa skā tulurñak chkök ie' ena ittökataie tā. ¹⁶ S'wöbla'uk ttē dalöiēno wa wakpa wēlepa dör fariseowakpa. Mik e'pa wēle tō Jesús sué tō ichkōke pē' esepa tā, etā ie'pa tō ichaké ittökataie a:

—¿Iók a' wöbla'ukwak chkōke inuköl shtökwakpa tā ena pē' sulusipa skā tā?

¹⁷ Jesús tō ittse tā ichéitō iarak:

†† U TSABATA JCHÉE: Ie'pa u tsabata dör kkuēie, e' kī ie'pa shkōke.

—Wépa kè kirirku' esepa kè kǐ s'kapeyökwak kiane, erè wépa kirirke esepa kǐ ikiane. Ye' kè dè'bitu wépa e' ttsò tò ie'pa serke yésyèsè esepa kiök. Ye' dè'bitu pè' sulusipa kiök.

Ì kuęki Jesús ttökatapa kè batsöta'

(Mateo 9.14-17; Lucas 5.33-39)

¹⁸ Etökicha tǎ Juan S'wöskuökwak ttökatapa ena fariseowakpa tso' batsök, etǎ pè' welepa de Jesús ska' tǎ ichakérakitö ie' a:

—Juan S'wöskuökwak ttökatapa ena fariseowakpa klépa batsöke. ¿Ì kuęki be' ttökatapa kè batsö?

¹⁹ Jesús tò ie'pa iüté:

—Mik s'kiule ulabatsè kéwö tkö'uk, etǎ ¿wēs ie'pa batsömi wēm ulabatske e' tso'ia' ie'pa tǎ e' dalewa? Ie' tso'ia' ie'pa tǎ, e' dalewa ie'pa kè batsöpa. ²⁰ Erè ikéwö dōraè etǎ ie' mi'datsēr ie'pa yöki. E' je' tǎ ie'pa batsōraè.

²¹ “Kè yi tò datsi' kēchke wöyuepawǎ datsi'tak pǎ'alǐ wa, datsi'tak pǎ'alǐ wöklōnekǎ, e' tò datsi' kēchkela shykuēē tǎ ikǐ jchēē tajē. ²² Nies kè yi tò vino pǎ'alǐ tepakǎ iyiwak kkuölit yöule ibloie ese kēchke a. Itékasō es, e' tǎ mik ibacha'nebitu, etǎ ikkuölit jchēemiitö. Es vino ena ikkuölit weirwami éme. E' kuęki vino pǎ'alǐ tekekǎ ikkuölit pǎ'alǐ a.”

Jesús ttökatapa tò trigowö butsé eno diwö a

(Mateo 12.1-8; Lucas 6.1-5)

²³ Etökicha tǎ eno diwö a, Jesús dami trigo shuǎ tǎ ittökatapa tò trigowö butsémi ishkōrami e' dalewa katè.

²⁴ Fariseowakpa tò ie' a ichaké:

—Sa' ttò ttsó, ¿i kuęki be' ttökatapa tso' i kè kéwö tǎ' wè eno diwö a ese uk?

²⁵ Erè ie' iüté:

—Etökicha kǎ iǎǎē mik David ena iklépa du' bli wǎ tǎ kè ie'pa wǎ i dami ñè, etǎ i o' ie' tò ¿e' kè aritsule a' wǎ Skököl yēkkuö kǐ? ²⁶ Mik Abiatar dör sacerdote kibi, e' kéwö ska' tǎ David dewǎ Skököl wé a tǎ pan meule Skököl a e' ñéitö tǎ ñies iméitö iklépa a ñè. Sacerdotepa è a pan ese kéwö tǎ' ñè. Erè a' éna iǎne tò i o' David tò e' kè dör sulué Skököl wǎ.

²⁷ Ie' tò ikǐ ché:

—Eno diwö meneat s'ditsö kǐmoie, erè s'ditsö kè yöne eno diwö è batseitsök. ²⁸ E' kuęki ye' dör S'ditsö Alà, e' wǎ kawö tǎ' ichoie tò i dör buaè ö i dör sulué wè eno diwö a.

Wēm ulà siulewǎ e' pakè

(Mateo 12.9-14; Lucas 6.6-11)

3 Jesús skà dewǎne judiowak ñi dapa'wo wé a, tǎ eē wēm tkēr eköl ulà etk siulewǎ. ² Ie'pa éna ie' kkatak ilè kǐ, e' kuęki ie'pa tso' ie' weblök tò wēm ñe' bua'wēmīne ie' tò eno diwö a. ³ Ie' tò iché wēm ulà siulewǎ e' a:

—Be' e' kókǎ tǎ be' e' duóser iē sulitane wōshǎē.

⁴ Ie' tò ie'pa a iché:

—¿Ì kéwö tǎ' se' a wè eno diwö a: i buaè ö i sulué? ¿S'tsatkök ö s'ttökwǎ?

Erè ie'pa siwǎ'bléwǎ ie' yöki. ⁵ Ie' tò ie'pa weblé kēsik wa. Ie'pa er darērēē e' tò ie' erīawé. Ie' iché wēm a:

—Be' ulà shylóö.

Tǎ ie' ulà shylée tǎ ibuanene. ⁶ Etǎ fariseowakpa ponemi, e' bet tǎ ie'pa ñi dapa'wékǎ Herodes klépa tǎ ileritsök Jesús ttowǎie.

Tajē pè' tso' batsöri kkömik

⁷ Etǎ Jesús miǎ ittökatapa tǎ batsöri kkömik tǎ tajē Galilea wakpa míyal ie' tǎ. ⁸ Nies pè' tso' tajē eē datse Jerusalén ena Judea kǎ malepa a. Nies ie'pa datse Idumea ena Jordán wǐshet ena kǎ wé Tiro ena Sidón a tē eē. Ie'pa tò i qos wēke Jesús tò e' tté ttsè' e' kuęki ie'pa de iweblök. ⁹ S'kirirke tajē bua'wétke Jesús tò, e' kuęki imalepa tajē e' uyökekǎ ie' kǐ ikökwa. E' kuęki ie' tò iché ittökatapa a tò kanò tsúbītu tērtke dö' ie'pa tò ye' tuéwǎ darērē.

¹¹ Mik wépa a wimblupa sulusi tso' esepa tò ie' sué, etǎ ie'pa e' tulélur kuchē kǐ ie' wǎ tǎ iǎrkerak:

—iBe' dör Skököl Alà!

¹² Erè ie' tò ie'pa a iché kēsik wa:

—iKè ye' tté pparǎ!

Jesús tò ittekölpa tsǎ dabom eyök kǐ böi e'pa shushtë

(Mateo 10.1-4; Lucas 6.12-16)

¹³ E' ukuöki tǎ Jesús miǎ kabata a. Etǎ wépa kiane ie' kǐ kiè, e'pa kiéitö tǎ ibiterak ie' ska'. ¹⁴ Ie' tò ie'pa shushtë dabom eyök kǐ böi shkök ie' tǎ ena patkēmi ie' tté pakök. E'pa kiè mékǎitö ittekölpa tsǎ. ¹⁵ Ie'pa a diché méitö aknama trē'ukyal. ¹⁶ Ie'pa kiè i' es: Simón, e' kiè mékǎitö Pedro; ¹⁷ Santiago ena iēl Juan, e'pa dör Zebedeo aladulakölpa, e'pa kiè skà mékǎitö Boanerges (kiè e' wà kiane chē “wépa dör wēs alá es”); ¹⁸ Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás ena Santiago dör Alfeo alá; ena Tadeo, Simón Celote, ¹⁹ ena Judas Iscariote tò Jesús wōmekettsǎ aishkuö tǎ ibolökpa a e'.

Jesús ena Beelzebú

(Mateo 12.22-32; Lucas 11.14-23; 12.10)

²⁰ E' ukuöki tǎ Jesús dewǎ u a ittökatapa tǎ. Etǎ tajē pè' ñi dapa'wékǎne kè wa ie'pa chko ekkè. ²¹ Mik Jesús yamipa ekkǎ wǎ ijchēnewǎ tò wēs ie' tso', etǎ ie'pa de itsykmi iyērke tò ie' alīnekǎ e' kuęki.

²² Nies s'wöbla'uk ttè dalōiēno wa wakpa datse Jerusalén e'pa tò Jesús ché i' es: “Beelzebú dör bé e' tò wēm wǐ éna kǎ chōwéwa, e' diché wa ie' tò aknama trē'wēkeyal.”

²³ Etǎ Jesús ikiēttsarak tǎ ikleítö iǎrak i' es: “¿Wēs Satanás e' trē'ūshkarmi? ²⁴ S'serke kǎ etkē kǐ e' ñi blabatsélor ñippök ñita, kè wöklör, e' tǎ ie'pa wákpa mir wa'k ème. ²⁵ Nies ñi yamipa e' kékǎ ñippök ñita, kè wöklör, e' tǎ ie'pa mir wa'k ème. ²⁶ Es ñies Satanás klépa mú ñi blabatsélor ñippök ñita, e' tǎ diché wōarwami tǎ iērdawarak.

²⁷ “Kè yi mi'pawǎ wēm diché tajē ese u a ie' íyi ekiblök kam ie' tò iwák maūwǎ e' yöki. Es ème íyi ekiblērmi.

²⁸ "Mokij ye' tō a' a' ichè tō ì sulu kōs wambleke a' tō, ñies Skèkōl cheke a' tō sulu kōs e' nuí olo'yèmiitō a' kī.
²⁹ Erè yi isie tō Wikōl Batse'r ché suluë, ese kè kī inuì olorpa, itso' ikì kēkraë."

³⁰ Ie'pa iyè' tō wimblu sulusi tō ie' éna ká chōwéwa e' kuëkī Jesús tō e' ché ie'pa a.

Jesús mì ena ièlpa de iweblök

(Mateo 12.46-50; Lucas 8.19-21)

³¹ E' ukuökī tã Jesús mì ena ièlpa ena ikutapa e'pa debitu ie' yulök, erè ie'pa kè dè'wã wèshkë. Ie'pa tō ik- iök patké. ³² Pè' tulur ie' pamik e'pa tō iché iã:

—Be' mì ena be' èlpa ena be' kutapa e'pa shkò be' weblök.

³³ Ie' iüté:

—¿Yi dör ye' mì ena ye' èlpa ena ye' kutapa?

³⁴ Wépa tulur ie' pamik e' suéitō èk tã ichéitō:

—Yi isie tō ì kiane Skèkōl kī ese wé, ese dör wèş ye' èl ena ye' kutà ena ye' mì es. E' kuëkī ie'pa ikkëpa dör wèş ye' mì ena ye' èlpa ena ye' kutapa es.

Tè kuatkökwaq tté

(Mateo 13.1-9; Lucas 8.4-8)

4 Etökicha tã Jesús s'wöbla'wémítke batsöri kkömik. Pè' dapane tajë ipamik, e' kuëkī ie' e' iéka kanò tkèrkī tsjinet ese etò a. Eë ie' e' tkésër ie'pa wöbla'uk. Ie'pa kōs atë batsöri kkömik ie' ttò tssök. ² Eë ie' tō ttè tsakjè kleé ie'pa a iwöbla'woje, e' et dör i' es: ³ "A' tō ittso'. Etökicha tã wëm eköl míã tè kuatkök ppé ululu ème ⁴ Mik ie' tso' iwö ppök, etã ditsöwö wèle anewa ñalã ska' tã dù debitu tō ikatéwa. ⁵ Ditsöwö wèle anewa áklo a wé iyök kè tã' tajë ese ska'. Íyök kè tã' tajë, e' kuëkī bet tã itskine. ⁶ Erè kè iwí kicha tã' tajë, e' kuëkī mik diba anekã ikī, etã isinewa. ⁷ Ditsöwö wèle anewa dika'chka shüã. Dika'chka ena ditsöwö talane ñita, erè dika'chka e' alékã ikī, kè wöne. ⁸ Erè ditsöwö wèle ane iyök bua'buã kī ese tskine talane wöne buã. Wèle wöne dökã dabom mañayök (30) elka elka, wèle dabom teryök (60), wèle cien eyök (100)."

⁹ Etã ie' tō ie'pa a' iché: "¡A' éna ye' ttò tssak, e'ma ikukuebló bua'ie!"

Ì kuëkī Jesús tō s'wöbla'wèke kleaule

(Mateo 13.10-17; Lucas 8.9-10)

¹⁰ Mik Jesús atë dur ekörla, etã ittökatapa dabom eyök kī bøl ena iklépa wèlepa skà de ie' ska' tã ichakérakitō iã:

—Ttè wà kleébö, ¿ima e' wà dör?

¹¹ Ie' ie'pa iüté:

—"Ì blúie Skèkōl tso' e' ttè blèulewã, e' kèwö meneat a' a' iwà jchenoie. Erè pè' tso' tajë kè éna ye' ttè klö'wãk, esepa a' ye' ikleeke ¹² as ie'pa tō iweblö je', erè kè ie'pa a' iwà wër, ñies as ie'pa tō ittso' je', erè kè ie'pa a' iwà ar as kè ie'pa er mane'ü tã inuì kè olor ie'pa kī." ††

† TÈ KUATKÖK PPÉ ULULU: Ie'pa wöblar tè kuatkök wö ppélur tè kōs e' kī. †† Isaías 6.9-10

Tè kuatkökwaq tté e' wà paké Jesús tō

(Mateo 13.18-23; Lucas 8.11-15)

¹³ Etã ie' tō ie'pa a' iché: "Ttè kleéyö ñe' wà kè ane a' éna, e' tã ¿wèş a' éna imalepa wà armi? ¹⁴ Wé tō ditsöwö kuatké, e' dör wé tō Skèkōl ttè pakeke ese. ¹⁵ Pè' wèlepa tso' e'pa tã itkòmi wèş ditsöwö arwa ñalã kī es. Esepa tō Skèkōl ttè tssé erè bet Satanás de iska' tã Skèkōl ttè yéttşã ier a. ¹⁶ Wèlepa skà tã itkòmi wèş ditsöwö arwa áklo a es. Esepa tō Skèkōl ttè tssé tã ik- lö'wérakitō tssé'ne buã wa. ¹⁷ Erè ie'pa kè wí kicha tã' tajë, e' kuëkī ie'pa tō iklö'wé ekuölö è. Mik ie'pa weinemitke Skèkōl ttè kuëkī, etã ie'pa anemine bet. ¹⁸ Wèlepa skà tã itkòmi wèş ditsöwö arwa dika'chka shüã es. Esepa tō Skèkōl ttè tssé, ¹⁹ erè ie'pa tō íyi tso' ká i' kī ese bikeitseke kibiie. Ie'pa er me'rie inuköl kī ena ì skà tso' ká ikī tō s'ttsé'wèke buã ese kī. Ese kōs tō Skèkōl ttè kui'wéwã ie'pa er a tã kè idè'ttsã buã wèş ikiane es. ²⁰ Erè wèlepa skà tã itkòmi wèş ditsöwö arwa iyök bua'buã kī es. Esepa tō Skèkōl ttè tssé tã ik- lö'wé tã iwà dettsã buã wèş ikiane es. Ie'pa dör wèş íyi kuá wör buã es. Wèle wöne dökã cien eyök (100), wèle dabom teryök (60), wèle dabom mañayök (30)."

Bö'wö tté

(Lucas 8.16-18)

²¹ Etã ie' tō iché iarak: "Kè yi tō bö'wö tskepaka tã ibléwãitō kalkuö dikjã ö kã' dikjã. E' skéie itkekekãitō kákkë ká ñi'woje. ²² Es ñies kè ì ky' blèulewã kè jchenukwã aishkuö tã. Ese kōs kkeyërdaë. ²³ ¡Yi éna ye' ttò tssak, e'ma ikukuebló bua'ie!"

²⁴ Ñies ichéitō: "Yi e' yuak buã ye' ttè wa, ese a' ikí meraëyö as iéna iwà ar buã. Erè yi kè e' yuak ye' ttè wa, ese yökī ì bikeitséitō tō ane ie' éna, ese kōs yèr- dattsane. E' kuëkī ì cheke ye' tō a' a' e' kukuebló. A' tō iwé es, e' tã a' éna iarmi buã, ñies Skèkōl tō a' kimer- aë as ikí ar a' éna."

Íyi kuatkè tté

²⁶ Ñies Jesús tō iché: "Ì blúie Skèkōl tso' e' tã itkøke wèş itkò iyiwö kuatké wëm eköl tō ese tã es. Ie' tō iku- atké tã kī ²⁷ tã iméat bèrè. Ká bit ekkè ie' kapökewã nañewe, ñiwe tã ie' tì'rke tã iyi kuatkéitō e' tskine, ta- lane erè ie' kè éna iane tō wèş itskine wèş italane. ²⁸ Íyök è tō itskeke. Kewe ikua tskine, e' ukuökī tã iwörkuane, e' ukuökī tã iwöne. ²⁹ Mik ikéwö de shtè, etã wëm míã ishtökka."

Mostaza wö tté

(Mateo 13.31-32; Lucas 13.18-19)

³⁰ Ñies Jesús tō iché: "Ì blúie Skèkōl tso' ¿wèş e' dör? ¿Ttè wé wa ye' tō ikleèmi? ³¹ E' dör wèş mostaza wö tkèsö es. E' wö dör tsirlala iyiwö ulitane dikjã. ³² Erè mik ikuatkènewã, etã italar íyi kuá tsitsir ulitane tsatã. E' ulà dökã wí'wjë, e' tsakã dù u yuöke."

³³ Es Jesús tō ie'pa a' ikleé tajë wèş ttè i' es dò wé ie'pa éna iane ekkè. ³⁴ Ie' kè wã ì pakane ie'pa a' kè kleaule.

Erë iwà kòs pakekeneitò ittòkatapa a b́anet kè kleaule.

Siwà' tajè e' wökl'wé Jesús tò

(Mateo 8.23-27; Lucas 8.22-25)

³⁵ E' tsálij mik ká tuine, etá Jesús tò iché ittòkatapa a: —Mishka batsöri wishet.

³⁶ Pè' tso' tajè e'pa méarakitò tã ië' iékarak kanò a Jesús tso' e' a tã imiyal. Kanò skà mirwã ië'pa tã tsee.

³⁷ E' bet tã siwã' bitsjnekã tajè tò di' uyékã tajè e' tò kanò wà iekekã.

³⁸ Erë ië' kapöme'r kanò ñak a wökir kata kã, eë it-tòkatapa ië' tã'wékã tã iché iã:

—jA s'wöbla'ukwak! ¿Se' duökelur e' kè kã be' tkine?

³⁹ Etã ië' e' kékã tò siwã' uñé tã iché di' a:

—jBe' e' shtówã bër!

Etã siwã' wöklöne di' wöklöne míãne alamië. ⁴⁰ Etã ië' tò ittòkatapa a iché:

—¿I kuëkj a' suane sekkè? ¿Kã a' erblò ye' mik?

⁴¹ Ië'pa kí tkinewã tajè tã ñi chakékã:

—¿Yi dör wëm wã? jE' ttò dalöieke siwã' tò di' tò!

Wimblu sulusi trè'wéyal Jesús tò

(Mateo 8.28-34; Lucas 8.26-29)

5 Ië'pa demi batsöri wishet ká kiè Gerasa † eë. ² Mik Jesús e' yéttsã kanò a, etã wëm eköl a wimblu sulusi tso' e' yéttsã de Jesús ska'. ³ Wëm e' serke pò ké a. Kè imonukwã tabechka kichaie wa ì wa. ⁴ Tsee imonere iulã a ena iklò a tabechka kichaie wa erë ibatséloritò. Kè yi diché tã' wë' iwökl'wöie. ⁵ Ñië nañeë ië' shkòke pò a ena kabata a arke tajè, ñies ië' e' shkã'uke ák wa. ⁶ Erë mik ië' tò Jesús sué kamië, etã ië' tünëbitu e' tkésër kuchè kã Jesús wö shaë ⁷ tã ichéitò iã aneule: —jA Jesús, be' dör Skèköl dör ñyi ulitane tsãtã e' Alà! ¿Iók be' de ye' tsiriuk? jYe' kköchöke be' a Skèköl wörkj tò kè ye' we'ikar!

⁸ Jesús tò ië' a ichétke: “jA wimblu sulusi, wëm se ówa!” E' kuëkj ië' tò iché Jesús a es.

⁹ Etã Jesús tò ië' a ichaké:

—¿Iã be' kiè?

Ië' iijuté:

—Ye' kiè Tajè Wakpa, sa' dör tajè e' kuëkj.

¹⁰ Etã ikköchöke tajè Jesús a: “Kè sa' patkar kamië.”

¹¹ Eë tsjnet kabata kuli' a tajè köchi iëter chkök. ¹² Etã aknamapa kköché ië' a:

—Sa' patkómi köchi a. Kawö mú sa' a e' tiukwã ië'pa a.

¹³ Etã ië' tò kawö mé iarak tã wimblupa sulusi e' yélur wëm e' a tã ië' tiéwarak köchi a. Köchi ekképa dökã mil böyök ulatök (2.000). Etã köchi ponekã tünemirak kã spē mik brutolonemi batsöri a tã eë iduolur.

¹⁴ Köchi kkö'nukwakpa tkayalmi tã itté ppékarakitò ká e' wa'ñe a. Tajè pè' de iweblök. ¹⁵ Mik ië'pa de Jesús ska' tã wëm a aknama bak e' suéarakitò. E' tkër datsi' iéne éna ká anene buaë, e' tò ië'pa suawé. ¹⁶ Wépa tò ì tka wëm a aknamapa bak e' tã ena köchi tã e' sué, e'pa

† GERASA: Yèkkuò kèchke wële tò ká e' kiè Gadara ö Gergasa. Mateo 8.28 saú.

tò ipakéne imalepa a. ¹⁷ Etã ië'pa kköché Jesús a: “Be' e' yóttstã ká i' a, be' yú b́anet.”

¹⁸ Mik Jesús dene kanò a tã wëm a aknama bak, e' kköché ië' a: “Ye' shkakmi be' tã.” ¹⁹ Erë Jesús kè wã ikéwö mène ië' a. Ië' iché iã:

—Be' yúne be' u a be' yamipa ska'. Ì buaë wé Skèköl tò be' a ena wës ië' tò be' sué er siarè wa, e' kòs pakó ië'pa a.

²⁰ Etã wëm míã tã ì wé Jesús tò ië' a e' pakéitò ká tso' Decápolis e' wakpa a. Ië'pa kòs tkinewã ittök.

Jesús tò Jairo alà busi shkè'wékane ñies alaköl bua'wéneitò eköl

(Mateo 9.18-26; Lucas 8.40-56)

²¹ Mik Jesús dene kanò kã batsöri iqshet, etã batsöri kkömik tajè pè' e' dapa'wékã ië' ska'. ²² E' dalewa wëm debitu eköl kiè Jairo. E' dör judiowak ñi dapa'wö wé e' wökir eköl. Mik ië' tò Jesús sué, etã ië' e' tégã wöwakköt Jesús wörkj ²³ tã ikköché tajè ië' a:

—Ye' alà busi duökewatke. Be' shkó ulã mukã ikã as ibuarne tã iserne.

²⁴ Etã Jesús míã ië' tã. Tajè pè' dami Jesús tã e' tãrdami ië' mik. ²⁵ E' shuã alaköl dami e' du'mi alakölpa duè wã e' kã duas de dabom eyök kã bök (12). ²⁶ Tajè ië' weine s'kapeyökwakpa ulã a ena ì kòs tso' ië' wã e' ewéwaitò yës ië'pa kã, erë kè ibuanene, e' skéie imir wa'k ème. ²⁷ Ië' wã Jesús tté tséule e' kuëkj ië' ibikeit-sé: “Jesús datsi' bata è kéwayö e' tã ye' buanene.” E' kuëkj ië' e' skéwã Jesús tsj kker pè' shuã tã idatsi' kéwãitò. ²⁹ E' bet tã ipè wöklöne tã ië' ittse e' kã tò ibuanene. ³⁰ E' bet Jesús ittse tò ilè tka ië' diché wa, e' kuëkj ië' tò pè' tso' ipamik e' kòs sué èk tã ichakéitò iã: —¿Yi tò ye' datsi' ké?

³¹ Ittòkatapa tò ië' a iché:

—¿Kè be' wã isune tò tajè ië'pa tãrdami be' mik? Tã wës be' tò ichaké: “¿Yi tò ye' ké?”

³² Erë ië' tò wépa tso' ipamik e'pa kí weblé iã isuioie tò yi ië' ké. ³³ Alaköl buanene e' painékã tajè suane wa. Ì tka ië' tã e' ane ië' éna, e' kuëkj ië' debitu e' tkéwã kuchè kã Jesús wörkj. Ì kòs tka ië' tã e' chékãia yësyesè.

³⁴ Etã Jesús ië' a iché:

—A alà busi, be' erblé ye' mik, e' tò be' bua'wéne. Be' yúne bèrè. Be' buanene.

³⁵ Ië' ttökeia alaköl tã e' dalewa wélepa bité Jairo u a e'pa wã ibiyó de Jairo a tã ichéitörak:

—Be' alà busila blënewatke. ¿Iók s'wöbla'ukwak tsiri-wéiãbö?

³⁶ Erë ì cheke ië'pa tò e' kè kã Jesús tkine. Ië' tò Jairo a iché:

—Kè be' tkinuk. Be' erbló ye' mik è.

³⁷ E' ukuökj tã ië' míã Jairo u a. Pedro ena Santiago ena Santiago èl kiè Juan e'pa è mí ië' wã, kè ië' wã yi skà mène e' tã. ³⁸ Mik ië'pa demi Jairo u a, etã tajè pè' dapanekã e' tröke iuke tajè siarè. ³⁹ Jesús dewã weshke tã ichéitò ië'pa a:

—¿I tso' a' aláuk? ¿I kuëkj a' iuke? Busila kè du'wã, ikapöme'r è.

⁴⁰ Etā ie'pa tō ie' wayué ena ijañeitsé, erè ie' tō ie'pa ké e' yökulur. Etā alà yé ena imì ena wépa de ie' tã, e'pa è mí ie' wã e' tã úshy a wé alà nu me'rka eë. ⁴¹ Ie' tō iulà kló'wéwã tã ichéitō iã:

—Talíta kum. (ttè e' wà kiane chè: “A tayëla, ye' be' a ichè, be' e' kóka.”)

⁴² E' bet tã busila e' e' duékã shkë'ka tã ishkémi. E' tō ie'pa tkiwéwã tajë. (Tayë e' kî duas tso' dabom eyök kî bök.) ⁴³ Erè Jesús tō ie'pa a iché: “Í tka i' e' kè char yi a.” E' ukuökî tã ie' iché: “Alà sê tió.”

Jesús dene Nazaret

(Mateo 13.53-58; Lucas 4.16-30)

6 E' ukuökî tã Jesús e' yéttsã kã e' a míã ittökatapa tã iwák kã a. ² Mik eno diwö de, etã ie' tō s'wöbla'wémitke judiowak ñi dapa'wö wé a. Tajë pë' daparke eë. Mik ie'pa tō ie' ttò ttsé, etã itkirulune tã iñi chakérak:

—¿Wé ie' e' yué ttè tajë wa? ¿Wes ie' ulà de ttè buaë jskjë ese ska'? ¿Wes ì kè or yi a ese wéitö? ³ ¿Ie' kè dör kaltak kanéukwak bak kanëblök íerö e'? ¿Ie' kè dör María alà? ¿Ie' kè dör Santiago, José, Judas ena Simón e'pa èl? ¿Ñies ie' kutapa kè serku' se' shuã?

E' kuëkî kè ie'pa erblène ie' mik. ⁴ Erè ie' tō iché iarak:

—Kã wa'ñe Skëköl tteköl dalöierã', erè iwák kã kî ena iyamipa shuã ena iwák u a eë kè idalöierã'.

⁵ Eë iekkè tã ì kè or yi a ese kè one ie' wã. Ie' ulà mékã wëlepa kirirke esepa kî tã ibuanerak, erè e' kè dör tajë. ⁶ Kã e' wakpa kibiiepa kè erblène ie' mik, e' tō ie' tkiwéwã.

Jesús tō ittökatapa patkémi s'wöbla'uk

(Mateo 10.5; Lucas 9.1-6)

E' ukuökî tã Jesús míã kã tsitsirpa tso' tsjnet ese a s'wöbla'uk. ⁷ Ie' ttökatapa dabom eyök kî bül e'pa kiéitō tã ipatkémirak bül bül. Ie' kawö mé iarak wim-blupa sulusi tré'woyal. ⁸ Ie' tō iché iarak:

—Kè ì tsarmi, shko kéli e' è súmi. Sku' kè tsarmi, chkö kè tsarmi, inuköl kè tsarmi. ⁹ Klökkuö ena datsi' iómi, e' è mik a' mi'mi, erè datsi' kî kè tsarmi.

¹⁰ Ñies ie' iché iã:

—Mik a' dewã u wële a, etã a' e' tsúat eë dò mik a' míyal kã bánet ekkë. ¹¹ Kã wële wakpa kè wã a' kinewã buaë ö kè kî a' kapaköke e' kiane ttsé, e' tã a' e' yólur eë tã kapo tso' a' klöttö mik e' ppöö. E' tō ie'pa a ikkacheraë tō ie'pa dör Skëköl bolökpa.

¹² Etã ittökatapa míyal s'pattök i' es: “A' er mane'ú Skëköl a.” ¹³ Ñies ie'pa tō aknama tré'wéyal tajë. Ñies tajë s'kirirke esepa kî ie'pa tō kiö té tã ibuanenerak.

Juan S'wöskuökwak kötëwã

(Mateo 14.1-12; Lucas 9.7-9)

¹⁴ Etã Jesús tté bunekã kã wa'ñe, e' kuëkî ittè ttsé ñies blu' kiè Herodes e' tō. Wëlepa tō icheke:

—Jesús dör Juan S'wöskuökwak shkënekane e', e' kuëkî ie' wã diché tso' ì kè or yi a ese woje.

¹⁵ Wëlepa skà tō icheke:

—Ie' dör Skëköl tteköl bak kiè Elías e' shkënekane.

Wëlepa skà tō icheke:

—Skëköl tteköl idir wes Skëköl ttekölpa iã'chki es.

¹⁶ Erè ttè ekkë ttsé Herodes tō tã ichéitō:

—Ie' dör Juan kuli' tökök patkë' ye' tō e' shkënekane.

¹⁷ Herodes tō iché es ie' tō Juan S'wöskuökwak klö'uk-wã patkë' wötëwã s'wöto wé a Herodías kuëkî.

Herodías dör Herodes èl kiè Felipe e' alaköl, erè

Herodes sene'wã ie' tã. ¹⁸ Erè Juan tō iyë' Herodes a:

“Kè be' kawö tã' senuk be' èl alaköl tã. E' wa be' tso' ttè dalöiëno dalöseukwã.”

¹⁹ E' kuëkî Herodías ulunekã Juan kî tã ie' kî ikiane ttëwã. Erè Herodes wã ijcher tō Juan dör wëm yësyësë ena batse'r ese, e' dalöiekeitō tajë, e' kuëkî

ikkö'nekeitō. Ie' tō Juan kapaköke e' ttseke er bua' wa, erè kè iëna iãne ì wëmiitō. Ie' tō Juan dalöieke es, e'

kuëkî Herodías kè a wes Juan or. ²¹ Erè mik Herodes tō iduéswo këwö tkö'wëke, etã Herodías isuë wes iulà dò-mi Juan ska'. Herodes tō ikuëblupa ena inñippökwa

wökirpa ena wépa dalöierã' tajë serke Galilea esepa kiéttã ikéwö tkö'uk. ²² Mik ie'pa tso' ikéwö tkö'uk, etã

Herodías alà busi dewã tã iklöté ie'pa wörkî. E' wër buaë Herodes ena imalepa tso' chkök ie' tã, e'pa wa, tã

ie' iché tayë busi a:

—Í kiane be' kî e' kió ye' a tã ye' tō be' a imeraë.

²³ Etã ie' tō iché iã ttè mokî wa Skëköl wörkî sulitane kukua:

—Í kos kiëbö ña, e' mekeyö be' a. Kã kos wökirie ye' tso', e' kió ña tã e' merayö be' a shushãë.

²⁴ Etã tayë busi míã, tã imì chakéitō:

—¿Í kiëyö?

Tã imì iuté:

—Juan S'wöskuökwak wökir kió iã.

²⁵ Ie' míãne bet blu' tkër eë tã iché iã:

—Ye' kî ikiane tō írö Juan S'wöskuökwak wökir tsúbitu ña kulë' a iwã kkachöie tō mokî ittëwarakitō.

²⁶ Etã blu' erianekã tajë, erè ie' tō ittè métke s'kiule tso' e'pa kukua, e' kuëkî kè ie' a ignuk wes. ²⁷ E' kuëkî

bet ie' tō ñippökwa patkémi eköl Juan wökir tsuk. Etã ñippökwa míã s'wöto wé a tã Juan kuli' téë, ²⁸ tã

iwökir tsébitu kulë' a méitō tayë busi a, tã tayë busi tō imé imì a.

²⁹ Mik Juan ttökatapa wã ijchenewã tã ie'pa debitu inú kökka tsémi wötëwã.

Pë' dökã mil skeyök e'pa tié Jesús tō

(Mateo 14.13-21; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

³⁰ Mik Jesús ttekölpa tsã e'pa dene ie' ska', etã ì kos wé ie'pa tō ena ì kos wa ie'pa s'wöbla'wé e' pakérakitō

ie' a. ³¹ Pë' datse tajë míyal iské datsene kè wa ie'pa chkoia ekkë, e' kuëkî ie' iché ittökatapa a:

—Mishka enuk bánet wé kè yi ku' ese ska'. ³² Etã ie'pa míyal bánet kanò kî wé kè yi serku' ese ska'. ³³ Erè ie'pa

míyal e' sué pë' tō tajë ñies pë' tō isuéwã tō ie'pa e' idir. Etã pë' kos serke eë e'pa míyal tuneule ipanuk wé ie'pa

irirke eë demi kewe. ³⁴ Mik Jesús e' yéttsã kanò a, etã pë' tso' tajë ipanuk e' suéitō. Ie'pa wër ie' wa wes obeja

kè kkö'nukwak tã' es, e' kuëkî ie'pa suéitō er siãrë wa.

Etã ie' e' kékã ie'pa wöbla'uk ttè kuã'kî kuã'kî tajë wa.

³⁵ Ká detke tsálij̄ t̄a, ittök̄atapa de ie' ska' t̄a ichérakitö ie' a:

—Ká de tsálij̄, kè yi s̄erku' íe. ³⁶ Ie'pa yuómi as ie'pa mi' pè' s̄erke ts̄inet ena ká tso' ts̄inet ese ska' ilè t̄auk ñè.

³⁷ Erè ie' t̄o ie'pa iyutè:

—Ie'pa tió a' t̄o.

Ie'pa iyutè:

—¿Be' k̄i kiane t̄o sa' mi' chkè t̄auk ie'pa tioie? Chkè ekkè tujie inuköl kiane s'kanablömi dö ká cien böyök e' skè ekkè.

³⁸ Ie' t̄o ie'pa a ichaké:

—¿Kos a' w̄a pan tso'? A' yú iweblök.

Ie'pa dare iweblök t̄a ichéitö ia:

—Pan tso' skel ena nima bötö.

³⁹ Et̄a ie' t̄o iché ie'pa a:

—Pè' kos kó e' tulöks̄er ta'tsi k̄i erule erule.

⁴⁰ Et̄a pè' e' tulés̄er cien eyök, w̄eupa e' tulés̄er dabom skeyök. ⁴¹ E' ukuök̄i t̄a ie' t̄o pan skel ena nima bötö e' klö'wé t̄a iká sué ká jaì a t̄a wéstela chéitö Skéköl a. E' ukuök̄i t̄a ie' t̄o pan ena nima blaté t̄a iméitö ittök̄atapa a as ie'pa t̄o iwatiò pè' kos a. ⁴² Ie'pa ulitane chké de wè'. ⁴³ Pan ena nima bata at̄e e' shtérakitö iène dök̄a kkóla dabom eyök k̄i bök. ⁴⁴ Wèpa kèchkepa chké esepa dök̄a mil skeyök (5.000).

Jesús shké di' k̄i

(Mateo 14.22-27; Juan 6.16-21)

⁴⁵ E' ukuök̄i t̄a Jesús t̄o iché ittök̄atapa a: "A' e' iók̄a kanò a, a' yúshkatke ye' yök̄i kewe batsöri w̄ishet Bet-saida kker." Ie' t̄o iché pè' malepa a: "A' yú a' u a." ⁴⁶ E' ukuök̄i t̄a ie' miá kabata a ttök S'yé t̄a. ⁴⁷ Ká tuine t̄a kanò demí batsöri shushaè. Ie' e' tséat ekörla ká sí k̄i. ⁴⁸ Ie' t̄o isué t̄o ie'pa kanablöke darère kanò patkoie si-wa' bitsirke ie'pa kke wöia e' kuëk̄i. Ká ñirketke t̄a ie' miá ie'pa ska' shkörami di' k̄i. Ie' tkökemitke ts̄inet ie'pa o'mik. ⁴⁹ Erè mik ie'pa isué t̄o ie' shkòdats̄e di' k̄i, et̄a ie'pa ibikeitsé t̄o wimblu idir, e' t̄o ie'pa tkiwéw̄a tajè t̄a ianekarak. Erè bet t̄a ie' iché ie'pa a:

—¡A' er kuú! ¡Kè a' suanuk! Ye' idir.

⁵¹ Et̄a ie' e' iék̄a kanò a t̄a siw̄a wöklöne. Ie'pa tkirulune tajè iweblök. ⁵² Ie'pa er dör daloie, e' kuëk̄i Jesús t̄o pè' tajè dè' pan skel è wa, e' wà kè dè'w̄a ie'pa er a. E' kuëk̄i ie'pa tkirulune tajè ekkè.

Jesús t̄o s'kirirke bua'wé Genesaret

(Mateo 14.34-36)

⁵³ Itkattsarak batsöri w̄ishet demirak Genesaret t̄a ee kanò muéw̄arakitö. ⁵⁴ Ie'pa e' yélur kanò a t̄a e' wösh̄a t̄a pè' t̄o Jesús suéw̄a t̄o ie' idir. ⁵⁵ Et̄a itunerak ká e' wa'ñe ibiyó chök. Mik pè' t̄o ittsé, et̄a ie'pa t̄o s'kirirke tsémi wé ittsérakitö t̄o Jesús tso' eè. ⁵⁶ Ká wa'ñe wé ie' mir, wé s'tso' tajè ö bërèbèrè, et̄a pè' t̄o s'kirikepa tulekeser ñal̄a shaè t̄a ikköchökerak ie' a t̄o ie'pa a idatsi' bata è mú kèw̄a. S'kirirke kos t̄o iké, esepa buanene.

Ì t̄o se' ia'wèmi ñáie

(Mateo 15.1-20)

7 Fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa w̄eupa datse Jerusalén e'pa debity Jesús ska'. ² Mik ie'pa t̄o isué t̄o Jesús ttök̄atapa w̄eupa chköke ulà kè paköule, et̄a e' k̄i ie'pa t̄o icheke suluè. ³ (Fariseowakpa ena judiowak malepa kos t̄o ie'pa yépa bak e' s̄er klö'wé darère. E' kuëk̄i kè ichköt̄a'rak kè ulà paköule w̄es ie'pa a imeneat es. ⁴ Mik ie'pa dare chkewö t̄auk, et̄a kè ichköt̄a'wa kam iulà pakör e' yök̄i. Es ie'pa w̄a iyi ese skà tso' tajè dalöiëno. Nies tk̄a', kulè', ù, k̄a' ekkèpa kos pakueke ie'pa t̄o.) ⁵ E' kuëk̄i fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa t̄o Jesús a ichaké:

—¿Ì kuëk̄i be' ttök̄atapa kè t̄o se' yépa bak e' s̄er e' ttè dalöiè? ¿Íók̄ ichkörak ñá ulé wa?

⁶ Ie' t̄o ie'pa iyutè:

—Buaè Isaías t̄o a' e' ö sulu e'pa yè' mik ie' t̄o iyè': 'Skéköl t̄o ichè: Pè' ikkèpa t̄o ye' dalöiè kkò è wa, erè ie'pa er tso' kamiè ye' yök̄i.

⁷ È ichök̄le ie'pa mi'ke ye' wé a ye' dalöiök.

Ttè wa ie'pa s'wöbla'w̄eke e' dör s'ditsö ttè dalöiëno è.†

Es Isaías t̄o iyè'at.

⁸ A' t̄o Skéköl ttè watétts̄a s'ditsö s̄er e' ttè dalöioie.

⁹ Nies ie' iché iarak:

—Skéköl ttè dalöiëno e' méat a' t̄o bánet a' wákpa s̄er e' ttè dalöioie. ¹⁰ Moisés t̄o iyè': 'A' yé ena a' mi' e'pa dalöiö.†† Nies ie' t̄o iyè'at: 'Yi t̄o iyè' ö imi ché suluè ese wák wömerdatts̄a ttèw̄a.' ¹¹ Erè a' icheke t̄o se' a iyèrmi s'yé a ö s'mi a' i' es: 'Í kos tso' ye' w̄a, e' dör corbán' (e' wà kiane chè t̄o imeuletts̄a Skéköl a ††). E' kuëk̄i kè ye' a a' k̄imenuk ì wa. ¹² Nies a' t̄o icheke t̄o yi isie e' ché, ese kè kawöt̄aia iyé ö imi k̄imuk. ¹³ Es a' wákpa s̄er e' ttè wa a' t̄o s'yueke, e' iyutè wa a' t̄o Skéköl ttè dalöiëno e' dalös̄ew̄ekew̄a. Ì sulu ese skà wambleke a' t̄o tajè.

¹⁴ E' ukuök̄i t̄a ie' t̄o pè' tso' eè e'pa kié t̄a ie' iché iarak:

—A' ulitane t̄o ye' ttò ttsó, iwà anú a' éna. ¹⁵ ñeke a' t̄o e' kè t̄o a' ia'wèpa ñáie Skéköl wöa. Erè ì sulu wambleke a' t̄o tskirke a' er a ese je' t̄o a' ia'weraè ñáie.‡

¹⁷ Mik ie' t̄o pè' méat dew̄a w̄eshk̄e, et̄a ittök̄atapa t̄o ì kleé ie' t̄o e' wà chaké ie' a. ¹⁸ Ie' t̄o ie'pa iyutè:

—¿Ñies a' kè éna iwà ane? ¿A' kè éna iane t̄o ì kos ñekewasö e' kè t̄o s'ia'wèpa ñáie? ¹⁹ Ì kos ñekewasö e' kè mi'ku'w̄a s'er a, e' mi'kew̄a s'ñawi a e' ukuök̄i t̄a iweketts̄asö. E' kuëk̄i e' kè t̄o s'ia'wèpa ñáie.

(Ttè e' wa ie' k̄i ikiane chè t̄o chkè ulitane dör batse'r.)

²⁰ Nies ichéitö:

—Ì sulu wambleke a' t̄o tskirke a' er a ese je' t̄o a' ia'weraè ñáie. ²¹ Ì sulu bikeitseke a' t̄o, trè, akblè,

† Isaías 29.13 †† Éxodo 21.17 ‡ Levítico 20.9 †† MEULETKE SKÉKÖL A: Ie'pa t̄o iché es, erè ie'pa ulà a' itso'ia' e' wakanewèmi ie'pa t̄o w̄es ie'pa k̄i ikiane es. †† Yèkkuö kèchke w̄ele versículo 16 k̄i kuötkéka, e' t̄o ichè: a ¡A' éna ye' ttò ttsak, e'ma ikukueblö bua'ie!

s'ttewā, ²² sēnewābak dalōsewēwā, o'ka iyi kkechē, i kōs sulu wamlē, s'malepa wōyuē, s'malepa wōrieikē, ukyēne, ñi chē suluē, e' ttsēkā, i kōs dōr yēsēsē ese watēttsā, ²³ iyi ese kōs tskirke a' er ā e' tō a' ia'weraē ñáie.

Tayē ekōl kē dōr judiowak e' erblé Jesús mik
(Mateo 15.21-28)

²⁴ E' ukuōkī tā Jesús míā ká kiē Tiro e' kker. Eē ie' e' tséat yile ska'. Ie' kē kī ikiane tō yi wā ijcherwā tō ie' tso' eē; erē kē ie' ā e' blēne. ²⁵ E' bet busila ekōl ā wimblu sulusi tso', e' mī wā ijchenewā tā imíā tā ie' tkéwā kuchē kī ie' wōrkī. ²⁶ Alakōl e' kē dōr judiowak, e' dōr ká kiē Sirofenicia e' wak. Etā ikkōché ie' wōā:

—Aknama tso' ye' alà busi ā e' trē'úshkar.

²⁷ Erē ie' tō iché iā:

—Kē idōr buaē ala'rla chké yēttsā mē chichi ā. E' kuēkī ās ye' ala'r chkö kewe.

²⁸ Erē tayē tō ie' iūtē:

—A kēkēpa, e' yēne; erē s'ala'r chköke e' kamulē darke iškī ese ñeke chichi tō.

²⁹ Jesús tō ie' ā iché:

—Buaē be' iūtē, e' kuēkī be' yūne bèrē. Aknama trē-neshkartke be' alà busila ā.

³⁰ Mik alakōl e' demine u ā, etā ilà busila kuētō ká' kī. Aknama kē ku'ia ie' ā.

Wēm ekōl kukuò kē wattsēr e' bua'wé Jesús tō

³¹ Jesús e' yēttsā Tiro tkami Sidón demi Galilea batsōri Decápolis kker. ³² Eē pē' wā wēm debitu ekōl ie' ska' e' kē kukuò wattsēr ena kē tto buaē. Ie'pa tō ikié Jesús ā: “be' ulà múkā ikī ās ibuarne.” ³³ Jesús wā imít-sēr bānet wé kē yi ku' eē, tā iulatska tiéwā wēm kirirke e' kukuōuk bōk ā tā iwiri wa iku' kéwā. ³⁴ E' ukuōkī tā ká suētō ká jai ā, isiwā' tkéka tā ichéitō wēm ā:

“iEfatá!” (e' wā kiane chē ie'pa ttō wa: “iKukuò shūbunú!”)

³⁵ E' bet tā wēm kukuò ena ittō buanene tā ittéka buaē. ³⁶ Jesús tō iché iarak tō kē ichar yi ā. Erē kōs e' ché ie' tō ie'pa ā, e' tsātā ie'pa tō ikī chekeiā. ³⁷ Ie'pa tkirulune taiē iweblök, tā ichérakitō, “i kōs wēke ie' tō buaē dō s'kukuò kē wattsēr ese bua'wéitō tā iwattsēne buaē, ñies s'me' bua'wéitō tā ittékane buaē!”

Pē' dōkā mil tkēyök e'pa tié Jesús tō
(Mateo 15.32-39)

8 Etōkicha tā pē' e' dapa'wéne taiē Jesús ska', e'pa kē wā i ku' ñē. Tā ie' tō ittōkatapa kié tā ichéitō ie'pa ā:

² —Siarē ye' wa pē' ikkēpa wēr. Ie'pa tso' ye' tā e' kī ká de mañatk tā kē ie'pa wā i ku' ñē. ³ Welepa datse kamiē. E' kuēkī dō' ye' tō ipatkéminerak u ā kē chkaule tā isiwā'arwāmirak ñāla kī.

⁴ Etā ittōkatapa ie' iūtē:

—Erē i wa se' tō ie'pa tiēmi ká i'se ā wé kē yi serku' eē?

⁵ Ie' tō ie'pa ā ichaké:

—iKōs a' wā pan tso'?

Ie'pa iūtē,

—Kul (7).

⁶ Etā ie' tō pē' kē e' tulōksēr iškī tā pan kul klō'wéitō tā wéstela chéitō Skékōl ā tā iblatéitō mé ittōkatapa ā watiē pē' ā, etā es ie'pa tō iwé. ⁷ Ñies nima tsitsirla tso'rak iwā elkela e' kī wéstela chéitō Skékōl ā tā ittōkatapa patkéitō iwatiök. ⁸ Pē' ulitane chké de wē' tā chké bata atē e' shtérakitō iēne dōkā kkö kul. ⁹ Ichkérak e'pa dōkā mil tkēyök (4.000) ulatök. E' ukuōkī tā Jesús tō ie'pa yuémīne ¹⁰ tā ie' e' iékā kanō ā ittōkatapa tā míyal ká kiē Dalmanuta eē.

Fariseowakpa tō i kē or yi ā ese uk kē suē
(Mateo 16.1-4; Lucas 12.54-56)

¹¹ Fariseowakpa debitu Jesús ska' tā ittémirak ie' tā kēsik wa. Ie'pa éna ie' tsaiak, e' kuēkī ie'pa tō ie' ā ikié tō i kē or yi ā ese wéitō iwā kkachōie tō mokī ie' patkē'bitu Skékōl tō. ¹² Jesús siwā' tkéka iškīē tā ichéitō:

—i kē kuēkī i kē or yi ā ese kiekē a' tō iwā kkachōie tō yi dōr ye'? Mokī yō a' ā ichē tō ese kē kkayērpa a' ā.

¹³ Etā ie' tō ie'pa méat tā ie' e' iékane kanō ā tā imíā batsōri wíshēt.

Fariseowakpa pan wölöwōkā e' pakē
(Mateo 16.5-12)

¹⁴ Etā Jesús ttōkatapa éna ilē chowa tsēmi ñē. Pan etkē mirak iwā e' tā kanō ā. ¹⁵ Jesús iché iarak:

—iA' tso' wōsh wa! A' e' kkō'nú fariseowakpa pan wölöwōkā e' yōkī. Ñies a' e' kkō'nú Herodes pan wölöwōkā e' yōkī.

¹⁶ Ittōkatapa iché ñi ā:

—iKē se' wā i tā' ñē! ¹⁷ Jesús wā ijchenewā, tā ie' iché iarak:

—i kē kuēkī a' tso' ichök ñi ā tō a' kē wā i tā' ñē? iKām a' éna iwā ar? iKām a' wā iwā jcherwā? iA' er darērē dō ekkē? ¹⁸ A' wōbla tā' i' kē wawēr? A' kukuōña tā' i' kē wattsēr? iA' kē éna ianeia? ¹⁹ Mik ye' tō pan skēl wadē wēpa dōkā mil skeyök (5.000) ekkē ā, etā i kkö bik ibata kit a' tō?

Ie'pa iūtē:

—Dabom eyök kī bōk (12).

²⁰ —Ñies mik ye' tō pan kul (7) wadē wēpa dōkā mil tkēyök (4.000) ekkē ā, etā i kkö bik wā iē' a' tō ibata wa?

Ie'pa iūtē:

—Kul (7).

²¹ Etā ie' iché iarak:

—iKām a' éna iwā ar?

S'wōbla kē wawēr ekōl e' bua'wéne Jesús tō

²² E' ukuōkī tā idemirak Betsaida tā wēm wōbla kē wawēr ese debitu ekōl pē' wā Jesús ā tā ikkōchōkerak ie' ā tō ikō ulā wa ās ibuarne. ²³ Etā ie' tō iklō'wéwā iulā ā tā iyēttsaitō bānet. Eē ie' tō iwōbla bōk nuwékā wiri wa tā iulā mékā ikī tā ichakéitō, “iBe' wōbla wawēne?” ²⁴ Etā wēm tō ká weblé tā iché:

—Pē' suēkyō erē ye' wa iwēr wēsua kal shkōke suē.

²⁵ Età Jesús ulà mékane iwöbla kî tã wëm tö ká sué krereë tã iwöbla wawënene buaë. Ýi ulitane suéitö buaë. ²⁶ Età Jesús tö ipatkémine iu a tã iché ia: —Kè be' mi'kttö pè' shuã.

Pedro tö iché tö Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'

(Mateo 16.13-20; Lucas 9.18-21)

²⁷ E' ukuökî tã Jesús ena ittökatapa míyal ká tso' tseë atë Cesarea Filipino e' a. Ñalã kî Jesús tö ie'pa a ichaké: —¿Íma pè' tö ichè, ye' dör yi?

²⁸ Ie'pa iüté:

—Wëlepa tö icheke tö be' dör Juan S'wöskuökwak. Wëlepa skà tö icheke tö be' dör Skëköl tteköl bak kië Elías shkënekane e'. Wëlepa skà tö icheke tö be' dör Skëköl ttekölpa skà bak e' wële.

²⁹ Ie' tö ie'pa a ichaké:

—Erè ¿ima a' ichè, ye' dör yi?

Pedro tö iüté:

—Be' dör wé pairine'bitu idi' wa sa' blúie e'.

³⁰ Erè Jesús kè wã ie'pa kàne yi dör ie', e' chök yi a.

Jesús e' biyó ché tö itterawa

(Mateo 16.21-28; Lucas 9.22-27)

³¹ Jesús tö ie'pa a itsá ché:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' weirdaë tajë. Judiowak kuëblupa ena sacerdotepa wökirpa ñies s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tö ye' waterattsã. Ye' tterawa, erè e' kî ká de mañat etã ye' shkërdakane.

³² Ttè e' chéitö ie'pa a wöshak. Erè Pedro tö ie' kiëmi bánet tã iuñémiitö. ³³ Erè Jesús e' wötrée tã ittökatapa weblé krereë tã Pedro uñéitö i' es:

—¡A Satanás, be' yúshka bánet ye' yökî! Be' kè tö ýi sué wës Skëköl tö isuëke es; be' tö isuëke wës s'ditsö tö isuëke es.

³⁴ E' ukuökî tã ie' tö ittökatapa ena pè' malepa kié e' ska' tã ichéitö:

—Yi e' tsãtkak ittèwã yökî, ese kè ulà a sene michoë döpa. Erè yi e' mettsã ttèwã ye' dalërmik ena ye' ttè buaë e' dalërmik, ese ulà a idöraë. E' kuëkî yi e' yuak ye' ttökataie, ese kè kàne tkinukiã e' kî. E' skéie ie' kawötã e' chök dö ittèwã wötëulewã krus mik ekkë. Es ie' kawötã shkök ye' itökî. ³⁶ Ýi ulitane tso' ká i' a, e' de a' ulà a, erè sene michoë e' kè dè' a' ulà a, e' tã e' dör ¿jie bua' a' a? ³⁷ Sene michoë kè patörpa ì wa. ³⁸ Mik ye' dör S'ditsö Alà, e' dene ye' Yé olo tã, ñies ibiyöchök-wakpa bats'e' e'pa tã, etã wépa jaëne ye' kî pè' sulusi-pa kè tö Skëköl dalöie wës trër wakpa kè tö imaso dalöie es esepa wörki, esepa kî ye' jaërdaë ñies.

⁹ Ñies ie' tö iché ie'pa a:

—Mokî ye' tö a' a' ichè tö a' tso' íe, e' wëlepa tö ì blúie Skëköl tso' e' kèwö de diché tã, e' suëraë kam iblërlur e' yökî.

Jesús tö ilo tajë e' kkaché ittökatapa a

(Mateo 17.1-13; Lucas 9.28-36)

² Ká teröl ukuökî tã Jesús míã ká bata kãkkë e' kî. Pedro, Santiago ena Juan e'pa mítser iwã e' tã. Etã eë

ie'pa wö shaë ie' manenettsã míã kuã'kî. ³ Ie' datsi' manenettsã míã dalölöë saruruë, kè yi a ká wa'ñe datsi' sunuk as idöttsã saruruë es. ⁴ Etã ie'pa tö Skëköl ttekölpa bak ká iaiaë kië Elías ena Moisés e'pa sué kãpakök Jesús tã. ⁵ Ie'pa tkinewã tajë. Pedro kè éna ì añaia chè, e' kuëkî ichéitö Jesús a:

—¡A S'wöbla'ukwak, buaë se' tso' íe! Sú sa' tö úla yuëkã mañatkuela, etkue be' a, etkue Moisés a, etkue Elías a. ⁷ Etã mochka tö ie'pa kítewã tã e' shuã ie'pa tö ttö ttsé tö ichè: “Së dör ye' alà dalër tajë ye' éna, e' ttö ttsó.” ⁸ E' bet tã ie'pa ká sué ipamik tã ie'pa isué tö kè yi ku'ia, Jesús è dur ie'pa tã.

⁹ Ie'pa datskene wöwa'k tã Jesús tö ie'pa a ichè:

—Í sué a' tö e' kè pakar yi a dö mik ye' dör S'ditsö Alà, e' ttèwã shkënekane e' ukuökî.

¹⁰ E' kuëkî ie'pa tté iwakpa è ñi tã. Erè ie'pa ñi chaköke: “Ie' ttèwã shkënekane ¿ima e' wà dör?”

¹¹ Ie'pa tö Jesús a ichaké:

—¿Í kuëkî s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tö icheke tö Elías kawötã dökne kewe wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' yökî?

¹² Ie' iütérak:

—E' yène tö Elías datse kewe. Ie' tö ì kos kanewëketke kewe wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' yökî. Erè ¿i kuëkî Skëköl yëkküö tö ichè tö S'ditsö Alà, e' weirdaë ena iwatërdattsã? ¹³ Ye' tö a' a' ichè tö Elías dè'bak, etã ie'pa tö iwe'ik siarë wës ie'pa kî ikiane es. E' bak wës ie' tté tso' kitule Skëköl yëkküö kî es.

Kabëla eköl a aknama tso' e' bua'wëne Jesús tö

(Mateo 17.14-21; Lucas 9.37-43)

¹⁴ Mik idenerak wé ittökatapa malepa tso' eë, etã ie'pa isué tö tajë pè' tso' ipamik. Ñies isuëitörak tö s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa wëlepa ñi iütöke ie'pa tã. ¹⁵ Mik pè' tö Jesús sué, etã iwö krarlune tã itunemirak ishke'uk. ¹⁶ Ie' tö ichaké ittökatapa a:

—¿Í kî a' ñi iütöke?

¹⁷ Wëm eköl tö iché ie' a:

—A s'wöbla'ukwak, íe ye' wã ye' aladulaköl debitu be' a. Wimblu sulusi tso' ia e' kuëkî kè itto. ¹⁸ Ká wa'ñe wé ie' tso' eë wimblu tö ie' éna ká chöwëkewa tã ikéure iskî tã shuya deka ikkò a, ikã blarke ñi mik ena ikranewã. Be' ttökatapa a ikiéyö tö wimblu e' trë'úshkar erè kè ie'pa a ionë.

¹⁹ Jesús tö iüté:

—¡A pè' kè erblötã Skëköl mik! ¿Mik ye' sermirö a tã? ¿Kos ye' tö a' dalë'ttsemirö? Kabëla ñe' tsúbitu ña.

²⁰ Etã ie'pa wã kabëla mítser Jesús ska'. Erè mik wimblu sulusi ñe' tö Jesús sué tã kabëla painuwëkaitö tajë aнерö iskî e' trëkã burup burup tã ikkò a shuya deka.

²¹ Jesús tö kabëla yé a ichaké:

—¿Mik i' wamblënemi ie' tã?

Iyé tö iüté:

—Mik ie' ia tsirlala e'tãmi. ²² Tajë wimblu tö ie' ma'wé ttèwã. Mikle tã iuyéwaitö bö' a ö di' a ittowãie. Sa' saú er siarë wa. Ilè ormi be' a, e' ma sa' kimú.

²³ Jesús tö iüté:

—¿Wes bö ibikeitsèmi tö ye' kè a ionuk? Yi erblöke Skëköl mik, jese a i kos ormi!

²⁴ Etä kabëla yé tö iché aneule:

—Ye' erblöke Skëköl mik. ¡Ye' kímú kí erblök imik!

²⁵ Mik Jesús tö isué tö tajë pë' daparke, etä wimblu sulusi uñéitö i' es:

—A wimblu, kabëla i' tteke be' tö kukuò kè watsër, kè tto. Ye' tö be' kè e' yótsa kabëla i' a. Kè be' e' tiukwane ie' a.

²⁶ Wimblu anekä tã kabëla skà éna ká chówéwaneitö. E' ukuöki ie' e' yétsa tã kabëla atë wes s'duowa es. E' kuëki pë' tajë tö iché tö mokí iduowa. ²⁷ Erë Jesús tö ik-löwéwa iulã a tã ikimé e' kökka tã ie' e' kékã.

²⁸ E' ukuöki tã Jesús dewã weshkë tã ittökatapa tö ie' a ichaké bänet.

—¿I kuëki sa' kè a wimblu e' trëshkar?

²⁹ Ie' tö ie'pa iüté:

—Wimblu sulusi ese trëshkarmi ikië S'yé a e' è wa †

Jesús skà e' biyó ché tö itterawa

(Mateo 17.22-23; Lucas 9.43-45)

³⁰ Jesús ena ittökatapa e' yétsa eë tkami Galilea. Ie' tso' ie'pa wöbla'uk, e' kuëki ie' kè kí ikiane tö wé ie'pa tso' e' jcherwa yi wa. Ie' tö iché ie'pa a:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' wömerdattsã pë' ulã a tã ye' tterawarakitö. Erë e' kí kã de mañat tã ye' shkerdakane.

³² Erë i ché ie' tö, e' wà kè ane ie'pa éna, ñies ie'pa suanerak ichakök.

Yi dör ibua'ie Skëköl wöa

(Mateo 18.1-5; Lucas 9.46-48)

³³ E' ukuöki ie'pa demi Cafarnaúm. Mik ie'pa dewã weshkë, etä Jesús tö ie'pa a ichaké:

—¿I kí a' ñi iütöro ñalã kí?

³⁴ Erë ñalã kí ie'pa ñi iütöro tö wé dör ibua'ie imalepa tsatã, e' kuëki ie'pa siwã'bléwã. ³⁵ Etä Jesús e' tkésër tã ie'pa dabom eyök kí böi e'pa kiéitö tã ichéitö ia:

—Yi kí ikiane tö idö ibua'ie imalepa tsatã, e' tã ese kawötã e' wöökwa imalepa dikia ikanè mésoie ikimoie.

³⁶ E' ukuöki tã alala duésëritö eköl ie'pa shushã tã ikékaitö ulã a tã ichéitö iarak:

³⁷ —Yi tö alala i'se kiéwã ye' ttö wã, ese tö ye' wák kiéwã. Es ñies yi tö ye' kiéwã, ese kè wã ye' è kinewã, yi tö ye' patkë'bitu, e' kiéwãitö ñies.

Yi kè ku' ñippök se' tã ese tso' buaë se' tã

(Mateo 10.42; Lucas 9.49-50)

³⁸ Juan tö iché Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, wëm sué sa' tö eköl, e' tö aknama trëwéyal be' ttö wa. Erë ie' kè ku' se' tã, e' kuëki sa' tö iché ia tö kè iwariã.

³⁹ Ie' tö ie'pa iüté:

—Yi tö i kè or yi a ese wé ye' ttö wa, ese kè a ye' yënuke suluë. Yi kè ku' ñippök se' tã, ese tso' se' tã. E' kuëki kè iwöklö'war. ⁴¹ Yi isie tö di' kakla è mé a' a yè,

† IKIÈ S'YÉ A E' È WA: Yëkkuö këchke wele tö ikí kuötkéka i' es: a ena batsè wa.

ye' dör Cristo e' icha a' dör e' kuëki, mokí ye' tö a' a iché tö ese a iské patordaë buaë.

A' tso' wösh wa i tö s'ké i sulu wamblök ese yöki

(Mateo 18.6-9; Lucas 17.1-2)

⁴² “Yi tö ikkëpala erblöke ye' mik, ese eköl kè i sulu wamblök, esepa weirdaë tajë shütë tkòkã ák wawoie muéwã ikuli' a batrëemi dayë a e' tsatã. ⁴³ A' ulã tö a' kè i sulu wamblök, e' tã itöö. A' döwã sene micho a ulã etkè, e' dör buaë. E' skéie a' döwã bö' kè a ulã bötkè e' dör suluë. Eë bö' kè wöitta'wã. ⁴⁵ A' klö tö a' kè i sulu wamblök, e' tã itöö. A' döwã sene micho a klö etkè, e' dör buaë. E' skéie a' uyèwã bö' kè a klö bötkè e' dör suluë. ⁴⁷ A' wöbla tö a' kè i sulu wamblök, e' tã iyótsã. A' döwã i blúie Skëköl tso' e' a wöbla ek è, e' dör buaë. E' skéie a' uyèwã bö' kè a wöbla böké e' dör suluë. ⁴⁸ E' kè a öña tö s'kateke këkraë kè duötã'wã, ñies bö' wönarke kè wöitta'wã.

⁴⁹ “S'weir e' dör s'paiklè wes iyiwak jchè ña'wè mè Skëköl a ese paiklè dayë wa es. ⁵⁰ Dayë dör buaë, erë kè ikke tã'ia, e' tã kè ibuarpaiane. Kè a' tö dayë kke chöykwã a' er a. A' senú bèrè ñita.”

Se' ñi öwa ese ché Jesús tö

(Mateo 19.1-12; Lucas 16.18)

10 Jesús e' yétsa Cafarnaúm míã Judea tã itkattsã Jordán a wíshet. Eë pë' e' dapa'wéne ie' ska' tã ie' tö ie'pa wöbla'wémitke wes ie' wöblar es. ² Etä fariseowakpa wëlepa de ie' ska' tã ie'pa tö ie' a ichaké it-saioie:

—¿Wëpa a kawö tã' itayë owa ö au?

³ Ie' tö ie'pa iüté:

—¿I uk Moisés tö a' ka' ttè dalöiëno kí?

⁴ Ie'pa tö ie'pa iüté:

—Moisés tö ikéwö me' se' a ñi owa yëkkuö muk s'tayë a tã itrë'ukshkar.

⁵ Ie' tö ie'pa a iché:

—A' er darërë, e' kuëki Moisés tö ttè e' me'at a' a es.

⁶ Erë mik kã i' yöne, etã kè idir es. Itso' kitule i' es: ‘Skëköl tö se' yö' wëm ena alaköl. ⁷ E' kuëki wëpa kè serpaia iyé ena imi e'pa dapömik tã iserdawã alaköl tã. ⁸ Ie'pa böi serdaë ñita tã ie'pa míã wes wák eköl è es.’ ¹¹ Es ikiteat, e' kuëki ie'pa kè ia böi, ie'pa yöne wes wák eköl è es. ⁹ E' kuëki wëpa batséwã Skëköl tö esepa kè batsökök yi tö.

¹⁰ Mik ie'pa dene weshkë, etã ittökatapa tö ie' ichaké ttè e' kí. ¹¹ Ie' tö ie'pa iüté:

—Wëm tö itayë éwa, ese tö alaköl ské tséwane, e' tã e' wa ie' tö isenewãbak këwe e' dalöšewéwã. ¹² Ñies tayë tö iwëm éwa, ese tö wëm ské tséwane, e' tã e' wa ie' tö isenewãbak këwe e' dalöšewéwã.

†† Génesis 2.24

Jesús tò ikié S'yé a ala'rla kǐ
(Mateo 19.13-15; Lucas 18.15-17)

¹³ Etā pè' wā ala'rla debitu ǵs Jesús ulà mùkǎ iki. Erë ittökātapa tò pè' e'pa uñélor. ¹⁴ Mik e' suéitō tā ilunekǎ tā ichéitō ie'pa ǵ:

—As ala'rla bitu ye' ska'. Wépa dör wés ie'pa es, es-epa blúie Skéköl tso', e' kuękǐ kè iwöklö'wariǎ. ¹⁵ Mokǐ ye' tò ichè tò yi kè e' wöowa wés alala es ì blúie Skéköl tso' e' kiowǎ, ese kè döpaǵ.

¹⁶ Etā ie' tò ala'rla paklö'wéǵǵ tā ulà mékǎ iki tā ier buaé ché iǵ.

Inuköl blu' eköl e' tò Jesús ǵ ichaké
(Mateo 19.16-30; Lucas 18.18-30)

¹⁷ Mik Jesús shkémítke, etā wém debitu eköl tǵneule, e' tkérō kuchè kǐ ie' wörkj, tā ie' ǵ ichakéitō:

—A s'wöbla'ǵkwak, be' dör buaé, ǵ ì wèmi ye' tò ǵs sene michoé dò ye' ulà ǵ?

¹⁸ Ie' tò iiüté:

—ǵ ì kuękǐ be' tò ye' kié buaé? Skéköl eköl è dör buaé.

¹⁹ Ie' ttè dalöièno e' jcher be' wǵ: 'Kè a' kǵwö tā' s'ttök-wǵ, kè a' kǵwö tā' s'senewǵbak dalöseǵkwǵ, kè a' kǵwö tā' akblök, kè a' kǵwö tā' s'kkatök kǵchè wa, kè a' kǵwö tā' s'kǐtö'ǵk, a' yé ena a' mì e'pa dalöiö.' †

²⁰ Wém ie' iüté:

—A s'wöbla'ǵkwak, ttè e' kǵs dalöiè'bitu ye' tò ye' iǵ duladula e'tami.

²¹ Jesús ie' sué er bua' wa tā ichéitō:

—Íyi etkè kianeia be' ǵ wè, e' dör i': Be' yú tā ì tso' be' wǵ, e' wataǵttsǵ sǵraǵ tā iské múttsǵ s'siǵrèpa ǵ. E' ukuökǐ tā be' shkó ye' tā ye' ttökataie. Es tā íyi buaé taié döraé be' ulà ǵ kǵ jai ǵ.

²² Ie' dör inuköl blu' taié, e' kuękǐ mik e' ttséitō, etā iwö éwa iskjǐ tā imiǵ eriane taié.

²³ Jesús tò kǵ sué ipamik tā ichéitō ittökātapa ǵ:

—Inuköl blúpa ǵ darèrèè idir dökwǵ ì blúie Skéköl tso' e' ǵ!

²⁴ Ttè e' tò ittökātapa tkiwéǵǵ, erè ie' tò ie'pa ǵ iskǵ chéne:

—A ala'r, darèrèè idir dökwǵ ì blúie Skéköl tso' e' ǵ!

²⁵ Inuköl blu'pa ǵ dökwǵ ì blúie Skéköl tso' e' ǵ, e' dör darèrèè tkökǵ kameio tkömi datsi' yuo diké ese wöukla ǵ e' tsǵtǵ.

²⁶ Mik e' tssé ie'pa tò, etā ie'pa kǐ tkinewǵ taié tā ie'pa ñi chaké:

—E' dör es, e'ma ǵyi tsǵtkèrmi?

²⁷ Ie'pa webléitō tā ichéitō:

—E' kè ǵnuk s'ditsö ǵ wés, erè kè dör es Skéköl ǵ, ie' ǵ íyi ulitane ǵrmi.

²⁸ Pedro tò ie' ǵ ichémi:

—Sa' tò íyi ulitane me'ǵt tā sa' bité be' tā.

²⁹ Jesús iiüté:

—Mokǐ ye' tò a' ǵ ichè tò yi tò iu ö ièlpa ö ikutapa ö imi ö iyé ö ila'r ö ikǵ méǵt ye' dalèrmik ena ye' tté buaé dalèrmik, ³⁰ e' tā kǵ i' kǐ ese ulà ǵ iské dörane taié döka u cien eyök. Es ñies ièlpa ö ikutapa ö imi ö iyé ö ila'r ö

ikǵ ese döraé iulǵ ǵ döka cien eyök. Erè ñies iweirdaé siǵrè ye' tté buaé kuękǐ. Erè aishkuö tā sene michoé döraé iulǵ ǵ. ³¹ Erè ì'ñe tā s'tso' taié keweie esepa döraé bataie, ena s'tso' bataie ì'ñe tā esepa döraé keweie.

Jesús skǵ e' biyó chéne tò itterawǵ
(Mateo 20.17-19; Lucas 18.31-34)

³² Etā ie'pa mirkǵ ñalǵ kǐ micho Jerusalén. Jesús shkörami ittökātapa yökǐ kewe. Ittökātapa mir tkirule-wǵ ena pè' mir ie'pa itökǐ e'pa suane. Ie' ttökātapa dabom eyök kǐ bö, e'pa kiémiitö bǵnet tā ì tköraé ie' tā e' pakémiitö ie'pa ǵ. Ichéitō: ³³ "Se' mirkǵ Jerusalén i', etā eǵ ye' dör S'ditsö Alǵ, e' merdattsǵ sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'ǵk ttè dalöièno wa wakpa ulǵ ǵ. Ie'pa tò ye' kichateraé tā ye' wömerattsǵ pè' kè dör ju-diowak esepa ulǵ ǵ ttèwǵ. ³⁴ Ye' wayueraé ie'pa tò, iwiri tuöraé ye' kǐ, ye' pperarakitö, ena ye' tterawǵarakitö; erè e' kǐ kǵ de mañat etā ye' shkèrdakǵne."

Santiago ena Juan tò kǵwö kié Jesús ǵ
(Mateo 20.20-28)

³⁵ Santiago ena Juan e'pa dör Zebedeo ala'r e'pa de-wǵ Jesús ǵ'mik tā ichéitō iǵ:

—A s'wöbla'ǵkwak, sa' kǐ ikiane tò ì kieke sa' tò be' ǵ e' mú sa' ǵ.

³⁶ Ie' tò ichakérak:

—ǵ ì kiane a' kǐ?

³⁷ Ie'pa tò iiüté:

—Mik be' tkènekǵ s'blúie olo tā taié, etā kǵwö mú sa' ǵ e' tkökser be' ǵ'mik, eköl be' ulǵ bua'kka, eköl be' ulǵ bakli'kka s'wèttǵk be' tā.

³⁸ Ie' tò ie'pa iüté:

—A' kè wǵ ijcher ì kiök a' tso'. ǵÍyi yeraé ye' tò bacha'bachaé, e' yarmi a' ǵ? ǵA' e' ché weinuk wés ye' weirdaé es?

³⁹ Ie'pa tò iiüté:

—Tó, sa' dirmi.

Ie' tò iché iǵ:

—Ye' tkǵ wǵ yeraé a' tò. A' weirdaé wés ye' es. ⁴⁰ Erè e' tkökser ye' ulǵ bua'kka ö ye' ulǵ bakli'kka, e' kè kèwö menuk ye' ǵ. E' tso'tke klöule yi ǵ imeke esepa ǵ.

⁴¹ Mik ttè e' tsséwǵ ittökātapa malepa döka dabom eyök (10) e'pa tò, etā ie'pa ulunekǵ Santiago ena Juan kǐ. ⁴² Erè ie' tò ie'pa kié sǵraǵ tā ichéitō:

—A' wǵ ijcher tò pè' kè tò Skéköl dalöiè, esepa wökirpa kǵs e' alökekǵ ie'pa kǐ kèkraé, ñies iblúpa tò ie'pa patkeke kèsik wa. ⁴³ Erè a' kè kàne e' wamblök es. E' skéie, a' isie e' yuak s'wökirie, ese kǵwötǵ e' wöökwa s'malepa dikǵ diöshet ikanè mésoie. ⁴⁴ Ñies a' isie e' yuak ibua'ie s'malepa tsǵtǵ, ese kǵwötǵ e' muktsǵ s'malepa ǵ kanè mésoie. ⁴⁵ Ye' dör S'ditsö Alǵ, e' kè dè'bitu ǵs yi tò ye' kǐmù, ye' dè'bitu s'kǐmuk ena e' muktsǵ ttèwǵ s'tso' taié e' nuǐ skéie. E' kuękǐ a' kǵwötǵ e' wöökwa s'malepa kanè mésoie.

† Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20

Bartimeo bua'wéne Jesús tō
(Mateo 20.29-34; Lucas 18.35-43)

⁴⁶ Ie'pa demi Jericó. Mik Jesús e' yökettsatke ittökata-pa tã ena pë' dami tajë itökì e'pa tã, etã eë wëm eköl siarë tkër ñalã ska'. E' dör inuköl kak kiökwak kië Bar-timeo dör Timeo alã, e' wöbla kè wawër. ⁴⁷ Mik ie' ittse tō Jesús Nazaret wak damitkö, etã ie' iché aneule:

—¡A Jesús, s'blú bak David e' aleri, ye' saú er siarë wa!

⁴⁸ Tajë pë' tō ie' uñeke as isiwã'blöwã, erë ie' kí arkeã:

—¡A David aleri, ye' saú er siarë wa!

⁴⁹ Etã Jesús e' duésër tã ichéitō:

—Ie' kióttasã.

Etã wëm wöbla kè wawër, e' kiéttasã ie'pa tō tã ichérakitō iã:

—Be' er kuú. Be' e' kókã. Ie' tso' be' kiök.

⁵⁰ Etã wëm tō ipaio kikkë yéttasã ppéumi tã ie' e' kéka bet dewã Jesús ska'. ⁵¹ Tã Jesús tō ie' a ichaké:

—¿I kiane be' kí tō ye' tō iwë be' a?

Tã ie' tō iiuté:

—A s'wöbla'ukwak, ye' kí ikiane tō ye' wöbla buarne.

⁵² Jesús tō iché iã:

—Be' erblé ye' mik, e' wa be' buanene. Be' yúne.

E' wöshã tã ie' wöbla buanene tã imiã Jesús tã ñalã wa.

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)

11 Mik Jesús ena ittökata-pa dökemitke Betfagé ena Betania tso' tsinet Jerusalén, Olivo kébata kuli' a tã eë ie' tō ittökata-pa kié bö! ² tã ichéitō iarak:

—A' yú wì u wëne eruleë eë. Mik a' demi eë, e' bet tã burro pupula moulewã kueraë a' tō etō kè kí yi e' tkëulekã ese. E' wötsóo tã itsúbitu ñã. ³ Yile tō a' a ichakeke: ¿I uk a' tso'?, e' tã iiutó: 'Skëképa kí ikiane', e' wa ie' tō imène.

⁴ Etã ie'pa míyal tō burro ñe' kué, motër ukkõ a ñalã shaë. Iwötsée ie'pa tō tsëmi.

⁵ Etã wëlepa iëter eë e' tō ichakérak:

—¿I uk a' tso'? ¿Iie a' tō burro së wötsée?

⁶ Ittökata-pa tō iiuté wës Jesús tō iché iã es tã ie'pa tō iébitu. ⁷ E' ukuökì ittökata-pa wã burro bitëtser Jesús a. Ie'pa tō ipaio kikkë mékã burro kí tã Jesús e' tkékã iki.

⁸ Tajë pë' tō ipaio kikkë shuélor ñalã kí, iskã tō kal kò tã'lor kañikã tsëmi ese shuélor ñalã kí Jesús ñalé tsoie.

⁹ Pë' mirwã keweie Jesús yökì ñies itökì, e'pa ulitane arke tajë:

—¡Skëköl kikkëkasõ! Yi datse ie' ttõ wa, ayëcha buaë e'. ¹⁰ E' datse s'wëttsukne s'blúie wës se' yé David bak es. Ayëcha buaë ie'. ¡Skëköl tso' kã jai a e' kikkëkasõ! †

¹¹ Jesús dewã Jerusalén tã imiã dewã Skëköl wé a. Ie' tō iyi weblé sërãã. Kã tuirketke, e' kuëkì imiã Betania ittökata-pa dabom eyök kí bö! e'pa tã.

Jesús tō higowö yulé
(Mateo 21.18-19)

¹² Bule es tã mik ie'pa e' yélur Betania, etã Jesús dué bli wã. ¹³ Kamië ie' tō higuera klò sué kò arwã buaë. Ie' míã iweblök tō iwõ tã'. Erë kè ie' wã iwõ kune. Kam iwõ kéwõ döwã, e' kuëkì ikò è arwã tajë.

¹⁴ Ie' tō iché higo klò a:

—¡Kè yi tō be' wõ katepaia!

E' ttsé ittökata-pa tō.

Jesús tō Skëköl wé batse'wé

(Mateo 21.12-17; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22)

¹⁵ Ie'pa demi Jerusalén tã Jesús dewã Skëköl wé a. Eë ie' e' kékã wépa tso' iyi tãuk ena iyi watauk e'pa trë'ukyal. Inuköl mane'ukwakpa †† mesa trélurkaitō. Ñies nuböl wataukwakpa kula' trélurkaitō. ¹⁶ Ñies ie' kè tō yi a kawõ mè iyi tsyuktö Skëköl wé shuã. ¹⁷ Etã ie' tō s'wöbla'wémitke tã ichéitō:

—Skëköl tō iyë'at iyëkkuõ kí: 'Ye' u kirdaë tto ye' tã wé kã ulitane wakpa a,' † erë a' tō iia'wékã akblo wéie.

¹⁸ Mik e' ttsé sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa tō, etã ie'pa ileritsëmi Jesús ttowaie. Ie' tō s'wöbla'weke e' tō pë' kôs tkiwéwã, e' kuëkì judiowak wökirpa suane iyökì. ¹⁹ Erë mik kã tuine, etã ie' e' yéttasã Jerusalén ittökata-pa tã.

Higo klò sinewã

(Mateo 21.20-22)

²⁰ Bule es bla'mi ie'pa tkamine higuera klò o'mik, etã ie'pa tō isué tō isinewã dö iwí kicha è. ²¹ Etã ì bak e' anewã Pedro éna, e' kuëkì ie' tō Jesús a iché:

—A S'wöbla'ukwak, isaú higuera klò wayë'abõ e' sinewã.

²² Jesús iiuté:

—A' erbló Skëköl mik. ²³ Mokì ye' tō a' a ichè tō yi tō iché kabata wì a: 'Be' e' skóttasã ië anúwa dayë a!' tã ik-lö'wéitō mokì kè ibikeitsekã bötböt tō ì chéitō e' wã tköraë, e' tã es iwã tköraë. ²⁴ E' kuëkì ye' tō a' a ichè tō iklö'y tō ì kié a' tō Skëköl a e' wã detke a' ulã a, etã iwã döraë. ²⁵ Ñies mik a' tso' ikiök ie' a, etã ilè tté tso' a' wã yile kí, ese nuí olo'yó iki as S'yé tso' kã jai a e' tō a' icha olo'yó a' kí ñies.

¿Yi tō kawõ mè Jesús a?

(Mateo 21.23-27; Lucas 20.1-8)

²⁷ E' ukuökì tã ie'pa dene Jerusalén. Jesús shkòdur Skëköl wé a. Etã sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa ena judiowak kuëblupa e'pa de ie' ska' ²⁸ tã ichaké iã:

—¿Yi ttõ wa be' tō iyi ikkë weke? ¿Yi tō e' kéwõ mé be' a?

²⁹ Ie' tō iiuté:

† Salmo 118.25-26

†† INUKÖL MANE'UK: Judiowak a inuköl tso' wakanewë Skëköl wé è a, e' tuëkene ie'pa tō inuköl èse wa. ‡ Isaías 56.7

—Ñies ye' tö a' a ilè chakeke, e' iüté a' tö, e' tã ye' tö a' a icheke tö yi tö ikéwö me' ye' a. ³⁰ ¿Yi tö Juan patké s'wösüök? ¿Skéköl tso' kã jai a' ö s'ditsö? Ye' iütó. ³¹ Ie'pa ñi iütémi tã ichekerakitö: "Sö ichèmi tö Skéköl tö ipatké'bitü, e' tã ie' tö se' a ichèmi: '¿I kuëki a' kè wã ie' ttè klögne?' " ³² Pè' ulitane tö iklö'wé tö Juan dör Skéköl tteköl chökle, e' kuëki ie'pa suane pè' yökj. E' kuëki ie'pa tö icheke ñi a: 'Kè se' a iyènuke tö s'ditsö tö ie' patké.' ³³ E' kuëki ie'pa tö iüté:
—Kè sa' wã ijcher.
Ie' tö ie'pa a iché:
—Es ñies ye' kè tö a' a ichepa tö yi tö ye' a kawö mé iyi ikkè wöje.

Uva kanéukwakpa sulusipa e' tté
(Mateo 21.33-46; Lucas 20.9-19)

12 Jesús tö ttè kleé ie'pa a i' es: "Wëm eköl tö uva kuatké tajè tã ikkoiéwãitö buaë, kãuk biéitö uva diò tuoie. Ñies úla yuéitö kãkkëé uva kkö'noie. E' ukuökj tã ie' tö ipeitëat wëpa wëlepa a as ie'pa tö ipataü ie' a iwörke e' kak wa. E' ukuökj tã ie' mía kã bánet. ² Mik uva wöline tso'tke wë'iãè shtë, etã ie' tö ikanè méso patkémi eköl ie' icha tsük. ³ Erè ie'pa tö ikanè méso klö'wéwã ppé tajè patkémine ulà wöchka. ⁴ Etã kanè wák tö ikanè méso skã patkémine eköl, erè e' shkã'wé ie'pa tö iwökir kã tã iché suluë. ⁵ E' ukuökj tã eköl skã patkémine ie' tö tã e' ttéwã ie'pa tö. E' ukuökj ikanè mésopa skã patkëmiitö tajè, erè ie'pa tö wëlepa ppélör wëlepa ttélur.
⁶ "Bata ekkè tã iãteia eköl è. E' dör iwák alà, e' dalër tajè ie' éna. E' patkëmiitö tã ie' ibikeitsè: 'Ye' alà idir, e' kuëki ie'pa tö idalöieraè.' ⁷ Erè ie'pa tö iché ñi a: 'Kã i' atdaè ie' wj ulà a. Ittöwãsó, es kã i' döraè se' ulà a.' ⁸ E' kuëki ie'pa tö iklö'wéwã ttéwã tã inü kéumi ie'pa tö uva kè a bánet."

⁹ Etã Jesús tö ie'pa a chaké:
—¿Ima a' ibikeitsè? ¿I weraè kanè wák tö? Ie' mira kanéukwakpa ttökulur tã uva kané meraneitö pé' kuã'kã a.
¹⁰ Ye' tté tso' kitule Skéköl yëkküö kã, ¿e' kè sune a' wã? E' tö iché:
'Ák watéttsã u yuökwakpa tö e' yönene ák bua'buaié.
¹¹ E' kaneö' Skéköl tö, tã e' tö s'ttsè'wëke buaë, s'tkinewã iweblök.' †
Es Skéköl yëkküö tö iché.
¹² Ie'pa tö isuéwã tö kleè e' wa Jesús tö ie'pa ché, e' kuëki ie'pa éna iklö'wãkwã. Erè ie'pa suane pè' yökj, e' kuëki ie'pa tö iméat tã iponemi.

S'wökirpa patauk, e' tté
(Mateo 22.15-22; Lucas 20.20-26)

¹³ E' ukuökj tã ie'pa tö fariseowakpa wëlepa ena Herodes klépa wëlepa patkémi Jesús ska'. Ie'pa kã ikiane tö ie' tö ilè ché ikkatoie. ¹⁴ Ie'pa demi ie' ska' tã ichérakitö iã:

—A s'wöbla'ukwak, sa' wã ijcher tö këkraè be' ttö mokj. Be' tö sulitane suëke ñikkëé. Ima pè' tö be' cheke e' kè kã be' tkine. E' kuëki be' tö s'wöbla'wëke yësyèsè Skéköl ñalé tté wa. Ichó sa' a, Roma wökir kibi patuèsö ¿e' dör buaè ö kè idör buaè?
¹⁵ Erè ie' tö isuéwã tö ie'pa e' öke er sulu wa, e' kuëki ie' tö iché iãrak:
—¿I kuëki a' tso' ye' ma'uk tsaiè? Inuköl wöshki tsúbitü ña et suè.
¹⁶ Etã ie'pa tö inuköl wöshki tsémi ie' a et tã ie' tö ichaké ie'pa a:
—¿Yi diököl ena yi kiè me'rka ikj?
Ie'pa tö iüté:
—Roma wökir kibi.
¹⁷ Etã ie' tö iché ie'pa a:
—E'ima kôs Roma wökir kibi icha, ese mú ie' a, tã kôs Skéköl icha ese mú ie' a.
Ie' tö ie'pa iüté es, e' tö ie'pa tkiwéwã.

¿S'duolur e' shkëmikane ö au?
(Mateo 22.23-33; Lucas 20.27-40)

¹⁸ Etã saduceowakpa wëlepa de Jesús ska'. E' wakpa tö iklö'wé tö s'duowã e' kè shkënukkane. Ie'pa tö ie' a ichaké:
¹⁹ —A s'wöbla'ukwak, Moisés tö ttè dalöiëno kitãt yëkküö kã e' tö iché i' es: Wëm blënewã kè alà atë, e' tã ie' èl kawõtã ischó tsükwã as ilà kòkã iël blënewã, e' a. ²⁰ Etökicha wëpa bak döka kul ñi èlpa, ikibi alaköl tséwã, erè iblënewã kè alà atë. ²¹ Ie' itökj iël tö ischó tséwã, erè e' ñies blënewã kè alà atë. E' sù iwamblëne iël tã ²² ena imalëpa tã. Ie'pa kul blërulune kè alà atë alaköl e' tã. Bata ekkè tã ñies alaköl e' blënewã. ²³ Wëpa kul e' bak alaköl eköl è tã. Mik s'duowã e' shkënekane, etã ¿wéne dömi ie' wëm chökjé?
²⁴ Ie' tö ie'pa iüté:
—A' kè wã Skéköl yëkküö sýule, ñies ie' diché kè ijcher a' wã, e' kuëki a' wöã kã chowa. ²⁵ Mik s'duolur e' shkënekane, etã wëpa ena alakölpa kè sërpa'wãia ñitã. E'pa míyal wës Skéköl biyöchökwakpa tso' kã jai a kè sërta'wã ñitã es. ²⁶ ¿A' kã kiane jchëno tö mokj s'duowã e'pa shkërdakane? Skéköl ut Moisés tã kal tsir wöñarke bö'ie, e' shüã, ¿e' pakè kè aritsule a' wã Moisés yëkküö kã? E' kèwö ska' tã Skéköl tö iyè: 'Ye' dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këköl.' ††²⁷ E' wã kiane ché tö ie' kè dör s'duowã, e'pa Këköl. ¡Ie' dör s'ttsè'ka, e'pa Këköl! Tajè a' wöã kã chowa.

¿Skéköl ttè dalöiëno e' isie dör ibua'ie?
(Mateo 22.23-40)

²⁸ Etã s'wöbla'ukwak ttè dalöiëno wa dur eköl ie'pa tso' ñi iütök e' ttsök. Ie' tö ittsé tö Jesús tö ie'pa iüté buaë, e' kuëki ie' ichaké iã:
—Skéköl ttè dalöiëno, ¿e' wéne dör ibua'ie imalëpa tsãtã?

†† YE' DÖR ABRAHAM, ISAAC ENA JACOB, E'PA KËKÖL: Mik ttè e' yè' Skéköl tö Moisés a, etã Abraham, Isaac ena Jacob e'pa blërulunebak kã iãiaè. Wës ie' tö iché, e' wã kiane ché tö ie'pa tso' tssè'ka Skéköl tã. Éxodo 3.6 sãú.

† Salmo 118.22-23

²⁹ Ie' iüté:

—Skèköl ttè dalöiëno kibiie imalè tsatà e' dör i: 'A Israel aleripa, a' tö ittsó. Kèkè dör se' Kèköl, e' è dör Skèköl. ³⁰ E' dalèritsó a' er qos wa ena a' wák qos wa ena a' erbikè qos wa ena a' diché qos wa.' ³¹ E' itöki e' dör i: 'A malepa dalèritsó wës a' wákpa e' dalèr es.' Kè ttè tã' dalöiëno tkòkã ttè böt e' tsatã.

³² Etã s'wöbla'ukwak ttè dalöiëno wa, e' tö iché ia:

—A s'wöbla'uk, be' iüté buaè. Ì ché be' tö e' dör moki. Skèköl dör eköl ème. Kè e' skà tã. ³³ Nies s'kawötã ie' dalèritsók se' er qos wa ena se' kabikeitsò qos wa, ena se' diché qos wa, ñies s'kawötã s'malepa dalèritsók wës se' wák e' dalèr es. E' wésò, e' tã e' dör buaè se' a tkòkã iyiwak jchëule ña'wè wa'ñe ena iyiwak jchëule skà mesò Skèköl a' e' qos tsatã.

³⁴ Mik ie' isuè tö s'wöbla'ukwak ttè dalöiëno wa, e' tö ie' iüté buaè yèsyèsè, etã ie' tö iché ia:

—Ì blúie Skèköl tso' e' o'mik tsinet be' tso'.

Etã kè yi kèsik dè'kaiã ie' a' i skà chakök.

¿Wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' dör yi aleri?

(Mateo 22.41-46; Lucas 20.41-44)

³⁵ Jesús tso' ie'pa wöbla'uk Skèköl wé a' tã ie'pa a' ichakéitö:

—¿Wës s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tö ichèmi tö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie, e' dör s'blú bak kiè David e' aleri? ³⁶ Erè David wák tö iyè' Wiköl Batsè'r wa i' es:

'Skèköl tö ichè ye' Kèköl a:
Be' e' tkóser ye' ulà bua'kka dalöiëno tajè,
dò mik ye' tö be' bolökpa mérö be' klò dikia etã.†
³⁷ Wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' dör David aleri, e' tã ¿wës e' kièmi David tö ie' Kèköl?

Etã pè' tso' tajè, e'pa tö Jesús ttò ttseke er bua' wa.

Jesús tö s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa kkaté

(Mateo 23.1-36; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Jesús tö s'wöbla'wèke e' shuã ie' tö iché: "A' e' kkönú s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa yöki. Ie'pa wöbatsò shkök datsi' batsjè ese mik wé pè' tso' tajè ese ska' as pè' tö ie'pa shkè'ù wës kèkèpa dalöiëntã' tajè es. ³⁹ Nies se' ñi dapa'wo wé a' ena wé ie'pa kawö tköwèkerakitö, ese ska' kula' tso' kèkèpa dalöiëntã' esepa a, ese yuleke ie'pa tö e' tkoie. ⁴⁰ Ie'pa tö alakölpa schó u yetã'ttsã iulã a, etã ittökerak S'yé tã braraè sultane wöwa idikiñoie tö ie'pa dör pè' buaè yèsyèsè. Ie'pa weirdaè siarè s'malepa tsatã."

Alaköl siarè tö inuköl mé Skèköl a

(Lucas 21.1-4)

⁴¹ Etökicha tã Jesús tkèr kalkuö tso' inuköl ioie mè Skèköl a' e' wöshã pè' tso' inuköl iök kalkuö a' e' sauük. Inuköl blúpa tso' tajè esepa tö inuköl ieke tajè. ⁴² E' wöshã tã alaköl siarè dör schó debitu eköl, e' tö inuköl wöshkila yöule cobre wa tuè tottola ese iéwa böt kalkuö ek a. ⁴³ Jesús tö ittökåtapa kié tã ichéitö ia:

—Moki ye' tö a' a' ichè tö alaköl siarèla dör schó wí tö inuköl iéwa kibiie imalepa tö ié qos e' tsatã. ⁴⁴ Ie'pa ulitane tö inuköl kuò atè ese ié, erè ie' siarè, e' tö ie' wa itso' sènoie e' qos méttã. E' kuèki ye' tö ie' ché es.

Jesús tö iché tö Skèköl wé olordawa

(Mateo 24.1-2; Lucas 21.5-6)

13 Mik Jesús e' yéttã Skèköl wé a, etã ittökata eköl tö iché ie' a:

—¡A s'wöbla'uk, isa'ú! U bua'buáè yöule ák bua'buáala wa.

² Ie' iüté:

—U qos tso' bua'buáè sué a' tö íe, e' olordawa sèraã, iékwò è kè atpa ñi bata kï.

¿Í wa sö isuèmi tö kã i' erkwatke?

(Mateo 24.3-28; Lucas 21.7-24; 17.22-24)

³ E' ukuöki tã ie'pa míyal kabata kiè Olivo tkërka Skèköl wé wöshã eë. Jesús e' tkésèr tã Pedro, Santiago, Juan ena Andrés e'pa tö ie' a' ichaké bánet: ⁴ "Ichó sa' a: ¿mik íyi ekkè wamblèrmi? ¿Í wa sö isuèmi tö iwamblèrketke?"

⁵ Ie' iüté: "Tajè pè' datse e' chök tö ie'pa dör ye'. Ichèrakitö: 'Ye' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e', tã pè' kíterarakitö tajè. E' kuèki a' tso' wösh wa as kè yi tö a' kütö'ü.

⁷ "Mik a' tö ibiyó ttsé tö kã tajè wakpa ñippöke tajè wí a' diã a, etã e' kè tö a' tkiük. E' wake' tkóraè, erè kã i' erwami e' kianeã. ⁸ Kã kuã'ki kuã'ki wakpa ñippöraè ñita. Nies í tö kã wötü'weraè kã wa'ñe. Nies kã tseè wakpa tteraè bli tö tajè. Íyi ekkè dör erpa s'tsã weirketke kam ye' döne e' yöki ese. E' dör wës alaköl alà kirketke tã ikirirke es.

⁹ "A' e' kkönú. A' merdatsã s'shulökwakpa a' tã a' burdaè siarè judiowak ñi dapa'wo wé a. Ie'pa tö a' keraè e' duöksèr shulè s'wökirpa ena s'blúpa wörkí ye' tté kuèki. Es a' tö ye' tté pakeraè ie'pa a. ¹⁰ Erè kam kã i' erwa e' yöki ye' tté buaè e' kawötã pakè kã ulitane wakpa a. ¹¹ Mik a' menettsã tté shulökwakpa a, etã kè a' tk-inuk íma a' e' tsatkömi. Mik e' kèwö de, etã kè a' ttöpa a' wákpa er wa, e' skéie Wiköl Batsè'r ttöraè a' wa. E' kuèki ttè eraè Skèköl tö a' a' chè e' chók. ¹² Etã wèlepa tö ièl wömerattsã ttèwã, iyé tö ilà wömerattsã, ñies ala'r e' körakã iyé ena imi kkatök as ittöwã. ¹³ Sultane tö a' sueraè suluè ye' tté kuèki. Erè yi e' tkéwã darèrèè dòka bata ekkè, esepa tsatkërdaè.

¹⁴ "Íyi sulusi tö ì dör batsè'r ia'wè ñáie e' tkèrdakã wé kè ikawötã tkèkã eë †† (yi tso' yèkkuö i' sauük, e' éna iwà anú). Mik a' sué a' tö, etã wépa sèrke Judea e'pa tkóyalmi kabata a. ¹⁵ Yi tso' u bata kï ese kè dòkwane weshke íyi yöktsã, itkóshkarmi. ¹⁶ Nies yi tso' kanèblök kañikã ese kè dòkwane weshke idatsi' yöktsã. ¹⁷ E' kèwö ska' tã alakölpa alà kirketke ena alakölpa tsu' muke ilà a' jwèstela ina esepa tã! ¹⁸ S'ditsò weirdaè tajè shute qos kè s'we'ikule ekkè mik kã yö' Skèköl tö dò ikkè tã, ñies qos kè s'weirpa aishkuö tã ekkè. E' kuèki ikió Skèköl a' as kè e' wamblèr a' tã yuèdiö késka'. ²⁰ E' kèwö kè wöó-

† Salmo 110.1

†† ÍYI SULUSI...TKÈKA EÈ: Mateo 24.15 sa'ú.

pawa Skëköl tö, e'ma kè yi isie atukiã ttsë'ka. Erë e' kèwö wöerawaitö, wépa shukitbakitö esepa dalërmik. ²¹ "Kachökwakpa e' kōrakā e' chök tö ie'pa dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' ö ie'pa dör Skëköl tteköl wele. E'pa tö ì kè or yi a ese weraë s'kitö'woie tö ie'pa ttè dör mokjè. Dö wépa shukit Skëköl tö, esepa kitö'wëmi e' mú kitërmi e'ma. E' kuëki yile tö iché a' a: 'Isaú, wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' dur jé', ö 'Isaú, idur wjé', e' tã kè a' tö iklö'war. ²³ ¡A' tso' erkj! Ýyi ekkè biyö chétkeyö a' a keweie.

Jesús dōrane olo tã' tajë

(Mateo 24.29-35,42,44; Lucas 21.25-36)

²⁴ "Erë s'weine e' kèwö tka, etã diwö wötuirdawã, ñies si'wö kè wōnarpaia. ²⁵ Bëkwö darolordaë ena ì kos tso' kã jaì a' e' wötirdaë. ²⁶ Etã ye' dör S'ditsö Alà, e' datse mò a' diché tã' tajë olo tã' tajë, e' wërdaë. ²⁷ Skëköl biyöchökwakpa patkeramiyö wépa shukitbakyö, esepa dapa'ukka ek tsjini'ême. Ie'pa tö iyuleraë kã wa'ñe dö wé kã i' bata erkerö eë ena wé kã jaì bata erkerö eë. ²⁸ 'A' e' wöbla'ú ttè ikkè wa iwà saú higo kiö wa: Mik iulatska tso' ulölöla ena erpa iköyök tskirdoka, etã a' wã ijcher tö duas dewatke tsjinet. ²⁹ Es ñies mik a' tö isuë tö ýyi ekkè wamblërke, etã a' wã ijchenú tö ye' datskene, e' diwö dewatke tsjinet. ³⁰ Mokj ye' tö a' a' ichè tö ýyi ekkè wamblërdaë wépa dör wes a' es esepa kam erwa e' yöki. ³¹ Kashuk ena kã i' erdawa, erë ye' ttè michöe e' kè erpawa yës.

³² "Erë e' kèwö e' diwö kè jcher yi wã. Skëköl biyöchökwakpa tso' kã jaì a, e'pa kè wã ijcher, ñies ye' dör Skëköl Alà e' kè wã ijcher. S'yé è wã ijcher. ³³ 'A' kè wã ijcher wekkè tã' idiwö de, e' kuëki a' tso' erkj, a' senú wösh wa. ³⁴ E' dör wes wëm eköl mi'keã kamië kã kuã'kij a' es. Ie' tö iché ikanè mésopa a: 'U kkö'nú ña.' Etã kanè tulëatitö ie'pa bik ekkè a. Ie' tö iché ie' tã wekkö kkö'nukwak a: 'Be' tso' wösh wa.' ³⁵ Es ñies a' tso' erkj. A' kè wã ijcher mik ye' dör wes u wák es e' dotkene. Ye' dömbitü kã tuinetke ekkè alè, kã shãbõts alè, dakro ane ekkè alè ö kã ñine alè tã. ³⁶ A' tso' wösh wa dö' a' kuëwayö kapè a. ³⁷ Ttè chéyö a' a, e' chekeyö sulitane a: ¡A' tso' wösh wa!"

Judiowak wökirpa tö Jesús aleritsé klö'wëwã

(Mateo 26.1-5; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)

14 Kã böt è kianeia Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö tkö'woie. Ñies e' kèwö ska' tã Pan Kè Yöule Iwölöwoka Wa e' kèwö tkö'weke judiowak tö. Sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tö Jesús aleritsé kitö'wë iklö'wowã ttëwã. ² Ie'pa welepa tö iché:
—Kè sö wamblö Se' Yépa Yërulune Egipto e' kèwö a' as pè' kè shutirkã. E' kuëki ie'pa éna iklö'wakwã ikjité wa.

Jesús klö' kij kiö masmas tékã alaköl eköl tö

(Mateo 26.6-13; Juan 12.1-8)

³ Jesús mineã Betania, Simón kiri'uk lepra bak, e' u a. Ie' tkëria mesa kij, e' dalewa alaköl debitu eköl e' wã kiö

masmas kiè nardo ese chökle tuè darërë, ese debitu. Kiö e' ukkuö yöule ák kiè alabastro e' wa. Kiö ukkuö kuli' péwãitö tã itékã Jesús wökir kij. ⁴ Welepa ulunekã ie' kij tã ñi a' ichérak:

—¿Í kuëki alaköl tö kiö we'ikéwa? ⁵ Ituè darërë döka s'kaneblo' duas ek ské ekkè. Iwatormittsã s'sjarëpa kij-moie.

Etã suluë ie'pa tö alaköl e' paké.

⁶ Erë Jesús tö iché:

—Imúat bèrë. ¿Í kuëki a' itsiriweke? Ýyi buaë kanewé ie' tö ye' a. ⁷ S'sjarëpa tso' kékraë a' shua, etã e'pa kimëmi a' tö mik a' kij ikiane e' tã. Erë ye' kè ku' kékraë a' tã. ⁸ Ie' tö iwé ye' a' kos ie' a' ior ekkè. Ie' kiö té ye' kij ye' kanewoie kam ye' nu wötërwã e' yöki. ⁹ Mokj ye' tö a' a' iché tö kã wa'ñe wé Skëköl ttè buaë pakarke eë ipakardaë ñies tö ie' tö ì buaë o' ye' a. Es e' kè chöpawa yi éna.

Judas tö Jesús wömëttsã

(Mateo 26.14-16; Lucas 22.3-6)

¹⁰ Jesús ttökatapa dabom eyök kij böi, e' eköl dör Judas Iscariote, e' miã sacerdotepa wökirpa ska' ichök tö ye' a' Jesús mermittsã a' a. ¹¹ Mik e' ttsé ie'pa tö, etã ittse'nerak buaë tã ikablé ie' a' inuköl muk. Etã ie' tö kãwö yulëmi bua'iewã Jesús wömottsã.

Jesús bata chkéiã ittökatapa tã

(Mateo 26.17-29; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

¹² Kãwö kiè Pan Kè Yöule Iwölöwoka Wa e' kèwö tsã diwö dewatke † E' diwö wa ie'pa obeja pupula jcheke Judiowak Yépa Yërulune Egipto, e' kèwö tkö'woie. Etã Jesús ttökatapa tö ie' a' ichaké:

—¿Wé be' kij kiane tö sa' mi' kãwö tkö'wekesö e' chké kanéuk be' a'?

¹³ Ie' tö iché ie'pa böi a:

—A' yú Jerusalén. Mik a' demi eë, etã wëm kueraë a' tö eköl, e' wã di' dami skaúña a. E' itökij a' yú. ¹⁴ Tã u wé a' ie' demi e' wák a' ichó: 'S'wöbla'ukwak be' chakök ké: ¿Úshy wé a' ie' tö kãwö tkö'wekesö e' chké ñëmi ie' ttökatapa tã?' ¹⁵ Ie' tö úshy bërie tso' kákke tso'tke kanegule buaë, e' kkacheraë a' a. Eë ichké kaneú se' a.

¹⁶ Etã ie'pa böi míyal Jerusalén tã ýyi ulitane kuérakitö wes ie' tö iché es. Eë chké kanewérakitö kãwö tkö'woie.

¹⁷ Mik kã tuine, etã ie' debitu ittökatapa dabom eyök kij böi, e'pa tã. ¹⁸ Mik ie'pa e' tulësër chkök, etã ie' tö iché ie'pa a:

—Mokj ye' tö a' a' iché tö a' eköl tö ye' wömerattsã. E' wák tso' ye' tã chkök.

¹⁹ Etã ie'pa erianekã tajë tã ie'pa tö ie' a' ichakémi eköl eköl:

—¿Ye' alè idir?

²⁰ Ie' tö iüté:

—E' dör a' dabom eyök kij böi tso' ye' tã pan nuuk tkã' etkè a' ñë, e' eköl. ²¹ Ye' dör S'ditsö Alà e' tã itkōraë wes

† PAN KÈ YÖULE IWÖLÖWOKA WA E' KÉWÖ: Kãwö e' tkö'weke judiowak tö dö kã kul, e' tsã diwö kiërakitö Se' Yépa Yërulune Egipto e' kèwö.

itso' kitule Skëköl yëkkuò kî es. Erë wëstela ina yi ye' wömekettsä e' tã. ¡Buaë idir wëm e' a' tã kè ikünúpa!

²² Ie'pa tso'ia' chkök, e' shuã pan klö'wëitö, e' kî wëstela chéitö Skëköl a' tã iblatéitö watié ie'pa a' tã ichéitö:

—Pan sê dör ye' chkà, e' ñú a' tã.

²³ E' ukuökî tkã' a' vino tso', e' klö'wëitö, e' kî wëstela chéitö Skëköl a' tã ie'pa ulitane tã tkã' e' wayé. ²⁴ Ie' tã iché ie'pa a' tã:

—Vino sê dör ye' pé. Ye' tterawã e' pé' tërdaë tajë, e' wa ttë pa'alî me' Skëköl tã, e' wã de. E' wa pé' tajë tsatkërdaë. ²⁵ Mokî ye' a' a' iché tã vino kè yepaiayö dò mik ì blúie Skëköl tso' e' kèwö de etã. Mik ide, etã iská yeraneyö a' tã.

Pedro tã icheraë tã ie' kè wã Jesús suule

(Mateo 26.30-35; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

²⁶ Etã ie'pa tã Skëköl tseittsé, e' ukuökî tã ie'pa míyal Olivo kébata a'. ²⁷ Jesús tã iché ie'pa a' tã:

—A' ulitane tköyaldä. A' ye' meãtdä ekörla. E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuò kî es, e' tã iché: 'Obeja kkö'nukwak ttewaraëyö, etã obeja pordami wî a' diã a.' ^{†28} Erë mik ye' ttewã shkenekane, e' ukuökî tã ye' mirã Galilea a' yökî kewe.

²⁹ Pedro tã ie' a' iché:

—Erë ie'pa ulitane be' memiãt ekörla, erë ye' kè tã be' mepaãt.

³⁰ Ie' iüté:

—Mokî ye' tã be' a' iché tã i' nañewe, kam dakro skã arne, e' yökî be' tã icheraë mañatökicha tã be' kè wã ye' suule.

³¹ Erë Pedro tã ikî ché ia' kröröë:

—Erë ye' ttewamirakitö be' tã, erë kè ye' ichepa tã kè ye' wã be' suule.

Etã ie'pa ulitane ttöke es ème.

Jesús tté S'yé tã Getsemaní

(Mateo 26.36-46; Lucas 22.39-46)

³² E' ukuökî tã ie'pa míyal kã kiè Getsemaní eë. Jesús tã iché ittökatapa a' tã:

—A' atë tular ië, ye' mia' ttök S'yé tã.

³³ Pedro, Santiago ena Juan e'pa mitsër iwã e' tã. Etã ie' erianemi chkenewami tajë. ³⁴ Ie' tã iché ie'pa a' tã:

—Ye' eriane tajë ttsësquia ye' ttewamiitö ekkë. A' e' tsúãt ië, kè a' kapökwa.

³⁵ E' ukuökî ie' mia' wishkë tã ie' e' kütër wöwakköt jskî tã ikiéitö Skëköl a' tã ì tköraë ie' tã, e' diwö tköami ie' kî, e' tã itköü. ³⁶ Ie' iché: "A yéwöla, iyi ulitane ormi be' a'. I' tköraë ye' tã e' dör wës iyi bacha'bachaë yewasö es. E' ulã a' ye' yóttã. Erë kè iwã wës ye' kî ikiane es, iü wës be' kî ikiane es."

³⁷ E' ukuökî tã ie' dene wé ittökatapa tular eë tã ie'pa kuéitö kapötulur. Ie' tã iché Pedro a' tã:

—A Simón, ¿be' kapowã? ¿Kè be' wa kapèwã wöklöne dò hora ek è? ³⁸ Kè a' kapökwa. A' ikió Skëköl a' tã ì sulu tã a' erkiöweke ese kè e' alòka a' kî. Mokî a' éna ì buaë

wã, erë a' diché kè dè'kã iwã uk, e' kuëkî a' a' darërëë idir.

³⁹ Ie' miãne tã tté Skëköl a' wës kewe itté es. ⁴⁰ Mik ie' dene tã ie'pa kuéneitö kapötulur; ie'pa wöbla surirke-wa kapè wã e' kuëkî. Ie'pa kè wã tté kune ie' iütoie.

⁴¹ Ie' skã miãne ttök S'yé tã e' dene, i' tã idare mañatökicha, etã ie' tã iché iarak:

—¿A' kapötuluria' enukeia? Wë' a' kapowã. Ye' dör S'ditsö Alã, e' diwö dekatke mëttsã pé' sulusipa ulã a'.

⁴² A' e' kòka, yi tã ye' wömekettsã, e' dotke i' tã. Mishka ie' panuk.

Jesús klö'wéwã ibolökpa tã

(Mateo 26.47-56; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)

⁴³ Jesús tso'ia' ttök, e' dalewa ittökatapa dabom eyök kî bö, e' eköl kiè Judas, e' debity pé' tã tajë. E' wakpa debity tabè kî ena kal wölö kî. Ie'pa patkë'mi sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa ena judiowak kuëblupa ekkëpa tã. ⁴⁴ Judas dör iwömëttsã e' tã ie'pa a' iyë'bak: "Wé shkë'wéyö wöalattsë wa, e' dör ie', iklö'úwã a' tã tã itsúmi kkö'naule buaë as kè itköshkar." ⁴⁵ Etã ie' e' skéwã Jesús o'mik tã iché ia' tã:

—¡A S'wöbla'ukwak!

Tã iwöalattséwaitö. ⁴⁶ Etã Jesús klö'wéwã pé' tã.

⁴⁷ Erë ie'pa iëtër eë, e' eköl tã itabè yéttã tã e' wa sacerdotepa kibi e' kanè méso kukuöña téttã. ⁴⁸ Etã Jesús tã ichaké pé' ekkëpa a' tã:

—¿I' kuëkî a' bitë ye' klö'ukwã tabè kî kal wölö kî wës akblökwakpa klö'wéwã es? ⁴⁹ Këkraë ye' bak a' shuã s'wöbla'uk Skëköl wé a', erë a' kè wã ye' klö'newã. Erë i' tköke as itkö wës itso' kitule Skëköl yëkkuò kî es.

⁵⁰ Etã ittökatapa kës tkayalmi tã iméãt ekörla. ⁵¹ Erë duladula eköl dowã ie' itökî e' patrëwãbitu kã' kishuo wa, e' klö'wéwãrakitö, ⁵² erë idatsi' ppëãtitö wak tkashkarmi sume.

Jesús demi ie'pa wã Judiowak wökir kibipa wörkî

(Mateo 26.57-68; Lucas 22.54-55,63-71; Juan 18.12-14,19-24)

⁵³ Jesús tsémirakitö sacerdotepa kibi ska'. Etã eë sacerdotepa wökirpa malëpa ena judiowak kuëblupa ena s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa kës daparke. ⁵⁴ Pedro datse ie'pa itökî kamië döttã sacerdotepa kibi u pamik, etã eë ie' e' tséãt tkër Skëköl wé shkëkipa tã bö' baiklök.

⁵⁵ Etã sacerdotepa wökirpa ena judiowak wökirpa malëpa tã tté yuleke Jesús kkatöie as ie'pa tã iwömüttsã ttéwã, erë kè ie'pa wã ì tté kune ikkatöie. ⁵⁶ Tajë pé' de ie' kkatök kachè wa, erë ie'pa tté kè dè'ttsã ñittsë. ⁵⁷ Wëlepa tã ie' kkatëmi kachè wa tã ichéraitö:

⁵⁸ —Sa' tã ie' tssë'wã ichök tã Skëköl wé yö' s'ditsö tã i', e' olo'yerawãitö tã iské, kè yöne s'ditsö wã, ese yuérakaneitö kã mañat shuã.

⁵⁹ Erë ie'pa tté kè dè'ttsã ñittsë.

⁶⁰ Etã sacerdotepa kibi e' kékã iyamipa shuã, tã Jesús a' ichakéitö:

† Zacarías 13.7

—¿Kè be' ie'pa iyuteku' yës? ¿Ñe' ie'pa be' kKateke, e' dör i?

61 Erë Jesús siwá'bléwá ie'pa yöki, kè ie' wá ì iyütene. Sacerdote kibi ie' skà chaké:

—¿Be' dör wé pairine'bitü idi' wa sa' blúie e'? ¿Be' dör Skéköl kikaulekáj tajë e' Alà?

62 Jesús ie' iyuté:

—Tó, ye' idir. Ye' dör S'ditsö Alà e' sueraè a' tó tkërka Skéköl diché tá' iyi ulitane tsata e' ulà bua'kka dalöier-tá' tajë. Nies ye' datskene kashuk a' mò a' e' sueraè a' tó.

63 Etá sacerdote kibi e' datsi' jchéé ikkachoie tó iluneká tá' ichéitö:

—¿Ie se' k' ikkatökwakpa k' kiarmiá? 64 A' ittsé tó ie' e' chö tó ie' dör Skéköl Alà, e' wa ie' tso' Skéköl chök sulué. ¿Wes a' iweke?

Ie'pa ulitane ñi sini'kué tó ie' iane iwiie, e' kuëk' i káwötá ttèwá.

65 Ie'pa wélepa wirituémi ik' nies iwöbla pabakéwáraitö tá' itérakitö tá' ichakérakitö:

—Be' dör Skéköl tteköl, e' ma sa' a' ichóká zyí tó be' tés?

Etá Skéköl wé shkékipa tó ippé iwö k' tajë.

Pedro tó iblé tó kè ie' wá Jesús suule
(Mateo 26.69-75; Lucas 22.56-62; Juan 18.15-18,25-29)

66 Pedro tkëriá iskí u pamik, e' dalewa tayëla debitu' e' dör sacerdote kibi e' kanè méso eköl. 67 Ie' Pedro sué bö'iklök, tá' isuëitö krereè tá' ichéitö ia:

—Be' nies dör Jesús Nazaret wak e' klé eköl.

68 Pedro tó iblé. Ie' tó iché:

—Kè ye' wá ie' suule. Ye' kè éna iane tó ì chök be' tso'.

Etá ie' e' yétsá ukkö a. E' wöshäè dakro ane. 69 Kanè méso ñe' tó Pedro suéne tá' ie' e' kéka ichök imalepa a:

—Ie' i' dör Jesús klépa e' eköl.

70 Erë Pedro tó iská bléne. E' kuölö tá' wépa tso' ee' nies e'pa tó iché ie' a:

—Be' dör Galilea wak, e' kuëk' mokí be' dör ie'pa élté wak.

71 Ie' tó iché:

—¿Skéköl wörki ye' iché tó wém chök a' tso' e' kè suule ye' wá! Kè idör es, e' ma as ye' kichatër.

72 E' wöshäè tá' dakro ane etökichane, tá' ie' éna ianewá tó Jesús tó ie' a iyé': 'Kam dakro skà arne e' yöki be' icheraè mañatökicha tó be' kè wá ye' suule.' Etá ie' iéka tajë.

Jesús mítsër Pilato wörki
(Mateo 27.1-2,11-14; Lucas 23.1-5; Juan 18.28-38)

15 Mik ká ñine, etá sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ñi dapa'wéká tá' Jesús aleritsétke. Ie'pa wá imítsër moulewá mé Pilato a. 2 Pilato tó ichaké ie' a:

—¿Be' dör judiowak blú?

Ie' iyuté:

—Tó, wës be' iché, e' ma es idir.

3 Sacerdotepa wökirpa tó ie' kkaté tajë. 4 Etá Pilato tó iská chakéne:

—Ñekkè ie'pa be' kkaté ¿e' ttsébö? ¿I' kuëk' e' kè iyütèbö?

5 Erë ie' kè wá iyütene, e' tó itkiwéwá darërëé.

Jesús métsá ttèwá

(Mateo 27.15-31; Lucas 23.13-25; Juan 18.38-19.16)

6 Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö wa Pilato wöblar s'wötëulewá s'wöto wé a' ese yöksá eköl émine wé kié pè' tó e'. 7 Wém kié Barrabás e' tso' wötëulewá s'wöto wé a' imalepa sulusipa tá'. Ie'pa wá s'kötulewá mik ie'pa e' ka'ká ñippök romawakpa tá' etá. 8 Tá' pè' debitu' Pilato ska' e'pa tó ikié ie' a' tó iyü wës iwöblar es. 9 Ie' tó isuwéwá tó ukyëne wa sacerdotepa wökirpa tó Jesús me'ttsá ie' ulà a. E' kuëk' ie' tó ichakéрак ia:

—A' judiowak blú ¿e' émineyö?

11 Erë sacerdotepa wökirpa tó pè' shutiwékatke as ie'pa tó kiö Pilato a' tó Barrabás yötsá Jesús skéie. 12 Pilato tó ichakéne:

—Etá ¿wës a' k' kiane tó ye' tó wém kié a' tó judiowak blú e' wé?

13 Ie'pa iyuté aneule:

—¿Iwötöwá krus mik!

14 Ie' tó ichaké ie'pa a:

—¿I' kuëk'? ¿I' sulu wambléitö?

Erë ie'pa k' arke:

—¿Iwötöwá krus mik!

15 Ie' aták buaè ie'pa tá', e' kuëk' Barrabás yétsaitö. Etá Jesús ppök patkémiitö tsa' bata daloie wa. E' ukuökí tá' ie' tó imétsá wötëwá krus mik.

16 Etá iñippökwakpa wá Jesús mítsër ká e' wökir u kié Pretorio e' shuá wé ulat tso' áie ee. Eë ie'pa tó iñippök-wakpa malepa kiétsá dapa'wé ek tsjini éme. 17 Ie'pa tó datsi' mat daloshdalosh ese iéka Jesús k' blu'ie. Nies dika'kicha yuérakitö wöshkie tkékarakitö iwökir k' blu'ie iwayuoie. 18 E' ukuökí tá' ie' wayuémirakitö aneule:

—¿Be' dör judiowak blú! ¿Be' k'kökka sa' tso'!

19 Etá ippémirakitö tajë iwökir k' kuaköl wölo wa ena iwiri tuérak ik' ena ie' e' tulésërak kuché k' iwörki iwayuök tó sú sa' be' dalöiè.

20 Mik iwayué one, etá datsi' mat daloshdalosh, e' yétsarakitö tá' iwák datsi' iékanerakitö ik' tá' imítsërak iwá wötëwá krus mik.

Jesús wötëne krus mik

(Mateo 27.32-44; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)

21 Ñippökwakpa tó wém kié Simón dör Cirene wak, e' kué ñalá k' i, e' datse bänet micho Jerusalén. Ie' dör Alejandro ena Rufo yé. Ie' kè ie'pa tó Jesús krus tsukmi.

22 Ie'pa wá Jesús mítsër ká kié Gólgota ee. (Gólgota e' wá kiane ché s'wökirdiche.) 23 Etá vino shutuule kapöli kié mirra e' wa, ese mé Jesús a' yè, erë kè ie' wá iyanewa. 24 Etá iwötéraitö krus mik. E' ukuökí tá' ie'pa iné ñi ma'wöie sué tó wës ie'pa tó Jesús datsi' blatemi ñi a.

²⁵ Mik ie'pa tö iwötewā krus mik, etā diwō de sulitu (9). ²⁶ Kaltak tso' e' kī itso' kitule tö ichè: "I' dör ju-diowak blú e'", e' dör iwà kkachoie tö ì nuí kī ie' wötewā krus mik. ²⁷ Nies wēpa bōl akblōkwakpa wötewarakitō krus mik, ekōl iulà bua'kka, ekōl iulà bakli'kka.

²⁹ Pē' tkōke eē e'pa tö icheke sulu, iwōkir wōtiukerak iwōā, es ichekerakitō:

—Íkētā, be' sē tö Skēkōl wé tkekettsā etā ká mañat è tā be' tö iyuékane! ³⁰ ¡E'ma be' e' tsatkó, be' e' ówa krus sē mik!

³¹ Es ñies sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttè dalöiēno wa wakpa tö Jesús wayueke. Ie'pa tö icheke ñi ā:

—O'kapa tsatkéitō erè ie' wák kē ā e' tsatkēr. ³² Mokī ie' dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie, mokī ie' dör se' Israel aleripa e' blú, e'ma ās ie' e' ówa krus wí mik, e' iarma tā se' erblōmi ie' mik.

Wēpa wötēne ie' tā krus mik e'pa tso'ñak ie' chök su-luē.

Jesús duowā

(Mateo 27.45-56; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30)

³³ Mik diwō de bata ā, etā ká míā ttsettseē ká wa'ñe dò tsálij diwō de mañat ekkē. ³⁴ E' wōshā tā Jesús ānekā tajē tā iché: "Eloí, Eloí, ¿lemá sabactani?" (e' wà kiane ché: A ye' Kēkōl, a ye' Kēkōl, ¿iōk be' ye' we'ikéttsā?)

³⁵ Welepa tso' eē, mik e'pa tö ttè e' ttsé tā icherakitō:

—¿A' ittseé? Ie' tso' Skēkōl ttekōl bak kiè Elías, e' kiök.

³⁶ Etā ie'pa ekōl tūnemi tö suiyōk nuwékā vino shkōshkō wa e' tkékaitō kuakōl bata kī tā itkéwā ikkō mik ās ikuyōitō. Ie'pa tö iché:

—Imúat bër, ipanusō suē tö Elías datsē iökwa.

³⁷ Jesús ānekā tajē tā isiwā' bata tké. ³⁸ Etā Skēkōl wé ā ie'pa wā datsi' buririē ese shukuar u blatoie e' jchē-nane kákkē dōttsā iski. ³⁹ Etā Roma ñippōkwakpa ekōl dör capitán e' durshkō Jesús wōmik. Mik e' tö isué tö wēs Jesús duowā, etā ichéitō:

—Mokī, wēm wí dör Skēkōl Alà je'.

⁴⁰ Nies alakōlpa iēter eē ie' kī sáuk kāmīē. E' shūā ekōl dör María Magdala wak. Iēkōl dör María e' dör Santiago tsirla ék ena José, e'pa mì. Iēkōl dör Salomé. ⁴¹ Alakōlpa e'pa bak shkōk Jesús tā ena ikīme' mik ibak Galilea etā. Nies alakōlpa skā tso' tajē dē'bitū Jesús tā dò Jerusalén.

Jesús nu wötēne

(Mateo 27.57-61; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)

⁴² E' diwō dör judiowak ā iyi kanéwoie eno diwō yōkī. Ká tuirketke † e' kuēkī wēm ekōl kiè José Arimateawak, e' kēsik iéwā tā imiā Jesús nu kiök Pilato ā bléwā. Ie' dör judiowak wōkirpa e' ekōl dalöiērtā' tajē ese. Nies ie' tso' ì blúie Skēkōl tso' e' kēwō panuk. ⁴⁴ Pilato tkinewā tö Jesús duowātke, e' kuēkī ie' tö icapitán kié

† *KÁ TUIRKETKE: Judiowak ttè dalöiēno tö ichè tö s'nu kē tsertā'mi eno diwō ā. Eno diwō e' tkērkwāmi Viernes ká tuine ekkē. Nies kē idör buaē ie'pa ā tö s'nu āt áie nañewe. E' kuēkī José Arimateawak é-na Jesús nu akwa bléwā bet kam ká tuir e' yōkī.*

chakè tö mokī Jesús duowātke. ⁴⁵ Mik ie' wā ijchēnewā, etā ie' tö Jesús nu kēwō mé José ā tsēmi. ⁴⁶ E' ukuōkī tā José tö datsi' ukuō bua'buā saruru ese tué et. Jesús nu éwaitō krus mik, e' patrēwāitō datsi' ñe' wa bléwā ákuk biule s'nu blóie ese ā. Etā ákuk kkō wötēwāitō ák bērie wa. ⁴⁷ Wé Jesús nu menewā e' sué María Magdala wak ena María dör José mì, e'pa tö.

Jesús shkēnekane

(Mateo 28.1-10; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

16 Mik eno diwō tka, etā María Magdala wak ena María dör Santiago mì ena Salomé e'pa tö kiō masmas bua'buā ese tué mí ie'pa wā tēkā Jesús nu kī. ² Etā domingo bla'mi erpa diwō tskine tā ie'pa míyal wé Jesús nu blēne eē. ³ Ie'pa ñi ā iché:

—¿Yi tö se' ā ák yēmittsā ákuk kkō ā?

⁴ Erè mik ie'pa tö iweblé, etā ie'pa tö isué tö ák rratune bānet. Ák e' dör bērie. ⁵ Mik ie'pa dewā ákuk ā, etā ie'pa tö isué tö duladula tkēr ekōl ulà bua'kka, e' datsi' saruruē batsiē. Ie'pa tkinewā iyōkī. ⁶ Erè ie' tö iché ie'pa ā:

—Kē a' tkinukwā. Ye' éna iāne tö a' tso' Jesús Nazaret wak kōtewā krus mik e' nu yulök. Erè kē ikū' íe, ie' shkēnekane. Wé ie'pa tö ime'wā e' tö webló. ⁷ A' yú Pedro ena ittōkatapa malepa ā ibiyó chök tö ie' mitke a' yōkī kewe Galilea. Eē a' tö ie' suerāē wēs ie' tö a' ā iyē' es.

⁸ Alakōlpa tkinewā painékā tajē, e' kuēkī ie' e' yélur ákuk ā tkayalmi. Ie'pa suane, e' kuēkī kē wā ì yēne yi ā.

María Magdala wak tö Jesús sué

[⁹ Jesús shkēnekane domingo bla'mi, e' ukuōkī tā ie' e' kkaché kewe María Magdala wak ā, e' ā ie' tö aknamapa bak kul (7) e' trēo'yal. ¹⁰ Etā alakōl e' míā ibiyó chök wēpa bak shkōk Jesús tā e'pa ā. Ie'pa eriarke iū tulus siarē. ¹¹ Erè mik ie'pa ittseé tö Jesús shkēnekane ñies tö alakōl ñe' tö isué, etā kē ie'pa wā iklōone.

Jesús ttōkatapa bōl e'pa tö ie' sué

(Lucas 24.13-35)

¹² E' ukuōkī tā ittōkatapa bōl shkōrami micho bānet, etā ñalā kī Jesús e' kkaché ie'pa ā, erè iwēr kuā'kī. ¹³ Etā ie'pa míyal ibiyó chök imalepa ā, erè ñies kē ie'pa wā it-tō klōone.

Jesús tö ittōkatapa patké s'wōbla'uk

(Mateo 28.16-20; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁴ E' ukuōkī tā Jesús e' kkaché ittōkatapa dabom eyök kī ekōl e'pa ā. Ie'pa tulus chkök e' dalewa ie' de. Wēpa tö ie' shkēnekane e' sué, e'pa ttō kē klōone ie'pa wā, ie'pa er darērē e' kuēkī. E' kī ie' tö ie'pa uñélor. ¹⁵ Etā ie' iché ie'pa ā: "A' yú ká wa'ñe ye' tté buaē e' pakök sultane ā. ¹⁶ Yi erblé ye' mik tā ie' e' wōskué e sepa tsatkērdaē. Erè yi kē erblēne ye' mik e sepa kichatērdaē. ¹⁷ Wēpa erblōke ye' mik e sepa tö ì kē or yi ā ese werāē iwā kkachoie. Ye' ttō wa ie'pa tö aknamapa trē'werattsā, ñies ie'pa ā imeraē ttoie s'ttō kuā'kī kuā'kī

wa. ¹⁸ Tkabè chók klö'wéwə ie'pa tö ulà wa ö kapöli sulusi yéwarakitö, e' tã kè ie'pa dòpa wəs. Nies ie'pa ulà murakã s'kirirke esepa kï tã ibuardane."

Jesús míkane ká jai ǎ
(Lucas 24.50-53)

¹⁹ Mik Skëképa Jesús ttè e' ché ɔne, etã ibutséka míã ká jai ǎ tã eɛ iɛ' tkésɛr Skëköl ulà bua'kka. ²⁰ Etã it-

tökatapa míyal ká wa'ñe Jesús tté buaë pakök. Skëképa Jesús tö ie'pa kímé, ì kè ɔr yi ǎ ese ɣk. E' wa ie' tö iwà kkaché tö ie' tté dör mokj.] †

† Yëkkuö këchke wele tö 16.9-20 kï kuötkéka. Ttè e' kè ku' yëkkuö këchke bua'ie ese kï.

Lucas

Wëm tö yëkkuö i' kit e' wák kiè Lucas. Ie' tö ikit wëm eköl kiè Teófilo e' a. Welepa tö ibikeitsè tö Teófilo dör romawak eköl ena ie' dör kékëpa tajë ese. Lucas tö ie' a yëkkuö i' kit as ì o' Jesús tö ena ì wa s'wöbla'itö e' jcherwä ie' wä yësyësë.

Yëkkuö i' kî Lucas tso' ikkachök tö Jesús dë'bitü sulitane tsätkök, Israel aleripa ena pë' ulitane. Jesús kè dë'bitü Israel aleripa è a. Lucas tö ichè tö Jesús kune' kâ i' kî sulitane kîmoie. Nies Lucas kî ikiane tö s'wä ijcherwä tö Jesús dë'bitü iyé kkachök se' a.

Ì tso' kitule Colosenses 4.14 ena Filemón 24 ena 2 Timoteo 4.11, e' wa se' wä ijcher tö Lucas bak Pablo wapiöyuk. Welepa tö ibikeitsè tö ie' kè dör Israel aleri. Ie' bak kanëblök s'kapeyökwakie. Nies welepa tö ibikeitsè tö ie' tö yëkkuö i' kit kâ kiè Roma eë Jesús kune' e' kî duas de dabom teryök (60) ena dabom kuryök kî sulitu (79) e' shü ulat.

Ttè tsá kitule

1 A kékëpa tajë Teófilo, ì o' Jesús tö sa' shüa mik ibak kâ i' kî etä, e' paka' sa' a wëpa itsá su'bitü dö ibata ekkè e'pa tö. Ie'pa dör Jesús ttè buaë e' kanéyukwakpa. Tajë sa' malepa imao' shtë yëkkuö kî, erè kè idë'ttsá wës ikiane shtë es. E' kuëkî ye' tö iwà chakéwä bua'iewä itsá dö ibataë. Es ye' isuë tö buaë idir shtëmi be' a yëkkuö i' kî sëräa wës ibak es ⁴ as be' éna iar tö ttè wa be' wöblane, e' dör mokî.

Juan S'wöskuökwak kÿrke e' biyó yëne

⁵ Mik Herodes bak judiowak blúie etä sacerdote tso' eköl kiè Zacarías. Judiowak sacerdotepa ñi dapa'oule erule erule kanëblök Skëköl wé a. Zacarías dör sacerdotepa erule kiè Abías wakpa e' eköl. Ie' alaköl kiè Elisabet, e' dör nies sacerdotepa ditséwö wës iwëm es.

⁶ Ie'pa böi serke yësyësë Skëköl wöa. Ie'pa tö Skëköl ttè me'bak dalöiëno, e' dalöieke buaë, kè kî ì sulu ttè tã'. ⁷ Erë Elisabet kè dötã' aläë. Nies ie'pa böi dör kékëpalatke.

⁸ Etökicha tã mik Zacarías ena imalepa kàne iwakanéyuk Skëköl wé a, ⁹ etä ie'pa iné ilè wa wës ie'pa wöblar es isuë tö yi kàne shkökwa Skëköl wé shüa íyi masmas ña'uk Skëköl a. Etä idettsä tö Zacarías kawöta shkökwa. ¹⁰ Mik ie' tso' Skëköl wé shüa íyi masmas ña'uk, e' dalewa tajë s'daparke u'rki ttök S'yé tã. ¹¹ E' wöshã tã Skëköl biyöchökwak eköl e' kkachéwä ie' a kâ' tso' íyi masmas ña'wgie Skëköl a e' ulà bua'kka.

¹² Mik ie' tö Skëköl biyöchökwak sué tã ie' tkinewä suane tajë iyökî. ¹³ Etä biyöchökwak tö iché ie' a:

—A Zacarías, kè be' suanuk. Ì kié be' tö Skëköl a, e' meraëitö be' a. Be' alaköl dör Elisabet, e' döraë aläë, e' wák wëm. Ie' kiè múkã a' tö Juan. ¹⁴ Ie' döraë kékëpa tajë Skëköl wöa. E' kuëkî e' be' ttsé'wëraë buaë kanëë. Nies ie' tö tajë pë' ttsé'wëraë buaë. Ie' kè ì shköshkö yepa. Kam ie' kÿr etä Wiköl Bats'e'r döraë ie' kî tajë.

¹⁶ Ie' tö Israel aleripa tajë, e' kerane ie'pa Këköl

yulökne. ¹⁷ Ie' döraë Skëköl yökî kewe ittè pakök. Ie' tö ipakeraë Wiköl Bats'e'r diché tajë e' wa wës Skëköl tteköl kiè Elías bak kâ iaiaë es. Ie' ipakeraë as iyé er buarne ila'r kî ena ila'r er buarne iyé kî. Nies ipakeraëitö as wëpa tö Skëköl ttè dalösewëwä, esepa e' wöbla'ü senuk yësyësë. Es ie' tö ie'pa patteraë Skëköl datse e' panoie.

¹⁸ Etä Zacarías tö Skëköl biyöchökwak a ichaké:

—¿Ì wa be' ye' a ikkachèmi tö ttè e' dör mokî? Ye' dör kékëpalatke. Nies ye' alaköl dewatke kékëpalatke, tã zwes sa' alala kòkamiiã?

¹⁹ Ie' iiüté:

—Ye' dör Gabriel. Ye' kanëblöke Skëköl a. Ie' ye' patké ttè buaë i' chök be' a. ²⁰ Erë be' kè wä ye' ttè klöone, e' kuëkî be' ttö wöblërdawä kè ttöpaia dö mik be' alà kune etä. Mik ì chéyö be' a e' kèwö de, etä be' ttörane.

²¹ E' dalewa ie'pa tso' Zacarías panuk u'rki, e'pa tö ibikeitsé, "¿Ì tö ie' wöklö'wé, e' kè döttsä bet Skëköl wé a?" ²² Mik ie' dettsä, etä ie'pa tö isuë tö ie' ttö wöblënewä, kè ie' ttoia tã ulà è wa ie' tö iwà kkaché ie'pa a. Etä ie'pa éna iane tö ilè suëitö kabsuëie. Es ie' atë me'ie.

²³ Mik ie' kanè one Skëköl wé a, etä imiãne iu a. ²⁴ E' ukuökî tã ie' alaköl Elisabet dunekã. Ie' e' tkéwä iu a dö si' skel, kè dë'ttsä wërö. ²⁵ Ie' tö iché, "Ikkëpa Skëköl tö alà mé ye' a. Es ie' er buaë ché ye' a, ekkè ye' jaëne."

Jesús kÿrke e' biyó yëne

²⁶ Elisabet dunekã e' kî si' de teröl, etä Skëköl tö ibiyöchökwak kiè Gabriel, e' patké Nazaret, kâ e' atë Galilea. ²⁷ Eë busi serke eköl kiè María. Ie' kam ser wëm tã, erè ie' ttè meule wëm eköl kiè José e' a sënowa ie' tã. José dör blu' bak kiè David e' aleri eköl. ²⁸ Etä Skëköl biyöchökwak dewä wé María tkër eë, tã ichéitö ie' a:

—¿Is be' shkëne? Skëköl er buaë ché be' a. Ie' tso'ie be' tã.

²⁹ Ttè e' tò Maríá tkiwéwá tã ibikeitséitö, "¿Iók ye' shké'wé es?" ³⁰ Etã Skéköl biyöchökwak tò iché ie' a:
—A Maríá, Skéköl er buaë ché be' a, e' kuëkj kè be' suanuk. ³¹ Be' durkaraë, be' alà kurdaë wák dör wëm, ikiè múkabö Jesús. ³² Ie' döraë kékè tajë, dalò tajë. Ie' kirdaë Skéköl dör íyi ulitane tsatã, e' Alà. Skéköl tò ie' merakã blu'ie wës iyé bak kiè David es ³³ as Jacob aleripa wëttsütö blu'ie kekraë kè ertã'wa.

³⁴ Etã Maríá tò ichaké Skéköl biyöchökwak a:
—Kam ye' ser wëm tã, etã zwes ì ché be', e' wà tkòmi ye' tã?

³⁵ Skéköl biyöchökwak iüté:
—Wiköl Batse'r döraë be' kj, Skéköl dör íyi ulitane tsatã e' diché ardaë be' kj. E' kuëkj be' alà kurdaë, e' serdaë Skéköl è a. Ie' kirdaë Skéköl Alà. ³⁶ Nies be' yami kiè Elisabet kékèpalatke cheke tò kè idõtã' alàë, e' alà kurdaë. Si' i' wa tã ie' kj ide si' teröl. ³⁷ I kôs or Skéköl a, kè ì ku' darèrè ie' a wè.

³⁸ Etã Maríá tò iché:
—Ye' dör Skéköl kanè méso, as ie' tò iù ye' tã wës be' iché es.

Etã Skéköl biyöchökwak míã.

María míã Elisabet pakök

³⁹ E' ukuökj tã Maríá dali ié tã imíã bet Elisabet pakök. Elisabet serke Judea kã dör kabataie eë. ⁴⁰ Mik ie' dewã Zacarías u a, etã ie' tò Elisabet shké'wé. ⁴¹ Mik e' ttsé Elisabet tò, etã ilà wõtj'ne tajë ie' shuã tã Wiköl Batse'r de iki tajë. ⁴² Ie' ttémi darèrèë tã ichéitö Maríá a:

—Skéköl er buaë ché be' a alakölpa ulitane tsatã. Nies ie' er buaë ché be' alà kurmi e' a. ⁴³ Ye' siarè zwes e' a ie' er buaë ché tò ye' Kékèpa mì e' de ye' pakök?
⁴⁴ Mik be' tò ye' shké'wé e' ttsé yö, e' bet tã ye' alà wõtj'ne ye' shuã ittse'ne buaë e' kuëkj. ⁴⁵ I yé' Skéköl tò be' a, e' kló'wébö tò iwà tköraë, e' kuëkj ayëcha buaë be' dör.

⁴⁶ Maríá tò iché:
"Ye' dör Skéköl kanè méso ësela siarè ese è, erè e' ska' ie' er de.
E' kuëkj ie' kjekeka ye' tò.
Ie' dör ye' tsatkökwak, e' tò ye' ttsé'weke buaë.
Ie' diché tajë íyi ulitane tsatã, e' tò ì buaë shutëë wé ye' a.

E' kuëkj i'tãmi ye' yërdaë: ¡Ayëcha buaë!
¡Skéköl dör batse'r!
⁵⁰ Wépa tò ie' dalöieke, esepa suëke ie' tò kekraë er siarè wa.

⁵¹ I kè or yi a ese wéitö idiché tajë wa:
Pè' e' ttsökã tajë esepa tò ì bikeitseke wè ese wök-lö'wéitö.

⁵² Kã wökirpa uyéttsaitö ikulé kj,
e' skéie s'siarèpa tkékaitö.
⁵³ Wépa siarè kè wã ì ku' ñè,
esepa a ì buaë méitö tajë.
Erè inuköl blúpa esepa patkémiiitö ulà wöchka.

⁵⁴ Israel aleripa dör ie' kanè mésopa.
Kã iaiã ie' tò ie'pa a iyè' tò ie' tò ie'pa sueraë er siarè wa.

Ttè e' kè ché'wa ie' éna.

⁵⁵ Es ie' tò iyè'bak Abraham a,
ñies ie' aleripa kôs daiã ie' itökj e'pa a."
Es Maríá tò iché.

⁵⁶ Maríá sené Elisabet ska' dò si' mañat tã imíãne iu a.

Juan S'wöskuökwak kune'

⁵⁷ Mik Elisabet alà kurke e' kèwö de, etã iwà kune wëm. ⁵⁸ Mik pè' serke tsinet ena iyamipa ekka, e'pa ibiyö ttsé tò Elisabet sué Skéköl tò er siarè wa, etã ie'pa kôs ttsé'ne buaë wës Elisabet es. ⁵⁹ Mik ilà kune' e' kj kã de pàköl (8), etã ie'pa debity ilà tottola kkuölit tërke tsir, e' kèwö tkö'uk wës ie'pa wöblane es iwà kkachöie tò alà e' dör judiowak. Ie'pa éna iyé kiè Zacarías, e' kiè makka iki. ⁶⁰ Erè imì tò iché:

—Au, ie' kirdaë Juan.

⁶¹ Ie'pa tò iché:

—Kè yi ku' be' yamipa shuã kiè es. Etã ì kuëkj be' ik-
ie mekeka es?

⁶² Etã ie'pa ulà kkaché ichakoie alà yé a, "¿Ima be' éna ikiè makka?" ⁶³ Etã iyé tò kaltak kié, e' kj ie' tò ishtë tò "ikiè Juan." E' tò ie'pa kôs tkiwéwã. ⁶⁴ E' wöshã tã Zacarías ttékane, etã Skéköl kjkéka ie' tò tajë. ⁶⁵ Pè' serke tsinet, e'pa kôs tkirulune tajë. Nies pè' kôs serke Judea kébata a, e'pa shuã itté bunekã tajë. ⁶⁶ Ie'pa ulitane tò itté ttsé e'pa tò ibikeitsé: "Alà e' döraë kékèpa tajë." Ie'pa isué tò Skéköl tso' ie' tã, e' kuëkj ie'pa tò ibikeitsé es.

Zacarías tò Skéköl kjkéka

⁶⁷ Etã Wiköl Batse'r de tajë Zacarías kj, e' wa ie' ttémi Skéköl ttekölíe tã ichéitö:

⁶⁸ "Skéköl dör Israel aleripa Kéköl,
e' de ie' icha kôs tsatkök,
e' kuëkj ikjkökasö tajë.

⁶⁹ Ie' tò S'tsatkökwak diché tajë, e' patké eköl,
e' dör ie' kanè méso bak kiè David e' aleri.

⁷⁰ E' dör wës Skéköl ttekölpa batse'r
bak kã iaiã e'pa tò iyè'at es.

⁷¹ Skéköl tò iyè'atbak tò ie' tò se' tsatkeraë s'bolökpa ulà a,

ñies wépa éna se' ar suluë esepa kôs yökj.

⁷² Ie' tò itté batse'r me' se' yépa bak kã iaiã e'pa a
tò ie' se' sueraë er siarè wa,
e' kè ska' ie' er ché'wa.

⁷³ Ie' tò iyè' se' yé bak kã iaiã kiè Abraham e' a

⁷⁴ tò se' tsatkeraëitö s'bolökpa ulà a
as se' ser ie' a kè suarta',

⁷⁵ ñies as se' ser batse'r ena yësyesè ie' wöã se' tso'ia
ttsé'ka e' dalewa.

⁷⁶ A ye' bébèla, mik be' de kèchke,
etã be' miraë kewe s'pattök
as se' tò Skéköl kiöwã buaë mik ide etã.

E' kuëkj be' kirdaë Skéköl dör íyi ulitane tsatã, e'
tteköl.

⁷⁷ Israel aleripa a be' tò ttè pakeraë

as ie'pa wā ijcher tō ì sulu wambleke ie'pa tō,
e' olo'yèmi Skèköl tō ie'pa kī itsatkoie.

⁷⁸ Skèköl tō se' suëke er siarè wa,
e' kuëkī ie' tō S'tsatkōkwak patkekebitu se' a datse ká
jai a

olo tã' tajè wës diwö tskir bla'mi es.

⁷⁹ Wépa tso' klöulewā ì sulu ulà a wës s'tso' stui a es,
wépa tso' iduökewatke e' è kīnuk,
esepa wōā ká ñi'weraë ie' tō as itsatkërdak.
Ie'pa wëttsëraitō sene bèrè ie' tã' e' ñalé kī."

Es Zacarías tō iché.

⁸⁰ Juan talane de këchke tã Wiköl Batse'r tso' tajè ie'
a. Ie' sené ká wé kè yi serku' eë dö mik ikéwö de e' kka-
choie Skèköl ttekölíe Israel aleripa a etã.

Jesús kune' (Mateo 1.18-25)

2 Juan kune', e' kéwö ska' tã, Roma wökir kibi kiè
Augusto, e' tō ká kōs tso' ie' ulà a, e' wakpa kiè
shtök ké sërää. ² (Ì dö'r s'kiè tsá kite mik Cirenio dö'r ká
kiè Siria e' wökir e' kéwö ska' tã.) ³ Sulitane kawötã
shkòkne ká wé iyëpa datse eë e' kiè shtök.

⁴ José dö'r David bak Israel blú e' aleri. David kune'
Belén atë Judea eë. Erë José serke Nazaret atë Galilea
eë. E' kuëkī ie' mīā María tã Belén e' kiè shtök. Ie'pa ttè
meuletke ñi a sënawäie, erë kam ie'pa serwã ñita.
María batsö dur. ⁶ Ie'pa tso' Belén, e' dalewa ie' alà
kūrke, e' diwö de. ⁷ Wé s'kapökerö, e' wé a, kè ká
kuneia ie'pa a kapoie. E' kuëkī ie'pa míyal iyiwak wé a
kapökrö. Etã eë ie' alà tsá kune wák wëm, ipatrëwaitö
datsi'tak batsi wa mékãitö iyiwak tioie ese kulé a kã'
skéie.

Skèköl biyöchökwakpa tō ttè buaë ché obeja kkö'nuk- wakpa a

⁸ E' nañewe tsinet Belén obeja kkö'nukwakpa tso' iiji-
wak kkö'nuk. ⁹ E' bet tã Skèköl biyöchökwak de eköl
ie'pa ska' tã Skèköl olo tajè e' olo bunekã ie'pa pamik,
e' yökī ie'pa suane tajè. ¹⁰ Erë Skèköl biyöchökwak tō
iché ie'pa a: "Kè a' suanuk, ttè buaë datse ye' wã a' a, e'
tō pë' ulitane ttsë'weraë buaë. ¹¹ Ì'ñe a' tsatkökwak
kune David ká a, e' dö'r Skèkëpa pairine'bitu idi' wa a'
blúie e'. ¹² A' tō ie' kuëraë parratulewã datsi'tak batsi
wa tër kulé' tso' iyiwak tioie ese a. E' wa a' wã ijcher tō ì
ché ye' tō a' a, e' dö'r mokī."

¹³ E' bet tã Skèköl biyöchökwakpa kī de tajè shütë, e'
tō Skèköl kīkekekã tã ichekerakitö:

¹⁴ "Skèköl tso' ká jai a, e' kīkòkasö!
Ñies wépa a Skèköl er buaë chò as esepa ser bèrè ñi-
tã ká i' kī!"

¹⁵ Mik Skèköl biyöchökwakpa míyalne ká jai a, etã
obeja kkö'nukwakpa tō iché ñi a:

—Mishka Belén, ì ché Skèköl tō se' a, e' wã sauk.

¹⁶ Etã ie'pa míyal bet, tã María ena José kuërakitö, tã
iyëne tō alà àr iyiwak tio kulé a. ¹⁷ Mik ie'pa isué, etã ì
kōs ché Skèköl biyöchökwak tō ie'pa a alà e' kī, e'
pakéne ie'pa tō itso'rak eë e'pa a. ¹⁸ Mik wépa tō, ì ché
obeja kkö'nukwakpa, e' ttsé, etã e'pa kōs tkirulune.

¹⁹ Ttè e' kōs bleke María tō ier a tã ie' iwà bikeitseke è.

²⁰ Etã obeja kkö'nukwakpa míyalne. Ì kōs ttsé ie'pa tō,
sué ie'pa tō, e' kī ie'pa tō Skèköl kīkekarãmi.

Alala Jesús tsémi Skèköl wé a

²¹ Mik alala kī ká de pàköl (8), etã ie'pa itóttola kkuölit
téé tsir tã ikiè mékarakitö Jesús wës Skèköl biyöchök-
wak iyè' María a kam ie' buk lurkã e' yökī es.

²² Mik Jesús kune' e' kī ká de dabom tkëyök (40), etã
María ena José mīā e' batse'uk † wës ttè dalöiëno kit
Moisés tō e' tō iché es. Ie'pa wã ilà mí mè Skèköl a
Skèköl wé atë Jerusalén eë. ²³ Skèköl ttè dalöiëno e' kī
itso' kitule e' tō iché: "Alaköl alà tsá kune wëm, e' kir-
daë batse'r Skèköl a." E' kuëkī ie'pa wã ilà mí mè Skèköl
a. ²⁴ Ñies ie'pa mīā iyiwak muk jchè Skèköl a e'
batse'woie wës Skèköl ttè dalöiëno tō iché es: e' dö'r
dù kiè tórtola, et wë'ñe ena et alaki ö nuböl pupula
böt.

²⁵ E' kéwö ska' tã wëm serke Jerusalén kiè Simeón. Ie'
serke yësyësë wës Skèköl kī ikiane es. Skèköl tō Israel
aleripa tsatkeke e' kéwö paneke ie' tō. Wiköl Batse'r
tso' ie' a, ²⁶ e' tō ie' a iyè: "be' kè blërpawã kam be' tō
wé pairine'bitu idi' wa a' blúie patkeraë Skèköl tō e'
sãu e' yökī." ²⁷ Ie' ittsé Wiköl Batse'r wa tō ie' kawötã
shkòk Skèköl wé a, e' kuëkī ie' mīā demi eë. Eë ñies
José ena María demi. Ie'pa wã ilala Jesús mí wakanewë
wës Moisés ttè dalöiëno tō iché es. ²⁸ Simeón tō alala
kéka ulà a tã Skèköl kīkékãitö tã ichéitö:

²⁹ "A Skèköl, ye' dö'r be' kanè méso,
ì yè' be' tō ye' a, e' wã suéyö.

E' kuëkī ire', ye' duöwãmi bèrè.

³⁰ Sa' tsatkökwak patké be' tō e' wã suéiayö ye' wák
wöbla wa.

³¹ E' patké be' tō ká ulitane wakpa a.

³² Ie' döraë wës ká olo es, pë' kè dö'r judiowak
esepa er ñi'woie as ie'pa éna be' ttè mokijë e' wã ar.
Ñies Israel aleripa dö'r be' icha, e'pa kīkardakã tajè ie'
batamik."

Es Simeón tō iché.

³³ Jesús ché Simeón tō Skèköl a, e' tō Jesús mì ena iyé
tkiwéwã. ³⁴ Ie' tō ikiè Skèköl a as e' er buaë chò ie'pa a
tã ichéitö María dö'r Jesús mì e' a:

—Skèköl ibikeitsbak tō alà i' kuëkī se' Israel aleripa
tajè tsatkërdaë ñies e'pa tajè weirdaë. Ie' tō Skèköl olo
kkacheraë se' a, erë tajè pë' tō ie' waterattsã. ³⁵ E' tō ì
bikeitsekesö e' wã kkacheraë. Be' er a idalërdaë tajè
wës tabè tiëwã be' wák er a es.

³⁶ E' wöshã tã alaköl debitu eköl ie'pa ska' kiè Ana, e'
dö'r Skèköl tteköl. Ie' yé kiè Fanuel, e' dö'r Aser aleri. Ie'
dö'r këkëpalatke. Ie' sene'wã mik iia busi etã. Ie' sene'
wëm e' tã duas kul (7) è tã iwëm blënewã. Ie'
schönewã e' kī duas de dabom paryök kī tkël (84). Ie'
serkeie Skèköl wé a idalöiök ñië nañeë S'yé tã ttè wa
ena batsè wa. Ie' tō wëstela chémi Skèköl a alala Jesús
kuëkī. Ñies ipakéitö tajè Israel aleripa malepa tso' it-
satkë panuk esepa a.

† E' BATSE'UK: E' batse'wë i' e' kè dö'r wës se' bibrilwak e' batse'ü
es awã wa ì wa.

José ena María míyalne Nazaret

³⁹ Mik José ena María e'pa tò ì kōs kanewé wēs Skëköl ttè dalöiëno tò ichè es, etā ie'pa míyalne Nazaret atē Galilea eē, e' dör iwakpa ká. ⁴⁰ Alala talar è, e' tso' buaë, ñies ie' yörke buaë, ikābiketsōke tajē tā Skëköl er buaë chōke ie' a.

Jesús atē Skëköl wé a

⁴¹ Dwas bit tā Jesús mì ena iyé mi'ke Jerusalén Judiwak Yépa Yërulune Egipto e' kēwō tkō'uk. ⁴² Mik Jesús kī duas de dabom eyök kī bök (12), etā ie'pa míyal kawō e' skā tkō'uk wēs ie'pa wöblar es. ⁴³ Mik ikēwō tka, etā ie'pa míyalne iu a, erē Jesús atē Jerusalén, e' kè jchēr imì wā iyé wā. ⁴⁴ Ie'pa tò ibikeitsē tò ie' dami iyamipa tā. Ie'pa shkē ká et tā ie'pa isué tò Jesús kè ku' ie'pa tā. E' kuēkī ie'pa iyulēmi iyamipa dami tajē e'pa shūa. ⁴⁵ Erē ie'pa kè wā ie' kune, e' kuēkī ie'pa míyane Jerusalén iyulökne.

⁴⁶ Ká de böiki es, etā ie'pa tò Jesús kué Skëköl wé a. Ie' tkēr s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa shūa ikittsök ena ichakök. ⁴⁷ Jesús tò iütēke e' ttsé ie'pa kōs tò e'pa wōkrarulune ittök ena isa'uk tò wēs ie' wā íyī jchēr tajē. ⁴⁸ Mik imì ena iyé tò ie' sué eē, etā ie'pa tkinewā. Etā imì tò iché iā:

—A alà, ¿iök be' e' wamblé sa' tā es? ¿Iök be' tò be' yé ena ye' eriwé ekké? Sa' be' yulé tajē.

⁴⁹ Jesús tò ie'pa iüté:

—¿Iök a' ye' yulé tajē? ¿Wēs a' kè wā ijchēr tò a' ye' kueraë ye' Yé u a?

⁵⁰ Erē ì ché ie' tò, e' wā kè ane ie'pa éna.

⁵¹ Etā imíyane ie'pa tā Nazaret tā ie' tò ie'pa ttò iütēke buaë kēkraë. E' kōs bleke imì tò ie' er a. ⁵² Jesús talarke buaë, ñies ie' kī yörke tajē, kābiketsōke buaë, wēr buaë Skëköl wa, ñies s'ditsō wa.

Juan S'wōskuōkwak

(Mateo 3.1-12; Marcos 1.1-8; Juan 1.19-28)

3 Ká et tā Skëköl tté Juan dör Zacarías alà e' tā wé kè yi sērku' eē ipatkoie ittè pakök. E' kēwō ska' tā wēm kiè Tiberio e' dör Roma wōkir kibi. Ie' tkēnekā ká e' wōkirie, e' kī duas de dabom eyök kī skēl (15). Ie' dik-ia ká tsitsirpa wōkirpa tso'. E'pa kiè dör i' es: Poncio Pilato dör Judea wōkir, Herodes dör Galilea wōkir, e' èl kiè Felipe e' dör Iturea ena Traconítide e' wōkir ena Lisianas dör Abilinia wōkir. E' kēwō ska' tā Anás ena Caifás e'pa dör judiwak sacerdotēpa wōkirpa. E' kēwō ska' tā Skëköl tté Juan tā ká sir poë wé kè yi sērku' eē. ³ Etā Juan míā di' kiè Jordán kkōmik pē' sērke eē, e'pa a Skëköl ttè pakök. Ie' tò iché ie'pa a: "A' er mane'ú Skëköl a as a' nu' olo'yōitō a' kī tā a' e' wōskuōlor iwā kkachoie." ⁴ Isaías dör Skëköl tteköl e' tò Juan tté kit ká iaiāē Skëköl yēkkuō kī, e' tò iché:

"Ká sir poë wé kè yi sērku', eē yile ttōraë aneule, e' tò icheraë:

'A' er mane'ú Skëköl datse e' yōkī, e' dör wēs ñalā yuēsō yēsēsē ie' yōkī es.

⁵ Kāblē kōs kawōtā wā ièkā sēraa, ñies kabata ena kakuō kōs kawōtā wē ñikkēē, ñalā shkūlī'shkūlī', e' kōs kawōtā yēttsā yēsēsē, ñies ñalā suluē, e' kōs kawōtā paiklēttsā buaë.

⁶ Skëköl tò s'tsātke, e' sueraë sulitane tò.' "† Es Isaías iyē'.

⁷ Pē' debitū tajē Juan ska' as ie' tò ie'pa wōskuō tā ie' tò ie'pa a iché: "¡A' dör s'kītō'ukwakpa suluē wēs tkabè es! ¿Yi tò a' a' iché tò a' tkōmishkar Skëköl tò a' we'iker-aë siarè e' ulà a? ⁸ A' sēnū yēsēsē, e' wa iwērmīwā tò mokī a' er mane'wētke Skëköl a. Kè a' tò ibikeitsök tò a' dör Abraham aleripa e' è kuēkī Skëköl kè tò a' we'ikepa. Ye' tò a' a' iché tò Skëköl kī ikiane, e' tā ie' tò ák ikkē yuēmi Abraham aleripaie. ⁹ Ie' dör wēs kal bikōkwak es. Ie' tso'tke kal ulitane kè wōrtā' ese kōs bikōkōk ña'wēwa bö' a."

¹⁰ Etā ie'pa tò Juan a ichaké:

—¿E'ma ì wēmi sa' tò?

¹¹ Ie' tò ie'pa iüté:

—Yi wā datsi' tso' böt, e' etka mú wé kè wā itā' ese a. Es ñies yi wā chké tso', ese tò chké kakmú wé kè wā itā' ese a.

¹² Inuköl shtōkwakpa Roma wōkirpa a, e'pa wēlepa debitū Juan ska' as ie' tò ie'pa wōskuō, ie'pa tò ie' a ichaké:

—A' s'wöbla'ukwak, ¿ì wēmi sa' tò?

¹³ Ie' tò ie'pa iüté:

—Kè a' tò inuköl shtök kōs ikawōtā shtè e' tsatā.

¹⁴ Ñies ñippōkwakpa wēlepa ie' a ichaké:

—Ñe' tā ¿ì wēmi sa' tò?

Ie' tò ie'pa iüté:

—Kè a' s'pauñuk inuköl yottsāie. Kè a' kachök s'ña'wōie. Kōs a' patōrke, ekké è klō'ú, tā a' ttsē'nú buaë iwa.

¹⁵ Wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' datske bet, e' wa panuk sulitane tso'. E' kuēkī ie'pa tso' ibikeitsök tò isalema Juan dör e'. ¹⁶ Erē Juan tò iché ie'pa ulitane a: "Mokī ye' a' wōskueke di' wa. Erē ye' itōkī idatse eköl, e' tò a' ierawā Wiköl Batse'r a ena bö' a. Ie' dör kēkēpa tajē ye' tsatā, e' kuēkī ie' klōkkuō kicha è kè wōtsē-nanuk ye' siarla e' a. ¹⁷ Ie' tò se' wōpperaë wēs iyiwō wōppè es. Ibwā'bwā bleraëitō idichakuō a, erē isulusi uyerawāitō bö' kè wōittā'wā e' a."

¹⁸ Es Juan ie'pa patté ttè ese wa tajē. Es ie' tò S'tsātökōkwak ttè buaë e' pakeke ie'pa a. ¹⁹ Ñies Juan tò Herodes dör Judea wōkir, e' uñé. Herodes sērke ie' wák èl e' alaköl kiè Herodías e' tā. Ñies ie' tò ì sulu skā wamblé tajē. E' kuēkī Juan ie' uñé. ²⁰ Herodes tò ì sulu wamblé tajē, erē e' kīje tā ie' tò Juan wōtōkwā patké s'wōto wé a.

Jesús wōsune

(Mateo 3.13-17; Marcos 1.9-11)

²¹ Mik Juan bak sulitane wōskuōk, etā ñies ie' tò Jesús wōskué. Mik Jesús tso'ia' ttök S'yé tā, e' dalewa ká jai kkōbunane ²² tā Wiköl Batse'r de ie' kī wēr nuböl sù. Etā ttò ttsēne ká jai a, e' tò iché:

† Isaías 40.3-5

—Be' dör ye' alà dalër tajë ye' éna, e' wër ye' wa buaë shütë.

Jesús yépa bak e'pa kiè
(Mateo 1.1-17)

²³ Mik Jesús kī duas de dabom mañayök (30) ulatök, etä ie' tö Skëköl ttè pakémitke. Ie'pa tö ibikeitsé tö ie' dör José alà. José dör Elí alà †, ²⁴ e' dör Matat alà, e' dör Leví alà, e' dör Melquí alà, e' dör Janai alà, e' dör José alà, ²⁵ e' dör Matatías alà, e' dör Amós alà, e' dör Nahúm alà, e' dör Eslí alà, e' dör Nagai alà, ²⁶ e' dör Máhat alà, e' dör Matatías alà, e' dör Semeí alà, e' dör Josec alà, e' dör Judá alà, ²⁷ e' dör Johanán alà, e' dör Resá alà, e' dör Zorobabel alà, e' dör Salatiel alà, e' dör Nerí alà, ²⁸ e' dör Melquí alà, e' dör Adi alà, e' dör Cosam alà, e' dör Elmadam alà, e' dör Er alà, ²⁹ e' dör Josué alà. e' dör Eliézer alà, e' dör Jorim alà, e' dör Matat alà, ³⁰ e' dör Leví alà, e' dör Simeón alà, e' dör Judá alà, e' dör José alà, e' dör Jonam alà, e' dör Eli-aquim alà, ³¹ e' dör Melea alà, e' dör Mená alà, e' dör Matatá alà, e' dör Natán alà, ³² e' dör David alà, e' dör Jesé alà, e' dör Obed alà, e' dör Booz alà, e' dör Sélah alà, e' dör Nahasón alà, ³³ e' dör Aminadab alà, e' dör Admín alà, e' dör Arni alà, e' dör Esrom alà, e' dör Fares alà, e' dör Judá alà, ³⁴ e' dör Jacob alà, e' dör Isaac alà, e' dör Abraham alà, e' dör Térah alà, e' dör Nahor alà, ³⁵ e' dör Serug alà, e' dör Ragau alà, e' dör Péleg alà, e' dör Heber alà, e' dör Sélah alà, ³⁶ e' dör Cainán alà, e' dör Arfaxad alà, e' dör Sem alà, e' dör Noé alà, e' dör Lámeç alà, ³⁷ e' dör Musalén alà, e' dör Enoc alà, e' dör Jéred alà, e' dör Mahalalel alà, e' dör Cainán alà, ³⁸ e' dör Enós alà, e' dör Set alà, e' dör Adán alà. Adán dör Skëköl alà.

Bé tö Jesús erkiöwé
(Mateo 4.1-11; Marcos 1.12-13)

4 Jesús tso' Jordán di' kkömik, ie' a tajë Wiköl Batse'r tso'. E' tö ie' tsémi ká sir poë wé kè yi serku' eë. ² Eë ie' sené döká ká dabom tkéyök (40), e' dalewa bé tso' ie' erkiöyuk ì sulu wamblök. E' kéwö kōs tã ie' kè chkane yës, e' ukuökí tã ie' dué bli wã. ³ Etã bé tö ie' a iché:

—Be' dör Skëköl Alà, e' ma ichó ák sę a tö iyönú chkeie.

⁴ Jesús tö iüté:

—Skëköl yëkkuö tö iché: “Kè se' senuk chkè è mik.” ††

⁵ E' ukuökí tã bé tö ie' tsémi kabata kãkķë a, tã eë kã kōs wës kã tköke ekkë kkachéitö iã bet. ⁶ Ie' tö iché iã:

—Kã kōs suëbò e' meule ye' ulà a, e' kuëkí yi a ye' é-na imak, ese a ye' imeke. Ye' be' yuëmi kã kōs e' blúie. Nies iyi buaë tso', inuköl tso', ì tso' kã ulitane kī, e' kōs wákie be' yuëmi ye' tö. ⁷ Be' e' tkéwã kuchëwö kī ye' wörkí ye' dalöiök, e' tã e' kōs dōraë be' ulà a.

⁸ Erë Jesús ie' iüté:

—Skëköl yëkkuö tö iché: 'Skëköl dör a' Këköl, e' è dalöiö; ie' è a' senu.' † E' kuëkí be' e' skóttsa ye' yöki bánet.

⁹ E' ukuökí tã bé wã imítsēr Jerusalén tã iduékãitö Skëköl wé e' bata kī kãkķë tã ichéitö iã:

—Skëköl yëkkuö tö iché:

'Skëköl tö ibiyöchökwakpa patkeraë be' kk'ö-nuk be' tsãtkök.

Ie'pa be' kl'öwërakã iulà a as be' kl'ò kè tërwa ák kī. ††

Es Skëköl yëkkuö tö iché, e' kuëkí be' dör Skëköl Alà, e' ma be' e' ppöömi döttsa jski.

¹² Erë Jesús iüté:

—Nies Skëköl yëkkuö tö iché: 'A' kè kawö tã' a' Këköl wötsiriuk.' ††

¹³ Mik bé kè wã ì skã kune Jesús erkiöwoie, etã ie' iméat dö iëttökicha.

Jesús dene Galilea
(Mateo 4.12-17; Marcos 1.14-15)

¹⁴ Jesús mineã dene Galilea. Këkraë Wiköl Batse'r diché tso' ie' a tajë. Ie' tté bunekã kã e' kōs a. ¹⁵ Ju-diowak ñi dapa'wō wé kōs tso', e' a ie' tö s'wöbla'wëke Skëköl ttè wa tã sulitane tö ie' kīkekekã buaë.

Nazaret wakpa tö Jesús uyéttsa ikã kī
(Mateo 13.53-58; Marcos 6.1-6)

¹⁶ Jesús demine Nazaret wé ie' talane eë. Mik ju-diowak eno diwö de, etã ie' dewã ie'pa ñi dapa'wō wé a wës ie' wöblane es. Etã eë ie' e' duésēr Skëköl yëkkuö aritsök ie'pa tso' eë, e'pa kukua. ¹⁷ Yëkkuö kit Skëköl tteköl kiè Isaías e' tö, e' mé ie'pa tö ie' a suë. Ie' ishüp-pée tã ikuëitö wé Skëköl kanè méso bua'iewã e' tté tso' kitule eë. E' tö iché i' es:

¹⁸ “Skëköl Wiköl tö ye' pairi'bitü idi' wa ttè buaë pakoie s'siãrëpa a,

e' kuëkí ie' tso' ye' a.

Ie' tö ye' patkë'bitü ichök s'tso' klöulewã ì sulu ulà a esepa a tö 'a' yërdattsa.'

Ie' tö ye' patkë'bitü wépa wöbla kè wawër esepa wöbla bua'ukne.

Ie' tö ye' patkë'bitü wépa weirke siãrë s'sulusipa ulà a, esepa tsãtkök.

¹⁹ Ie' tö ye' patkë'bitü ipakök sulitane a tö Skëköl er buaë chöke se' a, e' kéwö detke.” †††

²⁰ E' ukuökí tã Jesús tö yëkkuö wötrëwane mé ju-diowak ñi dapa'wō wé e' kīmukwak a, tã ie' tkésēr iwã pakök. Kōs s'daparke eë e'pa tö ie' suëwã krereë. ²¹ Etã ie' tö iché ie'pa a:

—Skëköl yëkkuö aritsé ye' tö ñe', e' wã tka i' tã.

²² Ie'pa ulitane tö ichéke ie' dör pë' buaë. Nies tté bua'buä chekeitö, e' tö sulitane tkiwëwã. Ie'pa tö iché ñi a:

—A'kã, zie' kè dör José alà?

²³ Ie' tö iüté:

—Ye' wã ijcher buaë a' tö ye' cheraë ttè i' wa: 'A s'kapeyökwak, be' wák e' bua'üne.' Nies a' tö ye' a

† Kiè ikkëpa kōs dör wëpa è kiè. †† Deuteronomio 8.3

‡ Deuteronomio 6.13 †† Salmo 91.11-12 †† Deuteronomio 6.16 ††† Isaías 61.1-2

icherae: 'Sa' ittsé tö ì kè or yi a ese wé tajë be' tö Cafarnaúm, ese ú ñies íe be' wák ká a.'

²⁴ Ie' tö ikí ché ie'pa a:

—Mokí ye' a' a ichè tö Skëköl ttekölpa kôs kè dalöier-ta' iwakpa ká kí. ²⁵ Mokí ye' a' a ichè tö mik Skëköl tteköl kiè Elías bak, etá kalí kè yène yès döká duas mañal kí shaböts ta' bli bak poë Israel. E' kèwö ska' ta' alakölpa schópa tso' tajë Israel, ²⁶ erè Skëköl kè wá Elías patkéne ie'pa ska' ikimukrak. Ie' tö Elías patké alaköl dör schó eköl serke Sarepta, ká e' atë tsinet Sidón, e' kímuk. ²⁷ Es ñies mik Skëköl tteköl kiè Eliseo e' bak, e' kèwö ska' ta' lepra tö s'teke tajë Israel. Erè ie'pa kôs kè buaone. Wëm kiè Naamán dör ká kiè Siria e' wak, e' è buaone Eliseo tö Skëköl batamik.

²⁸ Mik ie'pa tö tté e' ttsé, etá ie'pa kôs tso' judiowak ñi dapa'wo wé a, e'pa uluneká tajë ie' kí. ²⁹ Ie'pa iëneká ie' kí ta' iuyétsarakitö ká e' a bánet. Ká e' tso' kábata kákké e' kí, ie'pa wá ie' mitsér dò kátte kákké e' kkömik batrèemi as iduöwá. ³⁰ Erè ie' tkami ie'pa shuá ta' imía.

Wëm eköl a aknama tso' e' bua'wéne Jesús tö

(Marcos 1.21-28)

³¹ Jesús míá Cafarnaúm, ká e' atë Galilea. Eno diwö bit ekké ta' ie' tö s'wöbla'wéke judiowak ñi dapa'wo wé a. ³² Ie' tö s'wöbla'wéke tté mokí diché ta' tajë ese wa, e' kuëkí ie'pa tkinewá.

³³ Ká et ta' ie'pa ñi dapa'wo wé a wëm dur eköl e' a aknama ö wimblu sulusi tso', ie' tö iché aneule:

³⁴ —A Jesús Nazaret wak, sa' múat bèrè. ¿Íie be' tso' sa' tsiriuk? ¿Be' debity sa' eukwa? Ye' wá be' suule. Ye' wá ijcher tö yi be' dör. Be' dör batse'r patké'bitü Skëköl tö e'.

³⁵ Jesús tö aknama e' uñé:

—¡Be' siwá'blówá, be' e' yótsá wëm sè a!

Etá aknama tö wëm e' éró iskí sulitane wörkí, ta' ie' e' yétsá íá kè wá wës wëm one. ³⁶ Sulitane tkinewá iwe-blök ta' iñi chakérak:

—¿Ttè wése dör ñe'? Ttè diché ta' tajë e' wa wëm wí wimblupa sulusi ké e' yótsá ta' ie' yélur je'.

³⁷ Etá Jesús tté buneká tajë ká e' kôs a.

Jesús tö Simón yák bua'wéne

(Mateo 8.14-15; Marcos 1.29-31)

³⁸ Jesús e' yétsá judiowak ñi dapa'wo wé a ta' imía Simón u a. Eë Simón yák kiri'wéke duè dalölö tö tajë. Ie'pa kköché Jesús a tö ibua'üne. ³⁹ Etá Jesús e' wöéwa ie' kí ta' duè dalölö uñéitö ta' ibuanene. E' bet ta' ie' e' kéká ta' ilè yulémiitö ie'pa a ñè.

Jesús tö s'kirirke tajë esepa bua'wéne

(Mateo 8.16-17; Marcos 1.32-34)

⁴⁰ Diwö mi'kewatke ta' tajë pé' wá iyamipa kiri'wéke duè tsákië tö, esepa debity tajë Jesús ska'. Ie' ulá méka ie'pa kirirke kôs kí eköl eköl, ta' es ie' tö ibua'wënerak sèraa. ⁴¹ Ñies e' shuá tajë s'tso' tteke aknamapa tö. Mik ie' tö ie'pa bua'wéne, etá aknama e' yélur ie'pa a ta' aknamapa tö iché ie' a aneule:

—¡Be' dör Skëköl Alà chök!e!

Erè ie' tö ie'pa uñé. Ie'pa wá ijcher tö ie' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. E' kuëkí kè ie' wá ie'pa kàne ttök.

Jesús tö Skëköl tté paké judiowak ñi dapa'wo wé kôs a

(Marcos 1.35-39)

⁴² Bule es ká ñine ta' Jesús e' yétsá míá bánet wé kè yi ku' ese ska'. Erè ie'pa tö ie' yulé. Mik ie'pa tö ikué, etá ie'pa tö ima'wé wöklö'wé as kè imi'. ⁴³ Erè ie' tö ie'pa iüté:

—¡Blúie Skëköl tso' e' tté buaë pakök ye' kawötá ñies judiowak serke ká malepa a esepa a, eseiye ye' patkéne'bitü.

⁴⁴ E' kuëkí ie' míá tté pakök judiowak ñi dapa'wo wé tso' tajë Judea e' a.

Jesús tö wa nima klöne tajë

(Mateo 4.18-22; Marcos 1.16-20)

5 Etökicha ta' Jesús dur s'wöbla'uk batsöri kiè Gensaret e' kkömik (batsöri e' kiè ñies Galilea). Tajë pé' dapane ie' ska' Skëköl tté pakekeitö e' kíttsök, e' kè wa ie' shkoia. ² Nima klö'ukwakpa dene tso' ikla' skuök, e'pa kanò àr bötö, e' sué Jesús tö. ³ Ta' ie' e' iéka kanò etö a, e' dör Simón kanò. Ie' tö ikié Simón a: "Be' we'ikèyö, kanò patkómi bére wöwíj." Ie' e' tkéser kanò a ta' ie'pa wöbla'wéitö. ⁴ Mik ie' s'wöbla'wé one, etá ie' tö iché Simón a:

—Kanò patkóumi di' shuá ta' a' tö kla' uyómi nima klö'woie.

⁵ Simón tö ie' iüté:

—A s'wöbla'ukwak, nañeë sa' ima'wé, erè kè sa' wá iwà klöne yès. Erè be' ttö wa ye' tö kla' uyekene.

⁶ Mik ie'pa tö ikla' uyémi ta' iwà klö'wérakitö tajë, e' tö kla' batseeketke. ⁷ Ta' iulà kkaché iyamipa tso' kanò etö a e'pa a tö a' shkó sa' kímuk. Iyamipa debity ie'pa kímuk ta' kanò bötö wá iérakitö chië, tsir etá kanò wö-turkewatke di' a. ⁸ Mik e' sué Simón Pedro tö, etá ie' e' tkéwa kuchë kí Jesús klö ska' ta' ichéitö ía:

—¡A Skëképa, ye' dör pé' sulusi, be' e' skótsá ye' yök-í!

⁹ Nima klöne tajë, e' tö Simón Pedro ena iyamipa kôs tso' ie' ta', e'pa tkiwéwá tajë, e' kuëkí ie' tö iché es.

¹⁰ Ñies Santiago ena Juan dör Zebedeo ala'r e'pa tkirulune. Ie'pa kanéblöke Simón ta' nima klö'uk. Etá Jesús tö iché Simón a:

—Kè be' suanuk. Be' kè tö nima klö'wepaia. I' tami be' wá s'ditsö bityraë ye' ska'.

¹¹ Etá ie'pa tö kanò ikléka, ta' íyi kôs tuléat ie'pa tö eë ta' imíyal Jesús ta'.

Wëm eköl kiri'weke lepra tō e' bua'wéne Jesús tō

(Mateo 8.1-4; Marcos 1.40-45)

¹² Etökicha tã Jesús tso' Judea ké et a. Etã eë wëm debitu eköl kiri'weke lepra † tō. Mik ie' tō Jesús sué, etã ie' wöewa dò ìskì tã ikköché tajë Jesús a:

—A kékëpa, be' kî ikiane, e' tã be' a ye' buarmine as ye' batse'rne.

¹³ Jesús tō ikéwã ulà wa tã ichéitō iã:

—Tó, ye' kî ikiane. Be' dene batse'r.

E' wöshã tã ie' buanene, kè kî lepra ku'ia. ¹⁴ Etã Jesús tō ie' a iché:

—Kè ichar yi a. Be' yú e' kkachök sacerdote a. Ì muk Moisés tō a' ka' e' batse'woie, ese tsúmi mè Skököl a ie'pa a ikkachoie.

¹⁵ Erë Jesús ttë tînekã tajë shütë. Tajë pë' döke ie' ska' ie' ttë kîttök, ñies as ie' tō ie'pa bua'üne. ¹⁶ Erë tajë ie' mi'ke bánet ttök S'yé tã wé kè yi ku' ese ska'.

Jesús tō wëm eköl kraulewã e' bua'wéne

(Mateo 9.1-8; Marcos 2.1-12)

¹⁷ Etökicha tã Jesús tso' s'wöbla'uk tã eë fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa tulur Jesús tso' s'wöbla'uk e' kîttök. Ie'pa datse kã kos tso' Galilea ñies Judea ena Jerusalén. Jesús wã Skököl diché tso' s'kirirke ese bua'wone. ¹⁸ Etã wëpa wëlepa debitu e'pa wã wëm kraulewã debitu eköl kã'la kî. Ie'pa éna iduë tsakmi u shuã wé Jesús dur eë as ie' tō ibua'üne. ¹⁹ Erë tajë s'tso', e' kuëkî ie'pa kè a itkömi wës u shuã. E' kuëkî ie'pa mîkã u bata kî †† tō u jchéé tã iduë émirakitō énaë döttsã ìskì wé Jesús dur pë' tso' tajë e' shuã eë. ²⁰ Mik Jesús tō isué tō mokî ie'pa erblé ie' mik, etã ie' tō iché wëm kirirke e' a:

—A yami, ì sulu kos wamblébö, e' nuí olone be' kî.

²¹ Etã s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa tō ibikeitsè: “¿Ìma wëm wí erbikò tō ie' dör yi e' tō Skököl ché suluë es? Skököl è a se' nuí olo'yarmi.”

²² Erë ì bikeitsök ie'pa tso' e' suéwã Jesús tō bet. E' kuëkî ie' tō ie'pa a ichaké:

—¿Ì kuëkî a' ibikeitseke es? ²³ Ye' tō wëm i' bua'wëmine as ishköne, e' tã zwes a' tō iklö'wëmi tō ye' kè a inuí oloyanuk ikî? ²⁴ Ye' dör S'ditsö Alà, sú e' tō a' a ikkachè tō ye' wã kawö tã' kã i' a nuí olo'yoie.

Etã ie' tō iché wëm kraulewã e' a:

—Be' e' kókã, be' kã'la kókã tã be' yúne u a.

²⁵ E' wöshã tã ie' e' kékã sulitane wörkî tã kã'la a ie' debitu, e' kékãitō tã imiãne iu a Skököl kîkekaramiitō tajë. ²⁶ Ie'pa wökrarlune iweblök tã Skököl kîkékarak-itō tajë. Ie'pa suane tã ichéitörak:

—Ì sué se' tō i'ñe, e' kè sùule se' wã yës.

† LEpra: E' dör duë s'méwöie ese. Judiowak tō iklö'wé tō duë e' tō yi tteke ese dör ñá. Esepa batsekettsã bánet kè a kawö tã' senuk pë' malëpa shuã. Ñies ie'pa kè a kawö tã' shkowã Skököl wé a. †† u BATA Kî: Ie'pa u kè dör wës se' bibririwak u es. Ie'pa u tsãbata dör kkueie klökata tã'.

Jesús tō Leví kié ittökataie

(Mateo 9.9-13; Marcos 2.13-17)

²⁷ E' ukuökî tã Jesús miã, e' tō wëm sué eköl kié Leví, e' dör inuköl shtökwak Roma wökirpa a. Ie' tkër ikaneblöke e' wé a. Tã Jesús tō ie' a iché:

—Be' shkó ye' tã ye' ttökataie.

²⁸ Etã Leví e' kékã tō ì kos méat tã imiã Jesús tã.

²⁹ E' tsálij tã Leví tō ikéwö tkö'wé buaë chké wa di'yé wa Jesús dalöioie. Inuköl shtökwakpa de tajë. Ñies pë' kuã'kîpa de, e'pa tulur chkök Jesús ena ittökataie tã.

³⁰ Mik fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa tō isué, etã ie'pa tō ichémi Jesús ttökataie a:

—¿Íók a' chköke di' yöke inuköl shtökwakpa tã ena pë' sulusipa malepa tã?

³¹ Jesús tō ie'pa iüté:

—Wépa kè kirirku' esepa kè kî s'kapeyökwak kiane. Erë wépa kirirke esepa kî s'kapeyökwak kiane. ³² Ye' kè dë'bitü wépa e' bikeitsö tō iserke yësyësè esepa kiök. Ye' dë'bitü pë' sulusipa kiök as ie'pa er mane'ü.

Ì kuëkî Jesús ttökataie kè batsötã

(Mateo 9.14-17; Marcos 2.18-22)

³³ Judiopa wökirpa wëlepa tō iché Jesús a:

—Juan S'wöskuökwak ttökataie batsöke tajë, ttöke S'yé tã tajë, wës fariseowakpa klépa tō iwëke es, erë be' ichapa chköke ena di'yöke kekraë kè batsötã'.

³⁴ Jesús tō ie'pa iüté:

—Mik s'kiule ulabatsè kéwö tkö'uk tã zwes ie'pa batsömi wëm ulabatske ese tso'ia ie'pa tã e' dalewa? ³⁵ Erë ikéwö döraë etã ie' mi'datsër ie'pa yöki. E' je' tã ie'pa batsöraë.

³⁶ Ñies Jesús tō ie'pa wöbla'wé tō judiowak ttë këchke e' kè shütürpakã ie' ttë pa'älj tã. E' kleéitō ttë i' wa:

—Kè yi tō datsi' pa'älj tak teepa batsëwã datsi' këchke wöyowajie. Iwésö es, e' tã e' tō datsi' pa'älj we'ikéwa, ñies itak pa'älj kè mène buaë datsi' këchke kî. ³⁷ Ñies vino pa'älj kè tãrtã'kã iyiwak kkuölit yöule ibloie ese këchke a. Itékasö es, e' tã mik ibacha'nebitü, etã ikkuölit këchke jchëemiitö. Es vino ena ikkuölit weirwami éme. ³⁸ E' kuëkî vino pa'älj tekekã ikkuölit pa'älj a. ³⁹ Yi tō vino bacha'bacha yeke, ese tō ibikeitseke tō e' ya' bua' vino pa'älj tsatã. E' kuëkî ie' kè éna vino pa'älj yakia. Es ñies a' tō ibikeitseke tō ye' ttë pa'älj e' kè dör buaë.

Jesús ttökataie tō trigo wöikléé eno diwö a

(Mateo 12.1-8; Marcos 2.23-28)

6 Etökicha tã eno diwö a Jesús dami trigo shuã tã ittökataie tō trigo wöiklérami tã iwösiéitö irikirik ulà wa tã ikatéramirakitö. ² Etã fariseowakpa wëlepa tō ie'pa a ichaké:

—¿Ì kuëkî a' tso' i' kè kéwö tã' wé eno diwö a ese uk?

³ Jesús tō ie'pa iüté:

—Ì o' David tō kã iaiaë z'e' kè aritsule a' wã Skököl yëkkuö kî? Etökicha tã ie' ena iklépa dué bli wã. ⁴ Ie' dë'wã Skököl wé a tã pan meule Skököl a e' klö'wéitö ñéitö. Ñies ie' tō iblaté iklépa a tã inérakitö. Sacer-

dotepa è a pan e' kèwö tã ñè. Erè a' éna iane tö ì o' David tö ñe' kè dör suluë Skèköl wöa.

⁵ Ñies Jesús tö iché ie'pa a:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' wã kãwö tã' ichoie tö ì dör buaë ö ì dör suluë wë ño diwö a.

Wëm eköl ulà siulewã e' bua'wéne Jesús tö

(Mateo 12.9-14; Marcos 3.1-6)

⁶ Ño diwö skà tã Jesús dewã judiowak ñi dapa'wö wé a tã eë ie' tö s'wöbla'wémitke. Tã eë wëm detkër eköl e' ulà bua'kka siulewã. ⁷ S'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa éna ie' kkatãk ilè kã, e' kuëkã ie'pa tso' ie' weblök tö wëm ñe' bua'wëmineitö ño diwö a. ⁸ Erè ì bikeitseke ie'pa tö, e' suéwã ie' tö, e' kuëkã ie' tö iché wëm ulà siulewã e' a:

—Be' e' kókã tã be' e' duóser ië sulitane wöshãë.

Etã wëm e' duóser. ⁹ Jesús tö iché ie'pa a:

—A' chakèyö: ¿I kèwö tã' se' a wë ño diwö a: ì buaë ö ì suluë? ¿S'tsatkök ö s'ttökwa?

¹⁰ E' ukuökã tã ie' tö ie'pa ulitane weblé e' pamik tã ichéitö wëm ulà siulewã e' a:

—Be' ulà shulöö.

Tã ie' tö iwé es etã iulà buanene. ¹¹ E' tö ie'pa uluwékã tajë, tã ñi chakérak, ¿wes se' tö Jesús wëmi?

Jesús tö ittekölpa tsá dabom eyök kí böi e'pa shushtë

(Mateo 10.1-4; Marcos 3.13-19)

¹² E' kèwö ska' tã Jesús miã kabata a ttök S'yé tã, eë ie' tté ie' tã nañeë. ¹³ Mik kã ñine, etã ie' tö ittökãtapa kié dapa'wé ie' tã. E' shüã ie' tö wëpa shushtë dabom eyök kí böi (12), e'pa kiéitö ittekölpa tsá. ¹⁴ Ie'pa kié i' es: Simón, e' kié mékã Jesús tö Pedro; Andrés dör Simón ël, Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé, ¹⁵ Mateo, Tomás, Santiago dör Alfeo alà, Simón kine Celote, ¹⁶ Judas dör Santiago alà ena Judas Iscariote tö Jesús wömekettsã ibolökpa a e'.

Jesús tö s'wöbla'wé ñies s'buawéne

(Mateo 4.23-25)

¹⁷ Jesús biteatkene kabata a ittekölpa tsá e'pa tã, e' e' wöklö'wé kãkkue kã. Eë iklépa tso' tajë ie' panuk. Ñies pè' datse Judea ena Jerusalén, esepa de tajë. Ñies pè' de tajë datse Tiro ena Sidón. Kã böt e' atë dayë kkömik. ¹⁸ Ie'pa ekkëpa kôs debitu Jesús tö s'wöbla'wëke e' kãttök ñies as ikirirkerak e' bua'üneitö. Ñies wëpa tteke wimblupa sulusi tö esepa bua'wéitö. ¹⁹ Tajë diché tso' ie' a e' wa s'kirirke kôs e' buanene, e' kuëkã sulitane éna ie' kakwã.

Ì wër buaë Skèköl wa

(Mateo 5.1-12)

²⁰ Jesús tö ittökãtapa weblé tã ichéitö ie'pa a:

“A' wëpa dör siarë kè wã ì tã' tajë, esepa tso' ì blúie Skèköl tso' e' a, e' kuëkã ayëcha buaë a'.

²¹ “A' wëpa tteke bli tö kã i' a, esepa ttsë'rdaë dò wë', e' kuëkã ayëcha buaë a'.

“A' wëpa iuke kã i' a, esepa jañurane buaë, e' kuëkã ayëcha buaë a'.

²² “Ayëcha buaë mik pè' éna a' ar suluë, a' wateke, a' cheke suluë, a' cheke tö a' dör pè' sulusipa ye' dör S'ditsö Alà e' tté kuëkã. ²³ Mik e' tköke a' tã, etã kè a' eri-anuk. E' skéie a' ttsë'nú buaë. Aishkuö tã kã jai a ì buaë merdaë a' a' iskéie e' kuëkã a' ttsë'nú kaneë. Kè a' éna ichökwa tö kã iaiãë ie'pa yépa bak Skèköl ttekölpa we'ikök es.

²⁴ “Erè wëstela ina a' wã iyi tso' tajë kã i' a esepa tã, e' ukuökã tã kè ì skà tã'ia a' ttsë'woie buaë.

²⁵ “Wëstela ina a' wã iyi tso' tajë ñe' wë' i'ñe tã esepa tã, e' ukuökã tã a' tterane bli tö.

“Wëstela ina a' jañuke buaë kã i' a e'pa tã, e' ukuökã tã a' eriardaë, iuraë siarë.

²⁶ “Wëstela ina a' tã mik sulitane tö a' kãkékã, es ie'pa yépa bak kã iaiãë e'pa tö kachökwaqpa e' chö tö ie'pa dör Skèköl ttekölpa, e'pa kãka'kã.

S'bolökpa ché Jesús tö

(Mateo 5.38-48; 7.12)

²⁷ “Erè a' tso' ye' tté kãttök, esepa a' ye' tö iché: a' bolökpa dalëritsó. Wëpa éna sulu a' ar, esepa a ì buaë ú. ²⁸ Wëpa alibchöke a' kã, esepa a' er buaë chö. Wëpa tö a' cheke suluë esepa kã ikió S'yé a' tö ikimú. ²⁹ Yi tö a' ppé a' aswö kã, e' tã a' aswö etta mú ia ppé. Yi tö a' paio kãkké tsémi, e' tã ñies a' paio mú ia. ³⁰ Yi tö ilè kak kié a' a, e' tã imú ia. Yi wã a' iyi mitsër, e' tã kè a' tö ikiökneia. ³¹ A' senú s'malepa tã wes a' kã ikiane tö ie'pa ser a' tã es.

³² “Wëpa tö a' dalëritseke, esepa è ské dalëritseke a' tö, e' tã z'e' kã Skèköl tö wëstela chëmi a' a? ¡Au! Ñies pè' sulusipa tö wëpa tö ie'pa dalëritseke, esepa ské dalëritseke. ³³ Wëpa tö ì buaë wëke a' a, esepa è a' a' tö iské wëke buaë, e' tã z'e' kã Skèköl tö a' kãkékãmi? ¡Au! Ñies pè' sulusipa tö iweke es. ³⁴ A' tö iyi peiteke, wëpa klö'wé a' tö ì meraneitö, esepa è a, e' tã z'e' kã Skèköl tö a' kãkékãmi? ¡Au! Ñies pè' sulusipa tö iyi peiteke ñi a, mik ie'pa tö iklö'wé tö imerdane etã. ³⁵ A' bolökpa dalëritsó. Ì buaë ú ie'pa a, iyi peitö ie'pa a, kè iské panane. A' tö iweke es, e' tã Skèköl tö a' a' iské merane buaë. Ie' er buaë chöke s'sulusipa a' ena wëpa kè tö wëstela chetã ie' a esepa a. A' tö iweke es, e' tã a' tö ikkcheraë tö mokjé a' dör ie' dör iyi ulitane tsatã, e' ala'r. ³⁶ S'malepa saú er siarë wa wes S'yé tö a' suëke er siarë wa es.

Kè se' kàne s'kichatök

(Mateo 7.1-5)

³⁷ “Kè a' s'kichatök, e' tã Skèköl kè tö a' kichatepa. Kè a' ichök yi a' tö Skèköl mú tö be' tsaiò, e' tã Skèköl kè tö a' tsaiëpa. Ì sulu kôs wamblé ie'pa tö a' kã, ese nuí olo'yó ie'pa kã, e' tã a' nuí olo'yeraë Skèköl tö a' kã.

³⁸ Kôs a' tö ì mé s'malepa a, ekké a' a' imerdane. E' kuëkã iyi kãkmú s'malepa a, etã iské merane Skèköl tö a' a. Erè ie' tö imerane a' a' tajë wes dakö'ukuö wà ièsö chié wötiqule buaë ikí wà iè dökã ikkò a' katötöë tsá tkënettãmitke es.”

³⁹ Ñies Jesús tö tté kleé ie'pa a' i' es: “¿Wé a' wã isuule tö s'wöbla kè wawër, ese tö eköl wöbla kè wawër ese

ulà ièmi? ¿E'pa kè brutarmi bölë kaçuk a? ⁴⁰ Wé wöblarke ese kè dör iwöbla'ukwak tsatã. Mik iwöblaone, e' je' ta idöraë wës iwöbla'ukwak es.

⁴¹ "Kaltak jchëla tsir tso' a' yami wöbla a, ese sué a' tó, erë ¿i kuëkj kaltak bërie tso' a' wák wöbla a, ese kè sune a' wã? ⁴² ¿Wës a' ichëmi a' yami a: 'A yami, súyö kaltak jchëla tsir tso' be' wöbla a, e' yëttsã? Erë kaltak bërie tso' a' wöbla a, e' kè sune a' wã. ¡A' e' ò suluë! Kaltak bërie tso' a' wöbla a, ese yóttã kewe, es kaltak jchëla tsir tso' a' yami wöbla a, ese wërmi a' a' buaë yëttsã.

Kal buaë ena kal sulusi

(Mateo 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ "Kal buaë kè wörtã' kalwö suluie, ñies kal sulusi kè wörtã' kalwö bua'ie. ⁴⁴ Kal wërkewã iwö kï. Higowö ö uwawö ese kè shtetã'sö dika' kicha mik. ⁴⁵ Ì bikeit-sekesö, ese è chekesö. E' kuëkj wëm dör buaë, ese er dör buaë, e' kuëkj ie' serke buaë, ttò yësyësë. Erë wëm dör suluë, ese er dör suluë, e' kuëkj ie' serke suluë, ttò suluë.

U yuökwak böi

(Mateo 7.24-27)

⁴⁶ "¿Ì kuëkj a' tó ye' kieke: 'A Skëképa, a Skëképa,' erë kè a' tó ye' ttè iuteku'? ⁴⁷ Yi datse ye' ska', ta ye' ttò ttseke ta iwã iuteke, súyö a' a' ichè tó wës ese dör. ⁴⁸ Ese dör wës wëm eköl tó u yué es. E' tó u chkí töbié jskjë, kã dör ák è, ese a. Mik di' pone tajë, tkami u kï tajë, erë u kè minetsër iwã, iyöule buaë e' kuëkj. ⁴⁹ Erë yi tó ye' ttò ttsé erë kè iwã iuteku', ese dör wës wëm eköl tó u yué, erë kè wã itöbinewã jskjë, tkékãitö jalë-jalë iyök è bata kï es. Mik di' pone tajë e' tkami u kï, etã u mítser iwã, kè ì atëjã.

Jesús tó ñippökwakpa wökir eköl e' kanè méso bua'wéne

(Mateo 8.5-13; Juan 4.43-54)

7 Mik Jesús tó s'wöbla'wé one, etã imiã demi Cafarnaúm. ² Etã eë Roma ñippökwakpa dökã cien, e' wökir serke eköl. E' kanè méso eköl kirinewã tajë duökewatke. Iwökir éna ie' dalër tajë. ³ Mik ñippökwakpa wökir tó Jesús tté ttsé, etã ie' tó iché judiowak kuëblupa welepa a: "A' yú Jesús ska' ta ichó ie' a: 'Be' we'ikè sa' tó, be' shkó ñippökwakpa wökir, e' kanè méso eköl duöke tajë, e' bua'ukne.'" ⁴ Mik ie'pa demi Jesús ska' ta ikköchéraç tajë ie' wöã:

—Ñippökwakpa wökir e' éna se' judiowak dalër tajë. Ie' wák tó se' ñi dapa'wö wé e' yuök patké se' a. E' kuëkj sa' a' ta buaë idir tó be' ie' kïmè.

⁶ Etã Jesús miã ie'pa ta. Erë mik ie'pa dökemitke ñippökwakpa wökir e' u a, etã ie' tó iyamipa welepa patké ichök Jesús a: "A këképa, kè be' e' tsiriuk. Be' dör këké tajë, e' döwã ye' u a, e' kè dör ye' siarla e' a. ⁷ E' kuëkj ye' kè dë'rö be' ska'. Erë ikéwö è mú ta ye' kanè méso buardane. ⁸ Ye' wökirpa ta, e'pa ttò iütök ye' kawötã. Ñies ye' dör ñippökwakpa tajë e'pa wökir, ie'pa kawötã ye' ttò iütök. Mik ye' tó eköl a' icheke, 'Be' yú' ta imí.

Eköl a' ye' tó icheke, 'Be' dou' ta ide. Ñies ye' tó icheke ye' kanè méso a, 'Íyi ú' ta iwéitö. Ye' iklö'wé tó be' wã kawö ta' iyi ulitane tsatã, e' kuëkj ye' wã ijcher tó be' tó ikéwö mé, e' ta ye' kanè méso buardane."

⁹ Mik Jesús tó tté e' ttsé, etã e' tó ie' tkiwéwã. Ie' wötréene ta ichéitö pè' dami ie' itökï e'pa a:

—Ye' ichè a' a' tó Israel aleripa kôs shuã, kè yi kune ye' wã erblök ye' mik wës wëm i' es.

¹⁰ Etã mik ñippökwakpa wökir yamipa dene u a, etã ie'pa tó isué tó ikanè méso kirirke, e' buanene.

Alaköl eköl schó alà blënewã e' shké'wékane Jesús tó

¹¹ E' ukuökï ta Jesús miã kã kiè Naín eë. Ie' dami it-tökatapa ta, ñies pè' dami ie'pa ta tajë. ¹² Mik ie'pa de tsinet kã e' a, etã ie'pa isué tó tajë pè' datse, e' wã s'nu datse micho wötewã. Dëütö e' mî dör schó, ie' alà eköl ème wëm, e' blënewã. Tajë kã e' wakpa tó ie' pablarami. ¹³ Mik Skëképa Jesús tó isué, etã ie' wa iwër siarë ta ichéitö ia:

—Kè be' iükia.

¹⁴ E' bet ta ie' dewã tsinet ka'la kï s'nu dami e' o'mik ta ka'la kéitö. Wépa wã idami e'pa e' wöklö'wéwã. Jesús tó iché s'nu a:

—A duladula, be' a' ye' tó ichè, ¡Be' e' kókã!

¹⁵ E' bet ta s'nu shkenekane e' tkésër ta itté. Etã Jesús tó imé imí a. ¹⁶ Kôs pè' tso' ie'pa ta e'pa suane tajë, Skëköi kjkéka ie'pa tó tajë ta ichérakitö:

—Skëköi tteköl chók eköl, e' de se' shuã.

Ñies ie'pa tó iché:

—Skëköi de se' dör ie' icha esepa kïmuk.

¹⁷ Etã ì wé Jesús tó e' tté bunekã tajë Judea ké kôs e' a, ñies kã tso' Judea pamik e' a' itté tinekã.

Juan S'wöskuökwak ttökatapa de Jesús ska' ichakök

(Mateo 11.2-19)

¹⁸ Juan S'wöskuökwak ttökatapa tó ì kôs wëke Jesús tó, e' paké Juan tso' s'wöto wé a' e' a. E' kuëkj ie' tó ie'pa böi kié ¹⁹ ta ichéitö ie'pa a:

—A' yú Skëképa Jesús a' ichakök tó ¿be' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie yëule tó idatse e', ö yi skã panëiã sa' tó?

²⁰ Mik ie'pa de Jesús ska' ta ie'pa tó iché ie' a:

—Juan S'wöskuökwak tó sa' patké be' a' ichakök tó ¿be' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie yëule tó idatse e', ö yi skã panëiã sa' tó?

²¹ E' wöshã ta Jesús tó s'kirirke duè tsãkjë wã, esepa bua'wé tajë. Ñies s'tteke wimblupa sulusi tó, ena s'wöbla kè wawër esepa bua'wéitö tajë. ²² E' ukuökï ta ie' tó iché Juan ttökatapa böi a:

—A' yúne Juan ska' ta ì sué a' tó, ì ttsé a' tó, e' kôs pakó ie' a. Ichó ie' a' tó s'wöbla kè wawër esepa wöbla wawënene; s'kraulewã kè shko esepa shkéne; wépa kiri'wëke lepra tó esepa buanene batse'nene; s'kukuö kè watsër esepa watsënene; s'duowã shkenekane; ñies Skëköi tté buaë e' pakane s'siarëpa a. ²³ ¡Yi kè yökï ye' sulune, ayëcha buaë ese!

²⁴ Mik ie'pa miyalne, etã Jesús tó Juan tté pakémitke pè' a, ta ichéitö ie'pa a: "Mik a' dë'rö kã sir poë wé kè yi

serku' eë Juan sauk, etä žima a' erbikò wëm wése suè-mi a' tō? A' kè dè'rō wëm èse, kabikeitsò wì a dià a wës kua'kō wōppè siwā tō es, ese sauk. ²⁵ A' kè dè'rō wëm ese sauk, e' tã žwëm wése sauk a' dè'rō? A' kè dè'rō wëm e' paiò datsi' bua'buwa, ese sauk. A' wā ijcher tō wépa e' paiò es ena iyi bua'buwa tso' iwā tajë e' ttsè'wōjie buaë, esepa serke blu' u a. ²⁶ Erë žwëm wése sauk a' dè'rō? A' dè'rō wëm dör Skëköl tteköl ese sauk. Ye' tō a' a ichè tō mokì Juan dör Skëköl tteköl, erë ie' kè dör e' è. Ie' dör Skëköl tteköl ese tsatã. ²⁷ Skëköl yëkkuò kì itso' kitule wé Skëköl tō ichè wé pairi'bituitò idi' wa s'blúie e' a, e' tō ichè i' es:

'Ye' tso'tke ye' ttè pakökwak patkòk be' yökì kewe be' ñalé yuök.' †
Skëköl ttè pakökwak e' dör Juan. ²⁸ Ye' ichè a' a tō s'dit-sö ulitane shuā, kè yi ku' Juan tsatã. Erë ì blúie Skëköl tso', e' shuā yi dör èsela, ese dör ie' tsatã."

²⁹ (Mik pè' ulitane ñies inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a, e'pa tō Jesús s'wöbla'wëke e' ttsé, etã ie'pa tō ichè tō Skëköl ttè dör yësyesë. Ie'pa dè' as Juan tō ie'pa wöskuò iwā kkachoie tō ie'pa tō Juan ttè klò'wé, e' kuëkì ie'pa tō iché es. ³⁰ Erë fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa kè wā Juan ttè klöone, e' kuëkì ie' kè wā ie'pa wösune, es ie'pa tō Skëköl er buaë chöke ie'pa a e' watéttsã.)

³¹ Jesús tō iché: "žima a' chëmi ye' tō? žWës a' dör?
³² A' dör wës ttè i' tō ichè es: Ala'rla tso' inuk u itökì. Shãbötspa arke tajë tã iché iyamipa a: 'Sa' tō pulë bla'wé, erë a' kè klötëne'; sa' tō s'eriar tseittsé, erë a' kè jine'." ³³ E' wà dör tō Juan S'wöskuökwak de batsötã, kè blo' yetã tã a' tō iché tō aknama tso' ie' a. ³⁴ E' ukuökì tã ye' dör S'ditsö Alà, e' de kè batsötã, blo' yetã, tã a' tō ye' cheke tō ye' chkò tajë, blo' yè tajë, ñies tō ye' dör inuköl shtökwakpa ena pè' sulusipa malepa, esepa sini'. ³⁵ A' tō ye' cheke es erë isuerasö bulebök tã tō wépa serke wës Skëköl siwé tō ichè es, esepa dör yësyesë."

Jesús míã upakök Simón dör fariseowak e' ska'

³⁶ Fariseowak eköl kiè Simón, e' tō Jesús kié chkök ie' u a. E' kuëkì Jesús míã ie' ska' tã ie'pa e' tulësér chkök. ³⁷ Etã alaköl sulusi serke kã e' a, e' wā ijchënewã tō Jesús tso' chkök fariseowak e' u a. Ie' wā kiò masmas de e' ukkuò yöule ák bua'buwa kiè alabastro ese wa. ³⁸ Ie' de dur Jesús ska', e' ijuke Jesús tsjkkã, iwöriö yë-nane tajë Jesús klò kì, e' pasiwéitò itsã wa, tã Jesús klò wöalattsémiitò tã kiò masmas téitò Jesús klò kì. ³⁹ Mik fariseowak tō Jesús kié chkök e' tō alaköl sué, etã ibikeitséitò: "Wëm wì mú dör Skëköl tteköl mokì, e'ma ie' éna iarmi alaköl wése tso' ie' kök. Ie' éna iarwãmi tō e' dör alaköl sulusi." ⁴⁰ Jesús iché ie' a:

—A Simón, ilè tso' ye' wā yënoie be' a.

Ie' ijué:

—A s'wöbla'ukwak, ichó ña.

⁴¹ Jesús tō iché:

—Wëm bül ñarke inuköl peitökwak ulã a. Eköl ñarke cien skeyök (500), iëköl ñarke dabom skeyök (50).

⁴² Ie'pa bül kè a ipator, e' kuëkì inuköl peitökwak tō inuì olo'yé ie'pa kì. Ye' tō be' a ichakè tō ie'pa bül, žwëne ék éna inuköl peitökwak dalërmi kibiie?

⁴³ Ie' ijué:

—Ye' a tã, wëne nuì olone kibiie e' ék.

Jesús tō iché:

—Buaë be' ijué.

⁴⁴ Etã Jesús tō alaköl sué tã ichéitò Simón a:

—Alaköl i' saú. Mik ye' dewã be' u a, etã be' kè wā ye' a di' mène ye' klò skuoie, erë alaköl i' tō ye' klò skué iwöriö wa tã ipasiwéitò itsã wa. ⁴⁵ Be' kè wā ye' shkeone wöalattsé wa wës s'wöblar es. Erë ie' dewã ië, etã ie' tō ye' klò wöalattsémi tajë.

⁴⁶ Be' kè wā kiò èsela, e' tène ye' wökir kì wës s'wöblar es. Erë ie' tō kiò masmas tuë darërëe ese té ye' klò kì. ⁴⁷ E' kuëkì ye' iché be' a tō ie' éna ye' dalër tajë e' wa iwënewã tō ì sulu wamblé ie' tō tajë, e' nuì olone ie' kì. Erë wépa kè éna ye' dalërta' tajë, e' wa iwënewã tō esepa kì inuì olone elkela è.

⁴⁸ E' ukuökì tã ie' iché alaköl e' a:

—Ì sulu kôs wamblé be' tō e' nuì olone be' kì.

⁴⁹ Imalepa kiule chkök ñies tso' eë, e'pa ñi chakerak:

—A' iché žyi ie' dör e' ttò es? Skëköl è a se' nuì olo'yarmi.

⁵⁰ Erë ie' tō alaköl a iché:

—Be' erblé ye' mik, e' tō be' tsatkée. Be' yúne bèrè.

Alakölpã tō Jesús kímé

8 E' ukuökì tã Jesús míã ì blúie Skëköl tso' e' ttè buaë pakök kã blublu ena kã tsitsir tso' e' a. Ie' ttekölpa tsã dabom eyök kì bül, e'pa shköke ie' tã. ² Ñies alakölpa wëlepa bua'ne ie' tō, e'pa shköke ie' tã. E'pa wëlepa bak weinuk wimblupa sulusi wã, ñies duè wã. Ie'pa eköl, kiè María Magdala wak, e' a ak-namapa yë'ttsaitò dökã kul. ³ Ñies Juana dör Cuza alaköl, e' shköke ie' tã. Cuza dör Herodes dalì kk'ö'nuk-wak. Ñies Susana ena alakölpa malepa tajë shköke ie' tã. Ie'pa tō Jesús ena ittökãtapa kimeke tajë, ì tso' ie'pa wã ese wa.

Të kuatkökwak, e' pakè

(Mateo 13.1-9; Marcos 4.1-9)

⁴ Pè' e' yélur ikã kì debitu tajë Jesús ska'. Ie' tō ie'pa a ittè kleé i' es: ⁵ Wëm míã eköl të kuatkøk tã ie' tō iwö ppé ululu të kì †† Mik ie' tso' iwö ppök, etã ditsöwö wële anewa ñalã ska' tã pè' dakélor ikì, e' tō iñatélur, ñies dù debitu tō ikatéwa. ⁶ Ditsöwö wële anewa áklo a tã e' kuölö tã itskine buaë. Erë kã tsabe kè tã eë, e' kuëkì bet tã isinewã. ⁷ Ditsöwö wële anewa dika'chka shuã. Dika'chka ena ditsöwö talane ñitã, erë dika'chka e' alékã ikì. ⁸ Erë ditsöwö wële ane iyök bua'buwa kì, ese tskine talane wöne buaë. Iklö wële wöne dökã cien eyök (100) elka elka.

Mik Jesús tō iché one, etã ikì chéitò ie'pa a aneule: "jA' éna ye' ttò ttsak, e'ma ikukuebló bua'ie!"

†† TÈ KUATKÖK PPÉ ULULU: Ie'pa wöblar të kuatkøk wö ppélur të kôs e' kì.

† Malaquías 3.1

Ì kuęki Jesús tò s'wöbla'weke kleaule

(Mateo 13.10-17; Marcos 4.10-12)

⁹ Jesús ttökatapa tò ie' a' ichaké:

—Ttè wakleébö, ¿ima e' wà dör?

¹⁰ Ie' tò iché ie'pa a': "Ì blúie Skéköl tso' e' tté bléule-wa, e' kéwö meneat a' a' ijchenoie. Eré pé' tso' tajé kè éna ye' tté klö'wak, esepa a' ye' tò ikleeke as ie'pa tò iwéblö je', eré kè ie'pa a' iwà wër, ñies as ie'pa tò ittso' je', eré kè ie'pa a' iwà ar. †

Tè kuatkökwak tté e' wà paké Jesús tò

(Mateo 13.18-23; Marcos 4.13-20)

¹¹ "Ttè wakleéyö e' wà dör i' es: Skéköl tté pakésö e' dör wës ditsöwö kuatkésö es. ¹² Pé' welepa tã itkòmi wës itka ditsöwö anewa ñala ska' ñe' tã itka es. Esepa tò Skéköl tté ttsé, eré bé de ie'pa ska' tã iyéttsaitö ie'pa er a' as ie'pa kè tò iklö'ù tã itsatkër. ¹³ Welepa skà tã itkòmi wës itka ditsöwö anewa áklo a' ñe' tã itka es. Esepa tò Skéköl tté ttsé tã iklö'wérakitö ttsé'ne buaé wa eré ekuölö è. Ie'pa kè a' e' tkërwa dareréè Skéköl tté a. Mik ie'pa weinemitke ie' tté kuęki, etã ie'pa anemine tottola. ¹⁴ Welepa skà tã itkòmi wës itka ditsöwö anewa dika'chka shya ñe' tã itka es. Esepa tò Skéköl tté ttsé, eré ie'pa tò íyi tso' kã i' kã e' bikeitseke kibiie. Ie'pa er me'rie inuköl ena ì tso' kã ikã tò s'ttsé'weke buaé ese kã. Ese kôs tò Skéköl tté kui'wéwã ie'pa er a, tã ie'pa kè sene buaé Skéköl tté a. ¹⁵ Eré welepa skà tã itkòke wës itka ditsöwö anewa iyök buaé kã ñe' tã itka es. Esepa tò Skéköl tté ttsé tã iklö'wé er buaé wa mokã. Ie'pa tò iüteke buaé tã iwà dalöikerakitö kekraë. E' kuęki ie'pa tò ì buaé kôs ese wé wës Skéköl kã ikiane es.

Bö'wö tté

(Marcos 4.21-25)

¹⁶ "Mik bö'wö wötskékasö, etã kè sò ipabikepawã, kè sò ipatkepawã kã dikã. E' skéie itkekeka kãkké s'yami-pa datse esepa wö a' kã ñi'woje. ¹⁷ Es ñies tté tso' bléulewã ì'ñe tã, ese jcherdawã sulitane wã aishkuö tã. Ì ché ye' tò, e' kè wà ane ie'pa éna ì'ñe tã, eré e' wà ar-daë ie'pa éna aishkuö tã.

¹⁸ "Yi e' yuak buaé ye' tté wa, ese a' ikã meraëyö as ie' éna iwà ar buaé. Eré yi kè e' yuak ye' tté wa, ì bikeitsé ese tò tò ane iéna, e' kôs yerdattsane iyökã. E' kuęki ye' ttö kukueblö a' tò bua'ie."

Jesús mì ena ie' èlpa debitü ie' weblök

(Mateo 12.46-50; Marcos 3.31-35)

¹⁹ Etã Jesús mì ena ièlpa ena ikutapa e'pa debitü ie' weblök. Eré ie' tkër wé pé' tso' tajé e' shya, e' kuęki ie'pa kè dè'wã ie' ska'. ²⁰ E' biyó ché yile tò ie' a':

—Be' mì ena be' èlpa ena be' kutapa e'pa shkò be' weblök.

²¹ Ie' tò iüté:

—Èkèkè, eré ye' tò a' a' iché tò wépa tò Skéköl tté ttsé tã iwà iütéitö, esepa dör wës ye' mì ena ye' èlpa ena ye' kutapa es.

Siwã tajé e' wöklö'wé Jesús tò

(Mateo 8.23-27; Marcos 4.35-41)

²² Etökicha tã Jesús e' iéka kanò a' ittökatapa tã, tã ichéitö ie'pa a':

—Mishka batsöri wjshet.

Etã ie'pa míyal. ²³ Ie'pa mirwãia tã ie' kapowã kanò a. E' dalewa siwã batsineka tajé tò di' uyékã tajé tã kanò a di' iènekami katsjrkewatke. ²⁴ E' kuęki ie'pa tò itj'wékã tã ichérakitö ia':

—¡A s'wöbla'ykwak! ¡A s'wöbla'ykwak! ¡Se' duölurmi!

Etã ie' e' kékã tã siwã' ena di' yöli uñéitö tã iwök-lönewã míane alamië.

²⁵ E' ukuökã tã ie' tò iché ie'pa a':

—¿Wës a' erblöke ye' mik, e' de?

Eré ie'pa suanékã tajé, tkinewã tajé tã ñni chakéka:

—¿Yi dör wëm wã? ¡E' ttö dalöié di' tò ena siwã' tò!

Wëm eköl a' aknamapa tso' tajé e' bua'wéne Jesús tò

(Mateo 8.28-34; Marcos 5.1-20)

²⁶ E' ukuökã tã ie'pa míã demi kã kiè Gerasa atë batsöri wjshet Galilea wöshãe eë. ²⁷ Mik Jesús e' yéttsã de kã sí kã, etã wëm eköl de ie' ska', e' a' aknamapa tso'. Ie' dör Gerasa wak. Iãiaë ie' sene'mi sume, kè serku'ia u a, ie' serke pö a. ²⁸ Mik ie' tò Jesús sué, etã ie' anekã tajé tã ie' tkéwã kuchè kã. Ie' iché Jesús a':

—A Jesús, be' dör Skéköl dör íyi ulitane tsatã e' alà. ¿Íók be' de ye' tsiriuk? Ye' múat bèrè. Ye' kköchö tajé be' a' tò kè ye' we'ikar.

²⁹ Jesús tò ichétke wimblu sulusi a' kewe: "Be' e' yóttã wëm se a." E' kuęki wimblu tò ie' a' iché es. Iãiaë ie' we'ikbitü aknama tò. Kekraë aknama tò ie' wö aliwéke. E' kuęki pé' tò ie' muęke iulã a' iklö a' tabechka daloie wa, eré e' batsélor ie' tò tottola tã aknama tò ie' kã aliwékã patkémí wé kè yi serku' ese ska'. ³⁰ Etã Jesús tò ie' a' ichaké:

—¿Ima be' kiè?

Ie' iüté:

—Ye' kiè Tajé Wakpa.

Ie' a' aknamapa tso' tajé, e' kuęki ie' tò iüté es. ³¹ Ie'pa kköchöke tajé Jesús a': "Kè sa' patkarmi kãuk tajé tso' jskjé e' a." ³² Tsjnet kabata kuli' a' köchi iëter tajé chkök, e' kuęki wimblupa kköchöke Jesús a': "Kãwö mú sa' a' e' tiykwã köchipa jai a." Jesús tò ikéwö mé ie'pa a. ³³ Etã ie'pa e' yélur wëm a' tã ie' tiélur köchipa a. Köchi kôs ponekã tunemirak kã spé mik brutolonemi batsöri a' tã eë iduolur.

³⁴ Mik köchi kkö'nukwakpa tò isué, etã itkayalmi tã it-té ppékarakitö kã e' wa'ñe. ³⁵ Pé' de tajé iwéblök tò ì tka. Mik ie'pa de Jesús ska', etã wëm a' aknamapa yèru-lune tajé, e' sué ie'pa tò itkër Jesús wörkã datsi' iéne é-na kã anene buaé. E' tò ie'pa suawé. ³⁶ Wépa tò ì tka e' sué, e'pa tò ipaké ie'pa a' tò wës wëm a' aknamapa bak e' buanene. ³⁷ Kã e' wakpa ulitane suane tajé, e' kuęki ie'pa kköché Jesús a': "Be' e' yóttã sa' kã a." Etã Jesús e'

† *Isaías 6.9*

iéka kanò a ittòkatapa ta ta imiátke. ³⁸ Età wëm a aknamapa yërulune e' kköché Jesús a: "Ye' shkakmi be' ta." Erë Jesús tò iüté:

—Au, be' e' tsúat. ³⁹ Be' yúne be' u a ta ì kòs wé Skéköl tò be' a, e' pakó sulitane a.

Ta ie' mía, ta ì kòs buaë wé Jesús tò ie' a, e' pakéitò sulitane a.

Jesús tò Jairo alà busi shké'wékane ñies alaköl bua'wénéitö eköl

(Mateo 9.18-26; Marcos 5.21-43)

⁴⁰ Mik Jesús dene batsöri iqshet, età pë' tso' tajë ie' panuk, e' kuëki ie'pa tò ie' kiéwa ttsë'ne bua' wa. ⁴¹ Età wëm eköl kië Jairo e' de. Ie' dör judiowak ñi dapa'wò wé e' wökir eköl. Ie' e' téwa wöwakköt Jesús wörki ta ikköchöke tajë ie' a: "Mishka bet ye' u a." ⁴² Jairo alà dör ekla è wák dör alaköl ki duas tso' dabom eyök ki bök ulatök (12), e' duökewatke.

Jesús miria, e' dalewa tajë pë' dami, e' tërdami ie' mik. ⁴³ E'pa shya alaköl dami eköl e' du'mi alakölpa duè wa e' ki duas de dabom eyök ki bök (12). Ì kòs tso' ie' wa e' ewéwaitö yës s'kapeyökwak ki, erë kè yi a ibuanene. ⁴⁴ Ie' dewa tsjnet Jesús tsj kker ta idatsi' bata kéwaitö. E' wösha ta ipé wöklöne ta ibuanene buaë.

⁴⁵ Età Jesús tò ichaké:

—¿Yi tò ye' ké?

Sulitane tò iché:

—Kè sa' wa be' kàne.

Pedro tò iché ia:

—A s'wöbla'ukwak, pë' tso' tajë e' tërdami be' mik.

⁴⁶ Erë Jesús tò iché:

—Ye' ittse tò ilè tka ye' diché wa. E' kuëki ye' wa ijcher tò yile tò ye' ké.

⁴⁷ Mik alaköl buanene, e' tò isué tò kè ie' a e' blënukia ta ide Jesús ska' painékä tajë suane wa. Ie' e' tkéwa kuché ki Jesús wörki ta ie' e' chéka sulitane kukua tò ì kuëki Jesús kéwaitö. Ie' tò iché: "Mik ye' tò be' kéwa, e' wöshaë ta ye' buanene." ⁴⁸ Jesús tò iché ia:

—A alà busi, be' erblé ye' mik, e' kuëki be' buanene. Be' yúne bèrè.

⁴⁹ Ie' ttökeia alaköl ta, e' dalewa eköl bitë Jairo u a, e' debitu ta iché Jairo a:

—Be' alà busi blënewatke. S'wöbla'ukwak kè tsiri-waria.

⁵⁰ Mik e' ttsé Jesús tò, età ie' tò iché Jairo a:

—Kè be' tkinuk. Be' erbló ye' mik è, be' alà busila buardane.

⁵¹ Mik ie'pa de Jairo u a, età Jesús kè wa yi kàne shkòkwa wé busila nu me'r eë. Pedro ena Santiago ena Juan ena alà yé ena imi, e'pa è kiéwaitö e' ta. ⁵² E' dalewa sulitane iuke alárke tajë. Erë Jesús tò ie'pa a iché:

—Kè a' iukia. Busila kè du'wa, ikapöme'r è.

⁵³ Sulitane wa ijcher tò busila duowa, e' kuëki ie'pa tò ie' wayuéka jañeitséka tajë. ⁵⁴ Erë Jesús tò busila ulà klö'wéwa, ta iché ie' a:

—¡A tayëla, be' e' kóka!

⁵⁵ Età ishkenekane, e' bet ta ie' e' kéka ta Jesús tò iché ie'pa a:

—Itió.

⁵⁶ Iyé ena imi tkirulune iweblök. Età Jesús tò iché ie'pa a:

—Ì tka íe, e' kè char yi a.

Jesús tò ittòkatapa patké s'wöbla'uk

(Mateo 10.5-15; Marcos 6.7-13)

9 Jesús tò ittòkatapa dabom eyök ki böi e'pa dapa'wé ta diché méitö ie'pa a aknamapa ulitane trë'woyal. Ñies kawö méitö ie'pa a s'kirirke bua'wone. ² Ipatkérak ì blúie Skéköl tso' e' tté buaë pakök ñies s'buawukne. ³ Ta ie' tò iché ie'pa a:

—Mik a' mi'ke, età kè ì tsarmi. Shko kéli, sku', íyi ñanoie, inuköl, datsi' skà, ese kòs kè tsarmi.

⁴ Mik yile tò a' a iché a' kapóro, età a' tso' ká e' a e' dalewa a' kapóro ie' u è a. ⁵ Età ká wele wakpa kè wa a kinewa, e' ta a' e' yólur ká e' a, ta kapo tso' a' klöttö mik, e' ppóo a' tò. E' tò ie'pa a ikkacheraë tò ie'pa dör Skéköl bolökpa.

⁶ Età ie'pa míyal judiowak ké tsitsir kòs a Skéköl tté buaë pakök ñies s'kirirke buawukne.

Herodes tò ibikeitséka tajë tò yi dör Jesús

(Mateo 14.1-12; Marcos 6.14-29)

⁷ Herodes dör Galilea wökir, mik e' tò ì kòs weke Jesús tò e' tté ttsé, età ie' tò ibikeitséka tajë tò yi dör Jesús. Welepa tò icheke tò Jesús dör Juan S'wöskuök-wak kötwá e' shkenekane. Welepa tò icheke tò ie' dör Skéköl tteköl bak kië Elías e' shkenekane. Welepa tò icheke tò ie' dör Skéköl ttekölpa skà bak esepa wele shkenekane. ⁹ Erë Herodes tò iché:

—Ye' wák tò Juan kuli' tókök patké', e' ta wëm tté ttséyö tso' íyi uk tajë s'tkiwë ekké ze' dör yi?

E' kuëki Herodes éna sulué Jesús suakwa.

Pë' dökä mil skeyök e'pa tié Jesús tò

(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Juan 6.1-14)

¹⁰ Mik Jesús ttekölpa tsá e'pa dene, età ì kòs wé ie'pa tò, e' pakéne ie'pa tò Jesús a. Età Jesús tò ie'pa kiémi e' ta dö tsjnet ká kië Betsaida wé kè yi serku' eë. ¹¹ Erë mik pë' malepa wa ijchenewa, età ie'pa mí itökí ta ie'pa kiéwaitö buaë. Ì blúie Skéköl tso' e' tté buaë paké ie' tò ie'pa a ñies s'kirirke bua'wénéitö.

¹² Mik ká tuirketke, età Jesús ttòkatapa dabom eyök ki böi (12) e'pa de ie' ska' ta ichéraitö ia:

—Ká i' ki kè ì ku' katanoie ñanoie, e' kuëki ie'pa yuómi as ie'pa mi' ká tso' tsjnet ena pë' serke tsjnet esepa ska' chké tauk ñè ena kapökrö.

¹³ Jesús tò ie'pa a iché:

—Ie'pa tió a' tò.

Ie'pa tò iüté:

—Sa' wa pan skel ena nima bötö e' è tso'. Kè sa' mine ikí tauk, e' ta ì tso' sa' wa e' kè dökka ie'pa tajë ekképa tioie.

¹⁴ Wëpa tso' eë dökä mil skeyök (5000), e' kuëki ittòkatapa tò iché es. Erë Jesús tò ie'pa a iché:

—A' tō ie'pa kó e' tkókser įskį ek tsjını ek tsjını dabom skeyök (50) dabom skeyök. ¹⁵ Es ie'pa tō iwé tã pē' ulitane e' tkésēr. ¹⁶ E' ukuökį tã ie' tō pan skel ena nima bötö, e' kló'wé tã iká sué ká jai a tã wéstela chéitö Skéköl a. E' ukuökį tã ie' tō pan ena nima blaté mé ittökátapa a as ie'pa tō iwatiö pē' a. ¹⁷ Mik ie'pa chké de wé, etã ibata atē, e' shtérakitö iēne dökã kkóla dabom eyök kį bök (12).

Pedro tō iché tō Jesús dör wé pairine'bitų idi' wa s'blúie e'

(Mateo 16.13-19; Marcos 8.27-29)

¹⁸ Etökicha tã Jesús tso' ittökátapa è tã. Ie' tso' S'yé tã ttök, tã eē ie' tō ie'pa a ichaké:

—¿İma pē' tō iché tō ye' dör yi?

¹⁹ Ie'pa tō iüté:

—Wēlepa tō icheke tō be' dör Juan S'wöskuökwak. Wēlepa skà tō icheke tō be' dör Skéköl tteköl bak kié Elías e' shkēnekane. Wēlepa skà tō icheke tō be' dör Skéköl ttekölpa bak kã iaiã e' wēle shkēnekane.

²⁰ Ie' tō ie'pa a ichaké:

—Erè ¿ima a' iché, ye' dör yi?

Pedro tō iüté:

—Be' dör wé pairine'bitų idi' wa sa' blúie e'.

Jesús e' biyó ché tō ie' tterawa

(Mateo 16.20-28; Marcos 8.30-9.1)

²¹ Erè Jesús kè wã ie'pa kàne yi a ichök yi dör ie'.

²² Nies ie' tō iché:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' weirdaè tajë. Judiowak kuęblupa ena sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'ųk ttè dalöiēno wa wakpa tō ye' waterattsã. Ye' tterawa, e' kį kã de mañat etã ye' shkerdakane.

²³ E' ukuökį tã ie' tō iché ie'pa ulitane a:

—Yi e' tsatkak ittewã yökį, ese kè ulà a sene michoë döpa. Erè yi e' mettsã ttewã ye' dalèrmik, ese ulà a idöraè. E' kuękį yi e' yuak ye' ttökataie, ese kè kàne tk-inukia e' kį. E' skéie kękraè ikawötã e' chök dö ittewã wötëulewã krus mik ekkè. Es ie' kawötã shkök ye' itökį. ²⁵ İyi ulitane tso' kã i' a, e' de a' ulà a, erè sene michoë kè dè' a' ulà a, e' tã e' dör ¿iie bua' a' a? ²⁶ Mik ye' dör S'ditsö Alà, e' dene ye' olo wa, nies ye' Yé olo wa, nies ibiyöchökwakpa batse'r e'pa olo wa, etã wépa jaēne ye' kį, esepa kį ye' jaërdaè nies. ²⁷ Mokį ye' tō a' a' iché tō a' tso' İe, e' wēlepa tō i' blúie Skéköl tso' e' sueraè kam iblērulur e' yökį.

Jesús tō ilo tã tajë e' kkaché ittökátapa a

(Mateo 17.1-8; Marcos 9.2-8)

²⁸ E' kį kã de pàköl (8) ulatök, etã Jesús mĩa kabata a ttök S'yé tã. Pedro ena Juan ena Santiago e'pa mītsēr iwã e' tã. ²⁹ Ie' tso' ttök S'yé tã, etã iwö manenettsã mĩa kuę'kį dalölöè nies idatsi' mĩa saruruè wöñarke dalölöè. ³⁰ E' wöshã tã wēpa de iēter bøl tso' ttök ie' tã. Ie'pa dör Skéköl ttekölpa bak kã iaiã kié Moisés ena Elías e'pa. ³¹ Ie'pa olo bunekã tajë dalölöè. Ie'pa iēter kapakök Jesús tã wēs ie' tterawa pē' tō Jerusalén as iwã tkö wēs Skéköl kį ikiane es. ³² Pedro ena iyamipa bøl,

e'pa tteke kapewã tō tajë. Erè mik ie'pa tį'nekane bua'ie, etã ie'pa tō Jesús olo tajë e' sué, nies wēpa bøl iēter ttök ie' tã e'pa suérakitö. ³³ Mik Moisés ena Elías mitkene, etã Pedro tō iché Jesús a:

—A S'wöbla'ųkwak, buaè se' tso' İe. Sý sa' tō úla yuëka mañatkuela, etkue be' a, etkue Moisés a, etkue Elías a.

Erè i' cheke Pedro tō e' wà kè ane ie' éna. ³⁴ Pedro ttökeia, e' wö shã tã mochka tō ie'pa kítewã. E' tō ie'pa suawé tajë. ³⁵ Mochka shuã ie'pa tō ttö tssé tō iché: "Sę dör ye' alà, e' pairi'bitųbak ye' tō idi' wa a' blúie. Ie' ttö iütö."

³⁶ Mik ie'pa tō ttè e' tssé, etã ie'pa tō isué tō Jesús atē dur ekörla. Erè i' tssé ie'pa tō, i' sué ie'pa tō, e' blé ie'pa tō ier a, kè ie'pa wã ipakane yi a dö aishkuö tã.

Duladula eköl tteke aknama tō e' bua'wēne Jesús tō

(Mateo 17.14-21; Marcos 9.14-29)

³⁷ Bule es tã ie'pa tso' kabata a e'pa biteyal, etã tajë pē' de Jesús ñalętsük. ³⁸ E' shuã wēm tso' eköl, e' tō iché aneule:

—A s'wöbla'ųkwak, be' we'ikèyö, ye' aladulaköl saú, e' dör ye' alà eköl è. ³⁹ Mik wimblu sulusi tō ie' éna kã chówéwa, etã ie' anekã tajë, painekã katötöè, tã ikkò a ishuya dekã tajë. Kękraè ie' we'ikekeitö siarè. Wimblu kè éna ie' akwa. ⁴⁰ Ye' kköché tajë be' ttökátapa a tō wimblu trë'úshkar erè kè ie'pa a iğne.

⁴¹ Jesús tō iché ie'pa ulitane a:

—A' wakpa kè erblötã' Skéköl mik, a' kè éna kã ane. ¿Mik ye' sęmirö a' tã? ¿Kos ye' tō a' dalé'ttsemirö? Be' alà tsúbitų ña.

⁴² Mik duladula de tsjnet, etã aknama tō ie' éna kã chówéwa kęu įskį tã ipainekã tajë. Erè Jesús tō wimblu sulusi uñé trë'wëshkar tã duladula bua'wēneitö méneitö iyé a. ⁴³ İ buaè wé Skéköl tō idiché tajë wa e' tō ie'pa ulitane tkiwéwã.

Jesús skà e' biyó chéne tō itterawa

(Mateo 17.22-23; Marcos 9.30-32)

İ buaè wé Jesús tō, e' chekeia ie'pa tō ñi a, e' dalewa ie' tō iché ittökátapa a:

⁴⁴ —İ cheke ye' tō a' a, e' tssó buaè, kè a' éna ichök-wa: Ye' dör S'ditsö Alà, e' wömerdattsã pē' ulà a.

⁴⁵ Erè i' ché ie' tō e' blëulewã ie'pa yökį, e' kuękį ie'pa kè éna iwã ane. Nies ie'pa suane ichakök tō İma iwã dör.

Yi dör ibua'ie Skéköl wöã

(Mateo 18.1-5; Marcos 9.33-37)

⁴⁶ E' ukuökį tã Jesús ttökátapa ñi iütökerak tō ie'pa shuã yi dömi ibua'ie imalepa tsatã. ⁴⁷ İ bikeitsök ie'pa tso', e' suéwã Jesús tō, e' kuękį ie' tō alala kié eköl duésēr ie' o'mik ⁴⁸ tã ichéitö ie'pa a:

—A' shuã yi e' wöewa imalepa dikia diöshēt ese dör ibua'ie. E' kuękį yi tō alala i'se kiéwã ye' ttö wa, ese tō ye' wák kiéwã. Es nies yi tō ye' kiéwã, ese tō yi tō ye' patkë'bitų, e' kiéwã.

Yi kè ku' ñippök se' tã ese tö se' bikeitseke er bua' wa
(Marcos 9.38-40)

⁴⁹ Juan tö iché Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, wëm sué sa' tö eköl, e' tö akna-
ma trë'wéyal be' ttò wa. Erë ie' kè ku' se' tã, e' kuëkì sa'
tö iché ia tö kè iwariã.

⁵⁰ Jesús tö iüté:

—Yi kè ku' ñippök se' tã, ese tso' se' tã. E' kuëkì kè
iwöklö'war.

Santiago ena Juan e'pa uñé Jesús tö

⁵¹ Jesús mi'kekane kã jai a, e' kèwö dökewatke, etã
Jesús tö ibikeitsé tö ye' miã diché wa Jerusalén, tã imiã.
⁵² Ie' tö wëpa wëlepa patkëmi ie' yökì kewe u yulök ka-
poröie. Ie'pa miã demi kã tso' etk Samaria ee. ⁵³ Erë
Samaria wakpa wã ijcher tö Jesús ena ittökatapa mi'ke
Jerusalén, e' kuëkì ie'pa kè wã ikinewã. ⁵⁴ Mik Jesús
ttökatapa kiè Santiago ena Juan e'pa tö isué tö
Samaria wakpa kè wã ie'pa kinewã, etã ie'pa tö Jesús a
iché:

—A Skëkëpa, ¿be' kì ikiane tö sa' tö bö' kiè kã jai a
ie'pa ewowa?

⁵⁵ Erë Jesús wötréene ie'pa sauk tã ie'pa uñéitö. ⁵⁶ E'
ukuökì tã ie'pa miã kã skà tso' tsjnet ee.

Wëpa mañal e' yuak Jesús ttökatapaie

(Mateo 8.19-22)

⁵⁷ Ie'pa mirwã ñalã kì tã wëm eköl tö Jesús a iché:

—A kèkëpa, ye' mi'ke be' tã kã wa'ñe wë be' mirö ee.

⁵⁸ Jesús tö iüté:

—Bakli' u tã', ñies dúla u tã', erë ye' dör S'ditsö Alà, e'
kè wã u tã' sènoie.

⁵⁹ Jesús tö iché wëm eköl skà a:

—Mishka ye' tã.

Erë wëm tö iüté:

—A kèkëpa, kawö mú ña, mik ye' yé blërkewã e' nu
wötökwa, e' ukuökì tã ye' mi'ke be' tã.

⁶⁰ Jesús tö iüté:

—Wëpa dör wës s'duulewã es Skëköl wöã, as esepa
tö iyamipa nu wötö. Erë be' yú, ì blúie Skëköl tso' e' tté
pakök sulitane a.

⁶¹ Wëm eköl skà tö iché Jesús a:

—Ye' e' yuak be' ttökataie, erë kewe kawö mú ña
shkoie e' chökät ye' yamipa a.

⁶² Jesús tö iüté:

—Yi e' yué ye' ttökataie tã ì kës méatitö ye' dalërmik,
erë ibikeitséneitö tajë, etã ese kè kì ì blúie Skëköl tso'
e' mène.

Jesús tö ittökatapa dabom kuryök kì böi (72) e'pa patkë

10 E' ukuökì tã Skëkëpa Jesús tö ittökatapa skà
shyshtë dökã dabom kuryök kì böi (72) patkëmi
ie' yökì kewe böi böi wé ie' mi'ke ese ska'.

² Ie' tö iché ie'pa a: "Mokì pë' tso' tajë e' kì Skëköl tté
buaë kiane ttsè. Esepa dör wës iyiwö tso'tke wë'iãë
shtë es, erë ishtökwakpa kè dör tajë. E' kuëkì a' tö ikió

kanè wák a tö ishtökwakpa patkó. ³ A' yú. Ye' tso' a'
patkök ye' tté pakök pë' shuã wës obejala èmi namu
tso' tajë, ese shuã es. ⁴ Inuköl skúla ena dalì skú ena
klökkuö skà, ese kës kè tsarmi yës. Ñies yi kué a' tö
ñalã wa, ese kè tã a' ttök tajë. ⁵ Mik a' dewã yile ska',
etã kewe ichó ie'pa a' tö 'Skëköl er buaë chò a' a'. ⁶ Ie'pa
tö a' kiéwã er bua' wa, e' tã Skëköl er buaë chöraë ie'pa
a'. Erë kè idör es, e' tã Skëköl kè er buaë chöpa ie'pa a'.
⁷ Ie'pa tö a' kiéwã buaë, e' tã a' e' tsúat u e' a'. Tté tso' e'
tö iché i' es: 'Kaneblökwa chkömi ì kanewëkeitö e' ské
wa.' E' kuëkì ì meke ie'pa tö a' a' ñè yè, e' ñú, e' yó. U e'
è a' e' tsúat a' tso' kã e' a' e' dalewa. ⁸ Kã wé a' demi tã
kã e' wakpa tö a' kiéwã buaë, e' tã ì mekeitö a' a' ñè e'
ñú. ⁹ Ie'pa duöke, e' tã e'pa bua'üne. Ñies ichó ie'pa a': 'Ì
blúie Skëköl tso' e' kèwö dewatke tsjnet a' o'mik.' ¹⁰ Erë
kã wële wakpa kè wã a' kinewã, e' tã a' yú ie'pa ñalã wa
tã ichó ie'pa a': ¹¹ 'A' kãpo tso' sa' klöttö mik, e' ppée sa'
tö iwã kkachoie tö a' dör Skëköl bolökpa. Erë a' wã
ijchenú tö ì blúie Skëköl tso' e' kèwö dewatke tsjnet a'
o'mik.' ¹² Ye' tö a' a' iché tö mik Skëköl tö a' chakeketke
inuí kì aishkuö tã, etã kã e' wakpa weirdaë siarë
Sodoma wakpa bak senuk suluë e'pa tsatã.

Kã mañat wakpa weirdaë siarë

(Mateo 11.20-24)

¹³ "A Corazín wakpa, a Betsaida wakpa, ¡wëstela ñna a'
tã! Ì kè or yi a' ese wé ye' tö tajë a' wörkì, erë kè a' er
maneone. E' úpa ye' tö Tiro ena Sidón e' wakpa wörkì,
e'ma kã iãiaë ie'pa er maneobak. Ie'pa tö eriane datsi'
ajãë ese ië'kabak, ñies ie'pa e' tkë'kabak muluchka kì
iwã kkachoie tö ie'pa er mane'wé Skëköl a'. ¹⁴ E' kuëkì
ye' tö iché tö aishkuö tã mik a' wöchakirketke a' nuí kì
e' kèwö de, etã a' wömerdattsã weinuk tajë shütë Tiro
ena Sidón wakpa tsatã. ¹⁵ A Cafarnaúm wakpa, kè a' tö
ibikeitsök tö a' mi'mitsër kã jai a'. Ie' tö a' patkerami
diöshët wé s'wimblu weirke ee."

¹⁶ Etã Jesús tö iché ittökatapa a: "Yi tö a' tté tseke tã
iutekeitö, ñies ese tö ye' tté tseke tã iutekeitö. Yi tö a'
wateke, ñies ese tö ye' wateke. Ñies yi tö ye' wateke,
ese tö Skëköl tö ye' patkë', e' wateke."

Jesús ttökatapa dabom kuryök kì böi (72) e'pa dene

¹⁷ E' ukuökì tã Jesús ttökatapa dökã dabom kuryök kì
böi (72) patkë' ie' tö, e'pa dene ttsë'nerak buaë. Ie'pa
tö iché ie' a':

—A Skëkëpa, aknamapa tö sa' ttö dalöie be' ttö wa.

¹⁸ Ie' tö ie'pa iüté:

—Tó. A' e' alékã Satanás kì je'. Ye' isué tö ie'
batëshkar kã jai a' wës alá wöñar es. ¹⁹ Ye' tö a' a' diché
mé e' alokã tkabë kì ena bachë' kì ñies e' alokã Satanás
diché kì. Es kè ì tö a' we'ikepa. ²⁰ Kè a' ttsë'nuk buaë
wimblupa sulusi tö a' ttö dalöie, e' è kuëkì. E' skéie a'
kiè tso' kitule kã jai a' sene michoë yëkkuö kì, e' kuëkì a'
ttsë'nú buaë.

Jesús ttsë'ne buaë
(Mateo 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Jesús tso'ia ttök ittökatapa tã, e' shya Wiköl Batse' r' tö ie' ttsë'wë buaë shute. Ie' tö iché: "A ye' Yé, be' dör íyí ulitane tso' ká jai a ena ká i' a e' Këköl. Be' tö ttë ikkë blë'wã pë' wã siwã' jcher' jskjë ena erbikò tajë esepa yökj. Erë ikkachëwãbò s'ësela a. Es be' kï ikiane, e' kuëkj be' iwé es. E' kuëkj be' kïkékayö."

²² Jesús ttë S'yé tã one tã ichéitö pë' tso' eë e'pa a: "Ye' Yé tö íyí ulitane méat ye' ulà a. Ye' dör Skëköl Alà, kè yi wã ijcher' mokj tö wës ye' dör, e' jcher' ye' Yé è wã. Nies kè yi wã ijcher' mokj tö wës ye' Yé dör, e' jcher' ye' è wã. Nies wëpa a ye' éna ikkachakwã esepa wã ijcher' mi."

²³ Etã Jesús wötréene ittökatapa kke tã ichéitö ie'pa è a: "Ye' tö a' a iché tö Skëköl ttekölpã tajë ena blu'pa bak ká iaiãë esepa tajë tö, ì sué a' tö, e' kkeyè siarë sué, erë ie'pa kè wã isune. Nies ì ttsé a' tö, e' kkeyè siarë ie'pa tö ttsé, erë ie'pa kè wã ittssëne. E' kuëkj wëpa tö ì sué a' tö e' sué, ayëcha buaë esepa."

Samariawak buaë e' pakè

²⁵ Etökicha tã s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa ese eköl debity Jesús ska', e' tö ie' a ichaké itsaioie:

—A s'wöbla'ukwak, çÏ wëmi ye' tö as sene michoë dò ye' ulà a?

²⁶ Jesús tö ie' a ichaké ñies:

—ÇÏ tso' kitule Skëköl yëkuö kï? çÏma e' wà dör be' a?

²⁷ Etã s'wöbla'ukwak tö iüté:

—Skëköl yëkuö tö iché: 'Skëköl dalëritsó a' er' kôs wa, a' wák kôs wa, a' diché kôs wa, ena a' erbikè kôs wa.' Nies e' tö iché: 'A' malepa dalëritsó wës a' wákpa e' dalër es.'

²⁸ Jesús tö iché ie' a:

—Be' tö iüté buaë. Be' tö iwé es, e' tã sene michoë döraë be' ulà a.

²⁹ Erë ie' e' tsatkak ttë e' yökj, e' kuëkj ie' tö Jesús a ichaké:

—Etã s'yamipa chë Skëköl yëkuö tö, çesepa dör s'yamipa wëse?

³⁰ Etã Jesús tö iüté ttë i' wa:

—Wëm eköl datse Jerusalén, e' micho Jericó, etã ñalã wa akblökwakpa tö ie' klö'wëwã. Ì dami iwã kôs dò idatsi' e' blëwãrakitö. Ie' ppëraakitö tajë tã imíyal. Ie' méat tër ie'pa tö ñalã ska', tsir etã iduowã. ³¹ Etã judiowak eköl dör sacerdote e' dami ñalã e' kï. Mik ie' tö wëm tër shkã'ule e' sué, etã ie' tkami bánet iyökj. ³² Es ñies judiowak skà eköl dör Leví aleri kanëblöke Skëköl wé a, e' dami ñalã e' kï. Mik ie' tö wëm tër shkã'ule, e' sué, etã ie' ñies tkami bánet iyökj. ³³ Erë samariawakpa kè mik a' wödör, suëke a' tö suluë, esepa eköl dör wëm, e' dami ñalã e' kï. Mik ie' tö wëm tër shkã'ule e' sué, etã ie' wa iwër siarë. ³⁴ Ie' de iska', tã wé ishka'ne e' paskuëitö vino wa, paikléitö kiò wa, tã ipatrëwãitö datsi'tak wa. E' ukuökj tã ie' tö itkékã iwák burro kï tsémi wé s'kaporö ese wé a, tã eë ie' tö ikkö'néia ipasuëia

buaë. ³⁵ Bule es tã samariawak tö s'kaporö wé, e' wák patuë inuköl döka s'kanëblö ká böt e' ské ekkë, tã iché ie' a: 'Wëm shkã'ule i' kkö'nú ña. Ilè kï tué be' tö ie' a, e' tã e' kï ye' tö be' patuërane mik ye' dene etã.'

³⁶ Etã Jesús tö ichaké s'wöbla'ukwak a:

—Wëm shkã'wé akblökwakpa tö e' sué ie'pa mañal tö, çie'pa wé tö idalëritsé mokj wës s'kawötã s'yamipa dalëritsök es?

³⁷ S'wöbla'ukwak tö iüté:

—Wé tö isué er' siarë wa e'.

Jesús tö ie' a iché:

—Es be' yú tã iú wës samariawak tö iwé es.

Jesús míã Marta ena María ska' upakök

³⁸ Jesús ena ittökatapa míyal ñalã wa dò Jerusalén, tã ie'pa de ká tsir ese a. Eë alaköl serke eköl kiè Marta, e' tö Jesús kiéwã buaë ie' u a. ³⁹ Marta ël, kiè María, e' e' tkéwã tsinet Jesús ska', tã ì cheke Jesús tö e' ttsök ie' tkër. ⁴⁰ Erë Marta wã kanè tso' tajë iu a kanewë, e' kuëkj ie' de Jesús ska' tã ichéitö ie' a:

—A Skëkëpa, ye' ël tö ye' méat ekörã u kanëuk, ç' kè kï be' tkine? Ichó ie' a tö ye' kímú.

⁴¹ Erë Jesús tö iüté:

—A Marta, a Marta, tajë be' e' tkiuke kanè tso' tajë be' u a e' kï, ⁴² erë íyí etkë, e' dör ibua'ie, e' shushtë María tö wë. Kè yi tö iyepattsa iulã a.

Jesús tö ittökatapa wöbla'wé ttök S'yé tã

(Mateo 6.9-15; 7.7-11)

11 Etökicha tã Jesús tso' ttök S'yé tã. Mik ie' ttë one, etã ie' ttökatapa eköl tö ie' a iché:

—A Skëkëpa, Juan S'wöskuökwak tö ittökatapa wöbla'g' ttök S'yé tã. Es ñies sa' wöbla'ú ttök S'yé tã.

² Jesús tö ie'pa a iché:

—Mik a' ttöke S'yé tã, etã ichó ie' a i' es:

'A Sa' Yé, as be' dalöiö sa' tö ì ulitane tsatã.

As be' dò sa' blúie da'ãie.

³ Chkë kiane sa' kï sënoie, e' mú sa' a ká bit ekkë.

⁴ Sa' malepa kôs e' nuì olo'yeta' sa' tö ie'pa kï,

e' kuëkj sa' nuì olo'yó sa' kï.

Kè sa' marttsã tö ì sulu tö sa' erkiöü.'

⁵ Nies ie' tö ie'pa wöbla'wé ttë i' wa:

—Sö ichëmi tö a' wële wã yami tso' eköl, ese ska' a' míã nañewe ká shãbòts, tã a' tö iché ie' a: 'A yami, írö ye' yami datse bánet, e' debity ye' ska', erë ye' kè wã ì tã' mè ie' a. Be' we'ikëyö, pan peitö ña mañat.' ⁷ Be' yami e' tö a' iütëmi i' es: 'Kè ye' tsiriwar. Ukkö wötënewatke. Ye' ena ye' ala'r, sa' e' tëwãtke kapökã. Ye' kè e' köpakã ì muk be' a.' ⁸ Jesús tö iché ie'pa a tö u wák e' kè e' köpakã chkë muk a' a, a' dör iyami e' è kuëkj. Erë a' tö ikié kröröë, kè wöklör ekkë, e' tã ie' e' kórakã tã ì kôs kiane a' kï, e' meraëitö a' a, a' tö ie' a ik-ié kröröë e' kuëkj. ⁹ "Wëpa tö íyí kié Skëköl a, esepa a imeraëitö. Wëpa tö íyí yulé ie' ska' esepa tö ikuëraë. Wëpa tö ie' chaké, esepa kierawãitö weshkë. E' kuëkj ì kiane a' kï e' kió ie' a, etã ie' tö a' a imeraë; e' yulö ie' ska', etã a' tö ikuëraë; ie' chakó, etã ie' tö a' kierawã weshkë.

¹¹ "Kè alà yé wéne tö tkabè mepa ilà a nima kiéitö e' skéie. ¹² Nies kè a' wéne tö bachè' mepa ilà a dakro sia' kiéitö e' skéie. ¹³ A' dör pè' suluë erè e' tö iyi buaë meke a' alà a. ¡E' yita buaë S'yé tso' ká jai a e' tö Wiköl Batse'r meraë yi tö ie' a ikie ese a!"

Judiowak tö Jesús kkaté
(Mateo 12.22-30; Marcos 3.20-27)

¹⁴ Etökicha ta Jesús tso' aknama trè'ukshkar wëm eköl a. Aknama tö wëm e' ttò wöblèg'wä. Mik aknama mía, etä wëm ttékane buaë. Wépa qos tö isuë, e'pa tkirulune iweblök. ¹⁵ Erè ie'pa wélepa tö iché: "Beelzebú dör bé, e' diché wa ie' tö ie'pa trè'wékeyal."

¹⁶ Ie'pa wélepa skà éna Jesús tsajak, e' kuëki ie'pa tö ikie ie' a tö i kè or yi a ese úitö iwà kkachoe tö mokí ie' patkè'bitü Skéköl tö. ¹⁷ Erè i bikeitseke ie'pa tö, e' suéwä ie' tö, e' kuëki ie' tö ie'pa a iché:

"S'serke ká etkè kí, e' ñi blabatsélor ta ñippöke iwakpa è ñita, kè wöklör, e' ta ie'pa wákpa è ñi eukewa kè diché ta'ia. Nies ñi yamipa è e' kékä ñippök ñita, kè wöklör, e' ta ie'pa sulunewä mía siarè. ¹⁸ Es ñies Satanás mú tö aknamapa trè'wéyal, e' ta ie' tso' ñippök iwakpa è ta. ¿Wes i blúie ie' tso' e' sermiia? A' icheke tö aknamapa trè'wéyal ye' tö Beelzebú diché wa, e' kuëki e' ché ye' tö. ¹⁹ Ye' tö itrè'úpayal Beelzebú diché wa, e' ma ¿yi diché wa a' klépa tö itrè'wéyalmi? Ie'pa kè a itrénukyal Beelzebú diché wa. E' kuëki ¿wes a' tö ye' kkatèmi tö ye' tö itrè'wékeyal Beelzebú diché wa? A' wakpa klépa tö iwà kkacheraè tö a' ttè kè dör mokí.

²⁰ Aknamapa trè'wéyalö Skéköl diché wa, e' ta e' wà kiane yénoie tö i blúie Skéköl tso', e' kèwö dewatke a' a.

²¹ "Mik wëm diché tajè tö iu kkö'neke buaë tabè wa, i wa, etä ie' iyi qos tso' bléule buaë. ²² Erè mik wëm skà datse diché ta' tajè shütë ie' tsatä, ñippök ie' ta, etä e' e' alékä ikí ta iyi mik ierblöke e' tsatkoie ena i skà qos tso' ie' wä, e' yéttä saraq iyökí, ta ikakmémiitö iyamipa a. †

²³ "Yi kè dör ye' sini', ese dör ye' bolök. Yi kè tö ye' kímè obeja kkö'nuk buaë, ese tö obeja po'wékemi.

Aknama dene wëm a
(Mateo 12.43-45)

²⁴ "Mik wimblu sulusi trèneshkar yile a, etä imía ká sir poë wé kè yi ku' ese ska'. Ie' tso' ká yulök sènoie, erè kè ie' wä ikune. E' kuëki ie' ibikeitsé: 'Ye' míane wé ye' trèneshkar eë senuk.' ²⁵ Mik ie' demine wëm e' a, etä ie' tö isuë tö wëm dör wes u shüriule buaë maneneë es. ²⁶ Etä ie' mía iyamipa kí yulök dökä kul suluë shütë ie' tsatä ta ie'pa qos de senuk wëm e' a. Wëm e' míane suluë shütë kènet tsatä."

Ayëcha buaë e' dör yi

²⁷ Jesús tso' ttök, etä alaköl eköl dur eë, e' tö iché aneule:

—¡Alaköl tö be' tsög', be' talag', ayëcha buaë e'!

²⁸ Erè ie' iüté:

—¡Ayëcha buaë shütë, wépa tö Skéköl ttè ttsé ta idalöiekerakitö esepa!

Wépa dör pè' suluë esepa kè tö Jesús tté klö'weta'
(Mateo 12.38-42; Marcos 8.12)

²⁹ Ie'pa kí ñi dapa'wé Jesús pamik, etä ie' tö iché ie'pa a: "A' dör pè' suluë. A' tö ye' a ikieke tö i kè or yi a ese uyö iwà kkachoe tö mokí Skéköl tö ye' patkè'bitü. Erè ye' tö ilè weraë etökicha ème iwà kkachoe, e' dör wes Jonás ta ibak es. ³⁰ I bak Jonás ta e' tö iwà kkayè Nínive wakpa a tö Skéköl tö ie' patkè'bitü ie'pa pattök. Es ñies, ye' dör S'ditsö Alà, e' tö iwà kkacheraè a' a tö mokí Skéköl tö ye' patkè'bitü. ³¹ Aishkuö ta mik a' wöchakir-ketke a' nuí kí, etä alaköl datse ká bánet diwö tskirke e' o'mik † bak iká blúie, e' e' kórakä Skéköl wörki a' kkatök tö a' dör pè' suluë. Ká iaiäe ie' dè'bitü datse kamië shütë se' blú bak kiè Salomón wä iyi jcher tajè, e' ttò kíttsök. Erè i'ñe ta ye' dur a' shüa, e' dör Salomón tsatä, erè a' kè tö ye' ttò iütë. E' kuëki alaköl e' tö a' kkateraè. ³² Mik Jonás tö Nínive wakpa paut, e' tö ie'pa er mane'ttsä Skéköl a, erè i'ñe ta ye' dur ierö, e' dör Jonás tsatä, erè a' kè er mane'ü Skéköl a. E' kuëki aishkuö ta mik a' wöchakir-ketke a' nuí kí, etä Nínive wakpa e' kórakä Skéköl wörki a' kkatök.

Se' wöbla buaë ena se' wöbla suluë
(Mateo 5.15; 6.22-23)

³³ "Kè yi tö bö'wö tskepaka ta ibléwäitö ö ipatkéwäitö kalkuö dikjä. E' skéie se' tö itkekeka kákke se' yamipa datse e'pa wö a ká ñi'woie. ³⁴ Se' wöbla dör wes bö'wö es se' chkà qos a. E' kuëki se' wöbla dör buaë, e' ta se' chkà qos e' a ká olo ta' buaë. E' dör wes se' er dör buaë es, i qos yésyèsè buaë, ese kí se' er me'rie. Erè se' wöbla dör suluë, e' ta se' chkà qos e' tso' stui a. E' dör wes se' er suluë es, i qos suluë, ese kí se' er me'rie. ³⁵ A' e' kkö'nú buaë as a' kè e' kítö'ü tö a' wöbla wawër buaë, erè kè iwawër buaë. ³⁶ A' wöbla dör buaë, e' ta i qos buaë, ese wër buaë a' wa. E' dör wes a' serke wé bö'wö ñarke kékraë eë es, kè ku' stui a."

Wéstela ina fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ta

(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 20.45-47)

³⁷ Mik Jesús tté one, etä fariseowak eköl tö ie' kiémi chkök iu a. Etä ie' mía demi eë e' tkésër mesa kulé kí. ³⁸ Erè fariseowak e' tö isuë tö kè ie' wä iulà paköne wes ie'pa wöblar es, e' tö ie' tsiriwékä. ³⁹ E' kuëki Jesús tö iché ie' a:

—A fariseowakpa, A' dör wes a' tkä' qos pa skueke a' tö ikíkke è es. A' wër buaë, erè a' er suluë. A' dör ak-blökwakpa. A' kí s'yamipa iyi qos e' kianettsä a' è a.

⁴⁰ ¡A' kè éna i ane yès! ¿A' kè wä ijcher tö Skéköl tö se' chkà yö', e' è tö se' er yö'? ⁴¹ S'siärepä kímú a' iyi wa, etä i qos atdaë maneneë a' a.

† Ttè i' wa kiane ché tö Jesús e' alékä Satanás kí, e' kuëki ie' tö aknamapa trè'wékeyal.

†† DIWÖ TSKIRKE E' O'MIK: Si'kuaie ttè e' dör a sur. Kè se' wä ijcher tö ima e' chémisö bua'ie se' ttò wa.

⁴² ¡A fariseowakpa, wěstela ina a' tã! Kãkõla tso' iëno chkè a kiè menta ena ruda ena iskà tso', ese kòs tsá meke a' tò Skèkõl a. Erè a' kè sèrkũ' yèsyèsè s'malèpa tã. A' kè tò Skèkõl dalèritsetã, e' uk a' kawõtã ñies.

⁴³ ¡A fariseowakpa, wěstela ina a' tã! Kula' tso' a' ñi dapa'wõ wé a kékèpa dalòiertã' esepa a, ese kì a' wòbatsõ e' tkòksèr. A' kì ikiar tò a' shkè'wè wès kékèpa tajè shkè'wè es, wé pè' tso' tajè, e'pa wõwa.

⁴⁴ ¡Wěstela ina a' tã! A' dör wès pò tso' kè jchèr yi wã e' bata kì s'shkõrami es. Ishũ dör ñã tajè alar suluè, e' kè alar ttsène s'wã.

⁴⁵ S'wõbla'ukwak ttè dalòiëno wa, ese tso' ekõl eè, e' tò iché Jesús a:

—A s'wõbla'ukwak, mik be' tò e' ché fariseowakpa a, etã ñies be' tso' sa' chòk suluè.

⁴⁶ Jesús tò iüté:

—¡A s'wõbla'ukwak ttè dalòiëno wa wakpa, wěstela ina a' tã ñies! A' ttè dalòiëno tajè darèrèè, ese meke a' tò s'malèpa a wà dalòiè wès dalì èkkèè iè s'kì es, erè a' ulatska è kè tiètã'wã a' tò ie'pa kimoie.

⁴⁷ ¡Wěstela ina a' tã! A' tò Skèkõl ttekõlpa bak kã iai-ãè e'pa pò yuekene pã'ali, erè a' yépa tò ie'pa kõtulur. ⁴⁸ Es a' tso' iwã kkachòk tò i wamblé' a' yépa tò, e' dör buaè a' a. A' yépa tò ie'pa kõtulur, tã i'ñie tã a' tò ie'pa pò yuekene buaè.

⁴⁹ "E' kuèkì Skèkõl wã iyi jchèr tajè, e' tò iyè'atbak: 'Ye' tò ye' ttekõlpa ena ye' ttè pakòkwakpa patkeraè Israel aleripa a, etã e'pa wèlepa tterawã ie'pa tò, ñies wèlepa skà we'ikeraè ie'pa tò.' ⁵⁰ Skèkõl ttekõlpa tajè kõtulur a' yépa tò. Mik kã i' yone kuaè, ⁵¹ etã Abel kõtwa Caín tò. E' itòkì a' yépa bak tò Skèkõl ttekõlpa tajè kõtmi. Ibata kõtwarakitò e' dör Zacarías. E' kõtwa ie'pa tò kã' tso' iyi mokã Skèkõl a e' ena iwé e' shushã. Skèkõl ttekõlpa kòs kõtulurbak a' yépa tò, e' nuí kierané ie' tò a' ena wépa dör a' es, e'pa a. Mokì ye' tò a' a' ichè tò Skèkõl ttekõlpa kòs kõtulur a' yépa bak e'pa tò, e' nuí kuèkì a' ena wépa dör wès a' es, esepa weirdaè siarè.

⁵² "¡A s'wõbla'ukwak ttè dalòiëno wa wakpa, wěstela ina a' tã! A' wã Skèkõl yèkkuò tso', e' dör wès ukkò yottsã tso' es as se' wã ijchèr tò wès Skèkõl dör. Erè e' kkekũk a' tso' a' malèpa yòkì. A' kè wã ijchèr mokì tò wès Skèkõl dör, ñies wépa kì e' kiane jchènoie, esepa wòk-lò'wèke a' tò as ie'pa kè wã ijchèr."

⁵³ Etã Jesús e' yéttã u e' a. S'wõbla'ukwak ttè dalòiëno wa wakpa ena fariseowakpa ulunekã tajè ie' kì. Ie'pa tò ie' chakémi tajè ttè darèrèè wa. ⁵⁴ Ie'pa éna ie' klò'wãk-wã ittè kì ikkatoie.

A' e' kkõ'nú fariseowakpa yòkì

(Mateo 10.26-27)

12 Etã pè' dapane tajè Jesús ska' dõkã miles, e'pa tërke ñi mik tajè. Jesús tò ichémi ittòkatapa a kewe: "A' e' kkõ'nú fariseowakpa pan wölöwõkã yòkì. E' wà kiane ché tò a' e' kkõ'nú wès ie'pa sèr e' yòkì. Ie'pa e' wamblò suluè, erè ie' òrak tò ie'pa dör buaè s'malèpa tsatã. Kè i' kũ' blèulewã ese kè kkayèrpawã aishkuò tã. Ese kòs jchèrdane. Ì cheke a' tò bikeitsè a' tò tò kè ittèsène, ese tterane sulitane tò. Ì kòs cheke a' tò asas

ukkò wõtèulewã shũã, ese yèrdane aneule sulitane kukua. E' kuèkì a' e' kkõ'nú as a' kè e' ò wès ie'pa es.

Yi yòkì s'kawõtã suanuk

(Mateo 10.28-31)

⁴ "A ye' yamipa, kè a' suanuk yi tò s'ttètã'wã esepa yòkì. Ie'pa tò s'ttèwã, erè e' ukuòkì tã kè wès ie'pa a se' onukia. ⁵ Erè súyõ a' a' ichè tò yi yòkì a' kè suanuk. A' suanú Skèkõl yòkì. Ie' tò a' ttèwãmi, e' ukuòkì tã ie' wã diché tã' a' uyowã bö' kè a. Ye' tò iskà chène a' a, a' suanú ie' yòkì.

⁶ "Dúla skèl tuè tottola, inukõl bõt wòshkila è, erè ie'pa kè ska' Skèkõl èr chõtã'wa. ⁷ Ñies a' kè ska' ie' èr chõpawa. Dò a' tsãkò bitò tso' shtaõule ie' wã. Ie' a' tã a' tuè tajè tkòkã dúla tso' tajè ese tsatã, e' kuèkì kè a' suanuk.

Wépa kè jaène Jesús kì

(Mateo 10.32-33; 10.19-20)

⁸ "Yi e' chò sulitane wòrkì tò ie' dör ye' dör S'ditsõ Alà, e' ttòkata, e' tã ese cheraèyõ Skèkõl biyòchòkwakpa wòrkì tò ie' dör ye' ttòkata. ⁹ Erè yi tò iblé sulitane wòrkì tò ie' kè dör ye' ttòkata, e' tã ñies ibleraèyõ Skèkõl biyòchòkwakpa wòrkì tò ie' kè dör ye' ttòkata.

¹⁰ "Yi tò, ye' dör S'ditsõ Alà, e' ché suluè, e' nuí olo'yèmi Skèkõl tò ikì. Erè yi tò Wikõl Batse'r ché suluè, e' kè kì inuì olorpa.

¹¹ "Mik pè' tò a' klò'wéwã tsémi kkatè ye' ttè kuèkì judiowak ñi dapa'wõ wé a' ò s'shulòkwakpa wòrkì ò s'wòkirpa wòrkì, etã kè a' tkinuk tò i chémi a' dör e' tsatkoie. ¹² E' wòshã tã Wikõl Batse'r tò ttè eraè a' a' ché ie'pa a."

Inukõl blú ekõl e' èr me'rie inukõl è kì

¹³ Pè' dapane tajè e' ekõl tò Jesús a' iché:

—A s'wõbla'ukwak, ichó ye' èl a' tò sa' yé iyi ukuò atè kòs e' blatóõ, ye' icha mú ye' a.

¹⁴ Jesús tò iüté:

—A wèm, ye' kè dör a' iyi shulòkwak, ñies ye' kè dör a' iyi blatòkwak.

¹⁵ Ñies Jesús tò iché:

—Sène chók e' kè dõkũ' s'ulã a' iyi tso' s'wã tajè ese wa. E' kuèkì a' e' kkõ'nú iyi kkechè tajè ese kòs yòkì.

¹⁶ Etã Jesús tò ttè kleé ie'pa i' es: "Wèm ekõl dör inukõl blú tajè, e' tò iyi wówé tajè shütè ikã kì. ¹⁷ Ie' tò ibikeitsè: 'Ye' iyi wõne tajè çwès e' wèmi ye' tò? Kè ichè'kaiã iwé a.' ¹⁸ Etã ie' tò iché: 'Ye' éna iane tò wès ye' tò iwèmi. Súyõ iwé tkèttsã ské yuèkane pã'ali, bérie shütè, e' a' ye' iyiwò kòs ena i' kòs tso' ye' wã e' blekeyõ. ¹⁹ E' ukuòkì tã ie' tò ibikeitsé: iyi tso' tajè ye' wã blèule, e' mik ye' sèrmi dò duas tajè. E' kuèkì sú ye' ènù, chkò, di'yò, ttsè'r buaè.' ²⁰ Erè Skèkõl tò iché ie' a: 'Be' kukuò darèrèè, bère nañewe be' duõwaraè, etã i' kòs tso' be' wã blèule, e' atè pè' kuã'kì ulã a.' " ²¹ Etã Jesús tò iché: "Es itkoraè wé tò iyi blé tajè iwák a' kã i' a, erè kè sèrkũ' wès Skèkõl kì ikiane es, ese wák dör siarè Skèkõl a."

Kè a' tkinuk ì kị

(Mateo 6.25-34)

²² E' ukuökị tị Jesús tō ichè ittōkatapa ǎ: "Ye' tō a' ǎ ichè: Kè a' tkinuk ì kiane a' kị sēnoie, chkeie, datsi'ie, ìie, ese kōs kị. ²³ S'tso' ttsē'ka e' kè dōr chkōk ème, ñies s'chkà kè dōr datsi' è ioie. ²⁴ Dù saú a' tō. Ie'pa kè tō ì kuatketā' ì wōshtetā' kè tō chkè bletā', erē Skēkōl tō ie'pa tieke. E' yitā ie' ǎ tǎ a' tuè tajē dù kōs tsatā. ²⁵ A' tkirke tajē e' kị, e' kè tō a' ǎ kawō kị mepa sēnoie ekuölō è. ²⁶ E' dōr tottola erē kè a' ǎ ior. ¿Wēs a' tkirke íyi malè kị?"

²⁷ "A' tō ma'ma wōrkua bua'buāala ese saú wēs italar, kè kaneblōtā', kè datsi' yuetā'. Eré blu' bak kiè Sa-lomón, e' wā íyi ulitane bua'buāe bak tajē, erē ye' tō a' ǎ ichè tō ie' datsi' bua'buā, e' kè wēr buāe wēs ma'ma wēr es. ²⁸ Kākō suēsō ì'ñe, bule tǎ iñanewa, erē Skēkōl tō ikītkeke buāala iwōrkua wa. Ie' tō kākō kītkeke es, je' yitā ie' tō a' kianeia ǎrblo buāe ie' mik, e' paieraē! ²⁹ E' kuēkị kè a' ǎ er mukwā chkè kị, di'yè kị, ese kōs kè kị a' tkinuk. ³⁰ Pē' kè tō Skēkōl dalōie esepa tkirke tajē íyi kōs ekkè kị. Erē ì kōs kiane a' kị e' jchertke a' Yé wā. ³¹ E' skéie ì kōs blúie Skēkōl tso' e' kị a' ǎ er mú keweie. A' tō iwé es, e' tǎ ñies íyi ñekkè dōraē a' ulà ǎ."

Íyi buāe bleke ká jai ǎ

(Mateo 6.19-21)

³² "A ye' obejapala, kè a' suanuk ì yōkị. A' kè dōr tajē, erē S'yé ǎ buāe chōke a' ǎ. Ie' tō a' shushté ǎ ì blúie ie' tso' e' dō a' ulà ǎ ie' tǎ ñitā. ³³ Ì tso' a' wā, e' wataúttsa tǎ iské mú s'siārepa ǎ. Ì dōr buāe Skēkōl ǎ, e' ú, etā es a' ǎ íyi bua'buā blērdaē ká jai ǎ wēs inukōl blēsō, ì kè nurtā'wā, ese ǎ es. Eē akblōkwakpa kè ǎ iek-iblēnuk, ñies powak kè ǎ ikatanukwā. ³⁴ Wé a' íyi bua'buā tso' eē a' ǎ er me'rie ñies, e' kuēkị a' íyi bló ká jai ǎ."

A' tso' ǎrkị Jesús datsēne e' panuk

³⁵ "A' tso' ǎrkị wēs kanè mēsopa tō iwōkir tso' ulabat-sè kēwō tkō'uk datsēne, ese panè es. Ie'pa tso'tke ie' panuk datsi' iēnetke ikanewōie, ibō'wō tskékatke buāe. Mik iwōkir de tǎ ichakè ukkō ǎ, etā bet tǎ ie'pa ukkō ppée ie' ǎ. ³⁷ Wépa kué iwōkir tō ttsē'ka ie' panuk mik ide etā, ayēcha buā esepa. Mokị ye' tō a' ǎ ichè tō ie' e' paiōraē wēs chkè watiōkwak es tǎ ikanè mēsopa keraēitō e' tkōksēr kula' kị tǎ ie'pa tierāēitō chkè buāe wa. ³⁸ Kanè mēsopa kué iwōkir tō ttsē'ka ie' panuk ká shābōts alè ö ká ñirketke alè etā, ayēcha buāe esepa. ³⁹ Erē a' éna iānú tō u wák mú wā ijchēr tō wēkkè ak-blōkwak datse, e'ma ie' kè tō kawō mepa yi ǎ dōkwā íyi ekiblōk. ⁴⁰ Es ñies ye' dōr S'ditsō Alà, e' datsēne mik a' kè ku' ye' panuk etā, wēs akblōkwak es. E' kuēkị a' tso' ǎrkị."

Kanè mēsopa bōl ekōl dōr buāe, ekōl dōr suluē

(Mateo 24.45-51)

⁴¹ Pedro tō Jesús ǎ ichaké:

—A Skēkēpa, ttè wakleébō ¿e' dōr sa' è ǎ ö sultane ǎ?

⁴² Ie' iūté: "Kanè méso yēsyesē kabikeitsō buāe, ese mekeka iwōkir tō imalepa kuēbluie ie'pa tiōk kēkraē mik kè iku' e' dalewa. ⁴³ Iwōkir dene tǎ ikuēitō iuk wēs iyēneia es, e' tǎ ayēcha e' dōr buāe ie' ǎ. ⁴⁴ Mokị ye' tō a' ǎ ichè tō kanè méso e' merakaitō, ie' wā íyi tso' kōs, e' kuēbluie. ⁴⁵ Erē kanè méso ñe' ǎrbikō tō 'ye' wōkir kè dōpane bet.' E' kuēkị ie' tō imalepa wēpa ena alakōlpa ppēmi darērē. Ñies ie' chkēmi, di'yēmi tajē ena ie' ttē-mi blo' wa. ⁴⁶ Erē idiwō ena ikēwō kè wa ie' ku' ipanuk, etā iwōkir dōrane tǎ iwe'ikeraitō siārē wōmerattsa weinuk wēs pē' kè ǎrblo'tā' Skēkōl mik esepa es.

⁴⁷ "Kanè méso wé wā ì kiane iwōkir kị, ese jchēr buāe, erē ie' kè wā ì one yēs, kè tō ittō dalōie, ese we'ikeraē iwōkir tō siārē. ⁴⁸ Erē kanè méso wé kè wā ijchēr tǎ e' tō ì suluē wamblé, e' tǎ ese we'ikeraē iwōkir tō erē kè tajē. Wépa ǎ imēne tajē kanebloie Skēkōl ǎ, esepa ǎ ikieraēitō tajē. E' sū wépa ǎ imēne tajē shūtē, esepa ǎ ikieraēitō tajē shūtē. Kōs se' ǎ imēne e' mik se' ǎ ichakirdaē.

Jesús tté kuēkị se' ñi blabatsōraē

(Mateo 10.34-36)

⁴⁹ "Ye' dē'bitu ká i' ǎ s'aláuk wēs bō' tajē wōbatska ese tō s'aláwē es, e' mú wōbatskatke. ⁵⁰ Erē kewe tǎ ye' weirdaē siārē, e' kawōtā dalē'ttsēyō, e' tō ye' ǎriawēke tajē dō mik itka etā. ⁵¹ ¿A' ibikeitsé tō ye' dē'bitu ká i' ǎ ǎs a' sēr bēre ñitā? Ye' ichè, au. E' skéie ye' dē'bitu a' blabatsōk. ⁵² I' tǎ iñak tkēnewamitke, se' sērke skel ñitā, e' ñi blabatsōraē ye' tté kuēkị, bōl ñippōraē mañal tǎ, mañal ñippōraē bōl tǎ. ⁵³ Iyé ñippōraē ilà wēbie tǎ ena ilà ñippōraē iyé tǎ; imi ñippōraē ilà busi tǎ ena ilà ñippōraē imi tǎ; yàk ñippōraē iyàk tǎ."

Ì wēke Jesús tō e' wà kè ǎne ie'pa éna

(Mateo 16.1-4; Marcos 8.11-13)

⁵⁴ Ñies Jesús tō ie'pa ǎ iché: "Mik a' isué tō kalì mon-ekā diwō mi'ke e' èkā, etā a' tō icheke 'kalì yērdaē', etā mokị iwà yērdaē. ⁵⁵ Mik a' ittse tō siwā' datse ká sir poē e' èkā, etā a' tō icheke 'diba ǎrdaē', etā mokị iwà ǎne. ⁵⁶ ¿A' e' ò suluē! A' éna iāne mik kalì yērmi, mik diba ǎrmi, erē ì uk ye' tso' iwà kkachōie tō yi dōr ye', ¿wēs kè e' wà ǎne a' éna? ¿A' kè wā ì jchēr tajē wēs a' ibikeitseke es!"

A' ñi shuló

(Mateo 5.25-26)

⁵⁷ "¿Ì kuēkị a' kè ǎ ibikeits tō ì dōr buāe, ì dōr suluē Skēkōl ǎ? ⁵⁸ Yile tō a' kkaté nuì kuēkị e' wā a' mí s'shulōk wé ǎ, e' tǎ ima'ú shulē ie' tǎ ñalā kị ǎs ie' kè tō a' wōmūttsā s'shulōkwak ulà ǎ we'ikè. A' kè tō iwé es, e' tǎ s'shulōkwak tō a' wōmerattsa s'shkēkipa ulà ǎ tǎ e'pa tō a' wōterawā s'wōto wé ǎ. ⁵⁹ Ye' tō a' ǎ ichè tō kè a' dōpattsa dō mik a' tō nuì e' patuēttsā sēraā etā. E' kuēkị a' ǎ er mane'ú Skēkōl ǎ kām iwà dō a' kị e' yōkị."

S'kawötä er mane'uk Skëköl a

13 E' è kéwö tã pë' welepa tso' eë, e'pa tã iché Jesús a tã Galilea wakpa wëpa welepa tso' ijiwak jchök më Skëköl a iwé a. E' dalewa Pilato tã ie'pa ttökulur patké tã ipé shütuekä ijiwak jchëne e' pé tã.

²Jesús tã iché ie'pa a: "¿Ima a' erbikò? ¿Galilea wakpa kötulur ñe'pa dör pë' sulusipa tkòkã imalepa tsatã, e' kuëkjì ie'pa weine es? ³Ye' tã iché au, kè idör es. Erë a' kè er mane'ù, e' tã ñies a' wákpa kôs duölurdaë. ⁴Ñies u tso' Jerusalén kiè Siloé, e' yöule kakkëë ák wa, mik e' anebitu anekã ie'pa kì, etã ie'pa duo dökã dabom eyök kì pàköl (18). ¿Ima a' erbikò? ¿Ie'pa duolur ñe'pa kì inuì tso' tkòkã Jerusalén wakpa malepa tsatã? ⁵Ye' tã a' a' iché au, kè idör es. Erë a' kè er mane'ù Skëköl a, e' tã ñies a' duölurdaë."

Higuera klò tté wà pakè Jesús tã

⁶Jesús tã tté kleé ie'pa a' i' es: "Wëm eköl wã kal kiè higuera tso' tkëule elka idali shüã. Ie' míã iwö yulök, erë kè iwö tã' yës. ⁷E' kuëkjì ichéitö idali kkö'nukwak a: 'T' tã duas mañal, ye' de kekraë higuera wö yulök, erë kè iwö tã'. E' kuëkjì itööbö as kè ikü' àr éanas.' ⁸Erë idali kkö'nukwak tã iché: 'A kékëpa, as iariã duas ek. Súyö iwí paiklè kapöli tkékã ikì. ⁹E' wa sô isué tã duas étö tã iwörmi e' ma buaë idir. Erë kè iwöne, e' tã iteerasö.'"

Alaköl eköl wököulewã e' bua'wëne Jesús tã

¹⁰Eno diwö et a Jesús tso' s'wöbla'uk Skëköl tté wa ñi dapa'wö wé etkue a. ¹¹Etã eë alaköl tso' eköl tteke wimblu sulusi tã wököulewã. Ie' kirirke es, e' kì duas de dabom eyök kì pàköl (18). Kè ie' a' e' wödurkã yësyësë. ¹²Mik Jesús tã isué, etã ikiéitö e' ska' tã ichéitö iã:

—A tayë, be' buanene. Duè tã be' kiri'wëke, e' ulã a' be' tkashkar.

¹³Etã ie' ulã mékã ikì tã iwödunekane yësyësë tã Skëköl kíkékamiitö tajë. ¹⁴Erë Jesús tã alaköl bua'wëne eno diwö a, e' kuëkjì judiowak ñi dapa'wö wé e' wökir ulunekã ikì tajë. E' kuëkjì ie' tã iché pë' dapane eë e'pa a:

—Domingo etö shüã kã tso' kul. Kã teröl dör se' a' kanebloie. Kã teröl shüã a' shkó ìe' bua'wëne. Kè a' kine eno diwö a' bua'wëne.

¹⁵Jesús tã iché ie' a:

—¡A' e' ò suluè! Eno diwö a' a' ulitane tã a' ijiwak wöttseeke tã itsekemi di' yök. ¹⁶Tayë i' dör Abraham aleri, e' tso' klöulewã Satanás ulã a' dökã duas dabom eyök kì pàköl (18) wës ijiwak moulewã es. Erë i' ñe' dör eno diwö, erë ¿wës a' kè kì ikiane tã iwöttseeyö aknama yökjì?

¹⁷Mik Jesús tã e' ché, etã ibolökpa jaënekã tajë. Erë pë' malepa ttsë'nerak buaë, ì buaë kôs wé Jesús tã e' kuëkjì.

Mostaza wö tté

(Mateo 13.31; Marcos 4.30-32)

¹⁸Ñies Jesús tã iché: "¿Ì blúie Skëköl tso' ¿wës e' dör? ¿Ttè wé wa yö ikleëmi? ¹⁹E' dör wës mostaza wö tkéwã wëm eköl tã iyök a' es. Mostaza wö dör tsirlala, erë it-skine talane bërie kalie, ese ulã tsakã dù u yuöke."

Pan wölöwõkã tté

(Mateo 13.33)

²⁰Ñies Jesús tã iché: "¿Ì blúie Skëköl tso' ¿ttè wé wa yö ikleëmi? ²¹E' dör wës pan wölöwõkã wötué tayë tã harinachka mañayök a' es. E' tã harinachka, e' kôs wölöwëkã tajë."

Ukkö tsitsir

(Mateo 7.13-14,21-23)

²²Jesús dami Jerusalén ñalé wa, etã eë kã tso' tseë, kã blublu ena kã tsitsir, e' wakpa wöbla'wëke Jesús tã.

²³Etã yile tã ie' a' ichaké:

—A kékëpa ¿yëne tã kè yi tsatkërpa tajë?

Ie' iyté:

²⁴—Tsatkë wékkö dör tsir. Tajë pë' tã ima'wëraë shkökwaia, erë kè ie'pa döpa'wã. E' kuëkjì a' e' diché ió shkökwaia. ²⁵Mik u wák e' kékã tã ukkö wötéwã, etã a' tso' u'rkjì, e'pa tã ie' kieke ukkö a'. A' tã ichakeke: 'A kékëpa, be' ukkö kköppöö sa' a'. Erë ie' tã a' iytëraë: 'Kè ye' wã a' sùule.' ²⁶Etã a' tã icheraë ie' a: 'Sa' chka' be' tã. Sa' di'ya' be' tã. Be' tã sa' wöbla' sa' kã a'. ²⁷Erë ie' tã a' iytëraë: 'Kè ye' wã a' sùule. A' dör ì sulu wamblök'wakpa, a' yúshka bánet ye' yökjì.' ²⁸Mik a' tã Abraham, Isaac, Jacob ena Skëköl ttekölpã kôs e'pa sué ì blúie Skëköl tso' e' a, erë a' uyanettsã bánet, etã a' iuraë siarë a' kã yilidawã weine kuëkjì. ²⁹S'ditsö dat-së kã wa'ñe, esepa döraë chkök buaë ì blúie Skëköl tso' e' a. ³⁰Es se' welepa kè dalöiërtã' kã i' a, esepa dalöiërdaë tajë aishkuö tã. E' sù se' welepa dalöiërtã' tajë kã i' a, esepa atdaë ibataie aishkuö tã.

Jesús eriane Jerusalén wakpa dalërmik

(Mateo 23.37-39)

³¹E' wöshã tã fariseowakpa welepa de Jesús ska' tã ichéitörak iã:

—Herodes éna be' ttakwã, e' kuëkjì be' yúshka kã bánet.

³²Jesús tã ie'pa iyté:

—A' yú tã ichó s'kítö'ukwak ñe' a: 'I'ñe ena bule ye' tso' aknamapa trë'ukyal, ñies s'bu'ukne, böiki tã ye' kanè ene.' ³³Ye' mitke i'ñe, e' shkömi bule böiki tkörö Jerusalén wé ie'pa wöblane Skëköl ttekölpã bak e'pa ttökulur eë, e' kuëkjì ye' kè ttepawã ìe.

³⁴¡A' Jerusalén wakpa, Skëköl ttekölpã kôs ttekwã a' tã kekraë! ¡Ñies ittë pakökwakpa patkeke ie' tã a' a, e'pa ttekwã a' tã ák wa! ¡Wëkkë ye' erkië tã ye' mú a' dapa'wë e' ska' wës dakro mitchke tã ila'rla dapa'wë ipik dikjã es, erë kè a' kì ikiane yës! ³⁵Ye' ttö ttsó, Skëköl kè tã a' kã kkö'nepaia. Ye' tã a' a' iché tã a' kè tã

ye' suępaia̱ dō mik ye' dene eṯ. E' kēwō ska' ṯa a' tō ye' cheraē: 'ĲAyęcha buaē yi datse̱ Skękōl ttō wa e'!

Wēm ekōl iēneḵa tajē e' bua'wē Jesús tō

14 Etōkicha ṯa ęno diwō ę Jesús mi̱a chkōk fariseowakpa wōkir ekōl, e' u ę. Eṯa ęę fariseowakpa węlepa tso' iweblōk krereē ikkatoie ilē ḵi. ² Eṯa wēm ekōl kirirke iēneḵa tajē, e' de dur Jesús wōrḵi. ³ Eṯa Jesús tō ichakē s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa ę ena fariseowakpa ę:

—ĲḴawō ṯa' se' ę s'buawukne ęno diwō ę?

⁴ Erē ie'pa kē w̱a ie' iūtēne yēs. Eṯa Jesús tō wēm e' klō'wē ṯa ibua'wētō ṯa ichēitō i̱a: 'Be' yúshka.' ⁵ Eṯa ie' tō iché fariseowakpa ę:

—A' alà ö a' baka ęnemi di' biule uk ę ęno diwō ę, e' ṯa bet a' mi̱a iyōkts̱a.

⁶ Ie'pa kē ę ie' iūtēne yēs.

Sḵawōṯa ę' ökwa s'malepa yōḵi

⁷ Jesús isuē tō pē' shķęñaule chkōk, e'pa węlepa tō kula' tso' kękēpa dalōiērṯa' tajē, esepa ę ese shyshtē ę' tkoie. E' kuęḵi ie' tō ie'pa pattē i' es:

⁸ —Mik yile tō a' węle shķęñē ulabatsē kēwō tkō'uk, eṯa kē a' ę' tkōksę kula' tso' kękēpa tajē ę ese kulé ḵi. Isalema kękēpa dalōiērṯa' tajē a' ts̱aṯa ese de, ⁹ eṯa yi tō a' shķęñē, e' tō ichē a' ę: 'Be' we'ikęyō, kula' sę mú kękēpa i' ę' tkoie.' Eṯa a' jaērka mi tajē, miraē ę' tkōksę kula' tso' se' esepa ę ese ḵi. ¹⁰ E' skēie, mik yi tō a' shķęñē, eṯa a' ę' tkōksę kula' tso' se' esepa ę ese kulé ḵi. Es mik yi tō a' shķęñē, e' de a' ska', eṯa ie' tō ichē be' ę: 'A yami, be' yú ę' tkōksę kula' tso' kękēpa ę, ese kulé ḵi.' Es pē' kōs tso' ęę, e'pa tō a' dalōieraē węs kękēpa tajē es. ¹¹ Yi ę' ttsōḵa tajē, ese ęrdawa diōshę, erē yi ę' wōęwa, ese ḵikardaḵa tajē.

¹² Wēm tō ie' shķęñē chkōk, e' ę Jesús tō iché ñies:

—Mik be' tō pē' shķęñeke chkōk be' ska' ö di'yōk be' ska', eṯa be' sini'pa ena be' ęlpa ena be' yamipa malepa ena inukōl blúpa sęrke ts̱inet be' pamik, esepa kōs kē shķęñar. Ie'pa tō be' shķęñēmine, eṯa es be' uḻa ę iské detke. ¹³ E' skēie mik be' ḵawō tkō'uke, eṯa s'si̱arępa ena s'yulępa ena s'klō bachiulew̱a ena s'wōbla kē wawēr, esepa shķęñū. ¹⁴ Ie'pa kē ę iské menukne be' ę. Erē mik s'sęr yēsyesē, esepa duowa shķeneḵa aishkuō ṯa, eṯa Skękōl tō be' ę iské meraē, e' tō be' ttsē'węraē buaē.

Kēwō tajē e' tkō'wē

(Mateo 22.1-10)

¹⁵ Wēm ekōl tkēr chkōk mesa ḵi ie'pa ṯa, mik e' tō ì ché Jesús tō e' ttsé, eṯa ie' tō iché i̱a:

—Wępa ḵawō tkō'węraē buaē aishkuō ṯa ì blúie Skękōl tso' e' ę, ayęcha buaē esepa.

¹⁶ Jesús tō ie' ę iché:

—Wēm ekōl tō ḵawō tkō'węke tajē ṯa ie' tō tajē pē' shķęñē. ¹⁷ Mik iḵawō tkō'uke e' diwō de, eṯa ie' tō iché ikanē méso ę: 'Se' ḵawō tkō'uke, e' tso'tke kaneęule e' kuęḵi be' yú s'kiule kōs e'pa ę ichök tō a' shkō' ḵawō

tkō'uk.' ¹⁸ Erē ie'pa ulitane tō iché kanē méso ę: 'Węstela be' ṯa, erē sa' wōtkērke tajē, kē sa' dōpa.' Its̱a tō iché ie' ę: 'Ęrpa ye' tō ḵa tuē e' sauk ye' mi'ke, e' kuęḵi ye' kē dōpa. Ye' kkōchō be' ę tō e' olo'yō ye' ḵi.' ¹⁹ Isḵa tō iché: 'Baka wē'ñe tuęyō kanebloie dabop, e' w̱a ma'uk ye' mi'ke, e' kuęḵi ye' kē dōpa. Ye' kkōchō be' ę tō e' olo'yō ye' ḵi.' ²⁰ Iękōl tō iché: 'Ĳrō ye' ulabatsęw̱a, e' kuęḵi kē ye' dōpa.' ²¹ Ikanē méso biteęane iwōkir ska' ṯa ì kōs ché ie'pa tō ie' ę e' chéne ie' tō. Eṯa u w̱ak uluneḵa tajē ṯa ichēitō i̱a: 'Be' yú bet ñaḻa kibi ḵi, ñies ñaḻa malepa ḵi, ṯa s'si̱arępa ena s'yulępa ena s'wōbla kē wawēr ena s'klō bachiulew̱a, esepa ts̱úbiṯu i̱ę ḵawō tkō'uk ye' ṯa.' ²² Bērē ṯa kanē méso dene, e' tō iché iwōkir ę: 'A kękēpa, ì uk be' tō ye' patké, e' wętkę ye' tō, erē be' u ḵam w̱a iēr.' ²³ Eṯa iwōkir tō iché ie' ę: 'Be' sḵa yúne u tso' ḇanet ese ñalé kōs wa, eṯa pē' kō shkōkw̱a ye' u ę ęs iw̱a iērka.' ²⁴ Ye' tō ichē tō wępa shķęña' ye' tō kęwe, e'pa kē wēne ḵawō tkō'upa ye' ṯa.'

Jesús ttōkataie sene e' dör darērē

(Mateo 10.37-38)

²⁵ Tajē pē' mir Jesús itōḵi ṯa ie' ę' wōtrée ṯa ichēitō ie'pa ę: ²⁶ "Yi sęnak ye' ttōkataie, erē kē ięna ye' dalēr iyē, imi, ilakōl, ila'r, ięlpa, ikutapa ts̱aṯa, ñies iw̱ak ts̱aṯa, e' ṯa ese kē dōpa ye' ttōkataie. ²⁷ Yi kē ę' chō weinuk dō ittew̱a krus mik ṯa isęr węs ye' ttōkata es, ese kē dōpa ye' ttōkataie. ²⁸ Ichōsō tō a' węle ęna u yuak bērie. Kęwe ie' ę' tkōksę ibikeitsōk tō kōs u e' tuē isuęie tō inukōl dōmiḵa ö kē idōpaḵa iyuoię. ²⁹ Erē ie' kē w̱a ibikeitse kęwe, e' ṯa ie' tō ichḵi tulęw̱a ṯa inukōl kē ṯa i̱a iyuoię. Sulitane tō isuęmi, e'pa tō ie' wayueraē. ³⁰ Ie'pa tō ichēmi: 'Wēm w̱i u yuēmi, erē kē ie' ę' iyōneia.' ³¹ ñies ḵa blu' węle wa i̱jcher tō ḵa ku̱a'ḵi blu' datse ñippök ie' ṯa, e' ṯa ie' ę' tkōrasęr ibikeitsōk kęwe: 'Ye' w̱a ñippök-wakpa tso' dōḵa 10.000. Ye' bolök w̱a ñippökwakpa tso' dōḵa 20.000. ĲYe' ę' alōmiḵa iḵi ö kē ye' ę' alōpaḵa iḵi?' ³² Ie' isuę tō ie' kē ę' alōpaḵa ibolök ḵi, e' ṯa ḵam ibolök dō ts̱inet, e' yōḵi ie' tō ibiyōchōkwakpa patkeraē ibolök ę ichök tō 'Ĳwęs sō ishulęmi ęs se' sęr bērē ñiṯa?' ³³ E' kuęḵi yi sęnak ye' ttōkataie ese tō iw̱a bikeitsō kęwe. Es a' kē ę' chō ì kōs tso' a' w̱a e' muḵat, e' ṯa kē a' dōpa ye' ttōkataie.

Dayē kē kke ṯa i̱a

(Mateo 5.13; Marcos 9.50)

³⁴ "Dayē dör buaē, erē kē ikke ṯa i̱a, e' ṯa kē ibuarpa-iane. ³⁵ Kē ibua'ia̱ iyōk kapeyoie. Kē ibua'ia̱ iie. E' dör buaē kęumi ē. ĲYi ęna ye' ttō ttsak, ę'ma ikukueblō bua'ie!"

Obeja kkō'nukwak e' ttē

(Mateo 18.10-14)

15 Kękraē inukōl shtōkwakpa Roma wōkirpa ę, esepa dōke tajē Jesús ska' iḵittsōk. ñies pē' malepa cheke fariseowakpa tō tō e'pa dör pē' sulusipa, esepa dōke tajē Jesús ttōke e' ḵittsōk. ² Fariseowakpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa tō Jesús chēmi suluē ñi ę. Ie'pa tō iché:

—Ie' tō pē' sulusipa suęke buaē, ñies esepa tã ie' chköke.

³ E' kuęki ttē kleé ie' tō ie'pa a' i' es: ⁴ "A' isie wã obeja tso' dōkã cien, e' etō chowa, e' tã a' tō imalepa dōkã dabom suliyök kĭ sulĭtu (99), e' meraęt iké a' tã a' miraē ichowa e' yulök dö wé a' tō ikué eę. ⁵ Mik a' tō ikué, etã a' ttsērdaē buaē tã a' tō ikerakã pperakã kuli' kĭ. ⁶ Mik a' dene iu a, etã a' yamipa ena pē' serke a' o'mik, e'pa kiera a' tō a' u a tã a' tō icheraē ie'pa a: 'Ye' obeja chē'wa, e' kuęneyö. A' ttsē'nú buaē ye' tã.' ⁷ Es ñies ye' tō a' a' ichē tō mik pē' sulusi eköl, ese er mane'wé Skököl a, etã e' tō Skököl tso' kã jai a, e' ttsē'wé buaē shütē tkökã imalepa dōkã dabom suliyök kĭ sulĭtu (99) e' bikeitsö tō ie'pa dör yęsyēsē, kē kawõtã er mane'uk, esepa tsatã.

Inuköl chowa, e' ttē

⁸ "Ñies alaköl wã inuköl tso' dōkã dabop, e' chowa etk, e' tã ie' tō bö'wö tskékã iushklēttsã tã iyulē bua'iewã tã iwã kuęitö. ⁹ E' ukuökĭ tã ie' tō iyamipa ena pē' serke i o'mik e'pa kié iu a tã ichēitö ie'pa a: 'A' ttsē'nú buaē ye' tã! Ye' inuköl chē'wa, e' kuęneyö, e' kuęki e' kēwö tkö'üsö ñita.' ¹⁰ Es ñies ye' tō a' a' ichē tō mik pē' sulusi eköl er mane'wé Skököl a, etã e' tō Skököl biyöchökwakpa ttsē'wēke buaē shütē."

Alà e' wamblö suluē e' nuĭ olo'yé iyé tō iki, e' ttē

¹¹ Ñies Jesús tō ikleé ie'pa a' ttē i' wa: "Kékēpa eköl alà dör böł wēpa. ¹² Ilà tsirla tō iché iyé a: 'A yéwö, ì mekeęt be' tō ye' a' mik be' duökewatke etã, e' mütke be' tō ye' a.' Etã iyé iyi kōs, e' blabatséitö méitö ila'r böł a eköl eköl kōs ikawõtã imuk iã ekkē. ¹³ Kã kē bak tajē, etã ì kōs méitö ilà tsirla a, e' watuēttsã ilà tō, e' ské klö'wéitö tã imiã kã kuę'kĭ. Eę ie' tō ie' inuköl kōs we'ikéwa iyi sulu è kĭ. ¹⁴ Mik ie' inuköl enewa, etã bli ane tajē kã e' kĭ, e' kuęki ie' ttémítke bli tō. ¹⁵ Eę tã ie' miã kanē yulök kã e' wakpa eköl ska'. Etã wēm e' tō ie' a kanē mé köchi tiök. ¹⁶ Ie' duéwã bli wã suluē. Köchi chkē kē ñano se' a ese ñakwã ie' éna, erē kē yi tō ie' a imè. ¹⁷ Bata ekkē tã ie' tō ibikeitsé: 'Zĭök ye' e' tōtkēr bli wã ię? Wękkē ye' yé u a kanē mēsopa tso', e'pa wã chkē tso' tajē. ¹⁸ Ye' miãne ye' yé ska', tã ye' tō icheraē ie' a: A yéwö, ye' tō ì sulu wamblé Skököl kĭ, ñies be' kĭ. ¹⁹ Ye' jaēne tajē. Ye' kiök be' alà, e' kē dör ye' siarla e' a. E' skéie ye' saŭ wēs be' kanē mēsopa suękebö es.' ²⁰ Etã ie' e' kékã miã iyé ska'.

"Mik idökemitke iyé ska', etã iyé wö de iska' tã idoia kãmiē tã ie' wa iwēr siarē. Ie' tunemi iñaletsuk tã ipaklō'wéwãitö iwöalattséitö. ²¹ Etã ilà tō iché ie' a: 'A yéwö, ye' tō ì sulu wamblé Skököl kĭ ñies be' kĭ. Ye' jaēne tajē. Ye' kiök be' alà, e' kē dör ye' siarla e' a.' ²² Erē iyé tō iché ikanē mēsopa a: 'Datsi' bua'ie yuló iókã ie' kĭ bet, tã ula'tsio iówã tã klökkuö iókã iĭ. ²³ Baka pupula bua'buã yuló tã ittówã. Ye' alà dene e' kēwö tkö'wēkesö. ²⁴ Ye' alà i' dene, e' dör wēs ie' du'wã e' shķenekãne es. Ye' alà mineã ye' yökĭ kē ttē ttsēneia

ye' wã, e' dene e' kuęki ikéwö tkö'üsö.' Etã ie'pa tō ikéwö tkö'wēmi tajē.

²⁵ "E' dalewa ilà kibi tso' kaneblök kañikã. Mik ie' datse e' de tsĭnet u a, etã ie' tō ittšé tō iyamipa alárkerak tajē blarkerak, klötöke tajē. ²⁶ Etã ie' tō kanē méso kié eköl tã ichakéitö: 'Zĭ kēwö tkö'wēke a' tō ekkē?' ²⁷ Etã kanē méso tō ie' iüté: 'Be' èl dene, e' kuęki be' yé tō sa' patké baka pupula bua'ie ttökwa be' èl dene buaē, kē wēs ie' dē', e' kēwö tkö'woie.' ²⁸ Erē e' tō ilà kibi uluwékã tajē. Ie' kē shķakwã wēshķe. E' kuęki iyé e' yēttsã urkĭ tã iwöpablé tajē tã iché ie' a: 'Be' shkōwã sa' tã, kē be' ulunuk.' ²⁹ Erē ie' tō iyé iüté: 'Ye' kaneblēmi be' a e' kĭ duas de tajē. Ye' kē wã be' ttö dalöseęulewã yēs. Erē chibola è kē meule be' wã ye' a katano ye' sini'pa tã. ³⁰ Erē ĩ'ñe tã be' alà e' dene. Ie' tō be' inuköl we'ikwa alakölpa sulusipa tã etã be' tō baka bua'ie ttökwa patké ie' dene e' kēwö tkö'woie.'

³¹ "Iyé tō ie' iüté: 'A alala, be' tkēria ye' tã kēkraē. ĩ kōs tso' ye' wã e' dör be' icha. ³² Erē be' èl dene buaē, e' dör wēs ie' du'wã e' shķenekãne es. Ie' mineã ye' yökĭ kē ttē ttsēne ye' wã, e' dene, e' kuęki s'kawõtã e' kēwö tkö'uk chkē wa, di'yé wa, ttsē'ne bua' wa.'"

Inuköl blú iyi kuęblu e' erbikö buaē, e' ttē

16 Ñies Jesús tō ttē kleé ittökåtapa a' i' es: "Wēm bak eköl kaneblöke inuköl blú a' iyi kuębluie. Etökicha tã pē' wēlepa tō ie' kkaté iwökir a' tō ie' tso' iwökir inuköl we'ikökwa. ² Iwökir tō ie' kié tã iché iã: 'Ye' wã ijchēnewã tō be' tso' ye' inuköl we'ikök. Be' kē a kanē tã iã. Ye' be' trē'wēkeshkar. E' yökĭ ì kōs kanewé be' tō, e' yēkuö kkachó ye' a.' ³ Ie' ibikeitsé: 'Ye' wökir tō ye' trē'wēkeshkar, z wēs ye' e' ùmi? Kē ye' diché tã iã kanē darērē woie ena ye' jaēne inuköl kakkĭök. ⁴ Ye' é-na iãnetke tō wēs ye' e' ùmi mik ye' trēneshkar etã as yile tō ye' kkö'nü.' ⁵ Etã ie' tō pē' kōs ña'wēke iwökir tō e'pa kiēttsã eköl eköl. Mik e' tsã de, etã e' a' ie' tō ichaké: 'ZKōs be' ñarke ye' wökir ulà a?' ⁶ E' tō iüté: 'Ye' ñarke ie' ulà a' kiö dōkã galon cien (100) ekkē.' Ie' iché iã: 'T' be' yēkuö. Be' e' tkóser bet tã yēkuö sę kĭ be' ñarke sę, e' mane'üttsã tã ishtókã tō be' ñarke galon dōkã dabom skeyök è (50).' ⁷ E' ukuökĭ tã ie' tō ichaké iököl ñarke a: 'ZÑe be', kōs be' ñarke ye' wökir ulà a?' E' tō iüté: 'Ye' ñarke trigowö dōkã sacco cien (100) ekkē.' Ie' tō iché iã: 'T' be' yēkuö. Sę kĭ be' tō imane'üttsã tã ishtó iĭ sacco dōkã dabom paryök è (80).' ⁸ Mik ì wambléitö, e' jchēnewã iwökir wã tã ibikeitséitö: 'Ye' iyi kuęblu kē wã ikanē one yęsyēsē, erē ie' kabikeitso buaē e' kĭmoie. E' è kuęki ikĭkekeķayö.'"

Jesús tō ichéne: "Es ñies yö iché tō wēpa kē tō Skököl dalöie esepa kabikeitsö buaē e' kĭmoie tkökã wēpa dör ie' olo tã tajē e' icha esepa tsatã. ⁹ E' kuęki yö iché a' a' tō inuköl kē dör ibua'ie. E' wa s'malepa kĭmú as ie'pa tō Skököl dalöiö. A' tō iwé es e' tã aishkuö tã ie'pa tō a' kierawã buaē wēshķe sęno wé yöbiē e' a.

¹⁰ "Yi tō kanē tsitsir wēke yęsyēsē, ñies ese tō kanē tajē wēmi es. Erē yi kē tō kanē tsitsir wēku' yęsyēsē, ñies ese kē tō kanē tajē wēpa yęsyēsē. ¹¹ E' kuęki inuköl kē wakanewé a' tō yęsyēsē, e' tã zyi erblömi a'

mik ì tuęta' chökle, ese wakanéwoie? ¹² Nies a' kè tò ɔ'ka icha wakanewè yésyèsè, e' tã ȷyi tò a' icha mèmi a' a wakanewè?

¹³ "Wé klöulewã kanè mésoie, ese kawõtã iwökir è ttò dalöiök. Iwökirpa chõpa bö, e'ma ie' kawõtã eköl è dalöiök ena ièköl watöktsã. Es a' kè a er menukwã Skèköl kĭ ena inuköl kĭ ñitã."

¹⁴ Ì ché Jesús tò e' ttsé sërãã fariseowakpa tò. Ie'pa é- na inuköl dalër tajë, e' kuękĭ ie'pa tò iwayué. ¹⁵ Ie' tò iché ie'pa a: "A' e' ò sulitane wörkĭ tò a' dör pè' buaë yésyèsè, erè a' er sũule buaë Skèköl wã. Ì kĭkekeka s'ditsö tò tajë, ese wër suluë ie' wa."

Ì kôs kitule Skèköl yèkkuö kĭ e' wã tköraë

¹⁶ "Ì kit Moisés ena Skèköl ttekölpa tò yèkkuö kĭ, e' wa s'wöblaḡnebitu dö mik Juan S'wöskuökwak dè'bitu etã. Erè e' itökĭ tã ì blúie Skèköl tso' e' tté buaë pakarke tã sulitane tso' ima'uk darërèè diché wa dökwa e' a."

¹⁷ "Kã jaì ena kã i' ertã'wa. Erè Skèköl yèkkuö kitule, e' kè ertã'wa yës, e' wã tköraë sërãã döwã ttè bataë."

Se' ñi òwa ese ché Jesús tò

(Mateo 19.1-12; Marcos 10.1-12)

¹⁸ "Wëm tò itayè éwa ese tò tayè skà tséwãne, e' tã e' wa ie' tò isenewãbak kewe e' dalösewéwã. Nies tayè a'wa iwëm tò, ese tséwãne wëm ɔ'ka tò, e' tã e' wa ie' tò tayè e' senewãbak kewe e' dalösewéwã."

Inuköl blú ena Lázaro, e' tté

¹⁹ "Inuköl blú bak eköl e' e' paiò datsi' bua'buã è wa. Këkraë ie' chköke, di' yöke buaë. ²⁰ Nies s'siãrè bak eköl kiè Lázaro, e' e' tkökeser blu' e' u wékkö a. Ie' pa dör smewö ème. ²¹ Ie' éna blu' chkè po darke, e' ñakwã suluë. Chichi döke ie' smewö pakuyök. ²² Kã et tã ie' siãrla blènewã, tã Skèköl biyöchökwakpa tò ie' wimblu tsémi kã jaì a chkök Abraham tã. Nies inuköl blú ñe' blènewã tã inú wötènewã."

²³ "Etã ie' tso' weinuk siãrè wé s'wimblu weirke eę tã iwökéka tã Abraham suéitö kamië kã bánet, e' batsi' a Lázaro tkër. ²⁴ Etã ie' ar tajë Abraham wõã tã ichéitö: 'ã kekëpa Abraham, ye' saú er siãrè wa! Ye' weirke tajë bö' i' a. Be' we'ikëyö, Lázaro patkó iulatska bata nu- ukkã di' a tã ipatkó ye' ku' nuukkã as ipasër.' ²⁵ Erè Abraham tò iüté: 'Be' éna iãnú tò mik be' bak ttsè'ka, etã íyi buaë kôs bak be' wã. E' skéie Lázaro bak weinuk siãrè. Erè ñ'ne tã ie' wöpablène buaë, e' skéie be' weirkene siãrè. ²⁶ Kĭje tã, kãblè ĩskjè e' tso' se' shushãë. E' kuękĭ sa' shkak a' ska', esepa kè döpa a' ska'. Nies a' shkak sa' ska', esepa kè döpa sa' ska'."

²⁷ "Inuköl blú tò iché: 'A yéwö Abraham, ye' kköchö be' a, Lázaro patkó ye' yé u a' ²⁸ ye' èlpa döka skel, e'pa pattök as ie'pa kè dö kã i' a wé s'weirke siãrè eę.'

²⁹ Abraham tò iché ie' a: 'Ì kit Moisés ena Skèköl tteköl- pa malepa e'pa tò yèkkuö kĭ, e' tso' ie'pa wã, ias ttè e' iütö ie'pa töl' ³⁰ Blu' tò iüté: 'A yéwö Abraham, e' kè dör wè. Erè se' duowã eköl shkenekane ese tò ie'pa patté, e' tã ie'pa er mane'uraë.' ³¹ Erè Abraham tò iché iã: 'Tté

kit Moisés ena Skèköl ttekölpa e'pa tò, e' kè iütène ie'pa wã, e' tã s'du'wã shkenekane ese miã ie'pa pat- tök, e' tã ñies ie'pa kè tò ie' ttò iütëpa.' "

A' tso' wösh wa ì tò ské ì sulu wamblök ese yökĭ

(Mateo 18.6-7,21-22; Marcos 9.42)

17 Jesús tò iché ittökãtapa a: "Këkraë se' erkiöörke ì sulu wamblök; jerè yi tò se' erkiöweke, esepa tò inuí sueraë! ² Yi tò ikkëpala erblöke ye' mik, esepa eköl kè ì sulu wamblök, esepa weirdaë siãrè shütë tkökã ák wawoie muéwã ikuli' a batrèemi dayë a e' tsãta. ³ ¡A' tso' wösh wa!

"A' yami tò ì sulu wamblé a' kĭ, e' tã iuñú. Ie' er mane'wéne, e' tã inuí olo'yó ikĭ. ⁴ Erè kã etkè a' ie' tò ì sulu wamblé a' kĭ döka kuktökicha (7), erè ie' iché döka kuktökicha: 'ye' er mane'wéne, e' tã ilo'yó ikĭ.'"

S'kĭ erblö Skèköl mik

⁵ Etã Skèkëpa Jesús ttekölpa tsã e'pa tò ie' a' iché:

—Sa' kĭmú kĭ erblök Skèköl mik.

⁶ Ie' tò ie'pa iüté:

—A' erblöpa Skèköl mik tsir wës mostaza wö dör tsir- la ekkè, e'ma a' tò ichèmi kal bërìe i' a: 'Be' e' yótsã íe e' tkówã dayë a', tã iyërdatsã."

Wës s'kawõtã kaneblök Skèköl a

⁷ "Ichösö tò a' wele wã kanè méso tso' eköl, e' miã të tök alè ö a' iýiwak kkö'nuk alè. Mik idene u a, etã a' kè tò ichëpa ie' a: 'Weshkë, be' e' tköser chkök, ye' tò be' tieke.' ⁸ A' kè tò ichëpa iã es. E' skéie a' tò ichera ie' a: 'Be' datsi' mane'ú, be' uló ye' a tã ye' tió. Ye' panú, ye' chké ɔne, ye' di' yane ɔne, e' wa be' mi' chkök.' ⁹ Ie' tò iwé wës a' tò ie' kè iük es, e' kĭ a' kè tò wéstela chëpa iã. ¹⁰ Es ñies mik ì uk Skèköl tò se' kè, ese wésö sërãã, etã ichösö ie' a' i' es: 'Ì uk sa' kàne, e' è wé sa' tò. Sa' dör kanè mésopa èsepala è.' "

Wëpa dabop kiri'weke lepra tò e'pa bua'wéne Jesús tò

¹¹ Jesús michöë Jerusalén, e' damitkö Samaria ena Galilea. ¹² Mik ie' dökemitke kã tsitsirla a tã eę wëpa döka dabop kiri'weke lepra tò, e'pa e' yétsã iëter kamië ¹³ tã iãkerak Jesús tsãka:

—¡A Jesús, a s'wöbla'ukwak, sa' saú er siãrè wa!

¹⁴ Mik ie' tò ie'pa sué, etã ichéitö ie'pa a:

—A' yú e' kkachök sacerdotëpa a' as sulitane wã ijchër tò a' buanene. Ie'pa mirwãã ñalã kĭ e' dalewa ie'pa buanene. ¹⁵ Mik ie'pa eköl tò isué tò ibuanene, etã ibitëane Jesús ska' Skèköl kĭkökã tajë aneule. ¹⁶ Ie' e' tkéwã kuchë kĭ iwö méwã íyök kĭ Jesús klö ska' wéstela chök. Wëm e' dör Samaria wak. ¹⁷ Jesús tò iché iã:

—¿A' buanene e' kè dör dabop? ¿Wé be' malepa sulĭ- tu (9)? ¹⁸ Wëm dör kã kuã'kĭ wak ȷe' è bitëane Skèköl kĭkökã?

¹⁹ Ie' tò iché wëm a:

—Be' e' kókã be' yúshkane. Be' erblé ye' mik, e' tò be' bua'wéne."

Ì blúie Skèköl tso', wës e' kèwö dör

(Mateo 24.23-28,36-41)

²⁰ Fariseowakpa tò ichaké Jesús a:

—Ì blúie Skèköl tso', ¿mik e' kèwö datse?

Ie' tò ie'pa iüté:

—Ì blúie Skèköl tso' e' kè dör íyi suèmi sulitane tò ese. ²¹ Itso'tke a' shüa, e' kuëki kè yi a iyërpa, 'Íe itso', ö 'Wíe itso'.

²² Tà ichéitö ittökatapa a:

—Ikèwö döraë mik a' tò ibikeitseraë: 'Jesús dör S'ditsö Alà, e' mú dò i' tã s'blúie. E' diwö et è kkechekesö suè.' A' tò bikeitseraë es, erè a' kè tò isuëpa kam ye' döne e' yökí. ²³ Welepa tò icheraë: 'Íe ie' de', ö 'Diàë ie' de'; erè kè a' minuk isaük, kè a' minuk itökí. ²⁴ Ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene, etã sulitane tso' kã wa'ne e'pa tò isuëraë wës alá wõnar tò kã olo ppèe kã wa'ne e' suësö es. ²⁵ Erè e' yökí kewe ye' kawõtã weinuk tajë ye' bolökpa ulà a, ie'pa tò ye' waterattsã. ²⁶ Ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene, etã e' kèwö döraë wës Noé këska' es. ²⁷ E' kèwö ska' tã ie'pa tso' chkök, di'yök, senukwã wës kekraë es dö mik Noé dewã ikanò bérie e' a etã. E' bet tã di' dettsã tajë ie'pa kí, e' tò ie'pa ulitane ttélur. ²⁸ Es ñies iwamblène wëm bak kiè Lot, e' kèwö ska' tã.

Sodoma wakpa tso' chkök, di'yök, ie'pa tso' íyi taük ena íyi wataük, ie'pa tso' íyi kuatkók ena u yuök wës kekraë es. ²⁹ Erè mik Lot e' yéttã Sodoma, etã azufre datse kã jaì a wõnarke bö'ie, ese yène kã e' kí wës kalí es, e' tò ie'pa kos ttélur. ³⁰ Es itköraë mik ye' dör S'ditsö Alà, e' dene etã.

³¹ "Mik e' kèwö de, etã yi tso' u bata kí, ese kè dök-wãne weshkë íyi tsukmi. Ñies yi tso' kanèblök kañika, ese kè dök-wãne weshkë. ³² Ì bak Lot alaköl tã † e' ska' a' er anú. Ie' yonane dayë wösiie, ie' éna íyi dalër tajë e' kuëki. ³³ Yi e' tsatkak ittewã yökí, ese ulà a sene mi-choë kè döpa aishkuö tã. Erè yi e' mettsã ttewã ye' dalèrmik, ese ulà a sene mi-choë döraë aishkuö tã.

³⁴ "Ye' tò a' a' ichè tò e' nañewe se' bül kapöke ka' etkë kí, tã eköl mira iwã tã ièköl atdaë. ³⁵ Alakölpa bül tulus ák wawök ñitã tã eköl mira iwã tã ièköl atdaë. ††

³⁷ Jesús ttökatapa tò ie' a' ichaké:

—A Skèkëpa, ¿wé e' wamblèrmi?

Jesús tò ie'pa iüté ttè i' wa:

—Sulitane wã ijcher tò wé öló daparke tajë, ee ilè nu tär. Es ilè suëraë a' tò iwã kkachoie tò wé iwamblèrmi.

Alaköl dör schó ena s'shulökwak eköl, e' tté

18 Jesús éna ikkachak ittökatapa a' tò s'kawõtã ik-iök S'yé a' kekraë kè shtrirtã'wã, e' kleéitö ie'pa a' es: ² "Kã et kí s'shulökwak eköl tso', e' kè suartã' Skèköl yökí, ñies ie' kè tò yi dalöieta'. ³ Kã e' a' ñies alaköl dör schó tso' eköl, e' ñippöke ibolök tã. Kekraë ie' miã s'shulökwak ñe' ska' tã ichekeitö ia: 'Ye' kímú. Ye' bolök tò ye' we'ikeke, e' shuló ye' a'. ⁴ E' tka kã tajë erè s'shulökwak kè wã iütène. Bata ekkë tã s'shulök-

† Génesis 19.26 sãú. †† Yëkküö këchke wele tò versículo 36 kí kuötkéka. E' tò ichè i' es: a' Wëpa bül tso' kanèblök tã a, eköl mítser tã ièköl atë.

wak tò ibikeitsé: 'Alaköl schó i' tso' ye' tsiriuk ñië. Erè ye' kè suartã' Skèköl yökí, ñies kè ye' tò yi dalöieta', ⁵ erè ie' tté shuleraëyö as kè idöia ye' shtririk tajë tté e' wa.'"

⁶ Skèkëpa tò ikí ché: "Í ché s'shulökwak suluë ñe' tò e' bikeitsö buaë. ⁷ Wëpa shukitulebak Skèköl wã, tso' ie' a' ikiök ñië nañeë, ¿esepa kè tsatkepaítö? ¿Ie' tò ie'pa keraë ipanuk? ⁸ Ye' ichè, au. Ie'pa tsatkeraitö bet, kè dör kã tajë. Erè ye' dör S'ditsö Alà, mik e' dene, etã s'er-blöke Skèköl mik, ¿esepa kuëmiyö kã i' a'?

Fariseowak ena inuköl shtökwak Roma wökirpa a, e' tté.

⁹ Pè' tso' Jesús tté kíttsök, e'pa welepa e' bikeitsö tò ie'pa sërke yësyësë Skèköl wöã, erè ie'pa wöska sulu s'malepa wër. Esepa a' ie' tò tté kleé i' es: ¹⁰ "Wëpa bül miã Skèköl wé a' ttök S'yé tã. Eköl dör fariseowak, eköl dör inuköl shtökwak Roma wökirpa a. ¹¹ fariseowak ttödur S'yé tã, ie' iché i' es: 'A Skèköl, wéstela chekeyö be' a' tò ye' kè dör suluë wës s'malepa es. Ie'pa dör ak-blökwakpa ena pè' sulusipa ena s'senewãbak e' dalöseukwã wakpa. Ñies ye' kè dör suluë wës inuköl shtökwak dur wí es. ¹² Domingo bit tã ye' batsöke kã böt kã böt kekraë. Ñies i' kos de ye' ulà a, e' blatekeyö döka dabop, e' tsá eyök mekeyö be' a'. ¹³ Erè inuköl shtökwak e' dur bánet, ie' eriane tajë, ie' wö è kè kanekã kã jaì saük, ie' batsí' è töke iulã wa ie' eriane tajë kuëki. Ie' tò iché: '¡A Skèköl, ye' dör pè' sulusi, ye' saú er siarë wa!'

¹⁴ Jesús tò ichéne: Ye' tò a' a' ichè tò yi e' ttsòkã tajë ese wöardawa, erè yi e' wöëwa ese kíkardakã tajë. E' kuëki inuköl shtökwak ñe' miãne iu a' klö'wé Skèköl tò wës pè' buaë yësyësë es. Erè fariseowak kè minene es.

Jesús tò ikié S'yé a' ala'rla kí

(Mateo 19.13-15; Marcos 10.13-16)

¹⁵ Pè' wã ala'rla debitu Jesús ska' as ie' ulà mùkã ikí. Erè mik e' sué ittökatapa tò, etã ie'pa tò pè' uñélur.

¹⁶ Erè ie' tò ittökatapa kié tã ichéitö:

—As ala'rla bitu ye' ska'. Wëpa dör wës ie'pa es, es-epa blúie Skèköl tso', e' kuëki kè iwöklö'wariã. ¹⁷ Mokí ye' tò ichè tò yi kè e' wöëwa wës alala es, i' blúie Skèköl tso' e' kiowã, ese kè döpa wariã.

Inuköl blú eköl tò Jesús a' ichaké

(Mateo 19.16-30; Marcos 10.17-31)

¹⁸ Judiowak wökir eköl tò Jesús a' ichaké:

—A S'wöbla'ukwak, be' dör buaë, ¿i wëmi ye' tò as sene mi-choë dö ye' ulà a'?

¹⁹ Ie' tò iüté:

—¿Í kuëki be' ye' kié buaë? Skèköl eköl è dör buaë. ²⁰ Ttè me'atbak ie' tò dalöiëno, e' jcher be' wã buaë. E' tò ichè: 'Kè a' kawö tã s'senewãbak dalöseukwã, kè a' kawö tã s'ttökwã, kè a' kawö tã akblök, kè a' kawö tã s'kkatök kãchë wa, a' yé ena a' mi dalöiö.' †

²¹ Wëm e' tò ie' a' iché:

‡ Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20

—Ttè e' kòs dalöië'bitü ye' tō, ye' ià duladula etā.

²² Ie' tō ttè e' ttsé tã ie' iüté:

—Íyi etkè kianeia be' a wè, e' dör i': ì tso' be' wã, e' wataúttsa seraã tã iské múttsa s'siãrëpa a. E' ukuökü tã be' shkó ye' tã ye' ttökataie. Es tã iyi buaë taië döraë be' ulà a ká jaì a.

²³ Erë wëm e' dör inuköl blú taië e' kuëki mik ie' tō e' ttsé, etã ie' erianekã taië. ²⁴ Jesús tō isuë tō ieriane tã ichéitō iã:

—Inuköl blúpa a darërëë idir dökwa ì blúie Skëköl tso' e' a! ²⁵ Esepa a dökã eë, e' dör darërëë tkòkã kameio tkòmi datsi' yuo diké ese wökla a e' tsatã.

²⁶ Wépa tso' ittök e'pa tō ichaké Jesús a:

—E' dör es, e'ma çyi tsatkërmí?

²⁷ Ie' tō ie'pa iüté:

—Ì kè or s'ditsö a, ese ormi Skëköl a buaë.

²⁸ Etã Pedro tō ie' a iché:

—Ittsó, sa' iyi kòs me'at sa' tō tã sa' bitë be' tã.

²⁹ Ie' tō iché ie' a:

—Mokü ye' tō a' a iché tō yi isie tō iu ö ilaköl ö iëlpã ö iyé ö imi ö ila'r, e' me'at ì blúie Skëköl tso' e' dalërmik, ³⁰ ese ulà a iské dörane taië shutë ká i' a, ñies aishkuö tã sene michoë döraë iulã a.

Jesús skà e' biyó ché tō itterawã

(Mateo 20.17-19; Marcos 10.32-34)

³¹ Jesús tō ittökatapa dabom eyök kí bøl (12), e'pa kié-mi bánet tã ichéitō ie'pa a: "Se' mirkã Jerusalén i', etã eë ì kòs kitãt Skëköl ttekölpã tō yëkküü kï e' wã tköraë, ye' dör S'ditsö Alà, e' tã. ³² Ie'pa tō ye' wömerattsa pë' kè dör judiowak esepa ulà a. E'pa tō ye' wayueraë, cheraë suluë, iwiri tuörarak ye' kï. ³³ Ie'pa tō ye' pper-aë, ye' tterawã; erë e' kï ká de mañat etã ye' shker-dakãne.

³⁴ Erë ì ché ie' tō ittökatapa a, e' wã blëulewã ie'pa yöki, e' kuëki ie'pa kè a iwã ane.

Wëm eköl wöbla kè wawër tso' Jericó e' bua'wëne Jesús tō

(Mateo 20.29-34; Marcos 10.46-52)

³⁵ Mik Jesús demi tsinet Jericó, etã eë wëm tkër eköl ñalã ska' inuköl kak kiök. Ie' wöbla kè wawër. ³⁶ Mik ie' tō ittésé tō pë' dami taië ñalã kï, etã ie' tō ichaké tō çì wamblërke? ³⁷ Ie'pa tō iché ie' a tō Jesús Nazaret wak dami ñalã kï. ³⁸ E' kuëki ie' tō iché aneule:

—A Jesús, s'blú David bak e' aleri, ye' saú er siarë wa!

³⁹ Pë' dami Jesús yöki kewe, e' tō wëm e' uñeke as isi-wã'blöwã. Erë ie' tō ikí ché aneule:

—A David aleri, ye' saú er siarë wa!

⁴⁰ Jesús e' duésër tã itsyk patkéitō. Mik ide, etã Jesús tō ie' a ichaké:

⁴¹ —ÇÌ kiane be' kï tō ye' tō iwè be' a?

Ie' iüté:

—A kékëpa, ye' kï ikiane tō ye' wöbla buarne.

⁴² Jesús tō ie' a iché:

—Be' erblé ye' mik, e' wa be' buanene!

⁴³ E' wöshã tã ie' wöbla buanene tã imiã Jesús tã e' tō Skëköl kïkëkarami taië. Ñies wépa kòs tō isuë e'pa tō Skëköl kïkëkarami taië.

Jesús ena Zaqueo, e' pakè

19 Jesús de Jericó, e' shkòdur eë. ² Eë wëm eköl serke kiè Zaqueo, e' dör inuköl shtökwapka Roma wökirpa a, e'pa wökir. Ie' dör inuköl blú taië. ³ Ie' kï Jesús kiane suë, erë ie' dör tsirlala iskila, taië pë' tso', e' kuëki ie' kè wö dë'kã Jesús sauk. ⁴ E' kuëki ie' tunemi wé Jesús tkökemi eë tkakã kal ulà a ipanuk suë. ⁵ Mik Jesús dökemitke kal e' dikia, etã iwökékã tã iché Zaqueo a:

—A Zaqueo, be' e' ówa bet. I'ñe ye' mi'ke be' ska' kapökrö.

⁶ Zaqueo e' éwa bet tã Jesús kiéwãitō iu a ttsë'ne buaë. ⁷ Mik pë' ulitane tō isuë, etã ie'pa tō Jesús ché suluë. Ie'pa tō iché ñi a: "ÇÍók ie' mi'ke pë' sulusi u a?"

⁸ Zaqueo e' duékã tã iché Skëképa Jesús a:

—A kékëpa, ye' ttò ttsó. Ì kòs tso' ye' wã, e' shaböts meraëyö s'siãrëpa a. Ñies yile iyi ekiblëyö, e' tã e' mekeneyö ie' a dökã tkëtökicha.

⁹ Jesús tō iché ie' a:

—Be' dör Abraham aleri, erë be' erblé Skëköl mik mokü wës Abraham es, e' kuëki i'ñe tã be' de Abraham alã chókíe. E' kuëki i'ñe be' tsatkëne, ñies wépa tso' be' u a erblé Skëköl mik e'pa tsatkëne. ¹⁰ Ye' dör S'ditsö Alà, e' dë'bitü, wépa chë'ulur ì sulu ulà a esepa yulök tsatkè.

Inuköl mène wakanewè, e' tté

¹¹ Jesús dökemitke Jerusalén. Pë' tso' ie' ttò kïttök, e'pa tō ibikeitsé tō mik ie' de Jerusalén etã ì blúie Skëköl tso' e' kèwö dewãtke da'ãie. E' kuëki ie' tō ie'pa a ikléé i' es:

¹² "Wëm tso' eköl dör blu' ditséwö, e' miã kãmië ká kuã'kï a iblú kibi ska' as e' tō ie' tkòkã blu'ie, wé ie' bitë eë. E' ukuökü tã ibitükeane. ¹³ Kãm ie' mi', etã ie' tō ie' kanè mésopa kié dabop, e'pa a ie' tō inuköl mé taië ñikkëë eköl eköl a. Ie' tō iché ie'pa a: 'A' tō inuköl së wakanewé dò mik ye' döne etã, isuöie kòs a' tō ikí klö'wëmi.' ¹⁴ Erë pë' serke ie' kaska', e'pa éna ie' ar suluë. E' kuëki ie'pa wëlepa patkërakitō blu' kibi ska' ichök: 'Sa' kè kï ie' kiane sa' blúie, e' kuëki kè itkarkã.'

¹⁵ "Erë blu' kibi tō ie' tkékã blu'ie tã ie' miãne wé ibitë eë. Mik ie' dene, etã ie' tō ikanè mésopa dabop, wépa a ie' tō inuköl me'at, e'pa kiök patké isuöie tō kòs inuköl kï klö'wërakitō. ¹⁶ Itsá debitü tō iché iblú a: 'A kékëpa, be' inuköl wakanewéyö, e' kï klö'wéyö dökã dabobtkicha.' ¹⁷ Blu' tō ie' iüté: 'E' dör buaë. Be' dör kanè méso buaë. Ì elkela wakanewébö yësyesë, e' kuëki ye' tō be' tkekekã ká dabop, e' wökirie.' ¹⁸ Iskã debitü tō iché: 'A kékëpa, be' inuköl wakanewéyö, e' kï klö'wéyö dökã skëtökicha.' ¹⁹ Ñies blu' tō ie' iüté: 'Ye' tō be' tkekekã ká skël, e' wökirie.'

²⁰ "Erë iëköl debitü, e' tō iblú a iché: 'A kékëpa, i' be' inuköl. Ye' tō ipatrëwã tsãmo a tã iblëyö. ²¹ Be' dör

wëm er darërëe ese. Ì kè dör be' icha ese klö'weke-wäbö. Nies be' tö iyi wöshteke wé kè be' wä ikuatkëne ee. Ye' suane be' yöki, e' kuëki ye' tö be' inuköl blé.'
 22 Etä blu' tö ie' ä iché: 'Be' dör kanè méso sulusi ese. Ye' tö be' kichaterattsä be' wák ttè wa. Be' tö iché tö ye' dör wëm er darërëe ese. Be' tö iché tö ì kè dör ye' icha ese klö'wekewayö, nies tö ye' tö iyi wöshteke wé kè ye' wä ikuatkëne ee. 23 E' dör es, e' tä zì kuëki be' kè wä ye' inuköl blène inuköl bló wé ä äs ee ikí klör? Be' tö iúpa es, e' ma mik ye' dene, etä ye' inuköl ena ikí klöne e' de ye' ulä ä.' 24 Etä blu' tö iché itso' rak ee, e' pa ä: 'Inuköl yótttsä ie' ulä ä, tä imú wé wä itso' dabop, e' ä.' 25 Erë ie' pa tö blu' ä iché: 'A kékëpa, erë zì kuëki be' tö ie' ä ikí meke, ie' wä itso' tke dabop?' 26 Ie' tö ie' pa iüté: 'Ye' tö a' ä iché tö wé wä iyi tso', ese ä ikí merdaë. Erë wé kè wä ì kü', ì tso' ese wä elkela, e' yerattsä iyöki. 27 Wépa kè kî ye' kiane blu' ie, e' pa dör ye' bolökpa; ie' pa tsúbitu ìe tä ittólur ye' wörki.'"

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Juan 12.12-19)

28 Jesús ttè paké one, etä ie' mirkäia Jerusalén ñalé kî.
 29 Mik idökemitke tsinet Betfagé ena Betania ätë kábatä kiè Olivo kébata e' kuli' ä, etä ie' tö ittökäta böi kié 30 tä ichéitö iarak:

—A' yú kewe, u tso' se' wöshäe e' ä, etä ee burro kueraë a' tö etö moule kè kî yi e' tkëulekä ese. E' wötsö tö itsúbitu ña. 31 Yile tö a' ä ichaké: zìie a' tö iwötseeke? e' tä iüté: Skékëpa kî ikiane.

32 Ittökäta miyal tä ikuérakitö wës Jesús tö iché ie' pa ä es. 33 Ie' pa tso' burro wötsöök tä burro wakpa debitu tä ichakéitö:

—zìie a' tö burro se' wötseeke?

34 Ie' pa tö iüté:

—Skékëpa Jesús kî ikiane e' kuëki.

35 Etä ittökäta wä burro bitëtser Jesús ä. Ie' pa tö ipaio kikkë mékä burro kî, tä Jesús kimerakitö e' tkökka ikî. 36 Jesús mirkäia Jerusalén ñalé kî, ee pé' tso' tajë, e' pa tö paio kikkë shuelor ñalä kî kewe Jesús yöki.

37 Ie' pa mirwä Olivo kébata kuli' ä wö wa'k. Iklépa tso' tajë, e' pa anemi ttsé'ne buaë wa. Skéköl kikkëkarakitö tajë. Ì kè or yi ä ese o' Jesús tö tajë ie' pa wörki, e' kuëki Skéköl kikkëkarakitö.

38 Ie' pa tö iché:

—Ayëcha buaë s'blú i' datse Skéköl ttö wa! Skéköl tso' ká jai ä olo tä' tajë äs e' tä se' ser bèrë. Ie' kikkëkasö. †

39 Pé' shuä fariseowakpa wëlepa tso', e' pa tö iché Jesús ä:

—Be' klépa uñú.

40 Erë ie' tö ie' pa iüté:

—Ye' tö iché a' ä tö ie' pa siwä'bléwä, e' tä äk tö ye' kikerakä aneule.

41 Mik ie' de tsinet Jerusalén, etä ie' ikí sué tä ie' ié idalërmik. 42 Ie' tö ibikeitsé: iA' mú wä ijcher i'ñe tö wës a' sermi bèrë Skéköl tä! Erë e' tso' bléule a' yöki, e' kuëki a' kè ä isurpa. 43 Kawö sulu döraë a' kî. A' bolökpa

† Salmo 118.26

döraë, e' pa tö a' ká köierawä shkit äs a' kè tköyal. Ie' pa miräë ñippök a' tä. 44 Ie' pa tö a' ká ena a' wakpa kos ewerawa. A' u kos olordawä, e' éki kè ätpa ñi bata kî. Skéköl de a' tsätkök, e' kèwö de a' kî erë iwatëttsä a' tö. E' kuëki e' kos tköraë a' tä.

Jesús tö Skéköl wé batse'wé

(Mateo 21.12-17; Marcos 11.15-19; Juan 2.13-22)

45 E' ukuöki tä Jesús de Skéköl wé ä, tä ie' tö iyi wataukwakpa tré'wéyalmi, 46 tä ichéitö ie' pa ä:

—Skéköl tö iyë' iyëkküö kî: 'Ye' u dör tto ye' tä wé', erë a' tö iia'wékä akblo wéie.

47 Këkraë Jesús tö s'wöbla'weke Skéköl wé ä. Sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa nies judiowak wökirpa malepa, e' pa tö ileritsekerak Jesús ttowäie. 48 Erë judiowak malepa ulitane tö ie' ttöke e' kïttseke er bua' wa, e' kuëki ibolökpa kè ulä dè'wä ittökwa.

zYi tö kawö mé Jesús ä?

(Mateo 21.12-17; Marcos 11.27-33)

20 Etökicha tä Jesús tso' s'wöbla'uk ena Skéköl ttè buaë e' pakök Skéköl wé ä tä ee sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena judiowak kuëblupa e' pa de. 2 Ie' pa tö ichaké ie' ä:

—zYi ttö wa be' tö iyi ikkë weke? zYi tö e' kèwö mé be' ä?

3 Ie' iüté:

—Nies ye' tö a' ä ilè chakeke: zYi tö Juan patkë' s'wöskuök? zSkéköl tso' ká jai ä e' ö s'ditsö? Ye' iüté.

5 Etä ie' pa ichémi ñi ä: "Se' tö ichémi tö Skéköl tö Juan patkë', e' tä ie' tö se' iütémi: 'zì kuëki a' kè wä ie' ttè klögne?' 6 Nies pé' ulitane tö iklö'wé tö mokjë Juan dör Skéköl tteköl, e' kuëki kè se' ä iyënuök tö ipatkë' s'ditsö tö. Se' tö iché es, e' tä ie' pa tö se' ttëwämi äk wa." 7 E' kuëki ie' pa tö iüté:

—Kè sa' wä ijcher tö yi tö Juan patkë' s'wöskuök.

8 Ie' tö ie' pa ä iché:

—Es nies ye' kè tö a' ä ichépa yi tö ye' ä kawö mé iyi ikkë wöie.

Uva kanéukwakpa sulusipa, e' tté

(Mateo 21.33-44; Marcos 12.1-11)

9 E' ukuöki tä Jesús ttémi pé' tä tä ttè kleitö i' es: "Wëm eköl tö uva kuatké tajë. Ie' tö ipeitëat wëpa wëlepa ä äs ie' pa tö ipatäu ie' ä iwörke e' kak wa. E' ukuöki tä ie' miä ká kuä'ki dö ká tajë. 10 Mik uva wöline tso' tke wë'iäe shtë, etä ie' tö ikanè méso patkëmi eköl ie' icha tsuk. Erë kanéukwakpa tö ikanè méso klö'wéwä, ppé siarë, tä ipatkémine ulä wöchka. 11 Etä iwák tö ikanè méso skä patkëmine eköl. Nies e' ché ie' pa tö suluë, ppé siarë, tä ipatkémine ulä wöchka. 12 Ikanè méso skä patkëmine ie' tö eköl, etä nies e' shkä'wérakitö tajë, tä itrë'wëshkar.

13 "Bata ekkë tä iwák tö iché: 'zì wëmi ye' tö? Ye' alä dalër tajë ye' éna, e' patkerami ye' tö. Isalema ie' pa tö ie' dalöiëmi.' 14 Erë mik kanè mésopa tö kanè wák alä sué, etä ie' pa tö iché ñi ä: 'Ie' wì dör ká i' wak alä, e' ä

ká i' atdaë. E' kuëkjì ittòwasö, etä es ká i' atdaë se' ulà a.' ¹⁵ E' kuëkjì ie'pa tò iklö'wëwä yéttsä bänet tã it-tëwarakitö.

“Ye' tò a' a' ichakè: ¿Ìma a' ibikeitsé? ¿Ì weraë kanè wák tò? ¹⁶ Yö ichè tò ie' miraë tã kanéykwakpa tteratur, tã uva kané meraneitö pè' kuä'kì a.”

Mik e' ttsé judiopa wökirpa tò, etä ie'pa tò iché:

—E' mú kè wamblër es.

¹⁷ Erè ie' tò ie'pa sué krereë, tã ichéitö:

—¿Wes a' tò ibikeitsëmi tò e' kè tköpa a' tã? Skëköl yëkkuö tò ye' ché i' es:

‘Ák watë'ttsä u yuökwakpa tò, e' yönene ák bua'buaië.' ¹⁸ Yi klastkëne ák e' mik ese parolordaë ena yi kì ák e' anekä ese yalitdawä idikiä.

¹⁹ Ie'pa tò isuwëwä tò kleë e' wa Jesús tò ie'pa ché. E' kuëkjì ie'pa éna ie' klö'wakwä eë, erè ie'pa suane pè' yökì.

S'wökirpa patuë, e' tté

(Mateo 22.15-22; Marcos 12.13-17)

²⁰ E' kuëkjì ie'pa tso' Jesús weblök isuöie tò ì kì ikkatër-mi. Ie'pa tò wëpa wëlepa patké ie' chakök ittö yoktsä, e' wa ikkatè Roma wökirpa a äs e'pa tò iklö'üwä. Wëpa e'pa e' ò tò ie'pa dör pè' buaë yësyësë ese. ²¹ Ie'pa tò ie' a' ichaké:

—A s'wöbla'ukwak, sa' wä ijcher tò ì cheke be' tò ena ttè wa be' tò s'wöbla'wëke, e' dör mokì. Be' a' sulitane dör ñies ème. Be' tò s'wöbla'wëke yësyësë Skëköl ñalé tté wa. ²² ¿Ìma be' tò ibikeitsé? Roma wökir kibi patuësö ¿e' dör buaë ò kè idör buaë?

²³ Ie' wä ijcher tò ie'pa tso' ie' chakök er sulu wa, e' kuëkjì ie' iüté i' es:

²⁴ —Inuköl tso' a' wä Roma wökir patuöie, e' kkachó ye' a' et. ¿Yi diököl ena yi kiè me'rkä ikì?

Ie'pa tò iüté:

—Roma wökir kibi.

²⁵ Ie' iché ie'pa a:

—E'ma kos Roma wökir kibi icha, ese mú ie' a. Tã kos Skëköl icha, ese mú ie' a. ²⁶ Ì kos ché ie' tò sulitane wörkjì, e' a' ie'pa kè wä ì kune ie' kkatoie. Ie' tò ie'pa iüté es, e' tò ie'pa tkiwëwä. E' kuëkjì ie'pa siwä'blélur iyökì.

¿S'duolur e'pa shkërmikane ö au?

(Mateo 22.23-33; Marcos 12.18-27)

²⁷ E' ukuökì tã saduceowakpa wëlepa debitu Jesús ska'. E' wakpa tò iklö'wé tò s'duowä e' kè shkënukkane. Ie'pa tò ie' a' ichaké:

²⁸ —A s'wöbla'ukwak, Moisés tò ttè dalöiëno kität yëkkuö kì se' a, e' tò ichè i' es: Wëm blënewä kè alà atë, e' tã ie' èl kawötä ischó tsykwä äs ilà kòkã iël blënewä e' a. ²⁹ Etökicha wëpa bak dökä kul ñi èlpa. Ikibi alaköl tsëwä, erè iblënewä kè alà atë. ³⁰ E' ukuökì tã ie' itökì iël tò ischó tsëwä, erè ñies e' blënewä kè alà atë. ³¹ Es itka iël skä tã ñies imalepa kos e'pa tã. Ie'pa kul blëru-lune kè alà atë yës. ³² Bata ekkè tã ñies alaköl e' blënewä. ³³ Wëpa kul e'pa bak alaköl eköl è tã. Mik

s'duowä e'pa shkënekane, etä ¿wëne dömi ie' wëm chökìe?

³⁴ Ie' tò ie'pa iüté:

—S'tso'ia ká i' a' tã wëpa ena alakölpa ñi tsykwä.

³⁵ Erè aishkuö tã wëpa kì sene michoë mène, esepa shkërdakane tã eë wëpa ena alakölpa kè serpawäia ñi-tã. ³⁶ Ie'pa ser michoë kè duötä'wä wes Skëköl biyöchökwakpa kè duötä'wä es. Skëköl tò ie'pa shkërdakane, e' kuëkjì ie'pa döraë ie' ala'rie. E' kuëkjì ie'pa kè serpawäia ñitã. ³⁷ Ñies Moisés wák tò se' a' ikkayè' tò s'duowä e'pa shkërdakane. Kal tsir wöñarke bö'ie e' pa-ka'itö, eë ie' tò iyé' tò Skëköl dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këköl. ³⁸ Es isuësö tò ie'pa tso'ia tssë'ka Skëköl a. ³⁸ E' wä kiane ché tò s'tso' tssë'ka ena s'duowä, e'pa kos tso' tssë'ka Skëköl a këkraë. E' kuëkjì ie' kè dör s'duowä e' Këköl. Ie' dör s'tssë'ka e' Këköl.

³⁹ Etä s'wöbla'ukwak ttè dalöiëno wa wakpa wëlepa tò iché ie' a:

—A s'wöbla'ukwak, ì ché be' tò, e' chébö buaë yësyësë.

⁴⁰ Etä saduceowakpa kè kësik dë'kaiä ie' a' ì skä chakök.

¿Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dör yi aleri?

(Mateo 22.41-46; Marcos 12.35-37)

⁴¹ Jesús tò ie'pa a' ichaké:

—¿Wes ie'pa tò ichëmi tò wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, e' dör s'blú bak kiè David e' aleri? ⁴² Erè David wák tò ie' yë'at yëkkuö kiè Salmos e' kì. Ie' tò iyé'at i' es: ‘Skëköl tò iché ye' Këköl a:

Be' e' tkóser ye' ulà bua'kka dalöiëno tajë

⁴³ dö mik ye' tò be' bolökpa mérö be' klö dikia etä.' †

⁴⁴ Es se' isué tò wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, e' kié David wák tò ie' Këköl, e' tã ¿wes ie' dör David aleri?

Jesús tò s'wöbla'ukwak ttè dalöiëno wa wakpa kkaté

(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54)

⁴⁵ Sulitane tso' Jesús ttöke e' küttsök, etä ie' tò iché it-tökatapa a: ⁴⁶ ‘A' e' kkö'nú s'wöbla'ukwak ttè dalöiëno wa wakpa yökì. Ie'pa wöbatsö shkök datsi' batsjè ese mik wé pè' tso' tajë ese ska' äs pè' tò ie'pa shkë'ü wes kèkëpa dalöiërtä' tajë es. Ñies se' ñi dapa'wö wé a' ena wé ie'pa kawö tkö'wëkerakitö, ese ska' kula' tso' kèkëpa dalöiërtä' esepa a, ese yuleke ie'pa tò e' tkoie. ⁴⁷ Ie'pa tò alakölpa schó u yekettsä iulà a' tã iwökatekerakitö it-tökerak S'yé tã braraë e' wa. Ie'pa weirdaë siarë s'malepa tsatã.

Alaköl eköl siarë e' tò inuköl mé Skëköl a

(Marcos 12.41-44)

21 Jesús tso'ia Skëköl wé a, etä ie' tso' inuköl blúpa tso' inuköl iök kalkuö tso' iioie mè Skëköl a ese a' e'pa sauk. ² Ñies ie' tò alaköl eköl siarëla dör schó e'

†† SKËKÖL DÖR ABRAHAM, ISAAC ENA JACOB, E'PA KËKÖL: E' ché Skëköl tò ie'pa blërulunebak ká iaiäe e' ukuökì. † Salmo 110.1

sué inuköl wöshkila yöule cobre † wa ese böt iökwa.

³ Etä Jesús tö iché:

—Mokj ye' tö a' a iché tö alaköl wj siarëla dör schó e' tö inuköl iéwa kibiie imalepa kos tsatä. ⁴ Ie'pa ulitane tö inuköl kuò atë ese ié, eré ie' siarë, e' tö ie' wa itso' sènoie e' kos méttšä. E' kuëkj ye' tö ie' ché es.

Jesús tö iché tö Skëköl wé olordawa

(Mateo 24.1-2; Marcos 13.1-2)

⁵ Etä Jesús ttökatapa welepa tso' ichök tö Skëköl wé wër buaala, kjtëkule tajë ák bua'buwa wa ena iyi bua'buwa kakmeule Skëköl a' tajë, ese wa. Jesús tö iché:

⁶ —Ikéwö döraë etä i kos sué a' tö i', e' olordawa sèraa, iékwö è kè atpa ñi bata kj.

⁷ Etä ittökatapa tö ichaké:

—A s'wöbla'ukwak, zmik e' wamblërmi? ¿I wa sö isuëmi tö iwamblërketke?

⁸ Ie' iijuté: "Tajë pè' datšë e' chök tö ie'pa dör ye'. Icherarakitö: 'Ye' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'". Nies icherarakitö tö s'erkewa e' kèwö detke. Eré kè a' minuk esepa itökj. Pè' kiterarakitö tajë. E' kuëkj a' tso' wösh wa as kè yi tö a' kjtö'ü. ⁹ Mik a' tö biyó ttsé tö ká wele wakpa ñippöke tajë ká kuä'kj wakpa ta, etä e' kè tö a' tkiuk. Nies mik a' tö ibiyó ttsé tö pè' ñippöke tajë iké wakpa wökirpa ta, etä e' kè tö a' tkiuk. Ese wamblërdaë kam ye' döne e' yökj, eré ká i' erwa e' kam kèwö döwa."

¹⁰ Ie' tö ie'pa a' ikj ché ia: "Ká kuä'kj kuä'kj wakpa ñippöraë ñita. ¹¹ Nies i' tö ká wöti'weraë tajë. Nies ká kuä'kj kuä'kj kj bli tö ena dué tö pè' tteraë tajë. Ká jai a' iyi suëraësö tajë suluë iwà kkachoie, e' tö ie'pa tkiweraë tajë.

¹² Kam e' kèwö tkò, e' yökj ie'pa tö a' klö'wërawa, we'ikeraë siarë. A' miraë ie'pa wa se' ñi dapa'wo wé a' shulë, ñies a' wöterdawä s'wöto wé a. Ie'pa wa a' miraë duësër s'blüpa ena s'wökirpa wörkj ye' ttë kuëkj. ¹³ Eré es ñies a' tö ye' ttë pakeraë ie'pa a. ¹⁴ Etä kè a' tkinuk tö jma a' e' tsatkömi. ¹⁵ Ye' tö ttë eraë a' a' e' tsatkoie buaë, e' kuëkj kè a' tkinuk e' kj. A' bolökpa kè a' iwöklönuk, ñies ie'pa kè a' iyënuke tö e' dör kachè. ¹⁶ A yé, a' mi, a' èlpa, a' yamipa malepa, a' sini'pa, e'pa welepa tö a' wömerattšä a' bolökpa ulä a. Ie'pa tö a' welepa tterawa. ¹⁷ Sulitane tö a' suëraë suluë ye' ttë kuëkj. ¹⁸ Eré kè a' tkinuk, a' kè weirpa këkraë, a' döraë buaë ká jai a' aishkuö ta. ¹⁹ A' e' tkéwa darërë döka bata ekkë, e' ta' a' tsatkërdaë.

²⁰ Mik a' isuë tö ká kuä'kj ñippökwakpa iëne tajë Jerusalén kköieule e' pamik shkit ñippök Jerusalén wakpa ta, etä a' éna ianú tö Jerusalén erdawa bet.

²¹ Mik e' kèwö de, etä wépa sërke Judea e'pa tkóyalmi kabata a. Skëköl tö Jerusalén wakpa we'ikeraë tajë siarë. E' kuëkj wépa sërke Jerusalén, e'pa e' yöljur. Nies wépa tso' kañika, esepa kè kinewane eë. E' kos tköraë wës itso' kitule Skëköl yëkküö kj es. ²³ Kawö suluë döraë ká i' kj, iwakpa we'ikeraë siarë Skëköl tö. E' kuëkj e' kèwö ska' ta jwëstela ina alakölpa alä kurketke ena

† COBRE: E' dör tabechka èse kè tuëtä' darërë wës orochka ena inukölchka es.

alakölpa tsu' muke ilä a' esepa ta! ²⁴ Judiowak welepa tterawa tabè wa; welepa tserdami klöulewa ká wa'ñe. Etä pè' kè dör judiowak, esepa tö Jerusalén klö'wërawa wës iwákpa icha es, dö mik Skëköl tö ikéwö mé ie'pa a' ekkë.

Jesús dörane olo ta' tajë

(Mateo 24.29-35; Marcos 13.24-37)

²⁵ "Diwö a, si'wö a' ena bëkwö a' iyi wërdaë tajë suluë iwà kkachoie tö ká i' erkewatke. Nies ká i' kj dayë blardaë tajë ena iyöli busdakä tajë, ese yökj ká ulitane wakpa suardaë tajë, kè ie'pa a' e' onukiä wës. ²⁶ I' sulu tköraë ká i' kj, ese yökj ie'pa suardaë tajë, isiwa' ar-dawarak suane è wa. I' kos tso' ká jai a' e' wöti'rdäe. ²⁷ Etä ye' dör S'ditsö Alä, e' datšë mö a' diché ta' tajë olo ta' tajë, e' wërdaë. ²⁸ Mik iyi ikkë sué a' tö, etä bet ta' a' tsatkërketke, e' kuëkj a' er kuú, a' wö kókä siwa' kj."

²⁹ Nies ie' tö ie'pa a' ikleë ttë i' wa: "Kal kië higuera ö kal ulitane, e' bikeitsó. ³⁰ Mik a' isuë tö erpa kal kò shlörketke, etä a' wa ijchër tö duas dewatke tsinet. ³¹ Es ñies mik a' tö isuë tö iyi ekkë wamblërke, etä a' wa ijchënú tö i' blúie Skëköl tso', e' kèwö dewatke tsinet.

³² "Mokj ye' tö a' a' iché tö iyi ekkë wamblërdaë wépa dör wës a' es esepa kam erwa e' yökj. ³³ Kashuk ena ká i' erdawa, eré ye' ttë michoë e' kè erpawa yës.

³⁴ "i' A' e' kkö'nú! Kè a' e' muktsä i' sulu ulä a. Kè a' e' ttökkä blo' wa. Kè a' er mukwa i' tso' ká i' a, e' è kj. E' kos tö a' er darë'wërawa Skëköl kj. A' e' kkö'nú as ye' datskene, e' kèwö kè tö a' klö'ü ³⁵ wës iyiwak klör sho' a' es. Kawö e' döraë sulitane sërke ká wa'ñe e'pa kj, e' kuëkj a' e' kkö'nú e' yökj. ³⁶ A' senu' wösh wa. A' ikiö S'yé a' këkraë as iyi suluë kèwö datšë, e' kè dö a' kj. Nies ikiö ie' a' këkraë as a' e' duösër buaë ye' wörkj mik Ye' dör S'ditsö Alä, e' datskene sulitane shulök etä."

³⁷ Niwe ta' Jesús tö s'wöbla'wëke Skëköl wé a, nañewe ta' ie' miä kabata kië Olivo e' a. ³⁸ Bla'mi sulitane mi'ke Skëköl wé a' Jesús tö s'wöbla'wëke e' kjttsök.

Judas ena judiowak kuëblupa tö Jesús aleritsé klö'wëwa

(Mateo 26.1-5,14-16; Marcos 14.1-2,10-11; Juan 11.45-53)

22 Judiowak Yépa Yërulune Egipto, e' kèwö tkö'wëkerakitö, e' dökewatke tsinet, ese kèwö ska' ta judiowak wöblar pan kè yöule iwölöwoka wa ese ñuk. ² Sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa suane pè' yökj, e' kuëkj ie'pa tso' ikéwö yulök Jesús ttowa.

³ Etä Satanás tkawa Judas er a. Judas e' kië ñies Iscariote. Ie' dör Jesús ttökatapa dabom eyök kj böle e' eköl. ⁴ Ie' miä ttök sacerdotepa wökirpa ta' ena Skëköl wé shkëkipa wökirpa ta. Wës ie' tö Jesús méttšami ie'pa ulä a' e' chéitö ie'pa a. ⁵ E' tö ie'pa ttsë'wërak buaë ta ikablé ie' a' inuköl muk. ⁶ E' dör buaë ie' a. E' kuëkj ie' tö kawö yulémi iwömmottsä mik kè yi ku' tajë Jesús ta' e' dalewa.

Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' k'éwö tkö'wé Jesús tö ittökatapa ta

(Mateo 26.17-29; Marcos 14.12-25; Juan 13.21-30)

⁷ Etä Pan Kè Yöule Iwölöwoka Wa e' k'éwö tsá de. E' diwö a judiowak tö obeja pupula jcheke Ie'pa Yépa Yërulune Egipto, e' k'éwö tkö'wöje. ⁸ Jesús tö Pedro ena Juan kié, ta iché ie'pa a:

—A' yú kawö tkö'wëkesö, e' chké kanéyuk.

⁹ Ie'pa ie' a ichaké:

—¿Wé be' ki ikiane tö sa' mi' ikaneyuk?

¹⁰ Ie' iüté:

—Mik a' de Jerusalén, etä eë wëm kuëraë a' tö eköl, e' wa di' dami skayña a. E' itöki a' yú dö u wé a ie' demi eë. ¹¹ U e' wák a ichó: 'S'wöbla'ukwak be' chakök ké: ¿Úshy wé a ie' tö kawö tkö'wëkesö e' chké ñëmi ie' ttökatapa ta?' ¹² Ie' tö a' a úshy bërie tso' kákke, kaneguletke buaë, e' kkacheraë. Eë ichké kaneú se' a.

¹³ Etä ie'pa mía ta iyi ulitane kuérakitö wës ie' tö iché es. Eë chké kanewérakitö kawö tkö'wöje.

¹⁴ Mik ichköketke e' diwö de, etä ie' e' tkésër chkök mesa o'mik ittekölpa tsá e'pa ta. ¹⁵ Ie' tö iché ie'pa a:

—Ye' tö a' a iché tö kawö i' kè tkö'wëpaiayö a' ta dö mik iwà tka mik i' blúie Skéköl tso' e' k'éwö de etä. E' kuëki suluë ye' éna ikéwö bata tkö'wákia a' ta kam ye' ttöwä ie'pa tö e' yöki.

¹⁷ Etä tka' klö'wéitö, ta wëstela chéitö Skéköl a, ta ichéitö ie'pa a:

—Íkè, a' itsá yö eköl eköl. ¹⁸ Ye' a' a iché tö vino kè yepaiayö dö mik i' blúie Skéköl tso' e' k'éwö de etä.

¹⁹ E' ukuöki ta pan klö'wéitö, ta wëstela chéitö Skéköl a ta iblatéitö wà tié ie'pa a ta ichéitö:

—Pan së döer ye' chkä wömeulettsa ttëwä a' skéie e'. A' tö iñü kekraë as a' er arne ye' ska'.

²⁰ Es ñies mik ie'pa chké one, etä tka' klö'wéitö ta ichéitö:

—Vino i' döer ye' pé. Ye' tterawä e' pé tërdaë a' tsatkoie. E' wa ttë pa'ali me' Skéköl tö, e' wà de. ²¹ Erë yi ye' wömekettsa, e' tkër ye' ta mesa i' o'mik. ²² Ye' döer S'ditsö Alà, e' ta itköraë wës isuletëneatbak es, erë iwëstela ina yi ye' wömekettsa, e' ta!

²³ Etä ie'pa ñi chakémitke: "A' iché, ¿yi ie' wömekettsa?"

¿Yi döer këkëpa tajë Skéköl a?

²⁴ Jesús ttökatapa ñi iütéka tö ie'pa wé ék döer këkëpa tajë imalepa tsata. ²⁵ Jesús tö iché ie'pa a: "Pé' kè tö Skéköl dalöie, esepa blúpa e' alòka ie'pa ki kekraë, erë ie'pa e' chò tö ie'pa döer imalepa kimukwakpa buaë.

²⁶ Erë e' kè döer es a' ta. E' skéie yi döer këkëpa tajë imalepa tsata a' shüa, ese kawöta e' ökwa se' ëselaie. Ñies a' wökir kawöta e' ökwa wës kanè méso es.

²⁷ E' ma ¿yi döer këkëpa tajë? ¿Itkër chkök mesa o'mik ese ö wé tso' chké watiök ese? Tö, itkër mesa o'mik ese döer këkëpa tajë. Erë ye' tso' a' shüa wës kanè méso tso' chké watiök es.

²⁸ "Kos ye' weirke e' a' tso' ye' ta ye' wapie. ²⁹ E' kuëki ye' tö a' tkekekä blu'paie, wës ye' Yé tö ye' tké'ka

blu'ie es. ³⁰ Aishkuö ta i' blúie ye' tso' e' a' a' e' tulöraser chkök di'yök buaë ye' ta. Ñies a' e' tulöraser blu' kulé ki, Israel ditséwöpa dökä dabom eyök kí böi (12), e'pa wëttsyuk."

Pedro tö icheraë tö ie' kè wä Jesús süule

(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Juan 13.36-38)

³¹ Ñies Skékëpa Jesús tö iché:

—A Simón, a Simón, ¡ye' ttö ttsó! Satanás tö a' k'éwö kié ma'wë. Ie' tö a' ulitane wöpëraë darërëë wës iyi-wö wöppë es. ³² Erë ye' ikiétke Skéköl a as be' erblö ye' mik e' kè ol'yöbö. Mik be' erbléne buaë ye' mik, etä ye' ttökatapa malepa kimü as ie'pa e' tköwä darërëë ye' mik.

³³ Simón tö ie' a' iché:

—A Skékëpa, ye' e' chétke wötënukwä be' ta s'wöto wé a' dö ttëwä be' ta.

³⁴ Ie' iüté:

—A Pedro, ye' iché be' a' tö i'ñe kam dakro ar, e' yöki be' icheraë mañatökicha tö be' kè wä ye' süule.

Jesús weirketke e' k'éwö dökewatke

³⁵ E' ukuöki ta Jesús tö ittökatapa a' ichaké:

—Mik ye' tö a' patkë'mi Skéköl ttë pakök inuköl kè ta', chkewö kè ta', klökkuö kè ta', etä ¿i kianeia a' ki?

Ie'pa tö iüté:

—Kè i' kianeia sa' ki.

³⁶ Ie' tö iché ie'pa a:

—E' skéie, i'ñe ta, ye' tö a' a' iché tö a' wé wä inuköl ta', e' tsümi; a' wé wä chkewö ta', e' tsümi; a' wé kè wä tabè ta' e' tsatkoie, etä a' paio wataútsa ta' e' ské wa tabè ta'útsa. ³⁷ Ye' tté kos tso' kitule Skéköl yëkkuö ki, e' wà tköraë wës itso' kitule es, e' tö iché: 'Ie'pa tö ye' we'iké wës pë' sulusi we'iké es.' † Ttë e' wà tköketke i' ta, e' kuëki a' tö iü wës ye' tö a' a' iché es.

³⁸ Ie'pa tö iché ie' a:

—A Skékëpa, ¡e' tabè tso' böt.

Ie' tö ie'pa iüté:

—Wë' idir, ¡kè a' ttökia!

Jesús tté S'yé ta Getsemani

(Mateo 26.36-46; Marcos 14.32-42)

³⁹ E' ukuöki ta Jesús mía Olivo kébata a' wës iwöblar es, etä ittökatapa míyal ie' ta. ⁴⁰ Mik ie'pa demi wé ie'pa míró eë, etä ie' iché ie'pa a:

—A' ikió Skéköl a as i' sulu tö a' erkiöwëke e' kè e' alòka a' ki.

⁴¹ Ie' mía bánet ie'pa yöki dö kos ak uyëmisö ekkë, eë ie' e' tkésër kuchë ki ta itté S'yé ta' i' es: ⁴² "A yéwö, i' tköraë ye' ta, e' döer wës iyi bacha'bachaë yëwasö es. Be' ki ikiane, e' ma be' ye' yóttsa e' ulà a. Erë kè iwar wës ye' ki ikiane es, iü wës be' ki ikiane es."

⁴³ [E' wöshä ta Skéköl biyöchökwak de eköl ie' ska' idiché kí iök. ⁴⁴ Ie' eriane tajë, e' shüa ie' ttëmitke S'yé ta taninië, ta ipaali wër s'pé es e' yërke tajë darke iyök ki.] ††

⁴⁵ Mik ie' tté one, etá idene ittókatapa ska' tã ie'pa kuéitò kapòtùlur. Ie'pa shtrinewã eriar è wã, e' kuëkì ie'pa kapolur. ⁴⁶ Ie' tò ie'pa a ichaké:
—¿Ióok a' kapòtùlur? A' e' kókã, a' ikió Skëköl a as ì sulu tò a' erkiòwëke e' kè e' alòkã a' kì.

Jesús klò'wéwã ibolòkpa tò
(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Juan 18.2-11)

⁴⁷ Jesús tso'ia ttök e' dalewa tajë pè' de. Ie' ttókatapa dabom eyök kì bøl, e' eköl kiè Judas e' debity ie'pa wëttsë. Ie' dewã Jesús ska' ishke'yuk wòalattse wa. ⁴⁸ Erë Jesús tò ie' a iché:

—A Judas, ¿wòalattse wa be' tò ye' dör S'ditsö Alà, e' wòmekettsã?

⁴⁹ Mik Jesús ttókatapa tso' ie' tã, e'pa tò isué tò ie' klörkewatke, etã ie'pa tò ie' a ichaké:

—A Skëkëpa, ¿tabè yëttsã sa' tò ie'pa kì?

⁵⁰ Etã ie'pa eköl tò sacerdotè kibi, e' kanè méso eköl kuköña ulà bua'kka téttsã. ⁵¹ Jesús tò iché:

—Imúat; wè' idir.

Etã ie' tò kanè méso kukuöña kéwã tã ibua'wéneitö.

⁵² E' ukuökì tã sacerdotèpa wökirpa ena Skëköl wé shkëkìpa wökirpa ena judiowak kuëblupa debity ie' tsukmi, e'pa a ie' iché:

—¿I kuëkì a' bitë ye' ñalé kì tabè kì kal wölö kì ye' klò'ykwã wës akblökwakpa klò'wéwã es? ⁵³ Këkraë ye' bak a' shuã Skëköl wé a, erë a' kè wã ye' klöonewã. Erë i' tã a' a' ikéwö de ye' klò'wowaie. Ñies bé a' ikéwö de ì sulu wamblak ie' éna e' wambloie.

Pedro tò iblé tò kè ie' wã Jesús suule
(Mateo 26.57-58,69-75; Marcos 14.53-54,66-72; Juan 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Etã ie'pa tò Jesús klò'wéwã tsémi sacerdotè kibi, e' u a. Pedro dami ie' itökì kãmië. ⁵⁵ Etã eë pè' welepa tò bö' batsékã upa shushãë baiklè, etã Pedro e' tkéser ie'pa tã. ⁵⁶ Etã alaköl eköl dör kanè méso, e' tò Pedro sué bö' kkò a tã isuéwã krereë tã ichéitö:

—Ñies ie' wí dör Jesús klé.

⁵⁷ Erë Pedro tò iblé. Ie' tò iché:

—A tayë, ye' kè wã wëm e' suule.

⁵⁸ E' ukuökì kukuie tã wëm eköl tò Pedro sué ñies tã ichéitö:

—Be' ñies dör Jesús klépa eköl.

Erë Pedro tò iüté:

—A wëm, kè ye' dör ie'pa eköl.

⁵⁹ E' ukuökì hora de et tã iskà tò iché:

—Wëm së dör Galilea wak e' kuëkì mokì ie' dör Jesús klé eköl.

⁶⁰ Pedro tò iché:

—A wëm, ì cheke be' ye' a, e' kè jcher ye' wã.

Pedro ttókeia e' wöshã tã dakro ane. ⁶¹ Etã Skëkëpa Jesús wótrée, tã Pedro suéitö ék. Etã Pedro éna ñanewã tò tte' i' ye' Jesús tò ye' a: "I'ñe kãm dakro ar, e' yökì be' tò icheraë mañatökicha tò be' kè wã ye' suule." ⁶² Etã Pedro e' yëttsã kañikã tã iüé siarë.

Jesús wayué ie'pa tò
(Mateo 26.67-68; Marcos 14.65)

⁶³ Wëpa ulà a Jesús tso' klöulewã, e'pa tò ie' wayué suluë, ippé tajë. ⁶⁴ Ñies ie'pa tò iwöbla pamuwã dat-si'tak wa, etã ie'pa tso' ippök, e' dalewa ie'pa tò ie' a ichakeke:

—Be' dör Skëköl tteköl, e'ma sa' a ichókã ¿yi tò be' ppé?

⁶⁵ Etã ie'pa tò ie' skà cheke suluë ttè ulitane wa kuã'kì kuã'kì.

Jesús mítser ie'pa wã judiowak kuëblupa wörki
(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Juan 18.19-24)

⁶⁶ Mik kã ñine, etã judiowak kuëblupa ena sacerdotèpa wökirpa ena s'wöbla'yuk ttè dalöiëno wa wakpa tò Jesús tsémi wé judiowak wökir kibipa ñi dapa'yuke eë. Tã ie'pa tò ie' a ichaké:

⁶⁷ —Ichó sa' a ¿mokì be' dör wé pairine'bity idi' wa s'blúie e' ö au?

Ie' tò ie'pa iüté:

—Ye' tò ichèmi tó, erë kè a' tò ye' ttò klò'wëpa. ⁶⁸ Ñies ye' tò a' a' ilè chakèmi, e' tã a' kè tò ye' iütèpa. ⁶⁹ Erë ye' dör S'ditsö Alà, i' ukuökì tã ye' e' tkóraser Skëköl diché dör iyi ulitane tsatã, e' ulà bua'kka dalöiërtã tajë.

⁷⁰ Ie'pa ulitane tò ie' a ichaké:

—¿E'ma be' e' chò tò be' dör Skëköl Alà?

Jesús tò ie'pa iüté:

—Tó, wës a' tò iché es idir.

⁷¹ Etã ie'pa iché:

—¿Iie se' kì ikkatökwakpa kì kiarmiia? Ì ché ie' tò, e' ttté se' wákpa tò.

Jesús mítser Pilato wörki
(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Juan 18.28-38)

23 Etã ie'pa ulitane e' kékã tã Jesús tsémirakitö Pilato ska' as ishülöitö. Pilato dör kã e' wökir patkè Roma wökir kibi tò. ² Ie'pa tò Jesús kkatémi Pilato a tã ichéraitö:

—Sa' wã ijcher tò wëm i' tò tajë sa' judiowak mekekã ñippök s'wökirpa tã. Ie' iché tò sa' kè kawötã inuköl pata'yuk Roma wökir kibi a. Ñies ie' iché tò ie' dör wé pairine'bity idi' wa s'blúie e'. Ie' e' chò tò ie' dör sa' judiowak blú.

³ Pilato tò ichaké ie' a:

—¿Be' dör judiowak blú?

Ie' iüté:

—Tó, wës be' iché, e'ma es idir.

⁴ Etã Pilato tò iché sacerdotèpa wökirpa a ena pè' tso' eë, e'pa a ñies:

—Ye' kè wã ì nuí kune wëm i' kì.

⁵ Erë ie'pa tò ikì kcateke aneule tã ichekerakitö:

—Ttè wa ie' tò s'wöbla'wëke, e' tò sa' wakpa mekekã ñippök ñitã. Ie' tò itsá paka'bity Galilea, i'ñe tã ide íe Judea.

Pilato tò Jesús patkémi Herodes ska'

⁶ Mik e' ttsé Pilato tò, età ichakéitò: ¿wëm i' dör Galilea wak? ⁷ Mik ie' wà ijchënewà tò Jesús dör Galilea wak, età ie' tò ipatkémi Herodes ska' as e' tò ishulò, e' dör Galilea wökir e' kuëkj. E' kèwö ska' tã ie' tso' Jerusalén. ⁸ Mik ie' tò Jesús sué, età e' tò ie' ttsë'wé buaë. Bànet ie' éna isuak. Ie' wà ittë jchënewà tò, ì kè ɔr yi a ese wëkeitò, e' wà paneke ie' tò suè. ⁹ Ie' tò Jesús chaké tajë, erë Jesús kè wà ie' iütëne yës. ¹⁰ Nies sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa tso'ñak eë. Ie'pa tò Jesús kcateke tajë ie' a. ¹¹ Ie' ena iñippökwa, e'pa tò Jesús sué suluë, tã ie'pa tò datsi' bua'bu, blu' datsi' sù, ese iéka ikí iwayuoie. E' ukuökj tã ie' tò ipatkémine Pilato ska'. ¹² Herodes ena Pilato dör ñi bolökpa, erë e' diwö shà tã ie'pa er buanene ñi kj.

Jesús métsa ttèwà

(Mateo 27.15-26; Marcos 15.6-15; Juan 18.39-19.16)

¹³ Sacerdotepa wökirpa ena judiowak wökirpa malepa ena judiowak tajë, e'pa kiétsa Pilato tò e' dapa'uk ek tsjiné ème. ¹⁴ Ie' tò ie'pa a iché:

—A' wà wëm i' de ye' ska' kkatè. A' tò iché tò ie' tò a' wakpa mekekà ñippök sa' tã. Erë ye' tò ie' a' ichaké a' wökj, età ì kj a' tò ie' kkaté, e' kè nuí kune ye' wà ie' kj yës. ¹⁵ Nies Herodes kè wà ì nuí kune ie' kj, e' kuëkj ie' tò ipatkébitune ye' ska'. E' kuëkj a' tò isué tò ie' kè wà ì sulu nuí kj ittëwami ese wamblène. ¹⁶ Súyö ippök patkè tsa'bata daloie wa iwe'ikoie bërëbërë, e' ukuökj tã ye' tò ie' ekemine. †

¹⁸ Erë ie'pa ulitane anemi ñikkëe:

—Jesús ttówà tã Barrabás ómine sa' a!

¹⁹ Barrabás e' tò iyamipa dapa'kà ñippök ká e' wökirpa tã, ñies ie' wà s'kötulewà. E' kuëkj ie' tso' wötëulewà s'wöto wé a. ²⁰ Pilato éna Jesús akmine, e' kuëkj ie' tò iskà chéne Jesús tsatkoie. ²¹ Erë ie'pa kí arkekà tajë:

—¡Iwötówà krus mik! ¡Iwötówà krus mik!

²² Pilato tò iskà chéne ie'pa a, i' tã ide mañatökicha:

—¿I kuëkj? ¿I sulu wambléitò? Ye' kè wà ì sulu kune ie' wömottsà ttèwà. Súyö ippök patkè tsa'bata daloie wa iwe'ikoie, e' ukuökj tã ye' tò ie' ekemine.

²³ Erë ie'pa kí arkekà tajë shute: “¡Iwötówà krus mik!” Bata ekkè tã Pilato tò ie'pa ttë iüté. ²⁴ Ie' tò iwé wës ie'pa kj ikiane es. ²⁵ Es wëm tso' wötëulewà ñippè s'wökirpa tã kuëkj, ñies s'ttèwà kuëkj, e' émine Pilato tò. Età Jesús ttökwa patkéitò wës judiowak kj ikiane es.

Jesús wötëne krus mik

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Juan 10.17-27)

²⁶ Mik Roma shkëkipa wà Jesús dami, e'pa tò isué tò ie' kè kj krus dë'kaiá, età ie'pa tò wëm eköl kiè Simón e' klö'wéwà tã iké krus ppökka tsëmi Jesús itöki. Wëm e' dör Cirene wak. Ie' tso' bánet, erpa e' de Jerusalén.

† Yëkkuö këchke wële tò kuötékëkà. E' tò iché i' es: a Pilato wöblar s'wötëulewà e' ökmi eköl mik judiowak tso' Ie'pa Yépa Yëru-lune Egipto e' kèwö tkö'uk età.

²⁷ Tajë pè' mirwà Jesús itöki. E'pa shuá alakölpa tso' tajë iijramirak tajë ie' iëitsök. ²⁸ Jesús wötréene ie'pa sauk tã ichéitò:

—A Jerusalén alékölpa, kawö suluë döraë a' kj, e' kuëkj kè a' iuk ye' iëitsök. E' skéie a' wákpa e' iëitsó, ñies a' ala'r iëitsó. Aishkuö tã iyërdaë: 'Ayëcha buaë alakölpa kôs kè dötã' alàè. Ayëcha buaë alakölpa kôs kè alà tã.' ³⁰ Ye' dör wës kal pa'alí es e' weirke i' es, e' tã zì kè wamblërpa a' dör wës kal sí es, e'pa tã? E' kuëkj e' kèwö ska' tã iyërdaë kabata a: 'Be' anúka sa' kj as sa' duöwà wötëulewà iyök a.' ††

³² Nies wëpa böi dör pè' sulusipa e'pa mirwarak iwà Jesús tã wötèwà krus mik. ³³ Mik ie'pa demirak ká kiè S'wökirdiche eë, età ie'pa tò Jesús wöté krus mik. Nies wëpa böi sulusipa wötérakitò, eköl iulà bua'kka, eköl bakli'kka. ³⁴ [Jesús tò iché: "A yéwö, ì wambleke ie'pa tò ye' tã, e' kè ane ie'pa éna, e' kuëkj e' nuí olo'yó ie'pa kj." ††

Età Roma shkëkipa iné ñi ma'woie sué tò wës ie'pa tò Jesús datsi' blatemi ñi a. ³⁵ Pè' iëter Jesús sauk. Dò judiowak wökirpa tso' ie' wayuök suluë, ie'pa tò icheke:

—Mokj ie' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie shukit Skëköl tò e' e'ma as iwák e' tsatkö wës o'kapa tsatkéitò es.

³⁶ Nies Roma shkëkipa tò ie' wayué. Ie'pa de tsinet ie' ska' tã blo' shköshkö watké ie'pa tò ie' a. ³⁷ Ie'pa iché:

—Mokj be' dör judiowak blú, e'ma be' wák e' tsatkö!

³⁸ Kaltak kj itso' kitule tò iché: "I' dör judiowak blú e'", e' batsulewà Jesús tsaka.

³⁹ Età wëm eköl àr wötëulewà ikrus mik Jesús o'mik, e' tso' ie' chök suluë. Ichéitò iã:

—Mokj be' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e', e'ma be' e' tsatkö, ñies sa' tsatkö!

⁴⁰ Erë iëköl tso' wötëulewà ie' o'mik, e' tò iëköl uñé tã ichéitò:

—Be' wömenetsà ttèwà wës ie' es, erë wësua be' kè suar tã' Skëköl yökj. ⁴¹ Mokj se' weirke se' wák kuëkj, se' nuí kuëkj. Erë ie' kè wà ì sulu wamblène yës.

⁴² E' ukuökj tã ie' tò iché Jesús a:

—A Jesús, mik be' detkene s'blúie, età kè be' éna ye' chökwa.

⁴³ Ie' tò iüté:

—Mokj ye' tò be' a iché tò i'ñe be' dörawà ká buaala tso' ká jaì a e' a ye' tã.

Jesús duowà

(Mateo 27.45-46; Marcos 15.33-41; Juan 19.28-30)

⁴⁴ Mik diwö de bata a, età ká miã ttsetseë ká wa'ñe, dò tsálj diwö de mañat ekkè. ⁴⁵ Diwö kè dalöbuneia, età Skëköl wé a ie'pa wà datsi' buririë ese shukuar u blatoie, e' jchënane shushäë. ⁴⁶ Età Jesús tò iché aneule:

—A yéwö, ye' wiköl méat be' ulà a.

E' chéitò tã isiwà' bata tké.

⁴⁷ Roma ñippökwa eköl dör capitán, mik e' tò isué, età Skëköl kjkékaitò tã ichéitò:

†† Oseas 10.8 † Ttè tso' iwakyöule i' es...e' shuá, e' kè ku' yëkkuö këchke wële kj.

—Mokj, wëm wí sene' yësyësë.

⁴⁸ Pë' daparke tajë isauk, mik e'pa tö isuë tö wës Jesús blënewa, etä ie'pa erianekä tajë tä es imíyalnerak iu a. ⁴⁹ Erë wëpa wä Jesús sjule buaë ena alakölpa manetwä ie' tä Galilea, e'pa kôs iëter ie' kí sauk erë kamië.

Jesús nu wötëne

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Juan 19.38-42)

⁵⁰ Wëm tso' eköl kië José, e' dör ká kië Arimatea e' wak. Arimatea äte Judea. Ie' dör wëm buaë yësyësë. Nies i blúie Skëköl tso' e' këwö panuk ie' tso'. Ie' dör judiowak wökirpa e' eköl, erë ie' tö ibikeitsé tö wës imalepa tö Jesús wé e' dör suluë. ⁵² Ie' míä Pilato ska', etä Jesús nu kiéitö. ⁵³ Ie' tö Jesús nu yëttsä krus mik éwa iskj tä ipatrëwäitö datsi' ukuö bua'buä saruru ese wa. E' ukuökj tä ie' tö Jesús nu blëwä ákuk bine pä'älj s'nu blóie ese a. ⁵⁴ Kä tuirketke etä eno diwö batseit-sekemitke, e' kuëkj ie' kawötä Jesús nu wötökwä bet. ⁵⁵ Etä alakölpa manetwä Jesús tä Galilea, e'pa mir-wañak isauk tö wé Jesús nu mekewä. Ie'pa tö isuë tö wës ie' nu blëne ákuk a. ⁵⁶ Mik ie'pa dene u a, etä kiö masmas tso' të s'nu kj, ese kanewérakitö. Ie'pa tö eno diwö batseitsé wës Skëköl ttë dalöieno tö ichë es.

Jesús shkenekane

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Juan 20.1-10)

24 Erë domingo ká ñirketke, etä alakölpa míane Jesús pö a kiö masmas kanewétke ie'pa tö, e' mí ie'pa wä të Jesús nu kj. ² Mik ie'pa de, etä ie'pa tö isuë tö ák bérie bastkër pö kkö a, e' rratune bánet. ³ Erë mik ie'pa dewä ákuk a, etä ie'pa tö isuë tö Jesús nu kè ku'. ⁴ Ie'pa tso'ia ibikeitsök tö wëk Jesús nu mí, e' bet tä ie'pa tö isuë tö wëpa bö de iëter ie'pa o'mik, e'pa datsi' wöñarke dalölöë. ⁵ E' tö alakölpa suawéka tajë tä iwö éwarak dö iskj. Erë wëpa e'pa tö iché ie'pa a:

—¿Íók a' tö ie' tso' ttsé'ka, e' yuleke s'nupa shuä? ⁶ Ie' kè ku' íe, ishkenekane. Í yë'bakitö a' a mik ibak Galilea etä, e' anu a' éna. ⁷ Ie' tö a' a iyë'bak tö ie' dör S'ditsö Alà, e' wömerdattsä pë' sulusipa ulä a tä iwötërdawä krus mik, e' kj ká de mañat etä ishkerdakane. ⁸ Etä í yë' Jesús tö, e' anewane ie'pa éna.

⁹ Alakölpa dare Jesús pö a, e'pa kië María Magdala wak ena Juana ena María dör Santiago mi. Nies alakölpa skà tso'ñak ie'pa tä. Í suë ie'pa tö pö a, e' pakéne Jesús ttekölpa tsä dabom eyök kj eköl (11) e'pa a, nies imalepa a. ¹¹ Erë í paké alakölpa tö e' kè wä tä' ie'pa a, e' kuëkj ie'pa kè wä iklöone. ¹² Erë Pedro tunemi pö a isauk. Mik ie' demi tä ie' tö isuë ákuk shuä, etä datsi' wa Jesús nu parratewä, e' è tkëter. Etä ie' biteane u a, e' tö ibikeitsëro tö ¿wëk imí?

Jesús ttökatapa bö tö ie' suëne Emaús ñalé kj

(Marcos 16.12-13)

¹³ E' diwö wa Jesús ttökatapa bö e' yëttsä Jerusalén michoë ká kië Emaús ee. E' ñalé dör kamië kilómetro döka dabom eyök kj et (11), e' ulatök. ¹⁴ Í tka Jesús tä Jerusalén, e' kôs pakerami ie'pa tö ñi a. ¹⁵ Ie'pa ka-

pakörami ñita, etä Jesús tö ie'pa kuë etä ishkémi ie'pa tä. ¹⁶ Ie'pa tö isuë, erë ie'pa kè a ikkayënewä tö yi idir.

¹⁷ Jesús tö ie'pa a ichaké:

—¿Í pakerami a' tö?

Etä ie'pa e' wöklö'wé iëter. Ie'pa eriarke tajë e' wënewä iwö kj. ¹⁸ Ie'pa eköl kië Cleofás, e' tö Jesús iüté: —Wësua se' kôs dë'rö Jerusalén kawö tkö'uk e' shuä be' è kè wä ijcher tö ì bak ee chki bökli.

¹⁹ Ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Í bak?

Ie'pa iüté:

—Í bak wëm kië Jesús dör Nazaret wak e' tä e'. Ie' dör Skëköl tteköl buaë, diché tä' tajë Skëköl wöä. Í kè or yi a ese wé ie' tö tajë sulitane wökj. Nies s'wöbla'wëitö ttë buaë mokj wa. ²⁰ Sa' tö ie' pana' tö isalema Skëköl tö ie' patkë' se' dör Israel aleripa e' tsätkök. Erë sacerdotepa wökirpa ena s'wökirpa malepa, e'pa tö ie' wömëttsä ttëwä wötëulewä krus mik. E' kije tä, í kôs wamblëne, e' kj ká de mañat etä ¿i panemiä sa' tö? ²² Nies alakölpa wëlepa tso' sa' ska', e'pa tö sa' tkiwëwä. Í ñe bla'mi ie'pa dare Jesús pö a ²³ erë ie' nu kè ku' ee. Ie'pa tö sa' a iché tö Skëköl biyöchökwakpa de ie'pa ska', tä ichéitö ie'pa a tö Jesús tso'ne ttsé'ka. ²⁴ E' ukuökj tä sa' wakpa wëlepa dare isauk tä ie'pa tö ikuë wës alakölpa tö iché es, erë ie'pa kè wä Jesús sune.

²⁵ Etä Jesús tö iché ie'pa a:

—A' kuköña darëreë. A' kè wöblar bet. Í kôs yë'atbak Skëköl ttekölpa tö e' kè klöne a' wä bet. ²⁶ Skëköl yëkkuö tö iché tö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' kawötä weinuk es kam ie' dö sulitane wökirie olo tä' tajë e' yökj.

²⁷ Etä ie' wák ttë tso' kitule Skëköl yëkkuö kj, e' kôs wä pakémiitö ie'pa a. Kewe í kit Moisés tö, e' wä pakéitö. E' ukuökj tä í kit Skëköl ttekölpa kôs e'pa tö, e' wä pakéitö ie'pa bö a.

²⁸ Mik ie'pa demi wé ie'pa mörö ee, etä iwër tö Jesús kj mi'keia ñalä kj, ²⁹ erë ie'pa tö ie' kiëmi kröröë kapökrö ie'pa ska'. Ie'pa tö iché ia:

—Ká tuirketke, e' kuëkj be' e' tsuät sa' ska' kapökrö.

E' kuëkj ie' dewä ie'pa tä wëshke. ³⁰ Mik ie'pa e' tulëwä mesa o'mik chkök, etä ie' tö pan klö'wé ulä a tä wëstela chéitö Skëköl a tä iblatéitö méitö ie'pa a. ³¹ E' wö shä tä ie'pa tö isuëwä tö Jesús idir; erë bet tä ie' kè ku'ia ie'pa tä. ³² Etä ie'pa tö iché ñi a:

—Wëe', mik ie' kapaköratsë se' tä ñalä wa, Skëköl yëkkuö wä pakeratsëitö, e' tö se' ttsë'wé buaë ichök.

³³ E' wöshä tä ie'pa e' yëttsä míyalne Jerusalén. Mik ie'pa demi ee, etä ie'pa tö Jesús ttökatapa tsä döka dabom eyök kj eköl (11) ena imalepa, e'pa kuë ee ñita.

³⁴ E' a ie'pa iché:

—Mokj Skëképa Jesús shkenekane. Ie' e' kkaché Simón a.

³⁵ Etä wëpa bö tö í kôs tka ie'pa tä ñalä wa e' paké imalepa a. Nies wës ie'pa tö Jesús suëwä, mik ie' tö pan blaté etä, e' pakéitörak.

Jesús e' kkaché ittökatapa a

(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Juan 20.19-23)

³⁶ Ie'pa tso'ia ipakök, etä Jesús de dur ie'pa shuä, e' tö ie'pa shke'wé ttè i' wa:

—As a' kawö tkò buaë.

³⁷ Ie'pa tkirulune tö ibikeitsé tö ie'pa tso' s'wimblu sayk. ³⁸ Erè Jesús tö iché ie'pa a:

—¿Ì kuëkì a' tkirulune? ¿Ì kuëkì a' ibikeitsè bötböt?

³⁹ Ye' ulà kì itò saú. Ye' klò kì itò saú. Ye' kó, e' wa a' isuëraë tö ye' kè dör wimblu. S'wimblu kè chkà tã', kè dichéwö tã', erè a' isuë tö ye' chkà tã' ye' dichéwö tã'.

⁴⁰ E' chök ie' tso' ie'pa a, tã' ie' tö iulà ena iklö kkaché ie'pa a. ⁴¹ Ie'pa iëteriä ttsë'nerak buaë tkirulune tajë, e' kuëkì darërè ie'pa a iklög' tö mokì idir. E' kuëkì Jesús tö ie'pa a ichaké:

—¿Ì tso' a' wã ñè? ⁴² Etä ie'pa tö nima katuule bö' a, e' mé ia. ⁴³ Tã' ie' tö ikaté ie'pa wörkì. ⁴⁴ Etä ie' tö iché ie'pa a:

—Ì tka ye' tã, e' yë ye' tö a' a, mik ye' bak a' tã etä. Ye' tö a' a iyë' tö ye' tté kôs kit Moisés ena Skëköl ttekölpa tö yëkkuö kì ñies Salmos yëkkuö kì, e' kôs kawötã wà tkök.

⁴⁵ Etä ie' tö ie'pa er ñi'wé as ì ché Skëköl yëkkuö tö, e' wà ar ie'pa éna. ⁴⁶ Tã' ichéitö ie'pa a:

—Itso' kitule Skëköl yëkkuö kì i' es: wé pairine'bitu idi' wa a' blúie e' kawötã ttèwã, mik e' kì kã de mañat etä ishkerdakane. ⁴⁷ Ñies tö iché i' es: Ttè buaë pakardaë ye' ttò wa Jerusalén wakpa a kewe, e' itökì ipakardaë kã ulitane wakpa a. Ttè buaë e' dör tö wépa er mane'wé Skëköl a, esepa kì ie' tö ì sulu wamblérakitö e' nuí olo'yeraë. ⁴⁸ Ì kôs tka ye' tã, e' sué a' tö, e' pakök a' kawötã sulitane a. ⁴⁹ Ye' yé kablë' Wiköl Batse'r muk a' a, e' patkeraë ye' tö a' a. Ie' datse kã jai a, e' döraë a' kì idiché tajë wa, e' panú íe Jerusalén.

Jesús míane kã jai a

(Marcos 16.19-20)

⁵⁰ E' ukuökì tã Jesús wã ittökatapa mítser tsinet Betania. Eë Jesús ulà kékã tã' ie' er buaë ché ie'pa a. ⁵¹ Ie' tso'ia ie'pa a er buaë chök tã' ie' butséka míã kã jai a ie'pa wörkì. ⁵² Ie'pa tö ie' dalöié tajë, e' ukuökì tã' ie'pa míane Jerusalén ttsë'nerak buaë. ⁵³ Këkraë ie'pa tso' Skëköl kükökã iwé a.

Juan

Yëkkuö i' kit Juan tö e' dör Jesús ttökatapa dabom eyök kí böi e' eköl. Yëkkuö i' kī Juan tö Jesús ttökata eköl tté cheke (13.23; 19.26; 20.2,21; 7.7, 20, 24). E' kiëtö "Jesús ttökata dalër tajë íéna e'." Ibikeitsèsö tö Juan wák tso' e' chök es. Ie' dör Israel aleri. Ie' ena iël Santiago e'pa ki' Jesús tö ittökataie. Ie'pa bak kanablök nima kli'uk. Ie'pa bak senuk batsöri tajë me'r Galilea e' o'mik tsjnet. Iklö'wésö tö yëkkuö i' kit ie' tö Jesús kune' e' kī duas de dabom paryök ena suliyök e' shy ulat (80-90 DC).

Ie'pa tö ibikeitsè tö ie' tö ikit Israel aleripa bak senuk bánet Israel esepa a. Juan 20.31 ee ie' tö se' a ikkachè tö iie ie' tö yëkkuö i' kit. E' tö ichè i' es: yëkkuö i' kitule as a' tö iklö'yü tö Jesús dör Skëköi Alà pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. Nies ikitule as sene michoë dò a' ulà a' a' erblò ie' mik e' wa. Es Juan tö ikit. Yëkkuö i' kī ie' tö se' a ikkachè bua'iewa tö Skëköi dör Jesús Yé.

Mik Juan wötënewa s'wöto wé a dayë nane kiè Patmos ee etä ie' dewatke kékëlaie. Mik ie' bak ee, etä Jesús tö ie' ka' yëkkuö kiè Apocalipsis e' shtök. Nies ie' tö yëkkuö tsitsirla skà kit dökä mañat.

Skëköi Ttö yöne s'ditsöie

1 Tsawe ta eköl kiè Skëköi Ttö e' tso'tke. Ie' tso' Skëköi ta, nies ie' dör Skëköi. ² Kënet ie' tso'tke Skëköi ta. ³ Skëköi tö iyi ulitane yö' ie' ta ñita. Kè i' ku' ká i' kī, e' kè yöneñak ie' wa. ⁴ Ie' dör sene michoë e' wák. Ie' dör wes bö'wö es, e' tö se' er ñi'weke. ⁵ Bö'wö ñe' tö se' er sulué tso' wes stui a es e' ñi'wemir. Kè i' sulu e' alòpakā iki.

⁶ Wëm eköl patkë'bitü Skëköi tö e' kiè Juan. ⁷ E' dë'bitü yi dör bö'wö ñe' ttekölie ittè pakök as sulitane erblò imik Juan tö ittè pakeke e' wa. ⁸ Ie' wák kè dör bö'wö ñe', erè ie' dë'bitü ittè pakök.

⁹ Yi dör bö'wö ñe' e' dör bö'wö chökle datse ká jai a sulitane er ñi'woie e'. ¹⁰ Ká i' qos yö' Skëköi tö ie' ta ñita, erè mik idë'bitü ká i' a, etä ká i' wakpa kè éna iane tö yi dör ie'. ¹¹ Ie' dë'bitü iwák ká a ena iwák ditséwöpa a, erè e'pa kè wa ikinewa. ¹² Erè wépa tö ikiéwa ta ierblé imik, esepa a kawö méitö as idörak Skëköi ala'rie. ¹³ Ie'pa de Skëköi ala'rie, erè e' kè dör wes se' ala'r kurke yé wa mi wa es. Ie'pa de Skëköi ala'rie ie' wák er wa.

¹⁴ Wé kiè Skëköi Ttö ñe' yöne s'ditsöie ta isene' sa' shua. Ie' dör Skëköi Alà eköl è e'. Ie' wa Skëköi er buaë chò se' a ena wes Skëköi dör mokī, e' qos kkayëne se' a. E' su' sa' tö. ¹⁵ Juan tö ie' ttè paka' ta ichéitö aneule: "Wëm i' yë'yö a' a' mik ye' iché tö wëm eköl daiā ye' ukuökj s'pattök ye' skéie, e' tso'tke ká iaiā ye' yöki, e' kuëkj ie' dör buaë ichökle ye' tsatā."

¹⁶ Skëköi ttè dalöiëno e' mène Moisés wa. Erè qos Skëköi er buaë chò se' a ena wes ie' dör mokī e' jchenewa sa' wa Jesucristo wa. Kè yi wa Skëköi suile iwöbla wa, erè ilà eköl è tkerie iyé ta, e' dör ñies Skëköi, e' tö iyé kkaché se' a. E' kuëkj ie' dör er buaë chökwak. Ie' er buaë kī ché se' a tajë shute.

Juan dör S'wöskuökwak e' tö Jesucristo tté pakè

(Mateo 3.11-12; Marcos 1.7-8; Lucas 3.15-17)

¹⁹ Judiowak wökirpa tö sacerdotepa ena Leví aleripa, e'pa welepa patké Juan ska' ichakök: "¿Yi dör be'? ¿Be' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'?" ²⁰ Juan kè wa iblène. Ie' tö ie'pa iuté yësyësé:

—Ye' kè dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'.

²¹ Ie'pa tö iskà chaké:

—E'ma ¿be' dör yi? ¿Be' dör Skëköi tteköl bak kiè Elías e'?

Juan tö ie'pa iuté:

—Au, ye' kè dör ie'.

Ie'pa tö iskà chaké:

—¿Be' dör Skëköi tö iyé'at tö itteköl skà datse e'?

Etä Juan tö iuté:

—Au, ye' kè dör ie'.

²² Etä ie'pa tö iskà chaké iā:

—E'ma, ¿be' dör yi? Sa' kī ikiane jchenowa yësyësé chène yi tö sa' patké e'pa a. E' kuëkj ichó sa' a tö ¿yi dör be'?

²³ Juan tö ie'pa iuté:

—Ye' dör wé yé' Skëköi tteköl Isaías tö e'. Ie' tö iyé':

'Ká sir poë wé kè yi serku' ee yile ttöraë aneule, e' tö icheraë: A' er mane'ú Skëköi datse e' yöki. E' dör wes ñala yuèsö yësyësé ie' yöki es.' †

²⁴ Etä wépa patké fariseowakpa tö ttök Juan ta, ²⁵ e'pa tö ie' a iskà chaké:

—Be' kè dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e', be' kè dör Elías, be' kè dör Skëköi tteköl ñe', e'ma ¿i kuëkj be' tö s'wöskueke?

²⁶ Ie' tö iuté:

—Ye' s'wöskueke di' a, erè eköl dur a' shua kè ijcher a' wa tö yi idir, ²⁷ e' döraë ye' ukuökj kanablök ye' skéie. Ie' dör kékë tajë ye' tsatā, e' kuëkj ie' klökkuö kicha è kè wötsënanuk ye' siarla e' a.

† Isaías 40.3

²⁸ E' kōs tka Betania. Ká e' aṭe di' kiè Jordán e' wışhet. Ee Juan tso' s'wōskuök.

Jesús dör Skököl obeja jchëne e'.

²⁹ Bule es ṭa Juan tö Jesús sué tö idatse ie' ska' ṭa ichéitō: "İsaú. Wı idatse e' dör Skököl obeja pupula patkébitu jchë ì sulu wambleke sulitane tö e' nuj olo'yoie e'. ³⁰ İe' wı paka' ye' tö a' a mik ye' tö iyè: 'Eköl doia ye' ukuökj, e' tso'tke ká iaiäe ye' yöki, e' kuëki ie' dör buaë ichökke ye' tsatä.' ³¹ Ye' wák kè wä ijcher bua'iewä tö yi dör ie', erè ye' tö s'wōskueke as Israel aleripa wä ijcherwä tö yi dör ie'."

³² Nies Juan tö iché: "Ye' isué tö Wiköl Batse'r datse ká jai a nubölie, e' aṭe ie' a. ³³ E' yöki ye' kè wä ijcher tö yi idir, erè Skököl tö ye' patkè s'wōskuök di' a, e' tö ye' a iyè: 'Yi kı Wiköl batse'r de aṭe ie' a, e' dör wé tö a' iekewä Wiköl Batse'r a e' wák.' ³⁴ E' sué ye' tö, e' kuëki ye' tö ichè a' a tö ie' dör Skököl Alà ichökke."

Jesús ttökatapa tsá

³⁵ Bule es ṭa Juan durne ee ṭa ie' ṭa ittökatapa de böi. ³⁶ Mik Juan tö isué tö Jesús damia e' wa, etä ie' tö iché ie'pa a:

—İwëm wı dör Skököl obeja pupula patkébitu jchë se' skéie e'!

³⁷ İ ché Juan tö, e' ttsé Juan ttökatapa böi tö, etä e'pa miyal Jesús itökj. ³⁸ Jesús e' wötréene ṭa isué tö idatserak ie' itökj ṭa ichakéitō:

—İ kiane a' kı?

Ie'pa tö iüté:

—A Rabı (judioie ttè e' wà kiane chë s'wöbla'ukwak), çwé be' serke?

³⁹ Etä ie' tö ie'pa iüté:

—A' shkó isaük.

Etä ie'pa miyal ie' ṭa, ṭa wé ie' serke, e' sué ie'pa tö. Mik ie'pa miä ie' ṭa etä diwö detke tkël. Ie'pa e' tséat ie' ska' dö kauiirketke ekkè.

⁴⁰ İttökatapa böi tö Juan ttö ttsé' ṭa imineyal Jesús itökj, e' eköl kiè Andrés, e' dör Simón Pedro èl. ⁴¹ E' ukuökj bet ṭa Andrés tö ièl Simón e' kué ṭa ichéitō ia:

—Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, e' kué sa' tö. ("Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie" e' kiè judioie "Mesías" ena griegoie ikiè "Cristo".)

⁴² E' ukuökj ṭa Andrés wä Simón mıtser wé Jesús tso' ee. Mik Jesús tö Simón sué, etä ie' tö iché ia:

—Be' dör Simón, Juan alà, erè be' kirdaë Cefas (griegoie s'kiè Pedro, e' wà kiane chë ak.)

Felipe ena Natanael e'pa kié Jesús tö ittökatapaie

⁴³ Bule es ṭa Jesús tö ibikeitsé tö "ye' mi'keä Galilea." Kam ie' mi' e' yöki ṭa ie' tö Felipe kué ṭa ichéitō ia:

—Be' shkó ye' ṭa ye' ttökataie.

⁴⁴ Felipe dör ká kiè Betsaida e' wak. Andrés ena Pedro e'pa serke nies Betsaida. ⁴⁵ Felipe tö Natanael kué ṭa ichéitō ia:

—Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie kit Moisés ena Skököl ttekölpa tö yökuök kı, e' wák kué sa' tö. İe' dör Jesús, José serke Nazaret, e' alà.

⁴⁶ Natanael tö iché:

—İ buaë döttsami Nazaret?

Felipe tö iché ia:

—Be' shkó sa' ṭa, ṭa iwà saú.

⁴⁷ Mik Jesús tö isué tö Natanael datse ṭa ichéitō:

—Wëm wı e' je' dör Israel aleri bua'ie. İe' kè kaçhöṭä'.

⁴⁸ Natanael tö ie' a ichaké:

—İ be' a ichök tö ye' dör es?

Ie' tö iüté:

—Ye' kè ku' dur ee, erè kam Felipe tö be' kiö, e' yöki ye' tö be' su' higuera klò dikia.

⁴⁹ Natanael tö iché ie' a:

—A S'wöbla'ukwak, jBe' dör Skököl Alà ichök! jBe' dör Israel aleripa blú ichök!

⁵⁰ Jesús tö ie' iüté:

—Ye' be' a iché tö "ye' be' su' higuera klò dikia," çe' è kuëki be' erblé ye' mik? Erè e' tsatä be' tö ikı sueraia.

⁵¹ Nies ie' tö iché:

—Mokj ye' tö a' a iché tö ká jai suerae a' tö áie ṭa' isuerae tö ye' dör S'ditsö Alà e' dör wës klökata † es shkokaie ká jai a, e' kı Skököl biyöchökwakpa shkoke wōk wa'k.

Ulabatsè kèwö tkö'weke Caná

2 Böiki es ṭa ulabatsè Caná aṭe Galilea ee, ee Jesús mi tso'. ² Nies Jesús ena ittökatapa kiule, e'pa de ulabatsè e' kèwö tkö'uk. ³ Mik ie'pa vino enewa, etä Jesús mi tö iché ie' a:

—Vino enewa.

⁴ Jesús tö ie' a iché:

—İ İök be' tö e' ché ye' a? Kam ye' kèwö dö iwà kka-choie tö yi dör ye'.

⁵ Etä imi tö iché İyi watiökwakpa a:

—İ kōs chekeitō a' a, e' ú a' tö es.

⁶ Ee skaü tso' teröl (6) judiowak e' batse'ykerak Skököl a, e' dí dapa'woie. Skaü ek è a di' chokā galon dōkā dabom böyök (20) ö dabom mañayök (30) ekkè.

⁷ Jesús tö iché watiökwakpa a:

—Skaü ikkèpa wà iōkā chiè di' wa.

Ṭa watiökwakpa tö iwà iékarak es. ⁸ Etä Jesús tö iché iarak:

—İ ṭa itsá yóttsa elkela ṭa itsúmi ikèwö tkö'uk wökir a pattsé.

Es ie'pa tö iwé. ⁹ Etä iwökir tö di' yöne vinoie e' pattsé. İe' kè wä ijcher tö wé vino e' datse (erè watiökwakpa tö di' yéttsa, e'pa è wä ijcher tö wé idatse.) E' kuëki ie' tö wëm ulabatske, e' kié ¹⁰ ṭa ichéitō ia:

—Sulitane wöblane vino bua'iewä, ese watiök kewe.

Mik s'kiulepa tö iyé taiè, etä vino èse watieke. Erè be' tö vino bua'ie blé, ikkè erpa be' tö iwatieke.

¹¹ İ' wé Jesús tö Caná aṭe Galilea ee, e' dör ì kè or yi a ese tsá o' ie' tö. E' wa ie' tö ilo taiè, e' kkaché ie'pa a, ṭa ittökatapa erblé ie' mik.

† Génesis 28.11 saú.

¹² E' ukuöki tã ie' mĩa imì tã, iëlpa tã, ñies ittökatapa tã, ká kiè Cafarnaúm ee. Eë ie'pa e' tséat ká bôt ká mañat ekkè alè.

Jesús tò Skèköl wé batse'wé

(Mateo 21.12-13; Marcos 11.15-18; Lucas 19.45-46)

¹³ Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'wè dökewatke tsinet, e' kuëki Jesús mĩa Jerusalén kawö e' tkö'uk. ¹⁴ Mik ie' de Skèköl wé pamik, etã ie' tò obeja ena bakala pupula ena nuböl ese wataukwakpa kué. Ñies inuköl mane'ukwakpa † kuéitö tulurdak imesa o'mik. ¹⁵ Tã ie' tò tsa' tréwã, e' wa ie' tò íyi wataukwakpa kos tré'wéyal iobeja ibakala tso' kos e' tã. Ñies inuköl mane'ukwakpa inuköl tuléttsaitö tã imesa trélurkã. ¹⁶ Ie' tò iché nuböl wataukwakpa a:

—Íyi i' yólur sërã! jKè ye' Yé u klö'warwã a' íyi watuöie!

¹⁷ E' ukuöki tã ittökatapa éna iãnewã tò Skèköl yëkkuö tò iché: "Be' u dalër tajë ye' éna, e' tsatkerãe ye' tò dö ye' duòwã ekkè."

¹⁸ Judiowak wökirpa tò ichaké Jesús a:

—Ì kè or yi a ze' wése wëmi be' tò sa' a iwà kkachoie tò be' wã kawö tã' íyi ikkè woie?

¹⁹ Ie' tò iüté:

—U i' tkéttsã a' tò, e' tã böiki es tã ye' tò iyuékãne.

²⁰ Ie'pa tò iché iã:

—U i' kané dör duas dabom tkëyök kí teröl (46), etã zwes iyuékãmi be' tò ká mañatk è?

²¹ Erè u cheke ie' tò, e' dör iwák e' chöke. ²² E' kuëki mik ie' shkënekãne, etã ittökatapa éna iãnewã tò ie' tò iyè' es. E' kuëki ie'pa tò Skèköl yëkkuö ena ì yè' Jesús tò e' klö'wé.

Jesús wã sulitane er sũule buaë

²³ Mik Jesús tso' Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'uk, etã ì kè or yi a ese weke ie' tò tajë. E' kuëki tajë pë' erblé ie' mik. ²⁴ Erè ie' wã ie'pa er sũule buaë, e' kuëki kè ie' erblène ie'pa mik. ²⁵ Ie' wák wã ijcher buaë wes sulitane er dör. E' kuëki kè ye' a ì yënk ie' a tò wes se' er dör.

Jesús ena Nicodemo tté ñita

3 Wëm tso' eköl kiè Nicodemo, e' dör judiowak wökirpa eköl. Ie' dör fariseowak. ² Ká et nañewe ie' de Jesús ska' tã ichéitö iã:

—A S'wöbla'ukwak, ì kè or yi a ese weke be' tò. Skèköl kè kúpa be' tã, e'ma kè be' a ì onuk. E' kuëki sa' wã ijcher tò ie' tò be' patkè' sa' wöbla'uk.

³ Jesús tò iché iã:

—Mokj ye' be' a ichè tò ye' kè skà kunene etökichane, ese kè döpawã ì blúie Skèköl tso' e' a.

⁴ Nicodemo tò ie' a ichaké:

—Mik s'de këchke, etã zwes s'kurmine etökichane? zWes s'mi'miwãne s'mi shuã, e' kurmi etökichane?

† INUKÖL MANE'UKWAKPA: Inuköl tso' Skèköl wé a, e' dör kuã'kí, kè dör inuköl tso' judiowak wã íyi tuöie bãnet ese. E' kuëki ye' tò íyi tuëke ee, ese kawötã ie'pa inuköl mane'uk inuköl ñe'se wa.

⁵ Jesús tò iüté:

—Mokj ye' be' a ichè tò ye' kè kune di' wa ena Skèköl Wiköl wa, ese kè döpawã ì blúie Skèköl tso' e' a.

⁶ S'kune s'mi wa s'yé wa ese ser wes s'ditsö ser es, erè ye' kune Skèköl Wiköl wa, ese ser wes Skèköl ser es.

⁷ Ye' tò be' a ichè tò be' kawötã kunukne etökichane.

zWes e' tò be' tkiwëmi? ⁸ Ì wakaneweke Skèköl Wiköl tò se' a, e' dör wes siwã' bitsirke ká wa'ñe es. E' blar ttsésö, erè wé idatsë ena wé imirö e' kè jcher s'wã. Es itköke sulitane kune Skèköl Wiköl wa e'pa tã. Se' wã ijcher tò ie'pa kunene Skèköl Wiköl wa, erè kè se' wã ijcher wes iwà tköke.

⁹ Nicodemo tò iskà chaké:

—zE'ma ìma iwà dör?

¹⁰ Etã Jesús tò iüté:

Be' dör s'wöbla'ukwak dalöiertã' tajë Israel aleripa shuã ese, erè zwes be' kè wã íyi ikkè jcher? ¹¹ Mokj ye' tò be' a ichè tò ì jcher sa' wã, e' cheke sa' tò a' a, ñies ì sué sa' tò, e' pakeke sa' tò, erè a' kè éna sa' tò klö'wak yés. ¹² Íyi tso' ká i' kí, ese wa ye' tò ikleeke a' a, erè e' kè klö'wé a' tò. Ye' mú tò ipakè íyi tso' ká jai a ese wa kè kleuale, e'ma zwes e' klö'wëmi a' tò?

¹³ "Kè ye' mine'ka ká jai a ese dene ká i' a. Erè ye' dör S'ditsö Alà, e' datse ká jai a, e' kuëki íyi tso' ee e' jcher sërã ye' wã buaë. ¹⁴ Mik Israel aleripa bak ká wé kè ye' serku', ese kè a, etã Moisés tò tabechka yué tkabè diökölle, †† e' batséwãitö kalka mik tã itkéka. Es ñies, ye' dör S'ditsö Alà, e' kawötã tkèka kal mik ¹⁵ as wépa erblé ye' mik, esepa ulà dò sene michoë e' ska." Es Jesús tò iché Nicodemo a.

Skèköl éna sulitane dalër

¹⁶ Skèköl éna ká ulitane wakpa dalër tajë. E' kuëki ie' alà eköl è, e' me'ttsaitö ttèwã se' skéie, as ye' erblé imik esepa kè duòwã aishkuö tã, e' skéie sene michoë dò iulã a. ¹⁷ Skèköl kè wã ilà patkëne ká i' a se' kichatökt-sã. E' skéie ipatkë'itö se' tsatök.

¹⁸ "Yi erblé Skèköl Alà mik, ese kè kichatëne. Erè ye' kè erblène imik, ese kè erblène Skèköl Alà eköl è e' mik, e' kuëki ikichatënettsatke. ¹⁹ Skèköl Alà dë'bitü ká i' a, e' dör wes bö'wö es se' er ñi'woie. Erè s'tso' ì sulu wamblök, esepa dör wes s'tso' stui a es, e' wa ie'pa wö-batsö bua'ie. Ie'pa kè kí ie' kiane. E' kuëki wépa kè er-blène ie' mik, esepa kichatënetke. ²⁰ Wépa tò ì sulu wambleke, esepa éna suluë Skèköl Alà ar. Ie'pa kè kí Skèköl Alà ttè kiane ttsè as ì sulu wamblekerakitö, ese wã kè kkayërwa. E' dör wes s'tso' stui a kè shkakwã bö'wö olo ska' es. ²¹ Erè wépa serke wes Skèköl ttè mokj tò ichè es, esepa kí Skèköl Alà kiar buaë. Ie'pa de-wã buaë Skèköl Alà dör wes bö'wö es e' ska' iwà kka-choie tò ì weke ie'pa tò, e' wekerakitö Skèköl batamik."

†† MOISÉS TÖ TABECHKA YUÉ TKABÈ DIÖKÖLLE: Israel aleripa ukyëne Skèköl kí ena Moisés kí. E' nuñe Skèköl tò tkabè patkè' ie'pa ttökulur. Erè Skèköl tò iyè' Moisés a tò tabechka yuó tkabè diökölle tã ibat-sówa kalka mik as wépa duökewatke esepa isaü tã ibuarne. Números 21.4-9 saü.

Juan S'wöskuökwak tö iché tö Jesús dör ie' tsatä

²² E' ukuöki tä Jesús míä Judea ittökatapa tä. Eë ie' e' tséat ká tajë ie'pa tä s'wöskuök. ²³ Nies Juan tso' s'wöskuök ká kië Enón eë, eë di' tso' tajë e' kuëki. Ká e' atë tsinet Salim. Pë' döke ie' ska' tä ie' tö ie'pa wöskueke. ²⁴ (Íyi ikkë kaneone kam ie' wötërwa s'wöto wé ä, e' yöki.)

²⁵ Erë ie' ttökatapa wëlepa ñi iütëmi judiowak eköl tä, ie'pa e' batse'uke di' wa, e' tté ki. ²⁶ E' kuëki ie'pa míyal Juan ska' tä ichéitö iä:

—A S'wöbla'ukwak, wëm dë' be' ska' Jordán di' wíshet yë' be' tö, e' wák tso' s'wöskuök tä sulitane mi'ke ie' tä. ¿E' kè tö be' tsiriwè?

²⁷ Juan tö iüté:

—Au, e' kè tö ye' tsiriwè. Skëköl kè wä se' ä ikéwö mène, e' tä kè se' ä ì onuk yës. ²⁸ Ye' tö iyë' tö 'ye' kè dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e', erë ye' patkëne'bitü ie' yöki keweie, e' ttsë' a' wákpa tö buaë. ²⁹ Mik ulabatske, etä alaköl dör iwëm icha. Etä iwëm sini' tso' eë, ese tö wëm ttö ttsé, etä e' tö ie' ttsë'wé buaë. Ye' dör wës wëm sini' es. E' kuëki ye' ttsë'ne buaë i'ñe tö sulitane mi'ke Jesús tä. ³⁰ Ie' kawötä kíkëkä tajë ye' tsatä, e' skéie ye' kè e' wöökwa diöshet.

Jesús datse ká jai ä

³¹ Yi datse ká jai ä, e' dör sulitane tsatä. Wépa tso' ká i' ki, esepa dör ká i' wakpa, i' tso' ká i' ki, ese è cheke ie'pa tö. Erë yi datse ká jai ä e' dör sulitane tsatä. ³² Ì süule ie' wä ena ì ttséule ie' wä ká jai ä ese pakekeitö, erë pë' kibiiepa kè wä ie' ttè klöone. ³³ Yi patkë'bitü Skëköl tö e' ä Skëköl Wiköl mène tajë shütë, e' kuëki ie' tö Skëköl ttö pakekene. E' kuëki wépa tö ie' tté klö'wé, e' wa esepa tso' ichök tö Skëköl ttè dör mokjë. ³⁵ S'yé é-na ilà dalër tajë, e' kuëki íyi ulitane méatitö iulä ä. ³⁶ Wé erblé Skëköl Alà mik, ese ser michoë. Erë wé kè tö Skëköl Alà ttö iütè, ese kè ulà döpa sene michoë ska'. E' skéie Skëköl kësik me'rie iki.

Jesús tté alaköl eköl tä Samaria

4 Fariseowakpa tö ittsé tö Jesús klépa kí iërke ena s'wösurkerak tajë Juan tö s'wöskué e' tsatä. (Erë Jesús wák kè wä s'wösune, ittökatapa tö s'wöskué.) Mik ì cheke ie'pa tö e' ttsé Jesús tö, etä ie' e' yéttä Judea míäne Galilea.

⁴ Erë ie' ittsé tö ie' kawötä shköktkö Samaria. ⁵ Ie' ena ittökatapa de ká atë Samaria kië Sicar eë. Eë tsinet ká me' Jacob tö ilà José ä, e' atë. ⁶ Di' bi' Jacob tö ká iaiä e' tso' eë. Eë Jesús demi tä ishtrine'wä. Ie' e' tkéser di' biule e' kkömik etä diwö döketke bata ä. ⁷ Jesús ttökatapa míyal Sicar chkewö täuk ñè. E' dalewa alaköl eköl dör Samaria wak, e' debitü di' tsük tä Jesús tö iché iä:

—A tayë, be' we'ikëyö, di' kakmú ña yè.

⁹ Ie' tkinewä tä iütéitö:

—Be' dör judiowak, ye' dör Samaria wak. ¿Wës be' tö ye' ä di' kiekë? (Judiowak ena Samaria wakpa kè wö

dör ñi mik, kè dötä'wä ñi ska', e' kuëki alaköl tö iüté es.)

¹⁰ Jesús tö iüté:

—Ì meke Skëköl tö se' ä éme ena yi dör ye', e' jchenúpa be' wä, e'ma be' tö ye' ä di' kieraë tä di' tö sene meke siä ese meraëyö be' ä.

¹¹ Alaköl e' tö Jesús ä iché:

—A kékëpa, be' kè wä tkä' ku' di' i' yottsä, ñies di' i' tso' iskjë. ¿Wé be' tö di' e' kuëmi mè ye' ä? ¹² ¿Ima be' tö ibikeitsè? Se' yé bak dör Jacob, e' tö di' i' me'at sa' ä. Di' i' ya' ie' wák tö ena ila'r tö ñies iyyiwak. ¿Be' tö ibikeitsè tö be' dör ie' tsatä?

¹³ Jesús tö ie' iüté:

—Wépa tö di' i' yé esepa er sirdane. ¹⁴ Erë wépa tö di' meke ye' tö e' yé, esepa kè er sirpaiane yës. Di' e' dör ie'pa er ä wës di' tskirke wötuö tajë es, e' tö sene mi-choë meraë ie'pa ä.

¹⁵ Etä alaköl tö iché iä:

—A kékëpa, di' e' mú ye' ä as kè ye' er siria, ñies as kè ye' döia di' watsük íe.

¹⁶ Jesús tö iché iä:

—Be' yú, be' wëm kiök tä be' kiéne.

¹⁷ Etä alaköl tö iüté:

—Ye' kè wëm tä'.

Jesús tö iché iä:

—Buaë be' iché tö kè be' wëm tä'. ¹⁸ Be' ulabatsule skëtökicha tä i'ñe tä be' wä itso', e' kè tä' be' ulabatsule. Ì ché be' tö, e' dör mokj.

¹⁹ Etä alaköl tö iché ie' ä:

—A kékëpa, ye' tö isué tö wësua be' dör Skëköl tteköl. ²⁰ Sa' dör Samaria wakpa, e' kékëpa bak ká iai-äë, e'pa tö Skëköl dalöie e' wakaneg' kabata i' ki. Erë a' judiowak tö icheke tö s'kawötä e' kanéuk Jerusalén è.

²¹ Etä Jesús tö iüté:

—A tayë, ye' ttö klö'ú. Kawö döraë tä Skëköl dalöie e' wakaneordaë ká wa'ñe, kè dör kabata i' è ki ö Jerusalén è ä. ²² A' tö Skëköl dalöieke, erë e' kè jcher a' wä buaë. Erë s'tsatkër tté e' datse sa' dör judiowak dit-séwö wa, e' kuëki sa' wä ie' jcher buaë. ²³ S'yé dalöiök-wakpa chökle, esepa tö ie' dalöieraë mokjë iWiköl wa. E' kékë döketke, mokj idetke i' tä. ²⁴ Skëköl dör wiköl, kè wërta'wä, e' kuëki wépa tö ie' dalöieke esepa kè idalöiök mokjë wës ie' ki kiane es iWiköl wa.

²⁵ Etä alaköl tö iché:

—Ye' wä ijcher tö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' datse (e' kië "Cristo" griegoie ena "Mesías" hebreoie). Mik ie' de etä ie' tö íyi ulitane wä pakeraë se' ä.

²⁶ Jesús tö ie' ä iché:

—E'ma e' dör ye' tso' ttök be' tä e'.

²⁷ E' wöshä tä ittökatapa debitüne. E'pa tö Jesús sué kapakök alaköl tä, e' tö ie'pa tkiwéwä tajë. Erë kè yi kësik dë'ká ichakök ie' ä tö "¿i kiane be' kí?" ö "¿iök be' tso' kapakök alaköl se' tä?" ²⁸ Etä alaköl tö iskaü méat tkër eë tä imiane wé iu tso'rak eë, tä ichéitö e' wakpa ä:

²⁹ —Mishka wëm dur eköl e' saük. Ì sulu kos wamblë'yö, e' chéitö ye' ä sërää. ¿Ie' alè dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'?

³⁰ Età ká e' wakpa biteyal Jesús weblök. ³¹ E' dalewa Jesús ttökatapa tö iché iá:

—A S'wöbla'ukwak, be' chkó.

³² Erë Jesús tö ie'pa a iché:

—Ye' wá chkè tso', e' kè sùule a' wá.

³³ Ie'pa ñi chakérak:

—¿Yile wá chkè debity ie' a ñè?

³⁴ Erë Jesús tö ie'pa a iché:

—Ye' chkè dör, yi tö ye' patkè', e' ttò iyütök ena kanè me'itö ye' a, e' eukwa sèraa. ³⁵ A' wá ttè tso' e' tö iché: 'Kawö kianeia si' tkèl etá iyiwö tso'tke shtë'; erë ye' tö a' a iché tö pè' datsé tajè e'pa weblö. Ie'pa dör wës iyiwö alinetke tso'tke wè'iaè ténuk es. Ie'pa tso'tke erblök ye' mik. ³⁶ Wépa tö ie'pa kimeke erblök ye' mik, esepa dör wës iyiwö shtökwakpa es, e' ské doraè ie'pa ulá a. Nies wépa shteke ie'pa tö, esepa ulá a sene michoè doraè. Es wépa dör wës iyi kuatkökwakpa es ena wépa dör wës iyiwö shtökwakpa es, esepa tts'erdaè buaè ñita. ³⁷ Pè' tö icheke: 'wele tö ikuatkeke, skà tö iwöshteke.' Ttè e' dör mokj. ³⁸ Ye' tö a' patkè'mi iyiwö shtök wé a' kè wá ikuatkéule eé. Eé o'ka kanèblè', erë iwà de buaè a' ulá a.

³⁹ Alaköl e' tö ipaké Samaria wakpa a: "Ì sulu kôs wambli'yö, e' chéitö ye' a sèraa." E' kuëkj Samaria wakpa tajè sërke ká e' a, e'pa erblé Jesús mik. ⁴⁰ Etá mik Samaria wakpa de Jesús ska', etá ie'pa kköché ie' a' a' a' ichérakitö iá:

—Be' e' tsúat sa' ta.

Ie' e' tséat ie'pa ta ká böt. ⁴¹ Ie' kapaköke ie'pa ta, e' kuëkj ie'pa kí dapane tajè erblök ie' mik. ⁴² Etá ichérakitö alaköl a:

—Sa' erblé ie' mik e' kè dör be' tö sa' a iché, e' è kuëkj. I'ñe ta' sa' wákpa tö ittò ttsé, e' kuëkj sa' tö iklö'wé tö mokj ie' dör sulitane tsatkökowak.

Jesús tö blu' kanè kuëblu eköl e' alà bua'wéne

(Mateo 8.5-13; Lucas 7.1-10)

⁴³ Böiki es ta Jesús e' yéttsa Samaria e' michone Galilea. ⁴⁴ Ie' tö iyè': Skököl tteköl kè dalöiërta' iwák ká ká. ⁴⁵ Mik ie' demi Galilea etá ká e' wakpa tö ikiéwá er bua' wa. Mik ie'pa dè'rö Jerusalén Judiowak Yépa Yèrulune Egipto e' kèwö tkö'uk, etá i kôs buaè o' Jesús tö, e' sù' ie'pa tö. E' kuëkj ie'pa tö ikiéwá er bua' wa.

⁴⁶ Jesús dene Caná até Galilea wé ie' tö di' yö' vinoie eé. Ká e' blú kanè kuëblu eköl tso' Cafarnaúm, e' alà kirinewá tajè. ⁴⁷ Mik ie' wá ijchenewá tö Jesús tso' Judea, e' dene Galilea, etá ie' mía Jesús ska' ta ikköché iá:

—Mishka Cafarnaúm ye' alà duökewatke e' bua'ukne.

⁴⁸ Ie' tö iyüté:

—Wësua i kè or yi a ese kè one ye' wá a' a' iwà kka-choie tö yi dör ye', e' ta kè a' erblöpa ye' mik.

⁴⁹ Erë blu' kanè kuëblu tö iché iá:

—A kékèpa, mishka bet kam ye' alà duòwá e' dalewa.

⁵⁰ Jesús tö iché iá:

—Be' yúne be' u a. Be' alà sërdaia.

Ie' tö Jesús ttö klö'wé mokjè ta' ie' miane iu a. ⁵¹ Kam idömine u a, etá ikanè mésopa tö ikué ñalá ká ta' ie'pa tö ie' a' iché:

—Be' alà buanene.

⁵² Ie' tö ie'pa a' ichaké:

—¿Diwö wèkkè ye' alà buanémine?

Ie'pa tö iyüté:

—Chki diwö bata rrate ekkè.

⁵³ Iyé éna iane tö diwö ekkè Jesús tö iyè' ie' a' tö be' alà sërdaia. E' kuëkj ie' ena iyamipa kôs e'pa erblé imik.

⁵⁴ Jesús tso' Galilea, i' ta, i kè or yi a' ese wéitö bötökicha eé.

Jesús tö wëm kraulewá bua'wéne

5 E' ukuökj ta' judiowak tso' kawö tkö'uk Jerusalén, eé Jesús mía. ² Jerusalén di'dape kuoie me'r ukkö kiè Obeja Ukkö e' o'mik tsinet. Di'dape e' kiè hebreoie Betsata, e' kkömik úla tso' skel. ³ Úla ekkè a' tajè s'kirirke esepa tso'. E'pa welepa kè wöbla wawër, welepa kè shko, welepa kraulewá. Ie'pa tso' ipanuk tö as di' wötj. ⁴ Ie'pa shüa wëm tär eköl kraulewá. Ie' kirinemi e' ká duas de dabom mañayök ká päköl (38). ⁵ Jesús tö isué tär eé. Ie' wá ijchenewá tö ká iaiäè ikinemi. Etá ie' tö wëm kraulewá e' a' ichaké:

—¿Be' ká ikiane tö be' buarne?

⁶ Etá ikirirke tö ie' iyüté:

—A kékèpa, kè yi ku' ye' kímuk e' iowá di' a' mik iwötjirke etá. Bitökicha ye' e' iakwa, etá yile e' iéwatke ye' yökj kewe.

⁷ Jesús tö ie' a' iché:

—Be' e' kóká, be' ká'la kóká ta' be' shkómi.

⁸ E' bet ta' wëm buanene ika'la kékaitö ta' ishkémi eka. Erë e' diwö dör judiowak eno diwö. ⁹ E' kuëkj judiowak wökirpa tö iché wëm buanene e' a:

—I'ñe dör eno diwö, e' kuëkj be' kè a' kawö ta' ká se tsükmi i'ñe.

¹⁰ Ie' tö ie'pa iyüté:

—Yi tö ye' bua'wéne, e' tö ye' a' iché: 'Be' ká shtóká ta' be' shkómi.'

¹¹ Etá ie'pa tö ie' a' ichaké:

—¿Yi tö be' a' iché tö 'be' ká shtóká ta' be' shkómi?'

¹² Jesús mía pè' tso' tajè e' shüa, kè wëneia, e' kuëkj wëm buanene e' kè wá ijcher yi tö ie' bua'wéne. ¹³ E' ukuökj ta' Jesús tö ie' kué Skököl wé a' ta' ichéitö iá:

—Ye' ttö ttsó. Be' buanene, e' kuëkj i' sulu kè wamlaria dö' i' sulu kí döbitüne be' ká.

¹⁴ Etá wëm e' mía judiowak wökirpa ska' ta' ichéitö, 'Jesús tö ye' bua'wéne.' ¹⁵ Jesús tö i' kè or yi a' ese wé eno diwö a, e' kuëkj judiowak wökirpa tö ie' suémitke sulué. ¹⁶ Erë ie' tö iché ie'pa a:

—Ye' yé kanèblöke kékraè, es ñies ye' kanèblöke.

¹⁷ Ttè e' tö judiowak wökirpa kí uluwéka, éna ie' ttak-wá ème. Ie'pa kè ulune ie' ká, ie' tö eno diwö dalösewéwá, e' è kuëkj. Erë ie' icheke tö Skököl dör ie'

† Ttè i' kè ku' Juan yèkkuö kèchke kibipa e' ká. E' tö iché i' es: a Mikle ta' mikle ta' Skököl biyöchökowak eköl e' ökewa di' wötjirke. Di' wötjirke etá yi míwá di' a' kewe, e' buanene. Kè itkine tö duè wése tö ie' tteke. E' kuëkj s'kirirke tso' ipanuk tö as di' wötjir.

yé, es ie' e' chò tò ñies ie' dör Skëköl, e' tò ie'pa kî uluwé tajë ie' kî.

Skëköl tò ilà a diché tajë mé

¹⁹ Jesús tò iché ie'pa a: "Mokî ye' tò a' a ichè tò ye' dör Skëköl Alà, e' kè a' ònuk ye' wák er wa. Ì kos weke ye' Yé tò, e' sué ye' tò, e' è weke ye' tò. Ì weke ye' Yé tò, e' kos weke ye' tò. ²⁰ S'yé éna ye' dör ie' Alà e' dalër tajë, e' kuëkî ì kos wekeitò, e' kkachekeitò ye' a. Ñies ilè kî kkacheraëitò tajë ye' a, e' tò a' tkiwërawa tajë. ²¹ S'yé tò s'duulewä e' shkewëta'kane tã sene mekeneitò ie'pa a. E' sué ye' dör ie' Alà, e' tò sene meke wëpa a ye' kî ikiane mè esepa a. ²² Ñies S'yé kè tò yi shuleta' ichoie tò yi kichatërdaë ö yi ser michoë, e' kèwö méitò ye' a as ye' tò s'shulò. ²³ Ie' tò iwé es as sulitane tò ye' dalöio wës ie'pa tò ie' dalöieke es. Wëpa kè wä ye' dalöiëne, ñies esepa kè wä S'yé tò ye' patkë'bitü e' dalöiëne.

²⁴ "Mokî ye' tò a' a ichè tò wëpa tò ye' ttè iuteke ena ierblökerak yi tò ye' patkë'bitü, e' mik, esepa ulà a sene michoë detke. Ie'pa kè kichatërpattsa. Ie'pa kè kü'ia wës s'duulewä es, ie'pa ulà detke sene chökke ska'. ²⁵ Ye' Yé dör sene mukwak ñies ye' dör sene mukwak, e' kèwö me' ie' tò ye' a e' kuëkî. Wëpa kè wä sene michoë kü', esepa dör wës s'duulewä es Skëköl a. Kawö doraë tã ie'pa tò ye' dör Skëköl Alà e' ttò tseraë. Wëpa tò ye' ttò tse tã iklö'wëitò mokî, esepa ser michoë. Mokî ye' tò a' a ichè tò e' kèwö datse, ñies e' de i' tã. ²⁷ Ñies ye' dör S'ditsö Alà, e' kuëkî ie' tò kawö mé ye' a sulitane shuloie. ²⁸ Kawö datse aishkuö tã, tã s'duulewä kos tò ye' ttò tseraë tã ie' yörattsarak pö a. Wëpa tò ì buaë o', esepa shkërdakane sene michoë a. Erë wëpa tò ì sulu wamblië', esepa shkërdakane kichatënoie. Ttè e' kè tò a' tkiukwä.

Wës se' wä ijcher tò Jesús tté dör mokîé

³⁰ "Kè ye' a' ònuk ye' wák er wa. Ye' kè kî ì kiane wë ye' wák er wa. E' skéie ì kiane wë Skëköl tò ye' patkë'bitü, e' kî, ese wekeyö. E' kuëkî ye' tò s'shuleke wës ye' Yé tò ye' a' icheke es. E' kuëkî ye' tò s'shuleke yësyesë. ³¹ Ye' wák e' chöpa tò ye' ttò dör mokî, e'ma e' kè wä tã. ³² Erë itso' eköl e' tò ye' tté cheke, e' dör Skëköl. Ye' wä ijcher tò ima ie' tò ye' tté cheke, e' wä tã. ³³ A' tò ye' chakök patkë' Juan a tã ie' tò ye' tté yé', e' dör mokîé ñies. ³⁴ Erë s'ditsö tò ye' tté cheke, e' kè ska' ye' tkine. Erë ì yé' Juan tò, e' chéyö a' a as a' tsatkër e' è kuëkî. ³⁵ A' a Juan dör wës bö'wö wöñarke olo burke es. Kuaë a' tò ie' ttè klö'wé buaë tse'ne bua' wa, erë ekuölö è. ³⁶ Erë ì skà tso', e' tò ye' tté cheke buaë, ì yé' Juan tò, e' tsata. E' dör, ì kè or yi a' ese wekeyö tajë wës ye' Yé tò ye' patkë' iuk es. E' tò sulitane a' ikkacheke tò mokî ye' Yé tò ye' patkë'bitü. ³⁷ Ñies ye' Yé tò ye' patkë'bitü, e' tò ye' tté cheke, erë a' kè wä ie' ttò tseüle, ñies a' kè wä ie' suule. ³⁸ Ie' tò ye' patkë'bitü, erë a' kè erblène ye' mik. E' kuëkî a' kè tò ye' ttè klö'wëta' mokî a' er a. ³⁹ A' tò ibikeitseke tò Skëköl yëkkuö tò ichèmi tò wës sene michoë dömi a' ulà a, e' kuëkî a' tò

isuëkewä bua'iewä. Erë yëkkuö e' tò ye' tté cheke.

⁴⁰ Erë a' kè erblak ye' mik as sene michoë dö a' ulà a.

⁴¹ "S'ditsö tò ye' kîkëka, e' kè ska' ye' tkine. ⁴² Erë ye' wä a' suule buaë tò wës a' dör. Ye' wä ijcher tò kè a' é-na Skëköl dalër. ⁴³ Ye' dë'bitü ye' Yé ttò wa, erë kè a' wä ye' kinewä. Erë o'ka bitüpa iwák ttò wa, e'ma e' kiéwä a' tò buaë. ⁴⁴ A' wakpa ñi kîkëkeka, e' wa a' wöbatsö bua'ie. Erë a' kè kî ikiane tò Skëköl eköl è, e' tò a' kîkëka, e' tã zwës a' erblömi ye' mik? ⁴⁵ Moisés tò ye' tté kitat yëkkuö kî, e' kuëkî mokî a' tò ie' tté klö'wé, e'ma ñies a' tò ye' tté klö'wëmi. E' kuëkî kè a' ibikeitsök tò ye' tò a' kkatëmi ye' Yé a. Ì kit Moisés tò ká iaiäe' e' mik a' erblöke, e' je' tò a' kkatëraë. ⁴⁷ Erë ì kitbak ie' tò, e' kè klöne a' wä, e'ma zwës ì cheke ye' tò, e' klö'wëmi a' tò?"

Pë' dökä mil skeyök e'pa tié Jesús tò

(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17)

6 E' ukuökî tã Jesús miä batsöri kiè Galileä e' wışhet. Batsöri e' kiè ñies Tiberias. ² Ì kè or yi a' ese weke ie' tò tajë. Ie' tò s'kirirke esepa bua'wëne, e' sué pë' tò, e' kuëkî tajë pë' mir ie' itökî. ³ Ie' miä ittökatapa tã kabata a' tã eë ie' e' tkëser ie'pa tã. ⁴ Judiowak Yëpa Yërulune Egipto e' kèwö dökewatke tsinet tkö'wë. ⁵ Mik ie' tò isué tò pë' de tajë ie' itökî, etã ichéitö Felipe a':

—¿Wé se' mi'mi iyi tãuk pë' kos ikkëpa a' ñè?

⁶ E' chéitö Felipe a' isuöie tò ima Felipe tò ie' iutëmi. Erë ie' wák wä ijcher buaë tò ì wëmi ie' tò.

⁷ Felipe tò iüté:

—S'kanëblömi dö ká cien böyök, erë e' ské kè dör wë' iyi tuöie mè ie'pa a' elke elke.

⁸ Ittökata eköl kiè Andrés dör Simón Pedro ël, e' tò iché iä:

⁹ —İe' duladula tso' eköl, e' wä pan yöule cebada wa tso' skël ena nima bötö; erë e' kè döpakä s'tso' tajë e' kî.

¹⁰ Jesús tò iüté:

—Ichó ie'pa ulitane a' tò a' e' tulúser jski.

(Ká e' a' tajë ta'tsi tso'.) Etã pë' ulitane e' tuléser. Eë wëpa è dökä mil skeyök (5.000). ¹¹ Jesús tò pan klö'wé tã wëstela chéitö Skëköl a. E' ukuökî tã iblatéitö méitö ittökatapa a' as iwatiörakitö. Ñies iwéitö nima tã es. Etã ie'pa tò iñé kos ie'pa kî ikiane ekkë. ¹² Mik ie'pa chké de wë' etã Jesús tò iché ittökatapa a':

—Ibata atë e' shtó as kè iweirwa.

¹³ Etã ittökatapa tò pan yöule cebada wa dökä skël, e' bata atë, e' shté iëne dökä kkóla dabom eyök kî bök (12). ¹⁴ Mik pë' isué tò, ì kè or yi a' ese wé Jesús tò, etã ie'pa iché:

—Mokî wëm wî dör Skëköl tteköl cheke ká iaiäe' tò idatse e'.

¹⁵ Erë Jesús wä ijchenewä tò ie'pa wä ie' mi'ketsër diché wa tkëka blu'ie, e' kuëkî ie' miäne kabata a' e' tsukat ekörla.

Jesús shké di' kí

(Mateo 14.22-27; Marcos 6.45-52)

¹⁶ Mik ká tuirketke, etá Jesús ttókatapa biteyalne dò batsöri a. ¹⁷ Jesús ichétke ie'pa a tò kè ye' panar. Ká ttsenewatke etá Jesús kam done, e' kuëki ie'pa e' iékarak kanò a tá imichorak batsöri wshet dò Cafarnaúm. ¹⁸ E' wöshá tá siwá' bitsineka tajë, e' tò di' uyeke tajë. ¹⁹ Mik ishkérak dò kilómetro skel ö teröl e' ulatök, etá ie'pa isué tò Jesús shkóratse ie'pa kker di' kí. E' tò ie'pa suawé. ²⁰ Ie' iché ie'pa a:

—Kè a' suanuk! Ye' idir.

²¹ Ie'pa ttsë'ne buaë ie' ikiökwa kanò a, e' wöshá tá idemirak wé imi'kerak eë.

Pë' tò Jesús yuleke

²² Bule es tá, pë' atë batsöri wshet, e'pa wá ijchënewá tò Jesús ttókatapa mineyal kanò ar eë etò è, e' kí, erë Jesús kè mineá ittókatapa tá. ²³ Etá kanò skà datse tseë Tiberias, e' irine tsinetkla wé ie'pa pan ña' mik Jesús wéstela yé' Skëköl a pan kí etá eë. ²⁴ Mik pë' isué tò ie' ena ittókatapa kè ku'ia, etá ie'pa e' iéka kanò demi tajë ese kí tá imiyal Cafarnaúm iyulök.

Jesús dör chkè tò sene michoë meke e'

²⁵ Mik pë' demi batsöri wshet, etá ie'pa tò Jesús kué tá ie' a ichakérakitö:

—A S'wöbla'ukwak, ¿mik be' dë'bitü íe?

²⁶ Ie' iiuté:

—Mokí ye' tò a' a' ichè tò a' kè ku' ye' yulök, ì kè or yi a ese wéyö, e' wá ane a' éna e' kuëki. A' tò chkè ña' tajë, e' è kuëki a' tso' ye' yulök. ²⁷ Kè a' kanëblök chkè ertá'wa ese skéie. A' kanëbló chkè kè ertá'wa tò sene michoë meke a' a, ese skéie. Chkè e' meraë ye' dör S'ditsö Alà e' tò, ye' Yé dör Skëköl e' tò ikéwö me' ye' a e' kuëki.

²⁸ Ie'pa tò ie' a' ichaké:

—¿Ì wëmi sa' tò as ì kiane Skëköl kí ese ù sa' tò?

²⁹ Ie' tò iiuté:

—Skëköl tò ye' patkë' e' kí ikiane tò a' erblö ye' mik. E' è kiane ie' kí.

³⁰ Ie'pa tò iché ie' a:

—Ì kè or yi a' ze' wése wëmi be' tò as sa' tò isaù tá sa' erblö be' mik? ¿Ì wëmi be' tò? ³¹ Se' yépa bak ká iaiäe e'pa tò ì kiè maná e' ña' ká sir poë wé kè yi serku' eë. E' tso' kitule Skëköl yëkkuö kí wé ichè: 'Moisés tò ie'pa dë' chkè datse ká jai a e' wa.'

³² Jesús tò ie'pa iuté:

—Mokí ye' tò a' a' ichè tò Moisés kè wá chkè datse ká jai a e' mène a' yépa bak e'pa a. Ye' yé tò chkè e' me' ie'pa a. Erë chkè chökke datse ká jai a e' watkeke ie' tò a' a. ³³ Chkè chökke meke Skëköl tò, e' dör yi datse eköl ká jai a tò sene michoë mëmi sulitane a e'.

³⁴ Ie'pa tò Jesús a' iché:

—A kékëpa, chkè e' mú sa' a' kékraë.

³⁵ Ie' tò ie'pa a' iché:

—Ye' dör chkè tò sene michoë meke e'. Yi bitüke ye' ska' ena ierblöke ye' mik, ese kè tepaiä bli tò, ñies ese kè ersirpaiä. ³⁶ Erë e' dör wës ye' tò a' a' ichétke tò erë a' wá ye' sùule a' wöbla wa, erë a' kè erblöku' ye' mik. ³⁷ Wépa me' ye' Yé tò ye' a, esepa kos bitüraë ye' ska' tá wépa bitüke ye' ska', esepa kè watepattsayö. ³⁸ Ye' datse ká jai a, e' kè dë'bitü ì kiane ye' wák kí e' uk. Ye' dë'bitü ì kiane yi tò ye' patkë' e' kí e' uk. ³⁹ Yi tò ye' patkë', e' kí ikiane tò wépa kos me'itö ye' a, esepa kè wéne we'iköyö. E' kuëki ie'pa kè watepattsayö. E' skéie ie' kí ikiane tò ie'pa kos shké'wëkaneyö aishkuö tá mik ká i' enewa e' kékö ska'. ⁴⁰ Ye' Yé kí ikiane tò wépa tò ye' sué ena erblé ye' mik, esepa kos ser michoë kékraë. Ie'pa shké'wëkaneyö aishkuö tá mik ká i' enewa e' kékö ska'.

⁴¹ Jesús tò ichétke: "Ye' dör chkè datse ká jai a e'." E' kuëki ie'pa ukyënemi ie' kí suluë. ⁴² Ie'pa tò iché:

—¿I' kè dör Jesús dör José alà e'? Iyé ena imi sùule se' wá buaë. ¿Wës ie' tò ichèmi tò ie' datse ká jai a?

⁴³ Ie' tò ie'pa iuté:

—Kè a' ukyënukiä ye' tá. ⁴⁴ Kè yi bitüpa ye' ska', ye' Yé tò ye' patkë', e' kè wá idë' e'ma. Wépa bitü ye' Yé wá, e'pa shké'wëkaneyö mik ká i' erkewatke etá.

⁴⁵ Skëköl yëkkuö kitule ittekölpa wá e' tò ichè: 'Skëköl tò ie'pa kos wöbla'wëraë.' Es wépa tò ye' Yé ttò ttsetá, ñies e' wöblaütá ie' wa, esepa kos bitüraë ye' ska'.

⁴⁶ "Kè yi wá Skëköl sùule. Erë ye' dë'bitü ie' ska', e' kuëki ye' è wá ie' sùule. ⁴⁷ Mokí ye' tò ichè a' a' tò wépa erblé ye' mik, esepa ser michoë kékraë. ⁴⁸ Ye' dör chkè tò sene michoë meke e'. ⁴⁹ A' yépa bak ká iaiäe, e'pa tò chkè kiè maná e' ña' ká wé kè yi serku' ese ska', erë ie'pa durulune. ⁵⁰ Erë chkè datse ká jai a, e' cheke ye' tò a' a. Wépa tò chkè e' ñé, e'pa kè duöpawá. ⁵¹ Erë chkè tò sene michoë meke datse ká jai a, e' dör ye'. Wépa tò chkè e' ñé, e'pa ser michoë. Chkè meraëyö ie'pa a, e' dör ye' wák chkà, e' merattsayö ttëwá as ká ulitane wakpa isiepa erblé ye' mik, esepa ser michoë."

⁵² Etá ie'pa ñi iutémi:

—¿Wës ie' tò ichkà mëmi se' a' katè?

⁵³ Ie' tò ie'pa iuté:

—Mokí ye' tò a' a' ichè tò a' kè tò ye' dör S'ditsö Alà, e' chkà katè, e' pé yé, e' tá sene michoë kè dòpa a' ulà a. ⁵⁴ Ye' chkà e' dör chkè chökke, ye' pé, e' dör di'yè chökke. E' kuëki wépa tò ye' chkà katé, ye' pé yé, esepa ulà a sene michoë detke. Aishkuö tá mik ká i' erkewatke, etá ie'pa shké'wëkaneyö. ⁵⁶ Wépa tò ye' chkà katé, ye' pé yé, esepa bàtse buaë ye' mik. Ñies ye' bàtse buaë ie'pa mik. ⁵⁷ Ye' yé tò ye' patkë' e' serke iwák mik. Ie' mik ye' serke. Es ñies wépa tò ye' chkà katé esepa serke ye' mik. ⁵⁸ Chkè dë'bitü ká jai a, e' chök ye' tso' a' a. Chkè e' kè dör wës chkè kiè maná ña' a' yépa bak ká iaiäe e'pa tò e' es. Ie'pa tò iña' erë ie'pa durulune. Erë wépa tò chkè cheke ye' tò a' a e' ñé, esepa ser michoë.

⁵⁹ Ttè e' wa Jesús tò ie'pa wöbla'wé judiowak ñi da-pa'wö wé tso' Cafarnaúm e' a.

Jesús ttè batamik se' ser michoë

⁶⁰ Pè' shkòke tajë Jesús tã, e'pa tã ttè ñe' tssé tã ichérakitö:

—Ttè e' dör darërë. ¿Yi tã iklö'wèmi?

⁶¹ İma ie'pa tso' ichök e' suéwätö. E' kuëkj ie' tã ie'pa a' ichaké:

—¿Ttè e' kuëkj a' éna ye' wataksa? ⁶² Ye' dör S'ditsö Alà, e' míkane kã jai a' wé ye' datse eë, e' mú sué a' tã, e'ma e' je' tã ¿a' erblömi ye' mik? ⁶³ Wiköl Batse'r tã sene michoë meke siã. İ weke s'ditsö tã, ese kè dör iie bua'. Ttè wa a' pattekeyö e' wã datse Wiköl Batse'r wa. Ttè e' klö'wé a' tã, e' tã a' ser michoë. ⁶⁴ Erë a' welepa kè erblöku' ye' mik.

Wépa kè erblöku' ie' mik ena yi tã ie' mekettsa e' jchertke ie' wã kewe, e' kuëkj ie' tã ichè es. ⁶⁵ İe' tã iklí ché:

—E' kuëkj ye' tã a' a' ichè tã kè yi bitúpa ye' ska', ye' Yé kè wã imène e' tã.

⁶⁶ E' ukuökj tã tajë pè' shkòke Jesús tã, e' kibiiepa tã imeat, kè shkòia ie' tã. ⁶⁷ Etã Jesús tã ittökatapa dabom eyök kã böi (12), e'pa a' ichaké:

—¿A' shkakmi ñies ye' yöki?

⁶⁸ Etã Simón Pedro tã iüté:

—A Skékëpa, ¿yi tã sa' mi'mi? Be' ttè è wa sa' ser michoë. ⁶⁹ Sa' erblétke be' mik. Sa' wã ijcher mokjè tã be' dör yi dör batse'r patkè'bitü Skéköl tã e'.

⁷⁰ Jesús tã ie'pa iüté:

—A' dabom eyök kã böi (12), e' shykit ye' tã, erë a' eköl dör bé icha.

⁷¹ Mik Jesús tã e' ché etã Judas chéitö. E' dör Simón Iscariote e' alà. İe' dör Jesús ttökatapa dabom eyök kã böi (12) e' eköl erë ie' tã Jesús wömekettsa.

Jesús èlpa kè erblène ie' mik

7 E' ukuökj tã Jesús shkòke Galilea. Judiowak wökirpa éna ie' ttakwã, e' kuëkj ie' kè shkak Judea. ² Erë judiowak tã kãwö tkö'weke kiekerakitö Úla Kéwö, e' kéwö tkö'wekerakitö Judea, e' dewatke tsinet. ³ E' kuëkj Jesús èlpa tã ie' a' iché:

—Kè be' e' tsukat íe. Be' yú Judea as ì kè or yi a' ese weke be' tã, e' wã saü be' ttökatapa serke eë e'pa tã. ⁴ Yi kã ikiane tã s'malepa tã ikjékã tajë, ese tã iyi kôs wé sulitane wörkj. Mokj ì kè or yi a' ese ormi be' a, e' tã iü sulitane wörkj.

⁵ Jesús èlpa kè erblène ie' mik, e' kuëkj ie'pa tã iwayué es. ⁶ İe' tã iché ie'pa a':

—Kã ye' kéwö dökã, erë a' kãwö kôs ese dör buaë.

⁷ Wépa kè tã Skéköl dalöie esepa kè a' a' sunuk suluë. Erë ye' tso' ie'pa a' ichök tã wambleke ie'pa tã, ese dör suluë. E' kuëkj ie'pa éna ye' ar suluë. ⁸ A' yúshka Úla kéwö tkö'wekerakitö e' a. Ye' kéwö kã dökã, e' kuëkj kã ye' mi'.

⁹ E' chéitö tã ie' e' tsëat Galilea.

Jesús mía Jerusalén Úla kéwö tkö'uk

¹⁰ Jesús èlpa míyal, e' ukuökj tã ñies ie' mía. Erë ie' mía bèrè, kè e' k kayëule. ¹¹ Kéwö tkö'weke, e' shüa judiowak wökirpa tso' ie' yulök. İe'pa tã ichaké:

—¿Wé ie' tso'?

¹² Pè' dapane tajë eë, e'pa tã Jesús cheke ñi a' bër ñi kukuò a. Welepa tso' ichök: "Jesús dör buaë." Erë welepa tso' ichök: "İe' kè dör buaë. İe' tã se' kíteke."

¹³ Erë ie'pa suane judiowak wökirpa yöki, e' kuëkj ie'pa kè ttöku' darërë.

¹⁴ Mik ikéwö tkö'wekerakitö, e' döketke shaböts, etã Jesús dewã Skéköl wé a' tã ie' tã s'wöbla'wémi. ¹⁵ Etã judiowak wökirpa tkirulune iweblök ikjtsök tã ichérakitö:

—İe' kè yöule ¿wes e' wã ttè jcher tajë?

¹⁶ Jesús tã iüté:

—Ttè wa a' wöbla'weke ye' tã, e' kè dör ye' wák ttè, e' dör Skéköl tã ye' patkè' e' ttè. ¹⁷ Yi e' chétke ì kiane Skéköl kã e' wã uk, ese wã ijcherdaë tã ttè wa s'wöbla'wekeyö, e' dör Skéköl ttè. İe' kè tã ibikeitsepa tã e' dör ye' wák ttè è. ¹⁸ Yi ttöke iwák er wa, ese kã ikiane tã pè' tã ie' kjkékã. Erë wé kã ikiane tã yi tã ipatkè' e' kjkarkã, ese ttö mokj kè kachötã'.

¹⁹ "Sulitane wã ijcher tã Moisés tã Skéköl ttè dalöieno e' méat se' a. Erë a' ulitane kè tã iwã dalöie. ¿İ kuëkj a' kã ye' kiane ttèwã?"

²⁰ Etã pè' tso' tajë eë, e'pa tã iüté:

—Be' a' aknama tso'. ¿Yi éna be' ttakwã?

²¹ İe' tã ie'pa a' iché:

—İ kè or yi a' ese wé ye' tã etökicha eno diwö a, e' tã a' ulitane tkiwéwã. ²² Moisés tã ttè dalöieno me'at a' a' tã a' ala'r wépa kôs wakyuó itóttola kkuölitla tée tsir e' wa kã de ikj pãköl (8) etã. (Ñermata se' wã ijcher tã ttè e' kè mène Moisés wã, imène a' yépa bak kã iaiã Moisés yöki e'pa a.) Ñies Skéköl yëkuö tã ichè tã kè a' kãwö tã' kanèblök eno diwö a. Erë mik kã de ala'rla kã pãköl, e' ane eno diwö a, etã a' tã a' ala'rla wakyueta' eno diwö a. ²³ A' a' kãwö tã' alala wakyuök eno diwö a Moisés ttè dalöioie, e' tã ¿wes a' ulurmi ye' kã, ye' tã wëm eköl bua'wéne wa'ñe eno diwö a e' kã? ²⁴ Kè s'kkatar is iwër e' è wa. E' skéie itö yulö yësyësë.

Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'

²⁵ Jerusalén wakpa welepa tã ichaké:

—¿Wëm wj kè yuleku' s'wökirpa tã ttèwã? ²⁶ İsaú, wj idur ttök sulitane wörkj etã ie'pa kè tã ì ché ie' a' yës.

¿A' iché, s'wökirpa tã iklö'wé tã mokj ie' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'? ²⁷ Erë se' wã ijcher buaë tã wé ie' datse. E' skéie mik wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' datse, etã kè yi wã ijcherpa tã wé idatse.

²⁸ Jesús tso' s'wöbla'uk Skéköl wé a. Mik e' tã ttè e' tssé, etã ichéitö aneule:

—A' ibikeitseke tã a' wã ye' suule buaë. A' ibikeitseke tã a' wã ijcher buaë tã wé ye' datse. Erë ye' kè dè'bitü ye' wák er wa. Yi tã ye' patkè'bitü e' mik s'erblömi, ie'

kè sɥule a' wə. ²⁹ Erë ye' datse ie' ska', e' kuəkɪ ye' wə ie' sɥule buaë. Ie' tō ye' patkë'bitu.

³⁰ Ie'pa tō ima'wé klö'wəwə, erë kam ie' kəwō dōka, e' kuəkɪ kè yi ulà dē'wə iska'. ³¹ Erë tajë pë' ərblé ie' mik e'pa tō iché:

—Kè yi skà a' ì kè ər yi ese ɔnuk tkòka Jesús tō iwé e' tsatə. Ie' wake' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'.

Fariseowakpa éna Jesús klö'wəkwə

³² Jesús cheke pë' tō bèrè ñi kukuò a, mik e' ttsé fariseowakpa tō, etə ie'pa ena sacerdotepa wökirpa, e'pa tō Skëköl wé shkëkipa patké iklö'ukwə. ³³ Jesús tō iché:

—Ye' tso'ia a' tə bərbër ème tə ye' míane yi tō ye' patkë'bitu e' ska'. ³⁴ A' tō ye' yuleraë, erë a' kè tō ye' kuəpa. A' kè dōpakə wé ye' mīrō eə, e' kuəkɪ a' kè tō ye' kuəpaia.

³⁵ Tə judiowak wökirpa ñi chaké:

—¿Wé ie' wí mi'keə, e' kè kuəpa se' tō? ¿A' iché imi'keə wé judiowak mineyal sɛnuk kə kuə'kɪ wakpa shuə ese ska' pë' kè dör judiowak, esepa wöbla'uk?

³⁶ Ie' tō iché: 'A' tō ye' yuleraë, erë a' kè ye' kuəpa. A' kè dōpakə wé ye' mīrō eə, e' kuəkɪ a' kè tō ye' kuəpaia.' ¿I-ma e' wà kiane chè?

Se' ər a' ituöraë tajë wəs di' klòka tuò es

³⁷ Ikéwō tkö'wəke judiowak tō, e' kəwō bata e' dör ibua'ie, e' kəwō Jesús e' kékə tə ichéitō ɔneule:

—Wépa ɛrsine, esepa shkó ye' ska' di'yök. ³⁸ Wépa ər-blé ye' mik, esepa tə itköraë wəs Skëköl yëkuö tō iché es, e' tō iché: "Ie'pa ər a' ituöraë tajë wəs di' klòka tuò es."

³⁹ Mik Jesús tō di' klòka ché, etə ie' tso' Skëköl Wiköl merdaë wépa ərblé ie' mik esepa a, e' chök. Erë e' kəwō ska' tə kam Jesús mi'kane iyé ska' olo tə tajë, e' kuəkɪ kam Skëköl Wiköl mer.

Judiowak ttè chilinekə Jesús batamik

⁴⁰ Wépa tō ttè e' ttsé, e'pa wəlepa tō iché:

—Mokɪ wəm wí dör Skëköl tteköl datse e'.

⁴¹ Wəlepa skà tō icheke:

—Ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'.

Erë wəlepa skà tō icheke:

—Au, kè idör e'. Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' kè bitùpa Galilea. ⁴² Skëköl yëkuö tō iché tō ibityraë se' blú bak David e' ditséwō wa, ñies ibityraë Belén wé David bak sɛnuk eə.

⁴³ Es ie'pa ttè chilinekə Jesús batamik. ⁴⁴ Ie'pa wəlepa éna iklö'wəkwə, erë kè yi ulà dē'wə ie' ska'.

Judiowak wökirpa kè ərblène Jesús mik

⁴⁵ Skëköl wé shkëkipa dë'bitu Jesús klö'ukwə, e'pa dene fariseowakpa ena sacerdotepa wökirpa ska', etə e'pa tō ichakérak ishkëkipa a:

—¿I kuəkɪ a' kè wə Jesús dë'?

⁴⁶ Ishkëkipa tō iyté:

—Ia' kè wə yi ttséule ttök wəs wəm e' ttò es!

⁴⁷ Fariseowakpa tō iché ie'pa a:

—¿Ñies a' e' mettsə kītō'wə? ⁴⁸ ¿Ima a' ibikeitsè tō s'wökirpa ö fariseowakpa e'pa wəle ərblé ie' mik? ⁴⁹ Pë' èsepa kè wə Moisés ttè dalöiëno sɥule, esepa e' mukettsə kītō'wə. Erë ie'pa kichatënettsatke.

⁵⁰ Erë fariseowak eköl kiè Nicodemo dë'rö Jesús saɥk nañewe, e' tō iché ie'pa a:

⁵¹ —Ttè mène se' a dalöiëno, e' tō iché kè se' kawō tə yi wömuktsə we'ikè kam itō yulöttsəsö buaë e' yökɪ. Es se' wə ijchər tō ì sulu wambléitö ö kè iwə iwamblène.

⁵² Ie'pa tō ie' iyté:

—¿Wësua ñies be' dör Galilea wak! Skëköl yëkuö saɥ bua'ie, etə be' isuəraë tō Skëköl tteköl kè karpakə yës Galilea.

Alaköl eköl tō isənewəbak dalösewəwə

⁵³ [Etə ie'pa ulitane míane iu a.

8 Erë Jesús mía Olivo kébata a. ² Bule es bla'mi ie' dene Skëköl wé a tə pë' ulitane debitu ie' ska'. Ie' e' tkésər ie'pa wöbla'uk.

³ S'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa de ie' ska'. Ie'pa wə alaköl eköl kɥnewə isənewəbak dalöseukwə e' debitu. Ie'pa tō iké e' duöksər sulitane wörkɪ. ⁴ Ie'pa tō iché Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, alaköl i' kɥnewə isənewəbak dalöseukwə. ⁵ Ttè dalöiëno me'at Moisés tō se' a, e' tō se' ké alaköl i'se ttökəwə ák wa. ¿Ima e' ché be' tō?

⁶ Ie'pa tō Jesús a ichaké ima'woie tō ima ie' tō iytëmi ikkatoie. Erë Jesús e' wöéwa iski tə iulatska wa ishtëmi-itö iski wəs iyi shtësö yëkuö kɪ es. ⁷ Ie'pa tō ikɪ chaké ia. Ie' wöduékə tə ichéitö:

—A' wé kè wə ì sulu wambléule yës, ese tō ák tsə uyó ie' kɪ.

⁸ Etə Jesús e' wöéwane iski tə ishtëmineitö iski. ⁹ Mik ie'pa tō ttè e' ttsé, etə ì sulu wambléke ie'pa tō, ese ɔne ie'pa éna tə imíyal eköl eköl. Ikékəpa míyal kewe, e' itökɪ iduladulapa. Bata ekké tə alaköl è atə dur Jesús wörkɪ. ¹⁰ Etə Jesús e' wöduékəne tə ie' a ichakéitö:

—A tayë, ¿wé ie'pa? ¿Yi atə be' kkatök?

¹¹ Ie' tō iyté:

—A kékəpa, kè yi atə.

Jesús tō iché ia:

—Ye' ñies kè tō be' kkatè. Be' yúshka. Kè ì sulu skà wamblaria.] †

Jesús dör wəs kə olo es sulitane a

¹² Etə Jesús tō iskà chéne pë' a:

—Ye' dör kə ulitane wakpa a wəs kə olo es. Wépa e' yué ye' ttökataie, esepa sər michoë kə olo e' a. Ie'pa kè sərpaia wəs s'shkò stui a es.

¹³ Fariseowakpa tō iché ie' a:

—Be' wák tso' e' tté chök, e' kuəkɪ be' ttò kè wə tə'.

¹⁴ Ie' tō ie'pa iyté:

—E' yène tō ye' e' tté chöke, erë ima ye' e' chöke e' wə tə'. Ye' wə ijchər wé ye' datse, ñies wé ye' michoë,

† Isalema ttè i' kè kɥ' yëkuö kèchke kit Juan tō. E' ukuökɪ tə yilè skà tō ime'kə ikɪ.

erë e' kè jcher a' wà. E' kuëkjì ima ye' e' chò e' wà tã'.
¹⁵ A' tò ye' bikeitseke wës a' wakpa kabikeitsò es, e' kuëkjì a' tò ye' kcateke tò ye' dör kachökwak. Erë ye' kè tò yi bikeitsetã' es. Ye' kè dë'bitü yi shülök, ye' dë'bitü s'tsãtkök. ¹⁶ Erë mik ye' tò s'shülë, etã ye' kè tò s'shülë-tã' ekörla, e' kuëkjì ye' tò s'shülëä yësyësë. Ye' yé tò ye' patkë', e' tso' ye' tã s'shülök. ¹⁷ Ttë dalöieno tò iché tò s'ditsö bö'l tso' ittekölie, e'pa tò iché ñikkëë, e' tã ie'pa ttè wà tã'. ¹⁸ Es e', ye' dör ye' wák tteköl. Ñies ye' Yé tò ye' patkë', e' dör ye' tteköl. E' kuëkjì ye' ttekölpa dör bö'l.

¹⁹ Ie'pa tò ie' a' ichaké:

—¿Wé be' yé tso'?

Ie' iüté:

—A' kè wà ye' sùule, ñies a' kè wà ye' Yé sùule. A' mú wà ye' sùule, e'ma ñies a' wà ye' Yé sùule.

²⁰ Ttë ikkë ché Jesús tò itso' s'wöbla'uk e' dalewa. Ie' tkër s'wöbla'uk Skëköl wé a' wé kalkuö tso' inuköl ioie mè Skëköl a' eë. Erë kam ie' kèwö dökã, e' kuëkjì kè yi wà iklönewã.

A' kè dòpa wé ye' mîrö eë

²¹ Jesús tò iskà ché ie'pa a':

—Ye' míã tã a' tò ye' yuleraë, erë a' duöralur ì sulu kôs wambleke a' tò e' a. E' kuëkjì kè a' döpakã wé ye' mîrö eë.

²² Etã judiowak wökirpa tò iché:

—Ie' iché tò sa' kè döpakã wé ie' mîrö eë. Ie' e' ttöke-wã alè, e' kuëkjì ie' iché es.

²³ Ie' tò ie'pa a' iché:

—A' dör kã i' wakpa è, erë ye' dör kã jai wak. A' dör kã jé wakpa, erë ye' kè dör kã jé wak. ²⁴ E' kuëkjì ye' tò a' a' iché tò 'a' duöralur ì sulu kôs wambleke a' tò e' a'. A' kè wà iklöne tò ye' dör yi yë'bitü ye' tò a' a' e', e' tã a' duöralur ì sulu kôs wambleke a' tò ese a'.

²⁵ Etã ie'pa tò ie' a' ichaké:

—¿Yi be' dör?

Ie' tò iüté:

—Ye' dör yi yë'bitü ye' tò a' a' kuaë e'. ²⁶ Tajë ye' wã ttè tso' a' kkatöie. Erë ì kôs cheke ye' tò sulitane a' e' ttsëule ye' wã yi tò ye' patkë' e' kkò a. Ie' ttè dör mokjè.

²⁷ Erë ie'pa kè éna iwà ane tò ie' tso' iyé dör Skëköl, e' chök. ²⁸ E' kuëkjì ie' tò iché ie'pa a':

—S'ditsö Alà, e' dör ye'. Mik a' tò ye' batsékã krus mik, etã a' tò isuëraë tò yi dör ye'. Ye' kè tò ì wëpa ye' wák er wa. Ì cheke ye' Yé tò ye' a' tò ichó, e' è chekeyö. ²⁹ Yi tò ye' patkë' e' tso' ye' tã. Ì wër buaë ie' wa, e' è wëkeyö, e' kuëkjì kè ie' wã ye' meuleat ekörla.

³⁰ Mik e' ché Jesús tò, etã tajë pë' erblé ie' mik.

Se' yënettsã ì sulu ulã a' Jesús batamik

³¹ Jesús tò iché judiowak erblé ie' mik, e'pa a':

—A' serke këkraë ye' ttè dikjã, e' je' tã a' dör ye' ttökatapa chökke. ³² A' wã Skëköl ttè mokjè e' jcherdaë buaë tã e' tò a' yerattsã, ì ulã a' a' klöulewã e' yöki.

³³ Ie'pa tò ie' iüté:

—Sa' dör Abraham aleripa. Sa' kè klöulewã ì ulã a. ¿Wës be' tò ichëmi tò sa' yërdattsã?

³⁴ Ie' tò ie'pa iüté:

—Mokjè ye' tò a' a' iché tò wëpa tò ì sulu wambleke, esepa tso' klöulewã sene sulu ulã a. ³⁵ Erë s'klöulewã kanë mésoie ese serke iwökir ska', erë kè idör iwökir yami ëkka. Iwökir alà e' dör iyami ëkka këkraë. ³⁶ Ye' dör Skëköl Alà. Ye' tò a' yëttsã sene sulu ulã a, e' tã mokjè a' yënettsã. ³⁷ Ye' wã ijcher tò a' dör Abraham aleripa, erë a' kè tò ye' ttè klö'wë, e' kuëkjì a' kjè ye' kiane ttëwã. ³⁸ Ì kcacheke ye' Yé tò ye' a, ese cheke ye' tò a' a. Es ñies a' tò iwambleke wës a' yé tò a' a' ikkacheke es.

³⁹ Ie'pa tò iüté:

—Sa' yé bak kã iajãë e' dör Abraham.

Erë ie' tò ie'pa a' iché:

—A' mú dör Abraham aleripa, e'ma a' sermi wës ie' sene' es. ⁴⁰ Ye' tò ttè mokjè ché a' a' wës Skëköl tò ye' a' ikkaché es. E' è wëyö, erë a' kjè ye' kiane ttëwã. Ese kè wamblène Abraham wã. ⁴¹ A' e' wamblò wës a' yé e' wamblò es.

Ie'pa tò ie' a' iché:

—¿Sa' kè dör ñalã alé! ¿Sa' yé dör eköl è e' dör Skëköl!

⁴² Ie' tò ie'pa a' iché:

—Ye' datse Skëköl ska', e' tso' jé. Ye' kè dë' ye' wák er wa. Ie' tò ye' patkë'. E' kuëkjì mokjè ie' chöpa a' yé, e'ma ye' dalërmi a' éna. ⁴³ ¿Ì kuëkjì a' kè éna ye' ttè wà ane? A' kè kjè ye' ttè kiane klö'wë, e' kuëkjì a' kè éna ye' ttè wà ane. ⁴⁴ A' yé dör bé. A' dör ie' ala'r. A' dör ie' icha tã a' e' wamblò wës ie' kjè ikiane es. Këkraë ie' dör s'ttökwa. Ie' ttò kôs e' dör kachè wöchka, e' kuëkjì Skëköl ttò mokjè, e' kè wa ie' wöbatsö. Ie' dör kachökwak, ie' wák dër es, e' kuëkjì ie' kachò tajë. Ie' dör kachè këköl. ⁴⁵ Erë ye' tò ttè mokjè ché a' a, e' kuëkjì a' kè tò ye' ttè klö'wë. ⁴⁶ ¿A' wé tò ikkachëmi tò ye' tò ì sulu wamblé? Ye' tò ttè mokjè cheke a' a, e' tã ¿ì kuëkjì a' kè tò ye' ttè klö'wë? ⁴⁷ Yi dör Skëköl icha, ese tò ie' ttè ttsè er bua' wa. Erë a' kè dör ie' icha, e' kuëkjì a' kè éna ie' ttè ttsak.

Abraham kam kur e' yöki Jesús tso'tke

⁴⁸ Etã judiowak kè erblène Jesús mik, e'pa tò iché ie' a':

—Mik sa' iché tò be' dör Samaria wak suluë, e' a' aknama tso', etã sa' tò iché yësyësë.

⁴⁹ Jesús tò ie'pa iüté:

—Au, kè ye' a' aknama ku'. Ye' tò ye' Yé dalöieke, erë a' kè tò ye' dalöie. ⁵⁰ Ye' kè ku' ì yulök ye' wák a' e' kjkökã. Erë itso' eköl, e' kjè ikiane tò a' tò ye' kjkökã. E' dör s'shülökwa. ⁵¹ Mokjè ye' tò a' a' iché tò yi tò ye' ttè iüteke mokjè, ese kè duöpawã.

⁵² Ie'pa tò iché ie' a':

—¿Ñe' je' sa' tò iklö'wé mokjè tò be' a' aknama tso'. Abraham ena Skëköl ttekölpa kôs durulune. ¿Wës be' tò iché tò yi tò be' ttè iüteke, esepa kè duöpawã? ⁵³ ¿I-ma be' erbikò tò be' dör se' yé Abraham e' tsatã? Ie' blënëwã ñies Skëköl ttekölpa kôs blërlune. ¿Ima be' erbikò tò be' dör yi?

⁵⁴ Ie' tò ie'pa iüté:

—Ye' wák e' kíkokeka, e'ma e' kè dör iie bua'. Erë ye' Yé tö ye' kíkokeka, e' wák cheke a' tö tö e' dör a' Kèköl.
⁵⁵ Erë a' kè wä ie' sùule. Ye' je' wä isùule. Ye' ichópa tö ye' kè wä ie' sùule, e'ma ye' kachò sulué wës a' es. Mokí ye' wä isùule. Ie' ttè iutekeyö. ⁵⁶ Abraham dör a' yé bak ká iaiäe e' tö ye' datse, e' kèwö sueraë, e' kuëki ie' ttsë'ne buaë. Ie' tö isy' tã e' tö ie' ttsëo' buaë.

⁵⁷ Ie'pa tö ie' a' iché:

—Kam be' kí duas dò dabom skeyök (50), etã ¿wës be' ichèmi tö be' wä Abraham sùule?

⁵⁸ Jesús tö ie'pa iuté:

—Mokí ye' tö a' a' iché tö ye' tso'tke Abraham bak ká iaiäe e' yökí kewe.

⁵⁹ Etã ie'pa tö ák klö'wé tajë Jesús toie. Erë Jesús e' bléwä ie'pa shuä e' yétttsä Skèköl wé a'.

Jesús tö s'küne eköl wöbla kè wawër e' bua'wéne

9 Jesús shkörämi e' tö wëm küne' wöbla kè wawër ese sué eköl. ² Etã ittökäta tö ie' a' ichaké:

—A S'wöbla'ükwak, ¿yi tö ì sulu wamblè', e' nuí kuëki wëm i' küne' wöbla kè wawër, ie' wák ö iyé ö imì?

³ Ie' tö ie'pa iuté:

—Kè idör tö ie' ö iyé ö imì tö ì sulu wamblè' e' nuí kuëki. Ie' küne' es as Skèköl diché tajë e' wawër iki. ⁴ Yi tö ye' patkè', e' kanè kawötã wè se' tö kawö tã'ia se' a' e' dalewa. E' dör wës se' kanèblò ñiwe es. Se' blènewä etã kè se' a' ì kanèneia. E' dör wës katuine s'ki es, kè se' a' kanèblènikia. ⁵ Ye' tso'ia ká i' kí, e' dalewa ye' dör wës ká olo es sulitane er ñi'woie.

⁶ Ie' tö iché one tã ie' wiritué íyök kí, e' wa ie' tö dóchka yué. Tã wëm kè wöbla wawër e' wöbla kí dóchka e' tiéitö. ⁷ Tã ichéitö ie' a':

—Be' yú wöskuök di'dape kiè Siloé eë. (Siloé e' wä kiane chè: "patkèule").

Wëm wöbla kè wawër e' míã tã iwöskuée tã iwöbla wawënene buaë tã imíã iu a'. ⁸ Pè' serke ie' o'mik ena pè' wä ie' sùule inuköl kak kiök e'pa ñi chaké:

—¿Wëm wí kè dör wëm e' tkökeser inuköl kak kiök e'?

⁹ Welepa tö iché:

—Tó, ie' idir.

Erë welepa skà tö iché:

—Au, kè dör ie' eré ie' sù idir.

Erë ie' wák tö iché:

—Tó, ye' je' idir.

¹⁰ Etã ie'pa tö ie' a' ichaké:

—¿Wës i' tã be' wöbla wawënene?

¹¹ Ie' tö ie'pa iuté:

—Wëm kiè Jesús e' tö dóchka yué, e' tiéitö ye' wöbla kí tã ichéitö ña: 'Be' yú wöskuök di'dape kiè Siloé e' a'. Etã ye' míã wöskuée tã ye' wöbla wawënene.

¹² Etã ie'pa tö ie' a' ichaké:

—¿Wé wëm e'?

Ie' tö ie'pa iuté:

—Kè ye' wä ijcher.

Wëm wöbla buanene e' kí chaké tajë fariseowakpa tö

¹³ Mik Jesús tö dóchka yué ena wëm wöbla kè wawër e' bua'wéneitö, e' kèwö dör eno diwö. E' kuëki wëm buanene e' tsémirakitö fariseowakpa ska'. ¹⁵ E'pa tö ie' a' ichaké:

—¿Wës be' wöbla buanene?

Ie' tö ie'pa iuté:

—Wëm eköl tö dóchka tié ye' wöbla kí tã ye' wöskuée tã ye' wöbla buanene.

¹⁶ Ie'pa welepa tö iché:

—Wëm wé tö e' wé e' kè wä eno diwö dalöiene, e' kuëki e' wák kè patkène Skèköl wä.

Erë welepa skà tö iché:

—Ie' chópa pè' sulusi, e'ma ¿wës ì kè or yi a' ese ormi ie' a'?

Es ie'pa ttè chilineka.

¹⁷ Ie'pa tö iskà chakéne wëm buanene e' a':

—Ie' tö be' wöbla bua'wéne, ¿ima e' wák bikeitsè be' tö?

Ie' tö ie'pa iuté:

—Ye' a' tã ie' dör Skèköl tteköl.

¹⁸ Erë ie'pa kè éna iklö'wak tö ie' bak wöbla kè wawër tã iwasuéitö. E' kuëki ie'pa tö imì ena iyé tsük patké

¹⁹ tã ie'pa a' ichaké:

—¿Wëm i' dör a' alà? A' iché tö ie' küne' wöbla kè wawër, e' tã ¿wës ì'ñe tã iwöbla wasuéitö?

²⁰ Iyé ena imì tö iché ie'pa a':

—Sa' wä ijcher buaë tö ie' dör sa' alà. Nies sa' wä ijcher tö iküne wöbla kè wawër. ²¹ Erë wës ì'ñe tã ie' wöbla buanene e' kè ijcher sa' wä. Nies kè sa' wä ijcher yi tö ie' wöbla bua'wéne. E' chakó ie' wák a'. Ie' detke këchke. ¿Ie' wák tö ichèmi a' a! ²² Iyé ena imì e'pa suane judiowak wökirpa yökí, e' kuëki ie'pa tö iché es. Judiowak wökirpa tö iyé'bak ñi a' tö wépa iklö'wé tö Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e', e' tã esepa yekelur ie'pa tö ie'pa ñi dapa'wö wé a', kè kièwajã yës. ²³ E' kuëki iyé ena imì tö iché: "Ie' detke këchke. Ie' wák tö ichèmi a' a."

²⁴ Etã ie'pa tö wëm buanene, e' skà kiéne tã ie' a' ichaké:

—Be' ttó mokíe Skèköl wörki. Sa' wä ijcher tö wëm tö be' bua'wéne, e' dör pè' sulusi.

²⁵ Wëm tö iiuté:

—Kè ye' wä ijcher tö wëm e' dör pè' sulusi ö au. Erë ye' wä ijcher buaë tö ye' bak wöbla kè wawër, erë ì'ñe tã ye' tö iwasué. E' è jcher ye' wä.

²⁶ Ie'pa tö iskà chakéne ie' a':

—¿Wës be' wéitö? ¿Wës ie' tö be' wöbla bua'wéne?

²⁷ Ie' tö ie'pa iuté:

—E' chétkeyö a' a, erë a' kè éna itt sak. ¿Iie a' kí ikiane tö ye' tö iskà ché? Wësua ñies a' e' yuak ie' kléie.

²⁸ Ie'pa tö ie' ché sulué tã ichérakitö iã:

—Be' dör wëm e' ttökata, erë sa' dör Moisés ttökata-pa. ²⁹ Sa' wä ijcher tö Skèköl ut Moisés tã, erë wëm e', kè jcher sa' wä wé ie' datse.

³⁰ Ie' tö ie'pa iuté:

—İ ché a' tō, e' tō ye' wōkrawéwā! Ie' tō ye' wōbla bua'wéne tã ¿wes a' kè wã ijcher wé ie' datse? ³¹ Se' wã ijcher tō pè' sulusipa ttò kè iytetã' Skéköl tō. Erè wépa tō Skéköl dalöieke ena iserke wes ie' kî ikiane es esepa è ttò iyteke ie' tō. ³² Ká i' tsá yöne e'tami kè yi wã ittseüle tō se' kune wōbla kè wawër esepa wōbla buar-tã'ne. ³³ Ie' kè patkópa Skéköl tō, e'ma kè ì orpa ie' a.

³⁴ Ie'pa tō iüté:

—Be' kune', be' talane ì sulu è a. ¿Wes be' kësik deka sa' wōbla'uk?

Etã ie'pa tō itrè'wëshkar.

Wëm wōbla buanene e' erblé Jesús mik

³⁵ Jesús ittse tō wëm wōbla buanene e' trè'wëshkar ie'pa tō Skéköl wé a. Mik ie' tō ikué tã ie' a ichakéitō:

—¿Be' erblé S'ditsö Alà mik?

³⁶ Ie' tō iüté:

—A kéképa, ichó ña yi idir as ye' erblò imik.

³⁷ Jesús tō iüté:

—Be' wã isuulebak; e' dör ye' tso' ttök be' tã e'.

³⁸ Etã ie' e' tkéwã kuchë kî idalöiök tã iché iã:

—A Skéképa, be' mik ye' erblé.

³⁹ E' ukuökî tã Jesús tō iché:

—Ye' dè'bitu ká i' a s'shulök as wépa dör wes s'wōbla kè wawër es esepa wōbla wawër. Ñies ye' dè'bitu wépa e' chò tō iwōbla wawër buaë esepa mukat wes iwōbla kè wawër es.

⁴⁰ Mik fariseowakpa welepa tso' ie' ska', e'pa tō ttè e' ttsé, etã ichérakitö iã:

—¿İma be' sa' bikeitsè? ¿Sa' dör wes s'wōbla kè wawër es?

⁴¹ Ie' tō ie'pa iüté:

—A' mú wōbla kè wawër, e'ma ì sulu nuí kè ku' a' kî. Erè a' tō icheke tō a' wōbla wawër, e' kuëkî a' kî ì sulu nuí tso'ia.

Obeja kkö'nukwak e' tté

10 Etã Jesús tō iché: “Mokî ye' a' a' ichè tō obeja ekiblökwa'pa, esepa kè shkötã'wã wé obeja tso' wötëule, e' wékkö chökke a. E' skéie ie'pa shkökewã bánet. Esepa dör akblökwa'pa. ² Erè wé shkökewã obeja wékkö chökke a, ese dör obeja kkö'nukwak chökke. ³ Obeja wékkö kkö'nukwak, ese tō obeja wékkö kköppeeke obeja kkö'nukwak a tã e' tō obeja kieke ik-iè wa etö etö. Obeja tō ie' ttò tsewã buaë, tã ie' tō iyekelur wé itso'rak wötëule eë. ⁴ Obeja tō ie' ttò tsewã buaë, e' kuëkî mik ie' tō iyélur sraa, etã imi'kerak ie' itökî. ⁵ Yi kè suule ie'pa wã, ese kè tõe ie'pa tō. Ie'pa kè wã ese ttò tseüle, e' kuëkî ie'pa ponekã iyökî.”

⁶ Ttè e' pakè Jesús tō judiowak a, erè ie'pa kè éna iwà ane.

Jesús dör wes obeja kkö'nukwak buaë es

⁷ Ie' tō iskà ché ie'pa a: “Mokî ye' tō a' a' ichè tō ye' wák dör wes obeja wötëule ese wékkö es. ⁸ Pè' dè'bitu ye' yökî kewe s'wōbla'uk kache tté wa, esepa dör wes

obeja ekiblökwa'pa es, ie'pa dör pè' suluë. Erè wépa dör wes ye' obeja es, esepa kè wã ie'pa ttò tseüle. ⁹ Ye' dör wes obeja wékkö es, wépa shkökewã ye' wa, esepa tsatkërdaë. Ie'pa döraë wes obeja shkökewã dökettsane chkök kkö'naule buaë ese es.

¹⁰ “Obeja ekiblökwa'pa datse iekiblök ena ittökulur ie'ukwa, e' è wamblök esepa datse. Erè ye' dè'bitu ká i' a sene bua'ie muk a' a, e' dör sene michoë chökke.

¹¹ Ye' dör wes obeja kkö'nukwak buaë es, e' e' murattsã ttèwã iobeja tsatkoie. ¹² Erè wé kanëblöke inuköl dalèrmik, ese kè dör ikkö'nukwak chökke. Ie' kè dör obeja wák, e' kuëkî mik chichi kañiru datse, etã ie' tō obeja méat tã itkashkar tã chichi kañiru tō obeja ttèwã tã imalepa ponekã. ¹³ Wëm e' kè tkine obeja kî. Ie' tkirke inuköl è kî, e' kuëkî itkashkar.

¹⁴ “Ye' wák dör wes obeja kkö'nukwak buaë es. Ye' Yé wã ye' suule buaë, es ñies ye' wã ie' suule. Wépa dör ye' icha e'pa dör wes ye' obeja es, ie'pa suule ye' wã buaë, ñies ie'pa wã ye' suule. Ye' e' murattsã ttèwã ie'pa tsatkoie. ¹⁶ Ñies ye' wã ye' icha skà tso' bánet, esepa dör ye' obejapa ñies, erè ie'pa kè dör a' ditséwö. Ie'pa döraë ye' wã ye' ska' tã ie'pa tō ye' ttò iütëraë tã iërdawarak ye' icha tso' ië e'pa tã ñitã echka ème. Ye' è döraë ie'pa kos e' kkö'nukwakie.

¹⁷ “Ye' e' murattsã ttèwã e' shkerdakane, e' kuëkî ye' Yé éna ye' dalèr taië. ¹⁸ Kè yi a ye' duökwa. Ye' e' murattsã ttèwã ye' wák er wa. Ye' a kawö mène e' mottsã ttèwã ena shkenokane wes ye' Yé tō ye' patké iwà uk es.”

¹⁹ Mik judiowak tō ttè e' tseé, etã ie'pa ttè chili wékanë. ²⁰ Ie'pa kibiiepa tō icheke:

—¿İe' dör aljie! İe' a' aknama tso'! ¿İie a' tō ittò ttseke?

²¹ Erè imalepa tō icheke:

—¿Yi a' aknama tso', ese kè ttò es! Aknama kè a' s'wōbla buanukne.

Judiowak kè erblène Jesús mik e'pa tō iwatëttsã

²² Tskiri kéwö de, etã Jerusalén wakpa tso' Skéköl wé batse'one ká iãiaë, e' kéwö tkö'uk. ²³ E' shuã Jesús shködur Skéköl wé üle kiè Salomón üle e' a. ²⁴ Etã judiowak kè erblène Jesús mik, esepa iënewã ie' pamik taië tã ie'pa tō ie' a' ichaké:

—¿Kos sa' tō be' ttè panemirö? Iwà chó sa' a' yësyësè tō be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' ö kè be' dör e'.

²⁵ Ie' tō ie'pa iüté:

—Ye' tō ichétke a' a, erè a' kè erblène ye' mik. İ kè or yi a' ese wéyo ye' Yé ttò wa. E' tō ikkaché buaë sulitane a' tō yi dör ye'. ²⁶ Erè a' kè dör ye' obeja, e' kuëkî a' kè erblökü' ye' mik. ²⁷ Ye' obeja tō ye' ttò ttseke. Ye' wã ie'pa suule buaë ena ie'pa datse ye' itökî. ²⁸ Sene michoë mekeyö ie'pa a' tã ie'pa kè duöpawã aishkuö tã. Ie'pa kè yèrpattsãia yi a' ye' ulã a. ²⁹ Ye' Yé tō ie'pa me' ye' a' e' dör İyi ulitane tsatã. E' kuëkî kè yi a' ie'pa yèrpattsã ie' ulã a. ³⁰ Ie' ena ye', sa' dör eköl è.

³¹ Etã judiowak kè erblène Jesús mik, e'pa tō ák skà klö'wéne taië ie' toie. ³² Ie' tō ie'pa a' iché:

—Ye' Yé batamik iyi buaë wé ye' tö tajë a' wörki ʒe' wé kuëki a' ki ye' kiane ttëwá ák wa?

³³ Ie'pa tö iiüté:

—Sa' kè éna be' ttakwá iyi buaë wé be' tö ese kuëki. Sa' éna be' ttakwá be' tö Skëköl ché suluë e' kuëki. Be' dör s'ditsö è, erë be' e' chò tö be' dör Skëköl.

³⁴ Ie' iiüté:

—ʒWes a' tö ye' kKateke ttè e' ki? ʒA' kè éna iane tö ká ʒaiaë Skëköl tö iyë' a' shulökwakpa bak e'pa a: "a' dör kékölpa"? † Ttè e' tso' kitule Skëköl yëkküö ki. Se' wá ijchër tö yëkküö e' dör mokí kékraë. Ie'pa wépa a Skëköl tö ittè me'bak s'shulök, esepa ki' ie' tö kékölpa, e' yitá ye' kirmi buaë ie' alà. E' wá dör tö ie' wák tö ye' klöo' tá ye' patkë'bituitö ká i' a. ʒWes a' ichëmi tö ye' tö ie' ché suluë mik ye' iché tö ye' dör ie' alà etá? ³⁷ I' kiane ye' Yé ki tö ye' tö iwë, e' mú kè uk ye' ku', e'ma kè a' er-blök ye' mik. ³⁸ A' kè erblöku' ye' mik, erë ì wëkeyö, e' mik a' erbló as a' wá ijchër mokí tö ye' Yé ena ye' sa' dör eköl è.

³⁹ Judiowak tö Jesús ská ma'wé klö'wëwá, erë ie' tkashkar ie'pa yöki.

⁴⁰ E' ukuökí tá Jesús míane Jordán wíshet wé Juan bak s'wöskuök eë. Eë ie' e' tséat. ⁴¹ Tajë pè' de ie' ska' tá ichekerakitö:

—Juan kè wá, ì kè or yi a' ese one, erë wëm i' paka' Juan tö qos e' dör mokí.

⁴² Etá tajë pè' tso' ká e' a, e'pa erblé Jesús mik.

Lázaro blënewá

11 Wëm tso' eköl duöke kiè Lázaro serke Betania. Eë María ena iël kiè Marta e'pa serke. ² María e' dör Lázaro kutá tö Skëképa Jesús klö' ki kiè masmas té'ká tá ipasiq'waitö itsakö wa e'. ³ Ie' ena Marta e'pa tö Jesús a' ichök patké:

—A Skëképa, Lázaro dalër tajë be' éna, e' duöke.

⁴ Mik Jesús tö ittse' tá ichéitö:

—Duè e' kè e' alòpaká ikí da'a. E' dör buaë Skëköl olo kkachoie, ñies ye' dör ie' Alà e' olo kkachoie.

⁵ Marta ena iël ena Lázaro, e'pa dalër tajë Jesús éna.

⁶ Erë mik ie' ittse' tö Lázaro duöke, etá ie' kè mîne iska'. Ie' e' tséatiá dò ká böt wé itso' eë. ⁷ E' ukuökí tá ie' iché ittökatapa a:

—Mishkane Judea.

⁸ Ie'pa tö iché ie' a:

—A S'wöbla'ukwak, i' kukuie se' dërö eë, tá judiowak ki be' kiane ttëwá ák wa. ʒWes eë be' shkakne?

⁹ Ie' tö ie'pa a' iché:

—Kè a' tkinuk e' ki. Kam ye' kéwö döká, e' kuëki kè ì tköpa ye' tá. E' dör wes ttè i' tö iché es: Ká ñiwe a' diwö tso' döká dabom eyök ki böt (12). Ñiwe tá ká olo buaë, e' kuëki se' shkóke ñiwe, e' tá kè se' klastkërpawá.

¹⁰ Erë s'shkóke ká ttsettse a, e' tá se' klastkërdaë. Ye' tso'ia' shkök wes s'shkóke ñiwe es, e' kuëki kè ì tköpa ye' tá.

¹¹ E' ukuökí tá ie' tö ichéne:

—Se' yami Lázaro kapowá, erë ye' mi'ke ishke'ukkáne.

¹² Etá ittökatapa tö iché ie' a:

—A Skëképa, ie' kapowá, e' tá ibuarminé.

¹³ Ie' tö Lázaro blënewá e' ché ie'pa a es. Erë ittökatapa tö ibikeitsé tö é ikapowá. ¹⁴ E' kuëki ie' tö ie'pa a' iché yësyësë:

—Lázaro blënewá. ¹⁵ Erë a' kuëki ye' ttsë'ne buaë tö ye' kè ku' eë as a' erblö ye' mik. Mishka isaük.

¹⁶ Etá Tomás (e' kiè ñies Dídimó) e' tö iché imalepa a:

—Mishka as se' ttöwá ie'pa tö Jesús tá.

Jesús dör s'duulewá ese shke'ukkánewak.

¹⁷ Mik Jesús demi Betania, etá Lázaro nu wötënewá, e' ki ká de tkël. ¹⁸ Betania atë tsinet Jerusalén o' mik kilómetro mañat ekkë. ¹⁹ Marta ena María akë blënewá, e' kuëki tajë judiowak dë'bitü ie'pa pablök.

²⁰ Mik Marta wá ijchënewá tö Jesús döketke tá imía iñaletsük, erë María atë u a. ²¹ Ie' tö iché Jesús a:

—A Skëképa, be' chópa tkër ië, e'ma ye' akë kè blënewá. ²² Ie' blënewatke, erë ye' wá ijchër tö ì kié be' tö Skëköl a, e' meraëitö be' a.

²³ Ie' tö ie' a' iché:

—Be' akë blënewá e' shkerdakane.

²⁴ Marta tö iché ia:

—Ye' wá ijchër tö ie' shkerdakane aishkuö tá mik ká i' erkewatke etá.

²⁵ Jesús tö iché ie' a:

—Ye' dör s'duulewá e' shke'ukkáne wak. Ye' dör sene michoë e' mukwak. Yi erblé ye' mik eré iblënewatke, erë ishkerdakane tá iser michoë. ²⁶ Yi serke ye' mik er-blöke ye' mik, ese kè duòpawá aishkuö tá. ʒE' klö'wé be' tö?

²⁷ Marta tö iiüté:

—A Skëképa, iklö'wëyö. Ye' tö iklö'wé tö be' dör Skëköl Alà, be' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blüie cheke ká ʒaiaë tö idatse ká i' ki e'.

Jesús ië wé Lázaro nu blëne eë

²⁸ Marta tö ttè e' ché one, tá imía iël María kiök, tá iché ie' kukuö a:

—S'wöbla'ukwak detke. Ie' tö be' kié.

²⁹ Mik e' ttsé María tö, etá bet ie' e' kéká mía Jesús saük. ³⁰ Jesús tso'ia' wé ie' tté Marta tá eë. Kam ie' döwá wé ie'pa serke eë. ³¹ Mik wépa tso' María u a' ipablök, e'pa tö isué tö ie' e' kéká mía bet, etá ie'pa mía itökí. Ie'pa ibikeitsé tö ie' mía iük idëütö nu blëne eë.

³² Mik María demi Jesús ska', etá ie' e' tkéwá kuchë ki iklö ska' tá ichéitö ie' a:

—A Skëképa, be' chópa tkër ië, e'ma ye' akë kè blënewá.

³³ Mik Jesús tö isué tö María iüke ena wépa debitü ie' tá e'pa iükeñak, etá e' tö ie' chkewéwá tajë shütë. ³⁴ Ie' tö ie'pa a' ichaké:

—ʒWé a' tö inú blé'wá?

Ie'pa tö iiüté:

—A Skëképa, be' shkó isaük.

³⁵ Etá Jesús ië. ³⁶ Ie'pa tö iché:

—Isaü. Ie' éna Lázaro dalër tajë.

† KÉKÖLPA: Si'kuaie ttè e' dör a dioses.

³⁷ Erë ie'pa welepa tö iché:

—Ie' tö wëm wöbla kè wawër, e' buaq'ne tã ÿ kuëkj ie' kè wã ì one as Lázaro kè blèrwã?

Jesús tö Lázaro shké'wékane

³⁸ Etã Jesús skà erianekã tã idemi wé Lázaro nu blène ee. E' dör ákuk bërie. Ák bërie bastkër, e' wa ákuk wötëulewã. ³⁹ Jesús tö iché:

—Ák bastkër ákuk kkò mik, e' skóttssã bánet.

Marta dör dëütö kutã e' tö iché:

—A Skëkëpa, kã detke tkël inú kj, e' kuëkj suluë inú alanewatke.

⁴⁰ Ie' tö iüté:

—Ye' tö be' a' ichétke tö be' erblé ye' mik, e' tã mokj be' tö Skëköl olo tajë e' suëraë.

⁴¹ Etã ie'pa tö ák skéu bánet tã Jesús wökékã kã jaì a' tã ichéitö:

—A yéwö, ì kiéyö be' a' e' ttsébö. E' kuëkj wëstela chekeyö be' a'. ⁴² Ye' wã ijcher tö kekraë ì kiekeyö be' a', e' ttsekebö. Erë ikiéyö be' a' pë' tso' tajë íe, e'pa kukua as ie'pa tö iklö'ü tö mokj be' ye' patkë'.

⁴³ E' chéitö one tã ie' iché aneule:

—A Lázaro, ÿbe' e' yóttssã seë!

⁴⁴ Etã Lázaro blënëwã e' dettssã ttsë'ka. Ie' ulã, ie' klò parratulewã datsi'tak wa. Nies iwö parratulewã datsi'tak wa. Jesús tö iché iarak:

—Iparratulewã datsi'tak wa, e' wötsóo as imi'a.

Judiowak tö Jesús ileritsé klö'wëwã

(Mateo 26.1-5; Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2)

⁴⁵ Judiowak dë'bitü María wapiöyk, e'pa tö ì wé Jesús tö e' sué, e' kuëkj ie'pa tajë erblé ie' mik. ⁴⁶ Erë ie'pa welepa mía, ì wéitö, e' chök fariseowakpa a'. ⁴⁷ Etã fariseowakpa ena sacerdotepa wökirpa, e'pa tö judiowak wökirpa kié tã iñi dapa'wékã tã ichéraitö ñi a':

—¿Wes se' tö Jesús wëmi? Í kè or yi a' ese wëkeitö tajë. ⁴⁸ Se' tö ie' meát es, e' tã sulitane erblöraë ie' mik tã itkërdakã se' blúie. E' mú ttsé Roma wökirpa tö, e' ma ie'pa bitüraë tã Skëköl wé tskerawarakitö, ñies se' judiowak ewerawarakitö.

⁴⁹ Erë ie'pa shüã wëm tso' eköl kié Caifás, e' dör sacerdoté kibi duas e' wa. Ie' tö iché ie'pa a':

—A' kè wã ì jcher yës. ⁵⁰ Ttsëskua a' kè éna ìane tö wëm eköl è duòwã se' judiowak skéie, e' dör bua'ie se' kës erwa e' skéie.

⁵¹ Erë e' kè yëne Caifás wã iwák er wa. Ie' dör sacerdoté kibi duas e' wa, e' kuëkj Skëköl tö ie' ké ichök es ittekölie. Ie' tö iché Skëköl ttekölie tö Jesús tterawã judiowak ulitane skéie. ⁵² Kè idör judiowak è skéie, ñies itterawã Skëköl ala'r ulitane serke kã wa'ñe e'pa skéie as ie'pa dò judiowak tã ñitã wes wakpa etökicha è es. ⁵³ E' diwö tã judiowak wökirpa tö kãwö mé ñi a' Jesús ttowã.

⁵⁴ E' kuëkj ie' kè shkòia sulitane wöshã judiowak shüã. Ie' e' yéttssã mía kã kié Efraín ee. Kã e' atë kã sir poë wé kè yi serku' ese ska' tsinet. Eë ie' e' tséat it-tókatapa tã.

⁵⁵ Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö dökewatke tsinet tkö'wë. Judiowak serke bánet e'pa tajë dökemitke Jerusalén e' batse'ukne ikãwö tkö'uke e' yökj wes ie'pa wöblar es. ⁵⁶ Ie'pa tso'ie Jesús yulök. Ie'pa ñi chakökerak Skëköl wé a':

—¿Íma a' tö iché, Jesús dòmi kãwö tkö'uk ö kè idöpa?

⁵⁷ Fariseowakpa ena sacerdotepa wökirpa, e'pa tö iché sulitane a' tö yi wã ijcher tö wé Jesús tso', e' tã ibiyó chö sa' a' iklö'wowã.

Alaköl eköl tö kiò masmas tékã Jesús klò kj

12 Kãwö kianeia teröl Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö tkö'woie tã Jesús mía Betania wé Lázaro serke ee. Lázaro du'wã e' shké'kane ie' tö e' ska' ie' mía. ² Eë ie'pa ulérak, chkérak buaë Jesús kjkokã. Marta tso' iwatiök. Lázaro tkër ie'pa shüã mesa kj chkök Jesús tã. ³ Etã María wã kiò masmas kié nardo chökke tuë darërë, ese debitü litro shãbõts, e' téitö Jesús klò kj. E' ukuökj tã ipasiwëwãitö itsãkò wa. Kiò e' tö úshü kës alappöwékã buaë jamamaë. ⁴ Etã Jesús ttökata eköl kié Judas Iscariote tö iwömekettsã e' tö iché:

⁵ —Kiò masmas së tuë kanè duas ek ské ekkë. ¿Í kuëkj kè iwatonettsã s'siarëpa kimoie?

⁶ Erë e' kè yëne ie' wã, ie' éna s'siarpa dalër tajë e' kuëkj. Ie' dör akblökwak, e' kuëkj ie' tö iché es. Ie' dör Jesús ttókatapa inuköl blökwak, e' kak ekibleke ie' tö iwák a'. ⁷ Jesús tö iché ia':

—Ímúat. Kiò e' bleke tè se' nu kj, erë ité ie' tö ye' kj kãm ye' ttòwã e' yökj. ⁸ S'siarëpa tso' kekraë a' shüã as a' tö ikimù, erë ye' kè ku' kekraë a' tã.

Sacerdotepa wökirpa kj Lázaro kiane ttëwã

⁹ Tajë judiowak wã ijchenewã tö Jesús tso' Betania tã imiyal ee, kè dör Jesús è sauk. Nies ie'pa kj Lázaro shké'kaneitö e' kiane suë. ¹⁰ Lázaro batamik tajë ie'pa erblé Jesús mik, tã sacerdotepa wökirpa ttè kè iütëia ie'pa tö. E' kuëkj sacerdotepa wökirpa tö ibikeitsétke Lázaro ttowã ñies.

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40)

¹² Tajë pë' de Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö tkö'uk. Bule es tã ie'pa wã ijchenewã tö Jesús datse ñies Jerusalén. ¹³ E' kuëkj ie'pa sí kò télor tsémi shuélor ie' datse e' ñalé kj idalöioie tã imiyal iñalëtsuk. Ie'pa tö iché aneule:

—¿Skëköl kjkokãso! ¿Ayëcha buaë se' Israel aleripa blú datse Skëköl ttò wa e'! †

¹⁴ Etã Jesús tö burro pupula kué etö, e' kj ie' e' tkéã wes ikitule Skëköl yëkkuö kj es, e' tö iché:

¹⁵ A Sión wakpa, kè a' suanuk.

Isãú, a' blú datse e' tkëulekã burro pupula kj. †† Es Skëköl yëkkuö tö iché.

† Salmo 118.25 †† Zacarías 9.9

¹⁶ İma Jesús tté tso' kitule Skëköl yëkkuö kî e' wà tka ie' tã. Erë e' kèwö ska' tã ie' ttökatapa kè éna iwà әне tö Skëköl yëkkuö kitule ká iaiäe e' tó Jesús tté pakeke. Erë ie' míkane ká jai a olo tã' tajë, e' ukuöki tã ie'pa éna iwà әне tö ì kôs wé pè' tó ie' tã, e' tso'tke kitule Skëköl yëkkuö kî.

¹⁷ Wépa tso' mik Jesús tö Lázaro shkeḡ'kane etã, e'pa tö tté e' pakeke imalepa a. ¹⁸ E' kuëki pè' wã tajë tté e' jchënewã, e' kuëki imiyal Jesús ñaletsuk. ¹⁹ Erë fariseowakpa tö iché ñi a:

—İsaú, sulitane mi'ke Jesús è itökî! İSe' tsajëne buaè!

Griegowak welepa tö Jesús yulé

²⁰ Pè' mîne Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö tkö'uk, e' shuã griegowak welepa tso'ñak.

²¹ Griegowak e'pa debitu Felipe ska'. Felipe dör ká kiè Betsaida e' wak. Ká e' atë Galilea. Ie'pa kköché tajë:

—A kékëpa Felipe, sa' kî Jesús kiane suë.

²² Etã Felipe míã ichök Andrés a tã ie'pa böi míyal ichök Jesús a. ²³ Jesús tö iché ie'pa a:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' olo tajë e' kkeyëketke.

²⁴ Moki ye' tö a' a iché tö iyiwö etkla kè tkënewã iyök a, e' tã iatdaë ekörla, kè wö tã'. Erë iyiwö etkla tkënewã iyök a, ese shölöne tã iwödaló duowã, e' tã itskine wördaë tajë. ²⁵ Wé e' dalër tajë kè duakwã, ese weirdaë aishkuö tã. Erë wé e' mettsã ttèwã ká i' a, ese tsatkërdaë sër michoë. ²⁶ Yi kanëblak ye' a, ese kawötã shkök ye' tã; wé ye' tso' eë ye' kanè mésopa tso' ñies. Yi kanëblöke ye' a, ese kikerakã ye' Yé tö.

Jesús ttekewatke, e' ché ie' tö

²⁷ "Ye' ittse i' tã, tajë ye' eriane. ¿İ chëmiyö? ¿Yö ichëmi ye' Yé a: 'A yéwö, ye' tsatköö ì tköketke ye' tã e' yök-ij? Au, e' kè chepayö. İYe' wák e' dë'bitu ttèwã! ²⁸ A yéwö, be' olo tajë e' kkachó as be' kîkarkã."

Etã ká jai a ttö tse'ne e' tö iché: "Ye' olo tajë e' kkachëtkeyö be' kî, tã iskã kkacheraneyö."

²⁹ Pè' tso' ittök eë, e'pa tö iché tö alá blane, erë welepa tö iché:

—Skëköl biyöchökwak wele tté ie' tã.

³⁰ Jesús tö iché ie'pa a:

—Ttö tse' a' tö, e' kè dör ye' a, e' dör a' kimoie. ³¹ Ká i' wakpa shulè kèwö detke. Bé dör ká i' wakpa wökir, e' uyardattsã i' tã. ³² Mik ye' wötënewã krus mik e' tkënekã, etã ye' wã sulitane bituraë ye' ska'.

³³ Es ie' tö wës itterawã e' ché. ³⁴ Pè' tö iütë:

—Se' wã ijcher tö Skëköl yëkkuö kî ikitule tö wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' sër michoë. ¿Wës be' tö iché tö S'ditsö Alà, e' kawötã tkëkã krus mik? S'ditsö Alà ¿e' dör yi?

³⁵ Jesús tö iché ie'pa a:

—Yi shköke stui a, ese kè wã ijcher wé imíró. Ye' dör wës ká olo es, erë ye' tso'ia a' shuã ekuölö è. E' kuëki a' shkó ye' olo a' as kè stui tö a' kùwã. ³⁶ Ye' dör wës ká olo es, e' tso'ia a' shuã. Ye' mik a' erbló as a' dò ye' ichaie.

E' ché one Jesús tö tã imíã e' bléwã ie'pa yöki.

İ kuëki judiowak kè erblö Jesús mik

³⁷ İ kè or yi a ese wé Jesús tö tajë judiowak wörki, erë ie'pa kè erblöne ie' mik. ³⁸ E' kôs wamblöne wës Skëköl tteköl İsaías e' tö ikit Skëköl yëkkuö kî es, e' tö iché:

"A Skëköl, tté paka' sa' tö wësua kè yi wã iklöne.

Be' diché tajë e' kkeyë' be' tö ie'pa a, erë ie'pa kè wã sa' ttö iütëne." †

³⁹ Es ie'pa kè a Skëköl tté klör. Nies İsaías ikitat tö ì kuëki ie'pa kè wã Skëköl tté klögne. E' tö iché:

⁴⁰ "Ie'pa er darërëe, kè éna Skëköl tté klö'wak yës.

E' kuëki ie'pa wöã Skëköl tö ká chöwéwa.

Ie' tö ie'pa méat wës s'wöbla kè wawër es.

Ie' tö ie'pa er darë'wéwã as ie'pa kè éna iwã ar.

Skëköl tö iché tö ye' tö iwé es

as ie'pa kè er mane'ü ye' a tã ie'pa bua'wëneyö." ††

⁴¹ İsaías tö Jesús olo tajë e' su' ena ie' tö Jesús cheke, e' kuëki ie' tö iché es.

⁴² Erë tajë judiowak wökirpa erblé Jesús mik. Erë ie'pa suane fariseowakpa yöki, e' kuëki kè ie'pa ichékã sulitane kukua. Ie'pa kè kî ikiane tö fariseowakpa tö ie'pa trë'wëshkar ie'pa ñi dapa'wö wé a. ⁴³ S'ditsö tö ie'pa kîkekekã e' wa ie'pa wöbatsö bua'ie, Skëköl tö ie'pa kîkekekã e' skéie.

İ ché Jesús tö e' wa se' kichatërdaë

⁴⁴ Jesús tö iché әнеule: "Wépa erblé ye' mik, esepa kè erblöne ye' è mik. Ie'pa erblé ye' Yé tö ye' patkë' e' mik ñies. ⁴⁵ Wépa tö ye' suë, esepa tö ye' Yé tö ye' patkë' e' suë ñies. ⁴⁶ Ye' dör wës ká olo es. Ye' dë'bitu ká i' a as wépa erblé ye' mik, esepa kè ku'ia wës s'tso' stui a es.

⁴⁷ Wépa tö ye' ttö tse', erë kè iwã iwã iütëne, esepa kè kichatëpa ye' wák tö. Ye' kè dë'bitu ká i' a s'ditsö kichatök. Ye' dë'bitu s'ditsö tsatkök. ⁴⁸ Wépa tö ye' watekettsã, kè tö ye' ttö dalöie, esepa kkatökwak tso'tke, e' tö ie'pa kichaterattsã. Ttë yë'bak ye' tö, e' kè klöne ie'pa wã, e' kuëki mik ká i' erkewatke, etã ie'pa kichatërdattsã. ⁴⁹ Ye' kè wã ì yëule ye' wák er wa. İ cheke ye' tö, e' chekeyö wës ye' Yé tö ye' patkë'bitu, e' tö ye' patkë' ichök es. E' kuëki ye' ttö dör mokië. ⁵⁰ Ye' wã ijcher tö ì ché ie' tö e' tö sene michoë mé. Es ì chekeyö, e' chekeyö wës ye' Yé tö ye' ké ichök es."

Jesús tö ittökatapa klö skué

13 Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö döke-watke bule es. Jesús wã ijcher tö ie' tö ká i' mekeatke tã imichone iyé ska', e' kèwö dewatke. Wépa dör ie' icha tso' ká i' a, e'pa dalër kekraë ie' éna. Es ie'pa dalër michoë ie' éna kekraë.

² Jesús ena ittökatapa tso' chkök nañewe. Ie'pa eköl kiè Judas, e' dör Simón Iscariote e' alá. Bé tö ie' këtke ibikeitsök Jesús wömútsã. ³ Erë Jesús wã ijcher tö iyé tö ì kôs kèwö mé iulã a. Nies ie' wã ijcher tö ie' dë'bitu Skëköl ska' e' mitkene eë. ⁴ Es ie' e' kékã wé ie'pa tso' chkök eë, tã ipaio kîkë yëttsaitö tã datsi' ukuö e' pasiwoie, ese muéwãitö e' kipa mik. ⁵ E' ukuöki tã di' téitö

† İsaías 53.1 †† İsaías 6.10

kulë' a tã ie' tã ittökatapa klò skuémi. Datsi' ukuö tso' iwã moule e' kipa mik, e' wa ittökatapa klò pasiwéitö.

⁶ Mik Jesús mi' Simón Pedro klò skuök, etã e' tã ie' a iché:

—A Skëképa, be' dör sa' wöbla'ukwak. ¿Wes e' tã ye' klò skuémi?

⁷ Jesús tã iüté:

—Ï uk ye' tso' e' wã kè ãne be' éna i'ñe, erë i' ukuökj tã be' éna iwã ardaë.

⁸ Etã Pedro tã iché ie' a:

—Ïkë ye' tã kawö mepa be' a as be' tã ye' klò skuök! Jesús tã iüté:

—Ye' kè tã be' klò skuè, e' tã be' kè döpaia ye' ttökataie.

⁹ Simón Pedro tã iché ia:

—A Skëképa, e' dör es e'ma ye' klò skuök. ïñies ye' ulã ena ye' wökir e' kos skuök!

¹⁰ Erë Jesús tã iüté:

—Ïi kuétke ñiköl pa sunetke maneneë, ese kè kawö-tã kuöwëne, iklò ë kiane skuè. A' kibiepa tso'tke maneneë, erë eköl dur a' shuã, e' kè dör manene.

¹¹ Ie' wã ijcher tã ye' tã iwömekettsã, e' kuëkj ie' tã iché: “eköl dur a' shuã, e' kè dör manene.”

¹² Jesús tã ittökatapa klò skué one tã ipaio kikkë iëkaneitö tã imía e' tkësérne mesa o'mik tã ichéitö:

—Ï wé ye' tã a' a, e' wã ãne a' éna? ¹³ A' tã ye' kië S'wöbla'ukwak ö Skëképa, es je' idir, ye' dör e'. ¹⁴ Ye' dör a' wöbla'ukwak, ye' dör a' këképa, erë ye' e' wöéwa dò diöshet a' klò skuök wes kanè méso es. E' yitã a' ké e' wöökwa dò diöshet ñi yökj ñi kímuk. ¹⁵ Ï wé ye' tã a' wökj, e' wã kkachéyo a' a as a' tã iwakaneü es. ¹⁶ Mokj ye' tã a' a iché tã kanè mésopa kos, esepa kè dör iwökirpa tsãtã. Ñies yi patkéule, ese kè dör ye' tã ipatkë ese tsãtã. ¹⁷ Ttè e' wã ãne a' éna tã iwawé a' tã es, e' tã ayëcha e' dör buaë a' a.

¹⁸ “Kè ye' ku' a' ulitane chök. Ye' tã a' shukitbak, e' kuëkj ye' wã ijcher buaë wes a' dör. Erë Skëköl yëkküö tã iché: ‘wépa chköke ye' tã, e' isie alè eköl míane ye' bolökíe.’ Ttè e' kawötã wã tkök es. ¹⁹ E' ché ye' tã a' a kam iwã tkö e' yökj. Es mik iwã tka, etã a' tã iklö'wëraë mokj tã Skëköl tã ye' patkë'bitü. ²⁰ Mokj ye' tã a' a iché tã ye' tã patkeyö, ese kiekewã er bua' wa, ese tã ye' kiekewã er bua' wa. Ñies yi tã ye' kiekewã er bua' wa, ese tã ye' tã patkë'bitü e' kiekewã er bua' wa.”

Jesús tã iché Judas tã ye' wömerattsã

(Mateo 26.20-25; Marcos 14.17-21; Lucas 22.21-23)

²¹ Jesús tã iché one tã ichkenewã tã ichéitö ittökatapa a yësyësë:

—Mokj ye' tã a' a iché tã a' eköl tã ye' wömerattsã.

²² Ittökatapa ñi suékã. Ie'pa kè wã ijcher tã ye' chök ie' tso'. ²³ Ie'pa eköl dalër tajë Jesús éna, e' tkër iq'mik tsjinet ie'pa chköke e' dalewa. ²⁴ Ie' a Simón Pedro ulã kkaché tã ichakó ye' cheke Jesús tã. ²⁵ Ie' kí e' skéwã tsjinet Jesús skã tã ichakéitö ia:

—A Skëképa, ¿yi idir?

²⁶ Jesús tã iüté:

—Ye' tã pan takla nuwëke udiö a, tã yi a yö imé e' idir.

E' bet tã ie' tã pan takla nuwékã tã iméitö Judas dör Simón Iscariote alà e' a. ²⁷ Judas tã pan takla ñé tã bet Satanás tkawã ie' er a. Jesús tã iché ia:

—Ï wëke be' tã e' ú bet.

²⁸ Erë ie'pa tso' chkök mesa o'mik, e'pa kè éna iane ì kuëkj Jesús tã iché es. ²⁹ Judas dör inuköl blökwa, e' kuëkj Jesús ttökatapa wëlepa tã ibikeitsé tã Jesús tã Judas ké ilè tãuk ikawö tkö'wëkerakitö e' a ö ilè kákmuk s'siãrëpa a.

³⁰ Es Judas tã pan ñé tã imía. Mik imía, etã kã detke nañewe.

Jesús tã ttè dalöiëno pa'alj mé ittökatapa a

³¹ Judas mía e' ukuökj tã Jesús tã iché:

—Ye' dör S'ditsö Alã e'. Ïñe ye' olo wërdaë, ñies Skëköl wák olo wërdaë ye' kj. ³² Skëköl olo wërdaë ye' kj, e' tã ie' wák tã ye' olo kkacheraë sulitane wökj, e' wëraëitö bet. ³³ A ala'r, kè ye' serpaia a' tã kã tajë. A' tã ye' yuleraë, erë ì yë'bak ye' tã judiowak wökirpa a, e' cheke ye' tã a' a ñies: a' kè döpa wé ye' mi'ke eë. ³⁴ Ye' tã ttè pa'alj meke a' a dalöië, e' dör i': a' ñi dalëritsó. A' kawötã ñi dalëritsök wes ye' tã a' dalëritseke es. ³⁵ A' ñi dalëritsök es, e' tã sulitane wã ijcherdaë tã a' dör ye' ttökatapa.

Pedro icheraë tã ie' kè wã Jesús suule

(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Lucas 22.31-34)

³⁶ Simón Pedro tã ichaké Jesús a:

—A Skëképa, ¿wé be' mi'ke?

Ie' tã iüté:

—Kè be' döpami ye' itökj wé ye' mi'ke eë, erë aishkuö tã be' dömi ye' itökj.

³⁷ Pedro tã iché ie' a:

—A Skëképa, ¿i kuëkj ye' kè mi'pa be' itökj i' tã? ÏYe' e' chétke duökwa be' tsãtkök!

³⁸ Jesús tã iüté:

—ÏMokj be' e' chétke duökwa ye' tsãtkök? Ye' be' a iché yësyësë tã kam dakro ar, e' yökj bö icheraë mañatökicha tã be' kè wã ye' suule.

Shkowã Skëköl ska' e' ñalé dör Jesús

¹⁴ E' ukuökj tã Jesús tã iché ittökatapa a:

“Kè a' tkinuk. A' erbló Skëköl mik. Ñies a' erbló ye' mik. ² Ye' yé u blatëule tajë. Ye' mi'ke iwakanéuk kewe a' yökj. E' kè chópa es, e'ma kè ye' wã iyëne. ³ Ye' mía tã mik iwakaneone, etã ye' datskene a' tsukmi as a' mi' senuk wé ye' tkër eë. ⁴ Wé ye' mi'ke e' ñalé suule a' wã buaë.”

⁵ Tomás tã ie' a' ichaké:

—A Skëképa, kè sa' wã ijcher wé be' mi'ke tã ¿wes sa' a ñalé armi?

⁶ Ie' tã iüté:

—Ye' dör ñalã e'. Ï dör mokjé ena sene michoë e' dör ye'. Kè ye' döpa S'yé ska', e' kè dör ye' wa e' tã. ⁷ A' wã

ye' sɔule mokijë, e' tã es a' wã ye' Yé sɔule. I' tãmi a' wã ie' sɔule, mokijë isuétke a' tã.

⁸ Felipe tã iché iã:

—A Skékëpa, S'yé kkachó sa' a' tã e' è dör wë'.

⁹ Jesús tã iüté:

—A Felipe, kã tajë ye' sené a' tã, ¿wës kè be' wã ye' sɔule? Yi tã ye' sué, ese tã S'yé sué ñies. ¿Wës be' ichè-mi, 'S'yé kkachó sa' a'? ¹⁰ A Felipe, ¿be' kè wã iklöone tã ye' ena S'yé, sa' bõl dör eköl è? Ì chekeyö a' a, e' kè chekũ' ye' wã ye' wák er wa. Ì kôs kanewëkyö, e' kanewëke S'yé serke ye' a' tã. ¹¹ Iklö'ú tã ye' ena S'yé sa' bõl dör eköl è. Ì chekeyö a' a, e' kè klö'wë a' tã, e' tã iklö'ú ì kè or yi a, ese wëyö e' wa. ¹² Mokijë tã a' a iché tã wépa erblé ye' mik, esepa tã ì wëke ye' tã, e' wëraë ñies. Erë ye' mi'ke S'yé skà e' kuëkjì ì oule ye' wã, ese wëraë ie'pa tã, ye' wã ioule e' tsatã. ¹³ Ì kôs kieke a' tã ye' ttò wa, e' wëraëyö as S'yé olo tajë e' kkayër ye' dör ilà e' wa. ¹⁴ Ì kôs kieke a' tã ye' a, e' wëraëyö.

Jesús kablé Wiköl Batse'r patkök

¹⁵ "A' éna ye' dalër, e'ma ye' ttè dalöiëno e' dalöieraë a' tã. ¹⁶ Ye' tã ikieraë S'yé a' tã ie' tã iskà patkeraë eköl a' kïmuk, e' dör Sulaiökwak, ie' tso'ie a' tã këkraë. ¹⁷ Ie' dör Skéköl Wiköl. Ie' tã S'yé ttò mokijë e' kkacheraë a' a. Wépa kè tã Skéköl dalöië esepa kè a' iWiköl wënuke ena ie'pa kè wã isɔule, e' kuëkjì ie'pa kè a' ikinukwã e' kï-moie. Erë a' wã ie' sɔule. Ie' serke a' tã, ñies ie' serdaë a' er a.

¹⁸ "Ye' kè tã a' mepaät s'jchu'rlaie. Ye' datskene a' ska'. ¹⁹ Kukur tã wépa kè dör ye' icha esepa kè tã ye' suëpaia. Erë a' tã ye' suërane. Ye' duowã shkënekane, e' batamik sene michoë döraë a' ulà a. ²⁰ Mik e' këwö de, etã a' wã ijcherdaë tã ye' ena S'yé sa' bõl dör eköl è. Ñies a' wã ijcherdaë tã a' ena ye', se' dör wës wák eköl è es. ²¹ Wépa tã ye' ttè dalöiëno klö'wëke tã iwã iüteke, esepa éna ye' dalër. Wépa éna ye' dalër, esepa dalërdaë ye' Yé éna. Ñies ye' éna ie'pa dalërdaë ena ye' e' kkachöraë ie'pa a.

²² Etã eköl skà kië Judas, kè dör Judas Iscariote, e' tã ie' a' ichaké:

—A Skékëpa, ¿wës be' e' kkachòmì sa' a, erë be' kè e' kkachòpa sulitane a?

²³ Ie' iüté:

—Wépa éna ye' dalër, esepa tã ye' ttè iütëraë. Ie'pa dalëritseraë ye' Yé tã. Ie' ena ye', sa' döraë ie'pa ska' senuk ie'pa tã. ²⁴ Wépa kè éna ye' dalër, esepa kè tã ye' ttè iütëpa. Ttè chekeyö a' a, e' kè dör ye' wák ttè, e' dör Skéköl tã ye' patkë', e' ttè.

²⁵ "I' kôs chekeyö a' a, e' chekeyö ye' tso'ia' a' tã e' dalewa. ²⁶ Erë Sulaiökwak, e' dör Wiköl Batse'r, e' patkëraë Skéköl tã a' a ye' ttò wa. Ì kôs yé' ye' tã a' a, e' wa ie' tã a' wöbla'wëraë as a' éna iarne.

²⁷ "Sene bèrë méatyö a' a, e' datse ye' wã. E' dör ichök kè dör wës sene bèrë cheke wépa kè tã Skéköl dalöië esepa tã es. E' kuëkjì kè a' tkinuk, kè a' suanuk. ²⁸ A' wã ittseule tã ye' tã a' a iché tã 'ye' mi'ke erë ye' datskene a' ska'. A' éna ye' dalër mokijë, e' tã a' tssé'rdäë buaë tã ye' mi'ke S'yé ska', e' dör ye' tsatã e' kuëkjì. ²⁹ I'

tã ye' tã ichétke a' a kãm iwã tkò e' yökijë as mik iwã tka, etã a' erblö ye' mik.

³⁰ "Bé dör kã i' wökir, e' datsetke bet, e' kuëkjì ye' kè a' kãwö tã'ia' ttök a' tã tajë. Ie' kè diché tã' e' aloka ye' kijë yës. ³¹ Erë ye' tã iwé wës ye' Yé tã ye' ka' iük es as sulitane tã isau' tã ye' Yé dalër ye' éna.

"Se' e' yöür ië, mishkatke.

Jesús dör wës uva kicha es

15 "Ye' dör uva kicha chökke, e' kanewëke ye' Yé tã. ² Iulà wé kè wör, ese télor ye' Yé tã. Iulà wör tã' kôs, ese paikléloritö buaë maneneë as ikijë wör tajë. ³ A' pairiuletke maneneë ttè wa ye' tã a' wöbla'wé e' wa. ⁴ A' senu' ye' tã ñita, etã ye' serdaë a' tã ñita. Mik ulà kè ku'ia' iwí mik, etã kè iwöria. Kè iwönuk iwák è mik. Es ñies a' kè ku' ye' mik, etã kè a' wörpa.

⁵ "Ye' dör uva kicha. A' dör iulà. A' kè ku' ye' mik, etã kè ì onuk a' a yës. E' kuëkjì wépa serke ye' mik, ñies ye' serke e'pa a, esepa wörke tajë. ⁶ Wépa kè serku' ye' mik, esepa tãrdatsã kèu' bánet tã isinewã wës uva kicha ulà sir es. Iulà ese shtekëkã uyëwã bö' a' tã iñanewa.

⁷ "A' serke ye' mik, ñies ye' ttè tso'ie a' er a, e' tã ì kôs kiane a' kijë, e' kió Skéköl a' tã imeraëitö a' a. ⁸ Mik ì kiane Skéköl kijë, ese wé a' tã, etã e' dör wës uva wör es. E' tã ye' Yé kijekeke' tajë. E' wa iwënewã tã mokijë a' dör ye' ttökatapa. ⁹ Ye' éna a' dalër wës ye' Yé éna ye' dalër es. A' senu' këkraë ye' mik as ye' tã a' dalëritsö këkraë.

¹⁰ Ye' ttè dalöiëno e' dalöieke a' tã, e' tã ye' tã a' dalëritsè michoë. E' dör wës ye' tã ye' Yé ttè dalöiëno e' dalöieke tã ie' tã ye' dalëritsè michoë es.

¹¹ "I' kôs chekeyö a' a as a' tssé'r buaë wës ye' es. Ye' kijë ikiane tã a' tssé'r buaë shütë. ¹² Ye' ttè dalöiëno e' dör i': a' ñi dalëritsö wës ye' tã a' dalëritseke es. ¹³ Se' e' mettsã duökwa yile dalër se' éna, e' skéie, e' tã kè se' éna yi dalënuke e' tsatã. ¹⁴ Ì uk ye' tã a' ké, ese wëke a' tã, e' tã a' dör ye' sini'pa. ¹⁵ Ì bikeitseke ì kanewëke kanë wökir tã, ese kè jcher ikanë méso wã. Iwökir kè tã ipakëta' ie' a. Erë ì kôs yé' ye' Yé tã ye' a, e' chéneyö a' a, e' kuëkjì a' kè kiëiyö ye' kanë méso, a' kiekeyö ye' sini'pa. ¹⁶ A' kè wã ye' shükite, e' skéie ye' tã a' shük-it. Ye' tã a' patkeke as a' mi' wönuk buaë wës uva ulà es, erë iwö ese tso'ie këkraë. Es ì kôs kié a' tã ye' Yé a' ye' ttò wa e' meraëitö a' a. ¹⁷ Ye' ttè dalöiëno dör i': a' ñi dalëritsö.

Pë' kè erblëne Jesús mik esepa tã Jesús ttökatapa suëraë suluë

¹⁸ "Wépa kè tã Skéköl dalöië esepa tã a' suëke suluë, e' tã a' éna ianü tã ie'pa tã ye' sũ'bak suluë a' yökijë kewe. ¹⁹ A' chõpa wës ie'pa es, e'ma ie'pa tã a' dalëritsèmi wës ie'pa ñi dalër es. Erë ye' tã a' shükite ie'pa shüa, e' kuëkjì i'ñe tã a' kè dör wës ie'pa es. E' kuëkjì ie'pa éna suluë a' ar. ²⁰ Ye' tã iyë'bak a' a tã 'ikanë méso kè dör iwökir tsatã, e' anü a' éna. Ie'pa tã ye' we'iké siarë, e' tã ie'pa tã a' we'ikeraë siarë. Ie'pa tã ye' ttò dalöié, e' tã ñies ie'pa tã a' ttò dalöieraë. ²¹ A' dör ye'

ichapa. Ie'pa kè wà ye' Yé tò ye' patkè' e' suule. E' kuëkì ì kòs suluë wambleraë ie'pa tò a' kì.

²² "Ye' kè dòpa ká i' a, ye' kè ttè pakópa ie'pa a, e'ma ie'pa kè kì ì sulu nuí tã'. Eré i'ñe tã ie'pa kè tkòpashkar inuí ulà a. ²³ Wépa tò ye' suëke suluë, esepa tò ye' Yé suëke suluë ñies. ²⁴ Ì kè or yi a ese kè úpayò ie'pa wòrkì, e'ma ie'pa kè kì ì nuí tã'. Eré ie'pa tò isu'bak eré ie'pa tò ye' sué suluë, ñies ye' Yé sué suluë ie'pa tò. ²⁵ Eré itka es as ì tso' kitule Skèkòl yèkkuò kì, e' wà tkò es, e' tò ichè: 'Ie'pa tò ye' sué suluë kè wà tã'.' †

²⁶ "Ye' tò Sulaiòkwak tso' ye' Yé ska', e' patkeraë a' a, e' dör Skèkòl Wikòl. Ie' dör Skèkòl ttò mokì chòkwak. Mik ie' de, etã ie' tò ye' tté cheraë. ²⁷ A' manetwà ye' tã kuaë, e' kuëkì a' tò ye' tté cheraë ñies.

16 Ttè e' kòs chéyò a' a as a' erblò ye' mik e' kè olo'yò a' tò. ² Ie'pa tò a' uyerattsã se' ñi dapa'wò wé a. Mokì kawò dòkewatke tã yile tò a' ttéwà, e' tã e' tò ibikeitseraë tò es ie' tso' Skèkòl kanè uk. ³ Ie'pa kè wà ye' ena ye' Yé suule mokì, e' kuëkì ie'pa e' wamblò es. ⁴ Eré ttè e' chéyò a' a as mik ikéwò de, etã a' éna iar.

Ì wéke Wikòl Batsè'r tò, e' pakè

Ye' tso'ia a' tã, e' kuëkì kuaë ttè e' kè yène ye' wà a' a. ⁵ Eré i'ñe tã ye' mitkene, ye' Yé tò ye' patkè', e' ska'. Eré a' kè tò ye' a' ichakè tò '¿Wé be' mi'ke?' ⁶ E' skéie a' eri-ane kã tajë, ì ché ye' tò a' a e' kuëkì. ⁷ Mokìe ye' tò a' a ichè tò buaë idir a' a tò ye' míã. Ye' kè mine, e'ma Sulaiòkwak kè dòpa a' a. E' kuëkì ye' tò a' a ichè tò buaë idir a' a tò ye' míã. Ye' míã, e' tã ye' tò Sulaiòkwak patkeraë a' a. ⁸ Mik ie' de, etã ie' tò ikkacheraë wépa kè tò Skèkòl dalòië esepa a' a tò ie'pa e' wamblò sulu. Ñies ie' tò ikkacheraë ie'pa a' a tò ye' ekòl è dör yësyësè Skèkòl wòã. Ñies ie' tò ikkacheraë ie'pa a' a tò ie'pa kichatërdaë aishkuò tã. ⁹ Ie'pa kè erblòkuy' ye' mik, e' kuëkì ie'pa dör ì sulu wamblòkwakpa. ¹⁰ Ye' mi'kene ye' Yé ska', e' kuëkì kè ye' suëpaia a' tò. E' wa ikkayène ie'pa a' a tò ye' ekòl è dör yësyësè Skèkòl wòã. ¹¹ Bé dör ká i' wakpa wòkir e' kichatènetke, e' wa ikkayène tò ñies ie'pa kichatërdaë.

¹² "Tajë ye' wà iyi tso'ia ché a' a, eré i' tã kè a' a iwà anuk. ¹³ Eré mik Skèkòl Wikòl ttò mokìe e' de, etã ie' kè ttòpa iwák er wa. Ì ttseke ie' tò Skèkòl ska', ese cherane ie' tò a' a. E' kuëkì ie' tò a' wòbla'weraë ttè mokì kòs ese wa. Ì tkóraë aishkuò tã, ese cheraëitò a' a. ¹⁴ Ì tso' ye' er a, ese cheraneitò a' a. Es ie' tò ye' kikerakã. ¹⁵ Ì kòs tso' ye' Yé er a, ñies e' tso' ye' er a. E' kuëkì ye' tò a' a iché tò, ì tso' ye' er a, ese cherane Wikòl Batsè'r tò a' a.

Ittòkatapa eriane e' manerdattsane ttsè'rdane buaë

¹⁶ "Bèrbèr setcha, etã kè a' tò ye' suëpaia. Eré e' ukuökì setcha, etã a' tò ye' suèmine."

¹⁷ Ie' ttòkatapa wèlepa ñi chaké:

—Ie' tò iché, 'Bèrbèr setcha etã a' kè tò ye' suëpaia. Eré ekuölò tã a' tò ye' suèmine.' ¿Ì cheke ie' tò es? ¿Ìma iwà dör? Ñies ie' tò iché tò 'Ye' mi'ke ye' Yé ska'.' ¹⁸ Ie'

† Salmos 35.19; 64.4

iché 'Bèrbèr setcha' ¿ima e' wà kiane ché? ¿Ì ché ie' tò, e' wà kè ane se' éna!"

¹⁹ Jesús wà ijcher tò ie'pa éna ie' chakak, e' kuëkì ie' tò iché ie'pa a:

—Ye' tò iché a' a: 'Bèrbèr setcha, etã a' kè tò ye' suëpaia. Eré e' ukuökì setcha, etã a' tò ye' suèmine.' ¿E' wà chakeke a' tò ñi a? ²⁰ Mokì yò iché a' a tò a' iuraë kkòchöraë siarè, eré wépa kè tò Skèkòl dalòië esepa ttsè'rdane buaë. Eré a' eriaradaë, eré e' manerdattsane ttsè'rdane buaë. ²¹ Mik alakòl alà kirketke, etã ieriane tajë, ikirine e' kèwò de, e' kuëkì. Eré mik ilà kune, etã ittès'nene buaë. Ie' alà kune e' tò ie' ttsé'wèke buaë. E' kuëkì ikirine weine siarè e' chowa ie' éna. ²² E' sù i'ñe tã a' eriarke siarè, eré se' ñi saurane, e' tò a' ttsé'wèrane buaë shütë. Ttsé'ne buaë e' kè yènuksã yi a' er a.

²³ "Mik e' kèwò de, etã kè ì kiepaia a' tò ye' a. Mokì ye' tò a' a iché tò ì kòs kié a' tò ye' Yé a ye' ttò wa, e' mer-aëitò a' a. ²⁴ Ikkè tã a' kè wà ì kiule Skèkòl a' ye' ttò wa, eré i' tã ikiómitke ie' a, ikió ie' a' kèkraë etã imerdaë a' a as a' ttsé'r buaë shütë.

Jesús e' alékãtke pè' kè erblène ie' mik esepa kì

²⁵ "I' kòs chéyò a' a, e' chéyò ttè kleaule wa. Eré kawò dóraë etã kè ye' tò ichèia a' a es. Ye' tò ye' Yé ttè paker-aë a' a wès idör es kè kleaule. ²⁶ Mik e' kèwò de, etã ì kiane a' kì e' kieraë a' wákpa tò ye' Yé a ye' ttò wa. E' wà kiane ché tò kè ikianukia tò ye' tò ì kòs kiane a' kì e' kiò ye' Yé a. Ie' wák éna a' dalër tajë, e' kuëkì ì kiane a' kì, ese kièmi a' wákpa tò ie' a ye' ttò wa. ²⁷ Ie' éna a' dalër, e' kuëkì a' wákpa tò ikièmi ie' a. A' éna ye' dalër, ñies a' tò iklò'wèke tò ye' dè'bitu ie' ska', e' kuëkì ie' é-na a' dalër. ²⁸ Ye' datse ie' ska' e' dè' ká i' a, i'ñe tã ye' mitkene ie' ska'."

²⁹ Ittòkatapa tò iché ie' a:

—I' tã be' tso' ichök sa' a wès idör es kè kleaule. Be' kè kuy' ichökia ttè kleaule wa. ³⁰ Ire' sa' wà ijcher tò be' wà iyi kòs e' jcher. Dò ì chakak sa' éna be' a, e' jchertke be' wà. E' kuëkì sa' tò iklò'wé tò be' datse Skèkòl ska'.

³¹ Jesús tò iüté:

—¿Ire' a' tò iklò'wé? ³² A' tò ye' meraat ekòrã. A' mi-chone ekòl ekòl a' u a. Kawò e' datse, e' detke i' tã. Eré mokì ye' kè kuy' ekòrã. Ye' Yé tso' ye' tã. ³³ E' kòs chéyò a' a as a' ser bèrè a' batsulewà ye' mik e' wa. Ká i' kì a' weirdaë siarè. Eré a' er kuy', iye' e' ali'kabak ì sulu diché kì!

Jesús ikié S'yé a' ittòkatapa kì

17 Ttè ekké ché Jesús tò one tã iká sué ká jai a' tã ichéitò: "A Yéwòla, ye' kèwò detke. Ye' dör be' alà, e' olo kkachó as be' olo kkayèr sulitane a' ye' wa. ² S'ditsò ulitane kèwò me' be' tò ye' a' as sene michoë mù ye' tò, wépa kòs me' be' tò ye' a, esepa a. ³ Sene michoë e' dör tò ie'pa bats buaë be' dör Skèkòl chòkle ekòl è e' mik, ñies ye' dör Jesucristo patkè' be' tò e' mik.

⁴ "Kanè me' be' tò ye' a' wè ká i' a, e' wètkeyò. E' wa ye' tò be' olo kkayè'bitu. ⁵ E' kuëkì i' tã, a yéwòla, ye' tò

be' a ikiè tò mik ye' dene be' ska', età ye' olo kkachó, wës be' tò ye' olo kkayë' mik ye' bak be' tã kãm kã i' yör e' yökj età es.

⁶ "Wépa shukitbak be' tò kã i' wakpa shua mè ye' a, e'pa a ye' tò ikkaché tò be' dör yi. Be' ichapa idir, e'pa me' be' tò ye' a. Ie'pa tò be' ttè iuteke. ⁷ I'ñe tã ie'pa wã ijcher tò ì kôs wéyö, ñies ì kôs chéyö, e' me' be' tò ye' a. ⁸ Ttè me' be' tò ye' a pakè, e' pakéyö ie'pa a, tã ie'pa tò iklö'wé. Ie'pa wã ijcher tò mokj ye' datse be' ska' patké be' tò.

⁹ "Ye' tso' be' a ikiök ie'pa kã. Ye' kè ku' ikiök wépa kè tò be' dalöieta' esepa kã. Ye' tso' ikiök wépa me' be' tò ye' a esepa kã, ie'pa dör be' icha e' kuëkj. ¹⁰ Wépa kôs dör ye' icha, esepa dör be' icha. Ñies be' icha kôs esepa dör ye' icha. Ie'pa wa ye' olo tajë e' kkayëne.

¹¹ "Kè ye' serpaia tajë kã i' kã. Ye' mitkene senuk be' ska'. Erë ie'pa atë kã i' kã. A Yéwöla batse'r, be' dalö tajë, be' diché tajë me' be' ye' a, e' wa ie'pa kkö'nú as ie'pa ser ñita wës wák eköl è es wës be' ena ye' es.

¹² Mik ye' tso'ia kã i' a ie'pa tã, etã ye' tò ie'pa kkö'né tsatké diché me'bö ña e' wa. Ie'pa kôs tsatkéyö. Wé wömenettsabak weinuk, e' è e' yé'ttsã sa' shua. Ie' è weinewa as iwà tkò wës be' yëkkuö tò ichè es.

¹³ "Írö ye' mitke be' ska', erë ttè i' chekeyö, ye' tso'ia kã i' a e' dalewa, as ie'pa tse'r buaë mokjé wës ye' es.

¹⁴ Be' ttè yé'yö ie'pa a, erë wépa kè tò be' dalöie esepa tò ie'pa suëke suluë. Ye' kè dör wës kã i' wakpa es, e' sù ye' ttökatapa kè dör wës ie'pa es. E' kuëkj kã i' wakpa tò ie'pa suëke suluë. ¹⁵ Ye' kè ku' ikiök be' a tò ie'pa yótsã kã i' kã. Ye' tso' be' a ikiök tò ie'pa bló bé yökj.

¹⁶ Ye' kè dör wépa kè tò be' dalöie esepa eköl, ñies ye' ttökatapa kè dör ie'pa es. ¹⁷ Ie'pa klö'ubö be' wák è a be' ttè wa. Be' ttè dör mokj. ¹⁸ Ye' tso' ie'pa patkök kã i' wakpa shua, wës be' tò ye' patké kã i' wakpa shua es.

¹⁹ Es ye' e' müttsã be' a as ie'pa e' müttsã mokj be' a ñies.

²⁰ "Ye' kè ku' ikiök be' a ie'pa è kã. Erë wépa erblömi ye' mik ie'pa ikképa ttö batamik, ñies esepa kã ye' tso' be' a ikiök. ²¹ Ye' tò be' a ikiè as ie'pa dò wës wák eköl è es. Be' ena ye', se' dör wák eköl è. Es ye' tò be' a ikiè tò ie'pa dò wës wák eköl è es se' tã wës se' dör eköl è es, as kã i' wakpa tò iklö'ü mokj tò be' tò ye' patké'.

²² Diché me' be' tò ye' a, e' mé ye' tò ie'pa a as ie'pa dò wës wák eköl è es, wës be' ena ye', se' dör eköl è es.

²³ Ye' bàtse buaë ie'pa mik, ñies be' bàtse buaë ye' mik. Es idir as ie'pa dò mokjé wës wák eköl è es. E' dör es, e' tã kã i' wakpa wã ijcherdaë tò be' tò ye' patké'. Ñies ie'pa wã ijcherdaë tò be' éna ye' ttökatapa dalër tajë wës be' éna ye' dalër es.

²⁴ "A yéwö, be' tò ie'pa me' ye' a. Ye' kã ikiane tò aishkuö tã ie'pa dòmi ye' tã, wé ye' tso' eë, as ie'pa tò olo me' be' tò ye' a, e' saü. Kãm kã i' yör, etã wake' be' éna ye' dalër tajë, e' kuëkj olo e' me'bak be' tò ye' a.

²⁵ A Yéwö, be' dör yësyësë. Wépa kè tò be' dalöie esepa kè wã be' sùle, erë ye' wã be' sùle. Ñies ie'pa ikképa wã ijcher tò be' tò ye' patké'bitü. ²⁶ Ye' tò ie'pa a ikkayë' tò be' dör yi, e' kkachekeiaýö ie'pa a as ie'pa ñi dalërit-

sò wës be' tò ye' dalëritseke es, ñies as ye' dò senuk ie'pa er a."

Judiowak tò Jesús klö'wéwã

(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53)

18 Jesús ttè S'yé tã one, tã imia ittökatapa tã di'la kiè Cedrón, e' wishet. Ie'pa de wé kal klö tso' tkëule eë. ² Eë Jesús krá ñi dapa'uk ittökatapa tã, e' kuëkj Judas tò ie' wömekettsã, e' wã kã e' sùle buaë. ³ E' itökj Judas demi eë Roma ñippökwakpa tã tajë. Ñies Skëköl wé, e' shkëkpa de ie' tã. E'pa patké judiowak sacerdotepa wökirpa ena fariseowakpa tò. Ie'pa de Judas tã bö'wö kã ena kuatak sí wöñarke tajë ese kã, ñies tabè damirak iwã tajë. ⁴ I' wamblërkette ie' tã, e' kôs jcher buaë ie' wã, e' kuëkj ie' dettsã tã ichaké ie'pa a:

—¿Yi yuleke a' tò?

⁵ Ie'pa iüté:

—Jesús Nazaret wak, e' yuleke sa' tò.

Jesús tò iché:

—Ye' idir.

Judas tò ie' wömekettsã, e' tso' ñippökwakpa tã. ⁶ Mik Jesús tò iché: "Ye' idir", e' wöshã tã ie' skéurak tsikka tã ianerörak iskj. ⁷ Jesús tò iskà chaké ie'pa a:

—¿Yi yuleke a' tò?

Ie'pa tò iüté:

—Jesús Nazaret wak.

⁸ Jesús tò iskà iüté:

—Ye' tò ichétke a' a tò ye' idir. A' ye' yuleke, e'ma wépa tso' ye' tã, e'pa múat bër.

⁹ Ie' tò iché es as ttè yé'itö iyé a, e' wã tkö. Ie' tò iyé': "wépa mé be' tò ye' a, esepa kè weinuk yës." ¹⁰ Etã Simón Pedro wã tabè shkö, e' yé'ttsaitö tã sacerdoté kibi kané méso, e' kukuöña ulã bua'kka téttsã, e' kiè Malco. ¹¹ Jesús tò iché Pedro a:

—Be' tabè blówane ikkuölit a. Ye' Yé tò íyi bacha'bacha i' mé ye' a, e' tã ¿wës e' kè yepawayö?

Jesús mítser Anás wörkj

(Mateo 26.57-58; Marcos 14.53-54; Lucas 22.54)

¹² Etã Roma ñippökwakpa ena iwökir kibi ena Skëköl wé shkëkpa tò Jesús klö'wéwã muéwã iulã a. ¹³ Tã it-sémirakitö kéwe Anás u a. Anás dör Caifás nuãki. Duas e' wa Caifás dör judiowak sacerdoté kibi. ¹⁴ Caifás e' tò iyé' judiowak wökirpa a tò buaë idir ie'pa a tò wëm eköl è ttèwã ie'pa ulitane skéie.

Pedro iblé tò kè ie' wã Jesús sùle

(Mateo 26.69-70; Marcos 14.66-68; Lucas 22.55-57)

¹⁵ Simón Pedro ena Jesús ttökata skà eköl, e'pa bö mirwã Jesús itökj. Ittökata tso' Pedro wapieie, e' sùle buaë sacerdoté kibi wã, e' kuëkj ie' dewã buaë Jesús tã sacerdoté kibi upa a. ¹⁶ Erë Pedro atë dur u'rki ukkö tkër kañikã eë. Etã ittökata sùle sacerdoté kibi wã, e' bitëane ttök tayë tso' ukkö kkö'nuk e' tã as Pedro döwã. Etã es Pedro dewã. ¹⁷ Etã tayë dur ukkö kkö'nuk, e' tò Pedro a ichaké:

—¿Yéne be' dör wëm klönewã e' klé?

Ie' tö iüté:

—Au, ye' kè dör iklé.

¹⁸ Ká dör sēsēē, e' kuēkī sacerdote kanè mēsopa ena Skēkōl wé shkēkīpa tō bö' batsékā baiklè. Eē Pedro de bö' baiklök ñies ie'pa tā.

Sacerdote kibi tō Jesús chaké

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Lucas 22.66-71)

¹⁹ Anás bak sacerdote kibi e' tō Jesús chaké ittökata-pa kī ena ttè wa ie' s'wōbla'wēke, e' kī. ²⁰ Jesús tō iüté: —Kēkraē ye' ttè sulitane kukua. Kēkraē ye' tō s'wōbla'wē se' ñi dapa'wō wé kōs ā ena Skēkōl wé ā wé sulitane ñi dapa'uke eē. Kè ye' wā ì yēule akir. ²¹ ¿Iók be' tō ye' chaké? Ì chéyō e' jchēr wēpa wā ye' ttsēule ichök, esepa wā. Ie'pa ā ichakó.

²² Mik e' ché Jesús tō, etā Skēkōl wé shkēkīpa ekōl tō ie' ppé iwō kī iulatō wa tā iché iā:

—¿Wēs be' tō sacerdote kibi iütém es?

²³ Jesús tō iüté:

—Ì chéyō, e' dör suluē, ē'ma ichó wé isulune. Erè ì ché ye' tō e' dör mokī, e' tā ¿ì kī be' tō ye' ppé?

²⁴ E' ukuökī tā Anás tō Jesús patkēmi moule Caifás ska', e' dör judiowak sacerdote kibi.

Pedro tō ibléne tō kè ie' wā Jesús sūle

(Mateo 26.71-75; Marcos 14.69-72; Lucas 22.58-62)

²⁵ E' dalewa Pedro duriā bö' baiklök tā ichakérakitō:

—¿Yēne be' dör wēm klōnewā e' klé ekōl?

Ie' iüté:

—Au, ye' kè dör ie' klé.

²⁶ E' ukuökī tā sacerdote kibi kanè méso kukuōña tēa' Pedro tō, e' yami ekōl tō ie' ā iché:

—Ye' tō be' sué ie' tā, kal klō tso' tkēule eē.

²⁷ Pedro tō iskà bléne tā e' wōshā tā dakro āne.

Jesús mítser Pilato wörkī

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Lucas 23.1-5)

²⁸ Bla'mi, diwō tskirketke, etā Jesús yéttšarakitō Caifás u ā tsēmi judiowak wōkir kiè Pilato, e' ska'. E' kè dör judiowak. Ie' tkēulekā Roma wakpa wā judiowak wōkirie. Eē ie'pa tō Jesús tsēmi. Judiowak ēna Ie'pa Yépa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'wāk, e' kuēkī ie'pa kè ē' ia'wākā. Ie'pa ā tā shkēwā yi kè dör judiowak ese u ā e' dör ñá, e' kuēkī ie'pa kè dē'wā Pilato u ā. ²⁹ E' kuēkī ie' dettsā ie'pa tā ttök, tā ie'pa ā ichakéitō:

—¿Ì kī a' tō wēm e' kcateke?

³⁰ Ie'pa tō iüté:

—Wēm e' kè tō ìyi sulu wambliōpa, ē'ma sa' kè wā ie' mēne be' ulā ā.

³¹ Ie' tō ie'pa ā iché:

—Itsúmine tā ishuló wēs a' wakpa ttè dalöiēno e' tō iché es.

Erè judiowak wōkirpa tō iché:

—Kè sa' ā kāwō mēne s'ttökwa.

³² Mik e' ché ie'pa tō es, etā e' wa Jesús tō wēs ie' duōrawā e' yē', e' wā tka. ³³ Pilato miāne wēshkē tā Jesús kiéitō tā ichakéitō:

—¿Be' dör judiowak blú?

³⁴ Jesús tō iché ie' ā:

—¿E' chaké be' tō be' wák ēr wa, ö yile tō ye' ché be' ā e' kuēkī?

³⁵ Pilato tō iüté:

—¿Ttsēsksua tā ye' dör judiowak? Be' wák ditséwōpa ena sacerdote wōkir kibipa, e'pa wā be' debitū ye' ā shulē. ¿Ì sulu wambliébō?

³⁶ Jesús tō iüté:

—Mokī ye' dör blu', erè ì blúie ye' tso' e' kè dē'kā ká i' kī. Imú dör es, ē'ma ye' ttökatapa ñippōmi ās judiowak wōkirpa kè tō ye' klō'wēwā. Erè ì blúie ye' tso' e' kè dē'kā ká i' kī.

³⁷ Etā Pilato tō ie' ā ichaké:

—¿E'ma mokī be' dör blu'?

Jesús tō iüté:

—Tó, wēs be' iché ē'ma es idir. Ye' dör blu'. Ye' kune' ká i' ā ttè mokī e' choie, e' kuēkī ye' dē'bitū. Wēpa ēna ttè mokī dalēr esepa kōs tō ye' ttè iütēraē.

³⁸ Pilato tō ie' ā ichaké:

—¿Ì dör ttè mokī?

Pilato tō iché tō Jesús ttōwā

(Mateo 27.15-31; Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25)

Pilato tō ichaké one tā ie' skà dettsā ttök judiowak tā, tā ichéitō ie'pa ā:

—Ye' kè wā ì sulu kune Jesús kī. ³⁹ Erè a' wōblanewātke tō mik A' Yépa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'wēke, etā s'wōtēule e' yekettsā èmine ye' tō ekōl. ¿A' kī ikiane tō a' blú e' èmiyō?

⁴⁰ Ie'pa tō iüté āneule:

—¡Ie' kè wōttšaar! ¡Barrabás wōttšóó sa' ā!

(Barrabás e' dör akblökwa.)

19 Etā Pilato tō Jesús ppök patkē tsa' bata daloie

wa. ² Roma ñippökwa tō dika'kicha yué wōshkiie tā itkēkarakitō Jesús wōkir kī blu'ie. Ñies ie'pa tō datsi' daloshdalosh ese iéka ikī blu'ie iwayuoie. ³ E' ukuökī tā idewarak tsinet ie' o'mik tā iché iā:

—¡Be' dör judiowak blú! ¡Be' mú kāwō tkō' buaē!

Taiē ie'pa tō ippé iwō kī.

⁴ Pilato dettsāne tā iskà ché judiowak ā:

—Isaú, ye' miā itsukbitū ās a' wā ijchēr tō ye' kè wā ttè kune ie' kkatōie.

⁵ Etā Jesús dettsā dika'kicha yöule wōshkiie, e' tkēulekā iwōkir kī tā ipaiēule blu' datsi' daloshdalosh ese wa. Pilato tō iché:

—I' dör wēm e'. A' tō isaú.

⁶ Mik sacerdotēpa wōkirpa ena Skēkōl wé shkēkīpa tō Jesús sué, etā ie'pa tō iché āneule:

—¡Iwötōwā krus mik! ¡Iwötōwā krus mik!

Pilato tō iché ie'pa ā:

—Ye' kè wā ì ttè kune ie' kī, e' kuēkī itsúmine, iwötōwā a' wākpa tō krus mik.

⁷ Judiowak wōkirpa tō iché ie' ā:

† Juan 3.14 ena 12.32 saú.

—Sa' wā ttè dalöiëno tso', e' tö ichè ie' kawõtā ttèwā, ie' e' yè' tö ie' dör Skëköl Alà e' kuëkì.

⁸ Mik e' ttsé Pilato tö, etā ie' kì suane tajë. ⁹ Ie' míāne u shuā tā Jesús ā ichakéitō:

—¿Wé be' datse?

Erè Jesús kè wā iütëne yës. ¹⁰ Pilato tö iché ie' ā:

—¿Íók be' kè ttò ye' tā? ¿Be' kè wā ijcher tö ye' ā kawö tso' be' wõtowa krus mik ö be' omine?

¹¹ Jesús tö iütë:

—Skëköl kè wā kawö meule be' ā, e' ma be' kè ā wës ye' onuk. E' kuëkì wépa tö ye' me'ttsā be' ulā ā, e' pa kì inuí tso' be' tsātā.

¹² Etā Pilato tö ibikeitsékā tajë tö wës ie' ā Jesús armimine, erè judiowak tö iché ie' ā āneule:

—Be' ie' émine, e' tā be' míā romawak wökir kibi e' bolök. Wé e' chò tö ie' dör blu', ese dör se' wökir kibi e' bolök.

¹³ Mik e' ttsé Pilato tö, etā Jesús tsuk patkéitō u'rkì. E' ukuökì tā ie' e' tkésër s'shulo kulé kì. E' atë uitö kì kiè hebreoie Gabatá eë (e' wā kiane chë uitö yöule ák wa).

¹⁴ E' dör Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö tkö'wëke e' chki es, diwö detke bata ā ekkë. Etā Pilato tö iché ie' pa ā:

—¿I' dör a' blú!

¹⁵ Erè ie' pa tö iché āneule:

—¿Ittówā! ¿Ittówā! ¿iwötówā krus mik!

Pilato tö ie' pa ā iché:

¿Ima a' ibikeitsè tö ye' tö a' blú ttèwāmi?

Sacerdotepa wökirpa tö iütë:

—Sa' blú eköl è, e' dör romawak wökir kibi.

¹⁶ Etā ie' tö iwé Jesús tā wës ie' pa kì ikiane es. Ie' tö imétsā iñippökwakpa ulā ā wõtewā krus mik tā ie' pa wā imítser.

Jesús wötewarakitö krus mik

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43)

¹⁷ Etā Jesús e' yétsā Jerusalén, krus kuëramiitö mi-choë ká kiè S'wökirdiche eë (ká e' kiè hebreoie Gólgota).

¹⁸ Eë ie' pa tö iwóté krus mik. Nies wépa bül sulusi-pa wötëne krus mik wì'kè iö'kè, Jesús atë ie' pa shushāë.

¹⁹ Pilato tö ishtök patké kaltak kì, e' bat-séwarakitö Jesús krus mik. Ikitule e' tö ichè: "T' dör Jesús Nazaret wak dör judiowak blú e'." ²⁰ Wé ie' wötewarakitö krus mik, e' atë Jerusalén tsinet, e' kuëkì tajë judiowak tö ikitule e' sué. Ikitule ttè mañatökicha wa: hebreoie, latinie ena griegoie. ²¹ E' kuëkì judiowak sacerdotepa wökirpa tö iché Pilato ā:

—Kè ishtar tö ie' dör judiowak blú. Ishtó tö ie' e' chò tö ie' dör judiowak blú.

²² Erè Pilato tö iütë:

—¿Shtétke ye' tö, e' shtétkeyö, iméattkeyö es.

²³ Roma ñippökwakpa tö Jesús wötewā krus mik, e' ukuökì tā ie' pa tö idatsi' blatélor ie' pa tkël ā. Erè Jesús datsi' batsjè e' atë. Datsi' e' yöule alabo, ²⁴ e' kuëkì ie' pa tö iché ñi ā:

—Kè se' tö ijchëlor. Mishka inuk ákwöla wa isuöie tö yi ulā ā iatmi.

Es itka wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kì es, e' tö ichè: "Ye' datsi' blabatsélor ie' pa tö ñi ā, tā inérak ákwöla wa isuöie tö yi ulā ā ye' datsi' batsjè e' atmi." † Es Roma ñippökwakpa tö iwé.

²⁵ Krus o'mik Jesús mi ena imila ena María dör Cleofás alaköl ena María Magdala wak e' pa iëter. ²⁶ Mik Jesús tö imi ena ittökata dalër tajë ie' éna, e' pa sué iëter eë, etā ichéitö imi ā:

—A tayë, se be' alà dur.

²⁷ Etā ie' tö iché ttökata ñe' ā:

—Se be' mi dur.

Es ittökata ñe' wā Jesús mi mítser kk'önè ie' u ā.

Jesús duowā

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49)

²⁸ Jesús wā ijcher buaë tö ì uk ie' dë'bitü, e' wakaneone. Nies ttè kitule Skëköl yëkkuö kì, ās e' wā tkö, e' kuëkì ie' tö iché: —Ye' er sine.

²⁹ Etā eë tkā' tkër, e' ā vino shköshköë tso'. E' wa ie' pa tö suiyök nuwékā, tā itkéka kal kiè hisopo, ese ulatska kì, tā itkéwā ie' kkö ā. ³⁰ Ie' tö ikuyé tā ichéitö:

—¿I' kōs uk ye' dë'bitü, e' wakaneonetke.

E' ukuökì tā ie' e' wöëwa tā iwiköl émiitö, es iduowā.

Jesús nu tkérakitö ichane ā kuaböt wa

³¹ Kawö e' wa, judiowak e' katablöke Ie' pa Yépa Yërulune Egipto e' kèwö tkö'wëkerakitö bule es, e' yökì.

Bule es e' dör eno diwö. Erè eno diwö e' batseiteke tajë shütë ie' pa tö, e' kuëkì ie' pa wökirpa kè kì ikiane tö pè' wötëulewā krus mik, esepa nu mèat dò bule es. E' kuëkì ie' pa tö ikié Pilato ā tö itu' püklor patkó ās iduölur bet tā inú öwarakitö jskì wõtewā. ³² Etā Roma ñippökwakpa míā, tā wëm kewe e' tu' péwā, e' ukuökì tā ñies iëköl wötënewā Jesús tā krus mik, e' tu' péwā.

³³ Erè mik ie' pa de Jesús ska', etā ie' pa tö isué tö iduowatke. E' kuëkì ie' pa kè wā itu' pānewā.

³⁴ Erè ñippökwak eköl, e' tö Jesús nu àr e' tké kuaböt wa ichane ā tā pé ena di' dettsā. ³⁵ E' kōs tka, e' sué ye' tö ye' wák wöbla wa, e' chök ye' tso' a' ā. ¿chekeyö, e' dör mokì. Ye' wā ijcher tö e' dör mokì. Ipakekeyö a' ā ās a' erblö ie' mik. ³⁶ E' kōs tka ās ì tso' kitule Skëköl yëkkuö kì e' wā tkö, e' tö ichè: "Ie' diché kè pāpawā yës." †³⁷ Ikitule skā tö ichè: "Ie' tkëule kuaböt wa, e' suëraë ie' pa tö." ‡

Jesús nu wötewā ie' pa tö pö ā

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56)

³⁸ E' ukuökì tā wëm de eköl kiè José Arimatea wak, e' dör Jesús klé eköl, erè ie' suane judiowak wökirpa yökì, e' kuëkì ie' dör iklé eköl kè jcher yi wā ese. Ie' tö Pilato ā kawö kié Jesús nu tsukmi blè. Pilato tö ie' ā ikéwö mé, etā ie' míā tā Jesús nu mítser iwā. ³⁹ Nicodemo dë'rö ttök Jesús tā nañewe, e' wák debitü José tā. Kapöli tso' s'nu patiöie ās kè inurwā bet, e' debitü Nicodemo wā dò kilo dabom mañayök (30) ekkë. Kapöli e' shütule kiö masmas kiè mirra ena áloe ese

† Salmo 22.18 †† Salmo 34.20 ‡ Zacarías 12.10

wa. ⁴⁰ Ie'pa bōl tō Jesús nu patrēwā datsi'tak batsjē bua'buā saruru nuulekā kapōli e' wa wēs judiowak wōblar es. ⁴¹ Wē Jesús du'wā krus mik, eē tsjinet kal klō tso' tkēule. E' ā ákuk tso' biule et s'nu blóie, erē kam s'nu blēriā. ⁴² Pō e' atē tsjinet wē Jesús dunewā eē, ñies judiowak eno diwō dōketke, e' kuēkī ie'pa tō Jesús nu blé eē.

Jesús shkēnekane

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12)

20 Eno diwō, e' bule es bla'mi, ká ià ttsetseē tā María Magdala wak mīā wē Jesús nu blēne eē. Ie' tō isué tō ák wa ákuk kō wōtēule, e' sinettsā bānet. ² Ie' tynemi bet wē Simón Pedro ena Jesús ttōkata skā tso' eē. Ittōkata e' dalēritsōk ie' bak tajē. Tā ichéitō ie'pa ā:

—Yile wā Skēkēpa nu minetsēr! ¡Kē sa' wā ijchēr tō wēs ie'pa tō iwé!

³ Ie'pa mīyal pō ā. ⁴ Ie'pa bōl tynemirak, erē Jesús ttōkata ñe' tynemi bet Pedro tsatā, e' kuēkī ie' demi kēwē pō ā. ⁵ Eē ie' e' wōéwa tā ikā sué ákuk shūā. Jesús nu kē ku'. Ie' tō datsi' wa Jesús nu parratēwā e' è sué, erē kē ie' minewā ákuk ā iweblōk. ⁶ Ie' itōkī Simón Pedro debitu mīwā ákuk ā tā ñies e' è suéitō. ⁷ Ñies datsi'tak wa Jesús wōkir monewā, e' suéitō wōrrat tēr bānet. ⁸ Jesús ttōkata de kēwe, e' mīwāñak ákuk ā tā isuéitō tā iklō'wéitō tō mokī Jesús shkēnekane. ⁹ Kam ie'pa éna iwā arwā tō Jesús kawōtā shkēnukkane wēs ikitule Skēkōl yēkkuō kī es. ¹⁰ E' ukuōkī tā ittōkatapa bōl mīyalne wē ikapōkerō eē.

María tō Jesús sué shkēulekane

(Marcos 16.9-11)

¹¹ María iū dur ákuk kō ā. Ie' iūkeiā tā ie' e' wōéwa ká sauk ákuk ā. ¹² Etā Skēkōl biyōchōkwakpa suéitō bōl idatsi' saruruē, e'pa tulur wē Jesús nu bak tēr eē. Ekōl tkēr wē iwōkir bak tēr eē, iēkōl tkēr wē iklō bak tēr eē. ¹³ Ie'pa tō María ā ichaké:

—A tayē, ¿i iēitseke be' tō?

Ie' tō ie'pa iūtē:

—Ye' Kēkēpa nu minetsēr yile wā. Kē ye' wā ijchēr tō wēs ie'pa tō iwé.

¹⁴ E' wōshā tā María wōtrée tā eē Jesús dur. Ie' tō isué erē ie' kē wā isūnewā tō Jesús idir. ¹⁵ Jesús tō ie' ā ichaké:

—A tayē, ¿i iēitseke be' tō? ¿Yi yuleke be' tō?

María tō ibikeitsé tō eē idur e' dōr kal klō tso' tkēule, e' kanéukwak, e' kuēkī ie' tō iché ie' ā:

—A kēkēpa, be' wā iminetsēr, e' tā ichó ña wē be' tō iblé, as ye' mi' itsuk.

¹⁶ Etā Jesús tō iché ie' ā:

—¡A María!

Tā María e' wōtrée tā ichéitō ie' ā hebreoie:

—¡Rabuni! (e' wā kiane chē: "S'wōbla'ukwak")

¹⁷ Jesús tō iché ie' ā:

—Ye' ówa. Kam ye' mi'kā ye' Yé ska', e' kuēkī kē ye' wōklō'wariā. Erē be' yū ichōk ye' ttōkatapa ā tō ye'

mi'kekane ye' Yé ska', e' dōr a' Yé ñies. Ie' dōr ye' Kēkōl, a' Kēkōl ñies.

¹⁸ Etā María Magdala wak mīā Jesús ttōkatapa ska', tā ichéitō: "Ye' tō Skēkēpa sué." Ñies i kōs ché Jesús tō ie' ā, e' pakéneitō Jesús ttōkatapa ā.

Jesús e' kkaché ittōkatapa ā

(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49)

¹⁹ Eno diwō, e' bule es nañewe tā Jesús ttōkatapa tulur ñitā u etkue è ā. Ie'pa suane judiowak wōkirpa yōkī, e' kuēkī ie'pa u wékkō wōtē'tkēr darērē. Erē e' bet tā ie'pa tō isué tō Jesús de dur ie'pa shūā. Ie' tō ie'pa shkē'wé ttē i' wa:

—¡A' sēnú bèrè!

²⁰ Mik e' ché one tā ie' tō iulā ena ichane shkā'ule, e' itō kkaché ie'pa ā. Etā ittōkatapa tss'ne buaē tō Skēkēpa suéne ie'pa tō tss'ka. ²¹ Ie' tō iskā ché ie'pa ā:

—¡A' sēnú bèrè! Wēs ye' Yé tō ye' patkē'bitū ká i' ā ie' ttē pakōk, es ye' tō a' patkēmi ye' ttē pakōk.

²² Ie' tō ie'pa wōiké siwā' wa tā ichéitō ie'pa ā:

—Wikōl Batsē'r kiōwā buaē a' tō a' er ā. ²³ Yi kī i'yi sulu nuí tso', ese olo'yé a' tō, e' tā ñies Skēkōl tō ilo'yeraē ik-ī. Yi kī i'yi sulu nuí tso', ese kē olo'yane a' wā, e' tā ñies Skēkōl kē tō ilo'yepa iki.

Tomás tō Jesús suéne tss'ka

²⁴ Jesús ttōkatapa dabom eyōk kī bōl (12), e' ekōl kiē Tomás, e' kiē ñies Dídimo. Ie' kē ku' imalepa tā mik Jesús dē'dur ie'pa shūā etā.

²⁵ E' kuēkī ie'pa tō iché ie' ā:

—Sa' tō Skēkēpa sué.

Erē Tomás tō ie'pa ā iché:

—Ye' kē wā iulā shkā'ule clavo wa, e' itō sune, ye' kē wā ye' wák ulatska patkēnewā itō ā, ye' kē wā ye' ulā patkēnewā ichane shkā'ule e' ā, e'ma ye' kē tō yi ttē klō'wepa yēs.

²⁶ Ká de pākōl, etā Jesús ttōkatapa skā iēnene iu ā, etā Tomás tso'ñak ie'pa tā. U wékkō wōtē'tkēr, erē Jesús skā dedurne ie'pa shūā, tā ichéitō ie'pa ā:

—¡A' sēnú bèrè!

²⁷ E' ukuōkī tā ichéitō Tomás ā:

—Be' ulatska patkōwā ye' ulā shkā'ule ā, etā isaú. Be' ulā patkōwā ye' chane shkā'ule e' ā. Kē ibikeitsariā bōt-bōt. ¡Iklō'ú!

²⁸ Etā Tomás tō iūtē:

—¡Be' dōr ye' Blú! ¡Be' dōr ye' Kēkōl!

²⁹ Jesús tō iché ie' ā:

—Be' ye' sué, e' kuēkī be' erblé ye' mik. Erē wēpa erblé ye' mik, eré kē iwā ye' sune, jayēcha buaē esepa!

Yēkkuō i' wā dōr i' es

³⁰ I' kē or yi ā ese o' taiē Jesús tō ittōkatapa wōrkī ikkachoie tō yi dōr ie', ese kibiie kē kitule yēkkuō i' kī.

³¹ Erē yēkkuō i' shtekeyō as a' tō iklō'ū tō Jesús dōr Skēkōl Alā pairine'bitū idi' wa s'blúie e'. Ñies ishtekeyō as sene michoē dō a' ulā ā, a' erblō ie' mik e' wa.

Ittökatapa kul tö Jesús suéne ttsé'ka

21 E' ukuökí tã Jesús e' kkachéne ittökatapa a bat-söri kié Tiberias, e' kkömik. E' pakè dör i' es: 2 Ittökatapa ñi dapa'wé eé, e'pa dör Simón Pedro, Tomás (e' kié ñies Dídimó), Natanael (e' dör ká kié Caná atë Galilea e' wak), Zebedeo ala'r böl tso'ñak, ñies Jesús ttökatapa skà böl tso'ñak. 3 Simón Pedro tö iché ie'pa a:

—Ye' mĩa nima klö'uk kla' wa.

Ie'pa tö iüté:

—Sa' mi'keñak be' tã.

Etã ie'pa míyal tã ie' iékarak kanò a. Erè e' nañewe ie'pa kè wã nima klögne yës. 4 Mik ká ñirketke, etã Jesús demi batsöri kkömik, erè ittökatapa kè wã ijcher tö ie' idir. 5 Ie' tö ie'pa a ichaké:

—A wépa, za' nima klöne?

Ie'pa tö iüté:

—Au, kè sa' wã iklöne yës.

6 Etã ie' iché:

—A' kla' uyó ulà bua'kka kke, etã nima klördaë.

Etã ie'pa tö iuyé tã iwà klöne taië, kè dè'kaia ie'pa kí.

7 Etã ittökata dalër taië ie' éna, e' tö iché Pedro a:

—¡Skékëpa Jesús idir!

Mik Simón Pedro tö ittsé tö Skékëpa Jesús idir, etã bet idatsi' iékanetitö, ie' dur kiparuó è mik kanablök e' kuëki. Etã ie' e' ppée di' a ulaiklémi dòmi Jesús ska'.

8 Jesús ttökatapa malepa wã kanò datse batsöri kkömik, kla' wà deka chië, e' kueratse énaëna. Ie'pa tso' kukuie batsöri kkò a, cien metro ekkë, e' kuëki ie'pa tö kla' kueratse. 9 Mik ie'pa e' yéttasã kanò a, etã ie'pa tö isué bö' ñarke, e' kí nima me'r etö. Ñies pan tso'. 10 Etã Jesús tö iché:

—Nima klö'wé a' tö, e' wele tsúbitu.

11 Simón Pedro e' iéka kanò a tã ikla' wà deka chië ni-ma blublu è wa, e' yéttasãitö ká sí kí. Nima doka cien eyök kí dabom skeyök kí mañatö (153). Nima e' dör taië, erè ikla' kè butsolone. 12 Jesús tö ie'pa a iché:

—A' shkó chkök.

Ie'pa wã ijcher tö Skékëpa Jesús idir, e' kuëki ie'pa kè wã ie' a ichakine tö zbe' dör yi? 13 E' ukuökí tã ie' mĩa bö' kkömik tã pan ena nima klö'wéitö blaté méitö ittökatapa a.

14 I' tã mañatökicha Jesús e' kkachéne ittökatapa a ishkenekane e' ukuökí.

Jesús tté Pedro tã

15 Ie'pa chké one tã Jesús tö ichaké Simón Pedro a:

—A Simón, Juan alà, zbe' éna ye' dalëne, ye' ttökata-pa malepa éna ye' dalër, e' tsatã?

Pedro tö iüté:

—A Kékëpa, be' wã ijcher tö be' dalëne ye' éna.

Jesús tö iché ia:

—E'ma wépa dör ye' icha, esepa kkö'nú ña buaë wës obeja kkö'nukwakpa tö iobejala kkö'neke buaë es.

16 Jesús tö iskà chakéne:

—A Simón, Juan alà, zbe' éna ye' dalëne?

Pedro tö ie' a iché:

—A Skékëpa, be' wã ijcher tö be' dalëne ye' éna.

Jesús tö iché:

—E'ma wépa dör ye' icha, esepa kkö'nú ña buaë wës obeja kkö'nukwakpa tö iobejala kkö'neke buaë es.

17 Jesús tö Pedro a iskà chakéne i' tã ide mañatökicha.

—A Simón, Juan alà, zbe' éna ye' dalëne?

Jesús tö Pedro a ichaké mañatökicha, e' kuëki Pedro érianekã. Ie' tö Jesús iüté:

—A Skékëpa, ì kos jcher be' wã. Be' wã ijcher tö be' dalëne ye' éna.

Jesús tö ie' a iché:

—E'ma wépa dör ye' icha, esepa kkö'nú ña buaë wës obeja kkö'nukwakpa tö iobejala kkö'neke buaë es.

18 Mokí ye' tö be' a iché tö mik be' bak duladula, etã be' wák e' paiöke ena be' mi'ke wé be' wák shkak eé. Erè mik be' dewã wö'kela siarëla, etã be' ulà shulöraë tã o'ka tö be' kí datsi' ieraë tã be' tseramiitö wé be' kè shkak eé.

19 Ttè e' wa Jesús tö iwaché Pedro a tö wës ie' duörawã, e' wa ie' tö Skéköl kikerakã. E' ukuökí tã Jesús tö iché ia:

—Be' e' tkówã darërè ye' ttökataie këkraë.

Ittökata dalër taië Jesús éna, e' pakè

20 Pedro e' wötrée tö isué tö Jesús ttökata dalër taië ie' éna, e' datse ie'pa itökí. Mik Jesús ttökatapa bata chka' ie' tã, etã ittökata e' e' tkésër tkër Jesús o'mik tã ie' a ichakéitö, “A Skékëpa, zyi tö be' wömerattsã?”

21 Mik Pedro tö isué Jesús ttökata e' datse ie'pa itökí, etã ie' tö Jesús a ichaké:

—A Skékëpa, be' ttökata datse se' itökí zì tkömi e' tã?

22 Ie' tö iüté:

—Ye' kí ikiane tö ie' at ttsé'ka dò mik ye' döne ekkë, e' tã zwës e' de be' yöki? Be' e' tkówã darërè ye' ttökataie këkraë.

23 Ttè e' kuëki Jesús ttökata e' tté tñekã iyamipa shuã, tö kè iduöpawã. Erè Jesús kè wã iyëne tö kè iduöpawã. È ie' tö iché: “Ye' kí ikiane tö ie' at ttsé'ka dò mik ye' döne ekkë, e' tã zwës e' de be' yöki?”

24 Jesús ttökata e' tso' ttè i' pakök a' a, e' tso' ttè i' shtök yëkkuö i' kí. Sa' wã ijcher tö ttè i' dör mokjë.

25 Jesús tö ì skà o' taië, e' kos shtópa yëkkuö kí, e'ma ye' iklö'wé tö yëkkuö kitule e' kos kè chópakã ká i' a.

Hechos

Yëkkuö i' dör yëkkuö skà kit Lucas tö Teófilo a e', i' tã ide böt. Itsã kite ie' a e' dör ì o' Skëkëpa Jesús tö e' pakè. Ie' mine'kã kã jai a e' ukuöki tã ì kì o' ie' tö kã i' kì ittekölpa tsã e'pa wa Wiköl Batse'r batamik, e' pakè Lucas tö yëkkuö i' kì.

Kam Jesús mi'kane kã jai a e' yöki ie' tö ittekölpa tsã e'pa patké ttè i' wa: Mik Wiköl Batse'r de a' kì, etã ie' tö diché meraè a' a ye' ttè pakoie. A' miraè ipakök s'tso' kos Jerusalén e'pa a. Nies ipakeraè a' tö s'tso' Judea kã malepa a ena Samaria ena kã wa'ne dò wé íyök erkerö eë. E' tso' kitule yëkkuö i' kì 1.8 eë. E' ukuöki tã ì o' Skëköl tö Pedro wa Jerusalén ena Judea kã malepa ena Samaria e' ttè tso' kitule yëkkuö i' kì.

E' ukuöki tã Pablo tö Jesús ttè buaè paka' kã taië wakpa a e' ttè kit Lucas tö yëkkuö i' kì. Yëkkuö i' wa Lucas tö se' a ikkachè tö Jesús dör sulitane tsatkökwak.

Lucas bak s'kapeyökwakie. Iekkè tã kã kos wé Pablo dërö eë Lucas mir ie' tã. E' kuëki Lucas tö isu' iwák wöbla wa tö wës Skëköl kanèblè' Pablo wa. E' ttè tso' kitule yëkkuö i' kì.

Skëköl tö iWiköl patkeraè

1 A kèkè Teófilo, ì o' Jesús tö ena ì wa s'wöblaog'itö kuaè dò mik iminekã kã jai a, e' kos paka' ye' tö be' a yëkkuö tsã kityö e' kì. Kam ie' mi'kane kã jai a, e' yöki ì kiane ie' kì tö ittekölpa tsã shukitbakitö, e'pa tö iwè, e' uk ie'pa kéitö Wiköl Batse'r wa. ³ Ie' kótewã shkenekane, e' ukuöki tã ie' wák e' k kayène taië ie'pa a dökã kã dabom tkëyök (40) ekkè. Es ie' tö ie'pa a ikkachè tö mokì ie' tso'ne ttsè'ka. Nies ie' tö ì blúie Skëköl tso' e' ttè paké ie'pa a. ⁴ Kã et tã ie' tso' ittekölpa tsã e'pa tã, tã ichéitö iarak:

—A' kè kane e' yöktsã Jerusalén. Ye' Yé kablè' iWiköl patkök a' a yè' ye' tö a' a, e' panú dò mik ide etã. ⁵ Juan tö s'wösuk di' a, erè kã kè tköpa taië tã Skëköl tö a' ierawã iWiköl Batse'r a.

Jesús minekã kã jai a

⁶ Mik Jesús ttekölpa tsã ñi dapa'wékã ie' tã, etã e'pa tö ie' a ichaké:

—A Skëkëpa, zi' tã be' tö se' wakpa tkekekane se' Israel aleripa, e' wökirpaie? †

⁷ Ie' tö iiyuté:

—E' kèwö kè mène a' a jchënoie. E' kèwö tso' ye' Yé wã klöuletke. ⁸ Erè mik Wiköl Batse'r de a' kì, etã ie' tö diché meraè a' a ye' ttè pakoie. A' miraè ipakök s'tso' kos Jerusalén e'pa a. Nies ipakeraè a' tö s'tso' Judea kã malepa a ena Samaria ena kã wa'ne dò wé íyök erkerö eë e'pa a.

⁹ Mik ie' tö e' ché one, etã ibutsékã miã kã jai a ie'pa wörki tã ichowa mò shuã kè wër tã'ia. ¹⁰ Ie'pa tso' kã sauk kã jai a krereè tö wës imichokã, e' dalewa bet wëpa bøl datsi' saruruè de iëter ie'pa o'mik. ¹¹ E'pa tö iché iarak:

† ISRAEL ALERIPA E' WÖKIRPAIE: Jesús ttekölpa tso'ia ibikeitsök tö ie' e' tkökekã Israel aleripa blúie ie'pa kã kì tã ie'pa tkekekã ie' kayupaie.

—A Galilea wakpa ziök a' iëteriã kã sauk kã jai a? Jesús bak a' shuã e' mítser Skëköl wã. Wës a' tö isué tö imiã kã jai a, e' suë idörane kã i' kì.

Matías atë Judas skéie

¹² Etã Jesús ttekölpa tsã e'pa tso' Olivo kébata a, ie'pa biteane Jerusalén. E' ñalé dör wëkkè ulat kãwö mène judiowak a shkoie eno diwö a ekkè. ^{†13} Mik ie'pa dene Jerusalén tã ie'pa tkakã u etkuö kì wé ikapökerak eë. Eë itso'rak Pedro, Juan, Santiago, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Santiago Alfeo alà, Simón Celote, ñies Judas Santiago alà. ¹⁴ Ie'pa ulitane ñi dapa'uke këkraè ttök S'yé tã. Alakölpa wëlepa ena María, Jesús mi, ena Jesús èlpa, e'pa tso' ñak ie'pa tã ttök S'yé tã.

¹⁵ Jesús mik erblökwakpa e' dapa'uke e'pa dökã cien eyök kì dabom böyök ekkè ulatök (120). E' kèwö ska' tã Pedro e' kékã ie'pa wörki tã ichéitö: ¹⁶ "A yamipa, imã Judas yè' Wiköl Batse'r tö se' blú bak David e' wa, e' wã tka wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kì es. Judas wã pè' míne Jesús klö'ukwã. ¹⁷ Tã ie' bak Jesús kléie wës se' es, ie' bak kanèblök Jesús tã wës se' es. ¹⁸ (Ie' tö ì sulu wamblè', e' ské wa ie' tö kã tué et. E' ukuöki tã ie' anebitü wöwakköt ñawi tskinewã tã iñattse yërulune. ¹⁹ Mik Jerusalén wakpa tö ttè e' ttsé, etã kã e' kiè mékarakitö iwákpa ttè wa Hacéldama e' wã kiane ché S'pé Ké). ²⁰ Es itso' kitule Skëköl yëkkuö kiè Salmo e' kì e' tö iché i' es:

'As ie' u weir

ñies as kè yi seriã e' a.' †

Ñies ichéitö:

'O'ka múkã iskéie ie' kanè méat e' kanéukne.' " †

Es itso' kitule Skëköl yëkkuö kì.

²¹ "Wëpa tso' íe e'pa manetwã se' tã këkraè Jesús bakia se' shuã etã. ²² Mik Juan tö Jesús wösuk e' kos tã

†† SHKOIE ENO DIWÖ A EKKÉ: E' dör kilómetro etk ulatök. † Salmo 69.25 †† Salmo 109.8

ie'pa tso'ñak se' ta' dò mik Jesús minea ká jai a' etá. Se' kawöta wëpa ekkëpa shushtök eköl se' k'íie as itö Jesús shkenekane, e' tté pakò se' ta'."

²³ Es ie'pa tò wëpa shushtë bö. Eköl kiè José, e' kiè Justo ñies. E' kkabata dör Barsabás. Iëköl kiè Matías. ²⁴ Etá ie'pa tò ikié S'yé a' i' es: "A Skëköl, be' wá sulitane er suule buaë. E' kuëkí ikkachó sa' a' wéne shushtë be' tò ²⁵ as iat Jesús ttekölpa tsá e' k'íie Judas skéie. Judas e' wamlé sulu, e' kuëkí ie' tò kanè e' méat ta' imía weinuk wé ikawöta weinuk ee'."

²⁶ Etá ie'pa iné isuöie tò wëpa bö shushtëtke ie'pa tò e' wéne kiè dömittsa. Etá Matías kiè dettsa. Es ie' atë Jesús ttekölpa tsá e' k'íie imalepa döká dabom eyök kí eköl (11) e'pa ta'.

Wiköl Batse'r de Jesús mik erblökwakpa kí

2 Mik Pentecostés këwö † de, etá Jesús mik erblökwakpa kos tso' dapaule ek tsjní ème. ² E' bet ta' ká jai a' i' blane tajë wës siwá' darërë es, e' blane u shu kos a' wé ie'pa tso' ee'. ³ Etá ie'pa tò isué tò idebitu tajë ku'ie bö' wörkua suë, e' ane ie'pa ulitane kí et et. ⁴ Etá ie'pa a' Wiköl Batse'r iënewá ta' eköl eköl ttëmi ká bánet wakpa ttò wa kuá'kí kuá'kí wës Wiköl Batse'r tò ie'pa ké ttök es.

⁵ E' këwö ska' ta' judiowak tò Skëköl dalöieta' datse ká ulitane kí, esepa tso' tajë Jerusalén. ⁶ Mik ie'pa tò Jesús mik erblökwakpa aláneka tajë e' ttsé, etá ie'pa e' dapa'wéka ikí ttsök bua'ie. Ie'pa tò ittse eköl eköl iwákpa ttò wa kuá'kí kuá'kí es. E' kuëkí ie'pa tkinewá tajë.

⁷ Ie'pa wökranewá ta' ichérakitö ñi a':

—¿A'ka' ie'pa kè dör Galilea wakpa tso' ttök? ⁸ ¿Wës se' ulitane tso' ittök tò ie'pa ttöke se' ulitane ttò kuá'kí kuá'kí wa? ⁹ Íe se' shuá se' tso' datse Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto, Asia, ¹⁰ Frigia, Panfilia, Egipto ena ká tso' Libia atë tsjnet Cirene kke. Ñies pë' datse Roma serke íe esepa tso' íe. ¹¹ Se' wëlepa dör judiowak chökle. Wëlepa kè dör es, esepa e' yö'bak judiowakie. Ñies se' tso' íe datse Creta ena Arabia. Erë i' kos kanëo' Skëköl tò buaë e' chök ie'pa tso' e' ane buaë se' éna se' wákpa ttò kuá'kí kuá'kí e' wa.

¹² E' kuëkí ie'pa ulitane wökrarulune tajë ikittsök.

Ie'pa wöá ká chowa. Ie'pa ñi chakéarak:

—Íyi ikkë, ¿ima e' wà kiane chè?

¹³ Erë wëlepa tò Jesús mik erblökwakpa wayué sulu ta' ichérakitö:

—Ie'pa tteke blo' tò.

Pedro tò tté paké

¹⁴ Etá Pedro e' duéka shkë'ka Jesús ttekölpa tsá malepa döká dabom eyök kí eköl (11), e'pa ta'. Ie' tò iché sulitane a' aneule: "A yamipa judiowak, ñies a' ulitane serke Jerusalén. Íyi ikkë e' wà pakekeyö a' a'. Ye' ttò ttsó

† *PENTECOSTÉS KÉWÖ: Pentecostés wà kiane chè Ká Dabom Skeyök këwö. Judiowak tò Ie'pa Yépa Yërulune Egipto e' këwö tkö'wé one, e' kí ká de dabom skeyök, etá kawö skà tkö'weke ie'pa tò e' kiekerakitö Pentecostés. Ñies e' këwö kiërakitö Iyiwö Shtök Këwö. Kawö e' dör wëstela choie Skëköl a' iyiwö kite' e' kí. Éxodo 23.16 saú.*

buaë a' tò. ¹⁵ Sa' kè tteku' blo' tò wës a' tò ibikeitsè es. Erpa diwö de sulitu (9) bla'mi, diwö ikkë kè yi e' ttöta'ka blo' wa. ¹⁶ Erë i' tköke sa' ta', e' dör wës Skëköl tteköl kiè Joel, e' tò iyë'atbak es. Ie' tò iyë'at i' es:

¹⁷ 'Skëköl tò ichè tò mik ká i' erkewatke, etá ye' tò ye' Wiköl patkeraë sulitane kí.

E' kuëkí a' ala'r, wëpa ena alakölpa, ekkëpa kos ttöraë wës ye' ttekölpa es.

A duladulapa a' ilè kkayërdaë kabsueie ie'pa kè ku' kapökwa e' dalewa.

Ñies a' kékëpa a' ilè kkayërdaë kabsuë a'.

¹⁸ Ñies e' këwö ska' ta' ye' Wiköl patkeraëyö ye' kanè mésopa kí, wëpa ena alakölpa.

Es ie'pa tò ye' ttè pakerane imalepa a'.

¹⁹ Ká jai a' ye' tò íyi tajë suluë kkacheraë, kè suule a' wa ese.

Ká i' kí ñies íyi kkacheraëyö as a' isaú:

s'pé suëraë a' tò, bö' suëraë a' tò, shklë tajë suëraë a' tò ñies.

²⁰ Diwö tterdawá. Si'wö iardawá batsë wës s'pé es.

E' kos tköraë kam Skëköl këwö dò e' yökí.

Kawö e' dör buaë shutë, e' olo ta' tajë.

²¹ E' këwö ska' ta' yi kos tò e' tsatkë kié Skëköl a, esepa ulitane tsatkërdaë.' ††

Es Joel tò iyë'at.

²² "A Israel aleripa, ye' ttò ttsó. A' wá ijcher tò mik Jesús Nazaret wak sene' ká i' kí, etá i' kè or yi a' ese wëitö tajë se' shuá Skëköl batamik kkayënoie. Es Skëköl tò se' a' ikkaché tò ie' tò ipatké'. ²³ Erë Jesús menettsá a' a' klö'wëwá wës Skëköl tò isuletë'atbak kuaë es, ñies wës ie' kí ikiane es. A' tò wëpa sulusipa ké ie' ttökwa wötëulewá krus mik. ²⁴ Ie' weine siarë ie' kötëwá, erë Skëköl tò ie' shkeo'kane. Duewá kè a' ie' wöklöne yës. ²⁵ E' kuëkí ká iaiäe blu' David ut Skëköl ta' ima Jesús ttömi e' yë'itö i' es:

'Ye' wá ijcher tò kekraë be' tso' ye' ta'.

Be' tso' ye' ta' ye' ulà bua'kka ye' kímuk, e' kuëkí kè i' a' ye' orpa wës.

²⁶ E' kuëkí ye' ttsë'r buaë, ye' ttsò kanëë.

Be' kè tò ye' mepaät pö a, e' kuëkí ye' enuraë iwà panuk bèrë.

Ye' dör be' kanè méso batse'r e', e' kuëkí be' kè tò imepaät as ye' nurwá.

²⁸ Be' tò sene michoë ñalé e' kkayë' ye' a'.

Ye' tso' be' wörkí, e' kuëkí be' tò ye' ttsë'wëraë buaë.' † Es David tò iyë'at.

²⁹ "A yamipa, ye' tò icheke a' a' yësyësë. Se' blú kékë David bak ká iaiäe, e' du'wabak ta' inú wötënewá. Ie' pö tso'ia' dò ikkë ta' íe. ³⁰ Erë David bak Skëköl ttekölíe. E' kuëkí ie' wá ijcher tò Skëköl kablé' ie' a' iwák ttò wa ttè i' wa: 'Ye' tò be' aleri tkeraká eköl blu'ie wës be' es.' ³¹ E' jcher David wá, e' kuëkí ie' tò Cristo shkenekane e' yé'. Ie' tò iyë' tò inú kè atuk pö a, kè inurpawá. ³² Es iwà tka. Skëköl tò Jesús shkeo'kane, e' sué sa' ulitane tò sa' wákpa wöbla wa. ³³ Skëköl tò ie' tsémiká ta' itkékaitö iulà bua'kka dalöiërta' tajë. Ie' Yé tò iWiköl mé ie' a' wës

†† Joel 2.28-32 † Salmo 16.8-11

ikablè imuk es. E' ukuökij tã ie' tò iWiköl Batse'r patké sa' kî. E' sué a' tò, e' ttsé a' tò eniã. ³⁴ Erë David kè mine'kã kã jai a wës Jesús es. Ie' wák tò iyè'at:

'Skèköl tò iché ye' Kèköl a:

Be' e' tkókã ye' ulà bua'kka,

³⁵ e' dalewa ye' tò be' bolökpa merarö be' klò dikã.' †
Es David tò iyè'.

³⁶ "A Israel aleripa ulitane. Ijchenú buaè a' wã tò ye' tso' Jesús chök. E' kötwã a' tò wötëulewã krus mik, erë e' wák tkékã Skèköl tò se' wökirie ñies se' blúie."

³⁷ Mik ie'pa tò ttè e' ttsé, etã ie'pa erianekã tajë. Ie'pa tò Pedro ena imalepa a ichaké:

—A yamipa, ¿wës sa' e' ùmi?

³⁸ Ie' tò iüüté:

—A' er mane'ú Skèköl a tã a' e' wöskuöö eköl eköl Jesucristo ttò wa as a' nuì olo'yar a' kî. A' tò iwé es, e' tã Skèköl tò iWiköl Batse'r meraè a' a. ³⁹ Kablè e' dör a' a ena a' aleripa ulitane a ena sulitane serke kã kãmíë, esepa a ñies. Kablè e' dör wépa kôs kieke Kèkè dör Se' Kèköl e' tò esepa a.

⁴⁰ Es ttè e' wa ena ttè skà tajë wa Pedro tò iché iarãk darërëë, ipatté tajë tã ichéitö iarãk:

—A' e' tsãtkó ì tköraè pè' sulusipa tã e' yöki.

⁴¹ Es wépa tò ì ché Pedro tò, e' klò'wé, e'pa wöskuérakitö. E' diwö Skèkëpa Jesús icha erule e' kî iëne tajë dökã mil mañayök ulatök (3000). ⁴² Etã ie'pa e' ché ttè wa Jesús ttekölpa tsã e'pa tò s'wöbla'weke, e' ttsök kèkraè er bua' wa. Ñies ie'pa e' ché ñi kîmuk ì tso' ie'pa wã e' wa. Ñies kèkraè ie'pa e' dapa'uke pan ñuk Jesús kötwã e' kèwö tkö'woie. Ñies ie'pa e' ché ttök S'yé tã.

Wës Jesús mik erblökwakpa tsã e'pa ser

⁴³ Etã ì kè or yi a ese weke tajë Jesús ttekölpa tsã e'pa tò Skèköl batamik. E' tò pè' ulitane wökrawé tajë.

⁴⁴ Wépa erblé Jesús mik e'pa kôs serke wës wák eköl è es. Ì tso' ie'pa wã ese kakmekerakitö ñi a. ⁴⁵ Es iyi tso' ie'pa wã, kã ò ilè skà, ese watuëke ie'pa tò tã iské blatekerakitö imalepa kîmè kiane esepa a. ⁴⁶ Diwö bit tã ie'pa ulitane e' dapa'ykerak Skèköl wé a. Ñies u a u a ie'pa chköke ñitã er bua' wa ttsè'rdak buaè. Jesús kötwã e' kèwö tkö'weke pan ñè wa ñitã. ⁴⁷ Skèköl kîkekekã ie'pa tò. Sulitane wa ie'pa wër buaè. Kã bit ekkè Skèköl tò s'tsãtkeke tajë, e' kuëkî ie'pa kî daparke tajë.

Pedro tò s'kraulewã eköl e' bua'wéne

3 Kã et tsãlî diwö de mañat tã Pedro ena Juan míyal ttök Skèköl tã iwé a. Diwö e' dör ttoie ie' tã. ² Etã eë wëm tkër eköl kune' klò kraulewã. E' datse iyamipa wã itkeser kèkraè Skèköl wé wékkö kiè Wékkö Buaala e' a as inuköl kak kiötö sulitane dökewã eë esepa a. ³ Mik ie' tò Pedro ena Juan dökewãtke e' sué, etã inuköl kak kiéitö ie'pa a. ⁴ Etã ie'pa tò ie' suéwã krereë iwö kî tã Pedro tò iché ia:

—Sa' saú.

⁵ Etã ie' tò ie'pa sué tã ibikeitséitö tò ilè kakmekeitö ye' a. ⁶ Erë Pedro tò iché ia:

—Kè ye' wã inuköl tã'. Kè ye' wã oro tã'. Erë ì tso' ye' wã e' mekeyö be' a. Jesucristo Nazaret wak e' ttò wa, be' e' kókã tã be' shkó.

⁷ Etã Pedro tò iklò'wéwã iulà bua'kka tã ibatsékã. E' wöshã tã iklò a idiché iëne ⁸ tã itunekã e' duékãie tã ishkémi wî'kè iö'kè. E' ukuökij tã imíwã Skèköl wé a Pedro ena Juan tã iwák klò wa. Ie' tũrkekã, es Skèköl kîkekarãmiitö. ⁹ Etã pè' tso' kôs e'pa tò isué tò ishkõrami tã Skèköl kîkekarãmiitö. ¹⁰ Ie'pa tò ie' suéwã tò ie' dör wëm e' tköke inuköl kak kiök Skèköl wé wékkö kiè Wékkö Buaala e' a e'. E' tò ie'pa tkiwéwã tajë. Ie'pa wökranewã iweblök.

Pedro tò s'patté Skèköl wé a

¹¹ Skèköl wé e' ùle kiè Salomón ùle, eë wëm buanene e' tso'ia Pedro ena Juan paklò'yuk. E' dalewa pè' kôs datse tũneule wé ie'pa tso' eë tã ie'pa tkinewã tajë isãuk.

¹² Mik e' sué Pedro tò, etã ie' tò ie'pa a iché: "A Israel aleripa ¿ì kuëkî a' tkirke? ¿ì kuëkî a' tso' sa' sauk krereë wësua sa' wák tò wëm i' bua'wéne shköwéne sa' wák diché wa ò sa' serke yësyësè Skèköl a e' kuëkî?" ¹³ Erë Skèköl dör Abraham, Isaac, Jacob ena se' yépa malepa bak kã iaiaë, e'pa Kèköl, e' tò ie' kanè méso kiè Jesús, e' kîkékã iyi ulitane tsãtã, e' dör yi me'ttsã ttèwã a' tò e'. Ie' watè'ttsã a' tò Pilato wörkî eré e' tò ibikeitsbak iök-shka. ¹⁴ Jesús dör batse'r ena yësyësè warma a' tò iki' tò e' yóttã. Erë e' skéie a' tò pè' sulué e' yöktsã ka'. ¹⁵ Es sene mukwak e' kötwã a' tò, erë ishkeo'kane Skèköl tò. E' kôs su' sa' tò sa' wöbla wa. ¹⁶ Wëm i' kraulewã e' syule a' wã buaè. Ie' diché iënene sa' er-blöke Jesús mik e' wa. Jesús mik erblè, e' tò wëm i' bua'wéne buaè a' wörkî.

¹⁷ "A yamipa, ye' wã ijcher tò mik a' ena a' wökirpa tò Jesús kötwã, etã a' kè wã ijcher mokî tò ì wamblök a' tso'. ¹⁸ Erë ì yè'atbak Skèköl tò ittekölpa ulitane kkö wa tò wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' kawõtã ttèwã es, e' wawé Skèköl tò es. ¹⁹ E' kuëkî ì sulu watóttã. A' er mane'ú Skèköl a as a' nuì olo'yöitö a' kî. ²⁰ Etã es ie' tò a' er pableraè tã Jesús pairi'bitüitö idi' wa s'blúie e' patkeraneitö se' a. ²¹ Erë i' tã ie' kawõtã senuk kã jai a dö mik Skèköl tò ì kôs yuëne buaè wës kenet es etã. Es Skèköl tò iyè'bak kã iaiaë ittekölpa batse'r e'pa wa. ²² Moisés tò Jesús yè' se' yépa bak kã iaiaë, e'pa a i' es: 'A' shuã Skèköl tò itteköl kerakã eköl wës ye' es. E' ttò kôs dalöiö a' tò. ²³ Wépa kè wã ie' ttò dalöiëne, esepa ulitane skerattã se' wakpa yöki bãnet, ie'pa erdawa sèraã.' †† Es Moisés tò iyè'at.

²⁴ "Es ñies Samuel ena Skèköl ttekölpa malepa dè'bitü ie' itökî, e'pa kôs tò ì tköke kawö ikkè tã, e' yè'atbak. ²⁵ Ì uk Skèköl kablè' kã iaiaë ittekölpa wa, e' wã döraè se' ulà a. Ñies ttè me'atbakitö se' yépa bak kã iaiaë e'pa a, e' wã döraè se' ulà a. Ie' tò iyè'atbak Abraham a i' es: 'Be' aleripa batamik ye' er buaè chöraè kã ulitane wakpa a.' ²⁶ E' kuëkî mik ie' tò ilè Jesús

† Salmo 110.1

†† Deuteronomio 18.15,18-19

shkë'wékane, etã ipatkéitö se' a kewe se' a er buaë choie as se' ser sulu ese olo'yösö eköl eköl."

Pedro ena Juan e' tsatké judiowak wökirpa wörki

4 Etã Pedro ena Juan tso'ia s'pattök, e' shuã sacerdotepa bitëshka Skëköl wé shkëkipa wökir tã ena saduceowakpa tã. ² Pedro ena Juan tso' s'wöbla'uk tö Jesús kötewã e' shkënekane. E' wa iwã kkachéitö tö s'duowã e'pa shkërdakane. E' tö sacerdotepa ena ie'pa malepa uluwékã tajë. ³ Ie'pa tö Pedro ena Juan klö'wéwã. Kã detke tsãli, e' kuëki imëarakitö s'wöto wé a dö bule es. ⁴ Erë wépa tso' Pedro ttö ttsök, e'pa shuã tajë ie'pa tö Jesús tté buaë klö'wé. Es Jesús mik erblökwakpa wépa è esepa dekã mil skeyök e' ulatök (5000).

⁵ Bule es tã judiowak wökirpa ena ikuëblupa ena s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa e' dapa'wékã Jerusalén. ⁶ Nies sacerdote kibi kië Anás e' tso'. Nies Caifás, Juan, Alejandro ena imalepa dö sacerdotepa kibi e' ditséwö e'pa kos tso'. ⁷ Ie'pa tö Pedro ena Juan tsuk patké tã iduésarak ie'pa wörki tã iwã chakerakitö:

—¿Yi diché wa, yi ttö wa wëm klö kraulewã e' bua'wéne a' tö?

⁸ Etã Pedro a Wiköl Batse'r iënewã tajë tã iütéitö:

—A s'wökirpa, a s'kuëblupa. ⁹ Sa' tö s'kirirke e' kime' er bua' wa, e' chaké a' tö sa' a. A' kã ikiane jchenuk tö wës ibuanene. ¹⁰ Iñe tã sa' tö iché a' wörki, nies Israel aleripa ulitane e'pa wörki tö wëm i' buanene sulitane wörki Jesucristo Nazaret wak e' ttö wa. E' wák kötwa a' tö krus mik erë Skëköl tö ishke'kane. ¹¹ Skëköl yëkuö kã itso' kitule: "Ák watë'ttsã u yuökwakpa tö, e' yönene ák bua'buaië." [†] Ák e' dö Jesucristo ché. ¹² Ie' dö S'tsatakökwak. Skëköl kè wã yi skã patkéule kã i' kã s'tsátkoie. E' kuëki Jesucristo eköl è wa s'tsátkërimi.

¹³ Mik iwökirpa tö isué tö Pedro ena Juan dör skle siãrla, kè wöblaule yëkuö wa erë ittöke buaë kè suane, etã ie'pa tkinewã. Ie'pa éna iãnewã tö ie'pa bak shkök Jesús tã ittökatapaie. ¹⁴ Wëm buanene e' dur Pedro ena Juan tã, e' kuëki ie'pa kè a iyënuke tö e' dö kache. ¹⁵ Etã ipatkémirakitö u'rki tã ie'pa atë ileritsök. ¹⁶ Ie'pa iché ñi a:

—¿Wës sö wépa i' wëmi? Kos Jerusalén wakpa wã ijcher tö i' kè or yi a ese wé ie'pa tö etk. E' kè yënuke se' a tö e' dö kache. ¹⁷ Erë ipauñusö as i'tami Jesús tté i' kè paköia ie'pa tö yi a, es kè itté bunukkã kã wa'ñe.

¹⁸ Etã ikiéarakitö tã iché iarak:

—Kè a' kawö tã'ia Jesús tté pakök yi a. Nies a' kè kawö tã'ia yi wöbla'uk tté e' wa.

¹⁹ Erë Pedro ena Juan tö iütéarak:

—A' wákpa tö ibikeitsö tö Skëköl wöã yi ttö dalöie dö buaë sa' a, a' ttö ö ie' ttö. ²⁰ Erë i' su' sa' tö ena i' tsä' sa' tö, e' pakeraë sa' tö kekraë sulitane a.

²¹ Etã iwökirpa tö ie'pa kã pauñé darërëe tã iémirakitö. Wëm kraulewã buanene e' kuëki pë' kos tso' Skëköl kãkãkã. E' kuëki iwökirpa kè ulã dë'wã Pedro ena Juan we'ikök. ²² Wëm buanene Skëköl diché wa e' kã duas tso' dabom tkëyök (40) kãtã.

Jesús mik erblökwakpa tö ikié Skëköl a

²³ Etã Pedro ena Juan émirakitö tã imiyal wé imalepa tso' eë. I' kos yë' sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa e'pa tö e' pakéarakitö imalepa a sërãã. ²⁴ Mik e' tsé ie'pa tö, etã ie'pa ulitane kköché ñitã Skëköl a i' es: "A Skëköl, kã jai ena kã i' ena dayë ena i' kos tso' iki, e' yö' be' tö. ²⁵ Kã iãiaë be' tö sa' kékëpa David dö be' kanè méso, e' ka' ttök Wiköl Batse'r wa. Ie' tö iyë' i' es: '¿Iök kã malepa wakpa ulunekã tajë trokã tajë Skëköl kã?'

¿Iök ie'pa ileritseke ñippök ie' tã? Kè e' wamblënuke ie'pa a.

²⁶ Kã wökirpa ena blu'pa e'pa ulitane ñippakkã ie' tã.

Ie'pa ileritseke ñippök ie' tã ena wé pairi'bitütö idi' wa s'blúie e' tã.' ^{††}

Es David tö iyë'.

²⁷ "Tté e' dö mokjë. Iwã sué sa' tö tö s'wökirpa kië Herodes ena Poncio Pilato, e'pa ñi dapa'wékã kã i' a Israel aleripa tã ena pë' kè dö Israel aleripa esepa tã ñi tã Jesús we'ikök. Ie' dö be' kanè méso batse'r pairi'bitü be' tö idi' wa s'blúie e'. ²⁸ Es i' kos wé ie'pa tö ie' tã e' wé ie'pa tö wës be' tö isuletë'atbak es. ²⁹ A Skëköl, e' kuëki ie'pa tso' sa' pauñuk darërëe, e' tsö. Sa' dö be' kanè mésopa e'pa a diché kã mú Jesús tté pakoie kè suane. ³⁰ Be' diché kkachó. S'kirirke bua'üne, i' kè or yi a ese ú iwã kkachöie, nies iyi ese ú tajë Jesús dö be' kanè méso batse'r e' ttö wa."

³¹ Mik ie'pa tö ikié one, etã wé ie'pa tso' e' ké wötj'ne. Etã ie'pa ulitane a Wiköl Batse'r iënewã tã ie'pa tö Skëköl tté paké kè suane.

Jesús mik erblökwakpa ñi kime

³² Jesús mik erblökwakpa dö tajë. Ie'pa kabikeitsöke ñikkëe, ulitane er tsé'r ñittsëe. Kè yi tö icheku' tö ie'pa iyi e' dö ie'pa è icha, e' skéie e' dö ie'pa icha ñikkëe.

³³ Jesús ttekölpa tsã e'pa tö Jesús shkënekane, e' tté kã pakeke diché tajë wa. Skëköl tö ie'pa kos kimeke tajë.

³⁴ Yi wã kã tso' ö ilè skã tso'rak iwã, ese watuëkerakitö tã iské mekerakitö Jesús ttekölpa tsã e'pa a blatë wépa dö siarë esepa a wës e'pa kiane kime eköl eköl es. E' kuëki kè yi weirku' siarë ie'pa shuã. ³⁶ Ie'pa shuã wëm tso' eköl dö Leví aleri datse kã kië Chipre, e' kië José. Jesús ttekölpa tsã tö ikië mékã Bernabé (e' kiane yëno s'pablökwak). ³⁷ Wëm e' wã kã tso'. E' watuëitö tã iské méitö Jesús ttekölpa tsã a as ie'pa tö s'siarëpa kimü iwa.

I' sulu wamblé Ananías ena Safira e'pa tö e' paké

5 Erë wëm bak eköl kië Ananías, e' tayë kië Safira. E'pa tö kã watuëttsã. ² Etã wëm e' tö ikã ské tsã yëttsã iwákpa a tã iëyök méitö Jesús ttekölpa tsã a wës kã ské sërãã es. E' jcher ilaköl wã sërãã. ³ Etã Pedro tö iché ie' a:

—A Ananías, ¿iök be' e' mettsã Satanás a kütö'wë tã be' kéitö kachök Wiköl Batse'r a? Kã watuëbö e' ské

† Salmo 118.22

†† Salmo 2.1-2

kak tséatbö. ⁴ Kam be' tö iwataüttsa etä be' icha idir. Tä be' tö iwatuéttsa, etä iské dör be' icha. ¿Iók be' ibikeit-sé wamblé es? Be' kè kayëne s'ditsö a. Be' kaché Skéköl a.

⁵ Mik e' ttsé Ananías tö etä ianewa duowaie. Etä ie'pa qos wä ijchënewa, e'pa suane tajë. ⁶ Etä duladulapa welepa debity tä inü patrëwarakitö tsémi blëwä.

⁷ Hora tka mañat e' ulatök, etä Ananías tayë dewä Pedro ska'. Wës iwëm de e' kè jchër ie' wä. ⁸ Tä Pedro tö ie' a ichaké:

—Ichó ña. ¿Mokí a' tö ká watué qos a' tö iché ekké? Safira tö iüté:

—Tó, ekké je'.

⁹ Pedro tö iché ia: ¿Iók a' tö kawö mé ñi a Skéköl Wiköl wötsiriük? Wëpa wä be' wëm nu mí blëwä, së e' wakpa doyalne tä írö ie'pa wä be' nu michoë blëwä ñies.

¹⁰ E' bet tä Safira anewa tä iduowa Pedro klö ska'. Mik duladulapa dewä tä Safira nu tär tä ie'pa wä inü mitsër blëwä iwëm o'mik. ¹¹ Etä Skékëpa Jesús icha erule ulitane ena sulitane wä ijchënewa, e'pa suanerak tajë.

Ì kè or yi a ese wë tajë Jesús ttekölpa tsá tö

¹² Jesús ttekölpa tsá e'pa tö ì kè or yi a, ese weke tajë pè' shüa iwä kkachoie. Jesús mik erblökwakpa ulitane e' dapa'uke Salomón üle a. ¹³ Pè' eltëpa tö ie'pa dalöi-etä' erë kè diché dë'ka e' tiukwä ie'pa shüa. ¹⁴ Erë wëpa erblé Jesús mik, wëpa ena alakölpa, esepa kí iërkerak tajë këkraë. ¹⁵ Pè' tö s'kirirke tsémirak katà shuélur ñalä kkömik as Pedro tkö tä ilo mú ar esepa wele kí as ibuarne. ¹⁶ Ñies ká tso' qos Jerusalén pamik, e' wakpa de tajë s'kirirke wëttsë. Ñies wimblupa sulusi s'tteke esepa wëttsë. Etä e'pa ulitane buanene sëraa.

Jesús ttekölpa tsá wötënewa s'wöto wé a

¹⁷ Etä sacerdote kibi ena iklépa kië saduceowakpa, e'pa ukyënekä tajë Jesús ttekölpa tsá e'pa kí. ¹⁸ E' kuëki iklö'wëwarakitö wötëwä s'wöto wé a. ¹⁹ Erë nañewe tä Skéköl biyöchökwak eköl tö s'wöto wékkö ppée tä iyéttsarak tä iché ia: ²⁰ "A' yüne Skéköl wé a. Eë a' e' duókä sene pa'alí Jesús tä, e' tté pakök sulitane a." ²¹ Bule es bla'mi tä idewarak Skéköl wé a tä ie' kékarak s'wöbla'uk wës ie'pa a iyëne es.

Etä sacerdote kibi ena iklépa tö Israel aleripa wökirpa ulitane kiéttsa e' dapa'ykkä ie'pa tä. Etä Jesús ttekölpa tsá e'pa tsük patkérakitö. ²² Erë mik ishkëkpa demirak s'wöto wé a, etä kè iwä ikunerak. Tä idebiturak ibiyó mukne ²³ tä ichérakitö:

—Sa' tö s'wöto wékkö kué wötëule buaë. Ñies shkëkpa tso'rak iwékkö kkö'nuk. Erë mik sa' tö iwékkö ppée, etä kè sa' wä yi kune eë.

²⁴ Mik Skéköl wé shkëkpa wökir ena sacerdote wökir kibipa, e'pa tö tté e' ttsé etä ie'pa éna ká chowa tä iñi chakérak: "¿Wës iwä dötsami?" ²⁵ E' ukuökí tä bet eköl de ibiyó muk tä iché iarak:

—Wëpa wötë'wä a' tö s'wöto wé a, e'pa tso'ne Skéköl wé a s'wöbla'uk.

²⁶ Etä shkëkpa wökir mía iyulök ishkëkpa tä. Ik-lö'wëwarak erë ie'pa suane dö' pè' tö s'tè ák wa, e' kuëki ie'pa kè wä iweineia. ²⁷ Mik ideminerak etä it-sémirakitö judiowak wökirpa wörki. Etä sacerdote kibi tö iché ie'pa a:

²⁸ —Sa' tö a' a' iyë' etkëme tö wëm e' tté kè pakar yës. Etä ¿i wamblé a' tö? A' tö Jerusalén wakpa ulitane wöbla'weke tté e' wa. Ñies a' tso' ichök tö wëm e' këtëwä, e' nuí tkënewa sa' mik.

²⁹ Erë Pedro ena Jesús ttekölpa tsá malepa tö iütérak:

—Sa' kawötä Skéköl ttö dalöiök s'ditsö ttö tsatä. ³⁰ A' tö Jesús ttökwa ka' wötëulewä krus mik. Erë se' wakpa bak iaiaë e' Kéköl e' wák tö Jesús shkë'kane. ³¹ Skéköl tö ibatsékami e' ska' tkésër iulà bua'kka s'wökirie ena s'tsatkökakie as Israel aleripa er mane'ü tä ie'pa kí ie'pa nuí olo'yarmi. ³² Iyi ikkë qos su' sa' tö e' pakök sa' tso' a' a. Ñies Wiköl Batsë'r mène wëpa tö Skéköl ttö dalöieke esepa a, e' tso' a' a ipakök.

³³ Mik ie'pa tö e' ttsé etä ie'pa ulunekä tajë Jesús ttekölpa tsá e'pa kí. Ie'pa éna ittakulur. ³⁴ Erë ie'pa shüa wëm tso' eköl e' dör fariseowak kië Gamaliel. Ie' dör s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa ese eköl. Sulitane tö ie' dalöieke tajë. Ie' e' duéka tä iché: "Jesús klépa yólur kañikä ekuölö." Etä ie'pa tö iyélur.

³⁵ E' ukuökí tä ichéitö imalepa a:

—A yamipa Israel aleripa. A' isaü bua'ie tö ì weke a' tö wëpa wikkëpa tä. ³⁶ A' éna ianü tö barbane wëm kië Teudas e' e' ka'ka ichök tö e' dör wëm tajë ese. Wëpa döka cien tkëyök (400) e'pa e' yué ie' klépaie. Ie' du'wä kütulewä tä iklépa pone'mi wí a dià a. Es ilone'. ³⁷ E' ukuökí tä mik s'wökirpa s'kië shtök patkë', e' këwö ska' tä wëm skà eköl kië Judas Galilea wak e' e' ka'ka. Pè' welepa e' yué ie' klépaie. Erë ñies ie' këtëwä tä iklépa pone'mi sëraa wí a dià a tä eë ilone'. ³⁸ E' kuëki ye' tö iché a' a' tö wëpa wí múat bèrë. Kè ì sulu wamblar ie'pa tä. Ì aleritseke ie'pa tö ena ì weke ie'pa tö e' dör tté èsë, e' tä bet tä kè ita'ia. ³⁹ Erë Skéköl tté idir, e' tä kè a' e' alòpakä iki. A' isaü buaë dö' a' tso' ñippök Skéköl tä.

Ie'pa tö Gamaliel ttö iüté. ⁴⁰ Ie'pa tö Jesús ttekölpa tsá e'pa tsük patkéne tä ippök patkérakitö tä iché iarak: "Kè a' a' kawö tä'ia Jesús tté pakök." E' ukuökí tä iémirakitö. ⁴¹ Es Jesús ttekölpa tsá e'pa e' yélur judiowak wökirpa wé a. Skéköl tö ie'pa mé weinuk Jesús tté kuëki, e' tö ie'pa ttsë'wë buaë. ⁴² Es këkraë ká bit ekké Skéköl wé a ñies u a a ie'pa tö s'wöbla'weke s'patteke Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' tté buaë wa.

Wëpa kul shushtérakitö Jesús ttekölpa tsá kimoie

6 E' këwö ska' tä Jesús ttökatapa kí daparke tajë e'pa dör judiowak. Ie'pa welepa ttöke griegoie, esepa tö imalepa ttöke iwakpaie e'pa cheke suluë. Ie'pa tö icheke:

—Mik chkë blatërke këkraë, etä sa' tayëpa schó, esepa kè a imène qos imalepa ttöke judioie esepa a imène ekké.

² E' kuęki Jesús ttekölpa tsá dabom eyök kǐ böł (12), e'pa to Jesús ttökatapa ulitane kié e' dapa'uk ta ichéitörak:

—A yamipa, kè idör buaë sa' a s'wöbla'węke sa' to Skököl ttè wa e' kané mukat iyi watioie e' è kuęki. ³ E' kuęki a' shuą wępa yuló kul as kanè e' ù ie'pa to. Wępa syule sulitane wā to ie'pa a Wiköl Batse'r tso' tajë ena ikabikeitsö buaë, esepa shushtë tǎ sa' to ie'pa mekeka kanè ñe' uk. ⁴ Etǎ sa' e' ché kękraë ttök Skököl tǎ ena s'wöbla'uk ie' ttè wa.

⁵ E' wër buaë ie'pa ulitane wa. Ie'pa to Esteban shushtë. E' ęrlbé buaë Skököl mik ñies ie' a Wiköl Batse'r tso' tajë. Ñies Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Pármenas ena Nicolás e'pa shushtë ie'pa to. Nicolás dör Antioquía wak, e' e' yö'bak judiowakie. ⁶ Etǎ itsémi-rakitö wé Jesús ttekölpa tsá e'pa tso' eę. Etǎ ie'pa ulá méka wępa ñekkępa kǐ tǎ ie'pa to ikié S'yé a to ikimú.

⁷ Es Skököl ttè kǐ pakanemi tajë. Ñies Jesús ttökatapa kǐ daparke tajë Jerusalén. Ñies judiowak sacerdotepa tajë to ttè mik se' ęrlbłke e' wà kló'wé.

Esteban klönewa

⁸ Etǎ Skököl ęr buaë ché Esteban a tajë tǎ diché méitö iǎ tajë. E' wa ì kè ęr yi a ese wękeitö tajë pę shuą iwà kkachöie to Jesús ttè dör moki. ⁹ Erë wępa węlepa to Esteban chémi suluë. Ie'pa węlepa dör judiowak ñi dapa'wǎ wé kié Kanè Mésopa Auleshka Es-epa Wé e' wakpa. (Ie'pa bak klölewā kanebłök erë iyërulunbak.) Ñies judiowak węlepa tso' datse Cirene, Alejandría, Cilicia ena Asia, e'pa kǎs wöñarke Esteban kǐ. ¹⁰ Erë Wiköl Batse'r to Esteban a ttè mé ttoie buaë, e' kuęki ie'pa kè a e' alirka ie' kǐ. ¹¹ E' kuęki ie'pa to wępa węlepa patué kǎchök: "Sa' ittsé to Esteban tso' Moisés ena Skököl chök suluë." ¹² E' wa ie'pa to pę uluwékǎ tajë Esteban kǐ. Ñies judiowak kuęblupa ena s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa uluwékǎrakitö Esteban kǐ. E' kuęki ie'pa de Esteban ska' tǎ iklö'węwǎrakitö tsémirakitö judiowak wökirpa ska'. ¹³ Ñies wępa yulérakitö kǎchoie, e'pa to iché:

—Kękraë wëm wǐ to Skököl wé dör batse'r i' ena Moisés ttè dalöiëno e' cheke suluë. ¹⁴ Ñies sa' to ie' ttsé ichök to Jesús Nazaret wak e' to Skököl wé tskerawā ena sęne me'at Moisés to se' a e' mane'wękettsǎitö.

¹⁵ Etǎ judiowak wökirpa kǎs tulur eę, e'pa to isué to Esteban wö wër dalölöë węs Skököl biyöchökwak wö wër es.

Esteban e' tsǎtké

7 Sacerdote kibi, e' to Esteban a ichaké:

—İ kǐ be' kkatërke ę'e' dör moki?

² Ie' iüté: "A yamipa, a yępa, ye' ttö tssó. Mik se' kękępa Abraham bak iǎiǎ Mesopotamia, kǎm imi' sęnuk Harán, etǎ eę se' Kęköl olo tǎ tajë, e' e' kkeyë' ie' a.

³ Etǎ ichéitö iǎ: 'Be' kǎ ena be' yamipa, e' múat tǎ be' yúshka sęnuk, kǎ kkachekeyö be' a eę.' ⁴ Es Abraham e' yę'ttsǎ Caldea ǎtę Mesopotamia eę, tǎ imiǎ sęnuk Harán. Iyé blënewa e' ukuökǐ tǎ Skököl to ie' patké

sęnuk ię, wé se' sęrke i'ñe tǎ eę. ⁵ Kuaë Skököl kè wǎ kǎ i' mène ie' a yęs, elkela wé'ia è kè ie' a imène. Erë e' kęwö ska' tǎ ie' kè ala'r tǎ, erë Skököl kablë' ie' a ttè i' wa: 'Kǎ i' meraëyö be' aleripa a be' blënewa e' ukuökǐ tǎ.' ⁶ Ñies Skököl to iché ie' a: 'Be' aleripa sęrdaë kǎ kuǎ'kǐ kǐ węs kǎ kuǎ'kǐ wakpa es. Eę ie'pa klördawā kanè mésoie kè patuętǎ ese. Iweirdarak siǎrë dōka duas cien tkęyök (400).' ⁷ Erë Skököl to iché iǎ: 'Kǎ wé wakpa to ie'pa we'ikera, esepa ské we'ikerayö siǎrë. E' ukuökǐ tǎ ie'pa e' yörattsǎ kǎ e' a ǎs ye' dalöiörakitö kǎ i' kǐ.' ⁸ Etǎ Skököl to iché iǎ: 'A' ala'r wępa kǎrke kǎs esepa tottola kkuölitla tōö tsir. E' ù kękraë iwà kkachöie to ye' to ttè me' be' a.' E' kuęki mik ie' alà kié Isaac kǐ de pǎköl, etǎ itōttola kkuölitla téitö tsir. Es ñies Isaac to iwé ilà Jacob † tǎ. E' sǔ Jacob to iwé ila'rla dabom eyök kǐ böł (12), e'pa tǎ. Ie'pa dör se' dör Israel aleripa ditsęwōpa dabom eyök kǐ böł e' yępa tsǎ.

⁹ "Erë se' yępa tsǎ, e'pa ukyëne iël tsirla kié José e' tǎ. E' kuęki ie'pa to iwato'ttsǎ tǎ yi to itüe e' wǎ imfser Egipto. Erë Skököl tso' ie' tǎ. ¹⁰ Ie' to itsǎtké kękraë kǎs iweirke e' shuą. Ñies kǎbikeitsë buaë méitö iǎ. Ñies ie' to Faraón ké isǎuk ęr bua' wa (Egipto wakpa to iblúpa kǎs kié Faraón). E' kuęki Faraón to ie' tkékǎ Egipto iyi kǎs e' wökirie ñies ie' wǎk u wökirie.

¹¹ "E' ukuökǐ tǎ ketba ǎnekǎ Egipto ena Canaán, e' kǎs a. E' wakpa weine siǎrë. Se' yępa tsǎ kè wǎ i kune ñanoie katanoie. ¹² Erë mik Jacob wǎ ijchęnewā to iyi-wö tso' Egipto, etǎ ie' to ila'r dör se' yępa tsǎ, e'pa patkemi iyiwö tǎuk eę, e' dör ie'pa tsǎ dërö. ¹³ Mik ie'pa skà dërö etǎ José to ie'pa a iché: 'ye' dör a' èl.' Es Faraón wǎ ijchęnewā to yi ditsęwö José dör. ¹⁴ E' ukuökǐ tǎ ie' to iyé Jacob ena iyamipa kǎs tsuk patké ǎs idöbitü Egipto. E'pa dōkǎ dabom kuryök kǐ skęł (75).

¹⁵ Es Jacob mineǎ sęnuk Egipto. Eę iblënewa. Eę ie' ala'r dör se' yępa tsǎ, e'pa blërulune ñies. ¹⁶ Ie'pa nu minene Siquem wötewā iwakpa pō a. Kǎ e' wato' Hamor ala'r to Abraham a pöie.

¹⁷ "Erë Skököl kablë' Abraham a ttè i' wa: 'Be' aleripa yerattsǎne ye' to Egipto.' Mik e' kęwö dökewǎtke, etǎ se' yępa kǐ alöne tajë. ¹⁸ E' kęwö ska' tǎ Egipto blú ské tkënekǎ, e' kè wǎ José pakè jchę. ¹⁹ Blu' e' to se' yępa kǐtö'wé we'iké siǎrë. Ie' to ie'pa ké kęsik wa ila'rla wępa kune ęrpa esepa kǎs watöksǎ ǎs iduölur. ²⁰ E' kęwö ska' tǎ Moisés kune', e' dör buaala shüte. Iyé ena imi to ikkö'né u a dōkǎ sí mañat. ²¹ E' ukuökǐ tǎ ie'pa kǎwō-tǎ iwatöksǎ ǎs iduōwǎ erë Egipto blú alà busi to ikuéwǎ tsémi u a tala'wé węs iwák alà es. ²² Es Moisés yöne tajë iyi jchę Egipto wakpa wǎ, kǎs e' wa. Ittö è kǐ ittsęnewā, ñies ì wękeitö e' è kǐ iwënewa to ie' dör wëm tajë ese.

²³ "Mik ie' kǐ duas de dabom tkęyök, (40) etǎ ibikeit-séitö: 'Ye' miǎ ye' yamipa dör Israel aleripa e' weblök.'

²⁴ Etǎ ie' isué to egiptowak eköl tso' Israel aleri eköl we'ikök. E' kuęki ie' mishka itsǎtkök tǎ egiptowak ttéwǎitö iskéie. ²⁵ Ie' ibikeitsé to iyamipa Israel aleripa ęna iǎrmi to Skököl to ie' patké ie'pa tsǎtkök. Erë kè iwà ǎne ie'pa ęna. ²⁶ Bule es tǎ ie' to Israel aleripa kué

† JACOB: E' kié ñies Israel.

böl ñippök. Ie' kî ikiane tö ie'pa mú er buarne ñi kî, e' kuëkî ichéitö iarak: 'A' dör ñi yamipa. ¿Iók a' ñi we'ikò?'
 27 Etä eköl tö iyami we'ikeke, e' tö Moisés patkéumi tä ichéitö ia: '¿Yi tö be' tkéka sa' wökirie sa' shulökwakie?'
 28 ¿Be' éna ye' ttakwa wes chki be' tö egiptowak kötwä es?' 29 E' ttséwä Moisés tö tä itkashkar ká bänet kië Madián ee. Eë isenë wes ká kuä'kî wak es. Eë ila'rla kéka böi.

30 "Eë ie' sené dö duas dabom tkëyök (40). Ká et tä Skëköl biyöchökwak eköl e' kkaché ie' a Sinaí kébata a tsjinet ká sir poë wé kè yi serku' ese ska'. Ie' e' kkaché ia kal tsir wöñarke bö'ie e' shuä. 31 Moisés wökranewä iweblök. Erë mik ie' e' skéwä isaük bua'iewä tä Skëköl ttö ttséitö, e' tö iché ia: 32 'Ye' dör be' yépa bak iaiaë kië Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Këköl.' Etä Moisés painékä tajë suane kuëkî. Ie' kè diché dë'kaia isaük. 33 Ä Skëköl tö iché ia: 'Wé be' dur, e' ké dör batse'r, e' kuëkî be' klökkuö yötttsä. 34 Mokî ye' isué tö wépa dör ye' icha tso' Egipto e'pa weirke. Ie'pa kköchöke e' ttséyö. E' kuëkî ye' dë'ttsä ie'pa tsätkök. E' kuëkî ittso': Ye' tö be' patkerami Egipto.'

35 "Israel aleripa tö iyë' Moisés a: '¿Yi tö be' tkéka sa' wökirie sa' shulökwakie?' Erë ie'pa tö ie' watë'ttsä, erë Skëköl tö patké' ie'pa wökirie ena ie'pa tsätkökwakie. E' bak mik Skëköl biyöchökwak e' kçayë'wä ie' a kal tsit-sirla shuä etä. 36 Es Moisés tö se' yépa yë'ttsä Egipto a. Egipto ena dayë kië Dayë Mat ee ie' tö ì kè or yi a ese wé tajë. Ñies e' wéitö duas dabom tkëyök ekkè ká sir poë wé kè yi serku' ee. 37 Ie' wák tö iché ie'pa a: 'Skëköl tö itteköl kerakä eköl a' shuä wes ye' es.' 38 Mik Israel aleripa tso'rak echkaie ká sir poë wé kè yi serku' ee, etä Moisés tso' ie'pa shuä. Ñies Skëköl biyöchökwak tté ie' tä Sinaí kébata a. Skëköl ttè tö sene meke siä e' yëne ie' a ee, e' pakéne ie' tö se' a.

39 "Erë se' yépa kè wä ie' ttè dalöiëne'. Ie'pa tö ie' ttè watë'ttsä. Ie'pa shkakne Egipto. 40 E' kuëkî ie'pa tö iché Aarón a: 'Moisés tö se' yë'ttsä Egipto a. Kè sa' wä ijcher ì tka ie' tä. E' kuëkî íyi diököl yuó se' a böt mañat dalöie skëkölíe as e' mi' se' wëttsük.' 41 Es ie'pa tö baka pupula diököl yué dalöie. Tä iyiwak jchérakitö mè baka diököl a idalöioie. Ie'pa tö e' kéwö tkö'wé tajë, baka diököl yuérakitö iwákpa ulä wa, e' dalöioie. 42 E' kuëkî Skëköl e' skétttsä ie'pa yökî. Ie' tö ie'pa méat as bëkwö dalöiorakitö ie' skéie. Es Skëköl ttekölpa tö ikit iyëkkuö kî. Ie'pa tö ichè:

'A Israel aleripa,
 mik a' sene' ká sir poë wé kè yi serku' ee duas dabom tkëyök (40) ekkè,

etä a' tö iyiwak jché' erë e' kè dör ye' dalöioie.

43 Wé dalöieke pë' tö skëkölíe kië Moloc, e' diököl wéla dami a' wä.

Ñies wé dalöieke pë' tö skëkölíe kië Refán e' diököl bëkwöie, e' dami a' wä.

E' ços diököl yué a' wákpa tö, esepa dami a' wä dalöie.

E' kuëkî ye' tö a' patkeraë kamië weinuk siarë Babilonia wí'kie.' †

Es ikiteät.

44 "Es mik se' yépa bak senuk ká sir poë wé kè yi serku' ee, etä ie'pa wä datsi'kuö dami e' shukuëkear Skëköl wéie. E' a' ie' bak e' kkachök ie'pa a. U e' yöne wes ie' tö Moisés ka' iyuök es, wes ie' tö ikçayë' ia es. 45 E' ukuökî tä u e' méat se' yépa bak e'pa tö ileripa a. Mik ie'pa demi Josué tä pë' kuä'kî wakpa ká klö'ükwä, etä u e' mirwarak iwä. Skëköl tö pë' kuä'kî wakpa uyétttsä ie'pa yökî. E' ukuökî ká tajë tä David tkëneka blu'ie. E' kéwö ska' tä u yöne iaiaë datsi'kuö wa, e' tso'ia. 46 David wër buaë Skëköl wa tä ie' a David tö kawö kië ie' dalöio wé yuoie Israel aleripa a. 47 Erë David alä kië Salomón, e' tö Skëköl wé e' yué. 48 Erë Skëköl dör íyi ulitane tsäta e' kè ser u yué s'ditsö tö ese a. Es itteköl eköl tö iyë'at, e' tö ichè:

49 'Skëköl tö ichè:

Ká jaì e' dör ye' e' tkoie.

ká i' dör ye' klö' tkosër.

Ye' wák tö íyi ços yö',

e' kuëkî çwes a' tö u yuëmi ye' a?

¿Wes a' tö ká mëmi ye' a enoie?' ††

Es ikiteät.

51 "Erë a' kè tö Skëköl dalöieta'. A' er darërë. A' kukuöña darërëe. Këkraë Wiköl Batse'r wöklö'wé a' tö. A' dör wes a' yépa bak ká iaiaë es. 52 Ie'pa tö Skëköl ttekölpa ços we'ik. Es ñies ittekölpa bak ichök tö yi dör Yësyësë Chökle e' datse, e'pa kötulur ie'pa tö. I'ñe tä yi dör Yësyësë Chökle ñe' detke, erë iwatuétttsä a' tö ttèwä. 53 A' ulä a Skëköl ttè dalöiëno dë' ibiyöchökwakpa wa. Erë a' kè tö idalöie."

Esteban ttéwä ie'pa tö

54 Mik iwökirpa tö ì pakè Esteban tö e' ttsé, etä ie'pa uluneka ikî tajë. Ie'pa ká wötéwä ulune è kuëkî. 55 Erë Esteban kî Wiköl Batse'r kî de tajë tä iwö kéka ká jaì a tä Skëköl olo tajë e' suéitö. Ñies ie' tö Jesús sué dur Skëköl ulä bua'kka. 56 Ie' tö iché:

—¡Isaúl! Ye' tso' isaük tö ká jaì wékkö àr áie. Ñies Jesús dör S'ditsö Alä e' saük ye' tso' tö idur Skëköl ulä bua'kka.

57 Erë ie'pa e' kukuöña wötéwä as kè iwattsër. Etä iañekarak tajë tä imishkarak sëräq Esteban kî. 58 Tä iyétttsarakitö Jerusalén a mitsër u'rki ee, tä ie'pa tö ie' témi ák wa ittowaie. Esteban kkatökwakpa tso' itök, e'pa datsi' me'itörak duladula kië Saulo e' a blè.

59 Ie'pa tso' Esteban tök ák wa, e' dalewa ie' tö ikié Skëköl a i' es: "A Skëképa Jesús, ye' wiköl tsými be' ska'." 60 E' ukuökî tä ie' e' tkéwä kuchë kî tä iañekä tajë: "A Skëképa, ì sulu wamblök itso'rak, e' nuí olo'yó ie'pa kî."

Mik e' chéitö tä iduowa.

8 Esteban ttéwä ie'pa tö e' tö Saulo ttsé'wé buaë.

Saulo tö Jesús mik erblökwakpa we'ikémitke

E' diwö shä tä Skëképa Jesús icha erule tso' Jerusalén e'pa we'ikémitke pë' tö. Ie'pa ços tkayalmi dö Judea

† Amós 5.25-27

†† Isaias 66.1-2

ena Samaria. Erë Jesús ttekölpa tsá e'pa kè mineyal. ² Wëpa wëlepa tō Skëköl dalöieke tajë, esepa tō Esteban nu bléwā tā ie' jëitsérakitō tajë. ³ Erë Saulo tō Skëkëpa Jesús icha erule e'pa we'ikémi siarë. Ie' mirwā u ā u ā ie'pa yöktsā kyulemi patkëmi wötëwā s'wōto wé ā wëpa ena alakölpa ñies.

Jesús tté pakane Samaria wakpa ā

⁴ Erë wëpa bakyalmi Jerusalén, e'pa tō Jesús tté buaë pakémir ká wa'ñe wé imirwarak ee. ⁵ Es Felipe míā Samaria. Eë ie' tō wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' tté pakémi ká e' wakpa ā. ⁶ Mik ie'pa tō ie' ttöke e' ttsé ñies ì kè or yi ā ese wëkeitō, e' suérakitō etā ie'pa tō it-tō kïttseke bua'iewā. ⁷ Es pë' ā wimblupa sulusi tso', esepa bua'wéneitō tajë. Wimblupa sulusi yërulune arkekarak tajë. Es ñies s'kraulewā tajë ena s'bachiulewā tajë, esepa buanene buaë. ⁸ E' kuëkj ká e' wakpa kōs ttsë'ne buaë.

⁹ Etā ká e' ā wëm tso' eköl kiè Simón. Ie' kanëblë'mi iaiäë wës awá es. E' wa ie' tō Samaria wakpa kïtë' tajë. Es ie' e' kkeō tō ie' dör imalepa tsāta. ¹⁰ Ká e' wakpa ulitane, siarëpa ñies inuköl blúpa, e'pa tō ie' ttö klö' buaë. Ie'pa tō iyë': "Skëköl kiè Diché Tajë, e' e' yué Simónie."

¹¹ Bànet ie' tō ie'pa kïtë'bitū ikanë wa. E' kuëkj ie'pa tō ie' ttö iütë' buaë. ¹² Erë mik Felipe tō ì blúie Skëköl tso' e' tté buaë paké ñies Jesucristo tté buaë paké, etā ie'pa tō iklö'wé tā ie' wöskuélor wëpa ena alakölpa. ¹³ Ñies Simón wák erblé Jesús mik tā iwöskué. Ie' michoë Felipe tā kekraë. Es ie' isué tō ì kè or yi ā ese wëke Felipe tō tajë, e' tō ie' tkiwëwā.

¹⁴ Mik Jesús ttekölpa tsá tso' Jerusalén, e'pa wā ijchënewā tō Samaria wakpa tō Skëköl tté klö'wé, etā ie'pa tō Pedro ena Juan patkëmi ee. ¹⁵ Mik idemirak, etā ikiérakitō S'yé ā Samaria wakpa tō iklö'wé, e'pa kī ās Wiköl Batse'r dō ie'pa kī. ¹⁶ Kam Wiköl Batse'r döbitū ie'pa ulitane kī. Ie'pa wösule Skëkëpa Jesús ttö wa, e' è o' ie'pa tō. ¹⁷ E' kuëkj Pedro ena Juan ulà mékā ie'pa kī tā Wiköl Batse'r de ie'pa kī.

¹⁸ Simón tō isué tō mik Jesús ttekölpa tsá ulà mékā ie'pa kī etā Wiköl Batse'r debitū ikī. E' kuëkj ie' tō inuköl watké Pedro ena Juan ā, ¹⁹ tā ie' tō iché iarak:

—A' wā diché tso' sē, e' mú ye' ā ās yi kī ye' ulà mékā tā ese kī Wiköl Batse'r döbitū wës a' tō iwëke es.

²⁰ Pedro tō iüté:

—Be' tō ibikeitsè tō ì kalmè Skëköl tō e' tōrmi inuköl wa, e' kuëkj be' inuköl weinú kekraë be' wák tā. ²¹ Be' er kè dör yësyësè Skëköl wōā, e' kuëkj diché i' kè menuk be' ā. ²² Be' er mane'ú ì sulu wamblekebō i', e' yökī. Skëköl ā ikiō ās ì bikeitsébō suluè isalema e' nuí olo'yëmiitō be' kī. ²³ Ye' tō isué tō be' er dör suluè kësik ème. E' wā be' wák kōs tso' klöulewā.

²⁴ Simón tō iüté:

—Skëköl ā ikiō ās ì kōs ché a' tō e' kè tkō ye' tā.

²⁵ Etā ì o' Skëköl tō ie'pa tā e' tté paké Pedro ena Juan tō. Ñies s'pattérakitō Skëkëpa Jesús tté wa. E' ukuökī tā ie'pa míyalne Jerusalén. Tā ñalā wa Samaria shūā ká

tso' tajë, e' wakpa ā ie'pa tō Jesús tté buaë pakerami wës imirdak es.

Felipe tō Etiopía wák eköl wöbla'wé

²⁶ E' ukuökī tā Skëköl biyöchökwak eköl tō iché Felipe ā: "Be' yúshka dayë ñak kke Jerusalén ñalé wa dō Gaza." Ñalā e' tkökemi ká sir poë wé kè yi serku' e' kke. ²⁷ Etā Felipe míā tā ñalā e' kī wëm kuëitō eköl, e' dör Etiopía wak. Ie' dör iká wökirpa e' eköl. Ie' dör alaköl tso' Etiopía blúie, e' inuköl blök wökir. Ie' dare Jerusalén Skëköl dalöiök. ²⁸ Ie' mirwāne ikaska' karreta kī, e' ā itkër yëkkuō kit Skëköl tteköl kiè Isaías tō, e' sauk.

²⁹ Etā Wiköl Batse'r tō iché Felipe ā: "Be' yú, be' e' skówā karreta sē o'mik." ³⁰ Mik Felipe e' skéwā karreta o'mik, etā ie' tō ittsé tō Etiopía wak tō Skëköl yëkkuō kit Isaías tō, e' aritserami. Felipe tō ie' ā ichaké:

—Yëkkuō sē aritseke be' tō z'e' wā āne be' éna?

³¹ Ie' tō iüté:

—Kè yi ku' ye' wöbla'uk tā z'wës ye' ā iwā armi?

Ie' tō Felipe kié e' tkökā ie' o'mik. ³² Ie' tō aritserami wé ichéitō:

"Ie' dör wës obeja urula tsëmi ttëwā es.

Wës obeja pupula kè artā' mik iköyök tërke etā, es ñies kè ie' wā ì yëne.

³³ Ie'pa tō ijaëwé siarë tā ikichatëttsarakitō,

erë ì kī ikichatënetsā e' kè dör mokī.

Ie' ttëwarakitō ās kè iseriā ká i' kī,

e' kuëkj kè ie' alà atē." †

³⁴ Etiopía wak tō Felipe ā ichaké:

—Be' we'ikëyö, ichó ña, zyi cheke Skëköl tteköl Isaías tō tté i' wa? z'Ie' wák e' chöke ö o'ka chekeitō?

³⁵ Etā tté aritsétkeitō, e' wa Felipe tō ie' ā Jesús tté buaë pakémi. ³⁶ Es ittöramirak ñalā wa tā ee di' kuërak-itō. Etā Etiopía wak tō iché Felipe ā:

—Ië di' tso'. z'Ì kuëkj be' kè tō ye' wöskué? ††

³⁸ Etā Etiopía wak tō iché karreta ñakökwaq ā tō karreta wöklö'úwā. Tā ie'pa e' éwa tā imiyal bölë di' ā. Eë Felipe tō Etiopía wak wöskué. ³⁹ Mik ie' yélune di' ā etā Skëköl Wiköl tō Felipe batsékami bet ká bánet ā, Etiopía wak kè wā isüneiā yës, erë imiā ttsë'ne buaë kanë. ⁴⁰ Etā Felipe tō isué tō ie' demi dur ká kiè Azoto ee. Etā ie' míā Jesús tté buaë pakök ká tso' ñalā kī ese wakpa ā dömi Cesarea.

Saulo er mane'wé Jesús ā

9 E' dalewa Saulo tso'ia Skëkëpa ttökatapa payñuk ttëwā. E' kuëkj ie' míā sacerdote kibi ska' yëkkuō kiök shkowāie judiowak ñi dapa'wō wé tso' Damasco ee. Yëkkuō e' kī kawō mène ia s'tso' tté kiè Jesús dör Ñalā Pa'alj e' dikia esepa yulök klö'wōwā tsëmi Jerusalén, kè tkine tō alakölpa ö wëpa idir. ³ Erë mik Saulo dökemitke tsinet Damasco e' bet ibitëshka ká jai ā bö'wöie e' olo bune tajë ipamik. ⁴ Tā ie' anere jski. Etā

† Isaías 53.7-8 †† Yëkkuō kitule ká iaiäë keweie imalepa yöki esepa kè wā 8.37 kitëkā. Ttè e' tō iché: a Felipe tō ie' ā iché: —Be' tō tté i' klö'wé mokijé e' tā be' wösurmi. Etā wëm tō iüté: —Ye' tō ik-lö'wé tō Jesucristo dör Skëköl Alà e'.

ttò ttséitò tò iché iā: “A Saulo, a Saulo, ziók be' tò ye' we'ikeke?”

⁵ Saulo tò ie' a ichaké: “A Skèkèpa, zbe' dör yi?” Etā iüténeitò: “Ye' dör Jesús we'ikeke be' tò e'. ⁶ Erè be' e' kókā. Be' yú Damasco. Eē be' a iyërmi tò ì uk be' ké.”

⁷ Etā Saulo wapiepa tkirulune tajë. Ie'pa tò yile ttò ttsé, erè kè ie'pa wā yi sune. ⁸ E' ukuökj tā Saulo e' kékā tā iwöbla shuppée, erè kè iwawër. E' kuëkj itsémirakitò ulà iërule dō Damasco. ⁹ Eē ie' sené ká mañat kè wöbla wawène, kè wā ì ñane, kè wā ì yane yès.

¹⁰ Jesús ttökata eköl kiè Ananías serke Damasco e' a Skèkèpa Jesús e' kkachéwā kabsueie tā iché iā: “iA Ananías!” Ie' iüté: “A Skèkèpa Jesús, ichó ña.”

¹¹ Skèkèpa tò iché iā: “Be' yú ñalā kiè Yësyësè e' kī dō Judas u a. Eē wëm tso' kiè Saulo datse Tarso, e' yulō. Ie' tso' ttök S'yé tā. ¹² Ie' tò isuë kabsueie tò wëm kiè Ananías dewā ie' ska' iulā mékā ikj as iwöbla wawërne, e' dör be'.”

¹³ Ie' iüté: “A Skèkèpa Jesús, erè ye' a iyëule tajë ie'pa wā tò wëm e' tò be' icha batse'r tso' Jerusalén e'pa we'ikeke siarë. ¹⁴ I'ñe tā e' de ië. Sacerdotepa wökirpa tò kawö mé ie' a as wépa tò be' a e' tsatkè kiè esepa kos klö'uluritò.”

¹⁵ Erè Skèkèpa Jesús tò iché iā: “Be' yú. Ye' tò wëm e' shukitbak as ie' tò ye' tté pakò pè' kè dör Israel aleripa esepa a ena iblúpa a ñies Israel aleripa a. ¹⁶ Ye' wák tò ikkacheraë ie' a tò ie' kawötā weinuk ye' tté kuëkj.”

¹⁷ Etā Ananías demi Saulo ska' tā iulā mékā ikj tā iché iā:

—A yami Saulo, Skèkèpa Jesús e' kkeyë'wā be' a ñalā kī be' dè'bitū e' wa, e' tò ye' patké as be' wöbla wawërne ñies as Wiköl Batse'r iërwa be' a.

¹⁸ E' bet tā ì tso' Saulo wöbla mik nima kkuö sù, e' darolone tā iwöbla wawënene. Etā ie' e' kékā tā imā tā ie' e' wöskuée. ¹⁹ E' ukuökj tā ichkéne tā idiché iënene. Etā ie' e' tséat Jesús ttökatapa wēlepa tso' Damasco e'pa tā ká elke ulatök.

Saulo tò Jesús tté paké Damasco

²⁰ E' ukuökj tā bet Saulo tò Jesús tté pakémi judiowak a ie'pa ñi dapa'wō wé kos a. Ie'pa a ichekeitò tò Jesús dör Skèköl Alà chökle. ²¹ Wépa kos tò ie' ttò ttsé, e'pa wökrarulune ittök tā iñi chakérak:

—iIe' wí kè dör wépa tò e' tsatkè kiè Jesús a tso' Jerusalén esepa we'ik siarë? zKè ie' wëbi wí dè'bitū ie'pa esepa tso' ië e'pa klö'ukwā wömëttsā sacerdotepa wökirpa ulà a?

²² Erè Saulo tò Jesús tté pakéwāie kītā kītā, kè suane. Ie' tò ikkaché judiowak serke Damasco e'pa a tò mokj Jesús dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'. Tté e' wa ie'pa siwā'blöwélur ie' tò.

Saulo tkashkar judiowak yökj

²³ Ká tajë ukuökj tā judiowak tté ñitā Saulo ttowā. ²⁴ Erè e' jchënewā ie' wā. Ñië nañeë ie'pa tso' ipanuk ttéwā ká wékkö dökettsā ese ska'. ²⁵ Erè nañewe iklépa

tò ie' iékā kkó blublu a tā iieimi ká tso' kköiëule shkit kākkeë e' mik enaena. Es ie' tkashkar.

Saulo dene Jerusalén

²⁶ Mik ie' demi Jerusalén, etā ië' dapa'wāk Jesús ttökatapa tā. Erè ie'pa kè wā iklöone tò mokj ie' erblé Jesús mik. Ie'pa suane iyökj. ²⁷ Erè Bernabé wā ie' mítser kkachè Jesús ttekölpa tsā e'pa a. Bernabé tò ipaké ie'pa a tò Saulo tò Skèkèpa Jesús su' ñalā kī tā eē itté ie' tā. Ñies ichéitò tò Saulo kápakétke Damasco Jesús ttò wa kè suane. ²⁸ Es Saulo e' tséat Jerusalén dami Jesús ttekölpa tsā e'pa tā. Këkraë ie' tò Skèkèpa Jesús tté pakeke kè suane. ²⁹ Ñies ie' tò itté pakeke judiowak ttöke griegoie esepa a. Erè ie'pa ñi iütékā tajë ie' tā. E' kuëkj ie'pa tò ima'wé ttèwā. ³⁰ Mik e' jchënewā iyamipa wā, etā ie'pa wā imítser Cesarea, eē tā ipatkémi dō Tarso.

³¹ E' ukuökj tā Skèkèpa Jesús icha erule erule kos tso' Judea ena Galilea ena Samaria e'pa atene bèrë, kè yi tò ie'pa we'ikèiā. Ie'pa yörike buaë Skèköl tté dikjā. Ñies ie'pa tò Skèköl dalöieke tajë. Wiköl Batse'r tò ie'pa kimeke as ikj iërdak tajë këkraë.

Eneas buanene

³² Pedro shköke ká wa'ñe ie'pa kos pakök wé ie'pa tso' ese ska'. Etā ide ñies ká kiè Lida s'batse'ra serke eē e'pa pakök. ³³ Etā eē wëm eköl kuëitò kiè Eneas e' kraulewā me'r ká' kī e' kī duas de paköl (8). ³⁴ Pedro tò iché iā:

—Jesucristo tò be' bua'wéne. Be' e' kókā tā be' ká' pashuó.

E' bet tā ie' e' kékā. ³⁵ E' ukuökj tā pè' tso' Lida ena Sarón, e'pa ulitane tò ie' suë. E' kuëkj ie'pa er mane'wé Skèkèpa Jesús a.

Dorcas shkenekane

³⁶ E' kèwö ska' tā ká kiè Jope eē alaköl serke eköl dör Jesús ttökata, e' kiè Tabitá (griegoie ikiè e' dör Dorcas †). Këkraë ie' bak ì buaë uk ena s'siarëpa kjmuk. ³⁷ Ká e' ulatök tā ie' kirinewā tā iduowā. Inú pasunetke tā imékā úshu kákke ese a. ³⁸ Jope atë Lida o'mik wé Pedro tso' eē. Jesús ttökatapa serke Jope, e'pa wā ijcher tò ie' tso' Lida, e' kuëkj ie'pa tò wépa patké bül ichök ie' a: “Be' shkó bet Jope.”

³⁹ Es ie' míā ie'pa tā. Mik idemirak, etā ie' tsémi u shuā wé Dorcas nu me'r eē. Alakölpa schó †† kos iüke tajë. E'pa iënewā ie' pamik. Etā ie'pa tò paio ena datsi' yö' Dorcas tò mik ibak ttsë'ka etā, e' kkaché Pedro a. ⁴⁰ Etā Pedro tò ie'pa ké e' yökulur tā ie' e' tkéwā kuchë kī tā itté S'yé tā. E' ukuökj tā ie' tò inú suë tā iché:

—A Tabitá, be' e' kókā.

Etā ie' wöbla shuppée. Mik Pedro suëitò etā ie' e' tkéser. ⁴¹ Pedro tò iklö'wéwā iulā a duékā. E' ukuökj tā ie' tò alakölpa schó ena s'batse'r malepa kiè tā Tabitá kkachéitò ie'pa a ttsë'ka. ⁴² E' jchënewā Jope wakpa kos

† DORCAS: S'kiè e' wà kiane chë a sulj. †† SCHÓ: E' dör alakölpa wëm blëulewā kam serwane ese.

wā tā ie'pa tajē erblé Skékēpa Jesús mik. ⁴³ Tā Pedro e' tséat tajē Jope wēm kiè Simón e' ska'. Wēm e' dör iyiwak kkuölit kanéukwak.

Pedro tö Jesús tté buaë paké Cornelio a

10 Ká kiè Cesarea eē wēm serke eköl kiè Cornelio, e' dör Roma ñippökwakpa eruleë kiè Italiano e' capitán. ² Ie' kè dör judiowak erë ie' dör wēm yēsēsē Skéköl wōa. Ie' ena iyamipa ekka, e'pa tö Skéköl dalöieke tajē. Ñies ie' tö inuköl kakmeke tajē judiowak kimoie. Kēkraë ie' ttöke Skéköl tā. ³ Ká et tsálj tā diwö de mañat, etā ie' tö isuë buaë kabsueie tö Skéköl biyöchökwak eköl dewā wé ie' tso' eē tā ichéitō iā: "A Cornelio." ⁴ Ie' tkinewā tā Skéköl biyöchökwak suéwätö krereë tā ie' tö iché iā: "A kēkē, ¿i kiane be' kī?" Etā Skéköl biyöchökwak tö ie' iüté: "Be' ttöke Skéköl tā ena s'siārēpa kimeke, e' wēr buaë ie' wa. ⁵ E' kuēkī yile patkómi Jope. Eē wēm tso' kiè Simón, kiè ñies Pedro e' kiök patkó. ⁶ Ie' tso' wēm eköl kiè ñies Simón dör iyiwak kkuölit kanéukwak, e' ska', ie' u me'r dayē kkömik."

⁷ Mik Skéköl biyöchökwak tté one Cornelio tā e' mía etā Cornelio tö ikanè mésopa kié bōl ena ñippökwak kiéitō eköl ñies. Ñippökwak e' tö Skéköl dalöieke tajē. Ie' dör Cornelio kímukwak bua'ie. ⁸ Cornelio tö i kōs tka ie' tā e' paké ie'pa a. E' ukuökī tā ie'pa patkémiitō dō Jope.

⁹ Bule es diwö de bata a tā Cornelio kanè mésopa dami ñalā wa döketke tsinet Jope. E' dalewa Pedro tkakā u bata kī ttök Skéköl tā. ¹⁰ Pedro dué bli wā erë ulirkeia ie' a, e' dalewa isuëitō kabsueie. ¹¹ Ie' tö isuë tö ká jai kköbunane tā datsi' ukuö bērie suë iklöulewā ibata tkēl a, e' bitewā dō iski. ¹² Datsi' ukuö e' shuā iyiwak klōka, e' skōke ibatsi' kī ena dū dör ñá judiowak a esepa tkērki tsākiē. ¹³ Etā ie' tö ttö tssé tā ichéitō iā: "A Pedro, be' e' kōkā. Iyiwak sē ttō tā ikatō."

¹⁴ Erë ie' tö iüté: "Au. A Skéköl, iyiwak dör ñá ese kē kataule ye' wā yēs." ¹⁵ Tā ttö e' tö ichéne Pedro a: "I batse'wétke Skéköl tö e' kē kiariā ñá."

¹⁶ E' tka mañatökicha tā datsi' ukuö míkane ká jai a. ¹⁷ Pedro tso'ia ibikeitsök tajē i suéyō kabsueie ¿ima e' wā kiane chē? E' wōshāē tā wēpa patké' Cornelio tö, e'pa tö Simón u kué tā iēter Simón ukkō a. ¹⁸ Ie'pa tö ichaké: "¿Iē wēm kiè Simón kiekerakitō ñies Pedro, e' tso'?"

¹⁹ Pedro tso'ia i suéitō kabsueie e' bikeitsök, etā Wiköl Batse'r tö iché iā: "Ittsó. Wēpa mañal tso' be' yulök. ²⁰ Be' e' ówa tā be' yú ie'pa tā. Kē ibikeitsar böt-böt. Ye' tö ie'pa patkébitū be' tsukmi."

²¹ Etā Pedro e' éwa tā iché ie'pa a:

—Yi yuleke a' tö, e' dör ye'. ¿I dör iwà?

²² Ie'pa iüté:

—Wēm kiè Cornelio dör Roma ñippökwakpa capitán eköl, e' tö sa' patké' be' yulök. Ie' dör wēm yēsēsē. Skéköl dalöiekeitō tajē. Judiowak ulitane kī ie' kiar tajē. Skéköl biyöchökwak batse'r e' eköl tö iyē' ie' a: "Pedro kiō as ie' bitū be' u a. I kōs cheke ie' tö be' a, e' tssó."

²³ Etā Pedro tö ie'pa kiéwā wēshkē. Eē ie'pa kapére. Bule es tā ie' mía ie'pa tā. Ñies s'yamipa serke Jope e'pa wēlepa mía ie' wapieie. ²⁴ Bökkj es tā idemirak Cesarea. Eē Cornelio tö iyamipa ena pē' suule iwā buaë e'pa kī' e' dapa'ukka Pedro ttö tssök. E'pa kōs de ie' panuk. ²⁵ Mik ie' de Cornelio u a etā Cornelio dettsā ishke'uk tā ie' e' tkéwā kuchē kī ie' wōshāē idalöioie. ²⁶ Erë ie' tö iké e' duökka tā iché iā:

—Be' e' duókā. Ye' dör s'ditsō ñies wēs be' es.

²⁷ Pedro ttörāmiiā Cornelio tā etā idewarak wēshkē tā ie' isuë tö tajē pē' dapanewā. ²⁸ Ie' tö iché ie'pa a:

—A' wā ijchēr tö sa' judiowak kē a kawō tā' pē' kē dör judiowak esepa pakök ena shkök pē' esepa tā. Erë Skéköl tö ikkaché ye' a tö kē ye' kawō tā'ia ichök tö yile dör ñá. ²⁹ E' kuēkī mik ye' kine, e' bet tā ye' biteā, kē wā i chakine. Ye' tö a' a ichakē ¿iök a' tö ye' kié?

³⁰ Cornelio tö iüté:

—Tkali ikékkē tā ye' tkēr ttök Skéköl tā ye' u a wēs ye' wöblar ká bit ekkē diwö de mañat etā. E' bet tā wēm eköl de dur ye' wörki, e' datsi' dör dalölöe. ³¹ E' tö ye' a iché: "A Cornelio, be' ttöke Skéköl tā e' tssé ie' tö. Be' tö s'siārēpa kimeke e' wēr buaë ie' wa. ³² Yile patkómi Jope Simón kiè ñies Pedro, e' kiökbitū. Ie' tso' wēm skā kiè Simón dör iyiwak kkuölit kanéukwak e' u a. E' u me'r dayē kkömik." ³³ E' bet tā ye' tö be' tsuk patké tā be' debitū er bua' wa. Es sa' ulitane e' dapa'wé iē Skéköl wōa i chök ie' tö be' ké sa' a e' tssök.

Pedro tö Skéköl tté buaë paké Cornelio ska'

³⁴ Etā Pedro ttēmi tā ichéitō ie'pa a:

—I'ñe tā ye' éna iane tö mokī sulitane dör ñies ème Skéköl a. ³⁵ E' kuēkī ká wa'ñe wēpa tö ie' dalöieke tā iserke yēsēsē esepa kiar ie' kī. ³⁶ Ie' er buarmine se' kī Jesucristo dör sulitane Kéköl e' batamik, e' tté buaë pakane sa' dör Israel aleripa e'pa a. E' jchēr a' wā.

³⁷ Ñies i bak judiowak kē kōs a e' jchēr buaë a' wā. Juan tö iyē' tö s'kawōtā e' wōskuök. E' ukuökī tā Jesús tö s'pattēmi Galilea. ³⁸ Ñies a' wā ijchēr buaë tö Skéköl tö iWiköl Batse'r patké Jesús Nazaret wak e' kī idiché tajē. Ie' shkē kēkraë pē' ulitane shuā iyi buaë kanéuk. Ñies s'we'ikeke bé tö esepa bua'wēneitō Skéköl tso' ie' tā e' kuēkī. ³⁹ I wé ie' tö Jerusalén ena judiowak ká malepa a, e' kōs sué sa' tö. E' ukuökī tā ittēwarakitō wötēulewā krus mik. ⁴⁰ Erë e' kī ká de mañat tā Skéköl tö ishke'wékane tā ikkachéitō sa' a. ⁴¹ Ie' kē e' kkeyēne sulitane a. Sa' è a ie' e' kkaché. Skéköl tö sa' shukitbak as sa' tö Jesús sa' wák wöbla wa. Ie' shkēnekane e' ukuökī tā sa' chké sa' di'yé ie' tā. ⁴² Ie' tö sa' patké ittē buaë pakök sulitane a ñies ichök iarak tö ie' tkéka Skéköl tö s'ttsē'ka ena s'duulewā, e'pa shulökwakie. ⁴³ Ká iaiāē Skéköl ttekölpa ulitane tö Jesús paka'atbak tā iyē'atratitō tö yi erblé ie' mik esepa nuī olordaē ie'pa kī ie' batamik.

Pē' kē dör judiowak esepa kī Wiköl Batse'r de

⁴⁴ Pedro tso'ia ipakök ie'pa a tā e' shuā Wiköl Batse'r debitū ie'pa kōs tso' ie' ttö kīttsök, e'pa kī. ⁴⁵ Etā Jesús

mik ɛrblɔkwakpa dɔr judiowak dɛ'bitu Pedro tɔ e'pa tɔ isue tɔ wɛs Wikɔl Batse'r debitu pɛ' kɛ dɔr judiowak, esepa ki ɱies. Ie'pa tɔ ittse tɔ ittokerak ttɔ kuɔ'ki kuɔ'ki wa. ɱies Skɛkɔl kɪkɔkkɔ itso'rak. E' tɔ ie'pa tkiwɛwɔ.

⁴⁷ Etɔ Pedro tɔ ichɛ:

—Wikɔl Batse'r debitu ie'pa ki wɛs sa' ki itsɔ dɛ'bitu es. E' kuɛki kɛ yi ɔ iwɔklɔnuk tɔ kɛ ie'pa wɔskuar di' ɔ.

⁴⁸ Ie' tɔ ikɛrak ɛ' wɔskuɔk Jesucristo ttɔ wa. E' ukuɔki tɔ ie'pa tɔ ie' ɔ ikiɛ tajɛ: “Be' ɛ' tsuɔt sa' tɔ kɔ bɔt maɱat.”

Pedro tɔ Cornelio ttɛ pakɛ Jerusalɛn

11 Jesu's ttekɔlpa tsɔ ena s'yamipa malepa tso' Judea, e'pa tɔ ittse tɔ pɛ' kɛ dɔr judiowak, ɱies esepa tɔ Skɛkɔl ttɛ klɔ'wɛ. ² Mik Pedro dene Jerusalɛn, etɔ Jesu's mik ɛrblɔkwakpa dɔr judiowak, esepa wɛlepa tɔ ie' chɛ suluɛ. ³ Ie'pa tɔ ie' ɔ ichakɛ:

—ɔ'ɩɔk be' dare pɛ' kɛ dɔr judiowak esepa pakɔk ena chkɔk ie'pa tɔ?

⁴ Ie' tɔ i kɔs tka e' pakɛ ie'pa ɔ seraɔ tɔ ichɛ iɔ:

⁵ —Ye' bak Jope tɔ ye' ttɔke Skɛkɔl tɔ, e' shuɔ ye' tɔ i suɛ kabsueie. I suɛyɔ e' dɔr datsi' ukuɔ bɛrie suɛ klɔulewɔ ibata tkɛl ɔ. E' bitɛwɔ kɔ jai ɔ dɔ wɛ ye' tso' eɛ. ⁶ Etɔ ye' tɔ isue bua'iewɔ isue tɔ i tso' ishɔ. Ye' tɔ iyiwak klɔka, iyiwak kaɱiru, iyiwak ɛ' skɔke ibatsi' ki ena dɔ, esepa suɛ. ⁷ Etɔ ye' tɔ ttɔ ttsɛ e' tɔ ichɛ ye' ɔ: 'A Pedro, be' ɛ' kɔkɔ. Iyiwak sɛ ttɔ tɔ ikatɔ.' ⁸ Ye' iɱutɛ: 'Au. A Skɛkɔl, ye' kɛ wɔ iyiwak dɔr ɱa ese kataule yɛs.' ⁹ Tɔ ttɔ datse kɔ jai ɔ, e' tɔ ichɛne ye' ɔ: 'I batse'wɛtke Skɛkɔl tɔ ese kɛ kiariɔ ɱa.' ¹⁰ E' tka maɱatɔkicha tɔ imikane sɛkkɔ kɔ jai ɔ. ¹¹ E' wɔshɛ tɔ, wɛpa maɱal patkɛule datse Cesarea ye' yulɔk, e'pa debitu wɛ ye' tkɛr e' wɛ ɔ. ¹² Wikɔl Batse'r tɔ ye' ɔ ichɛ: 'Kɛ ibikeitsar bɔtbɔt. Be' yu ie'pa tɔ.' ɱies s'yamipa terɔl i' dare ye' tɔ. Sa' kɔs dewɔ Cornelio u ɔ. ¹³ Ie' tɔ sa' ɔ ipakɛ tɔ wɛs ie' tɔ Skɛkɔl biyɔchɔkwak suɛ dur ekɔl ie' u ɔ. E' tɔ ichɛ iɔ: 'Yile patkɔmi dɔ Jope eɛ wɛm tso' kiɛ Simɔn, e' kiɛ ɱies Pedro, e' kiɔbitu.' ¹⁴ Ie' tɔ icheraɛ be' ɔ wɛs be' ena be' yamipa kɔs e'pa tsɔtkɛrmi.' ¹⁵ Mik ye' tɔ Jesu's ttɛ pakɛmi ie'pa ɔ, etɔ Wikɔl Batse'r debitu ie'pa ki wɛs idɛ'bitu sa' ki kuaɛ es. ¹⁶ Etɔ i yɛ' Skɛkɛpa Jesu's tɔ ye' ɔ, e' ɱane ye' ɛna. Ie' tɔ ye' ɔ iyɛ: 'Juan tɔ s'wɔskuɛ di' ɔ, erɛ a' iɛrdawɔ Wikɔl Batse'r ɔ.' ¹⁷ Iwɛnewɔ tɔ Skɛkɔl tɔ iWikɔl mɛ ie'pa ɔ wɛs imenebak se' ɔ kuaɛ mik se' ɛrblɛ' Skɛkɛpa Jesucristo mik etɔ es. E' kuɛki ɔye' dɔr yi Skɛkɔl wɔklɔ'woje?

¹⁸ Mik i chɛ Pedro tɔ e' ttsɛ ie'pa tɔ, etɔ isi-wɔ'blɛwɔrak tɔ Skɛkɔl kɪkɛkarakitɔ. Ie'pa tɔ ichɛ:

—E' wa se' wɔ ijchɛr tɔ pɛ' kɛ dɔr judiowak, esepa ɔ ɱies Skɛkɔl tɔ imɛ ɔs ie'pa ɛr mane'u ie' ɔ sɛnoie mi-choɛ.

Skɛkɛpa Jesu's icha eruleɛ tso' Antioquiɔ e' pakɛ

¹⁹ Esteban kɔtwɔrakitɔ e' ukuɔki tɔ Jesu's mik ɛrblɔkwakpa we'ikɛmitke tajɛ pɛ' tɔ. E' yɔki ie'pa wɛlepa tkayal. Wɛlepa mɪyal dɔ Fenicia. Wɛlepa mɪyal dɔ Chipre. Iskɔ mɪrak dɔ Antioquiɔ. Kɔ ekkɛpa ɔ ie'pa tɔ

Jesu's ttɛ buaɛ pakeke judiowak ɛ ɔ. ²⁰ Erɛ Jesu's mik ɛrblɔkwakpa datse Chipre ena Cirene, ese wɛlepa mɪyal Antioquiɔ. Eɛ Skɛkɛpa Jesu's ttɛ buaɛ pakɛrakitɔ pɛ' kɛ dɔr judiowak esepa ɔ. ²¹ Etɔ Skɛkɛpa tɔ ie'pa kɪmɛ tajɛ. E' kuɛki tajɛ kɔ e' wakpa ɛrblɛ Skɛkɛpa Jesu's mik tɔ iɛr mane'wɛrak ie' ɔ.

²² Mik Skɛkɛpa Jesu's icha erule tso' Jerusalɛn, e'pa tɔ ttɛ e' ttsɛ, etɔ Bernabɛ patkɛmirakitɔ tkɔrɔ Antioquiɔ. ²³ Mik ie' demi, etɔ ie' tɔ isue wɛs Skɛkɔl ɛr buaɛ chɛ ie'pa ɔ. E' tɔ ie' ttsɛ'wɛ buaɛ. Ie' tɔ ie'pa kɪ pattɛ ɔs ie'pa ɛ' tkɔwɔ darɛrɛ kɛkraɛ iɛr kɔs wa ie'pa ɛrblɔ Skɛkɛpa mik e' ɔ. ²⁴ Ie' dɔr wɛm yɛsyɛsɛ. Ie' ɔ tajɛ Wikɔl Batse'r tso'. Ie' tɔ Jesu's bikeitseke bua'iewɔ. Es tajɛ pɛ' kɪ de ɛrblɔk Skɛkɛpa mik.

²⁵ E' ukuɔki tɔ ie' mɪ Tarso Saulo yulɔk. ²⁶ Mik ikuɛitɔ, etɔ itsɛmi Antioquiɔ ɛ' tɔ. Eɛ iɛ' tsɛɔrak duas ek. Ie'pa ɛ' dapa'uke Skɛkɛpa Jesu's icha erule e'pa tɔ. Kɔ e' wakpa tajɛ wɔbla'wɛkerakitɔ. Kɔ e' ɔ Jesu's ttɔkatapa tsɔ kine Cristo wakpa.

²⁷ E' kɛwɔ ska' tɔ Skɛkɔl ttekɔlpa wɛlepa tso' Jerusalɛn mɪyal Antioquiɔ. ²⁸ E'pa shuɔ ekɔl kiɛ Agabo, e' ɛ' duɛkɔ tɔ ichɛitɔ Wikɔl Batse'r wa tɔ bli datse kɔ wa'ɱe ki. E' debitu mik Claudio bak Roma wɔkir kibi e' kɛwɔ ska'. ²⁹ Etɔ Jesu's ttɔkatapa tso' Antioquiɔ e'pa tɔ ichɛ ɱi ɔ: "Mishka inukɔl shtɔk patkɛ se' yamipa sɛrke Judea, e'pa kɪmoie kɔs se' ɔ imer ekkɛ." ³⁰ Es ie'pa tɔ iwɛ. Etɔ ipatkɛmirakitɔ Bernabɛ ena Saulo ulɔ ɔ ɔs ie'pa tɔ imɔ Skɛkɛpa Jesu's icha wɔkir kibipa tso' Judea e'pa ulɔ ɔ.

Pedro wɔtɛwɔrakitɔ s'wɔto wɛ ɔ

12 E' kɛwɔ ska' tɔ blu' kiɛ Herodes, e' tɔ Skɛkɛpa Jesu's icha wɛlepa klɔ'wɛwɔ we'ikɛ. ² Ie' tɔ Santiago dɔr Juan ɛl, e' ttɔkwɔ patkɛ tabɛ wa. ³ Mik ie' isue tɔ e' wɛr buaɛ judiowak wa, etɔ ie' tɔ Pedro klɔ'ukwɔ patkɛ. E' wɛitɔ mik judiowak tɔ Pan Kɛ Yɔule Iwɔlɔ-wɔkɔ Wa e' kɛwɔ tkɔ'wɛkerakitɔ etɔ. ⁴ Mik Pedro klɔnewɔ, etɔ Herodes tɔ iwɔtɛwɔ s'wɔto wɛ ɔ. Eɛ ɱip-pɔkwakpa dɔkɔ dabom eyɔk ki terɔl (16) e'pa tɔ ikkɔ'neke tkɛl tkɛl. E'pa mane'wɛke tkɛl tkɛl kukur kukur. Herodes tɔ ibikeitsɛ tɔ kɔwɔ tkɔ'wɛkerakitɔ, e' ukuɔki tɔ iyekettsɔneyɔ shulɛ sulitane wɔ. ⁵ E' dalewa Pedro tso' s'wɔto wɛ ɔ. Erɛ Skɛkɛpa Jesu's icha erule e'pa tso' ikiɔk Skɛkɔl ɔ darɛrɛ ie' ki kɛkraɛ.

Skɛkɔl biyɔchɔkwak tɔ Pedro yɛttsɔ s'wɔto wɛ ɔ

⁶ Herodes tɔ Pedro yekettsɔ shulɛ, e' naɱewe Pedro kapɔtɛr ɱippɔkwakpa bɔl shushɔ moulewɔ tabechka kichaie bɔtɔ wa. ɱies ɱippɔkwakpa bɔl tso' s'wɔto wɛ ukkɔ kkɔ'nuk. ⁷ E' bet Skɛkɔl biyɔchɔkwak de dur ie' ska' tɔ bɔ'wɔ olo bunekɔ dalɔlɔɛ s'wɔto wɛ ɔ. Etɔ ikɛwɔitɔ ichane ɔ ɔs iti'rka tɔ ichɛ iɔ: "iBe' ɛ' kɔkɔ bet!" E' bet tɔ imoulewɔ tabechka kichaie wa e' wɔyɛrulune. ⁸ Etɔ Skɛkɔl biyɔchɔkwak tɔ ichɛ iɔ: "Be' datsi' iɔkɔ, be' klɔkkuɔ iɔkɔ." Tɔ ie' tɔ iwɛ es. Skɛkɔl biyɔchɔkwak kɪ chɛ iɔ: "Be' paio kɪkkuɔ iɔkɔ tɔ be' shkɔ ye' itɔki."

⁹ Età Pedro míá itökj, erë ie' kè éna iane tö ì wëke Skëköl biyöchökwak tö e' dör mokj. Ie' tö ibikeitsè tö ie' tso' kabsauk. ¹⁰ Età ie'pa tkami wé ñippökwakpa iëter ukkò kkö'nuk eë. E' ukuökj tã wé ñippökwakpa skà iëter eë itkamirak ñies. Mik ie'pa demi ukkò kibi a yöule tabechka wa atë ñalã kke, etã e' kköbunane er wa. Etã ie'pa deyal u'rki shkémirak ekuölö tã Skëköl biyöchökwak tö iméat eköl.

¹¹ Ekkè tã ie' éna iane tö ì suéitö e' dör mokj. Ie' ibikeitsè: "I'ñe tã yö isué tö mokj Skëköl tö ibiyöchök-wak patké ye' tsatkök Herodes ulã a ena ì qos wamblak judiowak éna ye' kj, e' ulã a ñies."

¹² Mik ie' éna ianewã bua'iewã tã imíã María u a. María dör Juan mì. Juan kiè ñies Marcos. Eë ie'pa darparkè tajë ttök Skëköl tã. ¹³ Mik Pedro de dur ukkò a ie'pa chakök, etã busi eköl dör kanè méso kiè Rode e' míã iweblök tö yi idir. ¹⁴ Mik ie' ttò ttséwã Rode tö, etã ittse'nekã buaë kè deia ukkò ppöök tã itunemine weshkë ichök tö Pedro de dur ukkò a. ¹⁵ Ie'pa tö iché iã:

—jBe' alineka!

Erë ie' iuté:

—Mokj ye' ttöke.

Ie'pa ie' a iché:

—Au, e' kè dör ie'. E' dör Skëköl biyöchökwak patkéule ikkò'nuk e'.

¹⁶ E' dalewa Pedro tso'ia ichakök ukkò a. Mik ukkò kköppéerakitö, etã isuérakitö tö ie' e' idir tã itkinewarak tajë. ¹⁷ Erë ie' tö ikkaché ulã wa tö a' si-wã'bló. E' ukuökj tã ie' tö ipaké ie'pa a tö wës Skëköl tö iyéttã s'wöto wé a tã ichéitö:

—Ttè e' pakó Santiago a ena s'yamipa malepa a.

E' ukuökj tã ie' e' yéttã míã bánet.

¹⁸ Mik kã ñine etã s'wöto wé a ñippökwakpa shutineka tajë Pedro kè ky' e' kuëkj. ¹⁹ Herodes tö Pedro yulök patké. Erë mik ie'pa kè wã ikune, etã ie' tö in-úí tkéwã ñippökwakpa mik tã ie' tö ie'pa ttökwa patké.

E' ukuökj tã ie' e' yéttã Judea míã senuk Cesarea.

Herodes du'wã

²⁰ E' kéwö ska' tã blu' Herodes ulurke tajë Tiro ena Sidón wakpa kj. E' kuëkj ie'pa kawö mé ñi a shkowãie ie' ska' ttök ie' tã. Ie'pa tö wëm kiè Blasto e' pablé'bak as ie' mi' ie'pa ttekölie ttök Herodes tã. Ie' kanéblöke Herodes a iu kuëbluie. Ie' ttò wa ie'pa tö kawö kié Herodes a tö ie'pa múat bèrè, ie'pa tö chkewö tuëke Herodes kã a e' kuëkj.

²¹ Kã et tã Herodes tö ie'pa kiéttã. Mik e' kéwö de, etã ie' tö blu' datsí iéka tã ie' e' tkéka s'shulo kulé tso' iwé a e' kj tã eë ikapaké ie'pa tã. ²² Ie'pa tö Herodes ché aneule i' es: "I'ttöke i', e' kè dör s'ditsö, e' dör kéköl wële ttöke!" ²³ E' ttsër buaë ie' kukua tã ie' e' kíkëka tajë, kè wã Skëköl kikanekã. E' kuëkj e' wöshaë tã Skëköl biyöchökwak eköl tö duè méka iki. Ie' katéwa öña tö tã iduowã.

²⁴ E' dalewa tã Skëköl ttè pakarke ème kã wa'ñe.

²⁵ Mik Bernabé ena Saulo e'pa tö ì uk ie'pa dè' Jerusalén e' wawé one, etã ie'pa míyalne Antioquia. Ie'pa wã Juan kiè ñies Marcos, e' mitsërñak.

Wiköl Batse'r tö Bernabé ena Saulo patké Jesús tté buaë pakök

13 Skëképa Jesús icha erule tso' Antioquia, e'pa shuã Skëköl ttekölpa ena s'wöbla'ukwakpa tso'rak eë. E'pa dör Bernabé ena Simón (Simón e' kiè ñies Dalor'iwak), ena Lucio dör Cirene wak, ena Menahem (Menahem e' talane Galilea blú kiè Herodes e' tã ñita), ñies Saulo tso'ñak. ² Kã et tã ie'pa tso' Skëköl dalöiök batsè wa tã e' shuã Wiköl Batse'r tö iché ie'pa a: "Kanè kuã'kj tso' ye' wã Bernabé ena Saulo a. Ie'pa shushtékeyö iwakanéwoie e' kuëkj ie'pa böi yóttã ye' a kanè e' woie."

³ Ie'pa batsé ena tté S'yé tã one, tã iulã mékarak ie'pa böi kj e' dalewa ikié S'yé a iki. E' ukuökj tã ipatkémirak-itö iwakanéuk.

Bernabé ena Saulo tö Jesús tté paké Chipre wakpa a

⁴ Es Bernabé ena Saulo míyal Seleucia patkéule Wiköl Batse'r wã. Tã eë ie'pa e' iéka kanò a míyal kã kiè Chipre eë. ⁵ Idemirak Chipre wé kanò irirke eë, e' ké kiè Salamina. Mik idemirak eë, etã ie'pa tö Skëköl tté paké-mi judiowak a ñni dapa'wö wé qos a. Juan mirwã ie'pa tã ie'pa kímuk. ⁶ Chipre qos a itkarak demirak kã kiè Pafos eë. Eë ie'pa tö judiowak kué eköl kiè Barjesús (e' kiè griegoie Elimas). E' dör ie'pa awá eköl. Ie' e' chò tö ie' dör Skëköl tteköl. Ie' yë'arie kekraë kã e' wökir kiè Sergio Paulo, e' ska'. Sergio Paulo kabikeitsö buaë, ie' kj Skëköl tté kiane ttsè. E' kuëkj ie' tö Bernabé ena Saulo tsuk patké. Erë awá ñe' kè kj ikiane tö Sergio Paulo tö ttè mik se' erblöke e' klö'wë. E' kuëkj ie' tö Bernabé ena Saulo ma'wé wöklö'wë. ⁹ Etã Saulo, e' kiè ñies Pablo, e' kj Wiköl Batse'r debitu tajë. Etã Elimas suéwãitö krereë ¹⁰ tã iché iã:

—Be' kachö. Be' e' wamblö suluë. Be' dör wës bé es. Sene yësyësë qos, e' bolök be' dör. ¿Qos be' tö Skëköl ñalé yësyësë e' shkul'iwemirö? ¹¹ I' tã Skëköl tö be' we'ikeraë. Be' wöbla kè wawërpaia. Kã tköraë tajë be' kj tã be' kè tö diwö olo suëpaia.

E' bet tã Elimas wöã kã míã ttsetseë, iwöbla kè wawëneia, e' kuëkj yile yulekeitö as tö iulaiö. ¹² Mik kã e' wökir tö e' sué, etã ie' erblé Jesús mik. Ie' wökranewã wës Skëképa ttè dör e' kíttsök.

Pablo ena Bernabé tö Jesús tté paké Antioquia atë Pisidia eë

¹³ Pablo ena ishköwapa e' iékarak kanò a Pafos tã imíyal Perge atë Panfilia eë. Etã Juan tö ie'pa méat eë, tã imíane Jerusalén. ¹⁴ E' ukuökj tã imíyal Antioquia atë Pisidia eë. Etã eë judiowak eno diwö tã ie'pa dewã judiowak ñi dapa'wö wé a e' tulésër. ¹⁵ Etã wële tö ì kit Moisés ena Skëköl ttekölpa tö yëkküö kj, e' arítsé dò ekuölö. E' ukuökj tã ñi dapa'wö wé wökirpa tö ichök patké Pablo ena Bernabé a:

—A yamipa, a' wā ilè tso' sa' pattoie, e' tã sa' pattó.
¹⁶ Etã Pablo e' kékã tã ikkaché ulã wa tã a' siwã'bló tã ichéitö:
 —A Israel aleripa ñies kã kuã'kij wakpa tã Skëköl dalöieta', a' tã ye' ttó ttsó. ¹⁷ Skëköl dör Israel aleripa e' Këköl, kuaë e' tã se' bak kã iaiãë, e'pa shukitbak iwák a. Ie'pa sene' Egipto wës kã kuã'kij wakpa es. Eë ie' tã ie'pa kímé taië alöne taië. E' ukuökij tã ie' tã ie'pa yéttsã kã e' kij idiché wa. ¹⁸ Ie' tã ie'pa dalë'ttsé kã sir poë wé kè yi sërku' e' a' dökã duas dabom tkëyök (40). ¹⁹ Pë' ditséwöpa dökã kul bak senuk Canaán e'pa eö'waitö kã mèn se' yépa bak kã iaiãë, e'pa a. ²⁰ E' kôs kij duas bak cien tkëyök kij dabom skeyök (450) ekkë.
 "E' ukuökij tã Skëköl tã ie'pa shü kékã eköl eköl imalepa wéttsöie dö itteköl Samuel e' këwö ska'. ²¹ E' ukuökij tã ie'pa tã Samuel a' blu' kije eköl. Es Skëköl tã Saúl mékã ie'pa blúie, e' dör Quis aladulaköl. Ie' dör Benjamin ditséwö. Saúl sené ie'pa blúie dökã duas dabom tkëyök (40). ²² E' ukuökij tã Skëköl tã Saúl uyéttsã tã David mékãitö blu'ie iskéie. David ché Skëköl tã i' es: 'Ye' tã David dör Jesé alã, e' sué. Ie' wër buaë ye' wa, ie' erbikò wës ye' erbikò es. Ì kiane ye' kij wë, e' wakanewëraëitö.' ²³ David aleri eköl dör Jesús, e' patké Skëköl tã se' dör Israel aleripa e'pa tsãtkök wës ie' kablë' es. ²⁴ Erë kãm Jesús döbitü e' yökij Juan S'wöskuökwak tã se' Israel aleripa ulitane patté tã se' kãwötã er mane'uk Skëköl a. Ñies se' kãwötã e' wöskuöklor di' a. ²⁵ Mik Juan kanè erkewatke tã ie' tã iché: 'Wëm datse eköl e' kinuk a' tso', e' kè dör ye'. Ie' datseia ye' itökij. Ie' dör ye' tsãtã, e' kuëkij ie' klökkuö kicha è kè wötsënanuk ye' siãrla e' a.'
²⁶ "A s'yamipa, Abraham aleripa, ñies a' wépa kè dör ie' aleripa erë Skëköl dalöieta' esepa, se' ulitane a' s'tsãtkè tté e' patkënetke. ²⁷ Jerusalén wakpa ena iwökirpa e'pa kè wã ijcher tã Jesús dör S'tsãtkökwak. Ñies eno diwö bit tã ie'pa tã ie' tté kitule yëkkuö kij Skëköl ttekölpa wã, e' aritseke, erë e' kè wã ane ie'pa éna. Mik ie'pa tã Jesús wöméttsã ttëwã etã e' wa ie'pa tã ie' tté tso' kitule Skëköl yëkkuö kij e' wã tkö'wé.
²⁸ Ie'pa kè wã ì sulu kune ikij ittowã erë ikkatërakitö Pilato a' as ittökwa patkòitö krus mik. ²⁹ Es Jesús ttëwërakitö. Mik ie'pa tã ì kôs kitule Skëköl yëkkuö kij, e' wawé one, etã inu éwarakitö krus mik tã iwötëwërakitö pö a. ³⁰ Erë Skëköl tã ie' shké'wékane.
³¹ E' ukuökij tã ie' e' kkachéne kã taië wépa manetwã ie' wapie Galilea dö Jerusalén, e'pa a. Ì'ñe tã e'pa kôs dör ie' ttekölpa judiowak ulitane wörkij.
³² "Es sa' tso' tté buaë i' pakök a' a. E' dör ì uk Skëköl kablë' sa' yépa bak kã iaiãë e'pa a' ³³ e' wã tka sa' dör ie'pa aleripa e' wörkij. Itka mik Skëköl tã Jesús shké'wékane etã. Itka wës itso' kitule Salmo böt kij es wé ichéitö: 'Be' dör ye' alã. Ì'ñe yö ikkachétke tã ye' dör be' yé.' ¹³⁴ Ñies Jesús yë'at Skëköl tã iyëkkuö kij: 'Wës ye' tã ye' tté yësyësë batse'r taië e' me' David a' tã ye' er buaë chöraë ie' a, es ye' er buaë chöraë be' a.' ^{††} E' wã dör tã Skëköl tã ie' shké'wërane as kè ichkã nurwã.
³⁵ E' kuëkij ñies itso' kitule: 'Be' kanè méso batse'r, e' kè

mepaãtbö as ichkã nurwã.' ^{†36} Es David, se' blú bak iaiãë, e' tã imalepa bak e' këwö ska', e'pa wéttsé wës Skëköl tã iyë'ia es. E' ukuökij tã idu'wã tã itöbinewã iyëpa pö a' tã inunewã. ³⁷ Erë wé shké'kane Skëköl tã e' chkã kè nune'wã. ³⁸ A yamipa, a' wã ijchenü tã se' nuñ olo'yarmi se' kij Jesús batamik, e' tté pakeke sa' tã a' a. ³⁹ Ttë méat Moisés tã dalöieno, e' kè a' se' nuñ olonuk. Erë wépa erblé Jesús mik esepa nuñ olordaë ie'pa kij. ⁴⁰ A' tso' erkij as a' kè tã itkò wës Skëköl ttekölpa tã ikit es wé Skëköl tã ichè:
⁴¹ 'A ye' wayuökwakpa, ye' ttó ttsó. Ì wëraëyö a' këwö ska' tã, e' dör taië kè klöonuk a' a ekkë.
 Erë a' a' ipakarmi erë kè a' tã iklö'wëpa. E' kuëkij a' tkinú. A' enúwa.' " ^{††}
⁴² Etã Pablo ena Bernabé e' yélur ñi dapa'wö wé a. Etã pë' tã iché ie'pa a' a' kiéne tté ekkëpa skã pakökne sa' a' eno diwö ètö wa. ⁴³ Mik ie' dapa'wërak e' one, etã judiowak, ñies pë' e' yuë judiowakie esepa taië míyal Pablo ena Bernabé tã. Pablo ena Bernabé tã ie'pa patté tã a' e' tköwã darërë Skëköl er buaë chöke se' a' e' a.
⁴⁴ Eno diwö ètö wa etã kã e' wakpa iekkë tã idettsarak sërãã Skëköl tté kittsök. ⁴⁵ Erë mik judiowak tã isuë tã pë' dapane taië Pablo tã kittsök, etã ie'pa yökij isulune tã ie' kékarak ichök tã ì cheke ie' tã e' dör kache. Ie'pa tã ie' ché suluë. ⁴⁶ Erë ie' ena Bernabé kè suane tã iché iarak:
 —Sa' kãwötã a' dör judiowak e'pa pattoie kewe Skëköl tté wa, erë a' kè wã iklöne. Wësua a' ibikeitseke tã sene michoë kè mène a' kij. E' kuëkij sa' míyal ipakök pë' kè dör judiowak esepa a. ⁴⁷ Es Skëköl tã sa' patké. Ie' yëkkuö tã ichè:
 'Be' tkékayö wës bö'wö wöñar stui a' es. Es ye' tã be' patkeraë kã ulitane wakpa pattök, Ie'pa tsãtkè e' tté pakeraëbö kã wa'ñe dö wé kã i' erk-erö eë.' ^{††}
⁴⁸ Mik pë' kè dör judiowak e'pa tã tté e' ttsé etã ie'pa ttsënekarak buaë. Ie'pa e' kékarak Skëkëpa Jesús tté kijkökka. Wépa kôs suletëneat senuk michoë, esepa erblé Jesús mik. ⁴⁹ Es Skëkëpa Jesús tté pakane kã e' wa'ñe a. ⁵⁰ Erë alakölpa dalöiërta' taië kã e' kij esepa tã judiowak tté dalöieke buaë, ñies wëpa dalöiërta' taië kã e' kij, esepa shutiwékã judiowak tã as Pablo ena Bernabé we'ikörakitö as ie' yöttssarak kã e' kij. ⁵¹ Etã Pablo ena Bernabé tã iklö po ppée ikkachoie ie'pa a' tã ie'pa kij inuí ane tã imíyal Iconio. ⁵² Erë Jesús ttökåtapa atë e'pa ttsë'ne buaë ñies ie'pa a' Wiköl Batse'r tã taië.
Pablo ena Bernabé tã Jesús tté paké Iconio wakpa a
14 Mik Pablo ena Bernabé demi Iconio, etã ie'pa dewã judiowak ñi dapa'wö wé a' wës ie'pa wöblar es. Ie'pa tã Jesús tté paké buaë. Es judiowak ñies pë' kè dör judiowak, esepa taië erblé Jesús mik. ² Erë judiowak kè erbléne imik, e'pa tã pë' kè dör judiowak, esepa shutiwékã ena iluwékã taië s'yamipa kij as iwe'ikörakitö. ³ Erë Pablo ena Bernabé e' tséat kã

† Salmo 2.7 †† Isaías 55.3 † Salmo 16.10 †† Habacuc 1.5 †† Isaías 49.6

tajë eë. Ie'pa tö Skëkëpa ttë pakeke kè suane. Skëköl tö diché mé ie'pa a ì kè or yi a ese wöje iwà kkachöie tö ie' er buaë chöke siä e' tté dör mokj. ⁴ Erë ká e' wakpa ñi blabatsélor, shabötspa wa judiowak ttè wër buaë, shabötspa wa Jesús ttekölpa tsá e'pa ttè wër buaë. ⁵ Judiowak ena pë' kè dör judiowak, e'pa tö kawö mé ñi a iwökirpa tã Pablo ena Bernabé we'ikoie, tè ák wa itowäie. ⁶ Erë mik Pablo ena Bernabé, e'pa wã ijchënewã, etã ie'pa tkayalmi dömi ká kiè Licaonia eë. Ká kiè Listra ena ká kiè Derbe atë eë. Ká e' wa'ñe ie'pa tö Jesús tté buaë paké.

Pablo tène ák wa ittowäie ká kiè Listra eë

⁸ Etã wëm tso' eköl Listra, e' kune' klò bachiulewã. Ie' kè shko. Ie' tkër Pablo ttöke e' ttsök. Pablo tö isuëwã krereë. Ie' wã ijchër tö wë' ierblé Jesús mik as ibuarne.

¹⁰ Etã ie' tö iché iã aneule:

—¡Be' e' kókã, be' e' duókã!

Etã wëm e' kékã tunekã tsut tã ishkëmi. ¹¹ Mik pë' tö, ì wé Pablo tö e' sué, etã ie'pa tö ichémi aneule ie'pa Licaonia ttò wa:

—¡Wépa dalöiekesö skëkölíe e'pa dettsã se' shuã s'ditsöie!

¹² Pablo kapaké kibiie, e' kuëkj ie'pa tö ie' klò'wé ie'pa kéköl kiè Hermes e' skéie. Bernabé klò'wérakitö ie'pa kéköl kiè Zeus e' skéie. ¹³ Zeus wé merkã ká e' ñalé ukuö o'mik tsjnet. Zeus sacerdote wã baka wë'ñe ena ma'ma wörkua debitu tajë. Ie' ena pë' ulitane éna baka wë'ñe jchak mè Pablo ena Bernabé a idalöioie ikëkölpaie. ¹⁴ Erë mik Bernabé ena Pablo wã ijchënewã, etã ie'pa e' datsi' jchée ikkachöie tö e' dör suluë ie'pa a. Tã ie'pa mĩa pë' shuã tã ichérakitö aneule:

¹⁵ —A kékëpa, ¿i uk a' tso'? Sa' dör s'ditsö wës a' es. Sa' debitu tté buaë pakök a' a as a' tö iyi ikkë kè wã tã' ese kôs watöttsã tã a' er mane'yü Skëköl chók e' a. Ie' tö ká jai ena ká i' ena dayë ena ì kôs tso' ikj e' yö'at. ¹⁶ Ká iãiaë dö ikkë tã sulitane serke wës iwák kj ikiane es, e' dalë'ttsë'bitu Skëköl tö. ¹⁷ Eré e' dör es, erë ie' dör buaë se' tã kekraë, e' wa ie' tö iwà kkaché siä tö ie' dör Skëköl chók. Ie' tö kalj patkeke a' a. Ie' tö iyiwö wëke a' a. Ie' tö chké meke a' a ñanoie a' ttsë'woie buaë.

¹⁸ Eré ie'pa tö ì kôs ché iarak, erë iekkë tã baka wë'ñe jchérakitö Pablo ena Bernabé dalöioie wës Zeus ena Hermes es.

¹⁹ E' shã tã judiowak wëlepa datse Antioquía ena Iconio, e'pa debitu tã Listra wakpa dakjñérakitö Pablo ttökwa. Iklö'wëwarakitö tã itérakitö tajë ák wa. Ibikeit-sérakitö tö iduowã, e' kuëkj ie'pa tö ikuëmi méat tär Listra ké kkò a wj'kie. ²⁰ Erë mik Jesús ttökatapa malëpa e' dapa'wékã ipamik, etã ie' e' kékã miane Listra. E' bule es tã ie' mĩa Bernabé tã dö ká kiè Derbe eë.

²¹ Ie'pa demi Derbe tã Jesús tté buaë pakérakitö ká e' wakpa a. Tajë ie'pa e' yué Jesús ttökataie. E' ukuökj tã ie'pa debityne Listra ena Iconio ena Antioquía. ²² Ká

† ZEUS ENA HERMES: E'pa dalöiök griegowak bak skëkölíe ká iãiaë. Ie'pa a Zeus dör skëköl bua'ie imalëpa tsatã. Ie'pa tö iklö'wé tö Hermes dör Zeus tteköl. Romawak tö Zeus kiè mékã Júpiter ena Hermes kiè mékarakitö Mercurio.

ekkë kôs a ie'pa tö Jesús ttökatapa er diché ié ena ipablérakitö as ie' tköwarak darërëe tté mik se' erblöke e' a. Ie'pa tö iché iarak: "Se' wake' weirdaë ká i' kj dowäie aishkuö tã ì blúie Skëköl tso' e' a." ²³ Nies ká kôs e' kj ie'pa tö wëpa shyshtë kanëblök Skëkëpa Jesús icha erule erule e'pa wökirpaie. E'pa kj ie'pa ikié S'yé a ena batsé, e' ukuökj tã iméarakitö Skëkëpa mik ie'pa erblöke e' ulà a.

Pablo ena Bernabé dene Antioquía atë Siria eë

²⁴ E' ukuökj tã Pablo ena Bernabé tkami ká kiè Pisidia demirak Panfilia. ²⁵ Ie'pa tö Jesús tté buaë paké ká kiè Perge e' wakpa a. E' ukuökj tã ie'pa mĩa ká kiè Atalía eë. ²⁶ Eë tã ie'pa e' iékã kanò a miane Antioquía iyamipa tö ie'pa patkë'mi Jesús tté pakök e'pa ska'. Eë iyamipa tö ie'pa me' Skëköl er buaë chöke se' a e' ulà a ì kanéyuk ie'pa dare e' wöie. ²⁷ Mik ie'pa demine Antioquía, etã Skëkëpa Jesús icha erule e' dapa'wëkarakitö. Tã ì kôs wé Skëköl tö ie'pa tã, ñies wës ie' tö ikkayë' pë' kè dör judiowak, esepa a tö ie'pa erblömi ie' mik wës judiowak es, e' kôs pakérakitö iyamipa a. ²⁸ Etã ie'pa e' tsëat ká tajë Jesús ttökatapa tso' Antioquía, e'pa tã.

Skëkëpa Jesús icha e'pa wökir kibipa ñi dapa'wé Jerusalén

15 E' këwö tã, wëpa wëlepa e' yëttsã Judea demi Antioquía. Ie'pa tö s'yamipa wöbla'wëmi tté i' wa: "A' wëpa kôs kawötã tottola kkuölit tée tsir wës Moisés ikitat es. E' kè kaneone a' wã, e' tã kè a' tsatkërpa." ² E' kuëkj Pablo ena Bernabé ñi iytékã darërëe ie'pa tã. E' kuëkj iyamipa tö Pablo ena Bernabé ena wëlepa skà, e'pa shyshtë as imi'yal Jerusalén tté ñe' shylök Skëkëpa Jesús icha wökir kibipa ena Jesús ttekölpa tsá, e'pa tã.

³ Es Skëkëpa Jesús icha erule tso' Antioquía, e'pa tö Pablo ena imalëpa patkëmi Jerusalén. Ie'pa tkami Fenicia ena Samaria. Etã ipakeramirakitö iyamipa a tö wës pë' kè dör judiowak, esepa er mane'wé Skëköl a. Tté e' tö ie'pa ttsë'wé buaë.

⁴ Mik Pablo ena Bernabé demirak Jerusalén, etã eë Skëkëpa Jesús icha eruleë e'pa kôs ena iwökirpa ena Jesús ttekölpa tsá, e'pa tö ie'pa kiëwã buaë. Etã ì kôs o' Skëköl tö ie'pa wa e' pakérakitö imalëpa a. ⁵ Erë Jesús mik erblök'wakpa dör fariseowakpa, esepa wëlepa e' kékã tã ichéitörak:

—S'yamipa kè dör judiowak esepa wëpa kawötã itótola kkuölit tée tsir. Nies ie'pa a ikawötã chè tö Moisés tté kitulebak e' dalöiök ie'pa kawötã.

⁶ Etã Skëkëpa Jesús icha wökir kibipa ena Jesús ttekölpa tsá, e'pa ñi dapa'wékã tté e' bikeitsök bua'iewã. ⁷ Ie'pa tö ipaké tajë, e' ukuökj tã Pedro e' kékã tã ichéitö:

—A yamipa, a' wã ijchër tö ká iãiaë Skëköl tö ye' shukitbak a' shuã Jesús tté buaë pakök, pë' kè dör judiowak, esepa a as ie'pa erblö imik. ⁸ Ie' wã se' er s'ule buaë, ie' tö Wiköl Batse'r mé ie'pa a wës se' a ime'itö es. Es ie' tö se' a ikkaché tö ñies ie' tö ie'pa klö'wé ie'

ichaie. ⁹ Ie' tō ie'pa er paiklé ie'pa erblé Jesús mik e' wa. Es se' wā ijcher tō ie'pa ena se' dör ñies ème ie' wōa. ¹⁰ A' tō ie'pa ké Moisés ttē darērēē e' dalōiök, erē e' kē dalōiēne' se' a, ñies se' bak ká iaiāē e'pa kē a idalōiēne'. I'ñe tã žiök a' tso' Skēköl wōñatkök es? ¹¹ E' kē dör es. Se' tō iklō'wé tō se' tsatkēne Skēkēpa Jesús er buaē chōke siã e' è wa. E' suē ie'pa tsatkēne ñies.

¹² E' ukuöki tã ie'pa ulitane siwã' blélur tso' Bernabé ena Pablo e'pa kapakōke e' ttsök. Ie'pa tso' ipakök tō wēs ì kē or yi a ese wérakitō Skēköl batamik pē' kē dör judiowak, esepa shuã Skēköl diché kkachōie. ¹³ Ie'pa kapaké one etã Santiago tō iché:

—A yamipa, ye' ttō ttsó. ¹⁴ Simón tō se' a ipaké wēs Skēköl tō, pē' kē dör judiowak, esepa tsã kímé er bua' wa as ie'pa wēlepa dō ie' wák ichaie. ¹⁵ Ñies e' sini'kué Skēköl ttekölpa bak ká iaiāē e'pa tō. Ie'pa tō iyē':

¹⁶ Skēköl tō iché: 'Aishkuö tã ye' datsene.

Etã David jchúlipa kerakayō iwák suē.

Ie'pa dōrane diché tã' taijē wēs iaiāē es

¹⁷ as pē' malepa kē dör judiowak dör ye' icha esepa tō ye' yulō.

¹⁸ Es ye' tō ttē i' chétke.

Ká iaiāē ttē i' me'atbakyo a' a.†

¹⁹ "Ttē i' kuēki ye' ibikeitsē tō, pē' kē dör judiowak er mane'wé Skēköl a, esepa kē tsiriuk s'kane judiowak ser ese wa. ²⁰ E' kuēki yēkkuö patkōmisō ie'pa a e' kī ichōsō tō íyi meule íyi diököl tso' dalōiē skēkōlie ese a, ese kē kar, ese kē katar. Ñies ie'pa kē kane trēnuk. Iyiwak ttēwã kuli' siulekã ese chkà kē katar ñies ipé kē katar. Ká iaiāē ttē i' pakanemi ká wa'ñe se' ñi dapa'wo wé a eno diwō bit ekkē. E' kuēki íyi ekkē è shtōmisō ie'pa a."

Yēkkuö patkēne s'yamipa kē dör judiowak, esepa a

²² Skēkēpa Jesús icha eruleē e'pa kōs ena iwōkir kibi-pa ena Jesús ttekölpa tsã, e'pa wa iwēr buaē tō wēpa wēlepa shyshtë ie'pa shuã as imi'rak Pablo ena Bernabé tã dōmi Antioquía. Es ie'pa tō Judas kiē ñies Barsabás ena Silas, e'pa shyshtë. Wēpa e'pa dalōieke taijē s'yamipa ulitane tō. ²³ Etã yēkkuö shtë iwōkirpa tō e' mé ie'pa a as iwã imi'rak. Yēkkuö e' tō iché i' es:

"Sa' dör Skēkēpa Jesús icha eruleē e'pa wōkir kibi-pa ena Jesús ttekölpa tsã, sa' dör a' yamipa. Sa' tso' yēkkuö i' shtëk a' dör sa' yamipa erē kē dör judiowak serke Antioquía ena Siria ena Cilicia e'pa a. A' shkē'wēmi sa' tō. ²⁴ Sa' wã ijchenewã tō sa' yamipa wēlepa e' yē'ttsã sa' shuã, e'pa dē'mi a' ska'. Ie'pa tō a' tsiriq' iwákpa ttē wa. E' tō taijē a' wōkir tsiriwékã. Kē sa' wã kawō mēne ie'pa a a' wōbla'woie ì wa. ²⁵ E' kuēki sa' ulitane wa iwēr buaē wēpa wēlepa shyshtëk sa' shuã as imi' a' sauk Bernabé ena Pablo tã. Sa' yami e'pa dalēr taijē sa' éna. ²⁶ Ie'pa e' me'ttsã weinuk taijē. Ie'pa kē suane ttēwã Skēkēpa Jesucristo ttē kuēki. ²⁷ Sa' tō Judas ena Silas patkēmi ttök a' tã. Ie'pa tō ipakeraē a' wōshã yēsyesē wēs yēkkuö i' kī ikitule es. ²⁸ Buaē idir Wiköl Batsē'r a, ñies sa' a, tō a' kē kawōtã judiowak ser e' blök serãã. I' è blök a' ké:

Chkē meule íyi diököl tso' dalōiē ese a, e' kē katar. Ñies ipé kē katar ena iyiwak ttēwã kuli' siulekã ese chkà kē katar. Kē a' kane trēnuk. Íyi ekkē è kawōtã blē a' tō. A' tō iwé es, e' tã e' dör buaē. Skēköl tō a' kímē."

³⁰ Etã ie'pa e' chéat tã imiyal Antioquía. Mik ie'pa demi eē tã ie'pa iyamipa dapa'wékã, e'pa a yēkkuö mir-dak iwã e' méitō. ³¹ Mik iyamipa tō yēkkuö aritsē, etã e' tō ie'pa er pablé taijē, e' kuēki ittēs'nerak buaē. ³² Judas ena Silas, e'pa dör Skēköl ttekölpa ñies, e' kuēki ie'pa tō iyamipa patté taijē. E' tō iyamipa er pablé taijē, ikímé taijē. ³³ Ie'pa sené eē kukuie. Mik ie'pa mitkene itō wane etã iyamipa tō iché iarak a' shkó wōbla wa. ³⁵ Erē Pablo ena Bernabé e' tséat Antioquía. Ie'pa ena imalepa taijē e'pa tso'rak Skēkēpa Jesús ttē buaē pakök. Ñies ttē e' wa s'wōbla'uk ie'pa tso'.

Pablo ena Bernabé kē kaneblökü'ia ñita

³⁶ Kawō tka taijē, e' ukuöki tã Pablo tō iché Bernabé a: —Mishkane etökichane ká kōs kī se' bak Skēkēpa Jesús ttē pakök e' ane s'yamipa sauk tō is ie'pa tso'.

³⁷ Bernabé kī Juan kiane tsēmi ie'pa tã. Juan e' kiē ñies Marcos. ³⁸ Erē Marcos tō ie'pa me'at ká kiē Panfilia eē. Ie' kē kaneblēniã ie'pa tã. E' kuēki Pablo kē éna ie' tsakmi ie'pa tã. ³⁹ Iñi iyúterak darērēē erē kē ishylene. E' kuēki ie'pa ñi blabatsélor. Bernabé wã Marcos mítser e' tã tã ie'pa míyal kanō kī dō Chipre. ⁴⁰ Pablo tō wēm kiē Silas e' kiémi e' wapie. Iyamipa tō ie'pa méat Skēköl er buaē chō siã e' ulã a. Etã ie'pa e' yéttã eē ⁴¹ tkamirak Siria ena Cilicia. Ie'pa tso' Skēkēpa Jesús icha erule erule tso' ká e' kī ie'pa diché kī iök Jesús ttē wa.

Timoteo mĩa Pablo ena Silas wapie

16 E' ukuöki tã Pablo ena Silas demi Derbe tã imiyal Listra. Eē wēm kiē Timoteo e' serke, ie' dör Jesús ttökata. Ie' mī dör judiowak e' dör Jesús ttökata ñies. Erē iyé dör griegowak. ² S'yamipa serke Listra ena Iconio, e'pa tō icheke tō Timoteo dör pē' buaē. ³ Pablo kī ie' kiane tsēmi e' wapie. Erē judiowak serke ká e' kī ie'pa ulitane wã ijcher tō Timoteo yé e' dör griegowak. E' kuēki Pablo tō ie' ké itóttola kkuölit tōk tsir as judiowak kē ulurkã ikī. ⁴ Ká kōs wé ie'pa dami eē ì uk patkē' Skēkēpa icha erule tso' Jerusalén e'pa wōkirpa ena Jesús ttekölpa tsã e'pa tō, e' wã paké ie'pa tō s'yamipa ulitane a. ⁵ Es Skēkēpa Jesús icha erule erule e'pa kōs diché kī iēne Jesús ttē a. Ñies pē' kī iērke taijē kēkraē.

Pablo tō wēm dör Macedonia wak e' sué kabsueie

⁶ Etã Wiköl Batsē'r kē wã kawō mēne ie'pa a Jesús ttē buaē pakök ká kiē Asia eē. E' kuēki ie'pa tkami ká kiē Frigia ena Galacia ⁷ demi ká kiē Misia e' kkörōwã eē. Etã ie'pa tō ima'wé shkōkwã ká kiē Bitinia e' a, erē Jesús Wiköl kē wã kawō mēne ie'pa a. ⁸ E' kuēki ie'pa tkami yēsyesē Misia kker demi ká kiē Tróade dayē kko a wé kanō irirke eē. ⁹ Etã nañewe Pablo tō ì sué kabsueie. Ie' tō wēm sué eköl, e' dör ká kiē Macedonia e'

† Amós 9.11-12

wak. E' dur shkë'ka tã ikköché iã: "Be' shkótkö Macedonia sa' kïmuk." ¹⁰ Pablo tã e' sué one tã bet sa' dali iémi mitke Macedonia. Sa' wã ijcher buaë tã Skëköl kï ikiane tã sa' tã Jesús tté buaë paké kã e' kï.

Alaköl kiè Lidia e' erblé Jesús mik

¹¹ Etã sa' e' iéka kanò a Tróade, míyal yësýsë kã kiè Samotracia eë. Bule es tã sa' demi kã kiè Neápolis eë. ¹² Eë tã sa' míyal klò kï dò kã kiè Filipos eë. Kã e' a romawak tso' tajë. E' dör kã bua'buã a tã Macedonia. Eë sa' sené kã tkël kã skel ulatök. ¹³ Judiowak eno diwö tã sa' e' yélur míyal di' kkömik wé sa' tã ibikeitsë isalema judiowak wã kã tso' ttoie Skëköl tã eë. Mik sa' tã ikué, etã eë sa' e' tulésër Jesús tté buaë pakök alakölpa ñi dapa'wékã e'pa a. ¹⁴ Ie'pa eköl kiè Lidia, e' dör kã kiè Tiatira e' wak. Ie' dör datsi' bua'buã daloshdalosh ese wataukwak. Ie' tã Skëköl dalöieke tajë. Skëkëpa tã ie' er ñi'wé as Pablo ttöke kos e' klö'ütö mokjë. ¹⁵ Etã ie' e' wöskué iyamipa tso' ie' u a e'pa tã. E' ukuökï tã ie' tã sa' a iché kröröë:

—A' ibikeitsë tã mokjë ye' dör Jesús mik erblökwak, e' tã a' klönúia ye' ska'.

Es ie' tã sa' ké klönukia ie' ska'.

Pablo ena Silas wötënewã s'wöto wé a Filipos

¹⁶ Kã et tã sa' mirwãne wé s'ttöke S'yé tã eë. Sa' mirwãia tã pë' busi kuéwã sa' tã eköl, e' a wimblu sulusi tso' eköl, e' wa íyi tötkekeitö. Wëpa wëlepa tã ie' tã tãsa' ie'pa a kanëblök íyi tötök, e' ské klö'wëke ie'pa tã tajë e' a. ¹⁷ Busi e' shkëmi Pablo ena sa' itökï. Ie' ardatse:

—Wëpa ikkëpa dör Skëköl íyi ulitane tsatã e' kané mësopa. Ie'pa tã s'tsatkë ñalé e' tté pakeke a' a.

¹⁸ E' wambléitö kã tajë, bata ekkë tã Pablo ulunekã tajë. Ie' e' wötréene tã ichéitö wimblu sulusi tso' busi a e' a:

—Jesucristo ttö wa ye' tã be' a iché be' e' yóttã ie' a.

E' wöshã tã wimblu sulusi e' yéttã iã.

¹⁹ Mik busi wökirpa tã isué tã inuköl kè dë'ia ie'pa ulã a busi batamik, etã ie'pa tã Pablo ena Silas klö'wëwã tsémirak wé tté shulökwakpa tso' eë. ²⁰ Ie'pa tã ikkatérak tté shulökwakpa a tã ichérakitö:

—Wëpa ikkëpa dör judiowak. Tajë ie'pa tso' sa' shutiuk. ²¹ Sa' dör romawak, e' kuëkï kè sa' a kawö mène ie'pa tã s'wöbla'wëke sene wa e' klö'uk ena e' wã uk.

²² Etã kã e' wakpa bitëshka Pablo ena Silas kï. Etã ishulökwakpa tã idatsi' yöktã ké ikï tã ippök ké darërë kal wa. ²³ Ibunerak siarë wötëwarakitö s'wöto wé a. Tã ichérakitö s'wöto wé wökir a tã ikkö'nú bua'iewã as kè itköyal. ²⁴ Mik ie' a kawö e' mène, etã ie' tã Pablo ena Silas wötëwã iwé wötëulewã bua'iewã, ese a. Ie' tã ie'pa klö tiëwã kaltak wöbiule s'klö wötowã ese a. Es iméarakitö.

²⁵ Kã de kã shãböts etã Pablo ena Silas tso' ttök Skëköl tã ena ittseitök. Imalepa tso' ittök. ²⁶ E' wöshã tã i tka darërë. S'wöto wé wöppéitö darërë. E' wöshã tã ukkö ulitane kköburolone. I kos wa ie'pa

tso' moulewã, e' wötsërolone. ²⁷ S'wöto wé wökir tï'nekã. Mik ie' isué tã ukkö kos tso' áie tã ibikeitséitö s'tso' wötëule e' kos tkayal. E' kuëkï itabë kuéttãitö e' ttowãie. ²⁸ Erë Pablo anekã:

—I'kë be' e' ttökwa! Sa' tso'ia ulitane.

²⁹ Etã s'wöto wé wökir tã bö'wö kié tã itunewã Pablo ena Silas ska'. Eë ie' e' tkëwã kuchë kï ie'pa wöã painékã suane tajë. ³⁰ Etã ie' tã ie'pa yéttã u'r'kï tã ie'pa a ichaké:

—A kékëpa, çì uk ye' kawötã e' tsatkoie?

³¹ Ie'pa ie' iuté:

—Skëkëpa Jesús mik be' erbló etã be' tsatkërdaë ñies be' yamipa tsatkërmi es.

³² Etã ie'pa tã Skëkëpa tté paké ie' a ena iyamipa kos tso' iu a, e'pa a. ³³ Etã e' nañewe ulatök s'wöto wé wökir tã ie'pa tsémi e' tã. Ie'pa shkã'ule tajë e' kapeyéitö. Etã ie' ena iyamipa kos e' wöskuélor. ³⁴ E' ukuökï tã ie' tã itsémirak iu a tã itierakitö. Ie' ena iyamipa e'pa erblé Skëköl mik, e' kuëkï ie'pa kos tts'ne buaë.

³⁵ Kã ñine tã ishulökwakpa tã ishëkipa patkëmi ichök s'wöto wé wökir a tã Pablo ena Silas ómine.

³⁶ S'wöto wé wökir tã iché Pablo a:

—Sa' shulökwakpa tã ye' a kawö mé a' ökmine. E' kuëkï a' yúne bèrë.

³⁷ Erë Pablo tã iché iã:

—Sa' dör romawak † Ie'pa tã sa' buk sulitane wöshã kã sa' shulir e' yökï. Sa' wötë'wãitö s'wöto wé a. I'ñe tã ie'pa kï sa' kiane èmine akir. Ie'pa kè a kawö tã iwoie es. As ie'pa wákpa bitü sa' ökmine.

³⁸ Etã shkëkipa tã tté e' chéne ishulökwakpa a. Mik ie'pa itté tã Pablo ena Silas dör romawak, etã tajë ie'pa suane. ³⁹ Etã ie'pa míyal Pablo ena Silas ska' tã ichérakitö:

—I sulu wamblé sa' tã a' kï e' olo'yó sa' kï.

Etã iémine tã ikköchéraç iã: "A' e' yölor sa' kã kï."

⁴⁰ Etã Pablo ena Silas yënettã s'wöto wé a míyal Lidia u a iyamipa weblök. Ie'pa pablérakitö etã imíyal.

Tesalónica wakpa tsirinekã Jesús tté kuëkï

17 Pablo ena Silas tkami kã kiè Anfípolis ena kã kiè Apolonia demirak kã kiè Tesalónica wé judiowak wã ñi dapa'wö wé tso' eë. ² Etã Pablo dewã e' wé a eno diwö wa wës ie' wöblar es. Eë ie' kapaké ie'pa tã Skëköl yëkkuö wa eno diwö mañat. ³ Ie' tã ikkaché ie'pa a tã itso' kitule Skëköl yëkkuö kï tã wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' tterawã tã ishërdakane. Ie' tã iché ie'pa a:

—Jesús pakök ye' tso' a' a, e' wák dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'.

⁴ Judiowak wëlepa erblé Jesús mik, tã ie'pa de Pablo ena Silas kije. Ñies griegowak tã Skëköl dalöieke wës judiowak es, esepa tajë erblé Jesús mik ena alakölpa dalöiértã esepa tajë erblé imik ñies. ⁵ Erë e' tã judiowak malepa uluwékã tajë. Etã wëpa sulusipa tso' éme ñalã kï, esepa kiérakitö pë' dapa'uk tajë, e'pa kï uluwérakitö tã imíyal kësik wa pë' malepa uluwëkã. Etã

† ROMAWAK: Pablo ditsëwö dör judiowak erë ie' yami bak e' wële e' yö' romawakie, e' kuëkï ñies ie' dör romawak.

itkawarak kësik wa Jasón u a Pablo ena Silas yulök yéttsa mè imalepa ulurke tajë e'pa ulà a. ⁶ Erë kè iwà ikunerak eë. E' kuëkjì Jasón ena iyamipa welepa e'pa kuémirakitò ká e' wökirpa wöa ta ichéitörak aneule:

—Wëpa ikkëpa tò ká ulitane wakpa tsirig', e'pa de ìe ñies. ⁷ Jasón tò ie'pa kiéwa iu a. Ie'pa ulitane tso' ichök tò se' blú kibi dör kuá'kì, e' kiè Jesús. Ie'pa tò sa' blú kibi e' ttè dalösewéwa.

⁸ Mik pë' ulitane ena iwökirpa tò ttè e' ttsé, etá ie'pa shutíneká tajë. ⁹ Erë Jasón ena iyamipa kërakitò inuköl mukat iwà kkachöie tò ie'pa datskene ishulök ta iémin-erakitò.

Pablo ena Silas tò Jesús tté paké Berea wakpa a

¹⁰ Ká tuinetke etá bet iyamipa tso' Tesalónica e'pa tò Pablo ena Silas patkëmi ká kiè Berea eë. Ie'pa demi Berea etá imíyal judiowak ñi dapa'wö wé a. ¹¹ Judiowak e'pa er dör buaë judiowak tso' Tesalónica e'pa tsata. Ie'pa tò Jesús tté kí ttsé er bua' wa. Këkraë ie'pa tò Skëköl yëkkuö suëkewá bua'iewá isuöie tò ì ché Pablo tò e' yëne ö kè iyëne. ¹² Es tajë ie'pa erblé Jesús mik. Ñies tajë griegowak erblé imik alakölpá dalöiertá' ena wëpa ñies. ¹³ Erë mik judiowak serke Tesalónica e'pa wá ijchënewá tò Pablo tso' ñies Berea Skëköl tté pakök, etá imíyal eë. Ie'pa tò Berea wakpa dapa'wëmi shutíwëmi Pablo kì. ¹⁴ Erë s'yamipa tso' Berea, e'pa tò Pablo ké e' yöktsá ta ipatkëmi dayë kkömik. Erë Silas ena Timoteo e' tséat Berea. ¹⁵ Wëpa wá Pablo mirwá, e'pa wá imí dö ká kiè Atenas eë. E' ukuökì ta ie'pa biteyalne. Pablo tò ie'pa ka' ichök Silas ena Timoteo a tò "a' kié bet."

Pablo tò Jesús tté paké Atenas wakpa a

¹⁶ Pablo tso' Silas ena Timoteo kijnuk Atenas, e' dale-wa ie' tò isué tò ká e' wakpa wá iyi diököl tso' dalöie, ese tso' tajë. E' tò ie' tsiriwéká tajë. ¹⁷ E' kuëkjì judiowak ñi dapa'wö wé a ie' kapaköke judiowak ta ena pë' kè dör judiowak erë Skëköl dalöietá' esepa ta. Ñies ie' ká-paköke këkraë Atenas wakpa ta wé ie'pa döke tajë iyi ta'uk eë. ¹⁸ Ñies ie'pa wöbla'ukwakpa welepa kiekerakitò epicúreo wakpa † ena estoico wakpa ††, e'pa ñi iütëmi Pablo ta. Ie'pa welepa tò ie' cheke i' es:

—¿Ì kabewëke s'ñeñe dió tò?

Ie'pa welepa skà tò icheke:

—Ttsëskua e' dör këkölpá tsäkjë dalöieke ká bár wakpa tò e'pa tté pakökwak.

Pablo tso' Jesús këtëwá shkënekane e' tté buaë pakök e' kuëkjì ie'pa tò ie' ché es. ¹⁹ E' kuëkjì ie' tsëmirakitò wé ie'pa e' dapa'uke tté tsäkjë pakarke ese ttsök eë. Ká e' kiè Areópago. Ta ichakérakitò:

—Ttè pa'alì pakeke be' tò, ¿e' pakëmibö sa' a? ²⁰ Ttè pakeke be' tò, e' kè ttsëule sa' wá, e' kuëkjì e' kiane jchënukwá sa' kì ¿ima e' wà dör?

† EPICÚREO WAKPA: E' wakpa tò iklö'wé tò s'ser e' wà bua'ie dör ttsë'ne buaë. Ttè e' wa s'wöbla'wëke ie'pa tò. †† ESTOICO WAKPA: E' wakpa tò iklö'wé tò s'ser e' wà bua'ie dör se' e' kkö'nü ì sulu qos e' yökjì. Ttè e' wa s'wöbla'wëke ie'pa tò.

²¹ Atenas wakpa qos ena ká kuá'kì wakpa serke Atenas, e'pa ulitane tò ttè pa'alì ttseke ese è pakeke ñi a këkraë.

²² Etá Pablo e' duéká ie'pa shüa Areópago wé a ta ichéitö:

"A Atenas wakpa, ì qos suéyö, e' wa ye' wá ijchër tò a' tò këkölpá tsäkjë dalöieke. ²³ Mik ye' tkami a' ká shüa, etá wé a' tò këkölpá ñe' dalöieke ese ké suéyö tajë. E' shüa ye' tò ká' tso' idalöioie ese kué et e' kì itso' kitule i' es: 'Skëköl eköl kè jchër se' wá tò yi idir, e' dalöioie'. Ie' dalöieke a' tò, erë a' kè wá ijchër tò yi idir. Skëköl e' pakeke ye' tò a' a.

²⁴ "Ie' tò ká ulitane ena iyi ulitane tso' ikì e' yö'at. Ie' dör ká jaì ena ká i' e' qos wák. Ie' kè serkü' Skëköl wé yöule s'ditsö wa ese a. ²⁵ Sulitane serke ie' mik. Ñies iyi ulitane kiane se' kì sënoie, e' mekeitö se' a këkraë. E' kuëkjì ie' kè kì ikiar tò se' ie' kímè ì wa.

²⁶ "Wëm eköl è wa ie' tò se' ditsöwö ulitane alöwé. Ie' tò se' ké sënuq ká wa'ñe. Mik ie' tò ká i' yö', etá ie' tò se' katatë'atbak tò mik se' sermi, wé se' sermi ditsëwö wa ditsëwö wa. ²⁷ Ie' tò se' katatë'at es as se' tò ima'ù yulè isalema sò ikuëmi. Erë mokì ie' kè kü' kãmë se' yökjì. ²⁸ E' dör wës yile tò iché es, e' tò iché: 'Skëköl mik se' serke se' shköke, ie' wa se' tso'.' Ñies e' dör wës a' wákpa ttsököl eköl tò iyë'at es, e' tò iché: 'Sulitane dör Skëköl aleripa.' ²⁹ Se' dör Skëköl ditsëwö, e' kuëkjì kè se' kàne ibikeitsök tò ie' dör wës iyi diököl yöule se' wá orochka wa ö inukölchka wa ö ákchka wa es. E' qos yuésö wës se' ibikeitsè es wës se' wákpa a iyör es. Erë Skëköl kè dör es. ³⁰ Iajäë ta kè se' wá ijchër tò wës ie' dör, e' kuëkjì e' nu' tkö'atbak ie' tò ie'pa kì. Erë i'ñe ta ie' tso' ichök ká ulitane wakpa a tò a' kawötá er mane'uk. ³¹ Skëköl tò idiwö me'atbak wëkkë alè ta ie' tò sulitane shüleraë yësyësë wëm eköl tkë'kajtö e' wa. Wëm e' këtëwá erë ishke'kane Skëköl tò, e' wa ie' tò iwà kkaché sulitane a tò mokijë wëm ñe' tkë'kajtö."

³² Erë mik Atenas wakpa tò ittsé tò Pablo tò s'du'wá shkënekane e' ché, etá ie'pa welepa tò ie' wayué, erë welepa skà tò iché:

—Ì pakeke be' tò, e' skà ttsëmi sa' tò iëtökichane.

³³ Etá Pablo míá. ³⁴ Erë wëpa welepa míyal Pablo ta, ta e'pa erblé Jesús mik. Ie'pa e' shüa Dionisio tso'ñak, e' dör Areópago wökirpa eköl. Ñies alaköl eköl kiè Dámaris ena pë' skà tso'ñak ishüa.

Pablo míá Corinto

18 E' ukuökì ta Pablo e' yéttsá Atenas míá Corinto. ² Eë wëm kuëwajitö eköl dör judiowak kiè Áquila, e' dör ká kiè Ponto e' wak. Ie' alaköl kiè Priscila. Ie'pa bak sënuq Roma atë Italia eë. Ie'pa dë'bitü erpa Corinto. Ká tso' tseë romawak tté dikia e' wökir kibi kiè Claudio, ie' tò judiowak qos serke Roma e' yökulur patké. E' kuëkjì Áquila ena ilaköl e' yë'lur Roma demi Corinto. Pablo míá ie'pa pakök. ³ Ie' kanè dör ie'pa kanè ese è, e' kuëkjì ie' e' tséat ie'pa ta kanëblök. Kanè e' dör iyiwak kkuölit yueke üie tsëmi ese kané. ⁴ Eno diwö bit ekké Pablo mi'ke judiowak ñi dapa'wö wé a. Eë ie' tò Jesús tté pakeke ie'pa ulitane a. Ie' tò judiowak ena pë' kè

dör judiowak e'pa ulitane pableke as ie'pa erblò Jesús mik.

⁵ Mik Silas ena Timoteo tso' Macedonia, e'pa demirak Corinto, età Pablo kè kaneblèneia Áquila tã. E' skéie ie' e' mé Jesús tté buaë e' è pakök kékraë. Nies ie' tó judiowak pablé kékraë tó Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. ⁶ Erë ie'pa wótkémi Pablo tã tã iché suluë. E' kuëki ie' datsi' wóppée iwà kkachoie tó ie' kè kî inuí ku' tã iché iarak:

—A' weirdaë siarë, e' wiie a' wákpa iane. E' kè wèneia ye' wóki. I'tami ye' mía pè' kè dör judiowak esepa pat-tök.

⁷ Età Pablo e' yéttsa judiowak ñi dapa'wo wé a' mía wëm kiè Ticio Justo, e' u a' senuk. Wëm e' tó Skèköl dalöieke tajë. Ie' serke judiowak ñi dapa'wo wé o'mik.

⁸ Wëm kiè Crispo, e' dör judiowak ñi dapa'wo wé, e' wókir. Ie' erblé Skèképa Jesús mik iyamipa kos e' tã. Es ñies tajë Corinto wakpa tó Jesús tté tssé tã ierblérak imik tã ie' wóskuélor. ⁹ Ká et nañewe Skèképa Jesús tó Pablo a' iché kabsueie: "Kè be' suanuk. Ye' tté kî pakó kékraë. Kè be' siwá'blök. ¹⁰ Ye' tso' be' tã. Kè yi a' i sulu wamblénuk be' kî yës. Ye' wá pè' tso' tajë ká i' kî." ¹¹ Es Pablo atë duas ek kî shabóts Corinto ie'pa wöbla'uk Skèköl tté wa.

¹² Mik Galión bak Acaya wókirie, età judiowak serke Corinto e'pa ñi dapa'wéka Pablo naméie ie' tsémi tté shulo wé a'. ¹³ Ie'pa tó Pablo kkaté Galión a' tã iché ia:

—Wëm i' tso' sa' pablök tó Skèköl dalöio sa' tó, erë kè dör wes tté dalöiëno meneat sa' a' e' tó iché es.

¹⁴ Pablo ttémitke tã Galión tó iché judiowak a':

—Mokî i sulu wamblópaítö, e'ma ye' tó a' ttò tssèmi.

¹⁵ Erë a' tso' ñi wóñatkök tté kî ena wépa wélepa kiè kî, ena a' wákpa tté dalöiëno e' kî, e' kuëki e' shuló a' wákpa tó. Ye' kè tó tté ese shulè.

¹⁶ Età Galión tó ie'pa uyéttsa tté shulo wé a'. ¹⁷ Età pè' tso' tajë e'pa tó wëm kiè Sóstenes dör judiowak ñi dapa'wo wé wókir, e' klö'wéwá ppérakitö tté shulo wé wóshäë. Erë e' kî Galión kè tkine yës.

Pablo dene Antioquia

¹⁸ Pablo e' tséatiã tajë Corinto. E' ukuökî tã ie' e' chéat iyamipa a' tã imía ká kiè Cencreas wé kanò irirke eë. Età eë ie' e' iéka kanò mi'ke Siria ese a'. Áquila ena Priscila mitke ie' tã ñies. Kam ie' e' iöká kanò a', età ie' tsà téé manene. E' wéitö ittè me'itö Skèköl a' e' blóie wes iyé'itö es. ¹⁹ Mik ie'pa demi ká kiè Éfeso eë, età Pablo mía judiowak ñi dapa'wo wé a' Jesús tté buaë pakök judiowak ñi dapa'uke eë, e'pa a'. Ie'pa tó iché ia tajë: "Be' e' tsúatiã sa' tã." Erë kè ie' e' tsakat. Ie' e' chéat ie'pa a' tã ichéitö: "Skèköl kî ikiane, e'ma ye' skà dörane a' pakök." Áquila ena Priscila e' tséat senuk Éfeso.

E' ukuökî tã Pablo e' iéka kanò a' tã imía. ²² Mik idemi Cesarea tã imía Jerusalén Skèképa Jesús icha erule e'pa shké'uk. E' ukuökî tã imía Antioquia. ²³ Eë ie' sené ekuölö. E' ukuökî tã iskà míane Galacia ena Frigia, ká e' kos a' Jesús ttókatapa er diché kî iök.

Apolo tó Jesús tté paké Éfeso wakpa a

²⁴ E' kèwö ska' tã wëm eköl kiè Apolo dör judiowak, e' de Éfeso. Ie' datsë ká kiè Alejandría eë. Ie' dör wëm ttò buaë ese. Ie' wá Skèköl yèkkuö suule buaë. ²⁵ Ie' yöule buaë Skèköl ñalé tté wa. Ie' tó s'wöbla'wéke kaneë yésyësé Jesús tté wa. Erë ie' kè wá Jesús tté jcher sèraa. Ie' wá Juan S'wöskuökwak, e' tté è suule. ²⁶ Ie' ttémi judiowak ñi dapa'wo wé a', kè suane. Età mik Priscila ena Áquila tó ie' kapaköke e' tssé, età ikiémi-rakitö iu a'. Tã eë ie'pa tó ie' kî wöbla'wé buaë Skèköl ñalé tté wa. ²⁷ E' ukuökî tã ie' shkak ká kiè Acaya eë. E' kuëki iyamipa serke Éfeso, e'pa tó ie' kímé. Yèkkuö shtérakitö Jesús ttókatapa tso' Acaya, e'pa a' as ie'pa tó ie' kiöwá buaë. Mik ie' demi Acaya tã wépa erblè'bak Jesús mik Skèköl er buaë ché ie'pa a' e' kuëki, esepa kímé tajë ie' tó. Ie' e' alöke judiowak kî ie' tté wa sultane wórkî. Ie' tó ie'pa siwá'blöwéke. Ie' tó ikkacheke yésyësé Skèköl yèkkuö wa tó mokî Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. Es ie' tó iyamipa kímé.

Pablo tó Jesús tté buaë paké Éfeso wakpa a

19 Apolo tso'ia Corinto e' dalewa Pablo tkami kábatá wa demi Éfeso. Eë ie' tó Jesús ttókatapa wélepa kué. ² Ie' tó ie'pa a' ichaké:

Mik a' erblé' Jesús mik età ¿Wiköl Batse'r dè' a' kî? Ie'pa tó iiüté:

—Kè sa' wá ittseüle tó Wiköl Batse'r tso'.

³ Pablo tó ie'pa a' ichaké:

—Età ¿wöskuè wése wa a' wösune?

Ie'pa iiüté:

—Juan s'wöskuè e' wa.

⁴ Ie' tó iché iarak:

—Wépa er mane'wé Skèköl a', esepa wösuk Juan tó.

Erë ie' tó iyé' ie'pa a' tó wëm datsë ie' itökî e' mik ie'pa kè erblök.

⁵ Tté e' tssérakitö tã iwöskuélor Skèképa Jesús ttò wa.

⁶ Pablo ulà méka ie'pa kî tã Wiköl Batse'r debitu ie'pa kî tã ie'pa ttémi ttò kuá'kî kuá'kî wa. Nies i' mé Skèköl tó ie'pa a' ché, e' ché ie'pa tó. ⁷ Sèraa ie'pa döká dabom eyök kî böi (12) wépa.

⁸ Si' mañat Pablo shkére judiowak ñi dapa'wo wé a', eë Jesús tté pakéitö kè suane. Ie' tó ie'pa pableke tajë as ie'pa e' tiüwá i' blúie Skèköl tso' e' tté dikia. ⁹ Erë ie'pa wélepa wókir darèrèë, e' kuëki ie'pa kè wá tté e' klöne. Ie'pa tó Jesús dör se' ñalá e' tté ché suluë sultane kukua. Età Pablo e' skéttsa ie'pa yöki. Wépa detke Jesús ttókatapaie e'pa tsémi e' tã dò wé wëm kiè Tirano e' wá u tso' s'wöbla'woie eë. Eë Jesús tté pakeke Pablo tó kékraë. ¹⁰ Es iwéitö dò duas bök. Sulitane serke Asia, judiowak ena pè' kè dör judiowak, e'pa tó Skèképa Jesús tté tssé. ¹¹ I' kè or yi a' ese wé Skèköl tó kibiie Pablo wa tköká imalepa tsatá dò tsamo ena datsi' döne ie' mik ese mi'kerak iwá wépa kirirke esepa ska' tã ibuanene tã wimblupa sulusi e' yélur ie'pa a'.

¹³ Erë judiowak wélepa shkórami ñalá kî wimblupa sulusi yökulur pè' a'. E'pa tó iché 'ima'üsö Skèképa

Jesús ttò wa.' Ie'pa ichémi wimblupa sulusi a' i' es: "i'A' e' yólor Jesús pakeke Pablo tò, e' ttò wa!"

¹⁴ Es wëm kiè Esceva e' ala'r dökā kul e'pa tò ima'wé-mi ñies. Esceva dör judiowak sacerdotepa wökirpa e' eköl. ¹⁵ Erë etökicha tã wimblu sulusi tò ie'pa iütë: "Yi dör Jesús e' jcher ye' wã. Ñies yi dör Pablo e' jcher ye' wã. Erë za' dör yi?"

¹⁶ E' wöshãë wëm a' wimblu sulusi tso', e' unekã ie'pa kî. Ie' e' alékã ie'pa kî idiché tajë wa. Ie'pa ppéitö siarë. Ie'pa e' yélur tkayal sume shkã'ule tajë. ¹⁷ Éfeso wakpa kôs, judiowak ena kè judiowak, e'pa wã ijchenewã. Tajë ie'pa suane. Es Skékëpa Jesús tté kî bunekã tajë.

¹⁸ Tajë pë' erblé Jesús mik esepa debitu i kôs wamblë'rakitö suluë e' chökã sulitane kukua. ¹⁹ E'pa shuã tajë ie'pa awápa tso'ñak. E'pa kôs wã iyëkkuö tso'rak iwã wakanewë, ese debitu tã iña'wéwa sulitane wöshãë. Ie'pa tò iyëttsã kôs yëkkuö e' ské dör tã idettsã inuköl tajë. E' dör ie'pa inuköl dökã 50.000 ekkë. ²⁰ Es Skékëpa Jesús tté kî bunekã tajë. Sulitane tò isuë tò ttè e' diché tã tajë.

²¹ E' ukuökî tã Pablo ibikeitsé: "Ye' mi'ke kã kiè Macedonia ena Acaya e' wakpa pakök. E' ukuökî tã ye' mi-choë dò Jerusalén. Eë tã ye' kawötã shkök dò Roma ñies."

²² E' ukuökî tã ie' kîmukwakpa bøl, Timoteo ena Eras-to, e'pa patkémiitö dò Macedonia, e' dalewa ie' atëiã Asia ekuölö.

Éfeso wakpa shutineka tajë

²³ E' kèwö ska' Éfeso wakpa shutineka tajë Jesús dör Se' ñalã e' tté kuëkî. ²⁴ Wëm tso' eköl kiè Demetrio e' dör iyi diököl yuök inukölchka wa e' sté. E' tò Éfeso wakpa Kéköl kiè Artemisa wak dör alakölie, e' wé diököl yueke inukölchka wa. Kanè e' wa ie' ena ikanè mésopa inuköl klö'uke tajë. ²⁵ Ikanè mésopa dapa'wékaitö imalepa kaneblöke kanè ese è a' e'pa tã, tã ichéitö: "A kékëpa, a' wã ijcher tò kanè i' wa se' inuköl klö'uke. ²⁶ Erë a' isuë, a' ittsé tò Pablo e' tso' ichök tò iyi diököl yuekesö dalöie skékölie, e' kè dör skéköl mokî. Tajë pë' tò ttè e' klö'wétke ië Éfeso ñies Asia kôs e' a'. ²⁷ E' dör suluë. E' tò se' kanè sulu'wëmiwã. Ñies Artemisa, se' kéköl tajë, e' wé dalösewëwamiitö. Se' kéköl tajë dalöiertã' tajë Asia ena kã wa'ñe, e' dalösewëwaraitö."

²⁸ Mik ttè e' ttsérakitö, etã ilunekarak tajë. Etã ianekarak: "Artemisa dör Éfeso wakpa kéköl, e' dör kéköl tajë."

²⁹ Etã Éfeso wakpa kôs alánekã tajë. Wëpa datse bøl Macedonia. Eköl kiè Gayo iëköl kiè Aristarco, e'pa dör Pablo wapiepa, e'pa tso'ñak eë. Éfeso wakpa tò ie'pa bøl klö'wëwã kuëmi dò wé ie'pa ñi dapa'uke e' wé a'.

³⁰ Etã Pablo shkakwã eë ttök ie'pa tã, erë Jesús ttökata-pa malepa kè wã ianemi. ³¹ Ñies Asia wökirpa wëlepa éna Pablo dalër tajë, e'pa tò ttè patké Pablo a': "Kè be' minukwã eë." ³² E' dalewa Éfeso wakpa daparke e'pa shutineka tajë. Ie'pa arkekarak tajë. Ikibiiepa kè éna iwã ane iök ië' dapa'wérak. E' kuëkî eköltëpa arke kuã'kî, iëköltëpa arke kuã'kî. ³³ Etã judiowak tò wëm kiè

Alejandro e' tsémi patkéule duéser sulitane wörkî, e' kuëkî pë' wëlepa tò ibikeitsé tò ie' wökî iwërke. Etã ie' tò ikkaché ulã wa tò "A' siwã'bló. Ye' ttöke judiowak tsatkoie." ³⁴ Erë mik ie'pa wã ijchenewã tò ie' dör judiowak, etã ie'pa skã e' kékane anuk: "Artemisa dör Éfeso kéköl. E' dör kéköl tajë." Es ie'pa arkerak dò hora böt.

³⁵ E' ukuökî tã kã wökirpa yëkkuö shtökwak, e' tò pë' kè siwã'blökã. Ie' tò iché ie'pa a': "A Éfeso wakpa, kã ulitane wakpa wã ijcher tò se' dör Éfeso wakpa e'pa dör se' kéköl tajë Artemisa e' wé kkö'nukwakpa, ñies ie' diököl anebitu kã jai a', e' kkö'nukwakpa. ³⁶ Kè yi a' iyërpa tò kè idör es. E' kuëkî a' siwã'blólur. Kè i' wamblar kè bikeitsule buaë. ³⁷ Wëpa i' debitu a' wã, e'pa kè wã i' blëulewã se' kéköl wé a'. Ie'pa kè wã se' kéköl yëule suluë. ³⁸ E' kuëkî Demetrio ena ikanè mésopa, ie'pa éna yile kkatak, e' tã as imi'rak ikkatök ttè shulökwakpa a' ena s'wökirpa a'. E'pa tso' kaneblök ttè shulo wé a'. Eë ië' tsatkömirak ñi wöshãë. ³⁹ Erë i' skã kianeia' a' kî yënoie, e' tã e' choie a' kawötã mik se' daparke wes ikanewekesö es etã. ⁴⁰ I' tka ië'rö i'ñe, e' kî s'wökirpa tò se' kkatëmi. Kè iwã tã mokîë, e' kuëkî ie'pa tò se' kkaté ikî, e' tã kè se' a' e' tsatkënuke iyökî." ⁴¹ Ie' tté one tã ichéitö ie'pa a', "A' yúshka."

Pablo miã Macedonia ena Grecia

20 Éfeso wakpa shutineka, e' olone tã Pablo tò Jesús ttökatapa kiëttsã pattë. E' ukuökî tã ie' e' chéat ie'pa a' tã imiã Macedonia. ² Ie' tkami kã e' wa'ñe iyamipa pattök, e' tò ie'pa er kuwé tajë. E' ukuökî tã ie' miã Grecia. ³ Eë ie' sené si' mañat. Ie' tso'tke kanò klö'uk shkomi dò Siria, e' shuã tã ie' wã ijchenewã tò judiowak ileritsétke ie' ttowã. E' kuëkî ie' miãne klö' wa tkamine Macedonia. ⁴ Ie' wapiepa dör kul. Eköl kiè Sópatro, e' dör Berea wak, iyé kiè Pirro. Iëköl kiè Aristarco. Iëköl kiè Segundo, e' dör Tesalónica wak. Iëköl kiè Gayo, e' dör Derbe wak. Iëköl kiè Timoteo. Ñies wëpa bøl dör Asia wakpa, e'pa kiè Tíquico ena Trófimo. ⁵ Wëpa ekkëpa miã kewe sa' yökî sa' kînuke kã kiè Tróade eë. ⁶ Pan Kè Yöule Iwölöwqã Wa e' kèwö tka, etã sa' e' yélur Filipos miã kanò kî dò Tróade. Kã skël ukuökî tã sa' demi Tróade, etã ie'pa kué sa' tò eë. Eë sa' e' tséat kã kul.

Pablo tò ttè bata paké Skékëpa Jesús icha erule tso' Tróade, e'pa a'

⁷ Eno diwö tuietke tã sa' e' dapa'wékã ñita Jesús këtewã e' kèwö tkö'uk. Pablo tso' iyamipa tã kapakök. Ie' kawötã e' yöktsã bule es, e' kuëkî ie' kapaké dò kã shãbötö. ⁸ Sa' dapanekã u kãkkë e' a'. Tajë bö'wö tso' wötskiulekã eë. ⁹ Duladula tkër eköl ukkò tsitsir kî, e' kiè Eutico. Pablo tso' kapakök tajë e' dalewa Eutico shtrinewatke kapakwatke. Bata ekkë tã ikapowã tã ibrutanemi döttsã iski. Etã ikékã ie'pa tò erë iduowãie. ¹⁰ Etã Pablo dur kãkkë, e' e' éwa tã ie' e' mékã duladula bata kî, ipaklö'wëwãitö tã ichéitö:

—Kè a' tkinukia. Itso' ttsé'ka.

¹¹ E' ukuöki tã Pablo tkakane kãkã tã Jesús kötewã e' kãwö tkö'wëitö ie'pa tã. Etã ie' kapakéia dö kã ñine ekkë tã imía. ¹² Etã duladula tsémirakitö ttsë'ka iu a. E' tö ie'pa ulitane kí ttsë'wëkã buaë.

Pablo e' yëttsã Tróade mía Mileto

¹³ Sa' míyal kewe Pablo yökí kanò kí dö kã kiè Aso eë. Pablo wák shkak klò wa dö eë, e' kuekí sa' kawö me'at- tke ie' tã ñi kínuk eë. ¹⁴ Mik sa' tö ie' kué, etã ie' e' iéka sa' tã kanò kí tã sa' míyal kã kiè Mitilene eë. ¹⁵ Tã sa' michoë. Bule es tã sa' tkami kã kiè Quío, e' wöshãë. E' bule es tã sa' demi wë kanò irirke kiè Samos eë. E' bule es tã sa' mía Mileto. ¹⁶ Pablo shkakmi bet dö Jerusalén Pentecostés kãwö tkö'uk, e' kuekí sa' mineyal es. Pablo kè e' wöklö'wak tajë Asia, e' kuekí ie' kè dë' Éfeso.

Pablo kapaké Skëképa Jesús icha erule tso' Éfeso e' wökirpa tã

¹⁷ Pablo tso' Mileto e' tö Skëképa Jesús icha erule tso' Éfeso e' wökirpa tsuk patké ñi dapa'uk ie' tã. ¹⁸ Mik idebiturak, etã Pablo tö iché iarak:

—Wes ye' sené a' shuã ye' tsã dë'bitu Asia e'tami, e' jcher buaë a' wã. ¹⁹ Erë judiowak ileritseke ye' tsaiök e' ye' rreweke tajë, erë kekraë ye' e' wöawa diöshet tã Skëképa Jesús kanè uk ye' bak a' shuã ië wa ì wa. ²⁰ Ñies a' wã ijcher tö ttë buaë a' kimoie, ese kè blënewã ye' wã yës a' yökí. Ese wa ye' bak a' wöbla'uk sulitane wörki, ñies u a u a. ²¹ Ye' bak ichök wö yësyësë wa judiowak a ena pë' kè dör judiowak esepa a: 'A' ké er mane'uk Skëköl a. A' ké erblök Skëképa Jesús mik mokjë.' ²² I'ñe ye' mitke Jerusalén. Ye' ittse tö es Wiköl Batse'r kí ikiane. Kè ye' wã ijcher wes ye' wëmirakitö eë. ²³ Kã wa'ñe wë ye' dë'ule eë Wiköl Batse'r tö ye' a icheke: 'be' wötërdaë, be' weirdaë siarë,' e' è jcher ye' wã. ²⁴ Ye' a tã ye' ttëwã ö ye' tso' ttsë'ka, kè e' kí ye' tkine. Kanè me' ye' a Skëképa Jesús tö, e' è ewakwa ye' éna er bua' wa. Kanè e' dör Skëköl er buaë chöke siã, e' ttë buaë pakök.

²⁵ I blúie Skëköl tso' e' ttë pakéyö a' a. I'ñe ye' wã ijcher buaë tö a' ulitane kè tö ye' suepaiane. ²⁶ E' kuekí i'ñe tã yö ichè a' a mokjë tö a' wëpa kè tsatkëne, e' tã kè ye' iane iwiië. ²⁷ I kiane kanewë Skëköl kí, e' ttë pakéyö a' a se. Kè ye' wã ttë wëne blënewã yës a' yökí. ²⁸ E' kuekí a' e' kkö'nú. Ñies Wiköl Batse'r tö a' tkë'ka Skëköl ichapa erule e'pa wökirpaie ikkö'nukrak, e' kuekí ie'pa kkö'nú buaë a' tö. Ie'pa to'ttsã Skëköl tö iwák pé wa. ²⁹ Ye' wã ijcher tö mik ye' mía e' ukuökí tã pë' döraë s'yamipa eukwa wes chichi sulusi tö iyiwak ewëwa es. ³⁰ Ñies a' shuã wëlepa e' kórakã s'wöbla'uk kache ttë wa as s'yamipa erblë Jesús mik e'pa mi' ie'pa è itökí. ³¹ A' tso' erkí. A' éna ianú tö duas mañal, ñiwe nañewe, kekraë ye' bak a' ulitane pattök eköl eköl ië wa ì wa.

³² Es ye' tö a' méat Skëköl ulà a. Ñies a' méatyö Skëköl er buaë chöke se' a e' ttë a. Ie' wã diché tã' a' er diché kí ioie. Ñies ie' wã diché tã' ì kôs buaë moie a' a wes ikablë' imuk ie' icha batse'r esepa a es. ³³ Kè ye' wã

ye' inuköl ena yi datsi' kkeyëule yës. ³⁴ Erë a' wã ijcher buaë tö ye' kè bak senuk yi ulà mik. E' skéie ye' kanëblë' ye' wák ulà ì' wa e' kkö'noie. Ñies e' wa ye' tö ye' wapiepa kímé. ³⁵ Es ye' bak a' wöbla'uk kekraë tö s'kawötã kanëblök darërëë wëpa kè a kanëblër, esepa kimoie. Kè se' éna ichökwa tö Skëképa Jesús wák tö iyë': "Se' tö ikakmè e' dör ibua'ie se' a, kè dör ikaktsë."

³⁶ Mik Pablo ttë one, etã ie' e' tkéwã kuchë kí tã ittë Skëköl tã ie'pa ulitane tã. ³⁷ Ie'pa ulitane tso' e' chökãt Pablo a iuke tajë tã ie'pa tö ipaklö'wëmi iwöalattsëmi. ³⁸ Pablo tö ichétke ie'pa a: "A' kè tö ye' suepaiane." E' tö ie'pa eriauwé tajë. E' ukuökí tã ie'pa mía iñalëmuk dö wë kanò irirke eë.

Pablo mía Jerusalén

21 Mik sa' tö sa' yamipa méat, etã sa' e' iéka kanò a. Sa' míyal yësyësë kã kiè Cos eë. E' bule es tã sa' míyal kã kiè Rodas eë tã sa' míyal kã kiè Pátara eë. ² Etã sa' tö kanò kué Pátara mi'ke kã kiè Fenicia, e' a sa' e' iéka tã sa' míyal. ³ Sa' tkami tã sa' tö kã kiè Chipre e' sué, e' atë ulà bakli'kka. Etã sa' mir dö Siria. Dalí mir kanò a e' mekeat Tiro, e' kuekí sa' demi eë. ⁴ Etã Jesús mik erblökwakpa serke eë, e'pa yulë sa' tö tã ikué sa' tö. Sa' sené kã kul ie'pa ska'. Ie'pa tö iché Pablo a Skëköl Wiköl wa: "Be' mú kè mi' Jerusalén." ⁵ Erë kã kul tka sa' kí etã sa' e' yëttsane. Ie'pa kôs, ilakölpa ena ila'r, e' yëttsã ie'pa kã a míyal sa' ñalëmuk dömi dayë kkömik. Eë sa' e' tuléwã kuchë kí ttök Skëköl tã. ⁶ E' ukuökí tã sa' e' chéat ie'pa a tã sa' e' iéka kanò a. Etã ie'pa míyalne iu a.

⁷ Sa' e' yëttsã Tiro demi kã kiè Tolemaida eë. Sa' tö s'yamipa serke eë e'pa shké'wë. Sa' e' tséat ie'pa ska' kã et. ⁸ E' bule es tã sa' e' yëttsane demi klò wa Cesarea. Eë sa' mí Felipe dör Jesús ttë buaë pakökwak e' u a. Ie' dör wëpa kul shukitulebak Jesús ttekölpa tsã e'pa kímuk, e' eköl. Ie' ska' sa' e' tséat. ⁹ Ie' ala'r busipa döka tkël kam iserdak wëpa tã. Ie'pa kôs dör Skëköl ttekölpa. ¹⁰ Sa' sené ie' ska' elkeë etã wëm debitu eköl datse Judea, e' kiè Agabo. Ie' dör Skëköl tteköl. ¹¹ Ie' dewã sa' o'mik tã Pablo kipamo klö'wëwãitö. Tã e' wa ie' e' muéwã iklö a ena iulã a tã ichéitö:

—Wiköl Batse'r tö ichè: "I' es judiowak tö kipamo i' wák, e' muerawã Jerusalén. Tã imerattã ie'pa tö pë' kè dör judiowak, esepa ulà a."

¹² Mik sa' tö ttë e' ttsé, etã sa' ena Cesarea wakpa tso'ñak sa' tã, e'pa ulitane kköché tajë Pablo a: "Kè be' minuk Jerusalén." ¹³ Erë Pablo tö iiyuté:

—¿I' kuekí a' iuke? E' tso' ye' eriauk tajë. Ye' e' méttstake monukwã, ñies ttëwã Skëképa Jesús ttë kuekí Jerusalén.

¹⁴ Ie' kè wã sa' ttö iütëne, e' kuekí kè sa' wã ì kí yëne iã. Sa' iché:

—As Skëképa tö iü wes ie' kí ikiane es.

¹⁵ E' ukuökí tã sa' dalí ié míyal Jerusalén. ¹⁶ Jesús ttökãtapa tso' Cesarea, e'pa wëlepa míyal sa' tã. Ie'pa wã sa' mítsër wëm kiè Mnasón, e' u a kapökrö. Wëm e' datse kã kiè Chipre eë. Ie' dör wëpa tsã erblë' Jesús mik esepa eköl.

Pablo míã Santiago pakök

¹⁷ Mik sa' deka Jerusalén, etã s'yamipa tso' ee, e'pa tã sa' kiéwã buaë, ittse'nerak buaë. ¹⁸ E' bule es tã Pablo míã sa' tã Santiago pakök. Nies Skëképa Jesús icha e'pa wökir kibipa tso'ñak Santiago ska' seraa. ¹⁹ Ie' tã ie'pa shké'wé tã ì kôs wéitö Skëköl batamik, pé' kè dör judiowak, esepa shuã, e' pakéitö ie'pa a yësyësë. ²⁰ Mik e' ttsé ie'pa tã, etã Skëköl kíkëkarakitö tajë. Ie'pa tã iché ia:

—A yami Pablo, be' isuë buaë tã ìe judiowak doka miles e'pa erblétke Jesús mik. Ie'pa ulitane e' mettsã da'ã Moisés ttë dalöiëno e' tsatkök. ²¹ Ie'pa a iyëne tã be' tã judiowak tso' kã kuã'kí kuã'kí kí, esepa wöbla'weke tã ttë e' olo'yó. Nies ichekerakitö tã be' tã icheke tã ila'r kyrke wëpa, esepa tottola kkuölit kè tar. Nies ichekerakitö tã be' tã s'wöbla'weke tã se' judiowak ser e' kè dalöiaria. ²² Ie'pa ulitane wã ijcher-dawã tã be' dë'bitü. E' kuëki ÿi wëmi be' tã ie'pa si-wã'blöwowa? ²³ Ì cheke sa' tã be' a e' ú. Ìe sa' shuã wëpa tso' tkël kawö me'bak Skëköl a, e' orketke. ²⁴ E'pa tsúmi e' tã, tã be' e' batse'ú ie'pa tã. Kôs e' patuë e' pataúbö as ie'pa tsã tòttsã manene iwã kkachöie tã kawö me' ie'pa tã Skëköl a e' one. Be' tã iwé es, e' tã judiowak ulitane isueraë tã ì kôs kí pé' tso' be' chök sulüë e' dör kache. Ie'pa tã isuëmi tã Moisés ttë dalöiëno e' dalöieta' be' tã nies. ²⁵ Erë s'yamipa kè dör judiowak, esepa a ì bikeitsé sa' tã e' kitmibak sa' tã yëkkuö kí. E' kí sa' tã ie'pa a iyë' tã ie'pa kè kàne chkè meule íyi diököl tso' dalöie ese a ese katök. Iyiwak pé' kè katar. Iyiwak ttëwã kuli' siulekã ese chkà kè katar. Nies ie'pa kè kàne trënu.

Pablo klö'wëwarakitö Skëköl wé pamik

²⁶ Es Pablo e' yëttsã wëpa tkël, e'pa tã. E' bule es tã ie' e' batse'wé ie'pa tã. E' ukuökí tã ie'pa tkawã Skëköl wé a. Eë Pablo tã ibiyó ché tã mik tã ie'pa batse'ne e' diwö ene tã ie'pa íyi meke Skëköl a iwakpa bil ekkë.

²⁷ Kawö kul shuã ie'pa tso' batse'ne e' erkewatke etã judiowak wëlepa datsë Asia, e'pa tã Pablo suë Skëköl wé a. Ie'pa tã imalepa shutjwëkã tã imishkarak Pablo kí iklö'wëwarakitö. ²⁸ Ie'pa anekarak: "A yamipa, sa' kímú. Wëm i' shköke kã wa'ñe s'wöbla'uk tã se' judiowak ser, e' kè dör buaë. Ie' icherami tã Moisés ttë dalöiëno ena Skëköl wé i' kè dör buaë. Ì'ñe tã pé' kè dör judiowak esepa wëlepa debitu ie' wã ìe Skëköl wé a. E' tã kã i' dör batse'r e' ia'wëkã."

²⁹ Wëm kië Trófimo e' su' ie'pa tã Jerusalén ie' dör Éfeso wak. Ie'pa tã ibikeitsé tã Pablo wã imí Skëköl wé a, e' kuëki ie'pa tã iché es.

³⁰ Kã e' wakpa kôs shutjnekã debitu tuneule. Tã Pablo klö'wëwarakitö kuëmi u'rkí. E' bet Skëköl wé wëkkö ulitane wötëwarakitö. ³¹ Ie'pa tã ittekwatke etã ttë de Roma ñippökwa kpa eruleë e' comandante a tã Jerusalén wakpa ulitane shutjnekã tajë. ³² Etã ie' tã ñippökwa kpa dapa'wé ikayuapa tã, etã itunemirak wé pé' daparke eë. Mik pé' tã ñippökwa kpa ena icoman-

dante suë, etã ie'pa tã Pablo méat, kè ippëia. ³³ Etã comandante debitu, e' tã Pablo klö'wëwã tã imaukwã kè tabechka kichaie bötö wa. E' ukuökí tã ie'pa a ichakéitö: "ÿI' dör yi? ÿI' wambléitö?" ³⁴ Erë wëlepa tã iché kuã'kí aneule, iëltëpa iché kuã'kí aneule. Tajë ie'pa arkerak kuã'kí kuã'kí, e' wa kè ishulir, e' kuëki ie' tã it-sukmi kè ñippökwa kpa wé a. ³⁵ Pé' éna ie' klö'wëwã kësik wa, e' kuëki mik idemirak ñippökwa kpa wé kléka-ta kí, etã ñippökwa kpa tã Pablo batsékami. ³⁶ Pé' kôs arke Pablo itökí: "ÿIttöwã!"

Pablo e' tsatké judiowak wörki

³⁷ Mik Pablo dökewatke ñippökwa kpa wé a etã ie' tã comandante a iché:

—Kawö mú ña ttök be' tã.

Etã comandante tã iüté:

—Ye' kè wã ijcher tã be' ttö griegoie. ³⁸ E'ma be' kè dör Egipto wak dë'bitü eköl e' ka'kã ñippök sa' tã e'. Ie' míã kã wé kè yi kú' eë s'ttökwa wakpa tã doka mil tkëyök (4000).

³⁹ Etã ie' tã iché ia:

—Au, ye' dör judiowak kune Tarso, kã e' dör kã kibi atë Cilicia. Kawö mú ye' a ttoie ie'pa tã.

⁴⁰ Etã comandante tã kawö mé ia. Etã ie' dur shkë'ka ñippökwa kpa wé klékata kí tã iulã kkaché pé' tso' tajë, e'pa a tã a' siwã'blólur. Mik isiwã'blëwãrak, etã ie' ttë ie'pa tã hebreoie. Tã ichéitö iarak:

22 "A yamipa, a këképa, ye' e' tsatköke, e' ttsó."

² Mik ie'pa tã ittse' tã Pablo ttöke ie'pa tã iwákpa ttö wa, etã ie'pa kí siwã'blélur. Ie' tã iché:

³ "Ye' dör nies judiowak wës a' es. Ye' kune' Tarso atë Cilicia eë. Erë ye' talane ìe Jerusalén. Gamaliel tã ye' yó' yësyësë wës se' ttë dalöiëno kiteat iaiaë e' tã iché es. Këkraë ye' tso'ie Skëköl dalöiök ye' er kôs wa kôs a' ulitane tã idalöieke ÿ'ñe ekkë. ⁴ Mik se' wëpa tã Jesús dör Se' ñalã e' ttë klö'wé, etã esepa tötüyk ye' bak ttëwã, klö'wëwã, wötëwã s'wöto wé a. Kè ye' tkine tã wëm idir ö alaköl idir. ⁵ Nies sacerdote kibi ena s'kuëblupa ulitane, e'pa tã a' a' ichëmi tã e' dör mokjé. Ie'pa tã ye' a' yëkkuö me' tsëmi s'yamipa tso' Damasco e'pa a. Yëkkuö e' tã kawö me' ye' a' Jesús mik erblökwa kpa esepa tsöbitü dö Jerusalén we'ikë.

⁶ "Erë ye' miria ñalã kí. Diwö de bata a tã ye' dökemitke Damasco tsinet, e' bet tã ì bitëshka kã jaì a bö'wöie e' olo bune tajë ye' pamik. ⁷ Eë ye' anere ÿskí. Etã ittö ttséyö tã iché ña: 'A Saulo, a Saulo ÿiök be' tã ye' we'ikeke?' ⁸ Etã ichakéyö: 'A Skëképa, ÿbe' dör yi?' Etã ie' tã iüté: 'Ye' dör Jesús Nazaret wak, e' we'ikeke be' tã.' ⁹ Itso'rak ye' tã, e'pa tã bö'wö suë, erë ì yëne ye' a, e' wã kè ane ie'pa éna. ¹⁰ Etã ye' tã ie' a' ichaké: 'A Skëképa Jesús, ÿi wëmiyö?' Tã ie' tã iché ye' a: 'Be' e' kóka. Be' yú Damasco. Eë ì kôs wëmi be' tã, e' yërdaë be' a.' ¹¹ Bö'wö olo tã ye' wöbla batuwëwã, e' kuëki ye' wapiepa tã ye' ulã iémirak dö Damasco.

¹² "Eë wëm tso' eköl kië Ananiás, e' tã Skëköl dalöieke tajë. Moisés ttë dalöiëno kitule e' dalöiekeitö yësyësë. Judiowak kôs serke Damasco e'pa tã icheke tã ie' dör wëm buaë. ¹³ Ie' debitu ye' ska' tã ye' a' iché: 'A yami

Saulo, be' wöbla buanú.' E' wöshäe tã ye' wöbla buanene iwawënene Ananías suéyö iwa. ¹⁴ E' ukuökij tã ie' tö ye' a' iché: 'Skëköl dalöiök se' yépa bak kã iãiaë, e' tö be' shukitãtbak as ì kiane wë ie' kij e' jcher be' wã. Ñies be' shukititö as yi dör Yësyësë e' saübö ena ie' wák ttö ttsöbö. ¹⁵ Be' döraë ie' ttekölie. Ì kôs su' be' tö, ì kôs ttsë' be' tö, e' cheraëbö sulitane a. ¹⁶ I' tã kè bö ipanukia. Be' e' kókã. Be' e' wöskuó. Skëköl a' ikió as ì sulu kôs wamblébö e' nuí olo'yöitö be' kij.'

¹⁷ "Mik ye' dene Jerusalén etã, ye' miã ttök Skëköl tã iwé a, eë ye' tö ì sué kabsueie. ¹⁸ Skëkëpa Jesús suéyö tã ichéitö ña: 'Be' tö ye' tté pakëmi judiowak a, e' kè klö'wëpa ie'pa tö. E' kuëkij be' e' yótsã bet Jerusalén.' ¹⁹ Etã ye' iché ia: 'A Skëkëpa, ie'pa wákpa wã ijcher tö ye' bak ie'pa ñi dapa'wö wé kôs a, be' mik erblökwakpa, esepa yulök ppë, wötëwã s'wöto wé a. ²⁰ Mik Esteban dör be' kané méso bak be' tté pakök, e' kötwã ie'pa tö, etã ye' tso' eë. E' wëne buaë ye' wa. E' dalewa ye' tso' ie'pa datsi' kkö'nuk.' ²¹ Erë ie' tö ye' a' iché: 'Be' shkómitke ñalã kij. Ye' be' patkeke kãmië pë' kè dör judiowak esepa a.'"

Pablo atë comandante ulà a

²² Pablo ttöke e' ttsök ie'pa tso' buaë, erë mik pë' kè dör judiowak e' aritséitö, etã ie'pa ñi kékã anuk darërëe: "iWëm ese kè kãwötã senukia! iIttöwasö!"

²³ Ie'pa arkekarak taië, tã idatsi' wötij'wëkerakitö kashuk a, ñies kã po uyekerakitö kashuk a kësik wa. ²⁴ E' kuëkij comandante tö Pablo tsukmi ké weshkë ñip-pökwakpa wé a tã ippök ké as itö ichökã ì kuëkij pë' wöñarke ie' kij taië. ²⁵ Erë mik ie'pa tö Pablo muéwatke ppë tsa'bata daloie wa, etã ie' tö capitán dur eë, e' a' ichaké:

—iA' a' kãwö mène wëpa dör romawak esepa ppök kãm ishulir e' yökij?

²⁶ Mik e' ttsé capitán dur eë e' tö, etã imiã icomandante a' ibiyó chök tã iché ia:

—iWës be' iwëmi? Wëm e' dör romawak.

²⁷ Etã comandante debitu Pablo ska' tã ie' tö ie' a' ichaké:

—iMokij be' dör romawak?

Pablo iüté:

—Tó, es idir.

²⁸ Etã comandante tö iché:

—Ñies ye' dör romawak, e' pato'yö inuköl taië wa.

Tã Pablo iüté:

—Erë ye' dör romawak ye' kune' es e' kuëkij.

²⁹ Mik ittserakitö, etã ippökwakpa tö Pablo méat bèrë. Mik comandante wã ijchenewã tö Pablo dör romawak, etã ie' suane tö iök ie' tö imaukwã patké'.

Pablo e' tsatké judiowak wökirpa wörki

³⁰ Comandante kij ikiane jchenowã mokië tö ì kij Pablo kkatëke judiowak tö. E' kuëkij bule es tã ie' tö sacerdotepa wökirpa ena judiowak wökir malepa ké e' dapa'ukká. E' ukuökij tã ie' tö Pablo wötsöök patké tã iyétsaitö tsëmi duësër ie'pa wörki.

23 Etã Pablo tö ie'pa suéwã krereë iwö kij tã iché iarak:

—A yamipa, ikkë ye' senére, etã ye' er kè wã ye' kkatëne ì kij Skëköl wöã.

² Etã sacerdote kibi kië Ananías, e' tö, itso'rak Pablo o'mik, e'pa ké Pablo ppök ikkò kij. ³ Erë Pablo tö iüté:

—iBe' dör e' ökwak, e' pperaë Skëköl tö! Së be' tkër ye' shulök Moisés ttë dalöiëno e' wa. Erë ziök ye' ppök kébö? E' wa ttë ñe' dalösewëwã be' tö.

⁴ Itso'rak eë, e'pa tö iché Pablo a:

—iBe' tso' Skëköl sacerdote kibi e' chök suluë!

⁵ Pablo tö iché:

—A yamipa, ye' kè wã ijcher tö ie' dör sacerdote kibi. Skëköl yëkkuö tö ichë: 'Yi tso' s'wökirie, ese kè char suluë.'

⁶ Mik Pablo wã ijchenewã tö iwökirpa shäbötspa dör saduceowakpa, shäbötspa dör fariseowakpa, etã ie' tö ie'pa a' iché aneule:

—A yamipa, ye' dör fariseowak. Ñies ye' yépa kôs dör fariseowakpa. S'duowã shkerkane, e' wã panekeyö kröröë, e' kij a' tso' ye' kkatök.

⁷ Mik Pablo tö ttë e' ché, etã fariseowakpa ena saduceowakpa e'pa wöñanemi ñi kij. Etã ie'pa ñi blabatsélor. ⁸ Saduceowakpa tö icheke tö s'duowã kè shker-tã'kane. Ñies ichekerakitö tö Skëköl biyöchökwakpa kè tã', wimblupa sulusi kè tã'. Erë fariseowakpa tö iyi ekké kôs klö'wé tö itso'. E' kuëkij ie'pa ñi blabatsélor. ⁹ Ie'pa ulitane arkerak taië. Fariseowakpa dör s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa wëlepa e' kékã tã ichéraitö:

—Wëm i' kè wã ì sulu wamblëne. Isalema wimblu ö Skëköl biyöchökwak wële utule ie' tã.

¹⁰ Erë ie'pa kij shutjркеã taië kësik wa, e' kuëkij comandante suane dö' Pablo ttëwãraitö. E' kuëkij ñip-pökwakpa tsuk patkéitö Pablo yottsã eë tsëmi ñippökwakpa wé a.

¹¹ E' nañewe tã Skëkëpa Jesús debitu e' tö Pablo a' iché: "Be' er kuú. Wës be' tö ye' tté paké ië Jerusalén es ñies be' kãwötã ipakök Roma."

Judiowak kãwö mé ñi a Pablo ttökwa

¹² E' bule es tã judiowak wëlepa tö kãwö mé ñi a Pablo ttökwa. Ie'pa tö ittë mé Skëköl a' ttë i' wa: "Kè sa' chköpa, kè sa' di' yöpa dö' mik Pablo ttëwã sa' tö etã."

¹³ Wëpa tö ittë mé es, e'pa döka dabom tkëyök (40).

¹⁴ Etã ie'pa miyal sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa, e'pa ska' tã iché iarak:

—Sa' tö ttë me' Skëköl a' tö kè sa' chköpa, Pablo kãm ttöwã sa' tö e' yökij. E' kè wã one sa' wã, e' tã as Skëköl tö sa' we'ikö. ¹⁵ E' kuëkij a' ena s'wökirpa malepa, a' ichö comandante a' tö Pablo tsúbitu bule. A' e' ö tö a' kij ie' kiane chakè bua'iewã ishuloie. E' dalewa sa' tso'tke ikinuk ñalã kij ttëwã kãm idö a' ska' e' yökij.

¹⁶ Erë Pablo nauyö wã ijchenewã tã imiã ñippökwakpa wé a' tã ibiyó méitö Pablo a. ¹⁷ Etã Pablo tö capitán kië eköl tã iché ia:

—Duladula i' tsúmi comandante ska'. Ie' wã ilë tso' yënoie ie' a.

¹⁸ Etã capitán e' tö itsëmi comandante ska' tã iché ia:

—Pablo tso' wötëule, e' tō ye' kié tã ikköché ye' a tō duladula i' tsúmi be' ska'. Ie' wã ilè tso' yënoie be' a.

¹⁹ Etã comandante tō iklö'wëwã iulà a tã itsémi bánet. Eë ie' a ichakéitō:

—¿I cheke be' tō ye' a?

²⁰ Ie' tō iché ia:

—Judíowak kãwö métké ñi a be' a ichök tō bulepa Pablo tsúmi wé judíowak wökirpa e' dapa'uke eë. Ie'pa e' öke tō Pablo ttè kiane shulè bua'ie ie'pa kî. ²¹ Erë ie'pa ttè kè klö'wãr. Judíowak wëpa dökã dabom tkëyök (40) kîta, e'pa tso' blëule Pablo panuk. Ie'pa kablè' Skëköl a ttè i' wa: "Kè sa' chköpa, kè sa' di' yöpa dö mik sa' tō Pablo ttëwã etã." Ie'pa tso'tke, ima be' icheke, e' è panuk.

²² Etã comandante tō ipatkémine tã iché ia: "Kè yi a ichar tō e' ché be' tō ye' a."

Pablo patkémi Judea wökir kié Félix e' ska'

²³ Etã comandante tō ikimukwakpa kié böi tã ichéitō ie'pa a: "Ñippökwaipa mi'ke klö' wa esepa klö'ü dökã cien böyök (200). Ñies ñippökwaipa mi'ke kabaio kî esepa shtó dökã dabom kuryök (70). Ñies ñippökwaipa wã kët mi'ke esepa klö'ü dökã cien böyök (200). Katuine de sulitu (9:00 pm) etã e'pa kôs dapa'ü as imi'rak Cesarea." ²⁴ Ñies ichéitō: "Kabaio yuló Pablo tsömi. Itsúmi kkö'nú buaë dömi s'wökir Félix ska'." ²⁵ Ie'pa tã comandante tō yëkkuö patkémi mè Félix a. Ikitule yëkkuö kî e' tō iché i' es:

²⁶ "A Félix, s'wökir kibi. Ye' dör Claudio Lisias.

Yëkkuö i' shtéyö be' a. Be' shké'wëyö. ²⁷ Judíowak wökirpa tō wëm i' klög'wã iminerak ittökwa. Erë mik ye' wã ijchënewã tō ie' dör romawak, etã ye' miã ye' ñippökwaipa tã tã itsatkée sa' tō. ²⁸ Ye' kî ikiane jchënukwã tō i' kî ie'pa tō ikkateke. E' kuëki itsémiyö judíowak wökirpa wörki. ²⁹ Ie'pa tō ikkaté ie'pa ttè dalöiëno kitule, ese kî. Erë kè ye' wã i' sulu kune ie' kî ittowaie ö iwötoie s'wöto wé a. ³⁰ Erë ye' wã ijchënewã tō judíowak wëlepa kãwö mé ñi a itowaie, e' kuëki ye' tō ipatkébitü be' a. Ñies ye' tō ichétke ikkatökwakpa a tō i' kî ie'pa éna ikkatak, e' chó be' wöshäë."

³¹ Etã ñippökwaipa wã Pablo mítser nañewe wës ie'pa a ikéwö mène es. Ie'pa demi kã kié Antípatris eë.

³² Bule es tã ñippökwaipa dami klö' wa, e' éltëpa bitëane ñippökwaipa wé a. Etã iëltëpa dami kabaio kî, e'pa wã Pablo mítser. ³³ Mik ie'pa demirak Cesarea eë, etã ie'pa tō yëkkuö mé iwökir kibi a. Ñies Pablo méitörak ia. ³⁴ Iwökir kibi tō yëkkuö sué öne etã ie' tō Pablo a ichaké: "¿Wé be' datse?" Mik ie' wã ijchënewã tō idatse Cilicia, ³⁵ etã iché ia:

—Mik be' kkatökwakpa debütü etã be' ttè ttseraëyö.

Etã ie' tō Pablo wötökwaipa patké s'wöto wé tso' u bërïe yö' blu' Herodes tō kã e' wökirpa a e' a. Eë iwötëwãrak-itö.

Pablo e' tsatké Félix wörki

24 Kã de skël etã sacerdote kibi kié Ananías, e' demi Cesarea judíowak kuëblupa wëlepa tã Pablo kkatök. Ñies wëm eköl kié Tértulo, e' de ie'pa wã ie'pa ttekölïe Pablo kkatök Félix a. ² Mik Pablo debütü etã Tértulo tō ikkatémi. Ie' tō Félix a iché:

A kékëpa s'wökir kibi, be' ttè dikia kã tajë sa' serke bèrè ñita. Be' erbikö buaë, e' wa be' tō sa' wakpa kímé tajë. E' kuëki sa' tō wëstela chë be' a. ³ A Félix, kékëpa tajë, be' tō sa' kímëke tajë, e' kuëki kekraë kã ulitane kî sa' tō wëstela chë tajë be' a. ⁴ Kè ye' éna be' kãwö chöwãk tajë, erë be' we'ikëyö, sa' ttö tssó bèrbër è er bua' wa. ⁵ Sa' wã ijchënewã tō wëm i' dör pë' suluë. Ie' shköke kã wa'ñe judíowak shutiük ñi kî as iñi blabat-sölor. Ie' dör Jesús Nazaret wak e' klépa eruleë e' wökir eköl. ⁶ Ñies ie' éna Skëköl wé ia'wãkkã ñaie. E' kuëki sa' tō iklö'wëwã. ⁷ Be' wák a ie' chakirmi, es be' wã ijchërmí tō i' kî sa' tō ikkateke, e' dör mokjë.

⁹ Judíowak tso' eë, e'pa ulitane tō Pablo kcateke ñittsëë. ¹⁰ Etã Félix tō ie' a kãwö mé ttoie tã ie' tō iché:

—Ye' wã ijchërmí tō kã iaiãe be' dör kã i' wakpa ttè shulökwak. E' kuëki ye' tssë'ne buaë e' tsatkök be' wörki. ¹¹ Be' wák wã ijchërmí tō ye' dë'rökã Jerusalén Skëköl dalöiök, e' kî kã detke dabom eyök kî böt (12). ¹² Ie'pa kè wã ye' kune yi tã ñi chök. Ie'pa kè wã ye' syne pë' shutiükã Skëköl wé a, ñies judíowak ñi dapa'wö wé malëpa a, ñies Jerusalén kôs a. ¹³ I' kôs kî ie'pa tō ye' kcateke, e' kè yërpa ie'pa a yësyësë be' a. ¹⁴ Erë ye' tō be' a iché tō Jesús dör ñalã chökke, e' tté wa ye' tso' sa' yëpa bak kã iaiãe e'pa Këköl dalöiök. Ie'pa tō iché tō ttè e' kè dör buaë. Erë ñies i' kôs kitatbak yëkkuö kî Moisés ena Skëköl ttekölpa tō, e' klö'wé ye' tō. ¹⁵ Ñies ye' erblöke Skëköl mik wës ie'pa es tō se' yësyësë ena se' suluë duowã e' shkerdakane. ¹⁶ E' kuëki kekraë ye' e' chöke senuk buaë Skëköl wöã ena sulitane wöã as kè ye' er tō ye' kkatö i' kî.

¹⁷ "Ye' mîne sené duas tajë kè dë'ia ië, e' ukuökî tã ye' dene ië ye' wakpa shüã inuköl kakmuk s'siãrëpa a. Ñies ye' dene iyi muk Skëköl a idalöioie. ¹⁸ E' kanëyk ye' tso' Skëköl wé a e' dalewa ye' sué ie'pa tō. Ye' e' batse'wëtke wës sa' ttè kitule tō iché es. Eë pë' kè kü' tajë. Kè yi shutiënekã. ¹⁹ Erë judíowak wëlepa datse Asia, e'pa tso' eë. E'pa éna ye' kkatök ilè kî, e' tã warma ie'pa kãwötã shkökro ië ye' kkatök. ²⁰ Ie'pa kè shkäkro, e' tã as ië itso'rak e'pa tō ichö tō i' sulu kué ie'pa tō ye' kî mik ye' dë' e' tsatkök judíowak wökirpa wörki etã. ²¹ Erë mik ye' bak ie'pa wörki, etã ttè i' è yë' ye' tō aueule: 'S'duowã e' shkerkane e' klö'wëyö, e' kî a' tso' ye' kkatök i'ñe.'"

²² Jesús dör ñalã chökke e' ttè jchertke buaë Félix wã. E' kuëki mik i' ché Pablo tō, e' tsséitö tã ie' kè kî ttè i' kianeia tssë. Ie' iché ie'pa a:

† Yëkkuö kitule kã iaiãe wëlepa tō ttè i' kî mékã ttè i' wa: a Sa' kî ikiane shulè wës sa' ttè dalöiëno tō iché es. ⁷ Erë shkëkipa wökir kibi kié Lisias, e' debütü tã iyëttsã sa' ulã a kësik wa. ⁸ Ie' tō sa' a iché tō Pablo kkatökwakpa kãwötã ikkatök be' wörki.

—Mik comandante kiè Lisias, e' de, e' wa ye' tō a' ttē shulè.

²³ Etā Félix tō capitán eköl ké Pablo wötökwane s'wōto wé a, erē ichéitō ia:

—Ikkö'nú er bua' wa wēs kē s'wötēule es. Kawō mú ie' a as iyamipa bitu ikané uk.

²⁴ Bökkj es tā Félix debityne ilaköl kiè Drusila e' tā. E' dör judiowak. Félix tō Pablo tsuk patké. Pablo tō s'kawōtā erblök Jesucristo è mik e' wà paké Félix a. E' ttsök ie' tso'. ²⁵ Erē mik Pablo tō sene yēsyesē ena e' kkō'nē sene sulu yökj ena s'shulir aishkuō tā e' wà paké, etā e' tō Félix tkiwēwā. Ie' tō iché Pablo a:

—Be' yüne. Mik ye' kawō kune e' wa ye' tō be' kiēne.

²⁶ Nies Félix tō ipaneke tō Pablo mú tō inuköl watké ia iomine bër, e' kuëkj ie' tō Pablo kiekerō këkraë ttök ie' tā. ²⁷ Es itka dō duas bök. E' ukuökj tā Félix kē kanablōia s'wökirie. Ie' skéie wēm kiè Porcio Festo, e' de s'wökirie. Félix atāk buaë judiowak tā, e' kuëkj Pablo méatitō wötēule s'wōto wé a.

Pablo e' tsatké Festo wörkj

25 Festo demi Cesarea kanablök s'wökirie e' kī ká de mañat tā imiā Jerusalén. ² Eē tā sacerdotepa wökirpa ena judiowak wēpa kibipa, e'pa tō Pablo kkaté Festo a. ³ Ie'pa tō ikié ie' a: "Sa' kímú er bua' wa. Kawō mú Pablo tsöbitu iē Jerusalén." E' dör Pablo ttowā ñala kī. ⁴ Erē Festo tō iüté:

—Pablo tso' Cesarea wötēulewā s'wōto wé a. Eē ye' mi'ke kukuie. ⁵ Ì sulu wamblé ie' tō, e' tā as a' wökirpa mi' ye' tā Cesarea ie' kkatök eē.

⁶ Festo sené Jerusalén ká pāköl (8) ká dabom (10) e' ulatök tā imiāne Cesarea. E' bule es tā ie' e' tkékā ikula' kī ttē shulo wé a. Etā Pablo tsuk patkéitō shulè. ⁷ Mik Pablo dewā, etā judiowak datse Festo tā Jerusalén, e'pa dewā ie' o'mik tā ikkaté íy suluē tajē ese kī. Erē ie'pa kē a iwöklönuk yēs tō e' dör mokj. ⁸ E' ukuökj tā Pablo tté e' tsatkoie. Ie' tō iché ia:

—Ye' kē wā ì sulu wamblēne yēs judiowak ttē dalöiēno kī, ñies Skököl wé kī, ñies Roma wökir kibi e' tā. Ekkēpa kē yēule ye' wā suluē.

⁹ Erē Festo atāk buaë judiowak tā, e' kuëkj ie' tō Pablo a ichaké:

—¿Be' shkak Jerusalén as ye' tō be' shulò eē?

¹⁰ Ie' tō iüté:

—Au. Ye' tso'tke Roma wökir kibi e' ttē shulo wé a. Iē a' kawōtā ye' shulök. Be' wā ijcher buaë tō ye' kē wā ì sulu wamblēule judiowak tā. ¹¹ Erē ilè sulu wambléyö, ese kué a' tō, e' kī ye' kawōtā ttēwā, e' tā ye' ttōwā. Erē ì qos kī ie'pa tō ye' kkatēke, e' kē yēne, e' tā kē yi kawōtā ye' muktsā ie'pa ulā a. E' kuëkj ye' tō ikié tō Roma wökir kibi as e' wák tō ye' shulò †

¹² Etā Festo tté ipattökwakpa tā etā ichéitō Pablo a:

—Buaë be' ikiétke tō Roma wökir kibi tō be' shulò. E' kuëkj ye' tō be' patkekemi Roma as ie' be' shulò.

Festo tō Pablo tté paké blu' Agripa a

¹³ Ká tka wëkkē alè e' ukuökj tā blu' kiè Agripa e' demi Cesarea ikutā kiè Berenice e' tā Festo tkénéka ká wökirie e' kēwö tkö'uk. ¹⁴ Ie'pa e' tséat ká tajē. E' dalewa Festo tō ì tköke Pablo tā e' paké blu' Agripa a: Ie' tō iché ia:

—Iē wēm tso' eköl méat Félix tō wötēule s'wōto wé a. ¹⁵ Mik ye' bak Jerusalén, etā sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa, e'pa debity wēm e' kkatök ye' a. Ye' a ikiérakitō as ye' iwömüttsā ttēwā. ¹⁶ Ye' tō ie'pa iüté tō romawak wökirpa kē yi ttetā'wā, kam ie' tsatkö ikkatökwakpa tā ñi wöshāë e' yökj. ¹⁷ E' kuëkj mik ie'pa debity iē, etā kē ye' kawō chögne. E' bule es tā ye' e' tkékā ye' kula' kī ttē shulo wé a tā wēm e' tsuk patkéyö. ¹⁸ Erē mik ikkatökwakpa debity, etā ie'pa kē wā ikkatēne íy sulu kī wēs ye' ibikeits es. ¹⁹ Ie'pa tō ikkaté wēs ie'pa Skököl dalöieke ese kī. Nies wēm kötēwā kiè Jesús, e' ché Pablo tō tō itso' ttsē'ka, ese è kī ie'pa tō ikkaté. ²⁰ Ye' kē wā ijcher wēs yö ttē e' wē, e' kuëkj ye' tō Pablo a ichaké: "¿Be' shkak Jerusalén as eē be' shulir ttē i' kī?" ²¹ Erē ie' ikié tō as se' wökir kibi tō ishulò. E' kuëkj ye' tō ikéwö mé tō as itkēr wötēule dō mik ye' tō ipatkekemi etā.

²² Etā Agripa tō iché Festo a:

—Ye' éna wēm e' ttō ttsak ñies.

Tā Festo tō iüté:

—Bule bö ittseraë.

²³ Bule es tā Agripa ena Berenice, e'pa debity, tkawa u a shkōrami wēs kékē tajē es. Nippökwakpa wökirpa ena ká e' kékēpa dalöiērtā tajē, esepa debity ie'pa tā ñies. Etā Festo tō Pablo tsuk patké ²⁴ tā ichéitō:

—A blu' Agripa ena kékēpa ulitane tso' iē se' tā, iē wēm dur eköl kiè Pablo. Judiowak qos tō ie' kkatēke ye' a Jerusalén ñies iē Cesarea. Ie'pa kē shtrirtā'wā ye' a ik-iök aneule tō ikéwö müttsā ttēwā. ²⁵ Erē ye' a tā ie' kē wā ì wamblēne ì kī yö ittökwā ipatkēmi. Erē ie' wák tō ikié as Roma wökir kibi tō ishulò. E' kuëkj ye' tō ibikeitsbak patkēmi eē. ²⁶ Erē kē ì kune ye' wā shtëmi yëkkuō kī mēmi s'wökir kibi a ikkatoie. A Agripa, e' kuëkj ye' wā idebitu a' wörkj, bua'ie be' wörkj, as be' ichakö. İma be' ichè, e' ukuökj tā iyëkkuō shtëmiyö. ²⁷ ¿Wēs ye' tō yi patkemimi shulè kē wayēule tō ì kī ikkatērke?

Pablo e' tsatké blu' Agripa wörkj

26 E' ukuökj tā Agripa tō Pablo a iché:

—Be' ttō e' tsatkoie.

Etā Pablo ulā kékā tā ittēmitke i' es: ² "A blu' tajē Agripa. Se' judiowak ser, e' jcher buaë be' wā. Nies ttē i' kī sa' ñi chöke, e' jcher buaë be' wā. E' kuëkj i'ñe tā ye' ttsē'ne buaë e' tsatkök be' wörkj ì qos kī judiowak tō ye' kkatēke, e' yökj. Es ikiéyö be' a tō ye' ttō ttsó enaë.

⁴ "Se' wakpa qos wā ijcher buaë tō wēs ye' ser ye' kas-ka' ena Jerusalén mik ye' bak duladula etā. ⁵ Nies ie'pa wā ijcher buaë tō këkraë ye' dör fariseowak. Ese wakpa e' tiuke Skököl ttē dikia yēsyesē se' wakpa malepa tsā-

† Pablo dör romawak e' kuëkj ie' a kawō tā' ikiök Roma wökir kibi a tō e' tō ishulò. Roma wökirpa tsitsir kē a iwöklönuk.

tà. Ie'pa kî ikiane, e' tà ie'pa tö ichèmi tö mokî ye' dör fariseowak. ⁶ Skèköl kablè' se' yépa bak kâ iaiäe' e'pa a tö s'duowä e' shkerdakane, e' wà panekeyö mokî, e' kî ie'pa tso' ye' kkatök i'ñe' tà. ⁷ Se' dör Israel aleripa e' ditséwöpa dökä dabom eyök kî böi (12), e'pa tö iwà paneke ñies er mokî wa. E' kuëkî ie'pa tö Skèköl dalöie e' wakanewekerakitö ñiè nañeë kekraë. A blu' Agripa, s'duowä shkerdakane, e' panekeyö wes se' wakpa malepa es, e' tà çì kî ie'pa tso' ye' kkatök? ⁸ Çì kuëkî a' ibikeitseke tö s'duowä e' kè shkenukkane Skèköl a'?

⁹ "Ye' wák bak ibikeitsök tö ye' kawötä i kôs or ye' a e' uk Jesús Nazaret wak e' tté wöklö'woie. ¹⁰ Es ye' tö iwamblè' Jerusalén. Sacerdotepa wökirpa tö ye' a kawö me' iwambloie. S'batse'arpa tajè wötè'wä ye' tö s'wötö wé a. Kè dör e' è, ñies mik ie'pa ttekerakitö, etä ye' a tà e' dör buaë. ¹¹ Tajè ie'pa we'ikyö se' ñi dapa'wö wé ulitane a ie'pa koie ie'pa erblö Jesús mik e' olo'yök. Ye' kèsik blè' ie'pa kî tajè. Ye' tö ie'pa töte'rö tkörö kâ bár kî we'ikè.

¹² "Sacerdotepa wökirpa tö ye' a kawö me' ena ye' patkè' ese wamblök Damasco, e' wakanéuk ye' mirwä. ¹³ Erè, a blu', ñalä kî dibata a tà kâ jai a ye' tö i sué bö'wöie e' tkökä diwö olo tsatä. Bö'wö e' olo bune ye' pamik ena imirwarak ye' tà e'pa pamik ñies. ¹⁴ Sa' kôs anere jskî tà ittò ttséyö e' tö iché ña hebreoie: 'A Saulo, a Saulo, çiók be' ye' we'ikeke? Ì sulu wamblekebö ye' kî e' wa be' wák e' mukettsä we'ikè wes yiwak kè shkak ppèsö kal wa es.' ¹⁵ Ye' tö ie' a ichaké: 'A Skèkèpa, çbe' dör yi? Ie' ye' iüté: 'Ye' dör Jesús, e' we'ikekebö. ¹⁶ Erè be' e' duókä. Ye' e' kkaché be' a be' patkoie kaneblok ye' a. Ì kôs suébö i'ñe' ena i kôs kkacheraëyö be' a, e' pakerabö sulitane a. ¹⁷ Ye' tö be' patkeraë be' yamipa a ena pè' kè dör judiowak esepa a. Ye' tö be' tsatkeraë ie'pa ulä a. ¹⁸ Ye' tö be' patkeraë ie'pa wöä kâ ñi'uk as ishkörak Skèköl tà kâ ñi a, kè ku'ia klöulewä stui a Satanás ulä a; ñies as inuì olo'yardak iki as idörak Skèköl icha batse'r e'pa kije ierblérak ye' mik e' wa.'

¹⁹ "A blu' Agripa, i yène ña kâ jai a e' wawéyö. ²⁰ Jesús tté buaë tsä pakéyö Damasco wakpa a, e' ukuökî tà yö ipaké Jerusalén wakpa a ñies kâ malè tso' Judea e' kôs wakpa a. Ñies ipakéyö pè' kè dör judiowak esepa a. Ye' tö ie'pa kôs patté: "A' er mane'ü Skèköl a. A' senu' buaë yësyëse ikkachoie tö mokî a' er mane'wétke ie' a." ²¹ E' kuëkî se' yamipa judiowak e'pa tö ye' klö'wä Skèköl wé a ttèwä. ²² Erè dè ikkè tà Skèköl tö ye' kímé, e' kuëkî ye' tso'ia ie' tté pakök sulitane a, s'dalöiertä' tajè esepa a, ñies se' esepa a. Ì yè'atbak Skèköl ttekölpa ena Moisés, e'pa tö tö itkoraë, e' è pakekeyö. Kè ye' wä tté kuä'kî pakane. ²³ Ie'pa tö iyè'at tö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' kawötä ttèwä. E' ukuökî tà ie' shkerdakane keweie sulitane yöki, tà s'tsatko tté pakeraëitö judiowak a ena kâ ulitane wakpa a. Tté e' dör wes bö'wö es se' er ñi'woie."

Pablo tö Agripa shkeñe' erblök Jesús mik

²⁴ Es Pablo e' tsatköke e' shuä Festo tö iché ie' a aneule:

—¡A Pablo, be' alineka! Be' e' yué yèkkuö wa tajè, e' tö be' aliwéka.

²⁵ Erè ie' iüté:

—A kèkèpa Festo. Ye' kè alineka. Ì chéyö e' kè dör alipa ttè, e' dör ttè mokî. ²⁶ Sè blu' Agripa tkër. Ie' wä ttè ikkè syule buaë. E' kuëkî kè ye' tkine ttök ie' wörki. Ýyi ikkè kôs kè wamblène blèulewä. E' kuëkî ye' wä ijcher tö ie' wä ýyi ikkè jcher buaë. ²⁷ A blu' tajè Agripa, ye' wä ijcher buaë tö be' tö i yè'atbak Skèköl ttekölpa tö, e' klö'wé.

²⁸ Agripa tö iüté:

—Kè be' ibikeitsök tö be' ye' kèmi e' mane'uk Cristo kléie i' tà.

²⁹ Pablo tö iché:

—I' tà ö i' ukuökî tà, erè Skèköl mú kî ikiar tö be' ena a' kôs tso' i'ñe' ye' ttò ttsök, e'pa mú dör wes ye' es, erè kè moulewä tabechka kicha wa wes ye' es.

³⁰ Etä blu' ena s'wökir kibi ena Berenice ena kôs itu-lur ee, e'pa ulitane e' kékä míyal bánet ttök ñitä Pablo tté kî. Ie'pa tö iché ñi a:

—Wëm i' kè wä i sulu wamblène i kî ittèwäsö, warma kè ie' kawötä wötèwä.

³² Etä Agripa tö iché Festo a:

—Wëm i' kè tö ichópa: 'ye' patkómi Roma wökir kibi a shulè', e'ma sö ièmmi.

Pablo patkémirakitö Roma

27 Mik ie'pa tö ibikeitsétke tö sa' patkekemi Italia, etä Pablo ena pè' skà tso' wötèule, e'pa merakitö wëm eköl kiè Julio e' ulä a. Wëm e' dör ñippökwakpa eruleë kiè Emperador Icha, e' capitán. ² Etä sa' e' iéka kanò a. Kanò e' datse kâ kiè Adramitio ee michoë Asia wé kanò irirke dayè kkömik ese a. Wëm kiè Aristarco, e' tso'ñak sa' tà ñies. Ie' datse Tesalónica atë Macedonia ee. ³ Bule es tà sa' demi Sidón. Julio tö Pablo sué er bua' wa. Ie' tö iémi s'yamipa serke ee, e'pa pakök as i kiane ie' kî e' mù ie'pa tö ie' a. ⁴ Sa' e' yéttas Sidón mir wöwí, erè siwä' bitsirke darèrèe woiä. E' kuëkî sa' míyal dayè nane kiè Chipre e' kke wé siwä' kè bitsirku' tajè e' éka. ⁵ Sa' tkami Cilicia ena Panfilia demi Mira atë Licia ee.

⁶ Etä ee capitán tö kanò datse Alejandría, e' kué etö. E' mi'ke Italia. Ee sa' e' mane'wé kanò e' ètö a tà sa' míyal. ⁷ Siwä' kuëkî sa' mirwä kanò kî enaë, kanè tajè wa. Kâ böt ö kâ mañat alè etä sa' demi kâ kiè Cnido wöshäe. Siwä' bitsirkeia sa' kke, e' kuëkî sa' tkami Salmona wöshäe tà sa' tkami dayè nane kiè Creta e' wjshet. ⁸ Sa' mí kanò kî dayè kkò è wa kanè tajè wa. Etä sa' demi kâ kiè Buenos Puertos (kiè e' wä kiane chè wé kanò irirke buaë), e' atë tsinet kâ kiè Lasea ee.

⁹ Sa' kî kawö chó tajè tà yuëdiö dewatke. E' késka' tà kè se' a shkanukia dayè kî dö' i sulu tkö s'tä. E' kuëkî Pablo tö ipattérak:

¹⁰ —A kèkèpa, yö isué tö se' mirwä i' etä i sulu tkömi. Kanò i' ena dali i', e' weirwami, ñies dö' se' wákpa duölur.

¹¹ Erè capitán kè wä Pablo ttò iütène. Ie' tö kanò wák ena kanò ñakökwakpa wökir, e'pa ttò iüté. ¹² Wé ie'pa

kanò irine e' kè dör buaë yuëdiö tkö'woie. E' kuëkj kanò wakpa kibiiepa tö ibikeitseke tö se' mú dömi Fenice yuëdiö tkö'uk eë, e' dör bua'ie. Ká e' aṭe dayë nane kiè Creta eë. Eë dayë aṭe noroeste ena sudoeste.

Siwá' bitsirke tajë dayë kj

¹³ Etá siwá' datse sur kke, e' bitsinemitke bërëbërë. Ie'pa tö ibikeitse tö se' tkömimi, e' kuëkj ie'pa e' yéttsa míyal Creta dayë kkò è mik kanò kj. ¹⁴ E' ukuöki bet ṭa sèrkè bitsineka tajë datse nordeste kke, e' tërke kanò mik. ¹⁵ E' tö kanò uyémi. Sa' kè ṭa kanò wöklöneia siwá' kke. E' kuëkj sa' tö iémi ṭa siwá' wá imítser sa' ṭa. ¹⁶ Sa' tkami dayë nane tsitsir kiè Cauda, e' tsikka, wé kè siwá' bitsirku' darërë shutë eë. Sa' kaneblé darërë, e' wa sa' tö kanóla tso' s'tsátkoie e' muéwá buaë ṭa kè imi'ṭa dayë ṭa. ¹⁷ E' ukuöki ṭa ie'pa tö kanò kibi ètö kj payuëwá buaë tsa' wa. Ie'pa suane dö' kanò tkërka tsa'wö tso' tajë kiè Sirte, e' kj. E' kuëkj ie'pa tö datsi' ukuö tso' kanò shköwoie, e' iéwá dayë ṭa kanò wöklö'woie ṭa imi' enaë. Ṭa ie'pa tö iémi ṭa siwá' wá imi'. ¹⁸ Bule es ṭa siwá' bitsirkeia tajë, e' kuëkj ie'pa tö dali damirak iwá kanò ṭa, e' tuléttsami dayë ṭa. ¹⁹ Böiki es ṭa ie'pa tö iyi tajë tso' kanò shköwoie, e' kibiie tuléttsa dayë ṭa iwákpa ulá wa. ²⁰ Ká tka tajë etá diwö kè wëneia bèkwö kè wëneia. Sèrkè tajë tërkeia sa' kj. E' kuëkj sa' tö ibikeitse tö sa' duólurdaë, kè sa' tsátkerpaia.

²¹ Sa' tka ká tajë kè chkaule. E' kuëkj Pablo e' kéká ie'pa tso' kōs e' shuá ṭa ichéitö:

—A kékëpa, a' tö ye' ttò tso'pa, e'ma kè se' e' yënettsa Creta ena ì sulu tka se' ṭa, e' kè bak se' ṭa. Nies kè se' iyi weinewa. ²² Erë ì'ñe ṭa a' er kuý. Kè yi duòpawá. Erë kanò è weirwami. ²³ Ènia nañewe Skéköl dör ye' blú dalöieke ye' tö, e' tö ibiyöchökwak patké ye' ska', ²⁴ e' tö ye' ṭa iché: 'A Pablo, kè be' suanukia. Be' kawötá shkókrö Roma wökir kibi e' ska'. Skéköl er buaë ché be' ṭa. E' kuëkj pè' kōs tso' be' ṭa kanò ṭa, e'pa tsátkeraeitö.' ²⁵ A kékëpa, e' kuëkj a' er kuý. Ye' erblöke Skéköl mik. Ye' wá ijcher buaë tö ì kōs tkóraë wës Skéköl biyöchökwak tö ye' ṭa iché es. ²⁶ Erë siwá' tö se' patkeraë dö ká wële dayë kkömik.

²⁷ Dayë kiè Adriático e' kj sa' dami siwá' wá wí'kè iö'kè. E' kj ká de domingo bötö e' nañewe ká shaböts etá kanò ñakökwakpa éna iane tö sa' döketke ká sí kj. ²⁸ Ie'pa tö dayë shu ma'wé tö wëkkè idir dötsa ìskj ṭa ide metro döka dabom mañayök kj teröl (36). E' ukuöki ṭa wí'kie iská ma'wënerakitö ṭa ide metro dabom böyök kj kul (27). ²⁹ Ie'pa suane dö' ák tso' blubluë ese mik kanò tër, e' kuëkj tabechka tso' kanò wöklö'woie e' émirakitö tkél kanò ñakka dayë shuá. Ṭa ikiérakitö Skéköl ṭa tö sa' kímú ká ñirke e' dalewa. ³⁰ Erë kanò ñakökwakpa tö ibikeitse: se' tköyalmi ṭa se' e' tsátkö. E' kuëkj ie'pa tö kanóla éwami dayë ṭa. Ie'pa e' é tö ie'pa mí tabechka tso' kanò wöklö'woie, e' ökmi kanò wökka dayë shuá. ³¹ Erë ì wëke ie'pa tö e' biyó ché Pablo tö ñippökwaṭpa ṭa ena capitán ṭa. Ie' tö iché:

—Ie'pa tkayal, e' ṭa a' kè tsátkerpa.

³² Etá ñippökwaṭpa tö kanóla e' ttsé télor ṭa iémirak dayë ṭa.

³³ Ká ñirketke etá Pablo tö ie'pa ulitane ṭa iché:

—Ilè ñú. A' tso' ipanuk tö ì tkömi, e' kj domingo de bötö e' dalewa kè ì ñane a' wá yës. ³⁴ A' kényö ilè ñuk. A' e' tsátkak, e' ṭa a' kawötá ilè ñuk. Kè a' weirpa yës.

³⁵ Pablo tté one, etá pan klö'wéitö et, ṭa wëstela chéitö Skéköl ṭa. Sulitane wörkj iblatéitö ṭa ie' wák tö itsá ñé.

³⁶ Etá e' tö imalepa erkiöwé ṭa ichkérak ñies. ³⁷ Sa' döka cien böyök kj dabom kuryök kj teröl (276) seraá.

³⁸ Ie'pa chké one kōs ie'pa kj kiane ekkè ṭa dali éyök aṭe e' tuléttsarakitö dayë ṭa ṭa kanò ṭa öböbla. Dali e' dör trigowö.

Kanò jchënane

³⁹ Ká ñine ṭa kanò ñakökwakpa kè wá dayë kkò suule. Erë ie'pa tö isuë tö tsa'wö buaë ulat tër kanò ikloka. E' kuëkj ie'pa tö ibikeitseke tö kanò ma'üsö klèka eë.

⁴⁰ Etá iyi tso' kanò wöklö'woie, e' ttsé télor ie'pa tö émi dayë ṭa. Etá kaltak tso' kanò ñakoie, e' wöttfélor ie'pa tö. E' ukuöki ṭa datsi'kuö skékarakitö kanò wökka ṭa idökemitke dayë kkömik. ⁴¹ Erë tsa'wö tkërka dayë dikia, e' kj kanò tkëne kuj. Ṭa kanò wökka bunewa tsa'wö ṭa, kè yënettsaia. E' dalewa dayë tërke kanò ñakka e' tö kanò tskélor tajë.

⁴² Wépa mir klöulewá e'pa kiane ñippökwaṭpa kj ttélur ṭa kè itköyal ukule. ⁴³ Erë capitán éna Pablo tsátkak, e' kuëkj ie' kè wá ikéwö mène ittökulur. Ie' tö iché: "Wépa ukuo, e'pa e' ppólur kewe dayë ṭa ṭa e'pa dötsa ká sí kj. ⁴⁴ As imalepa mi' kanò tak kj." Es sa' ulitane dettsa ká sí kj buaë.

Pablo sené si' mañat ká kiè Malta ee

28 Mik sa' dettsa etá sa' wá ijchënewá tö ká e' kiè Malta. ² Ká e' wakpa tö sa' kiéwá buaë seraá. Kase suluë ena kalj yërke, e' kuëkj bö' batsékarakitö tajë ṭa sa' kiérakitö bö' baiklök. ³ Etá Pablo tö bö' ulatska shté, e' tuleke bö' ṭa. E' wöshagë ṭa tkabè sulusi e' yéttsa bö'ba yökj, e' tö Pablo kuéwá iulá kkue ṭa, kè éwa. ⁴ Mik ká e' wakpa tö isuë tö tkabè moar Pablo ulá mik, etá ichérakitö ñi ṭa: "Wëm i' wá s'kötulewá alè. Eré dayë ṭa itsátkëne, erë s'shulökwak tso' ká jai ṭa e' kè wá kawö mène ia ṭa iser."

⁵ Erë Pablo ulá wöppé ṭa tkabè anewa bö' ṭa. Kè wës Pablo dè'. ⁶ Wëkkè Pablo iërkeka ö wëkkè Pablo duömiwá etkème, e' panuk ie'pa tso' seraá. Erë ie'pa tö ipané tajë. Mik ie'pa tö isuë tö kè ì bak ie' ṭa, etá ie'pa ibikeitsene kuá'kj. Ie'pa tö ichémi tö Pablo dör kéköl wële.

⁷ Eë tsinet ká tso', e' dör Malta wökir kibi kiè Publio, e' icha. Ie' tö sa' kiéwá ena sa' sué buaë dö ká mañat. ⁸ Ṭa Publio yé, e' duöke duè dalölö wá ena ishütërke tajë. E' ie' teme'r. Etá Pablo míá iweblöc ṭa ie' tö ikié S'yé ṭa ṭa iulá méka ikj ṭa ibua'wëneitö. ⁹ E' ukuöki ṭa imalepa kirirke tso' ká e' ṭa, e'pa kōs debity ṭa ibuanerak ñies. ¹⁰ E' kuëkj ká e' wakpa tö iyi kakmé sa' ṭa tajë. Mik sa' mitkene kanò kj ṭa ì kōs kiane sa' kj shkoie, e' kakmé ie'pa tö sa' ṭa.

Pablo demi Roma

¹¹ Sa' sɛné ká e' a si' mañat tã sa' e' iéne kanò iètò a. Eɛ kanò e' tò yuèdiò tköò'. E' datse Alejandría. Kanò e' kiè ie'pa kèkölpa dalöiekerakitò dör klö e'pa kiè wa. ¹² Sa' míyal kanò e' kɪ ká kiè Siracusa eɛ. Eɛ sa' sɛné ká mañat. ¹³ E' ukuökɪ tã sa' míyal ká kiè Regio eɛ. E' bule es tã sa' e' yélur Regio a. Siwã' bitsırke buaè datse sur kke, e' wa ká böt tã sa' demi Pozzuoli wé kanò irirke eɛ. ¹⁴ Eɛ sa' tò s'yamipa wɛlepa kué. Ie'pa tò sa' ké e' tsukãt ie'pa tã domingo etò. Bata ekkè tã sa' demi Roma. ¹⁵ S'yamipa tso' Roma, e'pa wã ijchertke tò sa' datse. E' kuəkɪ ie'pa de sa' ñaletsuk dò wé dalì wé tso' tajè kiekerakitò Apio eɛ. Ñies ie'pa skà de sa' ñaletsuk ká kiè S'kaporò Wé Mañat eɛ. Mik Pablo tò ie'pa sué tã wéstela chéitò Skèköl a tã ittse'nekã buaè. ¹⁶ Mik sa' demi Roma, etã Roma wökirpa tò ie' ké sɛnuk u etkue a ekörla, erè ishkekì méarakitò eköl Pablo kkö'nuk.

Pablo tò Jesús tté paké Roma

¹⁷ Pablo demi Roma, e' kɪ ká de mañat, etã ie' tò judiowak wökirpa tso' Roma, e'pa kiök patkè. Mik ie'pa e' dapa'wékã ie' ska' tã ie' tò iché iarak:

—A yamipa judiowak, kè ye' wã ì sulu wamblène se' wakpa kɪ. Ñies kè ye' wã ì sulu wamblène se' yépa bak ká iaiãè e'pa sene e' kɪ. Erè ye' tso' Jerusalén e' me'ttsarakitò Roma wakpa ulà a. ¹⁸ Roma wakpa tò ye' ichaké įskjë, erè kè ie'pa wã ì sulu kune ye' kɪ ye' ttowãie. E' kuəkɪ ie'pa éna ye' akmi. ¹⁹ Erè judiowak kè kɪ ikiane tò ye' èmi ie'pa tò. E' kuəkɪ ye' kawõtã ikiök tò ye' patkó Roma wökir kibi a as ie' tò ye' shulò. Erè ye' kè wã ì tã se' judiowak kkatoie. ²⁰ Į paneke se' dör Israel aleripa e'pa tò, e' kuəkɪ ye' tkér įe moule. Ñies e' kuəkɪ ye' tò a' kiök patké a' suɔie ena ttoie a' tã.

²¹ Ie'pa tò iché iã:

—Judea wakpa kè wã yèkkuö patkèule sa' a be' choie yès. Ñies sa' yamipa datse Judea, e'pa kè wã ì sulu yèule sa' a be' kɪ. ²² Sa' wã ijchert tò ttè pa'alì i' pakè be' tò e' cheke suluè sulitane tò ká wa'ñe. E' kuəkɪ sa' kɪ ikiane ttsè tò žima be' tò ibikeitseke?

²³ Ie'pa tò kawö skà mé ñi a kapakoie. Mik e' kèwö de, etã ie'pa dapanekã tajè Pablo ska'. Ie' tò ì blúie Skèköl tso' e' tté paké bla'mi dò tsálj. Į kit Moisés ena Skèköl ttekölpã tò yèkkuö kɪ e' wa ie' tò ie'pa pablé tajè as ie'pa tò iklö'ù tò Jesús dör wé pairine'bity idi' wa s'blúie e'. ²⁴ Ie'pa wɛlepa tò tté paké Pablo tò, e' klö'wé. Erè wɛlepa kè wã iklöone. ²⁵ Ie'pa kè wã ibikeitse ñikkèè, e' kuəkɪ imítkerak erè Pablo tò ttè i' bata ché iarak:

—Į yè' Wiköl Batse'r tò a' yépa bak iaiãè, e'pa a, itteköl bak kiè Isaías e' wa, e' dör mokɪ. Skèköl tò iché iã:

²⁶ 'Be' yú tã ichó ká i' wakpa a.

A' tò ittseraè je', erè kè a' éna iwà anak.

A' tò iwebleraè je', erè kè a' tò isuɛpa.

²⁷ Es ie'pa dör, ie'pa wökir suluè, e' kuəkɪ.

Ie'pa tò ikukuò wótéwã as kè iwattsèr.

Ie'pa tò iwöbla tsimiwéwã as kè iwawèr.

Ie'pa kè éna iwà anak.

Ie'pa kè shkakne ye' ska' as ye' tò ibua'ùne.' †

Es Isaías tò iyè'at. ²⁸ A' wã ijchertú tò i' ukuökɪ tã Skèköl tò s'tsãtkè e' tté tso'tke pakè pè' kè dör judiowak esepã a. Ie'pa e' tò iklö'weraè.

³⁰ Pablo e' tséat duas bök wa'ñe wé u patuɛkeitò eɛ. Sulitane mi'ke ie' weblök tã eɛ ie' tò ikiéwã. ³¹ Ie' tso'ie ì blúie Skèköl tso' e' tté pakök ena s'wöbla'uk Skèkèpa Jesucristo tté wa. Kè yi wã ie' wöklöone. Kè yi wã ie' tsirione yès.

† Isaías 6.9-10

Romanos

Yi tö yëkkuö i' kit, e' wák kiè Pablo. Wëlepa tö ibikeitsè tö yëkkuö i' kit ie' tö etä ie' wák tso' Corinto. Ie' tö ikit duas dabom skeyök kī kul (57) Cristo kune'bak e' ukuökj tā. Ie' ikkeyë' taië shkökmi Jesús mik erblökwapka tso' Roma e'pa pakök. Erë kè ie' a kawö kune shkoie. E' kuëkj ie' tö yëkkuö i' kit patkëmi ie'pa a as ie'pa wä ijcher tö ì o' Jesús tö ie'pa dalërmik. Ie'pa kibiiepa kè dör Israel aleripa erë Israel aleripa erblé Cristo mik esepa e' ië'wä ie'pa tā. Israel aleripa erblé Cristo mik esepa tö ibikeitsè tö ie'pa klö'bak Skëköl tö keweie e' kuëkj ie'pa dör ibua'ie pë' kè dör ie'pa ditsëwö esepa tsätä. E' kuëkj ie'pa kè ñi sini'kune. E' kuëkj Pablo kī ikiane kkachè ie'pa a yëkkuö i' kī tö sulitane dör ñies è Skëköl wöä. Israel aleri ö kè idör ileri e' dör ñies ème. Kewe Pablo tö ie'pa a ikkaché tö sulitane tö Skëköl watë'ttsä e' kuëkj e' nuí tso' sulitane kī. E' ukuökj tā ie' tö ie'pa a ikkaché tö Jesús tté buaë e' è wa Skëköl tö se' tsatkëmi ñikkëë, Israel aleripa ena kè idör ileripa esepa ñies. E' kkaché ie' tö ie'pa a. Ñies Pablo tö ikkaché tö erblé Jesús mik e' wa Skëköl tö se' klö'wëmi wës pë' buaë yësyësë es. Israel aleripa tö ibikeitsè tö Moisés tté dalöiëno e' dalöie wa Skëköl tö se' klö'wëmi wës pë' buaë yësyësë es. Erë Pablo tö ie'pa a ichè tö e' kè dör es. Se' kè a ì onuk Skëköl ttsë'wöje buaë as se' tsatköitö. Erë Jesús mik erblé e' wa ie' tö se' tsatkeke. Es Pablo tö ichè yëkkuö i' kī.

Shke'wë

1 Ye' dör Pablo. Ye' dör Cristo Jesús kanè méso klöule ie' ttekölpa tsä e' ekölie. Ñies ye' klöule tté buaë kkayë' Skëköl tö e' pakök.

² Kä iaiäë Skëköl kablë' tö tté buaë ñe' kkayërdaë, e' kit ittekölpa tö iyëkkuö batse'r e' kī. ³ Tté buaë ñe', e' dör ilä Skëköpa Jesucristo e' tté. S'ditsö wa tā ie' dör Israel blú bak kiè David e' aleri. ⁴ Erë mik ishkenekane, etä e' wa ikkayëne Wiköl Batse'r wa tö ñies ie' dör Skëköl Alä diché tā' taië e'.

⁵ Ie' batamik Skëköl er buaë ché ye' a. Ie' ye' tkë'ka kaneblök Jesucristo a ittekölpa tsä e'pa ekölie as kä wa'ñe pë' kè dör judiowak esepa kur ie' ttö iütök erblé ie' mik e' wa. ⁶ Ñies a' tso' ie'pa shüä. A' klöule Jesucristo ichaie. ⁷ Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' dalër taië Skëköl éna serke Roma e'pa a. A' klöule ie' wä s'batse'rpa kīie. S'yé dör Skëköl ena Skëköpa Jesucristo as e'pa er buaë chò ena sene bèrè mù a' a.

Pablo wëstela ché Skëköl a

⁸ Kewe ye' ichè tö a' erblé Jesús mik e' tté buneka kä wa'ñe. E' kuëkj wëstela chekeyö Skëköl a Jesucristo ttö wa a' ulitane kī. ⁹ Skëköl a ye' kaneblöke ye' er kos wa ie' alä tté buaë e' pakök, e' wák wä ijcher tö kekraë ye' er arke a' ska'. ¹⁰ Kekraë ie' a ikiekeyö tö ie' kī ikiane, e'ma as bata ekkë tā ie' kawö mù ye' a shkoie a' pakök. ¹¹ Sulu ye' éna a' suak. Ye' éna a' kīmak as a' er diché iö buaë Jesús mik eköl eköl, e' wa se' ñi er diché iö buaë.

¹³ A yamipa, ye' kī ikiane tö a' wä ijcher tö taië ye' ileritsé shkoie a' pakök, erë dò ikkë tā ye' wötkërke. Ye' kī ikiane tö kanè me' Skëköl tö ye' a e' wä dötsä buaë a' shüä wës kä malepa wakpa shüä idë'ttsä es. ¹⁴ Ye' ittse tö ye' kī kanè tso'ia Jesús tté buaë pakök sulitane a. Kè

ye' tkine tö s'dalöier tā' taië ese idir ö s'ësëpa idir ö s'yöule ö kè s'yöule idir. ¹⁵ E' kuëkj ñies ye' shkak Roma Jesús tté buaë pakök a' wakpa shüä.

Jesús tté buaë dör Skëköl diché taië s'tsatkoie e'

¹⁶ Jesús tté buaë e' wa Skëköl a wépa kos tö iklö'wë esepa tsatkërmī. E' kuëkj ye' kè jaëne tté e' kī. Tté e' pakane judiowak a kewe, e' itökj pë' kè dör judiowak esepa a. Tté e' tö ikkaché se' a tö wës Skëköl tö se' klö'wëmi wës pë' buaë yësyësë es. Se' klö'wëitö es se' erblé Jesús mik e' wa. E' è wa ie' tö se' klö'wëmi es. E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kī es, e' tö ichè: "Yi dör yësyësë ierblö Skëköl mik e' batamik, ese serdaë." †

Sulitane kī ì sulu nuí tso' Skëköl wöä

¹⁸ Skëköl tso' kä jai a, e' tso' wépa tö ì sulu wambletä' ena kè ser yësyësë esepa we'ikök. E' wa ie' tso' ikësik kkachök. Ì sulu kos wambleke ie'pa tö, ese tö ie' tté mokj e' wöklö'weke. ¹⁹ Kos s'éna iane tö wës ie' dör, e' kkayë' ie' wák tö ie'pa a, e' kuëkj buaë ie'pa wä ijcher. ²⁰ Kewe tā ie' tö kä i' yö'at, e'tami sulitane wä ijcher tö wës ie' dör. Ie' kè wërtä' erë ì kos yö'itö e' wa iwënewä buaë tö ie' dör Skëköl, ñies tö ie' diché kè ertä'wa. E' kuëkj kè ie'pa a iyënuke tö kè sa' wä ijcher. ²¹ Eré ie'pa wä ijcher buaë tö ie' tso'tke, erë ie'pa kè wä ikjkaneka wës ikawötä kjkëka es. Ñies ie'pa kè wä wëstela yëne ie' a. E' skéie ì bikeitseke ie'pa tö ese kè wä tā'. Ie'pa er-biköke kos ese dör sulu ème. ²² Ie'pa e' chò tö ie'pa wä iyi kos ese jcher buaë, ñermata ie'pa ianewä kè kabikeitsötä'. ²³ Ie' olo tā' taië kè ertä'wa, e' kè dalöiëne' ie'pa wä. E' skéie ie'pa tö s'duötä'wä ese diököl dalöieke. Dó kal ö ak yöule düie ö bakaie ö talokie ese dalöiekerakitö ie' skéie.

† Habacuc 2.4

²⁴ E' kuëkj Skëköl tö ie'pa émi e' ia'ukka sene sulusi wa wës ie'pa kî ikiane es. Es ie'pa ñi dalösewëwä ýi s'jaewë tajë ese wa. ²⁵ Ie' ttë mokjê e' olo'yérakitö, e' skéie kache ttë è klö'wëkerakitö. Ýi yö'at ie' tö ese è dalöiekerakitö skëkölíe, kè dör ie' wák dalöie. Ie' è kî kîkëkë mène buaë këkraë. Es e' idir.

²⁶ E' kuëkj Skëköl tö ie'pa émi e' ya'uk wës ie'pa er sulu kî ikiane es. Dö alakölpa e' mane'wëttsä kè senakia wëpa tã wës imeneat es. Ie'pa senëkã ñitã iwakpa è.

²⁷ Es ñies wëpa kè senakia alakölpa tã. Ie'pa e' mane'wëttsä. Suluë ie'pa éna senakã iwákpa è ñitã. E' dör jaë tajë. Ie'pa e' ya'ü sulu es, e' nuí kî iwákpa weirke siarë wës ikiane we'ikè es.

²⁸ Ie'pa kè éna Skëköl bikeitsak, e' kuëkj ie' tö ie'pa émi ì suluë e' è bikeitsök as ì kè wamblök s'kane ese wamblörakitö. ²⁹ Es ie'pa er sulunewã da'äie. Ì sulu kos e' wambleke ie'pa tö tajë. Ie'pa wöttsérke tajë. Ie'pa e' wamblöke suluë. Ie'pa iyerke imalepa tã. Ie'pa s'ttekwëna ena ñi wöñakköke suluë ena s'kitö'wëke tajë. Këkraë ie'pa er me'rie ì sulu è kî. Ie'pa biyöblöke ñi kî.

³⁰ Ie'pa tö s'malepa cheke suluë. Sulu ie'pa éna Skëköl ar. Ie'pa e' kkeökekã tajë e' tssökekã tajë ena kè tkirku' imalepa kî. Ýi sulusi bikeitseke ie'pa wákpa tö, ese wamblekerakitö. Ie'pa kè tö imi ena iyé ttö dalöieta'.

³¹ Ì dör buaë e' kè ane ie'pa éna. Ì uk ie'pa kablé e' kè wawëta'itö. Ie'pa kè éna yi dalërta'. Kè yi suëta' er siarë wa. ³² Eré ie'pa wã ijcher buaë tö Skëköl ttë dalöiëno tö ichè tö wëpa tö ýi ekkë wambleke esepa kî duëwã kiane, eré ie'pa tö iwamblekeia. E' kîie tã ie'pa wa buaë iwër tö s'malepa tö iwamblë.

Skëköl tö sulitane shuleraë ñikkë

2 A' isie † tö pë' chéyö ñe'sepa kichatekettsã, esepa kè a ì yënuke e' tsatkoie Skëköl wörkj. Ì sulu kos wambleke ie'pa tö ese wambleke a' tö ñies. E' kuëkj mik a' tö ie'pa kichatëttsã, etã e' wa a' wákpa tso' e' kichatöktsã. E' kuëkj kè a' a' e' tsatkënuke. ² Se' wã ijcher tö Skëköl tö s'shulë yësyësë, e' tö se' e' wamblö sulu es esepa kos kichaterattsã. ³ A' tö ì sulu wamblé wës wëpa kichatëttsã a' tö es, e' tã çwës a' ibikeitsëmi tö Skëköl kè tö a' kichatepattsã ñies? ⁴ A' tö ibikeitseke es, e' tã e' wa ie' er buaë se' tã, e' watöktsã a' tso'. Ie' tö se' anewëkeia tajë, ie' kè tö se' we'ikè bet. Ie' er buaë a' tã, e' tö a' dalë'ttsekeia buaë, e' wa ie' tso' a' ulaiök as a' er mane'ü ie' a, ç' e' kè jcher a' wã? ⁵ Eré a' er darërë. A' kè éna er mane'wak ie' a, e' nuí kî a' tso' Skëköl kësik e' kî kiök e' kî. Mik ie' s'shuleraë e' këwö de etã ie' tö s'shuleraë yësyësë. ⁶ Sulitane dör ñies ème ie' a, e' kuëkj ie' tö iskë meraë eköl eköl a wës s'ser es. Wëpa e' chöke këkraë ì buaë uk, tso' ilo ena ikikëkã ena sene michoë yulök, esepa ulã a sene michoë döraë. Eré wëpa tkirke iwák è kî, e' wamblö sulu, kè tö ie' ttë mokj dalöie, esepa we'ikeraëitö kësik wa da'a. Wëpa e' wamblö suluë esepa kos weirdaë siarë kewe judiowak e' ukuökj tã sulitane, e' dalërdarak imik tajë. Eré wëpa serke yësyësë esepa kos a ilo ena ikikëkã ena sene

† Versículo i' a Pablo ttökemi judiowak tã. E' wënewã bua'ie verículo 12 ena itökj itso' e' kî.

bërë e' merdaë tajë kewe judiowak a e' ukuökj tã sulitane a.

¹² Pë' kè dör judiowak esepa kè ku' Moisés ttë dalöiëno e' dikjã. Ie'pa tö ì sulu wamblé, e' tã iweirdaë siarë eré ie'pa kè shulirpa ttë ñe' wa. Eré judiowak tso' ttë e' dikjã, e'pa tö ì suluë wamblé e' tã ttë e' wa ie'pa shulirdaë. ¹³ Wëpa tö ttë dalöiëno e' tssé, e' è kuëkj ie'pa kè klö'wëpa Skëköl tö wës pë' buaë yësyësë es. E' skéie wëpa tö ttë e' wã dalöie esepa klö'wëraëitö es. ¹⁴ Pë' kè dör judiowak esepa kè wã Skëköl ttë dalöiëno kit Moisés tö yëkküö kî e' jcher. Eré mik ie'pa tö ttë ñe' wã dalöie iwákpa wã ijcher e' kuëkj, etã e' wa iwënewã tö ttë dalöiëno tso' ie'pa er a. Ttë e' dikjã ie'pa tso'. Ttë e' è wa ie'pa er tö ie'pa a icheke tö ì dör buaë ì dör suluë. Ttë e' wa mikle tã ie'pa er tö ie'pa kcateke, mikle tã ie'pa tsatkeke. Ttë e' wa ie'pa shulirdaë. ¹⁶ E' tköraë aishkuö tã mik Skëköl tö ì kos tso' blëulewã se' er a e' shuleraë Cristo Jesús batamik etã, wës ttë buaë pakekeyö e' tö ichè es.

¹⁷ Eré a' wëlepa dör judiowak, esepa erblöke Moisés ttë dalöiëno e' mik. A' e' tssökã tö a' dör Skëköl icha. ¹⁸ Ì kiane ie' kî ese jcher buaë a' wã. A' yöule buaë ie' ttë wa, e' kuëkj ì dör ibua'ie e' shukitmi a' a wë. ¹⁹ A' ibikeitseke tö o'ka pautmi a' a buaë. E' dör wës s'wöbla kè wawër esepa ulaië es ö wës se' tso' stui a esepa a bö'wö kkachè es. ²⁰ A' wã ttë dalöiëno tso', e' dör ttë mokj ena ýi jcher tajë e' ttë. E' kuëkj a' ibikeitseke tö a' a se' kam yör esepa yörmi ena wëpa kè wã ì jcher esepa wöblarmi. ²¹ E' dör es, e' tã çwës a' kè e' wöbla'ü? A' tö s'patteke tö kè s'kane akblök tã çwës a' akblöke? ²² A' icheke tö kè s'kawötã s'senewabak dalöseukwã tã çwës a' tö idalösewëke? Ýi diököl tso' dalöie e' ar suluë a' éna tã çwës ýi tso' iwé a e' ekibleke a' tö? ²³ Ttë dalöiëno meneat a' a, e' wa a' e' tssökã tajë tã çwës a' kè tö idalöie? E' wa a' tö ie' dalösewëwã. ²⁴ Wëe' Skëköl yëkküö tö ichè: "Pë' kè dör judiowak, esepa tö Skëköl cheke suluë a' ukuömik." ††

²⁵ Mokj wëpa tö Moisés ttë dalöiëno e' iuteke, esepa a itöttola kkuölit tëule tsir e' dör buaë. Eré yi kè tö iütë, esepa a kè idör iie bua', e' dör wës kè s'wakyöule es. ²⁶ ¿Wëpa dör judiowak chökle? E' kè dör iditsëwö è wa. E' kè dör iwakyöule iyese alè kî e' wa. Judiowak chökle e' dör wëpa er yësyësë Skëköl wöã esepa, e' dör wës ie'pa wakyöule ier a es. E' kè onuk ttë dalöiëno e' a. E' ormi Wiköl Batse'r è a. Esepa wër buaë Skëköl wa, kè dör s'ditsö wa. E' kuëkj pë' kè dör judiowak, kè wakyöule, kè wã Moisés ttë dalöiëno e' ku', esepa tö idalöie buaë, e' tã ie'pa suëraë Skëköl tö wës judiowak wakyöule es eré kè iwakyöule mokj. Pë' tö ttë dalöiëno e' dalöie, eré kè iwakyöule ichkã kî, esepa tö judiowak kè tö iütë esepa kkateraë ikj aishkuö tã, eré iwakyöule ena ttë dalöiëno tso' iwã.

3 Yile tö ichakëmi: "E' dör es, e' tã çiiie bua' idir tö se' dör judiowak? Se' tottola kkuölit tëule tsir çiiie bua' e' dör?" ² Ye' iütë tö e' dör buaë shütë ena iwã dör tajë. Ibuia'ie dör tö Skëköl tö ittë me'atbak judiowak ulã a. ³ Yëne tö ie'pa wëlepa tö ttë ñe' dalösewëwã, eré e' è

†† Isaías 52.5; Ezequiel 36.22

kuëkj̄ ÷ichèmisö tö Skëköl kè ttò mokj̄e? ⁴ Au, kè idör es. Erë sulitane kaçhömi suluë, erë ie' ttò mokj̄e këkraë. E' dör wës itso' kitule ie' yëkkuö kj̄ es, e' tö ie' chë i' es:

“Sulitane isueraë tö be' ttò mokj̄e.

Be' ttë shulirmi, e' tã be' e' alörakã be' kkatökwakpa kj̄.” †

Es Skëköl yëkkuö tö ichë.

⁵ Pë' wëlepa kè wã ijcher yësyësë, esepa tö icheke tö s'ser suluë, e' wa ikj̄ wënëwã bua'ie tö Skëköl dör yësyësë sulitane tsatã. E' kuëkj̄ ie'pa tö icheke tö e' nuj̄ kj̄ s'we'ikéitö, e' kè dör yësyësë. ¿Es idir? ⁶ Au, kè idör es. Skëköl chõpa kè dör yësyësë, e'ma ÷wës ie' a sulitane shulirmi yësyësë?

⁷ Es yile tö ichakëmi: “Ye' kaçhe wa Skëköl ttò mokj̄e e' kjarkeka tajë, e' tã ÷i kuëkj̄ e' nuj̄ kj̄ ye' katekeiaitö?” ⁸ E' chõpa es, e'ma sö ichëmi tö “i sulu kj̄ wamblösö as e' wa ÷i buaë kj̄ dõ tajë.” Wëlepa tö icheke tö ttë ese wa ye' tö s'wöbla'wëke. Ie'pa éna ye' wöak-wa, e' kuëkj̄ ie'pa tö ye' cheke sulu es. Erë ie'pa esepa kichatëttsã kiane.

Kè yi dör yësyësë Skëköl wöã

⁹ E'ma ÷i chëmisö? Sa' dör judiowak ¿esepa dör buaë sulitane tsatã? Au, kè idör es. Ikkachétkeyö a' a tö sulitane, judiowak ena wëpa kè dör judiowak, esepa kës tso' sene sulu dikjã. ¹⁰ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kj̄ es, e' tö ichë:

“iKè yi ku' eköl wë'ia dör yësyësë Skëköl wöã!

¹¹ Ì dör buaë Skëköl a ese kè ane yi éna yës.

Kè yi ku' Skëköl yulök.

¹² Sulitane tsj̄ tröyke ie' yökj̄;

Ie'pa er sulunewã suluë.

Kè yi ku' eköl wë'ia ÷i buaë ese uk. ††

¹³ Ie'pa ttò suluë, e' dör wës s'nu kélkuö kköppëe alar suluë es.

Ie'pa kkò kj̄ s'kitö'wë me'rie. †

Ie'pa kapakò e' dör wës tkabë ichók kapöli es. ††

¹⁴ Ie'pa tso'ie alibchök s'malëpa kj̄ kësik wa. ††

¹⁵ Ie'pa er me'rie s'ttëwã è kj̄.

¹⁶ Wë ie'pa dami eë s'we'ikè ena s'eriawë siarë ese mekearakitö.

¹⁷ Sene bèrë ñalé e' kè syule ie'pa wã. †††

¹⁸ Skëköl dalöië e' kè eri tã' ie'pa wã yës.” †††

Es Skëköl yëkkuö tö ichë.

¹⁹ Se' wã ijcher tö ÷i kës chë Skëköl ttë dalöiëno tö, e' chëitö wëpa tso' idikjã, esepa a. Ttë e' wa sulitane si-wã'blöwëkewã Skëköl tö. Nies ttë e' tö ikkacheke tö sulitane kj̄ nuj̄ tso' ie' wöã. ²⁰ Ttë dalöiëno e' dör ikkacheke se' a tö se' dör ÷i sulu wamblökwakpa. E' kuëkj̄ kè yi a iyënkka: “ttë dalöiëno iütéyö sërãã, e' kuëkj̄ Skëköl kawõtã ichök tö ye' dör pë' buaë yësyësë.”

Wës Skëköl tö se' klö'wëmi wës pë' buaë yësyësë es

(3.21-31)

²¹ Erë ÷i'ñe tã Skëköl tö se' a ikkachétke tö wës ie' tö se' klö'wëmi wës pë' buaë yësyësë es. E' kè dör ttë dalöiëno iütésö e' wa. E' dör se' erblé Jesucristo mik e' wa. Wëpa kës erblé ie' mik, esepa klö'wë Skëköl tö wës pë' buaë yësyësë es. Nies Skëköl yëkkuö kës e' tö isini'kué tö mokj̄ idir. Sulitane dör ÷i sulu wamblökwak. Kè se' serku' buaë yësyësë wës Skëköl olo tã' tajë e' ser es. E' kuëkj̄ sulitane dör nies ie' wöã. ²⁴ Erë Cristo Jesús tö se' yë'ttsã ÷i sulu ulã a. E' wa Skëköl tö se' klö'wë wës pë' buaë yësyësë es. E' kè kj̄ se' ñarku', e' dör éme. Es ie' er buaë chë se' a. ²⁵ Ie' tö Jesucristo me'ttsã ttëwã se' skéie e' pé tene tajë se' nuj̄ olo'yoie. E' de se' ulã a se' erblé Jesús mik e' wa. E' wa ie' tö ikkaché tö ie' dör yësyësë. Kã ÷iajã ie' tö sene suluë dalë'ttsë'bitu enaë. ²⁶ E' këwö ska' tã ie' kè wã se' weine wës s'kawõtã weinuk es. Erë se' nuj̄ patone Jesucristo weine e' wa. E' wa Skëköl tso' ikkachök ÷i'ñe tã tö ie' dör yësyësë. Nies ie' tso' ikkachök tö wës ie' tö wëpa erblé Jesús mik esepa klö'wëmi wës pë' buaë yësyësë es.

²⁷ E' dör es, e' tã ÷i wa se' e' ttsökãmi Skëköl wöã? ¡Kè ÷i wa! Se' erblé Jesús mik, e' kuëkj̄ ie' tö se' klö'wë wës pë' buaë yësyësë es. Kè idör ttë dalöiëno iütésö e' kuëkj̄. E' kuëkj̄ kè se' a e' ttsënukkã ÷i wa yës. ²⁸ Es se' tö ibata chëat tö Skëköl tö se' klö'wë wës pë' buaë yësyësë es se' erblé Jesús mik e' kuëkj̄. Kè idör ttë dalöiëno e' iütésö e' kuëkj̄.

²⁹ Erë ¿Skëköl dör judiowak è Këköl? ¿Ie' kè dör pë' malëpa Këköl? Tö, ie' dör pë' kè dör judiowak esepa Këköl nies. ³⁰ Ie' dör eköl éme. Wëpa erblé Jesús mik esepa klö'wëitö wës pë' buaë yësyësë es. Kè ie' tkine tö judiowak idir ö kè idir judiowak. ³¹ Se' tsatkërmi se' erblé Jesús mik e' wa, e'tã ÷sö ichëmi tö Moisés ttë dalöiëno e' kè diché tã'ia? ¡Au, e' kè dör es! E' skéie se' tö ikj̄ chë mokj̄ tö idiché tso'ia iwák es.

Abraham erblé Skëköl mik

4 E'tã sa' judiowak yé bak kië Abraham, ÷i'ma e' chëmisö? ¿I' jchenewã ie' wã erblé Skëköl mik e' wa? ² Skëköl tö Abraham klö'úpa wës pë' buaë yësyësë es ÷i buaë wëitö e' kuëkj̄, e'ma buaë ie' a e' ttsërmikã. Erë Skëköl yëkkuö tö ichë: “Abraham erblé Skëköl mik, e' kuëkj̄ iklö'wëitö wës pë' buaë yësyësë es.” ³ E' kuëkj̄ ie' kè a e' ttsënukkã yës Skëköl wöã. ⁴ E' dör wës s'kaneblétke ese patuë es, e' kè dör kakmeule. E' dör ikanebletke e' ské. ⁵ Erë yile erblé Skëköl tö s'sulusipa klö'wëmi wës pë' buaë yësyësë es e' mik, e' tã ese klö'wëraë Skëköl tö es, erë kè iwã ÷i buaë one e' tsatkoie. ⁶ Nies e' sini'ku' David tö. Ie' iché tö ayëcha buaë wë klö'wë Skëköl tö wës pë' buaë yësyësë es, kè dör ÷i buaë wëitö e' kuëkj̄. ⁷ Ie' tö iyë':

“Wëpa kj̄ inuñ olo'yé Skëköl tö ena itköwëe ikj̄, ¡ayëcha buaë esepa!

† Salmo 51.4 †† Salmo 14.1-3; 53.1-3 † Salmo 5.9 ††
Salmo 140.3 †† Salmo 10.7 ††† Isaías 59.7-8 ††† Salmo 36.1

§ Génesis 15.6

⁸ Wépa kè chakepaia Skèköl tö inuì kî, jayëcha buaë esepa!" †

Es itso' kitule.

⁹ Ye' ichakè tö wépa yè' David tö ayëcha buaë zesepa dör wépa wakyöule itöttola kkuölit tëule tsir e' wa esepa è? Au. Nies ie'pa dör wépa kè wakyöule esepa. Ye' ichétke tö Abraham erblé Skèköl mik, e' kuëkî iklöo'itö wës pè' buaë yësyësè es. ¹⁰ Erè z'mik Skèköl tö iklöo' es? z'E' dör iwakyöne e' ukuökî ö e' yöki? Kè idör e' ukuökî, e' dör e' yöki. ¹¹ Ie' tö iklö'wé es ierblé imik e' kuëkî. E' ukuökî tã ie' kéitö e' wakyuök iwà kkachöie tö iklö'wéitö wës pè' buaë yësyësè es. Es ie' de wépa erblé Skèköl mik eré kè iwakyöule, esepa kôs yé tsaweie. Es ie'pa kôs klö'wé Skèköl tö wës pè' buaë yësyësè es. ¹² Nies ie' dör wépa wakyöule ena ierblö Skèköl mik wës ie' es kam iwakyuö e' yöki, esepa kôs yé.

Skèköl tö ttè me' Abraham a

¹³ Skèköl kablè' Abraham a ttè i' wa: "Ye' tö ká ulitane meraë be' a ena be' aleripa a." Erè ie' kè wã imène Abraham a ttè dalöiëno e' iütè wa. Iméitö ia ierblé imik e' wa. E' wa Abraham klöne wës pè' buaë yësyësè es. ¹⁴ Mik Skèköl ttè dalöiëno dalöşewéwäsö, etã e' nuí kî se' we'ikeraeitö. Erè ttè ñe' kè kunúpa, e'ma kè ì tã dalöşewéwã. E' kuëkî ì uk Skèköl kablè' Abraham a e' wã mú dö wépa tö ttè dalöiëno e' wã iütè esepa a, e'ma erblé Skèköl mik ena ie' kablè' Abraham a e' kè dör iie bua'.

¹⁶ E' kuëkî ì uk Skèköl kablè' Abraham a, e' wawéitö éme wës iyi kakmeule es ie' erblé imik e' wa. Ie' tö iwé es er buaë choie sulitane a as iwà dö Abraham aleripa ulitane ulà a. E' wã dör tö ì yène Abraham a, e' kè dör wépa tso' ttè dalöiëno dikia esepa è a. Nies e' dör wépa kôs erblé Skèköl mik wës Abraham es esepa a. Es Abraham de se' ulitane erblé Skèköl mik esepa yéie.

¹⁷ E' dör wës itso' kitule Skèköl yëkkuö kî es. E' kî Skèköl tö iché Abraham a: "Ye' tö be' tkékã kã tajë wakpa yéie." †† Skèköl dör s'duowã shkë'ukkanewak e'. Ì kè ku' e' yuèmiitö ittö è wa. Skèköl e' mik Abraham erblé.

¹⁸ Ì yé' Skèköl tö Abraham a wësua kè iwà tköpa süë. Erè Abraham tö iklö'wé mokjè tã iwà panéitö. E' kuëkî ie' de kã kuã'kî tajë e' wakpa yéie wës ie' a iyënebak es. Skèköl tö ie' a iyé': "Be' aleripa alördaë tajë." ††¹⁹ Tsir etã ie' kî duas de cien eyök (100). Ie' wã ijcher tö ie' ena ilaköl Sara dewatke kékëpa alula kè döpaia alàë. Erè erblé Skèköl mik e' kè olo'yane ie' wã yës. ²⁰ Ie' kè wã ibikeitşëkã bötböt. Skèköl kablè' ie' a e' kè bikeitşë ie' wã tö kè iwà tköpa. E' skéie ie' kî erblé Skèköl mik tã ik-ikékaitö. ²¹ Ie' tö iklö'wé mokjè tö Skèköl wã diché tso' ì uk ie' kablè' ese woie. ²² E' kuëkî Skèköl tö iklö'wé wës pè' buaë yësyësè es.

²³ "Skèköl tö iklö'wé wës pè' buaë yësyësè es." Ttè e' kè kiteat yëkkuö kî Abraham è a. ²⁴ Nies ikiteat se' a. Skèköl tö Skèkëpa Jesús shkëo'kãne e' mik se' erblé, e' tã ñies ie' tö se' klö'wëraë wës pè' buaë yësyësè es. ²⁵ Jesús wömenettsã ttèwã se' nuí kî, e' ukuökî tã ishkeo'kãneitö as se' klör wës pè' buaë yësyësè es.

Skèköl er buanene se' kî

⁵ Se' erblé Jesucristo mik e' wa Skèköl tö se' klö'wé wës pè' buaë yësyësè es. E' kuëkî ì'ñe tã ie' er buanene se' kî Skèkëpa Jesucristo batamik. ² Jesucristo batamik ie' er buaë ché se' a, se' erblé ie' mik e' wa. Ie' er buaë chò se' a, e' a se' e' tkéwã darèrè. Se' wã ijcher tö se' dörami ie' ska' olo tã tajë ie' tã ñita. E' wã paneke se' tö kröröë, e' tö se' ttsè'wëke buaë. ³ Erè kè dör e' è, ñies se' ttsè'rke buaë mik se' weirke etã. E' wã dör tö se' wã ijcher tö mik se' weirke, etã e' tö se' kî diché ieke idalè'ttsök er bua' wa. ⁴ Ì kôs dalè'ttsésö er bua' wa e' wër buaë Skèköl wa. Se' wër buaë ie' wa, e' tã e' tö se' kè iwà kî panuk kröröë. E' kuëkî se' ttsè'rke buaë se' weirke e' shüã. ⁵ Wiköl Batse'r mène se' a e' tö se' a ikkacheke tö Skèköl éna se' dalèr tajë, e' kuëkî ipanè ñe' e' kè tö se' eriwëpa.

⁶ Mik Skèköl tö ikéwö me' e' de, etã Cristo kótewã se' nuí skéie se' tso'ia kè a e' tsatkër e' dalewa. ⁷ Darèrè idir se' a e' muktsã ttèwã o'ka skéie, eré imú dör pè' buaë yësyësè ese. Isalema yile e' mumittsã ttèwã pè' buaë shutë ese skéie. ⁸ Erè Cristo e' me'ttsã ttèwã se' skéie, se' bakiã e' wamblök suluë e' dalewa. E' tö se' a ikkacheke tö kôs Skèköl éna se' dalèr. ⁹ Ie' kótewã ipé tène tajë e' wa Skèköl tö se' klö'wé wës pè' buaë yësyësè es. E' yitã buaë ie' wa se' tsatkërdaë Skèköl kësik yöki. ¹⁰ Mik se' bak Skèköl bolökpaie, etã ie' wák tö ier bua'wéne se' kî ilà ttèwã e' batamik. Erè ì'ñe tã ie' er buanene se' kî, e' yitã buaë se' tsatkërdaë Cristo tso'ne ttsè'ka e' diché wa. ¹¹ Erè kè dör e' è. Skèkëpa Jesucristo batamik Skèköl er buanene se' kî, e' kuëkî se' ttsè'rke buaë ie' batamik.

Adán ena Cristo

¹² Wëm tsã yöne kiè Adán, e' wã şene sulu tsã dè'bitü kã i' a. Ie' dör sulitane yéie. E' kuëkî mik ie' tö ì sulu tsã wamblè', etã e' dör wës sulitane tö iwamblè' ie' tã ñita es. E' tö sulitane wöme'ttsã ì sulu wamblök ena e' nuí kî duökwa. E' kuëkî duèwã de sulitane kî. ¹³ Kam ttè dalöiëno mer Moisés a, e' yöki ì sulu wamblënemibak je'. Erè e' kéwö ska' tã ttè dalöiëno kè tã, e' kuëkî kè yi kkatène inuì kî. ¹⁴ Erè Adán kéwö ska' dö Moisés kéwö ska' sulitane blërke. Nies wépa kè wã Skèköl ttè dalöşënewã wës Adán es, esepa blèrulune. Ie' dör wëm eköl doia ie' itökî e' klíla.

¹⁵ Ì sulu wamblè' Adán tö ena ì buaë o' Skèköl tö se' a e' dör kuã'kî. Adán tö ì sulu wamblè', e' kuëkî tajë s'blèrulune. Erè wëm eköl skã, e' dör Jesucristo, e' batamik Skèköl er buaë ché se' a éme kè tuè tã. E' dör buaë ichökle, e' wa s'tsatkërke tajë. ¹⁶ Adán tö ì sulu wamblè' etökicha ème, e' nuí kî sulitane kichatè'ttsã Skèköl tö. Erè Skèköl er buaë ché se' a, e' kuëkî ie' tö se' klö'wé wës pè' buaë yësyësè es, eré se' tö ì sulu wambleke tajë. E' kuëkî ì buaë o' ie' tö se' a, e' kè dör wës ì sulu wamblè' Adán tö es. ¹⁷ Es wëm eköl è tö ì sulu wamblè', e' wa duèwã e' alékã sulitane kî. E' yitã ì o' Jesucristo tö, e' wa wépa a Skèköl er buaë ché

† Salmo 32.1-2 †† Génesis 17.5 † Génesis 15.5

klö'wéitö wës pé' buaë yësyësë es, esepa kôs ulà a sene pa'alì dōraë tã ie'pa e' alōrakã ie' tã ñitã. E' dōr tajë tkōkã ì wamblé Adán tō e' tsatã.

¹⁸ Ì sulu wamblé Adán tō etōkicha, e' wa sulitane kichatēnettsã. Erë ì yësyësë wé Jesucristo tō etōkicha, e' wa sulitane klōrmi wës pé' buaë yësyësë es as iser michoë. ¹⁹ Adán tō Skëköl ttò tsã dalōseŋ'wã e' wa sulitane wōmenettsã ì sulu wamblök. Erë Jesucristo tō Skëköl ttò dalōié, e' wa se' tajë klōrdaë wës pé' buaë yësyësë es.

²⁰ Skëköl tō ttè dalōiëno mé se' a as ì sulu wamblekesö kôs e' jcherwã se' wã yësyësë tō e' dōr suluë. Erë mik ijcherewã se' wã, etã se' éna iwã armi bua'ie tō kôs Skëköl er buaë ché se' a. E' dōr tajë ì sulu kôs wamblekesö e' tsatã. ²¹ Mik se' bak klōulewã duèwã ulà a, etã sene sulu e' ali'kã se' kì. Erë Skëköl er buaë ché se' a, e' dikjã se' tso' i'ñe tã wës se' bak kuaë sene sulu dikjã es. Ie' er buaë ché se' a Skëkëpa Jesucristo batamik, e' wa se' klö'wéitö wës pé' buaë yësyësë es tã sene michoë méitö se' a.

Se' dōr wës s'duulewã es sene sulu yōkì

6 E' dōr es e'ma zima sö ichèmi? Ì sulu kì wamblèi-asö as Skëköl er buaë kì chò se' a tajë shytë? ² Au, e' kè dōr es. Se' dōr wës s'duulewã es sene sulu yōkì. Ì wës ì sulu wamblèmi-asö? ³ Ì A' kè wã ijcher tō se' wōsune e' tō iwã kkacheke tō se' batsulewã Cristo Jesús mik? E' dōr wës se' ttèwãñak ie' tã es. ⁴ Se' wōsune e' wã kiane ché tō se' tōbinewã ie' tã. E' dōr es as se' serne ku'kì wës Cristo shkënekãne S'yé olo tã' tajë e' wa e' ser es.

⁵ Se' batsulewã ie' mik ie' dunewã egrö, es ñies se' shkërdakãne wës ie' shkënekãne es. ⁶ Se' wã ijcher tō s'duulewã kè ku'ia ì sulu wamblök. Es ñies wës se' dōr kuaë e' dunewã Cristo tã wõtëulewã krus mik. E' tka es as s'wák dër suluë e' diché erwa tã s'tkòshkar sene sulu ulà a kè ku'ia klōulewã. ⁸ Se' wã ijcher tō Cristo shkënekãne, e' kuëkì ie' kè duöpawãne. Duewã kè e' alōpakajã ie' kì. E' kuëkì se' duulewãtke ie' tã, e' tã se' tō iklö'wé mokjè tō se' serdane ie' tã. ¹⁰ Mik ie' kötewã, etã ikötewã etōkicha ème se' nuì kì, kè iskã duöpawãjãne. Erë ishkenekãne serkene Skëköl a. ¹¹ Es ñies a' e' ttsö mokjè tō a' duulewã sene sulu yōkì, erë a' tso' ttsë'ka sēnoie yësyësë Skëköl a a' batsulewã Cristo Jesús mik e' wa.

¹² E' kuëkì kè a' kawö mukjã sene sulu a as kè ie' alōkã a' kì tã ì sulu kôs wamblak a' éna ese wamblé a' tō. ¹³ Kè a' e' muktsajã sene sulu ulà a as e' kè tō a' klö'uwã ì sulu wamblōie. E' skéie a' e' múttsã Skëköl a wës s'duulewã shkënekãne es. A' e' múttsã wa'ñe Skëköl a senuk yësyësë. ¹⁴ A' kè ku'ia Moisés ttè dalōiëno dikjã. A' tso' Skëköl er buaë chōke se' a e' dikjã. E' kuëkì a' e' múttsã senuk yësyësë tã es sene sulu kè e' alōpakã a' kì.

Skawõtã senuk buaë yësyësë Skëköl a

¹⁵ E' dōr es, e' tã zima sö ichèmi? Se' kè ku'ia ttè dalōiëno e' dikjã. Se' tso' Skëköl er buaë chò se' a e' dikjã. E'ma e' kuëkì zì sulu wamblösö? Au, kè idör es. ¹⁶ A' wã ijcher buaë tō yi ttò iutekesö, ese ulà a se' tso' klōulewã wës s'klōulewã kanè mésoie tso' iwōkir ulà a es. Es sene sulu ttò iutekesö, e' tã e' ulà a se' tso' klōulewã wës kanè méso es tã e' nuì kì se' duoralur weir michoë. Erë Skëköl ttò iutekesö, e' tã e' ulà a se' tso' tã e' wa se' serdaë yësyësë. ¹⁷ A' bak klōulewã sene sulu ulà a wës kanè méso es. Erë wéstela Skëköl a tō i'ñe tã ttè buaë pakane a' a e' iutè a' tō er mokj wa. ¹⁸ Es a' yëulettsatke sene sulu ulà a tã i'ñe tã a' de sene yësyësë e' ulà a. ¹⁹ (A' iã katötö Skëköl ttè a, e' kuëkì ttè i' kleekeyö a' a kanè méso ttè wa.) Kënet a' e' me'ttsã e' ia'yukã sene sulusi wa ena ì sulu è kì wamblök. Erë e' sù i'ñe tã a' e' múttsã senuk yësyësë as a' ser batse'r. ²⁰ Mik a' bakjã klōulewã sene sulu ulà a, etã kè a' tkine sene yësyësë kì. ²¹ E' wa zì bua' dè' a' ulà a? E' ulà a a' mīne duökulur weir michoë. I'ñe tã ì sulu wamblè' a' tō ese tō a' jaëwéne. ²² Erë a' yēnettsã sene sulu ulà a. A' de Skëköl kanè mésoipaie. E' ulà a a' serke batse'r, e' bata dōr sene michoë. ²³ Ì sulu wamblekesö ese skéie s'duōrawã. Erë wépa batsulewã Skëkëpa Cristo Jesús mik, esepa a sene michoë meraë Skëköl tō éme.

Se' du'ulur ttè dalōiëno yōkì

7 A yamipa, Moisés ttè dalōiëno, e' sūle buaë a' wã. A' wã ijcher tō ttè e' dikjã s'tso', s'tso'ia ttsë'ka e' dalewa. ² E' dōr wës alaköl sēnewãbak es. Ese kè kawõtã iwēm ökwa iwēm tso'ia ttsë'ka e' dalewa. Erë mik iwēm blēnewã, etã e' ttè olone ie' kì. ³ Alaköl ese sēné wēm o'ka tã iwēm chōkle tso'ia ttsë'ka e' dalewa, e' tã ttè e' dalōsewëwãitö. Erë iwēm chōkle blēnewã, e' tã ie' kè ku'ia ttè e' dikjã. Ie' a serwãmīne buaë wēm skã tã, e' kè dōr trë.

⁴ A yamipa, es idör se' a ñies. Se' batsulewã Cristo mik, e' kuëkì se' du'ulur ie' tã ttè dalōiëno e' yōkì. Ñies se' shkënekãne ie' tã as se' ser wës Skëköl wa iwër buaë es.

⁵ Mik se' bak senuk s'wák dër sulu e' dikjã, etã ttè dalōiëno tō se' wōrieikeke ì sulu kì wamblök. E' ulà a se' mīne duökulur. ⁶ Se' bak klōulewã ttè dalōiëno e' dikjã, erë i'ñe tã se' durulune ttè e' yōkì. Se' yēnettsã ttè e' ulà a as se' kaneblö Skëköl a ku'kì sene pa'alì mé iWiköl tō se' a e' wa. E' kè dōr wës se' bak kaneblök ie' a ttè dalōiëno kitule yëkkuö kì e' iutè wa es.

Sene sulu tã ñippök

⁷ Es idir, e'ma zima sö ichèmi? Moisés ttè dalōiëno kitule z'e' dōr suluë? Au, kè idör es. Ttè e' kè kunúpa, e'ma ye' kè wã ijcher tō ì dör suluë. Ttè e' kè tō ichópa: "Kè a' kawö tã' o'ka íyi kkechök," e'ma ye' kè wã ijcher tō e' dör suluë. ⁸ Erë ttè dalōiëno kè kunúpa, e'ma sene sulu kè diché tã'. E' kuëkì ttè dalōiëno e' wa sene sulu tō ye' erkiöwékã ì sulu tsakjè wamblök. ⁹ Kã iajãë kãm

ye' wā ttē dalōiēno jcherwā, e' yōkī ye' ttsē'ne' buaē. Erē mik ye' wā ttē e' jchēnewā, etā sēne sulu tso' ye' ā e' diché iēne tā ye' éna iānewā tō ye' dōr ì sulu wamblōkwak ¹⁰ kichatēulettsā. Ttē dalōiēno batamik sēne sulu tō ye' kītō'wé ās ì sulu wamblōyō, ese tō ye' kichatēttsā. Es ttē e' tō warma sēne michoē mēmi ye' ā, e' skéie ye' kichatēttsāitō.

¹² Es Moisés ttē dalōiēno e' dōr buaē, e' dōr yēsēsē, e' dōr batse'r. ¹³ Etā ζe' yēne tō ttē buaē e' tō ye' kichatēttsā? Au, kē idōr es. Ttē buaē e' batamik, ì sulu wamblekeyō, ese tō ye' kichatēttsā. Ttē dalōiēno e' tō se' ā ikkacheke mokijē tō ì sulu wamblekesō, ese dōr suluē ichōk. Es ttē dalōiēno dōr buaē, e' wa sō isuēmi tō mokijē ì sulu wamblekesō ese dōr sulu ēme.

¹⁴ Se' wā ijcher tō ttē dalōiēno e' dōr Skēkōl wāk ttē. Erē ye' dōr siārē kē diché tā' klōulewā sēne sulu ulā ā ikanē mésoie. ¹⁵ Ì wamblekeyō ese kē āne ye' wāk éna. Ì buaē wāk ye' éna ese kē wēyō. Erē ì ar suluē ye' éna, ese wamblekeyō. ¹⁶ Ì kē wamblak ye' éna ese wambléyō, e' tā e' wa ye' icheke tō ttē dalōiēno e' dōr buaē. ¹⁷ Ì buaē wāk ye' éna, ese kē or ye' ā, e' wa ye' wā ijcher tō ì dōr buaē e' kē ku' ye' er ā. Sō ichōma kē ì bua' ku' ye' wāk dēr sulu e' ā. Es idir e' kuēkī ye' kē tō ì sulu wambleku' ye' wāk er wa. Sēne sulu tso' ye' er ā, e' tō ye' ké iwamblōk. ¹⁹ Ì buaē wāk ye' éna, ese kē wēyō. Nies ì sulu kē wamblak ye' éna, ese wamblekeyō. ²⁰ Es ì sulu kē wamblak ye' éna, ese wambléyō, e' tā e' kē dōr tō ye' tō iwambleke ye' wāk er wa. E' dōr tō sēne sulu tso' ye' éna, e' tō ye' keke iwamblōk.

²¹ Es ye' éna iāne tō eré ì buaē wāk ye' éna erē ye' ā sēne sulu tkēr. ²² Ttē dalōiēno me'at Skēkōl tō, e' wa ye' wōbatsō tajē. ²³ Erē ilē skā tso' ye' ā, e' ttséyō tō e' tso' ì buaē wāk ye' éna ese wōklō'uk. E' dōr sēne sulu tso' ye' er ā e', e' ulā ā ye' tso' klōulewā.

²⁴ Ye' dōr siārēla. Ì sulu tso' ye' er ā, e' tō ye' kichatēttsā. E' yōkī zyī tō ye' tsātkēmi? ²⁵ Skēkōl tō ye' tsātkē Skēkēpa Jesucristo batamik. E' kuēkī wēstela chéyō iā.

Es ye' éna ttē dalōiēno me'at Skēkōl tō e' è iutak. Erē ye' wāk dēr suluē, e' tō ye' ké ì sulu wamblōk.

Se' sēmi buaē yēsēsē Skēkōl Wikōl wa

8 Cristo Jesús batamik Skēkōl Wikōl tō sēne michoē meke se' ā, e' tō ye' yēttsā sēne sulu ena duēwā e' ulā ā. E' kuēkī i'ñe tā wēpa batsulewā Cristo Jesús mik, esepa kē kichatēpa Skēkōl tō yēs. ³ Ì kē onuk Moisés ttē dalōiēno ā, e' wé Skēkōl tō. Se' wāk dēr sulu e' kē tō se' kē ttē dalōiēno iūtōk buaē, e' kuēkī e' kē ā se' tsātkēnuk. Erē Skēkōl tō iwāk alā patkē'bitū s'ditsōie ttēwā se' skéie se' nuī patuōie. Es ie' tō sēne sulu tso' se' er ā e' kichatēttsā. ⁴ E' wé ie' tō ās se' klō'uitō wēs pē' buaē yēsēsē es wēs ttē dalōiēno yēsēsē e' tō se' ā ikie es. Se' klōne es, esepa sērke wēs Skēkōl Wikōl kī ikiane es. Ie'pa kē sērku'ia wēs s'wāk dēr sulu kī ikiane es.

⁵ Wēpa sērke wēs s'wāk dēr sulu kī ikiane es, esepa er me'rie ì kiane e' kī ese è kī. Erē wēpa sērke wēs

Skēkōl Wikōl kī ikiane es, esepa er me'rie ì kiane e' kī ese è kī. ⁶ Ì kiane s'wāk dēr sulu kī, ese kī se' er me'rie, e' tā e' bata dōr se' duōwā. Erē se' er me'rie ì kiane Skēkōl Wikōl kī, ese kī, e' tā e' bata dōr sēne michoē, nies sēne bèrē Skēkōl tā e'. ⁷ Erē wēpa er me'rie ì kiane s'wāk dēr sulu kī, ese kī, esepa kē tō Skēkōl ttē dalōiēno e' dalōiē, mokī ie'pa kē ā idalōier. E' kuēkī ie'pa dōr Skēkōl bolōkpa. ⁸ Wēpa sērke wēs s'wāk dēr sulu kī ikiane es, esepa kē ā ì onuk wēr buaē Skēkōl wa.

⁹ Erē Skēkōl Wikōl tso' se' ā, e' tā se' kē ku'ia s'wāk dēr sulu ulā ā. E' skéie se' tso' Skēkōl Wikōl ulā ā. Yi kē ā Cristo Wikōl ku', ese kē dōr ie' icha. ¹⁰ Erē Skēkōl tō se' klō'wé wēs pē' buaē yēsēsē es, e' kuēkī Cristo tso' se' ā. E' dōr es, e' tā eré s'chkā nurdawā se' nuī kuēkī, erē se' wikōl sēr michoē. ¹¹ Skēkōl tō Cristo Jesús shke'kane, e' Wikōl tso' se' ā, e' tā aishkuō tā ie' tō se' nu shke'werakā iWikōl tso' se' ā e' wa.

¹² A yamipa, e' kuēkī kē se' kane senukiā wēs s'wāk dēr sulu kī ikiane es. ¹³ Se' sērke es, e' tā se' duōrawā. Erē se' e' alēkā ikī Skēkōl Wikōl wa, e' tā se' sēr michoē.

¹⁴ Wēpa wēttsēke Skēkōl Wikōl tō, esepa dōr Skēkōl ala'r. ¹⁵ Skēkōl kē wā iWikōl mēne se' ā se' klō'wōwā kēsik wa ās se' suarne. E' skéie iWikōl wa se' de ie' ala'rie. Ie' Wikōl wa ie' ā ichēmiso: "A yéwōla." ¹⁶ Nies ie' Wikōl tō se' ké ittōk se' er ā tō se' dōr ie' ala'r. ¹⁷ Es se' dōr ie' ala'r. Se' weirke Cristo tā nita, e' je' tā nies se' kirdawā buaē ie' tā nita ie' olo tā' tajē e' ska'. Aishkuō tā ì kōs tso' blēule Skēkōl wā mē se' ā, e' dōraē se' ulā ā Cristo tā nita.

Ì tso' se' ā aishkuō tā e' dōr buaē chōkle

¹⁸ Ye' ā tā ie' olo tajē e' ā se' dōrañak aishkuō tā, e' dōr buaē shūtē. E' o'mik tā se' weirke kōs kā' i' kī e' kē dōr ì. ¹⁹ Aishkuō tā ikkayērdaē wōshāē tō se' dōr Skēkōl ala'r. E' kēwō paneke krōrōē íyi ulitane yō'at Skēkōl tō ese tō. ²⁰ Íyi ulitane yō'at Skēkōl tō ese kōs sulunewā. Ì kōs yōule e' kē wāk e' suluōnewā. Erē Skēkōl wāk tō iwōme'ttsā es. Erē ibua'wēneraēitō aishkuō tā. ²¹ Ie' wāk tō iyē'at: "Aishkuō tā íyi kōs yō'at ye' tō e' yerattsaneyō iweirke tajē e' ulā ā ās itsātkēnar ena ilōkarkā tajē ye' olo wa ye' ala'r tā nita." E' kuēkī íyi ulitane yō'atitō e' tso' kawō e' panuk krōrōē. ²² Se' wā ijcher tō dō' ikkē tā íyi ulitane yō'atitō e' rrerkeia ena iweirkeia wēs alakōl alā kurketke weir es. ²³ Erē kē e' è rrerku' kawō e' panuk. Nies se' ā Skēkōl Wikōl menetke wēs íyi tsā kāmē siā es, e'pa rrerkeia kawō e' panekesō e' dalewa. E' kēwō ska' tā Skēkōl tō se' tseratkō da'ā ila'rie, tā se' chkā mane'wērattsaneitō buaē kē duōtā'wāia. ²⁴ Se' tsātkēne erē se' tsātkērkētkē da'āie e' panekesō. Ì tso'tke s'wā ese kē paneku'sō. E' kuēkī mik se' tō iché tō e' kēwō panekesō, etā e' wā kiane chē tō kām sō isaū. ²⁵ Erē ì kām saūsō ese panekesō, e' tā se' kawōtā ipanuk bèrē s'weirke kōs e' dalē'ttsē wa.

²⁶ Es nies se' kē diché tā, e' kuēkī Skēkōl Wikōl tō se' kīmeke. Kē se' wōblar buaē ttōk Skēkōl tā wēs se' ké ttōk itā es. Erē ie' wāk Wikōl tso' se' ttē chōk ie' ā tajē

kköchè wa ena ttè kè yèr sià ese wa. ²⁷ Ie' wà se' er syule buaè. Ie' Wiköl tò ikieke ie' ichapa batse'r kî wës ie' kî ikiane es. E' kuëkî ì cheke iWiköl tò ie' a' e' ane buaè ie' éna.

Se' e' aléka íyi ulitane kî Cristo batamik

²⁸ Se' wà ijcher tò wépa éna Skéköl dalër, ñies ik-lö'g'bakitö wës ie' wák tò ibikeitsbak es, esepa tã ì kôs tköke, e' a' ie' ulà ter ie'pa kîmoie as idötsã buaè wës ie' kî kiane es. ²⁹ Wépa shukitbakitö e'pa bikeitsbakitö tò idöraè wës ie' Alà es as ie' Alà dò ie'pa tajë e' shuã wës ikok es. ³⁰ Wépa bikeitsbakitö e'pa kiéitö ñies. Wépa kiéitö e'pa klö'wéitö wës pè' buaè yësyesè es. Wépa klö'wéitö es, esepa döraè ie' tã ñita ilo tajë e' a'.

³¹ E' dör es, e' tã kè ì kianeia chë. Skéköl tso' se' tã, e' tã ÿi e' alömika se' kî? ³² Ie' kè wà iwák Alà kkëone, e' me'ttsaitö ttèwã se' ulitane skéie je' yita ì kôs meraéitö se' a' ilà tã ñita! ³³ Ýi tò wépa shukitbak Skéköl tò esepa kkatèmi? Kè yi. Ie' wák tò ie'pa klö'wétke wës pè' buaè yësyesè es. ³⁴ Ýi a' ie'pa kichatèrmi? Kè yi. Cristo Jesús kötwa se' skéie, e' kîie tã ishkenekane tkër Skéköl ulà bua'kka se' ttè chök. ³⁵ Ýi tò se' yètsãmi Cristo éna se' dalër tajë e' ulà a? Ýe' weir tajë alè? Ýi darèrèè alè? Ýe' weir Jesús ttè batamik alè? Ýe' duöke bli wã alè? Ýe' kè se' datsi' tã alè? Ýi llè tkò se' tã alè? Ýe' ttèwã alè? Au. Kè ì a' se' yèrpattsã ie' ulà a. ³⁶ E' dör wës Skéköl yëkkuö tò ichè es, e' tò ichè:

Be' dalèrmik wëkkè alè tã sa' tterawã pè' tò.

Sa' suëke ie'pa dör wës obeja tsèmi ttèwã es. † Es Skéköl yëkkuö tò ichè.

³⁷ Erè e' shuã se' dör e' alökwakpa tsatã, Cristo éna se' dalër tajë e' batamik. ³⁸ E' kuëkî ye' wã ijcher buaè tò kè ì tò se' yepattsã Skéköl éna se' dalër tajë e' ulà a. Duewã, sene, ie' biyöchökwakpa, íyi wökir kè wërta'wã, ì tköke se' tã ÿi tã, ì tkömi se' tã aishkuö tã, ì skà tso' diché tã, ³⁹ ì kôs tso' kã jai a, ì kôs tso' kã diöshet, ekkè kôs ena ì skà yö'atitö, e' kôs kè a' se' yèrpattsã ie' éna se' dalër tajë e' ulà a. Ie' éna se' dalër tajë, e' kkachéitö se' a' Skékëpa Cristo Jesús e' wa.

Skéköl tò Israel aleripa shukitbak ie' ala'rie

9 Ýi cheke ye' tò a' a' e' dör mokjë. Ye' dör Cristo icha, kè ye' kachò. Ñies Wiköl Batse'r wa ye' er tò ye' a' icheke tò e' dör mokjë. ² Mokî ye' chkenewã siarè, tajë ye' eriarke kekraè ye' wák ditséwöpa kuëkî. Ye' wák mú kichatée Skéköl tò yètsã Cristo ulà a' as ie'pa tsatkër ye' skéie. ⁴ E'pa dör Israel aleripa. Kã iaiã Skéköl tò ie'pa tse'tkö ie' ala'rie. Ie'pa a' ie' tò ilo tajë e' kkeyè. Ie' ena ie'pa ttè me' ñi a' tsãkïè ñies ittè dalöièno e' me'itö ie'pa a'. Wës íyi wakanewè ie' dalöioie e' wa ie'pa wöbla'itö. Ñies ie' kablè' ie'pa a' er buaè chök. ⁵ Ie'pa dör sa' yépa bak kã iaiã dalöiërta' tajë, e'pa aleripa. Ñies wë pairine'bitü idi' wa s'blúie e' kune' ie'pa ditséwö wa, e' dör Skéköl dör íyi ulitane tsatã kïkarkeka kekraè e'. Es e' idir.

⁶ Kè ye' ku' ichök tò Skéköl kablè' er buaè chök ie'pa a' e' kè wà bak. E' kè dör es. E' dör tò kè ie'pa seraã dör Israel aleripa chök Skéköl a'. ⁷ Ñies Abraham aleripa, e'pa kibiiepa kè dör ie' aleripa chök Skéköl a'. Skéköl tò iyè' ie' a': "Be' aleripa chök, e'pa döraè Isaac wa." ^{††8} E' wà kiane chë tò kè yi dör Skéköl ala'r s'ditséwö wa. E' skéie wépa tò ì uk Skéköl kablè' e' klö'wé wës Abraham tò iklö'wé es, esepa è dör Abraham aleripa chök Skéköl a'. ⁹ Skéköl kablè' ie' a' ttè i' wa: "Kawö ikkè tã duas ièk ye' dörane tã be' alaköl Sara alà tã'tke." [†] E' klö'wé Abraham tò.

¹⁰ Erè kè dör e' è. Sara alà kune' ñe' dör sa' yé bak kã iaiã kiè Isaac e'. Ie' alà ka'ka itayè Rebeca tã e'pa dör klö' wakpa wëm. ¹¹ Erè kam ie'pa kÿr, kam ie'pa tò ì buaè ÿi ö ì sulu wamblö, e' yökî Skéköl tò iyè' Rebeca a': "Ikibi èk döraè itsirla kanè mésoie." ^{††} E' dör wës iskà tso' kitule Skéköl yëkkuö kî es, e' kî ie' tò ichè: "Jacob dalène ye' éna, erè Esaú watétsayö." ^{††} Es iatetke tò wéne shushtak ie' wák éna, ese shushtéitö as iwà dötsã wës ie' kî ikiane es. Kè dör ì wësö ese kuëkî.

¹⁴ Es idir, e' tã zso' ichèmi tò Skéköl kè dör yësyesè? Au, kè idör es. ¹⁵ Ie' tò iyè' Moisés a': "Wé a' ye' er buaè chak, ese a' ye' er buaè chöraè. Ñies wë suã ye' éna er siarè wa, ese suërayö er siarè wa." ^{††16} E' kuëkî ie' kè er buaè chò se' a', se' kî ikiane ö ì wëkesö e' kuëkî. Erè wépa suëke ie' tò er siarè wa, esepa a' ie' er buaè chöraè. ¹⁷ E' dör wës itso' kitule Skéköl yëkkuö kî es. E' kî Skéköl tò iché Egipto blú a': "Ye' tò be' tkékã kã i' blúie, e' wà tã ye' wã. E' dör ye' diché kkachoie be' wa as yi dör ye' e' ttè pakar kã wa'ñe." ^{†††18} Es yi suã Skéköl éna er siarè wa, ese suëraéitö er siarè wa. Ñies yi er darè'wak-wã ie' éna, ese er darè'wërawã ie' tò.

¹⁹ Erè isalema a' wële tò ye' a' ichèmi: "Mokî tò ì kiane wë Skéköl kî ese kè wöklönuk yi a' zwës ie' tò se' chakèmi se' nu' kî?" ²⁰ Erè ye' iütèmi: A wëm zima be' erbikò be' dör yi, e' tò Skéköl iütè er sulu wa? Skau kè tò ichepa iyuökwak a': "Ýi kuëkî be' tò ye' yuè i' es?" ²¹ Skau yuökwak e' a' iyörmí wës ie' éna iyuak es. Skau chka e' è yörmí skau bua'buaié ena skau èseie ñies.

²² Es ñies Skéköl tò iwèmi wës ie' kî ikiane es. Ie' éna ie' kësik ena ie' diché kkachak ì sulu wamblökwakpa wömeulettsã weinuk esepa ewëwa wa, e' tã e' wèmi ie' tò. Erè e'pa kôs dalè'ttseieã ie' tò bèrè énaè ²³ as ie' olo tajë shütè e' kkachòitö se' shukitbakitö e'pa a'. Kã iaiã ie' tò se' shukitbak suè er siarè wa ñies se' klö'g'bakitö as se' dò ie' ska' olo tã' tajë ie' tã ñita. ²⁴ Es judiowak ena pè' kè dör judiowak, e'pa shuã ie' tò se' klö'g'bak ie' wák a'. ²⁵ E' dör wës Oseas tò ikit iyëkkuö kî es. E' kî Skéköl tò ichè:

"Wépa kè dör ye' icha, esepa kieraëyö ye' icha.

Wépa kè dalër ye' éna, esepa a' icheraëyö: 'ye' éna a' dalër.' [§]

²⁶ Ñies kã wë kî ye' tò iyè': 'a' kè dör ye' icha'

kã e' è kî ye' icherane: 'Ye' dör Skéköl chök e' ala'r a' dör.' ^{§†}

†† Génesis 21.12 † Génesis 18.10,14 †† Génesis 25.23 †† Malaquías 1.2-3 ††† Éxodo 33.19 ††† Éxodo 9.16 § Oseas 2.23 §† Oseas 1.10

† Salmo 44.22

²⁷ Isaías tö Israel aleripa yè' i' es:

“Ká wa'ñe wépa wömeulettsa kichatènuq
e' wakaneweraè Skèköl tö bet kè wötkènuq yès.
E' kuèkì eré Israel aleripa dör tajè wës dayè tséwö es,
erè ie'pa wélepa è tsatkèrdaè, kè dör tajè.” †

²⁹ E' dör wës Isaías tö iyè' es. Ie' iché:

“Skèköl diché ta' iyi ulitane tsata, e' kè tö se' aleripa
múpaat,
e'ma se' enewa sèraa wës Sodoma ena Gomorra wak-
pa enewa es.” ††

Jesús tté buaè e' dör Israel aleripa a ñies

³⁰ Es sö isué tö pè' kè dör Israel aleripa, kè ku' sene
yèsyèsè e' yulök, esepa klö'wé Skèköl tö wës pè' buaè
yèsyèsè es ie'pa erblé Jesús mik e' wa. ³¹ E' skéie Israel
aleripa kì ikiane tö Skèköl tö ie'pa klö'wé wës pè' buaè
yèsyèsè es ttè dalöièno e' dalöie wa, erè e' kè ska' ie'pa
ulà dè'. ³² ¿Ì kuèkì e' kè dè' ie'pa ulà a? Ie'pa kè erblène
Jesús mik e' kuèkì. Ie'pa erblé i buaè wèkerakitö e' mik.
E' kuèkì ie'pa tène Jesús mik wës s'klastkèr ák mik es.

³³ E' dör wës itso' kitule Skèköl yèkkuö kì es, e' tö ichè:

“Ye' ttò tssó. Ák tkè'atyö et Sión,
e' mik pè' klastkèrdaè, ák e' tö ie'pa eröraè jski.
Erè wépa erblé ák e' mik, esepa kè eriarpa.” ‡
Es Skèköl yèkkuö tö ichè. Ák e' tö Jesús chè.

10 A yamipa, Israel aleripa mú tsatkèr e'
kkechekeyö tajè ye' er a, e' kiekeyö Skèköl a. ² Ye'
ichè tö mokì ie'pa kanèblak darèrèè Skèköl a. Erè ie' ttè
mokìe e' wà kè ane ie'pa éna buaè. ³ Ie'pa kè éna iane
tö ie' tö s'klö'wèke wës pè' buaè yèsyèsè es s'erblé
Jesús mik e' wa. Ttè e' watéttsa ie'pa tö. Ie'pa atak
buaè yèsyèsè ie' wöa ie'pa sèrke es e' wa. ⁴ Erè Moisés
ttè dalöièno e' wà dör Cristo kkachè. E' kuèkì mik ie'
de, eta ttè e' wà de. E' kuèkì wépa erblé ie' mik esepa
ulitane klö'weraè Skèköl tö wës pè' buaè yèsyèsè es.

⁵ Se' wër yèsyèsè Skèköl wa sene yèsyèsè wa, e' ye'
Moisés tö i' es: “Yi tö ttè dalöièno e' dalöie yèsyèsè
sèraa, ese sèr michoè ttè e' wa.” ††† Erè se' wër yèsyèsè
Skèköl wa se' erblé Jesús mik, e' yè' Moisés tö i' es: “Kè
a' tö ibikeitsar tö ¿yi mi'mi ká jai a?” —E' dör wës se'
mú mi' Cristo yulök as ibitüne ká i' kì. — “Ñies ¿yi
mi'mi ká dià kaska?” —E' dör wës se' mú mi' Cristo
yulök as ishkerkane s'duulewá tso' esepa shua. — ⁸ Erè
ttè e' tö ichè: “Ttè buaè e' tso' tsjinet se' ska' ena se' kkò
a ena se' er a.” †† Ttè buaè e' dör as a' erblò Jesús mik,
e' ttè pakeke sa' tö. ⁹ Se' er a ttè e' klö'wésö as Skèköl
tö se' klö'ù wës pè' buaè yèsyèsè es. Ñies s'wák kkò wa
ichésö tö Jesús dör Skèkèpa eköl è e' as se' tsatkèr. E'
kuèkì iché a' tö a' wák kkò wa tö Jesús dör Skèkèpa
eköl è e', ñies iklö'wé a' tö a' er a tö Skèköl tö
ishkerkane, e' ta' a' tsatkèrdaè.

¹¹ Skèköl yèkkuö tö ichè: “Yi erblé ie' mik esepa kè
eriarpa.” †††¹² Skèkèpa ñe' è dör sulitane Kèköl. Ju-
diowak ena wépa kè dör judiowak, esepa kos Kèköl ie'
dör. E' kuèkì ie'pa dör ñikkèè ie' wöa. Wépa kköchöke
ie' a' as ie'pa tsatkòitö, esepa a' ie' er buaè chò tajè. ¹³ E'

† Isaías 10.22-23 †† Isaías 1.9 ‡ Isaías 8.14; 28.16 †† Lev-
ítico 18.5 †† Deuteronomio 30.14 ††† Isaías 28.16

dör wës Skèköl yèkkuö tö ichè es, e' tö ichè: “Yi kos tö
e' tsatkè kié Skèköl a, esepa ulitane tsatkèrdaè.”

†††¹⁴ Erè kè s'erblène ie' mik, e' ta' ¿wës s'kköchömi ie' a?
Ñies kè s'wá ie' ttè tsséule, e' ta' ¿wës s'erblömi ie' mik?
Ñies kè yi wá ie' ttè pakane sia, e' ta' ¿wës ittsemisö?

¹⁵ Ñies ie' ttè pakökwakpa kè patkène yi wá, e' ta' ¿wës
e'pa dömi ie' ttè pakök sia? E' dör wës Skèköl yèkkuö
tö ichè es, e' tö ichè: “Wépa wá ttè buaè datse sia, es-
epa de e' dör buaè shute.” ⁵

¹⁶ Erè kè sulitane wá ttè buaè e' klöne. Es Isaías tö
iyè'bak: “A Skèköl, ttè paka' sa' tö wësua kè yi wá e'
klöne.” †††¹⁷ Es sö isué tö se' erblé Skèköl mik, e' datse
ie' ttè tssésö, e' wa. Ttè e' dör Cristo ttè.

¹⁸ Erè ye' ichakè: ¿A' ichè, kè iwarak ttè e' tsséule? Erè
ye' e' iütöne tö, ie'pa wá ittsséule je'. E' dör wës Skèköl
yèkkuö tö ichè es wé ichèitö:

“Skèköl ttè pakökwakpa, e'pa tka ká wa'ñe,
Ttè i' de dò wé ká i' erkerö ee.” †††

Es Skèköl yèkkuö tö ichè.

¹⁹ Ye' iskà chakène: ¿A' ichè Israel aleripa kam éna
iwà ar? E' iütè' Moisés tö mik ie' tö iyè' ie'pa a tö Skèköl
tö iyè' i' es:

“Ye' tö a' keraè sibiruká pè' kè dör i, esepa wa.

Ye' tö a' keraè ulunuká pè' kè éna i' ane, esepa kì.” ††

²⁰ E' ukuökì ta' Isaías diché dè'kà ichök tö Skèköl tö
pè' kè dör Israel aleripa esepa yè' i' es:

“Wépa kè ku' ye' payulök, esepa tö ye' kué.

Wépa kè ku' ye' chakök, esepa a' ye' e' kkaché.” †††

²¹ Ñies Isaías tö iskà yè' tö Skèköl tö Israel aleripa yè'
i' es:

“Ie'pa tö ye' ttè dalösewéwa ñippöke ye' ta,
esepa a' kekraè ye' tö ikimè watkè.” ††

Es Skèköl yèkkuö tö ichè.

Skèköl er buaè chöraè Israel aleripa a

11 I' ta' ye' ichakè: ¿A' ichè, Israel aleripa watéttsa
Skèköl tö sèraa? Au, kè idör es. Ye' wák dör Is-
rael aleri eköl. Ye' dör Abraham aleri eköl Benjamín dit-
séwö wa. ² Kuaè Skèköl tö Israel aleripa shukitbak iwák
ichaiè. Kè ie'pa watèulettsa ie' wá. Elías ttè tso' kitule
Skèköl yèkkuö kì wé Israel aleripa kkatè'kaitö Skèköl a,
¿e' kè jcher a' wá? Ie' iché Skèköl a: ³ “A Skèköl, ie'pa tö
be' ttekölpa malepa kos ttélur. Ñies ká' tso' iyi moká
be' a, e' kos tkéttsarakitö. Ye' è atéat tssé'ka erè ye'
ttakwá ie'pa éna ñies.” †††⁴ Erè Skèköl tö ie' iüté: “Wépa
döká mil kuryök (7.000) e'pa kè e' tkèulewá kuchè kì
Baal dalöioie ekkèpa tso'ia ye' wá.” †††⁵ Es ñies i'ñe ta' Is-
rael aleripa tso' tajè, erè e' shua wépa a Skèköl er buaè
yè' ta' ishukititö, esepa kè dör tajè. ⁶ Ie'pa shukititö ie'
er buaè ché ie'pa a' e' kuèkì, e' ta' e' wá kiane chè tö e'
kè dör i buaè wé ie'pa tö e' kuèkì. Ichópa es, e'ma kè
ie' er bua' yène.

⁷ E' kuèkì sö isué tö Israel aleripa bak tsatkè yulök, e'
kè dè' ie'pa ulitane ulà a. Erè ie'pa wélepa shukit
Skèköl tö, e'pa ulà a' ide, erè imalepa er darèrulune. ⁸ E'

††† Joel 2.32 § Isaías 52.7 †† Isaías 53.1 ††† Salmo 19.4
§ Deuteronomio 32.21 ††† Isaías 65.1 †† Isaías 65.2 †† 1
Reyes 19.10, 14 ††† 1 Reyes 19.18

dör wës Skëköl yëkkuö tö ichè es. E' ichè: "Skëköl tö ie'pa ké er chöykwä ie' ska'. E' dör wës ie'pa wöbla tä', erè kè iwawër es. E' dör wës ie'pa kuköña tä' erè kè iwattsër. Dò j'ñe tä' ie'pa dör es." ¹⁹ Es ñies David tö ie'pa yè' i' es:

"Mik ie'pa tso' kawö tkö'uk kaneë, etä as eë ibolökpa tö iklö'üwä kësik wa

as ie'pa klastkër tä' iweirdak.

¹⁰ Iwöbla mú kè wawëriä.

Itsiwö mú körwä dalì ekkeë dikjä kekraë." ††

Pë' kè dör Israel aleripa esepa tsätkërdaë

¹¹ I' tä' ye' ichakè: A' ichè Israel aleripa tö Jesús watëttsä ze' wà kiane chè tö ie'pa kè tsätkërpa? Au, e' kè dör es. E' skéie ì sulu wamblé ie'pa tö ñe' batamik pë' malepa tsätkërmi. E' tka es as ie'pa sibirkä pë' malepa kï tä' ierkindak erblök Jesús mik. ¹² Ì sulu wamblé' ie'pa tö, e' batamik pë' malepa ä Skëköl er buaë ché tajë ká wa'ñe. E' yitã buaë sulitane ä ie' er buaë kï chöraë tajë shütë mik judiowak tajë erblé Jesús mik etä.

¹³ Erè a' kè dör judiowak, esepa ä ye' tö ilè cheke.

Skëköl tö ye' ä kanè i' me' Jesús ttekölle pë' kè dör judiowak esepa ä ttè pakök. Kanè e' dalër tajë ye' éna.

¹⁴ Isalema kanè e' wa ye' tö ye' wák ditséwöpa wëlepa mú ukyëwëkä tä' ie'pa ñies erblömi Jesús mik as it-sätkër. ¹⁵ Ie'pa watëttsä Skëköl tö e' batamik ie' ena ká wa'ñe wakpa malepa er buarmine ñi kï. E' yitã mik ie' tö ie'pa skà kiéwäne buaë, etä e' dör buaë shütë. E' dör buaë wës s'duulewä e' shkenekane es. ¹⁶ Harinachka tsä meule Skëköl ä † e' dör batse'r, e' tä iëyök dör batse'r ñies. Ñies kal wikicha dör batse'r, e' tä kal e' kës dör batse'r ñies. Es judiowak yépa tsä dör Skëköl icha, e' kuëkj ileripa dör ie' icha ñies.

¹⁷ Skëköl tö judiowak watëttsä, e' dör wës kal uru kiè olivo e' ulà téé es. Pë' kè dör judiowak esepa dör wës olivo klò kañiru ulà tkéwä olivo uru ulà tëule ese skéie es. E' batamik j'ñe tä' a' serke buaë olivo klò uru e' wì mik. ¹⁸ E' kuëkj olivo uru ulà tëule, e' kè kï a' e' ttsökkä. Erè a' e' tsakkä, e' tä a' éna ianú tö ulà serke iwí mik; iwí kè serku' iulà mik.

¹⁹ Isalema a' ichèmi: "E' yène erè iulà uru tërolone as sa' tkërwanè iskéie." ²⁰ E' yène erè ie'pa tërolone ie'pa kè erblène Jesús mik e' kuëkj. Erè a' erblé Jesús mik, e' è kuëkj a' tkëulewä olivo klò uru mik. E' kuëkj kè a' e' ttsökkä. Warma a' kawötä Skëköl dalöiök. ²¹ Ie' kè wä kal chök e' ulà meneat, e' yitã kè ie' tö a' mepaät. ²² A' éna ianú tö wës Skëköl dör. Ie' er buaë chömi se' ä, erè ñies ie' ä s'kichatërmi. Wépa anemi ì sulu ä, esepa kichaterattsaitö. Erè ie' er buaë ché a' ä. A' erblökeia ie' mik, e' ma buaë idir. Erè a' kè serku'ia es, e' tä a' tër-dattsa ñies. ²³ Judiowak kè erblène Jesús mik. Erè e' kè wambléia ie'pa tö tä ierblé imik, e' tä Skëköl wä diché

† Deuteronomio 29.4; Isaías 29.10 †† Salmo 69.22-23 †
HARINACHKA TSÄ MEULE SKËKÖL A: Pablo tso' ichök tö judiowak dör wës harinachka es. Harinachka tsä e' dör wës judiowak yépa tsä Abraham ena Isaac ena Jacob es. Harinachka iëyök e' dör wës ileripa dat-se itökj es.

tso' ie'pa tkowäne iwákpa kéli mik, e' kuëkj itkërdawarak. ²⁴ E' wà dör i' es: a' kè dör judiowak, e'pa dör wës olivo kañiru ulà tëule tkëulewä olivo uru mik es. Erè e' kè wëtä'sö es, erè es Skëköl tö iwé a' ä. E' yitã buaë judiowak dör wës ulà chök es, esepa tkërwanè buaë iwákpa kéli mik.

Israel aleripa tsätkërdaë tajë

²⁵ A yamipa, kenet tä' ttè tso' blèule, ese chekeyö a' ä. Ye' kï ikiane tö ttè e' jcherwä a' wä as a' kè e' ttsökä tö a' wä iyi jcher Israel aleripa tsätä. Ttè blèule e' dör i': j'ñe tä' Israel aleripa kibiepa er darèrulune dò mik pë' malepa shukitbak Skëköl tö e' kës tsätkëne etä. E' ukuökj tä' ie'pa kës tsätkërdaë wës Skëköl yëkkuö tö ichè es, e' tö ichè:

"S'tsätkökwak datse Sión,

e' tö sene sulu kës yerattsä Jacob aleripa shüä.

²⁷ Ttè e' meraëyö ie'pa ä

mik ie'pa nuì olo'yéyö ie'pa kï etä." ††

Es Skëköl yëkkuö tö ichè.

²⁸ Mik Skëköl tö s'shushtë er buaë choie siä, etä e' kè mane'wepaitö. Israel aleripa tö Jesús ttè buaë watëttsä, e' kuëkj j'ñe tä' ie'pa dör Skëköl bolökpa. Erè ká iaiä ie'pa yépa bak e'pa shukititö er buaë choie ie'pa ä. E' kuëkj ie'pa aleripa dalërkeia ie' éna. E' tka es ie'pa tä' as a' tsätkër. ³⁰ Sulitane tö ie' ttè dalösewéwä, e' nuì ulà ä se' tso' klöulewä. E' me'atbakitö es as ie' ä sulitane sur er siarë wa ñikkëë. E' kuëkj kenet a' tö ie' dalösewéwä, erè j'ñe tä' a' suëitö er siarë wa, ie'pa tö ie' dalösewéwä e' kuëkj. Es ñies j'ñe tä' ie'pa tö ie' dalösewékewä, erè e' dör as a' saütö er siarë wa, ñies as ie'pa saüneitö er siarë wa.

³³ Skëköl er buaë ché tajë shütë se' ä. Ie' wä iyi uli-tane jcher buaë sulitane tsätä. Ie' kabikeitsö tajë jskjë. Ì bikeitseke ie' tö ese kè wà pakanuk yi ä. Ì wekeitö ese kè anuk yi éna. ³⁴ Ì kës e' wì dör ie'. Ì kës tso' ie' batamik. Ì kës tso' ie' wák ä. E' kuëkj Skëköl yëkkuö tö ichè:

"Skëköl erbikö e' kè jcher yi wä.

Kè yi ä ie' pautük.

Kè yi ä ì menuk ie' ä keweie

as ie' tö iské mune ia."

¡Skëköl kïkökasö kekraë! ¡Es e' idir!

Wës se' kawötä senuk Skëköl ala'rie

12 A yamipa, Skëköl er buaë ché se' ä tajë, e' kuëkj ye' kköchö a' ä tö a' e' müttsä eköl eköl ie' ä kekraë wës ì batse'r meule ie' ä wër buaë ie' wa es. Es se' tö ie' dalöie e' wakanewëmi mokjë. ² Kè a' senukia wës wépa kè tö ie' dalöie esepa ser es. E' skéie a' er-bikè mane'üttsä pa'alj tä' e' wa a' sermi buaë yësyesë. Es ì kiane ie' kï ese jchermi buaë a' wä wawë. E' wà dör ì dör buaë, ì wër buaë ie' wa ena ì dör yësyesë ese.

³ Ie' er buaë ché ye' ä, e' kuëkj ie' tö kanè me' ye' ä Jesús ttekölle. E' wa ye' tö a' kës ä ichè tö kè a' e' bikeit-sökkä tkökä kës s'ké e' bikeitsök e' tsätä. E' skéie se' e'

†† Isaías 59.20-21; 27.9

bikeitsò yësyësë kòs Skèkòl tò imé se' a ɛrbloie ie' mik ekkè. ⁴E' dör wës se' dör es. Se' wöbla tã', ulà tã' ena s'yese skà tso' tajë kuã'kij kuã'kij, erë e' kòs wöiëulewã ñitã s'wák eköl è a. ⁵E' sù se' ɛrblöke Cristo mik esepa dör tajë kuã'kij kuã'kij, erë se' kòs dör wës wák eköl è es, se' kòs batsulewã ie' mik e' wa.

⁶Es Skèkòl tò imé se' a kuã'kij kuã'kij ñi kimoie wës ie' kij ikiane es. E' kuëkij wépa a iméitò ttoie ittekölie, esepa ttó es, ie'pa ɛrblö Skèkòl mik e' wa. ⁷Wépa a imé Skèkòl tò s'kimoie, esepa tò s'kimú. Wépa a iméitò s'wöbla'wöie Skèkòl ttè wa, esepa s'wöbla'ú. ⁸Wépa a imène s'ɛr diché ioie, esepa tò s'ɛr diché ió. Wépa a imène iyi kakmoie, esepa ikakmú ɛr bua' wa kè dör i skéie. Wépa a imène s'wëttsöie, esepa s'wëttsú kaneë. Wépa a imène s'malepa suöie ɛr siãrè wa, esepa tò iwã ú ttsè'ne buaë wa.

Jesús mik ɛrblökwakpa ñi dalër

⁹A' ñi dalëritsó ɛr mokij wa. Sene sulu kòs e' watóttã. E' skéie sene yësyësë kòs e' a a' senú kékraë. ¹⁰A' ñi dalëritsó wës ñi ɛlpa ñi dalër es. A' ñi dalöió tajë.

¹¹Ì kòs wëke a' tò, e' ú kaneë. Kè a' bikë nuk. Skèkòl kanè ú ttsè'ne buaë meke iWiköl tò se' a e' wa.

¹²Ì buaë panekesö, e' kuëkij a' senú ttsè'ne bua' wa. A' weirke e' dalë'ttso' ɛr bua' wa. A' ttó S'yé tã kékraë.

¹³S'batse' rpa malepa weirke kij ilè kiane, esepa kimú. Yi de a' pakök, ese kiówa ɛr bua' wa.

¹⁴Wépa tò a' we'ikeke Jesús tté kuëkij, kè esepa kij alibchök, e' skéie ɛr buaë chó iarak.

¹⁵Wépa ttsè'rke buaë, esepa tã a' ttsè'nú buaë. Wépa ijuke, esepa tã a' iú.

¹⁶A' senú bèrè ñitã. Kè a' e' ttsökka s'malepa tsatã. E' skéie a' e' batsó se' ɛsepala tã buaë. Kè a' e' bikeit-sökkã tò a' wã iyi jcher tajë.

¹⁷Yi tò i sulu wamblé a' kij, e' tã kè iské wamblarne. Ì kòs dör buaë yësyësë sulitane a' ese ú. ¹⁸A' senú bèrè sulitane tã kòs a' dirmi ekkè. ¹⁹A' yamipa dalër ye' éna, kè i sulu ské wamblarne yi kij. E' skéie imúat Skèkòl kësik ulà a. Ie' tò ichè iyëkkuö kij i' es: "Ye' è wökij iské wërke wë. Yi tò i sulu wamblé, e' ské wërayö iki."

^{†20}Ñies ichè: "A' bolökpa dué bli wã, e' tã itiú. Ie' ɛr sine, e' tã di' mú iã yè. A' iwé es, e' tã ie'pa jaërdaë." ^{††21}Kè sene sulu kar e' alókkã a' kij. E' skéie a' e' alókkã sene sulu kij sene yësyësë wa.

13 Sulitane kawötã kã wökirpa ttè dalöiök. Skèkòl tò kawö me' ie'pa a s'wëttsöie. Itso' rak kòs e'pa tkè'kã ie' tò. ²E' kuëkij wépa kè tò ie'pa dalöie, esepa ñippöke wépa tkè'kã ie' tò esepa tã. Ese wakpa weirdaë iulã a. ³S'wökirpa kè tkënekã s'ɛr yësyësë esepa we'ikök a' s'uardak. Ie'pa dör Skèkòl kanè mésopa a' kimoie. Ie'pa tso' s'ɛr suluë esepa we'iköie. Esepa je' kawötã suanuk. A' senak kè suar tã' s'wökirpa yökj, e' tã a' senú yësyësë tã ie'pa tò a' kikerakã. Erë wépa ɛrke suluë, esepa je' kawötã suanuk. Kè è ichök ie'pa a' kawö mène s'we'iköie. Ie'pa tso' kanëblök Skèkòl a' s'ɛr sulu we'iköie wës kawö meneat ie'pa a' es.

† Deuteronomio 32.35 †† Proverbios 25.21-22

⁵E' kuëkij se' kawötã ie'pa ttè iytök, e' kè dör a' s' kè itö s'we'ikö e' è kuëkij. E' dör tò se' ɛr tò se' a' icheke tò e' dör buaë yësyësë e' kuëkij. ⁶E' kuëkij ñies inuköl patauk ie'pa tò se' keke ese patuekesö. Ie'pa dör Skèkòl kanè mésopa kanëblöke ie' a' s'wökirpaie. E' dör ie'pa kanè, e' kuëkij ie'pa patuë e' dör buaë. ⁷E' kuëkij imusö ie'pa a' eköl eköl wës s'kawötã imuk es. Ilè kawötã patuë etã ipataú. Wépa kawötã dalöie esepa dalöió.

⁸A' wã nuí tso' kòs e' pataú. Erë nuí tso'ia' se' kij kékraë, e' dör ñi dalëritsè, e' kè patonuktã se' a. S'malepa dalëritsekesö, e' tã e' wa ttè dalöiëno me'at Moisés tò e' wã kòs dalöiésö. ⁹Ttè e' tò ichè: "Kè a' kawö tã' s'senewãbak dalöseukwã; kè a' kawö tã' s'ttökã, kè a' kawö tã' akblök; kè a' kawö tã' o'ka iyi kkechök." [†]Ttè e' ena imalepa kòs e' wöiënewã ttè etkè a, e' dör i': "A' malepa dalëritsö wës a' wákpa e' dalër es." ^{††10}S'malepa dalëritsekesö, e' tã kè i sulu wamblepasö yi tã. Es ttè dalöiëno kòs e' dalöiekesö mokjè yësyësë.

¹¹A' senú es. S'tsatkè kèwö kij dewatke tsjinet se' ɛrblè Jesús mik kuaë e' tsatã. E' kèwö a' se' tso' i' ñe tã, e' anú a' éna. E' kuëkij kè a' senukiã wës s'kapötër nañewe es. ¹²Sene sulu kèwö ɛrkewatke tã se' tsatkeke e' kèwö dökewatke wës kã ñirketke s'kij es. E' kuëkij kè se' e' wamblöia suluë wës pè' tso'ia' stui a' e' wamblö es. E' skéie se' senú yësyësë, e' dör wës s'ɛr kã ñi a' es. Se' e' duöser ñippök sene sulu tã wës ñippökwa'pa es. ¹³Se' senú buaë yësyësë wës s'ɛr kã ñi a' es. Kè se' kàne e' wamblökiã bloblopa es. Kè se' kàne trë nuk, e' ya'uk sulu. Kè se' kàne ñippök. Kè se' kàne ukyë nuk s'malepa tã. ¹⁴E' skéie a' senú buaë yësyësë wës Skèkëpa Jesucristo kij kiane es. Kè a' tò ibikeitsök tò wës a' a' s'wák dër sulu e' wöpatërmi.

Kè a' ñi bikeitsök suluë

14 Wépa ɛrblöke Jesús mik, erë kam ɛrblö bua'ie, esepa kiówa ɛr bua' wa. Ttè bikeitseke a' tò kuã'kij kuã'kij ese kè kij a' ñi iytök. ²A' wëlepa tò ibikeitseke tò Jesús mik ɛrblökwakpa a' iyi ulitane katarmi. Erë a' wëlepa skà kam ɛrblö bua'ie Jesús mik, esepa tò iklö'wé tò iyiwak chkã kè katar. ³Wépa tò iyi ulitane katé, esepa kè kàne wépa kè ikatè esepa chök iki. Ñies wépa kè ikatè, esepa kè kàne wépa tò ikatè esepa chök iki, Skèkòl tò ie'pa klöo'bak ie' ichaie e' kuëkij. ⁴Se' dör Skèkëpa Cristo kanè mésopa. Wës se' wër ie' wa eköl eköl, e' wërke ie' wák wökij. Ie' a' se' kimermi a' s' wër buaë ie' wa, e' kuëkij se' wërdaë ie' wa buaë. E' kuëkij çwës s'yamipa chëmisö suluë?

⁵Ñies se' shuã wëlepa tso' tò ibikeitseke tò s'kawötã diwö wële batseitsök imalepa tsatã. Erë iëltëpa tò ibikeitseke tò diwö ulitane dör ñies ème. Se' kawötã wã ijchë nuk eköl eköl tò i klö'wésö e' dör yësyësë. ⁶Wépa tò iklö'wé tò s'kawötã diwö wële batseitsök bua'iewã, esepa tò batseiteke Skèkëpa Cristo dalöioie. Ñies wépa tò iyi ulitane katé esepa tò ikateke Skèkëpa Cristo dalöioie tã wëstela chekeitö Skèkòl a' iki. Wépa kè tò iyiwak chkã katëia, esepa tò ilo'yé Skèkë-

‡ Éxodo 20.13-17 †† Levítico 19.18

pa Cristo dalöioie tą wěstela chekerakitö Skëköl a ì ñekerakitö e' kî.

⁷ Se' dör Skëkëpa Cristo icha, e'pa tso' ttsë'ka ö e'pa duowa e' dör ie' dalöioie, kè idör se' wák dalöioie. ⁸ Mik se' tso'ia' ttsë'ka, eta' se' serke ie' a. Mik se' duowa, eta' se' duowa ie' a. Se' tso' ttsë'ka ö se' duowa, erë se' dör ie' icha. ⁹ Ie' kötëwä e' shkenekane as ie' dö s'durulune ena s'tso' ttsë'ka e'pa kos Këkölie.

¹⁰ Se' ulitane döraë Skëköl tkër s'shulo kulé kî e' wörkî. E' kuëkî çîök a' ñi chö ö ñi saü suluë? ¹¹ Skëköl tö ichë iyëkküö kî i' es:

"Ye' wák ser wa yö ichë:

Sulitane e' tulörawä kuchë kî ye' wörkî.

Sulitane tö ye' kikerakä." †

Es Skëköl yëkküö tö ichë. ¹² Es sö isuë tö wës se' serke e' kî Skëköl tö se' chakerane eköl eköl.

¹³ E' kuëkî kè se' kàne ñi chökiä suluë. E' skéie a' e' tkówä darërë ì tö s'yamipa wöklö'wëmi ö ì tö iëmime sene sulu a, ese kè wär. ¹⁴ Ye' wä ijcher buaë tö kè chkë wëne tö s'ia'wëpa ñáie Skëköl wöä. Ye' erblöke Skëkëpa Jesús mik, e' wa ye' iklö'wé yësyësë tö es idir. Erë wëpa tö iklö'wé tö chkë wële tö s'ia'wëmi ñáie, e' tə es idir esepa a. ¹⁵ E' kuëkî a' tö s'yami wële siawëwä ì kateke a' tö e' batamik, e' tə e' kè dalëritseku'ia' a' tö. Ñies ie' skéie Cristo kötëwä, e' kè sulu'warwä ì kateke a' tö e' batamik. ¹⁶ Ì blúie Skëköl tso' e' wä kè dör chkë ena di'yë. E' wä dör sene yësyësë ena sene bèrë ena ttsë'ne buaë Wiköl Batse'r wa. Yi tö Cristo kanë wëke es, ese wër buaë Skëköl wa ñies sulitane wa. E' kuëkî ì tö a' yamipa kèmi a' chök suluë ì dör buaë a' a' e' kî, ese kè wär.

¹⁹ Es ì kos tö se' kimeke senuk bèrë ñita ena ñi diché iök Skëköl a, ese üsö. ²⁰ Ì buaë wëtke Skëköl tö a' er a, e' kè sulu'warwä chkë è kuëkî. Mokî chkë ena di'yë kos dör batse'r. Erë sulu idir tö s'yamipa armine sene sulu a se' ukuömik ì katësö ì yësö ese wa. ²¹ Buaë idir tö iyiwak chkà mú kè katësö ö blo' mú kè yësö ö ì kos mú kè wësö. Erë kè idör buaë tö s'yamipa armine se' ukuömik. ²² İma a' ttë i' bikeitsë e' bló a' er a Skëköl è a. Wëpa tö ì wër buaë ie'pa wa ese wé tə ittsé tö kè ikî ì nuí ku', jayëcha buaë esepa! ²³ Erë yi tö ì katé tə ibikeit-sëkäitö bötböt dö' ye' tso' ì sulu wamblök, e' tə e' nuí tso' ikî. Ie' kè wä iklöne mokî tö buaë idir, e' kuëkî e' dör suluë ie' a. Ì kos wësö e' kè one se' wä yësyësë wës iklö'wësö es, e' tə e' dör suluë se' a.

S'kawötä s'malepa kîmuk

15 Se' wëpa erblöke buaë Cristo mik, esepa ké wëpa kam erblö buaë tso'ia' katötö esepa sauk wës se' wák katörwä es. Kè se' kàne ì tö se' wák ttsë'wëke buaë ese è bikeitsök. ² Se' kos ké ì tö s'malepa ttsë'wëmi buaë ese bikeitsök eköl eköl ikîmoie ena idiché ioie buaë Skëköl a. ³ Cristo wák kè wä ì tö ie' ttsë'wëke buaë ese è bikeitse. E' skéie ie' tə itka wës Skëköl yëkküö tö ichë es, e' tö ichë: "A Skëköl, wëpa tö be' cheke suluë esepa tö ye' cheke suluë ñies." ††⁴ Ì kos kite ká iaiäë Skëköl yëkküö kî, e' kite s'wöbla'woie as se' e'

† *Isaías 45.23* †† *Salmo 69.9*

tköwä darërëë ena as se' er pablö. E' wa ì buaë panekesö e' kè olo'yepasö. ⁵ Skëköl tö se' ké e' tkökwa darërë ñies se' er pablekitö. As ie' tö a' kîmü senuk bèrë ñita wës Cristo Jesús ser es. ⁶ A' serke es, e' tə Skëköl dör Skëkëpa Jesucristo Yé e' kikerakä a' ulitane tö sëkkä ñita.

⁷ Es a' ñi kiöwä er bua' wa wës Cristo tö a' ki'wä es as sulitane tö Skëköl kîkökä. ⁸ Mokî ye' ichë a' a' tö Cristo dë'bitü judiowak kîmuk ikkachoie ie'pa a' tö ì uk Skëköl kablë' sa' yëpa bak ká iaiäë e'pa a, e' wawëitö. ⁹ Ñies idë'bitü as pë' kè dör judiowak, esepa tö Skëköl kîkökä ie'pa suëitö er siarë wa e' kuëkî. E' dör wës Skëköl yëkküö tö ichë es wé ichëitö:

"E' kuëkî ye' tö be' kikerakä pë' kè dör judiowak esepa ulitane shüä.

Ye' ttsöraë be' kîkokaie buaë." ‡

¹⁰ Ñies itso' kitule i' es:

"iA' kè dör judiowak esepa ttsë'nü buaë wëpa dör Skëköl icha esepa tə ñita!" ††

¹¹ Ñies ichëitö:

"iA pë' kè dör judiowak Skëköl kîkökä!

iA ká ulitane wakpa, Skëköl kîkökä!" ††

¹² Ñies Isaías tö ikität iyëkküö kî i' es:

"Jesé aleri eköl döraë se' shüä, e' tkërdakä ká ulitane wakpa wëttsöie.

Pë' kè dör judiowak esepa tö ie' è paneraë e' tsatkoie." †††

Es itso' kitule.

¹³ Ì buaë kos doia se' a' e' panekesö kröröë e' wì dör Skëköl. As e' tö ttsë'ne buaë ena sene bèrë mü a' kos erblë ie' mik e'pa a. As ie' tö a' kîmü iwà kî panuk buaë Wiköl Batse'r diché batamik.

¹⁴ A yamipa, mokî ye' iklö'wé tö a' serke buaë yësyësë. Ñies ye' iklö'wé tö a' wä iyi jcher tajë. A' a' ñi pautmi buaë. ¹⁵ Erë yëkküö i' kî ye' er dekä a' pattök wöshäë ttë wësele wa as kè a' éna ichöwa. Skëköl er buaë ché ye' a' e' wa kanë me'itö ye' a, e' kuëkî ye' a' kawö tə' a' pattoie es. ¹⁶ Ye' dör Cristo Jesús kanë méso ie' ttë buaë kkeyë' Skëköl tö se' a' e' pakoie pë' kè dör judiowak esepa moie Skëköl a' batse'oule Wiköl Batse'r wä. E' dör wës iyi mè sacerdotepa tö Skëköl dalöioie wër buaë ie' wa es.

¹⁷ Ye' batsulewä Cristo Jesús mik, e' kuëkî ye' kaneblöke Skëköl a' e' tö ye' ttsë'wëke buaë. ¹⁸ Ye' kè er dë'kä kabenukkä ì kè one Cristo wä ye' wa ese kî. Ie' batamik ye' tö pë' kè dör judiowak esepa ulaië Skëköl ttë iyütök. E' wé ye' tö ipakë wa ena iwakanewë wa

¹⁹ ena Skëköl Wiköl diché wa. Ñies ì kè or yi a' ese wéyö tajë ie'pa wörkî ikkachoie tö ì chéyö e' dör mokî. Es kanë mène ye' a' Cristo ttë buaë pakoie e' wawëtkeyö ká tso' kos Jerusalén dö Iliria e' shüä. ²⁰ Këkraë ye' e' mukettsä ttë buaë e' pakök wé kè yi tö Cristo dalöietä' ese ska'. Ye' iwé es as ye' kè dör wës yi tö u yuékä u chki' tulu'wabak o'ka tö ese kî es. ²¹ E' skéie ye' éna iwak wës Skëköl yëkküö tö ichë es, e' tö ichë:

"Wëpa a' ie' ttë kè pakaule, esepa a' ká ardaë;

‡ *2 Samuel 22.50; Salmo 18.49* †† *Deuteronomio 32.43* ††
 Salmo 117.1 ††† *Isaías 11.10*

Wépa kè wà ie' tté ttsëule, esepa éna iardaë." †

Pablo shkak Roma

²² Këkraë ye' shkak a' weblök, erë kanè i' tò ye' wök-lö'wëke. ²³ Erë i'ñe tã ye' kaneqne ká ikkëpa kî. Bãnet ye' tò a' kkeyë'mi pakè, ²⁴ e' kuëkî ye' mú tkòmi Roma a' pakök mik ye' mi'ke España etã. Eré ye' kè a' kãwö künuk tajë a' ska' senuk, erë ye' ttsë'rmi buaë. E' ukuökî tã a' mú ye' kîmè as ye' dò España. ²⁵ Erë i'ñe tã ye' mitke Jerusalén s'batse'r malepa sërke eë e'pa kî-muk. ²⁶ E' dör tò s'yamipa sërke Macedonia ena Acaya e'pa tò inuköl kitbak iwákpa er wa patkëmi s'batse'rpa dör siarë tso' Jerusalén e'pa kîmoie. ²⁷ E' wé ie'pa tò iwákpa er wa, erë mokî ie'pa kî inuí tso'. E' kuëkî buaë idir tò ie'pa tò judiowak kîmè. E' dör tò ì buaë de judiowak ulà a' Cristo wa, e' de ie'pa ulà a' ñies judiowak wa. E' kuëkî buaë idir tò ì tso' ie'pa wã e' kakmè s'yamipa dör judiowak esepa a'. ²⁸ Es mik ye' tò inuköl kitule kôs ie'pa a' e' mé ie'pa ulà a', etã ye' míã España e' tkökemi a' pakök. ²⁹ Ye' wã ijcher tò mik ye' demi a' ska', etã se' ñi er diché iöraë buaë Cristo er buaë chò siã e' kôs wa.

³⁰ A yamipa, Skëkëpa Jesucristo ttò wa, ñies se' ñi dalëritsöke Skëköl Wiköl wa, e' wa ye' kköchò a' a' tò a' e' chó darërë ye' tã ñitã kanè mène ye' a' e' wã uk. E' wëmi a' tò, a' tò Skëköl a' ikië ye' kî e' wa. ³¹ Ikió ie' a' as ie' tò ye' tsãtkò Judea wakpa kè tò Jesús tté iütè esepa yökî. Ñies ikió ie' a' tò ì kôs mi'ke ye' wã s'batse'rpa tso' Jerusalén e'pa kîmoie as ie'pa tò e' tsü er bua' wa. ³² Es ikió ie' a' as ye' dòmi a' ska' ttsë'ne buaë wa enuk a' pakekeyö e' dalewa, es ie' kî ikiane e'ma. ³³ Ie' dör sene bèrè mukwak as e' tò a' wapiöü. Es e' idir.

Roma wakpa shké'wëmi Pablo tò

16 Tayë eköl kiè Febe dör s'yami, e' tté chekeyö a' a'. Ie' dör Skëkëpa Jesús icha erule tso' Cencreas e' kîmukwak eköl. ² Ie' kiöwã buaë Skëkëpa Jesús ttò wa wës s'batse'rpa ñi kiöwã es. Ie' tò s'yamipa tajë e'pa kîmé, ñies ye' wák kîmëitö. E' kuëkî mik ie' kî ilè kiane etã ie' kîmú.

³ Prisca ena Áquila e'pa shké'ú ña. Ie'pa bak kaneblök ye' tã Cristo Jesús kanè a'. ⁴ Ie'pa e' me'ttsã ye' tsãtkök, kè tkine tò dö' ittewã. Wëstela chekeyö ie'pa a', erë kè dör ye' è. Skëkëpa Jesús icha erule erule kôs kè dör judiowak, e'pa tò wëstela cheke ie'pa a' ñies. ⁵ Ñies Skëkëpa icha erule daparke Prisca ena Áquila u a', e'pa shké'ú ña. Ñies ye' yami dalër tajë ye' éna kiè Epéneto, e' shké'ú ña. Ie' dör s'tsã erblë' Cristo mik Asia e'. ⁶ María shké'ú ña. Ie' kanëblé tajë a' a'. ⁷ Wépa böi kiè Andrónico ena Junias, e'pa shké'ú ña. Ie'pa dör judiowak wës ye' es. Ie'pa bak wötëule s'wöto wé a' ye' tã. Ie'pa dör Jesús ttekölpa kkealekã buaë imalepa wã. Ie'pa erblë' Cristo mik ye' yökî kewe.

† *Isaías 52.15*

⁸ Ampliato shké'ú ña. Ie' dör ye' yami Skëkëpa Jesús ttò wa, e' dalër tajë ye' éna. ⁹ Urbano shké'ú ña. Ñies ie' kanëblöke Cristo a' wës sa' es. Ñies Estaquis shké'ú ña. Ie' dalër tajë ye' éna. ¹⁰ Apeles shké'ú ña. Ie' wër buaë Cristo wa. Ñies wépa dör Aristóbulo icha, e'pa shké'ú ña. ¹¹ Herodiön, e' shké'ú ña. Ie' dör judiowak wës ye' es. Ñies wépa dör Narciso icha erblë' Skëkëpa mik e'pa shké'ú ña. ¹² Tayëpa kiè Trifena ena Trifosa shké'ú ña. Ie'pa kanëblöke Skëköl a'. Ñies tayë dalër se' éna kiè Pérside e' shké'ú ña. Ie' kanëblöke tajë Skëköl a'. ¹³ Rufo shké'ú ña, e' dör Jesús mik erblökwak buaë sülitane wã. Ñies ie' mi' e' shké'ú ña. Ie' dör wës ye' wák mi' es. ¹⁴ Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas ena s'yamipa kôs tso' ie'pa tã, e'pa kôs shké'ú ña. ¹⁵ Ñies Filólogo, Julia, Nereo ena ikutã, Olimpas ena s'batse'r malepa tso' ie'pa tã, e'pa kôs shké'ú ña.

¹⁶ A' ñi shké'ú ñi dalër wa. Cristo icha erule erule e' kôs tò a' shké'wëmi.

¹⁷ A yamipa, ye' kköchò a' a' tò wépa éna se' blabat-sak ena se' akmine sene sulu a', esepa yökî a' e' kkö'nú. Ie'pa se' a' icheke tò tté wa se' wöblaulë kewe e' kè dör mokîë. Esepa yökî a' e' skó. ¹⁸ Ie'pa kè ku' Skëkëpa Cristo kanëuk. E' skéie ie'pa tso' iwákpa è kanëuk. Se' kãm éna iar buaë esepa dakîñekerakitö tté ttsëk buaë ese wa. E' kuëkî esepa yökî a' e' skó. ¹⁹ Sulitane wã ijcher tò Skëköl tté mokîë e' dalöieke a' tò buaë. E' tò ye' ttsë'wëke buaë. Ye' kî ikiane tò a' mú wöblar tté buaë yësyesë wa wawë. Erë a' mú kè e' wöbla'ü kache tté wa ì sulu wambloie. ²⁰ A' sërke es, e' tã betkã Skëköl dör sene bèrè mukwak, e' tò Satanás shtowerawã a' klò dikã. As Skëkëpa Jesús er buaë chò a' a'.

²¹ Ye' yami Skëkëpa Jesús kanè a' kiè Timoteo e' tò a' shké'wëmi. Ñies Lucio ena Jasón ena Sosípatro, e'pa tò a' shké'wëmi. Ie'pa dör judiowak wës ye' es.

²² Ye' dör Tercio, e' tso' Pablo ttöke e' shtök yëkkuö i' kî. Ñies ye' tò a' shké'wëmi Skëkëpa ttò wa. I' tã ì cheke Pablo tò e' shtekeneyö.

²³ Gayo tò a' shké'wëmi, e' u a' ye' sërke. Eë Skëkëpa Jesús icha erule tso' ká i' kî e'pa daparke. Erasto tò a' shké'wëmi. Ie' dör ká i' inuköl kuëblu. Ñies s'yami kiè Cuarto, e' tò a' shké'wëmi.

Pablo tò Skëköl kíkëkã

²⁵ Skëköl kíkëkãso! Ie' a' a' kîmermi e' tkökwa darërë Jesucristo tté buaë pakekeyö e' a'. Ká iãiaë tté buaë e' blëule se' yökî. ²⁶ Erë i'ñe tã ikkayënewã se' a' ì kit Skëköl ttekölpa tò yëkkuö kî e' wa. Skëköl yöbië e' tò ie'pa ka' ishtök. Tté buaë ñe' kkayënewã as ká ulitane wakpa erblö imik tã iwà iütö.

²⁷ Skëköl e' dör Skëköl eköl ème e'. Ie' erbikò tajë sülitane tsãtã. ¡As e' kíkarkã këkraë Jesucristo wa! Es e' idir.

1 Corintios

Mik Pablo bak kanablök Éfeso etä ie' tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa serke Corinto e'pa a. Pablo kèwö ska' tã Corinto dör Grecia kã bua'ie. Pë' bak senuk iki dökã 650.000. E'pa shuã 400.000 klöulewã kanablök é. Pablo wák tö tsawe Corinto wakpa a Jesús tté buaë paka'. E' tté tso' kitule Hechos 18.1-17 e' kï.

Alaköl eköl kiè Cloe e' yami wele de Pablo pakök ie' tso' Éfeso eë. E' tö ie' a iyë' tö Jesús mik erblökwakpa tso' Corinto e'pa ñippöke tajë ena welepa tso' íyi sulusi wamblök tajë, e' kuëkï ie' tö yëkkuö i' kit. Ñies ie' tö ikit ilè chaki' ie'pa tö ie' a e' iytoie ie'pa kïmoie ena ipattoie.

Kam Corinto wakpa erblö Jesús mik etä ie'pa tö íyi tajë dalöieke Skököl skéie, e' dör kabene et. Ì dalöieke ie'pa tö e' a ie'pa tö iyiwak jcheke e' chkã katekerakitö iyamipa tã ì dalöiekerakitö e' dalöioie. E' cheke Pablo tö yëkkuö i' kï.

Ñies ì dalöieke ie'pa tö e' wé kôs a alakölpa sulusi datse tã wëpa serkerak itã. Erë mik wëpa ñekkëpa erblë' Jesús mik etä ie'pa kè éna iãne tö wës ie'pa ké senuk. E' kuëkï Pablo tö ikkaché tö wës wëpa alaköl tã' ena alaköl kè tã' e'pa kawötã senuk.

Kíje tã pë' wele bak ñi dapa'uk Jesús mik erblökwakpa tã, e'pa tö ie'pa wöbla'weke kãche tté wa. Ese ché Pablo tö yëkkuö i' kï.

Shke'wè

1 Ye' dör Pablo. Skököl tö ye' klö'bak iwák er wa Cristo Jesús ttekölpa tsã, e'pa ekölie. S'yami kiè Sóstenes tso' ye' tã. ² A' dör Skököl icha erule serke Corinto, e'pa a sa' tso' yëkkuö i' shtök. A' batse'oule a' batsulewã Cristo Jesús mik e' wa. A' klö' Skököl tö ie' icha batse'rpaie wëpa kôs tso' kã wa'ñe tö e' tsatkè kiè Skökëpa Jesucristo a' e'pa tã ñitã. Jesucristo dör ie'pa ena se', e' Kököl. ³ Skököl dör S'yé ena Skökëpa Jesucristo, as e'pa er buaë chò ena sene bèrè mù a' a.

Pablo tö wëstela ché Skököl a

⁴ Skököl er buaë ché tajë a' a Cristo Jesús batamik, e' kuëkï ye' tso' wëstela chök ie' a kekraë. ⁵ A' batsulewã Cristo mik, e' wa ì kôs kiane a' kï wakanewë Skököl a, e' mène a' a tajë. Skököl tö ijeri mé a' a iwã pakoie buaë, ñies iwã jchenowã buaë. ⁶ E' wa iwënewã a' shuã tö mokï a' tö Cristo tté klö'wé buaë. ⁷ Es ì kôs kiane a' kï kanabloie Skököl a, ese métke ie' tö a' a iWiköl wa. E' wakanewëke a' tö a' tso' Skökëpa Jesucristo datskene e' panuk, e' dalewa. ⁸ Ñies ie' tö a' kïmeraë buaë as a' e' tkòwã darërëe ie' mik dò bata ekkë. Es a' kè kï ì nuí tã' ie' wöã mik Skökëpa Jesucristo datskene e' kèwö ska'. ⁹ Skököl ttò mokïe e' tö a' klö'bak as a' ser batsulewã ie' alà Jesucristo dör Skökëpa e' mik.

Jesús mik erblökwakpa ñi blabatsélor

¹⁰ A yamipa, ye' tö a' a iché Skökëpa Jesucristo ttò wa tö a' kôs erbikó ñikkëe. Kè a' ñi blabatsök. A' senu buaë ñitã. A' kabikeitsó ñikkëe wës wák eköl è es. ¹¹ A yamipa, tayë kiè Cloe, e' yamipa welepa tö ibiyó ché ye' a' tö a' tso' ñippök tté kï. E' kuëkï ye' tso' a' a ichök es.

¹² Ie'pa tö ye' a' iché tö a' kôs ñippöke ñitã i' es: A'

welepa tö icheke: "Ye' dör Pablo klé." Welepa skà tö icheke: "Ye' dör Apolo klé." Iëkölpa tö icheke: "Ye' dör Cefas † klé." A' skà tö icheke: "Ye' dör Cristo klé." ¹³ ¿Ima a' ibikeitsè tö Cristo tso' blabutsule? Au, kè idör es. ¿Ye' kòtëwã krus mik a' skéie? Au. ¿A' wösune ye' ttò wa? Au. ¹⁴ Wëstela chekeyö Skököl a' tö ye' kè wã a' wösune tajë. Wëpa kiè Crispo ena Gayo, e'pa è wösuk ye' tö. ¹⁵ Kè yi a' iyënuk tö ye' tö a' wösuk ye' ttò wa. ¹⁶ Ye' éna iãnewã i' tã tö ñies ye' tö wëm kiè Estéfanos e' wösuk ena ie' yamipa ekkã. Kè ye' éna iãne tö yi skà wösuk ye' tö. ¹⁷ Cristo kè wã ye' patkëne s'wösuk, ie' tö ye' patké ie' tté buaë pakök. Ye' kè tö tté e' paketã' tté iskië wa wës s'yöule tajë esepa kapakò es. Ye' tö ipakeke tté wöshãkla wa as Cristo kòtëwã krus mik e' tté diché kè chöwa.

Skököl diché tajë ena ie' siwé iskië, e' wã dör Cristo

¹⁸ Wëpa weirdaë aishkuö tã, esepa a' Cristo kòtëwã krus mik, e' tté dör alipa ttëie. Erë se' tsatkërke, esepa a' Skököl diché tajë, e' tté idir. ¹⁹ E' dör wës itso' kitule Skököl yëkkuö kï es, e' tö iché:

"Skököl tö iché: Wëpa wã siwã' jcher iskië,

esepa meraatyö wës kè wã ì jcher es.

Wëpa kabikeitsò tajë,

esepa éna kã chöwërawayö." ††

Es Skököl yëkkuö tö iché.

²⁰ Es idir e' kuëkï s'ditsö wã siwã' jcher iskië, ¿wës esepa de? S'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa, ¿wës esepa de? Wëpa a' s'ditsö íyi tté wã pakar ñi a' buaë ¿wës esepa de? Skököl a' tã siwã' iskië jcher s'ditsö wã, e' kè wã tã', e' dör wës alipa tté es. ²¹ Ttè e' wã dör i' es: Skököl wã íyi jcher iskië, e' kuëkï ie' kè wã imeneat tö se' tsatkër ì jcher s'ditsö wã iskië ese wa. E' skéie ie' tö

† CEFAS: E' è kiè ñies Pedro. †† Isaias 29.14

ime'at tö wépa erblé Cristo mik itté pakarke e' wa, esepa è tsatkërdaë eré ittsër alipa ttèie.

²² Ì kè or yi a ese kiane suè judiowak kì ttè klö'wojie. Griegowak tö siwà' iskië ese yuleke tajë. ²³ Erë Cristo kötëwà krus mik, e' ttè pakeke sa' tö. Ttè e' sulune judiowak yöki. Pè' kè dör judiowak, esepa a tã e' dör alipa ttè. ²⁴ Erë wépa kos klöo'bak Skëköl tö iwák a, judiowak ö pè' kè dör judiowak, esepa a Cristo dör Skëköl diché tajë ena ie' siwé iskië e'. ²⁵ Ì wé ie' tö e' wër wës i wé aliwakpa tö es. Nermata ie' wà siwà' jcher iskië tkökà sulitane tsatã. Iwër wësua tö ie' kè diché tã, ñermata ie' diché tã tajë tkökà sulitane tsatã.

²⁶ A yamipa, mik Skëköl tö a' klöo'bak, etã zwes a' dör? E' anú a' éna. Ká i' wakpa a tã a' kibiiepa kè wà siwà' iskië jcher. A' kibiiepa kè ttö dalöierã. A' kibiiepa kè dör kékëpa tajë ese ditséwö. ²⁷ Erë wépa cheke ká i' wakpa tö kè iwá i jcher, esepa shukit Skëköl tö wöbla wa, wépa wà siwà' jcher iskië, esepa jaëwojie. Wépa kè dör kékëpa tajë ká i' wakpa a, esepa shukit ie' tö wöbla wa, wépa dör kékëpa tajë, esepa jaëwojie. ²⁸ Wépa watëulettsã, wépa bikeitseke ká i' wakpa tö kè idör iie bua', wépa kè dör i, esepa shukit ie' tö, wépa dalöierã tajë ká i' kì, esepa wöowaie diöshët. ²⁹ Es kè yi a e' ttsënukkã Skëköl wörki. ³⁰ Erë Skëköl wák tö a' båtswã Cristo Jesús mik. Cristo batamik ie' tö se' ké siwà' mokì jchenukwã iskië. Nies Cristo batamik ie' tö se' klö'wé wës pè' buaë yësyesë es, ñies se' de ie' wák ichaie batse'r yënetsã sene sulu ulà a. ³¹ E' kuëki s'kawötã senuk wës Skëköl yëkküö tö ichè es, e' tö ichè: "Yi e' tsakkã as ese e' ttsökã i wé Skëköl tö ese wa." †

Cristo kötëwã wötëulewã krus mik, e' ttè paké Pablo tö

2 A yamipa, mik ye' dè' kewe Skëköl ttè buaë pakök a' a, etã kè ye' wã iwà pakane siwà' iskië ese wa wës a' wakpa yöule tajë esepa tö s'wöbla'wëke es. ² Mik ye' bak a' shuã, etã ye' kè kì i bár ttè kianeia. Ye' ibikeitsétke Jesucristo kötëwã wötëulewã krus mik e' ttè è pakök. ³ Mik ye' dè'bitü a' ska', etã ye' ttsërke al-abëbë kè diché tã tajë, ye' suarke tajë painuke tajë. ⁴ Ye' tö Skëköl ttè buaë e' paké a' a, erë kè ye' wã ipakane siwà' iskië s'ditsö a ese wa a' dakiñoie. E' skéie i pakéyö a' a, e' wà kkaché a' a Skëköl Wiköl tö idiché wa tö mokì idir. ⁵ Skëköl tö iwé es as a' kè erblö siwà' iskië ese mik, e' skéie as a' erblö ie' diché mik.

Se' wã Skëköl siwé jcher iWiköl wa

⁶ Erë wépa tkëulewatke darërë Cristo mik, esepa je' éna iane tö ttè pakeke sa' tö, e' dör siwà' iskië chökle. Erë e' kè dör s'ditsö ena iwökirpa siwà' ese; esepa diché erkewatke. ⁷ Siwà' pakeke sa' tö, e' dör Skëköl siwà' bak blëulewã s'ditsö yöki e'. Ká iaiaë kam ká i' yör, e' yöki ie' tö ibikeitsbak tö sene michoë olo tã tajë, e' meraëitö se' a ie' siwà' wa. ⁸ Siwà' e' kè ane s'ditsö wökirpa éna. Ie'pa éna ianúpa, e'ma ie'pa kè wã Skëköl

pa Jesús olo tã tajë e' kötëwã. ⁹ Erë e' dör wës itso' kitule Skëköl yëkküö kì es, e' tö ichè:

"Ì buaë kè sùule yi wã,
ì buaë kè ttsëule yi wã,
ì buaë kè bikeitsule yi wã,
ese tso' Skëköl wã mè wépa éna ie' dalër esepa a." ††
¹⁰ Erë e' kos wà kkachéitö se' a iWiköl wa. Iwiköl tö iyi ulitane shuyulekettsã sèkkã dö Skëköl erbikò iskië es-
eë.

¹¹ Se' wiköl tso' se' a, e' è wã ijcher i tso' se' er a. Es ñies Skëköl Wiköl è wã ijcher i tso' ie' er a. ¹² Ie' tö iWiköl mé se' a, e' kuëki kè se' kabikeitsöia wës s'ditsö kabikeitsö es. Ie' tö iWiköl mé se' a as i buaë kos méitö se' a er bua' wa e' wà ar se' éna. ¹³ E' kuëki kè sa' tö s'wöbla'wëku' ká i' a siwà' tso' ese wa. S'wöbla'wëke sa' tö ttè kkaché Skëköl Wiköl tö sa' a e' wa. Es sa' tö Skëköl Wiköl iyi e' wà pakeke ttè méitö sa' a ese wa.

¹⁴ Wépa kè a Skëköl Wiköl ku', esepa a ie' iyi e' dör alipa iyi, e' kuëki ie'pa kè kì ikiane. Nies ie'pa kè éna iwá ar, ttè e' wà arke se' éna Skëköl Wiköl è wa e' kuëki.

¹⁵ Erë wépa a Skëköl Wiköl tso', esepa éna ie' iyi ulitane wã armi buaë. Erë i wëke ie' tö ie'pa a e' kè wà anuk yi éna. ¹⁶ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkküö kì es, e' tö ichè: "Skëköl erbikò e' kè jcher yi wã. Kè yi a ie' pau-
tuk." † Erë se' èltëpa wã Cristo erbikè tso'.

Se' kos dör Skëköl kanè mésopa

3 A yamipa, mik ye' bak a' shuã, etã ye' kè a kapakar a' tã wës s'wëttseke Skëköl Wiköl tö esepa tã kapakè es. E' skéie ye' kawötã kapakök a' tã wës ye' kunúpa kapakök s'tso'ia s'wák dër sulu dikia ö ala'r tsitsirla kè yöule buaë Cristo ttè wa esepa tã kapakè es. ² Ttè wa ye' tö a' wöbla' e' dör tottola wës tsu'diö mè ala'rla a es, kam a' a chké darërë katar e' kuëki. ³ Erë ikkè tã kam a' a chké darërë katar, ³ a' serkeia wës s'wák dër sulu kì ikiane es e' kuëki! A' ñippöke, a' ukyërke ñi kì tajë, e' wà kiane ché tö a' seriã wës s'wák dër sulu kì ikiane es, wës pè' kè a Wiköl Batse'r ku' es. ⁴ A' wëlepa tö ichè: "ye' dör Pablo klé." A' wëlepa skà tö ichè: "ye' dör Apolo klé." A' ttökeia es, e' wa iwënewã tö a' dör wës pè' kè a Wiköl Batse'r ku' es.

⁵ Etã ichó ye' a tö ¿Apolo dör yi? ¿Pablo dör yi? Sa' dör Skëköl kanè mésopa è. Sa' tö Jesús ttè buaë paka' a' a, e' batamik a' de erblök Jesús mik. Kanè me' ie' tö sa' böi a kuã'kì kuã'kì, e' wakanewé sa' tö. ⁶ Jesús ttè buaë e' tsá tkéyö a' er a, wës iyi kuatkè es. Apolo tö ikk'óné as italar, erë Skëköl wák tö iwà tala'wëke. ⁷ Yi tö iyi ku-atkeke, ñies yi tö ikk'öneke, esepa kè dör i. Skëköl tö iwà tala'wëke, e' dör ibua'ie. ⁸ Yi tö iyi kuatkeke, ñies yi tö ikk'öneke, esepa dör ñies ème ie' a. Ie' tö iské mera-
aë ie'pa a eköl eköl wës iwakanewëkerakitö es. ⁹ A' dör wës ie' tã es, e' a sa' böi kanëblöke ie' a. Nies a' dör wës u yörke ie' a es. ¹⁰ Ie' er buaë ché ye' a, e' wa ime'itö ye' a ichkí tkökã wës u yuökwak bua'buwa es. E' ukuökì tã u yuökwakpa skà de ikì yuökmi. U yörke Skëköl a e' chkí tkënewatke e' dör eköl è, e' dör Jesu-
cristo. Kè yi a ichkí kuã'kì tkënukwane. E' kuëki se' uli-

† Jeremías 9.24

†† Isaías 64.4 † Isaías 40.13

tane eköl eköl kawötä e' kk'ö'nuk buaë tö wës iwà kí yuekemisö. ¹² Se' tö iwà yuëmi orochka wa, inukölichka wa ena ák bua' bua wa ö iwà yuëmisö kaltak wa, kākō wa ena kuaköl wa. ¹³ Mik Jesucristo datskene, etä iwërdaë tö is iwà yuésö. E' kēwō ska' tã se' kanè ma'ordaë bö' wa isuqie tö is idir. ¹⁴ U chki tulunewā, e' kí se' tö iwà yué, e' tã e' kē ñanewā bö' a tã esepa a iské merdaë. ¹⁵ Erë ì yuésö e' ñanewā, e' tã kanè e' weirdawa. Erë esepa tsatkërdaë bö' yökj, erë kē ì atē ie'pa ulā a wës s'tkōshkar u ñarkewa yökj es.

¹⁶ ¿A' kē wā ijchër tö a' wákpa dör Skëköl wé, ie' Wiköl sërke a' shuā e' kuëkj? ¹⁷ Ie' wé dör batse'r, e' dör a' wákpa. E' kuëkj e' olo'yéwā yi isie tö, e' tã ese olo'yerawā ie' tö.

¹⁸ Kē a' e' kītō'ukia. A' wēlepa e' bikeitsö tö a' wā siwā' iskië jchër wës s'ditsö tö ibikeitseke es, e' tã esepa kawötä e' ökwa aljie as siwā' mokj jchër wā iwā. ¹⁹ Ì dör siwā' iskië s'ditsö a, ese dör alipa ttè Skëköl a. E' dör wës ie' yëkkuö tö ichè es: "Wépa wā siwā' iskië jchër tajë, esepa klö'wërawā Skëköl tö iwákpa erbikö s'dak-ijñoie e' wa wës yiwak klö'wëwasö sho' wa es." ²⁰ Ñies ichéitö i' es: "Skëköl wā ijchër buaë tö ì tso' ká i' a, ese siwé jchërmi s'wā tajë, e' kē dör iie bua'." ²¹ Erë a' dör Cristo icha ena Cristo dör Skëköl icha. E' wā kiane chë tö íyi ulitane mé Skëköl tö a' a' kimoie. Ye' ena Apolo ena Pedro, e'pa tso' a' kímuk. E' kíie tã ì qos tköke i'ñe tã, ñies aishkuö tã, s'ser ena s'duöwā, ekkë qos tso' a' kímuk. E' kuëkj kē a' kane s'ditsö wēle kkeökka tajë tö e' dör ibua'ie as s'mi' ikliéie.

Jesucristo ttekölpa tsá, e'pa kanè

4 Sa' bikeitsö tö sa' dör Cristo kanè mésopa. Skëköl ttè bak blëulewā e' wā pakè wërke sa' wökj wës íyi kuëblu es. ² Íyi kuëblu kawötä iwakanéuk yësyësë wës iwökir tö iyk patké es. ³ Es idir, e' kuëkj ima a' tö ö yile skà tö is ye' kanëblöke Cristo a e' bikeitseke, e' kē kī ye' tkine. E' kíie tã ima ye' wák tö ye' kanè bikeitseke, e' kē kī ye' tkine. ⁴ Ye' er kē wā ye' kkatëne, erë kē e' wa yö ichepa tö kē ì sulu ku' ye' kī. Skëképa Jesucristo tö ye' shyleraë, ima e' tö ye' bikeitseke, e' è kī ye' tkirke. ⁵ Mik ie' dene etä sulitane shyleraëitö. Ì qos tso' blëulewā se' er a, ñies ì dalërmik se' sërke, ese qos kkacheraëitö wōshak sulitane wörkj. E' kēwō ska' tã se' qos kanëblöke buaë ie' a, e'pa kíkerakā ie' tö. E' kuëkj kē s'kkatar, kam s'shulir kēwō döka e' yökj.

⁶ A yamipa, ye' tö ye' wák ena Apolo ché a' a' a' kimoie as e' wa a' tö iwà saü tö kē a' kane ì tso' kitule Skëköl yëkkuö kī chëtkeyö ñe' dalöseukwā. Kē a' kane e' ttsökā tajë sa' eköl wa ena sa' eköl wöökwa diöshët. ⁷ ¿Wës a' tö ichëmi tö a' dör s'malepa tsatã? Ì qos tso' a' wā, ì buaë eri tã' a' wā, wës a' kabikeitsö, e' qos me' Skëköl tö a' a. ¿Iók a' e' ttsökā tajë tö wësua íyi qos e' dë'bitu a' wákpa wā, a' wákpa er wa?

⁸ Wësua a' ibikeitseke tö Skëköl siwā' jchër tajë a' wā, e' dör wë, kē ì kí kianeia a' kī. A' e' tssö tö a' s'wëttsémitke blu'paie, erë kam sa' döka ekkë. Mokj a' mú s'wëttsémitke blu'paie, e'ma sa' detke a' tã ñitã s'wëttsuk. ⁹ Erë ye' a' tã, wësua sa' dör Jesús ttekölpa

tsá e'pa méat Skëköl tö s'ditsö malepa bataie. Ye' ittse tö ká ulitane wakpa ñies Skëköl biyöchökwakpa ulitane e'pa tso' sa' weirke e' weblök. Sa' dör wës s'bolökpa tö s'klö'wëwā tsëmi sulitane wörkj ttëwā es. ¹⁰ Cristo tté kuëkj sa' wër aljie, erë a' e' bikeitsö tö a' wā siwā' iskië jchër buaë a' batsulewā Cristo mik e' kuëkj. Iyërke tö sa' kē diché tã', erë a' diché tã' tajë. A' dalöiërta' tajë, erë sa' kē dalöiërta'. ¹¹ Dö ikkë tã sa' tekeia bli tö ersir tö; kē sa' datsi' tã' buaë; pë' tö sa' we'ikeke siarë; sa' wákpa kē wā u tã' sënoie; ¹² sa' kanëblöke darërë sa' wák ulā wa dö sa' shtrinewā da'ā ekkë. Mik pë' al-ibchöke sa' kī, etä e'pa a' sa' er buaë chöke. Mik ie'pa tö sa' we'ikeke, etä e' dalé'ttseke sa' tö er bua' wa. ¹³ Mik pë' tö sa' cheke suluë, etä e' iutekene sa' tö ttè bua' wa. Dö ikkë tã ká i' wakpa wa sulu sa' wër. Ie'pa a' sa' dör wës ushña uyanettsā u'rki es.

¹⁴ Ye' kē wā ttè i' kitë a' a' jaëwoie, é ye' tso' a' pat-tök wës iyé éna ila'r dalër ese pattëitö es. ¹⁵ Cristo Jesús tté buaë paka' ye' tö a' a' kewe, e' wa a' bätsewā ie' mik. E' kuëkj mokj ye' dör wës a' yé es. A' mú wā s'wöbla'ukwakpa Cristo tté wa tso' döka 10.000, erë ye' eköl è dör wës a' yé es. ¹⁶ E' kuëkj ye' tö a' pattè tö a' sënú wës ye' sërke es. ¹⁷ E' kuëkj ye' tö Timoteo patké-mi a' ska'. Ie' dör wës ye' wák alā es Skëképa wa. Ie' dör ye' ttökata yësyësë dalër tajë ye' éna. Wës ye' dör Cristo Jesús mik erblökwak e' sër, e' ttè wa ye' tö ie' icha qos tso' erule erule ká wa'ñe, e'pa wöbla'wëke. Ttè e' ska' Timoteo tö a' er erane.

¹⁸ A' wēlepa e' ttsékā tajë tö ibikeitseke tö ye' kē döpa a' ska'. ¹⁹ Erë Skëképa kī ikiane, e' tã ye' mi'ke a' pakök bet. Mik ye' de etä ye' tö isuëraë tö a' wépa e' ttsékā tajë, esepa wā Skëköl diché tã' ö ie'pa kabërke è. ²⁰ Ì blúie Skëköl tso' e' wā wënewā idiché tajë e' kī, kē dör ttè è wa. ²¹ ¿Ì kiane a' kī? ¿A' kī ikiane tö ye' dö kësik wa a' uñuk? ö ¿a' kī ikiane tö ye' dö a' ska' er bua' wa, a' dalëritsè wa?

Sene sulu watöttsasö

5 Ye' itté ttsé tö a' shuā wëm tso' eköl e' trërke suluë tkökā pë' kē tö Skëköl dalöie, esepa tsatã. Ie' wā iyé alaköl tso'. ² Ì sulu e' tköke a' shuā, erë e' wa a' e' ttsökekaiā tajë. E' skéie ¿wës e' kē wā a' jaëne? ¿Wës e' kē wā a' eriane? Warma wëm ñe' uya'ttsabak a' tö a' shuā. ³ Eré ye' wák kē ku' a' tã, erë ye' ttöke wës ye' wák tso' a' tã es. Wëm ñe' shylétke ye' tö Skëképa Jesús ttö wa wës ye' wák tso' a' tã es. Mik a' ñi da-pa'uke etä eë ye' tso'ñak a' tã Wiköl Batse'r wa. Ñies Skëképa Jesucristo diché tso' a' tã. ⁵ E' wōshā tã wëm ñe' wömüttsā a' tö Satanás ulā a' as iwák dër suluë e' wöklör tã iwák tsatkër mik Skëképa datskene e' kēwō ska'.

⁶ A' e' ttsökā tajë sene sulu wa, e' kē dör buaë. ¿Kē a' wā ijchër tö pan wölöwōkā elkela tö harinachka qos wölöwëkã? ⁷ Sene sulu e' dör wës pan wölöwōkā kēchke † es, e' tö a' sulu'wëkewā. E' kuëkj ese qos

† PAN WÖLÖWŌKĀ KĒCHKE: Judiowak wöblar pan wölöwōkā tso' ie'pa u a' e' qos uyöktsā Ie'pa Yépa Yërulune Egipto e' kēwō tkö'wëketke ie'pa tö e' yökj.

uyóttšā a' shuā. Es a' dōraē buaē yēsēsē kē ā ì sulu tā'ia wēs pan yöule kē ā iwölöwōkā iēne es. Cristo kōtēwā se' nuī skéie. Ie' dōr wēs obeja jcheke Judiowak Yépa Yērulune Egipto, e' kēwō tkō'woie es. E' kuēkī ñermata a' batse'oule Skēkōl wōā Cristo batamik. ⁸ Es kē se' kàne Cristo kōtēwā se' skéie, e' kēwō tkō'uk pan yöule iwölöwōkā wa ese wa. Itkō'ūsō pan kē yöule iwölöwōkā wa ese wa. E' wà kiane chē tò itkō'ūsō kēkraē sene mokī yēsēsē ese wa. Kē se' kàne itkō'uk sene sulu tò s'sulu'wēkewā ese wa.

⁹ Yēkkuō iēt patkē' ye' tò a' ā, e' kī ye' iyē' tò a' kē kàne e' batsök trēr wakpa tā. ¹⁰ Erē pē' kē tò Skēkōl dalōiē dōr trēr wakpa ò iyi kkechök tajē ese wakpa ò akblōkwakpa ò iyi diökōl dalōiökwa, esepa kē chök ye' ku' a' ā. Esepa chōpa ye' tò, e'ma a' kawōtā duökwa ās kē a' e' batsō esepa tā. ¹¹ Wēpa yē' ye' tò a' ā yēkkuō kī, esepa dōr wēpa e' chō tò ie'pa erblōke Jesús mik esepa. Erē ie'pa dōr trēnukwakpa ò iyi kkechök tajē wakpa ò iyi diökōl dalōiökwa ò s'chök suluē wakpa ò bloblopa ò akblōkwakpa. Kē a' e' batsök esepa tā, ñies kē a' chök esepa tā. ¹² Wēpa kē dōr Skēkēpa Jesús icha žwēs esepa shulēmi ye' tò? Skēkōl wák tò ie'pa shuleraē. Erē wēpa dōr Skēkēpa icha ñi dapa'uke a' tā, esepa kawōtā shulē a' tò. E' kuēkī a' tò iū wēs itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī es, e' tò ichē: "Yi tò ì sulu wamblē, e' uyóttšā a' shuā."

A' ñippōke e' shulō a' wákpa tò

6 Mik a' wēle tò ì sulu wamblē iyami eköl kī, etā žwēs ese mi'ke ie' wā kkatē s'shulōkwakpa kē tò Skēkōl dalōiē, esepa ska? žlók e' kē shulē a' wákpa dōr batse'r e'pa tò? ² žA' kē wā ijcher tò se' batse'r, e'pa tò ká i' wakpa shuleraē aishkuō tā? E' dōr es, e' tā žwēs i'ñe tā iyi tsitsirla ese è kē shulir a' ā? ³ žA' kē wā ijcher tò ñies Skēkōl biyōchōkwakpa shuleraēsō? Ie'pa shuleraēsō, e' tā žwēs a' kē ā ñippē tso' ká i' kī ese shulir? ⁴ E' kuēkī a' wēlepa ñippōke ñitā, e' tā žwēs ese mi'ke a' wā shulē pē' bānet ska? ⁵ I' chéyō a' jaēwoie. Yi ā a' shulirmi žese kē ku' a' shuā da'ā? ⁶ Erē e' skéie a' mi'ke ñi kkatōk s'shulōkwakpa kē erblōtā' Jesús mik esepa ska'.

⁷ A' ñi kkatōke s'shulōkwakpa ska', e' è wa iwēnewā tò sene sulu e' alékatke a' kī. Idalē'ttsök bèrē že' kē dōr ibua'ie? žAs itō se' iyi ekiblō! ⁸ Erē e' skéie a' wákpa tò ì sulu ñe' wambleke ñi tā dō s'yamipa erblōke Cristo mik esepa iyi ekibleke a' tò.

⁹ žA' kē wā ijcher tò wēpa dōr ì sulu wamblōkwakpa, esepa kē dōpa ì blúie Skēkōl tso' e' ā? Kē a' e' kītō'uk. Wēpa dōr trēnukwakpa, wēpa dōr iyi diökōl dalōiökwa, s'senewābak dalōseukwā wakpa, wēpa trēr wēpa tā, alakōlpa trēr alakōlpa tā, esepa kōs kē dōpa ì blúie Skēkōl tso' e' ā. ¹⁰ Ñies wēpa dōr akblōkwakpa, wēpa dōr iyi kkechök tajē wakpa, bloblopa, s'chök suluē wakpa, esepa kōs kē dōpa ì blúie Skēkōl tso' e' ā. ¹¹ A' wēlepa bak senuk iyi ekkē wamblök, erē Skēkōl tò a' pakōa'bak, a' batseō'bak, a' klōō'bak wēs pē' buaē yēsēsē es iWikōl wa Skēkēpa Jesucristo ttō wa.

Skēkōl kē wā se' tsatkēne ās se' tò ì sulu wamblōia

¹² A' wēlepa tò icheke: "se' wā kawō tso', ì kōs kiane wē se' kī, ese woie." Erē ye' ichē tò kē ì ulitane dōr buaē se' ā wē. Ye' wā kawō tā' ì ulitane woie, erē kē ye' e' mupattšā ās ilē e' alōkā ye' kī. ¹³ A' wēlepa tò icheke: "chkē dōr s'ñawi ā, ñies s'ñawi dōr chkē ā." E' yēne erē aishkuō tā iyi bōt ñe' ewerawa Skēkōl tò. Erē s'chkā kē dōr trēnoie. Skēkōl tò s'chkā shkē'wērakane aishkuō tā idiché tajē wa wēs ie' tò Skēkēpa Jesús shkēō'kane es. E' kuēkī s'chkā kē meneat trēnoie wēs a' tò ibikeitseke es, imeneat ì buaē woie Skēkēpa ā, ñies ie' tò s'chkā kkō'neke.

¹⁵ žA' kē wā ijcher tò se' batsulewā Cristo mik, e' kuēkī se' chkā dōr etkē ie' chkā tā? E' dōr es, e' tā žwēs se' tò s'chkā dōr Cristo icha e' ia'wēmikā senukā alakōl sulusi tā ese wa? žKē se' kàne e' ia'ukkā yēs! ¹⁶ žA' kē wā ijcher tò mik yi sené alakōl sulusi tā, e' tā ie'pa bōl mīā wēs wák eköl è es? E' dōr wēs itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī es. E' tò wēm ena ilakōl e' chē i' es: "Ie'pa bōl serdaē ñitā tā ie'pa mīā wēs wák eköl è es." ¹⁷ Erē yi batsulewā Skēkēpa Jesús mik, ese dōr wēs wák eköl è es ie' tā.

¹⁸ E' kuēkī a' tkóshkar trē yöki. Sene sulu skà kōs, e' kē tò s'chkā dalōsewēwā wēs trē es. Mik se' trērke, etā s'chkā dōr Cristo icha, e' méttšasō o'ka kē dōr Cristo icha, ese ā. E' wa s'wák chkā dalōsewēwasō. ¹⁹ žA' kē wā ijcher tò a' chkā dōr Wikōl Batse'r e' wé? Skēkōl tò iWikōl mé a' ā, e' tso' a' ā. Ie' tò a' tō'ttsābak, e' ské dōr darērēē. A' kē dōr a' wákpa icha, a' dōr ie' icha. E' kuēkī a' kē senuk yēsēsē ās ie' kīkarkā.

Se' serwā ñitā e' pakē

7 Ì chaki' a' tò ye' ā yēkkuō kī, e' wā iuteke ye' tò i'ñe. A' tò ye' ā ichaki' tò žbuaē idōr tò se' kē serwā alakōlpa tā? ² Erē ye' ichē a' ā tò tajē trē tso', e' yöki a' kōs maso tsúwā eköl eköl. ³ A' wēpa kōs kawōtā senuk ilakōl tā, es ñies a' alakōlpa kōs kawōtā senuk iwēm tā. ⁴ Alakōl chkā kē meneat ie' wák è ā, e' meneat ñies iwēm ā. Es ñies iwēm chkā kē meneat ie' wák è ā, e' meneat ñies ilakōl ā. ⁵ Ie'pa kē kàne ichā kkēuk ñi yöki. Erē ie'pa kawō mé ñi ā e' batsöktsā ñi yöki ekuölō è ttoie S'yé tā, e' tā e' è dalewa kē ie'pa ñi kōpawā. Mik ká e' tka, etā ie'pa ñi kōwāne dō' Satanás tò ie'pa erk-iōwē trēnuk, kē ie'pa dichē dē'kā e' kkō'nuk e' kuēkī. ⁶ Erē ye' kē ku' a' ā ichōk tò a' kawōtā ñi batsöktsā ñi yöki es, a' kī ikiane, e' tā a' tò iwēmi es. ⁷ Ye' ā tā sultane mú dōr wēs ye' es, kē alakōl tā'. Erē Skēkōl tò imé sultane ā kuā'kī kuā'kī ñi kīmoie.

⁸ A' wēpa tso'ia ekōrla ñies a' wēpa dōr schó, esepa ā ye' ichē tò buaē idōr tò ie'pa mú ser kēkraē ekōrla wēs ye' es. ⁹ Erē ie'pa kē e' kkō'nuku' trē yöki, e' tā ie'pa mú maso yulōne senowāie. S'serwā e' dōr bua'ie maso kkechekesō ñie' e' tsatā.

¹⁰ A' wēpa senewābak, esepa ā ye' tò ttē dalōiēno i' meke: a' kē kàne ñi ökwa. Ttē e' kē dōr ye' ttē, e' mé

Skèkèpa Jesús tò se' a. Alakölpa kè kàne iwèm ökwa.

¹¹ Erè ie' tò iéwa, e' tã ie' kè kàne senukwã wèm o'ka tã, ie' kawõtã senuk ekörla kè wèm tã'. Ie' kè senak es, e' tã ie' kè er bua'yukne iwèm kï. Nies wëpa alaköl tã', esepa kè kàne ilaköl ökwa.

¹² A' malepa senuwabak, erè e' maso kè erblötã' Jesús mik, esepa a' ttè dalöiëno kè meneat Skèkèpa Jesús wã. Erè esepa a' ye' ichè tò a' masopa kè arwa. Iwèm kè erblötã' Jesús mik, isalema e' tsatkërmi ilaköl olomik. Nies alaköl kè erblötã' Jesús mik, isalema e' tsatkërmi iwèm olomik. Ie'pa ñi éwa, e' tã ie'pa ala'r dör wës pé' kè erblötã' Jesús mik esepa ala'r es, ie'pa tsatkè e' dör darërè. Erè iyé ena imi serke ñita, kè ñi anewa, e' tã isalema ie'pa tsatkërmi iyé o' imi olomik. E' kuëkï ye' ichè tò a' maso senakiã a' tã, e' tã kè iarwa. ¹⁵ Erè a' maso kè erblötã' Jesús mik, e' éna a' akwa kró wa, e' tã kè iwöklö'wãr a' kè klöulewã iulã a. Erè Skèköl tò se' klö'bak senuk bèrè ñita. ¹⁶ E' kuëkï ibua'ie dör tò a' sermiã bèrè ñita. A wèm zì tò be' a' ichök tò be' alaköl kè tsatkërpa be' olomik? A alaköl zì tò be' a' ichök tò be' wèm kè tsatkërpa be' olomik?

¹⁷ E' dör wës ttè wa ye' tò Skèkèpa Jesús icha erule erule e'pa ulitane wöbla'wëke kã wa'ñe es. Ye' tò ie'pa a' ichè tò wës a' ku' Skèköl tò mik a' klö'itö iwák a' etã, es a' atú bër. Ie' tò ieri mé a' a' sèno eköl eköl es. ¹⁸ Wëpa tottola kkuölit tẽule tsir, mik ie'pa klö' Skèköl tò iwák a' etã, esepa kè kàne e' mane'yukne wës. Es ñies wëpa kè wakyöule es, mik Skèköl tò ie'pa klö' etã, esepa kè kàne e' wakyüök. ¹⁹ Se' wakyöule ö kè se' wakyöule e' ska' Skèköl kè tkine yës. Ie' ttè dalöiëno, e' dalöiekesö, e' je' kï ie' tkirke. ²⁰ A' kos e' tsüat wës a' dör mik ie' tò a' klö' iwák a' etã es. ²¹ Mik ie' tò a' klö', etã zã' klöulewã kanè mésoie? e' tã kè a' tkinuk e' kï. Erè a' a' kawö tso'ia e' yöktsã e' ulã a, e' tã a' e' yóttã. ²² Mik ie' tò a' klö', etã a' klöulewã kanè mésoie, e' tã e' yé'ttsã ie' tò sene sulu ulã a' kanebloie Skèkèpa Jesús a. Es ñies mik Skèköl tò a' klö', etã a' kè dör kanè méso ñe'se, e' tã e' klö' Cristo tò ie' wák kanè mésopaie. E' kuëkï a' klöulewã kanè mésoie, e' tã kè a' tkinuk e' kï. ²³ Skèköl tò a' t'ottsabak, e' kuëkï kè a' e' tiyukne yile skã ttè dikã. ²⁴ A yamipa, wës a' ku' Skèköl tò mik a' klö'itö etã, es a' atú bër. A' senu' buaë yësyësè ie' a, sene me'itö a' a' e' a.

²⁵ Ima a' tò ye' chaki' yëkkuö kï wëpa tso'ia ekörla, esepa kï, e' iyteke ye' tò i'ñe. Ese ttè kè mène ye' a' Skèkèpa Jesús wã. Erè ima ibikeitsyö, e' chekeyö a' a. Skèköl ye' sué er siarè wa e' wa ieri méitö ye' a' iwã jchenowã buaë. E' kuëkï i' chekeyö e' mik a' erblömi. ²⁶ I'ñe tã se' serke kawö darërè a, e' kuëkï ye' a' tã buaë idir tò se' kos e' tsüat wës s'tso' es. ²⁷ Wëm senuwabak, esepa kè tò ilaköl ökwa. Wëm duria ekörla, esepa tayè kè yular. ²⁸ Erè wëm senéwã, e' tã buaë idir. E' wa ie' kè wã i' sulu wamblène. Nies alaköl kam serwã, esepa senéwã, e' tã e' dör buaë. E' wa ie' kè wã i' sulu wamblène. Erè wëpa senuwabak, esepa we'ikëmi kã i' kï s'weirke esepa tkökã wëpa kè senuwabak esepa tsatã. E' yöki ye' éna a' tsatkak, e' è kuëkï ye' ichè tò buaë idir tò a' ser ekörla.

²⁹ A yamipa, ye' ichè tò kè se' a' kawö tã'ia tajë. Wës kã i' dör i'ñe tã e' erkewatke. E' kuëkï i'ñe tã ena kekraë kè se' kàne senukiã er me'rie i' tso' kã i' kï esepa kï. Se' senuwabak, esepa kè er mukwã e' kï. Se' i'uke siarè, esepa kè er mukwã e' kï. Nies se' ttsérke buaë, esepa kè er mukwã e' kï. Se' tò i' tuè tã', esepa kè er mukwã i' tso'rak iwã esepa kï. Se' serke buaë i' tso' kã i' kï esepa mik, esepa kè er mukwã esepa kï.

³² Ye' kï ikiane tò a' mú ttsér buaë, kè tkir i' kï. Wëpa serke ekörla, esepa wã kawö tso' kibiie Skèköl i'yi sauk ena i' wër buaë ie' wa esepa uk. ³³ Erè wëpa senuwabak, esepa kawõtã i' tso' kã i' kï esepa sauk as iwër buaë itayè wa. ³⁴ Es ie'pa kï i'yi böt kané tso'. Es ñies alakölpa dör schó ena busipa wëm kè tã', esepa wã kawö tso' kibiie Skèköl i'yi sauk. Ie'pa e' mumittsã senuk batse'r. Erè alakölpa senuwabak, esepa kawõtã i' tso' kã i' kï esepa sauk as iwër buaë iwëm wa. ³⁵ Ttè ekké chéyö a' kï-moie, kè dör a' wöklö'woie. Ye' kï ikiane tò a' ser buaë yësyësè Skèköl è a, kè wötkeku' i' tò.

³⁶ Wëpa ttè meuletke tayè a' senukwã, esepa wële tò ibikeitsè: "Tayè duéswö detke senuwã, ñies ye' kè a' seneiã ekörla. Bua' idir ye' a' senukwã ie' tã", e' tã esepa a' ye' ichè tò a' senakwã, e' tã a' senuwã, e' kè dör suluè. A' senuwã. ³⁷ Erè wëpa ttè meuletke tayè a' senukwã, erè esepa kè éna senakwãia, e' tã esepa a' ye' ichè tò e' dör buaë tò a' kè serwã. Erè a' kawõtã ibikeitsökwã bua'iewã kewe tò a' wákpa er wa a' kè senakwã. Nies a' kawõtã isauk buaë tò kè yi ku' a' a' ichök tò kè a' senukwã. A' tò ibikeitsétke tò a' senak ekörla kekraë, e' tã bua' idir tò a' kè serwã. ³⁸ Es ye' tò ichè tò wëpa senéwã, esepa tò iwé buaë. Erè wëpa kè sene'wã, esepa tò iwé bua'ie.

³⁹ Alaköl senuwabak, e' kawõtã senuk iwëm è tã dò mik iwëm blënewã etã. Iwëm blënewã e' tã ie' serwãmine wëm o'ka tã. Erè ie' kawõtã senukwã wëm erblé Skèkèpa mik esepa è tã. ⁴⁰ Erè ye' ichè tò bua' idir ie' a' tò ie' mú ser ekörla, kè senuwane. E' tò ie' ttsé'weraë buaë shutë. Ye' tò iklö'wé tò ye' a' Skèköl Wiköl tso' ñies, e' kuëkï ye' tò a' a' ichè es.

Iyiwak jchëule i'yi diököl tso' dalöiè esepa a, e' pakè

8 Chkè meule i'yi diököl tso' dalöiè esepa a, esepa kï a' tò ye' a' ichaki' yëkkuö kï, e' iytekeyö i'ñe.

Ima a' tò i'yi diököl ñe'se ché, e' dör mokï e' jcher se' wã. Erè kè a' éna ichökwa tò se' wã i'yi jcher, e' tò se' kèmi e' ttsökkã tajë s'malepa kï. Erè s'malepa dalëritsekesö, e' tò ie'pa diché kï ieraë. ² Yi e' bikeitsö tò ie' wã i'yi jchertke tajë, e' wa iwënewã tò kam ie' wã ijcher wës ikawõtã jchenuk es. ³ Erè yi tò Skèköl dalëritseke, esepa mik ie' batsë buaë.

⁴ Chkè meule i'yi diököl tso' dalöiè esepa a esepa katèsö, e' kï a' tò ye' a' ichaki'. Se' wã ijcher buaë tò i'yi diököl ñe'se wák kè tã', e' kuëkï kè idör iie bua'. Skèköl chökle, e' dör eköl è. ⁵ Pé' kè tò Skèköl dalöiè, esepa tò iklö'wé tò i' dalöiekerakitö, esepa tso' tajë serke kã jai a' ö kã i' a. E' s'wëpa kiérakitö kèköl ö skèkèpa. Mokï esepa tso', ⁶ erè Skèköl dalöieke se' tò, e' dör Skèköl eköl ème e'. Ie' dör S'yé. Ie' dör i'yi ulitane wi, ñies se' tso' ie' è a.

Ñies Skëkëpa dör eköl è, e' dör Jesucristo. Ýyi ulitane tso' ie' mik, ñies se' tso' ie' mik.

⁷ Erë kè s'yamipa ulitane éna iwà ane buaë tö ýyi diököl tso' dalöie, ese kôs kè wà tã'. Ie'pa bak ýyi diököl ñe'se dalöiök, e' kuëki e' tso'ia ie'pa er a dö ikkè tã. Mik ie'pa tö chkè meule ýyi diököl a, ese katé, etã e' kï ier tö ikkaté. Ie'pa diché kè dè'kã ierbikö es, ese wöklö'woie. E' kuëki ie'pa tö ittsé tö iianekãne ñáie. ⁸ Se' bats Skëköl mik e' kè dör chkè wa. Í katekesö ö ì kè katèsö e' kè a se' onuk buaë ö suluë ie' wöã. ⁹ E' jcher a' wã, e' kuëki a' tö iklö'wé tö chkè kôs katèmi a' tö. E' yène, erë a' e' kkö'nú as kè a' ukuömik s'yamipa kam éna iwà ar buaë, esepa ardöne sene sulu a. ¹⁰ Ichösö tö be' éna iãne buaë, e' miã e' tkésér chkè meule ýyi diököl a, ese katök iwé a. Erë e' dalewa s'yami kam éna iwà ar buaë ese eköl tö be' sué chkök tã e' tö ie' erkiöwékã tã imiã tã ikatëitö ñies. ¹¹ Be' tö iwé es, e' tã e' wa be' tö se' yami, kè diché dè'kã wé', e' émine sene sulu a tã isulurdawã be' ukuömik. Ie' dör s'yami, ñies Cristo e' mettsã ttèwã ie' skéie. Be' tö iwé es, e' tã be' tö ì sulu wamblé s'yami kï. ¹² Se' tö s'yamipa kam éna iwà ar buaë, esepa kï ì sulu wamblé es, e' tã ñies se' tso' ì sulu wamblök Cristo kï. ¹³ E' kuëki ye' ichè tö s'yami wele armine sene sulu a ye' ukuömik, iyiwak chkã katéyö e' kuëki, e' tã kè ye' tö ikatepaiane.

Pablo tö ikanè tsãtké

9 ¿Wes a' tö ibikeitsèmi tö ye' kè a kawö tã' ì woie wes ye' kï ikiane es? Wësua a' tö ibikeitseke tö ye' kè dör Jesús ttekölpa tsã e'pa eköl. Erë ye' tö Skëkëpa Jesús sÿ ye' wák wöbla wa, e' kuëki mokï ye' dör ie'pa eköl. A' dör ye' kanëblöke Skëkëpa a e' wã. ² A' wakpa kï iwënewã tö mokï ye' dör Jesús ttekölpa tsã e'pa eköl. Q'kapa tö ichèmi tö ye' kè dör es, erë e' kè yënuke a' a.

³ Wépa tö ye' ché es, esepa yöki ye' e' tsãtköke i' es. ⁴ ¿Wes a' ibikeitsèmi tö wépa wöbla'wekeyö, esepa kè kawötã ye' kïmuk inuköl wa chkoie di' yoie? ⁵ Ñies ¿ima a' ibikeitsè tö ye' kè a kawö tã' senukwã tayé erblöke Jesús mik ese tã tsèmi e' tã wes Jesús ttekölpa malépa ena Jesús élpa ena Pedro e'pa tö iwéke es? ⁶ ¿Ima a' ibikeitsè tö ye' ena Bernabé, sa' böi è kawötã kanëblök sa' wákpa ulà wa e' kkö'noie? ⁷ ¿Wé a' wã isyule tö ñip-pökwakpa mi'ke, erë iwákpa e' kkö'nuke ichkè wa idi'yè wa? ¿Wé a' wã isyule tö iyiwö tkèsö, erë kè sö iwã katepa? ¿Wé a' wã isyule tö yi tso' chibo kkö'nuk, erë ese kè tö chibo tsu'diö yepa? ⁸ Í chök ye' tso' a' a, e' kè bikeitsé s'ditsö è wã, ñies itso' kitule Moisés ttè dalöiëno kï, e' tö ichè i' es: "Baka wè'ñe tso' kanëbloie trigo wöttsoie, e' kè kawö tã' kkö payuèwã itso' kanëblök e' dalewa as trigowö katöitö." ¿Ima a' ibikeitsè? ¿Ttè dalöiëno e' me'at Skëköl tö baka wè'ñe è kkö'noie? ¹⁰ Au, ie' tö ime'at se' a' ñies. Wépa tö iyiwö tkeke ena wépa tö ishteke, esepa tö iwakaneweke ie'pa tö iwö kak paneke e' kuëki. ¹¹ Es ñies sa' tö Wiköl Batse'r ýyi tsã paka' a' a, e' dör wes iyiwö tkèsö es, e' kuëki kè idör suluë tö a' tö sa' kïmü ì tso' a' wã ese wa, e' dör wes iyiwö shtekesö es. ¹² A' wöbla'ukwakpa skã e' kkö'nuk a' kawötã, e' yitã buaë a' kawötã sa' kkö'nuk.

Erë e' wã kè kine sa' wã a' a. Mik sa' bak a' ska', etã sa' kè wã a' ýyi kàne e' kkö'noie. Sa' kanëblé' sa' wákpa ulà wa e' kkö'noie. E' dör darèrè sa' a, erë e' kôs dalè'ttsé' sa' tö as kè ì tö a' wöklö'ÿ Cristo tté buaë e' klö'uk. ¹³ A' wã ijcher tö wépa kanëblöke Skëköl wé tso' Jerusalén e' a, esepa serke ì kaneweke ie'pa tö ese mik. E' wã dö tö iyiwak jcheke ie'pa tö kã' tso' imokã Skëköl a e' kï, ese chkã kak tsékeat ie'pa tö katé. ¹⁴ Es ñies Skëkëpa Jesús tö iyè'at tö wépa kanëblöke ie' a itté buaë pakök, esepa serdaë kanè e' mik. ¹⁵ Erë ye' kè wã ýyi ikkè kine a' a yès. Ñies ye' kè ku' i' chök a' a as a' tö ye' a imü. Ye' tö Jesús tté buaë pakeke éme, e' tö ye' ttsé'weke buaë shüté. E' kè yepattsã yi tö ye' ulà a. Ye' a tã buaë idir tö ye' duöwã, erë ye' kè tö a' ulà a ì klö'wépa.

¹⁶ Erë ye' patkëule Jesús tté buaë pakök, e' kuëki e' wa ye' kè a e' tsënukkã yès. Ye' kawötã iwã pakök. Ye' kè tö ipaké, e' tã iwéstela ina ye' tã! ¹⁷ Ipakópayö ye' wák er wa, e'ma ye' wã kawö tã' s'ña'woie ikï. Erë kanè e' me'at Skëköl tö ye' ulà a, e' kuëki ye' kawötã ipakök. ¹⁸ E' dör es e'ma ¿ì dör iské ye' a? Ye' ttsé'ne buaë ipakök éme e' dör iské ye' a. E' wã kiane chè tö eré ye' wã kawö tã' senuk ye' kanè e' wa, erë e' kè kï ye' s'ña'weky' yès. E' tö ye' ttsé'weke buaë shüté.

¹⁹ Eré ye' kè dör yi kanè méso, erë ye' e' mettsã sultane kanè mésoie as kôs ie'pa erblömi Jesús mik, ekképa dö erblök imik. ²⁰ Mik ye' tso' judiowak shuã, etã ye' serke wes sa' judiowak ser Moisés ttè dalöiëno dikia es as ie'pa erblö Jesús mik. Eré ye' kè ku'ia Moisés ttè dalöiëno e' dikia, erë mik ye' tso' ie'pa shuã, etã idalöiekeyö as ie'pa erblö Jesús mik. ²¹ Es ñies mik ye' tso' pè' kè dör judiowak esepa shuã, etã ye' serke wes ie'pa ser es as ie'pa erblö Jesús mik. (Erë kè ì sulu wambleky'yo. E' wã dör tö eré ye' kè ku'ia Moisés ttè dalöiëno e' dikia, erë ye' tso'ia Skëköl ttè dalöiëno e' dikia, ye' tso' Cristo ttè dikia e' kuëki.) ²² Mik ye' tso' s'yamipa kam éna Jesús tté wã ar buaë, esepa shuã, etã ye' serke wes ie'pa ser es, as ye' a ie'pa kimer as ie'pa éna iwã ar buaë. Es mik ye' tso' pè' shuã etã ye' serke wes ie'pa es as wes alé ie'pa welepa tsãtkér. ²³ Í kôs wekeyö e' dör Jesús tté buaë kï shköwoie as iwã döñak ye' ulà a.

²⁴ A' wã ijcher tö mik se' turke tseë isuöie tö wé e' alömi, etã ityrkerak seraã, erë eköl è e' alömi, ese ulà a iské döraë. E' sÿ a' senu Skëköl a buaë as iské dö a' ulà a wes wé e' alé ese ulà a iské de es. ²⁵ Tunukwakpa ulitane e' kkö'nuke, e' yuöke kekraë e' alokã imalépa kï. Í kôs tö ie'pa wöklö'wèmi, e' olo'yeye ie'pa tö. E' kôs weke ie'pa tö as kal kò yuekerakitö wöshkiie † tkèkã iwökir kï, ese dö ie'pa ulà a ie' aléak e' skéie. Iské e' chklörta'wã, erë se' iyuleke, e' dör yöbië kè chklörta'wã. ²⁶ Ye' serke Skëköl a wes yi tur e' alokã ese es, kè dör wes tunukwak turke éanas ese es. Ye' kè dör wes ñippökwak tö iulã tsiní yeye é siwã' kï, kè wã tã' ese es. ²⁷ Ye' e' wöklö'uke darèrè, ye' chkã kekeyö kèsik wa as tö iü wes Skëköl kï ikiane es. E' wekeyö es dö' ye'

† KAL KÖ YÖULE WÖSHKIII: E' merke tunukwakpa e' alé esepa a, e' kkecheke ie'pa tö tajé. Wé kï itkènekã ese wák dalöiërta' tajé.

s'patté tajë Skëkëpa ttè wa, erë ye' wák kè ulà a iskè dö.

Kè a' minuk íyi diököl dalöie ese wé a

10 A yamipa, ye' kè kî ikiane tó a' éna ichòwa tó ì bak se' yamipa bak ká iaiäë Moisés kèwö ska' e'pa tã. Ie'pa kôs wëttse' Skëköl tó mò àr tajë e' wa. Nies Skëköl diché wa ie'pa kôs baktsã klò wa dayë kiè Dayë Mat, e' shuã kè nune'kã dayë wã. ² E' dör wës ie'pa wösunerak mò a' ena dayë a es iwà kkachöie tó ie'pa batsulewã Moisés mik. ³ Es nies chké mé Skëköl wák tó ie'pa a, e' è ñé ie'pa ulitane tó. ⁴ Nies di' mé ie' wák tó ie'pa a, e' è yé ie'pa ulitane tó. Di' e' dówëttsaitó ákkuö a. Ákkuö e' tó Cristo wà ché, e' mir ie'pa tã kékraë ikimukrak. ⁵ Erë ie'pa kibiiepa kè wër Skëköl wa buaë. E' kuëkî ie'pa kibiiepa durulune, nu atë tkëter kã wa'ñe kã sir poë e' kî.

⁶ E' kôs tka ie'pa tã se' a' iwà kkachöie tó kè se' kàne ì sulu kkechök wës ie'pa tó ikkeyë' es. ⁷ Se' kè kàne íyi diököl dalöiök wës ie'pa wëlepa tó idalöie' es. Ì wamblë' ie'pa tó e' tso' kitule Skëköl yëkkuö kî. E' tó ichè: "Ie'pa e' tulëwã chkök di'yök tajë buaë íyi diököl dalöioie. E' ukuökî tã ie' kékarak klötök trënuK ì sulu wamblök tajë e' tse'wökarak buaë." ¹⁸ Kè se' kàne trënuK wës ie'pa wëlepa trënerak es, e' nuí kî ie'pa tajë e'pa durulune kã etkè a' dökã 23,000. ⁹ Kè se' kàne Cristo wöñatkök ì sulu wa wës ie'pa wëlepa iwöñatkë' es, e' nuí kî ie'pa kótulur tkabè wa. ¹⁰ Kè se' kàne kköchökkã Skëköl wöã wës ie'pa wëlepa kköyë'kã es, e' nuí kî S'ttökulurwak tó ie'pa kótulur.

¹¹ Íyi ekkè kôs tka s'yamipa bak ká iaiäë, e'pa tã iwà kkachöie se' a' tó se' kè kàne ì sulu wamblök wës ie'pa es. E' kôs kiteat Skëköl yëkkuö kî se' serke ì'ñe tã ká' i' erkewatke e' kèwö ska', esepa a' ikkachöie tó wépa tó Skëköl watéttsã, esepa weirdaë inuí kî.

¹² A' wëlepa e' bikeitsö tó "ye' e' tkéwã darëre Jesús mik, kè ye' arpamine ì sulu a." Ese wakpa kawötã senuk erkî as kè ìarmine ì sulu a. ¹³ Se' erkirke ì sulu wamblök, ese kôs tköke sulitane tã. Erë Skëköl ttò mokjë, ie' kè tó se' mepattsã tó ì sulu tó se' erkiöwë tajë shütë kè se' a' iwöklör ekkè. Mik se' erkiöwëke ì sulu tó, etã ie' tó se' a' ikkacheraë wës se' tköshkarmi iulã a' as se' a' iwöklör.

¹⁴ A yamipa, a' dalër tajë ye' éna, íyi diököl tso' dalöie ese kôs yökî a' tköshkar bánet. ¹⁵ A' kabikeitsö buaë, e' kuëkî ì chekeyö a' a, e' bikeitsö tã a' isueraë tó mokjë idir. ¹⁶ Mik se' ñi dapa'uke Cristo kótëwã e' kèwö tkö'uk, etã wëstela chësö Skëköl a' vino yekesö ñitã tkã' etkè a' e' kî. Vino ñe' tó ie' pé tène tajë s'tsatkoie e' wà chè. E' wa se' kôs tso' batsulewã ie' mik. Nies pan etó è blatekesö ñi a' e' ñekesö ñitã. E' tó ie' chká wà chè. E' wa se' kôs tso' batsulewã ie' mik. ¹⁷ Se' dör tajë, e' kôs tã pan etó è e' ñeke, e' kuëkî se' kôs dör wës wák eköl è es.

¹⁸ Ì wëke Israel aleripa tó e' wà bikeitsö. Mik ie'pa tó iyiwak jcheke kã' tso' imokã Skëköl a' e' kî, etã wépa tó ese chká kak kateke, esepa kôs tso' ie' dalöiök ñitã. Es

ñies a' mi'ke íyi diököl dalöio wé a, tã chké meule íyi diököl a, ese kak katé a' tó, e' tã a' tso' idalöiök ie'pa tã ñitã. ¹⁹ E' wa ye' kè ku' ichök tó íyi diököl ese ena chké meule iã ese diché tã'. ²⁰ Au, kè idör es. Ye' tso' ichök tó pé' kè tó Skëköl dalöie esepa tó iyiwak jcheke mè íyi diököl a, ñermata e' meule aknamapa a, kè meule Skëköl ichök e' a. Ye' kè kî ikiane tó a' e' tiü aknamapa íyi shuã yës. ²¹ A' kè a' Skëkëpa Jesús tkã' ena aknamapa tkã' e' wà yanuk ñitã. A' kè a' Skëkëpa chké ena aknamapa chké katanuk ñitã. ²² Iwësö es, e' tã s'tso' Skëkëpa tsiriuk as isibirka' s'kî. Ie' uluneka' s'kî, e' tã çwës e' dalë'ttsërmi siã?

Ì kôs ú Skëköl è kîkoka

²³ A' wëlepa tó ichéke tó "se' wã kawö tso', ì kôs kiane se' kî wë, ese wgie." E' yène erë kè ì ulitane e' dör buaë se' a' wë. Ì kôs kiane se' kî wë, e' wëmisö, erë kè ì ulitane a' s'yamipa er diché iënuK. ²⁴ Se' kè kàne tkinuk se' wák è kî. Nies s'kawötã tkinuk s'malepa kî.

²⁵ Skëköl yëkkuö tó ichè: "Ká' i' ena íyi kôs tso' ikî, e' dör Skëköl icha." ^{††} E' kuëkî iyiwak chká watörke iwé a, ese kôs katëmisö. Kè iwà chakar tó imeule íyi diököl a' ö au as s'er kè tó s'kkatö iki.

²⁷ Yi kè erblötã' Jesús mik, ese eköl tó a' wële kié chkök ie' tã, tã a' shkak, e' tã a' yú. Ì kôs wà a' dëne e' kató bèrè kè ichakar as a' er kè tó a' kkatö ikî. ²⁸ Erë o'ka tó a' a' iché: "Iyiwak chká së meule íyi diököl a", e' tã kè ikatar ie' dalërmik, ñies erbikè dalërmik. ²⁹ Ye' tso' ie' erbikè chök, ye' kè ku' a' erbikè chök.

Ye' a' kawö tã' iyiwak chká ulitane katök, çwës e' kè katepayö, imène sulu o'ka kî e' è kuëkî? ³⁰ Ì kateke ye' tó, ese kî ye' tó wëstela cheke Skëköl a, e' tã çwës e' sulurmi o'ka yökî? Çwës e' kî ie' tó ye' chëmi sulué?

³¹ E' kuëkî ì kôs yekesö, ñekesö, ñies ì kôs wëkesö, e' üsö as Skëköl kîkarka. ³² A' senu' wösh wa as kè yi wöklör a' ukuömik. Judiowak idir ö kè idör judiowak ö wépa dör Skëköl icha ese idir, ese kôs kè wöklö'war. ³³ A' senu' wës ye' serke es. Ye' wák e' ché senuk kékraë as e' wër buaë sulitane wa. Ye' kè tkirku' ye' wák kî. Ye' tkirke sulitane kî ie'pa kimoie as itsatkërdak.

11 A' senu' wës ye' serke es. Ye' serke wës Cristo ser es.

Wës alakölpã kawötã e' uk mik se' ñi dapa'uke eta

² Kékraë a' er arke ye' ska'. Nies ì kôs wa ye' tó a' wöblaö', e' wëkeia' a' tó. E' kuëkî ye' tso' a' kîkökka. ³ Erë ye' kî ikiane tó a' wã ijcher tó Cristo dör wépa dör ie' icha esepa kôs wökir. Nies wëm dör alaköl wökir. Nies Skëköl dör Cristo wökir. ⁴ Mik a' ñi dapa'uke ttök Skëköl tã, etã a' wépa wëlepa ttöke ie' tã ö ilè chekerakitö ie' ttekölíe tã iwökir pabakekewaitö, e' tã e' wa yi dör iwökir e' dalösewëkewaitö. ⁵ E' skéie kè dör es alakölpã a. Ie'pa ttöke Skëköl tã ö ilè chekerakitö ie' ttekölíe, kè wökir pabakulewã, e' tã e' wa ie'pa tó yi dör iwökir e' dalösewéwã. Ie'pa dör wës alakölpã tsã tó dabebe esepa es. ⁶ Alaköl wële kè éna iwökir pabakak-

† Éxodo 32.6

†† Salmo 24.1

wā, e' tǎ ese mú tō itsǎ tēe wēs wēm es. Erē e' dōr jaē tajē ie' ā. E' kuēkǐ buaē idir ie' ā tō iwōkir pabakōwā. ⁷ Skēkōl tō wēm yō' wēs ie' wák es, e' kuēkǐ wēs ie' dōr e' wērke wēm kǐ. E' kuēkǐ wēpa kē kàne iwōkir pabakōwā mik ittōke ie' tǎ e' dalewa. Erē alakōl dē'kǎ wēm wa, e' kē dōr tō wēm dē'kǎ alakōl wa. Nies alakōl yōne wēm kuēkǐ ikimoie, e' kē dōr tō wēm yōne alakōl kuēkǐ. E' kuēkǐ wēs wēm dōr e' wērke alakōl kǐ. ¹⁰ E' kuēkǐ alakōlpa ké e' wā kkachōk iwōkir pabakēwā wa. Nies ie'pa ké e' uk Skēkōl biyōchōkwakpa kuēkǐ. ¹¹ Erē alakōlpa ena wēpa batsulewā Skēkēpa mik esepa kē meneāt ulawa ulawa ñi yōkǐ. E' skéie imeneāt ñi kǐmuk ñi dalōiōk. ¹² Mokǐ tō alakōl tsǎ dē'kǎ wēm tsǎ wa. Erē ñies e' ukuōkǐ tǎ wēpa ulitane kūrke alakōl wa. Erē se' kōs ena íyi kōs, e' dē'kǎ Skēkōl wa.

¹³ A' wakpa tō ibikeitsó. ¿Buaē idir tō alakōlpa ttōke Skēkōl tǎ wōkir kē pabakule? ¹⁴ Sulitane wā ijcher tō iwake' meneātbak tō wēm tsǎ batsǐ, e' dōr jaē. ¹⁵ Erē alakōl tsǎ batsǐ, e' mēne ie' ā iwōkir pabakoie, e' kuēkǐ e' mēne buaē ie' kǐ ikǐkōkǎ. ¹⁶ Yile kē wā ye' sini'kūne, e' tǎ ese éna íanú tō se' dōr Skēkōl icha erule erule ñi dapa'uke kǎ wa'ñe, e'pa kōs wōblar tō alakōlpa ttōke Skēkōl tǎ wōkir pabakulewā.

Wēs se' ké Skēkēpa kōtewā e' kēwō tkō'uk

¹⁷ Í cheke ye' tō a' ā í tǎ, e' kē kǐ ye' ā a' peñanuk. Mik a' ñi dapa'uke, etǎ e' wā dettsǎ suluē ichók í buaē tsǎ-tǎ. ¹⁸ Keweie yō ichè tō ye' wā ibiyó jcher tō mik a' ñi dapa'uke, etǎ a' ñi blabatsélor. Wele tǎ ye' ikló'wé tō e' dōr mokǐ. ¹⁹ Mokǐ e' dōr buaē tō a' ñi blabatsò ās iwēr-wā a' shuǎ tō a' wēpa wēr mokǐ Skēkōl wa buaē. ²⁰ Mik a' ñi dapa'uke Skēkēpa kōtewā e' kēwō tkō'woie chkē wa di'yé wa, etǎ a' wákpa tō a' chkē ñewā kē wā iyamipa kē wā í tǎ esepa bikeitse. Bataie tǎ a' welepa atē kē chkaule welepa e' ttékǎ tajē blo' wa. E' wa í ché a' tō tō ikéwō tkō'wēke a' tō e' dalōsewéwā a' tō. ²² Wēsua a' kē u tǎ' chkoie di'yoie. Wēsua se' dōr Skēkōl icha e'pa dalōsewékewā a' tō. Wēsua a' éna s'yamipa dōr siarē, esepa jaēwakkǎ. ¿Í chēmíyō a' ā íyi ekkē kuēkǐ? ¿A' kǐ ikiane tō ye' tō a' peñe ikǐ? Au, ye' kē tō iwēpa.

²³ Skēkēpa Jesús tté meneāt ye' ā paka'neyō a' ā, e' dōr í' es: Nañewe kǎm ie' merttsǎ, e' yōkǐ ie' tō pan klō'wé. ²⁴ E' kǐ wéstela chéitō Skēkōl ā. E' ukuōkǐ tǎ iblatéitō tǎ iché: "Pan í' dōr ye' chkà merdatsǎ a' tsatkoie e'. Í' ú kēkraē ās a' er arne ye' ska'." ²⁵ Es ñies mik ie'pa chké one tǎ tkǎ' ā vino tkēr, e' klō'wéitō tǎ iché: "Vino í' dōr ye' pé. Ye' tterawā e' pé tērdaē, e' wa ttē pǎ'alǐ me' Skēkōl tō, e' wā de. Bitōkicha a' tō iyeke, etǎ a' er anú ye' ska'." ²⁶ Es bitōkicha a' tō pan ñe' ñé ena vino ñe' yé, e' wa a' tso' ichōk tō ie' kōtewā se' skéie. Es a' tō iché michoē dô mik ie' datskene etǎ.

²⁷ E' kuēkǐ yi isie tō pan ñe' ñé ena vino ñe' yé, erē kē isērku' wēs kǎwō tkō'wēke ñe' wā kiane chē es, e' tǎ esepa tso' Skēkēpa chkà ena ipé dalōseukwā. ²⁸ Íñēsō ena iyēsō, erē s'yamipa malepa dōr wēs wák ekōl è es se' tǎ Skēkēpa batamik, esepa dalōsewéwāsō, e' tǎ Skēkōl wō kiekēsō e' kǐ. E' kuēkǐ se' kōs ekōl ekōl kǎwō-tǎ e' sauk kēwe tō is s'tso', e' ukuōkǐ tǎ pan ñú ena vino

yó. ³⁰ Erē a' kē ku' iwā dalōiōk es. E' kuēkǐ a' tajē kirirke ianewā alabēbē, ñies a' welepa duolur. ³¹ Se' e' sué buaē, e' ma Skēkēpa kē tō se' shulepa. ³² Erē ie' tō se' shuleke, e' tǎ e' dōr se' kimoie ās se' kē kichatēr aishkuō tǎ wēpa kē tō ie' dalōietǎ' esepa tǎ ñitǎ. ³³ A yamipa, mik a' ñi dapa'uke chkōk ñitǎ Skēkēpa kōtewā e' kēwō tkō'woie, etǎ a' ñi panú. ³⁴ A' wēpa dué bli wā, e' tǎ esepa chkōbitū iwák u ā ās a' kē tō Skēkōl wō kiō e' kǐ a' ñi dapa'uke chkōk ñitǎ e' wa. Íyi malē kianeia shulē, ese shulekeyō mik ye' dene a' ska' etǎ.

Í merke Wikōl Batse'r wa e' pakē

12 A yamipa, í' tǎ ye' tō í merke Wikōl Batse'r wa se' ā e' tté pakeke a' ā. Ye' kǐ ikiane tō a' éna tté e' wā ar buaē. ² A' wā ijcher buaē tō kēnet tǎ kǎm a' tō Skēkōl dalōiō, e' yōkǐ a' bak e' muktsǎ wēttsē wēs alē íyi diōkōl kē ttō tǎ', ese dalōiōk. ³ E' kuēkǐ í'ñe tǎ ye' kǐ ikiane tō a' wā ijcher tō wēpa ttōke Skēkōl Wikōl wa, esepa kē tō ichepa: "Jesús mú kichatēr!" E' sū wēpa kē ttōku' Wikōl Batse'r wa, esepa kē tō ichepa mokǐ: "Jesús dōr sulitane Kēkōl!"

⁴ Í mēne se' ā ñi kimoie ese dōr kuǎ'kǐ kuǎ'kǐ, erē e' wí dōr Skēkōl Wikōl ekōl è. ⁵ E' sū kanē tso' se' wā s'kimoie ese dōr kuǎ'kǐ kuǎ'kǐ, erē e' wí dōr Skēkēpa Jesús ekōl è. ⁶ E' sū í wēkesō ese wā dōkettǎ kuǎ'kǐ kuǎ'kǐ, erē e' wí dōr Skēkōl ekōl è, e' tō iwakanewēke se' ā ās iwā dōttsǎ wēs ie' kǐ ikiane es. ⁷ Se' kōs ekōl ekōl ā imēne Skēkōl Wikōl wa s'malepa kimoie. ⁸ Welepa ā imerke Skēkōl Wikōl wa Skēkōl siwé jskǐe e' pakoie. Welepa skà ā Wikōl e' è wa imerke tté blēule ese wā pakoie. ⁹ Welepa skà ā imerke Wikōl e' è wa erbloie Skēkōl mik bua'ie. Welepa skà ā imerke Wikōl e' è wa s'duōke ese bua'wōne. ¹⁰ Welepa skà ā imerke í kē or yā ā ese wōie. Welepa skà ā imerke ttoie Skēkōl ttekōlie. Welepa skà ā imerke isuōie tō yile kǎpakōke ese dōr Skēkōl tté mokǐ ö au. Welepa skà ā imerke ttoie ttō kuǎ'kǐ kuǎ'kǐ wa. Welepa skà ā imerke wēpa ttōke ttō kuǎ'kǐ kuǎ'kǐ wa, ese wā pakone. ¹¹ Erē ekkē kōs dōr Skēkōl Wikōl ekōl è e' kanē. Ie' tō imeke se' kōs ā ekōl ekōl wēs ie' kǐ ikiane es. ¹² Se' dōr Cristo icha e'pa dōr wēs wák ekōl è es. Se' ulà tǎ', klō tǎ' ena se' yese skà tso' tajē, erē e' kōs wōiēulewā etkēme. Es ñies se' dōr kuǎ'kǐ kuǎ'kǐ. Se' welepa dōr judiowak, se' welepa skà kē dōr judiowak, se' welepa klōulewā kanē mésoie, se' welepa skà kē dōr es. Erē se' kōs iēnewā Skēkōl Wikōl ā, e' è ā se' kōs tso'. E' wa se' de wēs wák ekōl è es Cristo tǎ ñitǎ.

¹⁴ S'chkà kē dōr etkēme, iyese tso' tajē kuǎ'kǐ kuǎ'kǐ. ¹⁵ Ichōsō tō s'klō mú tō ichè: "Ye' kē dōr ulà, e' kuēkǐ ye' kē ku' chkà mik." Ie' tō ichēmi es, erē ie' tso' chkà mik. ¹⁶ S'kukuōña mú tō ichè: "Ye' kē dōr wōbla, e' kuēkǐ ye' kē ku' chkà mik." Ie' tō ichēmi es, erē ie' tso' chkà mik. ¹⁷ S'chkà kōs e' mú dōr wōbla è, e' ma ¿wēs í ttsēmísō? S'chkà kōs e' mú dōr kukuōña è, e' ma ¿í wa íyi alar ttsēmísō? ¹⁸ Erē Skēkōl kē wā se' chkà yōne es. Ie' tō í kōs tso' s'chkà mik, e' méāt wé ie' kǐ ikiane méāt eē ās ikaneblō buaē ñitǎ. ¹⁹ Es s'chkà ulitane mú dōr wōbla è

ö kukuõña è, e'ma s'chka kè dör mokj. ²⁰ Erë kè idör es. S'yese tso' tajë.

²¹ E' kuëkj s'wöbla kè a iyënuq s'ulà a: "Be' kè dör iie bua' ye' a." Es ñies s'wökir kè a iyënuq s'klò a: "Be' kè dör iie bua' ye' a." ²² E' skéie, s'chka wésele bikeit-sekesö tó kè ià ì or buaë, e' kè tã' etã kè se' serpa.

²³ S'chka wésele kj se' jaërke, kè kkayër tã', ese paiekesö buaë datsi' wa kkö'neke buaë. ²⁴ Erë s'chka wésele kè kj se' jaërkü', e' kè paiekü'sö datsi' wa. S'chka wésele bikeit-sekesö tó kè idör buaë chökle, ese kkö'nekesö bua'ie. Es Skëköl tó s'chka tulu'wã. ²⁵ Ie' tó iwé es as s'chka kè ñi blabatsö e' skéie ñi kkö'nurak buaë ñikkëë. ²⁶ Se' yese alè dalène s'mik, e' tã s'chka kòs e' tó ittse. Ñies se' yese alè peñarke buaë, e' tã s'chka kòs e' ttsë'ne buaë.

²⁷ A' kòs eköl eköl tso' batsulewã Cristo mik wës wák eköl è es. ²⁸ Se' dör Skëkëpa Jesús icha e'pa shuã Skëköl tó se' tkë'kã kanè kuã'kj kuã'kj uk. Kewe ie' tó Jesús ttekölpa tsã, e'pa tkë'kã. E' ukuökj tã ittekölpa malepa tkënekã. E' ukuökj tã s'wöbla'ukwakpa ittè wa esepa tkënekã. E' ukuökj tã ì kè or yi a ese ukwakpa tkënekã, ñies s'duöke ese bua'ukwakpa ena s'kijmukwakpa ena s'wëttsukwakpa esepa tkënekã. Ñies wëpa ttöke ttò kuã'kj kuã'kj wa, esepa tkënekã. ²⁹ Se' ulitane kè dör Jesús ttekölpa tsã. Se' ulitane kè dör Skëköl ttekölpa. Se' ulitane kè dör s'wöbla'ukwakpa. Se' ulitane kè dör ì kè or yi a ese ukwakpa. ³⁰ Se' ulitane kè dör s'duöke ese bua'ukwakpa. Se' ulitane kè ttòpa ttò kuã'kj kuã'kj wa. Ì chekerakitö ttò kuã'kj kuã'kj wa, ese wà kè pakanukne se' ulitane a. ³¹ Erë ì merke se' a Wiköl Batse'r wa, e' bua'ie yuló a' dör poë.

Se' ñi dalëritsö e' dör ñalã bua'ie

Erë ñalã bua'ie shutë, e' kkachekeyö a' a' i' tã.

13 S'ttò kuã'kj kuã'kj dò Skëköl biyöchökwakpa ttò e' kòs mú yër ye' a, erë s'malepa kè dalër ye' éna, e' tã ye' dör wës tabechka ppésö ese blar es ö wës panakuö ppésö ese blar es kè wà tã'. ² Ye' mú ttò Skëköl ttekölie, ñies ie' siwé blëule e' kòs mú ar ye' éna ñies iyi kòs mú jcher ye' wã ñies ye' mú erblö Skëköl mik tajë dò kabata skéy ekkë, erë s'malepa kè dalër ye' éna, e' tã ye' kè dör ì. ³ Ì kòs tso' ye' wã e' mú mëttsayö s'siãrëpa a, ñies ye' wák mú e' müttsã we'ikè siãrë Skëköl ttè kuëkj e' tsokã †, erë s'malepa kè dalër ye' éna, e' tã e' kè dör iie bua' ye' a.

⁴ Se' ñi dalëritsöke, e' tã ì kòs dalë'ttsekesö bèrë, ñies se' er buaë chöke s'malepa a. Se' ñi dalëritsöke, e' tã kè se' ukyërtã' ñi kj, kè se' e' ttsötã'kã s'malepa kj, kè se' e' bikeitsötã'kã tó se' dör pë' tajë. ⁵ Se' ñi dalëritsöke, e' tã kè s'malepa suësö er sulu wa, kè se' er mutã'wã se' wák è kj, kè se' ulurtã'kã bet, ì sulu wamblërke se' tã, e' tã ese nuí olo'yekesö. ⁶ Se' ñi dalëritsöke, e' tã ì sulu wamblërke ese kè tó se' ttsë'wëpa buaë. E' skéie mik s'malepa serke wës ttè mokj tó ichè es, e' tã ese je' tó se' ttsë'wëke buaë. ⁷ Se' ñi dalëritsöke, e' tã ì kòs dalë'ttsekesö, se' erblö mi-

† YE' WÁK MÚ E' MÜTTSA WE'IKÈ SIARÈ: Yëkkuö këchke wële tó ichè: a ye' mú e' müttsã ña'wëwa

choë Skëköl mik, ì buaë ye' Skëköl tó se' a ese kòs wà panekesö kröröë, ì kòs wöklö'wëkesö.

⁸ Se' ñi dalëritsöke e' kè ertã'wa. Ì ñie tã imerke ttoie Skëköl ttekölie, erë aishkuö tã e' kè merpaia es. Ì ñie tã imerke ttoie ttò kuã'kj kuã'kj wa, erë aishkuö tã e' kè ku'ia. Ì ñie tã imerke iyi blëule ese jchënoie Wiköl Batse'r wa, erë aishkuö tã e' erdawa. ⁹ E' wà dör tó ì mène se' a jchënoie Ì ñie tã ese kè dör Skëköl iyi wa'ñie, e' dör ikakla è. Ñies ì chekesö Skëköl ttekölie, ese kè dör serãã. ¹⁰ Ese kòs erdawa mik ì dör ibua'ie e' de serãã etã.

¹¹ E' dör i' es: Mik ye' ià alala, etã ye' ttöke wës alala es, ye' erbikeke wës alala es, iyi suëkeyö wës alala es. Erë mik ye' kibineone, etã ye' kè dör alala, e' kuëkj ye' kè seria wës alala es. ¹² Ì ñie tã se' wã Skëköl jcher wës iyi olo suësö wösuq nula wa es. Erë aishkuö tã isuërasö ñi wöshãë. Ì ñie tã ie' kak jcher ye' wã, erë aishkuö tã ijcherdawa ye' wã buaë wës ie' wã ye' jcher buaë es.

¹³ Ì ñie tã se' erblöke Skëköl mik. Ñies ì ye'atbakitö, ese wà panekesö kröröë. Ñies se' ñi dalëritsöke. İyi mañat ekkë wawëkesö Ì ñie tã, erë ibua'ie dör se' ñi dalëritsö.

Imène ttoie ttò kuã'kj kuã'kj wa, e' pakè

14 A' e' chó ñi dalëritsök buaë. Ñies ì merke se' a Wiköl Batse'r wa ñi kimoie ese yuló poë. Erë ttök Skëköl ttekölie e' yuló bua'ie imalepa tsatã. ² E' wà dör tó yi a imène ttoie ttò kuã'kj wa ese kè ttöku' imalepa tã, ittöke Skëköl è tã. Kè yi skà éna ittöke e' anuk. Erë ttè blëulewã ese chekeitö Skëköl Wiköl wa. ³ Erë yi a imène ttoie Skëköl ttekölie, ese ttöke imalepa tã ie'pa er diché kj ioie, ie'pa pattoie ena ie'pa er pabloie. ⁴ Yi ttöke ttò kuã'kj wa Wiköl Batse'r wa, ese tó iwák è er diché kj ieke. Erë yi ttöke Skëköl ttekölie, ese tó Skëkëpa Jesús icha malepa er diché kj ieke. ⁵ Ye' kj ikiane tó a' ulitane mú a imer ttoie ttò kuã'kj kuã'kj wa. Erë a' mú ttò Skëköl ttekölpaie, e' dör ibua'ie ttök ttò kuã'kj kuã'kj wa ese tsatã. Erë a' ttöke ttò kuã'kj kuã'kj wa tã yile tó iwà pakène imalepa a as ie'pa er diché kj ier, e' tã e' dör buaë wës yi ttöke Skëköl ttekölie ese es.

⁶ A yamipa, e' wà pakekeyö a' a' i' es. Ichösö tó ye' de, e' ttöke a' tã ttò kuã'kj wa, e' tã z'e' tó a' kjmëmi? Au, e' kè dör iie bua'. Erë ilè kkayëne ye' a ese chéneyö a' a' ö ilè jcher ye' wã ese pakéneyö ö ilè chéyö Skëköl ttekölie ö a' wöbla'wéyö ttè wésele wa ese kòs chéyö a' wákpa ttò wa, e' tã e' je' tó a' kjmëmi buaë. ⁷ E' dör wës ma'ma tso' blartã pulë sù ö ma'ma kicha tã' sù ese blar es. Kè iblane wës ikawötã bla'wè es, e' tã zì se' a ichök tó ì bla'wëkerakitö? ⁸ Ñies duk bla'wëke ñippök-wakpa kioie ñippök ibolökpa tã, e' kè blane wës ibla'wëke es, e' tã ñippök-wakpa kè bitúpa ñippök. ⁹ E' sù a' tã itköke. A' ttöke ttò kuã'kj kuã'kj wa, e' tã z'wës e' wã armi yi éna? A' ttöke è, wës yi ttò ekörla ese es.

¹⁰ S'ttò daklilië, e' tso' tajë kã i' a, ese kòs wã ane iwákpa éna. ¹¹ Erë wële ttöke iwákpa ttò wa, kè wã ane ye' éna, e' ttséyö, e' tã ie' dör kã kuã'kj wak ye' a, ñies ye' dör kã kuã'kj wak ie' a. ¹² Ì meke Skëköl tó se' a iWiköl

wa, ese kōs yuleke a' tō poë. E' kuëki yō ichè a' a, e' wése tō se' malepa dōr Skëkëpa icha e'pa er diché kī ieke, ese kōs yulō bua'iewa.

¹³ E' kuëki yi ttōke ttō kuā'kī wa ese wák tō ikiō Skëköl a' aš imùitō ie' a iwà pakone imalepa a. ¹⁴ Ichösō tō ye' tso' ttōk Skëköl tã ttō kuā'kī wa, e' tã mokī ye' tso' ttōk ie' tã, erè iwà kè a'ne ye' wák éna. ¹⁵ ¿Wes ye' iwèmi? Ye' iwëke i' es: ye' ttōke Skëköl tã ttō kuā'kī wa, ñies ye' ttōke ie' tã ttō a'ne ye' éna ese wa. E' sù ye' ttsōke ie' kīkokajie ttō kuā'kī wa, erè ñies ye' ttsōke ttō a'ne ye' éna ese wa. ¹⁶ Ichösō tō a' wële tso' wëstela chök Skëköl a' ttō kuā'kī wa a' malepa kukua, erè iwà kè a'ne a' éna, e' tã ¿wes a' ichèmi, "Es e' idir"? ¹⁷ Mokī ie' tō wëstela ché buaë Skëköl a, erè e' kè wã a' er diché kī iène. ¹⁸ Ye' ttōke ttō kuā'kī wa tajë a' tsatã, e' kī ye' tō wëstela cheke Skëköl a. ¹⁹ Erè mik se' ñi dapa'uke, etã eë ye' a' tã ye' kapakōke ttè böt mañat wã a'ne se' éna ese wa, e' dōr buaë ye' kapakōke ttè tajë ttō kuā'kī wa dōkã 10.000 kè a'ne ye' éna e' skéie.

²⁰ A yamipa, kè a' kabikeitsōkiã wes ala'rla es. A' kabikeitsō wes s'kibinetke es. Erè buaë idir tō sene sulu yōkī a' kabikeitsō wes ala'rla es. ²¹ Skëköl tō ichè iyëkkuō kī i' es: "Erè ye' ttōraë kã i' wakpa tã s'ttō kuā'kī kuā'kī wa ena kã kuā'kī kuā'kī wakpa wa, erè ie'pa kè tō ye' ttō iutepa." ²² E' wa isuésō tō s'ttōke ttō kuā'kī wa e' dōr ilè kkachoie wépa kè erblōtã' Jesús mik esepa a, kè idōr se' erblō Jesús mik esepa a. Erè se' ttōke Skëköl ttekölíe e' je' dōr se' erblō ie' mik esepa a. ²³ E' wã dōr i' es: A' ñi dapa'uke e' kōs tso' ttōk ttō kuā'kī kuā'kī kè a'ne ye' éna ese wa, e' wōshã pè' kè yōne Jesús ttè wa kè erblōtã' ie' mik, esepa dewã a' shuã, e' tã ie'pa tō ibikeitseraë tō a' dōr alíje. ²⁴ Erè e' skéie a' ulitane ttōke Skëköl ttekölíe wã a'ne sulitane éna tã pè' kè erblōtã' Jesús mik kè yōne ie' ttè wa esepa dewã, e' tã ie'pa éna iardaë tō nu' tso' ie'pa kī tã ie'pa e' shulōraë. ²⁵ I' tso' blèule ie'pa er a, ese yēnekã sulitane kukua tã ie'pa e' tkōralur kuchë kī Skëköl dalōioie tã icheraërakitō, "Mokī Skëköl tso' a' tã."

A' ñi dapa'ú bèrè kè chiliwarka

²⁶ A yamipa, ttè ikkè kōs bata dōr i' es: Mik a' ñi dapa'uke, etã a' ulitane wã ilè bitumi eköl eköl s'malepa er diché ioie. A' wële wã Salmo bitumi ttoie. A' wële skã wã ttè tso' s'wōbla'woie. A' wële skã wã ttè kkaché Skëköl tō ese tso' ché. A' wële wã ilè skã tso' ché ttō kuā'kī wa. A' wële wã i' yēne ttō kuā'kī wa, e' wã pakè tso'ne. E' kōs ú ñi er diché ioie. ²⁷ A' wépa ttōke ttō kuā'kī kuā'kī wa, e' tã buaë idir tō bōl è ttō, isalema mañal, erè e' dōr wè'. Ñies esepa kawōtã ttōk eköl eköl. Ñies i' chekerakitō e' wã pakōkne yile kawōtã. ²⁸ Erè kè ye' ku' iwà pakōkne, e' tã ie'pa kawōtã si-wã'blōkwã. Aš ie'pa ttō Skëköl tã ttō kuā'kī wa bānet ekōrla. ²⁹ Es ñies wépa a' imène ttoie Skëköl ttekölíe, esepa tō bōl ò mañal, e' ukuōkī tã a' malepa tō iwã bikeitsō isuōie tō mokī idir ò au. ³⁰ Erè a' wële ttōke Skëköl ttekölíe, e' dalewa a' wële skã tkër eë, ese a' Skëköl tō ittè é ñies, e' tã wé tso' ttōk ese siwã'blō aš ieköl tō icha chō. ³¹ Es a' ulitane ttōmi Skëköl ttekölíe

eköl eköl aš a' ulitane wōblar ena a' ulitane a' diché kī ier. ³² Skëköl dōr sene bèrè mukwak e' kè chilirtã'kã. E' kuëki ie' kī ikiane tō se' ñi dapa'ú bèrè, kè chilirtã'kã wes s'batse'rupa erule erule ñi dapa'uke kã wa'ñe es. E' kuëki wépa a' imène ttoie Skëköl ttekölpaie, esepa a' e' wöklörmi aš ittō eköl eköl.

³⁴ Mik a' ñi dapa'uke, etã alakölpa kōs kè siwã'blōkwã. Ie'pa kè kàne ttōk, e' skéie ie'pa kè ittōk bèrè wes Skëköl ttè dalōiëno tō ichè es. ³⁵ Ie'pa ttōke mik a' ñi dapa'uke, e' dalewa e' dōr jaë. E' kuëki ie'pa éna ilè chakak, e' tã aš ichakōrakitō iwëm a' iu a.

³⁶ ¿Ima a' ibikeitsè? ¿Skëköl ttè de a' batamik? ¿A' è ulã a' ide? Au. ¡A' e' kité! ³⁷ Yi e' bikeitsō tō ie' dōr Skëköl tteköl ò Wiköl Batse'r tō ie' kè ichök, e' tã ese kawōtã ichök tō i' shteke ye' tō a' a' e' dōr i' uk se' patkë' Skëkëpa Jesús tō e'. ³⁸ Erè ye' tō ttè i' watëttsã, ese watër-dattsa.

³⁹ A yamipa, es ye' tō a' a' ichè tō ttōk Skëköl ttekölíe, e' yulō poë. Ñies wépa ttōke ttō kuā'kī wa, esepa kè wöklō'wãr. ⁴⁰ Erè iyi kōs ese ú a' tō buaë yēsýesè, kè chiliwarka.

Cristo shkënekane, e' pakè

15 A yamipa, Jesús ttè buaë paka' ye' tō a' a, e' skã pakekeneyō a' a' i' tã aš e' ska' a' er dōne. Ttè ñe' klō'bak a' tō, e' a' a' tso' tkëulewã darërè. ² A' e' tkéwã michoë ttè buaë ñe' a' yēsýesè wes ye' tō a' a' iwã paka' es, e' tã e' wa a' tsatkëne. Kè idōr es, e' tã é ichök a' erblé imik.

³ Ttè meneat ye' a, e' è paka'neyō a' a. E' bua'ie dōr i' es: Cristo kōtewã se' nu' kī wes itso' kitule Skëköl yëkkuō kī es. ⁴ Ñies ie' wötënewã pō a, e' kī kã de mañat, etã ishkenekane wes itso' kitule Skëköl yëkkuō kī es. ⁵ Ñies ie' kkaché Cefas a. E' ukuōkī tã ie' kkaché ittekölpa tsã dabom eyök kī bōl (12), e'pa a. ⁶ E' ukuōkī tã ie' kkaché s'yamipa dōkã cien skëyök (500) kīã, e'pa a' mik iñi dapa'wé ek tsjini ème etã. Ie'pa ekkëpa wëlepa blërulunetke, erè ikibiiepa dobyërkeia. ⁷ E' ukuōkī tã ie' e' kkaché Santiago a. E' ukuōkī tã ie' e' kkaché ittekölpa kōs a.

⁸ Bata ekkè tã ie' e' kkaché ye' a. Ye' dōr ittekölpa tsã e'pa yulé, erè ñies ie' e' kkaché ye' a. ⁹ Skëköl icha, e'pa we'ikök ye' bak. E' kuëki ye' dōr ittekölpa malepa dikīã diōshet. Ye' kiök ie'pa eköl, e' kè dōr ye' siarla e' a.

¹⁰ Erè Skëköl er buaë ché ye' a, e' kuëki ye' dōr ie'pa eköl. Ie' er buaë ché ye' a e' kè dōr ème. E' wakanewéyō tajë ie'pa malepa tsatã. Ñermata kè dōr tō ye' wák tō iwakanewé. Iwakanewéyō Skëköl er buaë chō ye' a e' batamik. ¹¹ Erè Jesús ttè buaë, e' dōr etkëme, e' paka' sa' tō a' a, e' mik a' erblé. Ye' tō ipakè ò ie'pa tō ipakè, e' kè dè' wes.

Se' duulewã shkërdakane

¹² Sa' tō ipakeke tō Cristo kōtewã, e' shkënekane. Erè a' wëlepa tō ichèke tō s'duulewã kè shkërtã'kane. ¿Wes e' chëmi ie'pa tō? ¹³ S'duulewã kè shkërtã'kane, e' ma Cristo kè shkënekane. ¹⁴ Ie' kè shkënpakane, e' ma é

ye' tō ie' ttē buaē pakeke. Nies é a' erblōke ie' mik.
¹⁵ Sa' tō ipakeke tō Skēkōl tō ie' shkēṛta'kane, erē s'duulewā kē shkēṛta'kane, e'ma ie' kē shkēnekane. E' mú dōr es, e'ma ttē pakeke sa' tō Skēkōl ttō wa e' dōr kaḫche. ¹⁶ S'duulewā kē shkēṛta'kane, e'ma Cristo kē shkēnekane. ¹⁷ Ie' kē shkēnúpakane, e'ma é a' erblōke ie' mik. Se' tso'ia se' nuī ulā a. ¹⁸ Nies e' mú dōr es, e'ma wēpa erblē' ie' mik blērulune, esepa tso'tke weinuk. ¹⁹ Se' tō Cristo paneke, e' kē wā tkōpa aishkuō tā, e'ma se' dōr siarē chōkle s'malepa dikia.
²⁰ ĴErē mokī Cristo shkēnekane! Ie' dōr se' shkerkane e'pa tsá, e' kuēkī se' wā ijcher tō nīes se' shkerdakane. ²¹ E' wā dōr i' es: Wēm ekōl wa s'duōwā e' ali'ka sulitane kī. E' sū wēm skā ekōl wa s'duulewā shkerdakane. ²² Sulitane dē'ka Adán wa, e' kuēkī sulitane wōmenettsā duōkwā wēs ie' es. Erē se' batsulewā Cristo mik e'pa kōs shkerdakane wēs ie' shkēnekane es. ²³ Erē e' kōs mir wēs ikāwōtā minuk es. Cristo shkēnekane kewe. E' itōkī mik idene, e'tā se' dōr ie' icha, e'pa kōs shkerdakane. ²⁴ E'tā ká i' erdawa. E' kēwō ska' tā Cristo e' alōrakā íyi wōkir, íyi wák, íyi kēkōl wā diché tā' ese kōs kī. Ĵ kōs blu'ie ie' tso' e' merattsaitō Skēkōl dōr S'yé e' ulā a. ²⁵ Erē Ĵ'ñe tā ie' tso'ia íyi kōs wēttsuk blu'ie dō mik ibolōkpa kōs menewā ie' klō dik-ia e'tā. ²⁶ Ie' bolōk bata, e' dōr s'duōwā, e' kī ie' e' alōrakā bataie. ²⁷ E' dōr wēs itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī es, e' tō ichē: "Íyi ulitane menewā ie' klō dikia." Erē se' éna iane tō mik iyēne "íyi ulitane" e'tā Skēkōl kē ku' e' shya, ie' wák tō Ĵ kōs mérō Cristo klō dikia e' kuēkī. ²⁸ Erē mik íyi ulitane mérōtke Skēkōl tō Cristo dōr ilā e' klō dikia, e'tā nīes Cristo e' murattsā iyé ulā a as íyi ulitane dō ie' dikia.
²⁹ S'duulewā kē shkēṛta'kane, e'ma wēpa wōsune s'duulewā skéie † Ĵiōk e' wēkerakitō? S'duulewā kē shkēṛta'kane, e'ma Ĵiōk ie'pa wōsune esepa skéie?
³⁰ S'duulewā kē shkēṛta'kane, e'ma Ĵiōk se' e' mūmi weinuk kēkraē ttē e' pakōk? ³¹ A yamipa, ká bit tā ye' kī idalō me'rie ttseskua ye' ttēmiwā yile tō. E' dōr mokī wēs a' tso' batsulewā Skēkēpa Cristo Jesús mik, e' tō ye' tse'wēke buaē e' dōr mokī es. ³² Ĵé Éfeso ye' bolōkpa tso' nīppōk ye' tā wēs iyiwak sulusi es. Kē se' shkēṛta'kane, e'ma Ĵiōk e' dalē'ttsekeyō? E' kē dōr Ĵie bua' ye' a. Mokī tō s'duulewā kē shkēṛta'kane, e'ma Ĵiōsō wēs wēlepa tō icheke es. E' dōr i' es: "Bulepa s'duōralur, e' kuēkī Ĵ'ñe se' chko, se' di'yō buaē kaneē."
³³ Kē a' e' muktsā e' kītō'uk es. E' dōr wēs yile tō iyē' es, e' dōr i' es. "S'yamipa e' wamblō sulu esepa tō s'ser yēsyesē esepa sulu'wēkewā." ³⁴ A' erbikōne buaē yēsyesē. Ĵ sulu kē wamblaria' a' tō. A' wēlepa kē bātse Skēkōl mik yēs. E' chéyō a' a' jaewōka.

Se' duulewā shkerdakane Ĵis e' chká dōr?

³⁵ Isalema a' wēlepa tō ichakēmi: "Se' duowā, Ĵwēs e' shkermikane? ĴIs e' chká dōr?" ³⁶ ĴĴ chaké a' tō wēs kē s'kabikeitsō ese Ĵ chaké es! Iyiwō tkēsō, e' kē dē'kane, ikuala deka tā iwō dalola nunewā. ³⁷ Mik se' tō trigo wō

† S'WOSUNE S'DUULEWĀ SKÉIE: E' dōr Ĵ uk ie'pa wēlepa wōblar es. Kē iyēne Skēkōl wā tō Ĵiō es.

tkéwā, e'tā kē se' wā itkēne kuáie. Se' tō iwō dalola tké. ³⁸ E' ukuōkī tā ikua deka wēs Skēkōl ime'atbak es. E' sū iyiwō ulitane dōrakā iwakmik iwakmik wēs imeneat es.

³⁹ S'ditsō ena iyiwak klōka ena dū ena nima e' wák dōr kuā'kī kuā'kī nīes ichká dōr kuā'kī kuā'kī. ⁴⁰ Nies Ĵ meneat ká Ĵai a ena Ĵ meneat ká i' a e' dōr kuā'kī kuā'kī. E' kōs dōr buaala, erē iwēr kuā'kī kuā'kī. ⁴¹ Diwō si'wō bēkwō e' kōs dalōburke kuā'kī kuā'kī. Nies bēkwō kōs e' wák dalōburke ek ek kuā'kī kuā'kī.

⁴² Mik se' shkēnekane, e'tā se' manenettsatke wēs iyiwō tkēne e' manerttsā es. Se' chká i' nurta'wā, erē mik ishkernekane, e'tā kē inurpawāia. ⁴³ S'chká i' dōr esela, erē ishkerdakane olo tā' tajē. S'chká i' kē diché tā', erē ishkerdakane diché tā' tajē. ⁴⁴ S'chká i' dōr buaē sēnoie Ĵ'ñe tā, erē mik ishkernekane, e'tā imanenettsā sēnoie buaē aishkuō tā Wikōl Batse'r tā. ⁴⁵ E' dōr wēs Skēkōl yēkkuō tō ichē es, e' tō ichē: "Wēm tsá kiē Adán, e' yōne se'ie tse'ka." †† Erē wēm skā de ekōl Adán es, e' dōr Cristo, e' yōne sēne michoē mukwak. ⁴⁶ Erē s'chká sēnoie aishkuō tā, e' kē mēne Skēkōl wā se' a kewe. S'chká i' me'itō se' a kewe. E' itōkī chká sēnoie aishkuō tā Wikōl Batse'r tā ese merdaē se' a. ⁴⁷ Wēm tsá yōne íyōk wa, e' kuēkī e' dōr ká i' wak. Erē wēm skā de Adán es, e' datse ká Ĵai a. ⁴⁸ Wēpa dōr ká i' wakpa, esepa dōr wēs wēm tsá yōne íyōk wa nē' es. Erē wēpa dōr Skēkōl tso' ká Ĵai a e' icha esepa dōr wēs wēm datse ee es. ⁴⁹ Se' tō wēm datse ká Ĵai a e' kītsēraē wēs wēm yōne íyōk wa nē' kītsē'sō es.

⁵⁰ A yamipa, ye' tō a' a' ichē tō se' chká i' duōtā'wā nurta'wā e' kē dōpawā Ĵ blúie Skēkōl tso' e' a. ⁵¹ Ye' ttō tse'sō. Ttē bak blēulewā ese chekeyō a' a' tā: Kē se' ulitane duōpawā erē mik Skēkōl duk blane iwā kkachōie tō káwō i' enewatke e'tā se' kōs maneordattsā bet wēs s'wōbla tsīmiū es. Mik duk nē' blane, e'tā s'duulewā kōs shkerdaka, kē duōpawāia. Nīes se' tso'ia tse'ka, e' chká maneordattsā. ⁵³ Se' chká i' nurta'wā, e' maneordattsā chká kē nurta'wā ese wa. Se' chká i' duōtā'wā, e' maneordattsā chká kē duōtā'wā, ese wa. ⁵⁴ Mik se' chká i' manenettsā kē duōpawāia, kē nurpawāia, e'tā Ĵ tso' kitule Skēkōl yēkkuō kī, e' wā de, e' tō ichē: "Duewā kī Skēkōl e' aléka. ⁵⁵ A Duewā, Ĵwé be' diché tajē e'? Ĵwé be' e' alō tajē e'? Be' kirēbata tso' se' rrewōie tajē, Ĵwé e' i' tā?" ††⁵⁶ Se' ser sulu kuēkī duewā tō se' rrewēke ena sēne sulu diché iēne ttē dalōiēno wa. ⁵⁷ Erē se' nuī olo'yane se' kī Skēkēpa Jesucristo batamik, e' kuēkī kē se' suaneiā s'duōwā yōkī. E' kuēkī kēkraē wētela chekesō Skēkōl a.

⁵⁸ E' kuēkī, a yamipa dalēr ye' éna, a' e' tkōwā darērē kēkraē Skēkēpa ttē a, kē a' e' skōktsā bānet. A' wā ijcher tō Ĵ kōs kanewé a' tō ie' a, e' kē weirpa éme. E' kuēkī a' kī kaneblō buaē kēkraē ie' a.

Inukōl shteke s'siarēpa kīmoie, e' pakē

16 Inukōl shteke a' tō s'batse'rpa serke Jerusalén e'pa kīmoie, e' pakeke ye' tō a' a' i' tā. Inukōl shtō wēs ye' tō iyē' Skēkēpa icha erule erule tso' Galacia, e'pa a' es. ² Domingo bit tā a' wakpa bik ekkē tō a'

†† Génesis 2.7 † Isaías 25.8 † Oseas 13.14

inuköl shta'ú tò qos a' ulà a ide. Eta qos a' a imermi, e' bló bānet. A' tò iwé es, eta mik ye' de a' ska', eta kè a' kawötā inuköl shtök, a' wā itso'tke blēule e' kuęki.
³ Mik ye' de a' ska', eta wēpa shyshtétke a' tò patkēmi Jerusalén inuköl ñe' muk, e'pa tté choie yēkuö shtekemiyö e' mi'ke ie'pa wā. Es ye' tò ie'pa patkeke Jerusalén. ⁴ A' ibikeitsé tò buaë idir tò ye' mi'ñak ie'pa tā, e' tā ye' mi'mi.

Pablo tò ishkak e' aleritsé

⁵ Ye' kawötā minuk Macedonia, e' ukuökj tā ye' mi'ke a' ska'. ⁶ Isalema ye' e' tsukeat a' ska' si' et si' böt ulatök ö isalema ye' e' tsümüat dò yuēdiö tka ekkē. Es a' a ye' kimermi ì kiane ye' kī shkoie ese wa as ye' mi' buaë wé ye' mi'mirö eę. ⁷ Ye' kè shkak a' pakök shkaule. Ye' mú ser a' ska' ká tajē, Skēkēpa kī ikiane e'ma. ⁸ Erē ye' e' tsukeat ię Ēfeso dò Pentecostés kēwö tka ekkē. ⁹ Ię buaë ye' a kawö kune Jesús tté buaë pakoie. Ye' bolökpa tso' tajē, erē ñies tajē pē' éna Jesús tté buaë ttsak. E' kuęki kè ye' e' yaktsā i' tā ię.
¹⁰ Timoteo kanēblöke Skēkēpa a wēs ye' es, e' kuęki ie' de a' ska', e' tā ikiówa buaë. ¹¹ Kè yi kàne ie' dalöseukwā. E' skēie ie' kīmú as ie' döne bèrē ye' ska'. Ye' tso', ie' ena s'yamipa urke ie' tā, e'pa panuk.
¹² Ye' tò s'yami Apolo e' cheke a' a i' tā. Ye' kköyē ie' a tajē tò ie' yúñak s'yamipa mi'ke a' pakök e'pa tā. Ie' kè shkak i' tā, erē wekkē alè tā ie' a kawö kūrmi, eta ie' mi'mi.

Pablo tò ie'pa bata patté

¹³ A' senú erki. A' e' tkówa darērē a' erblöke Jesús mik e' a. A' e' tkówa wēbla suē, kè a' suanuk. A' erbló darērē ie' mik. ¹⁴ I weke a' tò qos ese ú ñi dalēritsè wa.

¹⁵ A yamipa, a' wā ijcher tò Estéfanos ena iyamipa e'pa dör Acaya wakpa tsá erblē' Jesús mik e'pa. Ie'pa e' ché buaë s'batse'r malepa kī muk. ¹⁶ Ye' tò a' a ikiè tajē tò ie'pa esepa ttò dalöiö er bua' wa. Ñies yi isie tso'ñak kanēblök Skēkēpa kanē a esepa ttò dalöiö.

¹⁷ Ye' ttsē'ne buaë tò Estéfanos ena Fortunato ena Acaico e'pa de ye' ska'. Ie'pa tso' ye' kī muk tajē a' kè ku' e' skēie. ¹⁸ Ie'pa tò ye' er pablé wēs a' er pablérakitö es. Buaë idir ie'pa esepa kīkōkka.

Pablo e' chéat

¹⁹ Skēkēpa Jesús icha erule erule qos tso' Asia, e'pa tò a' shkē'wēmi. Áquila ena Prisca ena Skēkēpa icha ñi dapa'uke ie'pa u a, e'pa tò shkēne patké tajē a' a Skēkēpa ttò wa. ²⁰ S'yamipa qos tso' ię, e'pa tò a' shkē'wēmi. A' ñi shkē'ú ñi dalēr wa.

²¹ Ye' dör Pablo e' tò shkēne i' shté ye' wák ulà wa.

²² Yi kè éna Skēkēpa dalēr, e' tā as ese kichatēr. ¡A Skēkēpa, be' shkóne bet!

²³ As Skēkēpa Jesús er buaë chò a' a.

²⁴ Ye' éna a' dalēr Cristo Jesús batamik. Es e' idir.

2 Corintios

Mik Pablo bak kanablök Macedonia etä ie' tö yëkkuö skà kit Jesús mik erblökwakpa serke Corinto ena ipamik e'pa a. Wëm kiè Tito e' kanablöke Pablo tã Jesús tté pakök. Ie' tso' Corinto, mik ie' dene Pablo ska' etä ie' tö Jesús mik erblökwakpa tso' Corinto e'pa kabërke ñitã e' paké Pablo a. E' kuëkj Pablo tö yëkkuö i' kit. Ì tköke Corinto wakpa tã e' dör i': Welepa e' chò tö ie'pa dör Jesús ttekölpa erè kè idör mokj. Esepa dë'mi Corinto tã Jesús mik erblökwakpa tö iki'warak buaë. Ie'pa ñekkëpa tö s'wöbla'weke kache tté wa. Ie'pa e' ù tö ie'pa dör buaë Pablo tsatã. Ie'pa tö icheke tö Pablo dör siarè kè dör kékëpa tajë. Es ie'pa tso' Jesús mik erblökwakpa kitö'uk. Pablo éna Jesús mik erblökwakpa dalër tajë e' kè kiane ie' kj tö imi'yal ñalã sulusi kj kachökwakpa itöki. E' kuëkj ie' tö yëkkuö i' kit ie'pa a as ie'pa tso' ttsë'ka kachökwakpa yökj ena er bua' wa ì kkayëne ie'pa a e' dalöiök. Ñies ie' tö ie'pa a iché tö ie' dör Jesús tteköl mokj. E' kije tã kam ie' tö yëkkuö i' shtö etä ie' tö inuköl ki' ie'pa a Jesús mik erblökwakpa siarëpa tso' Jerusalén e'pa ki-moie. S'kitö'ukwakpa tö iyë' tö Pablo tö inuköl e' tsetekö iwák a, erè ie' tö iché tö e' kè dör es. Ie' mi'ke betkã Jerusalén pakök e' kuëkj Jesús mik erblökwakpa tso' Corinto e'pa kawötã inuköl kj shtök tsëmi Jerusalén.

Shke'wë

1 Ye' dör Pablo. Skëköl wák er wa ye' dör Cristo Jesús ttekölpa tsã e'pa eköl. S'yami kiè Timoteo, e' tso' ye' tã ië. Sa' tso' yëkkuö i' shtök a' dör Skëköl icha erule serke Corinto, e'pa a. Ñies sa' tso' yëkkuö i' shtök s'batse'r malepa serke kã malepa atë Acaya, e'pa ulitane a. ²Skëköl dör S'yé ena Skëképa Jesucristo as e'pa er buaë chò ena sene bèrè mù a' a.

Pablo weirke e' shuã Skëköl kíkëkaitö

³Skëköl dör Skëképa Jesucristo yé, e' kíkëkasö tajë. Ie' dör S'yé e' tö se' sueke er siarè wa ena se' er pableke kekraë. ⁴Sa' weirke kos Cristo tté kuëkj, e' shuã sa' er pableke Skëköl tö as s'malepa weirke esepa er pablö sa' tö wës ie' tö sa' er pableke es. ⁵Cristo weine tajë, e' ukuö miriã sa' kj tajë. Erè ñies ie' batamik sa' er pablërke tajë shutë. ⁶Sa' weine es, etä e' dör a' er pabloie, a' tsatkoie. Ñies Skëköl tö sa' er pablé, etä ñies e' dör a' er pabloie as a' weirke wës sa' es ese dalë'ttsö a' tö er bua' wa. ⁷Sa' wã ijcher tö a' weirke wës sa' es, erè ñies a' er pablërke wës sa' er pablërke es. E' kuëkj sa' wã ijcher buaë tö a' kè tö sa' eriwëpa.

⁸A yamipa, sa' kj ikiane tö a' wã ijcher tö sa' weine Asia e' dör darërè sa' a. Sa' diché kè dë'kã iwöklö'woie. Sa' ibikeits tö kè sa' döpattsã ttsë'ka. ⁹Sa' e' ttsë' wës s'wömenettsã ttëwã es. Erè e' wamblëne sa' tã as kè sa' erblö sa' wákpa mik, e' skéie as sa' erblö Skëköl tö s'shke'wëkane e' wák mik. ¹⁰Sa' ttekelur ñe' e' ulã a' ie' tö sa' tsatkë'ttsã ena sa' tsatkeräitö. Ie' dapömik sa' monekã darërè. A' sa' kímé S'yé a' ikiök sa' kj, e'ma ie' tö sa' tsatkë michoë. A' tajë tö iwé es, e' tã ie' tö sa' kimeräe e' kj wëstela cheraë ie' a' se' tajë tö.

Ì kuëkj Pablo kè dë' Corinto

¹²Sa' er kè tö sa' kkatè ì kj, e' tö sa' ttsë'weke buaë. Kekraë Skëköl tö sa' a imè sèno yësyësë e' batseitsök buaë er mokj wa sulitane wö wa ena bua'ie a' wö wa. Sa' ser es, e' kè dör siwã' jskj tso' kã i' a ese wa, e' dör Skëköl er buaë chò se' a' e' wa. ¹³Yëkkuö kos kitmi sa' tö a' a, e' wã kè dör tté blëulewã ese, iãritsmi a' a ena iwã armi a' éna. Eré wës sa' dör e' kè ane a' éna bua'ie, erè ye' ipaneke tö wëkkë alè tã a' éna iãrdäe sërãã. E' dör es, e' tã mik Skëképa Jesús datskene, etä e' këwö ska' a' e' ttsörakã buaë sa' wa wës sa' e' ttsörakã buaë a' wa es.

¹⁵Ye' ibikeitsé tö a' e' ttsékã ye' wa buaë, e' kuëkj warma ye' ibikeitsé tö ye' mi' a' pakök bötökicha as a' ttsë'r buaë bötökicha. ¹⁶Ye' ibikeitsé tö mik ye' mi'ke Macedonia, etä warma ye' tkökemi a' pakök. Ye' datskene, e' tã ye' damitköne a' pakök. Es a' a ye' kimermi shkoie Judea. ¹⁷Erè kè ye' wã igne es. Ye' dë' a' pakök etökicha è, e' kuëkj za' ibikeitsé tö ye' kè wã iwã bikeitsë buaë kewe? zA' ibikeitsé tö ye' ttö bötböt wës s'ditsö èse es? ¹⁸Erè Skëköl ttö mokjé, e' ttö wa ye' ichè a' a tö ye' kè ttö a' tã bötböt. ¹⁹E' wã dör tö Jesucristo dör Skëköl Alà, e' kè ttö bötböt, ie' ttö etkëme. Ie' tté buaë paka' ye' ena Silvano ena Timoteo, e'pa tö a' a. ²⁰Ì kos uk Skëköl kablë', e' wëitö Cristo wa. E' kuëkj mik se' ñi dapa'uke Skëköl kíkëkkã, etä se' tö icheke: "Es e' idir" Cristo Jesús ttö wa. ²¹Yi tö a' ena sa' kkö'neke as se' tulurie Cristo mik, e' dör Skëköl. Ie' tö se' shukitbak iwák a. ²²Ie' tö se' er wakyué ie' wák a. Ñies iWiköl méitö se' a' wës iyi tsã patuésö es ikkachoie tö se' tsatkeräitö da'a.

²³Ie' wã ye' suule buaë e' wöwa ye' ichè a' a tö kam ye' döne Corinto warma wës ye' ibikeitsé es, e' wã dör tö kè ye' éna a' kj eriwãk. ²⁴Sa' wã ijcher tö a' erblöke buaë Jesús mik, e' wa a' tkënewã darërè. E' kuëkj sa'

tso' a' kımuk ər bua' wa ʒs a' ttsë'r buaë. Kè sa' ku' a' patkøk kësik wa a' ərblöke e' iütök.

2 E' kuëki ye' ibikeits tö ye' kè shkakne a' pakök a' ərıawöie. 2 A' è tö ye' ttsë'wëmi buaë. Erë a' ərıawéyö, e' ta ʒıi tö ye' ttsë'wëmi buaë? 3 Warma a' ye' ttsë'wë buaë, e' kuëki yëkküö iët kitmiyö a' a' e' kı a' pautyö darërë ʒs a' e' şhulö, etə es a' kè tö ye' ərıawëpa. Ye' iklöo' yësyësë tö a' ulitane ttsë'rdaë buaë ye' ta ñita. 4 Mik ye' tö yëkküö ñe' kit, etə ye' ərıane sıarë, ye' chkenewə tajë dö ye' ijttsaie ekkë. Erë kè ye' wə ikite a' ərıawöie. E' skéie ye' ikitmi ʒs a' éna iər tö a' dalër tajë ye' éna.

Yi tö ì sulu wamblë' e' nuı olo'yé Pablo tö

5 Wëm tö kabene tski'ka a' şhıa ì sulu wamblëitö e' wa, e' kè wə ye' è ərıaone. Isalema ye' tso' ikı kuötökka, erë ye' ichè tö wës alè ie' tö a' ulitane ərıawé. 6 Kös a' kibiiepa tö ie' kı inuı métke e' dör wë'. 7 İ'ñe ta a' tö inuı olo'yö ikı ta ikimú ʒs kè ierıar tajë kè ər pablëneıa ekkë. 8 E' kuëki ye' kköchö a' a' tajë tö ikkachöne ie' a' tö mokı a' éna ie' dalër. 9 Yëkküö ñe' kitmiyö a' a' isuöie tö ye' ttö iüté a' tö sërəa ö au. 10 Yi isie nuı olo'yé a' tö iki, ñies ese kı ye' tö ilo'yeke. Mokı yö ichè Cristo wöwa ena a' dalërmik tö ilè nuı tso' kiane olo'yè, e' ta e' olo'yétkeyö 11 ʒs Satanás kè e' alökə se' kı. Wës ie' éna se' sulu'wəkwə, e' ʒne se' éna buaë.

Tito kè dë' Tróade

12 Mik ye' de ká kiè Tróade Cristo tté buaë pakök eë, etə ye' isué tö Skëkëpa tö ye' a' ñala yuétke buaë itté pakoie. 13 Erë s'yami Tito wə a' biyö done ye' a, e' kè kune ye' wə wës ikablé' es. E' tö ye' tkiwé kabikeitséka tajë. E' kuëki ye' e' chéat Tróade wakpa a' ta ye' mıa Macedonia ie' yulök.

Íyi ulitane kı se' e' alökəmi Cristo wa

14 İ'Erë wëstela Skëköl a' Këkraë ie' tö sa' wëttseke e' aloka İyi ulitane kı Cristo ta ñita. Sa' wa ie' tö Cristo tté buaë pakeke ká wa'ñe, e' dör wës kiö masmas alabur es. 15 Sa' tö Cristo tté pakeke, e' dör wës İyi alar masmas ña'wë Cristo tö Skëköl a' ikıkoka es. Sa' dör wës kiö masmas alar es. Erë wépa tsətkërke ena wépa kè tsətkërky' esepa böltëpa wö ilär kuə'kı kuə'kı. 16 Wépa kè tsətkërky' esepa a' tté pakeke sa' tö e' dör wës s'nu alar es, e' wa ie'pa duöralur e' kuëki. Erë wépa tsətkërke esepa a' e' dör wës İyi alar buaë es, e' wa sene michoë döraë ie'pa ulà a' e' kuëki. 17 İ'Yi dirmi tté i' wakanéuk? 17 Tajë pë' tö Skëköl tté pakeke inuköl è klö'wöie, erë sa' kè dör es. Ie' tö sa' patké ipakök, e' kuëki sa' tö ipakeke ər mokı wa ie' wöwa Cristo dalërmik.

Skëköl tté pa'ali e' wakanéukwakpa sa' dör

3 İ'ma a' ibikeitsè tö sa' wákpa e' tté chöke a' a? İ'ma a' ibikeitsè tö sa' kı yëkküö kiane sa' tté choie a' a' ö a' tö yëkküö mēmi sa' a' sa' tté choie wës wele tö iweke es? Yëkküö ese kè kiane sa' kı. 2 A' wakpa dör

wës sa' tté choie yëkküö es. E' kitule sa' ər a' şhıle ena ərıtsule sulitane wə. 3 İwënewə wöşhak tö a' dör wës yëkküö kitmi Cristo tö patkëne sa' ulà a' es. Yëkküö e' kè kitule tinta wa, e' skéie ikitule Skëköl ichökle e' Wiköl wa. E' kè kitule ákkue kı wës tté dalöiëno kite ákkue kı es. E' skéie ikitule a' ər a.

4 Sa' ərblöke Skëköl mik Cristo batamik, e' è kuëki sa' tö a' ché es. 5 Sa' kè a' iyënuک tö kanè wé sa' tö a' şhıa, e' dör sa' wákpa diché wa. Skëköl tö sa' a' ıeri mé iwakanéwöie. 6 İe' tö sa' a' ıeri mé ie' tté pa'ali mène se' a' e' wakanéuk. Ttè e' kè datş tté dalöiëno mène ká ıaiıä e' wa. E' skéie idatş Skëköl Wiköl wa. Ttè dalöiëno ñe' tö s'kichateta'ttsə erë Skëköl Wiköl tö sene michoë meke se' a.

7 Ttè dalöiëno këchke kitule ákkue kı, e' mène ká ıaiıä İsrail alerıpa a. Mik ttè e' tsə mène, etə Skëköl olo bune tajë. E' klöne Moisés wö kı dalölöë dö imalepa kè wö dë'wə ie' wö şuk ekkë. Erë dalö e' chowamine ərnaena. Ttè ñe' mène olo ta' tajë ikkachoie tö e' dör tté dalö ta' tajë ese. 8 İ'e' yıtə Skëköl Wiköl kanè e' olo tkökə tajë ttè ñe' tsəta! 9 E' wə dör tö ttè tö s'kichateta'ttsə ñe' mène dalö ta' tajë, İ'e' yıtə ttè wa Skëköl tö s'klö'wëmi wës pë' buaë yësyësë es e' pakè olo ta' tajë şhıte tkökə ttè tsə mène e' tsəta! 10 Mokı ttè pa'ali e' olo ta' tajë şhıte, e' o'mik ttè iët olo kè dör i. 11 Ttè kè dör yöbië e' de olo ta' tajë, İ'e' yıtə ttè dör yöbië e' olo ta' tajë şhıte!

12 Ttè e' wə paneke sa' tö kröröë, e' kuëki sa' tö iwə pakeke sulitane kukua kè suarta'. 13 Sa' kè tö iweku' wës Moisés tö iö' es. E' wö pabakéwə datsı'tak wa ʒs İsrail alerıpa kè tö isəu tö ie' wö dalö bune e' chowamine sërəa. 14 Erë ie'pa ər darë'newə, kè éna iwə ʒne. İe'pa ər pabakulewə wës Moisés wö pabakwə es. Es ñies İ'ñe ta' ie'pa alerıpa ər pabakulewə mik ie'pa tso' tté këchke mène iyëpa bak e'pa a' e' arıtsök etə. İe'pa ər pabakulewə e' sirmittş ərblë Cristo mik, e' è wa. E' kuëki ie'pa icha kəm sirttsə. 15 Dö ikkë ta, mik ie'pa tö yëkküö kit Moisés tö e' arıtseke, etə ie'pa ər tso'ıa pabakulewə. 16 Erë mik se' ər mane'wé Skëkëpa a, etə se' ər pabakulewə, e' sinettş. 17 Skëkëpa e' dör Skëköl Wiköl. Wé e' tso', etə eë se' yënnettş tté dalöiëno ulà a. 18 Es se' dör wës s'wö kè pabakulewə es, esepa kös kı Cristo olo wërke buaë wës wösuö es. Se' maner michoë ʒs se' dö wës Skëkëpa olo ta' tajë es. E' kös wakanewëke Skëköl Wiköl tö.

Sa' dör Jesucristo ttekölpa tsə

4 Skëköl tö sa' sué ər sıarë wa, e' batamik kanè i' méitö sa' a. E' kuëki kè sa' e' chkeuwə. 2 E' skéie kè sa' tö iwakanewëky' blëule wës ì dör jaë ese es. Sa' kè ku' s'kıtö'uk. Sa' kè ku' Skëköl tté şhıtuökka kache tté wa. E' skéie tté mokı pakeke sa' tö yësyësë Skëköl wö ʒs sulitane wə ijçer tö ì ché sa' tö, etə es idir. 3 Erë Jesús tté buaë pakeke sa' tö, e' pabakulewə, e' ta ipabakulewə wépa kichatërke esepa è yöki. 4 İe'pa kè ərblötə' Cristo mik. Bé dör ká i' këköl, e' tö ie'pa ər pabakéwə da'ıie ʒs kè ie'pa éna Cristo dör Skëköl wák sué olo ta' tajë e' tté buaë wə ʒr. 5 Sa' kè tö sa' wákpa

tté pakeku'. Sa' tō Jesucristo dör Skëkëpa, e' tté pakeke. Sa' e' chò tō sa' dör wës a' kanè mësopa es a' kïmoie Jesús dalërmik. ⁶ Mik Skëköl tō ká i' yò', etá ie' iyè': "ká ñinú," etá ká ñine. Ie' wák tō se' er ñi'wé as ie' olo tajë burke Jesucristo wö kï, e' ar se' éna. E' kuëkï sa' tō ie' tté buaë e' pakeke sulitane a.

Se' weirke ká i' kï, e' dör bërber è

⁷ Jesús tté buaë, e' dör wës íyi bua'buá ské darèrè es, e' meneat sa' a wakanewè. Erè sa' kè diché tá'. Sa' dör tottola wës skáu es. E' dör iwà kkachoie tō diché wa sa' tō iwakanewëke e' meke Skëköl tō sa' a, e' kè dör sa' diché. ⁸ Eré kabene tso' sa' kï tajë kékraë, erè e' kè e' alineká sa' kï. Eré sa' kè wá ijcher wës sa' e' ùmi, erè kè sa' e' òwa e' yökï. ⁹ Eré sa' bolökpa tō sa' tötieke, erè Skëköl kè wá sa' meneat. Eré sa' dettsá ìskï, erè sa' e' kökekane. ¹⁰ Se' tso'ia tssè'ka ká i' a, e' dalewa sa' chöke sa' bolökpa ulà a sa' ttekelur Jesús tté kuëkï wës ie' kötwarakitö es. Sa' weirke es as iwërwá sa' kï tō mokï ie' shkënekane, e' tso' sa' tá. ¹² Duewá dalò me'rie sa' kï, es sa' weirke a' dalërmik as sene michoë dò a' ulà a. ¹³ Itso' kitule Skëköl yëkkuö kï wé yile tō iyè': "Ye' erblé imik e' kuëkï ye' iché." † Es ñies sa' erblöke Skëköl mik wës yi ñe' es, e' kuëkï sa' tō ie' tté pakeke. ¹⁴ Sa' wá ijcher tō ie' tō Skëkëpa Jesús shkë'kane ñies ie' tō sa' shkë'wërakane wës Jesús shkë'kaneitö es, sa' batsulewá Jesús mik e' kuëkï. Aishkuö tá ie' wá sa' miraë a' tá ñita wé ie' tso' eë. ¹⁵ Sa' weirke kôs e' dör a' kïmoie as se' tajë tō wéstela chò Skëköl a' ier buaë ché se' tajë a' e' kuëkï. E' wa ie' kïkardaká tajë. ¹⁶ E' kuëkï sa' kè e' chkeywá. Eré sa' chkà mir wa'k è, erè sa' er diché kï iërke kïtá kïtá ká bit ekkè. ¹⁷ Ì kôs suëkesö s'wöbla wa ese ertá'wa. Erè ì kôs kè wërta' ese dör yöbië. E' kuëkï kè sa' er menewá ì suëkesö ese kï. E' skéie sa' er me'rie ì kè wërta' ese kï. E' kuëkï sa' weirke siarè, e' kè dör tajë sa' a, e' dör ekuölö è. E' wá dör tō e' wa ì dör buaë, olo tá' tajë yöbië, e' döraë sa' ulà a' tajë shutë tkòká kôs sa' weine e' tsatá.

5 S'chka dör wës úla es, e' dör buaë sènoie ká i' kï è. Se' wá ijcher tō mik se' úla i' panane, etá u yöbië tso'tke Skëköl wá se' a' ká jai a. E' dör se' chkà pa'alì sër michoë yöule ie' wá e'. ² E' kuëkï mokï ká i' kï se' rrerke. S'chka pa'alì merke se' a' aishkuö tá ká jai a, e' kkecheke se' tō poë. Se' éna s'chka i' mane'waktke s'chka pa'alì wa wës datsi' mane'wësö es. ³ E' kiane se' kï as se' wiköl kè at aishkuö tá kè chkà tá' wës se' sume es. ⁴ Se' tso'ia se' úla i' a' etá se' kköchöke se' sërke chkeulewá wës dalì ekkëë e' dikïa es. Kè dör tō se' duakulurtke sènoie chkà kè tá'. E' skéie se' éna s'chka i' mane'waktke chkà pa'alì ñe' wa as ì duötá'wá ese manerttsane ì sër michoë ese wa. ⁵ Skëköl wák tō se' kanewétke maneonuk ñe' es. Ie' tō iWiköl mé se' a' wës íyi tsá patuësö es iwà kkachoie tō iwà döraë se' ulà a' wake'.

⁶ E' kuëkï kè se' tkirkü' ì kï, eré se' wá ijcher tō se' tso' kanië Skëkëpa yökï, se' tso'ia tssè'ka ká i' a' e' dalewa. ⁷ Ì'ñe tá ie' kè sunuk se' a, erè se' sërke se' erblé ie' mik

e' wa. ⁸ Kè se' tkirkü' ì kï. Se' a' tá s'chka i' mú mèatsö, e' tá es se' míá senuk ie' ska', e' dör ibua'ie. ⁹ Se' ulitane káwötá dökwa Cristo tkër s'shulo kulé kï e' wörkï. Eë ì kôs wé se' tō ká i' kï, buaë ena suluë, ese kkayërdaë tá e' ské meraëitö se' a' eköl eköl. E' kuëkï se' tso'ia tssè'ka ö se' míá ie' tá, erè kékraë se' e' chöke senuk yësyësè as ie' wa iwër buaë.

Skëköl er buarne se' kï e' pakè

¹¹ Sa' tō Skëkëpa dalöieke tajë, e' kuëkï sa' e' chöke darèrè s'malepa pablök as ñies ie'pa tō ie' dalöiö. Skëköl wá ijcher buaë tō sa' er yësyësè, e' mú jcher a' wá ñies. ¹² Sa' kè ská ku'ne e' tté chök a' a. E' skéie sa' tso' a' a' káwö ská mukne e' tssöká sa' wa. E' wa a' tō sa' tsatkëmi wépa tō sa' cheke suluë, esepa yökï. Ie'pa esepa e' tssöká tajë is imalepa wa iwër ese wa, kè dör is ie'pa er dör Skëköl wöá ese wa. ¹³ Sa' wër aliie, e' tá e' dör Skëköl dalërmik. Kè sa' wër es, e' tá e' dör a' kïmoie. ¹⁴ Sa' éna iane tō Cristo éna se' dalër tajë, e' tō sa' ké senuk ie' a. Sa' éna iane tō ie' eköl è kótewá sulitane skéie, e' wá kiane ché tō e' dör wës sulitane kótewá es. ¹⁵ Ie' kótewá sulitane skéie as se' tso'ia tssè'ka esepa kè seriá wës se' kï ikiane es, e' skéie as se' sër wës ie' kótewá shkënekane se' skéie e' kï ikiane es.

¹⁶ E' kuëkï kè sa' ku'ia s'malepa bikeitsök wës ká i' wakpa tō ibikeitseke es. Kenet sa' tō Cristo bikeits es. Sa' ibikeits tō ie' dör se' èse è. Erè ì'ñe tá sa' kè tō ie' bikeitseku'ia es. ¹⁷ E' kuëkï yi batsulewá Cristo mik, esepa er maneonettsá yöne pa'alì. Wës ie'pa bak senuk e' kè ku'ia, e' skéie isenémine pa'alì. ¹⁸ E' kôs wé Skëköl tō. Ie' er buanene se' kï Cristo batamik. Ñies tté buaë pakè e' kané me'itö sa' a. ¹⁹ Tté buaë ñe' dör i' es: Skëköl er buarmine ká ulitane wakpa kï Cristo batamik kè ie'pa wöchakeku' inuì kï. Ñies ie' tō tté buaë e' me' sa' a' wá pakè sulitane a. ²⁰ Sa' dör Cristo ttekölpa. E' dör wës Skëköl wák kköchöke a' a' sa' wa es. E' kuëkï sa' kköchöke a' a' Cristo ttö wa tō a' er bua'üne Skëköl a. ²¹ Cristo kè wá ì sulu wamblène yës, erè Skëköl tō ie' su' wës ì sulu wamblökwak es se' skéie. Ie' tō iwé es as se' batsulewá Cristo mik e'pa sa'uitö wës iwák dör yësyësè es.

6 Sa' kaneblöke Skëköl tá ñita, e' kuëkï sa' kköchöke a' a' tō ie' er buaë ché a' a, e' kè tsar é.

² E' wá dör tō ie' tō ichè iyëkkuö kï i' es:

"Mik ye' er buaë chò be' a' e' kèwö de, etá be' kköchöke e' tsséyö.

Mik be' tsatkè e' kèwö de,

etá be' kïméyö." ††

Ye' ttö tssó: Skëköl er buaë chò a' a, e' kèwö detke. Ie' tō a' tsatkè e' kèwö de ì'ñe.

³ Sa' e' kkö'nuke buaë kékraë sulitane wörkï as kè yi tō Skëkëpa Jesús watöttsá sa' ukuömik. E' kè dör es, e' tá sa' kaneblöke Skëköl a' e' yërmi suluë. ⁴ E' skéie ì ulitane wa sa' tō ikkacheke tō mokï sa' dör Skëköl kanè mësopa. Mikle tá sa' weirke, mikle tá sa' kè wá ì tá, mikle tá káwö darèrè tköke sa' tá. Mikle tá sa' burke

† Salmo 116.10

†† Isaias 49.8

siarë, sa' wötörke, pë' iërkeka tajë sa' kî. Sa' kaneblöke darërëe tajë shütë, wöñirke tajë, tteke bli tö. Erë e' kôs dalë'ttseke sa' tö bèrë. ⁶ Nies sa' tö ikkacheke sa' ser batse'r ena ì jcher se' wä e' wa. Ì kôs paneke sa' tö bèrë er bua' wa. Sa' er buaë chöke s'malepa a. E' kôs wa sa' tö ikkacheke tö mokî sa' dör Skëköl kanë mésopa. Iwënewä tö Wiköl Batse'r tso' sa' tä. S'malepa dalëritseke sa' tö er mokî wa. ⁷ Ttë mokî pakeke sa' tö. Ì kôs wëke sa' tö diché meke Skëköl tö sa' a e' wa. Sa' serke yësyësë, e' dör sa' a wës tabë tso' ñippökwapka wä ñippoie ena e' tsätkoie es. ⁸ Mikle tä sa' dalöierke, mikle tä kè sa' dalöierku'. Mikle tä sa' kîkekeka buaë, mikle tä sa' cheke suluë. Sa' ttö mokî, erë mikle tä sa' suëke kachökwapkaie. ⁹ Ie'pa wä sa' suule buaë, erë ie'pa tö sa' suëke wës ie'pa kè wä sa' suule es. Wësua sa' duökelurtke, erë sa' tso'ia' tssë'ka. Ie'pa tö sa' we'ikë siarë, erë kè itö sa' ttélur. ¹⁰ Sa' eriarke tajë, erë sa' tssërke buaë këkraë. Wësua sa' dör siarëpa, inuköl kè tä', erë Skëköl ttë wa sa' tö s'blu'wëke tajë. Wësua sa' kè wä ì tä', ñermata ì ulitane tso' sa' wä.

¹¹ A Corinto wakpa, sa' ttöke a' tä yësyësë. A' dalër tajë sa' éna. ¹² E' kè blëne sa' wä a' yöki, erë a' je' tö iblé sa' yöki. ¹³ E' kuëki ye' kköchöke a' a wës alä a iyé kköchö es, sa' bikeitsó er bua' wa wës sa' tö a' bikeitseke es.

A' e' batsótsa ì sulu kôs e' yöki

¹⁴ Kè a' e' batsök wëpa kè erblötä' Jesús mik esepa tä. ¿Wës sene yësyësë batsmi sene sulu tä? ¿Wës ká ttsetse ena ká ñi a e' shujirmikä ñita? ¹⁵ ¿Wës Cristo ena bé sermi bèrë ñita? Yi erblötä' Jesús mik ena yi kè erblötä' imik ¿wës esepa batsmi ñi mik? ¹⁶ Se' dör wës Skëköl ichök e' wé mokî es. E' kuëki ¿wës e' ñi sini'kumi iyi diököl tso' dalöie ese tä? E' ye' Skëköl tö i' es:

"Ye' serdaë ie'pa shüa,
Ye' shkoraë ie'pa tä ñita;
Ye' döraë ie'pa Këköl
ena ie'pa döraë Ye' icha." †

¹⁷ E' kuëki ñies Skëköl tö iyë':

"A' e' yótsa, a' e' skótsa bánet pë' kè tö ye' dalöie esepa yöki.

Ì kôs dör ñá ese kè kar
e' tä Ye' tö a' kierawä buaë.

¹⁸ A' serke es, e' tä Ye' döraë a' yéie
ena Ye' tö a' klö'wëraë Ye' ala'rie.

Ye' dör Skëköl diché tä' tajë iyi ulitane tsätä,
e' wák tö ichë es." ††

7 A yamipa dalër tajë ye' éna, es se' a Skëköl kablë' e' kuëki se' e' paiklö sene sulusi kôs tö se' er ena se' chká ia'wëmi, e' yöki. Se' e' chö senuk batse'r këkraë, ie' dalöie tajë e' wa.

Pablo tssë'wë buaë Corinto wakpa tö.

² Sa' bikeitsó er bua' wa! Kè sa' wä ì sulu wamblëne yi tä. Kè sa' wä yi weine yës. Kè sa' wä yi kütene kache

ttë wa. ³ A' dalër tajë sa' éna, e' kuëki kè ye' ku' ttë i' chök a' kkatoie. Ye' tö a' a iyë'baktke kuaë tö sa' tö a' bikeitsë michoë dö sa' duolur ekkë. ⁴ Ye' erblöke buaë a' mik. A' wa ye' e' tssëka tajë. Sa' weirke kôs e' shüa ye' er kunene buaë. Ye' tssë'ne buaë shütë.

⁵ Sa' de Macedonia tä kè sa' wä kawö kyne enoie. E' skéie kabene kî de tajë sa' kî. Tajë sa' tsiriwé sa' bolökpa tö. Nies sa' suane tajë. ⁶ Erë Skëköl tö s'er pableke, e' tö sa' er pablé s'yami Tito de sa' ska' e' wa. ⁷ Kè dör tö ie' de e' è kuëki. Nies wës a' tö ie' er kuwé e' biyö tö sa' er pablé tajë. Ie' tö sa' a iché tö suluë a' éna ye' suak. Nies ie' iché tö ì wamblé a' tö sulu, e' tö a' eriwé tajë tä ñi'ne tä a' tso'ne ye' tsätök. Ttë e' tö ye' kî tssë'wë buaë.

⁸ Yëkkuö patkë'miyö a' a, erë e' tö a' eriwé, erë kè ye' tkine tö iök ye' tö ipatkë'mi. Tsawe tä ye' tssë'wëitö sulu, erë ñi'ne tä kè ye' tssërku'ia' es. Mokî yëkkuö e' tö a' eriwé, erë e' dör ekuölö è. ⁹ ñi'ne tä ye' tssë'ne buaë. E' kè dör tö ye' tö a' eriaq' e' kuëki. E' dör tö a' eriane es, e' tö a' er mane'wëne Skëköl a. A' eriane wës Skëköl kî ikiane es, e' kuëki sa' kè wä a' suluone yës. ¹⁰ Mik se' eriane wës ie' kî ikiane es, etä e' dör se' er mane'woie ie' a' as se' tsätkër. E' kuëki kè se' kàne tssë'nuk suluë se' eriar ese kî. Erë se' eriar èse, kè mène Skëköl wä, ese tö duëwä tskeke. ¹¹ A' eriane wës Skëköl kî ikiane es, e' saú, jiwà dettsa buaë! E' wä bikeitsó. E' batamik a' er téwä darërë tä a' ñi kékarak wëm tö ì sulu wamblé a' shüa, e' shülök. E' wa a' tö ikkaché tö a' kè ku' ì sulu e' a. Iwënewä tö a' e' tuléwäie darërë. Ì sulu e' tö a' uluwé a' suawëitö. Iwënewä tö a' éna ye' dalëne tajë. Iwënewä tö a' tso'tke ì sulu shülök. E' kôs wa iwënewä tö mokî a' kè ku'ñak ì sulu ñe' a. ¹² Ye' kè wä yëkkuö ñe' kitëmi a' a wëm tö ì sulu wamblé' ñe' kkatoie. Nies ye' kè wä ikitëmi yi tä iwambléitö e' tsätkoie. E' skéie ye' tö ikitmi as a' wákpa éna iar buaë Skëköl wöä tö mokî a' tö sa' bikeitseke tajë. ¹³ Ì wé a' tö, e' tö sa' er kî kuwëne buaë.

E' kîje tä a' tö Tito er kuwé tajë. Ie' tssë'ne buaë e' tö sa' kî tssë'wë buaë. ¹⁴ A' kîka'kayö ie' a' tä a' kè wä ye' jaëone. Këkraë sa' ttö mokî a' tä, ñies ima sa' e' tssëka a' wa Tito kukua, e' suëitö tö e' dör mokî. ¹⁵ A' tö ie' kiëwä suane wa painè wa ena a' tso'tke ie' ttö dalöiök, mik e' ska' ie' er ane etä e' tö ie' kè a' kî dalëritsök tajë. ¹⁶ Ye' erblömi a' mik e' tö ye' tssë'wëke buaë.

Se' er buaë chö siarëpa kimoie

8 A yamipa, sa' éna a' a ipakak tö wës Skëköl er buaë ché Skëképa icha erule erule ñi dapa'uke Macedonia kôs a, e'pa a. ² Ie'pa weine siarë iyi ulitane ulä a, erë e' shüa ie'pa tssërke buaë. Ie'pa dör siarë, kè ì tä' tajë, erë ie'pa tö inuköl kákmé er bua' wa. Wësua ie'pa dör inuköl blúpa. ³ Ye' tö a' a iché tö ie'pa imé kôs ie'pa a imermi, e' tsätä iwákpa er wa. ⁴ Ie'pa kköché tajë sa' a tö ñies kawö mú sa' a s'batse'r malepa serke Jerusalén, e'pa kimoie inuköl wa. ⁵ Ie'pa tö imé tajë shütë, sa' kè wä ibikeitse tö ie'pa a imermi ekkë. Këwe ie'pa wákpa e' mé Skëképa a, e' ukuökî tä ie'pa e' ché sa' a wës Skëköl kî kiane es. ⁶ E' kuëki sa' tö ikié Tito a

† Levítico 26.12; Jeremías 32.38 †† 2 Samuel 7.14; Isaías 52.11; Ezequiel 20.34,41

tö ie' mi'ne a' ska' inuköl tsá kiritö a' shü a' e' bata shtöktsá s'siarëpa kimoie. ⁷ Ì qos weke Skëköl a' e' weke a' tö tajë. A' erblö buaë Jesús mik. A' tö ttë pakë buaë. A' wá iyi jcher tajë. Sulu a' éna s'malepa kïmak. Sa' dalër tajë a' éna. E' sù sa' kï ikiane tö ñies a' er buaë chò tajë s'siarëpa a'.

⁸ Ye' kè ku' ichök a' a' patkoie. E' skéie ye' éna isuak tö mokï a' éna s'malepa dalër wes s'yamipa tso' Macedonia e'pa éna s'malepa dalër es. ⁹ A' wá ijchertke buaë tö Skëkëpa Jesucristo er buaë ché a' a' tajë. Ie' iyi tso' tajë ká jaì a', e' me'atitö dë'bitü ká i' a' siarëpaie a' dalërmik as a' blur ie' iyi tajë wa.

¹⁰ A' tö ibikeits kewe sulitane yöki tö a' éna s'siarëpa kïmak. Dwas süköt bak e' wa a' tö iwà kïmémi kewe. E' kuëki ima ye' tö ibikeitsè, e' chekeyö a' a'. ¹¹ Kanè buaë o'mi a' tö, e' eüwa er bua' wa wes tsawe a' tö ibikeits es. Inuköl shtö s'siarëpa kimoie qos a' a' ikit ekkè. ¹² Ì kè tã' se' wá, ese kè kiekü' Skëköl tö se' a'. Erè ì tso' se' wá ese kaktésö er bua' wa qos se' a' imer ekkè, e' tã e' wër buaë ie' wa.

¹³ Ye' kè ku' ichök tö a' iyi kaktümü etã a' atne weinuk kè wá ì tã'. E' skéie buaë idir tö a' ñi kïmù ñikkè. ¹⁴ Ì ñe tã a' wá iyi tso' tajë, e' kuëki buaë idir tö a' tö s'yamipa kè wá ì tã', esepa kïmù. Es aishkuö tã mik a' kè wá ì tã' tajë, erè ie'pa wá itso', etã ie'pa tö a' kïmèmi. Es a' ulitane ñi kïmùmi ñikkè. ¹⁵ E' dör wes itso' kitule Skëköl yëkkuö kï es, e' tö ichè: "Wé tö ishtë tajë, e' icha kè ba ta atë. Wé tö ishtë bërëbërè, e' icha deka wè." †

Tito ena iwapiepa

¹⁶ Skëköl tö Tito erkiöwé a' kïmuk wes sa' éna a' kïmak es. E' kuëki ye' tö wëstela cheke Skëköl a'. ¹⁷ Mik sa' tö ikíe Tito a' tö ie' mi' a' ska' a' kïmuk inuköl shtök, etã ie' éna a' kïmak tajë, e' kuëki ie' e' ché iwák er wa minuk a' ska'. ¹⁸ Tito tã s'yami skà patkekemi sa' tö eköl. E' tö Jesús tté buaë pakeke buaë ká wa'ñe. E' kuëki ie' tté cheke buaë Skëkëpa Jesús icha erule erule tso' ká wa'ñe e'pa tö. ¹⁹ E' kïje tã ie'pa qos tö ie' shushtë as imi' sa' tã Jerusalén, inuköl shteke sa' tö e' muk. E' kaneweke sa' tö buaë Skëkëpa kïkoká ena iwà kka-choie tö mokï sa' éna ie'pa kïmak. ²⁰ Sa' e' chöke iwakanéuk buaë Skëkëpa wörki ñies sulitane wörki. E' kuëki wëm ñe' mi'ke sa' wá, e' wa kè yi a' sa' kkatënk inuköl shteke tajë sa' tö e' kï.

²² Ñies sa' tö s'yami skà patkeke ie'pa bül tã. E' er me'rie kanëblök buaë këkraë. Bänet sa' tö ie' sü'bitü, e' kuëki ie' süle buaë sa' wá. Ñies ie' isué tö a' dör pè' buaë, e' kuëki ie' e' ché sa' kïmuk kanè i' wa. ²³ Tito dör ye' wapie e' kanëblöke ye' tã a' kïmuk. S'yamipa bül ñe' mi'ke ie' tã, e'pa patké Skëkëpa Jesús icha eruleè tso' ká wa'ñe e'pa tö. Ie'pa wa Cristo kïkarkeká. ²⁴ E' kuëki ikkachó ie'pa a' tö ie'pa dalër a' éna as Skëkëpa icha eruleè tso' ká wa'ñe e'pa qos wá ijcher tö mokï a' tö s'dalëritsetã'. Ikkachó ie'pa a' tö wée' sa' e' tssöká tajë a' wa.

9 Ye' wá ijcher tö s'batse'r malepa serke Jerusalén, e'pa kïmak a' éna er bua' wa. E' kuëki inuköl

† Éxodo 16.18

shteke sa' tö ie'pa a', e' kï ye' kè kawötã a' a' yëkkuö skà shtökne. Këkraë ye' e' tssökeká a' tté pakök Macedonia wakpa a'. Ye' iché ie'pa a' tö duas süköt bak e' wa a' dör Acaya wakpa, e'pa éna inuköl mak er bua' wa. E' tö ie'pa kibiie erkiöwé. ³ Erè s'yamipa mañal ñe' patkekeyö a' ska' as ye' e' tssökeká a' wa e' kè dör é. E' skéie ye' kï ikiane tö a' wá inuköl tso'tke kitule wá mè è wes ye' tö a' pakè es. ⁴ Dö' Macedonia wakpa döbitü ye' tã e'pa tö isuéwá tö kam a' tö inuköl e' shtö. E' tö sa' jaëwëraë tajë sa' iklö'wé tö a' tö ishtëtke e' kuëki. ¿Wes e' kè tö a' jaëwëpañak? ⁵ E' è kuëki ye' ibikeitsé tö buaë idir s'yamipa mañal ñe' a' ikiök tö ie'pa mi' ye' yöki kewe a' kïmuk inuköl muk a' kablé' e' shtöktsá. Es inuköl meke a' tö e' tso'tke kitule mik ye' de etã, iwà kkachoie tö a' imeke er bua' wa, kè dör kkë'blè wa.

⁶ Ttè i' anú a' éna: "Yi tö ì kuantké elkela, ese ulà a' iwà wördane elkela. Erè yi tö ì kuantké tajë, ese ulà a' iwà wördane tajë." ⁷ A' ulitane eköl eköl tö imú qos a' ibikeitsé mè ekkè. Wépa tö imeke tssè'ne bua' wa esepa dalër Skëköl éna, e' kuëki kè imar er sulu wa ö diché wa. ⁸ Kè a' tkinuk. Skëköl er bua' kï chòmi a' a' tajë as ì qos kiane a' kï sènoie ese dö a' ulà a' wè' këkraë. Ñies ie' tö ikí mèmi a' a' tajë shütë as a' ulà a' idò tajë ì buaë qos e' wöje. ⁹ E' dör wes itso' kitule Skëköl yëkkuö kï es. E' tö, yi tö ì meke er bua' wa, ese ché i' es:

"Ie' tö ikakme' tajë er bua' wa s'siarëpa a';

Ì buaë wéitö e' ska' Skëköl er arke këkraë." ††

Es Skëköl yëkkuö tö ichè. ¹⁰ Skëköl tö iwö meke kuantké ena chké mekeitö se' a' ñe, ñies e' è tö ì qos kiane se' kï s'kimoie, ese kï meraëitö a' a' tajë as a' tö ì buaë ese kï ù tajë. ¹¹ Këkraë ie' tö a' a' iyi kï meraë buaë wè' as a' tö s'malepa kïmù buaë këkraë. Ie' tö iwëraë es as wëstela yër tajë ie' a' inuköl mèmi a' tö sa' ulà a' e' kï. ¹² Es ì meke a' tö i' Skëköl dalöioie, e' wa s'batse'r malepa kïmè kiane, esepa ulà a' ì kiane ie'pa kï ese döraë. E' kïje tã ie'pa tö wëstela cheraë tajë ie' a' tssè'ne bua' wa. ¹³ Ì buaë weke a' tö ie'pa kimoie, e' wa iwërdawá tö mokï a' tso' Cristo tté buaë cheke a' tö tö mokï idir e' wá iütök. Ñies iwërdawá tö a' tö ie'pa ena sulitane kïmeke tajë er bua' wa. E' qos kuëki ie'pa tö Skëköl kïkeraká tajë. ¹⁴ E' kïje tã ie' er buaë ché a' a' tajë shütë, e' kuëki ie'pa tö ikieraë ie' a' a' kï a' dalëritsè tajë e' wa. ¹⁵ Wëstela chösö Skëköl a' ilà méitö se' a' e' kï, e' dör buaë shütë kè se' a' iyënk ekkè.

Pablo tö kanè me' Skëköl tö ie' a', e' tsatké

10 Ye' dör Pablo, e' wák kköchöke a' a' bèrè er bua' wa wes Cristo es tö ye' ttö tssö. A' wëlepa tö sa' cheke tö sa' kanëblöke e' kè dör Skëköl a', e' dör sa' wákpa a' wes s'ditsö malepa es. Ie'pa ichéke tö mik ye' tso' a' ska', etã ye' kësik kè tã' a' uñoie. Erè mik ye' tso' yëkkuö shtök ká bänet, e' je' tã ye' kësik deka. Erè e' kè yène. Ye' kësik tã' yi isie tso' ye' chök ese uñoie darërè. E' kuëki ye' kköchöke a' a' tö a' e' shuló as kè ye' kawötã a' uñuk darërè mik ye' de a' ska' etã. ³ Mokï sa' dör s'ditsö wes sulitane es, erè kè sa' ñip-

†† Salmo 112.9

pöku' wës s'ditsö ñippöke es. ⁴ Ì tso' sa' wä e' aloka ì sulu kî, e' kè dör wës ì tso' s'ditsö wä e' aloka ibolökpa kî es. E' skéie e' dör ì meke Skèköl tò sa' a' diché tã' tajë e' aloka ì sulu diché kî ese. E' wa sa' tò kache tté ewëkewa. ⁵ Ñies tté kôs pakarke e' tssëka wa s'wök-lö'woie as kè s'wä Skèköl jcher, ese chöwëkewa sa' tò. Erbikè kôs klö'wëkewa sa' tò mekerö Cristo klò dikia as itò ittò iütö. ⁶ Mik a' de sa' ttö iütök buaë, etã sa' tso'tke wëpa kè éna iiutak, esepa kôs we'ikök.

⁷ A' tò pè' suëke ikikké è, e' kè dör buaë. A' welepa e' bikeitsö tò e'pa è dör Cristo icha, e' tã as esepa tò ibikeitsöne. Ñies sa' dör Cristo icha wës ie'pa es.

⁸ Skèköl tò ye' a' ikéwö me' a' wöbla'woie. Isalema e' wa ye' e' tssökã tajë shütë. Erè e' kèwö mène ye' a' a' er diché kî ioie, kè dör a' sulu'woie. E' kuëkî kè ye' jaëne e' tssökã ikéwö mène ye' a' e' wa. ⁹ Kè a' tò ibikeitsar tò ye' éna a' tkiwãk yëkkuö shtekyö a' a' e' wa. ¹⁰ Welepa tò icheke: "Yëkkuö kôs kitbitu Pablo tò se' a, e' kî ie' tò se' uñëbitu darërë tssëskua ie' kësik deka buaë se' uñuk. Erè mik itso' se' ska' etã ikësik kè tã' yës. Wës ie' kapakò e' kè wa yi wä ie' dalöiëne." ¹¹ Wëpa tò icheke es, esepa wä ijchenú tò mik sa' demi a' ska' etã ì kit sa' tò yëkkuö kî kã bänet, e' wawëraë sa' tò.

¹² Ie'pa esepa ñi kikkökëka tajë. Kè sa' diché dë'kã e' chök tò sa' dör buaë wës ie'pa e' chò es. Ie'pa wákpa tò itské ier wa tò ì dör buaë wë. Wës ie'pa wakpa serke e' wëwa ie'pa ñi saü. ¡E' kuëkî ie'pa dör me'ukuöie!

¹³ Kanè me' Skèköl tò sa' a, e' è wa sa' a' e' tssërmikã. Kè sa' a' e' tssënukkã ì skà wa. Kanè mène sa' a' ñies e' wä dör a'. ¹⁴ E' kuëkî kè sa' ku' e' tssökã tajë shütë. Sa' kè dõpa kewe kanëblök a' shüa, e'ma é sa' e' tssökã. Erè sa' tò Cristo tté buaë e' paka' a' a' tsawe. ¹⁵ Ñies sa' kè e' tssökã o'ka kanè wa, e' kèwö kè mène Skèköl wä sa' a' e' kuëkî. E' skéie sa' kî ikiane tò sa' kanè a' shüa e' mú kî ier buaë wës a' kî erblò mir Skèkëpa mik es. Erè kè sa' kanëblöpa kôs sa' a' ikéwö mène e' tsatã. ¹⁶ Ñies Jesús tté buaë e' kî pakak sa' éna a' serke eë kã bänet tso' diwö mi'kewã e' kke eë. Erè kè sa' éna ipakak kã wé o'ka tso' ipakök eë as kè sa' e' tssökã o'ka kanè wa.

¹⁷ Wëpa e' tssëka tajë, esepa kè wër buaë Skèköl wa. Erè wëpa kikkëka ie' wák tò, esepa je' wër buaë ie' wa. Wëe' itso' kitule iyëkkuö kî i' es: "Yi e' tssakã as ese e' tssökã ì wé Skèköl tò ese wa." †

Pablo tò s'kitö'ukwakpa ché

11 Ye' ttöke aliwakpaie erè a' mú tò ye' dalë'ttsëia bërbër è. A' we'ikëyö, ye' ttö kî tssö ekuölö è. ² Ye' éna a' dalër tajë. Ye' éna a' kkö'nak wës Skèköl tò se' kkö'neke es. Ye' kî ikiane tò a' e' tköwã kërãe darërë Jesús è a. E' dör wës ye' tò a' mé senukwã wëm eköl è tã es as a' dõ wës busi batse'r dõ imaso ulã a' es. A' maso e' dör Cristo. ³ I'ñe tã a' tso' tkëulewã buaë darërë Cristo è a, erè ye' suane dö' a' e' müttsã e' kitö'uk wës Eva kitö'okã Satanás e' a' tkabëie e' tò kache wa es. Ye' suane dö' a' er tso' buaë etkëme Cristo è a, e' watè a' tò. ⁴ Welepa de a' ska' Jesús tté pakök, erè kè idör imokî wës sa' tò ipakeke es. Erè e'

ttseke a' tò buaë. Wiköl tté pakeke ie'pa tò, e' kè dör Wiköl Batse'r dë'wã a' er a' e'. Tté buaë pakeke ie'pa tò, e' kè dör imokî wës sa' tò ipaka' a' a' es. Erè esepa kiekewã a' tò buaë. E' kuëkî ye' suane dö' a' erblò Cristo mik, e' olo'yène a' tò. ⁵ Ie'pa de a' ska' sa' itökî e' chök tò ie'pa dör Jesús ttekölpa tsã bua'iewã, erè ye' kè e' tssë'ne ie'pa dikia diöshët yës. ⁶ Isalema ye' kè a' ipakar buaë wës ie'pa icha pakò es. Erè tté pakeke ye' tò e' wä jcher buaë ye' wä. E' wä kkeyë'bitu sa' tò a' a' tajë iyi ulitane shüa.

⁷ Mik ye' tò Skèköl tté buaë e' paka' a' a, etã ye' kè wä a' ña'one e' kî yës. E' kuëkî isalema a' tò ibikeitsé tò tté pakeke ye' tò a' a, e' kè dör buaë. Erè es ye' e' wöéwa diöshët a' dalöiër. ¿I'ma a' tò ibikeitsé? ¿I' wéyö es e' dör suluë? ⁸ Skèkëpa icha erule erule ñi dapa'uke kã bänet, e' dapömik ye' monekã kanëbloie éme a' shüa. E' dör wës ie'pa iyi ekibléyö a' kimoie es. ⁹ Mik ye' sene' a' shüa, etã ilè kiane ye' kî sènoie, e' tã ye' kè wä a' tsirione ese wa. Erè s'yamipa datse Macedonia, e'pa wä ì kôs kiane ye' kî e' de ye' a. Es ye' kè wä ì kine a' a, ñies kè yö ì kiepa. ¹⁰ Ye' e' tssö es e' kè yënuksã ye' ulã a' a' dör Acaya wakpa e' kôs a. E' dör mokî wës Cristo tso' ye' a' e' dör mokî es. ¹¹ Ye' ttö es, ¿e' dör tò ye' kè é-na a' dalër? Au, e' kè dör es. ¡Skèköl wák wä ijcher buaë tò ye' éna a' dalër!

¹² Ye' kanëblöraë a' shüa wës ye' io'bitu es as ie'pa ñe' kè e' tssökã tò ie'pa kanëblöke wës sa' es. ¹³ Ie'pa kè dör Jesús ttekölpa tsã mokî esepa. Ie'pa dör s'kitö'uk-wakpa. Ie'pa e' ò tò ie'pa dör Cristo ttekölpa tsã mokî, erè e' kè dör es. ¹⁴ E' kè dör ì kè suule se' wä ese. Satanás wák e' ò tò ie'pa dör Skèköl biyöchökwak olo tã' tajë ese. ¹⁵ E' kuëkî kè se' tkine tò ie'pa kanè mésopa e' ò tò ie'pa tso' sene yësyësé e' tsatkök. Bata ekké tã ie'pa ulã a' iské döraë wës ië' wamblörak es.

Pablo weine ie' dör Cristo tteköl e' kuëkî

¹⁶ Ye' tò iskà chène a' a, kè a' tò ye' bikeitsök tò ye' dör aljie. Erè a' welepa tò ye' bikeitsé es, etã kawö mú ña bërbër è e' tssökã wës aliwak es. ¹⁷ Ye' e' tssökëka, e' tté kè mène Skèkëpa Jesús wä ye' a. Ye' wák tò icheke aljie. ¹⁸ Tajë itso'rak e' tssökã iwákpa iyi wa, es ñies ye' e' tssökëka wës ie'pa es. ¹⁹ ¡Aj! A' dör iyi jcher tajë ese wakpa. Erè s'kukuö darërë esepa dalë'ttseke a' dör er bua' wa. ²⁰ Wëpa de a' ska' a' klö'ukwã wës ie'pa icha es, esepa kiekewã buaë a' tò. Ie'pa de a' kitö'uk a' iyi yottsã a' ulã a. Ie'pa e' tssöke tajë a' kî, a' ppeke a' wö kî, a' cheke erè ie'pa kiéwã a' tò er bua' wa. ²¹ ¡Aj! ¡Ye' wák e' jaëüne mik ye' ichè tò sa' diché kè dë'kã a' saük es etã!

Ie'pa diché deka e' tssökã tajë, e' tã ñies ye' diché deka e' tssökã. Ye' wák a' tã ye' ttö es, e' dör wës aliwakpa ttö es. ²² Ie'pa dör hebreowak, e' wa ie'pa e' tssökëka tajë. Erè ñies ye' dör ie'pa ditséwö. Ie'pa e' chò tò ie'pa dör Israel aleripa, erè ñies ye' dör Israel aleri. Ie'pa e' tssökëka tajë tò ie'pa dör Abraham aleri. Ñies ye' dör Abraham aleri. ²³ Ie'pa e' chò tò ie'pa dör Cristo kanè mésopa. Es ye' dör ñies, erè ye' dör ikanè méso bua'ie ie'pa tsatã. Ye' ttö es e' dör wës

† Jeremías 9.24

alıwak ttò es, erë Cristo a kanèblè e' wa ye' e' aléka tajë ie'pa kî. Ye' wötèule s'woto wé a tajë ie'pa tsata. Ye' bu- ule tsa'bata daloie ese wa tajë shutë ie'pa tsata. Tajë ye' bakshkar ye' duwà e' ulà a. ²⁴ Skëtökicha judiowak tò ye' buk tsa'bata wa. Bitökicha ie'pa tò ye' ppé, etä ie'pa tò ye' ppé dō dabom tkëyök tsá yënetsa et ekkë ^{†25} Mañatökicha romawak tò ye' buk kal wa. Etökicha ye' t'ë'rakitō ák wa ye' ttowā. Mañatökicha kanō kî ye' mirwā, e' wötunewā dayē a. E' shuā etökicha ye' bak ar kaltakla kî dayē kî ká et ñiē nañeē. ²⁶ Ye' shkë tajë, e' shuā di' tajë ena akblökwakpa tò ye' tkiwé siarë. Ye' wák ditséwōpa ena o'kapa, e'pa tò ye' we'ikeke, e' dalō tajë e' shuā ye' shkë. Wé pè' sërke tajë ena wé pè' kè sërku' tajë, ñies dayē kî, ese ska' ye' shkë wōsh wa. Ñies wépa e' ò tò ie'pa dör Jesús mik erblökwakpa, esepa dalō mène tajë ye' kî. ²⁷ Ye' kanèblé tajë darërë. Ye' wōñine tajë, ye' bli dalé'ttsé' tajë, ye' ersi dalé'ttsé' tajë. Mikle tã ye' kè wā ñi kune ñanoie, tteke kasë tò tajë, kè datsi' tã wè' e' patroie.

²⁸ E' kî skà tso', e' dör tò Skëképa Jesús icha erule erule, e'pa kos bikeitsekeyō këkraë tò is ie'pa mir. ²⁹ Mik ie'pa wēlepa diché kè dē'kaia buaë e' tkowā darërë Jesús mik, etä ye' mik e' dalène. Mik yile tò ie'pa ké ñ sulu wamblök, etä e' tò ye' uluwé suluë. ³⁰ Ye' mú e' ttsakkā, e'ma ñ tò ikkacheke tò ye' kè diché tã ese wa ye' e' tssōmika. ³¹ Skëköl dör Skëképa Jesús Yé ena ikëköl kîkarkā këkraë, e' wā ijchër tò ye' kè ku' kachök. ³² Mik ye' bak Damasco, etä ká e' wōkir kanèblöke iblú kiè Aretas e' a, e' tò ishkekîpa patké ye' klō'ukwā ká e' kköiëule shkit kakkëë, e' wékkō a. Erë s'yamipa wēlepa tò ye' iéka kkó a tã tsa' wa ye' émi énaēna iwékkō tssit- sir tso' ese a dōttsā įski. Es ye' tkashkar ie' yöki.

İ kkaché Skëképa tò Pablo a kabsueie

12 Kè dör iie bua', erë ye' kawōtā kî e' tssökkāia e' tsatkoie. İ kkaché Skëképa Jesús tò ye' a kab- sueie e' pakekeyō a' a' i' tã. ² Wēm sūule ye' wa eköl dör Cristo ttökata, e' minetsër ká jai a, e' kî duas de dabom eyök kî tkël (14). Ye' kè wā ijchër tò ie' mine'kā chkaë ö wikölie, e' jchër Skëköl è wā. ³ Wēm e' sūule ye' wā, e' minetsër ká jai a e' dör ká buaala eē. Eē ttè kè yēnuk se' a ena kè se' a ikéwō mène chē, ese tsséitō. Iskā chekeneyō a' a' tò ye' kè wā ijchër tò imine'kā chkaë ö wikölie, e' jchër Skëköl è wā. ⁵ Wēm ese kîkēmika ye' tò, erë ye' wák kè e' kîkōpakā. Erë ye' diché kè tã e' è wa ye' e' kîkōmika. ⁶ Ye' mú e' ttsakkā, e'ma ye' a e' tssermika ttè mokî wa, e' kuëki e' kè dör suluë. Erë kè ye' e' tssōtā'kā as kè yi ibikeitsō tò wēs ye' wēr ena wēs ye' ttō e' tsatā ye' dör. ⁷ İyi tajë buaë kkayēne ye' a ká jai a, ñe' kuëki ilè mène ye' a ye' wōowaie as kè ye' e' tssōkā ñ buaë sū'yō e' wa. E' dör wēs dika' tkērwa ye' chkā a es, e' wa ye' rreweke Satanás tò këkraë. ⁸ Mañatökicha ye' kköyē' Skëképa a' tò iyōttsā ye' a. ⁹ Erë ie' ye' iüté: "Mik be' diché kè tã, etä e' kî Ye' diché

wēnewā bua'iewā. E' kuëki ye' er buaë chō be' a, e' è dör wè' be' a." E' kuëki buaë idir ye' a e' tssökkā ye' diché kè tã e' wa as Cristo diché tajë e' wērwa bua'iewā ye' kî. ¹⁰ Mik ye' tssēr' tò ye' diché kè tã, e' je' tã ye' diché tã tajë. E' kuëki mik ye' diché kè tã, mik ye' yërke suluë, mik ye' kè wā ñ tã, mik ye' we'ikeke siarë pè' tò, mik ye' kawō tköke suluë, mik ese kos tköke ye' tã Cristo dalërmik, etä ye' tssē'ne buaë.

¹¹ Erë ye' kè dör yi, erë wēpa cheke a' tò tò e'pa dör Jesús ttekōlpa tsá bua'iewā, e'pa kè dör ye' tsatā. A' tò ye' tsatköpa ie'pa yöki erë e' kè one a' wā. E' kuëki a' tò ye' ké e' tssökkā tajë wēs alıwak es. ¹² Mik ye' bak senuk a' shuā, etä ye' weine kos e' dalé'ttséyō bèrë er bua' wa. Ñies ñ kè or yi a ese wéyō tajë a' wörki Skëköl diché tajë wa s'tkiwé ekkë. E' wa iwēnewā tò mokî ye' dör Jesús ttekōlpa tsá, e'pa eköl. ¹³ Ye' kè wā a' kane ye' kanéuk. E' è wa a' wōanewa Skëképa icha erule erule malepa e' dikia diōshet. A' we'ikëyō, e' nu' olo'yō ye' kî.

Pablo kablé ie'pa pakök

¹⁴ Ye' tso'tke shkök a' pakök. I' tã ide mañatökicha. I' etökicha wēs këkraë kè ye' e' maupakā a' mik as a' tò ye' kkö'nü. Ye' kè tkirku' a' İyi kî, ye' tkirke a' wákpa kî. A' dör wēs ye' ala'r es. İla'r kè kawōtā iyé kkö'nuk, e' skéie iyé kawōtā ila'r kkö'nuk. ¹⁵ E' kuëki ye' e' chétke ñ kos tso' ye' wā e' eukwa er bua' wa a' kimoie dō ye' wákë. Ye' tò a' dalëritseke kîta kîta, etä a' éna ye' dalër ze' mir wa'k è?

¹⁶ A' ye' sini'kué buaë tò mik ye' bak a' ska', etä ye' kè e' monekā a' mik. Erë a' wēlepa tò ichéke tò ye' tò a' kîto'wé a' inuköl klö'woie akir. ¹⁷ İİma a' erbikō tò wēpa patkë'yō a' ska', e'pa wa ye' tò a' kîto'wé? ¹⁸ Ye' kköyē' tajë Tito a' tò ie' mi' a' ska', etä s'yami skà eköl patkë'miyō ie' tã. ¿Tito tò a' kîto'ō? Au, ie' sene buaë yēsýesë a' shuā wēs ye' es. Sa' böl sené a' shuā ñi sūë.

¹⁹ İsalema a' tso'ia ibikeitsök tò sa' e' tsatköke a' yöki. E' kè dör es. Ñermata sa' tso' ttök Skëköl wörki wēs s'batsulewā Cristo mik esepa ttò es. A yamipa dalër ye' éna, ñ kos wēke sa' tò e' dör a' er diché kî ioie. ²⁰ Mokî ye' suane dō' mik ye' de a' ska', etä ye' kè tò a' suë wēs ye' kî a' kiane suë es. Ñies ye' suane dō' a' kè tò ye' suë wēs a' kî ye' kiane suë es. Ye' suane dō' ye' ikué tò a' ñippöke, a' ukyërke ñi kî, a' ulurke ñi kî, a' er me'rie a' wákpa è kî, a' biyöblöke ñi kî, a' ñi chöke suluë, a' e' tssökekā tajë, a' ñi chiliuke. ²¹ Ñies ye' suane dō' mik ye' dene a' ska' etä Skëköl tò ye' jaewë a' kuëki. Dö' a' tajë kè er maneone. Dö' a' e' ia'yükekāia sene sulusi wa. Dö' a' tso'ia trēnuk ena a' tso'ia ñ sulu skà kukuéña a' wā e' a. E' dör es, e' tã Skëköl tò ye' iuwēraë siarë a' wa.

13 I' tã mañatökicha ye' mi'ke a' pakök. İ tso' a' wā shulè, e' shuleraësö wēs itso' kitule Skëköl yēkkuō kî es, e' tò ichè: "Ttè kos shulekesë etä itteköl- pa kiane böl ö mañal ichoie tò mokî idir ö au." ² Mik ye' bata dē'rō a' ska', etä wēpa tò ñ sulu wamblé, e'pa a' ye' iyē' tò a' kawōtā ilo'yök. İ'ñe tã ye' kè ku' a' ska', erë ye' tò iskā chekene ekkëpa a' ena a' malepa tso' ñ sulu wamblök, esepa a' tò mik ye' dene, etä a' shuleraëyō

† DABOM TKÉYÖK TSÁ YËNETTSA ET: E' kéwō ska' tã judiowak ttè dalöiēno tò ichè tò kè kawō tã s'ppök dōkā dabom tkëyök tsatā. İe'pa wöblane pè' sulusipa ppök dōkā dabom mañayök kî sulitu as kè itkōkā dabom tkëyök tsatā.

darërëë. ³ A' ichè tò a' kǐ ikiane suè tò mokǐ ye' ttöke Cristo diché wa. Mik ye' de a' ska', etǎ a' isuëraë tò es idir. Cristo diché tǎ' tajë, e' tso' iwakanéuk a' shuǎ, ie' kè dör wës se' kè diché tǎ' es. ⁴ Mokǐ ie' kötewǎ wötëulewǎ krus mik wës se' kè diché tǎ' es, erë ie' sërkenë Skëköl diché tajë e' wa. Es ñies sa' batsulewǎ ie' mik, e' kuëkǐ wësua sa' kè diché tǎ', erë Skëköl diché wa sa' sërdaë a' kǐmoie.

⁵ A' wakpa e' saú tò mokǐ a' erblöke Jesucristo mik. A' ibikeitsó buaë. ¿A' kè wǎ ijchër tò ie' tso' a' er ǎ? E' kè dör es, e' tǎ e' wǎ kiane chë tò a' kè dör ie' icha. ⁶ A' mú wöǎ iwëne tò sa' kaneblë' a' shuǎ e' wǎ dettsǎ buaë. ⁷ Sa' tso' ikiök Skëköl ǎ tò a' kè tò ì sulu wamblökia. Sa' kè ku' e' kiök ǎs iwër tò ye' kaneblë' a' shuǎ e' wǎ dettsǎ buaë. E' skéie sa' kǐ ikiane tò a' sër buaë yësyësë wës Skëköl kǐ ikiane es, eré wëlepa wa iwër tò sa' kaneblë' e' kè wǎ dë'ttsǎ buaë. ⁸ Mik a' sërke buaë wës Skëköl ttë mokǐ tò ichè es, etǎ e' kǐ kè sa' ǎ ì yënuke. E' skéie e' kǐkekekǎ tajë sa' tò. ⁹ Sa' kè diché tǎ', erë mik a' e' tkëulewǎ darërë Skëköpa ttë ǎ, etǎ e' tò sa' ttsë'wëke

buaë. Sa' tò ikië michoë Skëköl ǎ tò a' mú dò senuk buaë yësyësë këkraë wës ie' kǐ ikiane es. ¹⁰ Mik ye' de a' ska', etǎ kawö mène ye' ǎ a' kǐ, e' kè wǎ shulak ye' éna darërë kësik wa. Skëköpa Jesús tò e' kéwö me' ye' ǎ, se' er diché ioie, e' kè dör se' sulu'woie. E' kuëkǐ ye' tso' yëkkuö i' shtök a' ǎ kǎm ye' dò a' ska' e' yökǐ ǎs ì kôs tso' shulë, e' shulö a' tò kǎm ye' dò e' yökǐ.

Pablo e' chéat

¹¹ A yamipa, bataie yö ichè tò a' ttsë'nú buaë. A' e' chó senuk yësyësë. A' er kuú. A' kabikeitsó ñikkëë. A' senú bèrë ñita. A' sërke es, e' tǎ Skëköl dör dalëritsök-wak ena sene bèrë mukwak, e' sërdaë a' tǎ këkraë.

¹² A' ñi shké'ú ñi dalëritsë wa. S'batse'rpa kôs tò a' shké'wémi.

¹³ ǎs Skëköpa Jesucristo er buaë chò a' ǎ. ǎs Skëköl tò a' ǎ ikkachò tò a' dalër tajë ie' éna. Ñies ǎs Wiköl Batse'r tò a' kò senuk wës wák eköl è es.

Gálatas

Pablo tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa tso' ká kiè Galacia e' shuá ká wa'ñe e'pa á ikimoie. Iekkëta ie'pa kôs e' kè dör Israel aleripa. E' kuëki kam ie'pa erblö Jesús mik etá ie'pa kè tö Moisés ttè dalöiëno e' dalöië. Mik Pablo dërö Jesús ttè buaë kkachök ie'pa á etá ie' tö ie'pa á iché tö kè se' tsatkërpa Moisés ttè dalöiëno e' dalöië wa. Erë mik ie' mineane etá Israel aleripa shuá pë' demi e' ò tö ie'pa dör Jesús mik erblökwakpa. E'pa tö ie'pa wöbla'wëke sulu ikütöwöie. Ie'pa tö iché tö se' kè tsatkërpa Jesús mik erblè e' è wa. E' kuëki ñies se' kawöta Moisés ttè dalöiök. Í sulu e' wöklö'wöie Pablo tö yëkkuö i' kit. Jesús mik erblökwakpa tö s'wöbla'uk kache ttè wa, e'pa ki'wá buaë, e' kuëki Pablo tö yëkkuö i' kit as ie'pa tso' tse'ka iyökü ena ie'pa shulir er bua' wa. S'wöbla'uk kache ttè wa e'pa tö icheke tö Pablo kè dör Jesús tteköl chökke ie' kè wá Moisés ttè e' dalöiëno e' kuëki. Pablo tö iché Jesús mik erblökwakpa á tö Jesús wák tö ie' klög' kaneblök ittekölie. Ñies ie' tö iché tö Jesús mik erblè e' è wa Skököl tö se' klö'wëmi wës pë' buaë yësyesë es. Kè dör Moisés ttè dalöië wa Skököl tö se' tsatkeke. E' skéie ie' er buaë ché se' á e' wa ie' tö se' tsatkeke sënoie ie' á iwököl wa. E' kkacheke Pablo tö yëkkuö i' ki.

Shkë'wë

1 Ye' dör Pablo. Ye' dör Jesús ttekölpa tsá, e'pa eköl. Ye' kè kine s'ditsö wá ñies ye' kè patkëne s'ditsö wá. E' skéie Skököl dör S'yé tö Jesús shkë'kane, e' ena Jesucristo, e'pa tö ye' patkë' ie' ttè buaë pakök. ² Ye' tso' yëkkuö i' shtök Skökëpa Jesús icha erule erule kôs tso' Galacia e'pa á. Ye' ena s'yamipa kôs tso' ye' tá íe, e'pa tö a' kôs shkë'wëmi. ³ Skököl dör S'yé ena Skökëpa Jesucristo, as e'pa er buaë chò ena sene bèrè mù a' á. ⁴ Jesucristo e' me'ttsá ttëwá se' nuì skéie wës Skököl dör S'yé e' k' ikiane es. E' o' ie' tö se' yottsá sene sulu kôs tso' ká i' á e' ulá á. ⁵ ¡E' kíkòkàsò kékraé! Es idir.

Jesús ttè buaë, e' dör etkëme

⁶ Ye' tö a' me'at, e' itökü bet tá, Skököl olo'yé a' tö. Ie' tö se' klög'bak. Ie' er buaë ché tajë se' á Cristo batamik. Erë ie' olo'yé a' tö. E' skéie a' tso'ne ttè kuá'ki klö'uk. E' tö ye' tkiwéwá eriwéka tajë. Wëlepa tö icheke tö ttè e' dör Jesús ttè buaë, ⁷ erë e' kè dör es. Jesús ttè buaë mokü, e' dör etkëme. Pë' wëlepa de a' wökir á ká chöukwa ttè kuá'ki wa. Ie'pa tö Cristo ttè buaë, e' k' kuötkéka. Es ie'pa tö ie' ttè buaë mokü e' shkuli'wëke. ⁸ Erë ye' tö a' á ichè tö yi tö ttè kuá'ki pakeke a' á Jesús ttéie, kè dör wës sa' tö a' á ipaka' kuaë es, e' tá as ese wák kichatër. Kè ye' tkine tö ye' wák alè tö ipakè ö Skököl biyöchökwak wële datse ká jai á, ese tö ttè kuá'ki pakè a' á, as esepa kichatër. ⁹ Ye' tö a' á iskà chène: Yi tö ttè kuá'ki paké a' á Jesús ttéie, kè dör ie' ttè buaë paka' sa' tö a' á e', kè dör ttè klög' a' tö kewe e', e' tá as ese wák kichatër. ¹⁰ ¿Ima a' ibikeit-sè? Ye' ttöke es, ¿e' wa ye' atak buaë Skököl tá ö s'ditsö tá? Ye' mú atak buaë s'ditsö tá, e' ma ye' kè dör Cristo kanè méso mokü.

Jesús ttè buaë, e' kè dë'bitü s'ditsö wá

¹¹ A yamipa, a' wá ijchenú tö Jesús ttè buaë pakekeyö, e' kè dë'bitü s'ditsö wá. ¹² Ttè e' kè yëne yi wá ye' á, kè yi wá ye' wöblane iwa, e' skéie Jesucristo wák tö ikkayë' ye' á.

¹³ Wës ye' bak senuk judiowak ttè dikü, e' tseüle a' wá buaë. Ye' bak Skököl icha e'pa we'ikök siarè töiök kësik wa. Ye' éna ie'pa ewakwa sëraá. ¹⁴ Mik ye' bak judiowak ttè dikü, etá ye' tö sa' yépa bak e' sër kôs iuté buaë yësyesë, iwakpa bak kôs ye' tá e' këska', e'pa tajë tsatá. ¹⁵ Erë Skököl er buaë ché ye' á tajë, e' kuëki ie' tö ye' shukitbak iwák á, kam ye' kúr e' yökü. Ie' tö ye' klög'bak kaneblök ie' á. Mik ie' éna ilá kkachak ye' á, etá ie' tö ye' á ikkaché as ye' tö ilá ttè buaë e' pakò pë' kè dör judiowak esepa á. Mik ie' tö ilá kkaché ye' á, etá ye' kè dë' s'ditsö ska' e' yuök. ¹⁷ Ñies ye' kè dë' Jerusalén, wëpa dör Jesús ttekölpa tsá ye' yökü kewe, e'pa ska' e' yuök ie'pa ttè wa. E' skéie bet ye' míá Arabia, e' ukuökü tá ye' dene Damasco.

¹⁸ Dwas de mañal, e' ukuökü tá ye' míá Jerusalén Pedro, kè suüle ye' wá, e' sauk. Erë kè ye' sene ie' ska' ká tajë, domingo bötö è. ¹⁹ Ñies Santiago dör Skökëpa Jesús ël, e' suéyö. Erë kè ye' wá Jesús ttekölpa tsá, e'pa malepa sune. ²⁰ Mokü ye' tö a' á ichè Skököl wörkü tö ì shtekeyö yëkkuö i' ki, e' dör mokü.

²¹ E' ukuökü tá ye' míá bánet Siria ena Cilicia. ²² E' kèwö ska' tá Cristo icha erule erule tso' Judea, e'pa wá ye' ttè jcher, erë ie'pa kè wá ye' suüle. ²³ Ie'pa tö ittse: "Pablo bak se' we'ikök, ttè mik se' erblöke e' olo'yakwá ie' éna, erë ñie tá ie' tso'ne ipakök." ²⁴ E' kuëki ie'pa tö Skököl kíkëka tajë ye' kuëki.

2 Dwas de dabom eyök k'í kël (14), e' ukuökü tá ye' ská míane Bernabé tá Jerusalén. Ñies Tito míá ye' tá. ² Skököl tö ye' á ikkayë' tö ye' kawötá shkök Jerusalén ttök Skökëpa Jesús icha kôs e'pa wökirpa tá, e' kuëki ye' míá. Se' ulitane wá ie'pa suüle tö ie'pa dör

se' wókirpa. Mik ye' de Jerusalén, etā ttē buaē pakekeyō pē' kē dōr judiowak esepa ā, e' wa pakéneyō se' wókirpa ulitane e'pa ē ā bānet isuōie tō iyēne ō kē iyēne. Ye' kē kī ikiane tō yi tō ichē tō Jesús kanē kōs o'bituyō, e' dōr é.

³ Ie'pa tō ichē tō ttē pakekeyō, e' dōr buaē yēsýēsē, kē ì skà kianeīā. Tito mirwā ye' tā, e' dōr griegowak, e' kuēkī ie' tottola kē kkuōlit tēule tsir wēs judiowak wōblar es. Erē ie'pa kē wā ie' kàne itóttola kkuōlit tōk tsir. ⁴ Erē pē' wēlepa tso' eē e' chō tō ie'pa dōr Jesús mik ərblōkwakpa, erē kē idōr es. Ie'pa kē ichōpa tō Tito tottola kāwōtā kkuōlit tēe tsir, e'ma s'wókirpa kē wā ì yēne. Pē' esepa tso' se' shuā se' weblōk bēr tō wēs se' sēr buaē, ttsēr buaē Cristo Jesús ttē ā. Ie'pa ā tā kē idōr buaē tō kē se' tō judiowak ttē dalōiēno e' iūtēiā. Ie'pa kī ikiane tō se' klōrwāne ttē ñe' ulā ā. ⁵ Sa' kī ikiane tō Jesús ttē buaē mokīē, e' è klō'ū a' tō kēkraē. E' kuēkī sa' kē wā ie'pa ttē iūtēne yēs.

⁶ Se' wókirpa kiēsō skēkēpa taiē, e'pa ichē tō ttē pakekeyō e' dōr buaē. Ie'pa kē wā i'kī kuōtkēne yēs. (Skēkōl ā tā se' ulitane dōr ñies ème, e' kuēkī é yō ichē tō ie'pa dōr kēkēpa taiē ō kē idōr es, e' kē kī ye' tkine.) ⁷ Ie'pa éna iāne tō Skēkōl tō kanē me'at ye' ulā ā Jesús ttē buaē pakōk, pē' kē dōr judiowak, esepa ā, wēs ie' tō kanē me'at Pedro ulā ā ipakōk judiowak ā es. ⁸ Skēkōl tō Pedro patkē' Jesús ttē buaē pakōk judiowak ā, e' è tō ye' patkē' ipakōk pē' kē dōr judiowak esepa ā. ⁹ Santiago ena Pedro ena Juan, e'pa suule se' ulitane wā tō ie'pa dōr se' wókirpa kibiie. Ie'pa éna iāne tō Skēkōl ər buaē yē' ye' ā kanē i' wa. E' kuēkī ie'pa ulā mé ye' ā ena Bernabé ā iwā kkachoie tō ie'pa tō sa' klō'wé ie'pa kīie. Ie'pa éna iāne tō Skēkōl tō sa' patkē' Jesús ttē buaē pakōk pē' kē dōr judiowak esepa ā, erē ie'pa patkē'itō ipakōk judiowak ā. Es buaē idir ie'pa ā. ¹⁰ Íyi etkē kié ie'pa tō sa' ā, e' dōr tō s'yamipa siārēpa sērke Jerusalén, esepa kīmē sa' tō. E' wawēkeyō kēkraē ər bua' wa.

Pedro uñé Pablo tō Antioquía

¹¹ Erē e' ukuōkī tā mik Pedro demi Antioquía sa' pakōk, etā kewe ie' chkōke buaē Jesús mik ərblōkwakpa kē dōr judiowak, esepa tā. Erē s'yamipa dōr judiowak datse Jerusalén, patkē' Santiago tō, e'pa de. E'pa tō iklō'wé tō s'yamipa kē dōr judiowak, esepa kāwōtā itóttola kkuōlit tōk tsir. Ñies ie'pa tō iklō'wé tō esepa kāwōtā senuk wēs judiowak sēr es. Pedro suane ie'pa yōkī, e' kuēkī mik ie'pa de, etā ie' e' batséttsā wēpa kē dōr judiowak, esepa yōkī. Ie' kē chkōiā ie'pa tā ñitā. ¹³ Ñies judiowak malepa tō Pedro e' a' ñe' es, e' wamblēñak dō Bernabéē. ¹⁴ E' kuēkī, mik ye' isuē tō Pedro kē ku' iwā iūtōk yēsýēsē wēs Jesús ttē buaē mokī tō ichē es, etā ye' tō ie' ā ichē sulitane kukua: "Be' tso' e' ok. Be' dōr judiowak, erē be' kē sērku' wēs judiowak sēr es. ¿Iók be' tō, pē' kē dōr judiowak, esepa keke senuk wēs judiowak sēr es? ¹⁵ Se' bōl dōr judiowak se' ditséwō wa. Se' kē dōr pē' sulusipa kē tō Skēkōl dalōiē esepa. ¹⁶ Erē se' wā ijcher tō Skēkōl kē tō se' klō'wēpa wēs pē' buaē yēsýēsē es, Moisés ttē dalōiēno e' iūtēsō

e' batamik. Se' wā ijcher tō se' ərblē Jesucristo mik, e' kuēkī ie' tō se' klō'wé wēs pē' buaē yēsýēsē es. Ie' ichē tō ie' kē tō se' klō'wēpa wēs pē' buaē yēsýēsē es, ttē dalōiēno e' iūtēsō e' batamik. E' kuēkī se' bōl ərblēte Jesucristo mik ās Skēkōl tō se' klō'ū wēs pē' buaē yēsýēsē es. E' kē dōr tō Moisés ttē dalōiēno, e' iūtēsō buaē e' batamik." Es ye' tō ichē Pedro ā.

¹⁷ E' ukuōkī tā ye' tō ie'pa ulitane ā ichē: "Se' ərblōke Cristo mik, e' batamik Skēkōl tō se' klō'ū wēs pē' buaē yēsýēsē es, e' wā paneke se' tō. Es se' kē ərblōku'ia Moisés ttē dalōiēno e' mik. E' kuēkī judiowak tō se' chēmi tō se' dōr ì sulu wamblōkwakpa wēs pē' kē dōr judiowak es. E' kuēkī ¿sō ichēmi tō Cristo tō se' kē ì sulu wamblōk? Au, kē idōr es. ¹⁸ Se' éna iāne tō Skēkōl kē tō se' tsatkepa ttē dalōiēno e' batamik. E' kuēkī se' kē ərblēneīā ttē e' mik e' tsatkoie. Erē se' ərblēne ttē dalōiēno e' mik e' tsatkoie, e' tā e' je' tō se' ā ikkacher- aē tō mokī se' dōr ì sulu wamblōkwakpa, se' kē ā iwā iūtēnuk sēraā e' kuēkī. ¹⁹ Mik ye' bak ərblōk Moisés ttē dalōiēno e' mik e' tsatkoie, etā ye' éna iāne tō ye' kē ā ttē e' iūtēnuk yēsýēsē wēs s'kāwōtā iūtōk es. E' kuēkī ye' éna iāne tō nu' tso' ye' kī, e' kī Skēkōl tō ye' kichat- erattsā. E' kuēkī i'ñe tā ye' kē ərblōiā ttē dalōiēno e' mik e' tsatkoie. Ye' ā tā e' dōr wēs ye' du'wā ttē dalōiēno e' yōkī es. I'ñe tā ye' ərblōke Cristo è mik ās ye' sēr yēsýēsē Skēkōl ā. Cristo kōtēwā krus mik ye' skéie ye' nu' patuōie, ²⁰ e' kuēkī e' dōr wēs ye' kōtēwā ie' tā krus mik es. I'ñe tā e' dōr wēs kē ye' sērku'ia es, erē Cristo sērke ye' ər ā iWikōl wa. Ie' tō ye' dalēritsē, ie' e' mettsā ttēwā ye' skéie. E' è mik ye' ərblōke, e' mik ye' sērke ká i' kī. ²¹ Es Skēkōl ər buaē ché ye' ā, e' kē watepa ye' tō yēs. Erē sene yēsýēsē mú dō se' ulā ā ttē dalōiēno e' iūtē wa, e'ma e' wā kiane chē tō Cristo kōtēwā éme, kē wā tā." Es ye' tō ichē Jesús mik ərblōk- wakpa tso' Antioquía, e'pa ā.

Skēkōl tō iWikōl mé se' ā, se' ərblō Jesucristo mik, e' batamik

3 ¡A Galacia wakpa, wēsua a' kē kabikeitsōtā! ¿Yi al- ibché a' kī, e' tō a' wōliwēkā taiē es? Jesucristo kōtēwā krus mik se' skéie, e' ttē wa sa' tō a' wōblā' buaē yēsýēsē, e' wā āne buaē a' éna kuaē. Etā ¿wēs ttē e' olo'yakne a' éna? ² I' chakeke ye' tō a' ā, e' iūtō: ¿I batamik Skēkōl Wikōl dē' a' kī? ¿E' dōr Moisés ttē dalōiēno e' iūtē a' tō e' batamik? Au, kē idōr es. Ie' dē' a' kī mik a' tō Jesucristo ttē buaē e' ttsē' tā a' ərblē' imik etā. ³ ¡A' kē kabikeitsōtā! Kuaē Skēkōl tō se' yuē ie' ala'rie iWikōl wa, erē ¿wēs a' tō ibikeitsē i'ñe tā' tō se' kāwōtā Moisés ttē dalōiēno e' iūtōk se' wákpa diché wa ās se' at buaē yēsýēsē ie' wōā? ⁴ Es idōr, e' tā éme se' weine taiē Jesús ttē buaē kuēkī. ¡Ayēcha, e' kē weinewa éme! ⁵ Ye' tō iskā chakéne a' ā: ¿Skēkōl tō iWikōl me' se' ā, ñies ì kē ər yi ā ese o'itō a' shuā, e' dōr Moisés ttē dalōiēno e' iūtēsō, e' batamik? Au, kē idōr es. E' kōs o' Skēkōl tō, se' tō Jesucristo ttē buaē e' ttsē' tā se' ərblē' imik e' kuēkī.

Abraham erblé Skèköl mik, e' kuękį Skèköl tō ie' klō'wé węs pē' buaē yēsýēsē es

⁶ Es ibak ñies sa' yé bak kiè Abraham e' tã. Skèköl yèkkuō tō ichè: Abraham erblé Skèköl mik, e' kuękį ik-lō'wéitō węs pē' buaē yēsýēsē es. ⁷ E' kuękį a' wã ijchēnū tō wépa erblō Skèköl mik, esepa dōr Abraham aleripa chók. ⁸ Kã iãiaē Skèköl ibikeitsbak tō mik pē' kè dōr judiowak, esepa erblé ie' mik, etã ie' tō ie'pa klō'weraē węs pē' buaē yēsýēsē es. E' kuękį ttè buaē e' tso' kitule ie' yèkkuō kį wé ie' tō iyē' Abraham a' i' es: "Be' batamik ye' er buaē chōraē kã ulitane wakpa a." ⁹ Es se' isué tō wépa kōs erblōke ie' mik węs Abraham es, esepa kōs a' ie' er buaē chōraē węs ie' er buaē yē' Abraham a' es. Esepa è a' ie' er buaē chōraē.

¹⁰ Skèköl yèkkuō tō ichè i' es: "Wépa kè tō ì kōs tso' kitule ttè dalōiēno yèkkuō kį e' wà dalōieku' yēsýēsē, esepa kōs kichateraē Skèköl tō." ¹¹ Erè kè yi tō iwà iutepa es, e' kuękį se' wã ijcher tō wépa erblé ttè dalōiēno mik e' tsatkoie, esepa kōs kichateraēitō. ¹² Ñies ie' yèkkuō tō ichè i' es: "Yi dōr yēsýēsē ierblō Skèköl mik e' batamik, ese serdaē." ¹³ Es se' wã ijcher tō kè yi tsatkēnuk Moisés ttè dalōiēno iutē wa. ¹⁴ Ñies Skèköl yèkkuō tō ichè i' es: "Yi tō ttè dalōiēno e' dalōiē yēsýēsē sęraā, ese sęr michoē ttè e' wa." ¹⁵ Ttè e' tō se' a' ikkachè tō ttè dalōiēno, e' tō se' kè idalōiōk sęraā. Erè se' erblō Cristo mik, e' kè dōr es, e' kį erblé è kiane ie' mik. E' kuękį ttè e' kè shytunukkã Moisés ttè dalōiēno e' wa, e' dōr ttè kuękį e' kuękį.

¹⁶ Skèköl yèkkuō tō ichè: "Yi ttéwã kichatkēule kal mik, e' wa iwēnewã tō ese kichatéttsã Skèköl tō." ¹⁷ Es Cristo kōtewã krus mik, e' wã kiane chè tō ikichatéttsã Skèköl tō. Erè ikichatēnettsã se' skéie, Skèköl ttè dalōiēno e' dalōsēwéwāsō e' nu' kį. Es Cristo tō se' yé'ttsã se' nu' ulã a. ¹⁸ Es ibak ie' tã as Skèköl kablé' er buaē chök Abraham a, e' wã dō ñies pē' kè dōr judiowak esepa ulã a Cristo Jesús batamik. E' dōr tō Skèköl kablé' iWiköl muk se' a, se' erblō Cristo mik, e' batamik.

Skèköl er buaē ché se' a, e' kè dē' ttè dalōiēno e' batamik

¹⁹ A yamipa, se' a' tã mik se' tō se' ttè mé ñi a, e' shtésō yèkkuō kį tã s'kiè shtésō ikį, etã ttè e' kè maneorpattsane yēs, kè ikį kuōtkērpakãia yēs. ²⁰ Es ì uk Skèköl kablé' Abraham a' ena ileri eköl a, e' dōr. Skèköl yèkkuō tō Abraham ditséwō eköl è e' cheke, kè dōr sęraā. Abraham ditséwō chekeitō e' dōr Cristo. ²¹ Ì chök ye' tso' e' dōr i': Skèköl tō ittè me'tke Abraham a' tã ikkachéitō iã tō mokį iwaweraēitō. E' ukuōkį tã duas tka dōkã cien tkēyök kį dabom mañayök (430) tã ie' tō ittè dalōiēno me' Moisés a' as Israel aleripa tō idalōiō. E' wa isuésō tō ttè mēne Abraham a, e' mēne iã kewe, ttè dalōiēno mēne Moisés a' e' yōkį. E' kuękį ttè dalōiēno mēne Moisés a, e' kè a' ì uk Skèköl kablé'

† Génesis 12.3 † Deuteronomio 27.26 † Habacuc 2.4 † Levítico 18.5 † Deuteronomio 21.23

Abraham a, e' wōityukwã. ²² Ì uk Skèköl kablé' se' a, e' wã dōpa se' ulã a, Moisés ttè dalōiēno e' iutésō e' batamik, e'ma e' kè dē'ttsã se' a' węs ì kablēule es. Erè Skèköl kablé' Abraham a' imuk éme.

²³ E' dōr es, e' tã çì kuękį Skèköl tō ittè dalōiēno me' Israel aleripa a? Ie' kablé' Abraham a, e' ukuōkį tã ittè dalōiēno méitō ie'pa a' ì sulu wamblekerakitō, e' wã kkachoie dō mik Abraham aleri eköl yēne ie' a, e' de etã, e' dōr Cristo. Ttè dalōiēno e' me' Skèköl biyōchök-wakpa tō Israel aleripa a' Moisés dōr itteköl e' wa. ²⁴ Erè Skèköl wák kablé' Abraham a, e' kè dōr itteköl wele wa. E' kuękį se' wã ijcher tō ttè e' dōr kibiie, ttè dalōiēno mēne Moisés a' e' tsatã.

Çì kuękį Skèköl tō ittè dalōiēno me' Israel aleripa a?

²⁵ E' dōr es, e' tã ze' wã kiane chè tō ttè dalōiēno, e' kè ñi sini'kune Skèköl kablé' Abraham a' e' tã? ¡Au, kè idōr es! Ttè dalōiēno tō sene michoē múpa se' a, e'ma se' dōmi buaē yēsýēsē Skèköl wōrkį ttè ñe' dalōiēsō e' wa. ²⁶ Erè e' kè dōr es. Skèköl yèkkuō tō ichè tō s'ditsō kōs klōulewã sene sulu ulã a, kè se' a' e' tsatkēnuk. E' dōr es as Skèköl kablé', e' wã dō se' ulã a, se' erblō Jesucristo mik e' wa.

²⁷ Kãm Cristo dōbitų s'tsatkōk se' erblō ie' mik e' wa, e' yōkį se' bak klōulewã ttè dalōiēno dikįã węs s'wōtewã s'wōto wé a' es. Erè se' kè a' e' yēnuksã ttè e' dikįã dō mik Cristo dē'bitų ikkachök se' a' tō s'kawōtã erblōk ie' mik e' tsatkoie etã. ²⁸ Ñies ichēmiso tō Skèköl tō se' méwã ttè dalōiēno dikįã s'kkō'noie dō mik Cristo de etã. E' dōr węs alã yé tō yi yulē ilã kkō'noie es. Skèköl tō iwé es as ie' tō se' klō'ų węs pē' buaē yēsýēsē es, se' erblō Cristo mik e' wa. ²⁹ Ì ñe' tã se' erblō Jesucristo ttè buaē e' mik, e' kuękį ttè dalōiēno kè ku'ia se' kkō'nuk węs alã kkō'nukwak es. ³⁰ A' kōs dōr Skèköl ala'r, a' erblé Cristo Jesús mik e' wa. ³¹ A' wépa kōs wōsune iwã kkachoie tō a' erblé Cristo mik, esepa kį Cristo sęr iēne węs se' datsi' iō es. E' kuękį a' sęrke buaē węs Cristo sęr es. ³² Se' kōs batsulewã Cristo Jesús mik, e' kuękį se' dōr węs wák eköl è es. E' kuękį se' dōr judiowak ò se' kè dōr es, se' klōulewã kanè mésoie ò se' kè dōr es, se' dōr wēm ò se' dōr alaköl, e' kè dē' węs Skèköl a. ³³ Se' dōr Cristo icha, e' tã se' dōr Abraham aleripa chók. Ñies ì uk Skèköl kablé' Abraham a' e' wã dōraē se' ulã a.

Se' kè ku'ia Moisés ttè dalōiēno e' dikįã

4 Ye' tō ikleeke a' a' ttè i' wa: Ichōsō tō pē' eköl dōr inuköl blu' tajē e' blēnewã. Ie' íyi kōs méatitō ilã ulã a. Erè ie' alã iã tsirlala, kè a' ikaneonuk. E' kuękį o'ka tso'ne ie' kkō'nuk, ie' wēttsuk. Ie' kawōtã ie'pa ttè iutök dō mik wēkkē iyé tō ikéwō me'at ekkē. Eré ie' dōr iyé blēnewã e' dali kōs e' wák, erè kãm ikéwō dō e' yōkį ie' dōr węs s'klōulewã kanè mésoie tso' iu a' es. Erè mik iyé blēnewã e' tō ikéwō me'at e' deka, etã iyé dali kōs dōraē iulã a. ³ E' sù sa' judiowak bak węs alala ñe' es. Kãm Skèköl tō ilã patkō e' yōkį sa' bakiã klōulewã ttè èse tso' kã i' a' ese dikįã idalōiōk. ⁴ Erè mik kawō bikeit-

sitö e' de, etä ie' tō ilà patké ká i' kǐ, e' kǔne' s'ditsöie sene' Moisés ttè dalöiëno e' dikǐa. ⁵ Ilà debity sa' bak klöulewä ttè e' ulà a, e'pa yöktsä as sa' dö Skëköl ala'rie. ⁶ A' erblé Cristo mik, e' kuëkǐ a' dör Skëköl ala' rñies wës sa' es. E' kuëkǐ ie' tō ilà Wiköl patké senuk se' er a, e' wa se' kköchöke buaë Skëköl ska', ie' wa se' tō icheke buaë Skëköl a: "¡A yéwöla!" ⁷ Es se' kè kǔ'ia wës s'klöulewä kanè mésoie es. E' skéie se' detke Skëköl ala'rie, e' kuëkǐ ì kōs tso' ie' wä e' dör se' icha ñies.

⁸ Kenet tǎ a' kè e' batsötǎ' ie' mik, e' kéwö ska' tǎ a' bak klöulewä skëkölpa dalöiök a' bak esepa ulà a. Ñer-mata ie'pa kè dör Skëköl ichökle e'. ⁹ Erë ì'ñe tǎ a' bätse buaë Skëköl chök e' mik — ö ichémisö bua'ie tō ie' bätse buaë a' mik— ¿wës ì'ñe tǎ a' e' maktsane ttè èse kōs e' ane? Ttè ekkëpa kè a se' tsatkënuke. Ttè e' kè dör ìie bua' se' a. Kè se' senuke ttè ese dikǐa. ¹⁰ Judiowak tō idiwö tkö'wëke, isi'wö tkö'wëke, ikéwö tkö'wëke ñies idués'wö tkö'wëke. ¿Iók se' tō e' wakanewëke es? ¹¹ Ye' suane dö' kanè kōs wéyö a' shuä, e' weirwa é.

Kenet tǎ Galacia wakpa tō Pablo kiéwä buaë

¹² A yamipa, ye' dör judiowak erë ye' kè serku'ia judiowak ttè dikǐa. ¿Wës ì'ñe tǎ a' e' tiakwä ttè e' dikǐa? E' kè wǎr a' tō es. Ye' kköchö a' a tō a' senu wës ye' es. Mik ye' bak a' ska' kuaë, etä a' kè wä ì sulu wamblëne ye' tǎ. ¹³ Mik ye' tō Jesús ttè buaë tsá paka' a' a, etä ye' kirirke tajë, e' kuëkǐ ye' e' tsëat a' ska'. ¹⁴ Ye' kirirke, e' dör darërë a' a, erë e' kuëkǐ a' kè wä ye' watënettsä. E' skéie a' tō ye' suë buaë wës Skëköl biyöchökwak suë es. A' tō ye' kiéwä buaë wës Cristo Jesús kiéwä a' tō es. ¹⁵ A' ttsë'ne buaë ye' tǎ kuaë, ¿wës e' de ì'ñe tǎ? Ye' ichè tō a' wák wöbla mú yërtsä a' a tkèwä ye' icha skéie, e'ma a' tō iö' es. Es a' kǐkékayö. ¹⁶ Erë ì'ñe tǎ wësua a' ye' suë a' bolökíe, ttè mokǐ chéyö a' a e' è kuëkǐ.

¹⁷ Pë' tso' a' wöbla'uk judiowak ttè wa, e'pa tō ichè tō ie'pa kǐ a' kiar tajë, erë e' kè dör er bua' wa. Ie'pa kǐ kiane tō a' tō sa' watöttsä tǎ es a' mi' ie'pa è ttè iütök. ¹⁸ Ie'pa tō a' sa'upa, a' kímúpa er bua' wa mik ye' tso' a' tǎ ö ye' kè kǔ' a' tǎ, e'ma buaë idir ye' a. Erë ie'pa tso' a' wöbla'uk ttè kè dör mokǐ ese wa. E' kuëkǐ ye' yökǐ isulune. ¹⁹ A ye' ala'r, ye' skà weirke tajë a' dalërmik wës alaköl alà kǔrke weir es dö mik a' de senuk wës Cristo ser es etä. ²⁰ I' tǎ ye' mú dö a' ska' ttök bua'ie a' tǎ as a' isaü tō a' dalër tajë ye' éna. Ì wambleke a' tō es, e' tō ye' tkiwëwä suawé tajë.

Agar ena Sara, e' pakè

²¹ A' welepa senak judiowak ttè dikǐa, erë ì tso' kitule Moisés yëkkuö kǐ, ¿e' jcher a' wä? ²² E' tō ichè tō Abraham ala'r bö. Eköl kǔne' alaköl kiè Agar, e' tǎ. E' kiè Ismael. Agar dör Abraham alaköl kiè Sara e' kanè méso tǔlettsä ese. Iëköl kǔne Sara tǎ. E' kiè Isaac. Sara kè dör yi kanè méso. ²³ Kanè méso ñe' alà kǔne' wës se' èsepa kǔr es. Erë Sara kè dötǎ' alàè, e' alà kǔne' mik idetke kékëpalatke etä, wës Skëköl kablë' Abraham a es. ²⁴ E' tō ilè kleeke se' a. Alakölpa bö ñe' tō ttè mène böt e' wà chë. Agar bak kanè méso e' tō ttè dalöiëno

mène Israel aleripa a Siná kébata aṭe Arabia, e' wà chë. E' wà dör tō Israel aleripa erblé ttè dalöiëno e' mik e' tsatkoie. E' dör wës ie'pa tso' klöulewä ttè e' dikǐa wës kanè méso tso' klöulewä iwökir ulà a es. E' kuëkǐ wëpa kōs tso' klöulewä ttè dalöiëno e' ulà a, esepa dör wës Agar ala'r es. Ñies Siná kébata, e' tō Jerusalén tso' kǎ i' kǐ ì'ñe tǎ e' wà chë. Eë judiowak serke. Ie'pa tso' klöulewä Moisés ttè dalöiëno dikǐa wës kanè méso es. ²⁶ Erë Sara alà kǔne' e' tō ttè mène Abraham a, e' wà chë. Se' kè kǔ' klöulewä Moisés ttè dikǐa, e' kuëkǐ se' dör wës Sara alà es. Se' dör Jerusalén èt tso' kǎ jaì a e' wakpa. ²⁷ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kǐ es, e' tō ichè ì' es:

A alaköl, be' kè dötǎ' alàè,
is alala kǔr, e' kǐ alakölpa weir, e' kè ttsëule be' wä.
Erë be' döraè alàè tajë
tkòkǎ alaköl dötǎ' alàè e' tsatǎ.
E' kuëkǐ be' ttsë'nú buaë.

Be' anü tajë ttsë'ne bua' wa. †
Es Skëköl yëkkuö tō ichè.

²⁸ A yamipa, se' dör wës Isaac es. Isaac kǔne' wës Skëköl kablë' Abraham a es. Es ñies se' erblé Cristo mik, esepa de Skëköl ala'rie wës ie' kablë' es. ²⁹ Agar alà kǔne' wës s'ditsö kǔr es, erë Isaac kǔne' Skëköl Wiköl batamik. E' kéwö ska' tǎ Agar alà tō Isaac we'ik tajë. E' sù ì'ñe tǎ wëpa tso' klöulewä Moisés ttè dikǐa, esepa tso' se' dör Skëköl ala'r, esepa we'ikök. ³⁰ Erë Skëköl yëkkuö tō ichè ì' es: "Iyé íyo tso' mè alaköl kè dör kanè méso, e' alà a, e' kè kawö tǎ' blatè alaköl dör kanè méso e' alà a. E' kuëkǐ iyuóshkar alàè." ††³¹ E' kuëkǐ, a yamipa, se' kè dör wës alaköl dör kanè méso e' ala'r es. Se' dör wës alaköl kè dör kanè méso, e' ala'r es.

Se' yënetsä ttè dalöiëno dikǐa

5 Cristo tō se' yë'ttsä Moisés ttè dalöiëno e' yökǐ as se' kè kǔ'ia klöulewä ttè e' ulà a. E' kuëkǐ se' e' tkòwä darërë erblök Cristo è mik. Kè se' e' tiükwane ttè dalöiëno dikǐa wës s'klöulewä kanè mésoie es.

² A' tō ye' tto' tso'. Ye' dör Pablo. Ye' wák tō ichè a' a tō a' wëpa e' mettsä itóttola kkuölit tók tsir wës judiowak wöblar es e' tsatkoie, e' tǎ Cristo kè tō a' kímepa yës. ³ Ye' tō iskà chène wëpa ulitane e' mettsä itóttola kkuölit tók tsir, esepa a tō ie'pa kawötǎ Moisés ttè dalöiëno e' wà dalöiök sërää. ⁴ A' ulitane éna ttè dalöiëno, e' iütak as a' dö yësyësë Skëköl wöä, esepa kōs e' batsëttsä bänet Cristo yökǐ. Es Skëköl er buaë ché se' a Cristo batamik, e' watëttsä ie'pa tō sërää. ⁵ Erë se' erblöke Cristo mik, esepa wä ijcher Skëköl Wiköl wa tō ie' tō se' klö'wëraè wës pë' buaë yësyësë es, se' erblé Cristo mik, e' batamik. E' wà panekesö ttsë'ne bua' wa. ⁶ Se' batsulewä Cristo Jesús mik, e' tǎ yi tottola kkuölit tēule tsir ö kè iteule e' kè ska' Skëköl tkine. Se' erblö Cristo è mik, e' tō se' kè ñi dalërítsök, e' dör ibua'ie.

⁷ Kuaë tǎ a' mir buaë. ¿Yi tō a' wöklö'wé as a' kè tō ttè mokǐ iütö? ⁸ E' kè dör Skëköl tō se' klö'bak iwák a e'.

† Isaías 54.1,2 †† Génesis 21.10

⁹ A' tajë e'pa sulu'wërawa ttë suluë elkela è tò wës pan wölöwoka elkela tò harinachka qos wölöwekëka es.

¹⁰ Erë ye' erblöke Skëkëpa Jesús mik tò a' kè mi'pa ttë sulu e' itöki. Wë tso' a' tsiriuk ttë ese wa, e' we'ikera Skëköl tö. Kè kï ie' tkine tò yi idir.

¹¹ Erë a yamipa, ye' mú tso'ia ipakök tö wëpa kawötä itöttola kkuölit tök tsir, e'ma zi kuëki judiowak tö ye' we'ikekeia tajë? Ye' tò ttë e' pakópaia, e'ma ie'pa kè ulurku' ye' kï mik ipakekeyö tö Cristo kótëwä krus mik se' skéie etä. ¹² Erë wëpa tso' a' wökir ä kä chöukwa ttë ese wa, jësepa mú e' biöttsäie i' tä!

Ñi dalëritsè

¹³ A yamipa, Skëköl tö se' klö'bak as se' kè seriä ttë dalöiëno dikia. Erë e' kè dör i sulu wamblöie wës s'wák dër sulu kï ikiane es. E' skéie se' ñi kïmü, ñi dalëritsè kuëki. ¹⁴ Moisés ttë dalöiëno qos e' wöiënewä ttë etkë ä, e' tò ichè: "A' malepa dalëritsö wës a' wákpa e' dalër es." ¹⁵ A' e' kkö'nü. A' ñi saukeia suluë, a' ñippökeia tajë wës ijiwak sulusi es, e' tä a' wákpa è ñi e'urawa.

Sëne Wiköl Batse'r wa

¹⁶ Es ye' tò a' ä ichè tò se' senü Skëköl Wiköl wa. Se' serke es, e' tä i sulu kiane s'wák dër sulu e' kï wamblë, ese kè wamblepasö. ¹⁷ I kiar s'wák dër sulu e' kï, ese kè kiar Skëköl Wiköl kï. Ñies i kiar Skëköl Wiköl kï, ese kè kiar s'wák dër suluë e' kï. S'wák dër suluë ena Skëköl Wiköl e'pa ñi wöklö'uke, e' kuëki i kiar se' kï wë ese kè or se' ä. ¹⁸ Erë Skëköl Wiköl tö se' wëttsëke, e' tä se' kè ku'ia ttë dalöiëno dikia.

¹⁹ Wëpa tso' iwák dër sulu e' iütök, e' wërwa wöshak. Esepa trër ena e' ia'uke sëne sulusi wa. Iyi sulu ese skä kakuetëwarakitö darërë. ²⁰ Ie'pa tò iyi diököl dalöieke. Ie'pa dör alibchökwakpa. Ie'pa ñi saü suluë, ñi wöñatkö ñië, ñippö tajë, ukyër ñi kï. Ie'pa ulurkä bet. Ie'pa e' ttsökä imalepa tsatä. Ie'pa dör s'blabatsökwakpa. Wëpa e' batsöke ie'pa mik, e'pa è tä ie'pa ser buaë. ²¹ Ie'pa kè wöbatsö tò i kiane ie'pa kï, ese tso' s'malepa wä. Ie'pa e' ttöke blo' wa, e' kuëki i sulu kï wamblekerakitö tajë. E' sü iyi skä suluë wambleke ie'pa tö. Ye' tò a' ä ichekene wës ye' tò iyë'bak es tò wëpa serke es, ese pa kè döpa i blüie Skëköl tso' e' ä.

²² Erë mik se' serke Skëköl Wiköl wa, etä se' ñi dalëritsöke, se' ttsë'rke buaë, se' serke bèrë, i qos dalë'ttsekësö er bua' wa, se' ñi saü er bua' wa, se' er buaë chö s'malepa ä, se' ttö mokï, ²³ kè se' e' ttsökä tajë, se' e' kkö'nü buaë. Se' serke es, e' tä ttë dalöiëno qos, e' kè dalöse'newä se' wä. ²⁴ Se' wák dër suluë, ñies i qos suluë wamblak se' éna, ese qos watëttsä se' dör Cristo Jesús icha e'pa tö. E' dör wës se' tò ese qos ttëwä wötëulewä krus mik es.

²⁵ Se' serke Skëköl Wiköl mik, e' kuëki se' e' mü as ie' tò se' wëttsü. ²⁶ Kè se' e' ttsökä tajë, kè se' ñi tsiriuk, kè se' ukyënuke ñi kï.

Se' kawötä ñi kïmuk

⁶ A yamipa, a' wële anemine i sulu wamblë ä, e' tä a' serke Wiköl Batse'r wa, ese pa kè ie' kïmuk er bua' wa as ie' e' kökane. Erë a' e' kkö'nü dö' i sulu tò a' erkiöwë tä a' armi i sulu wamblë ä wës ie' es. ² A' wëlepa kawö tköke suluë, e' tä a' ñi kïmü. A' tò iwë es, e' tä a' serke wës Cristo ttë dalöiëno tò ichè es. ³ A' wële e' bikeitsö tö buaë idir imalepa tsatä, ñermata kè dö' i, e' tä ie' kütö'uke.

⁴ Is se' ser buaë ö suluë ese wërke se' wöki eköl eköl. E' kuëki se' ulitane kè e' sauk tö is se' ser, e' wa se' e' kkö'nü. Se' serke buaë yësyësë, e' tä se' ttsë'rdaë buaë se' wák ä. Erë kè se' kane e' kkö'nuk wës s'malepa serke es.

⁶ I buaë qos tso' a' wä ese kakmü wëpa tö a' wöbla'wëke Skëköl ttë wa ese pa ä.

⁷ Kè se' e' kütö'uk tö se' ä Skëköl wayörmi kè nu' tä'. I kuatkësö buaë ö suluë, e' wä wöwëranesö. ⁸ I sulu kiane s'wák dër suluë e' kï wamblë, ese wamblësö, e' tä e' wä dörane s'ki tä se' weir michoë. Erë i buaë kiane Skëköl Wiköl kï wë ese wësö, e' tä e' wä dörane s'ki tä sëne michoë döraë se' ulä ä. ⁹ I buaë wëkesö këkraë, kè ilo'yetä', e' tä aishkuö tä mik ikëwö de, etä iskë döraë se' ulä ä. E' kuëki kè se' shtrinuk i buaë uk këkraë. ¹⁰ E' kuëki mik se' ä i buaë ormi, etä iüsö suli-tane ä, bua'iewä s'yamipa erblöke Cristo mik, ese pa ä.

Pablo e' chéat

¹¹ Ttë bata i' shtök ye' tso' ye' wák ulä wa. A' isaü tö ikitë bërie, es a' wä ijchermi tö mokï ye' tso' ishtök.

¹² Wëpa tò a' keke a' wëpa tottola kkuölit tök tsir, e'pa tò iwëke es as ie'pa at buaë judiowak malepa tä. Ie'pa tò ichöpa tò se' tsatkërke, Cristo kótëwä krus mik se' skéie, e' batamik, e'ma judiowak tö ie'pa we'ikera siarë.

¹³ Erë ie'pa wákpa tottola kkuölit tëule, e'pa kè tò Moisés ttë dalöiëno e' iütë seraä. Ie'pa tò a' keke a' tottola kkuölit tök tsir e' ttsökä iwákpa ä tò ie'pa tò a' kè e' wakyuök wës judiowak es. ¹⁴ Erë ye' i', e' kè e' ttsöpakä i ulitane kï. Skëkëpa Jesucristo kótëwä krus mik, e' è kïkekekayö. E' batamik i sulu qos tso' kä i' ä ese dunewabak ye' ä, ñies ese ä ye' dunewabak. ¹⁵ S'tottola kkuölit tëule tsir ö kè tëule, e' kè kï Skëköl tkine. Ie' tò se' er mane'wë pä'ali iWiköl wa, e' è kiar ie' kï. ¹⁶ Wëpa qos serke wës ttë i' tò ichè es, as ese pa ä ie' tò sëne bèrë mü ena isaü er siarë wa. Esepa dör ie' ala'r chök, ese pa dör Israel aleripa chök ie' ä.

¹⁷ Ye' weine qos Jesús ttë kuëki, e' tò tso' ye' wä ye' chkä kï. E' wa ye' tò iwä kkacheke tö ye' dör ie' kanë méso mokï. E' kuëki i'tami kè yi tò ye' tsiriwariä ttë e' kï.

¹⁸ A yamipa, as Skëkëpa Jesucristo er buaë chö a' ulitane ä. Es e' idir.

Efesios

Pablo tö yëkkuö i' kit mik ie' bak Roma wötëulewā s'wöto wé ā Jesús tté buaë pakè kuëkj e' tā. Ì bak ie' tā e' tso' kitule yëkkuö Hechos 28.17-31 e' kj. Pablo tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa tso' Éfeso ena ipamik e'pa ā. E' kēwō ska' tā Éfeso dör kā bua'ie ena eē tajē u tso' ì dalöieke ie'pa tö Skëköl skéie e' dalöioie. E' bua'ie dör ie'pa kéköl eköl kiè Artemisa e' dalöioie (Hechos 19.23-31). Mik Pablo shka' Jesús tté buaë pakök, etā ie' dē'mi Éfeso (Hechos 18.18-21). Erë eē ie' sené bërber è tā iminea. E' ukuökj tā iskà mineane tā isené eē duas mañal Skëköl tté kkachök. E' tso' kitule Hechos 19 kj.

Jesús mik erblökwakpa kè wā kabene ku' tajē. E' kuëkj Pablo kè wā ì kitē tajē e' kj. E' skéie ì buaë tsākjē o' Skëköl tö se' ā, ier buaë yē' siā e' batamik, e' kj ie' tö ikit kibiie. Ie' tö ichè tö e' kuëkj se' kawōtā senuk Skëköl kjkokaie. E' kit ie' tö yëkkuö i' kj.

Jesucristo wa Skëköl tö se' ulitane tsātkē' Israel aleripa ena pē' ulitane, ñies e'pa er bua'wëitö ñi kj.

Shke'wè

1 Ye' dör Pablo. Skëköl wák er wa ye' dör Jesús ttekölpa tsā, e'pa eköl. Ye' tso' yëkkuö i' shtök s'batse'rpa e' tkëulewā darërē Cristo Jesús mik serke Éfeso, e'pa ā. ² Skëköl dör S'yé ena Skëkëpa Jesucristo ās e'pa er buaë chò ena sene bërè mù a' ā.

Skëköl tö se' tsātké Jesucristo batamik

³ Skëköl dör Skëkëpa Jesucristo yé, e' kjkokasö tajē. Se' batsulewā Cristo mik, e' kuëkj Skëköl er buaë ché se' ā ì kōs buaë tso' ie' wā kā jai ā e' wa. ⁴ Kam ie' tö kā i' yuò, e' yökj se' shukitbakitö ās se' dō batse'r, kè kj ì sulu tā' yēs ie' wōā, se' batsulewā Cristo mik e' batamik. Ie' éna se' dalër tajē, ⁵ e' kuëkj ie' tö ibikeitsbak tö se' tseratköitö ila'rie Jesucristo batamik, e' kiane ie' wák kj, ñies e' tö ie' ttsë'wëke buaë. ⁶ Ie' tö iwé es ās se' tö ie' kjkokā michoé ie' er buaë ché se' ā tajē shütē e' kuëkj. E' kōs wé ie' tö ilà dalër tajē ie' éna, e' batamik. ⁷ Cristo kōtewā se' skéie, ie' pé tène, e' wa se' yēnettsā sene sulu ulā ā ena se' nuì olo'yé Skëköl tö se' kj. E' wa se' isué tö ie' er buaë ché tajē shütē se' ā. Ñies ie' tö erbikè buaë mé se' ā ās ì wëke ie' tö e' wā ar se' ā. ⁹ Ì bikeitsbak ie' tö wè, e' wawëitö ì o' Cristo tö e' batamik. Kuaë tā iblë'wäitö sulitane yökj, erë iwā kkachéitö se' ā. ¹⁰ Ie' ibikeitsbak tö mik ikéwō de, etā ie' tö Cristo tkerakā íyi ulitane tso' kā jai ā ena kā i' ā e' wökirie.

¹¹ Ì kōs wëke Skëköl tö, e' wëke ie' tö iwák er wa wës ie' kj ikiane es, wës ie' tö ibikeitseke es. Es sa' dör judiowak e'pa shukitbak ie' tö ās sa' dō ie' ichaie, sa' batsulewā Cristo mik e' batamik wës ie' tö ibikeitsbak es.

¹² Ie' tö iwé es ās sa' erblë' kewe Cristo mik e'pa tö ie' olo tajē e' kjkokā. ¹³ Es a' ñies, mik a' tö s'tsātkè tté buaë mokj e' ttsé tā a' erblë imik, etā a' bātsewā Cristo mik ena Wiköl Batse'r muk ikablë' e' méitö a' ā iwā kka-choie tö a' dör ie' icha. ¹⁴ Wiköl Batse'r tso' se' ā, e' dör iwā kka-choie tö ì kōs yé' Skëköl tö tö imeke, se' dör ie'

icha, e'pa ā aishkuö tā, e' meraëitö se' ā. E' kuëkj se' wā ijcher tö ie' tö se' tsātkeraë da'ā. E' kuëkj ie' olo tā' tajē, e' kjkokasö.

Pablo tté Skëköl tā Éfeso wakpa kj

¹⁵ E' kuëkj, mik ye' tö a' tté ttsé tö a' erblöke mokjē Skëkëpa Jesús mik, ñies mik ye' ittsé tö s'batse'r maļe-pa kōs dalëritseke a' tö tajē, ¹⁶ e'tāmi wëstela yé'miyö Skëköl ā a' dalërmik kekraë mik ye' ttöke ie' tā etā.

¹⁷ Ie' dör Skëkëpa Jesucristo e' Këköl. Ie' dör S'yé olo tā' tajē e'. Ie' ā ye' tso'ie ikiök tö ie' tö a' kjmè iWiköl wa ās ie' íyi wā ar buaë a' éna, ñies ās a' wā ijcher bua'iewā tö yi dör ie'. ¹⁸ Ie' tö se' klöo' ikablë' se' ā e' wā panuk kröröë. E' tso' ie' wā mē se' dör ie' icha batse'rpa esepa ā. Ye' tso'ie ie' ā ikiök tö a' er ñi'ütö ās kōs kablë ñe' bua' dör ena olo dör e' wā ar a' éna. ¹⁹ Ie' diché tā' tajē íyi ulitane tsāta. Ì kōs ormi ie' ā. Idiché e' wa ie' tso' se' erblöke Cristo mik, e'pa kjmuk. Ye' tso'ie ikiök ie' ā tö a' er ñi'ütö ās e' kōs wā ar bua'ie a' éna. Diché e' dör tajē shütē, ²⁰ e' wa Cristo kōtewā, e' shkeo'kane ie' tö. Diché e' wa ie' tö Cristo tkékā kā jai ā ulā bua'kka íyi ulitane wökirie. ²¹ Eē Cristo tkërka diché tā' tajē íyi wökir, íyi wák, íyi kéköl wā diché tā', ese kōs tsāta. Ie' tkënekā íyi ulitane tsāta. Ie' dör ì kōs tso' ì'ñe tā ena aishkuö tā e' tsāta. ²² Skëköl tö ì kōs méwā ie' klò dikā. Ñies ie' tö imékā se' dör ie' icha e'pa kōs wökirie. ²³ Se' dör wës Cristo wák chkà es, tā ie' dör wës s'wökir es. Ie' tö se' wëttseke ì kōs kiane ie' kj wè kā i' kj, e' uk. Ie' tso' kā wa'ñe, kè ì ā ie' wöklönuk.

Skëköl er buaë ché se' ā se' tsātkoie

2 Kam a' erblö Cristo mik, e' yökj a' bak e' wamblök suluë, e' kuëkj a' bak wës s'duulewā es Skëköl ā.

² E' kēwō ska' tā a' bak senuk suluë wës wēpa kè tö Skëköl dalöie esepa sēr es. Wimblu sulusi dör ì sulu kōs tso' kā i' ā e' wökir e' ttö iütök a' bak. Ie' tso' Skëköl tté dalöseukwā wakpa esepa wörieikök. ³ Se' kōs bak senuk wës ie'pa es. Ì sulu kōs kiane s'wák dör suluë e'

kij wamblè, ese wamblök se' bak. Se' erbikè sulu, e' è wà wamblök se' bak s'wák ttsé'woie buaë. Se' bak wömeullettsa weinuk Skëköl ulà a wës pè' malepa es. ⁴ Se' bak duulewà se' nuì kj, erè Skëköl tó se' suè er siarè wa tajë. Ie' tó se' dalèritsé tajë. E' kuëkj ie' tó sene michoë mé se' a. E' dör wës ie' tó se' shké'wékane Cristo tã es. Ie' er buaë ché se' a tajë, e' kuëkj se' tsatkéne. ⁶ Se' batsulewà Cristo Jesús mik, e' kuëkj e' dör wës Skëköl tó se' shké'wékane Cristo tã ñita es. Ñies ie' tó se' tkéka Cristo tã ñita ká jai a. ⁷ E' kôs wé ie' tó es iwà kkachoe aishkuò tã tó kôs ie' er buaë ché se' a ì wé Cristo Jesús tó se' dalèrmik e' batamik. E' dör tajë shütë kè wöet tã' ekkè. ⁸ Skëköl er buaë ché a' a, e' batamik a' tsatkéne, a' erblöke Jesucristo mik e' kuëkj. E' kè dör ì buaë wé a' tó ie' wörkj ese skéie. Ie' tó a' a imé éme wes íyi kadmè es. Ie' tó iwé es as kè yi e' ttsòka tó ie' tsatkéne ì buaë wéitò ese batamik. ¹⁰ Ie' tó se' er mane'wé pa'ali se' batsulewà Cristo Jesús mik e' batamik. Ie' tó iwé es as se' tó ì buaë kôs ese ù. E' kôs bikeitsbakitò as se' ser wës ie' kj ikiane es.

Judiowak ena wépa kè dör es, esepa de wës wák eköl è es Cristo batamik

¹¹ A' wépa kè dör judiowak, kè a' éna ichökwa tó wës a' bak kam a' erblö Cristo mik e' yökj. Judiowak wépa kôs esepa tottola kkuölit tëule tsir iwà kkachoe tó ie'pa dör Skëköl icha. Pè' kè dör judiowak, esepa kiè ie'pa tó tottola kkuölit kè tëule ese wakpa. Es ie'pa tó a' cheke suluë. Ie'pa a' a' dör ñá. ¹² A' éna ianú tó a' bak e' butsulettsa bánet Cristo yökj. A' kè bak Israel aleripa shüa. Ì yk Skëköl kablè' ie'pa a' ena ttè mène ie'pa a' tsakjé e' shüa a' kè bak. A' bak senuk ká i' a Skëköl chók kè tã', kè a' ì paneta'. ¹³ Erè j'ñe tã a' batsulewà Jesucristo mik. E' kuëkj a' dewa Skëköl ska' buaë, Cristo Jesús kötewà a' skéie, ie' pé tène a' tsatkoie, e' batamik.

¹⁴ Cristo tó judiowak ena pè' kè dör judiowak, esepa er bua'wé ñi kj. Se' bak ñi bolökpaie, erè Cristo tó se' er bua'wé ñi kj. Ie' tó se' woiéwà ká etkè wakpaie. Ì tó se' wé ñi bolökpaie ese shulé ie' tó ikötewà krus mik se' skéie e' wa. ¹⁵ Ttè me'atbak Skëköl tó judiowak a' dalöiëno, e' tó se' me'ka ñi bolökpaie. Erè Cristo kötewà se' skéie e' kuëkj ttè e' kôs kè diché tã'ia. Skëköl tó iwé es as sa' dör judiowak ena a' kè dör judiowak, e'pa dö ñi yamipae batsulewà Cristo mik wës wák eköl è es. Es ie' tó se' er bua'wé ñi kj. ¹⁶ Ì tó se' wé ñi bolökpaie, ese shulé Cristo tó. Ie' kötewà krus mik se' skéie, e' wa ie' tó Skëköl er bua'wé judiowak kj ena pè' kè dör judiowak esepa kj. Es se' de wës wák eköl è es Skëköl a. ¹⁷ Sene bèrè Skëköl tã, e' ttè buaë pakök Cristo de, pè' kè dör judiowak e' butsulettsa bánet Skëköl yökj, esepa a, ñies judiowak kè e' butsulettsa bánet esepa a. ¹⁸ Cristo batamik se' kôs dōwami buaë S'yé ska', iWiköl dör eköl è, e' wa. ¹⁹ E' kuëkj j'ñe tã a' kè dör wës ká ku'kj wakpa es. A' de s'batse'rpa kije. Ñies a' de Skëköl ala'rie. ²⁰ Se' dör wës u es. Jesús ttekölpa tsá ena Skëköl ttekölpa, e'pa dör wës u kukulëwö es. Jesucristo wák dör wës u chkí es. ²¹ Cristo dör u wök-

lö'ukwak. Se' kôs dör u e' yese alè. Cristo batamik u e' yörmir dö ide u etkue batse'r Skëképa a ekkè. ²² Se' batsulewà Cristo mik, ñies se' batsulewà ñi mik, es se' kôs dö wës Skëköl wé es, e' a Skëköl serke iWiköl wa.

Pablo klöne Cristo tté pakök pè' kè dör judiowak esepa a

³ Ye' wák tso' wötëulewà s'wöto wé a Cristo Jesús tté paké kuëkj a' kè dör judiowak esepa kimoie. Skëköl er buaë ché a' a' tajë, e' kuëkj ie' a' ye' tso' ikiök a' kj. ² Ye' wá ijcher tó a' wá ittseule tó Skëköl er buaë ché ye' a, e' kuëkj ie' tó kanè i' me' ye' a Jesús tté pakök a' kè dör judiowak esepa a. ³ Ibikeitsbak Skëköl tó wè, e' blè'wajitò erè iwà kkey'itò ye' a. E' wá shtétke ye' tó a' a' yökkuò i' kj böt mañat. ⁴ Yèkkuò i' sué a' tó, etã a' éna iwà armi tó Cristo tté blèulewà se' yökj kuaë, e' wá ane ye' éna buaë. ⁵ Ibikeitsbak Skëköl tó wè Cristo batamik, e' blèulewà kuaë. Erè j'ñe tã ie' tó iwà kkaché iWiköl wa sa' dör Cristo ttekölpa tsá e'pa a, ñies Skëköl ttekölpa batse'r e'pa a. ⁶ Ttè e' blèulewà se' yökj kuaë, e' wá dör i' es: A' kè dör judiowak, esepa kieke Skëköl tó Jesús tté buaë e' wa as ì kôs tso' ie' wá mè sa' a, e' mütò a' a' ñies, as a' döñak sa' tã ñita wës wák eköl è es, as ì kôs muk Skëköl kablè' sa' a' e' dö a' ulà a' ñies, a' batsulewà Cristo Jesús mik e' kuëkj. ⁷ Skëköl er buaë ché ye' a, e' kuëkj ie' diché wa ie' tó ye' me'ka ttè buaë ñe' wakanéuk.

⁸ S'batse'rpa kôs, e' sulula ye' dör. Erè Skëköl er buaë ché ye' a, ie' tó ye' shushté Cristo tté buaë e' pakök pè' kè dör judiowak esepa a. Ì tso' Skëköl wá ie'pa a' Cristo batamik, e' dör buaë shütë, kè se' a' iwà bikeitsyuk ekkè. ⁹ Ñies ì bikeitsbak Skëköl tó wè Cristo wa, e' wá pakök sulitane a' ie' tó ye' patké. Ttè e' bak blèulewà ká iajäë, ie' dör íyi ulitane yuökwa e' wá. ¹⁰ Ie' kè wá ikkayène yi a' ká iajäë tã, ie' tso' se' dör Skëképa Jesús icha e'pa panuk e' kuëkj. Se' wa ie' tó iwà kkaché j'ñe tã íyi wökir ena íyi wák tso' kè wértawà ese kôs a' as ie'pa éna iar tó ie' siwà' dör jskjé tsakjé íyi ulitane tsata. ¹¹ E' kôs wé ie' tó Cristo Jesús dör Skëképa e' wa, wës ie' tó iwà yöbiè e' bikeitsbak es. ¹² Se' batsulewà Cristo mik, se' erblöke ie' mik, e' kuëkj se' dömiwà buaë ttök ie' tã kè suartã', kè wöklör ì a. ¹³ Ye' weirke kôs a' dalèrmik, e' wa a' ké e' ttsökkã. E' kuëkj ye' tó a' a' ichè tó kè a' e' siayukwà.

Pablo tténe Skëköl tã Éfeso wakpa kj

¹⁴ Íyi ekkè kôs kuëkj ye' e' tkéwà kuchè kj S'yé wörkj ttök ie' tã. ¹⁵ Ì kôs dör ttsé'ka ká jai a' ena ká i' a, e' tso' ie' è batamik. ¹⁶ Ie' olo tã' tajë shütë, e' a' ye' tó ikieke tó ie' tó a' er diché iò iWiköl wa. ¹⁷ Ñies ye' tó ikieke ie' a' tó Cristo mú ser a' er a, a' erblöke ie' mik e' kuëkj. Ye' tó ie' a' ikieke tó a' e' tkòwà darèrèè ñi dalèritsök ñies Skëköl dalèritsök. ¹⁸ Ye' tó ikieke ie' a' es as a' ena s'batse'r malepa, e'pa kôs éna iwà ar tó kôs Cristo éna se' dalèr, e' dör tajë, shoë, batsjè, kãkqë, jskjé, kè enukwa. ¹⁹ Ye' kj ikiane tó a' éna iwà anù buaë tó kôs Cristo éna se' dalèr, e' tkòkã kôs se' kabikeitsò e' tsatã.

Es ye' kǐ ikiane ǎs a' sǎr buaë yësyësë, kǎbikeitsò buaë mokǐë wës Skëkòl wák es.

²⁰ Skëkòl diché tǎ' tajë, e' tso' iwakanéuk se' ǎr ǎ. Ie' tò ì buaë wëmi se' ǎ, ì kǎs kiekesò ena ì kǎs bikeit-sekesò e' tsǎtǎ, e' kuëkǐ ie' kǐkòkǎsò. ²¹ ǎs Skëkòl kǐkòkǎ se' dör Skëkëpa Jesús icha e'pa tò. Nies ik-kòkǎsò Cristo Jesús kuëkǐ këkraë. Es e' idir.

Se' dör wës ñi yamipa es Wikòl Batse'r wa

4 Ye' tso' wötëulewǎ Skëkëpa Jesús ttè kuëkǐ. Skëkòl ǎr buaë ché a' ǎ tajë Cristo batamik, e' kuëkǐ ye' kkòchò a' ǎ tò a' sǎnú buaë yësyësë wës Skëkòl tò a' klòg'bak sǎnuk es. ² A' e' wöòwa bèrè, a' sǎnú buaë ñitǎ kè kësik wa. A' ñi dalërítsó, ñies a' ñi dalè'ttsó ǎr bua' wa. ³ A' kǎs dör wës ñi yamipa es Skëkòl Wikòl wa. A' e' chó darèrè ǎs a' kè ñi blabatsòlor ñi yòkǐ. A' sǎnú bèrè ñitǎ. ⁴ Se' kǎs dör wës wák ekòl è es. Skëkòl Wikòl tso' se' tǎ e' dör ekòl è. Skëkòl tò se' kǎs klòg' ǎs se' sǎr michoë ie' tǎ, e' wà paneke se' kǎs tò ñitǎ tssè'ne buaë wa. ⁵ Se' Këkòl dör ekòl è, ttè mik se' ǎrblòke e' dör etkè. S'wòskuè etkè ǎ se' ulitane wòsune. ⁶ Skëkòl dör ekòl è, e' dör se' ulitane yé. Ie' dör se' ulitane wòkir. Ie' tso' iwakanéuk se' ulitane wa, ñies ie' tso' se' ulitane tǎ.

⁷ Se' kǎs dör wës wák ekòl è es, erè Cristo tò imé se' ǎ ekòl ekòl kanebloie ie' ǎ kuǎ'kǐ kuǎ'kǐ wës ie' kǐ ikiane es. ⁸ E' dör wës itso' kitule Skëkòl yëkkuò kǐ es, e' tò ichè:

“Mik ie' e' aléka ibolòkpa kǐ etǎ ie' mǐkǎne kǎ jǎi ǎ.

Ibolòkpa klò'wéwǎitò tajë, e'pa mítser iwǎ e' tǎ, ñies ì buaë méitò iwakpa ǎ.” †

Es Skëkòl yëkkuò tò ichè.

⁹ Wé ichéitò tò “ie' mǐkǎne kǎkke”, etǎ çǐma e' wà dör? E' wà dör tò ie' dè'rò kewe kǎ dià kǎska'. ¹⁰ E' wà kiane ché tò ie' dè'rò kǎ dià kǎska', e' è mine'kǎne kǎ jǎi ǎ iyi ulitane tsǎtǎ kǎ kǎs wà ioie ie' olo tajë e' wa.

¹¹ Cristo tò diché mé se' ǎ ekòl ekòl kanebloie ie' ǎ. Se' wëlepa shyshtë ie' tò kaneblok ie' ǎ ittekòlpa tsáie. Se' wëlepa skà shyshtë ie' tò Skëkòl ttekòlpaie. Se' wëlepa skà shyshtë ie' tò ittè buaë pakòkwakpaie. Se' wëlepa skà shyshtë ie' tò ittè klò'ukwakpa wòkirpaie ena s'wòbla'ukwakpaie ittè wa. ¹² Esepa kanè dör s'batse'r malepa kǎs wòbla'uk kaneblok buaë ie' ǎ ena ñi kǐmuk buaë. Se' sǎrke wës ie' kǐ ikiane es, e' tǎ se' kǎs dör wës Cristo chkà es, e'pa ǎr diché kǐ iërdaë Cristo ttè ǎ. ¹³ Es se' kǎs döraë ǎrblòk ñikkèë Jesús dör Skëkòl Alà, e' mik. Nies se' kǎs wǎ ijcherdaë ñikkèë se' ǎr ǎ tò wës ie' dör. Se' döraë wës wëm kibineone es. Se' sǎrdaë buaë yësyësë wës Cristo es. ¹⁴ Es se' kè dǎpaia wës alala es kǐtër tottola ttè ulitane wa. Esepa dör wës dichàwò ppé siwǎ' tò es. S'wòbla'ukwakpa kǎche ttè wa, e'pa ǎrbikò tajë, ie'pa tò ttè pǎ'alǐ yuëmi s'kǐtò'wojie. Mik se' kibine Cristo ttè ǎ, etǎ eseпа kè kǐtòonukǐa yi ǎ. ¹⁵ Kè se' e' muktsǎ kǐtò'wè kǎche ttè wa. E' skéie ttè mokǐ, ese chekesò ñi ǎ se' ñi dalërítsò e' kuëkǐ. Se' tò iwé es, etǎ se' diché iërke buaë Cristo

dör s'wòkir, e' ttè kǎs ǎ. ¹⁶ Cristo batamik se' kǎs dör wës s'chkà es. S'chkà ǎ s'dichéwò tso', s'kicha tso' ena s'yese skà tso' tsǎkǐë, e' kǎs tso' iëulewǎ buaë ñikkèë, kanebloke buaë ñikkèë ñitǎ. Es se' dör tajë, e'pa kanebloke Cristo ǎ ekòl ekòl kanè dör kuǎ'kǐ kuǎ'kǐ, erè Cristo batamik se' dör wës chkà etkè es, iëulewǎ buaë ñitǎ, kanebloke buaë ñitǎ. Es se' mir buaë, ñi kǐ diché iòke buaë ñikkèë ñi dalër wa.

Kè se' sǎnukǐa wës pè' kè tò Skëkòl dalòie es

¹⁷ Skëkëpa Jesucristo ttè wa ye' tò a' ǎ ichè tò kè se' seriǎ wës pè' kè tò Skëkòl dalòie sǎr es. Ì kǎs bikeit-seke ie'pa tò, e' wà kè dör iie bua'. ¹⁸ Ie'pa ǎrbikè tssene-wǎtke. Skëkòl ttè mokǐ, e' wà kè ǎne ie'pa éna yës. Ie'pa ǎr darèrèë, e' kuëkǐ sǎne mokǐ meke Skëkòl tò se' ǎ, e' kè dè' ie'pa ulà ǎ. ¹⁹ Ie'pa ǎr burinewǎ. Ie'pa e' mettsǎ ì sulu kukuétòkwǎ darèrèë. Ie'pa e' ia'uke sǎne sulusi wa, kè e' wòklò'utǎ' yës.

²⁰ Erè Cristo ttè kè wa se' wòblane sǎnuk es. ²¹ Mokǐ a' tò ie' ttè tssé, a' e' yué ie' ttè mokǐ wa. ²² E' kuëkǐ se' bak sǎnuk suluë, ese kǎs olo'yòsò. Nies se' wák dër suluë, e' olo'yòsò. E' tò se' kǐtò'wèke ì sulu wamblòk. Se' tò iuté es, e' tǎ se' ǎr sulurdawǎ. ²³ Erè se' ǎrbikòne kuǎ'kǐ buaë yësyësë. ²⁴ Skëkòl tò se' wák dër suluë, e' mane'wéttsǎ pǎ'alǐ wës ie' wák es, e' kuëkǐ se' sǎnú yësyësë ena batse'r wës ttè mokǐ tò ichè es.

²⁵ E' kuëkǐ a' kè kǎchòkǐa ñi kǐ. Se' kǎs dör wës wák ekòl è es, e' kuëkǐ ì cheke a' tò ñi ǎ, e' chó ttè mokǐ wa.

²⁶ A' ulune, e' tǎ kè iwà wamblar. A' ǎr buanúne kǎm kǎturwǎ e' yòkǐ. ²⁷ Kè kǎwò mar bé ǎ ǎs ie' tò a' kò ì sulu wamblòk.

²⁸ Yi bak akblòk, e' kè akblòkǐa. E' skéie ese kanebloé iwák ulà wa ǎs iulà ǎ iwà dò tǎ ikakmèitò s'siǎrèpa ǎ.

²⁹ Ttè sulusi kè charǐa. E' skéie a' tò ttè buaë ese è chó s'malepa kukua ǎs ie'pa kǐ ǎr tòwǎ Skëkòl mik darèrèë. Es a' tò ie'pa kǐmèmi buaë mik ie'pa kǐ ikiane etǎ. ³⁰ Skëkòl tò iWikòl me' se' ǎ iwà kkachòie tò se' dör ie' icha. Es se' wǎ ijcher mokǐ tò Skëkòl tò se' bleraë buaë dò mik se' tsǎtkèrdattsǎ aishkuò tǎ, e' kèwò ska' tǎ. E' kuëkǐ kè ì sulu wamblariǎ ǎs Wikòl Batse'r kè ǎri-ar. ³¹ Kè a' kësik blòkǐa ñi kǐ. Kè a' ñi sǎukǐa suluë. Kè a' ulunukǐa ñi kǐ. Kè a' wòñanukǐa ñi kǐ. Kè a' ñi chòkǐa suluë. Ese kǎs olo'yó. ³² E' skéie ì buaë è ú ñi ǎ. A' ñi sǎú ǎr siǎrè wa. Ì sulu wambleke a' tò ñi kǐ, ese nuǐ olo'yó ñi kǐ wës a' nuǐ olo'yé Skëkòl tò a' kǐ Cristo batamik es.

5 A' dör Skëkòl ala'r dalër tajë ie' éna, e' kuëkǐ a' sǎnú buaë yësyësë wës ie' sǎr es. ² A' ñi dalërítsó këkraë wës Cristo tò se' dalërítsé es. Ie' e' mettsǎ ttèwǎ se' skéie. E' wër buaë Skëkòl wa wës iyi mekesò ie' ǎ ala'r buaë masmas es. ³ A' sǎnú wës s'batse'rpa kè sǎnuk es. Kè a' kàne trènkuk. Kè a' kàne e' ia'ukǎ sǎne sulusi wa. Kè a' kàne iyi kkechòk. İyi ese yòkǐ a' e' kkò'nú bua'iewǎ ǎs kè yi tò a' kkatò iki. ⁴ Ttè sulusi kǎs, ttè kè wà tǎ' kǎs, ttè tsuleie kulúie kǎs, ese kè char. E' skéie Skëkòl è kǐkòkǎ. ⁵ A' wǎ ijchenú buaë tò wépa trërke ena wépa tò iyi sulusi wambleke, ñies wépa tò iyi kkecheke (e' dör wës iyi diòkòl dalòie skëkòlie es),

† Salmo 68.18

ešepa ƙos kè dõpa ì blúie Cristo ena Skèkõl e'pa tso' e' a.

Sene buaë yësyësë

⁶ Ìyi sulu ekkè ƙos ƙueƙi wépa tò Skèkõl ttè dalõšewéwá, ešepa ƙi Skèkõl kèsik ardaë. E' ƙueƙi kè a' e' muktsá yi a ƙitõ'wè ttè kè wà ta' ese wa. ⁷ Kè a' e' tiuk ie'pa ešepa ta, a' e' skó ie'pa yõƙi bánet. ⁸ A' bak šenuk suluë, e' dör wës a' bak šenuk ƙá ttsettseë a es. Erè ì'ñe ta a' tso' batsulewá Skèkèpa Jesús mik, e' dör wës a' šerke ƙá ñi a es. E' ƙueƙi a' šenú wës s'ser ƙá ñi a es. ⁹ S'serke wës ƙá ñi a es, ešepa er buaë, ser yësyësë ena ttò mokijë. ¹⁰ A' e' chó e' wõbla'uk ì wër buaë Skèkèpa wa ese wa. ¹¹ Ì sulu wambleke wépa ser wës ƙá ttsettseë a es, ešepa tò, ese kè dör ìie bua'. Ì sulu wambleke ie'pa tò akirie, ese pakè tò s'jaewè ekkè. E' ƙueƙi kè ì sulu wambliariá yës wës ie'pa es. E' skéie ì buaë ƙi ú ƙekraë. E' tò ie'pa a ikkachèmi tò ì wambleke ie'pa tò e' dör suluë. ¹³ Erè ƙá ñiwe tò ìyi ulitane kkachèwá buaë míá ñiweie. E' ƙueƙi mik ì sulu wambleke ie'pa tò e' kkachésò ie'pa a, e' ta' ie'pa wèlepá éna iarmi tò e' dör suluë ta' ier mane'umi ta' imiá ser buaë wës ƙá ñiwe wakpa es. E' ƙueƙi ttè tò ichè i' es:

“A' dör wës s'kapõtkèter es, ešepa tì'nú, a' dör wës s'duulewá es, ešepa shkenúkane, etá Cristo tò a' er ñi'weraë.”

¹⁵ E' ƙueƙi a' ser kkõ'nú a' tò. Kè a' šenukiá wës wépa kè er ta' ešepa ser es. E' skéie a' šenú yësyësë. ¹⁶ Tajë pè' tò ìyi sulu wambleke ì'ñe ta, e' ƙueƙi ì buaë ormi se' a, e' ta' iüsò ƙos se' a iormi ekkè. ¹⁷ Kè a' šenuk wës kè se' erbikõta' buaë es. Erè ì kiane Skèkèpa Jesús ƙi tò se' tò iwè, ese wà anú a' éna. ¹⁸ Kè a' e' ttõkkaia blo' wa yës. E' tò s'sulu'wèkewá da'a. E' skéie a' šenú buaë yësyësë ƙekraë Wikõl Batse'r diché wa. ¹⁹ Mik a' ñi dapa'uke, etá a' tssó ñita Salmo wa ena Skèkõl tssé wa, ñies tssé meke iWikõl tò a' a ese wa. A' tssó Skèkõl a ik-ikokáie a' er ƙos wa. ²⁰ Wèstela chó ƙekraë Skèkõl dör S'yé e' a Skèkèpa Jesucristo ttò wa.

Wës se' ké šenuk ñita

²¹ Cristo dalõieke a' tò, e' ƙueƙi a' ñi dalõió. ²² Alakõlpa ké iwèpa dalõiók wës ie'pa tò Skèkèpa dalõieke es. ²³ Alakõl wëm dör ie' wõkir wës Cristo dör ie' ichapa wõkir es. Ie' dör ie'pa tsatko'kwak. Ie'pa dör wës ie' chká es. ²⁴ E' ƙueƙi alakõlpa ké iwèpa dalõiók ì ƙos a wës wépa dör Cristo icha ešepa tò ie' dalõieke es.

²⁵ A wépa, a' alakõlpa dalèritsó wës Cristo tò se' dör ie' icha ešepa dalèritseke es. Ie' e' mettsá ttèwá se' skéie. ²⁶ Ie' tò iwé es se' batse'wõie. Ie' tò se' paiklé itte wa as se' dò maneneë Skèkõl wõá. E' wà sukesò mik se' wõsune etá. ²⁷ Ie' tò iwé es as se' dò ie' wák wõrkj batse'r, kè ƙi ì sulu ta' yës, olo ta' tajë wës alakõl ulabatsõketke es, ese paiëule buaë, kè iauleká, idatsi' kè wõkliquleká. ²⁸ Es ñies wépa ké ilakõlpa dalèritsók wës ie'pa e' dalèritsò es. Kè yi e' sauta' suluë. E' skéie se' e' kkõ'nú buaë, e' tiò buaë. E' ƙueƙi wëm tò ilakõl dalèrit-

seke, e' wa ie' wák e' dalèritsò. Es ñies se' dör Cristo icha, e'pa dör wës ie' chká es, e' ƙueƙi ie' tò se' kkõ'neke buaë. ³¹ Itso' kitule Skèkõl yèkkuò ƙi i' es: “Wëm kè serpaia yé ena imi e'pa dapõmik, e' skéie iserdawá ilakõl ta. Ie'pa bõl serdaë ñita ta' ie'pa míá wës wák ekõl è es.” ³² Ttè e' dör tajë isƙijë, kè se' éna iwà ar bet. Erè ye' a ta, ttè e' tso' Cristo ena se' dör ie' ichapa e'pa chõk. ³³ Erè ñies ttè e' tso' se' a ichõk tò wèpa ƙos ké ilakõlpa dalèritsók wës iwákpa e' dalèritsò es. Ñies alakõlpa ƙos ké iwèpa dalõiók.

6 A ala'rla, a' yé ena a' mì, e'pa ttò dalõió Skèkèpa Jesús dalèrmik, e' dör buaë yësyësë e' ƙueƙi. ² Ttè dalõiéno me'atbak Skèkõl tò e' et tò ichè: “A' yé ena a' mì e'pa dalõió. A' tò iwé es, e' ta' a' ƙawõ tkõraë buaë ena a' serdaë ƙá tajë ƙá i' ƙi.” ^{††} Ttè e' dör ttè dalõiéno tsá kablé se' a ilè uk ijuutè skéie e'.

⁴ A' dör ala'rla yéwõpa ena imiwõpa, kè a' tò a' ala'rla ulu'kká. E' skéie ie'pa tala'ú buaë, ie'pa shuló er bua' wa. Ñies ie'pa wõbla'ú Skèkèpa Jesús ttè wa.

⁵ A' klõulewá kanè mésoie, a' wõkirpa tso' ƙá i' ƙi, e'pa ttò iutó er mokij wa. Ie'pa dalõió suane wa painè wa. A' kanèbló ie'pa a buaë wës a' chópa kanèblók Cristo a es. ⁶ A' kanèbló buaë ie'pa a ƙekraë, kè dör mik ie'pa tò a' suèke e' è ta' ie'pa wõkatoie tò a' dör kanè mésopa buaë ese. Mokij a' dör Cristo kanè mésopa, e' ƙueƙi a' kanèbló ie'pa a kaneë wës Skèkõl ƙi ikiane es. ⁷ A' kanèbló ie'pa a kaneë wës Skèkèpa Jesús wák a s'kanèblò es, kè dör wës s'kanèblò s'ditsò a es. ⁸ A' wá ijcher tò wépa tso' klõulewá kanè mésoie ena wépa kè dör es, ešepa ƙos a Skèkèpa Jesús tò iské meraë ekõl ekõl wës ì buaë wésò es.

⁹ A' dör kanè wõkirpa, a' kanè mésopa dalõió ñies. Kè ie'pa pauñar. A' éna ianú tò a' ena ie'pa, e'pa ƙos wõkir dör Skèkõl tso' ƙá jai a e'. Se' ƙos ƙawõtá ie' ttè dalõiók. Se' dör kanè wõkirpa ö se' dör kanè mésopa ešepa, ešepa ƙos dör ñies ème ie' a.

Se' e' tsatko' bé yõƙi

¹⁰ A yamipa, ibataie ta' ye' tò a' a' icheke tò a' e' diché ió ƙekraë a' batsulewá Skèkèpa Jesús ta' e' wa, ñies ie' diché tajë e' wa. ¹¹ Ì ƙos mé Skèkõl tò a' a' e' tsatkoie ì sulu yõƙi, e' dör wës ì ƙos tso' ñippõkwakpa wá e' tsatkoie es. E' ió a' tò as a' e' tsatko', e' wa a' e' tkówá darèrè bé éna se' ƙitõ'wák e' yõƙi. ¹² Kè se' ñippõku' s'ditsò ta. E' skéie se' ñippõke ìyi sulusi diché ta' kè wèrtáwá ešepa ta. E'pa dör ìyi wõkir ena ìyi wák tso' ì sulu ƙos tso' s'pamik wës stui a es ese wèttšuk. ¹³ E' ƙueƙi ì ƙos mé Skèkõl tò a' a' e' tsatkoie, e' ió a' tò, e' klõ'ú as mik ì sulu datše a' erkiyuk ì sulu wamblók, etá a' a' iwõklör. A' tò iwé es ƙekraë, e' ta' a' e' alóraká ì sulu ƙi ta' a' a' e' tkèrdawá darèrè mokijë.

¹⁴ E' ƙueƙi a' tso' erki' ñippõk ì sulu ta. Skèkõl ttè mokij e' klõ'ú a' tò, e' dör wës ñippõkwakpa kipamo es. A' šenú yësyësë Skèkõl a, e' tò a' ƙimeraë wës ìyi daloie ieke ñippõkwakpa tò ibatsi' ƙi e' tsatkoie es. ¹⁵ Skèkõl tò a' er bua'wéne ie' ƙi Cristo batamik, e' ttè buaë klõ'wé a' tò, e' dör a' a' wës ñippõkwakpa klõkkuò iõká

as kè ikuljirttsa es. ¹⁶ Nies a' erblò kekraë Skëkëpa Jesús mik, e' dör wës ì tso' klöule ñippökwakpa wä iulà a shoë e' tsatkoie es. E' wa a' tò ì sulu kôs patkeke bé tò a' kî ese kôs wöklö'weraë. E' dör wës kuaböt wöñarke bö'ie uyeke ñippökwakpa kî, e' wöklö'weke wöshteke ì tso' ie'pa wä iulà a e' wa es. ¹⁷ Skëköl tò a' tsatkeräë, e' bikeitsó a' tò kekraë, e' dör wës iyi daloie tkekekä ñippökwakpa tò iwökir kî e' tsatkoie es. Nies a' er múwä ie' ttè kî, e' dör wës ie' Wiköl tabè es. ¹⁸ Ì kôs a' tã ikió ie' a' tò ie' tò a' kîmè. Ie' tã a' ttó kekraë iWiköl wa, kè ilo'yar yës. Nies ie' a' ikió s'batse'r malepa kôs kî. ¹⁹ Nies ikió ie' a' tò ye' a' ttè mèitö wà pakè as ye' tò Jesús ttè buaë bléulewä kã iaiäë, e' wà pakò kè suarta'. ²⁰ Ye' patkëule ttè buaë e' pakök, erè ì'ñe tã ye' tso' wötëule-

wä s'wöto wé a' ttè e' kuëkî. A' ikió Skëköl a' ye' kî as ye' tò iwà pakò buaë kè suarta'.

Pablo e' chéat

²¹ Ye' kî ikiane tò a' wä ijcher tò is ye' tso' ena ì weke ye' tò. E' kuëkî ye' tò yëkuö i' patkeke Tíquico ulà a. Ie' dör s'yami dalër tajè sa' éna. Ie' dör Skëkëpa Jesús kanè méso yësyësë ese. Ie' tò a' a' ichèmi tò is ye' tso'. Nies ie' tò a' er diché ièmi.

²³ Skëköl dör S'yé ena Skëkëpa Jesucristo as e'pa tò sene bèrè mù s'yamipa kôs a. Nies as Skëköl tò ie'pa kîmù ñi dalëritsök buaë. Nies as ie'pa erblò Skëköl mik kekraë. ²⁴ As Skëköl er buaë chò wépa éna Skëkëpa Jesucristo dalër kekraë kè manertã'ttsa esepa kôs a.

Filipenses

Mik Pablo tö yëkküö i' kit, etä ie' tso' Roma wötëulewä s'wöto wé a Jesús tté buaë pakè kuëkj. E' tso' kitule Hechos 28.14-31 e' kj. E' yökj mik Pablo dè'rö Filipos Silas ena Timoteo e'pa tã Jesús tté buaë pakök, etä tajë pè' erblè' Jesús mik (Hechos 16.11-40). Mik Jesús mik erblökwakpa wä ijchënewä tö Pablo tso' wötëulewä, etä ie'pa tö inuköl ena ilè skà patkë'mi Epafrodito ulà a ikjmoie. E' kj wëstela ché Pablo tö yëkküö i' kj. Filipos wakpa weirke Jesús mik erblè e' kuëkj. E' kuëkj Pablo tö ie'pa a ikkaché tö eré ie' weirke, eré ie' ttsë'rke buaë. Ie' tö ie'pa a iché tö ie'pa ké senuk wës Jesús sené es. Ie' e' wöawa diöshët s'malepa kimoie. Es se' kawöta senuk ñi kimoie.

E' kije tã ie' tö ie'pa a ibiyó ché tö Israel aleripa wëlepa tso' s'wöbla'uk suluë. E' yökj ie'pa kawöta e' kkö'nuk. Ie'pa ñekkëpa s'wöbla'wëke tö kè se' tsatkërpa erblè Jesús mik e' è wa. Eré Pablo tö iché tö e' kè idör es.

Shke'wè

1 Ye' dör Pablo. Ñies Timoteo tso' ye' tã ië. Sa' dör Cristo Jesús kanè mésopa. Ye' tso' yëkküö i' shtök a' dör batse'r batsulewä Cristo Jesús mik serke Filipos e'pa a, ñies a' wökirpa ena ie'pa kimumkwakpa e'pa kos a. ² Skëköl dör S'yé ena Skëképa Jesucristo as e'pa er buaë chö a' a ena sene bërè mù a' a.

Pablo tö wëstela ché Skëköl a Filipos wakpa dalërmik

³ Bitökicha ye' er ane a' ska', etä ye' tö wëstela cheke Skëköl a' a' dalërmik. ⁴ Këkraë mik ye' tö ikieke Skëköl a' a' kj, etä ye' ttsë'ne buaë. ⁵ Kuaë dò ikkè tã, buaë a' tö ye' kimeke Jesús tté buaë pakè e' kané wa. E' kuëkj ye' ttsë'ne buaë a' dalërmik. ⁶ Ye' wä ijchër buaë tö i' buaë tsá tkéwamitke Skëköl tö a' er a, e' wä kí wëraëitö buaë dò mik Jesucristo döne etä. ⁷ A' dalër tajë ye' éna, e' kuëkj e' dör buaë tö ye' tö a' bikeitsè es. Këkraë a' er tso' ye' ska'. Eré ye' tso' wötëule s'wöto wé a Jesús tté buaë kuëkj, eré a' er tso' ye' ska'. Ñies mik ye' kè ky' wötëule tso' Jesús tté buaë tsatkök ena ichök tö e' dör mokj, etä a' er tso' ye' ska'. Skëköl er buaë ché ye' a' e' kuëkj kanè méitö ye' a' Jesús tté buaë pakök. Kanè e' a' a' ulitane tso' ye' tã ñita. E' kuëkj buaë idir tö ye' tö a' bikeitsè es. ⁸ Skëköl wä ijchër buaë tö kos ye' éna a' dalër wës Cristo Jesús éna a' dalër es. ⁹ Ye' tö Skëköl a' ikieke tö a' kí ñi dalëritsò tajë. Ñies ye' tö ie' a' ikieke tö as a' kí erbikò yësyësé ena a' kí éna ká ar buaë ¹⁰ as i' dör ibua'ie ese shyshtë a' tö wë këkraë. Es a' sermi batse'r, kè kí i' nu' tã' dò mik Cristo döne etä. ¹¹ Es Jesucristo batamik a' sermi yësyësé, e' wërdaë buaë wës kal bua'buwa wör buaë ese wër es. E' dör es, etä Skëköl dalöierdaë buaë ikikardakã tajë a' batamik.

Pablo tso' wötëule eré Jesús tté buaë kí pakarke

¹² A yamipa, ye' kj ikiane tö a' wä ijchër tö i' sulu tköke ye' tã, mokj e' kè wä Jesús tté buaë wöklöne. E' skéie ikj pakarke tajë. ¹³ Shkëkipa kos tso' ië ká i' wökir kibi u a, ñies imalepa kos tso' ië, e'pa wä ijchër tö ye' tso'

wötëule Cristo tté kuëkj. ¹⁴ Ñies ye' tso' wötëulewä moulewä, e' tö tajë s'yamipa tso' ká i' a, e'pa kí erkiöwé tté pakök kè suartã'ia, ie'pa kí erblöke Skëképa mik e' wa.

¹⁵ Mokj s'yamipa wëlepa ukyërke ye' kj, ie'pa wötköke ye' kj, e' kuëkj ie'pa tö Cristo tté pakeke. Eré wëlepa tö ipakeke er mokj wa. ¹⁶ Ie'pa éna ye' dalër tajë, ñies ie'pa wä ijchër buaë tö ye' tso' wötëulewä ië, e' dör Jesús tté buaë tsatkoie. E' kuëkj ie'pa tö Cristo tté pakeke. ¹⁷ Eré wëlepa skà tso' e' è bikeitsök, esepa tö ipakeke, eré e' kè dör er mokj wa. Ie'pa éna ye' kí we'ikak ye' tso' s'wöto wé a' e' dalewa. ¹⁸ Eré ipakarke er sulu wa ö er mokj wa, e' kè dè' wës ye' a. Ibuwa'ie dör tö Cristo tté buaë e' pakarke, e' tö ye' ttsë'wëke buaë.

Etä ye' kí ttsë'rdaë buaë. ¹⁹ E' wä dör tö ye' wä ijchër tö ye' yërdattsane e' kieke a' tö Skëköl a' e' batamik, ñies Jesucristo Wiköl tso' ye' kimum e' batamik. ²⁰ Mokj yö iklö'wé tö ye' kè jaënukkã Cristo kí s'shölökwakpa wörkj. Ye' wä ijchër tö mik ye' e' tsatköke ie'pa wörkj, etä ye' ttöraë ie'pa tã kè suane wës këkraë ye' tö Cristo tté pakeke es as ie' kíkarkã tajë ye' wa. Ye' serkeia ö ye' ttëwä e' wa Cristo kíkarkã. ²¹ Ye' a' tã, ye' serkeia, e' dör Cristo kíkarkã. Eré ye' blënewä, e' tã ye' e' alé.

²² Ye' serkeia ká i' a, etä es ye' kaneblömiia Cristo a' tã e' wä kí dörattsã buaë. Ye' wák kè wä ijchër tö wëne dör ibua'ie. ²³ Darërè ishukit ye' a. Sulu ye' shkakmitke Cristo ska', e' dör ibua'ie ichökle. ²⁴ Eré a' a' buaë idir tö ye' serkeia a' kimoie. ²⁵ Ye' wä ijchër buaë tö e' dör mokj, e' kuëkj ye' wä ijchër tö ye' serkeia ká i' a' a' kimoie as a' kí ttsë'r buaë tté mik se' erblöke e' a. ²⁶ Ñies ye' serkeia ká i' a' e' dör as a' tö Cristo Jesús kíkarkã tajë mik a' tö isuë tö ie' wä ye' dene a' ska' etä.

Sene wës Cristo kj ikiane es

²⁷ Ibuwa'ie dör tö a' senú yësyësé wës Cristo tté buaë tö iché es. Ye' de a' ska' ö ye' kè dè' a' ska', eré ye' kj ikiane tö a' ser es as ye' tö a' tté ttsò tö a' er méwã ñita ñikkë. Ñies as ye' tö ittsò tö a' e' tkéwã darërèë ñita Jesús tté buaë mik se' erblöke e' tsatkök. ²⁸ Skëköl er

buaë ché se' a, e' kuëkj i' tō kawō mé se' a erblök Cristo mik ñies weinuk idalërmik. E' kuëkj kè a' suanuk se' bolökpa yökj. Ie'pa tō se' we'ikeke, e' dalë'ttsésō er bua' wa, e' tã e' tō ikkacheke ie'pa a tō ie'pa weirdaë siarë aishkuō tã, erë se' tsatkerdaë. E' kōs dör Skëköl kanë. ³⁰I'ñe tã a' weirke wës a' tō isu' tō ye' weine mik a' tã ye' bak etã es. Ñies i'ñe tã a' tō ittsé tō ye' tso'ia weinuk.

Se' ké e' wöökwa diöshet wës Cristo e' wöawa es

2 Cristo tō a' er kuweke. Ie' éna a' dalër tajë e' tō a' er pableke. A' batsulewã ñi mik Skëköl Wiköl wa. Ñies a' ñi saü er bua' wa, er siarë wa. ²E' kuëkj ye' tō a' a' ikië tajë tō a' er múwã ñita ñikkëë. A' ñi dalëritsó ñikkëë. A' erbikó ñikkëë Skëköl a. A' senu' buaë ñita ñikkëë, e' wa a' tō ye' ttsë'ú buaë. ³Kè ì wãr wötkoie ñita. Kè ì wãr e' tso'kã ñi kã. E' skéie a' e' wöowa bèrë. Ibikeitsó tō s'malepa dör buaë a' tsatã. ⁴Kè a' e' tkiuk a' wákpa iyi è kã. A' ké s'malepa kã tkinuk ikimë wa isuë wa.

⁵Se' erbikò wës Cristo Jesús erbikò es, e' dör i' es:

⁶Ie' wák dör Skëköl je',
erë ie' kè tkine e' kã tō iwák dör Skëköl.

⁷E' kōs méatitò iwák er wa,
ie' de kã i' a' yöne s'ditsöie wës kanë méso es.
Ie' kune' s'ditsöie.

⁸Mik ie' bak kã i' a, etã ì kōs kiane Skëköl kã e' iütë'itö seraã

dò ie' e' me'ttsã ttëwã wötëulewã krus mik wës pë' sulusi es.

Ekkë ie' e' wöa'wa.

⁹E' kuëkj Skëköl tō ie' tkéka iyi ulitane tsatã.

Ñies ikië mékaitö Këköl iyi ulitane tsatã.

Ie' tō iwé es as ì kōs tso' kã jai a, ena kã i' a' ena kã diöshet e'pa kōs e' tulowã kuchë kã Jesús wörkj idalöioie,

ñies as sulitane tō ichökã tō Jesucristo dör Skëköl,
Skëköl dör S'yé e' kãkoka tajë.

Sene yësyësë pë' sulusipa shuã

¹²A ye' yamipa dalër tajë ye' éna, Cristo tō Skëköl ttë iütë buaë, e' kuëkj ye' tō a' a' ichè tō a' tsatkene e' wã ü suane wa painè wa. Mik ye' bak a' ska' etã kekraë a' tō Skëköl ttë iütë buaë, erë i'ñe tã ye' kè ku' a' tã, etã ikã iütó bua'iewã. ¹³Skëköl wák tō a' erkiöwé ì kiane ie' kã wë ese wöie. Ñies ie' tō idiché mé a' a' iwakanéwöie. E' kuëkj a' tō iwakanewëmi buaë.

¹⁴I' kōs weke a' tō, e' ü bèrë, kè dör kabene wa, kè dör ukyëne wa. ¹⁵Iü es as kè ì sulu ttë kur a' kã. Es a' sërmi pë' sulusipa shuã yësyësë kè kã ì nu' tã wës Skëköl ala'r es. Ie'pa shuã a' dör wës bëkwö wöñar kã ttsetse a' es. ¹⁶Jesús tō sene michoë mè se' a, e' ttë wã pakó ie'pa a. A' tō iwakanewé es, e' tã ye' ttsë'rdaë buaë mik Cristo dene etã. Es ye' tō isuëraë tō ye' kaneblé darërë e' kè weine é. ¹⁷A' erblöke Jesús mik, a' tō Skëköl ttë iuteke buaë. Ñies a' e' mettsã weinuk ie' ttë kuëkj. E' dör wës yiwak jchë sacerdote tō mè

Skëköl a' es. Isalema ie'pa tō ye' ttëwãmi Jesús ttë kuëkj. E' wã tka ye' tã, e' tã ye' döraë wës vino tekettsã yiwak jchëne mè Skëköl a' e' kã es. Ie'pa tō ye' ttëwãmi, erë ye' ttsë'r buaë a' tã ñita. ¹⁸Es ñies a' ttsë'nú buaë ye' tã ñita.

Timoteo

¹⁹Skëkëpa Jesús ttò wa ye' mú tō Timoteo patkëmi bet a' ska'. Ie' tō a' a' ye' biyó meraë buaë, e' tō a' ttsë'wëraë buaë. Ñies ie' wã a' biyó döraë ye' a' as ye' ttsë'r buaë. ²⁰Kè yi skã ku' ye' tã tkirke a' kã mokã wës ie' es. ²¹Imalepa tkirke ì kiane ie'pa wákpa kã, ese è kã, kè tkirtã ì kiane Jesucristo kã ese kã. ²²Erë a' wã ijcher tō Timoteo tō ikkayë'bak tō ie' dör Jesús kanë méso buaë. Ie' kaneblëule buaë ye' tã Jesús ttë buaë pakök wës ye' wák alà es. ²³E' kuëkj mik ye' wã ijchertke tō wës ye' döm ié, etã ye' mú tō Timoteo patkëmi a' ska'. ²⁴Ñies ye' erblöke Skëkëpa mik tō ye' döm ié a' ska' kukuie.

Epafrodito

²⁵Ñies ye' tō ibikeitsë tō ye' kawötã s'yami Epafrodito patkëkmine a' ska'. Ie' dör wës ye' èl es. Ie' kaneblöke buaë ye' tã. Ie' tō Jesús ttë tsatkeke buaë ye' tã. A' tō ie' patkë'bitü ye' kãmuk a' skéie.

²⁶Ie' kã a' kiane suë kröröë. Mik ie' wã ijchënewã tō a' tō ibiyó ttsë' tō ie' duöke, etã e' tō ie' eriwéka tajë.

²⁷Mokã ie' kirinebak. Tsir etã ie' blënewã, erë Skëköl tō isuë er siarë wa, e' kuëkj ie' buanene. Es Skëköl tō ye' suë er siarë wa ñies. Epafrodito duópawã, e'ma ye' kã eriane tajë. ²⁸E' kuëkj sulu ye' éna ipatkakmi bet a' ska' as a' ttsë'rne buaë isaükne, ñies as ye' kè kã eriarã. ²⁹A' tō ie' kiöwã ttsë'ne bua' wa wës Jesús mik erblökwapka ñi kiöwã es. Tsir etã ie' blënewã Cristo kanë wë kuëkj. Wës a' kè a' ye' kãmer, e' kuëkj ie' tō ye' kãmé a' skéie. Eë iekkë tã ie' blënewã. E' kuëkj se' esepa dalöiö.

Cristo dör buaë ichökle ì ulitane tsatã

3 A yamipa, e' kãie tã ye' tō ichè a' a' tō a' ttsë'nú buaë Skëkëpa Jesús batamik. Ì kitbak ye' tō yëkkuö kã a' a, e' skã shtekeneyö a' a' i' tã. Ye' kè shtrine iskã chökne a' a. E' dör buaë a' a' a' tsatkoie wëpa éna a' kãtö'wak esepa yökj. ²A' e' kãkõ'nú pë' sulusipa datse wës chichi sulusipa es esepa yökj. Ie'pa e' wamblörak suluë. Ie'pa icheke tō wëpa tottola kkuölit tëule tsir wës Moisés tō ikitã es, esepa è dör Skëköl ala'r chökke. Ie'pa éna a' er sulu'wakwã ttë ese wa. E' kuëkj a' e' kãkõ'nú esepa yökj. ³E' kè dör wës ie'pa tō ichè es. Se' tō Skëköl dalöieke iWiköl batamik, esepa je' dör Skëköl ala'r chökke. Kè se' erblökü' se' wákpa mik e' tsatkoie. E' skéie se' erblöke ì o' Cristo Jesús tō e' mik, e' wa se' e' tsökekã tajë. ⁴Yile e' tso'kã tō itsatkermi iwák batamik, e' tã ye' e' tso'kãmi tajë e' tsatã. ⁵Mik ye' kã dekã paköl (8) etã ye' tottola kkuölit tëne tsir wës Moisés tō ime'at es. Ye' dör Israel aleripa e' eköl. Ye' dör Benjamín ditsëwö. Ye' dör hebreo ditsëwö chökke. Ye' bak fariseowakie e' kuëkj Moisés ttë kitule dalöiëno

e' dalöiök ye' bak buaë wës fariseowakpa es. ⁶ E' kēwō ska' t̄a ye' bak ttē e' tsatkök darērē dō Skēkēpa Jesús icha esepa we'ikök siarē. Sene yēsēsē kieke ttē ñe' tō se' a e' wà iytēule ye' wā sēraa, kē k̄i ì sulu ttē t̄a' yēs. ⁷ Ye' bak ibikeitsök tō iyi ekkēpa kōs e' dör buaë ye' a e' tsatkoie, erē i'ñe t̄a ye' éna iane tō e' kōs kē dör iie bua' ye' a. E' kuēk̄i e' kōs kē wà t̄a'ia ye' a Cristo dalērmik. ⁸ E' k̄iie t̄a, Cristo Jesús dör ye' Kēkōl, e' mik ye' bātse buaë, mok̄i e' dör buaë ye' a iyi ulitane tsat̄a. Ie' dalērmik iyi malē kōs watēttsayō, e' dör ushñaiē ye' a as ye' ulà dō ie' ska' ⁹ ena ye' bātswā ie' mik da'āie. Es Skēkōl tō ye' klō'wē wës pē' buaë yēsēsē es ie' wörk̄i, e' kē dör Moisés ttē dalöiēno e' dalöiēyō buaë e' kuēk̄i. E' skēie ie' tō ye' klō'wē wës pē' buaë yēsēsē es ye' erblē Cristo mik e' kuēk̄i. E' wà dör tō mik ye' erblē Cristo mik et̄a, e' kuēk̄i Skēkōl tō ichē tō ye' dör pē' buaë yēsēsē ie' a. Ñies ie' tō ye' k̄imé senuk yēsēsē ie' a. ¹⁰ Ye' k̄i e' batsak Cristo mik bua'iewā. Ie' kōtwā pē' tō e' shkēō'kane Skēkōl tō ie' diché tajē wa, e' diché kiane ye' k̄i ye' er a. Ye' e' chak weinuk ie' dalērmik wës ie' weine ye' dalērmik es. Ye' e' chak ttēwā ie' dalērmik wës ie' kōtēwā ye' dalērmik es. ¹¹ Ye' sēnak es as Skēkōl tō ye' shkē'ūkane aishkuō t̄a.

Kam se' sēr yēsēsē wës Cristo es

¹² Ye' kē tō ichekū' tō e' kōs wētkeyō. Ye' kē tō ichekū' tō ye' dekatke sēr yēsēsē wës Cristo Jesús sēr es. Erē ie' tō ye' klō'bak as ye' dō wës ie' es. E' kuēk̄i ye' e' tkēwā darērēē as ye' dō wës ie' es. ¹³ A yamipa, ye' kē ibikeitsē tō iyi ekkē kōs detke ye' ulà a. I' o' ye' tō, ese kē bikeitseku'ia'yō. E' skēie ì tso' Skēkōl wā ye' a aishkuō t̄a, ese è yuleke ye' tō darērēē. ¹⁴ Ye' e' tkēwā darērēē kēkraē dō mik ye' demi k̄a jai a et̄a as iské dō ye' ulà a. E' dör sene michoē Skēkōl t̄a. E' tso' ie' wā bil yi klōule ie' wā Cristo Jesús batamik esepa a. ¹⁵ Se' ulitane erblō buaë Cristo mik, esepa kawōtā ibikeitsök ñe' es. A' wēlepa tō ilē bikeitseke kuā'k̄i et̄a Skēkōl tō a' er ñi'wērane. ¹⁶ Erē ibua'ie dör tō se' ulitane kē senuk yēsēsē kōs se' a ikkayēne ekōl ekōl ekkē.

Se' dör k̄a jai wakpa

¹⁷ A yamipa, a' sēnū wës ye' sērke es. Ñies wēpa sērke wës sa' sērke es esepa webló t̄a a' sēnū es. ¹⁸ Ye' tō a' a iyē' tajē tō pē' tso' e' chō tō ie'pa erblōke Jesús mik, erē ie'pa sērke wës Cristo kōtēwā krus mik e' bolōkpa es. E' skā chēneyō a' a' i' t̄a jē wa. ¹⁹ Ie'pa ekkēpa michoē ewēwa. Ì kiane ie'pa k̄i ese dör ie'pa kēkōl. Warma ì tō ie'pa kē jaēnuk tajē, ese wa ie'pa e' ttsōkeka. Ie'pa er me'rie ì tso' k̄a i' a ese è k̄i. ²⁰ Erē se' dör k̄a jai wakpa. Skēkēpa Jesucristo dör S'tsatkōkwak tso' k̄a jai a, e' datskene, e' paneke se' tō krörōē. ²¹ Ie' wā diché tso' tajē e' aloka iyi ulitane k̄i. Idiché wa ie' tō se' chkà nurta'wā e' mane'wēratsā as idō wës ie' wák chkā olo t̄a' tajē es.

4 A yamipa, a' e' tkōwā darērē Skēkēpa Jesús a kēkraē. Suluē ye' éna a' suakne, a' dalēr tajē ye' éna.

A' tō ye' ttsē'wēke buaë. A' dör wës ye' kaneblōke Skēkōl a e' ské es.

Evodia ena Síntique

² A Evodia ena Síntique, a' bōl dör Skēkēpa Jesús icha, e' kuēk̄i ye' kkōchō a' a' tō a' erbikó ñikkēē. ³ Ekōl tso' a' shuā, e' dör ye' k̄imukwak buaë, e' a ye' ikiē tō alakōlpa e'pa k̄imú er buanukne ñi k̄i. Ie'pa bak kaneblōk buaë ye' t̄a Jesús ttē buaë pakē wa. Ie'pa ena Clemente ena imalepa bak kaneblōk darērēē ye' t̄a, e'pa kiē kōs tso'tke kitule sene michoē yēkkuō k̄i.

A' ttsē'nú buaë kēkraē

⁴ A' ttsē'nú buaë kēkraē a' dör Skēkēpa Jesús icha e' kuēk̄i. Ye' tō iskā chēne a' a' tō a' ttsē'nú buaë. ⁵ Sulitane saú er bua' wa kēkraē. Skēkēpa Jesús datskene bet.

⁶ Kē ì tō a' eriauk, e' skēie ì kiane a' k̄i, ese kōs mú Skēkōl ulà a, ie' a' ikiē wa ena kkōchē wa. Ñies wēstela chó ia. ⁷ A' tō iwē es, e' t̄a sene bèrē meke ie' tō e' mer-aētō a' a. E' dör tajē iskiē kē se' éna iwā ar ekkē. E' tō a' er ena a' erbikē kkō'neraē Cristo Jesús batamik.

⁸ A yamipa, ibataie t̄a ye' tō a' a' icheke tō ì kōs dör mok̄iē, ì kōs dalöiērt̄a', ì kōs dör yēsēsē, ì kōs dör bātse'r, ì kōs dör buaala, ì kōs k̄ikauleka buaë, iyi ese kōs k̄i a' er múwā kēkraē. Ì kōs dör buaë ena ì kōs k̄ikarkat̄a', ese bikeitsó kēkraē.

⁹ Ì kōs wa ye' tō a' wōblaō', ttē kōs yē' ye' tō a' a, e' ttsē' a' tō. Wës ye' sērke, e' sū' a' tō. A' sēnū es, e' t̄a Skēkōl dör sene bèrē mukwak, e' tso' a' t̄a' kēkraē.

Pablo tō ie'pa a' wēstela ché

¹⁰ Ye' ttsē'ne buaë tō bata ekkē t̄a a' er dene ye' ska'. Ì patké a' tō ye' a, e' wà de ye' ulà a, e' tō ye' kē wēstela chōk Skēkēpa Jesús a. Ye' éna iane tō mok̄i a' kē er chē'wa ye' ska', erē a' kē ulà dē' wës ipatkoie ye' a.

¹¹ Ye' kē ku' e' chōk a' a' ilē k̄i kianeia ye' k̄i e' kuēk̄i. Ye' wōblanewatke ttsē'nuk buaë ì kōs tkōke ye' t̄a e' a.

¹² Ye' wōblanewatke senuk mik ye' wā iyi tso' tajē et̄a, ñies mik ye' kē wā iyi t̄a' yēs et̄a. Ye' wōblanewatke ì kōs tkōke ye' t̄a e' dalē'ttsök. İyi tso' ye' wā ñē ö iyi kē t̄a' ye' wā ñē, erē ye' ttsē'rke buaë. Ì tso' ye' wā tajē ö ì kē t̄a' ye' wā yēs, erē ye' ttsē'rke buaë. ¹³ İyi kōs dalē'ttsērmi ye' a buaë Cristo batamik, e' tō ye' a diché meke e' kuēk̄i. ¹⁴ Erē buaë idir tō a' tō ye' k̄imé ye' weirke tajē e' shuā.

¹⁵ A yamipa, a' wā ijchēr buaë tō mik a' tō Jesús ttē buaë e' tsá ttsē', e' kēwō ska' t̄a ye' e' yē'ttsā Macedonia t̄a a' erule sērke Filipos e'pa è tō ye' k̄imé inukōl wa. Kē imalepa skā wā ye' k̄imēne wës a' es. ¹⁶ E' k̄iie t̄a mik ye' bak Tesalónica, et̄a a' tō iyi patkē' ye' a e' k̄i-moie bōtōkichakkē. ¹⁷ Ye' kē ku' ì kakmeke a' tō ye' a e' è bikeitsök. Ì buaë k̄i merke a' a' k̄a jai a ì kakmé a' tō ye' a e' skēie, ese bikeitsök ye' tso' bua'ie. ¹⁸ A' wā ijchēnū tō ì kōs patkē' a' tō ye' a, e' dē' ye' ulà a, e' kuēk̄i tajē ye' wā itso'. E' k̄iie t̄a ì ipatkē' a' tō Epafrodito ulà a, e' kōs t̄a ye' wā itso' tajē shutē. Ì wē a' tō e' wēr

buaë Skëköl wa wës íyi meule ie' a ala'r buaë masmas es. Ese kiar ie' k̄i. ¹⁹ E' kuęk̄i ye' Këköl tö ì k̄os kiane a' k̄i s̄enoie ie' a ese meraë a' a ì tso' ie' w̄a buaë tajë sh̄utëë e' wa Cristo Jesús batamik. ²⁰ ;Skëköl dör S'yé, e' k̄ik̄ok̄asö tajë k̄ekraë! Es e' idir.

Pablo e' chéat

²¹ Jesucristo icha batse'r e'pa k̄os shk̄e'ú ye' a. N̄ies s'yamipa tso' ye' t̄a, e'pa tö a' shk̄e'wémi. ²² N̄ies s'batse'rpa s̄erke íe, e'pa k̄os tö a' shk̄e'wémi. Sa' sh̄ūa wépa kaneblöke Roma wökir kibi a, e'pa tö a' shk̄e'wémi bua'iewa.

²³ As Skëképa Jesucristo er buaë chò a' a.

Colosenses

Mik Pablo tö yëkkuö i' kit etä ie' tso'ia wötëulewā Roma s'wöto wé ā. Wēs ì bak ie' tā e' tso' kitule Hechos 28.17-31 e' kī. Pablo wák kè wā Jesús tté buaë pakane Colosas. Wēm eköl kiè Epafra, e' tö Colosas wakpa ā ipaka'. E' ukuökī ie' dè'rö Pablo weblök s'wöto wé ā tā ie' tö Pablo ā ipaké tö Colosas wakpa shūā kabene tso' tajë. Epafra tö ie' ā ipaké tö pè' wele tso' s'wöbla'uk Jesús tté wa erë kè dör yësyësë. Pè' ñe'pa tö s'wöbla'weke tö Skëköl kè wā íyi kōs yöne Cristo wa. Ñies ie'pa tö icheke tö Jesús kè dör kékëpa tajë ese. E' skéie Jesús mik er-blökwakpa kãwõtā tkinuk bua'ie ì kī Israel aleripa tkirke ese kī, es ie'pa tö s'wöbla'weke. E' kuëkī Pablo tö yëkkuö i' kit ñippoie ie'pa ñekkëpa tā Jesús tté buaë tsãtkoie. Ie' tö ichè tö Jesús è ā se' tsãtkërmi. E' kuëkī Skëköl tö ie' tkë'kã sulitane ena íyi ulitane tsãtã. Ñies ie' ichè tö ì kcacheke pè' esepa tö e' kè dör ìie bua' ena e' kè ā se' tsãtkënuuk. E' kīie tā ie' tö ikkaché tö wēs se' kãwõtā senuk Skëköl wörkī.

Shke'wè

1 Ye' dör Pablo. Skëköl wák er wa ye' dör Jesucristo ttekölpa tsã, e'pa eköl. Ñies s'yami Timoteo e' tso' ye' tā íe. ²Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' dör batse'r serke Colosas e'pa ā. A' dör s'yamipa e' tkëulewā darërë Cristo mik. Skëköl dör S'yé ās e' er buaë chò ena sene bèrè mù a' ā.

Pablo tö wëstela ché Skëköl ā ie'pa dalërmik

³Këkraë mik sa' tö ikieke Skëköl ā a' kī, etā sa' tö wëstela cheke ie' dör Skëkëpa Jesucristo Yé e' ā a' dalërmik. ⁴Sa' tö a' tté ttsé tö a' tso'ia erblök buaë Cristo Jesús mik. Ñies sa' tö ittse tö a' tö s'batse'r malepa kōs dalëritseke buaë. E' kuëkī sa' tso' wëstela chök ie' ā a' dalërmik. ⁵Mik Jesús tté buaë mokjé e' dè' a' ska' kuaë, etā a' tö ittse' tö Skëköl wā ì buaë tso' blëule a' ā, e' tso' a' panuk kã jai ā. E' wā paneke a' tö kröröë, e' kuëkī a' erblöke Cristo mik ena a' ñi dalëritsöke buaë këkraë. ⁶Ttè buaë e' pakarke tajë kã wa'ñe, e' klö'weke pè' tö tajë. E' tö ie'pa er mane'weke ās iser buaë yësyësë. Es ñies ibak a' tā kuaë mik a' tö ittse' tā ik-lög'mi mokj tö Skëköl er buaë ché se' ā Cristo batamik. Kuaë dò ì'ñe tā ttè e' wakaneorkear buaë a' shūā. ⁷Ttè e' paka' Epafras tö a' ā, ie' dalër tajë se' éna. Ie' dör Cristo kanè méso wēs sa' es. Ie' dör Cristo kanè méso yësyësë a' kimoie. ⁸Ie' wā a' tté de sa' ska' tö a' tö sa' dalëritseke tajë Skëköl Wiköl wa.

⁹E' kuëkī mik sa' tö a' tté ttsé' kuaë, etā sa' utmi S'yé tā a' kī. E' kè olo'yeta' sa' tö dò ikkè tā. Sa' tö ikiear Skëköl ā tö ie' Wiköl tö a' er ñi'ú kabikeitsoie buaë, ās ì kiane ie' kī tö a' iwè e' wā ar buaë a' éna. ¹⁰E' āne buaë a' éna, e' tā a' serdaë buaë yësyësë wēs wépa dör Skëkëpa Jesús icha, esepa ké senuk es. A' serke es, e' tā ì kōs weke a' tö, e' wër buaë ie' wa. Ì buaë kōs weraë a' tö tajë wēs kal wör tajë buaë es. Ñies wēs Skëköl dör, e' wā kī ar michoë a' éna buaë. ¹¹Sa' tö ikieke S'yé ā tö ie' tö a' er diché iò, ie' olo tajë, ie' diché tajë, e' wa. Es idir, e' tā a' weirke kōs e' dalé'ttsërmi a' ā er bua' wa.

Ñies ì kōs wé S'yé tö a' ā, e' kī wëstela cheraë a' tö ie' ā ttsè'ne bua' wa. Ì tso' ie' wā mè se' dör ie' icha batse'rpa e'pa ā ilo bur tajë e' ā, e' yök a' yuétkeitö ās idò a' ulà ā ñies. ¹³Ie' tö se' yétsã ì sulu kōs dör wēs stui es, ese ulà ā tā se' tsémiitö wépa blúie ilà dalër iéna e' tso' esepa kīie. ¹⁴E' batamik se' tsãtkéitö ena se' nuì olo'yéitö se' kī.

Skëköl er buanene se' kī Cristo batamik

¹⁵Skëköl kè wërta'wā, erë Cristo wa ie' e' kkeyë s'dit-sö ā. Kām íyi ulitane yör, e' yökī Cristo tso'tke. Ie' dör íyi ulitane kōs e' tsãtã. ¹⁶Ì kōs tso' kã jai ā ena kã i' ā, e' yö' Skëköl tö Cristo tā ñitã. Ì wërta'wā, ñies ì kè wërta'wā íyi wökirie ena íyi kékölíe ena íyi wákíe wā diché tā' ese kōs yö' ie' tö Cristo tā ena Cristo kīkoka. ¹⁷Kām íyi ulitane yör, e' yökī Cristo tso'tke. Íyi ulitane yöne ie' tā ñitã tā ì'ñe tā e' kōs kicha a'tser ie' wā. ¹⁸Ñies se' dör ie' icha, e'pa wökir ie' dör. Se' dör wēs Cristo wák chkà es, etā ie' dör wēs s'wökir es. Ie' kōtewā, e' shkenekane se' tsáie ās ie' dò íyi ulitane tsãtã. E' kuëkī ie' dör se' sene michoë, e' wì kicha bua'ie. ¹⁹Wēs Skëköl dör, e' kōs wënewā Cristo kī, es Skëköl tö ibikeitsbak. ²⁰Ñies ie' tö ibikeitsbak tö íyi ulitane tso' kã jai ā ena kã i' ā ena kã wa'ñe e' dörane ie' ulà ā Cristo batamik. Es ie' tö se' er bua'wëne ie' wák kī Cristo kōtewā krus mik, ipé tene tajë se' nuì skéie e' wa.

²¹Kenet se' bak ì sulu wamblök ena ì sulu bikeitsök, e' kuëkī se' bak Skëköl bolökpa siuletsã bánet ie' yökī. ²²Erë ie' tö se' er bua'ne ie' kī Cristo kōtewā se' nuì skéie e' wa ās se' döwā ie' wörkī batse'r, kè kī ì sulu tā, kè kī ì nuì tā. ²³Erë se' kãwõtā e' tkökwa darërë këkraë se' erblö Cristo mik e' ā. Ttè buaë ttsé' a' tö wā paneke a' tö e' kè olo'yar, e' tā iwà döraë a' ulà ā. Ttè buaë e' pakane sulitane ā kã wa'ñe ñies ye' tso'ñak ipakök.

Kanè mène Pablo ā

²⁴Eré ye' weirke a' dalërmik, erë ye' ttsé'rke buaë. Cristo weine ie' icha dalërmik. Ie'pa dör wēs ie' chkà

es, e' kuëkj ie'pa weirke e' dör wës ie' wák tso'ia weinuk es. E' kuëkj ye' weirke kôs a' dalërmik, e' dalë'ttsök ye' tso'. Es ye' tso'ñak weinuk Cristo tã. E' tã ye' tssë'wëke buaë. ²⁵ Skëköl tã kanë mé ye' a' Skëkëpa Jesús icha e'pa kanëuk. Ie' tã ye' patké ie' ttë buaë kôs e' pakök a' a'. ²⁶ Se' bak ká iaiäë, e'pa yökj ttë buaë e' bak blëulewã, erë i'ñe tã ikkayëne ie' icha batse'rpa a'. ²⁷ Ie' tã ibikeitsbak tã ttë e' kkacheraë ie'pa a'. Ttë e' dör buaë shütëë, e' wa ie' er buaë chömi pé' kôs kè dör judiowak esepa a'. Ttë buaë blëulewã, e' dör tã Cristo tso' se' er a', e' batamik se' dorañak Skëköl olo tã tajë, e' ska'. E' wã paneke se' tã kröröë.

²⁸ E' kuëkj sa' tã Cristo ttë pakeke sulitane a'. E' wa sa' tã sulitane patteke wöbla'wëke kabikeitsë buaë yësyëse wa as sa' tã ie'pa kôs mù Skëköl ulã a' yöuletke buaë batsulewã Cristo tã ñita. ²⁹ E' kuëkj ye' e' tkëwã darërëë kanëblök diché tajë meke Cristo tã ye' a', e' kôs wa.

2 Ye' kï ikiane tã a' wã ijcher tã ye' tso' kanëblök darërëë a' dalërmik kè shtrirtã'wã. Ñies ye' tso' kanëblök s'yamipa serke Laodicea e'pa dalërmik ena s'yamipa malepa kè wã ye' suule, e'pa kôs dalërmik. ² Ye' kanëblöke darërëë ie'pa dalërmik as ie'pa er diché kï iër buaë, ñies as ie'pa kï ñi dalëritsö tajë wës s'yamipa ekka ñi dalëritsö es. E' dör es, e' tã ttë buaë blëulewã Skëköl wã kuaë, e' wã kôs ardaë ie'pa éna buaë. Ttë buaë e' dör Cristo wák. ³ Skëköl erbikö kôs, ena Skëköl wã iyi jcher kôs, e' tso' Cristo a' blëule wës iyi bua'buwa tuë darërë blësö es. ⁴ Ye' tã a' a' ichë es as kè yi tã a' kütö'ü ttë tssër buaë, erë kè dör ttë mokï, ese wa. ⁵ Ye' wák kè ku' a' tã, erë e' dör wës ye' wák tso' a' tã es. Ye' wã ijcher tã a' e' tkëwã darërë ñikkëë a' erblö Cristo mik e' a' wës wák eköl è es. E' tã ye' tssë'wëke buaë.

Sëne pa'alï Cristo a

⁶ A' tã Jesucristo klö'wëtke e' këkölle, e' kuëkj a' senú wës ie' kï ikiane es. ⁷ A' e' tköwã darërëë ie' mik wës kal wï kicha klörwã es. A' talanú ie' mik wës kal talar iwï mik es. A' kï erblö ie' mik këkraë wës a' wöblaone es. Wëstela mú këkraë ie' a'.

⁸ A' tso' erkï as kè yi tã a' kütö'ü ttë kè wã tã ese wa. Ttë e' tssër buaë erë iwã kè dör mokï, ese dör s'ditsö ttë è. Ttë ese kôs pakane'bitu ká iaiäë, e' dör ttë èse tso' ká i' kï ese kè idör Cristo ttë. ⁹ Cristo dör s'ditsö erë wës Skëköl dör, e' kôs wënewã ie' kï. ¹⁰ A' batsulewã ie' mik, e' kuëkj kè ì skã kianeia a' kï Skëköl wörkj. İyi wökir wã diché tã' kè wërta'wã ese kôs tsatã ie' dör. E' kuëkj kè a' e' kütö'uk ttë kuã'kï wa.

¹¹ A' batsulewã Cristo mik, e' tã a' wák dër suluë yëttsã. Es ie' tã a' wakyué a' er a' iwã kkachoie tã a' dör ie' icha. E' dör wës sa' judiowak wöblar iwëpa tottola kkuölitla ttök tsir es iwã kkachoie tã ie'pa dör Skëköl icha. ¹² A' tã iklö'wë mokï tã Cristo shkëq'kane Skëköl tã idiché tajë wa. E' kuëkj mik a' wösune, etã e' dör tã wötënewã ena a' shkënekane Cristo tã es.

¹³ Kënet tã a' dör ì sulu wamblökwakpa, e' këwö ska' tã a' kè dör Skëköl icha, e' kuëkj a' dör wës s'duulewã es ie' a'. Erë ie' tã a' shkëq'kane, sene mokï méitö a' a'

Cristo tã ñita. Sëne sulu e' nuï kôs olo'yéitö a' kï. ¹⁴ Ie' ttë dalöiëno, e' dalöseq'wã se' tã, e' nuï kôs e' kï se' kkatëne. E' dör wës se' nuï kôs tso' kitule yëkkuö kï es. Erë ie' tã e' nuï kôs patuëttsã Cristo këtewã e' batamik. E' dör wës ie' tã se' nuï yëkkuö wötë'wã krus mik Cristo tã ñita es. ¹⁵ Cristo batamik ie' tã iyi wökir ena iyi wák wã diché tã' kè wërta'wã esepa diché yë'lur. Ie' e' ali'kã ie'pa kï tã ijaëo'itö wës s'klöulewã ñippë shujã jaëwë sulitane wörkj yi e' alékã ikï e' tã es.

Ì tso' ká jai a' ese kï a' er múwã

¹⁶ E' kuëkj kè yi kar a' kkatök chkè kï di'yë kï. Ñies kãwö tkö'wëke judiowak tã duas bit ena si' pa'alï bit ena eno diwö bit ekkë, ese kè tkö'wë a' tã e' kè kï yi kar a' kkatök. ¹⁷ E' kôs me'atbak Skëköl tã ie'pa a' iwã kka-choie tã ì wëraë Cristo tã mik ide etã. Erë Cristo dë'bak. Es ttë e' kôs wã tka. E' kuëkj ttë dalöiëno këchke ese kè dalöiariã. ¹⁸ Wëpa e' ò tã ie'pa dör pé' buaë ser bèrë, esepa tã Skëköl biyöchökwakpa dalöieke. Ñies ie'pa e' chö tã Skëköl tã iyi kkacheke ie'pa a' kabsueie. E' wa ie'pa e' tssökeka tajë. Erë ie'pa ttë kè wã tã', e' dör iwãkpa kabikeitsö è. Kè a' e' mukt-sã e' kütö'uk ie'pa esepa ttë wa. ¹⁹ Ie'pa esepa kè ku'ia e' batsökwa Cristo dör s'wökir e' mik. Cristo dör wës s'wökir es, etã se' dör wës ie' chkà es. Se' wöbla tã', se' kukuöña tã' ena s'yese skã tso' tajë kuã'kï kuã'kï, e' kôs iëulewã buaë ñikkëë tã ikaneblöke buaë ñita. Erë iwökir kè tã' etã s'chkà kôs e' kè dör iie bua'. Es se' dör Cristo tã ñies. Se' batsulewã Cristo tã, e' tã se' kôs ser buaë ñita, ñi tsatköke buaë wës s'chkà etkè es. E' dör es, e' tã se' er diché kï iërdaë buaë wës Skëköl kï ikiane es.

²⁰ A' duulewãbak Cristo tã ñita ttë èse tso' ká i' a' ese kôs yökj. A' kè ku'ia idikia. ¿Wës a' tã iutekeia? Ttë ese dör i' es: ²¹ Chkè se' kè kar; chkè wï kè katar, kè ñar; chkè dió kè kar. ²² Ì kôs dör ñã cheke ttë ese tã, e' er-tã'wa. Mik ichké one, di'yë one, etã kè itã'ia. Ttë ese kôs e' dör ttë dalöiëno me' s'ditsö tã ese è. ²³ Kuaë tã ittssësö tã ttë ese dör mokï, wã tã'. Wëpa tso' ttë ese iütök, esepa wër wësua ie'pa tã Skëköl dalöieke buaë mokïë. Ie'pa e' ò tajë, suësö tã wësua mokï idir. Ie'pa wák e' we'iköke tajë. E' kuëkj iwër tã ttë ese dör buaë, erë kè idör es. Ttë ese kè a' ì wamblak s'wák dër suluë éna ese wöklönuk yës.

3 Se' shkëulekane Cristo tã ñita, e' kuëkj ì kôs tso' ká jai a', e' kï se' er múwã. Eë Cristo tkër Skëköl ulã bua'kka dalöiërtã' tajë. ² Se' duulewã Cristo tã ñita. Se' sene mokïë e' tso' blëule Skëköl wã Cristo tã ñita, e' kuëkj kam ikkayërwa da'ãie. Cristo dör sene mokï se' a'. Mik ie' dene ká i' a', etã ikkayërdaë sulitane a'. Se' kkayërdaë ie' tã ñita olo tã' tajë. E' kuëkj se' er múwã këkraë ì tso' ká jai a' ese kï. Kè se' er mukwã, ì tso' ká i' a', ese kï.

Wëpa dör Cristo icha, esepa serke wës ie' kï ikiane es

⁵ E' kuëkj, ì sulu tso' ká ì a' tã se' erkiöwëke, ese kôs olo'yö a' tã. Trë kôs, sene sulusi kôs, s'er me'rie trë kï,

s'erbikò sulusi kòs, ese olo'yó a' tò. Ñies íyi kkechè tajë, e' olo'yó a' tò (e' dör wës íyi diököl dalöie skëkölíe es).⁶ Íyi ekkë kòs kuëkj, wépa kè tò Skëköl ttë iütetä', esepa kj Skëköl kësik ardaë. ⁷ A' bak senuk ì sulu kòs ese diché dikjä. ⁸ Erë ì'ñe tä a' kawötä ì sulu skà tso' kòs e' olo'yök. Ulune, kësik, ñi wamblò sulu, ese kòs olo'yó a' tò. Kè a' ñi chökia suluë. Kè a' tò ttë sulusi chökia. ⁹ A' wák dër suluë ena wës e' sër, e' olo'ya' a' tò, e' kuëkj kè a' kachök ñitä. ¹⁰ A' wák dër suluë, e' maneñebak sene pa'alij wa. Skëköl tò a' er yuëne pa'alij. Ie' tò a' er mane'wë michoë kekraë as a' er dö wës ie' wák er es. E' uk ie' tso' as a' dö ie' sini'pa chökíe. ¹¹ Se' dör Cristo icha, e' shuä s'tso' dör judiowak ena s'tso' kè dör judiowak. Se' shuä s'tso' datse ká bánet, ñies s'tso' kè yöule tajë esepa. Se' shuä s'tso' klöulewä kanè mésoie ese ena s'tso' kè dör es. E' kòs kè dë' wës se' a. Cristo batamik se' kòs dör ñikkëë. Ie' dör íyi ulitane tsatä, ñies ie' tso' se' kòs er a.

¹² Skëköl tò a' shukitbak iwák a. A' batseo'itò ena a' dalër tajë ie' éna. E' kuëkj a' ñi saú er sjarë wa, er bua' wa. A' e' ówa diöshet ñi yökj. A' senu' bërë. Íyi kòs panú a' tò énaë. ¹³ A' ñi dalë'ttsó er bua' wa. Yile tò ì sulu wamblé a' tä, etä e' nuí olo'yó a' tò ikj. A' nuí olo'yó a' tò ñi kj wës Skëképa tò a' nuí olo'yé es. ¹⁴ Íyi ulitane ekkë tsatä, a' ñi dalëritsó kekraë, e' dör iwí bua'ie. A' ñi dalëritsöke es, e' tä a' serdaë buaë ñitä wës wák eköl è es. ¹⁵ Mokj Skëköl tò a' klöo'bak senuk bërë ñitä wës wák eköl è es. E' kuëkj a' e' mú as Cristo tò a' wëttsü senuk bërë ñitä kekraë. Ñies wëstela chó a' tò ie' a' kekraë.

¹⁶ Cristo ttë bló a' tò a' er a' kekraë. A' ñi wöbla'ú iwa, a' ñi pattó iwa erbikè buaë kòs meke Skëköl tò a' a, ese wa. Wëstela chó a' tò kekraë Skëköl a' er a' Salmo wa ena Skëköl ttsé wa ena ttsè meke Wiköl Batse'r tò se' a' ese wa. ¹⁷ Ì kòs wëke a' tò, ñies ì kòs cheke a' tò, e' kòs ú ena ichó Skëképa Jesús ttò wa. Kekraë wëstela chó a' tò Skëköl dör S'yé e' a' Cristo batamik.

Wës se' ké senuk ñitä

¹⁸ A' alakölpa wëm tä', a' wëm ttò dalöió wës Skëképa mik erblökwakpa kawötä iuk es. ¹⁹ A' wëpa, a' alaköl dalëritsó, kè kësik blök ikj.

²⁰ A' ala'r, a' yé ena a' mi, e'pa ttò dalöió, e' wër buaë Skëképa wa e' kuëkj. ²¹ A' iyëpa, kè a' tò a' ala'r uluwar'ka é ichökle as ie'pa kè eriar tajë shütë.

²² A' klöulewä kanè mésoie, a' wökirpa ttò dalöió kekraë. A' kanëbló buaë ie'pa a' kekraë, kè dör tò mik ie'pa tò a' suëke e' è tä ie'pa wökatoie. E' skéie a' kanëbló ie'pa a' er mokj wa, Skëképa dalöieke a' tò e' kuëkj. ²³ Ñermata a' dör Cristo kanè mésopa, ie' dör a' wökir mokj. A' kanëblöke buaë ká i' a' a' wökirpa a, e' tä e' ské meraë Cristo tò a' a' aishkuö tä. E' kuëkj ì kòs wëke a' tò e' ú kanë wës a' tso' iuk Skëképa wák a' es, kè dör wës s'ditsö a' iwë es. ²⁵ Erë Skëköl a' sulitane dör ñies éme, e' kuëkj wépa tò ì sulu wambleke, ese nuí kj ie'pa tò ie'pa we'ikeraë aishkuö tä.

4 A' wépa wä kanè mésopa tso', esepa tò ie'pa saú er bua' wa yësyësë. A' éna íanú tò a' wä wökir tso' ñies, e' dör Skëképa tso' ká jaì a' e'.

Se' e' chò ttök Skëköl tä

² A' e' chó ttök Skëköl tä kekraë, kè ilo'yar. Mik a' ttöke ie' tä, etä e' è wä bikeitsó, ñies wëstela chó ie' a. ³ Ye' tso' wötëule íe s'wöto wé a' Cristo ttë buaë blëulewä kuaë, e' pakè kuëkj. E' kuëkj ikió Skëköl a' tò ie' tò sa' kímú Cristo ttë kj pakök buaë ká wa'ñe as kè ì tò sa' wöklö'ü. ⁴ Ikió Skëköl a' tò ye' mú ipakè buaë yësyësë wës ye' kawötä ipakök es as sulitane éna iwà ar buaë.

⁵ Mik a' tso' pë' kè dör Jesús mik erblökwakpa, esepa tä, etä a' senu' buaë wës Skëköl ala'r ké senuk es. Kè a' kawö chöyuk é. Kawö yóttasä kapakök ie'pa tä. Cristo ttë buaë pakó ie'pa a. ⁶ A' ké ttök ie'pa tä ttë bua'buäe wa as ie'pa tò a' ttò ttsò er bua' wa. A' tso' erkj ì kòs chakeke ie'pa tò a' a' eköl eköl, e' iütök yësyësë.

Pablo e' chéat

⁷ Tíquico tò ye' biyó cheraë a' a. Ie' dör s'yami dalër tajë sa' éna ese. Ie' dör ye' kímukwak yësyësë ese. Ie' dör Skëképa Jesucristo kanè méso ye' tä. ⁸ E' kuëkj ye' tso' ie' patkök a' ska' as ie' tò a' a' ichò tò is sa' tso', ñies as a' er kuütö. ⁹ Ie' tä Onésimo mi'ke ñies. Ie' dalër sa' éna, ie' dör s'yami e' tkëulewä darërë ese. Ie' datse a' ká a. Ie'pa böl tò a' a' icheraë tò is sa' kawö tköke.

¹⁰ Aristarco tso' wötëule ye' tä s'wöto wé a, e' tò a' shké'wémi. Ñies Marcos dör Bernabé duö', e' tò a' shké'wémi. A' a' iyënetke tò ie' de a' pakök, etä ikiówä buaë. ¹¹ Jesús kië ñies Justo, e' tò a' shké'wémi. Wépa tso' ye' tä ì blúie Skëköl tso' e' kanè a' e'pa shuä ie'pa mañal è dör judiowak. Ye' er pablérakitö tajë.

¹² Epafras dör a' wakpa eköl, e' tò a' shké'wémi. Ie' dör Cristo Jesús kanè méso. Kekraë ie' kköchöke Skëköl a' a' dalërmik tò a' mú e' tkéwä darërëë Cristo ttë a' kè ibikeitsè bötböt ena e' meulettsä da'äie ì kiane Skëköl kj ese wöie. ¹³ Ye' wák tò ie' cheke mokj tò ie' kanëblöke darërëë a' dalërmik, ñies Jesús mik erblökwakpa tso' Laodicea ena Hierápolis, e'pa dalërmik.

¹⁴ Lucas tò a' shké'wémi. Ie' dör s'kapeyökwak dalër tajë se' éna. Ñies Demas tò a' shké'wémi.

¹⁵ S'yamipa sërke Laodicea, e'pa shké'ú sa' a. Ñies Ninfa ena Skëképa icha erule ñi dapa'uke ie' u a, e'pa shké'ú sa' a. ¹⁶ Yëkkuö i' aritsé one a' tò sulitane kukua, e' ukuökj tä ipatkómi a' tò Skëképa icha erule ñi dapa'uke Laodicea, e'pa a' as ie'pa tò íaritsò ñies. Ñies yëkkuö patkë' ye' tò Laodicea wakpa a, e' saú mik ide a' ska' etä. ¹⁷ Ichó Arquipo a' tò Skëképa Jesucristo kanè mène ie' a' wë, e' wä ú ie' tò seraä buaë.

¹⁸ Ñies ye' dör Pablo, e' tò shkéne i' shtë ye' wák ulä wa. Kè a' éna ichökwa tò ye' tso' wötëule s'wöto wé a. As Skëköl er buaë chò a' a.

1 Tesalonicenses

Pablo tö yëkkuö i' kit duas dabom skeyök ena skeyök kî et Jesús kune'bak e' ukuökî (50-51 AC) e' shü ulat. E' kuëkjî i' dör yëkkuö tsá kit ie' tö e'. Mik ie' skà dè'rö Tesalónica Skëköl tté buaë e' pakök etá Timoteo ena Silvano e'pa mir ie' tã. Mik Pablo tö Skëköl tté paka' ká e' a, etá tajë pë' uluneká ie' kî, e' kuëkjî ie' bakshkarmi dö Atenas. E' ukuökî ie' shkakmine kanëblökne Tesalónica Jesús mik erblökwakpa kîmuk, erë kè ie' dè'röne. Erë Jesús mik erblökwakpa we'ikeke tajë pë' kè dör Jesús mik erblökwakpa esepa tö, e' kuëkjî Pablo tö Timoteo è patkë'mi yëkkuö i' muk ie'pa a ier diché ioie (Hechos 12.1-14).

Í kit Pablo tö yëkkuö i' kî e' dör i' es: Et: Ie' tö wëstela mé Skëköl a ì buaë o' ie' tö Jesús mik erblökwakpa tso' Tesalónica e'pa a e' kî. Nies Pablo tö ie'pa a ieri mène tö Skëköl tso' ie'pa tã.

Böt: Pablo tö ie'pa a ieri mène tö wës ie' bak senuk ie'pa shüa ena wës ie' tö ie'pa dalërits. Ie' tö ikit es ie'pa er diché ioie senuk Jesús a.

Mañat: Pablo tö ie'pa er diché ié senuk këkraë Jesús a. Nies ì tköraë Jesús mik erblökwakpa tã mik iblërulune etã, e' paké ie' tö ie'pa a. Nies ie' tö ikkachè tö wës se' kawötã Jesús datskene e' panuk kröröë.

Shke'wè

1 Ye' dör Pablo. Silvano ena Timoteo tso' ye' tã íe. Sa' tso' yëkkuö i' shtök Skëképa Jesús icha erule serke Tesalónica e'pa a. A' batsulewã Skëköl dör S'yé e' mik, nies Skëképa Jesucristo mik. As ie'pa er buaë chò ena sene bèrè mù a' a.

Pablo wëstela ché Skëköl a Tesalónica wakpa dalërmik

² Këkraë sa' tö wëstela cheke Skëköl a a' dalërmik. Mik sa' ttöke ie' tã, etã këkraë sa' tö ikieke a' kî. ³ Sa' é-na iane tö a' erblöke Jesús mik, e' kuëkjî a' tö ì kôs buaë weke. S'yé dalër tajë a' éna, e' kuëkjî a' kanëblöke darërè ie' a. Skëképa Jesucristo datskene, e' paneke a' tö mokjë, e' kuëkjî a' e' tkéwã darërè ie' mik. E' kôs kuëkjî këkraë mik sa' ttöke Skëköl tã, etã sa' tö wëstela cheke ie' dör S'yé e' a a' dalërmik. ⁴ A yamipa dalër tajë Skëköl éna, sa' wã ijcher tö ie' tö a' shükítbak ie' ala'rie. ⁵ Mik sa' tö Jesús tté buaë paka' a' a, etã kè sa' wã ipakane ttè è wa. Nies Wiköl Batse'r diché e' kkayè' sa' tö a' a. A' tö isué tö ì ché sa' tö, e' ché sa' tö er mokjë wa. A' wã ijcher buaë tö sa' bak senuk yësyësè a' shüa iwã kkachöie tö a' kawötã senuk es.

⁶ Es a' dè'bak senuk yësyësè wës sa' ser es, nies wës Skëképa Jesús ser es. Mik a' tö Jesús tté buaë klög'bak, etã e' kuëkjî pë' tö a' we'ik siarè, erë a' tö ttè e' klö'wekeiã ttsè'ne bua' wa Wiköl Batse'r batamik. ⁷ E' wa a' tö iwã kkaché Jesús mik erblökwakpa serke Macedonia ena Acaya, e'pa kôs a' tö wës s'kawötã senuk Skëköl a. ⁸ A' batamik Skëképa Jesús tté bunekã Macedonia ena Acaya. Ká wa'ñe, wé ye' mirwã, eë pë' kôs wã ijcher tö a' erblöke Skëköl mik. E' kuëkjî kè ì ku'ia ché yi a' ttè e' kî. ⁹ Sulitane tö sa' a' icheke tö a' tö sa' ki'wã buaë. Nies ie'pa tö icheke tö íyi diököl tso' dalöie, ese kôs watëttsã a' tö kanëbloie Skëköl chökke eköl è e' a. ¹⁰ Nies ie'pa tö icheke sa' a' tö a' tso' Jesús

datse ká jai a, e' panuk er mokî wa. Ie' dör Skëköl Alà. Ie' kotëwã, erë Skëköl tö ie' shkeq'kane. Ie' tö se' tsatkée, se' weirdaë siarè aishkuö tã, e' yökî.

Ì o' Pablo tö Tesalónica

2 A yamipa, a' wã ijcher buaë tö sa' sene' a' shüa, e' wã kè dör éme, e' tö a' kímé buaë. ² A' wã ijcher tö kam sa' dö a' ska' e' yökî Filipos wakpa tö sa' yè' suluë, sa' we'ik siarè. Nies a' ká a' pë' bak e'pa éna sa' wök-lö'wak erë Skëköl tö sa' kímé. Ie' tö diché mé sa' a' Jesús tté buaë pakoie a' a. ³ Sa' kè tö s'pattetã kache tté wa ö íyi sulusi dalërmik ö s'kít'woie. ⁴ Sa' kè tö s'pattetã es. Skëköl tö sa' er webleke, e' tö sa' shükít. Ie' tö kanè me'at sa' ulã a' Jesús tté buaë pakök. E' kuëkjî sa' ipakeke as sa' wër buaë ie' wa, kè dör s'ditsö wa. ⁵ A' wã ijcher tö sa' kè dè'rö a' ska' a' kíkökkã kache tté wa. Kè sa' wã a' pautule inuköl kiane sa' kî e' kuëkjî. Skëköl wã ijcher tö sa' kè wã iwamblène es. ⁶ Sa' kè dè'rö a' ska' as a' tö sa' kíkòkã ö yi skà tö sa' kíkòkã. ⁷ Sa' dör Cristo ttekölpa tsá, e' kuëkjî sa' wã kawö tã' as a' tö sa' saü buaë, erë e' kè kine sa' wã a' a. Sa' tö a' sué wës alà mì tö ila'rla sué es. ⁸ Sa' éna a' dalër tajë, e' kuëkjî sa' ttsè'ne buaë a' pattök Skëköl tté buaë wa. Kè dör e' è wa, nies sa' e' mumittsã weinuk a' dalërmik. ⁹ A yamipa, a' éna iane tö mik Skëköl tté buaë paka' sa' tö a' a, e' dalewa sa' kanëblè' darërè. Sa' kanëblè' nië nañeë as sa' kè tö a' ulã panù sa' tioie.

¹⁰ A' wã ijcher, nies Skëköl wã ijcher, tö sa' sene' batse'r yësyësè kè kî ì sulu tté tã' a' dör Jesús mik erblökwakpa e'pa shüa. ¹¹ A' wã ijcher tö sa' tö a' paut, a' er pablè' eköl eköl wës iyé tö iwè iwák ala'r tã es. Nies sa' tö a' a' iyé' këkraë tö a' senu' yësyësè wës Skëköl kî ikiane es. E' tö se' klög'bak as se' dö ì blúie ie' tso' olo tã' tajë e' kîie.

¹³ Mik sa' tö Skëköl tté paka' a' a, etã a' kè wã itsène wës s'ditsö ttè es. E' skéie a' tö itsé' wës Skëköl ttè

mokj es, tã es je' idir. E' kuękj kękraë sa' tso' wëstela chök Skëköl a' a' dalërmik. Ie' ttë batamik, iwakanewękeitö a' dör Jesús mik erblökwakpa e'pa er a. ¹⁴ A yamipa, a' wakpa ditsëwöpa e'pa tö a' we'ik siarë. Es ñies ibak Skëköl icha erule erule erblö Cristo Jesús mik tso' Judea e'pa tã. Judiowak malepa tö ie'pa we'ik siarë ñies. ¹⁵ Judiowak tö iwakpa we'ik Jesús ttë kuękj, e' wakpa è tö Jesús kötwa wës kã iaiã ie'pa tö Skëköl ttekolpa kötulurbak es. Ñies ie'pa è tö sa' trëo'yal. jIe'pa kè wër buaë Skëköl wa! jIe'pa kè wödör yi mik! ¹⁶ Mik sa' tö Skëköl ttë pakeke pë' kè dör judiowak esepa a' as ñies ie'pa tsatkër, etã judiowak ñe'pa tö sa' ma'wë wöklö'wë as kè sa' tö ttë e' pakò, erë ie'pa kè ulà dë' iska'. Es ì sulu nuj, e' kï kieke ie'pa tö e' kï tajë. Bata ekkë tã Skëköl tö ie'pa kichatëttsatke.

Pablo shkakne ie'pa weblök

¹⁷ A yamipa, sa' manétyal, sa' kè ku'ia a' tã ñita, erë sa' er me'rie a' kï. Sa' manétyal erë bet tã sa' éna shkakne suluë a' weblökne. ¹⁸ Sa' tö ima'wë, ye' wák tö ima'wë tseë erë Satanás tö sa' wöklö'wë. ¹⁹ Mik Skëkëpa Jesús dene, etã çyi tö sa' ttsë'wëmi buaë mokjè ie' wöã? jE' dör a'! Ì buaë paneke sa' tö Jesús wörkj a' batamik. A' dë' Skëköl ala'rie, e' tö sa' ttsë'wëraë buaë Jesús wörkj. ²⁰ Yëne e', a' wa sa' e' ttsökekã, a' tö sa' ttsë'wëke buaë.

Timoteo patkëmine Tesalónica wakpa ska'

3 Bata ekkë tã, mik sa' kè a' idalë'ttsëneia, etã sa' tö ibikeits tö "sa' bøl atë jë Atenas ² tã s'yami Timoteo e' patkekemi sa' tö a' weblök." Ie' dör Skëköl kanë méso Cristo ttë buaë pakök wës sa' es. Sa' tö ie' patkë'mi a' kïmuk as a' diché kï iër Jesús ttë a' ena a' erblöia mokjè imik. ³ Sa' kè kï ikiane tö a' wële eriwë, a' weirke siarë Jesús ttë kuękj, e' tö. E' tköraë se' tã wake'. ⁴ Mik sa' bak a' ska', etã sa' tö a' a' iyë' tajë tö se' weirdaë pë' kè dör Jesús mik erblökwakpa esepa ulà a. A' wã ijcher buaë tö iwà tka es. ⁵ E' kuękj mik ye' wák kè a' idalë'ttsëneia, etã Timoteo patkë'miyö a' ttë ttsök tö çis a' erblöke Jesús mik e' mir? Ye' suane siarë dö' Satanás tö a' erkiöwë tã a' èmine tã kës sa' tö a' patté e' weirdawa é.

⁶ Erë Timoteo tso' a' ska', írö ie' dene. Ie' wã biyö buaë debity sa' a. Ie' ichë tö a' erblökeia Cristo mik, ñies a' ñi dalëritsökeia buaë. Kękraë a' tö sa' bikeitseke er bua' wa. A' éna sa' suakne suluë wës sa' éna a' suakne es. ⁷ A yamipa, a' erblöke Jesús mik buaë, e' tö sa' er pableke tajë sa' eriarke kës sa' weirke kës e' shuã. ⁸ Mik sa' ittse tö a' e' tkëwã darërë Skëkëpa mik, etã sa' er dekane. ⁹ A' tö sa' ttsë'wë buaë ichökle Skëköl wöã. Kękraë sa' tö wëstela cheke ie' a' tajë a' kï, erë e' kè dör wë'. ¹⁰ Sa' tö ie' a' ikieke tajë ñië nañeë as kawö mùitö sa' a' a' suoie a' kï wöbla'woie as a' kï yör erblök Jesús mik.

Pablo ttë Skëköl tã

¹¹ Skëköl dör S'yé e' ena Skëkëpa Jesús e'pa a' sa' tö ikieke tö sa' kïmú shkoie a' ska'. ¹² As Skëkëpa tö a' kò ñi kï dalëritsök tajë shute ñies sulitane dalëritsök wës sa' tö a' dalëritseke es. ¹³ As ie' tö a' er diché kï iö as a' dë Skëköl dör S'yé e' wörkj batse'r, kè kï ì sulu ttë tã, mik Skëkëpa Jesús datskene ie' icha batse'rpa tã etã. Es e' idir.

Sene wër buaë Skëköl wa ese

4 A yamipa, sa' tö a' wöbla' tö a' senú wës Skëköl wa iwër buaë es, e' iuteke buaë a' tö. I' tã sa' tö a' a' ikieke, sa' tö a' patteke Skëkëpa Jesús ttö wa, tö a' kï senú yësyëse kękraë.

² Ì uk a' ka' ye' tö Skëkëpa Jesús ttö wa, e' jcher buaë a' wã. ³ Skëköl kï ikiane tö a' ser batse'r, e' wã kiane chë tö a' e' skóttsa trë kës yöki. ⁴ A' e' wöbla'ú e' kkö'nuk batse'r dalöiertã. ⁵ A' kè kane senuk wës pë' kè e' bat-söta' Skëköl mik es. Ie'pa trër tajë wës iwákpa kï ikiane es. ⁶ A' dör ñi yamipa Jesús ttë wa, e' kuękj kè a' kane ñi tsiriuk a' alakölpa wa. A' ñi wamblö es, e' tã a' ñi dalöseukewa. Sa' tö a' a' iyë'bak tö wëpa tö iwambleke es esepa we'ikeraë siarë Skëkëpa Jesús tö. ⁷ Skëköl kè wã a' klöone e' ia'ukka sene sulusi wa. Ie' tö a' klö' senuk batse'r ie' a. ⁸ E' kuękj yi tö ttë i' watëttsã, ese kè wã s'ditsö ttë watënettsã, ie' tö Skëköl tö Wiköl Batse'r mé se' a, e' ttë watëttsã.

⁹ Skëköl wák tö a' wöbla'wë ñi dalëritsök, e' kuękj kè ì shteku'ia sa' tö ttë e' kï. ¹⁰ A yamipa, e' yëne tö Jesús mik erblökwakpa serke Macedonia, e'pa kës dalër tajë a' éna. Erë sa' tö a' kï patteke tö a' kï ñi dalëritsök tajë shute. ¹¹ Ñies a' e' chö senuk bèrë. Pë' kè tsiriwar kanë wa, ttë wa, ì wa. A' wakpa iyi è wã sa' wã shuló. A' kanëblö a' wákpa ulà wa wës sa' tö a' iyë' es. ¹² A' tö iwë es, e' tã pë' kè erblö Jesús mik, esepa tö a' dalöier-aë. Ñies a' tö iwë es, e' tã ì kës kiane a' kï sënoie, e' döraë a' ulà a' as a' kè tö yile ulà panü a' kanëwoie.

Skëkëpa Jesús datskene

¹³ A yamipa, sa' kï ikiane tö a' wã ijcher tö ì tköraë se' blërulunebak esepa tã as a' kè eriar wës wëpa kè ku' ì panuk, esepa eriar es. ¹⁴ Se' tö iklö'wë tö Jesús kötëwã shkenekane, e' kuękj ñies se' tö iklö'wë tö wëpa batsulewã ie' mik blërulunebak, esepa tserabitü Skëköl tö Jesús tã mik idatskene etã.

¹⁵ E' kuękj ì kkayë' Skëkëpa tö sa' a' e' chekene sa' tö a' a, e' dör tö mik ie' dene, etã se' dör ie' icha tso' ttsë'ka, esepa kè mine se' malepa blënewã, esepa yöki kewe. ¹⁶ Mik Skëkëpa wák bitukene kã jai a, etã ittöraë aneule darërë ttersaë sulitane tö. Ñies Skëköl biyöchökwakpa wökir kibi, e' ardaë tã Skëköl duk bla'wëraëitö tajë. Etã wëpa batsulewã Cristo mik blërulunebak, esepa shkerdakane kewe. ¹⁷ E' ukuökj tã se' tso' ttsë'ka kã i' a, esepa kës busdakã ie'pa tã ñita mö a' tã Skëkëpa Jesús kuëraësö kashuk a, etã es se' tso'ie ie' tã kękraë. ¹⁸ E' kuękj a' ñi er diché iö ttë e' wa.

5 A yamipa, a' wà ijcher buaë tö mik Skëkëpa Jesús datskene, età kèwö e' datse kè biyó yëule wës akblökwakpa döwà se' u à nañewe es. Kè yi wà ijcher tö mik idatskene, e' kuëkì e' kèwö kè kituk sa' à yëkkuö kì a' à. ³ Mik sulitane tö iché: "Ire' sulitane serke bèrè ñita, kè paüirkü", e' bet tã ì sulu döraë ká i' kì tã s'ditsö weirdaë siarë. Ie'pa kè tkòpashkar iulà à wës tayë alá kurke e' kè tkòpashkar iweir tajë e' ulà à es. ⁴ Erë a yamipa, a' kè serkü'ia ká ttsettse à wës ie'pa es. E' kuëkì e' kèwö kè döpa a' kì wës akblökwakpa döwà es. ⁵ A' kòs serke yësyësë Jesús ttè dikia, e' dör wës se' serke ká ñiwe à es. Skëkëpa Jesús kèwö, e' tö a' ttsë'weraë buaë. Kè se' tö ì sulu wamblekü'ia wës ká ttsettse wakpa es. ⁶ E' kuëkì kè se' kàne senuk wës ie'pa es. Ie'pa dör wës se' kapötulur es, kè kü' ì panuk. Erë se' kawötã senuk wösh wa, kabikeitsöke buaë wës s'tso' kkáme es. ⁷ Wépa kapötkëter, esepa kapötkëter nañewe. Wépa tteke blo' tö, esepa tteke blo' tö nañewe. ⁸ Erë se' dör wës ká ñiwe wakpa es, esepa ké kabikeitsök buaë wës s'tso' kkáme es. Se' erblö Jesús mik, ñies se' ñi dalëritsö, e' tö se' bleraë wës iyi daloie ieke ñippökwakpa tö ibatsi' kì kuaböt yökì es. Ñies se' tsatkëdaë, e' panusö kröröë, e' tö se' tsatkeraë wës iyi daloie tkekekã ñippökwakpa tö iwökir kì e' tsatkoie es. ⁹ Skëköl kè wà se' klögne ie' ala'rie se' we'ikoie. E' skéie se' klö'bakitö se' tsatkoie Skëkëpa Jesucristo batamik. ¹⁰ Cristo kötewà se' skéie as se' ser michoë ie' tã ñita. Se' blënewà ö se' tso'ia ttsë'ka, e' kè dë' wës ie' à mik ie' datskene etã. ¹¹ E' kuëkì a' ñi er pabló, a' ñi diché ió, ttè ikkë wa wës a' tso' iwà uk es.

Pablo tö ie'pa kì patté

¹² A yamipa, wépa tso' kaneblök darërë a' wökirpaie Skëkëpa Jesús ttè à, esepa tö a' kkö'neke, a' patteke as

a' ser buaë yësyësë Skëköl à. E' kuëkì sa' tö a' à ikieke tö ie'pa dalöió. ¹³ Ie'pa dalöió tajë. Ie'pa dalëritsö ie'pa kanë kuëkì. A' senu bèrè ñita.

¹⁴ Ñies sa' tö a' patté tö a' wépa bikëne, kè éna kaneblak, esepa uñú. Wépa eriarke, esepa er pabló. Wépa kè kü' tkëulewà darërë erblök Jesús mik, esepa kìmú. Sulitane dalë'ttsö er bua' wa.

¹⁵ A' e' kkö'nú. Mik yi tö ì sulu wamblé a' kì, etã kè a' tö ì sulu wamblökne ie' kì iskéie. E' skéie a' e' chó këkraë er buaë chök ñi à ena sulitane à.

¹⁶ A' ttsë'nú buaë këkraë. ¹⁷ A' ttö me'rie Skëköl tã. ¹⁸ Ì kòs kì wëstela chó Skëköl à. A' dör Cristo Jesús icha, e' kuëkì Skëköl kì ikiane tö a' ser es.

¹⁹ Ì weke Skëköl Wiköl tö a' shüa, e' kè wöklö'war.

²⁰ Ttè Skëköl ttekölíe, ese kè watarttsã. ²¹ Iwà kòs bikeitsö bua'iewà. Wé dör buaë ese bló. ²² Ì sulu kòs, ese yökì a' e' skótttsã.

²³ Skëköl dör sene bèrë mukwak, as e' tö a' kìmú senuk batse'r. Ñies as ie' tö a' chkà, a' er, a' wiköl, a' wák wa'ñe kkö'nú kè kì ì sulu tté tã' yës dò mik Skëkëpa Jesucristo datskene etã. ²⁴ Yi tö a' klö'bak, e' ttö mokjè. Ie' tö ese kòs wawëraë.

Pablo e' chéat

²⁵ A yamipa, a' tö ikió Skëköl à sa' kì.

²⁶ S'yamipa kòs shké'ú sa' à ñi dalër wa.

²⁷ Ye' tö a' ké Skëkëpa Jesús ttö wa yëkkuö i' sayuk s'yamipa kòs à.

²⁸ As Skëkëpa Jesucristo er buaë chò a' à.

2 Tesalonicenses

Mik Pablo bak Corinto età ie' tò yèkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa tso' Tesalónica e'pa a. I' dör yèkkuö skà kit ie' tò ie'pa a, i' tã ide böt. S'wöbla'ukwakpa wele tò ichè tò Jesús skà dè'röbakne e' kuëkj kè s'kawötã kaneblök. Jesús mik erblökwakpa welepa tò e' klö'ö, e' kuëkj ie'pa kè kaneblöia chke yuloie. E' kuëkj Pablo tò Jesucristo skà datskene e' paké ie'pa a.

Pablo éna ie'pa a ichak yësyësë tò Jesús kam döne e' kuëkj ie' tò yèkkuö i' kit. Ie' tò ie'pa a iché tò Jesucristo datsketkene e' yökj wëm döraë eköl sulitane kjtö'uk. E' kaneblöraë Satanás diché wa. Nies ie' tò ie'pa a iché tò mik Jesús dene etã pè' kôs kè erblène ie' mik e' we'ikeraë Skëköl tò.

Erë kam Jesús döne etã ie' mik erblökwakpa kawötã senuk yësyësë ena ie'pa kawötã kaneblök e' kkö'noie. Es Pablo tò ie'pa a iché.

Shke'wè

1 Ye' dör Pablo. Silvano ena Timoteo tso' ye' tã íe. Sa' tso' yèkkuö i' shtök Skëképa Jesús icha erule serke Tesalónica e'pa a. A' batsulewã Skëköl dör S'yé ena Skëképa Jesucristo e'pa mik. ² As ie'pa er buaë chò ena sene bèrè mù a' a.

Mik Jesús dene, etã pè' suluë we'ikeraëitö

³ A yamipa, kekraë sa' kawötã wëstela chök Skëköl a a' dalërmik. A' erblöke Jesús mik, e' kí mir buaë. E' sù a' ñi dalëritsöke, e' kí mir buaë. E' tò sa' ké wëstela chök Skëköl a. ⁴ Sa' tò a' tté ppékã buaë Skëköl icha eruleë kôs e'pa shuã. Erë a' weirke siarë s'bolökpa ulà a, a' töierke siarë Jesús tté kuëkj, erë a' e' tkéwã darërëë, a' erblökeia Jesús mik buaë, e' kuëkj sa' tò a' kjkékã. ⁵ E' kôs wa iwënewã tò Skëköl tò s'shulè yësyësë. Ie' dör se' blú, e' tté kuëkj a' weirke. E' wa iwënewã tò ie' tò ibikeitseke tò a' je' didir ì blúie ie' tso' e' kjie.

⁶ Skëköl tò s'shuleke yësyësë kekraë, e' kuëkj buaë idir tò wépa tò a' we'ikeke esepa we'ikeraë ie' tò siarë. ⁷ Tã a' weirke siarë e'pa enuraë sa' tã ñitã. E' kôs tköraë mik Skëképa Jesús datskene ie' biyöchökwakpa diché tã' tajë e'pa tã ena bö'wö ñarke tajë e' shuã etã. ⁸ Wépa kè e' batsötã' Skëköl mik, kè wã Skëképa Jesús tté buaë e' iytëne, esepa kôs we'ikök ie' datse. ⁹ Ie'pa weir michoë siarë busdattsa bánet Skëköl diché tã' tajë olo tã' tajë, e' yökj. ¹⁰ E' kôs tköraë mik Skëképa Jesús datskene etã. E' kéwö tã ie' icha batse'rupa kôs tò ie' kjk-erakã. Se' erblé ie' mik, esepa kôs tò ie' dalöieraë. A' tò tté yé sa' tò a' a, e' klö'wé e' kuëkj a' tso'ñak e'pa shuã.

¹¹ E' kuëkj sa' tò Skëköl a ikieke kekraë a' kji. Sa' tò ikieke ie' a as ie' tò a' saù tò a' serke yësyësë wes ie' tò a' klö'ö'bak senuk es. Nies sa' tò ikie ie' a tò ie' tò a' kjmù ì buaë kôs kiane wè a' kji e' wã uk buaë ie' diché wa. E' kôs wãk a' éna a' erblöke Jesús mik e' kuëkj.

¹² Sa' tò ikieke es as Skëképa Jesús kjkarkã a' batamik, ñies as Skëköl tò a' kjkökã buaë. Ie' ena Skëképa Jesu-

cristo e'pa er buaë chò a' a, e' kuëkj ie'pa tò a' kimeräë iwã uk buaë.

Wëm Sulusi Ichökle

2 A yamipa, mik Skëképa Jesucristo datskene, etã se' busdakã kashuk a ñi dapa'uk ie' tã, e' tté pakeke sa' tò a' a' ñe. Sa' tò a' a ikieke kröröë tò ² yile iché tò Skëképa Jesús datskene, e' kéwö detke, e' tã kè a' e' kjtö'uk e' tkiuk tté ese wa. Isalema yile tò a' a' icheke tò Wiköl Batse'r tò sa' a' ikkaché tò Jesús denetke. Isalema yile tò icheke tò sa' tò ie'pa a iyè ö sa' tò ikit yèkkuö kji tò Skëképa Jesús denetke kã i' a. Yile tò iché es, e' tã e' dör kache. ³ Kè a' e' kjtö'uk tté ese wa yës. Skëképa Jesús kam döne e' yökj tajë pè' tò Skëköl waterattsa. Nies wëm sulusi ichökle wömenettsabak weinuk e' döraë. ⁴ Ì kôs tso' dalöie skëkölie, ese kè kiarpa ie' kji. Ie' wák e' ttsörakã ese kôs tsatã. Ie' kji ikiane tò sulitane tò ie' è dalöie. Ie' e' tkörakã Skëköl wé kibi a tã ie' chöraë: "ye' dör íyi uli-tane kéköl."

⁵ Mik ye' bak a' ska', etã íyi ekké yè'yö a' a, ye' a tã e' ane a' éna. ⁶ Ì tò wëm sulusi ñe' wöklö'wekeia as kè idö kam ikéwö dò e' yökj e' jcher a' wã. ⁷ Erë ñe tã Satanás tso'tke iwakanéuk bër akirie as s'ditsö tò Skëköl tté watöttsã. Erë wëm sulusi ñe' kè döpa dò mik yi tso' iwöklö'uk e' yënettsã etã. ⁸ Mik iyënettsã, etã wëm sulusi e' döraë sulitane wörkj. Erë mik Skëképa Jesús de, etã ie' e' alörakã kji ilo tajë wa tã itterawaitö ikkò siwé è wa. ⁹ Mik wëm sulusi ñe' de (kam Jesús tò ittöwã e' yökj), etã ie' döraë Satanás batamik. Satanás diché wa, ie' tò ì kè or yi a ese kôs weraë s'kjtö'woie. ¹⁰ Ì sulu kôs wa ie' tò s'wömeulettsã weinuk aishkuö tã esepa kjtö'weraë. Ie'pa kè wã Jesús tté mokj e' dalëritse e' tsatkoie, e' kuëkj ie'pa wömeulettsã weinuk. ¹¹ E' kuëkj Skëköl tò ie'pa wömerattsa as ie'pa e' kjtö'ù Wëm Sulüë Ichökle e' kache wa. ¹² Es ie'pa kè tò tté mokjé ñe' klö'wé. E' skéie ie'pa ttsé'r buaë ì sulu wamblök, e' kuëkj Skëköl tò ie'pa wömerattsa weinuk aishkuö tã. Esepa kôs kji inuí döraë.

S'yé tò se' shukitbak tsatkè

¹³ Erë, a yamipa, a' dalër tajë Skëkëpa Jesús éna. Tsawe tą Skëköl tò a' shukitbak tsatkè iWiköl tò a' batse'wè e' batamik. Nies a' tsatkène ttè mokjè klö'wé a' tò e' batamik. E' kôs kuëkj sa' kawötą wéstela chök Skëköl ą kękraë a' kị. ¹⁴ Sa' tò Jesús tté buaë paka' a' ą, e' wa Skëköl tò a' klö'bak ąs a' sęr michoë Skëkëpa Jesucristo tą ñitą e' olo tajë e' ą.

¹⁵ A yamipa, e' kuëkj, ttè wa sa' tò a' yö' mik sa' bak a' shuą etą, ñies mik sa' tò yëkküö kit a' ą etą, ttè e' kôs bló buaë a' er ą, kè ilo'yar. ¹⁶ Skëkëpa Jesucristo ena Skëköl dör S'yé, e'pa éna se' dalër tajë. Ie'pa er buaë ché se' ą, e' tò se' er pablè michoë. Nies ie'pa kablè' sęne michoë muk se' ą, e' panuk kröröë se' tso'ie. ¹⁷ ąs ie'pa tò a' er pablö. ąs ie'pa tò a' er diché kị iö ąs a' tò i buaë kôs ü ttè wa ena iwawatke.

S'yé ą ikió sa' kị

3 A yamipa, bata ekké tą, a' tò Skëköl ą ikió sa' kị ąs Skëkëpa Jesús tté pakeke sa' tò, e' kị pakar bet ká ulitane wakpa ą tą e'pa tò iklö'wé węs a' tò iklö' es. ² Nies pë' tso' tajë kè erblöku' Jesús mik, e' kuëkj a' ikió Skëköl ą tò ie' tò sa' tsatkó pë' sulusi yöki. ³ Erë Skëkëpa Jesús ttö mokjè, ie' tò a' sę'weraë tkëulewą darërë ie' mik tą a' tsatkeraëitö i sulu yöki. ⁴ Sa' e' mué ie' mik tò ie' tò a' kịmeraë. E' kuëkj sa' wą ijcher tò i uk a' ké sa' tò, e' wawé a' tò tą a' iwè michoë. ⁵ ąs Skëkëpa tò a' kịmü kôs Skëköl éna se' dalër e' wà ąnuk. Nies ąs a' kịmuitö a' weirke kôs e' dalë'ttsök węs Cristo tò ie' icha dalë'ttsé' es.

Se' kawötą kaneblök

⁶ A yamipa, Skëkëpa Jesucristo ttö wa sa' tò a' ą icheke tò s'yamipa węlepa bikërke, esepa yöki a' e' skó. Wępa kè tò ttè me'at sa' tò e' iuteku', esepa yöki a' e' skó, kè iıutar. ⁷ A' wą ijcher buaë tò a' kawötą sęnuk węs sa' bak sęnuk a' ska' es. A' kè wą sa' sęne bikënu. ⁸ Sa' kè wą yi chkè ñiane kè patoule. E' skéie sa' bak kaneblök darërë ñië nañeë shtrine wa i wa chkoie, di' yoie ąs sa' kè tò yi tsiriü e' tiè wa e' kanewè wa. ⁹ Mik sa' bak a' ska' warma a' kawötą sa' sauk, sa' kkö'nuk, erë sa' kè wą i kine a' ą es. Es sa' kaneblè' a' ska' ąs a' wöblar kaneblök węs sa' tò a' ą iwà kkayè' es. ¹⁰ Mik sa' bak a' ska', etą ttè i' yé' sa' tò a' ą: "Yi kè kaneblak, ese kè tiar." ¹¹ Sa' tò ittsé tò a' węlepa bikërke tajë. Ie'pa kè kaneblöku' yës, e' skéie wępa kaneblöke esepa tsiriwękerakitö ñië. ¹² Pë' esepa patté sa' tò, ñies ie'pa ké sa' tò Skëkëpa Jesucristo ttö wa kaneblök darërë bèrë e' kanéwgie.

¹³ Erë, a yamipa, kè a' shtrinuk i buaë uk kękraë. ¹⁴ Ttè shtéyö yëkküö i' kị, e' kè iytè yile tò, e' tą ichó a' malepa ą. Ie' yöki a' e' skó ąs ijaërka tą ier mane'üne. ¹⁵ Erë kè ie' suą suluë węs s'bolök es, e' skéie ipattó er bua' wa węs s'èl es.

Pablo e' chéat

¹⁶ Skëkëpa Jesús dör sęne bèrë mukwak, ąs e' tò sęne bèrë mü a' ą kękraë i kôs tköke a' tą e' shuą. ąs ie' tkërie a' ulitane tą kękraë.

¹⁷ Ye' dör Pablo, e' tò shkëne i' shté ye' wák ulà wa węs ye' tò ishteke yëkküö kôs shtéyö ese kị es. Es suli-tane wą ijcher tò ye' wák tò ishtë. ¹⁸ ąs Skëkëpa Jesucristo er buaë chö a' ulitane ą tajë.

1 Timoteo

Pablo tö yëkkuö kit mañat Jesús mik erblökwakpa wökirpa a, e' et e' dör itsá kititö Timoteo a e'. Yëkkuö i' dör ie' pattoie wës ie'pa kawötä s'wëttsuk s'wökirpaie.

Timoteo dör Pablo wapiöyuk ikanè a. Mik ie' bak duladula etä Pablo tö ie' klög' kaneblök ie' ta. Timoteo bak senuk ká kiè Listra atë Asia eë. Ie' yé dör griegowak ena imì dör Israel aleri. Mik Pablo tö Jesús tté buaë paka' Listra etä Timoteo erblè' Jesús mik. E' ukuökj mik Pablo skà bak Listra etä ie' tö Timoteo shukit kaneblök ie' ta (Hechos 16.1-4). E' ukuökj Timoteo kaneblè' tajë Pablo ta Jesús tté buaë pakök ká kuä'ki kuä'ki a. E' ukuökj ta Timoteo bak Jesús mik erblökwakpa wëttsuk Éfeso. Pablo tö yëkkuö i' kit Timoteo a ie' kimoie wës ie' ké senuk kaneblök.

E' kjieta se' wése ké kaneblök Jesús mik erblökwakpa wökirpaie ena e'pa kjmukwakpaie, e' kit Pablo tö Timoteo a. Nies Jesús mik erblökwakpa tso' Éfeso e'pa shuä kabene tso' tajë. Pë' welepa tö s'wöbla'weke kache tté wa, esepa kí talarke tajë, e' ché Pablo tö Timoteo a tö wës ie' kawötä tté ese shülök.

Yëkkuö i' tö se' kímèmi tajë i'ñe ta. Yëkkuö i' tö se' a ikkachè tö se' wése kawötä shushtë s'wökirpaie, nies se' wése kawötä shushtë s'wökirpa kjmukwakie. E' kjieta wës s'wökirpa ké kaneblök e' tso' kitule yëkkuö tsá kit Pablo tö Timoteo a e' kji.

Shke'wè

1 Ye' dör Pablo. Ye' dör Cristo Jesús ttekölpa tsá, e'pa eköl. Skëköl dör S'tsätkökwak ena Cristo Jesús mik se' erblöke, e'pa ye' ka' kanè e' wà uk. ² A Timoteo, ye' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Be' dör wës ye' alà chók es tté mik se' erblöke e' wa. Skëköl dör S'yé ena Skëképa Cristo Jesús, as e'pa er buaë chò be' a ena be' saü er siarè wa nies sene bërè mù be' a.

Se' wöbla'ukwakpa kache tté wa, esepa wöklö'ü

³ Mik ye' minea Macedonia, etä ye' kköyè' be' a: "Be' e' tsüat Éfeso pë' welepa tso' eë e'pa a ichó tö kè s'wöbla'war kache tté wa." ⁴ Ie'pa kawö chöke tajë se' ditséwö bak ká jaiäe e' tté pakè wa. Tté e' kè ertä'wa, e' dör tté èse. Ichó ie'pa a tö kè yi wöbla'wariä kache tté ese wa. Tté ese kji sulu s'ñi chò. Tté ese tö, i weke Skëköl tö se' erblè' ie' mik e' wa, ese wöklö'weke.

⁵ Ye' kji ikiane tö s'yamipa ñi dalëritsò er maneneë wa, erbikè bua' wa. Mik ie'pa ñi dalëritsò es, etä e' wa iwënewa tö mokj ie'pa erblöke Jesús mik. E' kuëkj ye' tö be' ké s'wöbla'ukwakpa kache tté wa esepa wöklö'uk, kè kar s'wöbla'uk. ⁶ Ie'pa welepa tö tté mokj méat ta ittémirak biraraë. ⁷ Ie'pa erkiöke s'wöbla'uk tté dalöiëno wa. Eré ipakekerakitö wës ichópa éna iwà an-erak buaë es, eré iwákpa kè éna iwà ane.

⁸ Se' wä ijcher tö tté dalöiëno e' dör buaë, eré se' kawötä iwà jchenukwä tö i kuëkj imeneat. ⁹ Se' wä ijcher tö tté dalöiëno, e' kè meneat s'ser yësyësë esepa shuloie. E' skéie imeneat wépa kè senuk yësyësë, wépa tö tté dalösewëkewa, wépa dör pë' sulusi, wépa e' wamblö sulu, wépa kè tö Skëköl ena ie' siwé dalöie, wépa tö imi ö iyé ttëwä, wépa dör s'ttökwakpa, ¹⁰ wépa trër, wépa serke wépa ta alakölpa skéie, wépa tö s'dit-

sö ekibleke watuë, wépa dör kachökwakpa, wépa tö s'kkateke kache wa, nies wépa tö i skà kè dör tté yësyësë sini'kuë ese wambleke, esepa kos shuloie tté dalöiëno meneat. ¹¹ Es tté buaë ichökke e' tö se' a ikkacheke. Tté e' pakè kané me'at Skëköl kikauleka tajë, e' tö ye' ulä a.

Pablo tö wëstela ché Cristo a

¹² Skëképa Cristo Jesús tö ye' er diché ieke. Ie' isuëwä tö ye' ttö mokj, e' kuëkj ye' me'kaitö kaneblök ie' a. E' kuëkj wëstela chëyö ie' a tajë. ¹³ Ye' bak ie' chök suluë. Nies ye' bak ie' ttökatapa chök suluë, we'ikök siarè. Eré Skëköl tö ye' suë er siarè wa, kam ye' erblö' ie' mik e' kuëkj. I wamblè' ye' tö ie' ta, e' wà kè ane ye' éna tö e' dör suluë, e' kuëkj ie' tö ye' suë er siarè wa. ¹⁴ Es Skëképa Jesús er buaë ché ye' a tajë shutë as ye' erblö' ie' mik, nies as ye' tö s'malepa dalëritsò buaë Cristo Jesús tö wa.

¹⁵ Cristo Jesús dë'bitü ká i' a pë' sulusipa tsätök. Tté e' dör yësyësë je', sulitane ké iklö'uk. Ye' bak e' wamblök suluë sulitane tsata. ¹⁶ Eré Skëköl tö ye' suë er siarè wa, ie' tö ye' tsätké sulitane a ikkachoie tö kos Jesucristo tö se' dalë'ttseke éna er bua' wa. Ie' tö iwé es as sulitane erblö' Jesús mik wës ye' es ta sene michoë dò ie'pa ulä a. ¹⁷ Skëköl dör s'blü yöbië, kè duö-tä'wä, kè wërta'wä, e' dör eköl ème. As sulitane tö ie' dalöiö tajë, ie' kikköka tajë kekraë!

¹⁸ A Timoteo, be' dör wës ye' alà es, ye' tö be' ké iwakanéuk wës Skëköl tteköl tö iyé'bak be' a es. Be' e' tkówa darërè wës ñippökwak bua'buä ñippò es. ¹⁹ Be' erblö' michoë Jesús mik. Be' erbikè buaë e' wà iytó. Welepa kè wä ierbikè buaë e' wà iytëne, e' kuëkj ie'pa erblöke Jesús mik e' olo'yé ie'pa tö. ²⁰ Esepa tso' böi kiè

Himeneo ena Alejandro. Ie'pa méttšə ye' tō Satanás ulà ą as iwōtkirdak tō Skëköl kè yërta' suluë.

Skëköl ą ikiösö sulitane kĭ

2 A Timoteo, ttè i' cheke ye' tō be' ą e' dör ttè bua'ie: Jesús mik ərblōkwakpa kəwōtə Skëköl ą ik- iök sulitane kĭ kəkraë. Ichó ie'pa ą tō ie' ą ikió tō ie' tō sulitane kĭmè, ñies wëstela chó ie' ą sulitane kĭ. ² Ie' ą ikió wépa tso' se' blúpaie se' wōkirpaie esepa kōs kĭ ąs ie'pa s'wëttšy buaë. Ie'pa tō iwé es, e' tə se' sərdaë bèrè buaë Skëköl dalöiök è, kè ñi chōtə' suluë. ³ E' dör buaë, ñies iwër buaë Skëköl dör S'tsətkōkwak e' wa. ⁴ Ie' kĭ ikiane tō sulitane tsətkër. Ñies ie' kĭ ikiane tō sulitane éna ttè mokĭe e' wà ą. ⁵ Ttè e' dör i' es:

Skëköl dör eköl ème.

Ñies wëm tso' eköl ème, e' tso' se' ttè chök Skëköl ą, e' dör Cristo Jesús.

⁶ Ie' wák e' me'ttsəbak ttèwə sulitane nuĭ skéie.

E' bak mik Skëköl tō ikéwō me'wə e'tə,

ąs sulitane wə ijchər tō mokĭ ie' éna se' tsətkak.

⁷ Ttè e' wà pakök Skëköl tō ye' klō'bak Jesús ttekölpə tsə e'pa ekölie. Ie' tō ye' patkë' pë' kè dör judiowak esepa wöbla'uk ttè mokĭ mik se' ərblōke e' wa. Ì ché ye' tō e' dör mokĭe, e' kè dör kəche.

⁸ Bitökicha a' ñi dapa'uke kə wa'ñe, e'tə ye' kĭ ikiane tō wəpa ttè Skëköl tə ər batse'r wa, kè ulune yi kĭ, kè ñi chōtə'. ⁹ Ñies ye' kĭ ikiane tō alakōlpə e' paiò buaë, kè dör ichkə kkachök. Alakōlpə kè kàne íyi tulōkkə tajë it-sə kĭ. Ñies ie'pa kè kàne e' kĭtkōkkə tajë íyi wōñarke dalölöë oroie íie ese wa. Datsi' tuë darërè ese kè iër e' ttsokə tajë. ¹⁰ E' skéie ie'pa kè e' kĭtkōkkə ì buaë wekerakitō ese wa wəs alakōlpə e' chò tō ie' tkëulewə darërè Skëköl ttè ą esepa kè sənuk es. ¹¹ Ie'pa kəwōtə s'wōblarke e' kĭttšök bèrè dalöie wa. ¹² Skëköl tō Adán yō kewe, e' ukuökĭ tə Eva yō'itō. Ñies Adán kè kĭtēne, Eva kĭtēne, es ie' tō Skëköl ttè dalöse'wə. E' kuękĭ mik a' ñi dapa'uke Skëköl dalöiök, e'tə ye' kĭ ikiane tō alakōlpə tulur bèrè. Ye' kè tō kəwō mè ie'pa ą s'wōbla'uk. Ñies ye' kè tō kəwō mè ie'pa ą e' alōkkə wəpa kĭ. ¹⁵ Erè alakōlpə tō ila'r kanewəke buaë ena iərbilōke Jesús mik ena s'dalëritseke ena isərke batse'r ena iərbikōke buaë yësyesè e' kōs ą itkërie, e' tə itsətkërdarak.

Skëkəpa Jesús ichapa erule e'pa wōkirpa

3 Ttè i' dör yësyesè: Yi éna kanëblak Skëkəpa Jesús ichapa erule e'pa wōkirie, e' tə ese éna kanè buaë wək. ² E' kuękĭ esepa kè sənuk yësyesè, kè kĭ ì sulu kuępa yi tō ikkatoie. Esepə kè alakōl tsukwə eköl è, e' dalöiök tajë, kè kàne trënuK. Esepə kè e' kkō'nuk buaë, kəbikëitsök buaë, ñies sənuk yësyesè ąs idalöiër. Esepə kè s'yamipa datšə bānet, esepə kiökwə buaë iu ą. Esepə ą buaë s'wōblar Skëköl ttè wa. ³ Esepə kè kàne e' ttökə blo' wa. Esepə kè dör kësik tsiriwə'tə, e' skéie ie' ər buaë chò sulitane ą tə isərke bèrè. Esepə kè ər me'rie inuköl kĭ. ⁴ Esepə dör iu wōkir buaë. Ñies esepə ala'r wöblane buaë ie' ttè dalöiök, ñies sulitane dalöiök. ⁵ Esepə kè dör iwák u wōkir buaë, e' tə ą wəs

idömi Skëköl ichapa erule e'pa wōkirie buaë? ⁶ Wépa míwə ərpa Skëköl ttè ą, esepə kè menukkə s'wōkirpaie dö' ie' ttsökə tajë tə iwömerttsə weinuk wəs bé es. ⁷ Ñies e' wakpa kè sənuk yësyesè ąs wépa kè dör Skëkəpa Jesús ichapa esepə tō idalöiö. Kè dör es, e' tə ie'pa tō iwayuëmi tə ijaërkəmi tə iərmine wəs bé kĭ ikiane es.

Skëkəpa Jesús icha wōkirpa e'pa kĭmukwakpa

⁸ Es ñies Skëkəpa Jesús ichapa erule wōkirpa e'pa kĭmukwakpa kè sənuk yësyesè ąs idalöiër. Esepə kè ttök mokĭ. Esepə kè kàne e' ttökə blo' wa. Esepə kè kàne inuköl klō'uk kəche wa. ⁹ Esepə kè e' tkökə darërè ttè mik se' ərblōke kəyēne se' ą, e' ą ərbiKè maneneë wa. ¹⁰ Wépa merkekə iwōkirpa kĭmukwakpaie, esepə kəwōtə suë kewe tō is isərđak. Kè iki ì nuĭ tə, e' tə imerkəmi kĭmukwakpaie. ¹¹ Esepə alakōlpə ñies kè sənuk buaë ąs idalöiër. E'pa kè kàne biyöblök, kè kàne e' ttökə blo' wa. E'pa kè ì kōs uk yësyesè. ¹² Wépa kanëblak kĭmukwakpaie, esepə kè alakōl tsukwə eköl ème, e' dalöiök tajë, kè kàne trënuK. Esepə wöblane buaë ila'r wëttšuk ñies ie' dör iwák u wōkir buaë. ¹³ Kĭmukwakpa tō iwakanewəke buaë, e' tə ie'pa dalöiërdaë, ñies Cristo Jesús ttè mik se' ərblōke, e' pakeraëitō kè jaëne.

Jesucristo siwé kəyè' Skëköl tō se' ą

¹⁴ Ye' mú mi' bet be' weblök. Ye' tso' yëkuö i' shtök be' ą ¹⁵ dö' ye' wöklör e'tə be' wə ijchər tō wəs se' dör Skëköl yamipaie esepə kəwōtə sənuk. Se' dör Skëköl chók e' ichapa, e'pa dör wəs u chkĭ bua'ie es ttè mokĭe e' tsətkoie iwöklö'wöie. ¹⁶ Jesucristo siwé e' kəyè' Skëköl tō se' ą, ttè e' dör mokĭe buaë shutëë. Ttè e' dör i' es:

Jesucristo yöne s'ditsöie.

Ie' dör yësyesè e' kəyè' Skëköl Wiköl tō.

Ie' su' Skëköl biyöchökwakpa tō.

Ie' ttè buaë e' pakane kə wa'ñe wakpa ą.

Ie' mik pë' ərblōke kə wa'ñe.

Ie' kinewə buaë kə jai ą olo tə' tajë eë.

S'wōbla'ukwakpa kəche tté wa

4 Skëköl Wiköl tō ichè yësyesè tō mik kə i' erke-watke, e'tə tajë pë' tō iərbilō Jesús mik e' water-attsə. E' skéie ttè datšə wimblupa tō s'kĭtō'wəke esepə wə ena aknamapa wə ese klō'wekerakitō. ² Pë' e' ò sulu kəchò tajë ərbiKè burinewətke esepə iutekerakitō. ³ Pë' ñe'sepə kè tō s'kè sənukwə. Ñies ie'pa tō icheke tō chkè wésele kè katar, kè ñar. Erè chkè kōs me'ətbak Skëköl tō se' ą katanoie ñanoie. E' kuękĭ se' dör Jesús mik ərblōkwakpa wə ttè mokĭe e' jchər, e'pa wə kəwō tə' chkè ulitane katök ñuk wëstela chekesö ie' ą e' wa. ⁴ Ì kōs yö' ie' tō e' dör buaë, kè se' kàne iwatöktsə. Chkè kōs batse'ormi ie' ttè wa ena ie' ą ikiè wa. E' kuękĭ ie' ą wëstela chésö iki, e' tə iñëmösö.

Jesucristo kanè méso buaë

⁶ Ttè ekkè wa be' tò se' yamipa wöbla'wé, e' tã be' döraë Cristo Jesús kanè méso buaë ese. Nies iwënewa tò be' er diché iërke buaë ttè mokì mik se' erblöke e' kôs wa. Ttè e' wà iutè'bitu be' tò buaë dò ikkè.

⁷ Erè kapakè èse, kè wà tã', kè tò Skèköl dalöie, ese kôs kè iutar. E' skéie be' e' pauláú kekraë senuk wës Skèköl kì ikiane es. ⁸ Se' e' diché iöke e' pa kè'woie e' dör bërèbèrè buaë se' a ká i' kì è. Erè sene wës Skèköl kì ikiane es, e' tò sene buaë shuteë e' meraë se' a ká i' kì nies aishkuò tã. ⁹ Ttè e' dör yësyesë, sulitane ké ik-lö'uk. ¹⁰ Se' erblétke Skèköl chók e' mik, e' kuëkì se' dobchöke darèrè kanèblök ie' a. Ie' dör sulitane tsatkökwa, erè bua'iewá ie' dör wépa erblé ie' mik es-epa tsatkökwa.

¹¹ Ttè ekkè wa s'yamipa wöbla'ú tã ikó iwà iutök. ¹² Kè be' e' muktsá watè be' dör duladula e' kuëkì. E' skéie be' ttò wa, be' ser wa, be' s'dalèritsè wa, be' erblò wa ena be' ser batse'r wa ikkachó s'malepa erblöke Jesús mik esepa a tò wës se' ké senuk. ¹³ Kam ye' dò e' yökì be' e' chó Skèköl yëkkuò aritsök s'yamipa a mik a' ñi dapa'uke etã. Ie'pa wöbla'ú iwa, ie'pa pattó iwa. ¹⁴ Mik Skèkèpa Jesús icha e' wökirpa ulà me'kabak be' kì, etã Skèköl ttekölpa tò iyè' be' a tò ì me' Wiköl Batse'r tò be' a kanèbloie Skèköl a, e' wakaneú ie' a buaë, kè iwe'ikar. ¹⁵ Be' e' chó ttè ekkè kôs e' wakanéuk as sulitane tò isáú tò be' kì yörke buaë Cristo ttè wa. ¹⁶ Wës be' ser ena wës s'wöbla'wèbò e' kkö'nú. Be' tò iwé es kekraë, e' tã be' ena wépa tò be' ttöke e' ttsé, e'pa kôs tsatkërdaë.

Wës be' ké senuk Jesús mik erblökwakpa tã

5 Wépa kèkèpatke esepa kè uñar kèsik wa, e' skéie ie'pa pattó er bua' wa wës s'yéwò es. Duladulapa pattó wës s'èlpa es. ² Es nies alakölpa kèkèpatke, e' pattó wës s'mi es. Nies busipa pattó wës s'kutapa es er yësyesë wa.

³ Alakölpa schó siarèla, kè wá yi tã' e' kkö'nuk, esepa dalöio, esepa kkö'nú. ⁴ Erè schópa wá ala'r tã' ö uyökpa tã' ö wì'chkepa tã' esepa ala'r ö isibayökpa kawötã e' wöbla'uk iwìkela ö imì atë siarè e' kkö'nuk imipa tò ie'pa kköna' e' skéie. E' wër buaë Skèköl wa. ⁵ Alakölpa schó kè wá yi tã' e' kkö'nuk, serke ekörla, morke Skèköl è mik, ttöke ie' tã ñiè nañeë, esepa kawötã kìmè. ⁶ Erè alakölpa schópa e' mettsá ì sulu wamblök e' ttsé'woie buaë esepa tso' ttsé'ka, erè Skèköl a ie'pa dör wës s'duulewá es. Esepa kè kawò tã' kìmè. ⁷ Ttè e' wà iutök s'yamipa kó as kè yi tò ì sulu kù ie'pa kì ikkatoie. ⁸ Es yi kè tò iyamipa kkö'nè, kè tò iyamipa ekka kkö'nè bua'iewá, ese tò ttè mik se' erblöke e' watéttsa. Ie' dör suluè tkòkã pè' kè erblötã' Jesús mik esepa tsatã.

⁹ Alakölpa schó kì duas de dabom teryök (60) ö kì tã, senuwabak wëm eköl è tã, esepa è kiè shtó kìmè. ¹⁰ E' kíie tã ijcher sulitane wá tò ie'pa s'kimeke buaë, ie'pa ala'r tala' buaë, ie'pa tò ipakökwakpa datse' bänet es-epa ki'wá buaë, kè ie'pa tkine kanè èse uk s'batse'r

malepa kimoie, nies s'weirke esepa kimeke ie'pa tò, ie'pa e' muke iyi buaë kôs ese uk e' wawëke ie'pa tò. Alakölpa schó esepa kiè shtök se' kawötã yëkkuò kì iki-moie.

¹¹ Erè alakölpa schó kam kì duas dò dabom teryök (60) esepa kiè kè shtar yëkkuò kì, esepa kè kawötã kìmè. Ie'pa tò ichèmi Cristo a tò kè sa' serpawane, erè ie'pa erkiöwéne wépa tò, e' tã ie'pa serdawane. Es ie'pa ttè me' kuaë, e' kè dalöiene ie'pa wá, e' tã e' nuí atë ie'pa kì. E' kuëkì esepa kiè kè shtar yëkkuò kì as kè itkò ie'pa tã es. ¹³ Nies a' tò alakölpa schó esepa kímè etã ie'pa bikèrdakã taië, michoë upakök u èt u èt biyöblök suluë, e' tiü mir mir s'yamipa tsiriuk, ttè kè yèr tã' ese cherami shabatshabat. ¹⁴ E' kuëkì alakölpa schó ià busipa, esepa a ye' tò ichè tò a' senuwane, a' ala'r kókane, a' wákpa u kaneú. Ie'pa tò iwé es etã pè' kè wöbatsö Jesús ttè wa e'pa kè tò se' chepa suluë.

¹⁵ Alakölpa schó wélepa anemibakne Cristo ttè yökì tso'ne Satanás ttò iutök, e' kuëkì ye' tò ichè es.

¹⁶ Alakölpa isie dör Jesús mik erblökwak, e' yamipa alè dör alakölpa schó, etã ie' kè ie'pa kkö'nuk as kanè e' kè arkã Skèkèpa icha malepa kì. Es imalepa tò alakölpa schó kè wá yi tã' e' kkö'nuk, esepa kkö'nemi.

¹⁷ Skèkèpa Jesús icha erule erule e'pa wökirpa tò se' wèttseke buaë, esepa kawötã dalöie taië patuë buaë. Ie'pa wépa e' ché s'pattök s'wöbla'uk Skèköl ttè wa, es-epa kawötã pasuë bua'iewá. ¹⁸ Skèköl yëkkuò tò ichè: "Baka wè'ñe tso' kanèbloie trigo wöttsoie, e' kè kawò tã' kkò payuèwá itso' kanèblök e' dalewa as ie' tò trigowò katò." Nies ichèitò: "Kanèblökwa kã kawötã patuë." E' kuëkì s'wökirpa pasayuk buaë se' kawötã.

¹⁹ Yile debitu s'wökirpa eköl kkatök, ese kè iutar. Erè mik idebiturak bö mañal ikkatök tã ichè tò ie'pa tò isuë, etã ttè e' wà chakó tò iyène ö kè iyène. ²⁰ S'wökirpa tò ì sulu wamblekeia, kè éna ilo'yak, esepa wöuñú s'yamipa ulitane wörkì as imalepa suarka tã ie'pa kè tò iyi sulu wamblö.

²¹ Ye' tò be' a icheke Skèköl wörkì nies Jesucristo wörkì nies Skèköl biyöchökwakpa shukitule e'pa wörkì tò ttè ekkèpa wà iutó ñikkèe s'wökirpa ulitane tã. Ie'pa sáú ñikkèe. ²² Kè yi markã betbet s'wökirie. Mik be' tò imekekã, etã iwà bikeitsówã buaë kewe. Wëm tò ì sulu wamblé, ese mékabö s'wökirie e' tã ie'pa tò ichèmi tò be' tso' ie' pabakök. Nies be' sueraë suluë ie'pa tò. Be' e' kkö'nú batse'r ì sulu kôs e' yökì.

²³ Be' shü dalèr ñiè, e' kuëkì kè be' kàne di' è yök. Mikle tã vino yó elkela kapöliie.

²⁴ Ì sulu wambleke wélepa tò ese jcherwá sulitane wá bet, kam ishulir e' yökì. Erè ì sulu skà tso' ese kè jcherwá yi wá dò aishkuò tã mik ishuline etã. ²⁵ Es nies ì buaë wèkesö ese wèrwá bet. Erè kè iwène bet, e' tã iwèrdaë aishkuò tã, kè iblènuke. E' kuëkì kè yi markã betbet s'wökirie kam iwà bikeitswã buaë e' yökì.

6 Wépa tso' klöulewá kanè mésoie, esepa a ichó tò ie'pa kawötã iwökirpa dalöiök er bua' wa as iwökirpa kè tò Skèköl chò suluë, nies as ie'pa kè tò ttè buaë wa se' tò s'wöbla'wëke, e' chò suluë. ² Ie'pa wökirpa dör Jesús mik erblökwakpa, e' tã ie'pa kè kàne

idalöseykwā, ie'pa de ñi yamiie Jesús ttè wa e' kuëki. E' skéie ie'pa ké kanëblök bua'iewā. E' wà dör tö iwökirpa dör ñies Jesús mik erblökwaipa. Ie'pa dör ñi yamipa ñi dalër tajë. Ttè ekkè wa s'wöbla'ú, ichó sulitane a tö iiütó.

Se' er me'rie inuköl kj, e' dör suluë

³ Ttè buaë wa se' wöbla' Skëkëpa Jesucristo tö, e' tö se' a ikkacheke tö wës seneke yësyësë Skëköl a. Ttè e' wa se' tö s'wöbla'wëke. Yile tso' s'wöbla'uk ttè kuä'ki wa, kè dör wës ttè wa se' tö s'wöbla'wëke es, ⁴ e' tã ie' e' ttsökã tajë, erë ie' kè wã ì jcher yës. Ttè kè wã tã, ese è tso' ie'pa er a, e' kabewëkerakitö ñië se' tsiriwoie. Wëpa tö ie'pa ttè iuteke, esepa ukyërke s'malepa tã, ñi blabatsökëlor, ñi chöke suluë ena ñi bikeitsöke suluë. ⁵ Këkraë ñi tsiriwëkerak ttè kuëki. S'wöbla'ukwaipa ttè kuä'ki wa, esepa er me'rie ì sulu è kj. Ttè mokj ese kè ku'ia ie'pa wã. Ie'pa tö ttè kuä'ki pakeke e' blu'woie ème. ⁶ Erë ye' tö a' a' ichè tö mik se' kune, etã se' kè wã ì dë'ka. Ñies mik se' blënewã, etã kè se' wã ì mîne yës. E' kuëki se' serke yësyësë wës Skëköl kj ikiane es ena se' tsë'r buaë, ì tso' se' wã e' è wa, e' tã e' dör buaë shutë se' a inuköl tajë tsatã. ⁸ E' kuëki se' wã chkè tã' datsi' tã', e' tã se' ké ttsë'nuk buaë, e' dör wë' se' a. ⁹ E' skéie wëpa e' blu'wãkkã tajë, esepa erkirke ì sulu wamblok tã ñanemine ì sulu ulã a wës dúla klörwã shq' a es. Ie'pa klöulewã sene sulu a, erë ese tö ie'pa sulu'wëke, erë ie'pa tö iwawëkeia, bata ekkè tã ie'pa yilitewã idikjã weinuk. ¹⁰ Inuköl dalër s'ëna e' dör ì sulu tsãkjë e' wì. Wëlepa tö inuköl kkecheke tajë, e' ukuömik ttè mik se' erblöke e' olo'yërakitö tã iweirke eriarke siarë.

Pablo tö Timoteo bata patté

¹¹ Erë be' dör Skëköl kanè méso buaë. Be' e' skóttã ì sulu kës ekkè yöki. E' skéie be' e' chö senuk yësyësë wës Skëköl kj ikiane es. Be' erblö Jesús mik këkraë. S'malepa dalëritsö. Be' weirke kës e' dalë'ttsö er bua' wa. S'malepa saú er bua' wa. ¹² Be' erblöke Jesús ttè buaë e' mik, e' kuëki be' e' tkówã darërë ñippök ì sulu

datse be' kj e' tã. Mik be' erblë' Jesús mik kuaë, etã e' yë'kã be' tö pë' tso' tajë e' kukua. E' kéwö ska' tã Skëköl tö be' klö'bak senuk michoë ie' tã, ttè e' mik be' e' klö'ú darërë këkraë, kè arwa as iwã dö be' ulã a.

¹³ Skëköl dör sene mukwak e' wörkj, ñies Cristo Jesús e' tsatkë' ttè mokj wa Poncio Pilato ska', e' wörkj ye' tö be' a ichè tö ¹⁴ ì uk ye' tö be' ké e' wã iütó yësyësë as kè yi tö ì sulu kü be' kj be' kkatoie dö mik Skëkëpa Jesucristo datskene olo tã' tajë etã. ¹⁵ Mik ikéwö de, etã Skëköl tö Jesucristo patkerane kkachè sulitane a.

Skëköl kjarkeka tajë,

e' eköl è dör iyi ulitane tsatã.

Ie' dör blu'pa kës e'pa Blú

ena skëkölpa kës e'pa Këköl.

¹⁶ ¡Ie' eköl è kè duötã'wã!

Ie' serke ie' olo tã' tajë e' shuã,

kè yi döpa'wã e' ska'.

Kè yi wã ie' suule iwöbla wa,

ñies kè yi a ie' sunukwã.

¡Ie' è kawötã kjarkeka këkraë!

¡Ie' è diché tã' tajë këkraë! ¡Es e' idir!

¹⁷ A Timoteo, inuköl blúpa a ichó tö ie'pa kè kane e' ttsökã tajë. Inuköl ertã'wa, chötã'wa e' kuëki ichó ie'pa a tö ie'pa kè kane e' ma'kkã inuköl mik. E' skéie ie'pa a ichó tö a' e' ma'kkã Skëköl è mik. Ie' tö se' a iyi buaë meke tajë senuk, se' tsë'woie buaë. ¹⁸ Ichó ie'pa a tö ì buaë ú tajë s'kimoie. A' kè kane kkë'blök. S'kimú a' inuköl wa er bua' wa. ¹⁹ Ie'pa tö iwé es, e' tã iské merane buaë Skëköl tö ie'pa a aishkuö tã. Es sene chökle e' döraë ie'pa ulã a.

Pablo e' chéat

²⁰ A Timoteo, Skëköl ttè buaë mène be' ulã a, e' wakaneú er mokj wa. Kapakè kè wã tã', kè dör Skëköl dalöioie, ese kës yöki be' e' skóttã. Ie'pa wãkpa tö iché tö e' dör ttè mokj. Ie' chörak tö ie'pa wã iyi jcher tajë, erë e' dör kache. ²¹ Se' wëlepa tö iché tö ttè ese si- ni'kuërakitö tã ttè mik se' erblöke e' olo'yërakitö. E' kuëki be' e' skóttã bánet ttè ese kës yöki.

As Skëköl er buaë chò a' ulitane a.

2 Timoteo

Pablo bak wötëulewā Roma s'wōto wé ā, e' yēnettsā duas dabom teryök ena teryök kī böt Jesús kune'bak e' ukuökj (60-62 DC) e' ulatök. E' ukuökj tā ie' skà mineā Jesús tté buaë pakök i' tā ide tkëtökicha. E' kēwō ska' ie' tō yēkkuō tsā kit Timoteo ā ena Tito ā. E' ukuökj tā wēm kiè Nero e' yōne Roma blúie etā Pablo skà wötēnewāne s'wōto wé ā. Mik ie' tso' wötëule e' dalewa ie' tō yēkkuō i' kit Timoteo ā. I' ètökicha Pablo wötēnewā kuā'kī. Kewe ie' bak wötëule iwák u ā. I' ètökicha ie' wötēnewā ká suluē ena sēsēē ese ā. Nies ie' monewā tabeckha kicha wa. Ie' wā ijcher tō e' dör ie' kanè bata, e' kuēkj yēkkuō i' kit ie' tō Timoteo ā. I' es ie' tō ikit. Et: Pablo ittse' tō ie' atē ekörla e' kuēkj ie' siānewā. Wēpa kiè Figelo ena Hermógenes dör ie' wapiepa e'pa tō ie' méat. Nies wēm kiè Demas e' ena imalepa skà tō ie' méat. E' kuēkj ie' kī ikiane tō Timoteo bity bet ie' kīmuk. Böt: Jesús mik erblökwakpa we'ikeke siarē Roma blú ñe' tō, e' kī Pablo tkirke tajē. E' kuēkj ie' tō Timoteo pattē tajē tō ie' kawōtā e' tkökwa darērē Jesús tté ā. Nies ie' tō Timoteo ā ichè tō ie' kawōtā Jesús tté buaë e' kī wa s'wōbla'uk. E' kījetā ie' tō Timoteo ā ichè tō ie' kawōtā e' chöktke weinuk Jesús tté buaë kuēkj. Yēkkuō i' tō se' ā ikkachè tō wes se' kawōtā senuk Jesús ā. Nies se' ā ichèitō tō se' kawōtā e' chök weinuk Jesús mik erblè kuēkj. Welepa tō ibikeitsè tō i' dör yēkkuō bata kit Pablo tō e'.

Shke'wè

1 Ye' dör Pablo. Skèköl wák er wa ye' dör Cristo Jesús ttekölpa tsā, e'pa eköl. Ie' kablé sene michoë muk wēpa batsulewā Cristo Jesús mik esepa ā, e' tté pakök ye' patkè'itō. ² A Timoteo, ye' tso' yēkkuō i' shtök be' ā. Be' dalēr tajē ye' éna wes ye' wák alà es. Skèköl dör S'yé ena Skèképa Cristo Jesús, as e'pa er buaë chò be' ā ena be' saù er siarē wa ñies sene bèrè mù be' ā.

Pablo wéstela ché Skèköl ā Timoteo dalèrmik

³ Skèköl dalöieke ye' tō erbike maneneë wa wes ye' yépa bak ká iaiaë idalöiök es. Kékraë mik ye' ttöke ie' tā ñiè nañeë, etā ye' er arke be' ska' tā wéstela chekeyö be' dalèrmik. ⁴ Mik ye' mineā, etā be' ij' siarē. Mik e' anewā ye' éna, etā ttsësua ye' mú be' suène as ye' tse'rne buaë. ⁵ Nies ye' éna iane tō be' erblöke Jesús mik er mokj wa. Ye' wā ijcher buaë tō be' erblöke Skèköl mik wes be' wī'kela Loida ena be' mi Eunice e'pa erblè' imik kewe be' yökj es.

Kè be' jaènuk Jesús tté buaë pakök

⁶ E' kuēkj i' me' Skèköl tō be' ā kanebloie ie' ā mik ye' ulà me'kā be' kī etā, e' kè olo'yar, e' kī wakaneú bua'iewā. ⁷ Skèköl kè wā se' ā iWiköl mène as se' suar. E' skéie iWiköl tō se' ā diché mé sēnoie yēsyesè ie' ā, ñi dalèritsoie, ñies erbikoie buaë yēsyesè. E' kuēkj be' kanebló Skèköl ā kè suartā'. ⁸ Kè be' jaènuk Skèképa Jesús tté buaë pakök. Nies ye' tso' wötëule Jesús tté pakè kuēkj, e' kè kī be' jaènuk. E' skéie ye' tō be' ā ichè tō be' e' chó se' weirke Jesús tté kuēkj e' dalè'ttsök ye' tā Skèköl diché wa.

⁹ Skèköl wák tō se' tsatkè'ttsā ñies ie' tō se' klög' senuk batse'r ie' ā. E' kè dör tō se' tō i' buaë wé ie' ā e' skéie.

E' dör tō ie' wák tō ibikeitsé es tā iwawéitō, ie' er buaë ché se' ā, e' kuēkj.

Kam ká i' yör e' yökj ie' tō ibikeits tō ie' er buaë chöraë se' ā Cristo Jesús batamik.

¹⁰ Cristo Jesús dör S'tsatkökwa e' dè'rö ká i' ā se' ā ikkachök tō Skèköl er buaë ché se' ā.

Ie' kōtewā shkenekane, e' wa ie' tō iwā kkaché tō ie' e' alékā duèwā kī.

Ie' tté buaë e' tō se' ā ikkacheke tō se' kè duòpawā da'ā,

e' skéie sene michoë dōraë se' ulà ā ie' tté buaë e' batamik.

¹¹ Tté buaë e' wā pakök ena s'wōbla'uk iwa Skèköl tō ye' klög' Jesús ttekölpa tsā e'pa ekölie. ¹² E' kuēkj eré ye' weirke, eré ye' kè jaëne e' kī. Yi mik ye' erblöke, e' mik ye' batsē buaë, e' dör Jesús. Ye' wā ijcher buaë tō kanè me' Skèköl tō ye' ā e' kkō'neraë ie' wák tō dö mik Skèképa Jesús datskene etā. E' kuēkj ye' kè jaëne weinuk ie' dalèrmik.

¹³ Tté yēsyesè wa ye' tō be' wōbla'g' e' wā iutó. Be' e' tkōwā darērèë erblök Jesús è mik. Nies s'malepa dalèritsó Cristo Jesús batamik. ¹⁴ Tté mokjè mène be' ā, e' wā kkō'nú buaë Wiköl Batse'r tso' se' ā e' wā as kè yi tō imane'üttsā.

¹⁵ Be' wā ijcher buaë tō s'yamipa serke Asia, e'pa sēraā iekkè tā ye' watè'ttsā, e'pa böi kiè Figelo ena Hermógenes. ¹⁶ Eré Onesiforo kè jaëne ye' tso' wötëule e' kī. Kékraë ie' tso' ye' er pablök. As Skèképa Jesús tō ie' ena iyamipa saù er siarē wa. ¹⁷ Mik ie' de ié Roma, etā ie' tō ye' yulè poè tā ye' wakuéitō. ¹⁸ Skèképa Jesús datskene, mik e' kēwō de etā as ie' tō Onesiforo saù er siarē wa. Be' wā ijcher buaë tō wèkkè ie' tō se' kime' Éfeso.

Be' weirke Jesús ttè kuëkj e' dalë'ttsó

2 A Timoteo, be' dör ye' alàie, Skëköl er buaë chò se' a Cristo Jesús batamik, e' mik be' e' diché ió. 2 Wëpa ttò mokjè dirmi buaë s'wöbla'uk esepa yuló tã ì yè'yò s'yamipa tajè e' kukua, ttsè' be' tò ese wa ie'pa wöbla'ù as ie'pa tò s'malëpa wöbla'ù iwa.

3 Se' weirke Cristo Jesús ttè kuëkj, ese dalë'ttsó darërè wës ñippökwa buaë tò iweirke kôs e' dalë'ttseke es. 4 Mik ñippökwa tso' ikanè a, etã ie'pa kè ku' e' tiük ì ku'a'kij a as iwër buaë iwökir wa. 5 Es ñies wëpa inukë esepa kawötã ttè iütök buaë. Kè iwã iütène, e' tã kè e' alöpakã. 6 Wëpa kanëblöke darërè iyi kuatkòk, esepa ulà a iyiwö tsã döraë kewe. 7 Ì cheke ye' tò be' a ttè i' wa, e' wà bikeitsó buaë tã Skëkëpa Jesús tò be' kimeräe as be' éna iwà kôs ar buaë.

8 Be' tò Jesucristo bikeitsó me'rie. Ie' dör se' blú bak kã iaiã kiè David e' aleri. Cristo kötewã shkenekane, e' ttè buaë pakeke ye' tò. 9 Ttè buaë e' kuëkj ye' weirke siarë. Ye' tso' wötëulewã moulewã s'wöto wé a wës pè' sulusipa es. Erë Skëköl ttè e' kè ku' wötëulewã. 10 E' kuëkj ye' tò ì kôs dalë'ttseke wëpa shukitbak Skëköl tò esepa kimoie as ie'pa tsatkër ena olo yöbië dò ie'pa ulà a Cristo Jesús batamik.

11 Ttè i' dör yësyësë:

Se' bätsewã Cristo kötewã, e' tã ñitã,
e' tã se' ser michoë ie' tã ñitã.

12 Se' weirke Cristo dalërmik, e' dalë'ttsësö,
e' tã ñies se' döraë s'wökirpaie ie' tã ñitã.
Se' tò iché s'malëpa a tò se' kè dör Cristo icha,
e' tã ñies ie' tò icheraë aishkuö tã tò se' kè dör ie'
icha.

13 Ie' wák kè a e' watënuq,
e' kuëkj eré se' tò ie' watëmittsã,
erë ie' kè tò se' watepattsã.

Be' kanëbló as be' wër buaë Skëköl wa

14 Be' tò ttè ekkëpa chó ie'pa a as ie'pa er arne iska' kekraë. Ie'pa pattö Skëköl wörkj tò a' kè kàne ñi wötkök ñiè ttè èse kji. E' kè dör iie bua'. E' tò wëpa tso' ittsök esepa sulu'wëkewã. 15 Be' e' chó kanëblök Skëköl a buaë as ie' wa be' wër buaë. S'wöbla'ù yësyësë ttè mokjè e' wa, kè shiliwar shilitshilit as be' kè jaërka be' kanè kji. 16 Kapakè kè dör Skëköl dalöioie, kè wà tã, ttè ese kôs yökj be' e' skótttsã. Ttè ese tò se' wëttsëmi ì sulu è a, kè tò Skëköl ttè iütëia. 17 Ttè ese tò s'sulu'wëwã mi wës smewö tò s'katè es. Wëpa böi kiè Himeneo ena Fileto e'pa s'wöbla'wëke kache ttè wa. 18 Ie'pa tò ttè mokj watëttsã. Ie'pa tò s'wöbla'wëke kache ttè wa. Ie'pa tò ichëke tò mik se' wöskuëe, etã e' dör wës se' wiköl du'wã shkenekãnetke Skëköl a es. E' kuëkj mik se' duowã, etã se' nu kè shkerpakane aishkuö tã. Ttè e' wa ie'pa tso' wëlepa er sulu'uk tã kè ierblöiarak Jesús mik. 19 Ie'pa tò s'wöbla'wëke kache ttè wa, erë Skëköl ttè dör mokj e' kè manertã, e' kè wötjrtã wës ák blubluë kè wötjrtã es. Itso' kitule Skëköl yëkkuö kji, e' tò ichè: "Wëpa dör Skëköl icha, esepa sùule ie' wa

buaë." Ñies e' tò ichè: "Wëpa iché tò ie'pa dör Skëköl icha, esepa kawötã ì sulu kôs wamblekerakitö e' olo'yök."

20 Inuköl blu' u a tkã' tso' daklilië wëlepa yöule orochka wa, inukölchka wa, ese dör tkã' bua'buwa ikawö tkö'uke buaë ese tkéie. Ñies u e' a tkã' èse tso' yöule skauchka wa, ñies kal yöule tkã'ie ese dör tkã' èse. 21 Es se' dör. Se' e' kkö'nuke ì sulu ñe' yökj, e' tã se' dömi wës tkã' bua'buwa maneneë es, batse'oule, dör buaë se' Blú a iyi ulitaneie tso'tke ì kôs buaë ese wöie ie' a.

22 Ì sulu wamblak duladulapa éna, ese kôs yökj be' tköshkar. E' skéie be' e' chó senuk yësyësë. Be' kji erbló Jesús mik. S'malëpa dalëritsö. Ñies be' senu bère sulitane tã. E' kôs yuló s'malëpa tò Skëkëpa chakè er maneneë wa esepa kôs tã ñitã. 23 Ttè kè wà tã, ese kabewëkerakitö, e' kè iutar be' tò. Be' wã ijcher buaë tò ttè ese tò sulu se' kè ñippök. 24 Skëkëpa Jesús kanè méso kè kawötã e' tiük ñippè a. E' skéie ese kè senuk bère sulitane tã. Ese a s'wöblarmi buaë Skëköl ttè wa, sulitane dalë'ttsekeitö er bua' wa. 25 Wëpa kè éna ttè mokj iütak, esepa kawötã shulëitö er bua' wa, isalema wëkkè alè tã ie'pa er mane'umi Skëköl a tã iyörmine ttè mokj wa. 26 Ie'pa er mane'wëne, e' tã es ème ie'pa tkömishkar bé ulà a. Ie' wã ie'pa tso' klöulewã wës dúla klöulewã shö' a es as ie'pa e' wamblö wës ie' kji ikiane es.

Mik kã i' erkewa, etã s'ditsö e' wamblöraë suluë

3 Be' kawötã wã ijchenuk tò mik kã i' erkewatke, etã kawö suluë datse tajë s'kji. 2 Pè' wák è e' dalëritsöraë. Ie'pa er murawã inuköl kji. Ie'pa e' ttsörakã tajë, kè tkirpa yi skã kji. Ie'pa ñi chöraë suluë. Iyé ena imi, e'pa ttò kè iütëparakitö. Ie'pa er suluë, kè wëstela chepa yi a. Ie'pa kè tò Skëköl dalöiepa. 3 Kè er ttsërpa buaë yi kji, kè er buarpane yi kji. Ie'pa biyöblöraë tajë. Ì sulu datse ie'pa er a, ese wã wambleraë ie'pa tò. Ie'pa tò s'we'ikeraë siarë. Ì buaë kôs suëraë suluë ie'pa tò. 4 İyi sulu wambleraë akirie, iyi wambleraë kè ulé klöule. Ie'pa e' ttsörakã tajë shütë. Skëköl kè dalëritsepaitö, e' skéie ì tso' kã i' a s'ttsë'wëke buaë, ese è wa ie'pa wöbatsöraë tajë. 5 Ie'pa e' ò tò mokjè Skëköl dalöiekerakitö, erë wës ie' wamblörak e' wa iwënewã tò e' dör kache.

Esepa yökj be' e' kkö'nú. 6 Wëpa esepa wëlepa micho u èt u èt tã iwachekerakitö tò itso' s'pattök, erë e' dör kache. Ie'pa tso' alakölpa kiter tottola esepa dakjñuk. Alakölpa esepa tso' klöulewã ì sulu wamblekerakitö ese ulà a. Ì sulu wa ie'pa wöbatsö, ese tò ie'pa erk-iöwëke tajë. 7 Ie'pa e' yuak ttè ku'a'kij wa mirmir kekraë, erë Skëköl ttè mokj kè ska' ie'pa er dé'. 8 Ie'pa esepa tò Skëköl ttè mokj cheke suluë wës kã iaiã Janes ena Jambrés tò Moisés yë' suluë Skëköl ttè kuëkj es. Ie'pa kè a kabikeitsiã buaë. Ie'pa kè erblökü'ia mokjè Jesús mik. 9 Erë ì wambleke ie'pa tò, ese wà kè kji kã döpa tajë. Bet tã sulitane wã ijcherdawã tò ie'pa ttè e' kè wà tã wës ibak kã iaiã Janes ena Jambrés e'pa tã es.

Pablo tö Timoteo bata patté

¹⁰ Erë ttè wa ye' s'wöbla'wëke e' jcher buaë be' wa. Ñies wës ye' sër, ì kiane ye' kî, wës ye' erblò Jesús mik, wës ye' tö s'dalè'ttseke er bua' wa, wës ye' tö s'dalèrit-seke, wës ye' weine e' kôs dalè'ttsë'yö, e' kôs jcher buaë be' wa. ¹¹ Wës ye' yè'bak suluë pè' tö, wës ie'pa tö ye' we'ik siarè Antioquia ena Iconio ena Listra, e' kôs sùule buaë be' wa. Ye' weinebak tajë siarè erë Skëkëpa Jesús tö ye' tsatkë' e' kôs yöki. ¹² Ttè i' dör mokî: yi sënak yësyësë wës Cristo Jesús kî ikiane es, esepa kôs weirdaë siarè ie' ttè kî. ¹³ Erë pè' sulusipa ena s'kîtö'uk-wakpa esepa kî e' wamblöraë suluë shütë, s'kîtö'uk ena e' kîtö'uk.

¹⁴ Erë be' e' tkówa darërëë kekraë ttè wa be' wöblaone e' a. Ttè e' dör mokî e' jcher yësyësë be' wa. Wépa tö be' wöbla' iwa e'pa sùule bua' be' wa, e' kuëki be' e' tkówaia kekraë. ¹⁵ Es ñies, mik be' ià alala, etä Skëköl yëkkuö bats'e'r e' sùule be' wa, e' a be' talane. Ttè e' tö be' a ikkachèmi tö Skëköl tö se' tsatkèmi se' erblé Cristo Jesús mik e' batamik. ¹⁶ Skëköl yëkkuö kôs, e' kitule yësyësë wës ie' wák tö ibikeits es. E' dör buaë se' a s'wöbla'woie, s'wouñoie, s'shuloie, ñies ikkachoie se' a wës seneke yësyësë ¹⁷ as wépa dör Skëköl icha, esepa yör buaë da'äie tso'tke ì buaë kôs ese uk.

4 Cristo Jesús datskene s'blúie ká i' a olo tã' tajë s'blèrulunebak kôs ena s'tso' ttsë'ka kôs esepa shülök. Ie' wöa ena Skëköl wöa, ye' tö be' a ichè tö be' ké ² ie' tté buaë pakök kröröë, be' éna ipakak ö be' kè éna ipakak, erë ipakó kekraë. S'shuló, s'uñú, s'pattó, s'wöbla'ú énaë er bua' wa. ³ Kawö datse etä pè' kè tö Jesús tté mokî e' ttsepaia. E' skéie s'wöbla'ukwakpa yuleke ie'pa tö tajë ie'pa wöbla'woie ttè wése ttsak ie'pa éna ese è wa. ⁴ Ttè mokîe e' waterattsarakitö tã kapakè ese kôs ese klö'wëarakitö. ⁵ Erë be' e' tkówa darërëë. Be' erbikó buaë yësyësë. Kôs be' weirke e' dalè'ttsó buaë. Jesús tté buaë pakó. Kanè kôs me'at Skëköl tö be' a, e' wakaneú er bua' wa.

⁶ Ye' duökewä, e' kèwö dökewatke. Ye' a tã e' dör wës iyi mekesö Skëköl a idalöioie es. ⁷ Ye' e' tkéwa darërëë

kanè me' Skëköl tö ye' a e' a, e' wawéyö buaë, ye' e' batseitsé iwawoie kekraë. ⁸ E' kuëki sene yësyësë ské, e' tso' bléule ye' a. Mik ikéwö de, etä imeraë ye' a Skëkëpa Jesús dör s'shülökwak yësyësë e' tö. Kè dör ye' è a, ñies e' dör wépa éna ie' dalèr tajë ena itso'rak ie' datskene olo tã' tajë e' panuk esepa kôs a.

Pablo ttè bata ché Timoteo a

⁹ Demas tö ye' méat, ì tso' ká i' kî e' dalèrmik tã imía Tesalónica. Ñies Crescente miã Galacia ena Tito miã Dalmacia. Lucas è atë ye' tã. E' kuëki be' shkó bet ye' weblök, kè be' e' wöklö'uk ì wa. Marcos yuló tã ikióbitü e' tã. Ye' kî ie' kiane e' kîmuk ye' kanè wa. ¹² Tíquico patkémioy Éfeso. ¹³ Be' we'ikëyö, mik be' datse, etä ye' paio kîkkuö me'atyö Tróade Carpo u a, e' tsúbitü ña. Ñies ye' yëkkuö me'at tseë, e' shüa wële tso', e' dör iyiwak kkuölit yöule yëkkuöie, ese kôs kiane ye' kî, ttè bua'iewä tso' kitule ikî e' kuëki, e' kôs tsúbitü ña.

¹⁴ Alejandro dör iyi yuökwak tabechka wa, e' e' wamblé suluë ye' tã. Skëkëpa Jesús tö ie' patuëraë wës ie' e' wamblé es. ¹⁵ Ttè buaë pakekesö e' ché ie' tö suluë. E' kuëki be' e' kkö'nú ie' yöki ñies.

¹⁶ Ye' tsá mine shülè s'wökirpa ska' etä kè yi dè' ye' kîmuk. Sulitane tö ye' méat ekörla. Skëköl mú kè tö ie'pa we'ikè e' kî. ¹⁷ Erë Skëkëpa Jesús tö ye' kîmé, ie' tö ye' a idiché mé as ye' tö S'tsátkökwak tté pakò sulitane tso' ee, kè dör judiowak, e'pa kukua. Es Skëkëpa Jesús tö ye' tsatkée ye' bolökpa éna ye' ttakwa e'pa ulà a.

¹⁸ Ñies ie' tö ye' yerattsä ì sulu kôs e' ulà a. Ie' tö ye' tserami ká jai a wé ie' tkër s'blúie ee, es ye' tsatker-aëitö. ¡Ie' kîkökasö tajë kekraë! Es e' idir.

Pablo e' chéat

¹⁹ Prisca ena Áquila ena Onesíforo yamipa, e'pa shké'ú ña. ²⁰ Erasto e' tséat Corinto. Trófimo kirirke, e' me'atyö Mileto. ²¹ Be' mú bitü kam tskiridiö döwa e' yöki. Eubolo, Pudente, Lino, Claudia ena s'yamipa kôs tso' íerö e'pa tö be' shké'wémi.

²² As Skëkëpa Jesucristo tso'ie be' tã. As Skëköl er buaë chö a' ulitane a tajë.

Tito

Mik Pablo bak klöulewā Roma e' yēnettsā, eṭā yēkkuō i' kititō Tito ā duas dabom teryōk kī mañal ena teryōk kī skel Jesús kune'bak e' ukuōkī (63-65 DC) e' ulatōk. S'wā ijcher tō Tito erblē' Jesús mik Pablo ttō wa. E' ukuōkī tā ie' kaneblé Pablo ena Timoteo e'pa tā ñitā. Mik Pablo tsā bak klöulewā e' yēnettsā eṭā ie' kaneblé Tito tā kánane blubluē tso' dayē kiè Mediterráneo e' ā e' et kiè Creta eē. E' ukuōkī tā Pablo mineā bānet tā ie' tō Tito méat e' skéie. Pablo ena Tito bak senuk e' kēwō ska' tā Creta wakpa bak senuk suluē. E' kuēkī Pablo tō yēkkuō i' kit Tito ā ipattoie tō se' wése kṗwōtā shyshtë Jesús mik erblōkwakpa wōkirpaie ena ikimukwakpaie. Ñies Pablo tō ie' patté tō wēs ie' tō wēpa kē kī Jesús tté buaē kiane, esepa wōklō'wēmi. E' kīje tā Pablo tō ie' ā ichē tō s'wōbla'ukwakpa kache tté wa esepa dōraē s'kītō'uk.

Shke'wè

1 Ye' dōr Pablo. Ye' dōr Skēkōl kanè méso. Ñies ye' dōr Jesucristo ttekōlpa tsā e'pa ekōl. Ie' tō ye' patkē' wēpa shukitbakitō, esepa kīmuk ās ikī erblōrak bua'ie ie' mik ena siwā' mokī e' kī wā ar buaē ie'pa éna. ² Es ie'pa ser michoē aishkuō tā Skēkōl tā, e' wā paneke ie'pa tō krōrōē. Skēkōl kē kachō tā'. Kām ká i' yōr e' yōkī ie' kablē' sene michoē muk se' ā. ³ Mik kēwō me'bakitō e' de, eṭā ie' tō Jesucristo tté buaē e' wā kkaché sultane ā. Ttē e' wā pakōk ye' ka' Skēkōl dōr S'tsātkōkwak e' tō. ⁴ A Tito, ye' tso' yēkkuō i' shtōk be' ā. Ttē mik se' bōl erblōke e' wa be' dōr wēs ye' alā chók es. Skēkōl dōr S'yé ena Jesucristo dōr S'tsātkōkwak, ās e'pa er buaē chō ena sene bèrē mù be' ā.

Wēs Skēkēpa Jesús ichapa wōkirpa ké senuk

⁵ Ye' tō be' méat Creta, kanè kianeia wē, e' eukwa. Ñies ye' tō be' méat eē ās be' tō wēpa tkōkā Skēkēpa icha wōkirpaie wé itso'rak erule erule eē Creta kōs ā wēs ye' tō be' ā iyē' es. ⁶ Wēpa serke yēsyesē, kē yi tō ì sulu kuēpa ie'pa kī ikkatoie, esepa yuló. Esepa ké alakōl tsykwā ekōl è, e' dalōiōk tajē. Esepa ala'r kōs ké erblōk Jesús mik buaē, kē kkatēnuk ì kī. Esepa ala'r ké ie'pa ttō dalōiōk buaē. Wēpa esepa tkōkā be' tō Skēkēpa Jesús icha erule erule wōkirpaie. ⁷ Skēkēpa icha erule erule e'pa wōkirpa dōr wēs Skēkōl kanè kuēblupa es. E' kuēkī esepa ké senuk yēsyesē, kē yi tō ì sulu kuēpa ie'pa kī ikkatoie. Esepa kē e' ttsō tō ie'pa è wā íyi jcher tajē sultane tsāta. Esepa kē dōr kēsikie, kē e' ttō-tā'kā blo' wa. Esepa kē kane ñippōk yi tā. Esepa kē kane inukōl klō'uk kache wa s'kītō'wē wa. ⁸ E' skéie ie'pa ké s'yamipa datse ie'pa pakōk, esepa kiōkwā er bua' wa. Esepa ttsēr buaē ì buaē kōs e' uk. Esepa ké erbikōk buaē, senuk yēsyesē ena batse'r ena e' kkō'nuk. ⁹ Jesús tté yēsyesē wa ie'pa wōbla'gule, e' ā ie'pa ké e' tkōkwā darērē, kē kane ilo'yōk. Es esepa tō s'malepa kīmēmi Jesús tté mokī wa. Ñies wēpa tō tté mokī cheke suluē, esepa ā ikkayērmī tō wēs ie'pa tō ibikeitseke, e' dōr suluē.

S'wōbla'ukwakpa kache tté wa

¹⁰ Jesús mik erblōkwakpa serke Creta e'pa shūā tajē s'tso' kē éna Jesús tté mokī e' iūtak. Ie'pa esepa kibi-iepa dōr judiowak tō s'wōbla'wēke tō Jesús mik erblōkwakpa kṗwōtā senuk wēs judiowak ser es. Ttē pakeke ie'pa tō, e' kē wā tā'. Ie'pa tō s'kītō'wēke. ¹¹ Ie'pa mir u èt u èt s'wōbla'uk kache tté wa, es ie'pa tō u wākpa wēlepa tso', e' kōs wōā kachōwēkewa kache tté wa. Ie'pa tō s'wōbla'wēke es inukōl è klō'wōie. E' kuēkī ie'pa esepa kṗwōtā wōklō'wē.

¹² Kā iaiāē wēm bak ekōl Creta e' wā íyi jcher tajē, ie' tō iwakpa yē' i' es: "Creta wakpa kachō tajē kekraē. Ie'pa dōr wēs iyiwak kañiru es, ie'pa bikēr tajē, chkō tajē." ¹³ Ì yē' ie' tō, e' yēne, e' kuēkī ie'pa uñū darērēē ās ie'pa tō tté mik se' erblōke e' iūtō yēsyesē. ¹⁴ Es ie'pa tō judiowak tō kache tté pakeke kē wā tā', ese kē iūtepa-ia. Es ñies wēpa tō tté mokīe e' watētsā, esepa tté dalōiēno kē dalōiepaia ie'pa tō. ¹⁵ Wēpa er maneneē, esepa ā ì kōs dōr maneneē. Erē wēpa er suluē, kē erblō Jesús mik, esepa ā kē ì dōr maneneē. Ie'pa er ena ie'pa erbikē dōr suluē. ¹⁶ Ie'pa e' chō tō ie'pa bātse buaē Skēkōl mik, erē wēs iserdak sulu, e' wa iwēnewā tō e' dōr kache. Ie'pa dōr suluē ichók, kē tō Skēkōl ttō dalōierak, kē iarak ì buaē or yēs.

Wēs se' kṗwōtā senuk Skēkōl ā

2 Erē be' ké s'wōbla'uk kekraē Jesucristo tté mokī wa. ² Wēpa kēkēpatke, esepa wōbla'ú tō ie'pa ké e' kkō'nuk sene sulu yōkī. Ie'pa ké senuk buaē yēsyesē ās sultane tō idalōiō. Ie'pa ké erbikōk buaē yēsyesē. Ie'pa ké e' tkōkwā darērēē tté mik se' erblōke e' ā. Ie'pa ké s'dalēritsōk mokīe ena ì kōs dalē'ttsōk er bua' wa. ³ Es ñies tayēpa kēkēpatke, esepa wōbla'ú senuk Skēkōl dalōiē ā. Ie'pa kē kane blo' kukueblōkwā. Ie'pa kē kane biyōblōk. E' skéie ie'pa ké s'wōbla'uk senuk buaē. ⁴ Ie'pa ké tayēpa wōbla'uk tō ikṗwōtā imaso ena ila'rla e'pa dalēritsōk buaē. ⁵ Ie'pa ké erbikōk yēsyesē. Ie'pa ké senuk kē trērtā'. Ie'pa ké iu kanēuk buaē. Ñies ie'pa ké iwēm dalōiōk buaē ās kē yi tō Skēkōl tté chō suluē.

⁶ Ñies duladulapa pattó tò ie'pa ké e' kkö'nuk sene suluë kôs yöki. ⁷ Be' senú yësyësë ie'pa wörki as ie'pa ser wes be' ser es. Mik be' tso' ie'pa wöbla'uk, etä iwöbla'ú yësyësë er mokí wa Skëköl dalöioie, es kè yi a ì sulu yërpa be' kî. Es be' bolökpä kè a ì sulu künuk be' kî, e' kuëki ie'pa jaërdakä se' kî.

⁹ S'tso' klöulewä kanë mésoie, esepa pattó tò ie'pa ké iwökirpa ttò kôs e' iütök er bua' wa as iwërdak buaë iwökirpa wa. Ie'pa kè kàne iwökirpa iütök kësik wa.

¹⁰ Ie'pa kè kàne iwökirpa íyi ekiblök, e' skéie ie'pa ké ì kôs wekerakitö e' uk buaë yësyësë iwà kkachöie ì kôs wa tò Skëköl dör S'tsätkökwak, e' tté dör buaë.

¹¹ Skëköl tò s'tsätké, e' watkekeitö sullitane a. Es ie' tò se' a iwà kkacheke tò ie' er buaë ché se' a. ¹² Mik se' é-iane ìne tò kôs Skëköl er buaë ché se' a, etä kè se' éna ì sulu wamblakia wes wépa kè tò ie' dalöie esepa es.

Ie'pa er me'rie ì suluë è kî. E' skéie se' erbikak buaë. Se' senak yësyësë ena batsë'r ie' a wes ie' kî ikiane es, se' serkeia ká i' kî e' dalewa. ¹³ Se' tso'ia ká i' kî etä se' tso' Jesucristo datskene olo ta' tajë, e' panuk, e' tò se' ttsë'wëke buaë. Ie' dör S'tsätkökwak, ie' dör Se' Këköl tajë e'. ¹⁴ Ie' e' me'ttsä ttëwä se' skéie se' yottsäie ì sulu kôs e' ulä a, ñies se' er paikloie manene. Es se' de ie' wák a, es se' er de ì buaë uk këkraë.

¹⁵ A Tito, tté e' chó ie'pa a, ie'pa pattó, ie'pa uñú diché wa. Es kè yi tò be' watepattsä.

Wes Jesús mik erblökwakpa ulitane kawötä senuk

3 A Tito, iskà chöne ie'pa a tò ká wökirpa ena s'shkëkipa, e'pa dalöió, ie'pa tté iütó. Ichó ie'pa a tò a' tso' erkí ì buaë kôs e' wöie. ² Ie'pa kè kàne yi chök suluë; ie'pa ké senuk bèrë, sullitane a er buaë chök. Ie'pa ké sullitane sayuk er bua' wa.

³ Se' bak senuk suluë, kè kabikeitsötä' buaë, kè Skëköl tté iütetä'. Se' bak senuk kitöqule; se' bak klöulewä ì sulu ulä a. Ì sulu kiane se' kî wamblè, ese è wamblök se' bak. Ì sulu tò se' ttsë'wëke buaë, ese è wamblök se' bak. Se' bak senuk ì sulu è a. Se' bak ukyënuk ñi kî. Se' sayuk suluë s'malëpa bak, ñies ie'pa sayuk suluë se' bak. ⁴ Erë Skëköl dör S'tsätkökwak, e' er

buaë ché sullitane a, ie' éna se' dalër tajë, e' kkachéitö se' a Jesucristo wa. ⁵ Ie' tò se' tsätké ie' wák er wa, kè dör tò se' serke yësyësë e' kuëki. Ie' se' sué er siarë wa, e' è kuëki ie' tò se' tsätké. Skëköl tò Wiköl Batsë'r mé senuk se' a, e' tò se' er paiklé mane'wé yué pa'alí. Sene pa'alí méitö se' a. ⁶ Skëköl tò iWiköl mé se' a tajë Jesucristo dör S'tsätkökwak, e' batamik. ⁷ Skëköl tò se' klö'wé wes pë' buaë yësyësë es ie' wöa, ie' er buaë ché se' a, e' kuëki. Ie' tò iwé es as se' ser michöe ie' ta. E' wà paneke se' tò kröröe, ttsë'ne buaë wa. E' kôs kuëki ie'pa ké senuk buaë yësyësë Skëköl a.

⁸ Tté ikkë dör yësyësë. Ye' kî ikiane tò be' tò tté ikkë wa s'kí wöbla'wë tajë buaë as wépa erblöke Skëköl mik, esepa tso'ie ì buaë uk. Íyi ikkë dör buaë sullitane a s'kimoie buaë. ⁹ Erë be' e' skötsä tté tò suluë s'blabatsélör ñi yöki ese kôs yöki. Pë' wëlepa éna s'bak ká iai-äë, esepa ditsëwö ese tté pakak këkraë, esepa yöki be' e' skó. Ñies pë' wëlepa ñi uñuke kësik wa këkraë tté dalöieno mène Moisés a e' kî, esepa yöki be' e' skó ñies. Ñi uñë esepa kôs kè wà ta', kè dör ñie bua', kè a s'kimer ì wa. ¹⁰ Yi tò Jesús mik erblökwakpa blabatsélör, ese wöuñú darërë etökicha bötökicha. Kè itö iütè, etä ie' uyótsä a' shüa. ¹¹ Be' wä ijcher buaë tò pë' ese er sulu'wëwä ì sulu tò. Ì sulu wambléitö, ese tò ikichatëttsätke.

Tté bata yëne Tito a

¹² Artemas ö Tíquico, e' eköl patkekeyö be' ska'. Mik ie' de, etä be' kawö yótsä ta be' shkó kröröe Nicópolis wé ye' tso' ee. Eë ye' tò ibikeitsétke tskiridiö tkö'uk.

¹³ Zenas dör s'shulökwak ena Apolo, e'pa kímú buaë ì kiane ie'pa kî kôs e' wa, as imi'rak buaë. ¹⁴ Se' icha wöbla'ú buaë ì kôs buaë e' uk. Ñies ie'pa wöbla'ú s'siarëpa kímuk. Es ie'pa sermi buaë Skëköl wörki.

Pablo e' chéat

¹⁵ Ie'pa kôs tso' ye' ska', e'pa tò be' shké'wémi. Wépa éna sa' dalër tté mik se' erblöke e' dalërmik, e'pa shké'ú ña. As Skëköl er buaë chö a' ulitane a.

Filemón

Pablo tö yëkkuö i' kit mik ie' bak Roma s'wöto wé a etā. E' kēwō ska' tā ie' tö yëkkuö kit Éfeso ena Filipos ena Colosas wakpa a. Ie' tö yëkkuö i' kit iklé eköl kiè Filemón e' a. Ie' sērke Colosas eē. Ie' tö kanè méso kè patuētā' ese to'ttsā eköl e' kiè Onésimo. E' ukuōj tā Onésimo tö ie' íyi blélur tā ibakshkarmi. E' kēwō ska' tā akblökwak-pa ttekelur. E' kuēj Onésimo bakshkarmi dō Roma. Eē Pablo tso' wötēulewā Jesús tté buaē pakè kuēj. Pablo tö Onésimo a Jesús tté buaē pakè tā ierblé Jesús mik. E' kuēj ie' shkakmine iwōkir Filemón ska' ie' a kēt kēt chökne.

E' kuēj Pablo tö yëkkuö i' kit Filemón a as ie' kè ulurkā Onésimo kī. Pablo tö iché Filemón a tö Jesús éna ie' dalēne tajē ena ì sulu nuj tso' ie' kī e' olo'ya'itō tā iki'wā buaē. Es ñies ie' kawōtā Onésimo kī inuì olo'yök tā ikiök-wā wēs iyami ekka es.

S'kiè Onésimo griegoie e' wà kiane ché kanenamé buaē. Erē yëkkuö i' tö ichè tö kām Onésimo tö Jesús tté klō'ù etā ie' kè dōr kanenamé buaē. Es Pablo tso' ichök tö Jesús batamik Onésimo dōmi wēs ikiè wà kiane ché es.

Shkē'wē

1 A Filemón, ye' dōr Pablo tso' wötēule Cristo Jesús tté pakè kuēj, e' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Ye' ena s'yami Timoteo, e'pa tö be' shkē'wēmi. Be' dalēr tajē sa' éna, ñies be' tso' kanēblök Cristo a wēs sa' es.

² Ñies sa' tö s'yamipa kiè Apia ena Arquipo, e'pa shkē'wēmi. Arquipo dōr Jesucristo tté buaē e' tsātkök-wak buaē wēs sa' es. Ñies Skēkēpa Jesús icha erule da-parke be' u a, e'pa kōs shkē'wēmi sa' tö. ³ Skēköl dōr S'yé ena Skēkēpa Jesucristo, as e'pa er buaē chō ena sēne bèrē mù a' a.

Pablo tö wēstela ché S'yé a Filemón kī

⁴ Ye' tö be' tté tssé tö be' erblöke buaē Skēkēpa Jesús mik, ñies s'batse'r malepa kōs dalēr be' éna. E' kuēj mik ye' ttöke Skēköl tā, etā kēkraē wēstela chekeyö be' dalērmik. ⁶ Tté mik se' erblöke e' a be' e' tkōwā buaē s'yamipa tā ñitā. Ye' tso' ikiök Skēköl a tö e' wa ì buaē kōs wēmīsō Cristo dalērmik, e' ar be' éna. ⁷ A yami, s'batse'r malepa kōs er pableke be' tö buaē, ie'pa dalēr tajē be' éna. E' tö ye' tssé'wēke buaē, tssēsua ye' er dekane.

Pablo tö Onésimo tté ché Filemón a

⁸ E' kuēj ye' tö be' a ikiè er bua' wa tö ì kiekeyö be' a, e' wà ú. Cristo tö ye' a kawō mé be' kōk iuk. Erē se' ñi dalēr tajē, e' kuēj ye' tö be' a ikieke er bua' wa. Ye' dōr Pablo kēkēpatke tso' wötēulewā Cristo Jesús tté pakè kuēj e'. ¹⁰ Ye' be' a ikiè tö Onésimo sa'üne er bua' wa. Ie' erblé Jesús mik ye' ttō wa íe wé ye' tso' wötēule eē. E' kuēj ie' dōr wēs ye' alà es.

¹¹ Kuaē tā ie' bak be' wā toulettsā be' kanè mésoie kè dōr iie bua' be' a, erē ì'ñe tā ie' dōr buaē be' a ñies ye'

a. ¹² Ie' dalēr tajē ye' éna, erē ye' tö ie' patkémīne be' a.

¹³ Ye' a tā imú e' tsūat ye' tā ye' kīmoie be' skéie ye' tso'ia wötēulewā Jesús tté buaē pakè kuēj e' dalewa.

¹⁴ Erē kè ye' éna ì wāk kām be' tö ikéwō mù e' yōkī. Ye' kī ikiane tö ì wēke be' tö, e' ùbō be' wák er wa, kè dōr tö ye' tö be' kē iuk e' kuēj. ¹⁵ Isalema ie' mineā be' yōkī ekuölö è as idōne tso' be' tā kēkraē. ¹⁶ Erē ie' dene e' kè dōr kanè mésoie è, ie' dene be' yamiie Jesús tté wa dalēr tajē be' éna, e' dōr buaē shūtē kanè méso èse tsātā. Ie' dalēr tajē ye' éna, erē ie' dōr be' kanè méso, ñies ie' dōr wēs be' èl es Jesús wa. E' kuēj be' kē idalēritsök, ye' tö idalēritseke e' tsātā.

¹⁷ Be' tö ye' klō'wé be' yamiie Jesús mik erblé e' wa, e' tā ie' klō'ú wēs ye' wák es. ¹⁸ Ie' tö ilè sulu wamblé ö be' tö ie' ña'wēke ilè kuēj, etā ye' ña'ú iskéie. ¹⁹ Ye' dōr Pablo tso' yëkkuö i' shtök ye' wák ulà wa, e' wák tö ie' nuj patuēraē. Kè ye' éna ichak, erē kè be' éna ichökwa tö ye' ttō wa be' tö Jesús tté klō'g', e' kuēj be' wā nuj tā'ia ye' a. ²⁰ A yami, be' we'ikèyö, be' mú er buaē chō ye' a Skēkēpa Jesús dalērmik. Ye' er pabló Cristo batamik.

²¹ Ye' wā ijcher buaē tö be' tö ye' iuteraē, e' kuēj ye' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Ye' éna iane buaē tö ì kiéyö be' a, e' tsātā be' tö iwēraē. ²² Ñies Skēköl mú tö kawō mē ye' a a' pakoie wēs a' tso' ie' a ikiök es. E' kuēj u yulö ye' a.

Pablo e' chéat

²³ Epafraas tö be' shkē'wēmi. Ie' tso' wötēule ye' tā Cristo Jesús tté pakè kuēj. ²⁴ Ñies Marcos, Aristarco, Demas ena Lucas, e'pa kanēblöke Skēköl a ye' tā, e'pa tö be' shkē'wēmi ñies. ²⁵ As Skēkēpa Jesucristo er buaē chō be' a.

Hebreos

Yëkkuò i' kite Israel aleripa erblé Jesús mik e'pa a. Nies ie'pa kiè hebreowak ena judiowak. Kè yi wà ijcher yi tò yëkkuò i' kit. Pè' wele tò ibikeitsè tò Pablo tò ikit. Wele skà tò ichè tò Bernabé tò ikit. Wele tò ichè tò Apolo tò ikit erè kè s'wà ijcher yi tò ikit. Wele tò ibikeitsè tò ikitè Roma wakpa tò Jerusalén suluo'wà e' yökì duas dabom kuryök Jesús kune'bak e' ukuökì (70 D.C.).

Israel aleripa erblé Jesús mik e' kuekì e'pa bak weinuk. Ie'pa welepa éna ierblò Jesús mik e' olo'yak tà ishkakne Moisés ttè dikjà. E' kuekì yëkkuò i' kite ie'pa a ikimorak e' tkökwa darèrèe Jesús mik. S'kìtöykwakpa tò ie'pa wöbla'weke tò Jesús kè diché tà ie'pa kimoie, e' kuekì ie'pa kawötà ie'pa erblò imik e' olo'yök. E' kuekì yëkkuò i' kite Jesús mik erblökwakpa a Jesús kkachoe ie'pa a i' es: Skèköl e' kkaché se' a Jesús wa as se' éna iar buaë. Ká iaiäe tà ie' utbitu se' tà ittekölpa wa ena ibiyöchökwakpa wa ena Moisés wa, erè bataie tà iut se' tà ilà eköl è Jesucristo e' wa.

E' kije tà ká iaiäe Skèköl tò iyè'bak tò ie' kablörane Israel aleripa a. E' wà tka Jesucristo wa e' ché yëkkuò i' tò. Nies sacerdotèpa tò iyiwak jcheke Jerusalén ká bit ekkè judiowak nuì olo'yoie. Iyiwak jcherke e' kè diché tà se' nuì paiklottsà da'äie. E' kuekì ie'pa tò ijcheke kekrae erè e' kè dör buaë shute Skèköl wöa. E' kuekì Jesucristo kötewà etökicha è se' nuì paiklottsà, e' je' dör buaë shute Skèköl wöa. E' kuekì Jesús dör ibua'ie. E' kuekì se' kawötà erblök ie' mik ena ie' è kawötà ttè iutè. I'ñeta ie' tkër Skèköl wörkì se' ttè chök Skèköl a. Ie' dör ibua'ie e' kuekì Israel aleripa erblé ie' mik e'pa kè kawötà ie' olo'yök. Ie' wa iyé tò ñalà yò' se' a dökà ikaska'. E' kuekì se' kawötà senuk e' meulettsà weinuk erblé Jesús mik e' kuekì. Se' tò ie' watéttsà e' tà Skèköl tò se' shulerae wës ie' tò Israel aleripa shulì' es.

Skèköl ut se' tà ilà wa

1 Skèköl utbitu tajè se' yépa bak ká iaiäe e'pa tà ittekölpa wa. Ie' utbitu ie'pa tà tajè kuà'kì kuà'kì.
2 Erè i'ñe tà, mik ká i' erkewatke e' kéwö ska' tà, ie' ttè se' tà iwák alà patké'itò ká i' kì e' wa. Tsawe tà ie' tò iyi ulitane yò' ilà tà ñita. Nies ie' tò ilà tkè'kabak as iyi ulitane dò ie' ulà a aishkuò tà. 3 Skèköl Alà dör iyé olo tajè e'. Wës Skèköl dör e' suè ie' dör. Ýi ulitane kicha a'tser ie' wà ittè diché tajè e' wa. Se' nuì paikléttsaitò e' ukuökì tà ie' tkéka ká jai a dalöiertà' tajè Skèköl ulà bua'kka.

Skèköl Alà olo tà' tajè shute Skèköl biyöchökwakpa tsatà

4 E' wa iwënewà tò Skèköl Alà dör Skèköl biyöchökwakpa tso' ká jai a, e'pa kos tsatà. Es nies wës Skèköl tò ie' kiè iwák alà, e' dör bua'iewà wës ie' tò ibiyöchökwakpa kiè e' tsatà. 5 Skèköl yëkkuò kì itso' kitule tò Skèköl tò iché ilà a:

"Be' dör ye' alà;

i'ñe yò ikkachétke tò ye' dör be' yé." †

Erè ttè e' kè yèule ie' wà ibiyöchökwakpa isie a. Nies Skèköl yëkkuò kì Skèköl tò ilà ttè ché i' es:

"Ye' tò icherae tò ye' dör ie' yé,
età ie' dör ye' alà." ††

Erè Skèköl kè wà ibiyöchökwakpa isie ttè yèule es.

6 Nies mik ie' tò ilà eköl ème, e' patketetke ká i' a, età ie' tò itté yé' i' es:

"Ye' biyöchökwakpa ulitane kawötà ie' dalöiök tajè." ‡
Ttè ekkè kos kuekì se' wà ijcher tò Skèköl Alà dör Skèköl biyöchökwakpa ulitane tsatà.

7 Mik Skèköl tò ibiyöchökwakpa ttè cheke, età ie' tò iché i' es:

"Ye' tò ye' biyöchökwakpa patkeke wës siwà' batsir es, e'pa dör ye' kanè mésopa patkekeyö wës bö' wörkua wöñar es." ‡‡

8 Erè ie' tò ilà ttè cheke i' es:

"A Skèköl, be' tò s'wéttséke s'blúie e' dör yöbiè!
Be' tò s'wéttséke yësyësè.

9 Sene yësyësè dalër be' éna, erè sene sulu ar suluè be' éna;

e' kuekì, ye' dör be' Kèköl, e' tò be' klò'wé tà ttsè'ne buaè méyö be' a tajè be' malepa ulitane tsatà." ‡‡

10 Nies Skèköl tò ilà ttè cheke i' es:

"A Kèköl, tsawe tà be' tò ká i' yò',
nies ká jai ena i kos tso' ikì e' yò' be' wák tò.

11 E' kos chörawa erdawa wës datsi' nurwà tà ierwa es,

e' kos manerdattsà wës s'datsi' mane'wè tà iwötrèwà es.

Erè be' tso'tke kènet. Be' kè manerpattsà, be' ser mi-choè." ‡‡‡

13 Skèköl tò iché ilà a i' es:

"Be' e' tkóser ye' ulà bua'kka
dò mik ye' tò be' bolökpa mérö be' klò dikjà età." ‡‡‡

Erè Skèköl kè wà ttè e' yèule ibiyöchökwakpa isie a.

14 Skèköl biyöchökwakpa dör wës siwà' es kè wërta'.

† Salmo 2.7 †† 2 Samuel 7.14; 1 Crónicas 17.13

‡ Deuteronomio 32.43 †† Salmo 104.4 †† Salmo 45.6-7
‡‡ Salmo 102.24-27 ‡‡‡ Salmo 110.1

E'pa kōs kanēblōke Skēkōl ā. Ie' tō ie'pa patkeke wēpa tsātkērdaē, esepa kīmuk. E' kuēkī ie' kē wā ttē ese yēule ie'pa isie ā.

Skēkōl Alà ttē buaē e' kawōtā dalōiē

2 Skēkōl Alà dōr īyi ulitane tsāṭā, e' kuēkī se' kē e' tkōkwā darērē ie' ttē buaē mokī ttsēule se' wā, e' ā ās kē se' mi'ne wēs kanō èmi di' kī es. 2 Skēkōl tō ittē dalōiēno, e' me'atbak ibiyōchōkwakpa wa se' yēpa bak kā iāiāē e'pa ā. Wēpa kōs kē wā ttē e' dalōiēne', e' nuī kī ie'pa weine wēs ikawōtā weinuk es. 3 Es ibak ie'pa tā, erē Skēkōl Alà ttē buaē, e' è wa se' tsātkērmi, e' dōr ttē bua'iewā ttē ulitane tsāṭā. S'tsātko ttē, e' tsā yē' Skēkēpa Jesús wāk tō. Wēpa tō ttē e' ttsē', e'pa tō iyē'ne se' ā tā iwā kkachérakitō tō e' dōr ttē mokī. Nies ì kē ɔr yī ā ese ɔ' Skēkōl tō ie'pa wa tajē kuā'kī kuā'kī iwā kkachōie tō ì ché ie'pa tō e' dōr mokī. Nies Wikōl Batse'r wa ie' tō imé se' ā kanēbloie buaē ie' ā tajē kuā'kī kuā'kī wēs ie' kī ikiane es. E' wa ie' tō iwā kkaché tō ie'pa ttē dōr mokī. Ttē e' wā kē dalōiēne se' wā, e' tā ṭwēs se' tkōmishkar inuī ulā ā?

Jesús dē'bitū se' yamiie

5 Aishkuō tā kā i' mane'wērattsane Skēkōl tō buaē pā'ālī, e' chōk sa' tso'. Skēkōl tō ibikeitsbak tō kā pā'ālī e' kē merpa ibiyōchōkwakpa ā ās ie'pa dō iwōkirpaie. 6 Kē idōr es. Ie' tō ibikeitsbak tō imerdaē s'ditsō ulā ā. E' dōr wēs itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī es, e' tō ichē: "A' Skēkōl, ṡS'ditsō dōr yī? ṡIōk e' ska' be' ɛr de? ṡWēs ie'pa kī be' tkine?"

7 Erē ekuōlō è ie'pa yō' be' tō be' biyōchōkwakpa dikīā diōshēt tsir.

Erē ie'pa yō'bō olo tā' tajē dalōiērtā' tajē.

8 Ie'pa tkē'kā be' tō īyi ulitane yō'bō e' wōkirie." † Yēkkuō e' ichē tō Skēkōl tō se' tkē'kā īyi ulitane yō' ie' tō e' wōkirie. "Īyi ulitane" e' wā kiane chē tō kē ì ku', e' kē ku' se' ulā ā. Erē ì'ñe tā kām se' tō isaūwā es. 9 Erē se' wā ijchēr tō ì ché yēkkuō e' tō, e' wā tka Jesús wa. Ie' yōne s'ditsōie, e' wōanewa Skēkōl biyōchōkwakpa dikīā diōshēt tsir ekuōlō è. Skēkōl ɛr buaē ché se' ā, e' kuēkī ie' tō Jesús me'ttsā ttēwā sulitane nuī skēie. Jesús weine siārē kōtēwā se' skēie, e' kuēkī Skēkōl tō ie' kī-ka'kā tajē, tkē'kā īyi ulitane blūie dalōiērtā' tajē.

10 Skēkōl dōr īyi ulitane wī, e' kōs tso' ie' wa nīes ie' ā. Ie' kī ikiane tō se' tajē dōr ie' ala'r esepa dō ie' tā nīitā olo tā' tajē. E' wawé ie' tō Jesucristo wa. E' kuēkī buaē idir ie' ā tō Jesús weine kōtēwā s'tsātkoie. Es ì kōs kiane Skēkōl kī tō Jesús tō iwē s'tsātkoie, e' wēitō sēraā.

11 Jesús ena se' batse'wēkeitō, e'pa Yé dōr ekōl è, e' dōr Skēkōl. E' kuēkī Jesús dōr Skēkōl Alà, e' kē jaēne ichōk tō se' dōr ie' ēlpa ena ie' kutapa. 12 Es itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī wé ie' tō ichē Skēkōl ā i' es:

"A Skēkōl, ye' tō be' ttē cheraē ye' ēlpa ena ye' kutapa ā.

Mik ie'pa nī dapa'uke, etā ye' tō be' kīkerakā ttsē wa ie'pa kukua." ††

13 Nies iskā tso' kitule Skēkōl yēkkuō kī wé Jesús tō iché i' es:

"Ye' ɛrblōraē Skēkōl è mik." ‡

Nies ichéitō:

"Īē ye' dur, wēpa me' Skēkōl tō ye' ā ala'rie, e'pa tā." ††

14 Se' dōr Jesús icha. Erē se' dōr s'ditsō è. Se' ulitane sērkeiā tā sulu se' suar s'duōwā yōkī, e' wā se' tso' klōulewā. E' kuēkī Jesús yōne s'ditsōie. Ie' dē'bitū ɛ' muktsā ttēwā se' skēie ɛ' alokāie bé iane s'duōwā wiie e' kī. Es ie' tō se' tsātkēe, se' suar s'duōwā yōkī, e' ulā ā.

16 Iwēnewā buaē tō Jesús kē dē'bitū Skēkōl biyōchōkwakpa kīmuk. Ie' dē'bitū se' dōr se' yē bak kā iāiāē Abraham, e' aleripa kīmuk. 17 E' kuēkī ie' yōne s'ditsōie wēs se' es ās ie' dō sacerdote kibiie se' ttē chōk Skēkōl ā e' wakanewēkeitō yēsēsē. Ie' dōr s'ditsō wēs se' es, e' kuēkī ie' tō se' suēke ɛr siārē wa. Ie' wāk ɛ' me'ttsā ttēwā se' skēie ās se' nuī olo'yar se' kī. 18 Ie' weinebak nīes ie' ɛrkiōone ì sulu wamblōk, e' kuēkī ì'ñe tā wēpa ɛrkiōorke ì sulu wamblōk, esepa kīmermi buaē ie' ā.

Jesús dōr Moisés tsāṭā

3 A yamipa, a' batseq' Skēkōl tō. Ie' tō a' klō'ñak ās a' dō ie' ichaie. Jesús bikeitsō bua'ie. Se' tō ichekekā tō ie' dōr Skēkōl ttekōl bua'ie ena se' sacerdote kibi mik se' ɛrblōke e'. 2 Skēkōl tō ie' tkē'kā kanēblōk se' sacerdote kibiie e' wakanewēitō yēsēsē wēs Moisés tō, kanē me' Skēkōl tō ie' ā, e' wakanew' yēsēsē es. Kōs ì kiane wē Skēkōl wé ā e' ɔ' Moisés tō yēsēsē. 3 Erē Jesús dalōiērtā' tajē tkōkā Moisés tsāṭā wēs u wāk dalōiēr tkōkā u tsāṭā es. 4 Se' wā ijchēr tō u ulitane yuē yile tō, erē Skēkōl dōr īyi ulitane yuōkwak. 5 Mokī Moisés kanēblē' yēsēsē Skēkōl wé ā ikanē mé-soie. Ī ɔ' ie' tō, e' wa ie' tō ì buaē kkachera Skēkōl tō aishkuō tā Cristo wa e' klea'. 6 Erē Cristo dōr Skēkōl wāk alā, e' kanēblōke yēsēsē se' dōr wēs Skēkōl wé es e'pa wōkirie. Ī buaē yē' Cristo tō tō idoia se' ā, e' wā panekesō krōrōē ttsē'ne bua' wa kē tō ilo'yē, e' tā mokī se' dōr Skēkōl icha.

A' e' kkō'nū Skēkōl kē watarttsā

7 E' kuēkī, ì ché Wikōl Batse'r tō Skēkōl yēkkuō kī, e' wā iūtō buaē. E' tō ichē i' es:

"Ī cheke Skēkōl tō e' ttsé a' tō ì'ñe tā,

8 etā kē a' ɛr darē'ukwā iyōkī wēs a' yēpa bak kā iāiāē es.

Ie'pa ɛ' ka'kā ɛ' uk kēsik kēsik Skēkōl wōā.

Ie'pa tō ie' wōñatkē' kā sir poē wé kē yi sērku' tajē e' kē ā.

9 Skēkōl tō iché tō duas dōkā dabom tkēyōk (40),

e' dalewa ye' tō ì kē ɔr yī ā ese wé tajē ie'pa se'woie, ie'pa kkō'noie,

erē ie'pa tō ye' wōñatkē' tajē.

10 E' kuēkī ye' ulunekā tajē ie'pa kī etā ye' tō ie'pa ché i' es:

† Salmo 8.4-6

†† Salmo 22.22 ‡ Isaías 8.17 †† Isaías 8.18

'Këkraë ie'pa kè kî ikiar tō ye' ie'pa wëttsë, ie'pa kè senak wës ye' kî ikiane es.'

11 E' kuëkî ye' ulunekâ ie'pa kî etâ ye' iché tō ie'pa kè döpaŵa wé warma ie'pa ënuwëke ye' tō ee." †

12 A yamipa, a' e' kkö'nú dö' a' isie ër sulurwâ tâ a' kè ërblöiâ Skëköl chök e' mik tâ a' e' batsöttsâ iyökî. 13 E' skéie a' ñi ër diché ió këkraë s'tsätké kèwö tso'ia i'ñe tâ e' dalewa. A' tō iú es as kè a' isie e' kî'tò'ù sene sulu wa tâ a' ër darërŵa Skëköl yökî. 14 Se' ërblö Cristo mik buaë këkraë dö ibata ekkë wës kuaë es, e' tâ mokî se' tso' ie' tâ. E' kuëkî a' ñi ër diché ió buaë. 15 Skëköl yëkkuö tō iché i' es:

"Ï cheke Skëköl tō e' ttsé a' tō i'ñe tâ, etâ kè a' ër darë'ukwâ iyökî wës a' yépa bak kâ iaiaë es.

Ie'pa e' ka'kâ e' uk kësik kësik Skëköl wöa." ††

16 Wépa tō Skëköl ttö ttsé' erë ie'pa e' o' ie' wöa kësik kësik, z'e' wakpa dör yi? z'Kè dör ie'pa ulitane yè'ttsâ Skëköl tō Egipto Moisés wa, e'pa è? 17 z'Yi kî Skëköl ulune dö duas dabom tkëyök (40)? z'Kè dör ie'pa tō i sulu wamblë' kâ sir poë wé kè yi sërku' e' a' e'pa è? E' nuî kî idurulune. 18 z'Yi a' Skëköl tō ichétke: "A' kè dö-pawâ wé warma a' ënuwëke ye' tō ee"? z'Kè dör ie'pa tō ie' tte dalöseŵa'wâ e'pa è? 19 Es se' tō isuë tō ie'pa kè ër-blène ie' mik, e' kuëkî ie'pa kè dë'wâ wé warma Skëköl tō ie'pa ënuwëke ee.

4 Ñies Skëköl kablë' se' a' tō se' döwâmi ie' tō se' ënuwëke e' a. E' kuëkî e' tso'ia e' dalewa se' kawö-tâ e' kkö'nuk tajë dö' se' wele kè ulâ a' idö. 2 Se' a' Skëköl tté buaë e' pakane wës ie'pa bak kâ iaiaë, e'pa a' ipakane es. Erë ie'pa kè ërblène imik, e' kuëkî tté buaë ttsé' ie'pa tō, e' kè dör iie bua' ie'pa a. 3 Se' ërblé Skëköl mik, e'pa dörawâ ie' tō se' ënuwëke e' a. Erë wépa kè ërblökü' ie' mik, esepa ché Skëköl tō iyëkkuö kî i' es:

"Ye' ulunekâ ie'pa kî etâ yö ichétke ie'pa kè döpaŵa wé warma ie'pa ënuwëkeyö ee." †

Ie' tō iché es, eré ie' kanë ënewa mik kâ i' yöne öne etâ. 4 Skëköl tō iyi ulitane yö' dö kâ teröl. Kâ de kul tâ ie' ëni'. Es itso' kitule wële Skëköl yëkkuö kî. E' tō iché:

"Kâ de kul etâ i' kôs yö'bitüitö e' yöne öne, e' kuëkî di-wö e' wa ie' kè kaneblène." ††

E' kuëkî se' wâ ijcher tō mokî Skëköl tō se' ënuwëke e' tso'tke. 5 Erë tté kitule chétkeyö, e' kî Skëköl tō iché:

"Ie'pa kè döpaŵa wé warma ie'pa ënuwëkeyö ee." ††

6 Es se' wâ ijcher tō Skëköl tō se' ënuwëke e' tso'tke se' a. Erë wépa a' tté buaë e' pakane kuaë, e'pa kè dë'wâ, ie'pa tō idalöseŵa'wâ e' kuëkî. 7 E' ukuökî tâ duas tka tajë etâ Skëköl tō tté e' è skâ pakène se' a i' kit se' blú bak kië David e' tō e' wa. Tté kitule ñe' chétkeyö, e' dör i' es:

"Ï cheke Skëköl tō e' ttsé a' tō i'ñe tâ, e' tâ kè a' ër darë'ukwâ iyökî."

Es se' isuë tō ikéwö skâ mé Skëköl tō se' a' as se' döwâ ie' se' ënuwëke e' a, e' kèwö dör i'ñe. 8 Josué tō Israel aleripa ënuúpa ie' kèwö ska' tâ, e'ma Skëköl kè wâ ëne

skâ yënene. 9 E' wâ kiane ché tō Skëköl tō se' ënuwëmi wës ie' ëni' mik kâ i' yö'itö etâ es, e' tso'ia wépa dör ie' icha esepa a. 10 Wépa dewâ Skëköl ëne e' a, esepa ënu-raë wës ie' ëni' es. 11 E' kuëkî se' kè e' diché iök shkowâ ëne e' a' as se' kè isie tō ñe'pa kè wâ Skëköl tté iütène e'pa waköü.

12 Skëköl tté dör ttsé'ka, diché tâ tajë, e' tō iwakanewëke buaë tkökâ tabè kâ yaule di'dië wî'kè iö'kè e' tsätâ. Idökewâ buaë dö se' ër a, se' wiköl a. Ì kôs dalërmik se' serke tso' bléule se' ër a, ena i' kôs bikeitsekesö, ese weblekettsaitö tō buaë idir ö sulu idir. 13 Se' e' chörakâ Skëköl a. Ie' yökî i' kôs yö'itö e' kè a' e' blénukwâ. Ì kôs tso' áie ie' wörkî. E' kuëkî se' e' tköwâ darërë ie' tté a.

Jesús dör se' sacerdote kibi buaë shüte

14 Se' wâ sacerdote kibi tso' eköl, e' dör sacerdotepa ulitane tsätâ. E' dör Jesús, ie' dör Skëköl Alà. Ie' mineatke tso' kâ jai a' se' tté chök Skëköl a. E' kuëkî se' kawötâ e' tkökŵa darërëe' ie' tté buaë klö'wëkesö, e' a.

15 Se' sacerdote kibi e' wa se' wër siarë. Mik ie' bak senuk kâ i' kî, etâ eré ie' ma'öule i' sulu kôs wamblök wës se' es, erë ie' kè wâ i' sulu wamblène yës. E' kuëkî ie' wâ ijcher buaë tō is s'ttsër mik se' ma'örke i' sulu wamblök etâ. 16 E' kuëkî a' shkóŵa Skëköl wörkî. Mik s'kîmè kiane etâ ikiösö ie' a, kè suar tâ'. Ie' tō se' sueke ër siarë wa, e' kuëkî ie' tō se' kîmeraë ër bua' wa.

5 Wépa dör sacerdotepa kibipa e'pa kôs tso' shükitle iwakpa shüâ kanebloie imalepa tté chök Skëköl a. Ie'pa kanë dör iyiwak jchëule ena ilè skâ merke Skëköl a, ese wakanéyuk imalepa nuî olo'yoie.

2 Ie'pa dör wës imalepa es. Ie'pa diché kè dë'kâ buaë i' sulu wöklö'woie. Ie'pa weirke siarë wës imalepa weir i' sulu ulâ a' es. E' kuëkî imalepa kè wöblaule iyi buaë wa, arkedö i' sulu a' këkraë, esepa wërmi siarë ie'pa wa.

3 Ñies ie'pa wakpa tō i' sulu wamblëtâ, e' kuëkî ie'pa kawötâ iyiwak jchök mè Skëköl a' ie'pa nuî kî ñies imalepa nuî kî. 4 Kaneblök Skëköl a' sacerdote kibiie, e' dör kanë buaë, dalöiërtâ' tajë. Kè yi yörtâ' sacerdote kibiie iwák ër wa. E' shushteke Skëköl è tō tâ itkékâ sacerdote kibiie wës ie' tō Aarón tkë'kâ es. 5 E' sù Cristo kè e' tkënekâ sacerdote kibiie iwák ër wa e' kîkokâ. E' skéie Skëköl tō iché ie' a:

"Be' dör ye' alà;

i'ñe ye' tō ikkacheke tō ye' dör be' yé." †††

6 Tté kitule skâ tō iché i' es:

"Be' dör sacerdote këkraë wës Melquisedec ese es." †††

7 Mik Jesús tso'ia kâ i' kî, etâ ie' kköyë' Skëköl a' tajë aneule wî'wîë ië wa i' wa. Skëköl è a' ie' yërmittsâ duëwâ ulâ a, e' kuëkî ie' tō iki' Skëköl a' tō ye' yötttsâ iulâ a. Ie' tō Skëköl dalöieke tajë, ittë iüteke buaë, e' kuëkî i' kiéitö e' iüté Skëköl tō. 8 Eré ie' dör Skëköl Alà, eré ie' weine tajë, e' wa ie' éna iane tō wës s'weir Skëköl tté dalöie kuëkî. 9 Mik i' uk ie' patkëne e' wéitö sërää, etâ ie' de S'tsätkökwakie. Wépa tō ie' tté iüteke, esepa kôs tsätké michoë ie' tō. 10 Ñies Skëköl tō ie' tkékâ sacerdote kibiie wës Melquisedec ese es.

† Salmo 95.7-11 †† Salmo 95.7-8 † Salmo 95.11 †† Géne-sis 2.2 †† Salmo 95.11

††† Salmo 2.7 ††† Salmo 110.4

A' erblöke Cristo mik, e' kè olo'yar a' tö

¹¹ Ttè ese tso'ia sa' wà yëno tajë, erë kè a' éna ianuk bet, e' kuëkj iwà pakè a' a e' dör darërë. ¹² Kà iaiäe a' erblë'mi Cristo mik, ikkè tã warma a' detke s'wöbla'uk-wakpaie. Erë a' skà kianene wöbla'wë Skëköl ttè tsawe tottola ese wa. A' dör wës ala'rla es kè a' chkè darërë ñar, tso' tsu' è mik. Kam a' a iwër tö ì dör buaë ì dör suluë. ¹⁴ E' skéie chkè darërë ese dör s'wöblauetke esepa a. Ie'pa a iwënetke tö ì dör buaë ì dör suluë. E' kuëkj ie'pa éna iane mik tã buaë idir mik tã sulu idir.

6 E' kuëkj Cristo ttè tsá wa s'wöblane, e' è kè charia këkraë. E' skéie Cristo ttè kí tso' tajë, ese wa se' kí e' yuò as se' yör jskjë wës se' kibirwã es. Kè se' kàne e' wöbla'ukne Cristo ttè tsá jchertke se' wã, ese wa. Se' wã ijchertke tö s'kawõtã ì sulu nuí kj s'duöwãmi, ese kôs olo'yök. Se' wã ijchertke tö s'kawõtã erblök Skëköl è mik. ² S'wöskuë ttè ena s'ulà mùkã s'yamipa kj ese ttè wa se' wöbla'g'netke. S'duulewã shkerdakane ena s'weir michoë ese ttè jchertke se' wã. ³ E' kuëkj kè se' e' wöbla'ukia ttè ese wa. E' skéie se' kí e' yuò Cristo ttè skà tso'ia ese wa. Skëköl tö ikëwö mé se' a, e' tã iweraësö es.

⁴ Wëpa wöã kã ñine'bak Cristo ttè wa, erë e'pa tö ilo'yé, e' tã çwës kawö mermine ie'pa a er mane'ukne? Ì buaë mé Skëköl tö se' a, e' kak ttsëule ie'pa wã. Wiköl Batse'r dë'ñak ie'pa kj. ⁵ Ie'pa éna iane tö Skëköl ttè dör buaë. Skëköl këwö olo tã tajë datske aishkuö tã, e' diché kak syule ie'pa wã. ⁶ E' kôs ttsëule ie'pa wã, e' watëttsã ie'pa tö, e' tã çwës ie'pa dömine e' ska? E' dör wës ie'pa tso'ne Skëköl Alà ttökwane wötëwane krus mik es. Ie'pa tso' ie' wayuök sulitane wö wa. ⁷ Se' dör wës tã es. Íyi kuatkëne iki, kalí yëne iki buaë, warma e' wã tskirmi buaë wã wörmi buaë wës iwák kj ikiane es. Tã ese a Skëköl er buaë chöraë. ⁸ Erë tã e' kj dika'chka tskine, kualkò tskine, ì tskine, e' tã e' kè dör iie bua'. Kukur tã iwayëmarketke ì sulu a tã iñardawã.

⁹ A yamipa dalër tajë sa' éna, sa' ttöke a' tã es, erë mokí sa' iklö'wëke tö a' shkòke buaë s'tsatkè ñalé kj. A' kè dör wës wëpa tö Cristo watëttsã esepa es. ¹⁰ Skëköl dör yësyësë. A' kanëblöke buaë ie' a. A' tö s'batse'r malepa kimeke buaë, e' wëkeia a' tö buaë. E' wa iwënewã tö mokí a' éna Skëköl dalër. E' kôs kè ska' ie' er chöpawa. ¹¹ Erë sa' kj ikiane tö a' ulitane tö, ì buaë wëke a' tö, ese kí ù er bua' wa dö ibata ekkë. Es ì buaë kôs panekesö, e' wã döraë a' ulà a da'äie. ¹² Sa' kè kj ikiane tö a' bikër. E' skéie sa' kj ikiane tö a' dö wës wëpa erblötã mokí Skëköl mik esepa es. Ì muk Skëköl kablë' se' a, e' wã panekesö énaë, e' wa iwà döraë se' ulà a.

Se' erblömi Skëköl kablë' se' a, e' mik

¹³ Mik Skëköl kablë' Abraham a, etã ie' kè kablëne yi skà ttò wa. Ie' kablë' iwák ttò wa, kè yi ku' ie' tsatã e' kuëkj. ¹⁴ Ie' tö iyë' Abraham a: "Mokí ye' ichè tö ye' er buaë chöraë be' a tajë. Be' aleripa alöwëraëyö tajë." ¹⁵ Ttè e' wã pané Abraham tö énaë tã Skëköl kablë'ia,

e' wã de iulà a. ¹⁶ Mokí mik se' tö ttè mé yi a, etã imekesö yi dör se' tsatã, ese ttò wa. Mik se' tö ttè métké es, etã ttè e' kj kè ì skà ku'ia chë. ¹⁷ Es ñies Skëköl kj ikiane kkachë wöshak wëpa a ikablë' esepa a tö mokí iwà döraë ie'pa ulà a, kè imane'wëpaneitö yës. E' kuëkj ikablë' iwák ttò wa. ¹⁸ Es se' éna iane buaë tö Skëköl tö ittè mé se' a iwák ttò wa, e' kè mane'wë-paneitö yës, ie' kè kachötã e' kuëkj. Ie' tö ittè mé se' a iwák ttò wa tö se' erblöke ie' mik e'pa tsatkeraitö. E' tö se' er pableke buaë. Ttè e' wã paneke se' tö kröröë, e' a se' e' tköwã darërë këkraë. ¹⁹ Ttè e' wã paneke se' tö, e' tö se' tkëwã darërëë wës tabechka tso' kanò wök-lö'woie dayë shuã es. Jesús míkane se' yökj këwe kã jai a. Eë ie' tso' Skëköl wé kibi e' úshu batse'r tajë shutë, e' a. Úshu e' kköiëule àr datsi' buririë shukyar e' wa, e' etmik ie' tso' se' ttè chök këkraë Skëköl wörkj. Es ie' de se' sacerdote kibi këkraë wës Melquisedec ese es.

Jesús dör sacerdote kibi wës Melquisedec ese es

7 Melquisedec bak kã kiè Salem e' blúie. Ñies ie' kanëblë' sacerdoteie Skëköl dör íyi ulitane tsatã e' a. Abraham e' ali'kã blu'pa skel wã ilayök Lot minetsër e'pa kj. Mik Abraham dotkene iu a, etã Melquisedec dettsã ie' ñaletsuk tã ikié Skëköl a as e' er buaë chò ie' a. ² Ñies dali kôs dë'ne Abram ulà a ñippè shuã, e' blatëitö dökã dabop, e' eyök méitö Melquisedec a. S'kiè Melquisedec, e' wã kiane chë "sene yësyësë e' blú." Ñies ie' dör kã kiè Salem, e' blú. Salem, e' wã kiane chë "sene bèrë," e' kuëkj ñies ie' dör sene bèrë blú. ³ Kè se' wã ijcher tö yi dör iyé, yi dör imì, yi dör idit-séwö, mik iküne ö mik idu'wã. E' kôs kè ku' kitule Skëköl yëkkuö kj. E' kuëkj se' tö ichëmi tö ie' dör sacerdote kè ertã'wa wës Skëköl Alà es.

⁴ Ibikeitsö buaë, e' tã a' wã ijcherdaë tö Melquisedec dalöiërtã tajë sacerdotepa dör Leví aleripa, e'pa kôs tsatã. Abraham dör se' yé bak kã iaiäe dalöiërtã tajë ese. Ñippè shuã ibolökpa dali de ie' ulà a, e' blatëitö dökã dabop, e' eyök tsá méitö Melquisedec a. ⁵ Leví aleripa yé tsá dör Abraham wës Israel aleripa malepa es. Leví aleripa è meneat sacerdotepaie. Ie'pa dör Israel aleripa malepa yamipa, erë itso' kitule Moisés ttè dalöiëno, e' kj tö Israel aleripa kôs kawõtã íyi kôs blatök dökã dabop, tã e' eyök tsá muk Leví aleripa a. ⁶ Skëköl kablë' Abraham a tö ie' döraë skëkëpa tajë. Eré Melquisedec kè dör Leví aleri, erë e' a Abraham tö íyi tsá mé. Ñies Melquisedec tö ikié Skëköl a as e' er buaë chò Abraham a. ⁷ Sulitane wã ijcher tö yi tö e' ché o'ka a, ese wák dör yi a iyëne e' tsatã. ⁸ Israel aleripa tö íyi tsá meke sacerdotepa duõtã'wã esepa a. Erë Skëköl yëkkuö tö Melquisedec chë wës ie' tso'ia ttsë'ka es. ⁹ Mik Abraham tö íyi tsá mé Melquisedec a, etã Leví kam kur. Erë se' tö ichëmi tö Leví aleripa bak tö íyi tsá mé Melquisedec a Abraham wa, Abraham dör ie'pa yé tsá e' kuëkj.

¹¹ Ttè dalöiëno me' Skëköl tö Israel aleripa a Moisés wa, e' ichè tö Leví aleripa è meneat sacerdotepaie Israel aleripa ttè chök Skëköl a as e' tö ie'pa nuí olo'yö.

Erè e' mú a nuì olo'yarmi se' kǐ sɛraa, e'ma kè sacer-
dote ské kuǎ'kǐ kianeia. E' kuɛkǐ Skéköl tö sacerdote
ské patké. E' kè dör Leví aleripa e' eköl wɛs Aarón es.
Ie' dör sacerdote wɛs Melquisedec ese es. ¹² Sacerdote
wésepa ské maneone kuǎ'kǐ, e' tǎ ñies ttè dalöiëno tsá
e' kawötǎ mane'wëttsǎ. ¹³ Sacerdote ské patké' Skéköl
tö chèyö a' a, e' dör Skékëpa Jesús. E' kè dör Leví aleri-
pa eköl. Sulitane wǎ ijchɛr buaè tö ie' dör Judá aleri.
Moisés kè wǎ ì yèule tö Judá aleripa dõmi sacerdoteie.
E' kuɛkǐ kè ie' aleri isie tkèulekǎ sacerdoteie.

¹⁵ Sacerdote ské tkènekǎne kuǎ'kǐ wɛs Melquisedec
ese es, e' tǎ se' éna iwà ǎne tö ñies ttè dalöiëno me-
neat Moisés a e' maneonettsǎ. ¹⁶ Skéköl yèkkuö kǐ itso'
kitule tö ie' tö Jesús a iché i' es:

“Be' dör sacerdote kɛkraè wɛs Melquisedec ese es.” †
E' kuɛkǐ se' wǎ ijchɛr tö Jesús kè tkènekǎ sacerdoteie
ie' ditséwö wa wɛs Moisés ttè kǐ itso' kitule es. Ie' de
sacerdoteie ie' sɛr michoë, kè duötǎ'wǎ, e' diché wa.
¹⁸ Moisés ttè dalöiëno bak kɛnet, e' kè a yi onuk buaè
yèsyèsè Skéköl wǎ. E' kè diché tǎ, kè dör iie bua' ese
woie. E' kuɛkǐ ttè e' maneonettsǎ. E' skéie ttè pa'ǎli wǎ
panekesó kröröe e' dör ibua'ie ttè kèchke tsǎtǎ, e' wa
se' e' batsowami buaè Skéköl mik kè kǐ ì sulu nuí tǎ'ia.

²⁰ Ñies mik Skéköl tö Jesús tkè'kǎ sacerdoteie, etǎ ie'
kablè'ia iwák ttò wa tö ikaneblò michoë sacerdoteie.
Ie' kè kablène es sacerdotepa dör Leví aleripa, e'pa a.
²¹ Erè mik ie' tö Jesús tkè'kǎ sacerdoteie, etǎ ie' kablè'ia
iwák ttò wa ttè i' wa:

“Be' dör sacerdote kɛkraè.

Ye' kablè be' a ye' wák ttò wa, e' kè olo'yepayö yès.” ††

²² Es Skéköl kablè' Jesús a, e' wa se' wǎ ijchɛr mokǐ tö
ttè pa'ǎli mène se' a, e' dör bua'iewǎ ttè kèchke mène
Israel aleripa a e' tsǎtǎ. Jesús wa se' wǎ ijchɛr yèsyèsè
tö iwà suɛrasö.

²³ Ñies sacerdotepa dör Leví aleripa, e'pa duötǎ'wǎ, e'
kuɛkǐ ie'pa kè a kaneblène kɛkraè. E' kuɛkǐ ie'pa ské
tkèulekǎ tajè. ²⁴ Erè Jesús sɛr michoë, e' kuɛkǐ ie' kè
skéie yi tkènukkǎ. ²⁵ Wépa kɔs shkökewǎ Skéköl wörkǐ
Jesús batamik, esepa ttè chök ie' tso'ie kɛkraè Skéköl
a, e' kuɛkǐ ie'pa kɔs tsǎtkèrmi ie' a buaè kɛkraè.

²⁶ Es se' isué tö Jesús dör sacerdote kibiie chökke. Ie'
dör batse'r. Kè ì sulu ku' iki, kè iaulekǎ sene sulusi wa.
Ie' butsuletttsǎ pè' sulusipa yökǐ. Skéköl tö ie' tkéka kǎ
jaì a ìyi ulitane tsǎtǎ. Sacerdote ese kiane se' kǐ. ²⁷ Ie' kè
dör wɛs sacerdote kibi malepa es. Kǎ bit tǎ ie'pa kawö-
tǎ iyiwak jchök mè Skéköl a ie'pa nuì kuɛkǐ. E' ukuökǐ tǎ
iyiwak kǐ jchekerakitö mè Skéköl a imalepa nuì kuɛkǐ.
Erè e' kɔs skéie Jesús e' me'ttsǎ ttèwǎ etökicha è se'
nuì patuöie, e' kè skà tköpaia. ²⁸ Wépa tkèulekǎ sacer-
dotepa kibiie Moisés ttè wa, mokǐ e'pa dör wɛs s'male-
pa es, kè diché dè'kǎ e' kkö'nuk buaè yèsyèsè. Erè
Moisés ttè kite, e' ukuökǐ tǎ Skéköl kablè' iwák ttò wa
tö ie' alà tkèrdakǎ se' sacerdote kibiie, e' dör se' sacer-
dote kibi yöbiè bua'iewǎ yèsyèsè e'.

Jesús dör ttè pa'ǎli me' Skéköl tö, e' wakanéukwak

8 Ì kɔs cheratsɛ sa' tö e' wà dör i': Jesús tso' se' wǎ
sacerdote kibiie. Ie' tkèr dalöiërtǎ' tajè kǎ jaì a
Skéköl ulà bua'kka. ² Ie' dör se' sacerdote kibi. Ie' tso'
iwakanéuk Skéköl wé batse'r chökke tso' kǎ jaì a e' a. E'
kè yöne s'ditsö wǎ, e' yö' ie' wák tö.

³ Sacerdote kibi kɔs tkènekǎ iyiwak tso'rak iwǎ jchè
mè Skéköl a ena ì skà mekerakitö, e' wakanéuk imale-
pa tsǎtkoie ie'pa nuì ulà a. E' kuɛkǐ Jesucristo kawötǎ
ñies ilè muk Skéköl a se' tsǎtkoie. ⁴ Erè ie' kè tö
ikanewèku' kǎ i' a, iwakanewèkeitö kǎ jaì a. Moisés ttè
dalöiëno tö ichè tö Leví aleripa è tkèrkami sacerdoteie.
E' kuɛkǐ Jesús mú tö iwakanewèke kǎ i' a, e'ma ie' kè
tkènukkǎ sacerdoteie, ie' kè dör Leví aleri e' kuɛkǐ. ⁵ Ì
kanewèke sacerdotepa tö kǎ i' a, ese dör ibua'ie tso' kǎ
jaì a, e' kleeke ie'pa tö kǎ i' a. E' dör wɛs ibak Moisés tǎ
es. Mik Moisés tö u yueketke Skéköl a, etǎ Skéköl tö
iché ie' a: “Ittsó, ì kɔs yuó wɛs be' a ikkayène Sináí kè-
bata a e' suè.” E' kuɛkǐ se' wǎ ijchɛr tö Skéköl wé kibi
tso' kǎ i' a, e' dör ichökke tso' kǎ jaì a e' klí è. ⁶ Erè Jesús
tkènekǎ se' sacerdote kibiie, e' wakanewèkeitö buaè
sacerdotepa tso' kǎ i' a e'pa tsǎtǎ. Ñies ie' batamik ì
muk Skéköl kablè' se' a ttè pa'ǎli wa, e' dör ibua'ie. E'
kuɛkǐ ttè e' dör buaè shutɛ ttè kèchke tsǎtǎ.

Ttè tsǎ mène Israel aleripa a, e' kè dalöta'ia

⁷ Ttè tsǎ mène Israel aleripa a, e' mú dör wè' ǎs
Skéköl tö se' kiöwǎ buaè, e'ma ttè skà pa'ǎli kè kianuki-
a. ⁸ Erè ie' isué tö ie'pa kè wǎ ttè tsǎ mène ie'pa a, e' wà
iütène buaè. E' kuɛkǐ itso' kitule Skéköl yèkkuö kǐ e' tö
ie'pa chè i' es:

“Skéköl tö ichè: Aishkuö tǎ kawö dóraè,

e' kèwö ska' tǎ ye' tö ttè pa'ǎli meraè Israel wakpa a
ena Judá wakpa a.

⁹ Ttè e' kè dör wɛs ttè tsǎ me' ye' tö ie'pa yépa bak kǎ
iaiaè e'pa a es.

Ttè e' me'yö ie'pa a mik ie'pa ulaiè'yö ɛr bua' wa ibak
klöulewǎ Egipto e' yottsǎie etǎ.

Erè ttè me'yö ie'pa a, e' wà kè iütène ie'pa wǎ,
e' kuɛkǐ ye' tö ie'pa me'at.

¹⁰ Ñies Skéköl tö ichè:

Ttè pa'ǎli meraèyö Israel aleripa a aishkuö tǎ, e' dör i'
es:

Ye' ttè dalöiëno e' merdaè ie'pa ɛr a,
tǎ ie'pa tö iüteraè ɛr bua' wa iwákpa ɛr wa.

Ye' dóraè ie'pa Kèköl,
tǎ ie'pa dóraè ye' icha.

¹¹ Ie'pa kɔs, tsitsirpa dò kèkèpa,
e'pa batsdaè ye' mik.

E' kuɛkǐ kè ikiaripaia tö yi tö iyamipa ö o'ka wöbla'weia
ǎs ibats ye' mik.

¹² Ì sulu kɔs wamblekerakitö, e' nuí olo'yeraèyö ie'pa
kǐ,
kè ìbkeitsepaiaiyö.” †

† Salmo 110.4 †† Salmo 110.4

‡ Jeremías 31.31-34

¹³ Es Skëköl tō ichè tō ttè pà'alj meraëitō se' a. E' wa ie' tso' ichök tō ttè tsá mène, e' dör këchke wöitewā. Ì kōs ianewatke këchke, e' bet tã kè iku'ia.

Cristo dewā Skëköl wé a ká jai a se' tté chök

9 Ttè dalöiëno tsá me' Skëköl tō Israel aleripa a, e' a ttè tso' tō wës ie'pa kawōtã Skëköl dalöië e' wakanéuk. Ñies ie'pa wã u tso' etkue batse'r ká i' a iwakanéwoie. ² Ie'pa tō u yō Skëköl dalöië e' wakanéwoie, e' blatérakitō böt. Úshy kewe e' kiè úshy batse'r. Úshy e' a bö'wö talokã tso' et, ñies kã' tso' et, e' kï pan meke Skëköl a, ese me'r. ³ Úshy skã tso' datsi' buririë shukyar, e' etmik, e' kiè úshy batse'r tajë shytë. ⁴ Úshy e' a kã' tso' yöule orochka wa iyi masmas ña'woie Skëköl a e'. Ñies kalkuö tkër ek, e' paiëulewã orochka wa. Kalkuö e' shyã tã' tso' etk yöule orochka wa. Tã' e' a chkè me' Skëköl tō Israel aleripa a kiè maná, e' kak tso' blëule. Ñies kalkuö ñe' shyã Aarón shko kéli përi tskinëkã, e' tso' blëule. Ñies ishuyã ák tak tso' böt, e' kï Skëköl tō ittè dalöiëno kit. Kalkuö e' kiè Ttè Mène Ñi A Kélkuö. ⁵ Kalkuö e' bata kï Skëköl biyöchökwak pik tã' kiè kërub, e' diököl tulur böt. E' tō se' a iwã kkacheke tō Skëköl olo tso' eë. Ipik meulekã kalkuö kköshto bata kï, eë Israel aleripa nuì olo'yarke. Erë i' tã iyi ekkè kè wã pakanuktsã ye' a iskië.

⁶ Es iyi ulitane bak kanequle buaë Skëköl wé a, tã sacerdotepa bak shkökwa këkraë úshy batse'r e' a iwakanéuk. ⁷ Erë sacerdote kibi, e' è a kawō tso' shkowã úshy skã tso' dör batse'r tajë shytë e' a. Eë ie' döwami etökicha è duas wa duas wa. Mik ie' mi'kewã eë, etã ie' wã iyiwak pé mi'ke mè Skëköl a e' nuì kï, ñies ì sulu wamblé pé' malepa tō kè wã jcher ie'pa wã, ese nuì kï. ⁸ E' kōs wa Wiköl Batse'r tō se' a iwã kkacheke tō úshy batse'r, e' wakaneorkeia, e' dalewa kè sulitane döpwã úshy batse'r tajë shytë e' a. ⁹ Ì kōs kanewëke judiowak sacerdotepa tō ttè dalöiëno tsá mène ie'pa a, e' wa, e' dör chkeie, di'yeie, se' batse'weie, ese kōs dör s'pa kikkè è batse'woie. E' tō se' kimeke kam ttè manerne e' dalewa è. E' kuekï ì meke ie'pa tō Skëköl a idalöië e' wakanéwoie, ñies iyiwak kōs jcheke mè ie' a se' nuì kï, ese kōs kè a wépa tō ie' dalöieke es, esepa erbikè pairinuk. Ie'pa ittse' tō inuì tso'ia ie'pa kï. Erë ì kōs kanewëke ie'pa tō Skëköl wé a, e' tō ttè pà'alj mé Skëköl tō se' a Jesús batamik, e' wã kkacheke i'ñe tã.

¹¹ Cristo dë'bitubak. Ie' dör se' sacerdote kibi. Ie' dör ttè buaë pà'alj me' Skëköl tō se' a e' wakanéukwak. Ie' dur iwakanéuk Skëköl wé tso' ká jai a, e' a. Skëköl wé e' kè yöne s'ditsö wã, e' kè dör wës iyi tso' ká i' a es. E' kuekï Skëköl wé e' dör buaë shytë itso' ká i' a e' tsatã. ¹² Etökicha ème Cristo dewā Skëköl wé tso' ká jai a e' shy batse'r tajë shytë, e' a s'tsatkoie. Ì wé ie' tō eë, e' dör wë', kè ie' mi'pane iskã kanéukne. Mik ie' dewã eë, etã kè ie' wã chibo ö baka pé mène mè Skëköl a se' nuì kï. E' skéie ie' wák kötewã e' pé mí ie' wã. Es ie' tō se' yëttsã michoë se' nuì ulã a. ¹³ Wépa bak ttè këchke dik-ia, esepa iane ñã, e' tã chibo pé ö baka wë'ñe pé ese sklippeke sacerdotepa tō ie'pa kï ö isalema baka alaki pupula ña'wëke ese muluchka diöblékã di' wa e'

sklippekerakitō ie'pa kï. Mokï e' tō ie'pa pa kikkè batse'wéne paiklé. ¹⁴ Erë e' dör es, e' yitã buaë Cristo pé dichè tã' tajë iyiwak pé tsatã. Skëköl Wiköl yöbië, e' batamik ie' wák e' me'ttsã ttewã se' skéie wës iyiwak kè kï ì sulu ku' mè Skëköl a ese es. Ie' pé tō se' erbikè paiklémi ì sulu nuì kï s'duowami ese yökï as se' tō Skëköl chök e' dalöiö.

¹⁵ Jesucristo dör ttè pà'alj me' Skëköl tō se' a, e' wakanéukwak. Ì sulu kōs wamblé wépa bak ttè tsá mène e' dikia e'pa tō, e' nuì ulã a ie'pa yënettsã Jesús kötewã krus mik e' batamik. Ñies e' batamik ì buaë yöbië muk Skëköl kablë' wépa klög'bakitö as idö ie' ichaie esepa a, e' döraë ie'pa ulã a. ¹⁶ Ye' tō iwã pakè a' a i' es: Kam s'duowã e' yökï s'wöblane ì mekesö s'yami-pa a, ese yëkkuö mukat. Yëkkuö e' wã kè merpa, yi tō imé ese tso'ia tse'ka e' dalewa. Iwak blënewã, e' è tã imermi. E' kuekï s'kawōtã isaukwã bua'ie tō yi tō imé, ese wák blënewatke yëkkuö e' wakanéwomi. ¹⁸ Es ñies ttè tsá mène, e' mène iyiwak jchëule e' pé tène ese wa. ¹⁹ Ttè tsá mène dalöiëno, e' wã paka' Moisés tō Israel aleripa kōs a. E' ukuökï tã chibo ena baka wë'ñe pé shytuékaitö di' wa. E' sklippéitö yëkkuö kï Skëköl ttè dalöiëno tso' kitule e' kï, ñies e' sklippéitö Israel aleripa kōs kï kal kiè hisopo e' ulatska mik datsi'tak batsë rratulewã e' wa. ²⁰ E' wëkeitö tã icheramiitö i' es: "Pé i' dör iwã kkachöie tō ttè mé Skëköl tō se' a e' tsá kaneqne-mitke." ²¹ E' sù Skëköl wé ena ì kōs tso'ia Skëköl dalöië e' wakanéwoie, ñies ese kï Moisés tō pé sklippé.

²² Mokï ttè dalöiëno tsá mène, e' wa tã tsir etã iyi ulitane batse'wëkene pé wa. Ñies e' tō ichè tō iyiwak jchëule ese pé kè tène, e' tã se' nuì kè olonuk se' kï. ²³ İyi tso' Skëköl wé tso' ká i' a e' a, e' dör ì tso' Skëköl wé tso' ká jai a, e' klí è. İyi ekkè kawōtã batse'wë iyiwak jchëule mè Skëköl a, ese pé wa. Erë Skëköl wé a iyi tso' ká jai a, e' kawōtã batse'wë ì dör buaë shytë iyiwak pé tsatã, ese wa.

²⁴ Ì buaë e' dör Cristo. Ie' kè dë'wã Skëköl wé shy batse'r yöne s'ditsö wã tso' ká i' a, e' a. E' dör ibua'ie tso' ká jai a, e' klí è. E' skéie ie' de ká jai a Skëköl wé chökke e' a, eë ie' tso' Skëköl a se' tté chök. ²⁵ Judiowak sacerdotepa kibipa, e'pa kawōtã shkökwa Skëköl wé shy batse'r tajë shytë, e' a iyiwak pé muk Skëköl a se' nuì kï duas bik ekkè etökicha etökicha. Erë Jesús kè dë'wã tajë wës ie'pa es. ²⁶ Imú dör es, e'ma ká i' yöne dò ikkè tã, etã ie' kawōtã e' muktsã ttewã duas bit ekkè. Erë e' kè dör es. E' skéie, i'ñe tã mik ká i' erke-watke, etã ie' de e' muktsã ttewã se' skéie etökicha è se' nuì kōs paiklottsã. ²⁷ Sulitane a kawō meneat duök-wã etökicha è, e' ukuökï tã se' shylirdaë. ²⁸ Es ñies Cristo e' me'ttsã ttewã etökicha è, se' tajë e' nuì paiklottsã. Ie' skã dörane, erë e' kè dör se' nuì shylök. Ie' dörane wépa tso' ie' panuk esepa tsatkök.

Ttè dalöiëno kè a se' nuì pairinuktsã

10 Ttè dalöiëno mène ká iaiã Moisés wa, e' dör ì bua'ie doia se' a Cristo batamik aishkuö tã, e' biyó yëne. E' dör wës ilo es, kè dör iwã chök. E' kuekï ttè e' kè a wépa dökwã Skëköl ska' iyiwak jchök mè ie'

ā kēkraē duas bik ekkē esepa batse'ōnuk da'ā. ² Ttē e' mū ā ie'pa nuī pairinettsā mokī, e'ma ie'pa er kē tō ie'pa kkatēpaia ā ie'pa kē tō iyiwak jchēpaia mē Skēkōl ā. ³ Erē e' kē dōr es. E' skēie mik ie'pa tō iyiwak jcheke mē Skēkōl ā duas bit ekkē, etā e' tō ie'pa er āwēkene ī sulu wamblekerakitō ese ska'. ⁴ E' wā dōr tō se' nuī kē pairirpattsā baka wē'ñe pē wa ena chibo pē wa.

⁵ E' kuēkī mik Cristo dōketke kā i' ā, etā ī tso' kitule Skēkōl yēkkuō kī, e' chēitō Skēkōl ā, e' tō ichē i' es: "Yiwak jcheke mē be' ā ena ilē skā tso' mē be' ā, e' kē kiane be' kī.

Erē be' tō ye' yueketke s'ditsōie chkā tā' dichē tā'.

⁶ Iyiwak jcheke ña'wē wa'ñe be' ā ena ilē skā tso' mē be' ā nuī paikloie, e' kē wēr bua' be' wa."

⁷ E' ukuōkī tā Cristo tō ichē Skēkōl ā: "A Skēkōl, i' ye' dur ī kiane be' kī wē e' wōie, wēs ye' ttē tso' kitule be' yēkkuō kī es." †

⁸ Kēwe ie' tō ichē Skēkōl ā: "Yiwak jcheke mē be' ā ena ilē skā tso' mē be' ā, ñies iyiwak jcheke ña'wē wa'ñe be' ā nuī paikloie, ese kōs kē kiane be' kī, kē iwēr bua' be' wa." Erē ie' tō ichē es, erē ese kōs yē'atbakitō dalōiē Skēkōl ttē dalōiēno tso'tke kitule e' kī. ⁹ E' ukuōkī tā ie' tō ichē: "A Skēkōl, i' ye' dur ī kiane be' kī wē e' wōie." E' wa se' ēna iāne tō iyiwak jcheke ie'pa tō ttē tsā dikīā ese kōs skēttsā Skēkōl tō iské pa'alī mokāne, e' dōr Cristo kōtēwā se' skēie e'. ¹⁰ Ī kiane Skēkōl kī e' wā o' Jesucristo tō. Ie' wāk ē' me'ttsā ttēwā se' skēie etōkicha è, kē skā ttetā'wāia. E' kuēkī Skēkōl tō se' batseō'.

¹¹ Kēkraē judiowak sacerdotēpa tō iwakanewēke. Kā bit tā ie'pa tō iyiwak jcheke mē Skēkōl ā sēne sulu nuī kī. E' è kanewēke ie'pa tō tajē kēkraē, erē e' kē ā nuī pairinuktsā. ¹² Erē Jesucristo ē' me'ttsā ttēwā se' nuī skēie etōkicha è, kē skā ttetā'wāia, e' ukuōkī tā kā jai ā ie' tkē'kā dalōiērtā' tajē Skēkōl ulā bua'kka. ¹³ Eē ie' tkēr Skēkōl ē' alēkā ibolōkpa kōs kī, e' mekerō ie' klō dikīā e' panuk. ¹⁴ Ie' ē' me'ttsā ttēwā se' skēie etōkicha è, e' wa wēpa dōr ie' icha, esepa batse'wētō buaē ichōkle Skēkōl ā etōkicha è, kē batse'wē kianeia.

¹⁵ Ñies Wikōl Batse'r tō ichē tō e' dōr mokī. Ie' tō ichē Skēkōl yēkkuō kī i' es:

¹⁶ "Kawō dōraē tā ye' tō ttē pa'alī meraē ie'pa ā, e' tō ichē i' es:

Ye' ttē dalōiēno e' merdaē ie'pa er ā, etā ie'pa tō iūteraē er bua' wa iwākpa er wa.

¹⁷ Ie'pa ē' wamblō sulu kōs, kē e' bikeitsepaia ye' tō." ††

¹⁸ Es se' ēna iāne tō se' nuī olo'yane se' kī, kē se' kawō-tāia ī skā muk Skēkōl ā se' nuī kī.

Se' ā kawō mēne shkōwā Skēkōl wōrkī

¹⁹ A yamipa, e' kuēkī i'ñe tā se' dōwāmi buaē Skēkōl dōr batse'r tajē shūtē e' ska', kē suartā', Jesús kōtēwā ipē tēne tajē, e' batamik. ²⁰ Kē yi dōtā'wā Skēkōl wōrkī ēanas wēs kē yi dē'wā ēanas Skēkōl wē úshu nanetkēar datsī' buririē wa e' etmik es. Erē Jesús kōtēwā se' skēie e' chē datsī'ukuō jchēnane e' tō. E' wa

† Salmo 40.6-8 †† Jeremías 31.33,34

ñalā pa'alī dō Skēkōl ska', e' kkōyē'ttsā ie' tō se' ā, e' dōr sēne michōē e' ñalē. ²¹ Jesús dōr se' sacerdotē tajē. Ie' dōr se' dōr Skēkōl icha, e'pa kōs wōkir. ²² E' kuēkī se' shkōwā Skēkōl wōrkī er mokī wa ena erblē ie' mik yēsēsē e' wa. Se' erbikē sulu e' pairiulettsā. Se' batse'ouletke, e' dōr wēs s'pa skuē buaē manene di' maneneē wa es. ²³ Skēkōl ttō mokīē. Ī uk ie' kablē' se' ā, e' wēraēitō. E' wā panekesō krōrōē. E' kuēkī se' ē' tkōwā darērē ttē e' ā, kē tō ibikeitsē bōt bōt. ²⁴ A' tō ibikeitsō tō wēs a' ā ñī kīmermi ās a' kī ñī dalēritsō buaē, ñies ās a' tō ī buaē kī ū tajē ñī kīmoie. ²⁵ Se' ñī da-pa'uke, e' kē olo'yar a' tō wēs se' wēlepa wōblane iwamblōk es. E' skēie a' er kī dichē iō ñitā. E' yitā mik se' tō isué tō Skēkēpa Jesús datskene, e' kēwō dōke-watke, etā a' er kī dichē iērmi ñitā.

²⁶ Ttē mokīē e' jchertke se' wā, erē e' ukuōkī tā ī sulu wamblekeiasō wōbla wa, e' tā kē ī ku'ia jchē mē Skēkōl ā e' nuī olo'yoie se' kī. ²⁷ Iwamblēsō es, e' tā s'pauirke shulē wa, e' è tso' se' panuk. E' dōr bō' ñarke tajē wa Skēkōl tō ibolōkpa ēwērawa e'. ²⁸ Kā iaiāē yi tō ttē dalōiēno me'at Moisés tō, e' dalōsēwēwā tā ikkatōk-wakpa dōr bōl ō mañal, e' tā ese wāk ttekewā kē ulē klōule. ²⁹ E' dōr es, e' tā wēpa tō Skēkōl Alā dalōsēwēwā zwēs esepa kē weirpa tajē shūtē? Jesús pē wa ttē pa'alī mēne se' ā e' wakaneōne, e' pē tuē tajē e' wa ie'pa batse'ōne, erē isuekerakitō wēs se' ēse pē es. Ñies Skēkōl Wikōl er buaē chē se' ā, e' chekerakitō suluē. zWēs ie'pa tkōmishkar e' nuī ulā ā? ³⁰ Skēkōl mik se' bātse e' tō ichē iyēkkuō kī i' es: "Ye' è wōkī iské wērke wē. Yi tō ī sulu wamblē ese skē wērayō ikī." † Ñies ichēitō: "Skēkōl icha kōs esepa shuleraē ie' tō." ††³¹ Se' arwa Skēkōl chōk ulā ā weinuk, e' dōr siarē ichōk!

³² Erē a' ēna iānū tō mik kuaē Skēkōl tō a' er ñī o' Jesús ttē buaē wa, e' kēwō ska' tā pē' tō a' we'ik siarē Jesús ttē buaē kuēkī. Erē e' kōs dalē'ttsē' a' tō er bua' wa. ³³ Mikle tā pē' tō a' yē' suluē, ie'pa tō a' we'ik siarē sulitane wōrkī. Mikle tā a' wāk er wa a' e' chē weinuk wēpa weirke es esepa tā. ³⁴ Wēpa wōtēne s'wōto wē ā Jesús ttē kuēkī, esepa su' a' tō er siarē wa, ie'pa kīme' a' tō. A' wā ijcher tō ī bua'ie kē ertā'wa ese tso' tajē a' wā kā jai ā, e' kuēkī mik pē' tō a' i'yi kōs yē'lur a' yōkī, etā e' dalē'ttsē' a' tō ttsē'ne bua' wa. ³⁵ A' kē ē' ōkwa a' weirke e' yōkī, e' skē merdaē a' ā tajē, e' kuēkī iwōklō'ū a' tō darērē. ³⁶ A' weirke e' dalē'ttsōk a' kawōtā bēre er bua' wa ās a' tō iū wēs Skēkōl kī ikiane es, ñies ās ī buaē muk a' ā ie' kablē' e' mūtō. ³⁷ E' dōr wēs itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī es, e' tō Cristo ttē chē i' es:

"Wē kawōtā dōk e' datse' kukuie, e' kē kī kawō tkōpa tajē.

³⁸ Erē wēpa dōr ye' icha serke yēsēsē, esepa erblē buaē ye' mik, e' kuēkī ie'pa ser michōē. Erē ie'pa wēpa suanēkā tā ye' ttē olo'yērakitō, e' tā kē ye' wa ie'pa wērpaia buaē." ††

Es itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī. ³⁹ Erē se' kē dōr wēs wēpa tō Jesús ttē buaē e' olo'yē esepa es. Ie'pa

† Deuteronomio 32.35 †† Deuteronomio 32.36 †† Habacuc 2.3-4

weirdaë siarë aishkuö tä. Se' erblöke buaë Jesús mik, e' kuëkj se' tsatkërdaë.

Se' erblö Skëköl mik wës këkëpa bak ká iaiäë erblë' imik es

11 Erblë Skëköl mik, e' wà kiane chè tò se' tò ik-lö'wé mokjë tò ì muk ie' kablë' panekesö, e' mer-aëitö se' a. Erë e' kè wërta' i'ñe tä, erë se' tò iklö'wé yësyesë tò iwà suerasö. ² Se' yépa bak ká iaiäë, e'pa bak erblök Skëköl mik, e' kuëkj ie'pa yë' ie' tò tò ie'pa dör buaë ie' wöa.

³ Se' erblöke Skëköl mik, e' kuëkj se' wä ijcher tò ie' tò iyi ulitane yö' iwák ttë wa. E' wà kiane chè tò ì kôs wër-tä' suësö i'ñe tä, e' yöne ì kè wërta', e' è wa.

⁴ Abel erblë' Skëköl mik, e' kuëkj ì mé ie' tò Skëköl a inu' kj, e' dör bua'ie ì mé Caín tò, e' tsatä. Abel erblë Skëköl mik, e' kuëkj Skëköl tò ie' klö'wé wës pë' buaë yësyesë es. Nies ì mé ie' tò Skëköl a e' wër buaë Skëköl wa. Ie' blënewabak ká iaiäë, erë ie' erblë Skëköl mik, e' ttë pakarkeia i'ñe tä.

⁵ Enoc erblë' Skëköl mik, e' kuëkj ie' kè blënewa. Ie' minetsër ttsë'ka Skëköl wä, e' kuëkj kè yi wä ie' nu kune. Skëköl yëkuö ichë tò kam Enoc mi'tsër Skëköl wä, e' yökj ie' wër buaë Skëköl wa. ⁶ Yi isie shkakwä Skëköl wörkj, ese kawötä iklö'uk tò mokj Skëköl tso'. Nies ie' kawötä iklö'uk tò wépa tò Skëköl yuleke er mokj wa, esepa ulä a iwä döraë. E' kuëkj kè se' erblökü Skëköl mik, e' tä kè se' a ì onuk wërmi buaë ie' wa.

⁷ Noë erblë' Skëköl mik, e' kuëkj mik Skëköl tò ie' a iché tò ì sulu tköraë ká i' kj kè syule yi wä ese, etä ie' tò ittë iuté. Ie' tò kanò bërïe yué etö, e' a ie' ena iyamipa e' è tsatkëne. E' wa ikkayëne tò imalepa kj nu' tso'. Nies sene yësyesë dòmi se' ulä a s'erblë Skëköl mik e' wa, e' de ie' ulä a.

⁸ Abraham erblë' Skëköl mik, e' kuëkj mik e' tò iché iä: "Be' yú ká yë'yö tò imeraë be' a e' a," etä iütéitö. Erë ie' kè wä ijcher tò ká wé a ie' mirö, erë bet tä ie' yétsä iwák ká a. ⁹ Ie' erblë Skëköl mik, e' kuëkj mik ie' de ká yöne ie' a eë, etä ie' sené wës s'dami shkal ser es. Ie' sené úla yöule datsitak wa, ese a. Ie' alä Isaac ena ita-la Jacob, e'pa nies sené wës ie' es. Nies ie'pa a ká e' muk Skëköl kablë'. ¹⁰ Ká bua'ie kè ertä'wa bikeitsbak Skëköl tò, yö'itö ká jai a, e' wà pané Abraham tò. E' kuëkj ie' sene' wës s'dami shkal ser es, e' dalë'ttséitö er bua' wa.

¹¹ Skëköl tò iyë' ie' a: be' alä körakä be' alaköl Sara e' tä. Erë ie' dewatke këkëpala aluë, nies Sara wake' kè dötä' aläë, erë ie' iklö'wé tò Skëköl kablë' ie' a e' weraëitö. E' kuëkj diché mène ie' a alä koka. ¹² Ie' dewatke këkëpala aluë, erë es ie' de aläë. Ilä e' wa ileripa dë'bitü taië kè shtar ekkë wës bëkwö tso' taië ö tsa'wö tso' taië dayë kkömik kè shtar es.

¹³ Ie'pa ekkëpa kôs erblë' Skëköl mik, kè ilo'yane ie'pa wä, es ie'pa blërulune. Ká muk Skëköl kablë' ie'pa a, e' wà kè dë' ie'pa ulä a ie'pa tso'ia' ttsë'ka e' dalewa. Erë ie'pa tò iklö'wé tò iwä döraë ie'pa ulä a aishkuö tä. E' dör ie'pa a wës ilo suë kamië es. E' kuëkj ie'pa tò iyë' tò ie'pa ser ká i' kj wës ká kuä'kj wakpa dami shkal es.

¹⁴ Wépa tò ichë es, e' wa iwënewä tò ie'pa tso'ia' ká yulök iwákpa a. ¹⁵ Ie'pa mú tso'ia' wé ie'pa manete, e' kè bikeitsök, e' ma ie'pa mi'mine buaë ká e' a. ¹⁶ Erë ie'pa tò ká bua'ie e' kkecheke, e' dör ká tso' ká jai a. Skëköl tò ká e' yö'bak ie'pa a, e' kuëkj Skëköl kè jaëne tò ie' kië ie'pa Këköl.

¹⁷ Skëköl kablë' Abraham a ttë i' wa: "Be' aleripa chökle, e'pa döraë Isaac wa." Erë e' ukuökj tä ie' tò iché iä: "Isaac ttöwä mè ye' a ye' dalöioie." Ie' kj ikiane suë tò mokj Abraham erblöke ie' mik, e' kuëkj ie' ima'wé es. Abraham erblë Skëköl mik, e' kuëkj mokj ie' tò Isaac mekettsä wës Skëköl tò ie' a iyë' es. Ie' tò ibikeit-sé tò ie' tò ilä ttéwä, e' tä Skëköl a ishkerkamine, e' kuëkj ie' tò ittekewä. Erë bata ekkë tä Skëköl tò ie' wök-lö'wé. E' kuëkj ichëmisö tò e' dör wës Isaac kötéwä shkenekane es.

²⁰ Isaac erblë' Skëköl mik, e' kuëkj ie' tò iyë', ila' Ja-cob ena Esaú, e'pa a tò aishkuö tä Skëköl er buaë chöraë ie'pa a.

²¹ Jacob erblë' Skëköl mik, e' kuëkj mik ie' blërkewä, e' kèwö döketke, etä ie' tò iyë' italapa dör José ala'r e'pa a eköl eköl tò Skëköl er buaë chöraë ie'pa a. Nies Skëköl dalöie ie' tò ie' e' duedur ishko kéli mik e' dalewa.

²² José erblë' Skëköl mik, e' kuëkj mik ie' blërkewatke, etä ie' tò iché tò aishkuö tä Israel aleripa e' yöratsarak Egipto. Es ie' ichéat tò mik a' e' yétsä ká i' a etä ye' nu tso' blëule e' tsúmi a' tò blëwä wé a' mirö eë.

²³ Nies Moisés yé ena imi, e'pa erblë' Skëköl mik. Mik ie' kune', etä ie'pa tò isuë tò alala buaala kune. Egipto blü tò iyë' tò Israel aleripa alala kurke wépa, e'pa kôs ttekelur. Erë Moisés yé ena imi, e'pa erblë Skëköl mik, e' kuëkj ie'pa kè suane blu' ttë yökj. Ie'pa tò Moisés blé döka si' mañat itsatkoie.

²⁴ Moisés talane Egipto blü duöchkeie dalöiertä' taië. Erë ie' erblë Skëköl mik, e' kuëkj mik ie' de këchke, etä e' kôs watétsä ie' tò. Ie' kè kj ikiane tò ie' kirwä Egipto blü duöchke. ²⁵ Ie' a tä weinuk wépa dör Skëköl icha, esepa tä, e' dör buaë tkökä sene sulu tò s'ttsë'weke buaë ekuölö è, ese kôs tsatä. ²⁶ Ì buaë döraë ie' ulä a aishkuö tä iskieie, e' è kj ie' er me'rie. E' kuëkj ie' tò bikeitsé tò iweir kôs wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' ttë kj, e' dör buaë shutë, iyi bua'buatso' Egipto ese kôs tsatä.

²⁷ Moisés erblë' Skëköl mik, e' kuëkj ie' e' yétsä Egipto, kè suane Egipto blü ulune yökj. Ie' e' tkéwä darëre Skëköl kè wërta' e' mik kè ilo'yane ie' wä. ²⁸ Ie' erblë Skëköl mik, e' kuëkj ie' tò Israel aleripa patké Ie'pa Yé-pa Yërulune Egipto e' kèwö tkö'uk. Ie' tò ie'pa patké obeja pupula ttökäwä tä ipé sklippök ie'pa ukkö kôs e' mik. Ie'pa tò iwé es as Skëköl biyöchökwak patké Skëköl tò s'ttökulur, e' kè mi'wä u a alä wëm tsá kune, esepa kôs ttökulur.

²⁹ Israel aleripa erblë' Skëköl mik, e' kuëkj ie'pa tkami Dayë Mat shuä wës iyök è kj shké es. Erë mik Egipto wakpa mí ie'pa itökj, etä e'pa kj dayë unekä tò ie'pa kôs ttélur.

³⁰ Israel aleripa erblë' Skëköl mik, e' kuëkj ie'pa shké ká kië Jericó kköiëule e' pamik döka ká kul. E' ukuökj tä

ká e' kköiëule kôs, e' tkënettsá jskj. ³¹ Nies alaköl sulusi kiè Rahab, e' erblè' Skèköl mik. E' kuëkj mik wëpa bölpatkè' Josué tò Jericó weblök bër akir, etá e'pa ki'wajitò bèrè blè' itsatkoie. E' kuëkj ie' kè dunewañak wëpa tò Skèköl ttè dalösewëwá esepa tá.

³² Ye' á ikj yërmi tajë. Gedeón ena Barac ena Sansón ena Jefté ena David ena Samuel ena Skèköl ttekölpa kôs, e'pa kôs ttè pakarmi ye' á, erè ye' kè kawö kune i' tá ipakoie sërää. ³³ Ie'pa ena pè' skà erblè' Skèköl mik wës ie'pa es, e' wa e'pa wëlepa e' aléká ká kuá'kij kuá'kij wakpa kj. Nies ie'pa wëlepa ttè dalöiëno e' wakanewé yësyesè. Nies Skèköl kablè' ie'pa á, e' wà de ie'pa ulá á. Ie'pa wëlepa tò ma'name kkò tsatëwá. ³⁴ Ie'pa wëlepa kè kj bö' dakaneká. Ie'pa wëlepa ttekewatke tabè wa, e' tsatkée Skèköl tò. Ie'pa wëlepa kè diché tá', erè idiché iëne. Ie'pa wëlepa ñippé darèrè tá ie' aléká ká kuá'kij ñippökwa'kij. ³⁵ Nies alakölpa bak erblök Skèköl mik, e'pa wëlepa deütöpa shkënekane menene ie'pa á.

Pè' wëlepa skà erblè' Skèköl mik, e'pa klö'wëwá pè' tò tá iwe'ikérakitò tajë siarè dò iduowá ekkè. Erè ie'pa erblè Skèköl mik, e' kè watënettsá ie'pa wá. Ie'pa wá ijcher tò ie'pa shkerdakane aishkuò tá sènoie buaè shütë, e' kuëkj ie'pa ekemine áie, e' kè kinewá ie'pa wá. ³⁶ Ie'pa wëlepa wayöne tajë, bune siarè. Ie'pa wëlepa skà monewá tabechka yöule tsa'ie ese wa, es iminerak s'wöto wé á. ³⁷ Ie'pa wëlepa ttélur ák wa. Wëlepa ttélur jchëulettsá shushäè. Nies wëlepa ttélur tabè wa. Ie'pa bak shkök wj á diá á paiëule obeja kkuölit ö chibo kkuölit wa. Ie'pa dör siarè, töiëne siarè, weine tajë. ³⁸ Ie'pa dör buaè shütë, kè dör bua' tò ie'pa sër imalepa sërke ká i' kj e' shüá. Erè ie'pa bak shkök wj á diá á ká sir poè wé kè yi sërku' tajë ese ska' ö kabata á. Ie'pa bak senuk siarè ákuk á ö káuk á.

³⁹ Ie'pa ekkëpa kôs erblè' Skèköl mik buaè, e' kuëkj ie' wa ie'pa wëne buaè. Erè ie' kablè' ie'pa á, e' wà kam mer ie'pa á, ⁴⁰ ie' tò iskà bikeitséne bua'ie se' batamik e' kuëkj. I' buaè meke ie' tò se' á aishkuò tá, e' kiane ie' kj tò ie'pa ena se', e'pa ulá á idö ñitá. E' kuëkj kam idö ie'pa ulá á.

A' erblö Skèköl mik wës Jesús es

12 A yamipa, se' erblöke Skèköl mik ena se' sërke ie' á, e' dör wës s'tur e' aloká as ì merke siá e' dò se' ulá á es. Wëpa erblè' Skèköl mik ká iaiäè e'pa durulunebak, e' dör wës ie'pa tüne e' ali'kabak es. Ie'pa ekkëpa dör tajë, e' kôs erblè' buaè Skèköl mik, e' dör wës ie'pa iëne se' turke e' sauk es, tò is se' mir. E' kuëkj ì kôs tò se' wöklö'wëke ese ulá watösö. I' sulu wamblekesö, ese dör wës tsa' muljtswá s'klö mik es, e' kuëkj ilo'yösö. Etá se' tunú darèrè dö mik se' deká wé se' mi'kerö ee. ² Se' er mùwá Jesús è kj. Se' erblöke Skèköl mik e' wërke Jesús wöki tsawe dö bataie. Ie' kötëwá krus mik, e' dör jaè tajë, erè e' kè kj ie' tkine yës. Ie' wá ijcher tò ie' tse'rdaè buaè aishkuò tá, e' kuëkj idalè'ttséitö er bua' wa. I'ñe tá ie' tkërka dalöiër-tá tajë Skèköl tkër ikulé kj e' ulá bua'kka.

³ Pè' sulusipa tò ie' we'ik tajë, e' kôs dalè'ttséitö. E' bikeitsó buaè as a' kè shtrirwá erblök Skèköl mik tá ilo'yè. ⁴ Mokj a' tso' ñippök sene sulu tá, e' kuëkj a' weirke tajë, erè kam a' weir dö a' duowá pé tär tajë ekkè wës Jesús es. ⁵ Skèköl yëkkuö kj ie' tò a' pattè wës ie' ala'r es, wësua e' chowa a' éna, e' tò iché i' es:

“A ye' alà, wëpa kôs dalër Skèköl éna, esepa paruekeitö.

Wëpa klö'wé ie' tò ila'rie, esepa uñekeitö.

E' kuëkj mik ie' tò be' parueke, etá e' kè watöktsá be' tò.

Mik be' uñekeitö, etá kè be' erianuk.” †

Es itso' kitule Skèköl yëkkuö kj.

⁷ A' weirke kôs, e' wa Skèköl tso' a' paruök, e' kuëkj e' dalè'ttsó er bua' wa. A' parueke e' wà kiane ché tò ie' tò a' sué wës ie' ala'r es. ¿Wé a' wá isuule tò alala kè paruetá' iyé tö? ⁸ Skèköl kè tò a' parué wës ila'r ulitane es, e' tá e' wà kiane ché tò a' kè dör ie' ala'r chökle, a' dör wës ñalá alé es. ⁹ Mik se' bak ala'rla, etá se' yé tso' ká i' kj, e'pa tò se' paruetá' tá ie' dalöiè se' tò. E' dör es, e' yitá buaè se' kawötá S'yé tso' ká jai á e' dalöiök tajë as sene michoè dò se' ulá á. ¹⁰ Se' yé tso' ká i' kj, e'pa tò se' paruetá' ekuölö è wës ie'pa wa iwër buaè es. Erè Skèköl tò se' parueke se' kimoie as se' sër batse'r wës ie' es. ¹¹ Mik se' padurke, etá e' kèwö ska' tá kè ittse'r buaè idalène s'mik. Erè s'wöblane iwa, e' tá s'sërdaè bèrè yësyesè.

¹² E' kuëkj a' er diché ióne. A' erblöke Jesús mik, e' kè armi a' tò a' shtrine kuëkj. ¹³ A' shkö kekraè ttè yësyesè e' ñalé wa as a' wëpa kè erblöky' buaè Jesús mik, shkökeiá wës s'klö kranewá shkö es, esepa kè kj árdö, e' skéie ie'pa buarne tá ishkömi buaè.

Skèköl er buaè ché se' á, e' kè watarttsá

¹⁴ A' e' mú senuk bèrè sulitane tá. Nies a' e' mú senuk batse'r wës Skèköl kj ikiane es. Yi isie kè sërku' es, ese kè tò Skèkëpa Jesús suëpa. ¹⁵ A' ñi kkö'nú buaè as Skèköl er buaè chöke se' á, e' kè watöttsá yi tò. Yi tò iwatétsá, ese dör a' shüá wës kalkua sulusi tskirká es. Mik ideká, etá imalepa tajë sulu'wëwajitö. ¹⁶ A' kè kàne trënuke. A' kè kàne ì dör batse'r ese dalöseukwá wës Esaú es. Ie' dör iyé alà tsá, e' kuëkj iyé i'yi kuò meke ie' á. Erè e' watö'ttsá ie' tò iël á chké tká' etkè, e' è skéie. ¹⁷ A' wá ijcher tò e' ukuökj tá ie' kj ikiane tò iyé mú er buaè chö ie' á wës ie'pa wöblar alà wëm tsá kune ese á er buaè chök es. E' kiéitö iyé á ië wa kköchè wa tajë, erè kè wës ie' á ionukiá, iwake' watënettsá.

¹⁸ I'ñe tá a' kè döky' Skèköl wörkj wës ká iaiäè se' yépa dè'rö ie' ska' es. Mik ie'pa dökewatke Sinaí kébata á, etá ká ttenewá miá ttsettseè, e' shüá bö' tajë ñarke kabata kj, siwá' bitsírke darèrè, e' kôs tse' ie'pa tò sué ie'pa tò. ¹⁹ Duk blarke tajë tse' ie'pa tò. Nies Skèköl ttöke e' tse' ie'pa tò. I' ché ie' tò ie'pa á, e' yökj ie'pa suane tajë. Ie' iché ie'pa á: “Yi deká kabata i' kj, se' ö i'yiwak, ese kawötá ttëwá ák wa.” Ttè e' kè dalè'ttsénuk ie'pa á. E' kuëkj ie'pa kköché tajë tò mú kè ittöia ie'pa tá. ²¹ Mokj ì sué ie'pa tò, ì tse' ie'pa tò e' tò ie'pa suawé

† Proverbios 3.11-12

tajë. Ñies Moisés wák kköchöwéitö tã ichéitö: “¡Tajë ye' painéka suane è wa!”

²² Erë j'ñe tã kè idör es a' a. E' skéie a' detke kabata kè wértã' kiè Sión kébata ee, e' dör Jerusalén tso' ká jai a' e'. Eë Skéköl chók serke. Eë ie' biyöchökwakpa tso' tajë, kè shtartã' ekkë, e'pa daparke ie' kíkókka. ²³ Eë wépa kos de Skéköl alã tsáie esepa tso' ñi dapa'uk ttsë'ne bua' wa. Ie'pa kiè tso' kitule yëkkuö tso' ee' e' ki, e'pa shü a' dör. Eë a' detke Skéköl dör sulitane shülök-wak, e' wörki. Ñies a' detke pë' bak senuk yësyësë ká' i' ki, esepa tã ñita. Ie'pa yuétke Skéköl tö yësyësë, kè ì kianeia' ie'pa ki. ²⁴ Ñies a' detke Jesús ska', ie' dör ttë pa'alj me' Skéköl tö se' a, e' kanéukwak. Ie' kötëwã ipé tène tajë, e' wa se' batse'wé Skéköl tö. Ie' kötëwã e' dör s'tsatkoie, e' kè dör wës Abel kötëwã, e' nuí ki ìel tsaiëne es.

²⁵ E' kuëki a' e' kkö'nú. Skéköl ttöke a' tã, e' kè watarttsã. Ká iaiaë wépa tã ie' ut ká i' ki, e' waté'ttsã ie'pa tö, e' nuí kè ulã a' ie'pa bakyal, e' tã z'wës se' tköyalmi j'ñe tã ie' ttöke ká jai a' e' ttö waté'ttsãso' e' nuí ulã a? ²⁶ Ká iaiaë mik ie' ut ie'pa tã, etã e' tö ká i' wötio' darërë. Erë j'ñe tã ie' ichè: “kãwö döraë tã ká i' wötj'weraëyö etökichane, erë kè dör ká i' è, ñies ká jai kos wötj'weraëyö.” ¹²⁷ Mik ie' tö iché es, etã e' wã kiane chë tö íyi kos yö'itö wötirtã', ese wötj'weraëitö, skertattsaitö as ì kè wötirtã' kè ertã'wa, ese è atne iskéie.

²⁸ Í blúie Skéköl tso' e' a se' tso', e' kè wötirtã' kè ertã'wa. E' kuëki wéstela chösö ie' a. Ie' dalò tã tajë wës bö' ñar tajë es, e' kuëki ie' dalöiösö tajë suane wa, wës ie' wa iwër buaë es.

Wës Jesús mik erblökwakpa kawötã senuk

13 A' ñi dalëritsó buaë kékraë ñi elpaie, kè ilo'yar. ² Yi kè sýule a' wã, ese de a' u a, etã ikiówa buaë. Welepa tö iq' es etã Skéköl biyöchökwakpa dë'wã ie'pa u a, erë e' kè ane ie'pa éna. E' kuëki kè a' éna ichökwa s'malepa kiökwã buaë a' u a.

³ S'yamipa tso' wötëule s'wöto wé a, esepa kimú wës a' wákpa tso' wötëule ie'pa tã ñita es. S'yamipa welepa weirke Jesús ttë kuëki, etã a' tö ibikeitsó wës a' wákpa weirke es.

⁴ S'senewãbak e' ttë dalöiö. Wépa tö ttë e' dalösewëwã trë wa ì wa esepa wömerattsã weinuk Skéköl tö. E' kuëki kè a' trënuk yës. Kè a' tö s'senewãbak dalöseukwã.

⁵ Kè a' er mukwã inuköl ki yës. Skéköl tö iyë'bak i' es: “Ye' kè tö be' mepaät yës, ye' tö be' kkö'nè michoë.” ^{††} E' kuëki ì tso' a' wã, as e' tö a' ttsë'ü buaë. ⁶ Se' erblöke Skéköl mik, e' kuëki kè se' suane ì yöki. Se' tö ichëmi wës itso' kitule Skéköl yëkkuö ki es, e' tö ichè: “Skéköl dör ye' kimukwak,

e' kuëki ì wëmi s'ditsö tö ye' tã, e' kè yöki ye' suane.” [‡]

⁷ A' wökirpa bak a' wöbla'uk Skéköl ttë wa, e'pa ska' a' er anüne. Wës ie'pa bak senuk kos ena wës ie'pa

blënewã, e' bikeitsó buaë tã a' erblö Jesús mik wës ie'pa es. ⁸ Jesucristo kè manertã'. Wës ie' dör ká iaiaë, es ie' dör j'ñe, ñies es ie' döraë aishkuö tã kékraë. ⁹ E' kuëki kè a' e' muktsã e' kütö'uk ttë kuëki kos kè dör Jesús ttë mokj ese wa. Ttë dalöiëno wele tö ichè tö chké wésele kè katar. Ttë ese kos kè dör iie bua' se' er diché ioie. Wépa tö ttë ese dalöieke, e' kè tö ie'pa kimepa. Erë Skéköl er buaë chöke se' a, e' je' tö se' er diché iëmi buaë.

¹⁰ Sacerdotepa bak kã' tso' íyi mokã Skéköl a' e' wakanéuk, e'pa a' kawö mène iyiwak ña'wëkewa kã' e' ki ese chká kak katök. Erë se' erblöke Jesús mik, e' dör wës kã' ñe' wakanewëkerakitö es, ie' wa se' tsatkërmí. Erë wépa tso'ia' erblök kã' ñe' mik, esepa kè a' e' tsatkënuk. ¹¹ Iyiwak jchök sacerdotie kibi bak duas bik ekkë nuí olo'yoie, ese pë tsukmi ie'pa bak Skéköl wé shü batse'r tajë shütë ee. Erë iyiwak ese nu ña'ukwa ie'pa bak ie'pa ká döwã e' wishët. ¹² Es ñies Jesús kötëwã Jerusalén kköiëule e' wishët se' batse'woie ipé wa. ¹³ E' kuëki kè se' erblöia' judiowak ttë dalöiëno e' mik. Mishka bánet Jesús tã weinuk jaënuk wës ie' weine jaëne es. ¹⁴ E' wã dör tö ká i' a kè se' wã ká tã wës Jerusalén es. E' skéie ká yöbië doia aishkuö tã, e' panuk se' tso' kröröë. ¹⁵ E' kuëki Skéköl kíkókãso kékraë Jesucristo batamik. E' dör buaë wës iyiwak jchësö mè ie' a' idalöioie es. E' kuëki ikíkókãso s'wák kkò wa. ¹⁶ Kè a' éna ichökwa ì buaë uk ena ñi kimuk. E' dör buaë ñies wës íyi mekesö Skéköl a' es. A' tö iwé es, e' tã e' wër buaë ie' wa.

¹⁷ A' wökirpa wöñirke tajë a' kkö'nè batamik. Ie'pa éna iane tö e' ki ie'pa chakerane Skéköl tö. E' kuëki ie'pa ttö iütö ena idalöiö. E' ú as ie'pa ttsë'ü buaë ikanë tö, kè kköchöky'. A' kè tö iwé es, e' tã e' kè dör buaë a' a.

¹⁸ A' tö ikió Skéköl a' kékraë sa' ki. Sa' wã ijcher tö sa' er kè tö sa' kkatëky' ì ki. Kékraë sa' e' ché senuk buaë yësyësë. ¹⁹ Ñies ye' kköchö a' a tö a' ikió Skéköl a' as ie' tö ye' a' ikéwö mù tö ye' mi'ne bet a' weblök.

Yëkkuö shtökwak e' chéat

²⁰ Skéköl dör sene bèrë mukwak e' tö Skékëpa Jesús shké'okãne. As ie' tö ì kos kiane a' ki senuk wës ie' ki ikiane es, e' mù a' a. Ñies ì wër buaë ie' wa as ese kos uk ie' tö a' kò Jesucristo diché wa. Jesús tö ttë pa'alj yöbië mène se' a, e' kane' ie' pé wa. Ie' dör se' kkö'nukwak kibiie. ¡Cristo kíkókãso tajë kékraë! Es e' idir.

²² A' yamipa, ttë böt mañat i' shtéyö a' pattoie, e' mú klö'ü a' tö er bua' wa. ²³ Ñies ye' ki ikiane tö a' wã ijchenú tö s'yami Timoteo bak wötëule, e' yënettsane. Ie' de bet ye' ska', etã ye' wã ie' mi'ke e' tã mik ye' mi'ke a' weblök etã.

²⁴ A' wökirpa kos ena s'batse'r malepa kos shké'ü ña. Ñies s'yamipa dör Italia wakpa tso' ye' tã, e'pa tö a' shké'wëmi.

²⁵ As S'yé er buaë chö a' ulitane a.

Santiago

Yëkkuò i' kit Santiago tò. Wëlepa tò ibikeitsè tò ie' dör Jesús ël eköl. Ie' bak senuk Jerusalén ena eë ie' bak Jesús mik ərblökwakpa wökirie. Nies mik Jesús ttekölpa tsá ena Jesús mik ərblökwakpa wökirpa malepa e'pa ñi da-paə' Jerusalén Pablo kanè pakoie, etə Santiago tso' iwökirie (Hechos 15 saú). Mateo 13.55,56 tò Jesús ëlpa ena ikutapa e'pa chè.

Israel aleripa ərblè' Jesús mik esepa tajë bak senuk ká bánet kuə'kij kuə'kij a ɔ'kapaie. E'pa a Santiago tò yëkkuò i' kit. Yëkkuò i' kit ie' tò kabene kuə'kij kuə'kij cheke erè e' yökij ie' tò iché: Mik se' serkeia ká i' kij etə se' weirdaë Jesús mik ərblè kuə'kij, e' wa Skököl tò se' kimeke senuk yësyësè ie' a. E' kuə'kij kè se' kàne tkinukwə se' weirke e' wə. Se' ké ttsè'nuk buaë mik s'weirke etə. Es Santiago tò iché.

E' kije tə ie' tò iché wës se' serke ena ì wëke se' tò, e' wa iwënewə tò mokij se' ərblöke Jesús mik ö au. Wës se' tò s'malepa suəke e' dör ibua'ie. S'siarëpa kij Skököl tkirke ena ie' wöə tə sulitane dör ñies. E' kuə'kij kè se' kàne inuköl blúpa sauk bua'ie s'siarëpa tsatə.

E' kijeta Santiago tò iché tò inuköl blúpa tò s'siarëpa watëttsə ena kè ipatuè buaë, esepa kij tajë kabene tso' S'yé wöə, e' tò iwe'ikeraë s'siarëpa we'ikè e' nu'ij kij.

Shke'wè

1 Ye' dör Santiago. Ye' dör Skököl ena Skökëpa Jesucristo, e'pa kanè méso eköl. Ye' tso' yëkkuò i' shtök a' dör Skököl icha † e'pa a. A' shke'wémijö.

S'weirke kəs e' dalè'ttsòsö

² A ye' yamipa, mik ì sulu tköke a' tə tsakijè a' ma'woie, etə a' ibikeitsó: "iAyëcha buaë ye' ta!" ³ E' wà dör tò a' wə ijcher tò mik se' ərblöke Skököl mik e' ma'orke, etə e' tò se' kimeke e' tkökwa darërèe. ⁴ E' kuə'kij a' e' tkówa darërèe ərblök Skököl mik, kè ilo'yar as a' er kurwə buaë darërèe wës ie' kij ikiane es, kè ì kiarpaia a' kij ie' wöə.

⁵ Erè a' wëlepa kè éna iane tò ì dör bua'ie wè, e' tə ik-ió Skököl a' tə ie' tò a' kimeræ as a' éna iwà ar buaë. E' kiésö ie' a, e' kè tò ie' tsiriwè. Ie' tò ì buaë meke sulitane a' tajë kè erta'wa ekkè. E' kuə'kij ikió ie' a. ⁶ Erè mik a' tò ilè kié ie' a, etə a' ərblö darërèe ie' è mik, kè ibikeitsar bötböt. Yi ibikeitséka bötböt, ese dör wës dayè uyè siwa' tò wj a' dià a' es, kè merta'wə bèrè. ⁷ Yi dör es, ese ərbiköke bötböt kakraë, kè ərbikò etkème. E' kuə'kij ese kè tò ibikeitsök tò Skököl tò ì mèmi ie' a.

⁹ S'yamipa siarëpa ərblöke Jesús mik, esepa ttsè'nú buaë shütə, Skököl tò ie'pa tkéka pè' tajë ie' a' e' kuə'kij. ¹⁰ Es ñies s'yamipa inuköl blúpa ərblöke Jesús mik, esepa ttsè'nú buaë shütə, Skököl tò ie'pa wöéwa diöshet e' kuə'kij. Ie'pa tə itköræ wës ma'ma wörkua es. ¹¹ Mik diwò deka ba'baë, etə e' tò ma'ma wörkua alabëwëwə anewa, kè wëria buaë wës kuaë es. E' sué itköræ inuköl blúpa tə, ie'pa iyi tso' tajë, e' shüə iblërdawarak.

¹² Wépa ma'orke e' dalè'ttsekerakitö er bua' wa, ayëcha buaë esepa. Ie'pa dettsə buaë, e' tə sene mi-

† A' DÖR SKÖKÖL ICHA: Griegoie ttè i' dör: a ditséwö dabom eyök kij böi bakyalmi ká wa'ñe.

choë merdaë ie'pa a iskéie. E' muk Skököl kablè' wépa éna ie' dalër esepa kəs a.

¹³ Mik yi ərkié ì sulu wamblök, e' tə kè ichar: "Skököl tò ye' ərkiöwè ì sulu wamblök." Kè yi a Skököl ərkinuk ì sulu wamblök. Nies Skököl kè tò yi ərkiöwëpa ì sulu wamblök. E' kuə'kij kè yi kàne ichök: "Skököl tò ye' ərkiöwè ì sulu wamblök." ¹⁴ E' skéie, se' wák dër suluë, e' tò se' ərkiöwëke ì sulu wamblök tə sulu se' éna iwamblak. ¹⁵ E' ukuökij tə iwawamblésö. E' ukuökij tə se' wöblanewatke ì sulu è wamblök, e' nu'ij kij s'duörawə.

¹⁶ A yamipa dalër tajë ye' éna, kè a' e' kitö'uk. ¹⁷ Ì kəs dör buaë yësyësè tso' se' wə, ese meke se' a S'yé tso' ká jai a, e' tò. Ì kəs dalöburke ká jai a, e' yö' ie' tò. Ýi ekkè kəs e' olo manegrtə'ne, erè ie' kè e' mane'utə'ne. Ie' wák dër buaë yësyësè kakraë. ¹⁸ Ie' wák er wa, ie' tò ibikeits se' er mane'uk pa'alij ie' ala'rie, se' tò ie' ttè mokij klö'wé e' batamik. Ie' tò iwé es as se' dö iyi kəs yö' ie' tò ese tsá bua'ie.

Skököl ttè iütösö

¹⁹ A yamipa dalër tajë ye' éna, ye' ttò ttsó. Mik yile ttöke a' tə, etə ikukuebló bua'ie, kè iütar bet ena kè a' ulunukka bet. ²⁰ Se' ulur e' kè tò se' kè senuk yësyësè Skököl wörki. ²¹ E' kuə'kij e' ya'wë kəs ena ì sulu skà tso' tajë, ese kəs watöttsə uyöttsə a' tò seraə. E' skéie Skököl ttè tso' se' er a, e' klö'ú, e' wà iütó bèrè er bua' wa. Ttè e' tkéule a' a wës iyi kuatkèsö es. Ttè e' a' tsatkërmi.

²² Erè kè a' tò Skököl ttè kitters kukuò è wa, iwà iütó mokië. A' kè tò iwè es, e' tə a' e' kitö'uke. ²³ Yile tò Skököl ttè ttsé kukuò è wa, erè kè itö iwà iütè, e' tə ese dör wës wëm e' saü wösuə wa es. ²⁴ Ie' e' sué wösuə wa tə imía, erè bet iéna ichowa tò ì suéitö iwö kij. Tə žiök ie' e' wö sué? ²⁵ Erè yi er me'rie ttè dalöiëno yësyësè tso' s'yottsə ì sulu ulà a' e' kij, tə e' a' ie' tkökewa

darërëë ena iwà iutekeitö buaë, kè ichöta'wa iéna, ese a Skëköl er buaë chöraë ì kôs wekeitö e' a.

²⁶ Yi e' bikeitsö tö ie' dör Skëköl dalöiökwak mokjê, erë kè ikkò kî ì sulu blêrtä'wä chë, e' tã ese e' kîttö'uke siarë. Ie' e' bikeitsö tö ie' dör Skëköl dalöiökwak, erë e' dör kache, kè wà tã'. ²⁷ Erë Skëköl dör S'yé, e' wöa wépa tö ie' dalöieke yësyësë, kè ì sulu tã', esepa tö jchu'rlapa ena alakölpä schöpa weirke siarë, esepa kîmeke. Nies ie'pa kè e' ia'utä'kã ì sulu tso' kã i' a ese wa.

Sulitane dalöiödsö ñikkëë

2 A yamipa, se' erblöke Skëkëpa Jesucristo olo tã' tajë e' mik, esepa ké sulitane sauk ñikkëë. ² Iwà kkachekeyö a' a' i' es: ichösö tö wëm inuköl blú debitu eköl wé a' ñi dapa'uke eë, paiëule buaë datsi' bua'buwa, ñies ula'tsio iéitö dalölöë. E' kiéwä a' tö weshkë tã ishke'wé buaë tã iché iã: "be' e' tkóser ié kula' buaë i' kî." E' wöshã tã s'siarë debitu eköl datsi' nula sulu dó è tã a' tö ichè ie' a: "Be' e' duódur seë ö be' e' tkóser iski." ⁴ A' tö iwé es, e' tã a' e' wamblö suluë. A' er suluë, e' kuekî a' kè tö s'dalöieta' ñikkëë.

⁵ A yamipa dalër tajë ye' éna, ye' ttö ttsó: wépa dör siarë kã i' a esepa shukitbak Skëköl tö as ie'pa dö erblé ie' mik e' blúie. Nies ie'pa shukitbakitö as idörak wépa blúie ie' tso' e' kîie wës ie' kablë' wépa éna ie' dalër esepa a es. ⁶ Erë ie'pa dalösewëkwä a' tö. E' skéie inuköl blúpa suëke a' tö buaë dalöieke tajë, erë esepa tö a' we'ikeke siarë. Ie'pa wä a' mi'ke kkatë s'shulökwakpa wörkî. ⁷ A' dör Jesucristo icha erë inuköl blúpa tö ie' cheke suluë. ⁸ Wës esepa dalöiemî a' tö s'siarëpa tsatã?

⁸ Skëköl ttë dalöieno bua'ie kitule iyëkküö kî, e' tö ichè, "A' malepa dalëritsö wës a' wákpa e' dalër es." [†] Ttë e' wà iüté a' tö mokî, e' tã e' dör buaë. ⁹ Erë a' kè tö sulitane suë ñikkëë, e' tã a' tso' ì sulu wamblök. E' wa a' tso' ttë dalöieno bua'ie e' dalöseukwä. ¹⁰ Yi tö ttë dalöieno e' dalöieke iekkë tã sërãã, erë e' et dalösewëwäitö, e' tã e' dör wës ie' tö ttë kôs dalösewëwä es. E' nuí kôs ane ie' kî. ¹¹ E' wà dör tö Skëköl tö iyë: "kè a' kawö tã' s'senewabak dalöseukwä," ñies e' wák tö iyë: "kè a' kawö tã' s'ttökwa." Kè se' wä s'senewabak dalösewëwä, erë s'ttëwäsö, e' tã e' wa se' ianewä ttë dalöieno e' dalöseukwäwä. ¹² Ttë e' me'at Skëköl tö se' tsatkoie se' er sulu e' yökî. Ttë e' wa ie' tö s'shuleraë aishkuö tã. E' kuekî a' ttö, a' senú wës ttë e' tö ichè es. ¹³ Kè sö s'malepa suë er siarë wa, e' tã mik se' shulirketke, e' tã Skëköl kè tö se' suëpa er siarë wa. Erë s'malepa suëkesö er siarë wa, e' tã idörratsã buaë se' a' mik se' shulirketke e' tã.

Ì buaë wésö s'malepa a e' wa iwënewä tö mokî se' erblöke Skëköl mik

¹⁴ A yamipa, yi e' chò: "ye' erblöke Skëköl mik", erë ese kè tö ì buaë wëku' s'malepa kîmoie iwà kkachöie, e' tã ie' e' chò es, e' kè dör ìie bua'. ¹⁵ Wës ie' tsatkërmî? ¹⁵ E' wà kkachekeyö a' a' i' es: ichösö tö s'yami eköl,

wëm ö alaköl, ese tso' siarë, datsi' kè tã', chkwö kè tã', ¹⁶ e' tã a' wële tö iché ie' a: "Be' shkó wöbla wa, Skëköl be' kîmè. Be' e' paió buaë, be' chkó buaë." A' tö iché ie' a es, erë ì kiane ie' kî e' kè mène a' wä ie' a, e' tã e' wa zì buaë wé a' tö? ¹⁷ Es ñies se' e' chò tö se' erblöke Skëköl mik, erë se' kè tö ì buaë wëku' s'malepa a iwà kkachöie, e' tã se' e' chò es, e' kè dör ìie bua'.

¹⁸ A' wële tö ichëmi ye' a: "ye' tsatkërdaë ye' erblöke Skëköl mik e' è batamik." A' wële skà tö ichëmi ye' a: "ye' tsatkërdaë ì buaë wëkeyö e' è batamik."

Ye' tö ie'pa iütëmi i' es: S'erblöke Skëköl mik ena ì buaë wëkesö, e' mir ñitã. Se' kè wä ì buaë one, e' tã kè se' a iwà kkayënuök tö se' erblöke Skëköl mik. Erë se' tö ì buaë wëke, e' tã e' wa se' tso' iwà kkachök tö mokî se' erblöke Skëköl mik. ¹⁹ Se' e' chò tö iklö'wésö tö Skëköl dör eköl ème, e' tã e' dör buaë. Erë ñies aknamapa tö iklö'wé es, e' tã e' tö ie'pa suawëkeka painuwëkeka tajë.

²⁰ Kè a' senuk wës kè se' er tã' es. A' éna iwà anú tö yi e' chò tö ierblöke Skëköl mik, erë kè itö ì buaë wëku', e' tã ie' chò es e' kè dör ìie bua'. ²¹ Se' yé bak kã iãiaë kië Abraham, e' tö ilà kië Isaac, e' mékã kã' yö'itö iyi mokã Skëköl a e' kî ttëwä ña'wëwa wës Skëköl tö iuk patkë' es. Mokî ie' mí e' wä uk erë Skëköl tö iwöklö'wé. Skëköl tö isué tö mokî ie' mí ittö wà iütök. E' kuekî ie' tö iklö'wé wës wëm yësyësë es. ²² E' kè jcher a' wä? ²² Es a' é-na iarmi tö mokî ie' erblé Skëköl mik. Ie' tö Skëköl ttö wà iüté, e' tö iwà kkaché tö mokî ie' erblé imik. ²³ Es ì tso' kitule Skëköl yëkküö kî e' wä ane se' éna, e' tö ichè: "Abraham erblé Skëköl mik, e' kuekî iklö'wëitö wës pë' buaë yësyësë es." ^{††} E' kuekî ie' kine Skëköl sini'. ²⁴ Es se' wä ijcher tö Skëköl tö se' klö'wé wës pë' buaë yësyësë es, ì buaë wëkesö iwà kkachöie tö se' erblöke ie' mik ese batamik. E' kè dör tö se' erblöke ie' mik e' è batamik.

²⁵ Es ñies ibak kã iãiaë alaköl trër tajë kië Rahab, e' tã. Josué tö wëpa patkë Jericó weblök tö wës iulà dòmi iska'. Kã e' a' e'pa kiéwä Rahab tö buaë ie' u a' itsatkoie. E' ukuökî tã ie' tö ñalã kuã'kî kkaché ie'pa a' as e' wa itköshkardak. Es ie' tö iwà kkaché tö ie' erblé Skëköl mik. E' batamik Skëköl tö ie' klö'wé wës alaköl yësyësë es.

²⁶ Mik se' duowä, e' tã se' wiköl miã tã s'nu è atë. E' sù mik se' e' chò tö se' erblöke Skëköl mik, erë kè ì buaë wëku'sö iwà kkachöie, e' tã se' e' chò es, e' dör wës s'nu es, kè dör ìie bua'.

S'kkò paklòüsö as kè sö ì sulu chò

3 A yamipa, a' wä ijcher tö sa' wépa tso' a' wöbla'uk Skëköl ttë wa, esepa chakeraë aishkuö tã Skëköl tö tajë s'malepa kè dör s'wöbla'ukwäwä esepa tsatã. E' kuekî kè a' e' yuökkã s'wöbla'ukwäwäpaie tajë. ² Sulitane tö ì sulu wamblëta' tajë. Erë wé kè tö ì sulu chëta' yës, ese dör buaë yësyësë. Ie' a' e' wöklörmî as kè itö ì sulu kôs wamblö. ³ Kabaio diché tajë, erë ikkò payuekewäsö tsa'ukuöla wa tã iwëttsëmisö wës se' kî ikiane es. ⁴ Nies kanò blublüë shköke dayë kî, ese bikeitsö. E'pa dör bërie, e' uyeke siwã' tö darërëë, erë

† Levítico 19.18

†† Génesis 15.6

iñakoie e' dör tsirlala, e' wa iñakökwak tö iñakeke buaë dö wé ie' kǐ ikiane tö imi' eë. ⁵ Es s'kkò dör tsirlala, erë e' a' i tajë wamblërmi wës bö'wö tsir tö të tajë ña'wëwa es. ⁶ S'kkò dör wës bö' es, e' dör i sulu chók tso' se' a. Se' tso'ia' tssë'ka, e' dalewa e' tö se' wák qos e' sulu'wëkewa kékraë wës bö' s'ña'wë es. Bö' e' datse bö' ké a. ⁷ Iyiwak ulitane urutërmi se' a. Iyiwak kañiru qos, dù, tkabè, ñies i tso' dayë a, e' qos urutögule se' wä. ⁸ E' skéie kè yi a' ikkò paklönuk as kè itö i sulu chò. S'kkò a' i sulu döketsä kékraë, kè wöklör se' a. E' tö s'sulu'wëke wës kapöli sulusi tö s'ttëwä es. ⁹ S'kkò wa se' tö Skëköl dör S'yé e' kǐkekeka e' è wa se' alibchöke s'malepa yö'itö wës ie' wák es e'pa kǐ. ¹⁰ Se' er buaë chöke, se' alibchöke s'kkò e' è wa. A yamipa, kè se' kàne e' wamblök es. ¹¹ ¿Wé a' wä isyule tö di' tum etkè a' yëri tskirke ena di' sësë tskirke? ¹² A' wä ijcher buaë tö higo klò kè wörtä' olivoie ö uva kicha kè wörtä' higoie. A yamipa, es ñies di' sësë ena yëri kè tskirky' di' tum etkè a.

Skëköl siwé moki, e' tö se' ké senuk yësyësë

¹³ A' welepa e' bikeitsò tö a' wä siwä' meke Skëköl tö e' jcher tajë iwà ñe buaë a' éna, e' tǎ e' wä kkachó sene yësyësë e' wa. A' senú kè e' tssöta'ka wës wépa wä siwä' yësyësë jcher esepa ser es. ¹⁴ Erë a' ukyërkeia ñita, a' kköwërkeia ñita, ese tso'ia' a' er sulu'ukwä, e' tǎ kè a' e' tssökka tö a' wä siwä' yësyësë jcher. A' e' tssökä es, e' tǎ a' tso' kachök. ¹⁵ Siwä' ese kè mène Skëköl tso' kǎ jai a' e' wä. E' dör siwä' tskirke kǎ i' kǐ s'ditsö er a' ese. E' meke se' a' bé tö. ¹⁶ Mik se' ukyërke kköwërke ñi tǎ etǎ eë tajë se' ñi chiliuke, eë i sulu qos wamblërke. ¹⁷ E' skéie, wépa tö Skëköl siwä' datse kǎ jai a' e' iyteke, esepa serke yësyësë. Esepa serke bèrë ñita. Ie'pa er buaë ñi kǐ. Ie'pa tö s'malepa suëke er siarë wa tajë. Ie'pa tö i buaë wëke kékraë sulitane a' ñikkëe er moki wa. ¹⁸ Wépa tö s'patteke er bua'ukne ñi kǐ, esepa dör wës ýi kuatkökwak es. Sene bèrë kuatkeke ie'pa tö tǎ e' wä dörattsä sene yësyësëie.

Yi éna sene sulu dalër, ese dör Skëköl bolök

⁴ ¿I tö a' ké ñi tsiriuk ñippök ñita? E' dör tö a' éna i sulu wamblak e' tssë'wöie buaë, ese tso' ñippök, i buaë tso' a' er a, ese tǎ. ² Ilè kkecheke a' tö tajë, erë e' wä kè dö a' ulà a, e' kuëkj a' tso'tke s'ttökwa. Ilè tö a' ukyëwëke, erë e' kè dö a' ulà a, e' kuëkj a' ñi tsiriuke ñippöke ñita. Erë i kiane a' kǐ, ese kè kié a' tö Skëköl a, e' kuëkj kè idö a' ulà a. ³ Mik ilè kié a' tö Skëköl a, etǎ kè a' wä ikine er moki wa. A' éna iwà we'ikakwa a' wákpa kǐ e' tssë'wöie buaë. E' kuëkj kè a' ulà a' idë'. ⁴ ¿A' kè tö Skëköl dalöie wës trër wakpa kè tö imaso dalöie es! ¿A' kè wä ijcher tö i sulu tso' kǎ i' a, ese wa se' wöbatsö, e' tǎ se' miä Skëköl bolök? Iskà chekeneyö, yi tö i sulu tso' kǎ i' a' ese sini'kué, e' tǎ ese wák miä Skëköl bolök. ⁵ Kè a' tö ibikeitsök tö é Skëköl yëkkuö tö ichè: "Skëköl tö se' wiköl me'at senuk se' er a, e' ulatska tkënetsä se' kǐ, e' tö se' sibirtseke tajë." ⁶ Erë i sulu wamblak se' éna ese wöklö'uk Skëköl tö s'kǐmeke tajë.

Es itso' kitule ie' yëkkuö kǐ wé ichèitö: "Wépa e' tssökä tajë, esepa wöklö'wëke Skëköl tö. Erë wépa e' wöéwa diöshët, esepa a' ie' er buaë chò." ⁷ E' kuëkj a' e' mú Skëköl ttè dalöiök. Bé kè iutar tǎ ie' tkörashkar a' yökj. ⁸ A' e' batsó Skëköl mik tǎ ie' e' batsöra a' mik. ¿A' pë' sulusipa, sene sulu olo'yó, a' er batse'ú! A' erbikökeia bötböt, e' olo'yó, e' skéie a' erbikó etkème Skëköl è a. ⁹ ¿A' erianú, a' kköchó tajë, a' iú siarë! ¿Kè a' jañukia, e' skéie a' iú siarë! ¿Kè a' tssë'nukia buaë, e' skéie a' erianú! ¹⁰ A' e' öwa bèrë Skëköl wöä tǎ ie' tö a' kǐkerakä.

Kè se' ñi chök suluë

¹¹ A yamipa, kè a' ñi chök suluë. Yi tö iyami cheke suluë ö iwatekeitö, e' dör wës Skëköl ttè dalöiëno cheke suluë ena iwateke es. Es ese tö idalösewëwä. A' tö iwé es, e' tǎ a' e' tkéka iwà shülök, kè dör iwà dalöiök. ¹² Skëköl eköl è tö ittè dalöiëno me'at se' a. Ie' è dör s'shülökwak. Ie' è a' se' tsatkërmi. Ie' è a' se' kichatërmi. Etǎ ¿yi tö a' a' kawö mé s'malepa kichatök?

Kè se' e' tssökä

¹³ Ye' ttò tssó. A' welepa tö ichèmi i' es: "Bulebö sa' mi'ke kǎ kuä'kǐ, etǎ eë sa' serke duas ek tǎ sa' kaneblö-mi tajë, inuköl klö'wëraë sa' tö tajë e' blu'wöie." ¹⁴ A' tö ichèmi es, erë i tkömi a' tǎ e' kè ijcher a' wä. A' dör wës mochka es, bla'mi tǎ sö isué, erë bet tǎ kè iky'ia. ¹⁵ A' kawötä ichök i' es: "Skëköl kǐ ikiane, e' tǎ sa' sermiia tǎ kanè wésele wëmi sa' tö." ¹⁶ Erë a' e' tssökä tajë, e' kuëkj a' kè tö ichetä' es. A' ibikeitseke tö a' serke a' wákpa è mik. Se' e' tssökä es, e' qos dör suluë. ¹⁷ I' dör buaë wë, ese jcher se' wä, erë kè se' wä igne, e' tǎ e' dör suluë.

Inuköl blúpa pattë

⁵ ¿A' inuköl blúpa, ye' ttò tssó! ¿Skëköl tö a' we'iker-aë, e' kèwö dökette a' kǐ! ¿E' kuëkj a' iú, a' kköchó tajë! ² ¿I bua'buatso' a' wä tajë, ese sulunewatke, a' dat-si' katétke powak tö. ³ Ñies a' orochka, a' inukölchka qos, e' döli tokatke weirketke. Döli e' tö iwà kkacheke tö a' kkë'blö suluë. E' kuëkj aishkuö tǎ a' weirdäe bö' ké a. Kǎ i' erkewatke, erë a' tso'ia' ýi blök tajë a' wákpa a. ⁴ A' tö ittso. Wépa kaneblöke a' a' a' iyiwö shtök, e'pa kè patone a' wä. E' tö ie'pa kköchöwëke tajë, e' tssé Skëköl diché tǎ tajë e' tö. ⁵ Kǎ i' a' a' wä ýi bua'buatso' tajë e' tssë'wöie buaë. Ñermata a' dör wës köchi kiéiesö ttëwä es; köchi kè éna iane tö i sulu datse ikǐ. ⁶ Pë' ser yësyësë kè a' e' tsatkër a' yökj, esepa kkaté a' tö wömétsä ttëwä.

Se' weirke dalë'ttsösö bèrë er bua' wa

⁷ A yamipa, a' weirke qos, e' dalë'ttsó er bua' wa bèrë dö mik Skëképa Jesucristo datskene etǎ. Ýi kuatkökwakpa saú wës ie'pa tö iwörke e' wä paneke bèrë er bua' wa es. Ñies ie'pa tö kalǐ paneke bèrë er bua' wa as iyiwö tskir, talar buaë, wöne tajë. ⁸ Skëképa datskene

e' k'ewö dökette tsinet, e' kuëki e' wà panú bèrè. A' e' tkówa darèrèe ie' a.

⁹ A yamipa, kè a' ñi chök suluë as a' kè we'ikò Skèköl tö. Jesucristo dör s'shulökwak, e' dökette tsinet wës yi dökewatke ukkò a es. ¹⁰ A yamipa, Skèköl ttekölpa bak ká iaiäë, e'pa weine tajë, e' dalè'ttsè'rakitö bèrè er bua' wa. E' s'áú, etá iwà ú es. ¹¹ Se' tö ichè: "Wépa weine siarë, e' dalè'ttsérakitö bèrè er bua' wa, ayëcha buaë esepa." A' wá ittseüle tö ká iaiäë wëm bak eköl kiè Job, e' weine tajë, erè ie' tö idalè'ttsè' bèrè er bua' wa. Ñies a' wá ijcher tö mik iweine siarë e' tka, etá Skèköl er buaë yè ie' a tajë. Skèköl er dör buaë, se' wër siarë ie' wa, e' kuëki ier buaë yè' Job a tajë.

¹² A yamipa, ttè chekeyö i' e' dör ibua'ie: Mik a' tö ì cheke, etá kè ichar: "Ì chéyö e' dör mokì Skèköl tö ká jaì ena ká i' yö' e' wöwa" ö yile skà wöwa. A' ttó etkè. Mik a' icheke, "tó", etá es idir; mik a' icheke, "au", etá es idir. A' ichó es as kè a' kichatër.

Ikiösö Skèköl a ñi kì

¹³ A' wele weirke eriarke siarë, e' tã ese ttó Skèköl tã. A' wele ttsè'rke buaë, e' tã ese tö Skèköl kíkóka ittse

wa. ¹⁴ A' wele duöke, e' tã ese tö Skèkëpa Jesús icha erule e'pa wökirpa tsuk patkó, as e'pa bitu ikiök Skèköl a iki ena kiò tök iki Skèkëpa ttó wa. ¹⁵ Ie'pa tö ikié Skèköl a erblè imik mokì e' wa, e' tã ibuardane tã Skèkëpa tö ikerakane. Ñies ì sulu nuí tso' iki, e' tã e' olo'yeraëitö iki. ¹⁶ E' kuëki a' e' kkatóka ñi a tã ikió Skèköl a ñi kì as a' buarne. Mik s'ser yësyësë, esepa tö ì kié Skèköl a er mokì wa, etá ie' tö iwà iüteraë buaë tajë. ¹⁷ Skèköl tteköl bak ká iaiäë kiè Elías, e' dör s'ditsö wës sulitane es. Erè ie' tö iki' Skèköl a er mokì wa tö as kálij kè yër, etá kálij kè yëne dö duas mañal kì shaböts. ¹⁸ E' ukuökì tã ie' tö ikiéne Skèköl a tö as kálij yërne, etá mokì kálij yënene tã iyi kuá kôs talane buaë.

Ì sulu wamblökwakpa kímusö ilo'yök

¹⁹ A yamipa, a' wele tö ttè mokì, e' olo'yé, erè a' wele skà tö ikímé as idöne iütökne, e' tã e' dör buaë. ²⁰ A' e' na ianú tö wépa tö pè' sulusi kímé ì wambléitö e' olo'yök, esepa tö ie' tsatkée ikichatër yöki, ñies inuì tajë e' kôs olo'yane iki.

1 Pedro

Pedro, kiè ñies Simón, e' tò yèkkuö i' kit. Jesús ttökatapa shuä ie' dör kèkè tajë imalepa tsata. Erë mik Jesús klönewa ttèwä etä Pedro è tò iyè' tò ie' kè wä Jesús suule. E' ukuöki tã ie' eriane tajë tã ie' e' me' Jesús dalöiökne. Kè s'wä ijcher wé ie' bak senuk mik ie' tò yèkkuö i' kit etä. Ie' tò iché tò ie' bak senuk Babilonia (1 Pedro 5.13) erë ká bak böt kuä'ki kuä'ki Babilonia. Roma wakpa tajë bak senuk suluë Skëköl wöä wës Babilonia wakpa bak senuk es. E' kuëki ie'pa ká kiè ñies Babilonia. E' kuëki pè' tajë tò ibikeitsè tò mik Pedro tò yèkkuö i' kit, etä ie' tso' Roma.

Ie' tò yèkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa bak senuk ká kuä'ki kuä'ki tso' Asia Menor shuä e'pa ä. I'ñe tã ká e' kiène Turquía. Ie'pa bak weinuk, e' kuëki Pedro éna ikimäc senuk batse'ne këkraë Jesús ä mik ie'pa weirke e' dalewa. Ñies ie' tò ie'pa ä iché tò Skëköl wák tò ie'pa klöo'bak iwák ichaie, e' kuëki ie'pa tuë tajë Skëköl ä. E' kuëki ie'pa kè kàne tkinuk iwák è kï. E' skéie ie'pa ké senuk tso'tke e' meulettsä er bua' wa weinuk Jesús dalërmik wës ie' weine ie'pa dalërmik es. Mik ie'pa weirke Jesús kuëki etä ie'pa ké ttsë'nuk buaë Wiköl Batse'r tso' mokjè ie'pa ä e' kuëki. Es Pedro tò iché.

Shke'wè

1 Ye' dör Pedro. Ye' dör Jesucristo ttekölpa tsá, e'pa eköl. Ye' tso' yèkkuö i' shtök wépa shukitbak Skëköl tò iwák ä mineyal senuk Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, ñies Bitinia, esepa ä.

² Skëköl dör S'yé e' tò se' shukitbak wës ie' tò ibikeitsbak kuaë es. Iwiköl wa ie' tò se' batseq' as se' tò Jesucristo ttè iütò, ñies as se' er pairir Jesucristo pé wa se' nuì yökj. As Skëköl er buaë chò ena sene bèrè mù a' ä tajë.

Skëköl kïkòkàsö

³ Skëköl dör Skëképa Jesucristo yé, e' kïkòkàsö tajë. Ie' tò se' sué er siarè wa. Jesucristo kötewä shkenekane, e' batamik ie' tò se' ä sene pa'alj mé. Aishkuö tã ì buaë kôs tso' ie' wä blèule se' ä ká jai ä, e' doraë se' ulà ä, e' wä panekesö kröröë. E' kôs kè nurtawä, kè sulurtawä, kè ertawä yës. ⁵ A' erblöke Jesucristo mik, e' kuëki Skëköl tso' a' kkö'nuk ie' diché wa as ie' tò a' tsatkè, e' dö a' ulà ä. E' tso'tke kkachè sultane ä ká erkewatke etä.

⁶ Isalema a' kawötä weinuk ekuölö wì sù diò sù Cristo ttè kuëki, erë e' dalewa a' ttsë'rke buaë a' wä ijcher tò Skëköl tò a' tsatkeraë aishkuö tã e' kuëki. ⁷ A' erblö Jesucristo mik, e' ské dör orochka weirtawä, e' ské tsata. Se' tò orochka ma'wëke bö' wa iwà kkachöie tò mokj oro wöchka idir. Ì kè dör oro wöchka ese ñarkewa. E' sù a' weirke, e' dör a' ma'wgie iwà kkachöie tò mokj a' erblöke Jesucristo mik. A' dettsä buaë, e' tã mik Jesucristo datskene, etä Skëköl tò a' ttè kerakä, a' kïkerakä buaë.

⁸ A' kè wä Jesucristo suule a' wöbla wa, erë a' éna ie' dalër. I'ñe tã a' kè ku' ie' sayuk, erë a' erblöke ie' mik, e' wä tò a' tsatkeraë. E' kuëki a' ttsë'rke buaë shute, kè ttè tã iwà choie ekkè.

¹⁰ Ká iaiäë Skëköl ttekölpa tò s'tsatkè ñe' bikeits ena itò yulö'ttsarakitö. Ñies ì kôs meraë Skëköl tò se' ä ie' er buaë ché se' ä e' dalërmik, e' yè'rakitö. ¹¹ Cristo Wiköl tò ie'pa ka' ijchenuk tò Cristo weirdaë siarè, e' ukuöki tã ilo kardakä tajë. Erë kè ie'pa éna iwà ane tò yi idir ö mik ö wës iwà tkömi. ¹² Erë Skëköl tò ie'pa ä iwà kkayè' tò ttè e' kè wä tköpa ie'pa kéwö ska', e' skéie iwà tköraë se' kéwö ska'. Ttè buaë yè' ie'pa tò, e' dör Jesucristo ttè buaë ttsë'bak a' tò e'. Ipakökwakpa tò a' ä ipaka' Wiköl Batse'r patkëulebitu ká jai ä e' diché wa. Iyi ikkè jchenakwä suluë Skëköl biyöchökwakpa wä.

Skëköl tò se' kié senuk buaë yësyësë

¹³ E' kuëki a' erbikó buaë yësyësë, a' e' kkö'nú, a' tso' erkj. Mik Jesucristo datskene, etä Skëköl er buaë ché a' ä, e' wä doraë a' ulà ä. E' wä panú kröröë, e' kï a' er múwäie këkraë. ¹⁴ Skëköl ttè iütó wës alarlä buaë tò s'ttò iütè es. Kè a' e' muksane a' bak ì sulu wamblök ese ane wës a' bak kenet kè wä ie' ttè mokj jcher es. ¹⁵ E' skéie a' senú batse'r këkraë, Skëköl tò a' klöo' e' dör batse'r e' kuëki. ¹⁶ Skëköl yèkkuö tò ichè i' es: "Skëköl tò ichè: Ye' dör batse'r, e' kuëki a' senú batse'r." † Es iyè'itö.

¹⁷ Skëköl tò sultane shyleke yësyësë ñikkèë wës se' serke es, e' kieke a' tò "S'yé", e' tã a' kawötä ie' dalöiök suane wa a' serkeiä ká i' kï e' dalewa. ¹⁸ A' wä ijcher tò ie' tò a' yè'ttsä a' ser suluë wës a' yépa bak senuk suluë es, e' nuì ulà ä. E' ské kè patone íyi ertawä wës orochka ö inukölchka ese wa. ¹⁹ E' skéie ipatone Cristo kötewä pé tene tajë, e' wa. Ie' pé tuë tajë kè tonuk yi ä. Ie' dör wës obeja wè'ñe pupula jchè judiowak tò mè Skëköl ä es. Obeja e' dör bua'buäë kè ikj ì sulu ky' yës. E' sù Cristo kè kï ì sulu tã yës, erë ie' e' me'ttsä ttèwä se' skéie. E' kuëki Skëköl dalöiösö këkraë. ²⁰ Kam ká i' yör, e' yökj ie' tò Cristo wöme'ttsäbak ttèwä, erë i'ñe tã

† Levítico 11.44-45

mik ká i' erkewatke, etá iwà tka a' tsatkoie. ²¹ Cristo batamik a' erblöke ie' mik. Ie' tò Cristo shkeo'kane s'duulewá shuá tã ilo me'itò ie' a' buaë. Ie' tò i'o'bak es as a' erblò ie' mik, ñies as ì weraë ie' tò, e' wà panù a' tò.

²² I'ñe tã ttè mokì e' dalöie a' tò, e' batamik a' batse'one ñi dalëritsoie er mokì wa. Es a' kí ñi dalëritsó a' er kos wa. ²³ A' a' sene pa'alì mène, e' dör wes a' kurne erpa etökichane es. Erë e' kè dör wes s'kur erpa s'mi wa s'yé wa es, e' duötã'wã. A' kune' etökichane Skëköl ttè dör tse'ka tso' kekraë e' wa. ²⁴ E' dör wes Skëköl yëkkuö tò ichè es, e' tò ichè:

"S'ditsö ulitane dör wes kãkò es,
Ie'pa dör wes ma'ma wörkua es.

Kãkò sinewã tã iwörkua anewa,
²⁵ erë Skëköl ttè e' tso' kekraë." †

Ie' ttè e' dör Jesús ttè buaë pakane a' a' e'.

2 E' kuëkjì, sene sulu kos olo'yó. Kè a' kachökia ñi kì. Kè a' e' ökiã tò a' dör pè' buaë. Kè ukyënukiã. Kè yi chariã suluë a' tò. ² Skëkëpa Jesús er buaë ché se' a, e' kke tsetséke a' tò, e' kuëkjì ie' ttè wák wöchka yuló poë wes alala kune erpa ese tò imi tsu' yulè es as a' er kí diché iër buaë as a' tsatker.

Cristo dör wes ák kibi tso' u katabloie es

⁴ A' shkówã Skëkëpa Jesucristo ska', ie' dör wes ák tso' u yuoie es erë tse'ka. E' watë'ttsã s'ditsö tò wes u yuökwakpa tò ák kè dör buaë u yuoie ese kèu es. Erë Skëköl a' tã ie' dör wes ák shykitule tuë darërë es. ⁵ Es ñies se' dör wes ák tso' u yuoie es erë tse'ka. Se' wa Wiköl Batse'r tso' iwé yuök. U e' a' se' dör wes sacerdotepa batse'r es. Eë se' tò ì wër buaë Skëköl wa ese meke ie' a' Jesucristo batamik. Ì wër buaë ie' wa, e' dör tò se' tò ie' dalöio Wiköl Batse'r wa se' er wa ena se' ser kos e' wa. ⁶ E' dör wes itso' kitule Skëköl yëkkuö kì es. E' kì Skëköl tò Cristo ché i' es:

"Ittsó. Ye' tò ák kibiie tkéat ye' u katabloie Sión,
e' dör ák bua'ie shykitule tuë darërë ese.

Yi erblöke imik, ese kè eriarpa." ††

⁷ Ák e' dör Jesucristo. Se' erblöke ie' mik, esepa kikerakã Skëköl tò. Erë wépa kè erblöku' ie' mik, esepa a' tã e' kè dör es. Itkóke ie'pa tã wes itso' kitule Skëköl yëkkuö kì es, e' tò ichè:

"Ák watë'ttsã u yuökwakpa tò,
e' yönene ák bua'buaië." ‡

⁸ Ñies e' tò ichè:

"Ák e' mik pè' klastkërdaë,
ie'pa ardarö iski' ák e' kuëkjì." ††

Ie'pa kè wã Jesucristo ttè buaë e' iütène, e' kuëkjì ie'pa weirdaë e' nuí kì. E' dör wes ie'pa klastkër Jesucristo mik es. Skëköl tò ie'pa wöme'ttsabak as itkò ie'pa tã es.

⁹ Erë a' kè dör es. Skëköl tò a' shykit as a' dö ie' wák ichaie. Ie' dör a' blú ena a' dör ie' sacerdotepa. A' dör batse'r ie' a. A' bak senuk ì sulu dikijã wes s'ser stui a' es, erë ie' tò a' yë'ttsã e' ulã a' senuie ie' olo buaë tajë e' a. Ie' tò iwé es as ì buaë kos wé ie' tò, e' wà pakò a' tò

† *Isaiás 40.6-8* †† *Isaiás 28.16* ‡ *Salmo 118.22* †† *Isaiás 8.14*

sulitane a. ¹⁰ Kenet tã a' kè dör ie' icha, erë i'ñe tã a' dör ie' wák icha. Kenet tã ie' kè wã a' sune er siarë wa, erë i'ñe tã ie' tò a' sueke er siarë wa.

Se' senù wes Skëköl kì ikiane es

¹¹ A ye' yamipa dalër tajë ye' éna, se' tso' bërberla è ká i' kì wes upakè shkal es. Se' ká bua'ie e' dör ká jai a. E' kuëkjì a' wák dër suluë tò a' erkiöweke ì sulu wamblök, e' kè iutar. E' tò a' wöklö'weke as a' kè tò Skëköl ttè iütè. ¹² A' senú yësyësë kekraë pè' kè tò Skëköl dalöie esepa wörki. Erë i'ñe tã ie'pa tò a' kateke wes a' chöpa pè' sulusipa es, erë ie'pa tso' a' serke yësyësë e' wà sauk. E' kuëkjì aishkuö tã mik Skëköl de s'chakök se' nuí kì, etã ie'pa tò ie' kikerakã wes a' serke e' kì. E' kuëkjì a' senú buaë yësyësë kekraë.

¹³ S'wökirpa kos ttè iütó a' tò Skëkëpa Jesús batamik. Ká wökir kibi, e' ttè iütó, ie' dör s'wökir kibi ká i' kì e' kuëkjì. ¹⁴ Ñies wépa patkeke ie' tò s'wökirpaie, esepa ttè iütó a' tò. Ie' tò ie'pa patkeke wépa tò ì sulu wambleke esepa we'ikök ena wépa tò ì bua' weke esepa kíkókka. ¹⁵ Skëköl kì ikiane tò a' tò ì buaë wè, pè' tò ie' ttè watëttsã, kè wã iwã jcher yës, esepa siwã'blöwowaie as ie'pa kè tò a' chöia suluë.

¹⁶ A' senú wes pè' tsatkëulettsã es. A' bak klöulewã ì sulu ulã a, e' yökjì a' tsatkë'ttsã Skëköl tò, erë e' kè klö'war a' tò ì sulu wamblöie. E' skéie a' senú yësyësë ie' kanè mésopaie. ¹⁷ Sulitane dalöio. S'yamipa malepa dalëritsó. Skëköl dalöio. Ñies ká wökir kibi, e' ttè dalöio.

S'weirke kos e' dalë'ttsösö

¹⁸ A' wépa klöulewã kanè mésoie, esepa tò a' wökirpa ttò iütó. Wépa er buaë tò a' sueke buaë, ñies wépa er suluë tò a' sueke kësik wa, esepa ttò iütó er bua' wa. ¹⁹ A' kè kì ì nuí tã', erë a' wökir tò a' we'ikeke éme, e' dalë'ttseke a' tò bèrë, a' er me'rie Skëköl kì e' kuëkjì, e' tã e' wër buaë ie' wa. E' kuëkjì a' wökirpa ttò iütó. ²⁰ Se' weirke ì sulu wamblekesö ese nuí kì, ese dalë'ttsésö bèrë, e' tã Skëköl kè tò se' kikepakã yës. Erë se' weirke ì buaë wésö ese kuëkjì, ese dalë'ttsésö bèrë, e' tã e' je' wër buaë ie' wa. ²¹ Ie' tò se' klöo'bak as se' tò idalë'ttsö es. Cristo weine tajë se' dalërmik, e' dalë'ttsé' ie' tò bèrë. Es ie' kì ikiane tò se' tò se' weirke ese dalë'ttsö bèrë wes ie' tò idalë'ttsé' es. ²² Cristo kè wã ì sulu wamblène yës, ie' kè kayëne yës. ²³ Mik ie'pa tò ie' yé' suluë iwöshãë, etã ie' kè wã ie'pa yëne sulu. Mik ie'pa tò ie' we'ik tajë, etã ie' kè wã yi paüine. E' skéie e' me'atitö, Skëköl tò s'shuleke yësyësë, e' ulã a. ²⁴ Cristo kótewã wötëulewã krus mik se' nuí kos patuöie as se' ser yësyësë, ñies as ì sulu kè wamblöia'sö. Ie' shkã'ne ichkã kì tajë, e' batamik a' buanene. ²⁵ A' bak wes obeja chöwa es, erë i'ñe tã a' dene Cristo ska'. Ie' dör a' kkö'nukwak buaë, ie' tò a' kkö'neke er bua' wa.

Wes s'senewabak esepa ké senuk ñita

3 A tayëpa, a' wépa ttò iütó er bua' wa. A' tò iwé es, e' tã a' wépa wélepa kè erblöku' Jesús mik, esepa

erblömi alè Jesús mik, a' serke buaë ie'pa ta, e' è batamik, kè wà pakaule ie'pa a. ² A' wèpa tò isuë tò a' serke yësyësë, Skëköl ttè dalöieke mokijë, e' tò ie'pa erkiöwëmi erblök Jesús mik. ³ A' tayëpa, z'mokij a' e' ttsakkä buaala? e' ta kè a' e' kïtkarkä tajë a' chkä kï. Kè ì tularkä tajë e' kï ena a' tsà kï wöñarke dalölöë oroie iie. Kè a' e' paiökkä datsi' tuë darërëë ese wa. Ese kôs weirta'wa. ⁴ E' skéie er buaë ñies sene bèrë, ese wa a' e' kïtkö. E' kè weirta'wa ñies e' wër buaë shütë Skëköl wa. ⁵ Alakölpa bak ká iaiäë tò Skëköl dalöieta', esepa bak e' kïtkök es. Ie'pa bak e' maukkä Skëköl mik, ñies ie'pa bak iwëpa ttè iütök buaë. ⁶ Sara tò iwëm Abraham ttè iütë' buaë ta iki'itö kékëpa. A' tò ì buaë wëke, kè suarta' ì yöki, e' ta a' dör wës Sara es.

⁷ A wëpa alaköl ta', a' senu itä bèrë er bua' wa. Ie'pa diché kè ta' tajë wës se' wëpa es. Ñies ie'pa ulà a sene michoë doraë se' ta ñita Skëköl er buaë ché se' a e' wa. E' kuëki ie'pa dalöiö. Iú es as ì kieke a' tò Skëköl a, ese kè wöklör.

Jesús mik erblökwakpa ké senuk buaë sulitane ta

⁸ Es bata ekkë ta ye' tò ichè a' ulitane a, a' senu buaë ñita bèrë. A' ñi saú er siarë wa. A' ñi dalëritsó buaë ñi ëlpaie. A' ñi saú er bua' wa. A' e' ówa ñi yöki diöshët. ⁹ Yi tò ì sulu wamblé a' kï, ese kè kï iské wamblarne. Yi tò a' ché suluë, ese kè ské charne suluë. E' skéie esepa a a' er buaë chöne. Skëköl tò se' klöo'bak er buaë choie se' a, e' kuëki a' er buaë chó s'malëpa a. ¹⁰ E' dör wës Skëköl yëkküö tò ichè es, e' tò ichè:

“Skëköl wöbla me'rie s'ser yësyësë, esepa kï ikkö'nuk. Ì kieke ie'pa tò ie' a, ese meraëitö ie'pa a.

Erë wëpa e' wamblö sulu, esepa suëkeitö ibolökpaie. E' kuëki yi kï ikiane tò ikawö tkö buaë ttsëne bua' wa kékraë,

ese wák kawötä e' kkö'nuk as kè itö ì sulu chö, as kè itö yi kïtö'ü.

Ese wák kawötä ì sulu kôs olo'yök, kawötä senuk yësyësë.

Ie' ké e' chök senuk bèrë kékraë sulitane ta.” †

¹³ A' e' tkéwä darërëë senuk yësyësë kékraë, e' ta kè yi a a' sulunukwä da'a. ¹⁴ Erë a' serke yësyësë, e' kï a' weirmi alè, e' ta ayëcha e' dör buaë. Kè a' suanuk wëpa tò a' we'ikeke esepa yöki. Kè a' tkinuk ì yöki. ¹⁵ E' skéie Cristo dalöiö a' tò e' blúie. Yile tò a' chaké Cristo paneke a' tò kröröë, e' kï, e' ta a' tso'tke erkij kékraë iwà iütök. ¹⁶ Erë iwà iütö bèrë er bua' wa. A' senu yësyësë as a' er kè tò a' kkatò ì kï. E' dör es, e' ta mik pè' tò a' ché suluë a' dör Cristo mik erblökwakpa e' kuëki, etä e'pa jaërdakä ì ché ie'pa tò e' dör kache e' kuëki.

¹⁷ Se' weirke ì buaë wëke se' tò ese kï, Skëköl kï ikiane alè es, e' ta e' dör buaë. Erë se' weirke ì sulu wamblekesö ese kï, e' ta e' dör suluë. ¹⁸ Ñies Cristo weine siarë se' nuj patuöie. Ie' kötwä etökicha ème kè duötä'wajä yës. Ie' dör yësyësë, erë ie' e' mettsä ttëwä se' kè dör yësyësë e'pa skéie se' tsömi Skëköl ska'. Mokij ie' kötwä pè' tò, erë ie' shkëo'kane Skëköl tò iWiköl wa. ¹⁹ Ñies Wiköl Bats'e' wa ie' dë'rö wé wimblu-

pa tso' wötëule ee, ie' e' ali'kä e' chök ie'pa a. ²⁰ Ká iaiäë ie'pa tò Skëköl ttö dalöseö'wä Noé këska'. Noé bak kanò tajë e' yuök, e' dalewa Skëköl tò ipana' enaë tò pè' er mane'ü ie' a, erë ie'pa kè wä igne. E' kuëki Noé ena iyamipa paköl wa'ñe, e'pa è tsatkëne kanò a di' tajë yöki. ²¹ Di' tajë bakmi Noé këska', e' tò di' a s'wöskueke e' tsatkoie i'ñeta e' klea' se' a. S'wöskuë e' kè dör s'chkä paskuoie. E' skéie iwà kkachekeitö tò se' tso' ikiök Skëköl a tò se' nuj olo'yö s'kij as se' er kè tò s'kkatöia. E' tò se' tsatkeke Jesucristo shkënekane e' batamik. ²² I'ñe ta Jesucristo mine'kane ká jai a e' tkër Skëköl ulà bua'kka †† Skëköl biyöchökwakpa ulitane, ñies ì ulitane tso' s'wökirie wä diché ta' kè wërta'wä esepa kôs tso' ie' klö dikjä.

4 Cristo weine tajë se' skéie, e' kuëki a' e' chó a' weirke kôs e' dalë'ttsök er bua' wa wës Cristo es. Yi weine ì buaë wëitö e' kuëki, esepa kè éna ì sulu wamblakjä. E' kuëki a' e' chó weinuk. ² Wëpa dör es, ese wakpa serkeia ká i' a etä kè ie'pa éna ì sulu wamblakjä wës s'malëpa tò iwambleke es. E' skéie ie'pa senak buaë yësyësë kékraë wës Skëköl kï ikiane es. ³ Kenet ta a' kè wä Skëköl suule, e' këwö ska' ta a' bak ì sulu è wamblök tajë wës pè' malëpa kè wä ie' suule esepa ser es. A' bak trënuk tajë. Ì sulu kukuëtë'wä darërëë. A' bak e' ttökä blo' wa tajë. A' bak ñi dapa'uk blo' yök tajë. E' këwa a' tò ì sulu kï wambleke tajë. Ñies iyi diököl tò s'dako'wë ekkë, ese dalöiök a' bak tajë skëköl. ⁴ Erë i'ñe ta a' kè mineia pè' kè tò Skëköl dalöie esepa ta ì sulu wamblök wës ie'pa tò iwambleke kè wöklörtä' es. E' tò ie'pa tkiwëwä, e' kuëki ie'pa tò a' cheke suluë. ⁵ Skëköl dör s'duulewä ena s'tso'ia'ä ttsë'ka, e'pa kôs shulökwak. Aishkuö ta ì sulu wamblé' ie'pa tò, e' kôs kï ie'pa kawötä e' chökä ie' wörki. ⁶ Cristo ttë buaë e' pakanebak ñies s'durulune esepa a. Ie'pa durulune ì sulu wamblé' ie'pa tò e' kuëki, wës Skëköl tò ime'at tò sulitane kawötä duökwa es. Erë Cristo ttë buaë e' pakanebak ie'pa a as ie'pa wikölpa ser michoë wës Skëköl ser es.

Se' ké ñi kïmuk

⁷ Ká i' erkewatke, e' kuëki a' tso' erkij, a' e' kkö'nú buaë as a' a' s'yëyer buaë. ⁸ İyi kôs tsatä a' ñi dalëritsó a' er kôs wa. A' ñi dalëritsóke es, e' ta wës alè s'yamipa e' wamblö suluë a' kï, ese kè kï a' tkirpa. ⁹ A' tò s'yamipa kíowä er bua' wa a' u a, kè isuar suluë. ¹⁰ Skëköl er buaë ché a' a, e' kuëki ie' tò imé a' a' kuä'kij kuä'kij ñi kïmoie, e' kuëblupa a' dör. E' kuëki ì mène a' eköl eköl a' s'malëpa kïmoie ese wä kaneú. ¹¹ A' wëlepa a' imène ttè pakök, e' ta esepa kawötä Skëköl ttè è pakök. A' wëlepa a' imène s'kïmuk, e' ta esepa kawötä s'kïmuk kôs Skëköl tò e'pa a' diché métkë ekkë. Ì kôs wëkesö e' üsö buaë as Skëköl kïkarkä tajë Jesucristo batamik. Jesucristo diché ta' tajë, olo ta' tajë iyi ulitane tsatä kékraë. Es e' idir.

†† ULÀ BUA'KKA: E' këwö ska' ta yi tkër blu' ulà bua'kka ese wák dalöiertä' tajë imalëpa tsatä.

Se' ttsë'nù buaë se' weirke eta

¹² A yamipa dalër tajë ye' éna, mik a' weirke siarë Cristo ttë kuëki, eta kè e' kî a' tkinuk. Kè a' tò ibikeitsök tò a' tã itkòmi wës ì kè suule yi wã tkò s'tã es. ¹³ E' skéie a' ttsë'nù buaë. Cristo weine kôs e' bata de a' kî ñies, e' kuëki a' ttsë'nù buaë. E' tkòke a' tã es as a' ttsë'r buaë shütë mik Cristo dene olo tã' tajë eta. ¹⁴ Ayëcha buaë mik ie'pa tò a' ché suluë Cristo kuëki, e' wã dör tò Skëköl Wiköl olo tã' tajë e' tso' a' tã. ¹⁵ A' weirke s'ttëwã kuëki, akblë kuëki, ì sulu wamblë kuëki ö ulà tië õ'ka íyi a' e' kuëki, e' je' tã a' jaënú. ¹⁶ Erë a' weirke se' dör Cristo icha e' kuëki, eta kè e' kî a' jaënu. E' skéie Skëköl kíkókã a' tò ie'pa tò a' kië Cristo icha e' kuëki.

¹⁷ Skëköl tò sulitane shüleketke, e' këwö dökewatke. Erë ie' tò iwák icha shüleraë kewe. Se' weirke ì'ñe tã, e' dör sulitane weirdaë e' tsã, e' tã ì kè tkòpa wépa kè tò ttë buaë me' Skëköl tò e' dalöieta' esepa tã? ¹⁸ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkküö kî es, e' tò ichë:

“Pë' serke yësyesë, iekkë tã esepa kè tsatkëne,
e' tã ì kè tkòpa pë' sulusipa ena pë' e' wamblö sulu esepa tã?” †

¹⁹ Wépa mé Skëköl tò weinuk ie' ttë kuëki, esepa ké ì buaë wekerakitö, ese kí uk. Ie' se' yö', ie' ttö mokjë, e' kuëki se' e' mü bèrë ie' ulà a.

Skëkëpa Jesús icha wökirpa esepa patté Pedro tò

5 ì'ñe ye' tò ilè cheke a' dör Skëkëpa Jesús icha wökirpa esepa a. Ñies ye' dör Jesús icha wökir eköl. Cristo weine siarë, e' su'yö ye' wák wöbla wa. Mik ie' datkene, eta ie' olo tajë e' kkeyërdaë sulitane a, e' a ye' tso'ñak a' tã. E' kuëki ye' tò a' a ichë tò ² wépa me' Skëköl tò a' ulà a kkö'nè wës obeja es, esepa kkö'nú buaë, er buaë wa wës ie' kî ikiane es. Kè dör tò a' kè é-na iwak, erë a' tò iwëke. E' skéie iwakaneú er bua' wa. Ñies kè ie'pa kkö'nar inuköl è dalërmik, e' skéie ikkö'nú er bua' wa ie'pa kimoie. ³ Kè a' tò ie'pa wëttsuk kësik wa. Kè a' e' ttsökkã tajë ie'pa kî. E' skéie a' senú buaë yësyesë ie'pa wörki as ie'pa ser buaë wës a' ser es. ⁴ A'

† Proverbios 11.31

tò iwé es, e' tã mik Cristo dör se' ulitane wökir kibi e' datkene, eta iské buaë olo tã' tajë, kè sulurta'wã e' meraëitö a' a.

Jesús icha malepa patté Pedro tò

⁵ A duladulapa, a' kékëpa ttö iutó buaë. Ñies a' ulitane e' wöowa diöshet ñi yöki, a' ñi dalöió er bua' wa. Skëköl yëkküö tò ichë:

“Wépa e' ttsökã tajë, esepa wöklö'wëke Skëköl tò.
Erë wépa e' wöowa diöshet, esepa a' ie' er buaë chö.” ††

⁶ E' kuëki a' e' wöowa diöshet ie' diché tã' tajë e' yöki, as ie' tò a' kíkókã mik ikéwö de eta. ⁷ Ie' er me'rie a' kî a' kkö'noie, e' kuëki kè a' tkinuk ì kî. Ì kôs tò a' tkiwëke, a' tsiriwëke, e' múat ie' ulà a.

⁸ ¡A' tso' erkî, a' e' kkö'nú! Bé dör a' bolök. Ie' tso' a' tötüük wës ma'name arke tajë, e' tò iyiwak tötüëke katëwa es. ⁹ A' e' tkówã darërë a' erblöke Skëköl mik e' a, es a' tò Satanás wöklö'wëraë. A' wã ijcher tò kã wa'ñe s'yamipa tso' weinuk wës a' es. E' kuëki a' e' tkówã darërë Skëköl a. ¹⁰ Ie' er buaë ché se' a tajë shütë. Ie' tò se' shükitbak as se' döñak ie' olo yöbië e' a, se' batsulewã Cristo mik e' wa. Se' weirke ekuölö è kã i' a, mik e' tka, eta ì sulu tso'ia se' a, e' yerattsaitö sëkkã. Ie' tò se' tkewãraë darërë. Ie' tò se' er diché ier-aë, kè ì e' alöpakãia se' kî. ¹¹ Ie' diché tã' tajë íyi ulitane tsatã. Ie' dör íyi ulitane wökir këkraë. Es e' idir.

Pedro e' chéat

¹² Ye' tò Silvano ké yëkküö i' shtök. Ye' wã ijcher tò ie' dör s'yami e' tkëulewã darërë ese. Yëkküö i' shtéyö a' a a' er diché kí ioie. Skëköl er buaë ché se' a tajë, e' shtéyö yëkküö i' kî. Ye' tò ichë tò e' dör ttë mokjë, e' a a' e' tkówã darërë.

¹³ Jesús mik erblökwakpa kôs tso' Babilonia, e'pa tò a' shké'wëmi. E'pa shükit Skëköl tò wës ie' tò a' shükit es. Ñies Marcos dör wës ye' wák alà es, e' tò a' shké'wëmi. ¹⁴ A' ñi shké'ú er bua' wa.

A' kôs dör Cristo icha, e'pa senú bèrë.

†† Proverbios 3.34

2 Pedro

Yëkkuö skà i' kit Pedro tö. Ie' wà ijchenewà tö iblërkewatke, e' yè'itö 2 Pedro 1.12-15 e' kî. Jesús mik erblökwakpa weirke ierblò ñe' kuëkî, e'pa a Pedro tö yëkkuö i' kit ie'pa er one Jesús tté mokîe e' ska' as iserdak yësyësë ena këkraë Jesús a. E' kîjjetà ie' tö ie'pa a ierî mène tö pè' e' ò tö ie'pa dör Jesús mik erblökwakpa esepa döraë ie'pa shuà ikîjtöykrak. Ie' tö ie'pa a iché tö wës s'kîjtö'ukwakpa ñe'sepa serdaë. Ñies ie' tö ie'pa a iché tö s'kîjtö'ukwakpa we'ikeraë Skëköl tö. E' kîjjetà ì tkömi ká i' erkewatke età e' eri mène Pedro tö ie'pa a. Ie' tö ichè ká i' erke-wa e' kèwö dewatke tsînet, e' kèwö ska' tã ie'pa kawötã senuk yësyësë Jesús kîkokaie. Ñies Pedro tö ichè tö mokîe Jesús datskene erë Skëköl tö sulitane suëke er siarë wa ena ie' kî ikiane tö se' er mane'ù tã se' erblö Jesús mik. E' paneke ie' tö er bua' wa, e' kuëkî kam ie' tö Jesús patköne.

Shke'wè

1 Ye' dör Simón Pedro. Ye' dör Jesucristo kanè mé-so. Ñies ye' dör ittekölpa tsá, e'pa eköl. Jesucristo dör Skëköl ena S'tsãtkökwak. Ie' dör yësyësë, e' batamik sa' de erblök ie' mik. Ye' tso' yëkkuö i' shtök wépa de erblök ie' mik buaë mokîe wës sa' es, esepa a. ² Skëköl ena Skëkëpa Jesús as e'pa er buaë chò ena sene bèrè mù a' a tajë, a' kî batsmir buaë ie'pa mik e' a.

Se' er diché iò senuk yësyësë Skëköl a

³ Jesús tö se' klö'bak as se' dò ie' tã ñitã ie' olo tajë e' a, ñies as se' ser wës ie' ser es. Se' bàtse ie' mik, e' wa ì kôs kiane se' kî sènoie wës ie' kî ikiane es e' me'tkeitö se' a ie' diché tajë e' wa. ⁴ Íyi ekkè kôs wa ie' kablè' se' a as se' dò wës ie' wák dër es, as se' tkòshkar ì sulu tso' ká i' a wamblak se' éna tö se' sulu'wèwami ese ulà a. Skëköl kablè' se' a, e' me'tkeitö se' a, e' dör tajë buaë shütë. ⁵ E' kuëkî a' e' diché ió a' erblöke Cristo mik, e' kîje senuk yësyësë. Sene yësyësë, e' kîje Skëköl íyi anuk. ⁶ Skëköl íyi ane, e' kîje e' kkö'nuk. E' kkö'nè, e' kîje íyi panuk bèrè. Íyi panè bèrè, e' kîje er mukwã Skëköl è kî. ⁷ Er mèwã Skëköl è kî, e' kîje ñi sayuk er bua' wa wës ñi èlpa es. Ñi suë er bua' wa, e' kîje ñi dalërítsök. ⁸ Íyi ekkè kôs wëke a' tö, ñies ikî wëke a' tö këkraë, e' tã e' wà kiane chè tö mokî a' bàtse buaë Skëkëpa Jesucristo mik. A' serke es, e' tã ì kôs wëke a' tö Skëköl a, e' wà dörattsã buaë. ⁹ Erë wépa e' chò tö ie'pa erblö Cristo mik, erë ie'pa kè tö íyi ekkè wawè, esepa dör wës s'wöbla kè wawër buaë es. Ie'pa kè éna iwà ane buaë. Wësua ie'pa éna ichowa tö ì sulu wamblè' ie'pa tö, e' pairi'ttsã Skëköl tö ie'pa kî. ¹⁰ A yamipa, a' e' diché ió senuk buaë yësyësë këkraë, e' wa iwà kkayërdaë tö mokî Skëköl tö a' klö'bak, a' shukitbakitö iwák a. A' tö iwé es, e' tã a' erblöke Cristo mik, e' kè olo'yepa a' tö yës. ¹¹ E' wa aishkuö tã a' kirdawã buaë ì blúie Skëkëpa Jesucristo dör S'tsãtkökwak, e' tso' e' a. E' dör yöbië.

¹² Íyi ekkè jcher a' wã buaë. Ttè mokî wa a' e' wöblaq', e' a' tso' e' tkëulewã darërëë. Erë ye' tö a' a' ikî chè mi-

choë as a' kè éna ichòwa. ¹³ Ye' tso'ia' ttsè'ka, etã ye' a' tã buaë idir tö ye' tö a' a' ttè i' kî chè as a' tö íyi ekkè wà bikeitsò këkraë. ¹⁴ Skëkëpa Jesucristo tö ye' a' iyè' tö wëkkè alè tã ye' kè kû'ia' ká i' kî. ¹⁵ Ye' tö ì kôs weraë as ttè i' kè chòwa a' éna yës ì'ñe tã ñies mik ye' blënewatke e' ukuökî tã.

¹⁶ Skëkëpa Jesucristo olo tã' tajë, e' sù' sa' tö sa' wákpa wöbla wa. E' kuëkî mik sa' tö a' wöblaq' ie' diché tã' tajë ena ie' datskene e' tté wa, etã kè sa' wã ipakane a' a' ttè kè wà tã' wës sa' wákpa tö ibikeitsè chè es a' kîjtö'woie. ¹⁷ Mik sa' dè'rö ie' tã kabata batse'r, e' tukir kî, etã eë Skëköl dör S'yé, e' tö ie' kîkékã tajë. Ttò datse Skëköl olo tã' tajë e' ska', e' tö ie' ché i' es: "Së dör ye' alà dalër tajë ye' éna, e' wër ye' wa buaë shütë." E' kôs sù' sa' tö. Ttò ñe' datse ká jaì a, e' ttsé' sa' tö, sa' tso'ñak ie' tã eë e' kuëkî.

¹⁹ Í sù' sa' tö, ì ttsé' sa' tö, e' tö ikî cheke se' a' tö Jesús tté tso' kitule Skëköl yëkkuö kî ká iaiaë ittekölpa wã, e' yène mokî. E' kuëkî ttè kit ie'pa tö yëkkuö kî, e' wà iütök a' kawötã bua'iewã. Ttè e' dör wës bö'wö batsèkã stui a' tö ká olo ppeeke ese es. E' tö se' er ñi'wëke as se' éna iar tö ì dör mokî, ì dör kache. Ttè e' tö se' kîmeraë dö mik Skëkëpa Jesucristo datskene etã. Mik ie' de, etã ì kôs ardaë buaë se' éna, e' dör wës ká ñir s'kî es. Jesucristo dör wës bëkwö bérie wërke bla'mi e' es. ²⁰ Erë ì kôs tsatã a' wã ijchenú tö ì yè' Skëköl ttekölpa tö, tso' kitule Skëköl yëkkuö kî, e' kè yène ie'pa wã ie'pa wákpa er wa. Erë Skëköl tö ie'pa ké ichök wës ie' kî ikiane es Wiköl Batse'r wa. E' kuëkî ì kit Skëköl ttekölpa tö ká iaiaë, e' kè yène ie'pa wã iwákpa er wa, e' dör Skëköl ttè mokî.

S'wöbla'ukwakpa kache tté wa

2 Ká iaiaë Israel aleripa shuã kachökwakpa e' ka'ka e' chök tö ie'pa dör Skëköl ttekölpa. Es ñies ì'ñe tã a' shuã kachökwakpa e' kórakã e' chök tö ie'pa dör s'wöbla'ukwakpa Skëköl tté wa. Ie'pa e' ò tö ie'pa tso' ttè mokî pakök, erë tté wa ie'pa tö s'wöbla'wëke, e' tö s'er sulu'wèwami e' iütésö, e' tã Skëköl tö s'we'ikeraë. Skëkëpa Jesucristo tö ie'pa nuì tã'ttsã, erë e' wák

watéttsa ie'pa tö. E' kueki ie' tö ie'pa we'ikeraë bet.

² Erë tajë s'yamipa ardarö kache ttë e' a intrëdarak tajë wës iwöbla'ukwakpa es. Ie'pa kueki ttë mokij e' cheraë suluë pë' malepa tö. ³ S'wöbla'ukwakpa kache ttë wa, e'pa kij inuköl è kiane tajë, e' kueki ie'pa tö a' inuköl yerattsä ttë kè wà tã' pakeke ie'pa tö ese wa. E' kueki kã iajäë ie'pa esepa wöme'ttsabak weinuk Skëköl tö, e' kè chë'wa ie' éna.

⁴ Kã iajäë Skëköl biyöchökwakpa welepa tö ì sulu wamblë' ie' kij, e' nuí kè olo'yane ie' wã ie'pa kij. Ie' tö ie'pa batrëlor bö' kè a, eë ie'pa tso' wötëule moulewa stui a ie'pa kichateraëitö aishkuö tã e' panuk. ⁵ Nies kã iajäë wakpa bak senuk Noé këska' tã, e'pa tö ì sulu wamblë' tajë, e' nuí kè olo'yane ie' wã ie'pa kij. Noé tö ipaka' ie'pa a tö ie'pa kawötã senuk yësyësë, erë ie'pa kè wã ie' ttë iütëne. E' kueki Skëköl tö ie'pa ewëwa di' tajë wa. Noé ena imalepa döka kul (7), e'pa è tsatké Skëköl tö di' tajë yöki. ⁶ Nies kã iajäë kã bö' kië Sodoma ena Gomorra, e' wakpa dör pë' sulusi. E'pa shuã wëm serke eköl kië Lot, e' serke yësyësë. Ie'pa trër tajë, e' ttëke, e' suëke ie' tö këkraë, e' tö ie' dör buaë e' eriawëke siarë. Ie'pa nuí kij Skëköl tö ie'pa wömëttsã ewëwa. Ie' tö ie'pa ena ie'pa kã e' kôs ña'wëwa sërãa imuluchka è ahtë. Erë Lot, e' è tsatkëttsaitö. Ie' tö ie'pa ewëwa es iwà kkachöie sultane a tö es itköraë pë' sulusipa kôs esepa tã.

⁹ E' kôs bak kã iajäë, e' wa se' wã ijcher tö wëpa serke buaë yësyësë, esepa tsatkërmi buaë Skëköl a ì kôs tö ie'pa we'ikeke e' ulà a. Nies se' wã ijcher tö wëpa dör ì sulu wamblökwakpa, esepa tso' blëule ie' wã ishulirkerak e' këwö panuk. ¹⁰ Wëpa e' mettsã e' ia'ukka sene sulusi wa wës ie'pa wák dër sulu kij ikiane es ena Skëköl ttë watëttsarakitö, esepa kôs we'ikeraëitö tajë s'malepa tsãta.

S'wöbla'ukwakpa kache ttë wa, e'pa e' wamblörak kësik kësik, kè tö ì ulé klö'wëta', iwökir darërëë. Ie'pa kè suane wëpa olo tã' tajë, esepa chök suluë. ¹¹ Skëköl biyöchökwakpa diché tã' tajë, olo tã' tajë s'wöbla'ukwakpa kache ttë wa, esepa tsãta, erë ie'pa kè tö imalepa dör suluë esepa chetã' Skëköl a suluë as ikichatër. ¹² Erë ì sulu wambleke s'wöbla'ukwakpa kache ttë wa, esepa tö, e' wamblekerakitö kè wà bikeitsule wës iyiwak kañiru kè a kã artã' tso' klö'wëwã ttëwã es. Ì kè ane ie'pa éna, e' kôs cheke suluë ie'pa tö. Ie'pa duörawã wës iyiwak kañiru ttëwã es. ¹³ Ie'pa tö s'malepa we'ikeke, e' skéie ie'pa weirdaë siarë. Ì sulu tö ie'pa ttsë'wëke buaë, ese kôs wambleke ie'pa tö tajë ñiwe kè jaër tã'ia, ese tö ie'pa ttsë'wëke buaë. Mik a' ñi dapa'uke chkök ñitã di'yök ñitã, etã ie'pa tso' a' shuã ì sulu wamblök e' ttsë'wöie buaë. Ese wa ie'pa éna a' kütö'wãk. Es ie'pa tö a' kawö sulu'wëkewã. Ie'pa tö a' jaëwëkewã tajë. ¹⁴ Ie'pa er me'rie trë è kij. Ie'pa kè shtrirtã'wã ì sulu wamblök. Wëpa kè e' tkënewã darërë S'tsãtkök'wak ttë a, esepa dakijëkerakitö as ie'pa tö ì sulu wamblöne wës ie'pa es. Ie'pa tö inuköl è kkecheke tajë këkraë. Ie'pa wöme'ttsabak kichatëe Skëköl tö. ¹⁵ Ie'pa dör wës s'cholur es. Nalã yësyësë e' olo'yé ie'pa tö e' wambloie wës kã iajäë Beor alã kië Balaam dör

Skëköl tteköl, e' e' wamblë' es. Ie' mí ì sulu wamblök inuköl è dalërmik, erë Skëköl tö ie' burro ké ttökkã ie' tã tã iuñëitö tã ichëitö ia: ¿Ì wambleke be' tö aljie? E' tö Balaam wöklö'wé.

¹⁷ S'wöbla'ukwakpa kache ttë wa, e'pa dör wës di' tum itö kè a di' tã' es. Ie'pa dör wës kalij morkã mochka a uyë siwã' tö kè wà yërtã' es. Ie'pa wömeulettã weinuk michoë stui kè a. ¹⁸ Ttë pakeke ie'pa tö e' ttsë'r buaë, erë kè iwà tã'. Ì sulu kukuéña ie'pa wã ena ì sulu kiane s'wák dër sulu e' kij, e' wa ie'pa tö wëpa e' yëttsã tsaririë iserkerak kjtëule e' ulà a, esepa erkiöwëkëkane as iarmine ì sulu a. ¹⁹ Ie'pa tö icheke: "A' tö sa' ttë iüté, e' tã a' kè ku'ia klöulewã ì ulà a, a' sermi wës a' wãkpa kij ikiane es." Ie'pa tö icheke es, erë ie'pa wãkpa tso' klöulewã ì sulu ulà a, ie'pa kè a e' yërpattã wës. Mik se' kè a e' yënettã ì ulà a, etã e' wã dör tö se' tso' klöulewã iulã a. ²⁰ Skëkëpa Jesucristo dör S'tsãtkök'wak e' mik se' e' batsé, e' wa sene sulusi tso' kã i' a e' olo'ya'sö. Erë se' anemine ì sulu ulà ane, kè tö ilo'yeta', e' tã se' a e' dör sulu ichökke kewe tsãta. ²¹ Se' tö sene yësyësë e' ttë klö'bak buaë kewe. Erë e' ukuökij tã ttë dalöiëno batse'r mène se' a, e' olo'yésö, e'ma buaë idir tö kè sò iklö'upa. ²² E' dör wës ttë mokij i' tö iché es: "Chichi chöli tuëttsã, e' ukuökij tã iñéwaneitö." † Nies skà tö iché: "Köchi kuöwësö buaë, e' miã kuekane dó a."

Skëkëpa Jesús dörane

3 A yamipa dalër tajë ye' éna, ye' tö yëkkuö tsã kit a' a, e' skà shtekeyö a' a, i' tã ide bö't. Yëkkuö bö't e' kij ye' tso', ttë jcher'tke a' wã, e' chökne a' a a' pattök as a' er arne iska' tã iwà bikeitsö bua'iewã yësyësë. ² Ì yé' Skëköl ttekölpa batse'r e'pa tö kã iajäë, e' ska' a' er anú. Nies ttë dalöiëno me'at Skëkëpa dör S'tsãtkök'wak e' tö, e' ska' a' er anú. Sa' dör ittekölpa tsã, e'pa tö ttë e' yé' a' a.

³ A' wã ijchenú bua'iewã tö kã i' erkewatke e' këwö ska' tã pë' serke suluë esepa döraë. Ie'pa tö ì sulu è wambleke wës ier sulu tö ikieke ia es. Ie'pa tö a' wayueraë ⁴ tã a' a ichakeraë: "Jesucristo kablë' döknë zwes e' de? Ikkë tã kè iwër tã, zwé idir? Se' kékëpa blërulunëbak, etã iyi kôs mir iwák suë wës iyöne kuaë es." ⁵ Erë ie'pa wã ijcher tö ì cheke ie'pa tö e' kè yëne. Ie'pa kè kij ikiane ttsëno tö kã iajäë Skëköl tö kã jai ena ì kôs tso' ia, e' yö' ittö è wa. Nies kã i' ena ì kôs tso' iki, e' yö' ie' tö ittö è wa. Kã i' dë'kã ie' wã di' a, es di' tso' kã i' pamik shkit. ⁶ Ie'pa kè kij ikiane ttsëno tö ì ulitane bak senuk kã i' a, e' e'owã Skëköl tö di' tajë bak e' wa. ⁷ Erë kã jai ena kã i' tso' i'ñe tã, e' kicha a'ria ie' wã iwák ttë wa dö mik ie' tö iëwëkewa bö' wa aishkuö tã etã. E' kôs tköraë mik pë' sulusipa shulirke kichatërkettã e' këwö de etã.

⁸ A yamipa dalër tajë ye' éna, kè a' éna ichökwa tö Skëköl a kã etkë, e' dör wës duas döka mil eyök es, ñies duas döka mil eyök, e' dör wës kã etkë es. ⁹ Skëkëpa Jesús kablë', e' wã tköraë. Ie' datskene sultane shulök mik Skëköl kij ikiane etã. E' kè dör tö ie' kablë' e'

chowa ie' éna wēs pē' wēlepa tso' ibikeitsök es. E' kē dör es. Ie' kē kī ikiane tō yi weir aishkuö tã. Ie' kī ikiane tō sulitane er mane'ü ie' a. E' wà panuk ie' tso' énaë. E' kuekī ie' kam döne.

¹⁰ Erë ie' dörane, kē tkōpa. Mik ie' datskene, etã e' kēwö dōraë kē e' biyó yēule wēs akblökwakpa döwã nañewe es. Mik ie' de, etã kã jai kōs blardaë tajë tã ichōrawa kē wërpaia. Ì kōs tso' kã jai a, e' ñardawa diardawã. E' sù kã i' ena ì kōs tso' ikī, e' ñardawa sēkka, kē ì atykiã. ¹¹ E' kōs erdawa es, e' tã wēs kē se' serpa batse'r e' tkēulewã darërë Skököl è a? ¹² E' kēwö panuk se' tso' poë, e' dalewa se' e' chö senuk wēs Skököl kī ikiane es as ikēwö e' dö bet. Mik e' kēwö de, etã kã jai ñardawa ena ì kōs tso'ia, e' diardawã erdawa bö' wa. ¹³ Erë Skököl kablë' kã jai pa'alī ena kã i' pa'alī e' yuök se' a. Wēpa serke yēsyesë, esepa è serdaë eë. Eë ì sulu kē tã. E' wà paneke se' tō poë.

¹⁴ A yamipa dalër tajë ye' éna, a' tso' íyi ekkë wà panuk, e' dalewa a' e' tkōwã darërë senuk as mik e' kēwö de, etã ie' tō a' kù senuk bèrë ñitã, kē iaulekã, kē

kī ì sulu tté tã. ¹⁵ A' éna ianú tō Skökēpa Jesús kam dö, ie' tso'ia ipanuk as s'tsãtkër. Ñies ttè e' kitãt a' a yēkkuö kī s'yami Pablo dalër tajë se' éna e' tō. Ie' tō iki-tãt erbikè tajë me' Skököl tō ie' a e' wa. ¹⁶ Ttè i' kit Pablo tō yēkkuö kōs kit ie' tō ekkë kī. Ie' ttè wēle dör darërë, kē wà ar se' éna bet. Pē' wēlepa kē yōule buaë, kē e' tkēulewã buaë Jesucristo ttè a, esepa tō Pablo ttè darërë, e' wà shkūlī'wēkewã wēs ie'pa tō Skököl ttè kitule yēkkuö kī malepa, e' wà shkūlī'wēkewã es. E' nuí kī ie'pa weirdaë siarë.

Ttè bata

¹⁷ A yamipa dalër tajë ye' éna, íyi ekkë kōs jchertke a' wã buaë. E' kuekī a' e' kkö'nú pē' sulusi ñe'sepa yökī as a' kē tō ie'pa ttò iutò. A' tso' erkī as a' e' tkēulewã buaë S'tsãtkökwaq mik, e' kē olo'yò a' tō. ¹⁸ Skökēpa Jesucristo dör S'tsãtkökwaq, e' er buaë ché se' a, e' ttè wa a' kī e' yuó. Ie' mik a' kī e' batsó bua'ie. ¡As ie' kīkarka tajë ì'ñe tã ena kēkraë! Es e' idir.

1 Juan

Yëkkuö i' kit Jesús ttekölpa tsá e' eköl kiè Juan e' tö. Ie' tö ikit Jesús mik erblökwakpa serke Asia e'pa a. I'ñe tã kã e' kiè Turquía. Ie' tö ikit etã ie' dewatke kékëla. Nies yëkkuö skà kit ie' tö dökã tkël, e' böt dör tsitsir, böt dör blublu. Yëkkuö blublu e' et kiè 'Jesús Tté Buaë kit Juan tö' ena iët kiè 'I' Kkayë' Jesucristo tö Juan a e' Pakè.' Skëköl éna Jesús mik erblökwakpa dalër tajë ena iyi tajë buaë o' ie' tö ie'pa a Jesucristo batamik, e' pakè Juan tö yëkkuö i' kï. Nies ie' tö iché tö mik se' ñi dalëritsöke etã se' wã ijcher tö Skëköl dör se' wák, e' kuëkï se' kawötã ñi dalëritsök.

E' kïje tã ie' tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa a s'wöbla'ukwakpa kache tté wa esepa biyó choie. Ie'pa tö s'wöbla'weke tö Jesús kè dör wës s'ditsö es. Ie'pa tö ichè tö ie' wër se' sù erè kè idör se' es. Jesús mik erblökwakpa kè kàne ie'pa ttö ttsök. Ie'pa dör s'kïtö'ukwak. Skëköl Wiköl e' je' tö Skëköl ena ilà Jesucristo e'pa tté mokï e' kkacheraë se' a. Es Juan tö iché yëkkuö i' kï.

Sene michoë mukwak

1 Itso' eköl dör ttè tö sene michoë meke se' a e'. E' tté pakeke ye' tö a' a yëkkuö i' kï. Tsawemi tã ie' tso'tke, erè i'ñe tã sa' tö ichè a' a tö ie' ttö ttsë' sa' tö, ie' su' sa' tö ena ì o' ie' tö e' su' sa' tö, ñies ie' ka' sa' tö sa' ulà wa. 2 Ie' dör sene michoë mukwak, e' patké'bitu S'yé tö kã i' a s'ditsöie e' kkachök se' a, e' su' sa' tö. E' kuëkï sa' tö ie' tté mokï e' pakeke a' a. Sa' tö ichè a' a tö ie' tö sene michoë meke se' a. Ie' bak S'yé tã ñitã kuaë kekraë, erè S'yé tö ie' kkayë' sa' a. 3 Es ie' su' sa' tö, ittö ttsë' sa' tö, e' tté pakeke sa' tö a' a i' tã as a' bätswã sa' mik wës sa' batsulewã S'yé mik ena ilà Jesucristo mik es. 4 Yëkkuö i' shteke sa' tö a' a as a' ttsë'r buaë mokjè.

Sene yësyësë

5 Ttè wa Jesucristo tö sa' wöbla'o', e' wà pakeke sa' tö a' a, e' dör i': Skëköl dör buaë yësyësë, kè kï ì sulu tã wës kã ñi kè a kã ttsettse tã es. 6 E' kuëkï se' e' chò tö se' batsulewã ie' mik, erè se' tso'ia ì sulu wamblök, e' tã se' tso' kachök. Se' kè tö tté mokï e' iuteku'. E' dör wës se' serkeia kã ttsettse a es. 7 E' skéie, se' serke yësyësë wës ie' ser yësyësë es, e' tã se' bätse buaë ñi mik. Nies ie' alà Jesucristo, e' pé wa se' pairirke se' nuì qos e' kï.

8 Se' e' chò tö se' kè tö ì sulu wamblëtã, e' tã se' wák e' kïtö'yke, ñies tté mokï kè ku' se' er a. 9 Erè Skëköl ttö mokjè ena ie' dör yësyësë. E' kuëkï se' e' kkatékã ie' a, e' tã se' nuì olo'yeraëitö se' kï, ñies sene sulu nuì qos paikleraëitö se' er a. 10 Se' e' chò tö se' kè tö ì sulu wamblëtã, e' tã se' tso' ichök tö Skëköl kachötã, ñies iwënewã tö ie' tté kè ku' se' er a.

2 A' ye' ala'rla, ye' tso' tté ikké shtök a' a as a' kè tö ì sulu wamblö. Erè se' wele tö ì sulu wamblé, e' tã s'tsãtkökwak tso' eköl S'yé ska', e' dör Jesucristo dör yësyësë e'. 2 Jesucristo e' me'ttsã ttewã se' skéie sene sulu nuì olo'yoie se' kï. Erè ie' kè kötewã se' è nuì kï, ñies ie' kötewã kã ulitane wakpa nuì kï.

Se' kawötã ñi dalëritsök

3 Skëköl tté dalöieno e' dalöiekesö, e' tã e' wa se' wã ijcher buaë tö se' bätse ie' mik. 4 Yi e' chò: "Ye' bätse buaë Skëköl mik", erè ese kè tö ittè dalöieku', e' tã ie' tso' kachök, kè ittö mokï. 5 Erè yi tö ie' tté dalöieke, ese je' éna ie' dalër mokjè. Es se' wã ijcher tö se' batsulewã ie' mik. 6 Yi e' chò: "Ye' tkérie Skëköl mik", ese ké senuk wës Jesucristo sene es.

7 A yamipa dalër tajë ye' éna, tté dalöieno shtekeyö a' a i', e' kè dör tté pa'alj a' a. Tsawe tã tté e' yënebak a' a. Ttè e' meneat kã iaiaë, e' ttsëuletke a' wã, e' dör i': se' kawötã ñi dalëritsök. 8 Ttè e' meneat kã iaiaë, erè e' kèwö ska' tã se' er tso'ia wës kã ttsettse a es, e' kuëkï kè se' éna iwà ane buaë. Erè i'ñe tã se' er a kã ñirketke Cristo tté mokï e' kuëkï. Wës Cristo éna se' dalëne, ñies wës a' ñi dalër, e' wa iwër wësua tö tté e' dör pa'alj.

9 Yi e' chò: "Cristo tté tö ye' er ñi'wé", erè ese éna iyami ar suluë, e' tã ie' er kam ñir, ie' er tso'ia kã ttsettse a. 10 Erè yi éna iyami dalër mokï, ese er a kã ñine buaë, kè ì tö ie' epamine sene sulu a. 11 Erè yi éna iyami ar suluë, ese er tso'ia kã ttsettse a. Ie' e' wamblö suluë, kè ie' wã ijcher ì dör suluë. Ie' dör wës s'shköke kã ttsettse a es. Kã ttsettse kè tö ie' kawö mè kã sawk, e' kuëkï kè ie' wã ijcher wë ie' mïrö.

A' kè kàne er mukwã ì qos tso' kã i' a ese kï

12 A ala'rla, a' nuì qos olo'yane a' kï Jesús batamik, e' kuëkï ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a. 13 A' dör kékëpatke, a' bätse Jesús tso'tke tsawe tã e' mik, e' kuëkï ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a. A duladulapa, a' e' ali'kã bé kï, e' kuëkï ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a.

A ala'r, a' dör wës ye' ala'rla es, a' bätse S'yé mik, e' kuëkï ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a. 14 A' dör kékëpatke, a' bätse Jesús tso'tke tsawe tã e' mik, e' kuëkï ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a. A duladulapa, a' e' tkéwã darërë Skëköl tté a, e' tso' a' er a, ñies a' e' ali'kã bé kï, e' kuëkï ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a.

¹⁵ Kè a' er mukwà ká i' kǐ ena ì tso' ikǐ ese kǐ. Yi er mewà ikǐ ese kè éna S'yé dalërta'. ¹⁶ ¿Ì tso' ká i' a? E' dör ì kōs tō s'wák dēr sulu ttsé'wēke buaë ese. Nies e' dör ì kōs wa s'wōbatsō kkechekesō tajē ese. Nies e' dör íyi tso' se' wà wa se' e' ttsōkà tajē ese. Íyi ekkē kōs tso' ká i' a, ese kè menebitu S'yé wà se' a, e' datse ì sulu tso' ká i' a ese wà. E' kuękǐ kè se' er mukwà íyi ekkē kǐ. ¹⁷ Ká i' erkewatke, n̄ies ì sulu kōs tso' ikǐ tō se' erk-iōwēke ese erkewatke. ¹⁸ Erē wépa tō ì kiane Skékōl kǐ ese wēke, esepa ser michoë.

¹⁸ A ye' ala'rla, ká i' erkewa e' kéwō dōketke. A' éna iane tō sa' tō a' a iyé' tō mik ká i' erkewatke, etá ekōl idatsē kiè Cristo Bolök. Es ì'ñe tã a' tō isuęke tō tajē Cristo bolökpa tso', e' kuękǐ se' wà ijcher tō ká i' erke-wa e' kéwō dōketke. ¹⁹ Ie'pa bak se' éltēpa tã, erē ie'pa e' yélurne. E' wa iwēnewà tō ie'pa kè dör mokǐ se' éltēpa. Ie'pa chópa se' éltēpa mokǐ, e' ma ie'pa tso'ia se' tã. Erē ie'pa e' yélurne, e' wa iwēnewà wōshak tō ie'pa kè dör se' éltēpa.

²⁰ Cristo dör yi dör batse'r ichökle, e' tō a' batse'wé Wikōl Batse'r wa, e' kuękǐ a' wà Cristo ttè mokǐe e' jcher. ²¹ Ye' tso' yēkkuō i' shtök a' a, e' wà kè dör tō a' kè wà Cristo ttè jcher. E' skéie a' wà ie' ttè jcher buaë, e' kuękǐ ye' tso' yēkkuō i' shtök a' a. A' wà ijcher tō kachökwa kpa kè tō ttè mokǐ paketa'. ²² Etá ¿wépa dör kachökwa kpa? Wépa tō icheke tō Jesús kè dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', esepa dör kachökwa kpa. Esepa dör Cristo bolökpa, ie'pa tō S'yé ena ilà watéttsa e' kuękǐ. ²³ Wépa tō icheke tō Cristo kè dör Skékōl Alà, esepa tso' ie' watöktsa, n̄ies ie'pa tso' S'yé watöktsa. Erē wépa tō icheke tō Cristo dör Skékōl Alà, esepa tso' buaë S'yé tã.

²⁴ Cristo ttè mokǐ ttsé' a' tō mik a' tō iklōo' tsawe tã, e' seú a' er a' kękraë. E' wé a' tō es, e' tã a' serdaë batsulewà S'yé ena ilà mik kękraë. ²⁵ Ì muk Jesucristo kablè' se' a' e' dör i': sene michoë e'.

²⁶ Ye' tso' yēkkuō i' shtök a' a as a' e' kkō'nù s'kító'uk-wakpa yöki. ²⁷ Erē Cristo tō a' batse'wé Wikōl Batse'r wa, e' tso'ie a' a, e' kuękǐ ye' wà ijcher tō ie'pa kè tō a' kító'wépa. Wikōl Batse'r mène a' a, e' tō a' er ñi'wēke as ttè ikkē kōs wà ar buaë a' éna. Ttè wa ie' tō a' wōbla'wēke, e' dör ttè mokǐ, kè dör kache. E' kuękǐ a' kè kǐ ikiane tō yi skà bitu a' wōbla'uk. Es a' senú batsulewà Cristo mik wēs Wikōl Batse'r tō a' wōbla'wēke es.

A' kè e' muktsa e' kító'uk yi a ì sulu wambloie

²⁸ A ala'rla, a' senú batsulewà Cristo mik kękraë as a' kè suar ena a' kè jaër ie' wörki mik idatskene etá.

²⁹ A' wà ijcher tō Cristo ser yēsyesē, e' kuękǐ a' wà ijcher n̄ies tō wépa serke yēsyesē, esepa dör Skékōl ala'r.

3 A' ittso' tō wēkkē Skékōl dör S'yé e' éna se' dalër, ie' tō se' kiè iwák ala'r. Mokǐ se' detke ie' ala'rie. Erē wépa kè tō ie' dalöie, esepa kè e' batsōtã' ie' mik, e' kuękǐ ie'pa kè éna iwà ane tō se' dör ie' ala'r. ² A yamipa dalër tajē ye' éna, ì'ñe tã se' tso'tke Skékōl ala'rie, aishkuō tã ie' tō se' mane'weraë bua'ie, erē kam se' é-

na iwà ar tō wēs se' mane'ormi. Mik Cristo datskene, etá se' tō ie' wák sueraë, e' kuękǐ se' wà ijcher buaë tō se' dōraë wēs ie' wák es. ³ Wépa kōs tso' ttè e' wà panuk, esepa e' batse'yke sēnoie yēsyesē wēs Cristo ser es.

⁴ Yi tō Skékōl ttè dalöiēno e' dalösewēkewà, ese tō ì sulu wambleke. E' kuękǐ wépa tō ì sulu wamblekeia, esepa tō Skékōl ttè dalöiēno, e' dalösewēkewà. ⁵ A' wà ijcher buaë tō Jesucristo dē'bitu ká i' a se' nuì olo'yök. Ie' kè tō ì sulu wambletã' yēs. ⁶ E' kuękǐ wépa tkérie Cristo mik, esepa kè ku'ia ì sulu wamblök. Erē wépa tō ì sulu wamblekeia, esepa kè wà Cristo suule mokǐ, ie'pa kè bats ie' mik. ⁷ A ye' ala'rla, a' kè e' muktsa e' kító'uk yi a ì sulu wambloie. Yi serke yēsyesē, ese dör yēsyesē wēs Cristo dör yēsyesē es. ⁸ Erē yi tō ì sulu wambleke, ese dör bé icha. Ie' e' wamblo sulu kuaëmi', es ie' dör kękraë. E' kuękǐ yi tō ì sulu wambleke, ese dör ie' icha. Erē Skékōl Alà dē'bitu e' wà dör bé kanè kōs e' olo'yökwa. ⁹ Wépa erblé Jesucristo mik, esepa kunene etökichane Wikōl Batse'r wa, ie'pa dör Skékōl ala'r, e' kuękǐ ie'pa wák dēr wēs Skékōl wák es. E' kuękǐ ie'pa kè serku'ia klöulewà ì sulu ulà a. Ie'pa dör Skékōl ala'r e' kuękǐ ie'pa kè a ì sulu wamblenukia. ¹⁰ ¿Ì wa isuëmisō tō wépa dör Skékōl ala'r ö bé ala'r? Wépa kè ser yēsyesē, kè tō s'yamipa dalëritsè, esepa kè dör Skékōl ala'r.

Se' ñi dalëritsō

¹¹ Kuaë, mik a' tsá erblé' Cristo mik, e'tami ttè i' ttsé'bitu a' tō: se' ñi dalëritsō. ¹² Kè se' kàne ñi sayuk sulu wēs Caín tō iël su' suluë es. Ie' dör bé icha. Ie' tō iël kötwa. Ie' e' wamblo suluë erē iël ser yēsyesē, e' kuękǐ ie' tō ikötwa.

¹³ A ye' yamipa, wépa kè tō Skékōl dalöie esepa tō a' suęke suluë, e' tã kè e' kǐ a' tkinuk. ¹⁴ Se' ñi dalëritsōke e' wa iwēnewà tō Skékōl tō se' er mane'wéttsa pa'alí. Kam se' erblö Skékōl mik, etá se' dör wēs s'duulewà es ie' a, erē ì'ñe tã se' dör ttsé'ka ie' a. Yi kè tō iyami dalëritsè, ese tso'ia wēs s'duulewà es ie' a. ¹⁵ Ie' a wépa kōs tō s'yamipa suęke suluë, esepa dör s'ttökwa wakpa. A' wà ijcher tō s'ttökwa wakpa kōs kè wà sene michoë tã'. ¹⁶ Jesucristo e' me'ttsa ttèwà se' skéie, e' wa ie' tō iwà kkaché tō wēs se' kawōtã ñi dalëritsök. E' kuękǐ se' kawōtã e' muktsa s'yamipa kǐmuk se' wák er wa dō s'ttèwà ie'pa skéie ekkē. ¹⁷ E' kuękǐ yi wà íyi tso' ká i' a, ese tō s'yamipa sué tō iweirke, erē ie' er téwà darère iyökǐ, kè tō ì kakkè ia, e' tã ¿wēs ie' ichèmi tō ie' éna Skékōl dalër? ¹⁸ A ye' ala'rla, kè se' kàne ñi dalëritsök kko' è wa, e' skéie se' kawōtã ñi dalëritsök mokǐe iwawatke.

¹⁹ Se' ñi dalëritsōke, e' wa se' wà ijcher mokǐe tō se' serke buaë wēs Skékōl ttè mokǐ tō ichè es. Mikle tã se' wák er tō se' kateke tō kè se' ku' iwà iütök buaë. Erē Skékōl dör se' er tsatã, ie' wà íyi ulitane jcher. E' kuękǐ se' ñi dalëritsōke, e' tã se' er ttsé'rdäe buaë ie' wōã kè suane. ²¹ A yamipa dalër tajē ye' éna, se' er kè tō se' kkatè, e' tã se' ttsé'rmi buaë Skékōl wōã kè suane. ²² Ie' tō iütokesō ena ì wēr buaë ie' wa ese wēkesō, e' tã ì

kos kiekese ie' a, e' meraëitö se' a. ²³ Ie' ttè dalöiëno, e' dör i': se' kawötä erblök ie' alà Jesucristo mik, ñies se' kawötä ñi dalëritsök wës Cristo tö se' a iyë'at es. ²⁴ Wëpa tö ie' ttè dalöieke, esepa serke batsulewä ie' mik, ñies ie' tso' batsulewä ie'pa mik. Ie' tö iWiköl me' se' a, e' wa se' wä ijcher tö ie' tso' batsulewä se' mik.

A' ké ttè ulitane wä sauk buaë tö mokj idir

4 A yamipa dalër ye' éna, tajë kachökwakpa tso' ká wa'ñe e' chök tö ie'pa dör Skëköl ttekölpa. Esepa weblö buaë tö ie'pa dör Skëköl icha ö au. ² Wëpa tö ichekekä tö Jesucristo yöne s'ditsöie, esepa dör Skëköl icha. Es a' wä ijchermi tö wëpa a Skëköl Wiköl tso'. ³ Erë wëpa kè tö Jesús chë es, esepa kè a Skëköl Wiköl kü'. E' skëie Cristo Bolök wiköl tso' iarak. A' wä ittseule tö ie'pa esepa datske, itso'raktke i'ñe tã ká i' a.

⁴ A ala'rla, a' dör Skëköl icha. Ie' Wiköl tso' a' a, e' diché tajë tkökä yi tso' wëpa kè tö ie' dalöieta' esepa a e' tsatã. E' kuëkj a' e' alékä kachökwakpa ñe'pa kj.

⁵ Ie'pa kè tö Skëköl dalöie, e' kuëkj ie'pa tö s'wöbla'weke ttè ese wa. Imalepa tö ie'pa ttè tseke buaë. ⁶ Erë se' kè dör es, se' dör Skëköl icha. Wëpa batsë ie' mik, esepa tö se' ttè tseke buaë. Wëpa kè dör ie' icha, esepa kè tö se' ttè tsepa. E' wa sö isuëmi tö yi tö s'wöbla'weke ttè mokj wa Wiköl Batse'r wa, ö yi tö s'wöbla'weke kache ttè wa.

Skëköl tö se' dalëritseke tajë

⁷ A yamipa dalër tajë ye' éna, Skëköl tö se' a diché mé ñi dalëritsoie, e' kuëkj se' ké ñi dalëritsök. Wëpa ñi dalëritsötã, esepa dör ie' icha, ñies ie'pa batsë ie' mik. ⁸ Skëköl wák éna s'dalër, es ie' dör, e' kuëkj wëpa kè ñi dalër, esepa kè bats ie' mik. ⁹ Ie' tö ilà eköl ème e' patkë' ká i' a as sene michoë dö se' ulà a ilà batamik, e' wa ie' tö se' a iwà kkaché tö se' dalër ie' éna. ¹⁰ Skëköl dalër se' éna, e' kè dör iwà. Iwà dör tö ie' tö se' dalëritsë tã ilà patkéitö ttëwä se' skëie as se' nuì olo'yar.

¹¹ A yamipa dalër tajë ye' éna, ekkë Skëköl tö se' dalëritsë, e' kuëkj se' ké ñi dalëritsök. ¹² Kè yi wä ie' suule iwöbla wa, erë se' ñi dalëritsöke mokjé, e' tã e' wa iwënewä tö ie' batsulewä se' mik ena se' ñi dalëritsöke wës ie' kj ikiane es. ¹³ Ie' tö iWiköl me' se' a, e' wa se' wä ijcher tö se' batsulewä ie' mik ena ie' batsulewä se' mik. ¹⁴ Ñies sa' tö isu' tö S'yé tö ilà patkë' ká i' a sultane tsatkök. Ì cheke sa' tö, e' dör mokj. ¹⁵ Wëpa tö iklö'wé tã icheke tö Jesús dör Skëköl Alà, esepa mik Skëköl batsulewä, ñies ie'pa batsulewä ie' mik.

¹⁶ Es se' wä ijcher ena iklö'wésö tö Skëköl éna se' dalër tajë. Këkraë ie' wák éna se' dalër tajë. Wëpa éna s'malepa dalër ena ie' dalër, esepa batsulewä ie' mik ena ie' batsulewä ie'pa mik. ¹⁷ Se' ñi dalëritsö wës ie' kj ikiane es, e' tã es se' serke yësyesë ká i' a wës Jesucristo ser es. Se' serke es as kè se' suar s'shulirke e' kèwö yökj. ¹⁸ Se' suane Skëköl yökj, e' tã e' wä kiane chë tö se' éna iane tö se' weirdäe ì sulu wamblekesö ese nuì kj. Erë wëpa éna ie' dalër ena s'malepa dalër, esepa kè suane ishulirketke aishkuö tã e' yökj. E' kuëkj

wëpa suane e' yökj, e' wä kiane chë tö kam ie'pa éna ie' dalër ena s'malepa dalër buaë wës ie' kj ikiane es.

¹⁹ Skëköl tö se' dalëritsë kewe, e' kuëkj se' ñi dalër. ²⁰ Se' e' chö tö se' éna ie' dalër, erë s'yamipa erblöke Jesús mik, esepa suëkesö suluë, e' tã se' tso' kachök. S'yami suësö, ese kè dalër se' éna, e' tã wës Skëköl kè sune s'wä e' dalërmi se' éna? E' kuëkj se' wä ijcher tö se' e' chö es, e' tã s'tso' kachök. ²¹ Ie' tö ttè i' me'at se' a dalöie: yi éna Skëköl dalër, ese ké iyamipa dalëritsök ñies.

Se' erblö wa se' e' alökä ì sulu tso' ká i' a ese kj

5 Wëpa kos tö iklö'wé mokjé tö Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blüie e', esepa dör Skëköl ala'r mokjé. Yi tö iyé dalëritseke, ese tö ila'r dalëritseke ñies. ² Skëköl dalër se' éna ena ittè dalöiëno e' wä iytekesö, e' wa se' wä ijcher tö mokj se' tso' Skëköl ala'r dalëritsök ñies. ³ Skëköl dalër se' éna e' wä dör tö ittè dalöiëno e' wä iytekesö. Ie' ttè dalöiëno, e' kè dör darërëe se' a iyte. ⁴ E' wä dör tö wëpa dör Skëköl ala'r, esepa e' alökä ì sulu tso' ká i' a ese kj. Se' erblöke Jesús mik, e' wa se' a diché mène e' alokä ì sulu kos ese kj. ⁵ Wëpa tö iklö'wé mokjé tö Jesús dör Skëköl Alà, esepa è e' alökä ì sulu kos tso' ká i' a ese kj.

⁶ Jesucristo dë'bitu ká i' a, e' wösuk Juan tö di' a, ñies ie' kötëwä krus mik ipé tene tajë; e' wa se' tö isuëke tö ie' dör Skëköl Alà. Ie' kè dë'bitu wösue è, ñies ie' dë'bitu ttëwä pé tene tajë. Skëköl Wiköl tö se' a ikkacheke tö mokjé idir, ie' ttö mokjé këkraë e' kuëkj. ⁷ Jesucristo dör Skëköl Alà, e' wä kkeyëne se' a iyi mañatökicha wa. ⁸ Skëköl Wiköl tö icheke se' a tö mokj idir, ñies ie' wösune di' a, ñies ie' kötëwä krus mik ipé tene; ttè mañat e' tö icheke ñikkëe. ⁹ S'ditsö ttè klö'wésö, e' yitã Skëköl ttè klö'wëmisö buaë, e' dör ibua'ie e' kuëkj. E' dör ie' Alà chëitö se' a e' tté. ¹⁰ Yi erblöke ie' alà mik, ese wä ijcher buaë tö mokj Jesús dör ie' Alà wës ie' tö iyé' es. Erë yi kè tö iklö'wé, ese tö Skëköl suëke kachökwakie, ie' kè tö ittè klö'wé e' kuëkj. ¹¹ Ttè e' dör i' es: Skëköl tö sene michoë meke se' a ie' Alà batamik. ¹² Yi batsulewä ie' Alà mik, ese wä sene michoë tso'. Erë yi kè kü' batsulewä imik, ese kè wä itã'.

Ttè bata

¹³ Ye' tso' yëkuö i' shtök a' erblöke Skëköl Alà mik esepa a as a' éna iar buaë tö a' wä sene michoë tso'.

¹⁴ E' dör es, e' tã kè se' suane ilè kiök Skëköl a. E' wä dör tö se' wä ijcher tö ilè kiésö ie' a e' dör ì kiane ie' kj ese, e' tã ie' tö ittse. ¹⁵ Se' wä ijcher tö ie' tö ittse, e' tã se' wä ijcher tö ì kiésö ie' a, e' detke se' ulà a.

¹⁶ Yile tö isuë tö iyami erblöke Cristo mik, ese tso' ì sulu wamblök, erë e' kè kj ie' kichatënu aishkuö tã, e' tã a' kawötã ikiök Skëköl a ikj tã ie' tö inuì olo'yeraë ikj tã sene michoë meraëitö ia. Erë ì sulu tso' et, e' nuì kè olo'yepa Skëköl tö se' kj, e' nuì kj se' kichatërdaë wake'. Ye' kè tö ichekü' tö a' tö ikió yi tö ì sulu e' wamblé ese kj. ¹⁷ Ì sulu kos wamblekesö, e' dör suluë S'yé wöã. Ì

sulu wamblekesö kɔs e' nuí olo'yèmiitö se' kɪ. Erë ì sulu chéyö ñe' è nuí kè olo'yepaitö se' kɪ.

¹⁸ Se' wə ijchɛr tō wépa wə Skéköl tso' iYéie, esepa kkö'neke Skéköl Alà tō ʒs bé kè ʒ ie'pa ɔr wɛs, e' kuɛkɪ ie'pa kè tō ì sulu wamblèiʒ. ¹⁹ Se' wə ijchɛr tō se' dör Skéköl icha, ñies se' wə ijchɛr tō pè' malépa kɔs tso'

klöulewə bé ulà ʒ. ²⁰ Ñies se' wə ijchɛr tō Skéköl Alà dè'bitu ká i' ʒ, e' tō se' ɛr ñi'wé ʒs se' ɛ' batsò yi dör Skéköl ichökle e' mik. I'ñe tʒ se' sɛrke batsulewə yi dör ichökle e' mik, se' batsulewə ilà Jesucristo mik e' wa, e' dör Skéköl ichökle ena sene michoë e' mukwak. ²¹ A ala'rla, a' ɛ' kkö'nú, íyi diököl tso' dalöiè ese kɔs yöki.

2 Juan

Yëkkuö i' kit Jesús ttekölpa tsá e' eköl kiè Juan e' tö. Ie' tö yëkkuö skà kit döká tkël. Pë' wëlepa tö ibikeitsè tö ie' tö yëkkuö i' kit alaköl eköl ena ila'rla e'pa á. Erë ieltëpa tö ibikeitsè tö "alaköl" ena "ala'rla" e' wà kiane chë Skëkëpa Jesús icha erule wële. E' kuekij wëlepa tö ibikeitsè tö ie' tö ikit Skëkëpa icha erule wële á. S'kitö'ukwakpa dë'mi Jesús mik ɛrblökwakpa shuá e'pa kè tö s'wöbla'wëku' Jesús tté buaë e' wa. Ie'pa éna Jesús mik ɛrblökwakpa tsakmi ñala sulusi kij. E' kuekij Juan tö yëkkuö i' kit pë' ñekkëpa biyó choie ie'pa á. Ñies ie' tö iché tö Jesús mik ɛrblökwakpa kawötá ñi dalëritsök.

Shke'wë

1 A tayë †, be' shukitbak Skëköl tö. Ye' kiè a' tö blë'këkëpa, e' tso' yëkkuö i' shtök be' á ena be' ala'r á. Mokijë a' dalër tajë ye' éna. Ñies wëpa tö Skëköl ttè mokij e' klö'wë, esepa kos éna a' dalër tajë. ² Ttè mokij e' tso' se' kos ɛr á, e' tso' se' tá kekraë, e' kuekij sa' éna a' dalër tajë. ³ Skëköl dör S'yé ena ilà Jesucristo, as e'pa ɛr buaë chò a' á ena a' saù ɛr siarë wa. As ie'pa tö sene bèrë mù a' sërke ttè mokij á ena ñi dalëritsè á, esepa kos á.

Se' kawötá ñi dalëritsök

⁴ Ye' wá ijchënewá tö be' ala'r wëlepa tso' S'yé ttè mokijë, e' wà dalöiök buaë wës ie' tö ime'at se' á es. E' tö ye' ttsë'wëke buaë. ⁵ A tayë, ye' tö be' á ichè tö se' ulitane kawötá ñi dalëritsök. Ttè e' kè dör ttè dalöiëno pa'alij shtekeyö a' á. E' dör ttè yënebitij se' á tsawe e'. ⁶ Se' sërke yësyësë wës Skëköl ttè dalöiëno tö ichè es, e' tá se' tso' Skëköl dalëritsök mokijë. Ie' ttè dalöiëno tö

† *TAYË: Es Juan tö Skëkëpa icha erule á ie' tso' yëkkuö i' shtök e'pa kiè.*

ichè tö se' kawötá ñi dalëritsök. Ttè e' ttsë'bitij a' tö tsawe.

S'wöbla'ukwakpa kache tté wa

⁷ Tajë s'kitö'ukwakpa tso' ká wa'ñe. Ie'pa tö icheke tö Jesucristo dë', erë kè idë'bitij s'ditsöie. Yi tö icheke es, ese dör s'kitö'ukwak ena Cristo Bolök. ⁸ A' e' kkö'nú pë' esepa yökij as sa' kaneblë' a' shuá, e' kè wà weirwa éme. Ye' kij ikiane tö iské mú dö a' ulá á sërää.

⁹ Ttè wa Cristo tö s'wöbla', e' kè klö'wëku'ia yile tö erë ikij kuötkékaitö tajë kos Cristo tö iyë', e' tsatá, e' tá ese kè batsulewá Skëköl mik. Erë yi e' tkéwá darërëe Cristo ttè mokij á, ese batsulewá S'yé mik ena ilà mik. ¹⁰ Yile de a' ska' kè wá Cristo ttè mokij mir, etá kè ese á wëshké char, kè ishke'war. ¹¹ Yi tö ishke'wë, ese tö ì su-lu wamblekeitö e' kimeke. E' kuekij esepa kè shke'war.

Juan e' chéat

¹² Tajë ye' wá iyi tso' chë a' á, erë kè ye' éna ishtak yëkkuö kij. Ye' mú mi' a' ska' tá se' tö iwà chëmi ñi á. Es se' ttsë'rdaë buaë shytë.

¹³ Be' ël shukitbak Skëköl tö, e' ala'r tö be' shke'wëmi.

3 Juan

Juan tö yëkkuö et ena böt kit e' wák tö i' kit. Ie' tö ikit isini' eköl kiè Gayo e' a. Ie' tö yile patkë' Gayo ska' Jesús tté buaë pakök erë wëm eköl e' ttsòkà tajë kiè Diótréfes e' kè éna Juan tö ipatkë' e'pa kiakwà. E' kè mène buaë Juan a, e' kuëkì ie' tö yëkkuö i' kit Gayo a. Ie' wöà iwëne buaë tö Gayo tö s'wöbla'ukwakpa kiekewà buaë e' chak ie' é-na Gayo a ena ie' kì ikiane tö e' kì wë Gayo tö es. E' kuëkì ie' tö yëkkuö i' kit.

Shkë'wè

1 A Gayo, ye' dör blë'këkëpa, e' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Ye' éna be' dalër tajë Jesús tté mokì e' kuëkì.

Juan tö Gayo kíkékà buaë

² A yami dalër tajë ye' éna, ye' tso' ikiök Skëköl a tö be' mú mir buaë ì kòs tso' be' wà e' a, ena be' mú tso' buaë kè duötà' wës be' er tso' buaë Skëköl tã es. ³ Mik s'yamipa wëlepa dë' ye' ska', e'tã e'pa tö ye' a iyë' tö be' sërke buaë këkraë yësyësë wës Skëköl tté mokìe tö ichè es. E' tö ye' tssë'wëke buaë. ⁴ Këkraë mik ye' tö ittsé tö wépa dör wës ye' ala'r es, esepa sërke buaë yësyësë wës Skëköl tté mokì tö ichè es, e'tã e' tö ye' tssë'wëke buaë tkòkà íyi ulitane tsatã.

⁵ A yami, be' dalër tajë ye' éna, s'yamipa shkëke ká wa'ñe Jesús tté buaë pakök, esepa kiekewà be' tö buaë këkraë, bua'iewà wépa kè suule be' wà esepa. ⁶ Ie'pa wëlepa dene sa' ska', e'pa tö be' paké Skëkëpa Jesús icha erule e'pa a tö be' éna ie'pa dalër tajë. Ye' tö be' a ichè tö ie'pa esepa kì kímú. Ì kòs kiane ie'pa kì shkoie Jesús tté buaë pakök, ese kòs wa ie'pa kímú. Ie'pa kímú er bua' wa wës Skëköl kì ikiane es. ⁷ Ie'pa mi'ke ká wa'ñe kanëblök Jesucristo a, ie'pa kè tö ì kietã' pë' kè tö Skëköl dalöietã' esepa a. E' kuëkì ie'pa kímú. ⁸ Se' ulitane kãwötã' ie'pa kímuk, ì kòs kiane ie'pa kì e' wa. Es se' kòs tö ie'pa kimekeñak Jesús tté mokì e' wà pakök.

Diótréfes dör se' e' ttsòkà tajë ese

⁹ Skëkëpa Jesús icha erule sërke a' ká a, e'pa a ye' tö yëkkuö kit. Erë wëm tso' eë eköl kiè Diótréfes, e' wö-batsö e' tkòkà imalepa wökirie, e' kuëkì kãwö mène ye' a Jesús ttekölie, e' watëttsaitö. ¹⁰ E' kuëkì mik ye' de a' ska', e'tã ì sulu wamblé ie' tö, e' cherakayö a' ulitane kukua. Ie' tso' kãchök ye' tã. E' kíie tã mik s'yamipa de a' weblök, e'tã e'pa kè kiëwà ie' tö. A' wëlepa éna ie'pa kiakwà e'pa wöklö'wëkeitö, uyekettsaitö Skëkëpa Jesús icha erule e' shuã.

¹¹ A yami dalër tajë ye' éna, ì sulu wambleke pë' tö, ese kè wamblar be' tö. E' skéie pë' sër buaë yësyësë, es be' senú buaë yësyësë. Yi sërke yësyësë, ese dör Skëköl icha. Yi e' wamblö sulu, ese kè batsë Skëköl mik.

¹² Sulitane tö icheke tö wëm kiè Demetrio, e' dör pë' buaë. Ie' sërke buaë yësyësë wës Skëköl tté mokì tö ichè es. E' wa iwënewà tö ie' dör pë' buaë. Ñies sa' tö ichè tö ie' dör pë' buaë. Be' wà ijcher tö ì kòs cheke sa' tö e' dör mokì.

Juan e' chéat

¹³ Ye' wà íyi tso' tajë chë be' a, erë kè ye' éna ishtak yëkkuö kì. ¹⁴ Ye' mú mi' be' ska' bet, e' wa ye' tö be' a iwà chë.

¹⁵ As be' tssë'r buaë. Íe' s'yamipa tö be' shkë'wémi. S'yamipa tso' be' ska', e'pa shkë'ú ña eköl eköl.

Judas

Yëkkuò i' kit Judas tò. Kè s'wà ijchër mokië tò yi dör ie'. Erë wëlepa tò ibikeitsè tò Jesús ttekölpa tsá e' eköl kiè Judas cheke Lucas tò (Lucas 6.16; Hechos 1.13), e' tò ikit. Pè' tajë tò ibikeitsè tò ie' dör Jesús èl eköl wës Santiago es. Mateo 1.55 ena Marcos 6.3 e' tò Jesús èl kiè Judas e' chë, e' kuëkj wëlepa tò ibikeitsè es.

Judas tò yëkkuò i' kit Jesús mik erblökwakpa a, ie'pa a s'wöbla'uk kache tté wa, esepa biyó choie. Pè' esepa dë'bitü e' chök tò ie'pa dör Jesús mik erblökwakpa erë ie'pa dör s'kütö'ukwakpa ème. Ie'pa kǐ Jesús mik erblökwakpa kiane tsëmi ñalá sulu kǐ. E' chök Judas tso' ie'pa a tò a' e' kkö'nú iyökǐ. Ie'pa esepa tò s'wöbla'weke tò Skëköl éna se' dalër tajë ena ì sulu nuǐ tso' se' kǐ e' olo'ya'itò s'kǐ, e' kuëkj se' a ì sulu kǐ wamblërmi. Judas tò iché tò e' kè dör es. Ká iajäë wépa bak e' wamblök suluë e'pa we'ik Skëköl tò siarë. E' sù ie' tò s'kütö'ukwakpa ñe' we'ikeraë. E' kkachak Judas éna Jesús mik erblökwakpa a e' kuëkj ie' tò yëkkuò i' kit.

Shke'wè

1 Ye' dör Judas, ye' dör Jesucristo kanè méso, ñies ye' dör Santiago èl, e' tso' yëkkuò i' shtök a' a. Skëköl dör S'yé e' tò a' klöo'bak ie' alarie. Tajë a' dalër ie' éna. Jesucristo tso' a' tsatkök ì sulu kôs yökj. ² As Skëköl tò a' saù er siarë wa ena sene bèrë kǐ mù a' a. Ñies as a' kǐ ñi dalërítsò tajë.

Jesús tté buaë, e' tsatkö

³ A yamipa, a' dalër tajë ye' éna. Kewe tǎ ye' ibikeitsé yëkkuò shtök a' a se' tsatkëne e' tté pakoie. Erë ye' ittsé tò ye' kawötǎ kköchök a' a tò tté mik se' erblöke e' tsatkö kekraë. Tté e' meneat etökicha ème s'batse' rpa a kkö'nè kekraë. ⁴ Pè' wëlepa dewǎ a' shüǎ, erë a' kibi-iepa kè wǎ ijchër tò e'pa dör s'kütö'ukwakpa. E' kuëkj ye' tso' yëkkuò i' shtök a' a. Esepa kè tò Skëköl dalöi-etǎ mokǐ. Ie'pa tò icheke tò ie' er buaë ché se' a, e' kuëkj ì sulu kôs wamblak se' éna, e' wamblëmisö, kè ulé klöule. Erë kè idör es. Tté e' wa ie'pa tò Skëképa Jesucristo dör se' blú eköl è, e' dalösewéwǎ. Ká iajäë Skëköl tò iyë'bak iyëkkuò kǐ tò esepa kôs wömeulettsatke weinuk aishkuò tǎ. E' kuëkj ye' tso' a' a ichök tò Jesús tté buaë tsatkö ie'pa esepa yökj.

Skëköl tò ì sulu wamblökwakpa we'ikeraë

⁵ A' wǎ ijchertke buaë, erë ye' éna ichakne a' a, as a' éna iarne tò Skëköl tò Israel aleripa tsatké'ttsǎ egip-towak ulá a, yé'ttsǎ Egipto. E' ukuökǐ tǎ ie'pa wépa kè erblène ie' mik e'pa eo'waitö. ⁶ Ñies a' éna iǎnú tò Skëköl biyöchökwakpa, e'pa wëlepa tò kanè mène ie'pa a, e' olo'yé tǎ ie' yélur wé ie'pa bak senuk eë. E' kuëkj ie' wǎ ie'pa tso' wötëule stui ké a. Eë ie'pa tso' moule tabechka kè butstǎ'ttsǎ yöbië ese wa. Eë ie'pa tso' ikichatërke e' kèwö panuk. ⁷ Es ñies a' éna iǎnú tò Sodoma ena Gomorra wakpa, ñies ká tso' tsǐnet ie'pa o'mik e' wakpa, e'pa bak trënuK tajë ena e' ya'uk suluë. E' kuëkj Skëköl tò ie'pa kôs we'ik michoë bö' wa. Ie'pa wa ie' tò ikkaché tò ì tköraë ì sulu wamblökwakpa tǎ.

⁸ Es ñies wépa chök ye' tso' a' a, esepa e' wamblö suluë. Ie'pa e' ia'ukekǎ trë wa tǎ ichekerakitö tò e' kkayëne ie'pa a kabsuë a. Ñies Skëköl tté watekerakitö ena ibiyöchökwakpa olo tǎ tajë, e'pa chekerakitö suluë. ⁹ Ká iajäë mik Moisés blënewǎ, etǎ bé kǐ inú kiane, erë Skëköl biyöchökwak wökir eköl kiè Miguel, e' kè tò imè ie' a, e' kuëkj ie'pa ñi iüté ikǐ. Miguel dör Skëköl biyöchökwak olo tǎ tajë ese, erë ie' kè wǎ bé yëne suluë as ikichatër. Ie' tò iché iǎ: "Skëköl tò be' uñú." E' è ché Miguel tò ie' a. Etǎ z wës wépa chök ye' tso' esepa tò Skëköl biyöchökwakpa chëmi suluë? ¹⁰ Ì kè ǎne ie'pa éna, ì kè jchër ie'pa wǎ, ese kôs cheke suluë ie'pa tò. Erë ì jchër ie'pa wǎ iwákpa er wa, ese wambleke ie'pa tò kè wǎ bikeitsule wës iyiwak es. E' kuëkj ie'pa weirdaë siarë aishkuò tǎ.

¹¹ jWéstela ñna ie'pa tǎ! Ie'pa e' wamblö suluë wës Caín e' o' es. Ie'pa tò tté mokǐ olo'yé inuköl klö'woie wës Balaam es. Ie'pa tò Skëköl dalösewéwǎ wës Coré tò Moisés dalösewéwǎ es. E' kuëkj aishkuò tǎ ie'pa weirdaë siarë wës Coré es. ¹² Mik a' ñi dapa'uke chkök di'yök ñitǎ er bua' wa Cristo kótewǎ e' kèwö tkö'uk, etǎ e' sulu'wëkwǎ ie'pa tò wës ie' wamblörak ese wa. Ie'pa kè jaër ì sulu wamblök kawö e' a. Ie'pa er me'rie iwákpa è kkö'nuk. Ie'pa dör s'kütö'ukwakpa wës kalǐ dami siwǎ wa tajë, erë kè iwǎ yër yës es. Ie'pa dör wës kal kè wör tǎ mik iwörke e' kèwö ska' es. Ie'pa dör wës kal ponettsǎ iwië e' sirwǎ es. ¹³ Ie'pa tò ì sulu wambleke kè jaër tǎ, e' uyekerakitö wës dayë tò iyi tso' kôs ie' a e' uyëttsǎ u'rkǐ es. Ie'pa dör wës bëkwö kè ku'ar ek tsǐni ème es. Skëköl wǎ ká tso' ie'pa a ttsettseë, eë ie'pa wötërdawǎ kè yërpattsǎiǎ.

¹⁴ Adán aleripa de ie' itökǐ döka kul, e' shüǎ wëm eköl bak, e' kiè Enoc. Ie' tò pé' sulusi esepa yé' i' es Skëköl ttekölíe: "Ye' ttö ttsó. Skëköl döraë ibiyöchökwakpa batse'r tajë shütë e'pa tǎ ¹⁵ sulitane shülök. Pè' sulusi- pa kè tò ie' dalöieku' tò ì sulu wambleke tò ie' cheke suluë, esepa kôs wömerattsǎ ie' tò weinuk." ¹⁶ Wépa chök ye' tso' a' a, esepa wa iyi ulitane wër suluë, iyi uli- tane tò ie'pa kköchöweke. Ì sulu kiane ie'pa kǐ wamblë ese wamblekerakitö. Ie'pa e' ttsökǎ tajë. Ñies s'malepa

dakĩñekerakitö ttè ttsè'r bua' ese wa ʌs tö iù wës ie'pa kɪ ikiane es.

A' e' tkówʌ darërëë Skëköl ttè ʌ

¹⁷ Erë a yamipa, a' dalër tajë ye' éna. Ì yè' Skëkëpa Jesucristo ttekölpa tsá e'pa tö, e' ská' a' er ʌnú. ¹⁸ Ie'pa tö se' ʌ iyè': "Mik ká i' erkewatke, etʌ s'wayuökwakpa dat-së tajë. Ie'pa serdaë wës ie'pa wák dër suluë kɪ ikiane sɛnuk es." ¹⁹ Ye' tö a' ʌ ichè tö pè' esepa tso' a' shʌ ʌ' blabatsök. Ie'pa serke wës ie'pa er tö ikieke ɪʌ es. Skëköl Wiköl kè ku' ie'pa tʌ.

²⁰ Erë a yamipa dalër tajë ye' éna, ttè batse'r ichökle mik se' erblöke, e' ʌ a' kɪ er diché íó. A' ttó Skëköl tʌ Wiköl Batse'r wa. ²¹ Skëkëpa Jesucristo tö se' sué er siarë wa, e' kuëkɪ sɛne michoë döraë se' ulà ʌ aishkuö tʌ, e' wà panuk se' tso' er bua' wa. E' dalewa kè a' éna ichökwa tö Skëköl éna se' dalër tajë, e' ʌ a' e' tkówʌ darërëë.

²² A' wépa erblöke Jesús mik, erë ibikeitsekeiʌ bötböt, esepa saú er siarë wa tʌ ie'pa kɪmú. ²³ A' wépa skà mi'ketke ì sulu ʌ, esepa tsʌtkó wës s'ñarkewa ese tsʌtkèsö es. A' wépa skà tso' ì sulu wamblök tajë ichók, esepa saú er siarë wa tʌ ikɪmú, erë a' tso' erkɪ dö' a' ʌrmi ì sulu wambleke ie'pa tö e' ʌ. Ì sulu wambleke ie'pa tö, e' yökɪ a' suanú tajë; e' kè kiarwʌ a' ʌ elkela wè'ia.

Ttè bata

²⁴ Skëköl è ʌ se' kkö'narmi ʌs kè s'ʌrmine ì sulu ʌ. Ie' è ʌ se' nuì olo'yarmi ʌs se' dö' ie' olo tajë e' wörkɪ ttsè'ne buaë wa, kè kɪ ì sulu tʌ' yës. E' kuëkɪ ie' kɪkòkʌsö ttè bua' wa. ²⁵ Ie' kɪkòkʌsö Skëkëpa Jesucristo batamik. Ie' dör eköl ème. Ie' dör S'tsʌtkökʌk. Tsʌwe tʌ, ì'ñe tʌ, ñies dö' kɛkraë ie' olo tʌ' tajë, ie' diché tʌ' tajë íyi ulitane tsʌtʌ. Ie' dör se' blú tajë. ʌs sulitane tö ie' kɪkòkʌ er bua' wa kɛkraë. Es e' idir.

Apocalipsis

Jesús ttekölpa tsá eköl kiè Juan e' tò yèkkuö i' kit. Ie' bak klöulewá dayènane kiè Patmos eë. Eë ie' bak senuk mik ie' tò yèkkuö i' kit etá.

Jesucristo wák tò Juan ka' ishtök. Ì kôs kkayëne ie' á ena yëne ie' á kabsueie, e' shtök Jesucristo tò ie' ka'. Mik Jesucristo e' kkayë' ie' á kabsueie etá e' tò ika' yèkkuö i' shtök Skèkëpa icha erule erule döká kul serke ká kuá'kí kuá'kí tso' Asia shüá e'pa á.

E' kíje tá Satanás ñippöke Skèköl tá wës e' ukuö miriá Juan kèwö ska' ena e' ukuöki, e' paké ie' tò yèkkuö i' kí áš Jesús mik erblökwakpa wá ijcher tò Skèköl ena Jesucristo e' alöraká da'áie Satanás ena iklépa kí.

Shke'wè

1 Ttè shtök ye' tso' yèkkuö i' kí e' dör ì kkayë' Skèköl tò Jesucristo á as ie' tò ikkachöne ikanè méso pa á as ie'pa éna iar tò ì tköraë bet. Ye' kiè Juan, ye' dör Cristo kanè méso. Ie' tò ibiyöchökwak patkë' eköl ye' ska' íyi ikkè kkachök ye' á. ² Ì kôs sué ye' tò, e' shteke ye' tò yèkkuö i' kí seraá. Ye' tò a' á ichè tò e' dör Skèköl ttè mokí, ñies e' dör ttè mokí kkayë' Jesucristo tò e'.

³ Ì shteke ye' tò yèkkuö i' kí, e' wà döketke bet. E' kuéki wépa tò iaritseke ena ittseke ena iwà iuteke, ayécha buaë esepa.

⁴ Ye' tso' yèkkuö i' shtök Skèkëpa Jesús icha eruleë serke ká kuá'kí kuá'kí döká kul áte Asia e'pa á. Skèköl ena iWiköl ena Jesucristo, as e'pa er buaë chö ena sene bèrè mù a' á. Skèköl e' tso'tke tsáwe tá, i'ñe tá, ñies kékraë. Wikölpa Kul † tso' wé Skèköl tkër s'blúie e' wörki. Jesucristo tò Skèköl ttè cheke yësyesë kékraë. Ie' dör s'duulewá e' tsá shkenekane sulitane yöki kéwe e'. Ie' dör ká ulitane blúpa e'pa blú. Ie' éna se' dalër tajë. Ie' kötwá, ie' pé tène se' skéie, e' wa ie' tò se' tsátkée sene sulu nuí ulà á. ⁶ Ie' tò se' shükít áš se' dò s'blúpaie ena sacerdotepaie kanèblök Skèköl dör ie' yé e' á. Jesucristo olo tá' tajë, ie' diché tá' tajë, áš sulitane tò ie' kíkòkà kékraë. Es e' idir.

⁷ ¡Ittsó! Jesucristo datse mò á.

Sulitane tò ie' sueraë, ñies wépa tò ie' kötwá, ie' tkè'rakitö kuaböt wa, e'pa tò isueraë.

Mik ká ulitane wakpa tò isué, etá ie'pa iuraë siarë suane yöki. Es iwà tköraë. Es e' idir.

⁸ Skèköl diché tá' tajë íyi ulitane tsáta, ie' tso'tke tsáwe tá, i'ñe tá, ñies kékraë. Ie' tò ichè: "Ye' dör íyi wí ena íyi bata."

Juan tò Jesucristo sué kabsueie

⁹ Ye' dör a' yami Juan, e' batsulewá Jesús mik e' wa ye' tso'ñak a' tá wépa blúie Skèköl tso' esepa shüá. Ñies ye' tso'ñak weinuk a' tá ena idalè'ttsök a' tá er bua' wa. Ye' tò s'wöbla'wé Skèköl ttè wa, ñies ye' tò Jesús ttè paké sulitane á, e' kuéki ie'pa tò ye' uya'mi senuk dayè nane kiè Patmos e' á. ¹⁰ Skèkëpa Jesús diwö, e' dör Domingo, e' kèwö ska' tá Skèköl Wiköl de ye' kí tajë, etá ye' ittsé ye' tsikka tò yi ttè ye' tá, e' ttò dör darèrèë wës duk blar es. ¹¹ Ie' tò ye' á iché: "Í suéke be' tò, e' shtó yèkkuö kí tá ipatkómi Skèkëpa Jesús icha eruleë serke Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardes, Filadelfia ena Laodicea e'pa kôs á."

¹² Ye' wötrée isaúk tò yi ttòke ye' tá, etá bö'wöla wöbastulur döká kul, e' sué ye' tò. E' tulur ituloká yöule orochka wa e' kí. ¹³ Bö'wöla kul shüá, ye' tò isué tò ì dur s'ditsö sué. Ie' datsi' dör batsjè dötsä iklökue kí. Ikiparuo är icho' mik e' dör oro. ¹⁴ Ie' tsákö dör saruru shütëë wës suiyök es wës mochka saruruë es †† Ie' wöbla wër wës bö'wö wöñar es. ¹⁵ Ie' klò wër dalölöë wës tabechka bua'buá ba'wé bö' á ena ipaikle tá iwër dalölöë es. Ie' ttò tsër wës di' blar tajë ákttö mik es. ¹⁶ Ie' ulattö bua'kka á ie' wá bëkwö tso' döká kul. Ie' kkò á tabè dettsá kaoule di'dië wí'ké i'ókë. Ie' wö wër dalölöë wës mik díba árke buaë etá diwö wër es.

¹⁷ Mik ye' tò ie' sué, etá ye' anewa wöwakköt ie' klò ska' wës s'duowá es. Erè ie' ulà bua'kka méka ye' kí tá ichéitö ye' á: "Kè be' suanuk. Ye' dör ttè tsá ena ttè bata. ¹⁸ Ye' dör sene michoë e' wák. Ye' du'wá e' tso'ne ttsë'ka kékraë. Ye' wá diché tso' s'duowá kí. S'wimblu ké e' wékkö yottsá tso' ye' wá. Ie'pa shkeormiká ye' á. ¹⁹ Ì tso' i'ñe tá ena ì kôs datsejä suéke be' tò e' shtó yèkkuö kí. ²⁰ Bëkwö döká kul sué be' tò ye' ulattö bua'kka á ñies bö'wöla tuloká yöule orochka wa, e' wá cheke ye' tò be' a' i' tá. Bëkwö kul, e' tò Skèköl biyöchökwakpa döká kul e'pa wá chë. E'pa dör Skèkëpa Jesús icha eruleë serke ká kul á ñe' kkö'nukwakpa. Bö'wöla döká kul, e' tò Skèkëpa Jesús ichapa eruleë serke ká kul á ñe' wá chë."

† WIKÖLPA KUL: Mik yèkkuö i' tò Wikölpa Kul cheke, etá e' wá kiane chë Wiköl Batse'r. Isalema Juan tò ikié es ichoie tò ì kanewéke Wiköl Batse'r tò ese dör tsákië buaë kè ì kianejá iki. Apocalipsis 3.1; 4.5; 5.6 sáú.

†† SUIYÖK ENA MOCHKA: Si'kuáie e' dör a lanaena a nieve.

Ì ché Jesucristo tö ie' ichapa erule serke Éfeso, e'pa a

2 Etä ie' tö ye' a iché: "Yëkkuö shtó Skëköl biyöchök-wak tso' ye' icha erule serke Éfeso, e'pa kkö'nuk e' a. Yëkkuö e' kī ishtómi ie' a i' es:

'Yi wā bëkwö kul tso' iulatö bua'kka a, ñies yi shkòdur bö'wöla tulokā yöule orochka wa, e' shuā, e' tö ichè a' a i' es: ² Wēs a' serke e' kōs jchēr ye' wā. A' kanëblöke darërëë, a' weirke kōs ye' kuëkī, e' dalë'ttseke a' tö er bua' wa, e' kōs jchēr ye' wā. Ye' wā ijchēr tö pë' sulusi-pa kè wër a' wa buaë. Wépa de a' ska' e' chök tö ie'pa dör ye' ttekölpa erë ikächörak, esepa ma'wé a' tö tã a' isué tö ie'pa dör kächökwakpa. ³ A' weirke tajë ye' ttë kuëkī, e' dalë'ttseke a' tö er bua' wa, kè ilo'yane a' wā. ⁴ Erë ye' wā ilè tso' kī a' kkatè: a' kè ñi dalëritsöku'ia ena a' kè ye' dalëritsèia wēs kuaë es. ⁵ E' kuëkī wēs kuaë tã a' éna ye' dalër, ñies wēs kuaë tã a' ñi dalërits e' anú a' éna. A' er mane'üne tã a' senúne wēs a' sene' kuaë es. A' kè er mane'one, e' tã ye' datskene bet a' ska' tã a' bö'wöla tulokā e' yerattsā ye' tö. ⁶ Erë ì sulu wambleke Nicolaiwakpa tö e' suëke a' tö suluë wēs ye' tö isuëke es, e' tö ye' ttsë'wé buaë. ⁷ Ì cheke Skëköl Wiköl tö ye' icha eruleë e'pa a, e' ttsó a' ulitane tö! Wépa e' alékā ì sulu kī, kè wā ye' ttë olo'yaule, esepa kōs a' ye' tö kawö meraë sene michoë e' kéli wö katök. E' kéli àr ká buaala tso' ká jai a ee.' "

Ì ché Jesucristo tö ie' ichapa erule serke Esmirna, e'pa a

⁸ E' ukuökī tã ie' tö iché ye' a: "Yëkkuö shtó Skëköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Esmirna, e'pa kkö'nuk e' a. Yëkkuö e' kī ishtómi ie' a i' es:

'Yi dör ttë tsāwe ena ttë bata. Yi kötewā e' shkënekāne, e' tö ichè a' a i' es: ⁹ A' weirke siarë ye' ttë kuëkī ñies a' kè wā ì tã, e' kōs jchēr ye' wā, erë a' dör Skëköl icha e' kuëkī a' dör wēs inuköl blúpa es. Ñies ye' wā ijchēr tö pë' wēlepa tö a' cheke suluë. Ie'pa e' chö tö ie'pa dör Skëköl icha, ñermata ie'pa dör Satanás icha. ¹⁰ A' weirdaë kōs, e' kè yökī a' suanuk. Ye' ttö ttsó: Bé tö a' wēlepa uyerawā s'wōto wé a, a' erblöke ye' mik e' ma'woie. A' weirdaë siarë dökā ká dabop è. Ie'pa tö a' ttewāmi ye' ttë kuëkī, erë a' erblöke ye' mik, e' kè olo'yar a' tö yës, e' tã sene michoë meraëyö a' a' iskieie. ¹¹ Ì cheke Skëköl Wiköl tö ye' icha eruleë esepa a, e' ttsó a' ulitane tö! Wépa e' alékā ì sulu kī, kè wā ye' ttë olo'yaule, esepa kè duòpawā bötökicha.' " †

Ì ché Jesucristo tö ie' ichapa erule serke Pérgamo, e'pa a

¹² E' ukuökī tã ie' tö iché ye' a: "Yëkkuö shtó Skëköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Pérgamo, e'pa kkö'nuk e' a. Yëkkuö e' kī ishtómi ie' a i' es:

'Yi wā tabè tso' kaoule di'dië wī'kè iō'kè, e' tö ichè a' a i' es: ¹³ Ye' wā ijchēr tö a' serke wé Satanás tkër blu'ie ee, erë a' e' tkewā darërëë ye' a. Erë ye' ttë chökwak

eköl yësyësë kiè Antipas, e' kötewā ie'pa tö a' ké a wé Satanás serke ee, erë a' kè wā a' erblöke ye' mik e' olo'yane. ¹⁴ Erë ilè tso' ye' wā böt mañat kī a' kkatè: A' shuā wēlepa tso', e'pa tso' ttë sulu iütök. Ttè e' dör wēs ttè wa Balaam bak s'wöbla'uk es. Ká iaiäë Balaam tö Balac wöbla'g as ie' tö Israel aleripa kò ì sulu wamblök. Balaam tö Israel aleripa dakīñë chke meule íyi diököl tso' dalöiè ese a, ese katök ñies trënuke tajë. ¹⁵ Es ñies a' shuā wēlepa tso', e'pa kè éna Nicolaiwakpa ttë olo'yak. ¹⁶ E' kuëkī a' er mane'üne Skëköl a. A' kè tö iwë es, e' tã bet ye' datske ñippök ie'pa tã tabè tso' ye' kkö a' e' wa. ¹⁷ Ì cheke Skëköl Wiköl tö ye' icha eruleë e'pa a, e' ttsó a' ulitane tö! Wépa e' alékā ì sulu kī, kè wā ye' ttë olo'yaule, esepa kōs tieräyö chke tso' blëulewā kiè maná ese wa. Ñies ákwöla sarurula meraëyö ie'pa a eköl eköl, e' kī kiè pā'alī tso' kitule. Kiè e' kè jchēr yi wā. Yi a imène, ese è wā ijchërdaë.' "

Ì ché Jesucristo tö ie' ichapa erule serke Tiatira, e'pa a

¹⁸ E' ukuökī tã ie' tö iché ye' a: "Yëkkuö shtó Skëköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Tiatira, e'pa kkö'nuk e' a. Yëkkuö e' kī ishtómi ie' a i' es:

'Skëköl Alà, e' wöbla wër wēs bö'wö wöñar es. Ie' klö wër dalölöë wēs tabechka bua'buā paiklësö tã iwër dalölöë es, e' tö ichè a' a i' es: ¹⁹ Wēs a' serke e' kōs jchēr ye' wā. Ye' wā ijchēr tö a' ñi dalëritsöke buaë ena a' erblöke ye' mik. Ñies ye' wā ijchēr tö a' ñi kīmuke ñikkëë buaë ena a' weirke kōs, e' dalë'ttseke a' tö er bua' wa. Ìñe a' tö ikī weke bua'ie, kuaë a' tö iō' e' tsatā. ²⁰ Erë ye' wā ilè tso' kī a' kkatè: alaköl tso' a' shuā kiè Jezabel, e' a' a' tö kawö meke s'wöbla'uk. Ie' e' chö tö ie' dör Skëköl tteköl, erë ie' tö s'wöbla'weke, e' wa ie' tö ye' kanè mésopa dakīñeke as itrër ñies as itörak chke meule íyi diököl dalöiè ese a, ese katö. ²¹ Ye' tö ie' pané tajë as ie' tö íyi suluë e' olo'yò tã ier mane'ü ye' a, erë ie' kè er mane'wak yës. ²² E' kuëkī súyö duè patkè ie' kī darërëë as kè ikarkāia. Ñies wépa kōs trëne ie' tã, esepa we'ikerayö. Ie'pa kè er mane'ü, kè tö ì sulu e' olo'yè, e' tã bet ye' tö ie'pa we'ikeraë. ²³ Ñies ye' tö alaköl e' klépa tteralur. Es ye' icha eruleë serke ká wa'ñe, e'pa wā ijchërdaë tö ye' wā sulitane er syule buaë tö wēs idir, wēs iser. Ye' tö a' ulitane a' iské meraë eköl eköl wēs iser es. ²⁴ Erë a' malépa tso' Tiatira, a' kè ku' ttë sulu e' iütök. Ttè e' kiè ie'pa tö "Satanás ttë blëulewā se' èsepa yökī." Ttè e' dör suluë. E' kè iütene a' wā, etā e' dör buaë. E' kuëkī ye' tö a' a' ichè tö ye' kè tö ttë dalöiëno darërëë ese skā kī meku' a' a' dalöiè. ²⁵ Erë ye' ttë tso'tke a' wā klöule, e' a' a' e' tköwā darërë michoë dö mik ye' datskene etā. ²⁶ Wépa e' alékā ì sulu kī, kè wā ye' ttë olo'yaule, wépa serke wēs ye' kī ikiane es dö mik s'ënawa ekkë, esepa a' ye' tö kawö meraë s'blúpaie wēs ye' Yé tö ye' a' imé es. Ie'pa tkerakā ye' tö ká ulitane wakpa wökirpaie. Ie'pa tö ká ulitane wakpa wëttsëraë yësyësë kè janéwetā yës. Wépa tö ie'pa ttë dalösewéwā, esepa olordawā wēs skāuñā olorwā es. ²⁸ Ñies ye' tö bëkwö kiè dukir wërke bla'mi e' meraë ie'pa a. ²⁹ Ì cheke Skëköl Wiköl tö ye' icha eruleë e'pa a, e' ttsó a' ulitane tö! "

† KÈ DUÒPAWA BÖTÖKICHA: S'duòwā bötökicha e' dör se' uyewā bö' kē a wé s'weir michoë ee e'. Apocalipsis 20.16 saú.

Ì ché Jesucristo tò ie' ichapa erule serke Sardes, e'pa a

3 E' ukuökj tã ie' tò ye' a ichè: "Yèkkuö shtó Skèköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Sardes, e'pa kkö'nuk e' a. Yèkkuö e' kï ishtómi ie' a i' es: 'Yi wã Skèköl Wikölpa Kul † tso'. Nies yi wã iulatö a bëkwö tso' dökã kul, e' tò ichè a' a i' es: Wës a' serke e' kôs jcher ye' wã. Sulitane tò ibikeitseke tò a' serke buaë ye' a erè ye' wã ijcher tò e' kè dör es. A' kè serku'ia ye' a buaë. Ye' a tã a' dör wës s'duulewã es. ²Ye' tò isué tò a' serke Skèköl a, e' kam dökã wè' ie' wöã. E' kuëkj a' tï'núne, a' senúne ye' a buaë. Ì buaë tso'ia a' a elkela, e' a' a' e' diché íone kam ichöwa da'ã e' yökj. ³Ttè buaë wa a' wöblane, e' ska' a' er anúne. Ttè e' iütóne. Ì sulu wamblé a' tò, ese olo'yó tã a' er mane'ú ye' a. A' kè tò iwè es, e' tã ye' dörae a' ska' wës akblökwak es a' we'ikök, e' kèwö kè jcherpa a' wã. ⁴Erè a' tso' Sardes, e'pa welepa kè e' iaonekã sene sulu wa. E'pa serke yësyesè ye' a, e' kuëkj aishkuö tã ie'pa shkörae ye' tã paiëule buaë datsi' saruru wa. ⁵Es nies wépa e' alékã sene sulu kï, kè wã ye' tté olo'yaule, esepa kï datsi' saruruè iërdaë. Ie'pa kiè kè yepattsayö sene michoë e' yèkkuö kï. E' skéie ye' tò icherae Skèköl wörkj ena Skèköl biyöchökwakpa wörkj tò ie'pa dör ye' icha. ⁶Ì cheke Skèköl Wiköl tò ye' icha erulee e'pa a, e' tssó a' ulitane tò! "

Ì ché Jesucristo tò ie' ichapa erule serke Filadelfia, e'pa

⁷E' ukuökj tã ie' tò ye' a ichè i' es: "Yèkkuö shtó Skèköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Filadelfia, e'pa kkö'nuk e' a. Yèkkuö e' kï ishtómi ie' a i' es: 'Yi dör batse'r ena ttò mokjè e' ulã a' s'blú bak kiè David e' ké ukkò yottsã tso'. Ie' wã kawö tã' iyi ulitane kï. Mik ie' tò iukkò yéttã, etã kè yi a' iwötènuwane. Mik ie' tò iukkò wötéwã, etã kè yi a' ikkò yènuksane. Ie' tò ichè a' a i' es: ⁸Wës a' serke e' kôs jcher ye' wã. Ye' wã ijcher tò erè a' kè dalöierã tãjè, erè a' tò ye' tté iüté buaë, a' kè wã ye' watènettsã. E' kuëkj ukkò yéttã ye' tò a' a, kè yi a' iwötènuwane. ⁹Ye' ttò tssó. A' shuã welepa tso', e'pa dör Satanás icha. Ie'pa e' chò tò ie'pa dör Skèköl icha, erè ie'pa kachò. Ie'pa kerae ye' tò e' tulökwã kuchè kï a' wörkj. Es ie'pa wã ijcherdaë tò ye' tò a' dalèritseke. ¹⁰A' weirke ye' tté kuëkj, e' dalè'ttsé a' tò er bua' wa wës ye' tò a' patké' iwã uk es. E' wã iüté a' tò buaë, e' kuëkj ye' tò a' tsatkerae mik s'weirke tãjè e' kèwö de kã ulitane wakpa kï ima'wöie etã. ¹¹Ye' dat-sene bet. Ye' tté wa a' wöblane, e' a' a' e' tkówã darèrè këkrae as kè yi tò a' ulã a' iské buaë e' yöttã. ¹²Wépa e' alékã sene sulu kï, kè wã ye' tté olo'yaule, esepa dörae wës u chki' bua'ie es Skèköl wé tso' kã jai a' e' a. Eë ie'pa ser michoë këkrae. Skèköl kiè shteraëyö ie'pa mik. Nies Skèköl ké, e' kiè shteraëyö ie'pa mik. Kã e' kiè Jerusalén Pa'alj, e' datse kã jai a. Nies ye' wák kiè pa'alj, e' shteraë ye' tò ie'pa mik. ¹³Ì cheke Skèköl Wiköl tò ye' icha erulee e'pa a, e' tssó a' ulitane tò! "

† Apocalipsis 1.3 saú.

Ì ché Jesucristo tò ie' ichapa erule serke Laodicea, e'pa

¹⁴E' ukuökj tã ie' tò ye' a ichè i' es: "Yèkkuö shtó Skèköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Laodicea e'pa kkö'nuk e' a. Yèkkuö e' kï ishtómi ie' a i' es: 'Yi dör ì kôs ye' Skèköl tò e' wã, yi tò ie' tté cheke yësyesè këkrae, yi tã ie' tò iyi ulitane yö', e' tò ichè a' a i' es: ¹⁵Wës a' serke e' kôs jcher ye' wã. Ye' wã ijcher tò a' tò ye' tté dalöieke bërèbèrè è, kè bua'ie. A' dör wës di' bashbash es, kè dör ba'bae, kè dör sèseè, a' dör bashbash è. ÌA' mú dör ba'bae ö sèseè! ¹⁶Erè a' dör wës di' bashbash es ye' a. A' kè dör ba'bae, nies a' kè dör sèseè. E' kuëkj ye' tò a' tuerattsã ye' kkò a. ¹⁷A' tò ichè tò a' dör inuköl blúpa. A' tò ichè tò a' kawö tköke buaë, kè ì kï kianeia a' kï. Erè a' kè wã ijcher tò ñermata ye' a tã a' dör wës pè' weirke siarè es. A' dör wës se' wër siarè s'yamipa wa es. A' dör wës pè' kè wã ì ku'ia es. A' dör wës pè' wöbla kè wawër es. A' dör wës pè' kè wã datsi' tã' es. ¹⁸E' kuëkj ye' tò a' patteke tò a' tò orochka tãú ye' ska'. Oro ese dör oro bua'buã diaqule bö' wa ibua'buã yottsã ese. E' je' tò a' blu'wemi buaë. Nies datsi' saruruè ese tãú ye' ska'. E' wa a' e' paiömi buaë as a' kè jaeria. Nies a' tò kapöli tãú ye' ska' a' wöbla bua'wöie as iwawër buaë. ¹⁹Wépa dalèr ye' éna, e'pa kôs uñeke ye' tò shurueke ye' tò as iserdak buaë. E' kuëkj ye' dalöio er bua' wa. Ì sulu wambleke a' tò, ese watóttã. A' er mane'ú bua'iewã ye' a. ²⁰ÌYe' ttò tssó! Ye' dör wës wëm dur eköl ukkò a' a' a' ikiök tò ye' a kawö mú shkowã es. Yi tò ye' ttò tssé tã ye' kiéwãitö weshke, e' tã ye' dörawã tã ye' chkörae ie' tã. ²¹Ye' e' alékã iyi ulitane kï tã ye' e' tkéka ye' Yé tã wé ie' tkèr blu'ie eë. Es nies wépa e' alékã ì sulu kï, kè wã ye' tté olo'yaule, esepa a' kawö merae ye' tò e' tkökser ye' tã wé ye' tkèr blu'ie eë. ²²Ì cheke Skèköl Wiköl tò ye' icha erulee e'pa a, e' tssó a' ulitane tò! "

Skèköl kïkarkekã buaë kã jai a

4 E' ukuökj tã ye' tò iyi skã sué kabsuëie. Ye' isué tò kã jai a ukkò tso' áie tã s'ttò tssé' ye' tò kewe wës duk blar es, e' tò ye' a ichè: "Be' shkókã íe, etã ì wamblèrmi i' ukuökj tã, e' kkacheke ye' tò be' a."

²E' wöshã tã Skèköl Wiköl de ye' kï tãjè, tã ye' tò blu' kulé tso' kã jai a e' sué et. E' kï itkèr eköl. ³Yi tkèr kula' e' kï, e' dalöburke dalölöè wës ák bua'buã dalöbur es, e' wöaule spãspã ena mat wës ák bua'buã kiè diamante ena rubí es. Ie' kula' pamik shkaba' tkèrke oloburke dalölöè, e' wöaule spãspã wës ák bua'buã kiè esmeralda es. ⁴Nies ie' kula' pamik blu' kulé skã suéyö dökã dabom böyök kï tkèl (24). E' kï këkèpa tular dökã dabom böyök kï tkèl (24), e'pa paiëulewã datsi' saruruè wa, nies ie'pa wã orochka tso' yöule tkèulekã iwökir kï wës blu'pa es. ⁵Blu' kulé sué ye' tò kewe, eë alã wöñarke tãjè, talachke blarke tãjè. Kula' e' wöshã bö'wö ñarke kul wës kuatak wöbatsesö es. Bö'wö kul, e' tò Skèköl Wiköl ché. ⁶Kula' e' wöshã ì me'r dayëie kkueie wër sarèrèè wës widrio es.

Ì ttsé'ka tso' kula' pamik dōkà tkël e'pa wōbla dōr tajē tsjikka wōkka. ⁷ Itsá e' wōkir wēr ma'ne suē. Iētō wōkir wēr baka wēñe suē. Iētō skà wō dōr s'ditsō wō suē. Ibata wēr wēs pu ur àr es. ⁸ Itsá pik dōr terōl, es imalepa kōs pik dōr terōl ñies. Ie'pa pa kōs e' dōr wōbla è dōttsá ipik dikjā. Ñiē nañeē ie'pa tso' Skëkōl tt-seittsōk, kē ie' wōklō'utā'rak tā ichekerakitō i' es: "Skëkōl dōr batse'r tajē, ie' dōr batse'r tajē, ie' dōr batse'r tajē.

Ie' diché tā' tajē íyi ulitane tsāta.

Ie' tso'tke tsāwe tā, i'ñe tā, ñies kēkraē."

Es ie'pa tō icheke kēkraē.

⁹ Skëkōl yōbiē tkēr kula' e' kī, e' pamik ì ttsé'ka tso' tkël, e'pa tso' ie' kīkōkka, ie' olo kīkōkka, ie' a wēstela chōk kēkraē. ¹⁰ Mik ie'pa tso' e' uk, e' dalewa kēkēpa dōkà dabom böyök kī tkël (24) tulus ie' pamik, e'pa e' tulōkeser iskī wōwakkōt itkēr kula' kī e' dalōioie. Ie'pa tso' Skëkōl ser michōe e' dalōiök, e' dalewa ì tkēr ie'pa wōkir kī yōule orochka wa, e' kōs mekewarakitō iskī Skëkōl kula' wōshāē tā ichekerakitō:

¹¹ "A Sa' Këkōl, íyi ulitane yō' be' tō.

Íyi ulitane tso' be' wák ttō wa.

E' kuēkī sa' ulitane kawōtā ichōk tō be' olo tā' tajē.

Sa' ulitane kawōtā be' dalōiök ñies be' diché kīkōkka."

Yëkkuō kitule wōrratule ena Obeja Pupula, e' pakē

5 E' ukuōkī tā ye' tō isuē tō itkēr kula' kī, e' wā yëkkuō wōrratule a'tser iulā bua'kka, e' kī itso' kitule ikikkē ena ishūā. Yëkkuō e' kkō wōbatsulewā dōkà kul. ² Etā Skëkōl biyōchōkwak suē ye' tō ekōl, e' diché tajē, e' tō ichaké a'neule: "¿A yi wēē, yi e' didir yëkkuō wōbatsulewā, e' kkō batsōök wē iwōbatsulewā eē tā ishuppōök?" ³ Erē ká jaì a ena ká i' kī ena ká dià kaska' kē yi didir yēs yëkkuō e' shuppōök ena iwā sauk. ⁴ Ye' iuke tajē, kē yi didir yëkkuō e' shuppōök ena iwā sauk e' kuēkī. ⁵ Etā skëkēpa tso' eē dabom böyök kī tkël (24), e' ekōl tō ye' a' iché: "Kē be' iukjā. Ittsō, ekōl kiē Ma'ne e' dōr judáwak ditséwō, ie' kēkōl dōr blu' bak ká iajāē kiē David e'. Ie' e' ali'kabak ibolōkpa kōs kī. Ie' je' didir yëkkuō wōbatsulewā kul e' kkō batsōök ena ishuppōök."

⁶ Etā ye' tō obeja wēñe pupula suē etō, e' pa kī itō tso' wēsua ijchēulea mē Skëkōl a, ese shkēnekane. E' dur itkēr kula' kī e' o'mik, ì ttsé'ka dōkà tkël ena kēkēpa dōkà dabom böyök kī tkël (24) e'pa shūshā. Obeja e' dula' dōkà kul ñies iwōbla dōkà kul. Iwōbla dōkà kul e' wā dōr tō Skëkōl Wikōl Kul † patké Skëkōl tō ká wa'ñe. ⁷ Obeja Pupula e' de itkēr kula' kī e' ska' tā yëkkuō a'tser itkēr kula' kī e' ulā bua'kka, e' klō'wēitō. ⁸ Mik ie' tō yëkkuō klō'wé, etā ì ttsé'ka dōkà tkël ena kēkēpa dōkà dabom böyök kī tkël (24), e'pa kōs e' tēlur wōwakkōt Obeja Pupula wōrkī. E'pa kōs wā ma'ma tso' blanco kicha tā' kiē arpa. Ñies tkā' yōule orochka wa, ese tso' ie'pa kōs wā. Tkā' e' a' íyi masmas tso' ña'wē Skëkōl a, ese tso' chikchiē. E' tō s'batse'rpā ttōke ie' tā e' wā chē. ⁹ Ì ttsé'ka dōkà tkël ena kēkēpa dōkà dabom

† Apocalipsis 1.3 saú.

böyök kī tkël, e'pa kōs ttsémi ttsé pa'alj wa Obeja

Pupula kīkōkajē. Ie'pa tō ittseitssé i' es:

"Be' kōtulewā, be' pé tēne tajē wēs obeja pupula jchē mē Skëkōl a es, e' wa be' tō s'ditsō ttō kuā'kī kuā'kī ena ditsōwō kuā'kī kuā'kī ena ká kuā'kī kuā'kī wakpa tō'ttsā as ekkēpa ulitane shūā se' dō tajē Skëkōl ichaie. E'pa klō'wé be' tō as ie'pa kaneblō Skëkōl a blu'paie ena sacerdotepaie.

Ie'pa dōraē ká ulitane wakpa blūpaie, es ie'pa tō s'wēttsēraē.

E' kuēkī be' je' didir mokī yëkkuō wōrratule se, e' klō'uk ena ikkō batsōök wē iwōbatsulewā eē."

¹¹ E' ukuōkī tā ye' wōkēkā etā ye' tō isuē tō Skëkōl biyōchōkwakpa tso' tajē, kē ishtānuk yi a, e'pa ttō ttsé ye' tō. Ie'pa tso' itkēr kula' kī ena ì ttsé'ka dōkà tkël ena kēkēpa dōkà dabom böyök kī tkël, e'pa pamik. ¹² Ie'pa tō ittseitssé wī'wīē i' es:

"Obeja Pupula kōtulewā, e' je' kī sulitane ie' kīkēkā e' mēne buaē.

Ie' olo tā' tajē, ie' dōr íyi ulitane wák, ie' wā íyi ulitane jchēr, ie' diché tā' tajē,

e' kuēkī sulitane kawōtā ie' dalōiök, ie' kīkōkka."

¹³ Ñies ye' tō ittssé tō íyi ulitane yō' Skëkōl tō tso' ká jaì a ena ká i' kī ena ká dià kaska' ena dayē a, e' kōs tō iché i' es:

"Itkēr kula' kī ena Obeja Pupula, e'pa olo tā' tajē, diché tā' tajē íyi ulitane tsāta,

e' kuēkī sulitane kawōtā ie'pa kīkōkka, ie'pa dalōiök kēkraē."

¹⁴ Ì ttsé'ka dōkà tkël e'pa tō iché: "¡Es e' idir!" Kēkēpa dōkà dabom böyök kī tkël, e'pa e' tēlur wōwakkōt Skëkōl ena Obeja Pupula wōrkī ie'pa dalōiök.

Yëkkuō wōrratule e' kkō batsulewā dōkà kul e' batsée Obeja Pupula tō etk etk

6 E' ukuōkī tā ye' tō isuē tō Obeja Pupula tō yëkkuō wōrratule e' kkō batsulewā dōkà kul e' tsā batsée. Etā ì ttsé'ka dōkà tkël, e' ekōl ttō ttséyō, e' ttō darērēē wēs alá blar es. Wēpa tso' ipatkērke e' panuk e' ekōl a' ie' tō iché: "¡Be' yú!" ² Ye' wōkēkā tā kabaio saruru suéyō etō. Yi tkērka iki, e' ulā a' shkame' àr, ñies ì tkekekā wōkir kī iwā kkachoie tō ie' dōr e' alōkwak ese mēne ie' a' et. Ie' mīā kī e' alōkka ibolōkpa kī.

³ Mik Obeja Pupula tō yëkkuō kkō batsulewā, e' skā batsée et, etā ye' tō ittssé tō ì ttsé'ka dōkà tkël, e' skā tō iché wēpa tso' ipatkērke e' panuk e' skā a: "¡Be' yú!"

⁴ Etā kabaio batsē dettsā. Yi tkērka iki, e' a' kawō mēne sene bēre ñitā e' yōttsā ká i' a' as pē' ñi ttōwā. Ie' a' tabē bērie mēne.

⁵ Mik Obeja Pupula tō yëkkuō kkō batsulewā, e' skā batsée et, i' tā ide mañat, etā ye' tō ittssé tō ì ttsé'ka dōkà tkël, e' skā tō iché wēpa tso' ipatkērke e' panuk e' skā a: "¡Be' yú!" Ye' wōkēkā etā ye' tō kabaio dalolo suē etō. Yi tkērka iki, e' wā íyi es ma'wōie dami iulā a. ⁶ Ì ttsé'ka dōkà tkël, e' shūā ye' tō ttō tssé tō iché: "Harnachka kilo elka è e' tōrdaē s'kaneblō ká et e' ské ekkē.

Ñies cebada kilo mañalka tordae s'kaneblò ká et e' ské ekké; eré olivo kié ena vino e' kè sulu'warwá be' tò."

⁷ Mik Obeja Pupula tò yèkkuò kkò batsulewá, e' skà batsée et, i' tã ide tkèl, etã ye' tò ittsé tò ì ttsè'ka dökã tkèl, e' bata tò iché wépa tso' ipatkërke e' panuk e' skà á: "¡Be' yú!" ⁸ Ye' wókékã etã kabaio tskrittskris suéyö etö wër suluë. Yi tkèrkã ikij, e' kiè dör S'duowã. E' itökij eköl skà datse e' kiè dör S'wimblu Ké. Ie'pa á kawö mène ká ulitane wakpa e' mú blatèsö tkèl tsjini tã e' et tsjini eukwa tabè wa, bli wa, duè wa ena iyiwak dör se' name ese wa.

⁹ Mik Obeja Pupula tò yèkkuò kkò batsulewá, e' skà batsée et, i' tã ide skèl, etã s'kötulewá Skèköl ttè paka' ie'pa tò taniniè e' kuèkij, e'pa wimblupa suéyö kã' tso' iyi mokã Skèköl á e' dikijã. ¹⁰ Ie'pa tso' ichök Skèköl á ãneule: "A Sa' Kèköl, be' dör iyi ulitane tsatã, be' dör batse'r, be' ttò mokijè. ¿Dò mik be' tò wépa serke diã iyök kij tò sa' kötulur esepa dalè'ttsekerö? ¿Mik be' tò ie'pa wömekettsã weinuk ì wamblè'rakitö sa' kij, e' nuí skéie?" ¹¹ Etã ie'pa wakpa bil ekké e'pa á datsi' saruru mène iè. Skèköl tò iché ie'pa á: "A' enúia bèrbèr è dò mik pè' tò a' malepa dör ye' kanè mésopa kianeia ttèlur, e'pa kòs ttekelurã wës a' kötulurakitö es etã. E'pa panúia tsir."

¹² Mik Obeja Pupula tò yèkkuò kkò batsulewá, e' skà batsée et, i' tã ide teröl, etã í tka darèrèè. Diwö tse-newã míã ttsetseè wës datsi' daloloè es. Si'wö míã batsè wës pé es. ¹³ Bèkwö darolone iyök kij wës kalwö tkètsã siwã' tò mik ibitsirke taiè etã es. ¹⁴ Etã kã jai, e' wörratèwã wës yèkkuò wötrèwasö es, kè iwèrtãia. Kã-bata ulitane, dayè nane ulitane, e' kòs e' skélur bánet. ¹⁵ Etã kã blúpa kòs, pè' taiè kòs, ñippökwakpa wökirpa kòs, inuköl blúpa kòs, s'dalöier tã' taiè esepa kòs, ñies s'klöulewã kanè mésoie, ñies kanè mésopa malepa, esepa kòs e' blélur ákuk á ena ák blublu tso' kãbata á ese dikijã e' tsatkoie. ¹⁶ Etã ie'pa tò iché ãneule kãbata á ena ák blublu á: "¡Sa' bló a' dikijã, sa' kkö'nú Skèköl tkèr ikula' kij kã jai á e' yökij! Ñies Obeja Pupula kèsik yökij sa' kkö'nú. ¹⁷ Ie'pa tò sulitane we'ikeraè siarè e' kèwö detke, kè yi tkòpashkar e' ulà á."

Skèköl kanè mésopa wakyöule ie' á

7 E' ukuökij tã ye' tò Skèköl biyöchökwakpa sué dökã tkèl, e'pa ièter wé kã i' erkerö e' kkò mik. Ból ièter diwö tskirke e' kke; eköl dur ulà bua'kka, eköl dur ulà baklij'kka. Ból ièter diwö mi'kewã e' kke; eköl dur ulà bua'kka, eköl dur ulà baklij'kka. Ie'pa tso' siwã' kòs bitsirke e' wöklö'yuk as kè ibitsirijã kã i' kij, dayè kij, kal kij, ì kij yès. ² Ie'pa á kawö mène kã i' ena dayè sulu'ukwã. Ñies ye' tò Skèköl biyöchökwak skà sué eköl, e' datse diwö tskirke e' kke. E' ulà á iyi tso' s'wakyuoie Skèköl chök wã, e' a'tser. Ie' ãne imalepa tkèl tsakã tã ichéitö ie'pa á: ³ "¡A' kè tò kã sulu'ukwã, dayè sulu'ukwã, kal sulu'ukwã kã sa' tò Skèköl kanè mésopa wakyüö iwötsã kij e' yökij!"

⁴ Etã bil wakyöule e' yène ye' á. Wépa wakyöule e'pa dör se' yé bak kã iaiã kiè Israel, e' ala'r dabom eyök kij böl (12), e'pa aleripa shukitè iditséwö wa iditséwö wa.

Ie'pa ditséwö kiè Judá, Rubén, Gad, Aser, Neftalí, Manasés, Simeón, Leví, Isacar, Zabulón, José ena Benjamín. Ekkèpa ditséwö shukitè dökã 12.000 iditséwö wa iditséwö wa. Ishukitè e'pa dör seraã 144.000 ekké.

⁹ E' ukuökij tã ye' wö kékã tã ye' isué tò s'ditsö dapane taiè kè shtanuk yi á ekké. E'pa dör kã ulitane wakpa, ttò kuã'kij kuã'kij, ditsöwö kuã'kij kuã'kij. Ie'pa ièter, itkèr kula' kij ena yi kiè Obeja Pupula, e'pa wörkij. Ie'pa kòs datsi' iè saruruë. Ie'pa ulitane wã sí kò dami iulà á. ¹⁰ Ie'pa tò iché ãneule:

"¡S'tsatkè e' datse

Skèköl tkèr kula' kij ena Obeja Pupula e'pa wã!"

¹¹ Kèkèpa dökã dabom böyök kij tkèl (24) ena ì ttsè'ka dökã tkèl, e'pa pamik Skèköl biyöchökwakpa kòs ièter. E'pa kòs e' télur wöwakköt, itkèr kula' kij, e' dalöioie ¹² etã ichéraitö:

"¡Es e' idir!

Be' dör sa' blú yöbiè, sa' tò be' kjekekeã kèkraè.

Be' olo tã' taiè, be' wã iyi ulitane jcher buaè.

Sa' tò wèstela cheke be' á kèkraè.

Be' dalöieke sa' tò kèkraè.

Be' diché tã' taiè iyi ulitane tsatã, be' è á ì kòs or,

¡Es e' idir!"

¹³ E' ukuökij tã kèkèpa dökã dabom böyök kij tkèl (24), e'pa eköl tò ye' á ichaké: "¿Ie'pa paièule datsi' saruru wa, e'pa dör yi? ¿Wé ie'pa datse?" ¹⁴ Ye' tò ie' iüté: "A kèkèpa, ye' kè wã jcher, ichó ye' á." Etã ie' tò ye' á iché: "Ie'pa dör wépa weine siarè sulitane weirke taiè e' kèwö ska' e'pa. Erè e' dalè'ttsè' ie'pa tò buaè. Ie'pa tò idatsi' skué yi kiè Obeja Pupula e' pé wa etã idatsi' míã saruruë.

¹⁵ "E' kuèkij ie'pa ièter Skèköl tso' ikulé kij, e' wörkij.

Ñiè nañeè ie'pa tso' ie' dalöie e' wakanéuk iwé á.

Ie'pa tso' ie' tã ena ie' tò ie'pa kkö'neraè kèkraè.

¹⁶ Ie'pa kè duöpaia bli wã, ie'pa kè er sirpaia.

Diba kè tò ie'pa ñãwepaia, kãba kè tò ie'pa we'ikepaia.

¹⁷ Obeja Pupula tso' Skèköl kula' o'mik, e' dör ie'pa kkö'nukwak, e' kuèkij ie'pa kè weirpaia yès. Obeja Pupula tò ie'pa wèttseraè di' tum tò sene mi-chöè meke se' á, e' di' yök.

Skèköl tò ie'pa wöriö kòs e' paikleraè as ie'pa ttsè'r buaè."

Obeja Pupula tò yèkkuò wörratule e' kkò batsulewá dökã kul, e' bata batsée

8 Mik Obeja Pupula tò yèkkuò wöbatsulewá, e' bata kkò batsée, etã kã jai á kã míã mejmeè dö hora shãbòts ekké.

² E' ukuökij tã Skèköl biyöchökwakpa dökã kul ièter Skèköl wörkij, e'pa suéyö. Ie'pa á duk mène eköl eköl.

³ E' ukuökij tã Skèköl biyöchökwak skà de wé kã' tso' iyi mokã Skèköl á e' wörkij. Ie' wã iulà á tkã' yöule orochka wa ese a'tser. Ie' á iyi masmas mène taiè s'batse'rpã kòs e'pa ttöke Skèköl tã e' kij ioie as ie' tò iña'ù kã' yöule orochka wa iña'woie tso' Skèköl kulé wö shãè, e' kij. ⁴ Etã ie' tò iyi masmas ñãwé kã' ñe' kij, e' shkle tka ie' ulà mik dekã Skèköl wörkij s'batse'rpã ttöke ie' tã e'

tà ñita. ⁵ Ie' tò itkà' wà iéka bö' wörkua tso' kà' ñe' kī, e' wa. Bö' wörkua e' uyémi ie' tò íyök kī. Età ká wa'ñe kī alá wõñane tajë, iblane tajë, ká wõtí'wé tajë í tò.

Duk döká kul

⁶ Skèköl biyöchökwakpa döká kul, e'pa wá duk tso' iwakpa bil ekkë, ie'pa tso'tke iduk bla'wéke e' panuk.

⁷ Età Skèköl biyöchökwak eköl tò iduk bla'wé kéwe. Età mò wöli wösi sēsēē, ñies bö'wö shütuule pé tà, ese dane tajë íyök kī wēs kálī yēr es. Ká i' ena kal e' ñanewá tajë. Ká i' ena kal kōs e' mú blatèsò mañat tsjíní tà e' et tsjíní ñanewá. Ñies kākō kōs tso' ká i' kī e' ñanewá sēraā.

⁸ E' ukuökj tà Skèköl biyöchökwak skà tò iduk bla'wé. Età ì bitëshka kabataie bērie wõñarke bö'ie, e' anewa dayē ā. Età dayē mú blatèsò mañat tsjíní tà e' et tsjíní míā péie. ⁹ Iyiwak kōs serke dayē ā ena kanò kōs shkōke dayē kī, e' mú blatèsò mañat tsjíní tà e' et tsjíní enewa.

¹⁰ E' ukuökj tà Skèköl biyöchökwak skà tò iduk bla'wé, i' tà ide mañatökicha. Età bēkwō bērie wõñarke wēs kuàtak wõñar es, e' bitëshka anewa di' ā ena di' tum ā tajë. Di' tso' kōs ena di' tum tso' kōs, e' mú blatèsò mañat tsjíní tà e' et tsjíní ā bēkwō anewa. ¹¹ Bēkwō e' kiè Bacha'bachaë. Wé bēkwō e' anewa, e' di' kōs míā bacha'bachaë. Di' e' tò s'ttélur tajë.

¹² E' ukuökj tà Skèköl biyöchökwak skà tò iduk bla'wé, i' tà ide tkètökicha. Età diwō ena si'wō ena bēkwō, e' kōs mú blatèsò mañat tsjíní tà e' et tsjíní kōs ttsenewá. E' kuëkj ñiwe ena nañewe, e' mú blatèsò mañat tsjíní tà e' et tsjíní ttsenewá.

¹³ E' ukuökj tà ye' wökéka tà ye' tò pū sué et ur àr kashük ā, e' tò iché aneule: “Iayewēē, ayewēē, ayewēē! jWéstela ina ká ulitane wakpa tà, mik Skèköl biyöchökwakpa tso'ia mañal e'pa tò iduk bla'wéke etā!”

9 E' ukuökj tà Skèköl biyöchökwak skà tò iduk bla'wé, i' tà ide skètökicha. Età bēkwō et anewabak, e' suéyo ískj. Eē káuk ter tajë ískjē, kè s'wō dē'mi ekkë. Káuk e' kōkō wõtēule, e' kōyottsā mēne bēkwō suéyo ískj, e' ā. ² Mik ie' tò káuk kōyéttsā, etā e' ā ishklé dekā tajë wēs bö' wõñar tajë e' shklē es. E' tò kashük ttsewéwā, e' kuëkj diwō kè olo buneia. ³ Shklē e' shuā ditski blubluē dettsā tajë íyök kī, ponekā ká wa'ñe, ká ulitane wà iéwā. Ie'pa ā káwō mēne s'we'ikök wēs bachē' tò s'kuèwā tà idalē'r es. ⁴ Ie'pa kè ā káwō mēne kākō kōs, kalkō kōs, e' katök. Ie'pa ā káwō mēne, wépa kè wakyöule Skèköl wā iwō tsā kī, esepa è we'ikök. ⁵ Erē ie'pa kè ā káwō mēne ittökulur. Ie'pa ā káwō mēne irreyuk idalē'r tajë wa dö si' skēl ekkë. E' dalēr tajë wēs bachē' s'kuèwā es. ⁶ E' kéwō ska' tà s'dit-sö tò duèwā yuleraē poē, erē duèwā wák, e' tkörashkar ie'pa yökj.

⁷ Ditski e' wēr wēs kabaio tso' ñippoie ese payöule es. Iwökir kī itkéulekā, ì tkèkā blu' tò iwökir kī yöule orochka wa ese suē. Iwō wēr wēs s'ditsö wō wēr es.

⁸ Itsā batsjē wēs alakōlpa tsā es. Ikā dör wēs namu kà es. ⁹ Tabechka àr ibatsj' mik wēs ñippökwapka tò ieke e' tsatkoie e' sū. Ipik blar tajë wēs carreta skè kabaio tò

tüneule michoē ñippök es. ¹⁰ Ikirē dör wēs bachē' kirē es, e' diché wa ie'pa tò s'we'ikeke dö si' skēl ekkë.

¹¹ Ie'pa blú e' dör Skèköl biyöchökwak dör káuk ískjē, e' wökir. Hebreoie e' kiè dör Abadón. Griegoie e' kiè dör Apolión (kiè e' wà kiane chē: Se' eukwawak).

¹² Ýi sulu e' tsā tka et, erē iskā kianeia böt.

¹³ E' ukuökj tà Skèköl biyöchökwak skà tò iduk bla'wé, i' tà ide tektökicha. Ye' tò s'ttò ttsé datse ká' tso' yöule orochka wa ýi mokā Skèköl ā eē. Ká' e' bata tkēl ā iyöule dula'ie, e' shuā s'ttò ttséyo. ¹⁴ E' tò iché Skèköl biyöchökwak tò iduk bla'wé író e' ā: “Skèköl biyöchökwakpa dökā tkēl tso' moulewā di' tajë kiè Éufrates e' kōmik, e'pa wöttsólor be' tò.” ¹⁵ Skèköl biyöchökwakpa dökā tkēl e'pa tso'tke Skèköl wā iwakanéwōie i' kéwō ska'. Ie'pa kanē dör pé' tajë eukwa. Pé' ulitane mú blatèsò mañat tsjíní tà e' et tsjíní erdawa sēraā ie'pa ulā ā. Etā Skèköl biyöchökwakpa dökā tkēl wöttsérolone iwakanéuk. ¹⁶ Etā ye' ā iyēne tò ñippökwapka dami kabaio kī, e'pa dökā 200.000.000.

¹⁷ Ñippökwapka ekkēpa dami kabaio kī, e' sué ye' tò, e'pa wā tabechka àr ibatsj' mik e' tsatkoie, e' wōaule batsé wēs bö' wörkua suēsō es ena siē wēs ák bua'buakiè jacinto es, ena tskiriri wēs azufre es. Kabaio ekkēpa wökir wēr wēs namu wökir es. Ñies ikkō ā bö' ena shklē ena azufre, e' dōkettsā. ¹⁸ Bö' ena shklē ena azufre dōkettsā kabaio ekkēpa kōkō ā, e' dör ì mañat suluē dōke pé' kī e'. E' tò pé' ewéwā tajë. Pé' ulitane mú blatèsò mañat tsjíní tà e' et tsjíní enewa sēraā. ¹⁹ E' wà dör tò kabaio ekkēpa wā diché tso' ikkō ā ena ikirē ā s'we'ikoie. Ikirē bata dör tkabē chók wökir es, e' wa s'shka'wēkeitō.

²⁰ Erē pé' malepa atē kè durulune ì sulu tka e' wa, e'pa kè wā ì sulu wamblekerakitō ese olo'yane. Ñies aknamapa ena ýi diököl dalöikerakitō esepa kè olo'yanerak iwā. Ýi diököl ñe'pa yöule orochka wa, inukölchka wa, broncechka wa, ákchka wa ena kal tak wa, ese kōs wöbla kè wawēr, kè kukuò wattsēr, kè shko, erē ie'pa tso'ia idalöiök ikèkölíe. ²¹ Ie'pa kè er ma-neone. Ie'pa s'ttekwaiā, alibchökeia, trērkeia, ak-blökeia.

Skèköl biyöchökwak e' wā yèkkuō a'tser iulā ā

10 E' ukuökj tà ye' tò Skèköl biyöchökwak sué eköl, e' diché tà' tajë. Ie' datse ká jai ā paiëulewā buaē mò wa. Shkaba' tkēnear iwökir tsāka. Ie' wō dalöburke wēs diwō es. Ie' klölobo wa'ñe wēr wēs bö' wõñar es. ² Ie' wā yèkkuō tsitsirla a'tser iulā ā shubukaule. Ie' klö bua'kka tkékaitō dayē kī, iklö bakl'kka tkékaitō ká sí kī. ³ Etā ie' ane tajë wēs ma'ne name ar es. Mik e' one, etā alá blane dökā kuktökicha. ⁴ Í ché alá tò e' shtök ye' mí yèkkuō kī, erē ttò ttséyo datse ká jai ā e' tò iché: “Kè ishtar, iblōwābō bēre.”

⁵ Etā Skèköl biyöchökwak suéyo iklö et tkērka dayē kī, iklö et tkērka ká sí kī, e' ulā bua'kka kēka ká jai ā ⁶ tā ichéitō: “Skèköl ser michoē e' tò ká jai ena ká i' ena dayē ena ì kōs tso'ia, e' yö'. Ie' wörkī ye' tò iché tò ì cheke ye' tò e' dör mokj. Skèköl kè tò ì panepaiā. ⁷ Í tso' Skèköl wā ier ā blēule wē, e' yē'bakitō ikanē mé-

sopa dör ittekölpa e'pa a, e' wà ordaë mik Skëköl biyöchökwak bata tö iduk bla'wé eta."

⁸ Eta s'ttò tse'yö datse ká jai a, e' tténe ye' ta ta ichéitö: "Be' yú Skëköl biyöchökwak klò et tkërka dayë kî eta iklò et tkërka ká sí kî, e' ska', eta yëkkuö a'tser iulà a shubukaule, e' klò'ú." ⁹ Eta ye' mí Skëköl biyöchökwak dur e' ska' ta yëkkuö e' kiéyö ie' a. Ie' tö ye' a iché: "Íkë, ikatówabö. Be' kkò a be' tö ittseraë tö blo'bloë idir wes bulali es, erë be' shua imiaraë bacha'bachaë."

¹⁰ Eta yëkkuö a'tser Skëköl biyöchökwak ulà a, e' klò'wéyö ta ikatéwayö. Ye' kkò a ta blo'bloë idir wes bulali es, erë mik ide ye' shua, eta imia bacha'bachaë.

¹¹ Eta ttè i' yène ye' a: "Í wamblërmi ká kuá'kî kuá'kî wakpa tajë ta, ñies ditsöwö kuá'kî kuá'kî wakpa tajë ta, ñies s'ttò kuá'kî kuá'kî wakpa tajë ta, ñies ká blúpa tajë ta, e' qos chök be' kawötá Skëköl ttekölie."

Skëköl ttekölpa bö

11 Eta ye' a kua' mène ká ma'woie. Ye' a iyène: "Be' yú, Skëköl wé kibi, e' ma'uk. Ñies ká tso' íyi moká Skëköl a, e' ma'ú. Bil s'tso' Skëköl dalöiök iwé a, e' shta'úttsa. ² Erë Skëköl wé kibi upa ate u'rkî e' meule pè' kè dör judiowak esepa a, e' kuëkî e' kè ma'war be' tö. Ie'pa tö Skëköl ké, e' dör Jerusalén dör batse'r e', e' klò'wërawa, sulu'wërawa ì sulu wa dò si' döká dabom tkëyök kî böt (42) ekkë. ³ Eta ee ye' tö ye' ttekölpa patkeraë bö ye' tté pakök ká döká mil eyök kî cien böyök kî dabom teryök (1.260 días) ekkë. Ie'pa paiëule datsi' kra'kraë wa s'ká datsi' sù."

⁴ Olivo klò böika ena bö'wöla tulur ituloká kî döká böt tso' Skëköl wörkî ká jai a, e' ye'bak ká iaiaë Zacarías tö, e' wà dör ttekölpa bö e'. ⁵ Yi datse ie'pa bö we'ikök suluë kiane ppè, kiane ttëwá, e' ta ese ewërawa ie'pa tö bö' döketsá ie'pa kkò a e' wa. ⁶ Ie'pa tso' Skëköl tté pakök ittekölpaie, e' dalewa ie'pa a kawö mène kalî wöklö'ukwá as kè iyër. Ñies ie'pa a kawö mène di' mane'uktsane péie. Ñies kawö mène ie'pa a ì sulu qos mukká ká i' wakpa kî bitökicha ie'pa kî ikiane ekkë.

⁷ Erë mik ie'pa tö Skëköl tté paké one, eta iyiwak sulusi aknamaie e' döraká kauk tajë iskië e' a. E' ñippöraë ie'pa ta, eta ie' alöraká ie'pa kî, eta itteraluritö. ⁸ Ie'pa nu ardaë tkëter Jerusalén ká shushaë sulitane wörkî. Ká e' a ie'pa Këköl kötwarakitö wötëulewá krus mik. Skëköl a ká e' dör suluë wes Sodoma ena Egipto es. ⁹ Pè' datse ká wa'ñe, ditséwö kuá'kî kuá'kî, ttò kuá'kî kuá'kî ena ká kuá'kî kuá'kî wakpa e'pa tö Skëköl ttekölpa nu suëraë dö ká mañat kî shaböts ekkë. Ie'pa kè tö kawö mepa yi a inú wötökwá. ¹⁰ Ká ulitane wakpa tse'ndaë buaë, ie'pa bö duolur e' kuëkî. Skëköl ttekölpa bö tö ie'pa we'ik siarë, e'pa duolur, e' tö ie'pa tse'wëraë buaë, e' kuëkî ie'pa íyi kakmeraë ñi a.

¹¹ Mik ká mañat kî shaböts e' tka, eta Skëköl tö ittekölpa bö duolur, e'pa shke'wëkane ta ie'pa e' duéka. Wépa tö e' sué, e'pa qos suane iyökî tajë. ¹² E' ukuökî ta ttò darërë datse ká jai a, e' tse ittekölpa tö, e' tö iché: "¡A' shkóka íe!" Eta ie'pa mika ká jai a mò shua, e' sué ibolöpka tö. ¹³ E' wöshá ta í tka darërë, e' tö Jerusalén

mú blatèsö döká dabop ta e' et tsjín chöraë í ulà a. Iwakpa duolur döká mil kuryök (7.000). Imalepa ate tse'ka, e'pa qos suanerak tajë. Ie'pa tö Skëköl tso' ká jai a, e' kíkëka.

¹⁴ Es ì suluë skà tka, i' ta ide bötökicha. Ì suluë skà datseia bet, e' ta ide mañatökicha.

Duk blane, i' ta ide kuktökicha

¹⁵ Eta Skëköl biyöchökwak bata tö iduk bla'wé, i' ta ide kuktökicha. Eta s'ttò tse'ne tajë darërë ká jai a, e'pa tö iché:

"I' ta ká ulitane wakpa ena iwökirpa, e'pa de Skëköl ena wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, e'pa ulà a.

Ie'pa tö s'wëttsè michoë blu'ie."

¹⁶ E' ukuökî ta kékëpa döká dabom böyök kî tkël (24) tulur ikula' kî Skëköl ska', e'pa e' télur wöwakköt Skëköl wörkî idalöiök. ¹⁷ Ie'pa tö iché:

"A sa' Këköl, be' diché ta' tajë íyi ulitane tsata.

Be' tso'tke tsawe ta, be' tso' í'ñe ta, ñies be' tso' aishkuö ta kekraë.

Be' e' tkëka ká ulitane wakpa blúie be' diché tajë wa, e' kuëkî sa' tö icheke wëstela be' a.

¹⁸ Ká ulitane wakpa wépa dör be' bolöpka, esepa we'ikeketke be' tö kësik wa, e' këwö de i' ta. E' kuëkî ie'pa ulune tajë be' kî.

S'duulewá qos e' shulirke, e' këwö detke.

Ñies be' kanè mésopa ena be' ttekölpa ena s'batse'r malepa tö be' dalöieke, pè' dalöiërtá esepa ena pè' esepa,

e'pa qos a iské meketke be' tö, e' këwö de.

Wépa tö s'ditsö ewéwa ká i' kî,

esepa ewëkewa be' tö, e' këwö detke."

¹⁹ Eta Skëköl wé tso' ká jai a, e' wëkkö bunane, e' shua Skëköl tö ittè me' se' a, e' kélkuö suéyö. Eta alá wöñane blane tajë, e' tse'yö. Í tka darërë, ñies mò wösi se'seë blubluë, e' dane tajë kalije.

Alaköl eköl ena bé dör këtali kékölie e'

12 E' ukuökî ta ilè tajë suéyö ká jai a ilè wà kka-choie. E' dör alaköl eköl parratulewá diwö wá. Si'wö tso' ie' klò dikia. Iwökir kî ì tkërka wes blu' wökir kî itkëka es, e' yöule bëkwö döká dabom eyök kî böt (12) e' wa. ² Alaköl batsöketkër buklú, e' kirinemitke, e' tö ie' kköchöwëke tajë.

³ E' ukuökî ta ye' tö ilè skà sué ká jai a ilè wà kka-choie. E' dör iyiwak sulusi aknamaie blubluë, e' dör këtali kéköl wák batsë e'. Iwökir döká kul, e' kî idula' tulurka döká dabop. Ñies iwökir qos kî itulurka wes blu' wökir kî itkër es. ⁴ Bëkwö qos mú blatèsö mañat tsjín ta e' et tsjín kalétsaitö dö ká i' kî ikirë wa. Ie' e' duéka alaköl alá kurketke, e' wöshäë ipanuk ilà kurketke e' katowäie. ⁵ Alaköl alá kune wëm, e' suletënebak ká ulitane wakpa wëttsuk iblúie. Ie' tö ie'pa wëttsëraë yësyësè idiché tajë wa. Erë alá e' yënettsá imi ulà a, minetsër wé Skëköl tkër ikulé kî ee. ⁶ Alaköl e' tkashkar këtali kéköl yökî ta imia ká sir poë wé kè yi serku' tajë

ese ska'. Eë Skëköl tö ká me'baktke ie' a. Eë ie'pa tö alakol se'weke ká doka mil eyök kí cien böyök kí dabom teryök ekkë (1260).

⁷ E' ukuökj tã ie'pa ñippémi tajë ká jaì a. Skëköl biyöchökwak kibi kië Miguel, e' ena imalepa, e'pa ñip-pé tajë këtali këköl tã. Këtali këköl ena iklépa, e'pa ñip-pé tajë ñies, ⁸ erë Miguel e' aléka ie'pa kí. E' kuëkj këtali këköl ena iklépa, e'pa kè a kawö mène senukiã ká jaì a. ⁹ Es këtali këköl bérie uyéttsarakitö ká jaì a döttsã ká i' kí iklépa qos etã. Këtali këköl e' dör tkabë bak ká iaiã kië Bé ena Satanás e'. Ie' dör ká ulitane wakpa kitö'uk-wak as ie'pa tö ì sulu wamblö.

¹⁰ E' ukuökj tã ttö darërëe tseyö ká jaì a tö iché:

"Bata ekkë tã Skëköl tö se' tsatkée, ie' e' tkékatke ì ulitane blúie diché tã' tajë.

Wé pairi'bitu ie' tö idi' wa s'blúie e' detke ká ulitane wakpa wökirie.

Satanás bak s'yamipa kkatök ñie nañeë Skëköl a, erë bata ekkë tã ie' uyéttsaitö.

¹¹ Obeja Pupula kötewã, e' pé tene se' skéie,

ie' mik s'yamipa erblé,

e' tté buaë paké ie'pa tö,

e' kuëkj ie'pa e' aléka Satanás kí.

Ie'pa kè tkine tté buaë e' dalërmik ittewã e' kí.

¹² A Skëköl biyöchökwakpa serke ká jaì, a' tse'nú buaë!

Erë iwëstela ina wépa tso' ká i' kí ena dayë kí esepa tã!

Bé wa ijcher tö ie' kèwö dökewatke tsinet, e' kuëkj ie' ulune tajë, ie' dè'ttsã a' we'ikök."

¹³ Mik këtali këköl tö isuë tö ie' uyanettsã döttsã ká i' kí, etã ie' tö alaköl alà kune', e' tötíemi. ¹⁴ Erë alaköl a pu pik mène as iur kãmíe këtali këköl yökj ie' ká tso' ká sir poë wé kè yi serku' eë. Eë ie'pa tö ie' se'weraë dò duas mañal kí shaböts. ¹⁵ Etã këtali këköl tö di' tué ikkò a tajë as e' tö alaköl katömi. ¹⁶ Erë iyök tö alaköl kímé. Íyök tskinane tã di' tué këtali këköl tö ikkò a, e' yéwa iyök tö. ¹⁷ E' tö këtali këköl uluwéka tajë alaköl kí. E' kuëkj ie' míã ñippök alaköl e' aleripa datse ie' itöki e'pa tã. Ie'pa dör wépa tö Skëköl tté dalöieno, e' iuteke buaë e'pa. Ñies ie'pa e' tkéwã darërëe kakraë Jesús tté mokj e' a kè olo'yeta'. ¹⁸ Etã këtali këköl demi e' duéka dayë kkò mik.

Iyiwak sulusi aknamaie e' deka dayë a

13 Etã ye' tö isuë tö iyiwak sulusi aknamaie deka etö dayë a, e' wökir doka kul, idula' tulurka dabop. Idula' qos kí itulurka wes itkër blu' wökir kí es. Ie' wökir bik ekkë kí kië kitule et et, e' qos tö Skëköl cheke suluë. ² Iyiwak sulusi suë ye' tö, e' dör wes namu es, iklö dör wes sini'urri bérie klö es, ikkò dör wes ma'name kkò es. Iyiwak sulusi e' a këtali këköl tö idiché ena kawö mé s'blúie s'wëttsjie. ³ Iyiwak sulusi e' wökir doka kul, iwökir ek shka'ule tajë wësua ittewãmitö ekkë. Erë e' buanene bet. E' tö ká ulitane wakpa tki-wéwã tajë. E' kuëkj ie'pa tö ie' klö'wé iblúie. ⁴ Këtali këköl tö idiché me'baktke iyiwak sulusi dè'ka dayë a e' a, e' kuëkj ie'pa tö idalöie ikëkölíe. Ñies ie'pa tö iyiwak

sulusi e' dalöie. Ie'pa tö iché: "Kè yi dör wes ie' es. Kè yi e' alöpakã ie' kí."

⁵ Iyiwak sulusi dè'ka dayë a e' a kawö mène e' ttsökkã tajë, Skëköl chök suluë. Ñies kawö mène ie' a blu'ie s'wëttsuk si' doka dabom tkëyök kí böt ekkë (42).

⁶ Etã es ie' tö iwã wamblé. Ie' tö Skëköl ena Skëköl kië e' ché suluë. Ñies ie' tö Skëköl wé ena wépa serke ká jaì a, e' qos ché suluë. ⁷ Ñies kawö mène ie' a ñippök s'batse'rpa tso' ká i' kí e'pa tã e' alökkã ie'pa kí. Kawö mène ie' a blu'ie ká ulitane wakpa, s'ttö kuã'kí kuã'kí, ditsöwö kuã'kí kuã'kí, e'pa qos wëttsuk. ⁸ Wépa dör Obeja Pupula kötulewã se' skéie, e' icha, esepa kië tso' kitule iyëkküö kí kuaë, mik Skëköl tö ká i' yö' e' yöki. Yëkküö e' dör sene michöe e' yëkküö. Wépa kië tso' kitule yëkküö e' kí, esepa kè wã iyiwak suluë e' dalöiene'.

Erë ká ulitane wakpa malepa, wépa kië kè ku' kitule sene michöe yëkküö kí, esepa qos tö iyiwak sulusi dè'ka dayë a e' dalöie ikëkölíe.

⁹ Ì cheke ye' tö, e' tso' a' ulitane tö:

¹⁰ "Wépa suletë'bak Skëköl tö klö'wéwã,

esepa tserdami klöulewã.

Wépa suletë'bak Skëköl tö duökwa tabè kkó a,

esepa tterawã tabè wa."

E' wa s'batse'rpa e' tköwã darërë ena ierblö ie' mik e' wërdaë.

Iyiwak Sulusi aknamaie deka etö iyök a

¹¹ E' ukuökj tã ye' tö iyiwak sulusi aknamaie skà suë etö, e' deka iyök a. Idula' dör bötö wes obeja wè'ne du-la' es, ittö wes këtali këköl ttö es. ¹² Ie' wã kawö tso' ì qos wöie wes iyiwak sulusi dè'ka dayë a e' wã itso' es. Ie' kanëblöke iyiwak sulusi dè'ka dayë e' a. Ie' kanë dör ká ulitane wakpa kök iyiwak sulusi dè'ka dayë a shka'ule tajë iwökir kí wësua ittewãmitö, e' dalöiök. ¹³ Ì kè or yi a, ese wéitö tajë doka bö' kiéitö ká jaì a, e' tã ibitëshka tajë döttsã ká i' kí sulitane wörki. ¹⁴ Ì kè or yi a, ese wé tajë ie' tö iyiwak sulusi dè'ka dayë a e' wörki. E' wa ie' tö ká ulitane wakpa kè dör Skëköl icha, esepa qos kitö'wé tajë. Ie' tö ie'pa a iché: "Iyiwak sulusi dè'ka dayë a e' shka'ule tajë iwökir kí tabè wa erë ishkenekane e' diököl yuó iwák suë idalöioie." ¹⁵ Iyiwak sulusi dè'ka iyök a e' a kawö mène siwã muk iyiwak dè'ka dayë a e' diököl yöne e' a as ittökã, ñies as tö wépa kè tö idalöie, esepa ttökwa patkò. ¹⁶ Ñies iyiwak sulusi dè'ka iyök a, e' tö ká ulitane wakpa ké e' muk wakyuë iulã bua'kka kí ö iwötsã kí. Pé' esepa ena pé' dalöiértã', pé' siãrëpa ena pé' inuköl blúpa, pé' klöulewã kanë mésoie ena pé' kè dör es, e'pa qos kawötã e' muk wakyuë. ¹⁷ Wépa wakyöule es, esepa è a kawö mène íyi tauk ena íyi watauk. Ie'pa qos wakyöule iyiwak sulusi dè'ka dayë a e' kië wa ö ikië e' número wa.

¹⁸ A' kawötã iwã bikeitsökwã buaë as a' éna iar tö ì kiane yënu. Wépa didir ena ká ane buaë, esepa éna iwã armi buaë. Iyiwak sulusi dè'ka dayë a e' número dör s'ditsö eköl e' número, e' dör cien teryök kí dabom teryök kí teröl (666).

Obeja Pupula ena wépa tsatkéne esepa

14 E' ukuökí tã ye' tã Obeja Pupula sué tã idur kã-bata kiè Siôn e' wõbata kî. Ie' tã pã tso' tajë dõkã 144.000 ekkë. Ie'pa kõs wõtsã kî Obeja Pupula ena iyé, e'pa kiè tso' kitule. ² E' ukuökí tã ye' tã ittse tã ì blarke tajë kã jai a, e' blar wës di' blar tajë ákttõ mik es, wës alá blar tajë es, e' dõr wës s'blar tajë ma'ma kiè arpa wa es. ³ Pã tso' tajë dõkã 144.000, e'pa iëter Skëkõl kulé wõshãë ñies itso' tse'ka dõkã tkël ena kékëpa dõkã dabom böyök kî tkël (24), e'pa wõshãë ie'pa iëter. Ie'pa tso' tso'k tse' pa'ali wa. Kã ulitane wakpa shuã e'pa è tsatkéne, e' kuëkî kè yi skà a e' yõnuk tse' e' wa. ⁴ Ie'pa dõr yësyësë, kè e' iaõulekã trë wa yës. Ie'pa michoë Obeja Pupula itõkî wé imi'ke eë. Ie'pa tsatkéne, ie'pa dõr wës íyi tsã mène Skëkõl a ena Obeja Pupula a es. ⁵ Ie'pa kè kayëule yës. Ie'pa kè kî ì sulu tã' Skëkõl wõa.

Skëkõl biyõchõkwakpa dõkã terõl

⁶ E' ukuökí tã ye' tã Skëkõl biyõchõkwak skà sué ekõl urkear kashuk a. E' wã Skëkõl ttë buaë yõbië e' dami wã pakè kã ulitane wakpa a, s'ditsõwõ ulitane a ena s'ttõ kuã'kî kuã'kî ulitane a. ⁷ Ie' tã iché aneule: "Skëkõl tã sulitane shuleketke, e' kèwõ detke. E' kuëkî Skëkõl dalõiõ, ie' kîkõkã. Kashuk ena kã i' ena dayë ena di' ulitane, e' kõs yõ'itõ, e' kuëkî idalõiõ sulitane tã."

⁸ Etã Skëkõl biyõchõkwak skà debitu idë'bitu kewe, e' itõkî, e' tã iché: "Kã kibi tajë bua'iewã kiè Babilonia, e' enewa sãraã, sulunewã. Babilonia wakpa tã kã malepa wakpa erkiõwé ì sulu wamblõk ie'pa tã wës s'ttëkã blo' wa sãnokkã itã es. E' kuëkî kã e' wakpa enewa."

⁹ Etã Skëkõl biyõchõkwak skà debitu itõkî, e' tã iché: "Wépa tã iyiwak sulusi dë'kã dayë a e' ena idiõkõl dalõié tã ië' mérak wakyuë iwõtsã kî õ iulã kkue kî, ¹⁰ esepa we'ikeraë Skëkõl tã. Ie' kësik tajë e' ardaë sãraã ie'pa kî. E' dõr wës ie' tã ie'pa kè ì bacha'bachaë e' yõkwa sãraã es. Ie' tã ie'pa we'ikeraë tajë këkraë bö wõnarke azufre tã e' wa ibiyõchõkwakpa batse'r e'pa wõrkî ena Obeja Pupula wõrkî. ¹¹ Wépa tã iyiwak sulusi dë'kã dayë a e' dalõié, ñies idiõkõl dalõierakitõ, e'pa e' me' wakyuë iyiwak sulusi e' kiè wa, esepa weirke bö' kè a, e' shklë batrõ michoë kè iwõitã'wã ñië nañeë."

¹² S'batse' rpa tã ie' ttë dalõiëno, e' iutë buaë, ñies ie'pa tkëulewã darërëë Jesús mik. E' wa ie'pa diché wërdaë.

¹³ E' ukuökí tã ye' tã ttõ datse kã jai a e' tse'. E' tã ye' a iché: "I'ñe tã ena aishkuõ tã wépa erblë' Jesús mik tã idurulune es, ayëcha buaë esepa." Ñies Skëkõl Wikõl tã iché: "E' dõr mokî, ie'pa kanëblë' darërëë Skëkõl a kã i' kî, e'pa enuraë aishkuõ tã. Ì buaë kõs õ' ie'pa tã, e' ské dõraë ie'pa ulã a."

¹⁴ E' ukuökí tã ye' tã mò saruru sué, mò saruru e' kî yi tkër ekõl wër tã ie' dõr S'ditsõ Alã. Ie' wõkir kî itkëulekã ì tkekekã blu' wõkir kî yõule orochka wa ese. Tabe kã di'dië tso' iyiwõ toie, ese a'tser ie' wã. ¹⁵ Etã Skëkõl biyõchõkwak ekõl e' yëttsã Skëkõl wé tso' kã jai a e' a,

etã iché aneule yi tkër mò bata kî e' a: "Kã ulitane wakpa dõr wës iyiwõ es, e' kèwõ detke wõshtë wës íyi wõshtësõ es. E' kuëkî e'pa wõshtë be' tabè wa." ¹⁶ Etã yi tkër mò bata kî, e' tã itabè waté kã i' kî, etã iwã wõshtëitõ.

¹⁷ E' ukuökí tã Skëkõl biyõchõkwak skà e' yëttsã Skëkõl wé tso' kã jai a e' a. Ie' wã tabè kã di'dië a'tser. ¹⁸ E' ukuökí tã Skëkõl biyõchõkwak skà tso' e' dõr kã' tso' íyi mokã Skëkõl a e' bö kanéukwak. Ie' dettsã tã ichéitõ aneule wé wã tabè dami e' a: "Uwawõ kõs tso' kã diã a e' detke wõshtë, e' kuëkî uwawõli kicha tã tabè wa." ¹⁹ Etã Skëkõl biyõchõkwak, e' tã uwawõli kõs kicha té tã iékãitõ ákuk a wé iwõli ñateke idiõ yottsãie e' a. Ákuk e' wã kiane chë tã Skëkõl tã ibolõkpa we'ikeraë ikësik wa wës uwawõ ñatësõ es. ²⁰ Ákuk e' tso' Jerusalén bánet, e' a iwõshtë Skëkõl biyõchõkwak tã e' iëne. Mik iñatëne, etã s'pé tãne tajë wër wës di' tajë suësõ es. Ibatsí dõr kilõmetro dõkã cien mañayõk (300) ekkë, ishõlõ dõr metro et kî shãbõts.

Ì sulu bata datse

15 E' ukuökí tã ye' tã ì skà sué kã jai a ilè wã kka-choie, e' tã ye' tkiwëwã. E' dõr Skëkõl biyõchõkwakpa dõkã kul, e'pa wã ì sulu bata datse dõkã kul kã i' wakpa kî, e' dami. Mik ì sulu ikkëpa tka, etã Skëkõl kësik tajë e' wõklõne.

² Ñies ye' tã isuë tã ì me'r bërïe dayë suë, e' wër wõsuõchka suë sarërëë shu'tuule bö' wõrkua wa. Ñies wépa e' ali'kabak iyiwak sulusi dë'kã dayë a e' kî ena idiõkõl kî, esepa suéyõ. Ie'pa kè e' menettsã wakyuë iyiwak sulusi kiè e' número wa. Ie'pa iëter dayë e' kkõmik. Ma'ma blartã' kiè arpa me' Skëkõl tã ie'pa a, e' a'tser ie'pa wã. ³ Skëkõl kanë méso kiè Moisés e' tse', ñies Obeja Pupula tse', e' ttseittseke ie'pa tã, e' tã iché i' es:

"A Skëkõl, be' diché tã' tajë íyi ulitane tsãtã.

Ì kõs wé be' tã, e' dõr tajë buaë, e' tã sa' tkiwëwã.

Be' è dõr kã ulitane wakpa blú.

Be' dõr yësyësë, be' ttõ etkë.

⁴ A Skëkõl, sulitane tã be' dalõieraë.

Sulitane tã be' kîkerakã.

Be' è dõr batse'r.

Sulitane wã ijchër tã be' tã s'shuleke yësyësë, e' kuëkî kã ulitane wakpa dõraë be' ska' be' dalõiõk."

⁵ E' ukuökí tã Skëkõl wé tso' kã jai a, e' úshu dalõiër-tã' tajë shu'të, e' suéaryõ áie, e' shuã ttë me'bak Skëkõl tã se' a e' tso' blëule. ⁶ Skëkõl biyõchõkwakpa dõkã kul wã ì sulu datse kã i' kî e' damirak iwã iulã a, e'pa dettsã Skëkõl wé e' a. Ie'pa datsi' yõule datsi' kiè lino ese wa e' dõr saruruë wõnarke dalalã, ikiparuo àr iwã ichõ' mik, e' dõr oro. ⁷ Ì tso' tse'ka dõkã tkël, e' ekõl tã tkã' yõule orochka wa, e' mé Skëkõl biyõchõkwakpa kul a ekõl ekõl. Tkã' e' a Skëkõl sër michoë e' kësik iëne chië. ⁸ Etã Skëkõl wé e' wã iënekã Skëkõl olo tajë enã idiché tajë e' shklë wa. Kè yi dõpawã Skëkõl wé e' a dõ mik, ì sulu dami Skëkõl biyõchõkwakpa kul wã, e' wã tka etã.

16 Ye' tō yile ttō ttsé darërëë Skëköl wé a, e' tō iché Skëköl biyöchökwakpa kul a: "iA' yú tã a' tkã' wã iëne Skëköl kësik wa, e' wã tkóttsa ká dià kî!"

Tkã' wã iëne Skëköl kësik wa dökã kul

² Skëköl biyöchökwak tsá, e' tō itkã' wã tkéttsã ká i' kî, etã wépa wakyöule iyiwak sulusi dë'kã dayë a e' kiè wa ñies idiököl dalöierakitö, esepa kôs kî s'mewö sulusi tschine dalër tajë.

³ E' ukuökî tã Skëköl biyöchökwak skà tō itkã' wã tkéttsã dayë kî. Etã dayë míã péie wës wëm kötulewã pé es. Iyiwak kôs tso' dayë a duolur yës.

⁴ E' ukuökî tã Skëköl biyöchökwak skà tō itkã' wã tkéttsã di' kôs kî. Etã di' kôs míã péie. ⁵ E' ukuökî tã ye' tō ittsé tō Skëköl biyöchökwak dör di' kkö'nukwak, e' tō iché:

"A Skëköl, be' dör bats'e'r,
be' tso'tke tsãwe tã, i'ñe tã ena kekraë.
Kekraë be' tō s'shuleke yësyësë,
e' kuëkî e' dör buaë tō be' tso' ie'pa we'ikök es.

⁶ Ie'pa tō s'batse'rupa ena be' ttekölpã, e'pa kötulur pé tène tajë, e' kuëkî e' dör buaë tō be' tō ie'pa we'ikè es.

I'ñe tã be' tō ie'pa ské kéne pé yök.
Es ie'pa kî inuí ské dene."

⁷ E' ukuökî tã kã' tso' íyi mokã Skëköl a eë ttò ttséyo se' ttòie e' tō iché: "A Skëköl, be' diché tã' tajë íyi ulitane tsãtã, ayëcha e' dör mokjë, be' tō ie'pa nuí shulé mokjë yësyësë."

⁸ E' ukuökî tã Skëköl biyöchökwak skà tō itkã' wã tkéttsã, e' ane diwö kî. Etã diwö a kawö mène s'ditsö ñã'ukwa iba tajë e' wa. ⁹ Diba e' tō sulitane pa shayo'wéttsã tajë. Ì sulu ikkë kôs patké Skëköl tō ie'pa kî, erë ie'pa kè éna ì sulu wambleke ie'pa tō ese olo'yak, ie'pa kè er mane'wak ie' a. Ie'pa kè éna ie' kîkakkã. E' skéie ie'pa tō ie' ché suluë.

¹⁰ E' ukuökî tã Skëköl biyöchökwak skà tō itkã' wã tkéttsã, e' ane wé iyiwak sulusi dë'kã dayë a e' tkërka e' kî. Etã ie' kã kôs tssenewã wës stui es. Kã ulitane wakpa tō iku' kuke ipã dalër tajë e' è kuëkî. ¹¹ Erë ì sulu wambleke ie'pa tō, ese kè olo'yè ie'pa tō. Ie'pa pa dalër tajë ñies ie'pa tteke smewö sulusi tō, e' kuëkî ie'pa tō Skëköl tso' kã jai a e' ché suluë.

¹² Skëköl biyöchökwak skà tō itkã' wã tkéttsã, e' ane di' tajë kiè Éufrates e' a. Etã di' tajë e' sinewã as blu'pa datse diwö tskirke e' wa, esepa tkömi buaë iñippök-wakpa tã. ¹³ E' ukuökî tã ye' tō wimblupa sulusi sué bukuë'ie mañat. Et dettsã këtali kéköl e' kkö a. Et dettsã iyiwak sulusi dë'kã dayë a e' kkö a. Ibata èt dettsã iyiwak sulusi e' ttekölpã kkö a. ¹⁴ Bukuë' e'pa dör aknamapa. Ì kè or yi a, ese ormi ie'pa a. Ie'pa mi'ke blu'pa tso' kã wa'ñe, e'pa dapa'uk ñippök Skëköl diché tã' tajë íyi ulitane tsãtã, e' tã, mik ikéwö de sulitane shülök etã.

¹⁵ Skëképa Jesucristo tō iché i' es: "Ye' ttò ttsó. Mik ye' datsene, etã ye' datse kè e' biyó yéule wës akblökwak dōwã es. Wépa tso' erki ye' panuk, idatsi' tso'tke buaë

iënoie, ayëcha buaë esepa. Es ie'pa kè shkõpa sume sulitane wörki tã ijaërkarak."

¹⁶ Etã aknamapa mañal, e'pa tō blu'pa dapa'wékã kã kiè hebreoie Armagedón eë.

¹⁷ Etã Skëköl biyöchökwak bata tō itkã' wã tkéttsã, e' ane kashuk a. Etã se' ttòie darërëë ttsé ye' tō datse blu' kulé tso' Skëköl wé a e' ska', e' tō iché aneule: "iYe' tō iwakanewétke!" ¹⁸ Etã alá wöñane tajë iblane tajë. Ì tka darërëë, e' tō kã wöti'wé tajë kôs ì bakule kã i' kî e' tsã-tã. ¹⁹ Kã wa'ñe wé s'ditsö serke, e' kè kôs enewa. Kã kibi tajë bua'iewã kiè Babilonia, e' tskinewã atë mañat tsjini. Es Babilonia kî Skëköl kësik suluë blé, ì sulu wamblekerakitö ese nuí kuëkî. E' dör wës Skëköl tō ie'pa kè ì bacha'bachaë yökwa sërãã es. ²⁰ Dayë nane kôs, kabata kôs, e' cholur. ²¹ Nies mò wöli wösi sësëë, e' wösi es tkökã dabom tkëyök (40) kilo tsãtã, ese dane tajë s'ditsö kî wës kalî yër es. E' tō s'ditsö we'iké tajë e' kuëkî ie'pa ulunekã Skëköl kî tã ie' ché suluë.

Alaköl trër tajë e' weirdäë

17 Skëköl biyöchökwakpa dökã kul wã tkã' tso', e' eköl de ye' ska' tã ye' a ichéitö: "Be' shkó ye' tã, súyö be' a ikkachè wës Skëköl tō alaköl trër tajë kkeaulekã tajë, e' we'ikè. Alaköl e' tkërka di' tso' tajë e' bata kî. ² Kã ulitane blúpa e' mettsã trënuke ie' tã. Nies kã ulitane wakpa e' mettsã ì sulu wamblök wës ie' es kè wöklörtã' wës s'tteke blo' tō es."

³ E' ukuökî tã Skëköl Wiköl de tajë ye' kî tã Skëköl biyöchökwak wã ye' mítser kã sir poë wé kè yi serku' tajë ese ska'. Etã eë ye' tō alaköl sué eköl tkërka iyiwak sulusi dë'kã dayë a wák batsë e' kî. Iyiwak sulusi e' pa kôs kî kiè tso' kitule tajë kuã'kî kuã'kî. Kiè e' wã kôs tō Skëköl cheke suluë. Iwökir dökã kul, idula' dökã dabop. ⁴ Alaköl e' paiëule buaë idatsi' dör siëlsiel ena batsë. Ikitkëule buaë tajë oro wa ena ák bua'buwa wa ena ákwöla bua'buwa kiè perla ese wa. Tkã' yöule oro wa, e' a'tser iwã wã iëule chiè blo' wa. Blo' e' tō ì kôs wër suluë Skëköl wa ena alaköl e' ia'wékã trë wa e' chë. ⁵ Ie' wötsã kî ttè tso' kitule. Ttè e' wã blëulewã se' yökî, e' tō iché: "Ye' dör kã kibi tajë kiè Babilonia. Ye' dör alakölpa trër suluë esepa kôs mì. Nies ye' dör ì kôs tso' kã i' kî wër suluë Skëköl wa ese mì." ⁶ Etã ye' tō isuë tō alaköl tteke blo' tō. Blo' e' dör s'batse'rupa kötulur ie'pa tō Jesús tté kuëkî, e'pa pé. E' tō alaköl e' tteke blo'ie. Mik ye' tō ie' sué etã ye' tkinewã tajë. ⁷ Etã Skëköl biyöchökwak tō ye' a ichaké: "i' kuëkî be' tkinewã? Alaköl e' ena iyiwak sulusi wökir dökã kul, idula' dökã dabop, e' kî alaköl tkërka, e' wã pakeke ye' tō be' a. ⁸ Iyiwak sulusi sué be' tō, e' bak senuk kã iai-ãë, e' kè ku'ia i'ñe tã, erë ie' dörakã kauk tajë iskië, kè s'wö dë'mi ekkë, e' a. E' ukuökî tã Skëköl tō ie' we'ikök patkeraë kekraë. Wépa kiè kè ku' kitule kuaë sene mi-choë yëkküö kî kam Skëköl tō kã i' yuö e' yökî, esepa kôs tkirdawarak mik ie'pa tō iyiwak sulusi dë'kã dayë a e' sué etã. Iyiwak sulusi e' bak senuk, e' kè ku'ia i'ñe tã, erë ie' dörane.

⁹ "Wépa didir ena kã ane buaë, esepa éna ì cheke ye' tō a' a e' wã armi buaë. Iyiwak sulusi e' wökir dökã kul,

e' wà kiane chè kabata doka kul, e' kɪ alaköl sulusi tkërka. Nies e' wà kiane chè blu'pa doka kul. ¹⁰ E' skel blërulunebak, e' eköl tso' blu'ie, blu' bata doia itökɪ erë e' kè kanablöpa ká tajë blu'ie. ¹¹ Iyiwak sulusi bak senuk ká iajäë, e' kè ku'ia i'ñe ta, mik ie' dene blu'ie, etä ide päköl, ie' dör blu' bak kul e' eköl nies. Erë ie' dene blu'ie weinuk è.

¹² "Idula' doka dabop suë be' tö, e' wà kiane chè tö blu'pa doka dabop e'pa doia. Ie'pa a kawö merdaë s'wëttsöie iyiwak sulusi e' ta ekuölö ème. ¹³ Blu'pa doka dabop, e'pa er mé ñikkëë iwákpa bil ekkë, kawö ena diché tso' ie'pa wa s'wëttsöie, e' muk iyiwak sulusi e' a. ¹⁴ Ie'pa ñippöraë Obeja Pupula ta, erë e' e' alöraka ie'pa kɪ. Ie' dör skëkölpä ulitane e' këköl, nies ie' dör blu'pa ulitane e' blú, e' kuëkɪ ie' e' alöraka ie'pa kɪ. Wépa tso' ie' ta, e'pa klöŋ'bak Skëköl tö, nies ie'pa shukitbakitö. Ie'pa dör Obeja Pupula ttökatapa e' tkökewä darërë ie' a ese."

¹⁵ Nies Skëköl biyöchökwak tö ye' a iché: "Di' tso' tajë suë be' tö, e' bata kɪ alaköl trër tajë, e' tkërka, e' wà kiane chè, ká tso' tajë e' wakpa s'tso' tajë ttö kuä'kɪ kuä'kɪ e'. ¹⁶ Idula' doka dabop ena iyiwak sulusi, e'pa tö alaköl trër tajë e' suëraë suluë. I kôs tso' ie' wa, e' yerattsarakitö iulä a, imeraarakitö sume. Ie'pa tö ie' chka katerawa etä ikuö atë e' ñawërawa ie'pa tö. ¹⁷ Skëköl wák tö blu'pa dabop er méwä ñikkëë as ie'pa wa kawö tso' s'wëttsöie, e' mütörak iyiwak sulusi e' a. Es ie'pa tö iwëraë dö mik iwà tka wës Skëköl tö iyë'at es. ¹⁸ Alaköl trër tajë suë be' tö, e' wà dör ká kibi tajë. Ká e' wakpa e' aléka ká malë blúpa kɪ."

Babilonia wakpa enewa ta iké sulunewä

18 E' ukuökɪ ta ye' tö Skëköl biyöchökwak skà suë eköl datse ká jai a, e' diché ta' tajë. Ilo tajë, e' bunekä ká i' kôs kɪ. ² Ie' tö iché aneule: "¡Babilonia wakpa enewa ta iké sulunewä! Ká e' sulunewä míane aknamapa kèie. Eë wimblupa sulusi tsäkië e' dapa'wékä senuk. E' dör iyiwak sulusi dör ñá ena dù dör ñá, ese wé. ³ Ká ulitane wakpa erkiöwékä Babilonia wakpa tö trënuke wës s'tteke blo' tö es. Ká ulitane blúpa senékä ie' ta. I sulu kôs tuëke ie' tö i sulu wambloie, e' tö dalì wataukwakpa ulitane blu'wékä tajë." ⁴ Ttö skà ttsé ye' tö datse ká jai a, e' tö iché: "Wépa dör ye' icha, e'pa kôs e' yólur Babilonia as a' kè tö i sulu wamblërke eë e' wamblöñak. Nies a' e' yólur as i sulu datse ie'pa kɪ e' kè dö a' kɪ. ⁵ I sulu wamblé ie'pa tö, e' dör tajë shütë, e' mú dapa'wësö, e'ma idekã ká jai a. I sulu wamblé ie'pa tö, e' jcher buaë Skëköl wä. ⁶ Etä ttö ttsé ye' tö e' iché inamépa a: I sulu wamblé ie'pa tö pë' malepa kɪ, e' nuí ské patkóne ie'pa kɪ tajë dö bötökicha. I sulu wamblé ie'pa tö pë' malepa kɪ, e' dör wës ie'pa tö pë' malepa ké i bacha'bachaë yök es.

E' kuëkɪ ibaché doka bötökicha,

e' ské yökwa ie'pa kó inuñie.

⁷ Ie'pa e' kkeökä tajë, ie'pa wa iyi bua'buä tso' tajë shütë,

ekkë ie'pa we'ikó tajë shütë.

Ie'pa e' bikeitsö:

'Se' tso' buaë wës alaköl dör blu' es, se' kè dör wës schó es weir siarë.'

⁸ Ie'pa e' bikeitsö es, e' kuëkɪ i suluë döraë ie'pa kɪ bet. Ie'pa teraë bli tö, ie'pa weirdaë siarë, ie'pa duöralur, ie'pa ñardawa bö a. Skëköl diché ta' tajë iyi ulitane tsata, e' wa ie' tö ie'pa wöme'ttsabak weinuk."

⁹ I sulu wambleke Babilonia wakpa tö, ese wamblëñak ká blúpa tö ie'pa ta. Nies iyi bua'buä tso' tajë Babilonia, e' tö ie'pa ttsë'wé buaë. Mik ie'pa tö Babilonia ñarkewa e' shklë suë, etä ie'pa eriardaë tajë, iuraë siarë. ¹⁰ Ie'pa suardaë dö' i sulu e' dö ie'pa kɪ nies. E' kuëkɪ ie'pa e' tsuraarak kamië ikí sauk ta icherarak-itö:

"¡Wëstela ina Babilonia wakpa ta!

Ie'pa dör pë' tajë. Ie'pa ká dör tajë buaë.

¡I sulu wamblé ie'pa tö e' nuí de ie'pa kɪ bet, ekuölöie ie'pa enewa, ie'pa ká sulunewä!"

¹¹ Dalì wataukwakpa tso' ká i' kɪ e'pa eriardarak siarë iurarak tajë, kè yi ku'ia Babilonia ie'pa dalì tauk e' kuëkɪ. ¹² Dalì watuëke ie'pa tö e' dör orochka, inukölchka, ák bua'buä, ákwöla bua'buä kië perla, datsi' bua'buä kië lino ena seda, nies datsi' bua'buä wöaule siësië! ena batsë; nies kal ulitane alar jamamaë; nies iyi ulitane bua'buäë yöule marfil †, ena kaltak bua'buä wa, ena tabechka kië hierro e' wa ena tabechka kië bronze e' wa, ena ák bua'buä kië mármol e' wa; ¹³ nies canela klö e' kkuölit, nies iyi poie alar jamamaë ena iyi masmas ñawë, kiö masmas kië mirra ena iyi masmas poie tuë darërë kië olibano; nies vino ena kiö, nies harina bua'buä ena trigowö; nies baka ena obeja ena kabaio ena carreta; nies pë' klöulewä kanë mésoie ena pë' skà tso' watuë ese. Iyi ekkë kôs watuëke ie'pa tö. ¹⁴ Dalì wataukwakpa tö icheraë:

"A Babilonia wakpa, i kôs bua'buäë kiarke a' kɪ tajë, e' kè ku'ia a' wä.

Iyi bua'buä kôs wër buaë wöñarke dalölöë, e' kôs kè dë'ia a' ulä a."

¹⁵ Dalì wataukwakpa e' blu'wé Babilonia wakpa wa, e'pa e' tsuraarak kamië ikí sauk. Ie'pa suane dö' i sulu tka Babilonia wakpa kɪ, e' dö ie'pa kɪ nies. Ie'pa eriardaë siarë, iuraë tajë. ¹⁶ Ie'pa tö icheraë:

"¡Wëstela ina Babilonia wakpa ta!

A' e' paiëule datsi' bua'buä kië lino ese wa nies datsi' wöaule siësië! ena batsë ese wa.

A' e' kítkeule buaë oro wa ena ák bua'buä wa ena ákwöla bua'buä kië perla ese wa.

¹⁷ ¡Ká etkë ta' a' wä iyi tso' bua'buäë tajë, a' blune tajë, e' enewa!"

Es nies kanò blubluë shkóke tajë dayë kɪ, e' wökirpa kôs ena ikaneblökerak kôs ena wépa shkóke kanò shüä, wépa kôs inuköl klö'wëke kanëblök kanò wa, es-

† MARFIL: E' dör iyiwak kië elefante ese ká taléki wä.

epa kōs e' tséat kamië Babilonia kjsauk. ¹⁸ Mik ie'pa tō ká e' ñanewa e' shklë sué, etá ie'pa ane tajë: "¿Ká wé skà dör buaë tajë wës Babilonia es?" ¹⁹ Ie'pa tō ká po tkéka e' wōkir kī iwā kkachioie tō ie'pa erianerak tajë tā ijuke tajë tā ichérakitō aneule:

"¡Wéstela ina ká e' buaë tajë, e' wakpa tā!
Sa' kōs wā kanò tso', e'pa blune tajë ie'pa batamik.
¡Ká etkè tā ká e' sulunewa!"

²⁰ ¡A a' tso' ká jai a,
Skèköl tō Babilonia wakpa ewéwa,
e' kuëkī a' ttsë'nú buaë!
A' dör batse'rpa,
ñies Jesús ttekölpa tsá,
ñies Skèköl ttekölpa, ie'pa kōs ttsë'nú buaë!
Skèköl tō Babilonia wakpa we'iké,
ì sulu wamblé ie'pa tō a' kī, e' nuí ské de ie'pa kī,
e' kuëkī a' ttsë'nú buaë.

²¹ E' ukuökī tā Skèköl biyöchökwak skà de eköl diché tā' tajë. E' tō ák bërie kéka, ák e' dör kōs ák tso' wawè ekkè, e' uyémiitō dayè a tā ichéitō:

"A Babilonia wakpa, a' chōrawa
wës ák i' chowa dayè a es,
kè yi tō a' suëpaia.
²² Ma'ma tso' bla'wè kiè arpa ena flauta ena duk,
ese kè blarpaia a' ká a.
A' kanè mésopa kōs kè ku'ia.
Ák tso' wawè ese kè blarpaia a' ká a.
²³ Bò'wò ñarke e' kè wōñarpaia a' ká a.
Kè yi ku'ia ulabatsök.

A' dali wataukwakpa e'pa kkealeka tajë,
ie'pa dör pè' tajë ká i' kī.
Es a' tō ká ulitane wakpa kītō'wé alibchò wa,
e' kuëkī íyi ikkè sulu de a' kī."

²⁴ Skèköl ttekölpa ena s'batse'r malepa kōs kōtulus Babilonia wakpa tō, e'pa pé tène ie'pa ká kī. Ñies pè' malepa tajë kōtulus ie'pa tō. E' kuëkī e' nuí de ie'pa kī.

19 E' ukuökī tā ye' tō ittsé tō ká jai a pè' daparke tajë, e'pa tté darèrè tā ichérakitō aneule:

"Skèköl tō s'shulè yësyësè ttè mokī wa,
e' kuëkī ¡jikökqasö!
Ie' dör S'tsatkōkwak.
Ie' olo tā' tajë, ie' diché tā' tajë íyi ulitane tsatá. ² Babilonia wakpa dör wës alaköl trër tajë es.

Ie'pa bak ká ulitane wakpa erkiöyuk ì sulu wamblök wës ie'pa es.

Ie'pa tō Skèköl kanè mésopa kōtulus.
E' nuí kī Skèköl tō ie'pa ká sulu'wéwā tā iwakpa ewéwaitō.

E' kuëkī se' wā ¡jcher tō ie' s'shuleke yësyësè mokjé."

³ E' ukuökī tā ie'pa tō iskà chéne:
"¡Skèköl kjkökqasö!
Babilonia shklë dià e' batrö michoë."

⁴ Kékëpa dōkà dabom böyök kī tkël (24) ena ì ttsë'ka dōkà tkël, e'pa e' télur ¡skī wōwakköt tā Skèköl tkërka ikulé kī, e' dalöierakitō. Ie'pa tō iché: "¡Es e' idir! ¡Skèköl kjkökqasö!" ⁵ Skèköl tkër e' ska' ttò ttsé ye' tō, e' iché:
"¡A' ulitane tō se' Kèköl kjkökqá,
se' tsitsipa ñies se' blublupa.

A' dör ie' kanè mésopa tō ie' dalöieke,
e'pa kōs tō Skèköl kjkökqá!"

Obeja Pupula ulabatsöke e' kèwö tkö'uk

⁶ Etá ye' tō ittsé tō ì blarke tajë wës s'tso' tajë ttò es, wës di' blar tajë ákttò mik es, wës alá blar tajë es, e' tō iché:

"¡Skèköl kjkökqasö!
Kékè dör se' Kèköl, e' diché tā' tajë íyi ulitane tsatá.
Ie' detke s'blúie s'wëttsuk,
e' kuëkī ikjkökqasö.

⁷ Obeja Pupula ulabatsöketke, e' kèwö dewatke, e' tayè e' kanè wétke ulabatsoie ie' tā.
E' kuëkī se' ttsë'nú buaë kaneë, ie' olo kjkökqasö.

⁸ Ie' tayè a datsi' bua'buá kiè lino e' mène e' paioie,
Datsi' e' dör saruruë, wōñarke dalalaë.
Datsi' e' wà kiane chè
s'batse'rpa ser yësyësè e'."

⁹ Skèköl biyöchökwak tō ye' a iché: "Ishtëó yëkkuö kī i' es: 'Wépa shkeñuale Obeja Pupula ulabatsöketke, e' kèwö tkö'uk, ayècha buaë esepa.' " Ñies ie' tō iché ye' a: "Ttè e' dör Skèköl ttè mokjé."

¹⁰ Ye' e' tēwā ¡skī wōwakköt Skèköl biyöchökwak wōshāë idalöiök, erè ie' tō ye' a iché: "¡Sè kè war! Ye' dör Skèköl kanè méso wës be' ena be' malepa e' tkëulewā darèrè Jesús tté a e'pa es. ¡Skèköl è dalöiö!"
Jesús tté e' tō Skèköl ttekölpa erkiöwëke s'pattök.

Itkërka kabaio saruru kī

¹¹ E' ukuökī tā ye' tō isué tō ká jai a ukkò tso' áie, eë kabaio suéyö etō saruruë. E' kī itkërka, e' kiè dör Ttò Yësyësè Këkraë. Ie' tō s'wëttsëke yësyësè. Mik ie' e' kéká ñippök e' kè dör é. ¹² Ie' wōbla wër wës bö'wò wōñar es. Ie' wōkir kī ì tkërka tajë wës itso' tkéka blu' wōkir kī es. Ie' kī ikiè tso' kitule. Kiè e' kè jcher yi wā, e' jcher ie' wák è wā. ¹³ Ie' datsi' nuulekā pé wa. Ie' kiè dör Skèköl Ttè. ¹⁴ Ñippökwaipa tso' tajë ká jai a, e'pa datsë ie' itökī kabaio saruru kī. Ie'pa paiëule datsi' bua'buá kiè lino ese wa, datsi' e' dör saruruë wōñarke dalalaë. ¹⁵ Ie' kkò a tabè dökettsā ká yèule di'diè, tabè e' wa ie' e' alōrakā ká ulitane wakpa kī. Ie' tō ie'pa wëttsëraë yësyësè idiché tajë wa. Skèköl diché tā' tajë íyi ulitane tsatá, e' kësik wa ie' tō ibolökpa ñatskerawā wës uwawö ñatskèwāsö s'klò wa idiö yottsā es. ¹⁶ Itu' shà ie' paio kī itso' kitule, e' tō iché: "Blu'pa ulitane e'pa Blú, skèkölpa ulitane e'pa Kèköl."

S'tsatkōkwak e' alékā iyiwak sulusi kī

¹⁷ E' ukuökī tā ye' isué tō Skèköl biyöchökwak dur eköl diwö kī. E' tō iché aneule dù kōs urke kashuk a e' a: "¡A' shkó, a' ñi dapa'úkā chkè tso' tajë Skèköl wā a' a e' katök! ¹⁸ A' shkó blu'pa chkà katök, ñies ñippökwaipa wōkirpa ena wëpa kësik suluë, esepa chkà katök a' shkó. Kabaio ena iwákpa e'pa chkà katök a' shkó. S'klöulewā kanè mésoie ena pé' kè dör es, ñies s'dalöiër tā' tajë ena se' esepa ena pé' ulitane chkà katök a' shkó."

¹⁹ Etā ye' tō iyiwak sulusi dē'kā dayē ā e' sué. Ká ulitane blúpa ena iñippökwakpa, e'pa tso' ie' tā. E'pa ñi dapa'uke ñippök itkērka kabaio saruru kī ena iñippökwakpa e'pa tā. ²⁰ Iyiwak sulusi dē'kā dayē ā ena itteköl e'pa klō'wéwarakitō. Itteköl e' tō ì kē or yi ā ese o' iyiwak sulusi wörkj. Ese wa ie' tō wépa e' me' wakyuè iyiwak sulusi e' kiè wa ena idiököl dalöiè', esepa kītōo'kā. Etā iyiwak sulusi ena itteköl, e'pa batréormi ttsē'ka bö me'r tajē batsöriie e' ā. Eē bö' wōñarke tajē azufre tā. ²¹ Imalepa ttélur itkērka kabaio kī e' tō, tabè dökettsā ikkō ā e' wa. Etā dù tō ie'pa chkà katé tajē dō chē.

Skököl e' aléka Satanás kī

20 E' ukuökj tā Skököl biyöchökwak sué ye' tō eköl, e' datse ká jai ā. Ie' wā kawk ter tajē įskjē e' kköy-ottsa tso'. Ñies tabechka kichaie bērie e' a'tser iwā. ² Etā ie' tō kətali kēköl klō'wéwā. Kətali kēköl e' dör Bé kiè Satanás dē'kā tkabēie ká įaiā e'. Skököl biyöchökwak tō ie' muéwā tabechka kichaie wa batréemi kawk ter tajē įskjē e' ā. Tā e' kkō wötéwaitō daloie ena iwakyuēitō ās kē yi ā ikköyerttsane. Eē ie' wötēne dō duas mil eyök ās kē ie' ā ká ulitane wakpa kītēriā. Erē mik duas mil eyök deka, etā ie' wötsēnardaē erē ekuölö è.

⁴ E' ukuökj tā ye' tō s'blúpa kulé sué tulur ká jai ā. Wépa tulur kula' e' kī, e'pa ā kawō mēne s'wēttsyk. Ñies wépa kuli' tērdulune Skököl tté ena Jesús tté mokj pakē kuękj, esepa wiköl sué ye' tō. Ie'pa kē wā iyiwak sulusi dē'kā dayē ā ena idiököl dalöiēne'. Ñies ie'pa kē e' mēne wakyuè iyiwak sulusi kiè wa iwötsā kī ö iulā kkue kī. Ie'pa shkēnekane, etā ie'pa tō s'wēttsé Cristo tā dōkā duas mil eyök. ⁵ Ie'pa shkēnekane e' dör s'duulewā e' tsā shkēnekane. S'duulewā malepa e'pa kē shkērpakane dō mik duas mil eyök ene etā. ⁶ Wépa shkērdakane kewe, ayēcha buaē esepa. Ie'pa dör wépa batseq' Skököl tō esepa kī. Ie'pa kē duöpawā bötökicha. Ie'pa kanēblōraē Skököl ā ena Cristo ā sacerdotepaie. Ñies ie'pa tō s'wēttsēraē Cristo tā ñitā dō duas mil eyök ekkē.

⁷ Mik duas mil eyök deka, etā Satanás yērdattsane wé itso' wötēulewā eē. ⁸ Ie' e' yōrattsā Gog ena Magog kītō'uk. Gog ena Magog, e' wā kiane chē ká ulitane wakpa. Satanás tō ie'pa dapa'weraē ñippök Skököl tā. Ie'pa ñippökwakpa dör tajē wes dayē tséwō es.

⁹ Ie'pa ulitane datse ká wa'ñe demi Jerusalén. Eē s'batse'rpa serke. Ká e' dalēr tajē Skököl éna. Ie'pa tō ká e' kköiéwā shkit s'batse'rpa ewowa, erē bö' bitēshka ká jai ā, e' tō Skököl bolökpa ewéwa sēraā. ¹⁰ Etā Bé tō ie'pa kītōo', e' batréemi bö' wōñarke azufre tā me'r tajē batsöriie e' ā. Eē iyiwak sulusi dē'kā dayē ā ena itteköl e'pa uyanemibak. Eē ie'pa weir michoē ñiē nañē.

Skököl tō sulitane shuleke bata ekkē tā

¹¹ E' ukuökj tā ye' tō isué tō Skököl tkēr ikulé kī. Ikula' dör bērie saruruē. Ká jai ena ká i' e' tkashkar ie' yökj, kē iwēneiā yēs. ¹² Etā ye' tō isué tō s'duulewā kōs iēter Skököl kulé wörkj ās ishulirdak. Wépa datse s'wimblu

ké ā esepa tso', ñies wépa durulune dayē ā esepa tso'. S'dalöiērtā' tajē ena s'ēsepa kōs iēter Skököl wörkj ās ie' tō ie'pa shulō wes ie'pa e' wamblē' es. Yēkkuō tso' tseē eē, e' kī ì kōs o'sō ena ì kōs wamblē'sō e' tso' kitule. Yēkkuō skā tso' eē et, e' dör sēne michoē yēkkuō. Yēkkuō e' kī wépa ulā ā sēne michoē dōraē, e'pa kiè tso' kitule. Yēkkuō e' shuppēlor, etā s'duulewā kōs shulē Skököl tō wes ie'pa e' wamblē' es, ñies wes itso' kitule iyēkkuō kī es. ¹⁴ E' ukuökj tā s'duōwā ena s'wimblu ké e' kōs batréemi bö' me'r tajē batsöriie e' ā, e' dör s'duōwā bötökicha e'. ¹⁵ Wépa kōs kiè kē ku' kitule sēne michoē yēkkuō kī, e'pa batréemi bö' ñe' ā.

Ká jai pa'alj ena ká i' pa'alj

21 E' ukuökj tā ye' tō isué tō ká jai tsā ena ká i' tsā, e' kē ku'ia, e' kōs ské yōnene pa'alj. Ñies dayē kē ku'ia. ² Etā ye' tō isué tō ká batse'r dör Jerusalén pa'alj e' datse ká jai ā Skököl ska'. Ká e' wēr buaala wes tayē ulabatsketke e' paiō buaala iwēm wörkj es. ³ Skököl tkēr, e' ska' ttō ttsé ye' tō, e' tō iché āneule: "Ittsō, įñe Skököl de sēnuk s'ditsō shūā. Ie' serdaē ie'pa tā kēkraē. Ie'pa dōraē ie' ichaie. ⁴ Ie'pa wōriō kōs paikler-aēitō. Kē yi duōpawāia, kē yi eriarpaia, kē yi kköchōpaia, kē yi mik ì dalērpaia, įyi ekkē kōs bakbak e' kuękj." ⁵ Etā Skököl tkēr ikula' kī, e' tō iché: "Ye' tso' įyi kōs yuökne pa'alj." Ñies ie' tō ye' ā iché: "Ttē i' dör mokjē, e' mik be' erblōmi, e' kuękj ishtō yēkkuō kī."

⁶ E' ukuökj tā ie' tō iché ye' ā: "Iwā yōne one. Ye' dör įyi wī ena įyi bata, ttē tsā ena ttē bata. Wépa ersine, esepa ā kawō meraē ye' tō, sēne michoē di' yök éme, kē tuē tā'. ⁷ Wépa e' aléka ì sulu kī, kē wā ye' ttē olo'yaule, esepa ā įyi ekkē kōs ské meraē ye' tō. Ye' dōraē ie'pa Kēköl ena ie'pa dōraē ye' ala'rie. ⁸ Erē wépa tō ye' ttē olo'yé suane kuękj, wépa kē erblōtā' ye' mik, wépa e' ia'uke ì sulu wamblekerakitō ese wa, wépa dör s'ttök-wakpa, wépa trērtā', wépa wōbatsō alibchök, wépa tō įyi diököl dalöieke skökölie, ñies wépa dör kachökwakpa, esepa kōs batreerami bö' wōñarke azufre tā me'r tajē batsöriie e' ā. E' dör s'duōwā bötökicha e'."

Jerusalén pa'alj kkayēne Juan ā

⁹ Skököl biyöchökwakpa dōkā kul suéyō kewe tō tkā' damirak iwā wā tkēttsā ká ulitane wakpa we'ikoie, e' eköl de ye' ska', e' tō iché ye' ā: "Be' shkō ye' tā. Obeja Pupula ulabatsöketke, e' tayē kkacheke ye' tō be' ā."

¹⁰ Etā Skököl Wiköl de tajē ye' kī tā Skököl biyöchökwak wā ye' mītsēr kabata bērie kākkeē e' kī. Ie' tō Jerusalén dör batse'r datse ká jai ā e' kkaché ye' ā, e' dör Skököl ké. ¹¹ Ká e' wōñarke dalölöē Skököl olo tajē e' wa. Ká e' olo burke tajē dalölöē wes āk bua'buā tuē darērēē kiè jasje es. Āk e' wōaule spašpa ena mat, e' wēr sarērēē. ¹² Ká e' kköiēulewā shkit kākkeē buririē. E' ukkō dōkā dabom eyök kī böt (12). E' ukkō kōs ā Skököl biyöchökwakpa iēter eköl eköl. Ñies Israel aleripa ditséwō dōkā dabom eyök kī böt, e'pa kiè tso' kitule eköl eköl ukkō kōs e' mik. ¹³ Ukkō tso' mañat diwō tskirke, e' kke. Ukkō tso' mañat diwō mi'kewā, e' kke. Ukkō tso' mañat

wì wa. Ñies ukkò tso' mañat i' wa. ¹⁴ Ká e' kköiëulewá shkittkë, e' yöule ák blubluë kî dôkâ dabom eyök kî bök. Obeja Pupula ttekölpa tsá dabom eyök kî böl, e'pa kiè tso' kitule eköl eköl ák blubluë kôs e' mik.

¹⁵ Skököl biyöchökwak tso' ttök ye' tã, e' wã orochka yöule batsjè ká ma'woie, ese a'tsër. E' wa ie' tò ká kôs ñe' ma'weke, ikköiëulewá shkit ena iukkò kôs e' ma'weke ie' tò. ¹⁶ Ká e' yöule ñikkëë, kôs ibatsí dör, ekkè ishóló dör. Skököl biyöchökwak tò ká e' ma'wé ká ma'wo a'tsër ie' wã e' wa. Ká e' batsí dör kilómetro dôkâ mil böyök kî cien tkëyök (2.400); ñies ishóló ena ikákke e' dör ekkè ñies. ¹⁷ E' ukuökî tã Skököl biyöchökwak tò ká kköiëulewá shkit, e' burrí ma'wé. E' dör metro dôkâ dabom teryök kî teröl (66). Skököl biyöchökwak tò ima'wé wës s'ditsö tò ká ma'wé es.

¹⁸ Ká kköiëulewá shkit, e' yöule ák bua'buwa kiè jaspe ese wa. Ká e' yöule orochka wák è wa; e' damiwá sarërèë wës vidrio es. ¹⁹ Ák blubluë tuluulewá ká kköiëulewá e' chkíie, e' mik ák bua'buwa kuá'kî kuá'kî bastulur tajë. Ák blubluë e' tsá e' dör ák bua'buwa kiè jaspe; ák blubluë skà dör zafiro; iskà dör ágata; iskà dör esmeralda; ²⁰ iskà dör ónice; iskà dör cornalina; iskà dör crisólito; iskà dör berilo; iskà dör topacio; iskà dör crisoprasa; iskà dör jacinto; ibata dör amatista. ²¹ Ukkò dôkâ dabom eyök kî böt, e' dör ák bua'buwa saruru kiè perla dôkâ dabom eyök kî böt. Ukkò bit e' dör perla et. Ká e' ñalé kibi e' yöule orochka wák è wa damiwá sarërèë.

²² Kè ye' wã Skököl wé sune ká e' kî. Skököl diché tã' tajë íyi ulitane tsáta ena Obeja Pupula e'pa serke ee, e' kuëkî Skököl wé kè tã'. ²³ Skököl olo burke tajë ká e' a, ñies Obeja Pupula olo burke tajë ká e' kôs a wës bö'wö tajë olo bur es. E' kuëkî diwö kè tã', si'wö kè tã'. ²⁴ Ká ulitane wakpa serdaë ká e' olo burke e' a. Ká ulitane blúpa wã íyí bua'buwa tso' e' bitúraë ie'pa wã mè ká e' wakpa a. ²⁵ Ká e' a nañewe kè tã', kekraë ká dör ñiwe. E' kuëkî iukkò kè wötértã'wã yës. ²⁶ Ká ulitane wakpa wã íyí bua'buwa kôs tso', e' bitúraë mè ká e' wakpa a. ²⁷ Erë íyi ulitane kè dör batse'r, ñies wépa tò ì wër suluë Skököl wa ese wambléta' ö s'kítö'wetã', esepa kôs kè döpa'wã ee. Wépa kiè tso' kitule Obeja Pupula yëkküö kî, yëkküö e' dör sene michoë yëkküö, e'pa è döwami ee.

22 E' ukuökî tã Skököl biyöchökwak tò ye' a di' kkaché etö. Di' e' dör maneneë, damiwá sarërèë, e' dör sene michoë dí. E' tskirke wé Skököl ena Obeja Pupula tulur ikulé kî e' ska'. ² Di' e' dami ká e' ñalé kibi e' shushãë. Di' e' kkömik kal tso' wí'kè i'q'kè. Kal e' dör sene michoë moie se' a. E' wörke si' bit ekkè. E' wã kiane chë tò duas ek tã iwöne dôkâ dabom eyök kî bötökicha (12). Kal e' kò dör buaë kapölie ká ulitane wakpa bua'woie. ³ Ì kôs kè dör buaë Skököl wöã, e' kè ku' ká e' a. Eë ie' ena Obeja Pupula, e'pa tulur ikulé kî. Eë Skököl kanè mésopa tò ie' dalöieraë. ⁴ Ie'pa tò ie' suëraë iwöbla wa. Ie' kiè tso' kitule ie'pa wötsã kî. ⁵ Ká e' ñi'wëraë ie' olo tò, e' kuëkî nañewe kè tã'ia ká e' a.

Kè yi kî diwö ena bö'wö kiarpaia ká sugie. Ká e' wakpa tò s'wëttsë michoë blu'paie.

Jesucristo datskene e' kèwö dökewatke tsinet

⁶ Etã Skököl biyöchökwak tò ye' a ichè: "Ttè kôs ttsé be' tò e' dör mokîë e' mik be' erblömi. Skököl tò ittekölpa patkè ittè pakök, e' wák tò ibiyöchökwak patkè ì tköraë bet, e' kkachök ikanè mésopa a."

⁷ Jesús tò ichè: "¡Ittsó! Ye' datskene bet. Ì tköke í'ñe tã ena ì tköraë aishkuö tã ese tté tso' kitule yëkküö i' kî. Wépa tò ttè e' wã iuteke, ayëcha buaë esepa."

⁸ Ye' dör Juan. Ye' tò íyi ikkè ttsé sué. Mik ye' tò ittse ena isué, etã ye' e' téwã wöwakköt Skököl biyöchökwak wörkî idalöiök. ⁹ Erë ie' tò ye' a ichè: "¡Se kè war! Ye' dör Skököl kanè méso wës be' ena be' yamipa dör Skököl ttekölpa ena wépa kôs tò ttè tso' kitule yëkküö i' kî e' wã iuteke, esepa es. ¡Skököl è dalöió!"

¹⁰ Ñies ie' tò ye' a ichè: "Ttè tso' kitule yëkküö i' kî, e' wã tköketke bet, e' kuëkî kè iblarwã be' wák è a. ¹¹ Wépa e' wamblö sulu esepa múat as ikí e' wamblö sulu. Ñies wépa e' ia'uke sene sulusi wa esepa múat as ikí e' ia'ù sene sulusi wa. Erë wépa dör yësyësë as esepa kî ser yësyësë. Ñies wépa batse' Skököl tò as esepa kî ser batse'r."

¹² Jesús tò ichè: "Ye' datskene bet. Ye' wã iské datse mè sulitane a eköl eköl wës iser es. ¹³ Ye' dör íyi wì ena íyi bata, ttè tsá ena ttè bata. Ye' tso'tke íyi ulitane yökî kewe, ñies ye' ser michoë kekraë."

¹⁴ Wépa tò idatsi' skueke Obeja Pupula pé wa as idötsã buaë maneneë Skököl a, ayëcha buaë esepa. Esepa è a kawö merdaë dôkwã Skököl ká a, sene michoë e' kéli wö katök. ¹⁵ Erë wépa dör ì sulu wamblök-wakpa, wépa wöbatsö alibchök, wépa trértã', wépa dör s'ttökwakpa, wépa tò íyi diököl dalöieke, wépa wöbatsö kachök, esepa kôs atë u'rkî, kè dë'wã Skököl ká a.

¹⁶ Jesús tò ichè: "Ye' dör Jesús, e' tò Skököl biyöchökwak patkè ttè i' kôs chök ye' icha eruleë e'pa a. Ye' dör s'blú bak ká i'qiaë kiè David, e' aleri datse s'blúie ie' skéie e'. Ye' dör wës bëkwö olo burke dalölöë ká ñir-ketke etã es."

¹⁷ Wiköl Batse'r ena Obeja Pupula tayë, e'pa tò ichè: "¡A' shkó!" Ñies wépa tò ttè i' ttsé, e'pa tò ichó: "¡A' shkó!" Wépa kôs ersine éna sene michoë dí yák, esepa mú dö sene michoë dí yök éme kè tuë tã.

¹⁸ Ì tköraë e' tso' kitule yëkküö i' kî, wépa tò ittse, esepa a ye' tò ichè i' es: Yi tò ttè i' kî kuötkéka, e' tã esepa we'ikeraë siarë Skököl tò ì sulu kôs tso' kitule yëkküö i' kî ese wa. ¹⁹ Ñies yi tò ttè tso' kitule yëkküö i' kî e' wele yéttã, e' tã esepa a Skököl kè tò kawö mepa senuk Skököl ká batse'r e' a, sene michoë kéli wö katök wës itso' kitule yëkküö i' kî es.

²⁰ Jesús tò ttè i' kôs ché a' a, e' tò ichè: "Mokî ye' datskene bet."

Es e' idir. ¡A Skékëpa Jesús, be' shkó!

²¹ As Skékëpa Jesús er buaë chö s'batse'rpa ulitane a.